This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

WIDENER LIBRARY
HX PQWH L

EducR 5868,1

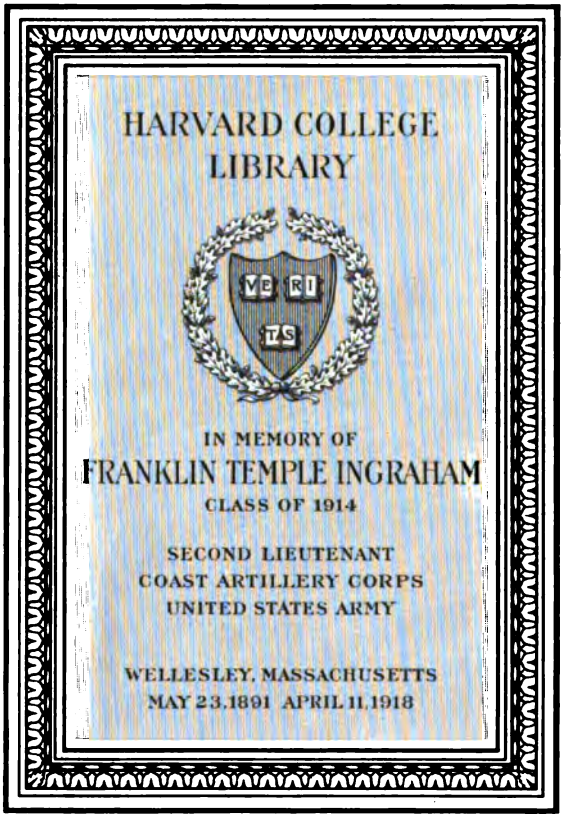
HARVARD COLLEGE
LIBRARY
VE RI
TAS
IN MEMORY OF
FRANKLIN TEMPLE INGRAHAM
CLASS OF 1914
SECOND LIEUTENANT
COAST ARTILLERY CORPS
UNITED STATES ARMY
WELLESLEY, MASSACHUSETTS
MAY 23,1891 APRIL 11,1918
TIFFANY & CO.

Norske

Universitets- og Skole-Annaler.

Udgivne

af

Universitetets Secretair.

Tredie Række.

XI.

Christiania.

Trykt og forlagt af Brøgger & Christie.

1872.

Indberetning fra Prof. Dr. Brandt om hans Reise til München Universitetets 400 aarige Jubilæum . . . . 328—333
Reglementer for de ved Lov af 3 Mai 1871 anordnede theoretiske Lærereksaminer ved Universitetet, dat. 15 Juli 1872 334—341
Det akad. Collegiums Bekjendtgjørelse betræffende den for den mathem.-naturvidenskabelige Lærereksamen paatænkte Tegneprøve dat. 14 Septbr. 1872 342
Baronesse Caspara von Rachnitz's Testamente, dat. 29 September 1871 . . . . . 343—345

Det Kongelige Norske Frederiks Universitets Aarsberetning for Aaret 1869.

(Meddelt af Universitetssecretairen).

Overensstemmende med § 6 i Lov af 17de September 1845 giver det academiske Collegium sig herved den Ære at fremsende underdanigst Beretning om Universitetets videnskabelige og økonomiske Forfatning i Aaret 1869.

Første Capitel.

Om Universitetets Lærere og Embedsmænd.

Ved Kgl. Resolution af 9de Januar 1869 blev naadigst bestemt, at den det academiske Collegium ved Kgl. Resolution af 14de Novbr. 1868 givne Bemyndigelse til at lade Cand. med. Schønberg afholde Forelæsninger i 2det Semester 1868 i 3 Timer om Ugen over Fødselsvidenskaben m. m. mod en maanedlig Godtgjørelse af 25 Spd. af Universitetskassen skulde udvides til at gjælde ogsaa for 1ste Semester 1869.

Ved Kgl. Resol. af 6te Februar 1869 blev Universitets-Stipendiat, Cand. mag. og Dr. philos. Georg Wilhelm Lyng, naadigst udnævnt til Professor i Philosophi ved Universitetet.

Ved Kgl. Resol. af 6te Februar 1869 blev Universitets-Stipendiat, Cand. theol. Cathrinus Dorotheus Olivius Bang naadigst udnævnt til Professor i nordisk Litteratur ved Universitetet.

Ved Kgl. Resol. af 20de Februar 1869 blev det paalagt Professor i Medicin Emanuel Frederik Hagbart Winge istedenfor de ham i Medhold af Kgl. Resol. af 28de Juli 1866 tillagte Forretninger for Fremtiden at foredrage speciel Pathologi og Therapi. Ved samme Resolution blev tillige bestemt, at den ledige Professorpost i Medicin ved Universitetet skulde befales kundgjort ledig med speciel Forpligtelse til overensstemmende med Kgl. Resol. af 28de Juli 1866 at foredrage foruden pathologisk Anatomi ogsaa almindelig Pathologi samt overtage Bestyrelsen af Uni-

versitetets pathologisk-anatomiske Museum og til uden særskilt Godtgjørelse at fungere som Prosector ved Rigshospitalet og Fødselsstiftelsen overensstemmende med den Instrux, som af Departementet for det Indre for den ansættendes Professor maatte blive udfærdiget. Om det ledige Professorembede indkom kun een Ansøgning, fra Cand. med. Hjalmar Heiberg. Ved Kongl. Resol. af 22de Mai 1869 blev imidlertid det academiske Collegium bemyndiget til at lade det ledige Embede bestyre ved Prof. Winge indtil Udløbet af 1ste Semester 1870. Samme Resolution tilstod Cand. med. Hjalmar Heiberg et Stipendium, stort 600 Spd., af det til Videnskabsmænds og Kunstneres Reiser i Udlandet af Storthinget bevilgede Beløb, for under 1 Aars Ophold ved udenlandske, fornemmelig tydske, Universiteter at studere pathologisk Anatomi og almindelig Pathologi.

Ved Kgl. Resol. af 8de Marts 1869 blev Professor Dr. O. J. Broch naadigst udnævnt til Statsraad og Chef for Marine- og Postdepartementet.

Ved Kgl. Resol. af 5te Juni 1869 blev det naadigst overdraget Professor Bjerknes at foredrage den rene Mathematik ved Universitetet efter Professor Dr. O. J. Brochs Udnævnelse til Statsraad.

Universitets-Bibliothekar P. Botten Hansen afgik ved Døden den 7de Juli 1869, — hvorefter det ved høieste Resol. af 12te Juli 1869 blev overdraget forhenværende Bibliothekar Keyser i Forening med Professorerne Brandt og Nissen midlertidig at bestyre den ledigblevne Bibliothekarpost.

Ved Kgl. Resol. af 17de Septbr. 1869 blev Univ. Stipendiat Cand. real. Cato Maximilian Guldberg udnævnt til Professor i den anvendte Mathematik ved Universitetet uden Afholdelse af Prøveforelæsninger.

Ved Kgl. Resol. af 4de October 1869 blev Univ. Stipendiat Cand. mag. L. L. Daae naadigst bemyndiget til at examinere i Græsk ved Examen artium 1869 under Professor Schjøtts Sygdomsforfald.

Ved Kgl. Resol. af 16de October 1869 meddeltes Professor i Medicin, Dr. C. W. Boeck Afsked i Naade med en aarlig Pension af Statskassen, stor 1000 Spd. — Om Besættelsen af det ledige Professorembede i Medicin, hvorom der kun var indkommen een Ansøgning, fra Univ.-Stipendiat Cand. med. J. Nicolaysen, forlangte det Kongl. Kirke-Departement under 23de December 1869 Collegiets Betænkning meddelt; men Sagen var ved Aarets Udgang endnu ikke fremmet.

Ved Collegiets Bestemmelse af 30te October 1869 bleve Univ Stipendiat Cand. mag. Liebleins Forretninger ved Universitets-Bibliotheket og den herfor bevilgede Gage under hans Fraværelse i Udlandet indtil Videre fordelt mellem Amanuenserne Telleffsen og Bætzmann. I Skrivelse af 23de December opsagde imidlertid Bætzmann sin Andel af Forretningerne, hvilken derefter under 29de December af Collegiet blev overdraget til Stud. philol. Drolsum, fra 1ste Januar 1870 at regne.

Professor Dr. Sars afgik ved Døden den 22de October 1869.

Ved høieste Resol. af 4de Novbr. 1869 blev Resid. Capellan Blessing ansat som Lærer i Homiletik, Liturgi og Pastoraltheologi ved det praktisk-theologiske Seminarium, fra 1ste Januar 1870 at regne, med Frigjørelse for at holde Forelæsninger og at examinere ved den praktisk-theologiske Prøve i Aarets 1ste Semester.

Ved Kgl. Resol. af 6te November 1869 blev Professor i Meteorologi H. Mohn naadigst fritaget for at afholde Forelæsninger i Aarene 1869 og 1870.

Ved Kgl. Resol. af 6te November 1869 blev det academiske Collegium bemyndiget til i 2det Semester 1869 at lade Foredrag og Examination i operativ Chirurgi samt i Hudsygdomme udføre henholdsvis ved Universitetsstipendiat Cand. med. J. Nicolaysen og Stadsphysicus Bidenkap, saaledes at den Godtgjørelse, der herfor skulde tilstaaes disse Mænd, og hvilken for Bidenkaps Vedkommende blev fastsat til 120 Spd. for Halvaaret, skulde udredes af Profr. W. Boeck indtil 16de October 1869 og senere af den ledige Professorgage.

Ved Kgl. Resol. af 20de November 1870 blev Universitetsstipendiat Cand. mag. Ludvig Ludvigsen Daae naadigst udnævnt til Universitets-Bibliothekar.

Under 8de December 1869 indleverede Professor i Theologi J. F. Dietrichson Ansøgning om Afsked. Kgl. Resolution var ved Aarets Udgang endnu ikke afgiven.

Reisetilladelse til Udlandet har i Aarets Løb paa kortere eller længere Tid været tilstaaet Følgende: Professorerne Dr. Faye, Winge, Dr. Voss, Dr. Aschehoug, Dr. Daa, Dr. Caspari, Dr. C. Boeck, Dr. W. Boeck, Dr. Schübeler, Universitetssecretairen, Universitetsstipendiat Lieblein og botanist Gartner Moe.

Andet Capitel.

Om de Studerendes Antal.

Antallet af de ved Universitetet Studerende er i Aarets Løb forøget med 201. Embedsexamina ere absolverede af 92 Studerende, nemlig 22 Theologer, 38 Jurister, 28 Medicinere, 3 Philologer og 1 Mineralog; ingen Realist har fuldendt Examen.

Med Hensyn til de forskjellige Classer af Studerende bemærkes følgende:

a. Studerende til Embedsexamina.

De theologiske Studerendes Antal antages i 1869 at have udgjort omtrent 120.

De juridiske Studerendes Antal omtrent 200.

De medicinſke Studerendes Antal var 199. Af disſe have 85 underkaſtet ſig 1ſte Afdeling, 5 2den Afdeling af den medicinſke Examen.

Philologernes Antal omtrent 40.

Mineralogernes Antal 6 og

de Realſtuderendes Antal omtrent 15.

b. Studerende til Examen philosophicum.

De til denne Examen Studerendes Antal udgjorde omtrent 380.

Totalantallet af de ved Univerſitetet Studerende var altſaa i 1869 omtrent:

Theologer.	Juriſter.	Medicinere.	Philologer.	Mineraloger.	Realſtuderende.	Studerende til Examen philos.	Totalantallet af de Studerende.
120	200	199	40	6	15	380	960

Tredie Capitel.

Den videnſkabelige Virkſomhed.

a. Forelæsninger ved det theologiſke Facultet.

Prof. J. F. Dietrichſon holdt paa Grund af ſin Helbred med det academiſke Collegiums Tilladelſe kun 4 Timer ugentlig Forelæsninger i begge Semeſtre. Han deltog heller ikke i den ſkriftlige Del af theologiſk Embedsexamen i Slutningen af første Semeſter. — I første Semeſter holdt han 4 Timer ugentlig Forelæsninger over Jacobs Brev, Judas's Brev og 2det Petri Brev. Han begyndte disſe den 29de Januar, men maatte paa Grund af Upasſelighed afbryde dem den 27de April, saaledes at af 2det Petri Brev kun det første Capitel blev gjennemgaaet. I andet Semeſter holdt han Forelæsninger over Pauli tvende Breve til Theſſalonicenſerne. Tilhørernes Antal var ved Forelæsningernes Slutning 18. Han begyndte disſe den 3die September og ſluttede dem den 10de November.

Prof. Dr. C. P. Caspari afſluttede i første Semeſter med 4 Timer ugentlig Forelæsningerne over de gammelteſtamentlige Skrifters Hiſtorie for omtrent 30 Tilhørere (begyndt i Slutningen af Januar, ſluttet efter Midten af Mai); to Timer ugentlig fortſatte han Gjennemgaaelſen af Propheten Jonæ Bog for omtrent 60 Tilhørere (begyndt i Slut-

ningen af Januar, sluttet i Midten af Mai); 2 Timer ugentlig anvendtes til Udlægning af Forelæsningerne over Leviticus for 20—30 Tilhørere (begyndt de første Dage af Marts, sluttet efter Midten af Mai) og 2 Timer ugentlig til exegetiske Øvelser (Lidelseshistoriens Slutning), hvori 5—10 Studerende deltoge (begyndt i de første Dage af Marts, sluttet i den anden Halvdel af Mai). — I andet Semester gjennemgik han 4 Timer ugentlig Matthæi Evangelium for 110 Tilhørere (begyndt i de første Dage af September, sluttet i de sidste Dage af November) og 2 Timer ugentlig Propheten Malachias's Bog for 70—80 Tilhørere (begyndt i de første Dage af September, sluttet i den anden Halvdel af November).

Prof. G. Johnson fortsatte i første Semester 5 Timer ugentlig det i foregaaende Halvaar paabegyndte Foredrag over Dogmehistorien. Tilhørernes Antal var 25. 1 Time om Ugen anvendtes til med Videreluune at gjennemgaa skriftlige Udarbeidelser over systematisk-theologiske Opgaver eller i Samtaler behandle vigtigere Punkter af den systematiske Theologi. Tallet af de active Deltagere i disse Øvelser vare 12, medens de samtidig overvares af et større Antal Tilhørere. Forelæsningerne paabegyndtes efter Tilendebringelsen af den praktisk-theologiske Examen den 12te Februar og fortsattes indtil den 24de Mai. — I andet Semester maatte han først anvende nogle Uger til at tilendebringe sit Foredrag over Dogmehistorien, hvorved Tilhørernes Antal var omtrent 20. Derefter paabegyndte han den 20de October en Fremstilling af den systematiske Theologi for omtrent 70 Tilhørere. Forelæsningerne, som holdtes 6 Timer ugentlig, kunde paa Grund af Arbeide ved Examen artium først begynde den 27de September og sluttede den 23de November.

Prof. Lønder Nissen paabegyndte i første Semester 4—5 Timer ugentlig et nyt Cursus over Kirkens Historie, som han fortsatte i andet Semester 4 Timer ugentlig, og ved hvilket han naaede til Innocents den 3dies Tid. Tilhørernes Antal var omtrent 60. Derhos anvendte han i første Semester 1—2 Timer ugentlig til at afslutte dels et tidligere kirkehistorisk Cursus (omtrent 55 Tilhørere), dels sine Foredrag over Augustins Enchiridion (omtrent 12 Tilhørere), samt i andet Semester 2 Timer ugentlig til at gjennemgaa Nordens Kirkehistorie (indtil Midten af det 14de Aarhundrede) for 80—90 Tilhørere. Forelæsningerne holdtes i første Semester fra 29de Januar til 22de Mai og i andet Semester fra 1ste September til 23de November.

Universitetsstipendiat Cand. theol. Fredrik Petersen begyndte sine offentlige Forelæsninger den 22de Januar med i 2 Timer ugentlig at tilendebringe Udlæggelsen af første Peters Brev. Derefter paabegyndte han i 1 Time ugentlig at fremstille Dr. Søren Kierkegaards Forfatter-Virksomhed. Disse Forelæsninger sluttede paa sædvanlig Tid i Mai, da de Studerende ophørte at besøge dem. Den 3die September fortsatte han disse Forelæsninger i 2 ugentlige Timer, og tilendebragte dem ved

Semestrets Udgang. I private Examinatorier har han i det forløbne Aar gjennemgaaet Dogmatiken, hvorved Prof. Luthardt's Compendium har været lagt til Grund. Til Examinatorierne har været knyttet Skriveøvelser. Forelæsningerne over Peters Brev har været besøgt af omtrent 70 Tilhørere, hans Examinatorier i første Semester af 8, i andet af 17 Deltagere.

b. Forelæsninger ved det juridiske Facultet.

Prof. Dr. A. M. Schweigaard foredrog i 1ste Semester fra 9de Februar romerst Ret 3 Timer ugentlig; Forelæsningerne sluttede ved Examens Begyndelse. I andet Semester læste han 2 Timer ugentlig over Statsoeconomi; 2 Timer ugentlig gav han en sammenlignende Fremstilling af Norges og Sveriges Statistik; i 4 Timer om Ugen foredrog han den romerske Ret. Forelæsningerne varede fra 30te August til Examens Begyndelse.

Prof. Dr. L. H. Aschehoug var i første Halvaar ved sit Hverv som Storthingsrepræsentant hindret fra at holde Forelæsninger, men deltog i den juridiske Embedsexamen. I andet Halvaar holdt han 6 Timer ugentlig fra 6te September indtil nogle Dage efter Examens Begyndelse encyclopædiske Forelæsninger over den norske Formuesret. Tilhørernes Antal var fra 20 til 30.

Prof. Fr. Brandt fortsatte og tilendebragte i første Semester sine Forelæsninger fra det foregaaende Halvaar over Criminalretten i 6 Timer og over Søretten i 3 Timer om Ugen; Forelæsningerne begyndte den 25de Januar og besøgtes af omtrent 50 Tilhørere. Da han ved Udgangen af Februar var bleven færdig med Criminalretten, paabegyndte han den 2den Marts atter sine Sommeren 1867 afbrudte retshistoriske Forelæsninger og foredrog i den tilbagestaaende Del af Semestret i 3 Timer om Ugen den gamle norske Strafferet. I andet Semester paabegyndte han et Foredrag over Lingsretten i 4 Timer om Ugen for omtrent 50 Tilhørere og blev i Semestrets Løb færdig med omtrent Halvparten af denne Disciplin. Derhos fortsatte han i 2 Timer om Ugen sine Forelæsninger over Retshistorien, hvoraf han, efter at have afsluttet et Par tilbagestaaende Emner af Strafferetten, gjennemgik den almindelige Del af den gamle norske Proces; disse Forelæsninger bivaanedes i begge Semestre af 4 stadige Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 18 September og varede til Examen.

Prof. L. M. B. Aubert foredrog i 1ste Semester 4 Timer ugentlig Indledningen til Retsvidenskaben for 40—50 Tilhørere, samt 1 Gang ugentlig Retsphilosophiens Historie (Oldtiden) for 15—20 Tilhørere; desuden ledede han 1 Gang ugentlig skriftlige, theoretiske og praktiske Øvelser, hvori stadig 3—4 activ deltoge, medens mange flere vare tilstede som Tilhørere. Paa Grund af Sygdom kunde Forelæsningerne først begynde den 8de Februar; de sluttede 13de Mai. — I andet Semester holdt han 5 ugentlige Examinatorier, der stundom afvexlede med Foredrag, over den norske

Contractlæres specielle Del (indtil Pant); i den første Del af Semestret var der indtil 70—80 Tilhørere, i den senere saadt Antallet indtil omkring 40. 3 1 ugentlig Time foredrog han Middelalderens og den nyere Tids Retsphiloſophi's Hiſtorie (indtil Kant) for 10—12 Tilhørere. 1 Gang ugentlig ledede han ſkriftlige Øvelſer, ſom imidlertid ſtandſedes tidlig i November, tildels af Mangel paa activ Deltagelſe fra de Studerendes Side. Saavel i dette ſom i det foregaaende Semeſter forſøgtes en enkelt Gang mundtlig Retsforhandling ved practiſke Opgaver. Forelæsningerne begyndte 1ſte September og ſluttede den 27de November.

Univerſitets-Stipendiat Cand. jur. M. P. Ingſtad var den første Del af Aaret fraværende paa en Udenlandsreiſe, hvortil han havde erholdt offentlig Underſtøttelſe. Han vendte tilbage fra ſamme den 8de October.

c. Angaaende det medicinſke Studium har Facultet indberettet Følgende:

A. Undervisning og Veiledning, givet paa Univerſitetet af det medicinſke Facultets Medlemmer:

Prof. Dr. med. C. Heiberg foredrog i begge Semeſtre 1 Time ugentlig Ophtalmiatrik for omkring 20 Tilhørere og 2 Timer ugentlig Chirurgi for omkring 25 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 18de Januar og 30te Auguſt og ſluttede 12te Mai og 24de November.

Prof. Dr. med. C. Boeck foredrog i begge Semeſtre 4 Timer ugentlig Phyſiologi for 8—10 Tilhørere og holdt 2 Timer ugentlig phyſiologiſke Colloquier, hvorved 12—14 Tilhørere vare tilſtede. 3 4 Timer ugentlig foredrog han Hiſtiologi og gav Veiledning i at foretage microſcopiſke Undersøgelſer for 12—16 Tilhørere. Foredragene begyndte den 15de Januar og 27de Auguſt og ſluttedes ved den medicinſke Examens Begyndelſe.

Prof. Dr. med. F. C. Faye, der i første Semeſter ved Sygdom var forhindret fra at læſe paa Univerſitetet, holdt i ſin Bolig Foredrag over Fødſelsvidenſkab, Fruentimmer- og Børneſygdomme for de ældre Studerende, i Tallet 19, 4 Timer ugentlig, hver Gang 1½ Time. Forelæsningerne begyndte den 19de Januar og endte ved Examens 3die Afdelings Begyndelſe. 3 andet Semeſter læſte han paa Univerſitetet 3 Timer ugentlig over Fødſelsvidenſkab, 2 Timer over Børneſygdomme og 1 Time over Fruentimmerſygdomme. Antallet af Tilhørere var efter Liſterne reſpective 21, 17 og 19. Forelæsningerne begyndte den 6te September efter Hjemkomſten fra en med Departementets Tilladelſe foretagen Badereiſe i Udlandet og endte ved Examens 3die Afdelings Begyndelſe.

Prof. Dr. med. W. Boeck foredrog i første Semeſter fra 15de Januar til Examens Begyndelſe 4 Timer om Ugen Akiurgi og 2 Timer ugentlig

Dienoperationerne. Ved andet Semesters Begyndelse tog han Afsked som Universitetslærer.

Prof. Dr. med. J. Voss afholdt i hvert Semester Forelæsninger i 6 Timer om Ugen, hvoraf 4 Timer over descriptiv Anatomi, 1 Time over topographisk Anatomi og 1 Time over Medicina forensis. I det første Semester paabegyndtes Forelæsningerne den 11te Januar og ophørte 26de April, i det andet Semester varede de fra den 26de August til den 24de November. Tilhørernes Antal efter de paategnede Lister udgjorde i første Semester i descriptiv Anatomi 63, i topographisk Anatomi 36, i Medicina forensis 17, i andet Semester 61, 34, 12. I descriptiv Anatomi blev gjennemgaaet i første Semester det Resterende af Myologien og derefter Fordøielsesorganerne, i andet Semester Angiologien. I topographisk Anatomi foredroges i første Semester det Resterende af Underextremiteterne og en Del af Overextremiteterne, i andet Semester det Resterende af Overextremiteterne og Noget af Brystet. I Medicina forensis paabegyndtes i første Semester et nyt Cursus i den formelle Del og en Del af Læsioner blev gjennemgaaet; i andet Semester fortsattes med det sidstnævnte Capitel indtil directe dræbende Læsioner. I 1869 ere 10 legale Obductions-Forretninger blevne afholdte over 3 Lig af Mænd, hvoraf det ene var meget forraadnet, fundet i Akerselven (Dødsaarsag sandsynligvis Drukning; Dødsaarsag hos de 2 andre vare Læsioner og Hjernerystelse), over 1 Lig af en Kvinde, som post mortem var misbrugt, over 1 Lig af et nogle Uger gammelt Barn, fundet i Akerselven (sandsynligvis død af indvortes Sygdom), over 5 Lig af nyfødte Børn (Suffocation).

Prof. C. Winge foredrog i første Semester Rygmarvens Pathologi og pathologisk Anatomi og gav en Oversigt over Neuroserne. I andet Semester foredroges den almindelige Feberlære, de acute Exanthemer og Typhus. Forelæsningerne holdtes 2 Gange ugentlig, i første Semester fra 18de Januar til 21de April, i 2det Semester fra 30te August til 24de November, antagelig for omtrent 50 Tilhørere.

Prof. Dr. med. C. F. Lochmann foredrog i første Semester Pharmacologi 2 Timer ugentlig for 40—50 Tilhørere, Pharmacognosi 1 Time ugentlig for indtil 30 Tilhørere; over Hygiene læstes 1 Time ugentlig for 10—15 Tilhørere. I andet Semester afholdtes de samme Forelæsninger; Tilhørernes Antal omtrent det samme, kun i Hygiene noget færre (6—8). Foruden disse ordinaire Forelæsningstimer anvendtes mod Slutningen af Semestrene ikke faa Timer til at gjennemgaa og forevise Specimina af Droguer og Præparater. Forelæsningerne begyndte den 19de Januar og 31te August og vedvarede indtil og under Examen.

B. Undervisning og Veiledning af Medlemmer af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet.

Prof. L. M. Esmark holdt i første Semester 3 Timer ugentlig Fo-

...drag over **Arachnider og Straaledyrenes** Anatomi for et Antal af 34 Tilhørere. 3 andet **Semester holdtes** Foredrag 2 Timer ugentlig over Straaledyrenes og de **Nøgenhudedes** Anatomi for et Antal af 28 Tilhørere. 3 første **Semester begyndtes Forelæsningerne** den 28de Januar og endtes 1ste Juni, i andet **Semester** 26de October og endtes 2den December, begge Gange paa **Grund af Examen.**

Prof. P. Waage læste i begge Semestre 3 Timer ugentlig organisk og 3 Timer ugentlig **uorganisk** Chemi. Han havde i hvert Semester omtrent 120 **Tilhørere paa** Forelæsningerne over den uorganiske Chemi. I første **Semester hørte** 50—60, i andet Semester omtr. 30 hans Forelæsninger **over den organiske** Chemi. Forelæsningerne begyndte i 1ste Semester den 29de **Januar** og i andet Semester den 7de September; de endte ved Examina's **Begyndelse.**

Prof. Dr. F. C. Schübeler gav i første Semester for omtrent 50 og i andet Semester for omtr. 70 Tilhørere 6 Timer ugentlig en Oversigt over Planterigets **Naturhistorie** med specielt Hensyn til de i Medicin, Oconomi og Technik brugelige Vexter, og hertil blev der knyttet saadanne Bemærkninger om Planternes Forekomst og Udviklingshistorie, som Omstændighederne tillode. **Til** Demonstrationerne brugtes foruden forskjellige Planchewerker og det Herbarium, han har indrettet til Brug for de Studerende paa Læseværelset, ogsaa Samlingen for den anvendte Botanik, der ved Udgangen af Aaret 1869 bestod af 3000 Nummere.

C. Undervisning paa Rigshospitalet, Fødselsstiftelsen og Børnehospitalet, Gaustad og Christiania's Sindssygeasyler, samt Christiania Byes Sygehus.

a. Rigshospitalet.

Overlæge Prof. Dr. med. C. Heiberg gav i begge Semestre 2 Timer daglig Undervisning i chirurgisk Klinik. Af Tilhørerne have i første Semester 13 og i andet Semester 26 deltaget i Behandlingen af de Syge.

Overlæge Prof. C. Winge underviste daglig 2—3 Timer ved Sygesengen og holdt en Gang om Ugen demonstrativ Forelæsning over pathologisk Anatomi. Desuden forklaredes ved de paa Hospitalet forefaldende Sectioner de forefundne pathologiske Forandringer for de Studerende. Ved Demonstrationerne ligesom ved Sectionerne og de chemiske og microscopiske Undersøgelser i det pathologiske Laboratorium deltog i første Semester som Assistent Hr. Hjalmar Heiberg og i andet Semester Hr. Jacob Heiberg. Forelæsningerne holdtes i første Semester fra 22de Januar til 14de Mai, i andet Semester fra 3die September til 19de November. Tilhørernes *Antal antagelig* 30—40.

Overlæge Prof. Dr. C. F. Lochmann gav daglig 2 Timer klinisk

Undervisning. Enkelte Aftentimer anvendtes desuden til mere specielt at gjennemgaa og observere Syge.

Overlæge Prof. Dr. W. Boeck var i første Semester af Helbred hindret fra at fungere som kliniſk Lærer paa Hudſygeafdelingen. Han erholdt paa Anſøgning naadigſt Afſked ved Kongelig Reſolution af 16de October 1869.

Overlæge Brigadelæge Dr. J. Hjort gav i begge Semestre hver Løverdag fra Klokken 10—11 kliniſk Undervisning ved Rigshospitalets Afdeling for Hudſygdomme.

Stadsphyſicus J. L. Bidenkap gav i begge Semestre hver Torsdag Kl. 8—9 kliniſk Undervisning paa Rigshospitalet i Hudſygdomme og de veneriſke Sygdomme.

Cand. med. A. Arndtſen veiledede i 2det Semester hver Dag under Viſittiden Volonteurerne ved den chirurgiſke Afdeling i Electrotherapi (praktiſk og theoretiſk). I første Semester meldte ſig Ingen, formentlig paa Grund af det uſædvanlig ringe Antal Volonteurer.

Hospitalsapotheker H. Ditten. Et større Antal ſaavel Candidater ſom Studerende have i Aarets Løb (1—2 Timer daglig) arbeidet i Apotheket, enkelte kun en kort Tid, andre derimod maanedsvis.

b. Fødſelsſtiftelſen og Børnehospitalet.

Overlæge Prof. Dr. F. C. Faye overtog i andet Semester ſelv Undervisningen paa Fødſelsſtiftelſen og Børnehospitalet, hvormed paabegyndtes den 5te September under de daglige Viſiter og Øvelſer i at exploſere Svangre og Fødende; Undervisningen ophørte 31te December.

Cand. med. H. Vogt gav i første Semester 2 Gange om Ugen kliniſk Undervisning for Volonteurerne.

c. Gauſtads og Chriſtiania's Sindsſygeaſyler og Chriſtiania Byes Sygehus.

Directeur O. Sandberg ved Gauſtads Sindsſygeaſyl gav i begge Semestre 4 Timer ugentlig kliniſk Veiledning i Sindsſygdommes Diagnoſe og Behandling, Omgang med Sindsſyge og adminiſtrativ ſamt retsmedicinſk Pſychiatri. I første Semester var Tilhørernes Antal 12, nemlig 2 Candidater og 10 ældre Studerende, i ſidſte 10, nemlig 3 Candidater og 7 viderekomne Studerende.

Overlæge P. Winge ved Chriſtiania Byes Sindsſygeaſyl foredrog i begge Semestre 1 Time ugentlig Sindsſygdommenes Pathologi og Therapi, i første Semester for et Antal af 6, i andet for 32 Tilhørere. For de Studerende, der bivaanede Formiddagsviſiten i Aſylet, demonſtrerede han kliniſk Sygdomstilfælde, ſom dertil egnede ſig.

Overlæge H. Gjør gav 1 Time ugentlig kliniſk Undervisning paa Chriſtiania Byes Sygehus, i første Semester fra Slutningen af Januar

til Begyndelsen af Mai og i 2det Semester i Maanederne October, November og December. Tilhørernes Antal 15—20.

D. Undervisning af de ved Universitetet ansatte Amanuenser og Conservatorer i Medfør af deres Ansættelse.

Første Amanuensis ved det chemiske Laboratorium Hjortdahl underviste de første 5 Dage i Ugen paa Laboratoriet i analytisk og practisk Chemi. I første Semester arbeidede 18, i andet 16 Studerende; desuden have enkelte Studerende i kortere Tid benyttet Laboratoriet. 2 Medicinere have foruden med qualitativ Analyse beskjæftiget sig med synthetiske Arbeider. I andet Semester har han Lørdag fra Kl. 11—12 foredraget Begyndelsesgrundene til Mineralogi og Chrystallographi for et vegtende Tilhørerantal, hvoraf mange vare Medicinere.

Prosector J. Lie veiledede i Dissection i første Semester; under hans Fraværr i andet Semester overtog const. Prosector Egeberg hans Forretninger. I første Semester erholdt Anatomikammeret 13 Cadavere, i andet 5 af Voxne og 1 af Børn.

Amanuensis A. Blytt. Forelæsningsherbariet har hver Dag i Ugen været aabent for de Studerende; til den carpologiske Samling har der været tilstedet dem Adgang under Conservators Opsigt, saa ofte de have forlangt det. Museet har flittig været besøgt af Medicinerne, og Conservator var altid tilstede for, om saadant fornødigedes, at bistaa med Forklaring og Veiledning. I Sommerens Løb har Conservator foretaget botaniske Excursioner med Medicinerne, ligesom han ogsaa har veiledet dem i den botaniske Have.

E. Undervisning af dem, der i Overensstemmelse med Fundatsens § 48 nyde Stipendium.

Cand. med. J. Nicolaysen foredrog i første Semester 3 Gange ugentlig Bandagelære og chirurgia minor samt gav de Studerende practisk Veiledning i de mindre Operationer. I andet Semester foredrog han ifølge Kongelig Resolution af 6te November de chirurgiske Disciplíner, der tidligere foredroges af Prof. Dr. W. Boeck, Akiurgi (de plastiske Operationer, Blodstandsning, Herniotomi) samt gav Veiledning i Operation paa Cadaver; desuden blev chirurgia minor og Bandagelære foredraget for de yngre medicinske Studerende, i Antal 15—50.

F. Offentlige Forelæsninger, holdte ifølge kongelig Bemyndigelse.

Cand. med. C. Schønberg læste i første Semester 3 Timer ugentlig, deraf 2 Timer ugentlig over Fødselsvidenskab, hvoraf blev foredraget den anatomisk-physiologiske Del af Læren om Svangerskabet samt Læren om Fødselsmekanismen; 1 Time ugentlig over Børnesygdomme, af hvilke fore-

droges Sygdomme i den spæde Barnealder. I Slutningen af Semestret blev i 4 Timer ugentlig de obstetriciske Operationer gjennemgaaede paa Phantomet. Antallet af Tilhørere var ved samtlige Foredrag 15—20.

G. Offentlige Forelæsninger, holdte med Collegiets Tilladelse efter det medicinske Facultets Anbefaling i Universitetets Auditorier.

Stadsphysicus J. L. Widerkap foredrog i første Semester 2 Timer ugentlig Hudsygdommene og de veneriske Sygdomme for 12—15 Tilhørere. I andet Semester overtog han under Prof. Dr. W. Boecks Permission og senere Afsked ifølge Kongelig Resolution af 6te November 1869 dennes ovennævnte Fag og læste derover 2 Timer ugentlig for et Tilhørerantal af 12—15.

H. Privat Undervisning af Amanuenser og Conservatorer ved Universitetets naturvidenskabelige Samlinger ved Hjælp af de til disse hørende Præparater og Apparater.

Professor J. Lie veiledede de Studerende ved deres microscopiske Øvelser i det første Semester 2 à 3 Gange ugentlig. Han manuducerede derhos i descriptiv Anatomi. Const. Professor Egeberg veiledede i det andet Semester ved de microscopiske Øvelser 3 Gange ugentlig. De Studerende have i begge Semestre dagligen øvet sig i microscopiske Undersøgelser i Partier af indtil 12 ad Gangen.

Conservator Siebke har i Aarets Løb givet Manuduction i Zoologi og comparativ Anatomi for 38 medicinske Studerende samt en Del pharmaceutiske Studerende og dertil stadigen benyttet den zootomiske Samlings Præparater. Desuden have i begge Semestre de medicinske Studerende, som paa egen Haand have benyttet den zootomiske Samlings Præparater, gjennem Conservator faaet disse udleverede og tillige af ham erholdt enhver attraaet Veiledning i sit Studium.

d. Forelæsninger ved det historisk-philosophiske Facultet.

Prof. Dr. C. A. Holmboe fortolkede i 1ste Halvaar Psalmerne 4 Timer ugentlig for 5—8 Tilhørere og læste over Sanskritsproget 2 Timer ugentlig for 5 Tilhørere. I andet Halvaar læste han 3 Timer ugentlig over første Mosebog for 10 Tilhørere; 1 Time ugentlig over bibelsk Archæologi for 5 Tilhørere og 2 Timer ugentlig over Sanskritsproget for 3 Tilhørere. I første Halvaar varede Forelæsningerne fra den 18de Januar til den 31te Mai, i andet Halvaar fra den 2den September til den 11te December.

Prof. Dr. L. C. M. Aubert læste i første Semester i 3 Timer ugentlig over Terents's Eunuch (Fortsættelse fra 2det Sem. 1868) for omkring 50 Tilhørere, hvoraf henved Halvparten vare Philologer, og fortol-

lede efter Tilendebringelse af Terents's Stykke to af Ovids Heroider. I 2 ugentlige Timer tilendebragte han for Philologerne Forelæsningerne over den latinske Syntages Methode og System og begyndte derpaa paa Forelæsninger over latinsk Lydlære for et Antal af mellem 20—30 Tilhørere. En Time ugentlig anstillede han skriftlige Interpretationsøvelser paa Latin over Xenophons Memorabilia Socratis 2den Bog, hvorved avanceredes til ind i 6te Capitel. I disse Øvelser deltoge activt 12 Philologer. Forelæsningerne begyndte den 20de Januar og ophørte den 24de Mai paa Grund af 2den Examens Begyndelse. Med Collegiets Samtykke reiste han efter Lægens Paalæg den 1ste Juni til et Bad, saa at den philologiske *Examen, som* dog kun absolveredes af 1 Philolog, for Latinens Vedkom*mende overtoges* af Stipendiat Johansen. — I 2det Semester læste han, efter først at have udført den mundtlige Examen artium i Latin, i 3 Timer om Ugen over 12te Bog af Tacitus's Annaler, hvortil i Begyndelsen tegnede sig 34 Tilhørere, hvoraf omtrent Halvdelen Philologer. I 3 andre Timer begyndte han paa Fortsættelsen af Forelæsningerne over latinsk Lydlære, men maatte, da hans Kræfter vare stærkt medtagne af den langvarige mundtlige Examen artium, efter erholdt Samtykke af det academiske Collegium indstille efter 3 Ugers Forløb denne Forelæsningsrække. Hans Forelæsninger paabegyndtes den 1ste October og sluttede umiddelbart før 2den Examen.

Prof. M. J. Monrad læste i det første Semester (fra 22de Januar til Begyndelsen af Anden-Examen, hvori han deltog) 4 Timer ugentlig over Psychologi for 60 Tilhørere, 2 Timer over Digtekunstens Væsen for 15 Tilhørere. — I andet Semester (fra 6te September til Anden-Examens Begyndelse) læste han 4 Timer om Ugen over Ethik for 30 Tilhørere og 3 Timer ugentlig over Platons Protagoras for 20 Tilhørere.

Prof. Dr. C. R. Unger fortsatte i første Semester 3 Timer ugentlig sit Cursus i Oldnorsk for omtrent 40 Tilhørere (Studerende til Examen philosophicum); i 2 Timer om Ugen gjennemgik han med 3 Tilhørere et Par Dramaer af Calderon; 1 Time gav han 6 yngre Philologer Veiledning i at læse gamle norske Haandskrifter. I andet Semester foredrog han 3 Timer ugentlig Oldnorsk for 36 Tilhørere; 2 Timer om Ugen paabegyndte han for omtrent 20 Tilhørere et Cursus i det italienske Sprog; 1 Time om Ugen fortsatte han Veiledningen i Haandskriftlæsning. Forelæsningerne vare fra 24de Januar til ud i Mai samt fra 25de September til Begyndelsen af December.

Prof. Dr. L. K. Daa holdt i første Halvaar et Foredrag over Englands Historie efter Edvard 3s Død, 4 Timer ugentlig for 60—70 Tilhørere, samt i 1 Time over Ethnographi for omtrent 20. I andet Halvaar fortsatte han Foredraget over Englands Historie indtil Elisabeths Thronbestigelse i 3 ugentlige Timer for omtrent 50 Tilhørere. Derhos læste han over Sveriges Historie for omtrent 15 Tilhørere i 2 Timer ugentlig.

Forelæsningerne begyndte den 25de Januar og 1ste October; de sluttede ved Examina's Begyndelse.

Prof. O. Rygh fortsatte i begge Semestre de i andet Semester 1868 begyndte Forelæsninger over den romerske Republiks Historie i 4 Timer om Ugen i første Semester og 3 Timer ugentlig i andet Semester. Tilhørernes Antal var i første Semester 5—7, i andet 10—12. I første Semester læstes desuden 2 Timer ugentlig over de sydgermaniske Folks Forfatningshistorie indtil Carl den Stores Tid (12 Tilhørere) og i andet Semester 3 Timer ugentlig over udvalgte Stykker af Kongespeilet (15 Tilhørere). Forelæsningerne begyndte i første Semester 19de Februar og sluttedes 28de Mai; i andet Semester varede de fra 4de October til 4deDecbr.

Prof. P. O. Schjøtt fortsatte i første Semester i 2 ugentlige Timer sine Forelæsninger over udvalgte Punkter af de græske Antiquiteter; de begyndte den 29de Januar. Tilhørerantallet var 6—8. Ligesaa fortsattes i 3 Timer ugentlig Forelæsningerne over Euripides Bacchæ; de begyndte umiddelbart efter de forrige og paahørtes af c. 50 Studerende. I 1 ugentlig Time afholdtes Examinatorier, der overvares af 6—8 Deltagere. Samtlige Forelæsninger og Øvelser afsluttedes ved Examens Begyndelse midt i Mai. — I andet Semester paabegyndtes 6te October Forelæsninger over den ældre græske Litteraturhistorie som Indledning til Fortolkning af Pindar. De sluttede 1ste December og besøgtes af 12—20 Tilhørere; de holdtes 2 Timer ugentlig. Den 9de October begyndtes Forelæsninger over Sophocles, Ødipus Rex, der sluttede 16de November og besøgtes af 60—80 Tilhørere. Fra Midten af October til midt i November afholdtes skriftlige Øvelser, der besøgtes af 6 Tilhørere.

Prof. Dr philos. G. W. Lyng foredrog i første Semester, efter ved Kongl. Resol. af 6te Februar 1869 at være udnævnt til Professor i Philosophi, et Afsnit af den græske Philosophi's Historie (den Platonisk-Aristoteliske Periode) for i Gjennemsnit noget over 20 Tilhørere. Han begyndte disse Forelæsninger 19de Februar og afsluttede dem den 28de Mai. — I andet Semester foredrog han philosophisk Propædeutik for omkring 40 Tilhørere; Forelæsningerne begyndte den 4de October og afsluttedes den 15de November.

Prof. C. D. O. Bang, udnævnt ved Kongl. Resol. af 6te Februar 1869, har i begge Semestre læst 3 Timer ugentlig over det svenske Drama under Gustav den 3die og i andre 3 Timer over almindelig svensk Litteraturhistorie. Tilhørerantallet har været noget forskjelligt; som Middeltal kan sættes 6. — Forelæsningerne begyndte den 24de Februar og 23de September og varede til henimod Examina.

Extraordinair Prof. J. P. Broch fortsatte i 1ste Semester 2 Timer ugentlig for 3 Tilhørere Fortolkningen af Koranen, og i 1 Time ugentlig for 1 Tilhører Fortolkningen af Zamachschari's Mufassal; 1 Time ugentlig for 3 Tilhørere gjennemgik han en Del af Zamachschari's

Zamadhadſch; 1 Time ugentlig for 1 Tilhører fortſatte og afſluttede han Gjennemgaaelſen af en Del af Bidpai's Fabler og paabegyndte derpaa Fortolkningen af Lebid's Moallaka med Zuzeni's Commentar; 1 Time ugentlig med 2 Tilhørere anſtillede han Øvelſer i at læſe arabiſke Haandſkrifter. I 2 Timer om Ugen for 4 Tilhørere foredrog han ſammenlignende ſemitiſk Grammatik, og i 2 andre Timer for 12 Tilhørere gjennemgik han nogle Capitler af 1ſte Moſebog. — I andet Semeſter fortſatte og afſluttede han 1 Time ugentlig for 1 Tilhører Fortolkningen af Zamachſchari's Unmudhadſch, ſamt 2 Timer ugentlig for 1 Tilhører Lebid's Moallaka; 1 Time ugentlig for 1 Tilhører gjennemgik han udvalgte Stykker af Zamachſchari's Mufaſſal, og 2 Timer ugentlig for 1 Tilhører en Del af Bidpai's Fabler; 1 Time ugentlig med 1 Tilhører fortſatte han Øvelſerne i at læſe arabiſke Haandſkrifter; 2 Timer ugentlig for 1 Tilhører gjennemgik han Begyndelſesgrundene af det arabiſke Sprog. I 2 Timer om Ugen for 2—3 Tilhørere fortſatte og afſluttede han ſine Foredrag over ſammenlignende ſemitiſk Grammatik. — Forelæsningerne begyndte i 1ſte Semeſter den 19de Januar og ſluttede den 15de Juni; i 2det Semeſter begyndte de den 7de Auguſt og ſluttede den 15de December.

Extraordinair Prof. J. A. Friis holdt i første Semeſter fra 20de Januar til 10de Juni 3 Timer ugentlig Foredrag over Lappiſk for 4 Tilhørere og 2 Timer ugentlig over Finſk for 1 Tilhører. I andet Semeſter læſte han fra 18de September til Examina's Begyndelſe 2 Timer ugentlig over Lappiſk og 2 Timer over Finſk for 2 Tilhørere. — I Aarets Løb underkaſtede 3 Candidater ſig Examen i Lappiſk. — I begge Semeſtre fortſatte han med Overſættelſe og Trykning af det nye Teſtamente paa Lappiſk.

Extraordinair Prof. S. Bugge erholdt i 1ſte Semeſter paa Anſøgning af Collegiet en Maaneds Permiſſion, da Familieanliggender krævede hans Nærværelſe i Laurvig. Efter Tilbagekomſten begyndte han ſine Forelæsninger den 16de Februar; i andet Semeſter begyndte de den 15de Septbr. Hans Forelæsninger ſluttede i 1ſte Semeſter 1ſte Juni, i andet Semeſter 7de December. I 3 og fra Midten af andet Semeſter i 2 Timer ugentlig har han af den ſaakaldte Sæmundar Edda gjennemgaaet Digtene fra Reginsmál til Atlamál incl.; diſſe Forelæsninger beſøgtes af gjennemſnitlig 15 Tilhørere. — I 2 Timer ugentlig har han for 3—4 Tilhørere fortolket det oldengelſke Digt Beowulf. — I 1 Time ugentlig meddelte han Oplysninger om de med Latinen nærbeſlægtede olditaliſke Sprogarter for omtr. 5 Tilhørere. Efterat han i Midten af andet Semeſter havde gjennemgaaet det oſtiſke Sprogs Grammatik, afſluttede han diſſe Forelæsninger. Han begyndte derpaa i 2 Timer ugentlig at fremſtille Affinit af Nordnaſprogets Grammatik med ſærligt Hensyn til den hiſtoriſke Udvikling. Diſſe Forelæsninger beſøgtes af omtrent 20 Tilhørere.

Universitetsſtipendiat Cand. mag. L. L. Daae har ſom tidligere fortſat ſine univerſalhiſtoriſke og fædrelandshiſtoriſke Studier; i

de første Maaneder af Aaret afholdt han 21 Forelæsninger i Bergen efter Indbydelse af et der bestaaende Forelæsningsselskab; en kort Tid deltog han i Examen artium som midlertidig Examinator i Græsk; endelig har han udgivet i Trykken en Del mindre historiske Afhandlinger.

Universitetsstipendiat Cand mag. J. Johansen læste i første Semester 1 Time ugentlig over udvalgte Digte af Catullus for 10—15 Tilhørere; i andet Semester læste han over Tempuslæren paa Latin 1 Time ugentlig for omkring 15 Tilhørere. Forelæsningerne varede i første Semester fra 5te Februar til Examina's Begyndelse. I andet Semester kunde han, da han fungerede som Censor ved Examen artium, ikke begynde sine Forelæsninger før 1ste October; han læste ud November Maaned. — Foruden det Arbeide, hans Forelæsninger krævede, beskjæftigede han sig i første Semester især med grammatiske Studier og i andet Semester fornemmelig med Cicero de oratore.

Universitetsstipendiat Cand. mag. J. D. C. Lieblein holdt i første Semester 1 Time ugentlig Forelæsning over hieroglyfisk Grammatik, hvormed han hovedsagelig fulgte Vic. de Rouge's og S. Birch's grammatiske Arbeider. Tilhørerne vare 2—4 Studerende. I andet Semester havde han tænkt at fortsætte disse Forelæsninger; men paa Grund af Reise til Ægypten maatte de indstilles. Forøvrig har han fortsat de ægyptiske Studier. Især har han bearbeidet sine ægyptiske Slægttavler i chronologisk Henseende og deraf udvundet adskillige Resultater. Allerede ifjor meddelte han noget deraf i Revue archéologique, og i 1869 har han leveret en Del til Zeitschrift für ägyptische Sprache und Alterthumskunde, herausgeg. von Lepsius, samt et lidet Arbeide, bestemt til Optagelse i Mélanges égyptologiques III af Chabas. Ved disse Arbeider har han ikke alene selv faaet Bestyrkelse for sin Opfatning af den ægyptiske Chronologi, men ogsaa godt Haab om, at den vil trænge igjennem. — I Videnskabsselskabets Forhandlinger har han iaar trykt Fortolkning og Oversættelse af en hieroglyfisk Text, der handler om et af græske og italiske Folkeslag foretaget Indfald i Ægypten ved Trojanerkrigens Tider. Publicationen af saadanne Arbeider vil forhaabentlig herefter blive lettere for ham, da der er lovet ham hieroglyfiske Typer af en Ægyptolog, der eier en hel Sats. —

Universitetsstipendiat Cand mag J. Storm erholdt under 2den Mai 1868 et Stipendium af det grevelige Hjelmstjerne Rosencroneske Legat, stort 500 Spd., for under 1 Aars Ophold i Italien og Tydskland at studere de romanske Sprog. Paa Grund af et vidtloftigt Arbeide, som maatte blive færdigt, Udarbeidelsen af en oldnorsk Gramatik, og formedelst svækket Helbred kunde Reisen ikke paabegyndes før i Slutningen af Jan. 1869. Over England tog han til Paris, hvor han væsentlig befattede sig med oldfranske Studier; den hele Tid besøgte han den berømte Professor Gaston Paris's fortrinlige Forelæsninger over Overgangene fra Oldfransk til

Oldfranſk; ved Siden heraf læſte han Oldfranſk paa egen Haand. Ved Hjælp af Paris's imødekommende Velvillie blev han optagen ſom Elev af l'Ecole des Hautes Etudes, en egen Afdeling af Sorbonnen, hvor Eleverne under Profesſorens Veiledning drive Specialſtudier. Han hørte ſærlig Profr. Guesſard over Provencalſk; han er anſat ved École des Chartes, hvor Storm erholdt Tilladelſe til at arbeide i ſit derværende Bibliothek; af og til benyttede han ogſaa det ſtore keiſerlige Bibliothek. Overhovedet tror han at have havt ſtort Udbytte af ſit Ophold i Paris. I Slutningen af 1ſte Semeſter var han beſkjæftiget der med et Arbeide over visſe romanſke Ord, ſom ere indkomne fra de germanſke Sprog. — Et Ophold i Tydſkland ſyntes ham mindre vigtigt end at lære de romanſke Sprog at kjende i de Lande, hvor de tales. Det Bedſte af, hvad der i Tydſkland produceres over de romanſke Sprog, kan nemlig findes i, hvad der aarlig udkommer i Litteraturen; hvad ſpecielt Oldfranſk angaar, har ikke hele Tydſkland Nogen at opviſe, der kan maale ſig med G. Paris, der med den tydſke Lærdom og Grundighed forbinder den franſke Klarhed, Kritik og Aandrighed. Af den Grund opholdt han ſig Sommeren over i Paris og tog i September til Florents. Under ſit Ophold i Paris, ſøgte han Collegiet om det ved Univ.-Stipendiat Dr. Lyngs Udnævnelſe til Profeſſor ledigblevne Adjunctſtipendium, da han med det oprindelige Reiſeſtipendium ikke vilde kunne vinde det tilſtrækkelige Udbytte af ſin Reiſe; det blev ham tilſtaaet fra 1ſte October til 31te December 1869.

e. Forelæsninger ved det mathematiſk-naturvidenſkabelige Facultet.

Prof. H. Raſch begyndte i 1ſte Semeſter ſine Forelæsninger den 9de Februar. Paa den udlagte Liſte tegnede ſig 64 Tilhørere. Ved Examinatorierne, der ledſagedes af Demonſtrationer i den zoologiſke Samling, deltoge 81. Den mindre i Læſeværelſet opſtillede Samling benyttedes flittig af de Studerende. — I andet Semeſter begyndte han paa Grund af den ſene Immatriculering ſine Forelæsninger først den 23de September. Til Foredraget over Planternes Organiſation og Phyſiologi tegnede ſig 86; til Foredraget over Dyrerigets Organlære og Phyſiologi 134. Forelæsningerne endte i begge Semeſtre ved Andenexamens Begyndelſe.

Prof. Dr. O. J. Broch var i Begyndelſen af Semeſtret ved ſine Forretninger ſom Medlem af Storthinget forhindret fra at holde Forelæsninger. Ved Kongl. Reſol. af 8de Marts 1869 blev han dernæſt naadigſt udnævnt til Statsraad, hvorved han aftraadte ſom Lærer ved Univerſitetet.

Prof. C. B. Münſter fortſatte i første Semeſter fra 28de Januar til 12te Juni de ved Ferierne afbrudte Forelæsninger over Metallurgi i 1 Time daglig for 1 Studerende. I andet Semeſter deltog han først i Bedømmelſen af de ſkriftlige Udarbeidelſer i Norſk ved Examen artium; dernæſt

læste han fra 16de Septbr. til 11te Decbr. i 1 Time daglig for 1 Studerende over Metallurgi og bragte det Curſus over denne Diſciplin, der var paabegyndt i andet Semeſter 1868, til Ende. Desuden afholdtes i andet Semeſter Bergexamen.

Prof. L. M. Esmark holdt i første Semeſter 3 Timers ugentlige Forelæsninger over Arachniderne og Straaledyrene for et Antal af 25 Tilhørere; Foredraget, som gik ud paa at forklare disse Dyrs anatomiske Bygning og at meddele en Oversigt over deres systematiske Inddeling, begyndtes den 28de Januar og endtes, paa Grund af Examina, den 1ste Juni. I andet Semeſter holdtes 2 Timer ugentlig Forelæsninger over Krybdyrene og de Nøgenhudede efter den ovenfor angivne Plan. De begyndtes ikke før den 20de October og endtes, paa Grund af Examina, den 2den December. Foredragene bleve i begge Semeſtre ledsagede af Diſſectioner af de omhandlede Dyr dels til Oplysning af de anatomiske Forhold, dels forat de Studerende kunde faa Anledning til at lære at kjende Fremgangsmaaden ved Diſſectionen. Aarsagen til, at Forelæsningerne paabegyndtes saa sent i 2det Semeſter, var den, at han, efter at have seet sig nødsaget til at opgive sin Plan at følge med Corvetten Nordstjernen til Amerika, søgte i længere Tid en anden Leilighed til at komme derover. Da dette lykkedes ham, opsattes Reisen til det følgende Foraar, og Forelæsningerne paabegyndtes strax. I Aarets Løb har han tillige fungeret som Examinator ved medicinsk, pharmaceutisk og Realexamen, og i de 3 Dage om Ugen, hvori Samlingen har staaet aaben for Publicum, har han været tilstede og meddelt Enhver, som har henvendt sig til ham, en populær Fremstilling af Dyrenes Forhold i Naturen. Disse Fremstillinger eller Foredrag have, efter hvad man tror at have bemærket, vakt megen Interesse hos Tilhørerne af alle Klasser og bevæget dem til at bringe eller at indsende til Museet de for dem ubekjendte Dyr, som de senere have antruffet.

Prof. C. Fearnley læste i første Semeſter 4 Timer ugentlig over Astronomi for gjennemsnitlig 50 Tilhørere fra 25de Januar til 14de Mai; derhos afholdtes fra 20de April 2 Timer om Ugen Examinatorier. Mathematisk Geografi foredrog han først i 3, siden 2 Timer om Ugen for 1 Tilhører fra 25de Januar til 3die Mai; desuden iværksattes praktiske Øvelser paa Observatoriet. Over Geodæsi læste han 2 Timer ugentlig for 3—4 Tilhørere fra 2den April til 13de Mai. En Del klare Aftener benyttedes til Demonstrationer paa Observatoriet i Forbindelse med førstnævnte Foredrag. — I andet Semeſter afholdtes 4 Timer ugentlig Forelæsninger over Astronomi for gjennemsnitlig 40 Tilhørere fra 27de Septbr. til 15de Novbr.; 3 Timer om Ugen læste han over mathematisk Geografi for 4 Tilhørere fra 20de September til 19de November.

Prof. Dr. Th. Kjerulf erholdt ved Kgl. Resol. af 24de Septbr. 1868 naadigst Tilladelse til for sin Helbreds Skyld at foretage en Uden-

...reise og derunder være fraværende fra October 1868 til Udgangen af April 1869. Efter Hjemkomsten (d. 4de Mai) begyndte han sine Forelæsninger over Mineralogi den 10de Mai og fortsatte med 5 Timer ugentlig indtil 14de Juni. Tilstede vare først 2, senere 4 Tilhørere. Derhos anstilledes i 1 Time ugentlig mineralogiske Øvelser med 4 Studerende. Realexamens mundtlige Prøve foregik 11te Juni. — Efter en Excursion med 9 Deltagere (hvilken Excursion aftaltes i Auditoriet den 3die August og foregik 1—8de September) samt efter Udpakning (9—14de Septbr.) af det indsamlede Materiale i Auditoriet til Gjennemsyn af Deltagerne, fortsattes i 2det Semester Forelæsningerne over Mineralogi den 15de September. Tilstede vare først 5, senere 16 og flere indtil omtrent Slutningen af November, da atter Faa. Efterat Mineralogi var gjennemgaaet, paabegyndtes Bergarternes Beskrivelse, 3 Timer ugentlig. Derhos læstes 1 Time ugentlig over Metaller, 1 Time ugentlig over Ertser, og 1 Time ugentlig holdtes mineralogiske Øvelser. Deltagerne i disse 3 forskjellige sidste Timer varierede mellem 3 og 7. Øvelserne sluttede den 10de December og havde 2 Deltagere. Bergexamens mundtlige Prøve foregik den 13de, 14de, 15de og 17de December.

Prof. H. Christie læste i første Semester 6 Timer ugentlig over Læren om Electricitet og om Varme for 150—200 Tilhørere. 1 Time ugentlig gjennemgik han for et mindre Antal ældre Studenter en stor Mængde physicalske Opgaver, hentede fra forskjellige Afsnit af Naturlæren. — I andet Halvaar læste han 6 Timer ugentlig over Læren om Lysbølgt og Bevægelse for 150—200 Tilhørere samt 1 Time ugentlig for en Del ældre Studenter over Læren om Jordmagnetismen samt om Lysinterferents, hvilket sidste Emne ikke blev afsluttet ved Semestrets Udgang.

Prof. P. Waage læste i første Semester 3 Timer ugentlig fra 29de Januar til 15de Mai over uorganisk Chemi og 3 Timer ugentlig fra 27de Januar til 13de Mai over organisk Chemi. Det gjennemsnitlige Tilhørerantal var paa de førstnævnte Forelæsninger 120 og paa de sidstnævnte 60. Ved en Udflugt til Lysakers chemiske Fabrik, hvori deltoge 50—60 Tilhørere, fik disse Anledning til at se en chemisk Bedrift i større Maalestok. — I andet Semester læste han fra 24de September til 17de November 3 Timer ugentlig for omtrent 120 Tilhørere over uorganisk Chemi og fra 7de September til 18de November for omtrent 30 Tilhørere over organisk Chemi.

Prof. C. A. Bjerknes foredrog i første Semester 3 Timer ugentlig analytisk Plangeometri; i 3 andre Timer læstes for Viderekomne over Differentialligningers Integration, hvorhos deres Anvendelse oplystes ved Behandlinger af forskjellige Problemer, henhørende under den mathematiske Physik. Antallet af Tilhørere var i de første Forelæsninger 2, i de sidste flere. Forelæsningerne begyndte den 28de Januar og sluttede ved

Indtrædelsen af Examen philosophicum. — I andet Semester læstes over analytisk Stereometri for 4 à 5 Tilhørere 3 Timer ugentlig; i 3 andre Timer foredroges Functionslæren for 10 à 12 Tilhørere; endelig gjennemgik han 3 Timer ugentlig først Trigonometri og dernæst Stereometri for de Studerende til Anden-Examen. De sidstnævnte Forelæsninger, der fulgtes i det første Fag af omtrent 30 Tilhørere, i det andet af 60 til 80, begyndte den 25de September; de øvrige Forelæsninger toge sin Begyndelse den 6te September. Samtlige Foredrag afsluttedes ved Indtrædelsen af anden Examen.

Prof. Dr. F. C. Schübeler gav i første Semester for omtrent 50 og i andet Semester for omtrent 70 Tilhørere 6 Timer ugentlig en Overfigt over Planterigets Naturhistorie med specielt Hensyn til de i Medicin, Oconomi og Technik brugelige Vægter, og hertil blev der knyttet saadanne Bemærkninger om Planternes Forekomst og Udviklingshistorie, som Omstændigheberne tillode. Til Demonstrationerne brugtes foruden forskjellige Plancheverker og det Herbarium, han har indrettet til Brug for de Studerende paa Læseværelset, ogsaa Samlingen for den anvendte Botanik, der ved Udgangen af Aaret 1869 bestod af 3000 Nummere.

Prof. H. Mohn holdt i første Semester Foredrag i 1 Time ugentlig over Meteorologien. Disse Foredrag, der holdtes fra 11te Februar til 13de Mai, afsluttede et Cursus over. Meteorologi, der ialt varede i 3 Semestre. I sidste Semester var han ifølge Kgl. Resol. af 6te November 1869 fritagen for at holde Forelæsninger ved Universitetet. I et Par af de første Dage i Aaret besøgte han Tønsberg Sømandsforening, for hvilken han holdt Foredrag over de almindelige Vindforholde paa Jorden samt over Stormenes Love. — I Bergen holdt han i Løbet af Sommeren under sin Inspectionsreise et Foredrag over Tordenveir efter Opfordring fra Committeen for Afholdelsen af populaire Foredrag. — I Løbet af Høsten har han holdt en Række Foredrag i den tekniske Forening i Christiania over Norges Veirforholde.

Prof. C. M. Guldberg fortsatte i første Semester Forelæsningerne over Mechanik for 9 Tilhørere og over bestemte Integraler for 6 Tilhørere. — I andet Semester fungerede han som Examinator i Arithmetik og Geometri ved Examen artium. Under 17de September blev han naadigst udnævnt til Professor i anvendt Mathematik, og dermed ophørte hans Function som Lærer i ren Mathematik, i hvilken Stilling han havde fungeret siden Høsten 1868. Den 23de September begyndte han sine Forelæsninger og læste 4 Timer ugentlig over Mechanik (Legemers Udvidelse, Sammentrykning og Bøining) for 7 Tilhørere og 2 Timer ugentlig over den mechaniske Varmetheori for 10 Tilhørere. Forelæsningerne sluttede den 18de November, da intet Auditorium længere kunde erholdes paa Grund af Examina's Begyndelse. Han deltog ved Semestrets Slutning i Bergexamen.

Professor extraordinarius Dr. M. Sars læste i 1ste Semester 2 Timer ugentlig over Echinodermerne for 16—18 Tilhørere; i 2det Semester paabegyndte han sine Foredrag over Ormene for 18 Tilhørere. Forelæsningerne begyndtes den 8de Februar og 2den October; de sluttedes i Slutningen af Mai og November.

Prof. extraordinarius S. A. Sexe læste i første Semester i 3 Timer ugentlig over physisk Geografi for 4 Tilhørere fra 24de Januar til Midten af Mai. — I andet Semester foredrog han i 3 Timer ugentlig physisk Geografi for 4 Tilhørere; Forelæsningerne begyndte først den 13de September, da de Realstuderende i den første Del af September vare ude paa en videnskabelig Excursion; de sluttede den 20de November.

1ste Amanuensis ved det chemiske Laboratorium Th. Hjortdahl har de 5 første Dage i Ugen om Formiddagen veiledet de Studerende paa Laboratoriet. Medicinerne, hvis Antal var 10 i første Semester og 16 i andet Semester, gjennemgik et Cursus i qvalitativ Analyse; kun 1 Studerende i hvert Semester har beskjæftiget sig med synthetiske Arbeider. Nogle faa Realstuderende og Studerende til anden Examen have i lignende Grad benyttet sig af Undervisningen paa Laboratoriet. Pharmaceuter, hvis Antal var 18 i første og 16 i andet Semester, øvede sig i qvalitativ Analyse samt Fremstilling af chemiske Præparater; ved de sidste Arbeider erholdtes af og til et Præparat til Laboratoriets Samlinger. — I andet Semester har han derhos i Lørdagstimen 11—12 gjennemgaaet Begyndelsesgrundene af Chrystallographien.

Universitetsstipendiat Cand. med. A. Boeck var i de første Maaneder af Aaret sysselsat med i Omegnen af Stavanger at fortsætte sine Undersøgelser af Sildens Naturhistorie. Derpaa reiste han til Kjøbenhavn for at deltage i den afholdte archæologiske Congres og for at paaskynde Stikningen af Kobbertavlerne for det under Arbeide værende Værk over de norske Amphipoder, idet han tillige fortsatte med sine Studier i Universitetets zoologiske Samlinger. Efter Tilbagekomsten i October foretoges Undersøgelse af de af G. O. Sars samlede Amphipoder, som vare ham overladte til Afbenyttelse, og udarbeidede Tegninger i større Maalestok til Brug ved de Forelæsninger over Udviklingshistorien, som han agtede at holde i 1ste Semester 1870.

Cand. J. D. Behrens har indberettet, at Studentersangforeningens Medlemmer har i 1869 været omkring 100, i første Semester 99, i andet 107; dens ordinaire Møder var i første Semester 1 Gang, i sidste 2 Gange ugentlig, omtrent et Par Timer hver Gang. Sangforeningen er nemlig i dette Semester delt i 2 Afdelinger, en af ældre, øvede Sangere og en af kun nye indmeldte Medlemmer, som først i det følgende Semester, efter at have modtaget fornøden Uddannelse hertil, gaa over i den ældre Afdeling. Denne forberedende eller yngre Afdeling maa paa faa Und-

tagelser nær Enhver, som vil være Medlem af Sangforeningen, gjennemgaa. Foruden de ordinaire afholdtes ogsaa hyppig extraordinaire Møder paa Grund af Concerter og Forberedelse til det nordiske Studentermøde; i dette sidste deltog et Udvalg af 67, væsentlig ældre Sangere. Ved Immatriculeringsfesten den 22 Septbr. udførtes A. Munch's Festsang for denne Anledning: „Hilsen til de unge Studenter." — Sangforeningens Repertoire for Aaret findes i „Flerstemmige Mandssange for større og mindre Sangforeninger, udgivne af Joh. D. Behrens" 24de og 25de Bind og bestaar af norske, svenske og danske Sange med norsk Text.

Gymnastiklærer Premierlieutenant Wang. I Vaarsemestret, hvori Øvelserne tog sin Begyndelse 21de Januar og fortsattes indtil Mai Maaned, var Partiernes Inddeling saaledes: 2 Partier i Vaabenføring og 1 Parti i Gymnastik. Deltagernes Antal paa Parti i Begyndelsen af Semestret, som i de foregaaende Aar, omkring 20. Dette Antal formindskes imidlertid udover Semestret, især naar Examina begynde. Timefordelingen for Vaabenføringspartierne var følgende: Parti A d: de Studerende, der havde havt Vaabenføring før, havde Timen 7—8 hver Aften undtagen Fredag, Parti B d: Begynderne Timerne 6—7 hver Eftermiddag. Gymnastikpartiet havde Timen 8—9 Tirsdag, Torsdag og Løverdag; dette ophørte imidlertid kort Tid efter paa Grund af Timernes Ubekvemhed; de eneste Timer, der have vist sig at være beleiligst, er 6—8 Aften. — Da Sablen er det Vaaben der hurtigst læres og ligefra første Time skaffer Eleven fornøden Motion, har Lieutenant Wang i 1869 hovedsagelig drevet dette Vaaben med følgende Resultat:

Parti A. Gjennemgaaelse af Alt paa Geled (efter Commando) saavel i som udaf Linien samt Indhugningsøvelse (den ene af Parret i Rustning).

Parti B. Paa Geled alle Hug i Linien. — En Grund til, at han hovedsagelig har drevet Sabel, er den, at han gjennem Erfaring i de foregaaende Aar har opdaget, at Sablen har trukket flest Deltagere. — Floretfægtningen har han for Parti A's Vedkommende drevet saa meget, som der behøvedes for at vedligeholde det før Lærte; og for Parti B's Vedkommende saa meget, som behøvedes for, hvis Dhrr. ønskede at fortsætte flere Semestre, at de da til Nød kunde følge med ogsaa i dette Vaaben. — I Høstsemestret paabegyndtes Øvelserne i Begyndelsen af Septbr. og fortsattes indtil 15de December; de have været drevne efter de samme Principer som i Vaarsemestret og med samme Timefordeling. De bleve afbrudte i Slutningen af November i 4 Dage paa Grund af en Commandotour, som Læreren havde til Hedemarken. Enkelte Timer var Lieutenant Wang nødt til at indstille Øvelserne paa Grund af Gassens Sletheb, hvorpaa han har henledet Collegiets Opmærksomheb.

Cand. real. Dr. A. S. Guldberg holdt i 1ste Semester 8 populaire Forelæsninger om „Tallet og dets Betydning i Naturen og Livet" mod

et Adgangsgebyr (1 Spd.). Tillige læste han 2 Timer ugentlig over den høiere Arithmetik eller Tallenes Theori; disse sidste Forelæsninger, der saa udenfor ethvert Examenscursus, vare bestemte for de Studerende, som vilde gjøre et nøiere Studium af enkelte Brancher i den rene Mathematik; de afholdtes gratis. — I 2det Semester holdt han en Del Forelæsninger over den elementaire Stereometri og Trigonometri for Studerende til Examen philosophicum mod et Gebyr af 1 Spd. Tillige holdt han gratis 2 Timer ugentlig Foredrag over „Lysningernes Theori".

Ved det nordiske Studentermøde i Juni benyttedes Universitetets Festsal til Foredrag og Discussioner.

I 1ste Semester har Professor Grev Hamilton fra Lund afholdt en Række Forelæsninger over Nationaloeconomi, ligesom Docent Licentiat H. Scharling fra Kjøbenhavn i 2det Semester holdt en Række offentlige Foredrag over „Christendommens Forhold til den humane Culturudvikling".

Angaaende nøiagtigere Oplysninger om, naar de af Universitetets Lærere afholdte Forelæsninger tage sin Begyndelse og slutte, har det Kgl. Kirke-Departement under 19de Juli 1869 tilskrevet Collegiet som følger:

„I den norske Regjerings underdanigste Foredrag af 25de f. M., hvormed den af Collegiet under 29de Mai sidstleden afgivne Aarsberetning for Universitetet for 1868 blev forelagt for Hans Majestæt Kongen, er blandt Andet udhævet Følgende:

„Det sees blandt Andet af den i 3die Capitel givne Oversigt over Universitetets videnskabelige Virksomhed, at Universitetslærerne i Almindelighed have læst 6 Timer ugentlig; enkelte have dog læst nogle flere og enkelte af forskjellige Grunde nogle færre Timer. For de fleste Universitetslæreres Vedkommende findes ogsaa oplyst, til hvilken Tid i Semestret, de begyndte og sluttede sine Forelæsninger. For Nogles Vedkommende mangler Oplysning herom, ligesom en Enkelt heller ikke har opgivet, hvor mange ugentlige Timer han har læst, — hvilke Huller i Beretningen Departementet vil drage Omsorg for at faa udfyldte i fremtidige Beretninger".

„I Henhold til hvad saaledes er anført, skulde Departementet anmode Collegiet om at paase, at der i fremtidige Indberetninger fremkommer nøiagtige Oplysninger om, paa hvilken Tid Universitetets Lærere have begyndt og sluttet sine Forelæsninger i hvert Semester, samt om hvormange ugentlige Timer Enhver af dem har læst".

Fjerde Capitel.

Om de i Aaret 1869 afholdte Examina.

a) Almenvidenskabelige Examina.

1. Examen artium.

Ved Continuations-Examen artium fra 18de til 23de Januar 1869 erholdt Fredrik Wilhelm Meinertz (dimitt. fra Christiania lærde Skole), der paa Grund af Sygdom var forhindret fra at fremstille sig til den ordinaire Continuation i November 1868, Hovedcharakteren Haud illaudabilis (11 Fag 31 Points).

Til Examen artium i 1869 vare anmeldte 265 Examinander, af hvilke 1 døde før Examens Begyndelse, 5 tilbagemeldtes af sine Dimissorer, og 3, der ikke havde betalt det lovbestemte Gebyr af 5 Spd. til Universitetskassen, udebleve fra Examen. Af de 256, der fremstillede sig til den skriftlige Prøve, rejiceredes 49 ved denne, af hvilke 1 paa Grund af Sygdom ved den ordinaire Prøve senere (den 1ste og 2den September) fik Anledning til at fremstille sig til Examen. Af de tilbageværende 207 Examinander (hvoraf tillige 1 paa Grund af Sygdom ved den almindelige Prøve erholdt Tilladelse til at fremstille sig til en extraordinair d. 13de og 14de August), der saaledes tilstededes Adgang til den mundtlige Examen, erholdt 2 Laudabilis præ ceteris, 98 Laudabilis, 76 Haud illaudabilis, 17 Non contemnendus, og 2 bestod ikke samme, da de havde erholdt Charakteren „Slet" i 3 Fag; 12 vare paa Grund af Sygdom forhindrede fra at fremstille sig i enkelte Fag.

Af de Examinander, der senere kunde continuere, erholdt 10 Charakteren „Slet", hvilke ikke kunde immatriculeres, forinden de ved Omexamination havde erholdt antagelig Charakter.

Af de fra de offentlige lærde Skoler (Fredrikstads Latin- og Realskole iberegnet) dimitterede 94 Examinander erholdt 1 Laudabilis præ ceteris, 66 Laudabilis, 19 Haud illaudabilis og 1 Non contemnendus; 2 vare tilbagemeldte fra Examen; 1 var død før samme, og 4 rejiceredes ved den skriftlige Prøve.

Af de fra Nissens Latin- og Realskole anmeldte 11 Dimittender erholdt 1 Laudabilis præ ceteris, 5 Laudabilis og 5 Haud illaudabilis.

Af de fra Aars' og Voss's Skole dimitterede 17 Examinander erholdt 9 Laudabilis og 8 Haud illaudabilis.

Af de fra Gjertsens Skole anmeldte 19 Dimittender bestod 8 Examen med Laudabilis, 3 med Haud illaudabilis og 1 med Non contemnendus; 2 bleve sygmeldte under den mundtlige Prøve.

Af de **fra forskjellige andre** private Dimissorer anmeldte 129 Dimittender vare **3 tilbagemeldte** før Examen; 3 udeblevne fra den skriftlige Prøve, og **45 rejiceredes ved** samme. Ved den mundtlige Examen erholdt 10 Laudabilis, **41 Haud** illaudabilis, 15 Non contemnendus, og 10 bleve **ygmeldte. 2 bestode ikke** Examen paa Grund af Charakteren „Slet" i 3 Fag.

Udfaldet af **Examen** artium i August og September med Hensyn til **Dimissorerne erfares af** følgende Oversigt:

Dimissorer	Tilbagemeldte.	Ved den skriftlige Prøve.		Candidater, der have bestaaet Examen.				Ved den mundtlige Prøve.		Ialt.
		Udeblevne.	Rejicerede.	Laud. p. ceteris	Laudabilis.	Haud illaud.	Non contemn.	Rejicerede.	Sygmeldte.	
Christiania lærde Skole . . .	*)	„	„	„	11	4	1	„	„	17
Trondhjems lærde Skole . .	„	„	„	„	9	3	„	„	„	12
Bergens lærde Skole	2	„	„	„	11	2	„	„	„	15
Christianssands lærde Skole .	„	„	1	„	5	„	„	„	„	6
Drammens lærde Skole . . .	„	„	„	1	5	„	„	„	„	6
Skiens lærde Skole	„	„	„	„	3	1	„	„	„	4
Fredrikshalds lærde Skole . .	„	„	„	„	3	„	„	„	„	3
Stavanger lærde Skole . . .	„	„	1	„	3	2	„	„	„	6
Hillehammer lærde Skole . .	„	„	2	„	7	3	„	„	„	12
Tromsø lærde Skole	„	„	„	„	3	„	„	„	„	3
Molde lærde Skole	„	„	„	„	2	3	„	„	„	5
Halefunds lærde Skole . . .	„	„	„	„	2	„	„	„	„	2
Fredrikstads Latin- og Realskole	„	„	„	„	2	1	„	„	„	3
Nissens Skole	„	„	„	1	5	5	„	„	„	11
Aars' og Voss's Skole . . .	„	„	„	„	9	8	„	„	„	17
Hjertsens Skole	„	„	„	„	8	3	1	„	2	14
Cand. theol. Harboe	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Cand. mag. Landgraff . . .	1	3	14	„	„	5	2	„	5	30
Cand. mag. Falkenberg . . .	„	„	1	„	1	1	„	„	„	3
Cand. mag. B. Schmidt. . .	„	„	„	„	„	3	1	„	„	4
Cand. mag. G. Wiesener . .	„	„	„	„	1	1	„	„	„	2
Cand. mag. P. S. Kohl . .	„	„	2	„	„	3	1	1	2	9
Stud. philol. Grøterud . . .	„	„	2	„	1	„	„	„	„	3
Skolebestyrer Heltberg . . .	„	„	1	„	„	„	1	„	„	2
Skolebestyrer Qvam	1	„	„	„	1	7	„	„	„	9

*) I døde før Examens Begyndelse.

Dimissorer	Tilbagemeldte.	Ved den skriftlige Prøve.		Candidater, der have bestaaet Examen.				Ved den mundtlige Prøve.		Ialt.
		Ubetydne.	Rejicerede.	Laud. p. ceteris	Laudabilis.	Haud illaud.	Non contemn.	Rejicerede.	Sygmeldte.	
Stud. philol. E. Christie	"	"	"	"	"	2	"	"	"	2
Sognepræst Holter	"	"	"	"	"	2	"	"	"	2
Stud. philol. Holan	"	"	1	"	"	"	1	"	1	3
Distrikts-læge Baumann	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Cand. philos. Beyer	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Cand. jur. Vogh	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1
Cand. jur. Christiansen	"	"	"	"	"	"	"	"	1	1
Stud. philol. P. Hansen	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1
Adjunct Holler	"	"	"	"	1	1	"	"	"	2
Boghandler Dybwad	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Sognepræst Fearnley	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Stud. theol. Grieg	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Cand. mag. Arctander	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Stud. philol. Hartmann	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1
Sognepræst Holst	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Cand. jur. Hægstad	"	"	"	"	2	"	"	"	"	2
Stud. med. H. Jensen	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Stud. philol. Horven	"	"	"	"	1	"	"	"	"	1
Toldbetjent Krogh	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1
Distrikts-læge Leegaard	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Stud. philol. E. Olsen	"	"	1	"	"	1	"	"	"	2
Cand. philos. Schelven-Lous	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Stud. theol. Fogth	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1
Cand. jur. A. D. Rasch	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1
Cand. med. Sand	"	"	"	"	"	"	"	"	1	1
Cand. jur. A. Steen	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Byfoged Schenck	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Cand. jur. Skavlan	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Toldinspecteur Steenstrup	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Foged Sudmann	"	"	"	"	1	"	"	"	"	1
Provst Bugge	"	"	"	"	"	"	"	1	"	1
Stud. philol. Oftedahl	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1
Skolebestyrer Tischendorff	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Stud. jur. Wergeland	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1
Student Eriksen	1	"	"	1	"	"	"	"	"	2
Stud. philol. Diesen	"	"	1	"	"	"	1	"	"	2
Skolebestyrer M. Schmidt	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Cand. mag. G. Storm	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Politimester Andersen	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Stud. theol. Bjerke	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Stud. med. Borgen	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Student Clleffen	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Rector Graff	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1

Dimisforer	Tilbagemeldte.	Ved den ſkriftlige Prøve.		Candidater, der have beſtaaet Examen.				Ved den mundtlige Prøve.		Ialt.
		Udeblevne.	Reſicerede.	Laud. p. ceteris	Laudabilis.	Haud illaud.	Non contemn.	Reſicerede.	Sygmeldte.	
Cand. theol. Hall	„	„	1	„	„	„	„	„	„	1
Studiosus Hanſen	„	„	1	„	„	„	„	„	„	1
Cand. theol. Revers	„	„	1	„	„	„	„	„	„	1
Feltmeſter Heyerdahl	„	„	1	„	„	„	„	„	„	1
Stud. jur. Iſakſen	„	„	1	„	„	„	„	„	„	1
Cand. jur. Johanſſen	„	„	1	„	„	„	„	„	„	1
Cand. theol. Myhre	„	„	1	„	„	„	„	„	„	1
Student Arneſen	„	„	1	„	„	„	„	„	„	1
Student Munthe	„	„	1	„	„	„	„	„	„	1
Sorenſkriver Norgreen	„	„	1	„	„	„	„	„	„	1
Major Norman	„	„	1	„	„	„	„	„	„	1
Compagnichirurg Poppe	„	„	2	„	„	„	„	„	„	2
Student Baartvedt	„	„	1	„	„	„	„	„	„	1
Borgermeſter Weſſel	„	„	1	„	„	„	„	„	„	1
	6	3	49	2	98	76	17	2	12	265

Examen artiums Deputationens Medlemmer vare i 1869:

a. Ved den ſkriftlige Prøve:

Profeſſorerne Monrad (Formand), Niſſen, Bugge, Bang, Friis og Münſter.

b. Ved den mundtlige Prøve:

Profeſſorerne Dr. Aubert, Schjøtt, Dr. Holmboe, Dr. Unger, Johnſon, Dr. Daa og Univ.-Stipendiat C. M. Guldberg.

Som Cenſorer og Suppleanter vare af Kirke-Departementet beſtikkede:

I Religion: Adjunct ved Lillehammers lærde og Realſkole Albert Landſtad, og i hans Forfald Præſt ved Bodsfængſlet Thinn.

I Latin: Univerſitetsſtipendiat og Lærer ved Chriſtiania lærde Skole Johannſen, og i hans Forfald Cand. mag. Skolebeſtyrer Aars.

I Græſk: Adjunct ved Drammens lærde og Realſkole Schultz, og i hans Forfald Cand. mag. Skolebeſtyrer Gjertſen.

I Hebraiſk: Overlærer ved Chriſtiania lærde Skole Vogt, og i hans Forfald Cand. theol. Jenſen.

I Tydſk, Franſk og Engelſk: Skolebeſtyrer M. Schmidt i Bergen, og i hans Forfald Overlærer ved Chriſtiania lærde Skole Løkke.

I Hiſtorie og Geografi: Overlærer ved Chriſtianſands lærde og Realſkole Smith, og i hans Forfald Univerſitetsſtipendiat Cand. mag. Lieblein.

I Mathematik: Overlærer ved Stavanger lærde og Realskole Edhoff, og i hans Forfald Adjunct ved Christiania lærde Skole Dorum.

Forøvrig var Collegiet bemyndiget til i uforudseede Tilfælde og ved extraordinaire Prøver at tilkalde andre Censorer.

Den sædvanlige Continuations-Examen artium afholdtes i Løbet af September, October og November for 21 Examinander. Denne havde saadant Udfald, at 2 ikke bestod samme, idet de begge erholdt for mange Points. 18 Examinander bestod Prøven. 1 — Ove Christian L. Bærøe, dimitteret af Cand. mag. Landgraff — fremlagde Lægeattest for fremdeles at være syg; Continuationsprøven for ham vil finde Sted snareste mueligt, efterat Sygdomsforfaldet er ophørt (Regl. for Ex. art. § 25 [1]).

Immatriculeringen af de nye academiske Borgere foregik den 22de September, 17de og 22de November.

Continuations Examen artium i Hebraisk afsolveredes i 1869 af 44 Candidater.

Ved Kgl. Resol. af 27de Marts 1869 blev det i Skoleforordningen af 7de November 1809 § 104 bestemte Straafansvar for Dimission til Examen artium i Henhold til Lov af 12te October 1857 § 3 indtil Videre naadigst ophævet for Bestyreren af Fredriksstads Bys combinerede Latin- og Realskole. Et lignende Andragende indkom ved Aarets Slutning fra Skolebestyrerne Aars og Voss.

Den af Deputationen for Ex. art. 1867 anlagte Proces mod Student Habel for tilfigtede Injurier mod nævnte Deputation havde saadant Udfald, at hans Injurier bleve mortificerede, samt at han blev idømt en Mulkt, stor 15 Spd., og Procesomkostninger.

2. Examen philosophicum.

Til denne Examen fremstillede sig i første Semester 185 og i 2det Semester 295 Examinander. Examen fuldendtes i Juni Maaned af 95, i December af 77, tilsammen 172 Candidater med følgende Hovedcharakterer:

Laudabilis præ ceteris	23
Laudabilis	90
Haud illaudabilis	55
Non contemnendus	4
Tilsammen	172

af hvilke 81 underkastede sig Examen i naturhistorisk Systematik og Chemi og 91 i historisk-philosophiske Fag.

Examen varede fra 19de Mai til 12te Juni og fra 18de November til 16de December.

Paa Grund af det usædvanlig store Antal Examinander, fornemmelig i 2det Semester, var det nødvendigt at begynde Examen før den sædvanlige Tid-

b) Embeds-Examina.

1. Theologisk Embeds-Examen.

I 1869 have 22 Candidater absolveret den theoretiske Del af theologisk Embedsexamen; men da 1 allerede forhen havde taget samme Examen, blev Antallet af de nye tilkomne Candidater 21; 12 erholdt Laudabilis og 10 Haud illaudabilis.

Den theologiske Examen.

Begyndt.	Tilendebragt.	Anmeldt	Bestaaet af
28de Januar.	6te Febr.	1	1
18de Mai.	14de Juni.	12	11
18de Novbr.	14de Decbr.	10	10

Den homiletiske Prøve ved Universitetet er absolveret af 1 Candidat med Charakteren Laudabilis.

2. Juridisk Embeds-Examen.

I 1869 have 38 Candidater absolveret latinsk juridisk Embedsexamen, hvoraf 18 med Laudabilis, 18 med Haud illaudabilis og 2 med Non contemnendus. Af dette Antal har 4 underkastet sig Examen i et tidligere Aar, og 1 absolverede Examen baade i 1ste og 2det Semester. Den virkelige Tilvæxt af Candidater er 34.

Den juridiske Examen.

Begyndt.	Tilendebragt.	Anmeldt	Bestaaet af
12te Mai.	1ste Juli.	27	20
19de Novbr.	23de Decbr.	19	18

3. Medicinsk Embeds-Examen.

Ved den medicinske Examen udførtes Examinationen af Facultetets Lærere samt i Zoologi af Professor Esmark, i Chemi af Prof. Waage, i Botanik af Prof. Schübeler, i 1ste Semester i Fødselsvidenskab af Cand. med. Schønberg, i 2det Semester i Akiurgi og Bandagelære af Univ.-Stipendiat J. Nicolaysen og i Hudsygdomme af Stadsphysicus Bidenkap. — Ved Censuren assisteredes Facultetet af Stipendiat Nicolaysen samt af flere ved forskjellige Resolutioner opnævnte Medcensorer.

I første Semester meldte sig til 1ste Afdelig af medicinsk Examen 23, hvoraf 17 fuldendte Afdelingen, til 2den 13 og til 3die 17. Den mundtlige Del af Examen varede fra 24de April til Semestrets Udgang. Til 2den Afdelings skriftlige Prøve (den 15de Mai) besvaredes Opgaven: „Hvad forstaaes ved motorisk Paralyse, hvorledes opstaa og erkjendes de

forſkjellige Former?" Til 3die Afdeling beſvaredes d. 15de Mai Opgaven: „Veſicovaginal-Fiſtelens Diagnoſe, Prognoſe og Behandling." Examen fuldendtes af 15 Studerende, hvoraf 11 erholdt Laudabilis og 4 Haud illaudabilis.

I andet Semeſter meldte ſig til 1ſte Afdeling 18, hvoraf 12 fuldendte Afdelingen, til 2den Afdeling 2, hvoraf kun 1 underkaſtede ſig Examination, til 3die Afdeling 11. Den mundtlige Prøve varede fra 26de November til 18de December. Den ſkriftlige Opgave til 2den Afdeling: „Sygdomme i Øiet af ſyphilitiſk Oprindelſe, deres Diagnoſe og Behandling" beſvaredes den 10de December. Den ſkriftlige Opgave til 3die Afdeling (ligeledes den 10 December) lød ſaaledes: „Gives der Tilfælde, i hvilke det er tilladeligt at ofre Fosterets Liv i den Hensigt at redde Moderens, f. Ex. ved Abortus arteficialis, ved tvivlſomt Liv af Fosteret og ved Moderens Regtelſe af Keiſerſnit?" Af de undersøgte 11 Candidater erholdt 4 Laudabilis og 7 Haud illaudabilis.

4. Philologiſk Examen.

I 1869 have 3 Candidater abſolveret philologiſk Embedsexamen, hvoraf 2 med Laudabilis og 1 med Haud illaudabilis.

Den philologiſke Examen.

Begyndt.	Tilendebragt.	Anmeldt.	Beſtaaet af
18de Mai.	12te Juni.	3	1
23de Novbr.	11te Decbr.	2	2

5. Reallærereksamen.

I første Semeſter underkaſtede 1 Examinand ſig Reallærereksamens 1ſte (mathematiſke Afdeling), 1 den 2den (phyſiſk-chemiſke) Afdeling og 1 den 3die (naturhiſtoriſke) Afdeling. I andet Semeſter abſolveredes 2den Afdeling af 3 Examinander. Ingen Studerende fuldendte Examen i Løbet af Aaret.

6. Bergexamen.

Til denne Examen fremſtillede ſig i første Semeſter ingen, i andet Semeſter 1 Examinand, der erholdt Charakteren Laudabilis. Examen afholdtes fra Begyndelſen af December til 17de ſ. M.

Femte Capitel.
Om Universitetets videnskabelige Samlinger.

1. Bibliotheket.

Universitets-Bibliotheket har i 1869 modtaget en Tilvext af 3,143 Volumina. Manuſcriptſamlingen er forøget med 7 Nummere. Udlaanet

Der udgjort 11,751 Volumina, fordelte paa de forskjellige Fag saaledes: Philologi 1799 Volumina, Philosophi og Pædagogik 410, Theologi 1454, Jurisprudents, Statsvidenskab, Statsøconomi og Landsøconomi 1150, Medicin 683, Mathematik og Krigsvidenskab 128, Naturvidenskab 993, Technologi 70, Historie 3654, nyere Nationers skjønne Litteratur og Kunst 1410.

Foruden de mange og værdifulde Gaver fra udenlandske Universiteter og lærde Selskaber, der som sædvanlig have tilflydt Bibliotheket formedelst de af Universitets-Secretairen siden Aaret 1843 indledede og fortsatte Forbindelser, har Bibliotheket fra private Givere modtaget flere store og værdifulde Forøgelser. Saaledes har Bibliotheket fra Hds. Majst. Enkedronningen modtaget Fortsættelsen af det kostbare Planche-Verk „Flora Brasiliensis"; fra den svenske Rigsdags Archiv 2de Exemplarer af Rigsdagens Forhandlinger samt fra det Kongl. Svenske Vetenskaps-Akademien i Stockholm foruden det sædvanlige Exemplar af alle dets Forhandlinger, Overigter etc. tillige separate Aftryk af flere værdifulde Afhandlinger til Fordeling mellem norske Videnskabsmænd. Musikhandler Jacobsen i Stockholm har til sine tidligere Gaver af Musikalier føiet nye Sendelser. Blandt de fremmede og lærde Selskaber, som have betænkt Bibliotheket med Gaver, staar The Royal Society of London, The Smithsonian Institution i Washington og Academierne i Berlin, Wien, Petersburg, Brüssel og Amsterdam fremdeles i første Række.

Paa Læsesalen har været fremlagt til Benyttelse 5643 Volumina: Philologi 558 Vol., Philosophi etc. 117, Theologi 701, Jurisprudents etc. 418, Medicin 690, Mathematik etc. 91, Naturvidenskab 437, Technologi etc. 81, Historie 1330, Skjønlitteratur 468, blandede Skrifter 752.

I Løbet af Aaret udkom Tilvækst-Catalogen for 1867, ligesom Manuscriptet gjordes færdigt til en lignende Catalog for 1868.

Med Hensyn til Bibliothekets Personale foregik der væsentlige Forandringer. Dettes lærde og fortjente Bestyrer, Bibliothekar Poul Botten Hansen, afgik ved Døden efter et kort Sygeleie den 7de Juli 1869. Ved det Kgl. Kirke-Departements Bestemmelse af 12te f. M. bemyndigedes det academiske Collegium til under Ledigheden at lade Embedet bestyre af forbenværende Universitets-Bibliothekar F. W. Keyser i Forening med Professorerne Nissen og Brandt. Under 20de November udnævntes naadigst Universitets-Stipendiat i Historie L. L. Daae til Bibliothekar og tiltraadte kraft Embedet.

Amanuensis Lieblein erholdt i Slutningen af September Permission fra sine Forretninger som saadan for at foretage en Reise til Ægypten. Under hans Fraværelse fordeltes hans Forretninger for det første mellem hans Collegger, Amanuenserne Telleffen og Bætzmann, der i Medhold af Collegiets Skrivelse til den constituerede Bibliothekar af 30te October hver oppebar en Halvdel af Liebleins Gage. — Amanuensis Bætzmann opsagde

under 28de December fin. Post ved Bibliotheket, ved hvilket han dog fremdeles fungerede ved Aarets Udgang paa Grundaf, at Opsigelsesfristen er bestemt til tre Maaneder.

Bytteforbindelsen med de nordamerikanske Stater er i 1869 fremdeles betydeligen bleven lettet derved, at Smithsonian Institution har tilsikret Universitetet Fragtfriheb for Alt, hvad der sendes under det nævnte Instituts Adresse med det nordamerikansk-hamburgske Dampskibsselskabs Skibe, ligesom Universitetets Secretair er bemyndiget til at besørge alle litteraire Sendelser fra Norge paa den omhandlede Maade under Adresse til Smithsonian Institution.

2. Mynt- og Medailleſamlingen.

Universitetets Samling af Mynter og Medailler har i Aaret 1869 modtaget følgende Tilvæxt:

	Guld.	Sølv.	Kobber m. m.	Ialt.
a. Ved Gave	10	320	994	1324
b. „ Kjøb	15	125	74	214
c. „ Bytte	„	114	„	114
d. Fra Mynten paa Kongsberg . .	„	4	„	4
	25	563	1068	1656
Drages herfra Afgang af Doubletter ved Bytning	1	138	1	140
udkommer ſom virkelig Tilvæxt i 1869	24	425	1067	1516

Lægges denne Tilvæxt til Beholdningen ved Udgangen af 1868: 37,388 Mynter og Medailler, saa udkommer ſom samlet Beholdning ved Udgangen af 1869: 38,904 Mynter og Medailler.

De, ſom i 1869 have skjænket Mynter og Medailler (samt Pengesedler) til Universitetet, ere: Provst Otteſen i Vadsø, Stud. jur. Henrik Conradi, Cand. real. Sophus Lie, Apotheker Ahlſtrøm i Stockholm, Finantsdepartementet, Contoriſt Larſen i Bergen, Stud. jur. A. Lorange, Sølieutenant Egeberg, Christiania Cathedralskole, Johan Janſen, Handelsfuldmægtig C. A. Peterſen, Controlcommitteen for Norges Deltagelse i sidste Pariserudstilling, Lensmand Johanſen i Svelvig, Vetenskapsacademien i Stockholm, Architekteleb Hjalmar Welhaven, Lensmand Pleyen i Aal, Hallingdal, Hiſtoriemaler Arboe, franſk Agent Chriſtopher Wollner Borch, Fredrik Buchholtz i Gran Sogn, Norges Bank, Hermann Thaulow, Kjøbmand H. Fiſcher, Sorenſkriver Wesſel Berg, Asſeſſor Mariboe, Mægler Pollack i Alexandria, Fredr. B. Buch i Trondhjem (2 Gange), ſvenſk Fiſkeriintendant v. Ehlen, Ingenieur O. Pihl, Antiquar Nicolayſen, Bergcandidat Carſtens, Skibscapitaine Meyer, Lensmand Wesſel i Værdalen, Profeſſor Waage, 2 Unævnte, Cand. jur. Konow i Ladegaarden, Oslo, Dispacheur Jacob Aall

Møller, Cand. mag. Lauritz Stenersen, Enkefru Mariboe, Cadet Elieson, Apotheker Langeland i Namsos.

De betydeligste Gaver iaar ere komne, først fra Mægler Pollack i Alexandrien, som atter iaar har skjænket over halvfemte Hundrede Mynter, deraf over halvfjerde Hundrede antique græske og romerske, Resten nyere; af de første ere vistnok mange forslidte og ubestemmelige, men omkring 150 af dem ere dog befundne at være for os nye og have kunnet optages i Samlingen, og af disse ere flere sjeldne; dernæst fra Apotheker Ahlstrøm i Stockholm (99 Sølvmynter). Derhos har Christiania lærde Skole foræret det betydelige Beløb af 406, mest nyere, Mynter (deriblandt 2 af Guld, 3 af Sølv); fra Norges Bank ere oversendte 8 Guldmynter, 7 Sølvmynter; af Lensmand Wessel i Værdalen er skjænket 52 Mynter (31 af Sølv, 21 af Kobber), af Stud. jur. Conradi 149 Mynter (deriblandt 8 af Sølv); Betydeligere Gaver af større Sølvmynter ere ogsaa indkomne fra Historievialer Arboe og Bergcandidat Carstens (8 større Sølvmynter). For et Antal af 86 Stk. jordfundne Bracteater, forlængst her modtaget, har Aardals Commune frafaldt Fordring paa Betaling, og i det Sted skjænket Mynterne til Universitetet. Forøvrig opviser dette Aars Tilvæxt ingen betydeligere Erhvervelse af jordfundne Mynter.

62 i Kjøbenhavn ved Auction over Thoresens Samling indkjøbte antique Mynter, ligesom henimod 150 for vort Cabinet nye, antique Mynter blandt de af Mægler Pollack skjænkede ere catalogiserede, og Størstedelen af den øvrige Tilvæxt af den nyere Tids Mynter ere i alle Fald indordnede efter chronologisk Orden i Samlingen.

3. Samlingen af nordiske Oldsager.

Den talte ved Udgangen af Aaret 1868 4646 No. og er i 1869 forøget med 415 No., saa at den den 31te December 1869 havde 5051 No. Af disse 415 No. ere 33 No. henførte til Afdelingen for Stenalderen, 10 til Broncealderen, 101 til den ældre Jernalder, 194 til den yngre Jernalder, 27 til den kristelige Middelalder, 51 til Tiden efter Reformationen og 1 No. til den særskilte Afdeling for finske Oldsager. 115 No. ere erhvervede ved Kjøb for tilsammen 372 Spd. 36 Skilling, af hvilket Beløb et enkelt No., et Stykke af en massiv Halsring af Guld, medtog over Halvparten (225 Spd.). De øvrige 300 No. ere indkomne som Gaver fra 73 forskjellige Givere. Givernes Navne ere: Udskiftningsformand J. Mogstad, Gaardbruger Johan Nielsen Hestenes, Madame Næss, Lensmand Pleyen, Postmester Tøstie, Enkefru Toddernd, Skolelærer H. Gundersen, Husmand Elling Olsen Stavenesodden, Lensmand Galtung, Engebret Andersen Nedstegaard, Gaardbruger Sander Thomassen Raaen, Lensmand Mjøen, Christiania Cathedralskole, Kjøbmand August Just, Doktor Eyde, Skolediscipel J. R. Bull, Peder Fylling, Pastor Hansen, Lensmand Aas, Terje Stalleland, Fredrik Svennebye, Skolediscipel Tobias Skagestad, Ingenieur E. Isaach-

sen, Gaardbrugerne Kristian og Anton Jonssønner Løken, Husmand Ole Jørgensen Sandbakken, Gaardbruger Lars Larsen Forsetlund, Johannes Eriksen, Lensmand Flistet, Gaardbruger Herlof Ryggetangen, Ingebrigt Steingrunden Romfogkjellen, Guldsmed Olaus Hørli, Gaardbrugerne Ellev Reiersen Hauge, Elling Thorgersen Laland, Karl Karlsen Sørheim, Thore Olsen Anda og Karl Ingebrigtsen Grude, Antiquar N. Nicolaysen, Gaardbruger og Forstasfistent M. A. Grude, Antoni Karlsen Fevang, Gaardbruger Lars Vaag, Skolelærer August Julius Madsen, Student Saxlund, Gaardbruger Øystein Mjaugedal, Professor L. Esmark, Ole Olsen Stutengen, Distrietslæge Hals, Handelsbetjent A. Pedersen, Gaardbruger Soberg, Arne Jonsen Løeiter, Landskabsmaler Dahl, Student Hvoslef, Lensmand S. Hoel, Einar Hojesen Skeie, Toldbetjent Brogaard, Eierne af Christiania Cathedralskoles forrige Bygninger, Gaardbrugerne Simon Olsen Hammerstad, Jens Ingebrigtsen Hommestad og Ole Lille-Re, Gaardbrugerenke Sidsel Olsdatter Hemstad, Husmand Anders Olsen, Elling Henriksen Lundebye, Proprietær Nils Jacobsen Hoel, Gaardbruger Christen Grimerud, Kjøbmand J. E. de Coninck, Gaardbruger Iver Pedersen Haug, Postfuldmægtig K. Hjorth, Landhandler Eriksen, Lieutenant Lowzow, Grans Formandskab, Departementsbud Armesen, Frederik Hegge og Sognepræst Schübeler.

Som sædvanlig har Foreningen til norske Fortidsmindesmærkers Bevaring foranlediget Indsendelsen af en stor Del af de indkomne Gaver. Som den betydeligste af disse maa fremhæves Christiania Cathedralskoles Samling af Oldsager, som blev overdraget til Universitetet af Skolen i April Maaned ved dens Indflytning i det nye Locale. Denne Samling udgjør nu i Universitetssamlingens Catalog 73 No., hvoriblandt der er ikke faa sjeldne og værdifulde Stykker. De ere rimeligvis alle fundne i Norge, men der savnes desværre for de aller fleste Stykkers Vedkommende enhver nærmere Oplysning.

Sidste Storthing bevilgede overensstemmende med Universitetets Budgetforslag 50 Spd. aarlig til Medhjælp ved Samlingens Bestyrelse. Denne Bevilling er med Collegiets Samtykke anvendt til Honorar for en fast Medhjælper, og som saadan er fra 1ste April 1869 antaget Stud. philol. Axel Drolsum.

Storthinget bevilgede ligeledes extraordinairt 600 Spd. til en Bygning for det i 1867 til Samlingen indkomne Fartøi fra hedenst Tid. Denne Bygning, der er lagt paa Tomten bag Musæbygningen, blev færdig i Slutningen af Aaret. Den vil tillige afgive Plads for de af Samlingens Runestene, som hidtil have henligget i utillaaset Rum i Musæbygningens Kjelderstage; men det lod sig af Hensyn til Bevillingens Størrelse ikke gjøre at indrette Bygningen saaledes, at den ogsaa kunde optage de Samlingen tilhørende Kirkeportaler af Træ og andre udskaarne Træsager, som derfor fremdeles for en stor Del staa paa en aaben Gang.

For at imødekomme et oftere, senest af Arbeidersamfundets Bestyrelse [illegible] Ønske har man fra October Maaneds Begyndelse holdt Samlingen [illegible] ogsaa hver Søndag i Timen 2–3, foruden som hidtil hver Mandag [illegible] Fredag 1—2. Besøget har i disse Søndagstimer hidtil været saa [illegible], at det i alle Fald for det første maa antages hensigtsmæssigt at [illegible] med at holde Samlingen aaben om Søndagen. Ligeledes har [illegible] for første Gang været holdt aaben uafbrudt i Sommerferierne, [illegible] ligeledes viste sig at være i Samlingens ligesaavel som i Publi[illegible] Interesse.

Under 20de Marts 1869 meddelte Colleg. Bestyreren af den oldnorske Samling, Prof. Rygh, Bemyndigelse til af Antiquitetssamlingens Annum at udbetale til Hr. Photograf Petersen 50 Spd. som forskuds Godtgjørelse for et Sæt Afstøbninger af de i det Kjøbenhavnske Museum bevarede Guldbracteater. Hr. Petersen havde tidligere skjænket Samlingen et Sæt meget smukt udførte galvanoplastiske Afstøbninger af samtlige de i Samlingen bevarede og i Norge fundne Guldbracteater og bracteatformede Smykker af Guld, som ikke tidligere vare publicerede. Derved sattes Museet istand til at indlede Bytteforbindelse med det Kgl. Svenske Vitterheds-, Historie- og Antiquitets-Academi, der modtog Afstøbningerne med Løfte om at give til Vederlag et tilsvarende Antal Afstøbninger af Bracteater, som bevares i National-Museet i Stockholm.

4. Den ethnographiske Samling.

Det ethnographiske Museum havde:

den 1ste Januar	1869	i	Catalogen	indførte	1842	Nummere
den 1ste Januar	1870	i	—	—	1975	—
			Altsaa Tilvæxt i Aaret 1869:		133	Nummere.

Deriblandt ere Gaver fra: Consul Annerstedt i China, Walter F. Atlee, Skibsfører Anton Krefting, Professor Esmark, Universitetets Myntcabinet, Lieutenant Gjerstad, Sølieutenant Egeberg, Christiania Kathedralskole. Stud. theol. Hirsch, Sognepræst Eilert Sundt, Skibsfører Didrik von der Ohe, Kjøbmand Schreiner, Skibsfører Thoresen, Mægler Pollack i Alexandria, Ferdinand Worlée i Hamburg, Student Johan Haslund, Kjøbmand Persgaard i Christianssand, Forstassistent Saxe, Skibscapitaine Emil Sparre. — Derhos ere nogle mindre betydelige Gjenstande indkjøbte.

Den ethnographiske Samlings Locale er fremdeles lige utilstrækkeligt og mangelfuldt.

Samlingen besøgtes i 1868 af 5176 Personer, i 1869 af 5184.

5. Det astronomiske og magnetiske Observatorium.

Instrumentalsamlingen er i 1869 forøget med en liden Theodolit, og

Bibliotheket er som sædvanlig beriget dels ved nye Anskaffelser dels ved Gaver. — Med Iagttagelserne af samtlige Stjerner til inclusive 9de Størrelse i den af Observatoriet overtagne Zone fra 64° 50′ til 70° 10′ nordlig Declination er der gjort en Begyndelse; Størsteparten af Stjernerne i de 2 første Timer (Rectascension) ere iagttagne. — Til Orientering af Gradmaalingsnettet blev der fra 6te til 24de Juni anstillet Azimutiagttagelser paa Observatoriet og derefter i samme Øiemed Azimut- og Polhøideiagttagelser paa Nøverfjeld ved Lillehammer i Juli og August. Et lignende Arbeide paa Toppen af Gausta maatte opgives. — Foruden de sædvanlige, for Christiania bestemte, Tidssignaler sender Observatoriet ifølge en med Telegrafdirecteuren aftalt Ordning, som traadte i Kraft i Begyndelsen af 1869, to Gange om Ugen telegraphiske Tidssignaler (Greenwich Middeltid) til samtlige Landets Telegrafstationer. De daglige magnetiske og meteorologiske Iagttagelser ere udførte og reducerede som før.

6. Det meteorologiske Institut.

Ved det meteorologiske Institut er Virksomheden fortsat væsentlig paa samme Maade som tidligere. De Forandringer og Udvidelser, der ere foregaaede i Aarets Løb, gjælde fornemmelig Stationerne.

Efterat om Vaaren de fra Åderman i Stockholm bestilte nye Thermometre vare ankomne, bleve disse prøvede og derpaa udsendte til de fleste af de ældre Stationer. Det er en Fornøielse at kunne meddele, at disse Thermometre saavelsom de senere i Løbet af Høsten fra Åderman modtagne, tilfredsstille enhver Fordring, som de forskjellige Hensyn paakræve. En Del af disse Thermometre ere blevne overladte til Privatmænd, der have lovet at meddele til Institutet Resultatet af sine Observationer.

Ikke faa nye Stationer ere blevne oprettede i Aarets Løb. Disse ere følgende:

Elverum, oprettet i Juni. Ved Hovedjernbanens Directions Velvillie blive Observationerne udførte paa Jernbanestationen af Hr. Stationsmester Schrøder.

Flors, oprettet i Juli. Observationerne udføres paa Telegrafstationen af Stationens Bestyrer Hr. Aas.

Leirdalsøren, oprettet i Juli. Observationerne udføres paa Telegrafstationen af Stationens Bestyrer Hr. Stabel.

Brønø, oprettet i August. Observationerne udføres paa Brønøsunds Telegrafstation af Stationens Bestyrer Hr. Olsen.

Under sin Stipendiereise til Jostedalsbræen har Hr. de Seue, Assistent ved Institutet, oprettet følgende Stationer:

Stryn i Nordfjord. Observationerne udføres af Hr. Landhandler Brandt.

Jølster, Hr. Sognepræst Olsen.

Jøstedal, Hr. Sognepræst Hansen.

Desuden ere de private Stationer **Flesche**, Hr. Capitaine Mejdell, og **Sogndal, Hr. Sagfører** Husebye, blevne forsynede med flere Instrumenter.

I Haukedalen og i Fjærland har Hr. de Seue oprettet Regnmaalerstationer.

Reine Fyrstation i Lofoten er bleven forsynet med flere nye Instrumenter, saaledes at den nu er en af de fuldstændigst udrustede Stationer, hvis Jagttagelser, der udføres af Hr. Fyrvogter Wetlesen, ere meget værdifulde til Studiet af Veirforholdene i Lofoten.

Et Par Thermometre ere sendte til Værø og Røst, hvorfra Profr. Mohn under sit Ophold i Lofoten om Sommeren modtog Tilsagn om Jagttagelser.

Kysttelegrafstationen paa Oxø er bleven forsynet med de nødvendige meteorologiske Instrumenter. Dens Jagttagelser ere siden November traadte istedenfor Mandals i de meteorologiske Morgentelegrammer.

Bergens Observatorium, der bestyres af Hr. Åstrand, er i Aarets Løb udvidet gjennem Tilskud, bevilgede af Storthing og Commune, samt for en ringe Del ved Laan fra det meteorologiske Institut til den rigest udstyrede Station i Norge. Foruden de Instrumenter, der findes paa de øvrige Stationer, er dette Observatorinm nu i Besiddelse af en selvregistrerende Regnmaaler.

I Vardø, hvor Lieutenant Borchgrevink hidtil har udført Jagttagelserne, har siden Hr. Borchgrevinks Afreise fra Stedet Hr. Garnisonslieutenant Abel velvillig overtaget at fortsætte dem.

Observationerne paa Lagmandsholmens Vagt ved Christianssand bleve i October Maaned inddragne. Det viste sig, at Thermometrenes Plads var uheldig, og at Observationerne i det Hele taget ikke lode sig controllere med fornøden Nøiagtighed.

For Tiden er Antallet af de Stationer, som regelmæssig sende Observationer til Institutet, omkring 40.

Den meteorologiske Aarbog for 1868 udkom i Begyndelsen af October. Foruden Observationer fra Stationerne Vardø, Tromsø, Bodø, Christianssund, Aalesund, Bergen, Skudesnæs, Mandal, Sandøsund, Christiania og Dovre indeholder den 6 forskjellige Afhandlinger, væsentlig af statistisk Indhold, nemlig Oversigt over Temperaturforholdene i Bergen (Lungegaardshospitalet), den daglige Periode i Luftens Tryk, Luftens Temperatur, Vanddampenes Tryk og den relative Fugtighed i Bergen (Bergenhus Fæstning) beregnet af Observator Åstrand efter de af de vagthavende Underofficerer hver anden Time i Døgnet udførte Observatio-

ner, Oversigt over Barometeriagttagelserne i det sydlige Norge, Norges Vind- og Storm-Statistik, Oversigt over Regnhøiden i Bergen, samt Oversigt over Skydækket i det sydlige Norge.

Til Aarbogen for 1869 ere samtlige Observationsrækker færdigtrykte samt færdigberegnede Oversigt over Vanddampenes Tryk og den relative Fugtighed i det sydlige Norge samt den daglige Periode af Luftens Temperatur i Vardø.

I Aarets Løb ere 76 meteorologiske Skibsdagbøger indkomne til Institutet. Med den forøgede Arbeidshjælp, som Institutet erholdt ved Storthingets Bevilling af Gage til en 3die Assistent, der tiltraadte sin Virksomhed i Mai Maaned, og som saa godt som udelukkende har været beskjæftiget med Skibsobservationernes Reduction. har det været muligt at sende 37 fuldstændig reducerede Skibsdagbøger til Pariserobservatoriet. Afskrift af Ishavsfarernes Dagbøger ere ogsaa sendte til Secretairen for det Scotske meteorologiske Selskab.

Ved Aarets Begyndelse modtoges fra L'association scientifique de France 2 Guldmedailler, bestemte til Skibscapitainer af den norske Handelsmarine som Anerkjendelse af deres Bidrag til Havets Meteorologi. I de sidste Dage af Aaret modtoges ligeledes fra samme Selskab en Guldmedaille og 4 Sølvmedailler, hvilke gjennem Institutet ere blevne vedkommende Skibscapitainer tilstillede.

Fra Hr. Navigationslærer Øyen i Christiansund har Institutet faaet oversendt en Række Afskrifter af Skibsjournaler.

Iagttagelser af Tordenveir i Norge ere fremdeles fortsatte. En Afhandling om Tordenveirene i Norge 1868 er meddelt i Christiania Videnskabsselskab og for Tiden under Trykken. Den samme, meddelt i Uddrag til L'association scientifique de France, findes trykt i Atlas meteorologique pour 1868, ledsaget af flere Karter.

I Løbet af Høsten har Profr. Mohn udarbeidet en Fremstilling af Norges Climatologi, hvortil en hel Del nye Beregninger maatte udføres, og som omfatter saavel det nordlige som det sydlige Norge. Denne Afhandling er nu under Trykken og vil udkomme i den af Statsraad Broch udgivne statistiske Aarbog, ledsaget af en Række statistisk-meteorologiske Tabeller, dels uddragne af Institutets Publicationer, dels meddelte i Manuscript fra Institutet.

I den sidste Del af Aaret har Bestyreren udarbeidet en Fremstilling af Varmeforholdene i Havet mellem Island, Skotland og Norge, gjennem hvilken Golfstrømmens Bevægelse udenfor Norges Kyster fremtræder for første Gang paa en særdeles anskuelig Maade. Til denne Fremstilling have fra norsk Side Observationerne fra Fyrstationerne samt fra Ishavsfarerne været af overveiende Betydning.

I Slutningen af Aaret 1868 modtog Institutet fra The meteorological office i London, Directeur Mr. R. Scott, et Forslag om gjensidig

Sending af meteorologiske Telegrammer, indeholdende Varsel om truende Storme. Hr. Scott's Forslag var meget liberalt, idet han foreslog, at vort Land skulde betale de fra samme afgaaende Telegrammer, og Forudsat er det, at Stormene komme vestenfra, og at mange Storme, som passere over England, ikke gaa over Norge. Efter Forhandlinger med Telegrafdirecteuren og begge Opsynschefer samt med Samtykke af Departementet for det Indre, der bevirkede en Bestemmelse for, at Udgifterne for Telegrammerne skulde udredes af de til Fiskerierne henhørende Omkostningsmidler, blev et Stormvarselssystem sat igang som Forsøg under de Maaneder, hvori Silde- og Lofotfisket foregaar. Stormvarsler bleve sendte 3 Gange; den første Gang til Lofoten. Denne Storm rak imidlertid ikke længere op end paa Helgeland. De 2 senere Stormvarsler vare heldigere, idet de paafulgtes af usædvanlig svære Storme. Det er bekjendt saavel af Efterretninger i Aviserne som af mundtlige Meddelelser, at Stormvarslerne have bidraget til at fikre Skibsfarten mod den kommende Storms Virkninger. En hel Række Storme, om hvis Tilstedeværelse i England der blev varslet fra London, passerede sønden for Norge og bleve heller ikke varslede paa vore Kyster fra Institutet.

Efterat i den forløbne Sommer Scotland og Norge ere blevne direct forbundne med en Telegrafkabel, bleve Foranstaltninger straks efter Prof. Mohns Hjemkomst fra Inspectionsreisen satte i Verk, sigtende til Opretteisen af et virksomt Stormvarselssystem for Norges Kyster. Af disse Bestræbelser er nu, fra December Maaneds Begyndelse af, resulteret et System, der efter Bestyrerens Anskuelse er saa effectivt, som man med den nuværende Adgang til Benyttelse af Telegraflinierne kan erholde det. Fra Telegrafstyrelsens Side er der indrømmet samtlige meteorologiske Telegrammer Portofrihed paa de norske Linier, fra det store nordiske Telegrafselskabs Side ifølge Concessionen Portofrihed for Kabelens Vedkommende, og Meteorological office i London betaler enhver Porto paa de engelske Landlinier saavel for gaaende som kommende Telegrammer. Det hele System er saaledes istandbragt uden nogen ny Udgift for Institutet. Grundlaget for Stormvarslerne ere følgende meteorologiske Telegrammer, der ankomme daglig til Institutet gjennem Telegrafdirecteuren, og gjennem hvilke Atmosfærens Tilstand og Forandringer over de nærmeste Dele af Jordoverfladen kan følges: Om Morgenen Kl. 9—10 fra Bodø, Christiansund, Flors, Skudesnæs, Oxø, Sandøsund og Dovre, gjældende for Kl. 8 Morgen. Samtidig med disse en Melding om Instrumenternes Stand og Veiret Kl. 8 den foregaaende Aften i Christiansund, Skudesnæs og Oxø;

Kl. 11—1 fra Nairn i Skotland, Yarmouth i England og Valencia paa Irlands Vestkyst, gjældende for Kl. 8 Morgen.

Om Formiddagen Veir- og Vindmeldinger fra Øregrund, Ystad, Helsingborg, Warberg og Fredrikshavn (ikke Barometer og Thermometer).

Om Eftermiddagen Meldinger fra Skudesnæs og fra Nairn gjældende for Kl. 2 Efterm.,

samt senere, Kl. 5—8, Pariserobservatoriets Dagsbulletin, der giver Oversigt over Atmosfærens Tilstand over hele Europa.

Om Søndagen faaes ingen Telegrammer fra de britiske Øer.

Til meteorological office i London sendes Morgenmeldinger fra Christiansund, Skudesnæs og Oxø, samt en Eftermiddagsmelding fra Skudesnæs.

Det er indlysende, at Stormvarslerne foraarsage Institutets Personale et forøget Arbeide, hvortil man i det næste Budgetforslag bliver nødt til at tage Hensyn.

I December Maaned sendtes 3 Gange Stormvarsel til det sydlige Norges Kyster, alle Gange med efterfølgende Storm.

I Juli og August Maaned foretog Institutets Bestyrer den aarlige Inspectionsreise, under hvilken de tidligere nævnte nye Stationer, Elverum, Flors, Leirdalsøren og Brøns bleve oprettede. Reisen udstraktes til Lofoten, hvor Reine Station blev besøgt og Jagttageren gjort bekjendt med Anvendelsen af de nye Instrumenter, som senere der ere opstillede. I Bergen assisterede han ved Opstillingen af Observatoriets nye Refractor og fik de nye meteorologiske Instrumenter opstillede, undtagen de selvregistrerende, som først senere bleve færdige. Under Opholdet i Brøns fik han Anledning til at foretage en nøiagtigere Opmaaling af Hullet i det bekjendte Fjeld Tverghatten, over hvilken Undersøgelse en Beretning vil blive forelagt Videnskabsselskabet. Under Opholdet i Lofoten havde han megen Anledning til at studere denne Fjeldgruppes Indflydelse paa Vindforholdene. Desuden maalte han paa sin Reise en Del Fjeldhøider dels med Barometre, dels med Sextant. Disse ere meddelte til den geografiske Opmaaling. Ved hans Tilbagekomst til Bergen fra Lofoten vare Observatoriets selvregistrerende Apparater — tvertimod hvad der var lovet — ikke endnu færdige fra Fabrikantens Side; han kunde derfor blot give Anvisning til deres Opstilling samt foretage en Del Reguleringer ved deres Indretning.

Første Assistent, Lieutenant Salvesen, gjorde i Mai en Reise til Skotland, der ikke har været uden Frugt for Institutet, nærmest gjennem Hr. Salvesens Sammentræf med den bekjendte skotske Meteorolog Alexander Buchaw. Under hans Fraværelse vicarierede for ham Stud. jur. Rustad. I October foretog Hr. Salvesen en Reise til Oxø for at opstille Instrumenter paa denne nye Station og medtog de i Christiansand paa Lagmandsholmen hidtil benyttede Instrumenter.

Anden Assistent, Hr. de Seue, var i Sommer med Stipendium paa Undersøgelse af Jostedalsbræen, ved hvilken Anledning han oprettede flere nye meteorologiske Stationer, til hvilke benyttedes ældre Instrumenter. Under hans Fravær vicarierede Hr. Stud. jur. Salicath for ham.

I Mai ansattes Hr. Fanjunker Løken som 3die Assistent.

Institutets Bibliothek har faaet en Tilvæxt af 89 Nummere, tildels [illegible], men fornemmelig ved Gaver.

7. Det physicalske Cabinet.

En større Luftpumpe er anskaffet fra Deleuil i Paris med Reservoire, hvori [illegible] kan fortættes til 10 Atmosfærer; samt Manometer. Pumpen har [illegible] oftere været benyttet til Control af de paa Dampskibene benyttede Manometre og vil i Forening med den tidligere fra samme Constructeur [illegible] store Balance med tilhørende Lodder sætte Cabinettet i Stand [illegible] paa en fuldkomnere Maade end tidligere at besvare de forskjellige [illegible]-videnskabelige Spørgsmaal, som oftere foreligge.

Bibliotheket er i Aarets Løb forsynet med Fortsættelser af Journalerne; Universitetssecretairen har fremdeles foræret samme de udkomne [illegible] af nyt Magazin for Naturvidenskaberne og desuden 1ste Bind 1ste [illegible] af dette Tidsskrifts ældre Rækker, som Bibliotheket manglede, og [illegible] ansaaes som uerholdeligt.

8. Det metallurgiske Laboratorium

frequenteredes saavel i første som i andet Semester af 1 Studerende, der arbeidede i Laboratoriet fra 27de Januar til 12te Juni og fra 13de September til 14de December og beskjæftigede sig med qvantitative Analyser.

Til Laboratoriet er anskaffet foruden de almindelige Forbrugsgjenstande — deriblandt en Del Lerdigler og Bægerglas — 4 Platindigler, vægtige omtrent 10 gr. hver og to franske Digelovne af ildfast Ler.

Laboratoriets Bogsamling er paa sædvanlig Maade forøget med de af Laboratoriet holdte Journaler.

9. Den technologiske Modelsamling

er forøget med nogle Formmodeller, 1 Formkasse og Formsand for derved at vise, hvorledes man danner Former til Støbning af Rujern. Den Reparation og Oppudsning af ældre Modeller, som blev omtalt i forrige Aarsberetning, fortsættes fremdeles.

10. Det chemiske Laboratorium.

Paa Laboratoriet arbeidede i første Semester 8 Studenter og 17 Pharmaceuter, der alle havde løst Adgangstegn til Laboratoriet. 3 Studenter havde søgt om Friplads. I andet Semester besøgtes Laboratoriet af 19 Studenter, 13 Pharmaceuter og 1 Haandverker, der samtlige havde betalt Adgangstegn. 1 Student havde søgt om Friplads. I begge Semestre er Laboratoriet af flere Viderekomne bleven benyttet i kortere eller længere Tid dels til Udførelse af enkelte Arbeider og dels til videnska-

belige Undersøgelser, hvis Resultater tildels ere meddelte i Videnskabsselskabet.

Det har flere Gange, navnlig i andet Semester, hændt, at samtlige Pladse have været optagne, saaledes at enkelte Practicanter forgjæves have søgt om Plads.

I Aarets Løb er anskaffet et transportabelt Dampapparat, en Gasmaaler med tilhørende Photometer, en Kviksølvluftpumpe samt 3 Lodsatser foruden de til det daglige Behov fornødne Forbrugsgjenstande af Glas, Porcellain og Chemikalier. Paa Grund af det større Forbrug, der følger af Practicanternes store Antal, er det ikke længere mueligt med det aarlige Bidrag som Laboratoriet hidtil har havt at raade over, at holde Laboratoriet forsynet med de til Undervisningen fornødne Reqvisita. Man har allerede i sidste Budgetforslag henledet Opmærksomheden paa Nødvendigheden af at faa Aarsbidraget i den nærmeste Fremtid forhøiet. Den Underbalance, hvori Laboratoriet i forrige Budgettermin var kommen, vil i Løbet af nærværende Budgettermin, selv om Intet udenfor det allermest fornødne af Apparater og Forbrugsgjenstande anskaffes, rimeligvis blive forøget til flere hundrede Speciedaler. Det er derfor meget at beklage, at der ikke er Adgang til allerede for den førstkommende Budgettermin at kunne foreslaa Laboratoriets Aarsbidrag forøget.

Det er ikke mindre beklageligt, at Forslaget om Opførelsen af et nyt chemisk Laboratorium ligeledes maa blive henskudt i Fremtiden, da Utilstrækkeligheden af det nærværende Locale med hvert Semester bliver føleligere.

11. Mineralcabinettet.

I Løbet af Aaret er der foregaaet Bytte af Mineralier med Professorerne Des Cloizeaux i Paris, Scacchi og Guiscardi i Neapel, Omboni i Turin, Blomstrand i Lund, Walmstedt i Upsala, Cand. min. Helland, Forvalter Müller i Skutterud, Generalkonsul Hepp, Professor Zirkel i Kiel og Hr. Sandberg.

Indkjøb er skeet fra Hr. Sander Raaen, Elling Gjedhus, Skibscapitain Pedersen og nogle flere.

Bestyreren, Prof. Kjerulf, har indsamlet paa Reiser og indbragt i Samlingen Mineraler, Bergarter og Fossiler fra Rom, Neapel, Breslau; fremdeles er indbragt Haandstykker fra den geologiske Undersøgelse i Trondhjems Stift fra Prof. Kjerulf og Cand. min. Hauan, indsamlet Materiale paa Excursioner med de Studerende (i Septbr.), fremdeles fra Geschworner Dahll Fossiler, Kulprøver o. s. v. fra Andøen samt forøvrig Haandstykker fra Undersøgelsen i Finmarken.

Som sædvanlig er der ogsaa i 1869 indkommet flere Gaver til Samlingen: fra Prof. Walmstedt en Meteorsten fra Upland, fra Prof. Brandt

nogle Forsteninger fra hans Løkke paa Ullevoldsveien, fra Cand. theol. O. T. Olsen formodentlig forstenet Træ fra Guldkisgruben ved Eidsvold, fra Amanuensis Helland nikkelholdig Magnetkis fra Selbø ved Bergen og Ertsprøver fra Guldberg og Huglerø, fra Cand. min. L. Meinich 4 Gangstykker med Flusspath, Kalkspath etc. fra Hougesund, fra Ole Helgesen Hougsund 1 Stykke af en Ortoceras, fra Antiquar Nicalaysen Flintestykker fra Tav i Klep Sogn paa Jedderen, fra Stathauptmand O. Onsum Stykke af en Birkestamme i Ler fra Svendengen, fra Capitaine Henriksen gjennem Conservator A. Blytt et Stykke forstenet Birketræ fra Birkeland, fra Forvalter Fr. Müller 2 Kasser med Mineraler, hvorimellem Pragtstykker af Apatit, Kalkspath, Svovlkis, Turmalin etc. fra Skutterud, fra Cand. Konow 2 Triboliter fra Kampen ved Galgeberg, fra Verkseier Røscher en stor Svovlkischrystal fra Erteliens Grube, fra Johan Dahll Prøver af Erts og Hytteprodukter fra Bamble Nikkelverk, fra Stud. de Seue Haandstykker fra Toppen af Dombe Tind og Husø, fra Cand. min. L. Sundt Kobberkis fra et nyt Skjærp ved Egelands Verk, fra Antiqvar Nicolaysen Rudiment af en Forstening fra Stange, fra Per Rokstad 1 Elsdyrhorn fundet 2 Alen nedi en urørt Torvmyr, fra Cand. theol. O. T. Olsen Graphitskifer fra Viul paa Ringeriget, fra Grosserer Berven store Prøver af 13 forskjellige Slags Stenkul, fra Civilingenieur Pihl store Prøver af 7 forskjellige Slags Stenkul med tilhørende Koke, fra Storthingsmand Niels Hoel en besynderlig formet Mergelbolle, fundet i Jordet paa Hovelsrud, Helgø, fra Sivert Sotaan gjennem Amtmand Arveschoug en løs Sten med Forsteninger fra Bolsø, fra Prof. Mohn 11 Stykker Bergarter samt Skjælsand fra Nordland og Lofoten, fra Sognepræst Jespersen formodentlig forstenede Levninger af en Hval, fundet paa Hemmestad i Gulles Fjord, fra Prof. Waage et Stykke af en Monacitchrystal fra Eitland ved Lindesnæs, fra Forstmester P. Chr. Asbjørnsen 19 store Prøver af forskjelligt Slags Torv, fra Amanuensis Hjortdahl kunstig krystalliserede Mineraler, Titansyre, Beryl og Apatit, fra Stud. min. Roll en løs Sten fra Udsire Havneanlæg, fra Geswørner T. Dahll 2 smaa Guldklumper vægtige $1,_{08}$ Gr. og $0,_{81}$ Gr. fra Ivalojok i Enare, fra Skibscapitaine Tobiesen gjennem Geschworner T. Dahll 2 Stykker Kul fra Beeren Eiland, fra den geografiske Opmaaling Prøver fra alle Fjeldtoppe, bestegne af Opmaalere i 1869.

Af de grevelige Hjelmstjerne-Rosencroneske Legat blev der for Aaret 1869 bevilget Professor Kjerulf 100 Spd. til at foretage geologiske Excursioner med de Studerende. Han har angaaende disse under 24de Septbr. 1869 til Collegiet afgivet Indberetning, hvoraf erfares, at Deeltagernes Antal var 10 og at et betydeligt Materiale indsamledes.

12. Det botaniſke Muſeum.

Alt, hvad der i Løbet af de otte ſidſte Aar er tilkommet af norſke Planter, er bragt i ſyſtematiſk Orden og Sammenhæng med det hele Herbarium.

Under Conſervator Blytt's Arbeide med Norges Flora ere ſtørre Dele af det norſke Herbarium critiſk beſtemte og fuldſtændig ordnede. — I Løbet af Sommeren er der indſamlet til Muſeet de af Conſervator paa hans Excurſioner fundne mere udmærkede og ſjeldne Former og Arter.

I Aarets Løb har man aabnet Bytteforbindelſe med flere udenlandſke Fagmænd, blandt Andre med Botanikere i Auſtralien og paa Ny-Zeeland.

Forelæsningsherbariet er ſtadig blevet efterſeet og repareret, ligeſom de udſlidte Exemplarer ere erſtattede med nye.

Samlingen for den anvendte Botanik og Phyſiologi, ſom ved Udgangen af Aaret 1868 beſtod af 2450 Nummere, er i Løbet af Aaret 1869 forøget til 3000. Denne Samling, der tør antages at være af megen Intereſſe for det botaniſke Studium i Almindelighed og for Norges Plantegeografi i Særdeleshed, vil ſnart ikke mere kunne forøges af Mangel paa Plads.

Af Gaver har Muſeet modtaget norſke Planter fra Dhrr. Amtmand Meinich, Kateket Greve, en liden Planteſamling fra Novaja Semlja fra J. W. Helberg i Hammerfeſt ſamt en ſmuk Samling af dels norſke dels udenlandſke Mosarter fra Cand. med. Kjær.

Til de botaniſke Samlingers Bibliothek er anſkaffet forſkjellige Bøger, ſom ere ſtemplede og indførte i Tillægget til de trykte Cataloger. —

Angaaende de botaniſke Excurſioner med de Studerende i 1867 har Profeſſor Schübeler indberettet følgende:

Af det Hjelmſtjerne-Roſencroneſke Legat var der for Sommeren 1867 af Collegiet bevilget 50 Spd. til Udgifter paa botaniſke Excurſioner i Chriſtiania Omegn. Heraf har jeg for indeværende Aar dog ikke hævet mere end 10 Spd., der ere brugte til 5 Excurſioner med 4—6 Deltagere til Øerne i Fjorden dels paa den øſtlige, dels paa den veſtlige Side indtil Sandvigen i Aſker. Til diſſe Toure er der medgaaet lidt mere end de nævnte 10 Spd.; men dette er en ſaadan Bagatel, at jeg ikke finder det forusdent at opføre ſamme til Udgift. Grunden til, at der ikke er foretaget flere Toure, er dels, at Conſervator Blytt, der tillige er anſat ſom Demonſtrator og ſom ſaadan foretager de fleſte Excurſioner med dem, ſom have Lyſt dertil, ikke kom hjem fra ſin Reiſe i Bergens Stift før i Begyndelſen af October, dels at min Tid gjennem hele Sommerferierne og udover Høſten daglig var optaget med Iſtandbringelſen af Samlingen for den anvendte Botanik. Ikke deſto mindre har jeg dog fundet Leilighed til at foretage de ovennævnte 5 Excurſioner.

Jeg har al Grund til at antage, at den til botaniske Excursioner udgjorte Sum ikke alene vil være til Nytte for dem, der deltage i disse, men ogsaa for det botaniske Studium i Almindelighed, og jeg tør derfor at haabe, at Collegiet fremdeles, uden Hensyn til den ringere Indtægt i dette Aar, af det Hjelmstjerne-Rosencroneske Legat vil bevilge til botaniske Excursioner for 1868 i det mindste det samme Beløb som for 1867, hvilket da bliver at tillægge det for iaar Opsparede.

I Aarene 1868 og 1869 var der af samme Legat ligeledes bevilget Prof. Dr. Schübeler henholdsvis 50 Spd. til botaniske Excursioner med de Studerende, hvorom der er indleveret følgende Beretning:

I Somrene 1868 og 1869 foretog Conservator Blytt botaniske Udflugter med de Studerende, dels kortere med et større, dels længere med et færre Antal Deltagere.

Disse Excursioner bleve heller ikke uden Udbytte i videnskabelig Henseende. Specielt interessante vare de til Nordmarken, Krogskoven og Asker foretagne Udflugter samt en længere Tour til Modum og Lier.

Endskjønt Christianiafloraen i omtrent et halvt Aarhundrede har været Gjenstand for ivrige Undersøgelser, synes dog dens Skatte endnu ikke at være udtømte. Ved fortrinsvis at rette Opmærksomheden paa Steder, som forhen ikke vidstes at være undersøgte, har det lykkedes Conservatør i Løbet af de sidste Par Aar at berige Floraen med ikke faa interessante Nyheder. Det er især Nordmarken og Asker, som have ydet det meste Nyt.

Paa den ovenfor omtalte Excursion til Lier og Modum undersøgtes Østmodum, den høitliggende Skovtragt „Finmarken", Glitreelven og Syllingdalen.

I Sylling og paa Østmodum optræde siluriske Kalkstene og Lerskifere og med dem en rig Vegetation af samme Charakter som Christianiaegnens. „Finmarken" d: Skovtragten mellem Modum og Lier ligner med Hensyn til Natur og Vegetation Nordmarken. Hovlandsfjeldet hæver sig i en større Strækning op over Skovbeltet.

13. Den botaniske Have.

I Aaret 1869 blev der fra den botaniske Have ikke udgivet nogen Frøcatalog, da man har fundet det kostbart, tidsspildende og uhensigtsmæssigt at udgive en saadan oftere end hvert andet eller tredie Aar. Ikke desto mindre har man fra de fleste af de udenlandske Haver, med hvilke vor Have staar i Forbindelse, modtaget deres Cataloger til Udvalg. I forrige Aarsberetning er det omtalt, at vor Have havde et Krav paa levende Planter fra den botaniske Have i Hamburg, og i den forløbne Sommer er dette Krav mere end rigeligt blevet fyldestgjort. Et lignende Krav havde man ogsaa paa den botaniske Have i Kjøbenhavn, hvorfra der

i Sommer ligeledes kom en Del levende Planter; men samtidig hermed blev der ogsaa herfra sendt til Kjøbenhavn en Samling af noget over 200 Arter, for største Delen norske Fjeldplanter. Dels ved Bytning og dels som Gaver er Haven fra forskjellige Steder kommet i Besiddelse af nye Arter eller bedre Exemplarer af Planter, som man tidligere havde. Træskolen er i en ikke uvæsentlig Grad forøget med nye Arter af Træer og Buske tildels ved Bytning med flere af vore Handelsgartnere, men dog fornemmelig ved Udsæd af Frø.

De i de to sidste Aarsberetninger omtalte Plantninger af Træer og Buske, der ere ordnede saaledes, at alle forhaanden værende Arter af samme Slægt komme sammen paa et Sted, ere dels supplerede dels fortsatte med flere Slægter f. Ex. Deutzia, Hydrangea, Lycium, Weigelia og Spiræa, af hvilken sidste der paa en Rabat er udplantet 50 forskjellige Arter og Former. Man vil lettelig kunne indse, at Overskuen paa denne Maade i en væsentlig Grad lettes.

Foruden hvad der her er nævnt, er der i Aarets Løb udført en Mængde af det Slags Arbeider, der vedkomme Havens Drift og Vedligeholdelse i det Hele, hvoriblandt særlig kan nævnes et Forsøg paa, ved en ordentlig Gjennemspadning og Rensning af flere Stykker at faa udryddet det værste af den overhaand tagende Mængde Ugræsplanter, der findes saa godt som overalt.

I Løbet af Sommeren ere opførte de Væxthuse — to Koldhuse og et Palmehus — hvortil sidste Storthing bevilgede de fornødne Midler. Begge Koldhuse bleve saavidt færdige, at de sent paa Høsten kunde tages i Brug, hvilket dog ikke var mueligt med Palmehuset, hvor flere af de til det indre Arrangement hørende Gjenstande ikke kunde bringes i en saadan Orden, at Planterne før Sommeren 1870 kunde indflyttes. Samtlige nye Væxthuse, for hvis Construction og Indretning — i det Hele og i Enkelthederne — man i lige høi Grad maa være Hrr. Stabsconducteur Bull og Gartnersvend Schultz taksknldig, have i Løbet af Vinteren i alle fine Detailler vist sig at være saa hensigtsmæssige, at de, naar undtages Størrelsen, neppe lade noget tilbage at ønske.

Bot. Gartner Moe besøgte i August Maaned med Kgl. Stipendium Haveudstillingen i Hamburg og paa Hjemreisen tillige Kjøbenhavn, hvorved han havde Anledning til at gjøre sig nøiere bekjendt med de botaniske Haver paa disse Steder.

14. Den zoologiske Samling.

Samlingen stod i de første fem Maaneder aaben for Publicum 2 Dage om Ugen, men blev i de følgende Maaneder aabnet tillige Søndag, da Mange, fornemmelig Haandværkere og Arbeidsfolk, ikke have Anledning til at besøge den paa andre Dage. Samlingen har iaar været besøgt af

et langt større Antal Personer end nogensinde forhen, idet der i Marts Maaned alene indfandt sig c. 7000 eller det dobbelte mod i 1868.

Hvad Samlingens Præparater angaar, saa ere alle Dyrklasser, som det paa nogen Maade kunne opbevares udstoppede eller paa Spiritus, repræsenterede ved sikkert bestemte og systematisk ordnede Afdelinger. Den Del, som Bestyreren i Aarets Løb næsten fuldstændig har bestemt og ordnet, er de i Samlingen opstillede udenlandske Fugle, et Arbeide, der har kostet megen Møie paa Grund af den store Mangel paa zoologiske Værker i Universitetets Bibliothek; dette gjælder navnlig en stor Del af de nordamerikanske Fugle, som ikke kunde bestemmes paa Grund af den totale Mangel paa Værker, som omhandle dem.

Alle de lavere, i Spiritus opbevarede Dyr opstilles paa fine Glasmaade, hvorved Specimina forhindres fra at komme i Berørelse med hverandre og saaledes bedre vedligeholdes; de kunne derved, at de sees fra alle Sider, tillige bedre studeres uden at udtages af Glasset. Paa denne Maade ere omtrent 1100 Glas opstillede i Aarets Løb.

De fleste af disse Arbeider maa udføres af Bestyreren selv, der har gjort opmærksom paa, at en eller flere Assistenter tiltrænges; men et ansøtte nogen saadan, er for Tiden umueligt af Mangel paa passende Locale. Ikke alene af denne Grund, men ogsaa paa Grund af baade den zoologiske og den zootomiske Samlings tiltagende Størrelse vil det være af høieste Vigtighed, at der udkastes en Plan til at udvide Musébygningen med Fløie paa Bagsiden, som kan forelægges det kommende Storthing; i modsat Tilfælde vil alt Arbeide i de tvende nævnte Museer om ikke lang Tid ganske standse.

Præparanten har i Aarets Løb udstoppet og opstillet 9 Pattedyr, 1 Krybdyr og 14 Fugle; 6 Skind ere præparerede til Bytning. At fraliidet er udrettet af ham, grunder sig paa, at han endnu ikke har faaet den tilstrækkelige Øvelse, og at han har været alene (forhen var der 2 Præparanter) og derhos har maattet anvende den meste af sin Tid til Vedligeholdelsen af Spiritusprøparaterne.

Samlingen har faaet en ikke ubetydelig Tilvæxt af saavel indenlandske som udenlandske Dyr. Af mærkeligere indenlandske Dyr skal kun nævnes den lorte Rotte, (Mus rattus), fordi man har antaget, at den, med Undtagelse af et enkelt Individ, som skal være fanget i Bergen for flere Aar siden, skulde være uddød i Norge. Dette forholder sig ikke saa, thi Samlingen har i Aarets Løb faaet fra Kongsberg af Hr. Realstuderende Langberg mange Exemplarer, saa at den derstedes ikke engang synes at være sjelden. Ligeledes har Hr. Cand. jur. A. Landmark skjænket Museet tvende der i Landet sjelden forekommende Fuglearter: Anthus Ricardi, skudt ved Christiania, og Calidris arenaria fra Haugesund. Hr. Student Jensen har indsendt Triton alpestris og en Samling af indenlandske Iglearter.

Blandt de udenlandſke Dyr ſkal nævnes Cebus fatuellus og Nasua socialis, begge fra Sydamerika og i levende Tilſtand. Af Fugle: Ptiloris magnifica ♂ ♀ fra Mr. Archer i Auſtralien; Lestris cataractes, ſkudt af Skibsfører C. Brun.

Af de med Skibsførere afſendte Blikkar og Naturalieglas ere flere indkomne. Saaledes har Hr. Capitaine Ellertſen indſendt en, indeholdende 2de Arter Krybdyr og en ſtor Mængde Fiſke, Krebsdyr, flere Myriopoder og Pighudede fra Auſtralien; Hr. Capitaine Thoreſen har indſendt 1 Flaggermus, flere Arter Slanger, mange Arter Fiſke og Krebsdyr, nogle Spindere, Skorpioner, Leddeorme, Meduſer og Søſtjerner, ſom alle vare fra China og derfor af ſtor Intereſſe. Capitaine Kuhnle har indſendt flere Arter Fiſke, Krebsdyr og Inſekter. Endelig har Samlingen fra Hr. Gjertſen, Capitaine i engelſk Tjeneſte, modtaget en ſtor Mængde Skind af oſtindiſke Fugle. Blandt de ovenfor omtalte Fiſke vare tvende til Argyroneitidæ henhørende Arter nye for Videnſkaben. Hvorvidt de, der have nydt Stipendier til naturvidenſkabelige Reiſer i Fædrelandet, have indſendt de indſamlede Specimina, derom er ingen Meddelelſe kommet.

15. Den zootomiſk-phyſiologiſke Samling.

Samlingen af zootomiſke Præparater er i 1869 forøget med 88 nye Nummere, fra Catalogens No. 4743 til 4830, nemlig: Skeletter af Mammalia 8, af Aves 9, af Reptilia 1, af Piſces 3; Cranier af Mammalia 3, af Aves 12, af Reptilia 6, af Piſces 1; forſkjellige oſteologiſke Præparater 8; Præparater af Digeſtionsorganerne 12, af Generationsorganerne 4, af Aandedrætsorganerne 7; diverſe Præparater 14; tilſammen ialt 88.

Af ſtørre Skeletter ere opſtillede Urſus maritimus og Anquilla Conger.

Desuden er den ſtørſte Del af Samlingens Spirituspræparater omſatte paa høiere Glas, opſtillede paa Glasnaale og forſynede med ny Spiritus, ligeſom flere ældre Præparater ere efterſeede og iſtandſatte og de forſkjellige Cataloger ſupplerede med de nye tilkomne Præparater. Der er foretaget forſkjellige Omflytninger af Præparaterne, men formedelſt Mangel paa fornøden Plads har det ikke været muligt at opſtille alle i en paſſende Orden, ligeſom nogle ſtørre Skeletter ikke kunne indflyttes i Samlingslocalet.

Samlingen af phyſiologiſke Apparater er forøget med nogle til Underſøgelſe af Forholdene ved Følelſen, Aandedrættet og Blodomløbet.

16. Den anthropotomiſke Samling.

Til de ved Udgangen af 1868 catalogiſerede 1344 Nummere ere i 1869 komne 24 nye Præparater, ſaa at Antallet ved Aarets Udgang udgjorde 1368; hvorhos 36 nye Præparater ere indlemmede i Samlingen iſtedenfor ligeſaa mange gamle kaſſerede.

Samlingens Bibliothek er forøget med Fortsættelsen af Værker, hvorpaa vi subscriberet. 8 anatomiske Afhandlinger og Lærebøger ere anskaffede og 1 anatomisk Monographier modtagne som Gave. Ved Udgangen af Aaret 1869 eiede Bibliotheket 452 Værker og Plancher.

17. Den pathologiske Samling

indeholdt ved Slutningen af 1868 1697 Nummere; i Aaret 1869 ere 45 Nummere tilkomne. Det samlede Antal Præparater ved Udgangen af 1869 er altsaa 1742 Nummere.

18. Den pharmacologiske Samling

tæller det samme Antal Nummere (3538) som i 1869, hvoraf dog et meget stort Antal er casseabelt, og ikke faa ere i Aarets Løb ombyttede med nye Droguer. Den lille Samling af Gelatinapræparater er fremdeles forøget ved Gaver af Professor Almén i Upsala. Til Brug for Forelæsningerne har Professor Lochmann, som i forrige Aarsberetning omtalt, lagt Grunden til en liden hygieinisk Samling; denne er i Aarets Løb forøget med forskjellige Soger (Skrifter og Specimina); den er imidlertid endnu for liden og ufuldstændig til, at nogen Ordning og Catalogiseren kan tænkes paa. Den med det pharmacologiske Museum forbundne Bogsamling er i Aarets Løb complletteret og er nu meget fulstændig for de til dette Specialstudium nødvendige Værker, og tror man, at den navnlig for det pharmaceutiske Studium har været til stor Nytte.

19. Samlingen af chirurgiske Instrumenter

og Apparater udgjorde ved Slutningen af 1868 1290 Nummere og er i 1869 forøget med 9 No., udgjorde altsaa ved Aarets Udgang 1299 Nummere.

20. Samlingen af obstetriciske Instrumenter og Bandager,

der ved Udgangen af 1868 udgjorde 230 Nummere, er i 1869 forøget med 18 Nummere, saa at Samlingen nu tæller 248 Nummere foruden nogle Boger og Tableværker.

21. Den archæologiske Samling.

Denne Samling bestaar af følgende Marmor-Sager, der nu ved Hjelp af Hr. Cand. mag. Stenersen ere ordnede og opstillede:

1. Statuette, omtr. ¾ Alen høi, kjøbt i Piræus og foræret Universitetet af Lieutenant i Marinen Egeberg. Den skal efter Sælgerens Udsagn være funden paa Akropolis i Athen. Den særdeles smukke Figur, hvis Hoved, Hænder og høire Fod er afslagen, ligner saavel i Draperi som Bevægelse en af Niobebøtrene, kun at vor Figur ifer i modsat Retning.

Et tvært over Brystet løbende Koggerbaand gjør det imidlertid rimeligt, at Figuren forestiller Artemis. — Statuettens Bagside er stærkt angreben, men synes heller ikke oprindelig at have været nøie udarbeidet.

2. Græsk Gravrelief, hvor den afdøde fremstilles som Heros, der modtager Dødninge-Offer af sin Efterladte. Det hører til den interessante Klasse af Reliefs, som af de tydske Lærde benævnes „das Todtenmahl". — Høide omtr. en Alen. — Det har tilligemed No. 5 været forklaret af Prof. Monrad i Videnskabernes Selskab.

3. Græsk Gravrelief. Den Afdøde, en Kvinde, tager Afsked med sine 2 nærmeste Slægtninge, idet hun trykker den ene i Haanden. Reliefet er temmelig høit, et Tegn paa, at det er fra ældigere Tid. Alle Hovederne mangle, ligesom det nederste Hjørne tilhøire er afslaaet, hvorved den 4 Linier lange Indskrift bliver ulæselig.

4. Medusa-Hoved. Pladen viser Brud paa begge Sider, saa mueligvis Fremstillingen oprindelig har været større. Øventil findes en Indskrift paa 2 Linier, hvis Levninger tyder paa, at Reliefet er en Votivgave.

5. Relief af en Hund, af temmelig maadeligt Arbeide, men dog af ikke ubetydelig Interesse ved det nette Epigram, der er tilføiet nedenunder, hvoraf det fremgaar, at det er Herren, der har sat sin døde Jagthund dette Minde. — Bogstavernes Form tyder paa meget sen Tid.

6. Siddende Sfinx. Hovedet, Forbenene og Vingerne mangle. Omtr. ¼ Alen høi.

7. Tilsyneladende Ideal-Hoved; uvist af hvilken Gudinde.

8. Mandligt Hoved, hvoraf kun selve Ansigtsmasken er tilbage. Maaske et Silen-Hoved.

9 og 10. Mindre Torser. Det lidet omhyggelige Arbeide viser, at det er almindelige Gravstatuer.

11 og 12. Portraithoveder, rimel. af Gravstatuer.

13. En omtr. ¾ Alen høi Cippus med græsk Indskrift.

14. En Søile med løs Basis, uden denne omtr. 2½ Alen høi. Har en 10 Linier lang Indskrift med overmaade zirlige og tydelige Bogstaver, men som utvivlsomt er falsk og formodentlig kun indhuggen for at give Søilen større Værd.

15. Portrait-Medaillon af Keiser Klaudius, funden i Themsen.

(16 og 17. En længere og en kortere græsk Indskrift fra forrige Aarhundrede af religiøst Indhold).

Desuden nogle mindre betydelige Sager, som Lamper, Brudstykker af Broncesager o. s. v.

NB. No. 2—14, 16—17 ere skjænkede Universitetet af Konsul Spiegelthal i Smyrna, der tillige gjennem Oberst Grimsgaard har tilstillet Universitetet 26 Stykker photografiske Stereoscopbilleder, forestillende mærlige Steder i Smyrna og Palæstina.

Sjette Capitel.

Om Universitetets Stipendier og Legater.

Hs. Maj. Kongens Stipendier og Prismedailler.

Den af Hs. Maj. Kongen skjænkede Sum af 300 Spd. aarlig til Stipendier for værdige og trængende Studerende fordeltes som sædvanlig i October Maaned i 7 Portioner, 4 paa 48 og 3 paa 36 Spd.

Det af Hs. Maj. Kongen som Kronprinds skjænkede Stipendium af 150 Spd. aarlig deles til Understøttelse af værdige og trængende Studerende, dels til Prismedailler, ere i det førstnævnte Øiemed uddelt med 120 Spd. fordelte i 8 Portioner paa 15 Spd. hver.

Den 22de September 1869 blev 1 af de af Hs. Maj. Kongen udsatte Prismedailler tildelt Conservator ved Universitetets botaniske Museum, Cand. philos. Axel Gulbrand Blytt for Besvarelse af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultets Opgave: „At paavise, hvilken Indflydelse Jordbund og Fjeldgrund har paa Vegetationen i Omegnen af Christiania.“[1])

Det af Hs Maj. Kongen skjænkede Reisestipendium er i 1869 bleven tildelt Cand. theol. Jacob Sverdrup med 150 Spd., for ved et Ophold i Kjøbenhavn at studere det danske Folkehøiskolevæsen.

Legatet Prinds Gustavs Minde.

Overensstemmende med Fundatsen for dette Legat af 5te Mai 1858 bleve Renterne den 18de Juni 1869 tildelte Stud. jur. Ludvig Peters med 75 Spd. for Aaret fra 1ste Juli 1869 til 1ste Juli 1870.

Det Skjelderupske Legat

blev for Aaret 1ste October 1869 til 1ste October 1870 tilstaaet Stud. med. O. W. Dahl med 30 Spd.

Den Skjelderupske Guldmedaille er bleven tildelt Cand. med. Gerhard Armauer Hansen for Besvarelsen af det medicinske Facultets Opgave „Bidrag til Lymphekjertlernes normale og pathologiske Anatomi“. Over denne Afhandling har den af det medicinske Facultet udnævnte Committe, bestaaende af Hrr. Professorer Boss, Boeck og Winge, afgivet følgende Bedømmelse:[2])

Undertegnede have, efter Overdrag af det medicinske Facultet, gjennemgaaet en Afhandling med Motto: „Alle Moner dra'e“, som er bleven indsendt til Universitetet som Besvarelse af Prisopgaven: „Bidrag til Lymphekjertlernes normale og pathologiske Anatomi.“

Vi finde Besvarelsen af det opgivne Emne meget tilfredsstillende.

[1]) Afhandlingen vil blive udgivet som Universitetsprogram. — Bedømmelsen er indtaget i Univs. Matricul for 1869.

[2]) Bedømmelsen er ikke indtagen i Univs. Matricul for 1869, der allerede var trykt, uden den blev afgiven.

Arbeidet viser, at Forfatteren med stor Flid og Omhyggelighed forener Dygtighed til at observere og Evne til at opklare vanskelige og indviklede Strukturforhold samt Færdighed i Anvendelsen af den microscopiske Teknik's Hjælpemidler. Afhandlingen er ledsaget af godt udførte og naturtroe Tegninger og en Mængde vellykkede microscopiske Præparater.

Forfatteren har forstaaet at benytte og bringe virkeligt Udbytte af et forholdsvis ikke betydeligt Materiale og har gjort nye Iagttagelser af videnskabeligt Værd, navnlig paa det pathologiske Omraade. Vi anse Afhandlingen, maaske med nogen Ombarbeidelse, vel eguet til Offentliggjørelse.

Idet vi derfor indstille den under Motto: „Alle Moner dra'e" indsendte Afhandling til at belønnes med Prismedaille, tillade vi os at foreslaa for Collegiet, at den med de Forandringer, Forfatteren til dette Øiemed maa finde passende, udgives som Universitetsprogram.

Det Wexelske Legat

er i begge Halvaar, overensstemmende med dets Fundats af 16de Juli 1859, af det theologiske Facultet uddelt til 4 værdige og trængende Studerende med 25 Spd. til hver.

Universitetets almindelige Stipendier og Legater

uddeltes i 1869 som sædvanlig til værdige og trængende Studerende. Beløbet udgjorde 1913 Spd. 59 Skill., der tildels i 2de halvaarlige Termine blev fordelt med 56 Portioner paa 37 Studerende. Legatet „Professor og Rector Arentz's Minde" og „det Knudsønske Legat" uddeltes paa de fundatsmæssige Dage, henholdsvis den 28de September og 14de December

Det grevelige Hjelmstjerne-Rosencroneske Legat

blev under 10de April uddelt til:

1. Cand. mag. Andreas Emil Erikſen . . . . . 150 Spd.
   for under ½ Aars Ophold i Kjøbenhavn at studere Norges Historie.
2. Cand. mag. Laurentius Borchsenius Stenersen . . . 150 —
   for under et Ophold i Rom at studere Archæologi.
3. Cand. mag. Bertrand Schmidt . . . . . 400 —
   for ved et Aars Ophold ved tydske Universiteter at fortsætte sine Studier af den græske Philologi.
4. Professor Dr. Kjerulf . . . . . 100 —
   til geologiske Excursioner med de Studerende.
5. Professor Dr. Schübeler . . . . . 50 —
   til botaniske Excursioner med de Studerende.

Stipendier til videnskabelige Reiser i Fædrelandet.

Af den til videnskabelige Reiser i Fædrelandet af Storthinget bevilgede Sum, 600 Spd. aarlig, tildeltes ved Kongelig Resolution af 22de Juni 1869:

1. Professor Dr. Sars og Candidat G. O. Sars tilsammen for i en Tid af 6—8 Uger i Løbet af Sommeren at anstille Undersøgelser over Hardangerfjordens Dybvandsfauna. 300 Spd.
2. Professor Sexe . . . . . 100 —
til en naturvidenskabelig Reise i Bergens Stift.
3. Conservator H. Siebke. . . . . 120 —
for i Løbet af Sommeren at anstille entomologiske Undersøgelser paa en Reise gjennem Ringerige, Hallingdal, Filefjeld og Valders.
4. Cand. theol. H. Roſs . . . . . 50 —
til at fortsætte Studiet af Dialekterne i de indre Bygder af Christianssands Stift.
5. Stud. med. Wulfsberg . . . . . 50 —
for i Løbet af Sommeren at anstille botaniske Undersøgelser i Egnen omkring Bergstaden Røraas.

Det Rathkeſke Legats Renter

uddeltes under 10de April 1869 af det academiske Collegium til:

1. Stud. real. C. de Seue . . . . . 200 Spd.
for i Løbet af Sommeren at fortsætte Undersøgelsen af de glaciale Forhold ved Justedalsbræen og dens Omgivelser.
2. 1ste Amanuensis, Cand. Th. Hjortdahl. . . . . 50 —
for i 4 à 6 Uger at fortsætte de geologiske Undersøgelser i Kongsberg Omegn.

Adjunct-Stipendier.

Af de i Overensstemmelse med Universitetsfundatsens § 48 til yngre Videnskabsmænds fortsatte Ophold ved Universitetet af Storthinget bevilgede Midler blev for 1869 tilstaaet:

1. Cand. mag. og Dr. philos. S. W. Lyng[1]) (Stipendiat fra 1858) i Philosophi. . . . . 350 Spd. aarlig.
2. Cand. theol. C. D. O. Bang[2]) (Stipendiat fra 1858) i Nordisk Litteratur . . . . . 288 Spd. aarlig
3. Cand. mag. L. L. Daae (Stipendiat fra 1863) i Historie . . . . . 300 — —

[1]) Ved Kongelig Resolution af 6te Februar 1869 udnævnt til Professor i Philosophi.
[2]) Ved Kongelig Resolution af 6te Februar 1869 udnævnt til Professor i Nordisk Litteratur

4. Cand. med. Axel Boeck (Stipendiat fra 1864) i Zoologi og Physiologi	240	Spd.	aarlig.
5. Cand. jur. M. P. Ingstad (Stipendiat fra 1865) i Zoologi og Physiologi	240	—	—
6. Cand. real. C. M. Guldberg[1]) (Stipendiat fra 1867) i den anvendte Mathematik	240	—	—
7. Cand. mag. J. Johansen (Stipendiat fra 1867) i latinsk Philologi	240	—	—
8. Cand. med. J. Nicolaysen (Stipendiat fra 1867) i Chirurgi, Akiurgi og Ophtalmiatrik	240	—	—
9. Cand. theol. Fr. Petersen (Stipendiat fra 1868) i Theologi	240	—	—
10. Cand. mag. J. D. C. Lieblein (Stipendiat fra 1868) i Ægyptologi	240	—	—
Under 26de August tildelte Collegiet			
11. Cand. mag. Johan Storm et Adjunct-Stipendium i de levende Sprog for Maanederne October, November og December med	20	—	maanedl.

Det Munchske Legat

blev for 1869 tildelt Stud. jur. Ebbe Carsten Hornemann Hertzberg med 120 Spd. aarlig.

Sygestipendier

ere i 1869 udbetalte for 3 Studerende med tilsammen 167 Spd. 76 Skilling.

Universitetsprogrammer.

Som Universitets-Program for 1ste Semester 1869 udkom i Mai den af Stud. med. Synnestvedt forfattede og i 1868 med Hr. Prof. Skjelderups Guldmedalje prisbelønnede Afhandling: „En anatomisk Beskrivelse af de paa Over- og Underextremiteterne forekommende Bursæ mucosæ, støttet paa egne Jagttagelser og ledsaget af Tegninger efter udførte Præparater." Denne Afhandling blev af det medicinske Facultets Bedømmelseskommite erklæret for fortrinlig og anbefalet til Udgivelse, „hvorved der vilde afhjelpes et Savn i den anatomiske Litteratur." Emnet for Afhandlingen ere de normale Slimsække, der hos ethvert Individ findes paa bestemte Steder af Legemet, især omkring Leddene og under Senerne. Det er saaledes ved talrige Dissectioner, at Forfatteren har samlet sit Stof. Tegningerne, der ere ordnede paa 4 farvetrykte Plancher, ere udførte af Cand. med. Max Løsting. Paa Grund af den beskydelige Pris, som blev

[1]) Ved Kongelig Resolution af 17de September 1869 udnævnt til Professor i anvendt Mathematik.

trykt af vore herværende Lithografer, henvendte man sig gjennem Prof. Dr. Erdmann til en af Stockholms dygtigste Kunstnere Höglind og har derved været saa heldig at erholde et Arbeide, der paa langt nær ikke har kostet, hvad Udførelsen her var beregnet til. Texten udgjør 11 Ark og er trykt hos Dhrr. Brøgger og Christie. — Ifølge den ved Universitetet vedtagne Regel, naar Programer ere forfattede af andre end Universitetets Lærere, har Professor Dr. J. Voss stillet sig som Programets Udgiver, ligesom det gjennem ham er bleven uddelt til de medicinske Studerende ved Universitetet.

3 Juni 1869 udkom et af Professor Sexe forfattet Skrift: Boium Træn, der er udstyret med Træsnit og indeholder: 1) orienterende Bemærkninger om Boiumbræens Beliggenhed og Størrelse; 2) Jagttagelser angaaende dens Bevægelser, Sprækker og Struktur, samt Temperaturen i Isvand; 3) Discussion angaaende Aarsagerne til de iagttagne Gletscherphænomener.

3 August 1869 udkom „Ungedruckte, unbeachtete und wenig beachtete Quellen zur Geschichte des Taufsymbols und der Glaubensregel, herausgegeben und in Abhandlungen erläutert von Dr. C. P. Caspari. II." — Skriftets første Del (16 Ark) udkom i 1866 ligeledes som Universitetsprogram. Den nu foreliggende anden Del bestaar af 10 forskjellige Afhandlinger: 1) En med den i 1ste Del omhandlede Ἑρμηνεία εις το Συμβολον nær beslægtet Udlæggelse af Nicænum, som tilskrives Basilius den Store. Med denne har Forfatteren sammenstillet nogle armeniske Bekjendelser og den koptisk-æthiopiske Daabsbekjendelse. 2) En Ambrosius af Mailand under Titelen Explanatio Symboli ad initiandos" tillagt Udlæggelse af Symbolet. 3) En gammelkirkelig Daabsbekjendelse og Udlæggelse af denne (efter to Haandskrifter i det kaiserlige Bibliothek i Wien). 4) To Homilier over Symbolet af Faustus af Reji. 5) Symbolets tredie Artikel i Faustus's Skrift: libri duo de Spiritu Sancto. 6) To Homilier over Symbolet, som tilskrives Chrysostomus. 7) Det carthagenienisk-afrikanske Symbol efter Fulgentius af Ruspe. Hertil har Forfatteren knyttet en Afhandling over Symbolet hos Augustin. 8) Den gammelirske Kirkes Troesbekjendelse i Antifonarium Monasterii Benchorensis. 9) Daabsspørgsmaalene i den mozarabisk-spanske Kirke (efter et Haandskrift fra det 10de Aarh.). 10) Augentius af Mailands, Germinius af Sirmiums og Ulfilas Troesbekjendelser. Den her anmeldte 2den Del af Prof. Dr. Caspari's lærde Arbeide er noget større end det 1ste i 1866 udgivne Afsnit; det udgjør nemlig 19 Ark og er ligesom det foregaaende Bind trykt hos Bogtrykker Malling. Forfatteren har paa sin i 1869 foretagne Reise selv medtaget nogle Exemplarer til Uddeling i Udlandet.

3 November 1869 har Universitetet føiet et nyt Led til den Række af værdifulde Oldskrifter, som igjennem de sidste Par Decennier have været

udgivne paa Universitetets Bekostning; denne Gang var det „Thomas Saga Erkibyskups," en Fortælling om Thomas Becket, Erkebiskop af Canterbury. Det er ligesom tidligere Prof. Dr. Unger der har bidraget til at gjøre dette for vor Oldtidslitteratur saa vigtige Værk tilgjængeligt for Almenheden. Ifølge Bogens Fortale have været benyttet som Kilder til dette Skrift 3de Bearbeidelser. Den første af disse, der har været udlaant fra det store kgl. Bibliothek i Stockholm, er uden Tvivl tilbleven i Norge i den 2den Halvdel af det 13de Aarhundrede. Den anden af de benyttede Kilder er hentet fra det store kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn og er uden al Tvivl islandsk, og det er ikke usandsynligt, at den er bearbeidet af Abbed Arngrim paa Thingøre, død 1362. Den tredie Recension, hvoraf man kun har Fragmenter tilbage, er uden Tvivl ældst, udmærker sig ved et rent og godt Sprog og er sandsynlig ogsaa islandsk. Som bekjendt er det Erkebiskop Thomas Beckets Drab og de Omstændigheder, der ledsagede denne Begivenhed, der er Gjenstand for Sagaens Behandling, hvorhos den i nogle Bearbeidelser har faaet et fuldkommen legendarisk Tilsnit ved Tilsletelse og Indfletning af en Mængde varslende Drømme, Aabenbaringer og Jertegn. Værket, der udgjør 36 Ark stor Oktav, er trykt i det Bentzenske Bogtrykkeri med samme Smag og Elegans, hvorpaa man ved tidligere Udgaver af Morkinskinna og andre Sagaer har faaet Prøve, ligesom de smukke photolithografiske Facsimilia, der ledsage Skriftet, ere udførte af den dygtige Bestyrer af det herværende topografiske Instituts photografiske Atelier, Hr. Petersen. Prof. Unger udtaler derhos i Fortalens Slutning sin Tak til Hrr. Justitsraad Brunn, Bibliothekar ved det store kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn, til Dr. Klemming, Bibliothekar ved det store kgl. Bibliothek i Stockholm, og til Hr. Gundorph, Bibliothekar ved den Arna-Magnæanske Haandskriftsamling i Kjøbenhavn, ligesom der skyldes vor Minister i Kjøbenhavn, Hr. Baron Stedingk, Erkjendtlighed for den Beredvillighed, hvormed han har bidraget til Udlaanet af de kjøbenhavnske Kildeskrifter.

Syvende Capitel.

Om Universitetets økonomiske Forfatning.

Med Hensyn hertil skal Collegiet tillade sig at henvise til medfølgende af Universitetets Quæstor meddelte Generalextract af Regnskabet over Universitetets Indtægter og Udgifter for 1869 samt Oversigt over de videnskabelige Samlingers Status den 31te December 1869.

Som bekjendt blev der i Aaret 1844 sat i Gang en Subscription til Anskaffelse af et historisk Maleri af Tidemand for den nye Universitetsbygning. Den i Anledning heraf nedsatte Commitée gjorde det første Indskud i Christiania's Sparebank af de indsamlede Bidrag med 225 Spd.

og fortsatte dermed indtil Udgangen af Januar 1846, da der i det Hele indestod i Sparebanken 1114 Spd. 111 Skill. Senere blev den oprindelige Plan forandret derhen, at der for den indsamlede Capital skulde anskaffes Stedenfor et Maleri et plastisk Arbeide af Billedhugger Middelthun. Nogen endelig Bestemmelse er imidlertid ikke bleven fattet, og Capitalen, der henstaar i Christiania Sparebank, er saaledes den 31te December 1869 voxet til et Beløb af 2997 Spd. 55 Skill. I Aaret 1858 blev udtaget 50 Spd. og indsat 8 Spd.

Tøien Gaard.

Af Tøien er i Løbet af 1869 solgt 2de Tomter, nemlig til,

1) Handelsfuldmægtig Stolt for Kjøbesum 882 Spd.
2) Tømmermester Meyer for Kjøbesum 783 Spd.; begge Tomter ere beliggende i Tøiengaden.

Følgende Professorer have Løkker: Dr. C. A. Holmboe, Dr. Heiberg, Dr. Chr. Boeck, Dr. Aubert, Dr. Faye, Monrad, Rasch, Dr. Caspari, Johnson, Dr. Voss, Dr. Unger, Dr. Aschehoug, Esmark, Nissen, Dr. Kjerulf. Prof. Dr. Schweigaards Bo har Løkke indtil April 1871. Professor Münster har Løkken „Bellevue" og Prof. Fearnley Observatoriets Jordvei.

Oversigt

over Universitetskassens Indtægter og Udgifter i Aaret 1869.

Indtægt.			Beløb. Spd.	Beløb. ß
1. Beholdning den 31te December 1868:				
a. i Statsobligationer . .	Spd. 51,210. ß „			
b. i Pantobligationer . .	— 22,640. 87.			
c. Restancer:				
1. Kornbidrag	Spd. 1284. 52½.			
2. Kongetiende	— 1601. 57.			
3. Forpagtningsafgifter .	— 175. „			
4. Almanakforlaget . . .	— 1038. 40.			
5. Indtægt ved Salg fra den bot. Have	— 326. 46.			
d. Indestaaende i Sparebank.:				
1. paa Universitetets Conto	— 9248. 50.			
2. — indfr. Kornbidrags —	— 42. 57.			
e. I Kasse:	— 1985. 103½.		15,702	46
2. Statskassens Bidrag			34,700	„
3. Bidrag fra Oplysningsvæsenets Fond . . .			45,875	„
4. Studieskat			91	8½
5. Kongetiende			1,508	15
6. Almanakforlaget			3,125	„
7. Aarlige Pengebidrag			18	96
8. Aarlige Kornbidrag 1. Rest f. 1868: Sp. 332. 79.				
2. — f. 1869: „ 1612. 97.			1,945	56
		Lateris	102,465	101½

Udgift.	Beløb. Spd.	Beløb. ß
1. Gager	52,926	61
2. Adjunctstipendier	2,019	19
3. Videnskabelige Reiser i Norge	520	„
4. Bibliotheket	3,087	44½
5. Samlingen af nordiske Oldsager	527	14
6. Myntsamlingen	483	103½
7. Den technologiske Modelsamling	5	118
8. Det astronomiske og magnetiske Observatorium	515	102½
9. Den obstetriciske Samling	130	105
10. Den pharmacologiske Samling	36	80
11. Det fysiske Cabinet	477	15
12. Den chirurgiske Instrument- og Bandage-Saml.	62	19
13. Mineralsamlingen	149	118
14. Den zoologiske Samling	866	18
15. Den zootomiske Samling	512	54½
16. Den botaniske Samling	202	114
17. Det chemiske Laboratorium	1,643	102
18. Det metallurgiske Laboratorium	309	20
19. Anatomikammeret og det anatomiske Museum .	809	12
20. Den pathologiske Samling	18	11
21. Den ethnografiske Samling	187	72
22. Det meteorologiske Institut	1,726	3
Lateris	67,163	6

Indtægt.	Beløb. Spd.	ß
Transport	102,465	101½
9. Forpagtningsafgifter	208	108
10. Afdrag af Pantobligationer	„	„
11. Renter af Pantobligationer	514	56
12. Renter af Statsobligationer	2,046	12
13. Renter af Findeske Legats Obligationer	419	18
14. Afdrag og Renter af de for Løkkelaan udstedte Obligationer	409	60½
15. Kjendelser for Adgang til Examina	1,860	„
16. — • — til det kemiske Laborat.	391	„
17. — • — —•— metallurg. —	3	„
18. Indtægter ved Salg fra den botaniske Have	„	„
19. Refunderede Skatter af Løkker under Toien	123	80
20. Husleie	450	„
21. Forskjellige Indtægter	32	75
22. Renter af Beholdningen i Christiania Sparebank	209	15
23. Indtægt paa den zoologiske Samlings Conto	429	24
24. — paa det kemiske Laboratoriums Conto	93	60
25. — paa Bibliothekets Conto	33	38½
26. — paa det fysiske Cabinets Conto	7	74
27. — paa Toien Gaards Conto	30	„
Lateris	109,722	2½

Udgift.	Beløb. Spd.	ß
Transport	67,163	6
28. Samlingen af Grubekarter og Atlasser m. v.	4	107
24. Den botaniske Have	1,646	35
25. Toien Gaard	579	12½
26. Laan til Universitetslærers Bebyggelse	250	„
27. Blandede og tilfældige Udgifter:	792	60
a. Lønninger	212	72½
b. Dagarbeide	1,606	6½
c. Reparation af Bygninger og Inventarium	1,669	16½
d. Anskaffet Inventarium	1,306	53
e. Brænde	449	36
f. Gas, Lys og Olie	1,689	29½
g. Trykning og Bekjendtgjørelser	416	54
h. Renholdelse	164	97½
i. Porto, Fragt og Forsendelsesudgifter	186	6
k. Bogbinderarbeide	105	97
l. Contorrequisita	169	56
m. Syge-stipendier	31	46
n. Fjørsel	102	14
o. Idrætters Feining	2,448	85
p. Skatter og Afgifter	474	100
q. Inspection ved Examina	635	„
r. Godtgjørelse til Censorer ved Examen artium	521	78
s. Andre tilfældige Udgifter	82,624	108
Lateris		

Indtægt.	Beløb.		Udgift.				Beløb.	
	Spd.	ß					Spd.	ß
Transport	109,722	2½				Transport	82,624	108
			28. Beholdning den 31te December 1869.					
			a. i Statsobligationer . .	51,210	Spd.	ß		
			b. i Pantobligationer . .	22,813	—	61½ ß		
			c. i Restancer:					
			1. Kornbidrag	1,215	—	97½ ß		
			2. Kongetiende	1,544	—	72 ß		
			3. Forpagtningsafgifter .	152	—	48 ß		
			4. Almanakforlaget . .	1,066	—	80 ß		
			5. Renter	„	—	„ ß		
			d. Indestaaende i Spareb.:					
			1. paa Universitets. Conto	9,982	—	15 ß		
			2. ß indfr. Kornbidr. —	153	—	40 ß		
			e. I Kasse	2,808	—	89 ß	16,928	81½
			29. Opførelse af et nyt Væxthus paa Toien . .				9,547	104
			30. Opførelse af et nyt Baadskur paa Universitets-tomten				586	12
			31. Decisionsgodtgjørelse				39	57
	109,722	2½					109,722	2½

Universitetets Qvæstorat den 31te December 1869.

H. Aars.

Oversigt

over de videnskabelige Samlingers Status den 31te December 1869.

	For Budgetterminen 1869–1872 bevilget		Disponibel Beholdning den 31te Decbr. 1868		Andre Indtægter		Summa Indtægt		Forbrugt i 1869		Disponibel Beholdning den 31te Decbr. 1869.	
	Spd.	ß.	Spd	ß.	Spd.	ß.	Spd	ß.	Spd.	ß.	Spd.	ß.
Adjunctstipendiefondet	6,750	„	570	60	„	„	7,320	60	2,019	19	5,301	41
Fondet til videnskabelige Reiser i Norge	1,800	„			„	„	1,800	„	520	„	1,280	„
Bibliotheket	12,000	„	3,851	109	33	38½	15,885	27½	3,037	44½	12,847	103
Det fysiske Cabinet	1,440	„	119	20	7	74	1,566	94	477	15	1,089	79
Det chemiske Laboratorium	3,060	„	÷ 135	41½	„	„	2,924	78½	1,643	102	1,280	96½
Det metallurgiske Laboratorium	888	„	315	82	„	„	1,203	82	309	20	894	62
Samlingen af nordiske Oldsager	850	„	÷ 381	88	„	„	468	32	527	14	÷ 58	102
Myntcabinettet	1,200	„	40	80½	„	„	1,240	80½	483	103½	756	97
Den technologiske Modelsamling	300	„	106	2	„	„	406	2	5	118	400	4
Det astronom. og magnet. Observat.	1,710	„	÷ 37	118	„	„	1,672	2	515	102½	1,156	19½
Anatomikammeret	1,719	„	÷ 297	115½	„	„	1,421	4½	809	12	611	112½
Den pathologiske Samling	600	„	„	„	„	„	600	„	13	11	586	109
Den zoologiske Samling	2,310	„	802	95	429	24	3,541	119	866	18	2,675	101
Den zootomisk-physiologiske Samling.	2,112	„	276	27	„	„	2,388	27	512	54½	1,875	92½
Den mineralogiske Samling	300	„	÷ 128	32	„	„	171	88	149	118	21	90
Den botaniske Samling	450	„	÷ 145	35	„	„	304	85	202	114	101	91
Den chirurg. Instrum.- og Band.-Sml.	300	„	103	108½	„	„	403	108½	62	19	341	89½
Den obstetriciske Samling	150	„	2	95	„	„	152	95	130	105	21	110
Den pharmacologiske Samling	180	„	201	89	„	„	381	89	36	80	345	9
Den ethnografiske Samling	450	„	236	111½	„	„	686	111½	187	72	499	39½
Samlingen af Grubekarter m. m.	180	„	347	10	„	„	527	10	4	107	522	23
Det meteorologiske Institut	4,800	„	÷ 7	111	„	„	4,792	9	1,726	3	3,066	6
Den botaniske Have	4,200	„	÷ 67	48	„	„	4,132	72	1,646	35	2,486	37
Tøien Gaard	2,100	„	93	99	„	„	2,193	99	579	12½	1,614	86½

Universitetets Quæstorat den 31te December 1869.

H. Aars.

Oversigt

over det i Universitetets Budget paa Conton „blandede og tilfældige Udgifter" for Budgetterminen 1869—1872 aarlig bevilgede og i Aaret 1869 medgaaede Beløb.

	For Budgetterminen 1869—1872½ bevilget		Forbrugt i 1869.	
	Spd.	ß.	Spd.	ß.
Lønninger	780	„	792	60
Brænde og Kul	1,250	„	1,306	58
Gas, Lys og Olie	550	„	449	36
Dagarbeide	230	„	212	72½
Ildsteders Feining	100	„	102	14
Renholdelse	420	„	416	54
Reparation af Bygninger og Inventarium	2,000	„	1,606	6½
Anskaffelse af Inventarium	500	„	310	3½*)
Inspection ved Examina	400	„	474	100
Godtgjørelse til Censorer ved Examen artium	600	„	635	„
Sygestipendier og Begravelsesudgifter	150	„	169	56
Trykning og Bekjendtgjørelser	1,100	„	1,689	29
Skatter og Brandcontingent	1,536	9	2,448	85
Porto, Fragt og Forsendelsesudgifter	250	„	164	97½
Contorrequisita	100	„	105	97
Bogbinderarbeide	150	„	186	6
Kjørsel	50	„	31	46
Andre tilfældige Udgifter	1,016	103	521	78

*) Anm. Det bemærkes, at foruden de til Anskaffelse af Inventarium forbrugte ovenfor opførte 310 Spd. 3½ ß endvidere er til Bibliothekets Forsyning med Inventarium udbetalt 1359 Spd. 13 ß af de af Storthinget dertil særskilt bevilgede Midler.

Universitetets Qvæstorat den 31te Decbr. 1869.

H. Aars.

Oversigt

over Anvendelsen af Universitetets Localer i 1869.*)

I Festsalen No. 1

holdtes i 1869.

Foredrag af Hamilton (16).
— - Scharling (16).
— - Schnitler (10).
— - Fr. Petersen (16?).
— - Dr. Guldberg (6).

Videnskabsselskabssalen.

Hver 2den Fredag Møde af Videnskabsselskabet fra 6—8. Hver Onsdag Møde af den theol. Forening fra 8—11. Hver Søndag Gudstjeneste for den engelske Menighed fra $10\frac{1}{2}$—1.

Den jur. Examenssal

bruges kun ved skriftlig og mundtlig juridisk Examen, samt til Ex. Art.

Aud. No. 2.

Forværelse til Festsalens Galleri bruges til skriftlig medicinsk og philologisk Examen, samt til Ex. Artium og 2den Examen.

Aud. No. 3.

Forværelse til Festsalen og Videnskabsselskabets Værelse bruges samtidig med disse, og desuden til skriftlig og mundtlig Examen i Lappisk, samt til Ex. Artium og 2den Examen.

Aud. No. 4a.

Cand. G. O. Sars's Arbeidsværelse.

Aud. No. 4b.

Mandag	12—1.	Aubert.
—	1—2.	Lyng.
—	4—5.	Scheel.**)
Tirsdag	12—1.	Aubert.
—	1—2.	Lyng.
Onsdag	12—1.	Aubert.
—	1—2.	Lyng.
Onsdag	4—5.	Scheel.
Torsdag	12—1.	Aubert.
—	1—2.	Lyng.
Fredag	12—1.	Aubert.
—	1—2.	Lyng.
—	4—5.	Scheel.
Lørdag	1—2.	Lyng.
—	4—5.	Scheel.

Aud. No. 5.

Mandag	1—2.	Brandt.
—	4—5.	Aschehoug.
Tirsdag	1—2.	Brandt.
—	4—5.	Aschehoug.
Onsdag	9—10.	Ingstad.
—	1—2.	Brandt.
—	4—5.	Aschehoug.
—	6—7.	Lieblein.
Torsdag	1—2.	Brandt.
—	4—5.	Aschehoug.
Fredag	1—2.	Brandt.
—	4—5.	Aschehoug.
Lørdag	9—10.	Ingstad.
—	10—11.	Dr. Guldberg.
—	12—1.	Brandt.
—	1—2.	Aubert.
—	6—7.	Lieblein.

Aud. No. 6.

Mandag	8—9.	Fearnley.
—	9—10.	Unger.
—	10—11.	Daa.
—	11—12.	Aubert.
—	1—2.	Caspari.
—	6—7.	Bang.
Tirsdag	8—9.	Fearnley.
—	11—12.	Aubert.
—	1—2.	Caspari.
—	6—7.	Bang.
Onsdag	9—10.	Unger.
—	10—11.	Daa.
—	11—12.	Aubert.
—	6—7.	Bang.
Torsdag	8—9.	Fearnley.
—	11—12.	Schjøtt.
—	1—2.	Caspari.
—	6—7.	Bang.

*) Kun et enkelt Auditorium No. 6 benyttes en enkelt Dag 6 Timer; for alle de øvrige Auditoriers Vedkommende er Afbenyttelsen mindre end 6 Timer daglig. Som det Regelmæssige kan saaledes ethvert Auditorium hver Dag antages ledigt mindst 6 Timer eller derover. **) Stenografi.

Aud. No. 6.

Fredag	8—9.	Fearnley.
—	9—10.	Unger.
—	10—11.	Daa.
—	11—12.	Schjøtt.
—	1—2.	Caspari.
—	6—7.	Bang.
Lørdag	9—10.	Unger.
—	10—11.	Daa.
—	11—12.	Schjøtt.
—	5—7.	Caspari.

Aud. No. 7.

Mandag	9—10.	Rygh.
—	10—11.	Bugge.
—	12—1.	Schjøtt.
Tirsdag	9—10.	Rygh.
—	10—11.	Bugge.
—	12—1.	Schjøtt.
—	6—7.	Unger.
Onsdag	9—10.	Rygh.
—	10—11.	Bugge.
—	12—1.	Schjøtt.
—	5—6.	Monrad.
—	6—7.	Johansen.
Torsdag	10—11.	Bugge.
—	12—1.	Aubert.
—	1—2.	Rygh.
—	6—7.	Unger.
Fredag	11—12.	Bugge.
—	12—1.	Aubert.
—	4—5.	Rygh.
—	5—6.	Monrad.
Lørdag	11—12.	Bugge.
—	12—1.	Aubert.
—	4—5.	Rygh.
—	5—6.	Monrad.
—	6—7.	Johansen.

Aud. No. 8.

Mandag	10—11.	Holmboe.
—	11—12.	Broch.
—	6—7½.	Petersen.
Tirsdag	10—11.	Holmboe.
—	12—1.	Broch.
—	4—6.	Essendrop.*)
Onsdag	10—11.	Holmboe.
—	5—6.	S. Broch.*)
—	6—7½.	Petersen.
Torsdag	10—11.	Holmboe.
—	11—12.	Broch.
—	4—5.	Johnson.

*) Det praktisk-theol. Seminarium.

Aud. No. 8.

Fredag	10—11.	Holmboe.
—	12—1.	Broch.
—	5—6.	S. Broch.
—	6—7½.	Petersen.
Lørdag	10—11.	Holmboe.
—	6—7.	Bang.

Aud. No. 9.

Mandag	11—12.	Nissen.
—	12—1.	Johnson.
—	5—6.	Monrad.
Tirsdag	10—11.	Broch.
—	11—12.	Nissen.
—	12—1.	Johnson.
—	8—10 Aft.	Den theolog. Sangforening
Onsdag	11—12.	Nissen.
—	12—1.	Johnson.
—	5—7.	Lindemann.
Torsdag	10—11.	Broch.
—	11—12.	Nissen.
—	12—1.	Johnson.
—	5—7.	Monrad.
Fredag	10—11.	Broch.
—	11—12.	Nissen.
—	12—1.	Johnson.
—	5—7.	Lindemann.
Lørdag	10—11.	Johnson.
—	11—12.	Nissen.

Aud. No. 10.

Mandag	11—12.	Waage.
—	1—2½.	Hjortdahl *
Tirsdag	8½—10.	do. *
—	11—12.	Waage.
Onsdag	11—12.	do.
—	1—2.	do.
Torsdag	9—10.	Schult (Pharmaceuter.)
—	1—2½.	Hjortdahl *
Fredag	11—12.	Waage.
—	1—2½.	Hjortdahl *
Lørdag	8½—10.	do. *
—	11—12.	do.
—	12—1.	Schult (Pharmaceuter.)

Aud. No. 11.

Mandag	8½—10.	Christie *
—	12—1.	do.
Tirsdag	12—1.	do.

* Foredrag for Høiskolen.

Onsdag 8½—10. Christie. *
— 12—1. do.
Torsdag 8½—10. do. *
— 12—1. do.
— 5—6. Mohn.
Fredag 8½—10. Christie *
— 12—1. do.
Lørdag 12—1. Christie.
— 5—6. do.
Nogle Timers Demonstration for Pigeskoler.

* Foredrag for Høiskolen.

Aud. No. 12.

Mandag 10—11. Heiberg.
— 11—12. Nicolaysen.
— 12—1. Faye.
— 1—2. Winge.
— 4—5. Bidenkap.
Tirsdag 11—12. Nicolaysen.
— 12—1. Faye.
Onsdag 10—11. Heiberg.
— 11—12. Nicolaysen.
— 12—1. Faye.
— 1—2. Winge.
Torsdag 11—12. Nicolaysen.
— 12—1. Faye.
Fredag 10—11. Heiberg.
— 11—12. Nicolaysen.
— 12—1. Faye.
— 4—5. Bidenkap.
Lørdag 11—12. Nicolaysen.
— 12—1. Faye.

Hver 2den Onsdag det medicinske Selskabs Møde fra Kl. 7—9 Aften.

Aud. No. 13.

Mandag 12—1. Voss,
— 5½—6½. Nicolaysen. *
Tirsdag 12—1. Voss.
Onsdag 1—2. do.
— 5½—6½. Nicolaysen. *
Torsdag 12—1. Voss.
Fredag 12—1. do.
— 5½—6½. Nicolaysen. *
Lørdag 1—2. Voss.

* Foredrag for Centralforeningen for Legemsøvelser og Vaabenbrug.

Aud. No. 14.

Mandag 10—11. Rasch.
Tirsdag 10—11. do.
Tirsdag 1—2. Esmark.
Onsdag 10—11. Rasch.
Torsdag 10—11. do.
— 1—2. Esmark.
Fredag 10—11. Rasch.
Lørdag 10—11. do.

Aud. No. 15.

Mandag 9—10. Schübeler.
— 12—1. Boeck.
— 1—2. Lochmann.
Tirsdag 9—10. Schübeler.
— 12—1. Boeck.
— 1—2. Lochmann.
Onsdag 9—10. Schübeler.
— 12—1. Boeck.
Torsdag 9—10. Schübeler.
— 11—12. Lochmann.
— 12—1. Boeck.
— 1—2. Lochmann.
Fredag 9—10. Schübeler.
— 12—1. Boeck.
Lørdag 9—10. Schübeler.
— 12—1. Boeck.
— 1—2. Lochmann.

Her holder Gartnerforeningen Møde hver 14 Dag.

Aud. No. 16.

Hver Dag fra 9—10, Forelæsning af Prof. Dr. Kjerulf, og forresten aabent for de Studerende hver Dag til Kl. 2.

Aud. No. 17.

Tirsdag 12—1. Sexe.
Torsdag 12—1. do.
Lørdag 12—1. do.
er derhos Gjennemgang til den ethnografiske Samling.

Den theol. Examenssal

bruges til skriftlig og mundtlig theol. Examen, til mundtlig philologisk Examen og til Examen artium, samt til forskjellige Møder, saasom af Selskabet for Norges Vel, Folkeoplysningsselskabet, Selskabet for Syge og Saaredes Pleie i Felt, hvilket sidste dog kun sjelden samles, ligesom den praktisk theologiske Examen i Regelen afholdes her.

Det theol. Censurværelse.

Her holdes forskjellige Facultetsmøder, og er det tillige Aftrædelsesværelse for DHr. Professorer. Det theol. Facultets Archiv og den philologiske Bogsamling opbevares paa dette Værelse.

Det jur. Censurværelse.

Mandag	8—9.	Guldberg.
—	12—1.	Fearnley.
—	1—2.	Bjerknes.
—	4—6.	Friis.
Tirsdag	8—9.	Guldberg
—	12—1.	Bjerknes.
Onsdag	8—9.	Guldberg.
—	12—1.	Fearnley.
—	1—2.	Bjerknes.
—	4—5.	Friis.
Torsdag	8—9.	Guldberg.
—	12—1.	Bjerknes.
Fredag	8—9.	Guldberg.
—	1—2.	Bjerknes.
—	4—5.	Friis.
Lørdag	8—9.	Guldberg.
—	1—2.	Bjerknes.

Her opbevares det jur. Facultets Archiv i et større Skab.

Det chem. Laboratorium

bruges hver Dag fra Kl. 8 Morgen til 6 Aften.

Det metallurgiske Laboratorium hver Dag fra Kl. 9—2.

Det botaniske Læseværelse er aabent for de Studerende fra Kl. 10—12 hver Dag.

Det zool. Læseværelse er aabent hver Dag for de Studerende fra Kl. 9—6.

Det med. Læseværelse er aabent hver Dag for de Studerende fra Kl. 8 Morgen til 8 Aften.

I den medicinske Instrumentsamlings Lokale holdes Møder af det med. Facultet, og bruges det desuden som Aftrædelsesværelse for de med. Professorer.

I det lille Værelse mellem Aud. No. 12 og Instrumentsamlingen opbevares det med. Facultets Archiv.

Universitets Bibliothekets Læsesal er aaben hver Dag fra Kl. 11—3 (undtagen Lørdag). Bibl. er ligeledes lukket i Ferierne, fra 15 Decbr. til 15 Jan. og fra 15 Juni til 1 August.

Gymnastiklokalet aabent hver Dag fra Kl. 7 Morgen til 9 Aften.

Alle videnskabelige Samlingers Bestyrere have Arbeidsværelse med Undtagelse af Bestyreren af den ethnografiske Samling.

Udenfor Universitetets egen Virksomhed benyttedes dets Auditorier og Localer af følgende Fremmede, som bemærket under de respective Auditorier:

Det praktisk theologiske Seminarium,
Christiania Videnskabers Selskab,
Den theologiske Forening,
Den theologiske Sangforening,
Den engelske Kirke,
Selskabet for Norges Vel,
Folkeoplysnings-Selskabet,
Selskabet for Syge og Saaredes Pleie i Feldt,
Gartnerforeningen,
Den militaire Høiskole,
Foredrag i Stenografi,
— for Pharmaceuterne,
Centralforeningen for Legemsøvelser og Vaabenbrug.

Fundats

for det af Districtslæge Christian Wisbech og Hustru Alida Wisbech, født Brunchorst

stiftede Legat for trængende og værdige Studerende fra Bergens By ved det Norske Universitet,

dat. 1 Aug. 1859, confirm. 19 April 1870.

Det har været et længe næret Ønske paa en passende Maade at kunne vise min Erkjendtlighed mod min Fødeby, Bergen for den Understøttelse, jeg som ungt Menneske modtog af flere af dets Indvaanere, og hvorved jeg sattes istand til at kunne paabegynde mine Studeringer ved Universitetet. Da nu den gode Gud hidtil har velsignet min og min Hustrus Virken saaledes, at vi, saafremt intet uforudseet Uheld maatte forefalde, ved vor dødelige Afgang vil efterlade os saameget, at det uden Savn for vore Børn vil blive muligt at kunne anvende en liden Sum til Understøttelse for trængende og værdige Studerende fra Bergens By, have vi besluttet at stifte et Legat, hvis nedenstaaende Fundats forventes meddeelt naadigst Approbation.

§ 1.

Legatet skal bære Navn af „Christian Wisbech og Hustru Alida Wisbech, født Brunchorsts Legat" for trængende og værdige Studerende ved det norske Universitet.

§ 2.

Legatets Capital udgjør 2000 Spd. — skriver to tusinde Speciedaler — som udsættes mod 5 % Renter og Pantesikkerhed efter de for offentlige Stiftelsers Midler gjældende Regler, og har Universitetets Qvæstor under det academiske Collegiums Tilsyn og Ansvar at drage Omsorg saavel for Capitalens Sikkerhed som for Renternes punctlige Indbetalen under det samme Ansvar, der paaligger ham som Universitetets Qvæstor i Almindelighed. Det aarlige

Regnskab over Legatets Indtægter og Udgifter revideres og decideres paa samme Maade som Regnskaberne for Universitetets øvrige Legater.

§ 3.

Legatets aarlige Renter anvendes til tvende Stipendier, hvert paa 50 Spd. aarlig til trængende og værdige Studerende, som fortsætte sine Studeringer ved Universitetet. Disse Stipendier, der af Universitetets Qvæstor udbetales Stipendiaterne maanedlig, uddeles i Lighed med Universitetets øvrige Stipendier, hvert halv Aar i April og October Maaneder af Collegium academicum. Hvergang Uddelingen er foregaaet, tillægges Qvæstor fornøden Udbetalings Ordre.

§ 4.

Den, der engang er tildelt et af Legatets Stipendier, bør i Regelen beholde samme fremdeles, saalænge han ansees trængende og ved Flid og Forhold værdig dertil dog ikke i længere Tid end 4 Aar og bør han derom i betimelig Tid for hvert halv Aars Begyndelse indgive fornyet Ansøgning.

§ 5.

Trængende Studerende fra Bergens By skulle udelukkende have Adgang til at nyde Godt af Legatet. Dog bør de, som ere i Familie med Testatores, under forøvrigt lige Omstændigheder, komme i fortrinlig Betragtning.

§ 6.

Hver Gang Uddeling af noget ledigt Stipendium skal finde Sted, bør Bekjendtgjørelse derom skee i et af de meest læste offentlige Blade.

§ 7.

Hvad der af allerede bevilgede Stipendier maatte ved tilfældige Omstændigheder blive uhævet, ligesom og, hvad der i Tilfælde af, at een eller begge Portioner maatte blive udisponeret, anvendes midlertidig af det academiske Collegium til trængende og værdige Studerende ved Universitetet, uanseet de i denne Fundats tidligere fastsatte Regler.

Om Forandringer i Universitetsfundatsen samt i Bestemmelserne for Doctorgraden og Adjunctstipendier.

Facultæternes Erklæringer.

A. Universitetsfundatsen vedkommende.

Fra det theologiske Facultet,

dat. 26de April 1870.

(Underskrevet: Gisle Johnson C. P. Caspari. R. Tønder Nissen).

Det ærede Collegium har i Skrivelse af 14de Februar d. A. forlangt Facultetets Betænkning i Anledning af det kongelige Kirkedepartements Skrivelse af 22de December 1869 angaaende Forandringer i og Tillæg til Universitetsfundatsen.

De i Departementets Skrivelse omhandlede Forslag tilsigte at begrændse nærmere gjennem foreløbige Prøver Adgangen til de forskjelige Facultæter, og de under disse hørende Embedsexamina for de to Klasser af Studenter, for hvilke Universitetet er bleven aabnet ved den nye Skoleordning. De Spørgsmaal, hvorom det her hovedsagelig dreier sig, ere derfor for det første, om det overhovedet maa ansees nødvendigt eller rigtigt, gjennem de forberedende Examina at søge en Garanti for, at de Studerende have erhvervet ikke blot den almindelige videnskabelige Dannelse, som er Betingelsen for Adgang til Universitetet, men ogsaa de specielle Forkundskaber, som maa ansees fornødne for med Held at kunne drive dette eller hint Embedsstudium, samt dernæst, hvilke mere specielle Forkundskaber der bør kræves for de forskjellige Embedsstudier. Facultetet, som antager, at disse Spørgsmaal ville kunne besvares for-

skjelligt for de forskjellige Faculteters Vedkommende, tror derfor at burde indskrænke sig til at udtale sig med Hensyn til det theologiske Studium.

Facultetet tør anse det som almindelig erkjendt, at klassisk Fordannelse er en aldeles nødvendig Betingelse for med Held at kunne drive det theologiske Studium; navnlig er denne Erkjendelse ogsaa udtalt saavel i den kongelige Proposition til Forandringer i Fundatsen, som fremsattes for sidste Storthing, som ogsaa i den af Storthinget fattede, men ikke sanctionerede Lovbeslutning (§ 3). Spørgsmaalet er derfor alene, om det maa ansees nødvendigt gjennem de forberedende Examina at sikkre sig Tilstedeværelsen af denne klassiske Fordannelse. Man kunde maaske med nogen Grund sige, at klassisk Fordannelse er en saa nødvendig Forudsætning for Theologen, at man ikke letteligen kan tænke sig, at nogen, som ikke er i Besiddelse af den, vil vælge det theologiske Studium, og at det Modsatte kun ganske undtagelsesvis kan tænkes at ville blive Tilfældet, og dæ vel navnlig, hvor Lysten til det theologiske Studium og Kaldet for Kirkens Tjeneste først i senere Aar blive vakt; men i dette Fald kunde man vel ogsaa forudsætte hos Vedkommende den fornødne Alvor og Kraft til, at han af sig selv vilde erhverve de Forkundskaber, som Studiet kræver, og, forsaavidt disse i enkelte Stykker maatte blive mangelagtige, vilde denne Mangel i al Fald i nogen Grad opveies ved Fortrin i andre Retninger. Efter Facultetets Mening tør dog ikke Lovgivningen bygge paa en saadan Forudsætning; den bør ordne Forholdene saaledes, som de efter Sagens eget Medfør bør ordnes; den bør dette af Hensyn saavel til Studiet selv som til den Studerende, hvem den skylder, at den ikke gjennem sine Bestemmelser leder ham ind paa en Bane, hvor han mangler de nødvendige Betingelser for en heldig Fremgang. Fyldestgjørende Grunde til at opgive den Sikkerhed, som man hidtil har haft i Examen artium og den befalede Prøve i Hebraisk for, at Theologerne komme til sit Studium med

de nødvendige Forkundskaber, vilde man kun have i det Tilfælde, at den theologiske Prøve var saaledes ordnet, at den gav Examinatorerne tilstrækkelig Adgang til at prøve og gjennem Charakteren bedømme ikke blot Candidaternes theologiske Indsigt, men ogsaa Beskaffenheden af deres Fordannelse. Dette er imidlertid ikke Tilfældet. Examinatorerne kunne vistnok ved den theologiske Examen forvisse sig om, hvorvidt en Candidat har de Kundskaber i Hebraisk og Græsk, som kræves til at kunne oversætte og fortolke det Gamle og det Nye Testamente; men nogen tilstrækkelig Adgang til yderligere end dette at prøve og bestemme Candidatens Fordannelse have de ikke; de have ikke engang i sin Magt at undersøge, om han har endog blot de Sprogkundskaber, som ere nødvendige for med nogen Grad af Selvstændighed at kunne følge den ældre og den nyere theologiske Litteratur.

Facultetet maa derfor erklære sig for, at Adgang til theologisk Embedsexamen ikke tilstedes Nogen, uden at han har bestaaet den klassiske Examen artium, eller, forsaavidt dette ikke er Tilfældet, har underkastet sig en til Fordringerne ved denne svarende Prøve i Græsk og Latin, ligesom ogsaa en Prøve i det hebraiske Sprogs Elementer. I denne Retning gaar ogsaa saavel det i Departementets Skrivelse fremsatte Forslag, som den for sidste Storthing fremsatte kongelige Proposition, hvilken ogsaa i dette Stykke blev uforandret vedtagen af Storthinget. For det theologiske Studiums Vedkommende er det derfor ligegyldigt, under hvilken af disse to Former man end søger Sagen ordnet.

Fra det juridiske Facultet,

dat. 11te April 1870.

(Underskrevet: L. M. B. Aubert. T. H. Aschehoug. Fr. Brandt.)

I Anledning af den ved Collegiets Skr. af 24de f. M. til Facultetets Betænkning oversendte Skrivelse fra Kirkedepartementet af 22 Decbr. f. A. skal Facultetet herved tillade sig at afgive følgende Erklæring:

Den ældre Lovgivning om Adgangsprøven til Universitetet var bygget paa den Tanke, at denne Prøve i Forbindelse med Examen philosophicum skulde afgive Sikkerhed for, at de akademiske Borgere besad ikke blot den videnskabelige Almendannelse, Staten fandt at burde kræve hos de Embedsmænd, for hvilke akademisk Embedsexamen er anordnet, men ogsaa de øvrige Forkundskaber til Studiet af de Fag, i hvilke saadan Embedsexamen afholdes. Dette er ved Loven om Examen artium af 17de Juni 1869 blevet saaledes forandret, at denne Examen er ophørt at afgive Sikkerhed i den sidstomhandlede Retning. Dette Resultat har ikke ligget i Regjeringens Plan, men er bevirket derved, at Enighed mellem Statsmagterne ei opnaaedes angaaende den foreslaaede Lov om Forandringer i Universitetsfundatsen. Deri indeholdes formentlig den nærmeste Foranledning til, at der nu tænkes istandbragt en ny Lov om, at Adgang til at underkaste sig Embedsexamen skal betinges af Tillægsprøver i saadanne Kundskabsgrene, som ere nødvendige Forudsætninger for Studiet af de Videnskaber, for hvilke der ved denne Examen gjøres Rede.

Facultetet er af den Mening, at der ei er tilstrækkelig Grund til at søge istandbragt nogen saadan Lov, og at et Forsøg derpaa langt snarere kan bringe Sagen i en værre end i en bedre Stilling. Alle akademiske Borgere have nu lige Adgang til alle Embedsexamina, og dette er i sig selv en Fordel, paa hvilken man ikke lettelig bør give Slip. Ligheden kunde paa en vis Maade reddes, selv om Tillægsprøver indførtes; men i saa Fald maatte de forskjellige Tillægsprøver afpasses saaledes, at den ene ikke blev i bemærkelig Grad strengere end den anden, hvilket turde blive vanskeligt. Deslige Prøver ville heller ikke kunne afgive nogen Garanti af Betydning, medmindre Fordringerne til Kundskabsmaalet bleve satte saa høit, at dets Erhvervelse kom til at medføre en væsentlig Forlængelse af Studietiden. Det forekommer Facultetet, at man meget vel kan lade sig nøie med at forlange Garantier blot for

de akademiske Borgeres videnskabelige Almendannelse og overlade det til Enhver, som i saa Henseende har aflagt tilfredsstillende Prøver, hvorledes han vil erhverve sig de særlige Forkundskaber, som maatte være nødvendige for hans Fagstudium, og hvorlangt han deri vil gaa. Naar han ved de forberedende Examina sc. artium og philosophicum har vist sig i Besiddelse af almenvidenskabelig Dannelse og saa ved sin Embedsexamen godtgjør at have de Fagkundskaber, for hvilke der ved denne skal gjøres Rede, præsterer han efter Facultetets Mening Alt, hvad der, strengt taget, bør forlanges.

Fra det medicinske Fakultet.

dat. 5te April 1870.

(Underskrevet: J. Voss. Chr. Heiberg. Chr. P. Boeck. C. Faye. E. Winge. Lochmann.)

Ifølge Kollegiets Opfordring i Skrivelse af 7de Marts om at meddele Betænkning angaaende Forandringer i og Tillæg til Universitetsfundatsen skal Facultetet tillade sig at anføre Følgende.

Da Departementet hovedsagelig har støttet sin Indstilling om Negtelse af Sanktion til den Omstændighed, at Latin er forbigaaet som Forberedelsesfag til det medicinske og juridiske Studium, vil en videre gaaende Udvikling af dette Sprogs Vigtighed for de medicinske Studerende være unødig overfor Departementet.

Facultetets Pluralitet (Professorerne Voss, Heiberg, Boeck, Faye og Winge) tror imidlertid at burde fremhæve, at det vilde være beklageligt, om vort lille Land skulde ville stille sig udenfor det Standpunkt, som andre Nationer indtage i den seneste Tid. I England til Exempel, hvor Adgangen til de medicinske Skoler før har været fri, er der i de seneste Aar indført en Forberedelsesexamen, hvori Latin spiller en ikke ubetydelig Rolle, og Kundskab i Græsk ligeledes er optaget. Den samme Tendents gjør sig ogsaa nu gjældende i Amerika, idet hele Korporationer ere optraadte med lignende Fordringer til de forskjellige

Kollegier (Universiteter), hvor Medicin doceres. At stole paa, at de Studerende selv ville erhverve sig den nødvendige Kundskab, er visselig altfor sangvinsk, og i denne Henseende er der vel fuld Grund til at anse det for rigtigst, at Latin opstilles som obligatorisk Fag, naar man indrømmer, at det er af Vigtighed for Studiets Fremgang.

Desuden maa Pluraliteten anbefale, at de medicinske Studerende aflægge en Prøve paa, at de idetmindste forstaa det græske Alfabet og Ordforbindelsen, da ikke alene den medicinske og physiologiske, men ogsaa den botaniske, chemiske og zoologiske Terminologi for en stor Del er hentet fra Græsken, af hvilket Sprog fremdeles nye Benævnelser dannes. At Betydningen af de forskjellige fremmede Ord og Navne ogsaa kan læres ex usu, saaledes som det sker i det daglige Liv af usprogkyndige Personer, kan vistnok ei benegtes, men for en videnskabelig dannet Naturforsker vil det ganske vist ogsaa gavne Studiet, om han er istand til selv at søge og fatte Etymologien. At fyldestgjøre denne Fordring vil heller ikke optage megen Tid eller være noget besværligt Arbeide, og da denne Kundskab neppe vil frivillig tilegnes, tror Facultetets Pluralitet, det vil være af praktisk Nytte, om et Paalæg herom indtages i Loven.

Naar Kirkedepartementet i Lovens § 4 foreslaar en Prøve i Naturvidenskaber for Latinstudenter, maa Facultetets Pluralitet heri erklære sig enig; men man kan ikke være enig med Departementet med Hensyn til Maaden, idet man tror det rettest, at denne Prøve aflægges ved Examen philosophicum, da man saaledes vil erholde den nødvendige Sikkerhed for, at de for Medicinens Studium vigtige Naturfag blive lærte paa en fyldestgjørende Maade. Man tillader sig derfor at henstille til Departementets Overveielse, hvorledes en Forandring i Bestemmelserne bedst maatte kunne affattes for de medicinske Studerendes Vedkommende.

Med Hensyn til Omfanget af den Prøve i Latin, som ogsaa Departementet har anseet nødvendig for de Realstuderende, der bestemme sig til at studere Medicin, tror

Facultetets Pluralitet, at det ved Reglement bør bestemmes, hvor stor Kundskab i dette Sprog skal udfordres som Minimum, og tør Facultetet maaske haabe, at et Forslag til en Ordning af de forskjellige Prøver i Latin og Græsk i sin Tid maatte blive det oversendt til Betænkning.

Professor Lochmann ønsker tilføiet følgende Votum. Efterat det nu endeligen er afgjort, at Realartium giver Adgang til Universitetet, kan jeg ikke stemme for nogensomhelst særlig Prøve i Latin for Realartianere, der ville studere Medicin. I Løbet af en Menneskealder har dette Sprog i Medicinen næsten fuldstændig tabt sin tidligere Karakter som almindeligt literært Meddelelsesmiddel; de latinske Gloser, der bruges som techniske Udtryk i flere medicinske Discipliner (Anatomi, Chirurgi etc,), ville med Lethed kunne tilegnes, hvilket ogsaa gjælder om den Latin, der vel endnu i nogen Tid vil blive benyttet ved Recepters Affattelse og i Pharmakopøen. Endnu mindre kan jeg votere for nogen særlig Prøve i Græsk. Jeg kan saa meget mindre stemme for de i Forslag bragte mere eller mindre omfattende Prøver i de klassiske Sprog, idet Latinartium, da den er endelig og ikke fordrer senere yderligere Examen, da efter Sagens Natur vil blive foretrukken af de tilkommende medicinske Studerende, og Lovbestemmelserne om Realartianeres uhindrede Adgang til det medicinske Studium, som Facultetet maa modtage med Glæde, derved delvis blive illusoriske.

Forøvrig er vel Uenigheden ikke saa stor. Efter min Opfatning vil et omfattende, dybere gaaende Studium af Medicinen utvivlsomt fordre grundig Kundskab til Latin (Medicinens Historie, den hele ældre Litteratur), og jeg er personlig tilbøielig til at antage, at selv uden Hensyn hertil hvilketsomhelst i Sandhed videnskabeligt Studium fordrer klassisk Fordannelse; men dette større Maal tør jeg ikke stille for den almindelige Universitetsuddannelse, hvor ønskeligt det end kunde være.

Fra det historisk-philosophiske Facultet,

dat. 6te April 1870.

(Underskrevet: M. J. Monrad. C. Holmboe. L. C M. Aubert J. A Friis L. Kr Daa. C. R. Unger P. O Schjøtt. O. Rygh. Sophus Bugge. J. P. Broch.)

Det Universitetet i Kirke-Departementets Skrivelse af 22de December f. A. forelagte Spørgsmaal angaar væsentlig de classiske Studenters og Realstudenternes Rettigheder ved Universitetet, navnlig de forskjellige Betingelser, under hvilke de skulle kunne stedes til de forskjellige Embeds-Examina.

Dette Spørgsmaal har længe været paa Bane og betragtet som væsentligt for den hele nye Ordning af Skole- og Undervisnings-Væsenet. Det var ogsaa naturligt, at man, inden man definitivt gav en ganske ny Art af Studerende Adgang til Universitetet, var kommen paa det Rene med, hvilken Stilling de der kunde komme til at indtage, og hvilke Følger deres Indordning der vilde medføre for Universitetets Indretning.

Det philosophiske Facultet har derfor ogsaa i sin Betænkning af 15de Juni 1866 som et Moment til Bedømmelse af den hele Reforms Hensigtsmæssighed drøftet de classiske og de nye Studenters forskjellige i Sagen selv grundede Forhold til Universitetsstudier overhoved.

Facultetet har der blandt Andet udviklet, at der mellem den classiske Student og Realstudenten i ethvert Fald vil finde den Forskjel Sted, at den Første besidder en mere alsidig Bevægelighed, idet hans Fordannelse, der jo ogsaa omfatter Mathematik og visse Elementer af Naturfagene, sætter ham istand til ved Universitetet at gribe hvilketsomhelst Studium, selv de saakaldte Realfag, hvorimod en Student, der er uden Latin og Græsk, er indskrænket til den specielle Fagkreds, hvor den classiske Dannelse ikke er direkt nødvendig. Den sidste vilde altsaa i alle Fald kun være halv academisk Borger, forsaavidt man ved academisk Borgerskab forstod den uindskrænkede Frihed til

at vælge sit Studium og indstille sig til alle academiske Examina.

Idet nu Facultetet iblandt Andet fandt et saadant halvt academisk Borgerskab betænkeligt og mente, at en saadan Ulighed mellem de academiske Borgere vilde føre til store Ulemper, var dette iblandt flere en Grund til at fraraade overhoved at give Studerende uden classisk Dannelse Adgang til Universitetet.

Departementet og Regjeringen, der vistnok ikke gik ind paa denne Conclusion, gav dog den anførte Betragtning om de tvende Arter Fordannelses ulige Stilling til Universitets-Studierne forsaavidt factisk Medhold, at der i den Kongl. Proposition til Lov foresloges en Tillægsprøve i classiske Fag for de Realstudenter, der vilde underkaste sig theologisk, philologisk, juridisk eller medicinsk Embedsexamen, medens ingen saadan Tillægsprøve fordredes af de classiske Studenter, der vilde underkaste sig Reallærer- eller Bergexamen.

I Storthingets Lovbeslutning af 31te Mai 1869 beholdtes Tillægsprøven for Theologers og Philologers, men udstrøges for Juristers og Medicineres Vedkommende.

Saaledes er her Tanken om den i Fordannelsens og Studiernes Natur liggende Ulighed endnu beholdt, skjønt den er given mindre Udstrækning.

Hin i den Kongl. Proposition opstillede Ulighed, idet der fra den ene Side fordres Tillægsprøver, ei fra den anden, er nu aabenbart ikke fremgaaen af nogen Lyst til at komme Realstudenterne tillivs eller trykke dem med uforholdsmæssige eller unødvendige Byrder. Meget mere fremlyser overalt baade i Lovforslaget og dets Motiver Bestræbelsen for at gjøre de nye Studenter i alle Dele jevnbyrdige og ligeberettigede med de gamle. Naar man derfor har fundet i visse Tilfælde at maatte paalægge dem en Tillægsprøve, da er det uden Tvivl kun i Erkjendelse af en i Sagen liggende Nødvendighed, idet visse Studier, for at drives paa en tilfredsstillende Maade, forudsætte

visse Forkundskaber, hvilke en Realstudent som saadan endnu ikke besidder. Departementet har ogsaa gjentagende erkjendt, at hin „Ulighed“ kun er i Formen, men ikke i Virkeligheden.

Nu kan man maaske af almindelige Grunde have lidet tilovers for slige Tillægsprøver ved Universitetet i Elementærfagene og anse det for ønskeligere, om Universitetets Adgangsexamen var — som hidtil — af den Beskaffenhed, at den indeholdt Garanti for de tilstrækkelige Forkundskaber for ethvert academisk Studium. Dette Facultet har ogsaa allerede i den anførte Betænkning, som sagt, fraraadet Indførelsen af en ny Examen artium, hvis Følger endnu i saa mange Henseender vare uoverskuelige. Ja, endnu i sidste Øieblik har det indlagt en indtrængende Forestilling imod at sanctionere en Lovbeslutning, der ved sine væsentlige Afvigelser fra den Kongl. Proposition, hvorom endnu ingen sagkyndig Auctoritet havde kunnet været hørt, vidnede om, hvorlidet Sagens Overveielse var kommen til Modenhed, ligesom saa mange væsentlige Puncter, der vare blevne staaende ubestemte, i det Hele lode det i det Uklare, hvorledes den hele Reform vilde gestalte sig i sin Udførelse og sine Consequentser.

Derved, at nu alligevel en Del af Reformen er bleven Lov, er Sagen forsaavidt kommen i en vanskeligere Stilling, som man nu har mindre let for at gaa tilbage, hvor Consequentserne maaske skulde vise sig uholdbare. Ja, at kun en Del er anticiperet som Lov, inden man kunde faa det Øvrige med, maatte paa en vis Maade bidrage til endnu at forøge Stillingens Uklarhed.

Men klart er i alle Fald dog Sameget, at man ikke længer kan modsætte sig alle Tillægsprøver efter Examen artium paa den gamle Grund, at en for alle fælles Artium skal godtgjøre Besiddelsen af alle for ethvert academisk Studium væsentlig nødvendige Forkundskaber. Thi denne Fordring til Examen artium maa ved Indførelsen af en ny Examen og en ganske ny Art af Studenter betragtes som

opgiven. Hvorvidt nogen Tillægsprøve skal agtes nødvendig, maa da kun bero paa, at et bestemt Studium ansees at tiltrænge visse Forkundskaber, hvis Besiddelse ikke hensigtsmæssigen kan prøves ved vedkommende Embedsexamen. Bedømmelsen af disse Spørgsmaal maa da efter sin Natur blive at henlægge til dem, under hvem de vedkommende Examina henhøre.

Naar saaledes Departementet, ligesom den Kongl. Proposition, ogsaa, som det synes, under Medhold af øvrige vedkommende Auctoriteter, har anseet det for nødvendigt i Forbindelse med den nye Examen artium at anordne en Tillægsprøve dels i Latin og Græsk, dels blot i Latin, for de Realstudenter, der ville tage theologisk, philologisk, juridisk eller medicinsk Embedsexamen, idet Prøven i hin uomgjængelige Forkundskab „af nærliggende praktiske Hensyn" ikke godt kan tænkes henlagt til disse Embedsexamina (se den Kongl. Propos. af 30te Juli 1868) — kan nærværende Facultet fra sit Standpunkt ikke have noget derimod at indvende. Man bemærker kun, at den sidst anførte Grund endog i mindre Grad vil gjælde den Embedsexamen, der tilhører nærværende Facultet, den philologiske, og at en foregaaende Tillægsprøve i de classiske Sprog her altsaa vilde være mindre uundværlig, om den endog som en nærmere Tilslutning til det hidtil Gjældende maaske kunde have sin Hensigsmæssighed. Men i ethvert Fald kan man ikke finde det tilstrækkelig grundet, blot for at tilveiebringe en ydre, formel Lighed, at tilføie ogsaa en Tillægsprøve for de classiske Studenter, der ville tage Reallærer- eller Bergexamen. Skulde denne Prøve ikke fremkaldes af en tom Formalisme, maatte dens reelle Nødvendighed som Forberedelse til disse Examiner paavises af vedkommende Facultet. Imidlertid tør det snarere antages, at den hele foregaaende Tids Erfaring har bevist det Modsatte. Det maa nemlig bemærkes, at den hidtilværende Examen artium i alle Fald i, hvad det her gjælder, i Forhold til

et vordende naturvidenskabeligt Fagstudium, ikke er væsentlig forskjellig fra den nye Lovs classiske Examen.

Ja man kan endog med Grund slutte saaledes, at hvis efter Departementets Indrømmelse den Kongl. Propositions enkelte Tillægsprøve, uagtet sin „Ulighed i Formen," dog kun indeholdt Lighed, altsaa Billighed i Realiteten, saa følger netop deraf, at det nye Forslags „Lighed i Formen" eo ipso vil medføre Ulighed og saaledes Ubilligheid i Realiteten, idet det paa den ene Side vil tilføie en unødvendig Byrde, for formelt at opveie en Byrde paa den anden Side, der er anseet for nødvendig.

Forresten skal man tilføie, at selv den formelle Lighed, som det nye Forslag lægger en saa overordentlig Vegt paa, alligevel kun bliver ufuldstændig og netop i Retning af at forøge den reelle Ulighed. Thi medens der af Realstudenten, der skal stedes til juridisk og medicinsk Examen, kun kræves en Prøve blot i Latin — og Contexten synes at antyde en mindre omfattende end ved classisk Artium, — fordres der af den classiske Student, som skal stedes til nogensomhelst naturvidenskabelig Embedsexamen, i det mindste en foregaaende Prøve i Naturvidenskaber af samme Omfang som ved Realartium.

Facultetet kan saaledes ikke tilraade Propositionen af en Lov som den nu af Departementet foreslaaede, der kun vil frembringe en udvortes formel Overensstemmelse uden tilsvarende indre Grund og uden virkelig Nytte, tildels endog paa Bekostning af en virkelig, i Sagens Natur grundet Billighed. For en saadan Ordning vilde man endog under nærværende Omstændigheder foretrække, at der i alle Fald for det Første ingen ny Lov om Forandringer i Universitets-Fundatsen udkom. Det vilde da blive overladt til de Studerende selv, hvilke specielle Forkundskaber de maatte skaffe sig til deres Embedsstudium, og Erfaring vilde tilsidst bedst afgjøre, om og hvor visse forberedende Prøver maaske kunde findes fornødne.

Fra det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet,

dat. 27de Mai 1870.

(Underskrevet: C. Fearnley).

Idet Facultetet fremsender medfølgende af en Committee udarbeidede Betænkning betræffende Forandringer i Universitets-Fundatsen, henholder Facultetets Pluralitet (7 mod 3) sig i det Væsentlige til Committeens Indstilling. — Professorerne Fearnley, Kjerulf og Christie finde det ufornødent at paalægge Studenter, der allerede have bestaaet den klassiske Examen artium, senere at tage Realartium, forinden de kunne underkaste sig Bergexamen eller den mathem.-naturvidenskabelige Lærerexamen. Ligeledes finde de nævnte 3 Professorer det ufornødent at kræve af dem en Prøve i Naturvidenskaber, før de kunne stedes til den medicinske Embeds-Examen. Heller ikke kunne de 3 nævnte Professorer tilraade, at der som Betingelse for, at Realstudenter kunne underkaste sig den theologiske Embedsexamen eller den sproglig historiske Lærerexamen, kræves bestaaet klassisk Examen artium. De nævnte Professorer, som ere tilbøielige til at antage, at man kan aabne Realstudenter Adgang til samtlige Universitetets Embedsexamina uden Tillægsprøver, finde, at disse i ethvert Fald bør indskrænkes til en Prøve i Latin og Græsk for dem, der ville underkaste sig den theologiske Embedsexamen eller den sproglig-historiske Lærerexamen, — og en Prøve i Latin for dem, der ville underkaste sig den juridiske eller medicinske Embedsexamen.

Fra en Committee af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet.

Underskrevet: H. Rasch. C. A. Bjerknes. H. Mohn).

I Departementets Skrivelse til Kollegiet af 22de Decbr. 1869 henstilles til dette og til vedkommende Fakulteter at tage under Overveielse, hvorvidt det skulde findes hensigtsmæssigt at foretage endel af Departementet foreslaaede

Forandringer i den kongelige Proposition om Lov, vedkommende Tillæg til Universitetsfundatsen, forinden den atter bliver at forelægge for Storthinget.

Departementet antager, at den Opfatning med Urette har gjort sig gjældende inden Storthinget, at de tvende Linier, den klassiske og Reallinien, ikke ere ligestillede. Som Grund for denne formentlig urigtige Opfatning har Departementet tænkt sig, at den Ligestillen, der i Realiteten finder Sted, ikke ogsaa har faaet sit Udtryk i Formen. For at en saadan ogsaa i det Ydre fremtrædende Ligestilling skulde blive tilveiebragt, foreslaaes derfor, at § 3 og § 4 skulle lyde saaledes:

§ 3.

„Studenter, som have taget Realartium, kunne ikke stedes til den theologiske Embedsexamen eller den sproglige historiske Lærerexamen, forinden de have bestaaet den klassiske Examen artium (Lov om Examen artium § 9 første Punktum). De kunne heller ikke stedes til den juridiske eller den medicinske Embedsexamen, forinden de have bestaaet en Prøve i Latin."

§ 4.

„Studenter, som have taget den klassiske Examen artium, kunne ikke stedes til Bergexamen eller den mathematisk-naturvidenskabelige Lærerexamen, forinden de have bestaaet Realartium (Lov om Examen artium § 9 — andet Punktum). De kunne heller ikke stedes til den medicinske Embedsexamen, forinden de have bestaaet en Prøve i Naturvidenskaber af samme Omfang som ved Realartium.

Enhver Student maa fremdeles, inden han kan stedes til theologisk Embedsexamen, have bestaaet en Prøve i Hebraisk."

Kommitteen skal herigjennem fremsætte sin Formening med Hensyn paa det foreliggende Spørgsmaal, og navnlig forsaavidtsom det i mere eller mindre Grad maa antages at vedrøre vort Fakultet.

Til Grund for de i den kongelige Proposition fastsatte Bestemmelser med Hensyn til Realstudenternes Rettigheder

...n. som bekjendt, en Deling af Realgymnasiet i tvende ...ideordnede Linier, en Latinlinie og en Engelsklinie. For ...e klassiske Studenter skulde som forhen Adgangen til ...amtlige Embedsexamina være fri. For de Realstuderende ...af Latinlinien skulde Adgangen være aaben til den juridi...ke, medicinske og mineralogiske Examen saavelsom til ...Reallærerexamen, uden forud at maatte underkaste sig ...nogen ny Prøve. De Studerende af Engelsklinien skulde ...derimod ikke kunne stedes til nogen anden Examen end ...Bergexamen og Reallærerexamen, med mindre de først ...havde bestaaet den klassiske Artium eller en Prøve i Latin ...af Omfang som ved Realartium paa Latinlinien.

Som det vil sees, vare saaledes de Studerende af Engelsklinien yderst uheldig stillede, hvad Embedsstudier ved Universitetet angik. Den aarlige Tilgang af Studerende for de to Examina, til hvilke de uhindret af Prøver i vanskelige Sprogfag vilde kunne fremstille sig, er neppe større end 3 à 4; og selv her vilde de have at konkurrere med alle de øvrige Studerende, for hvem Adgangen til disse Examina var fuldstændig fri.

Ifølge Storthingets Beslutning og den nu gjældende Lov er den latinske Reallinie udgaaet. De forhen vel ikke saa særdeles store Vanskeligheder med at tilveiebringe en faktisk og nogenlunde rigelig Adgang for Realstudenterne til Universitetets Embedsstudier synes saaledes i ikke ringe Grad at være blevne forøgede. Og dette gjælder tildels, uanseet paa hvilket Standpunkt man stiller sig med Hensyn til Betingelserne herfor, om foreløbige Prøver skulle kræves, eller Tilgangene uden disse skulle være lige for alle. Saagodtsom ved samtlige Embedsstudier, saaledes som disse for Tiden drives, udfordres i det Mindste for enkelte af de derunder hørende Discipliners Vedkommende mere eller mindre Kundskab i det latinske Sprog. Selv Realstudiet danner ikke herfra en Undtagelse; thi Kundskab i Latin, om just ikke netop i en udstrakt Maalestok, er formentlig med samme Ret uundværlig for Studerende, der

ville underkaste sig den naturhistoriske Afdeling, som for de, der ville tage den medicinske Embedsexamen.

Kommitteen kan heller ikke være enig i, at man af Hensyn til Realgymnasiernes Trivsel, samt for at aabne videre Adgange til de akademiske Studier, saaledes at denne Adgang i Virkeligheden blev noget mere end en noget nær tom Form, bør ordne Examensprøverne udelukkende med den Klasses Tarv for Øie, hvis Forkundskaber ligeoverfor Studiet ere mangelfulde. Hvad enten et Fag udgjør en nødvendig Bestanddel af et Embedsstudium eller det i denne Henseende er mindre vigtigt og uden Skade kunde indtage en friere Stilling, saa bør det ligefuldt forlanges, at det med Grundighed skal kunne foredrages, og at det ogsaa grundigt maa tilegnes af vedkommende Studerende, der underkaste sig Prøve deri. En Ordning af Examensvæsenet, der kunde have tilfølge, at Universitetslæreren blev nødt til at foredrage sine Fag paa en for ham selv og for Studiet ufyldestgjørende Maade, eller som skulde medføre, at de Studerende af den ene eller anden Linie intet Udbytte vilde have af de Forstudier, ved hvilke de vare blevne satte istand til at trænge dybere ind i de til deres Studium henhørende Fag, er vistnok hverken en heldig eller en nødvendig Ordning; det er formentlig heller ikke den rette Vei at følge, for at skaffe en ny Klasse af Studenter Adgange til Universitetets Embedsstudier.

Men uagtet Kommitteen saaledes maa betone Nødvendigheden af at sikre Studiernes Grundighed, samtidig med at disse ikke skulle ledes paa en saadan Maade, at Frugten af den forud erhvervede Skoledannelse herved skal forspildes, kan den dog ikke finde det nødvendigt eller ønskeligt at forlange Prøver af de Studerende i en saa stor Udstrækning, som af Departementet foreslaaet, forinden de kunne stedes til de forskjellige Embedsexamina.

De klassiske Studenter have hidindtil altid, uhindret af Forprøver, kunnet underkaste sig en hvilkensomhelst Embedsexamen. Denne Adgang bør de formentlig fremdeles beholde,

om en ny Række af Studenter føres ind til Universitetet. De Examina, ligeoverfor hvilke Realstudenterne her have et Forspring i Kundskab, kunne vistnok med Lethed indrettes saaledes, at bestaaet Embedsprøve ogsaa afgiver et fyldestgjørende Bevis paa Fordannelsens Tilstrækkelighed. Der vil formentlig heller ikke mangle Anledning til at erhverve de hertil fornødne Forkundskaber, om ogsaa paa Grund af de nye Forhold de akademiske Foredrag ville rykke et Trin opad, idet de første Elementer overlades til Skolen.

Hvad Realstudenterne angaar, da er vistnok Erhvervelsen af nogen Kundskab i Latin nødvendig eller dog i høi Grad ønskelig, for at de skulle kunne underkaste sig flere af Universitetets Embedsexamina. Hvorvidt den for enkelte af disse tiltrænges i en saadan Udstrækning, at nogen Prøve egentlig skulde udkræves, er derimod ikke saa let at afgjøre, naar man af Mangel paa Sagkundskab ikke med Nøiagtighed kan bedømme, i hvilket Forhold Sprogmidlet staar til den egentlige Videnskab. Saafremt derfor intet naturligt Middel lod sig paavise, hvorved Studiernes Grundighed kunde sikres, og den akademiske Undervisning holdes oppe paa sin rette Høide, saa skulde Kommitteen af Hensyn til de rimeligt indtrædende eller ialfald mulige Ulemper anbefale, at i alle saadanne Tilfælde, hvor Latinen er et for Videnskaben endnu uundværligt Realfag, en Prøve i dette Sprog burde blive at fordre. En saadan Prøve udkræves for at underkaste sig den farmaceutiske Examen; den blev ogsaa forhen fordret for at kunne stedes til norsk-medicinsk Embedsexamen.

Kommitteen skal først i Korthed yttre sig med Hensyn til Omfanget af den her omhandlede Latinkundskab. Den gaar ud fra, at den Kundskab i Latin, der udfordres ved Afgangsexamen for Middelskolens Latinlinie — en Kundskab, der svarer til 3 Aars Undervisning og efter Kommissionens Plan 7 Timer ugentlig — maa være fyldestgjørende ved alle de Embeds-

studier, ved hvilke Kundskab i det latinske Sprog kun forsaavidt er den egentlige Videnskab vedkommende, som den er et Hjælpemiddel for at lette Tilegnelsen af Terminologien og give de Studerende Adgang til en mere eller mindre vigtig Del af den deres Studium vedkommende Litteratur. Navnlig tænker Kommitteen herved paa den medicinske og juridiske Examen samt den naturhistoriske Afdeling ved Realexamen. Den vil i dette Tilfælde ikke engang behøve at ty til den bekjendte Erfaring, at Studerende selv med meget ringe Kundskaber i et Sprogfag med forholdsvis Lethed sættes istand til at læse og forstaa saadanne Skrifter, der henhøre til deres egentlige Fag.

Maalsbestemmelsen, der iøvrigt i Loven er bleven udeladt, var af Kommissionen fastsat saaledes:

„At han har Grammatikens Formlære og de vigtigste Hovedregler af Syntaxen vel inde og ved Hjælp af Ordbog og Grammatik kan skrive en let Stil uden grovere Feil.

Af Forfattere bør han færdigen kunne oversætte og forklare:

a. 3 Bøger af Cæsars bellum Gallicum eller civile eller 2 Bøger af Cæsar og 8 à 10 Feldtherrer af Cornelius Nepos.
b. Sallusts Catilina eller Halvparten af Jugurtha eller 30 Kapitler af Ciceros Taler.
c. 3 Bøger af Phædrus med Forbigaaelse af Prologer og Epiloger.“

Kommitteen kan ikke indse andet end, at en Latinkundskab i den her omhandlede Udstrækning vil være fuldstændig fyldestgjørende ved Paabegyndelsen af ethvert af de Studier, hvortil der ovenfor er bleven hentydet.

Det er da for det første Spørgsmaal, om der ikke existerer noget Middel, hvorved man uden at besvære gjennem Paabud om vanskelige Prøver og derigjennem at afskjære Adgangene, vil kunne opnaa, at idet mindste Mængden af de Studerende for en Examen af den nævnte

Art ikke blot er i Besiddelse af den som fornøden eller ønskelig anseede Latinkundskab, men ogsaa derpaa har afgivet Prøve. Et andet Spørgsmaal er da dette, om man herigjennem har opnaaet, hvad der er nødvendigt og tilstrækkeligt, og i modsat Fald, hvad der saa videre kan gjøres.

Et saadant Middel vil, som Kommitteen antager, i Virkeligheden ogsaa findes, idet man paa en noget anden Maade søger at gjennemføre en Tanke, der først er indkommen i den kongelige Proposition vedrørende Universitetsfundatsen, og som ligeledes har vundet Storthingets Bifald (Storthingsbeslutn. § 1 2det Passus), og i det man paa den anden Side ogsaa støtter sig paa en Bestemmelse i selve Artiumsloven om Adgang til at underkaste sig Prøve ogsaa i andre Fag eller Dele af Fag end de, der henhøre til den af Vedkommende tagne klassiske eller reale Examen artium. (Lov om Ex. art. § 5 næstsidste Passus).

Oprindeligvis for at lette Adgangen til Overgange blev det nemlig foreslaaet og af Storthinget ligeledes antaget, at Studenter, der havde bestaaet baade den klassiske og reale Examen artium, til Andenexamen kun skulde behøve at underkaste sig Prøve i Filosofi og i eet af de øvrige Examensfag. Det skal senerehen nærmere omhandles, at man formentlig ikke i tilbørlig Grad har været opmærksom paa en væsentlig Forskjel, og at derfor den foreslaaede Lettelse i det ene af de to nævnte Tilfælde som utilstrækkelig i Virkeligheden vil være uvirksom. Om derimod med Universitetsstudiernes Interesse for Øie dette eller noget Lignende indrømmes klassiske Studenter, der have suppleret sine Kundskaber i Mathematik og Naturfag, og ligeledes indrømmes Realstudenter, der have bestaaet en Prøve i Latin, svarende til Fordringerne i dette Fag ved Afgangsexamen for Middelskolens Latinlinie, enten ved denne Examen selv eller til Artium, hvortil altsaa Adgang vil kunne aabnes,

eller endelig senerehen, saa er heri intet andet end, hvad der ogsaa efter det rette Lighedshensyn maa være billigt. De Studerende, der efter at have bestaaet Realartium underkaste sig en Prøve baade i Latin og Græsk af et Omfang, der nærmere maatte blive at bestemme af Kongen, kunde da fritages for at underkaste sig Examen philosophicum ganske eller med Undtagelse af det obligatoriske Fag Filosofi. Fordringerne maatte iøvrigt, som det senerehen vil sees, stilles væsentligt lavere end til den klassiske Examen; ellers skulde Vanskelighederne blive overveiende store, og det tilsigtede Øiemed vilde forfeiles.

Efter dette skulde altsaa exempelvis klassiske Studenter og Realstudenter med fuldstændig Andenexamen og Realstudenter med afkortet Andenexamen, men som extra have bestaaet en Prøve i Latin af det før omhandlede Omfang, efter fuldført Examen philosophicum væsentlig have havt det samme Arbeide, saavel hvad Udstrækning som hvad Vanskelighed angaar.. Til hvilket af de tre Tidsrum end Realstudenten underkaster sig den nævnte Prøve, saa vil han i ethvert Tilfælde have et Tillægsstudium, der, som ovenfor er bleven omtalt, svarer til en Undervisningstid i 3 Aar og 7 Timer ugentlig. Om Studiet i en modnere Alder tænkes gjennemført paa en kortere Tid, saa vil med den foreslaaede Lettelse, Anden Examen med Filosofi og eet eller et Par af de øvrige Fag, Realstudenten, der underkaster sig Prøve i Latin, ikke have havt eller ialfald ikke i væsentlig Grad have havt større Vanskeligheder med at naa frem til det Maal, da han kan paabegynde de egentlige Embedsstudier, end de øvrige Realstudenter og de klassiske Studenter. Det vil da med tilstrækkelig Sikkerhed kunne antages, at Mængden af de Studerende for alle saadanne Examina, til hvilke Latin udfordres, men kun i ringere Udstrækning og blot som Realfag, da vil bestaa af klassiske Studenter og Realstudenter, hvis Kundskab i

Latin er prøvet, og det endnu inden deres Embedsstudium er paabegyndt. De Studerendes egen Interesse tilsiger dette, da de ellers ville have en længere og besværligere Vei at gaa.

Har man saaledes en Hovedstok af Studenter, hvis Forkundskaber i det latinske Sprog ere prøvede, saa vil Universitetslæreren ikke være bunden i sine Foredrag, og han vil kunne give disse den fornødne Grundighed og Videnskabelighed. Den akademiske Undervisning, der er andre Betingelser underlagt end den skolemæssige, vil saaledes ikke kunne komme til at lide. Heller ikke Studiernes gjennemsnitlige Grundighed skulde herved forringes. For Saadannes Vedkommende, der ikke have underkastet sig nogen Prøve, vil muligvis hist og her Noget gaa tabt, idet man hos Enkelte blandt disse supponerer en Utilstrækkelighed i deres Forkundskab i Latin, uagtet denne Utilstrækkelighed ikke har kunnet bevirke et ufyldestgjørende Examensresultat. Men hvad der saaledes gaar tilspilde, vil vistnok mere end opveies gjennem de samme Studerendes større Kundskab i de moderne Sprog og fremfor alt gjennem den større Frihed, hvormed de Studerende kunne vælge sine Studier efter sine Anlæg, ligesom ogsaa gjennem den større Konkurrence, der vil finde Sted, naar Adgangene gjøres tilgjængeligere og lige for alle.

Ligesaalidt som Undervisningens eller Studiernes Grundighed ville lide nogen Skade, ligesaalidt vil den egentlige Videnskabelighed herved have noget at tabe. Den fremmes altid kun af nogle faa, dertil begavede Studerende, og for dem staar Veien som forhen aaben. De have de samme Midler men færre unødige Hindringer, naar ikke gjennem vanskelige Overgange de fremtidige Studier for trangt begrændses og altfor fast og regelret bestemmes efter Arten af den Dannelse, der i de yngre Aar er erhvervet. Hvad dernæst Statens Garanti med Hensyn paa Embedsdannelsen angaar, da vil det vel vanskeligt kunne benægtes, at ikke en høiere Almendannelse og et fyldestgjørende Examensresultat skulde

kunne være tilstrækkeligt for at træde ind paa den medicinske og juridiske Embedsbane ligesaavel som for at kunne optræde som Lærer i Naturhistorien ved de offentlige Skoler. Og hvad endelig de høiere og vigtigere Stillinger betræffer, da bør vel Opnaaelsen af disse ikke saa meget afhænge af, hvormeget Beviset for den videnskabelige Grundighed ved et tidligere Tidsrum har været mangelfuldt, som af den faktiske Dygtighed, der gjennem et længere Tidsrum har været udvist.

Idet Kommitteen saaledes har søgt at udvikle, at man gjennem en billig Fritagelse, hvorved i Virkeligheden først Overgange i nogen Udstrækning ville kunne blive mulige, vil kunne opnaa ogsaa at sikre Studiernes Grundighed, idet de uden Tvang ledes hen i de naturlige Spor, skal den med Hensyn paa den anden Udvei — med Tillægsprøver i et større Antal og af et større Omfang, uden i den tilsvarende og tilstrækkelige Grad at indrømme Lettelser, der uden Skade for Grundigheden i Studierne ville kunne gives — endnu gjøre den Bemærkning, at man herigjennem formentlig kommer i Modstrid med den Tanke, der ligger til Grund for Oprettelsen af en Realartium i dens nuværende Form. Fornemmelig skulde dette være Tilfældet, dersom den forlangte Prøve i Latin, for at stedes til medicinsk eller juridisk Examen, skulde i Lighed med, hvad der i den kongelige Proposition blev forlangt, være af Omfang som ved den foreslaaede Realartium paa Latinlinien. Realstudenten maatte da, for at erhverve Rettigheder af nogen synderlig Betydning, først omgjøres til en klassisk Student, eller han maatte i det Mindste omdannes til en halvklassisk Student, idet han efter at have fuldført Studier, der i Omfang og Vanskelighed ere lige med de, den klassiske Student vil have at bestaa, endnu maa erhverve sig en Extrakundskab i Latin, der svarer til 6 Aars Skoleundervisning, 7 Timer ugentlig paa Middelskolen og 3 Timer ugentlig i de tre følgende Aar paa et latinsk Realgymnasium. Man skulde altsaa da kræve hele det Fond af Latinkundskab,

der tilsigtedes opnaaet paa den reale Latinlinie, uagtet det er netop denne Latinlinie, der efter det bifaldte Lovforslag vedrørende Examen artium er gaaet ud.

Uden at underkaste sig en extraordinær Prøve af saa vanskelig Art og saa stort et Omfang, og som paalægges uden nogen tilsvarende Lettelse — hvilket først kommer den tilgode, der vil underkaste sig saavel den klassiske som den reale Artium — vil Realstudenten ligeoverfor Universitetets Embedsexamina ikke besidde noget andet Fortrin fremfor Enhver, der besidder en nogenlunde antagelig Skoledannelse, end dette, at han dog ogsaa kan underkaste sig Bergexamen. Artium udkræves som bekjendt for Tiden ikke for at kunne stedes til Realexamen. Hvad nu denne Adgang til Bergexamen angaar, da er Antallet af de aarligt tilgaaende Studenter neppe nok saa stort som 1. Forøvrigt skal det naturligvis ikke benægtes, at Virkningen af at have bestaaet Reallærerexamen med Hensyn til Opnaaelsen af Stillinger vil være større for Realstudenten end for den, der uden Artium gives Adgang til den samme Examen.

Kommitteen skal endelig gjøre opmærksom paa, at der ogsaa gives andre Midler for at sikre Studiernes Grundighed, om der herfor skulde frygtes nogen Fare. At reducere de Fordringer, der stilles for Embedsdannelsen, og som af forskjellige Grunde have en Tendents til at stige, vil saaledes maaske ikke være uden Nytte, idet det muliggjør en bedre Tilegnelse af, hvad der er nødvendigt. Ved en lignende Reduktion i de Fordringer, der stilles for Opnaaelsen af Doktorværdigheden, vil dette derhos saa meget lettere kunne gjøres muligt, ligesom det overhovedet tør være ønskeligt, at det videnskabelige Tyngdepunkt efterhaanden mere og mere kan forlægges til Doktoratet og til det paa dette støttede Docentur med fri videnskabelige Studier. Ved at stille Betingelserne for Embedsdannelsens Videnskabelighed altfor høit vil formentlig hverken Videnskaben fremmes eller Embedsdannelsen blive som den bør; det tør maaske snarere hænde, at for Mængdens og

de praktiske Interessers Skyld bliver den første løs og ufrugtbar, og at vedkommende Studerende bortkaster den kostbare Tid for at opnaa en Videnskabelighed, som i Grunden er lidet eller intet værd. — Ogsaa Indførelsen af Deling og Alternativer, saaledes som ved de foreslaaede Lærerexamina, er vistnok et vigtigt Middel for at sikre Grundigheden i Studierne og gjøre dem tilgjængelige for de rette Studerende. Hvorvidt Saadant er ønskeligt eller hensigtsmæssigt ogsaa for andre Exameners Vedkommende, er imidlertid noget, hvorom Kommitteen af Mangel paa Sagkundskab ikke vil kunne udtale nogen Formening.

Kommitteen skal dernæst gaa over til at fremsætte sine Anskuelser med Hensyn til Betingelserne for at underkaste sig de forskjellige Lærerexamina.

I den kongelige Proposition blev der foreslaaet, at den sproglig historiske Examen skulde omfatte I) Klassisk Filologi, II) Modersmaalet med Oldnorsk og Historie, III) Tydsk, Fransk, Engelsk. Kandidaten skulde have at underkaste sig Prøve i to hvilkesomhelst af disse Faggrupper. Den mathematisk-naturvidenskabelige Examen skulde bestaa af to hvilkesomhelst af følgende Faggrupper I) Mathematik og Astronomi, II) Fysik og Kemi, III) Naturhistorie og Geografi. Til begge disse Examina skulde den klassiske Student have uhindret Adgang, til den sidste alene skulde Realstudenten kunne stedes. Efter Departementets Forslag skulde nu dette forandres derhen, at Realstudenter maatte tage klassisk Artium for at kunne stedes til den sproglige Examen, de klassiske Studenter maatte bestaa Realartium, inden de kunde tage den mathematisk-naturvidenskabelige Examen.

Derhos indeholder Propositionen følgende Bestemmelse: „at enhver, der har bestaaet en Lærerexamen, skal have Ret til tillige at underkaste sig Prøven i en hvilkensomhelst af de til begge Examina henhørende Faggrupper og særskilt i Modersmaalet med Oldnorsk.“

At dømme efter dette synes Departementets Betænkeligheder ikke at være saa store, naar det gjælder at til-

stede Adgang til Embedsstudier uden Prøve paa de derfor fornødne Forkundskaber, naar blot Kandidaten i dets Sted har afgivet et større Bevis paa Modenhed, idet det efter fuldført Embedsexamen tillades ham at fortsætte sine Studier for andre Dele af den samme Examen, til hvilke han oprindelig ikke har havt direkte Adgang, og som forholdsvis maa ansees som vanskelige.

Medens Kommitteen er enig i, at saaledes godtgjorte udmærkede Egenskaber hos det enkelte Individ, kan være jævngod med den Prøve paa Forkundskab, der af den større Mængde bliver at afgive, og ingen Ulempe vil medføre for Undervisningen og for Studiernes Grundighed, kan den paa den anden Side ikke finde tilstrækkelig Grund til at sætte Betingelserne for Adgangen til de to Examina saa høie, at den klassiske Student kun ved at tage Realartium skulde erhverve Adgang til den mathematisk-naturvidenskabelige Examen, og Realstudenten kun ved at tage klassisk Artium skulde erhverve Ret til at underkaste sig den sproglig-historiske.

Naar man betænker, at Fransk eller Engelsk udgjør en Bestanddel af den klassiske Artium, og at baade Fransk og Engelsk skulle fordres til Realartium, samt at navnlig Engelsk her skal være et Hovedfag, til en vis Grad analogt med Latinen, naar man dernæst bemærker, at Tydsk endnu i to Aar er bleven læst af Realstudenten efter at være traadt ind paa Gymnasiet, medens dette Fag paa Latingymnasiet er opgivet, saa synes det vistnok mindre rimeligt, at Sproggruppen Fransk, Engelsk, Tydsk ikke ligesaagodt skulde kunne tages af Realstudenten som af den klassiske Student. Saafremt Mangel paa Kundskab i Latin herfor skulde være en Hindring, saa gjælder dette dog ikke for saadanne Realstudenter, der have gjennemgaaet Middelskolens Latinlinie, eller som senerehen maatte have bestaaet den for denne Linie bestemte Prøve i det nævnte Fag.

Til Realartium saavelsom til den klassiske hører dernæst Oldnorsk og Historie, og i begge disse Fag skulle

de samme Fordringer stilles. Det synes derfor ligeledes rimeligt, at Gruppen Modersmaalet, Oldnorsk og Historie bør være tilgjængelig for Realstudenten saavelsom for den klassiske Student. Ifølge det nugjældende Reglement for filologisk Embedsexamen skal i Historie fordres en udførlig Oversigt over Verdenshistorien samt udstrakt og grundigt Kjendskab til den gamle og den nordiske Historie. Reduceres Fordringerne, idet man stiller den gamle og den nordiske Historie alternativt, saa indsees ikke, hvorfor man ikke til dette Studium skulde kunne admittere Realstudenten, der dog ved sin Kundskab i 4 Sprogfag, Oldnorsk, Tydsk, Fransk og Engelsk maa være istand til at gjøre selvstændige historiske Studier. End mere gjælder dette, hvis hertil ogsaa føies en Latinkundskab, svarende til Maalet ved Middelskolens Afgangsexamen. Saafremt man endda skulde frygte for, at ikke Oldtidens Historie i tilstrækkelig Grad skulde blive dyrket, saa er vel heller intet til Hinder for særskilt at optage denne Del af Historien i den egentlige filologiske Faggruppe Latin og Græsk, saaledes som foreslaaet i et dissenterende Votum vedrørende Omordningen af Lærerexamenerne, hvilket af Fakultetets Pluralitet i det næst foregaaende Aar med nogle Forandringer blev bifaldt. Endelig skal bemærkes, at Geografien saa nøie hører sammen med Historien, at den vel tillige bør kunne tages i Forbindelse med denne, om den ogsaa samtidig kan knyttes til andre Fag. Her har imidlertid Realstudenten Overvægten; thi Geografien er udgaaet af Latingymnasiets Kursus, men læses gjennem hele Realgymnasiet og er Gjenstand for Prøve til Realartium.

Kommitteen finder saaledes ikke, at noget Væsentligt skulde være til Hinder for at give Realstudenter Adgang til at underkaste sig Examen i de tvende ovenfor nævnte Grupper Fransk, Tydsk og Engelsk samt Modersmaalet med Oldnorsk og Historie, endnu mindre, naar vedkommende Realstudenter desforuden besidder nogen Kundskab i Latin. Den skal derhos ogsaa bemærke, at det synes at være et billigt For-

angende, at Realstudenten gives Adgang til at underkaste sig en Lærerexamen, der sætter ham istand til at vende tilbage som Lærer paa den Skole, hvorfra han er gaaet ud.

Man har endelig tilbage Gruppen klassisk Filologi. Det er indlysende, at til denne Examen kan ingen Realstudent vende sine Tanker, selv om han var fuldstændig fri til at vælge, uden i ganske extraordinære Tilfælde. Studiet maatte tages fra Grunden af, og han maatte udenfor Universitetet erhverve sig de fornødne Elementer, inden han med Frugt kunde sammen med Mængden af de Studerende følge de filologiske Foredrag. Nogen Forstyrrelse i Studiernes almindelige Gang og i deres gjennemsnitlige Grundighed skulde vistnok ikke herved afstedkommes. Snarere maatte det som Regel antages, at Studiet herved af og til vilde tilføres en og anden mere end sædvanlig begavet og dygtig Student. Til den endelige Examen skulde man vistnok uden synderlig Vanskelighed, samtidig med at den egentlige filologiske Kundskab prøvedes, ogsaa kunne forsikre sig om, at de Elementer, hvorpaa denne var bygget, i det rette Maal vare tilstede. Ogsaa Pluraliteten af Kommissionens Medlemmer vare enige om det unødvendige i at kræve klassisk Artium som Betingelse for en Examen, hvor i manglende Fald Studiet maatte tages fra sin allerførste Grund. Forøvrigt er fra en vis Side Sagen af liden praktisk Betydning, dels paa Grund af den Sjeldenhed, med hvilken et saadant Tilfælde skulde indtræde, dels ogsaa fordi den, der vil underkaste sig den filologiske Examen, gjerne kan lade sig examinere nogen Tid forud i en mundtlig Prøve i Latin og Græsk; der ligger vistnok heri hverken nogen Vanskelighed eller nogen indskrænkende Hindring.

Idet man dernæst gaar over til at betragte Rettighedsspørgsmaalet, forsaavidt Adgangen til den mathematisk-naturvidenskabelige Embedsexamen angaar, saa skal man først bemærke, at Kommitteen ikke finder nogen Betænkelighed i at stede de klassiske Studenter som forhen til denne Examens mathematiske Afdeling. De samme Grunde kunne

her anføres, som ovenfor er opstillet for Adgangen til den filologiske Examen for Realstudenter. Klassiske Studenter uden Anlæg for Mathematik ville, uagtet de fra Skolen skulde medbringe de vigtigste Forkundskaber, umulig kunne underkaste sig den mathematiske Afdeling. Vanskelighederne turde i saa Henseende maaske være endnu meget større end for en Realstudent uden særegne Sprogtalenter og uden Kundskab i Latin ligeoverfor den filologiske Embedsprøve. Heller ikke fristes de klassiske Studenter med sit store og frie Valg saa let til at indlade sig herpaa, med mindre de dertil særligt føle sig skikkede. Det Forspring, som da Realstudenten har, vil da atter omvendt ikke have saa stort at betyde. Forøvrigt gjælder ogsaa her, hvad ovenfor er bleven sagt, at Sagen fra den praktiske Side ikke har stor Betydning, da den, der kan bestaa en videre Prøve i mathematiske og fysiske Fag, ogsaa gjerne kan lade sig examinere noget mere elementært en Tid forud.

Man skal derhos tillade sig at anføre, at Erfaring paa den ene Side formentlig tilstrækkelig har godtgjort, hvad ellers ogsaa paa Forhaand maa synes rimeligt, at, naar et større Antal af Studerende tvinges til at fortsætte sine mathematiske Studier, saa vil trods alle forud aflagte Prøver Undervisningen trykkes og forsinkes, samtidig med, at det gjennemsnitlige Udbytte vil være af den tarveligste Art. Erfaring har ligeledes paa den anden Side godtgjort, at naar Valget er frit, saaledes som Tilfældet er med Valget af Embedsstudier for de nuværende Studenter efter bestaaet Andenexamen, saa vil det kun yderst sjelden indtræffe, at en Student vælger at underkaste sig Realexamen, uden at besidde i det Mindste ret gode Anlæg for de mathematiske Fag. Endelig har det ogsaa vist sig, at den Adgang, der siden 1851, altsaa med et rundt Tal i henved 20 Aar, har været aabnet for andre end Studenter til at underkaste sig Realexamen, og det uden nogen særskilt Forprøve i Mathematik og Naturkundskab, først i lang Tid har været ubenyttet, dernæst lidt efter lidt er bleven

noget mere brugt, og som oftest med det Maal for Øie som at tage en enkelt Afdeling, samt at endelig ingen Lempe for den akadémiske Undervisning eller for Studiernes Grundighed heraf, saavidt vides, i mindste Maade har været at spore.

Endelig staar den fysiske og den naturhistoriske Afdeling tilbage, der efter den kongelige Proposition indbefatter Fysik og Kemi samt Naturhistorie og Geografi. Heller ikke her kan det insees, at nogen forudgaaende og obligatorisk Prøve i Naturfag eller Mathematik skulde være fornøden, og endnu mindre, naar, saaledes som i det af Fakultetets Pluralitet bifaldte Lovforslag, Fysik ogsaa som et mathematisk Fag samt Geografi, som mathematisk og fysisk Geografi, sammen med Astronomien tillige udgjør en Bestanddel af den mathematiske Gruppe. At et større Antal af Studerende henhørende til de klassiske Studenter allerede ved Studiets Begyndelse kunne være i Besiddelse af en Mathematikkundskab i videre Omfang end, som ved klassisk Artium er forudsat, er selvfølgelig en ønskelig Ting, og det saa meget mere, naar Mathematiken selv ikke indtræder som Led i nogen af de tvende Grupper. Naar en lignende Fritagelse med Hensyn til en fuldstændig Anden Examen, som forhen er foreslaaet for Realstudenter, der underkaste sig Prøve i Latin, tillige indrømmes klassiske Studenter, der underkaste sig den for Realstudenterne forordnede Prøve i Mathematik og Naturkundskab, saa er heller ikke heri andet end, hvad Ret og Billighed tilsiger, og de befrygtede Ulemper ville formentlig falde bort. Fradrages den Tid, der i Latingymnasiet anvendes paa Mathematik, saa vil det Tillægsarbeide, en klassisk Student har at underkaste sig for at erhverve den for den omhandlede Prøve nødvendige Realkundskab, svare til 8 Timers Undervisning ugentlig gjennem 3 Aar. Fordringerne i Naturkundskab kunde da maaske i nogen Grad formindskes. — Hvad sluttelig Naturhistorien angaar, da tør det have større Betænkeligheder, hvis overensstem-

mende med Departementets Forslag den regulære Adgang til denne Afdeling skulde være for Studenter uden noget Kundskab til Latin. Hvad ellers dette Fag betræffer, da gjælder vistnok væsentligt det samme, som forhen er bleven anført med Hensyn til flere andre af Universitetets Embedsstudier, at nogen Kundskab i Latin, om ogsaa kun i en ringere Udstrækning, bør kunne forudsættes at være tilstede hos et tilstrækkelig stort Antal af de Studerende, for at Studierne gjennemsnitlig skulle kunne drives med den rette Grundighed og uden Ulemper for den akademiske Undervisning.

Forinden man paa Grundlag af det Foregaaende, samt i det man foreløbigt sætter det theologiske Embedsstudium ud af Betragtning, gaar over til at fremsætte noget Forslag, skal man først tillade sig at oplyse, hvad der formentlig ikke har været tilstrækkelig bemærket, at der er en stor Forskjel mellem at tage den klassiske Artium for en Realstudent og Realartium for en klassisk Student, uagtet baade den reale og klassiske Artium maa antages at være lige vanskelige. Dette hidrører derifra, at, saaledes som dette Forhold efter Loven er bleven ordnet, udfordres det ikke for den klassiske Student, for at bestaa Realartium, at underkaste sig Prøve i alle de manglende Fag, medens dette derimod omvendt er Tilfældet for Realstudenten, om han vil tage klassisk Examen artium. Hertil kommer, at Realstudenten endnu maa gjøre Rede for, hvad der i et enkelt Fag læres baade paa Middelskolen og Gymnasiet, medens den klassiske Student kun har at tilegne sig saadanne Kundskaber, der senerehen ere erhvervede paa Realgymnasiet.

For at forebygge, at man, vildledet af en tilsyneladende Lighed, hvor i Virkeligheden en overordentlig stor Forskjel er tilstede, skulde forledes til at træffe uheldige Bestemmelser, skal man tillade sig at gjøre opmærksom paa følgende.

For Realstudenten udkræves, om han vil tage klassisk Artium, et Latinstudium, der svarer til 6 Aars Undervis-

ning i Latin 7 Timer ugentlig i 3 Aar og 10 Timer ugentlig i de 3 følgende, dernæst en Kundskab i Græsk, der svarer til 7 Timers Undervisning i 3 Aar. Ialt, samlet paa 3 Aar, har man altsaa 24 Timer om Ugen eller, samlet paa de sidste 3 Aar, 20 Timer eller derover. For den klassiske Student udfordres for at tage Realartium en Tilvægstid for Studium af Mathematik, svarende til en Undervisning 3 Timer ugentlig i 3 Aar, dernæst et Studium af Naturfag, svarende til en Undervisning i 5 ugentlige Timer i det samme Tidsrum af 3 Aar. Ialt har man altsaa her, fordelt paa 3 Aar, kun et Antal af 8 Timer. En Lettelse i samme Forhold finder iøvrigt i begge Tilfælde Sted, da Examinationen kun skal være mundtlig.

Hvad der altsaa end kan indvendes mod at udmaale alt i Tal, saa har man dog en nogenlunde rigtig Forestilling, idet man gaar ud fra, at uagtet den tilsyneladende Lighed, saa har Realstudenten, der vil tage klassisk Artium, et henved 3 Gange saa vidtløftigt Studium for at kunne supplere sin Examen som den klassiske Student, der vil underkaste sig Realartium. Derimod vilde Realstudenten og den klassiske Student være stillet mere paa samme Fod, om man af den første forlangte, at han skulde bestaa en Prøve i Latin af Omfang som ved Middelskolens Afgangsexamen for Latinlinien eller en Prøve i Græsk noget mindre end som ved klassisk Artium, og om man af den sidste forlangte, at han skulde bestaa en Prøve i Mathematik og Naturkundskab som ved Realartium, forudsat at ogsaa her muligvis en liden Indskrænkning gjøres. Medens dernæst enhver af disse Prøver vilde være nogenlunde overkommelig og vistnok hyppigt vilde blive afgivet, om en tilsvarende Lettelse kunde finde Sted til Anden Examen, saa vil Overgangen for Realstudenten til at tage den klassiske Examen udkræve en Tid og et Arbeide, som kun yderst sjelden nogen Student skulde ville paatage sig, selv om

han fuldstændig kunde blive fritaget for at underkaste sig den filosofiske Examen.

Under Forudsætning om en saadan billig Fritagelse, hvorved Studietiden ved afsluttet Anden Examen altsaa ikke vil være bleven forlænget, antager Kommitteen, at de tilstrækkelige Forkundskaber ville være at paaregne hos de Studerende i de tre vanskeligere Fag Latin, Græsk og Mathematik, forsaavidt disse ikke ere Gjenstand for et Hovedstudium, men danne Hjælpefag for andre Videnskaber.

Ogsaa det theologiske Studium vil formentlig herigjennem sikres Studerende, der med tilstrækkelige Kundskaber i Latin besidde for Faget tilstrækkelige Kundskaber i Græsk og derpaa have afgivet Prøve inden deres Studiums Begyndelse. Flertallet vil her naturligvis kommc til at bestaa af Studenter, der have taget klassisk Artium. Ligesom man derhos overhovedet har det dobbelte Formaal for Øie, at den store Flerhed skal træde ud i praktisk Embedsvirksomhed, og at Veien skal staa aaben for de Faa, der grundigere ville dyrke den egentlige Videnskab, saa bør formentlig det Samme ogsaa finde Sted for det theologiske Embedsstudiums Vedkommende. Den store Mængde af Studerende skulle uddannes til Kirkens Tjenere og bør som saadanne ogsaa have modtaget en grundig Fordannelse i det theologiske Studium; de derimod, som have Kald og Evne til at forske dybere, ville formentlig heller ikke mangle de fornødne Midler, naar de, med tilstrækkelige Sprogkundskaber for at fuldføre det theologiske Embedsstudium, efter dettes Tilendebringelse skulde ønske at studere Faget i en videre Udstrækning. Hertil kommer endnu, at vel intet Studium i høiere Grad bør være tilgjængeligt for et saa stort Antal Studerende som muligt end det theologiske Embedsstudium. Uhensigtsmæssigheden af, at Adgangen hertil indskrænkes til en mindre Kreds, og at Mange udelukkes derfra, som paa Grund af personlige Gaver og Egenskaber i høi Grad skulde være skikkede for den geistlige Virksomhed, behøver kun

at nævnes, for at det maa erkjendes at være indlysende og sandt.

Det Grundprincip, som Kommitteen har tilsigtet gjennemført i de Bestemmelser, som den nedenfor har søgt at formulere, er saaledes: at give de Studerende saa stor Frihed som mulig med Hensyn til Adgangen til Embedsstudierne, samt dernæst — og saavidt ske kan uden at paalægge nogen Prøvetvang — at tilveiebringe en større Sikkerhed for, at de for de valgte Studier nødvendige Forudsætninger ogsaa hos de Studerende ville være tilstede. Idet den gaar ud fra, at Lighed i Arbeide efter fuldendt Anden Examen er den med Billighed mest stemmende Rettesnor for de Bestemmelser, som Universitetsfundatsen bør indeholde, tillader den sig at foreslaa følgende Forandringer i den af Storthinget fattede, men ikke sanctionerede, Beslutning indeholdende Forandringer i og Tillæg til Universitetsfundatsen.

Istedetfor 2det Passus i § 1 saalydende: „Studerende som have bestaaet baade den klassiske og reale Examen artium (Lov om Exam. art. § 9), behøve kun at underkaste sig Prøven i Filosofi, og eet af de øvrige Examensfag" foreslaar Kommitteen:

Studenter, der forinden de underkaste sig Examen philosophicum, have bestaaet Tillægsprøver, skulle erholde en til deres herved forlængede Studier svarende Afkortning ved den nævnte Examen, overensstemmende med følgende Regler:

Realstudenter, som have bestaaet en Prøve i Latin og Græsk af det Omfang, som af Kongen bestemmes, behøve kun at underkaste sig Prøven i Filosofi.

Realstudenter, der have bestaaet den for Middelskolens Latinlinie forordnede Prøve i Latin, eller som til Ex. artium (Lov om Exam. art. § 5

3die Passus) eller senere hen bestaa en Prøve af samme Omfang, behøve kun at underkaste sig Prøve i Filosofi og saamange af de øvrige Examensfag, som af Kongen bestemmes.

En lignende Fritagelse kan Kongen ogsaa indrømme de klassiske Studenter, som medbringe Vidnesbyrd om at have tilegnet sig den naturhistoriske Kundskab, som Middelskolen meddeler, og som ved Examen artium eller senere hen bestaa en Prøve i Mathematik og Naturvidenskaber af det Omfang, som af Kongen bestemmes.

Med Hensyn til Storthingsbestemmelsens § 3 da har Kommitteen i det Forestaaende allerede udtalt sig om, at der ikke bør være nogen Hindring for de Realstuderende i at underkaste sig filologisk Lærerexamen. Om den i samme § omhandlede Adgang til den theologiske Embedsexamen vil Kommitteen, idet den indskrænker sig til at henvise til sine almindelige Udtalelser, i Mangel af fornøden Sagkundskab ikke fremsætte noget bestemt Forslag. Den foreslaar forøvrigt, at § 3 ligesom ogsaa den følgende § 4, vedrørende Adgangen til den medicinske og juridiske Examen samt Anordningen af denne sidste, udgaar, og at istedet herfor en ny § indføres saalydende:

„Realstudenter gives den samme Adgang til at underkaste sig Universitetets Embedsexamina samt til efter bestaaet Examen at ansættes i Statens Embeder, som ved Universitetsfundatsen af 28de Juni 1824 er tilsagt de klassiske Studerende."

Hvorvidt der forøvrigt med Hensyn til den theologiske Embedsexamen i den ovennævnte Bestemmelse bør gjøres noget Forbehold, agter Kommitteen ikke at udtale sig om.

B. Doctorgraden og Adjunctstipendierne vedkommende.

Fra det theologiske Facultet.

dateret 23de Maj 1870.

Underskrevet: Gisle Johnson. C P. Caspari R Tønder Nissen.

Kollegiet har i Skrivelse af 14de Febr. d. A. begjæret Fakultetets Betænkning over de af en Kommitte af Universitetslærere udarbeidede Udkast til en ny Lov om Doktorgraden m. m. og til et nyt Reglement for Uddelingen af Stipendier i Overensstemmelse eller Analogi med Universitetsfundatsens § 48. Fakultetet skal i denne Anledning tillade sig at fremkomme med følgende Bemærkninger.

Uagtet Fakultetet fremdeles maa antage, at Universitetets Tarv vilde blive bedst fremmet ved en Omordning af den omhandlede Stipendiatinstitution i Retning af det af Undertegnede, Johnson, i sin Tid indgivne Forslag om Oprettelse af faste Docentposter, tror det dog i Betragtning af de Fordele, som unegtelig vilde opnaaes ogsaa ved den af Kommitteen foreslaaede Ordning af Sagen, ialfald for Tiden at burde blive staaende ved dette Forslag, som det saaledes i alt Væsentligt tiltræder. De Modificationer i samme, som man finder at burde foreslaa, ere fremkaldte ved Ønsket om at kunne faa denne Sag ordnet uden nogen Forandring i Universitetsfundatsen, hvortil Tiden for Øieblikket antages at være mindre beleilig. De indskrænke sig derfor ogsaa til de i §§ 4 og 8 opstillede Betingelser for Adgang til at beholde et Kandidatstipendium ud over det Tidsrum, hvortil det i Regelen skulde være indskrænket, og for Adgang til at opnaa et Docentstipendium. Efter Fakultetets Mening burde disse to §§ lyde saaledes:

§ 4.

Ingen kan faa Kandidatstipendium i mere end 3 Aar, medmindre han enten har opnaaet Doktorgraden eller forfattet en videnskabelig Afhandling, som, efterat den mindst 3 Maaneder forud har været udgiven i Trykken, er funden tilfredsstillende af vedkommende Fakultet eller

en efter dets Forslag blandt Videnskabsmænd ved eller udenfor Universitetet af Kollegiet opnævnt Kommitte. Den, som saaledes har lagt sin videnskabelige Dygtighed for Dagen, kan faa Stipendiet tildelt endnu i 2 Aar.

§ 8.

Ingen kan faa Docentstipendium, medmindre han enten har opnaaet Doktorgraden eller leveret en paa den i § 4 nævnte Maade godkjendt videnskabelig Afhandling og tilfredsstillende holdt 3 Prøveforelæsninger under Censur, som i § 4 fastsat. Themata til disse Forelæsninger blive, de to 8 Dage og det tredie 24 Timer forud, opgivne af Censorerne.

Fra det juridiske Facultet,

dat. 28de Marts 1870.

(Underskrevet: L. M. B. Aubert. T. H. Aschehoug. Fr Brandt.)

I Anledning af de ved Collegiets Skrivelse af 14de f. M. oversendte Udkast til Lov om Doctorgraden m. V. samt til Reglement for Adjunctstipendier skulle Facultetets Medlemmer tillade sig at anføre Følgende:

Undertegnede Professor Aschehoug kan ikke tilraade at søge istandbragt saadanne Forskrifter som de, der findes opstillede i de til Facultetets Betænkning oversendte Udkast.

Den Tanke, at fremme Videnskaben ved at tildele dem, der heldigen underkaste sig visse Prøver, academiske Grader eller Ret til at holde Forelæsninger, hviler efter min Opfatning paa Forudsætninger, der overalt ere i Forsvindende og i alle Fald ikke ere tilstede hos os. Erfaringen viser, saavidt jeg ved, ikke, at Videnskaberne have høstet synderligt Udbytte af Doctordisputatserne eller Prøveforelæsningerne engang der, hvor de ere hyppigst. Og den almindelige Dom om en Mands videnskabelige Dygtighed lader sig ikke bestemme ved saadanne Prøver. Jeg troer ikke, at de academiske Grader længere bringe nogen synderlig Anseelse. Og mindst kan vel en Nedsættelse i Fordringerne

til Doctoranden tænkes at ville medføre nogen Forandring heri. Jeg frygter for, at Antagelsen af de fremsatte Forslag, om de overhovedet fik nogen practisk Følge, hvilket jeg er tilbøielig til at betvivle, alene vilde medføre, at Enkelte benyttede sig deraf til at erhverve et offentligt Stempel for senere at kunne paaberaabe sig dette under Concurrence om Statens Embeder.

Hvad angaar det foreslaaede Reglement for Universitetsstipendierne, indser jeg ikke, at det kan medføre nogensomhelst Nytte. Jeg er ganske imod den Tanke, at bruge disse Stipendier som Lønninger til Medhjælpere for Universitetslærerne, og frygter for, at de skulle benyttes som Middel til at designere Nogen som vordende Professor. Dette er en Anvendelse af Stipendiefondet, der ligger udenfor Universitetsfundatsens Tanke og lettelig kan lede til uheldige Følger. Jeg anser det derfor ganske forkasteligt at ansætte nogen Stipendiat paa længere Tid end eet Aar, og i Stipendiernes hidtil stedfundne Uddeling ligger der sikkerligen ingen Opfordring til at istandbringe en Bestemmelse i den omhandlede Retning. Heller ikke fortjener det Bifald, at nogen Stipendiat fritages for den ham nu paaliggende Forpligtelse til at holde Forelæsninger. Jeg anseer det gavnligt for Stipendiaterne at have denne Forpligtelse; thi et videnskabeligt Studium, der ikke ledsages af nogensomhelst Production, har efter min Mening lidet Værd.

Professor Brandt er med Professor Aschehoug enig i at fraraade enhver Forandring med Hensyn til Betingelserne for Adgang til Doctorgraden, — idet han netop anser det som en Fordel, hvorpaa vort Universitet ikke bør give Slip, at Doctorgraden ved samme stempler sin Indehaver som fuld moden Videnskabsmand, og ikke blot er en academisk Værdighed. Derimod tror han, at der er Grund til at indrømme en noget videre gaaende Adgang for yngre Videnskabsmænd til, uden at være Doctorer, at optræde i privat Lærervirksomhed ved Universitetet, og antager, at Universitetet derved tillige vilde vinde den Fordel,

at hæve det nu, navnlig ved det juridiske Studium, hyppig paa en meget mislig Maade drevne Manuductionsvæsen op til et høiere videnskabeligt Niveau. Han formener, at dette vil kunne ske gjennem en Bestemmelse af følgende Indhold:

„Det academiske Collegium hemyndiges til at tilstaa Videnskabsmænd Ret til, som Docenter i sin Videnskab, at benytte Universitetet til Forelæsninger og videnskabelige Øvelser, naar de enten ved udgivne Skrifter eller gjennem afholdte Prøveforelæsninger fyldestgjørende have godtgjort sin Duelighed."

En saadan Bestemmelse, formener han, maatte kunne gives ved kongelig Resolution, uden at nogen Lov i denne Hensigt vilde udfordres.

Med Hensyn til Ordningen af Stipendiat-Institutionen tiltræder han i det Væsentlige Committeens Forslag, dog saa, at i den foreslaaede § 4 i Reglementet „Doctorgraden" ombyttes med Docentret. Iøvrigt afviger han fra Committeen alene i 2 Puncter.

Med Hensyn til Stipendiernes Størrelse tror han, at det nu gjeldende Minimum, 200 Spd., ikke bør sættes lavere, da det ikke er mere, end der udfordres for at leve nogenlunde anstændigt, og Stipendiaten jo ikke uden Tilladelse maa have andet Hverv. Paa den anden Side antager han det heller ikke nødvendigt, at Stipendierne af første Classe (Candidatstipendierne) blive større, men tror, at det vilde være rettest at fastsætte disse Stipendier, der kun tildeles for et begrændset Aaremaal og til yngre Mænd, engang for alle til et ensartet Beløb af 200 Spd.

Dernæst antager han, at Forpligtelsen ifølge § 11 til ikke uden Collegiets Samtykke at paatage sig andre Hverv bør være indskrænket til Stipendiaterne af første Classe, hvis nærmeste og egentlige Kald er at fortsætte sine Studeringer efter aflagt Embedsexamen. Med Hensyn til Stipendiaterne af anden Classe (Docentstipendiaterne), der paa samme Tid, som de fortsætte sin egen Uddannelse, tillige optræde som under-

støttende Universitetets Lærervirksomhed, finder han en saadan Indskrænkning hverken nødvendig eller passende. Thi vel er han enig i, at de disse Stipendiater paaliggende Forelæsninger ikke skulle ansees for noget fuldt Vederlag for Stipendiet; men han formener dog, at disse Forelæsninger ville afgive al den Garanti, man af Videnskabsmænd med den Udvikling kan forlange, for at de ikke betragte sin Stilling som Sinecure eller Stipendiet som et blot Tillæg til Lønnen for andet heterogent Arbeide. Noget yderligere Controlmiddel anser han derfor saameget mindre passende ligeoverfor dem, som et Stipendiebeløb af 200—350 Spd. for Videnskabsmænd, der maa forudsættes ikke længere at være Begyndere, og af hvem man fordrer bestemte Arbeider, i sig selv er saa knapt, at den, der ikke drives af en høiere Interesse for sin Videnskab, neppe vil være tilfredsstillet dermed. Men da er der heller ingen Grund til at underkaste ham en nærgaaende Control med Maaden, hvorpaa han anvender den Tid, han tror at kunne afse fra Studeringerne, hvilket under enhver Omstændighed Pligten til at indhente Tilladelse vil indeholde. Og da Stipendierne kun gives paa 3 Aar ad Gangen, er man ikke afskaaret Adgangen til at optræde mod Misbrug, uden just at maatte skride til det yderlige Middel, Afskedigelse.

Professor Aubert henholder sig i det Væsentlige til Committeens Udkast, idet han selv har deltaget i dettes Udarbeidelse.

Fra det medicinske Facultet,

dat. 16de Marts 1870.

(Underskrevet: J. Voss Chr Heiberg C Boeck C Faye E. Winge. Lochmann.)

I Skrivelse af 14de Februar anmoder det ærede Collegium Facultetet om Betænkning over et af en Committe udarbeidet Forslag til Forandring i Bestemmelserne om Doctorgraden.

Facultetets Pluralitet (Voss, Heiberg, Faye, Winge og Lochmann) er af den Formening, at der ikke bør foretages

nogen Forandring i Lovbestemmelserne om Doctorgraden, men den anser det ønskeligt, at saadan Forandring gjøres i Reglementet for Doctorander, at ingen Prøveforelæsning skal være extemporeret, medens Professor Boeck henholder sig til de af ham afgivne Vota ved Forhandlingerne i den af Collegiet under 17de October 1868 nedsatte Committe.

Fra det medicinske Facultet,

dat. 16de Marts 1870.

(Underskrevet: J. Voss. Chr. Heiberg C Boeck C. Faye. E. Winge Lochmann.)

I Skrivelse af 14de Februar har det ærede Collegium anmodet Facultetet om Betænkning angaaende Forandring i Bestemmelserne for Adjunctstipendierne.

Professorerne Voss og Heiberg henholde sig til de tvende Erklæringer i denne Sag, der allerede før ere afgivne af Facultetet.

Professor Faye slutter sig til Committeens Indstilling — dog saaledes, at han ikke bifalder det deri foreslaaede Forholdstal mellem første og anden Klasse af Stipendiater, da han tror, at dette rettest bør variere efter Omstændighederne.

Professor Boeck er enig med Committeen og vedlægger en Del Bemærkninger.

Professorerne Winge og Lochmann henholde sig ogsaa til Committeindstillingen med det af Professor Faye gjorte Forbehold og antage det desuden hensigtsmæssigt at sætte en bestemt Begrændsning af 9 Aar for den Tid, hvori Collegiet kan tillade en Stipendiat af anden Klasse at vedblive i hans Funktion.

Samtlige Facultetets Medlemmer ere enige i, at Stipendierne ikke alene bør tilkomme Fag, henhørende under det historisk-philosophiske Facultet, men at Adgangen bør hovedsagelig rette sig efter Trangen til at faa Lærekræfterne supplerede i de forskjellige Discipliner og efter anerkjendt Dygtighed hos Ansøgerne.

Prof. Chr. P. Boeck har afgivet følgende særskilte Betænkning.

Som det vil sees af de fra Collegiet oversendte Documenter, er Forslag til Forandring i Universitetsfundatsens Bestemmelser angaaende Doctorgradens Erhvervelse fremkommet i Anledning af Professor Johnsons Forestilling om Oprettelsen af lønnede Docentposter ved Universitetet, og ved de desangaaende til Collegiet indkomne Erklæringer og Betænkninger, dels fra Faculteterne, dels fra enkelte Universitetslærere. Den foreslaaede Forandring vil kunne have Indflydelse paa, hvordan Stipendieinstitutionen kan komme til at blive ordnet.

Collegiet tog Beslutning om, at samtlige de indkomne Documenter, der vedkom Professor Johnsons Forestilling, skulde til Betænkning tilstilles en Committe, bestaaende af valgte Medlemmer af Facultetерne. (Bilag I.)

Indstillingen fra Committeen (Bilag II A) indeholder Forslag til Forandringer i de nu gjeldende Bestemmelser, angaaende Adjunctstipendieuddelingen (Bilag II B) og om Doctorgradens Erhvervelse, saaledes som de opstilles i Tillæg til Universitetsfundatsen af 17de September 1845 (Bilag III C). Motiverne for Committeens Forslag findes i Bilag II Side 90—94.

Ved den foreløbige Forhandling i sidste Facultetsmøde angaaende de i Committeindstillingen gjorte Forslag om Doctorgraden var Facultetets Pluralitet enig i at henholde sig i det Væsentlige til det af Professor Monrad afgivne særskilte Votum (Bilag II Side 113), hvorimod jeg henholdt mig til, hvad jeg i Committeen havde voteret for.

Omendskjønt Professor Monrad gjør Forslag angaaende Stipendiatinstitutionen, hvorom han ytrer, at det i det Væsentlige falder sammen med Committeens Indstilling desangaaende, saa afviger dog hans Forslag i et væsentligt Punct fra Committeens, idet han gaar ud fra, at man ikke skal søge at faa forandret Fundatsens Bestemmelse angaaende Doctorgradens Erhvervelse. Han finder endog, at det kan være betænkeligt at ønske nogen ny Lov desangaaende.

Der anføres dog ikke nogen Grund for denne Betænkelighed.

Naar altsaa Facultetets Pluralitet skulde ville i det Væsentlige henholde sig til Professor Monrads Votum i, hvad der vedkommer Doctorgraden, vil det være uklart, ved hvilke Motiver Facultetet ledes til at ønske Fundatsens Bestemmelser desangaaende bibeholdte. Det synes mig derfor, at Facultetet bør fremsætte Grundene for, at det antager, at Forandringer i de bestaaende Bestemmelser ikke bør foretages, hvad enten fordi saadanne formenes unyttige, eller fordi de kunde virke skadeligt. Uden nærmere Motiveren vil Facultetets Erklæring kun fremtræde som et: sic nolo.

I sin Almindelighed betragtet holder jeg for, at man hos os ikke bør fjerne sig alt for meget fra de ved andre Universiteter gjeldende Bestemmelser eller Regler for Doctorgradens Erhvervelse, saaledes at denne bliver vanskeligere end ved hvilketsomhelst andet Universitet. Naar man f. Ex. ser, at man i Preussen, hvor man dog kan antage, at Universitetsstudierne ere givne en høiere videnskabelig Betydning, kan blive Doctor medicinæ, uden at man derved erholder Licentia practicandi eller som Læge kan opnaa noget Embede, hvilket først opnaaes, efterat Doctoren har underkastet sig en saakaldt Statsexamen, ved hvilken Fordringerne ikke ere større end hos os ved Candidatexamen, saa vil bevirkes, at de Fordringer, man her hos os gjør paa en medicinsk Doctorand, maa være meget større end paa de fleste andre Steder.

Saavidt skjønnes, falder i Østerrige Erhvervelsen af Doctorgraden tilsammen med Erhvervelsen af Licentia practicandi; men den strenge eller Doctorexamen er egentlig tilsvarende vor Candidatexamen. Jeg maa antage, at den østerrigske Examen kaldet streng — Rigorosum — dog ikke er saa streng som vor Candidatexamen, da Examinationen ikke kan udføres med saamegen Nøiagtighed som hos os, da Examinationstiden i de forskjellige Fag er meget kortere — kun 15 Minutter. At Fordringerne ved

et østerrigsk Rigorosumexamen ikke kunne være saa store som hos os ved Candidatexamen, synes mig kan sluttes deraf, at i Wiener medicinische Zeitung anføres et Exempel paa, at en medicinsk Studerende, der havde tilbagelagt i Wien sin Studertid, meldte sig til Rigorosumprøve — vel med Haab om at slippe igjennem —, uagtet han ved Prøven viste, at han ikke kjendte Aorta, Arteria og Vena pulmonalis eller Blodkredsløbet, og nævnte Teleskop eller Mikroskop som Apparater, hvormed kunde foretages Undersøgelse af Sygdomme i Larynx, medens han ikke kjendte, hvad man forstod ved et Stethoskop. Dette kan vel betragtes som et ganske extraordinært Tilfælde, men bliver dog altid et Fingerpeg paa Betydningen af Doctorexamen.

Der maatte vel saaledes være adskillig Grund til at nedstemme Fordringerne paa Doctoranderne hos os og lade samme blive i Overensstemmelse med dem, som gjelde i Kjøbenhavn, hvor kun fordres offentlig, mundtlig Forsvar af en forfattet Dissertation.

Der er et Punct i de nu gjeldende Bestemmelser for Doctorgradens Erhvervelse, som er en stor Hindring for de medicinske Candidaters Vedkommende, og som bestaar deri, at kun de, der have Charakteren Laudabilis til medicinsk Examen, kunne erhverve sig Doctorgrad. Da nu kun det ringere Antal af medicinske Candidater opnaa Charakteren Laudabilis, hvilket altid maa betragtes at være et Bevis paa, at det medicinske Studium og den medicinske Examen er vanskelig, saa bliver det kun et ringere Antal medicinske Candidater, som kunne tænke paa at erhverve sig Doctorgraden, og som ved Haab om at kunne opnaa den ville indlade sig paa et fortsat videnskabeligt Studium. Idet man har tænkt at hæve videnskabeligt Studium, har man i Virkeligheden for Mange sat en Dæmning i Veien. At faa denne borttagen kan ikke volde nogen Betænkelighed. Man behøver sandelig ikke at frygte for en Doctoroversvømmelse ligesaalidt som en Nedværdigelse af Doctorgradens Betydning, om Haudillaudabilister kunne komme til at sætte et

Dr. med. foran sit Navn. Bemærkes, at den laveste Talcharakter for Hovedcharakteren Laudabilis efter det nu gjeldende Reglement for medicinsk Examen er $18_{,00}$, og allerede Talcharakteren $17_{,99}$ betinger Charakteren Haud illaudabilis, maa tilstaaes, at man har lagt en altfor stor Betydning i Charakterforskjellen, og virkelig nedsat Haud-illaudabilisternes Begavelse som Videnskabsmænd. Dette maa falde saa meget ubilligere, som Staten erkjender dem dygtige nok til at være practiserende Læger og til at overtage Lægeembeder.

Det andet Punct i Fordringerne paa Doctoranderne, at de skulle holde Prøveforelæsninger, er begrundet i den Doctores givne Rettighed at kunne optræde som Docenter ved Universitetet. Men det, at have Interesse for videnskabelige Arbeider, er slet ikke betingende en Interesse for at optræde som Universitetslærer eller Evnen til tilfredsstillende at holde offentlige Foredrag. Man kan jo vel ønske at vise, at man har anvendt Tid paa videnskabelig Forskning, og at man i en eller anden Retning har tilegnet sig nogen mere end almindelig Kundskab og Aandsudvikling, uden at man vil tiltro sig Dygtighed til at optræde som Lærer ved Landets høieste Undervisningsanstalt. Prøver, som skulle og kunne vise Dygtighed i denne Retning, bør derfor skilles fra Prøve, hvorved kun aflægges Bevis paa Erhvervelsen af Kundskaber og klart Omdømme. Jeg kjender ikke noget andet Sted, hvor Erhvervelsen af Doctorgraden betinger Rettighed til at optræde som Universitetsdocent. Saadan meddeles først ved særskilt Indvilgelse og vel ogsaa efter Habilitationsprøve.

Det kan vel siges, at, da det ikke er nogen Nødvendighed for dem, der studere Medicin, at tage Doctorgraden for at kunne komme til at practisere som Læger eller opnaa Ansættelse i Legeembeder, saa kan det ikke skade dem, om Erholdelsen af Doctorgraden er gjort noget vanskelig, men, ihvorvel det i Almindelighed ikke volder nogen Skade ved at lægge Hindring i Veien for at opnaa Leve-

brød, saa have dog de strengere Betingelser sikkert været en Hindring for, at Flere, end hidtil har været Tilfælde, have indladt sig paa en videnskabelig Virksomhed udenfor den, som udfordredes for at kunne underkaste sig Embedsexamen.

At Betingelsen „Prøveforelæsninger" ikke kan betragtes for et ubetydeligt Tillæg i Betingelserne for Opnaaelsen af Doctorgraden, haves Exempel paa, medens at det selvstændige Studium, som udfordres for at udarbeide en Dissertation og forsvare den, kan være af Nytte selv for den, som hovedsageligen kun tænker paa en fremtidig practisk Virksomhed.

Da det mundtlige offentlige Forsvar mod hvilkensomhelst Opponent, der maatte fremtræde, afgiver et langt paalideligere Bevis for, at Doctoranden har sat sig ind i den i Dissertationen behandlede Gjenstand end et Colloquium, der let kan faa en mere ensidig examinatorisk Charakter, er der megen Grund til at holde paa Disputationsacten som en Betingelse ved Doctorgradens Erhvervelse.

Ovenberørte Puncter ere omhandlede i Commiteindstillingen i Forslaget til Lov og i Motiverne for de i samme indeholdte forskjellige Bestemmelser. Naar da Facultetet ifølge Collegiets Opfordring i Skrivelsen af 14de f. M. afgiver en Betænkning over et fuldstændigt udarbeidet Forslag, synes mig, at det ikke kan være nok kun at henvise til et i Korthed affattet Votum, hvis Motiver ikke ere udsatte.

I Hensyn til Collegiets Opfordring i anførte Skrivelse til at afgive Betænkning om Committeens Forslag angaaende Adjunctstipendier synes mig, at det ikke kan gaa an at henvise til Facultetets tidligere Betænkninger angaaende Professor Johnsons Forestilling om Oprettelsen af lønnede Docentposter, da i Committeindstillingen indeholdes Forslag og Motiver for disse, som aldeles ikke vare paa Bane, da Facultetet forhandlede om Professor Johnsons Forestilling.

Fra det historisk-philosophiske Facultet,

dat. 30te April 1870.

(Underskrevet: M. J. Monrad).

I Anledning af Collegiets Opfordring i Skrivelse af 14 Februar d. A. skulde Facultetet ikke undlade at meddele følgende:

Facultetets Pluralitet (9 imod 2) antager det mindre hensigtsmæssigt for Tiden at søge bevirket en ny Lov om Doctorgraden, men forbeholder sig senere i sin Tid at indkomme med Betænkning angaaende en forandret Ordning af Stipendiatvæsenet. Prof. Rygh henholder sig til Indstillingen fra vedkommende Committe's Pluralitet. Prof. Lyng ønsker en ny Lov om Doctorgraden, hvorved, overensstemmende med Committemajoritetens Indstilling, Prøveforelæsningerne udskilles, men derimod Disputatsen bibeholdes som obligatorisk.

Fra det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet,

dat. 27de Mai 1870.

(Underskrevet: C. Fearnley).

Idet Facultetet fremsender medfølgende af en Committee udarbeidede Betænkning betræffende Forandringer i Bestemmelserne for Doctorgraden og Adjunctstipendierne, henholder Facultetets Pluralitet (7 mod 3) sig i det Væsentlige til Committeens Indstilling, medens Professor Christie henholder sig til sit Votum i den Committee til Sagens Behandling, hvoraf han tidligere har været Medlem.

Fra en Committee af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet.

(Underskrevet: Rasch. C. A. Bjerknes. H. Mohn).

Det os af Facultetet paalagte Hverv, at afgive Betænkning om de af en combineret Committe udarbeidede Forslag til Forandringer i Bestemmelserne om Doctorgraden, samt i Reglementet for de saakaldte Adjunctstipendier, har vi

efter Evne søgt at udføre og meddeler herved pligtskyldigst Resultatet af vore Overveielser angaaende disse Forslag.

Med Hensyn til den combinerede Committes Udkast til Lov angaaende Doctorgraden og Retten til at holde Forelæsninger ved Universitetet, da tiltræde Medundertegnede Mohn og Rasch den af vor Medcommitterede Professor Bjerknes samt Professorerne C. Boeck og Monrad i den combinerede Committe udtalte og motiverede Mening a) at offentligt Forsvar (Disputats) af den godkjendte Afhandling bør være obligatorisk; b) at som Følge heraf bortfalder den i Udkastets § 3 3die Passus foreslaaede Bestemmelse, om at Tiden, inden hvilken Afhandlingen skal være trykt, fastsættes forskjellig for de Doctorander, som vælge offentlig Disputats og for dem, der ifølge Udkastet maatte foretrække det andet Alternativ. Vi ville dog her udtale det som vor Mening, at Afhandlingen bør være udgivet i Trykken 2 Maaneder forinden Disputationsacten skal finde Sted; i det vi antage at et saa langt Tidsrum bør tilstedes dem, der kunde ønske at yttre sig angaaende dens Indhold.

Hvad den i Udkastets § 5 omhandlede Ret til at afholde offentlige Forelæsninger ved Universitetet angaar, da tiltræde vi ligeledes den af Professorerne Monrad og Bjerknes udtalte og motiverede Mening, at den ved offentlig Disputats erholdte Doctorgrad bør give denne Ret, uden at dertil yderligere skal kræves Prøveforelæsninger.

Hvad den combinerede Committes Udkast til et nyt Reglement for Uddelingen af Stipendier i Overensstemmelse eller Analogi med Universitetsfundatsens § 48 angaar, da ere vi, efterat have gjennemlæst og overveiet de Udkastet ledsagende Motiver og de enkelte Medlemmers fra Pluraliteten afvigende Meninger, komme overens om at afgive nedenstaaende Betænkning. Under Forudsætning af at Stipendiefondet ikke bliver forøget, antage vi, at der neppe

vil blive Spørgsmaal om Uddelelser af Stipendier til nogen, der ikke allerede enten ved videnskabelige Arbeider, f. Ex. tilfredsstillende Besvarelse af en Prisopgave eller ved Erhvervelse af Doctorgraden har aflagt Prøve paa sin videnskabelige Grandskerlyst og Evne til at meddele andre Udbyttet af sine Studier. Vi tror ikke, at man vil vinde noget ved at dele Stipendiaterne i to Kasser og fastsætte, at en vis Del af Fondet skal uddeles som Kandidatstipendier og det øvrige som Docentstipendier, men antager, at den tilsigtede Hensigt med det gjorte Forslag i det væsentlige vil kunne opnaaes, naar der i Reglementet optages den Bestemmelse, at ingen kan beholde et Stipendium længere end 3 Aar, med mindre han har taget Doctorgraden, som, i Tilfælde af, at dens Erhvervelse lettes paa den Maade, som nu er foreslaaet, bør kunne opnaaes af enhver, der agter at aspirere til en fastere Lærerstilling ved Universitetet. Idet vi desuden foreslaa, at Stipendiernes Minimum ansættes lavere end Forslagets nemlig til 150 Spd. aarligt, og at et Stipendium af dette Beløb og indtil 200 Spd. fritager Stipendiaten fra Forpligtelsen at holde Forelæsninger, deltage i Examina eller indlevere Afhandlinger, antage vi, at dette endyderligere vil formindske den af den combinerede Committe antagne Nødvendighed af den foreslaaede Klasseinddeling. Naar vi paa den ene Side foreslaa Stipendiernes Minimum nedsat, ville vi paa den anden Side udtale som vor Formening, at Maximum bør sættes saameget høiere, nemlig til 400 Spd. Et Stipendium paa 250 Spd. bør efter vor Formening medføre de Forpligtelser, som Committeudkastets § 10 angiver.

I Udkastet til Lov om Doctorgraden ville vi i § 4 foreslaa, at Udtrykkene „som et særdeles Agtelsestegn“ udgaa.

Ifølge foranstaaende henstille vi til det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet at tiltræde den af os afgivne Betænkning, ifølge hvilken den combinerede Committes Ud-

kast til Lov om Doctorgraden og Ret til at holde Forelæsninger ved Universitetet i det væsentlige bifaldes med de af os foreslaaede Forandringer i §§ 3, 4 og 5, som med disse ville komme til at lyde saaledes.

§ 3. Den, som attraar Doctorgraden, har at indsende til det academiske Collegium en Anmeldelse derom, ledsaget af den for Graden forfattede Afhandling.

Naar Afhandlingen er funden fyldestgjørende, har Forfatteren at forsvare den ved en offentlig Disputats.

Afhandlingen bør være trykt 2 Maaneder før Disputatsen.

§s to følgende Passus overensstemmende med Udkastet.

§ 4. Det academiske Collegium kan efter de enkelte Faculteters Forslag eller efter indhentet Betænkning fra vedkommende Facultet meddele Doctorgraden til Mænd af erkjendt videnskabelig Fortjeneste, uden at de opfylde de foran fastsatte Betingelser.

§ 5. Ret til at holde Forelæsninger ved Universitetet tilkommer enhver, der af Collegiet har erholdt Diplom som Doctor. De ere forpligtede til forud at indmelde til Collegiet, hvilke Forelæsninger de agte at holde.

Stipendiereglementet vilde efter vore Forslag faa følgende Lydelse.

§ 1.

Til disse Stipendier, der ikke skulle være mindre end 150 og ikke overstige 400 Spd. aarlig, have i Regelen kun de academiske Borgere Adgang, som enten have underkastet sig Embedsexamen eller, forsaavidt de have valgt til Studium et Fag, som ikke hører blandt Hovedgjenstandene for nogen Embedsexamen, have absolveret Examen philosophicum, i saa Tilfælde enten have erholdt af Collegiet Diplom som Doctor, eller paa anden Maade afgivet Prøve paa Talent for de af dem valgte Fag.

§ 2.

Stipendierne tildeles fra 1ste Januar det ene Aar til

1ste Januar det næstfølgende o. s. v. overensstemmende med Udkastets § 3.

§ 3.

Ingen kan beholde Stipendiet i længere Tid end 3 Aar, med mindre han har erholdt Doctorgraden.

§ 4.

Erholdelsen af et Stipendium, der ikke overskrider 200 Spd. medfører ingen Forpligtelse til at holde Forelæsninger eller deltage i Examina; et Stipendium der overskrider ovennævnte Beløb forpligter Stipendiaten til — efter Collegiets nærmere Bestemmelse — at holde 1—2 Timers ugentlige offentlige Forelæsninger i sit Fag uden særlig Godtgjørelse, samt, hvor saadant naadigst maatte blive forordnet, at deltage i Examina. Er det nødvendigt oftere at kræve den enkelte Stipendiats Deltagelse i vidtløftigere Examina eller at paalægge ham at holde flere Forelæsninger, bør han indstilles til et passende Honorar. Enhver Stipendiat er forpligtet til ved Begyndelsen af hvert Aar at indsende til Collegiet en Beretning om sin videnskabelige Virksomhed i det forløbne Aar.

§ 5.

De høiere Stipendier bør fortrinsvis uddeles i de Discipliner ved det historisk-philosophiske og det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet, hvori der kun er een Lærer, eller i saadanne Discipliner, som aldeles ikke ere repræsenterede ved Universitetet, skjønt det er ønskeligt, at de der foredrages.

§ 6.

Stipendiaterne skal i Regelen være forpligtede til o. s. v. overensstemmende med Udkastets § 5, §§ 7, 8, 9, 10, 11, overensstemmende med Udkastets §§ 11, 12, 13, 14, 15.

Det Kongl. Norske Frederiks

UNIVERSITETS MATRICUL

for

Aaret 1869.

Examen

i August o

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
1	*Amlie*, Christian Sighvat	Christiania 25 Novb. 50	Kbmand Thomas Amlie og Helene Marie f. Svanøe.
2	*Brochmann*, Bodvar Fredrik Johannes.	Liknæs Pgd. 19 April 52	Sognepræst Didrik Hegermann Broch mann og Sara Jessine L. f. Brock.
3	*Brøgger*, Waldemar Christopher.	Christiania 10 Novbr. 51	Bogtrykker Anton Wilhelm Brøgger o Oline Marie f. Bjerring.
4	*Grøndahl*, Adolph Martin Thorp.	Christiania 4 Sept. 51	Bogtrykker Anders Grøndahl og Ingeborg Marie f. Wullum.
5	*Hansen*, Nils Svenningsen.	Kragerø 18 Dcbr. 50	Kbmand Andreas Hansen og Margrethe f. Svenningsen.
6	*Haslund*, Johan Andreas Budtz.	Asker Pgd. 26 Sptbr. 48	Sognepræst Johan David Haslund og Johanne Helene f. Conradi.
7	*Hjort*, Otto Christian.	Trondhjem 8 Novbr. 50	Overtoldbetjent Lorentz Lassen Hjort Anette Hansine f. Hansen.
8	*Hjorth*, Fredrik Wilhelm Louis.	Oslo 4 Febr. 51	Lensmand Hans Jensenius Hjorth og Maren Helene f. Woxen.
9	*Lütken*, Oscar Martin Heidemark.	Oslo 18 Aug. 49	Kbmand Randin Fredrik Lütken og Caroline Marie f. Larsen.
10	*Løchen*, Arne.	Vang (Hdm.) 20 Nvbr. 50	Overcontrolleur Edvard Martin Løchen og Anne Elisabeth f. Grøtting.
11	*Løchen*, Einar.	Do.	
12	*Munch*, Johan Albert.	Christiania 10 Juni 51	Capitain Peter Christian Munch og Agnes Ludovica f. Grüning.
13	*Olsen*, Vilhelm.	Christiania 24 Mai 1851	Fuldmægtig Halfdan Olsen og Wilhelmine f. Steinert.
14	*Sommerfeldt*, Søren Kristian.	Næsseby Pgd. 23 Mai 51	Sognepræst Christian Sommerfelt og Ida Thomine Rønnougine f. Fougner.
15	*Sønderaall*, Carl Olaf Axel.	Drammen 23 Jan. 51	Kbmand Knud Sønderaall og Petrine Pedersdatter.
16	*Young*, Niels Hagbart.	Christiania 9 Marts 50.	Gaardeier Hans Nielsen Young og Marie Sophie Hansen f. Sundby.
17	*Alfstad*, Jens Harald Andreas.	Lom 21 Mai 51	Lensmand Peder Alfstad og Karoline Sophie f. Kjelsen.
18	*Carlsen*, Henrik August Angell.	Strinden Pgd. 28 Juni 50	Sognepræst Niels Arnoldus Carlsen og Anne Margrethe f. Holtermann.
19	*Engelsen*, Bertram.	Levanger 28 Octbr. 50	Sorenskriver Hans Jensenius Engelsen og Elisabeth f. Gunnerus.
20	*Gleditsch*, Karl Kristian.	Bergen 2 April 51	Sognepræst Lars August Gleditsch og Elen Dorothea f. Døderlein.
21	*Hirsch*, Jacob Johannes Carstens.	Bodø 30 Januar 51	Apotheker Robert Nicolai Hirsch og Edvarda f. Carstens
22	*Hofflund*, Daniel.	Thingvold Pg. 18 April 50	Sognepræst Peter Daniel Hofflund og Theodora f. Kjelland.
23	*Horneman*, Christian Hersleb.	Stadsbygd. P. 9 Decbr. 51	Assessor Robert Lorneman og Augusta f. Hofgaard.
24	*Jønsberg*, Ragnvald.	Skjerstad Pgd. 22 Aug. 52	Sognepræst Niels Jønsberg og Else Sophie f. Gaarder.
25	*Kindt*, Olaf Berg.	Trondhjem 19 Aug. 50	Overlæge Christian Kindt og Johanne Sophie f. Berg.
26	*Klingenberg*, Halfred	Steenkjær 24 Febr. 50	Foged Olaf Klingenberg og Henriette f. Schønheyder.
27	*Motzfeldt*, Birger Fredr.	Bodø 8 Novbr. 50	Capellan Børge Andreas Motzfeldt og Anne Fredrikke f. Mosling.

rtium

eptember 1869.

	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
	Christiania Lærde Skole.	3	2	2	1	—	2	2	1	3	2	2	2	2	24	12	Laudabilis.
	Do.	2	2	2	2	—	3	3	—	1	1	2	2	2	22	11	Laudabilis.
	Do.	3	2	1	1	—	1	2	—	3	1	1	2	1	18	11	Laudabilis.
	Do.	4	4	2	2	—	2	2	—	3	3	2	2	2	28	11	Haud illaudabilis.
	Do.	4	3	3	4	—	3	3	—	1	2	1	3	4	31	11	Haud illaudabilis.
	Do.	4	4	3	4	—	2	3	—	3	3	2	4	4	36	11	Non contemnendus.
	Do.	3	2	2	2	—	2	2	1	4	3	2	2	2	27	12	Laudabilis.
	Do.	4	3	2	3	—	1	2	—	2	1	1	3	2	24	11	Laudabilis.
	Do.	3	3	2	4	—	2	2	—	2	4	2	2	3	29	11	Haud illaudabilis.
	Do.	3	2	1	2	—	1	1	—	1	2	1	1	1	16	11	Laudabilis.
	Do.	3	3	2	2	—	1	2	—	1	1	2	1	1	19	11	Laudabilis.
	Do.	4	3	3	3	—	1	2	2	3	1	2	2	3	29	12	Laudabilis.
	Do.	3	3	2	2	—	2	2	—	2	1	2	2	1	22	11	Laudabilis.
	Do.	4	3	2	2	—	2	2	1	3	2	1	2	2	26	12	Laudabilis.
	Do.	3	2	1	3	—	1	1	1	2	1	1	2	1	19	12	Laudabilis.
	Do.	4	3	2	3	—	2	2	1	4	3	3	2	2	31	12	Haud illaudabilis.
	Trondhjems lærde Skole.	3	2	1	1	—	2	1	2	2	2	2	1	1	20	12	Laudabilis.
	Do.	3	4	2	3	—	2	3	—	2	4	2	1	1	27	11	Laudabilis.
	Do.	3	3	3	3	—	2	1	—	3	2	2	2	1	25	11	Laudabilis.
	Do.	3	2	2	2	—	1	2	2	1	2	2	1	1	21	12	Laudabilis.
	Do.	4	3	3	3	—	3	2	3	4	3	2	1	2	33	12	Haud illaudabilis.
	Do.	4	3	3	2	—	3	2	2	3	3	3	2	2	32	12	Haud illaudabilis.
	Do.	3	2	2	1	—	1	1	1	3	1	1	1	1	18	12	Laudabilis.
	Do.	3	2	2	1	—	2	2	2	1	3	2	1	2	23	12	Laudabilis.
	Do.	3	2	2	2	—	3	2	2	3	1	2	2	1	25	12	Laudabilis.
	Do.	4	3	2	3	—	3	2	—	3	3	2	1	1	27	11	Laudabilis.
	Do.	3	2	2	2	—	3	3	—	1	4	4	2	3	29	11	Haud illaudabilis

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
28	*Thingstad*, Johan Bredo.	Hammerfest. 6 Januar 51	Skipper Christopher Martinus Thingstad og Ædel Florentine f. Strømsted.
29	*Ameln*, Reinhold.	Aarstad Pgd. 14 Novbr. 49	Kbmand og Proprt. Ludvig Ameln og Olava Margrethe f. Bruun.
30	*Beyer*, Frans Dekke Cappelen.	Bergen 9 Mai 51	Dispacheur Morten Beyer og Kirsten Christine Jeanette f. Cappelen.
31	*Brun*, Johan Nordahl.	Bergen 30 Novbr. 51	Capitainvagtmester Johannes Brun og Lydia Frøken f. Meltzer.
32	*Harmens*, Christian Joachim Meyer.	Bergen 24 Octbr. 51	Kbmand Johan Cordt Harmens og Divert Fredrikke f. Meyer.
33	*Kjær*, Johan Albert Julius.	Bergen 26 Septbr. 52	Skomagermester Hans Kristian Kjær og Gidske Margrethe f. Brinkman.
34	*Krohn*, Hjalmar.	Bergen 13 August 50	Apotheker Lars Monrad Krohn og Cecilie Kathrine f. Konow.
35	*Magelssen*, Melchior Tschudy.	Christiania 5 April 52	Politimester Thorbjørn Leckve Magelssen og Marie Magdalene f. Tschudy.
36	*Odland*, Thor Georg Bernhard.	Bergen 30 Novbr. 52	Kbmand Gabriel Odland og Elen Alette f. Helland.
37	*Olsen*, Jacob Kulmann.	Bergen 1 Juli 52.	Skolelærer Ole Lars Andreas Olsen og Kjønne Bergithe f. Kulmann.
38	*Reusch*, Hans Henrik.	Bergen 5 Septbr. 52	Maler Hans Leganger Reusch og Anne Sophie f. Lootz.
39	*Thomassen*, Thomas Christian.	Bergen 11 August 49	Sadelmagermester Osmund Thomassen og Caroline Olave Thomine f. Eichoph.
40	*Tornøe*, Johan Ernst.	Bergen 20 Mai 51	Kbmand Johan Ernst Tornøe og Magdalene Christine f. Wiese.
41	*Walnum*, Svend Borkman Hersleb.	Landvig Pgd. 15 Marts 49	Sognepræst Svend Borkman Hersleb Walnum og A. Elisab. L. f. Suur.
42	*Kaas*, Hugo Severin Ahasverus Munthe-.	Christiansand 22 Mai 52	Major Carl Herman Selim Munthe-Kaas og Thekla Jensine Caroline f. Schelven.
43	*Søyland*, John.	Flekkefjord 28 Dcbr. 51	Kbmand Anders Søyland og Anne Johanne f. Drivdahl.
44	*Thygesen*, Oscar Johan Fredrik.	Christiansand 17 August 51	Kbmand Thomas Andreas Thygesen og Pernille Elisabeth f. Lundbek.
45	*Uchermann*, Wilhelm Kristian.	Aamodt Pgd. 2 Novbr. 52	Cand. med. Uchermann og Emilie f. Leganger.
46	*Vogt*, Svend Borchmann Hersleb.	Christiania 10 Febr. 52	Byfoged Niels Lorentz Vogt og Karen Johanne f. Holmboe.
47	*Bie*, Marcus Jacob Monrad.	Grimstad 1 August 50	Resid. Capellan Emil Bie og Hilleborg Johanne f. Helmer.
48	*Braathen*, Niels Christian.	Eger Pgd. Hgs. 13 Juni 50	Farvermester Hans Nielsen Braathen og Anne Regine Christophersdatter.
49	*Fridrichsen*, Jacob Schavland.	Drammen 16 Marts 52	Sognepræst Elling Hagbarth Fridrichsen og Lovise Marie Kirstine f. Poppe.
50	*Hansson*, Christian Henry.	Bergen 22 Mai 51	Sorenskriver Christian Hansson og Harriet Marie f. Mørch.
51	*Henie*, Carl Robert.	Drammen 6 Juni 50	Bytjener Hans Henie og Anne Kirstine Pedersdatter Sem.
52	*Olsen*, Anders Marinius.	Hurum Pgd. 17 Juli 49	Lensmand Johan Olsen og Karen Dorthea f. Olsen.
53	*Daae*, Anders.	Fjeld Pgd. 27 Septbr. 52	Sognepræst Jens Kobro Daae og Nicoline Friis f. Daae.
54	*Evensen*, Hans.	Bø Pgd. 3 Mai 50	Gaardbr. Even Olsen og Fredrikke f. Pohlmann.
55	*Schaaning*, Jens Schou Fabricius.	Skien 29 Marts 51	Compagnichir. Joh. Jørg. Lange Schaaning og Lovise Betzy f. Bruun.

	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
	Trondhjems lærde Skole.	4	3	2	3	—	1	1	1	3	2	2	3	3	28	12	Laudabilis.
	Bergens lærde Skole.	3	3	3	3	—	2	1	—	3	2	2	1	2	25	11	Laudabilis.
	Do.	3	2	1	3	—	2	2	2	2	3	3	1	1	25	12	Laudabilis.
	Do.	3	3	3	4	—	1	1	2	3	3	3	1	1	28	12	Laudabilis.
	Do.	3	3	3	3	—	2	2	—	2	3	3	2	2	28	11	Haud illaudabilis.
	Do.	3	3	1	2	—	1	2	1	1	1	1	1	1	18	12	Laudabilis.
	Do.	2	3	3	5	—	2	2	2	2	2	2	2	1	28	12	Laudabilis.
	Do.	4	3	3	2	—	2	2	2	2	2	3	2	2	29	12	Laudabilis.
	Do.	3	4	2	3	1	2	2	—	1	1	1	1	1	22	12	Laudabilis.
	Do.	3	3	2	2	—	2	1	1	2	3	2	2	1	24	12	Laudabilis.
	Do.	3	3	2	3	—	1	2	—	1	1	2	1	2	21	11	Laudabilis.
	Do.	3	3	2	3	—	2	2	—	1	2	2	1	1	22	11	Laudabilis.
	Do.	4	2	2	3	—	2	2	3	4	3	3	2	1	31	12	Haud illaudabilis.
	Do.	3	2	2	3	2	3	2	—	2	4	3	1	2	29	12	Laudabilis.
	Chr. sands lærde Skole.	3	2	2	2	—	2	2	3	2	3	2	2	2	27	12	Laudabilis.
	Do.	4	3	3	1	—	2	1	1	2	2	1	1	1	22	12	Laudabilis.
	Do	4	3	3	2	1	3	2	—	3	3	2	1	1	28	12	Laudabilis.
	Do.	4	3	3	2	—	1	2	2	3	2	1	2	2	27	12	Laudabilis.
	Do.	3	3	2	1	—	2	1	1	2	3	2	1	1	22	12	Laudabilis.
	Drammens lærde Skole.	3	3	2	1	—	2	1	2	2	3	2	2	2	25	12	Laudabilis.
	Do.	3	2	3	2	—	1	1	1	2	1	1	2	1	20	12	Laudabilis.
	Do.	3	2	2	2	—	1	1	1	2	2	2	2	2	22	12	Laudabilis.
	Do.	2	2	2	1	—	1	1	1	1	2	1	1	2	17	12	Laudab. præ ceteris.
	Do.	3	3	3	3	—	1	1	1	2	3	3	2	2	27	12	Laudabilis.
	Do.	3	3	2	3	—	2	1	1	2	3	3	2	3	28	12	Laudabilis.
	Skiens lærde Skole.	3	2	3	1	—	2	2	—	1	2	2	2	1	21	11	Laudabilis.
	Do.	3	2	1	1	—	1	1	—	2	1	1	1	1	15	11	Laudabilis.
	Do.	2	4	2	3	—	2	2	3	2	2	2	3	5	32	12	Haud illaudabilis.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
56	*Torstensen*, Carl Marius.	Volden Pgd. 27 Novbr. 51	Sorenskriver B. S. Torstenson og Esth Christine f. Midelthon.
57	*Andersen*, Otto Andreas.	Fredrikstad 28 Dcbr. 51	Arsenalsforvalter Ernst Andersen og Pauline f. Andersen.
58	*Bentzen*, Gottfrid Eugen.	Fredrikshald 22 Juni 52	Overtoldbetjent Fredrik Nicolai Bentz og Sophie Dorthea f. Lorentzen.
59	*Jensen*, Frithjof.	Fredrikshald 5 Octbr. 51	Malermester Søren Jensen og Oline f. Thomasen.
60	*Bendeke*, Frederik Johannes.	Soon 21 Octbr. 48	Sognepræst Abraham Andreas Bendel og Anne Cathrine f. Ibsen.
61	*Eckhoff*, Christian Martin.	Holmestrand 16 Juni 50	Adjunct Ernst Fredrik Eckhof og Sussanne Christiane f. Eckhoff.
62	*Hansen*, Johan Fredrik.	Stavanger 17 Nvbr. 49	Stadthauptmand Lauritz Wilhelm Hanse og Elise Margrethe f. Sundt.
63	*Hesbø*, Niels Olavus Andersen.	Findø Pgd. 25 Febr. 50	Gaardbruger Anders Evensen og Ann Pedersdatter.
64	*Langberg*, Ludvig Christian.	Stavanger 18 Septbr. 51	Premierlieut. Carl Adolph Langberg og Marie Christine f. Bahr.
65	*Alm*, Ole.	Stange Pgd. 22 Januar 48	Gaardbruger Mickel Olsen og Birthe Marie Larsdatter Nedre-Alm.
66	*Børresen*, Julius Theodor.	Faaberg Pgd. 12 Juli 49	Snedkermester Børre Henrik Børresc og Lisabet Pedersdatter.
67	*Herberg*, Mons Olai.	Stange Pgd. 11 Marts 51	Kirkesanger Christian Herberg og Karen Monsdatter Vestre-Hommerstad
68	*Horne*, Jørgen Antonsen.	Romedal Pgd. 30 Aug. 49	Gaardbr. Anton Hansen og Helene Halvorsdatter Horne.
69	*Jørstad*, Arne Fingard Martinus.	Hammerfest 21 Febr. 50	Procurator Simon Arnesen Jørstad o
70	*Jørstad*, Nils Christian.	Faaberg Pgd. 22 Juni 51	Ingeborg f. Fliflet.
71	*Lange*, Andreas Juul.	Faaberg Pgd. 8 Octbr. 50	Rector Ulrik Fredrik Lange og Stine Charlotte f. Blix.
72	*Lassen*, Carl Jacob Cathrinus.	Aafjord Pgd. 19 Mai 50	Provst Christopher Andreas Lassen og Inger Margrethe f. Olafsen.
73	*Lumholtz*, Carl Sofus.	Faaberg Pgd. 23 April 51.	Premierlieut. Paul Nicolai Lumholtz og Inga f Grundset.
74	*Selmer*, Johan Peter Hakon.	Faaberg Pgd. 30 Juni 50	Bogtrykker Hans Jensin Selmer og Anna Jacobine f. Juel.
75	*Aagaard*, Yngvar Anton.	Hammerfest 13 Marts 50	Consul Bernhard Martin Aagaard og Malene Marie f. Noodt.
76	*Holmboe*, Michael.	Tromsø 8 Mai 52	Amtmand Jens Holmboe og Caroline Bergitte f. Killengreen.
77	*Qvigstad*, Just Knud.	Lyngen Pgd. 4 April 53	Districtslæge Engebret Qvigstad og Petra f. Wadel.
78	*Christophersen*, Christopher L. Hornemann.	Trondhjem 11 Marts 51	Lieutenant Hans Emil Christophersen og Anna Adler f. Hornemann.
79	*Mohr*, Rasmus Kristian.	Suldal Pgd. 12 Dcbr. 50	Sognepræst Jacob Andreas Mohr og Vilhelmine Fredrikke f. Søegaard.
80	*Olsen*, Peter Olivarius.	Molde 12 Febr 52	Farvermester Arnt Olsen og Dorthea Jørgine f. Smevig.
81	*Sand*, August Nicolaus.	Næsne Pgd. 2 Febr. 52	Districtslæge Fredrik Christian Sand og Augusta Amalie f. Francke.
82	*Schmidt*, Jens Frederik William.	Helleland. P. 1 Dcbr. 50	Amtsdyrlæge Carl Henrik Edvard Schmidt og Alette Pauline Cathrine f. Rode.
83	*Randers*, Ole Christopher.	Aremark Pgd. 1 April 51	Districtsl. Marc. Gjøe Rosenkr. Randers og Johanne Ditlephine f. Borch.

	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Övers.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
	Skiens lærde Skole.	3	3	2	1	—	1	2	—	2	1	1	1	2	19	11	Laudabilis.
	Fredrikshalds lærde Skole.	2	3	2	2	—	2	1	2	1	2	1	2	3	23	12	Laudabilis.
	Do.	2	4	1	2	—	3	2	1	2	2	3	2	2	26	12	Laudabilis.
	Do.	3	3	2	2	—	1	1	2	2	3	3	3	4	29	12	Laudabilis.
	Stavangers lærde Skole.	4	4	2	3	—	1	2	3	3	4	4	2	2	34	12	Haud illaudabilis.
	Do.	3	3	3	4	—	2	2	—	2	3	2	2	1	27	11	Laudabilis.
	Do.	4	3	2	2	—	2	1	2	3	4	4	1	2	30	12	Laudabilis.
	Do.	4	3	4	4	—	1	3	—	3	3	3	1	2	31	11	Haud illaudabilis.
	Do.	3	2	2	3	—	3	1	2	3	3	2	2	2	28	12	Laudabilis.
	Lillehammers lærde Skole.	2	4	3	3	—	2	2	—	3	5	3	2	2	31	11	Haud illaudabilis.
	Do.	3	4	3	5	—	1	2	2	2	2	2	2	2	30	12	Laudabilis.
	Do.	3	3	2	2	—	2	1	—	3	4	4	3	2	29	11	Haud illaudabilis.
	Do.	2	3	3	2	—	1	1	1	2	2	1	3	2	23	12	Laudabilis.
	Do.	4	3	3	3	—	2	3	2	3	2	2	2	1	30	12	Laudabilis.
	Do.	4	3	2	3	—	2	2	—	3	3	2	1	1	26	11	Laudabilis.
	Do.	3	3	3	3	—	2	3	1	2	1	2	1	1	25	12	Laudabilis.
	Do.	2	3	2	2	—	2	2	—	2	2	3	2	2	24	11	Laudabilis.
	Do.	3	2	3	3	—	1	3	2	2	2	2	2	2	27	12	Laudabilis.
	Do.	4	3	2	5	—	2	3	4	3	3	3	1	1	34	12	Haud illaudabilis.
	Tromsø lærde Skole.	3	3	3	4	—	1	2	2	1	1	2	3	3	28	12	Laudabilis.
	Do.	2	3	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	2	16	12	Laudabilis.
	Do.	3	2	1	2	—	1	1	1	1	2	1	2	1	18	12	Laudabilis.
	Molde lærde Skole.	3	3	4	2	—	3	3	2	3	3	3	3	3	35	12	Haud illaudabilis.
	Do.	4	4	3	3	—	1	3	3	2	2	3	2	2	32	12	Haud illaudabilis.
	Do.	4	3	3	2	—	1	1	2	3	3	3	2	2	29	12	Laudabilis.
	Do.	4	3	2	2	—	2	2	2	3	3	3	2	2	30	12	Laudabilis.
	Do.	3	3	3	2	—	2	3	2	2	3	2	4	4	33	12	Haud illaudabilis.
	Aalesunds lærde Skole.	2	3	2	2	—	1	2	—	1	2	2	2	3	22	11	Laudabilis.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
84	*Rønneberg*, Joachim Holmboe.	Borgund Pgd. 2 Mai 51	Kjøbmand Rasmus Gerhard Rønneb og Anne Margrethe f. Holmboe.
85	*Guldberg*, Vilhelm Frithjof August	Nannest. Pgd. 13 Januar 51	Sogneprest Carl August Guldberg og Hanna Sophie f. Bull.
86	*Mossin*, Ove.	Fredrikstad 12 Octbr. 50	Kbmand Peter Andreas Mossin og Arondine Petrea f. Arctander.
87	*Mørch*, Emil Johan Leonhard Unger.	Fredrikstad 26 Aug. 50	Skibscapitain Lauritz Anker Mørch og Josephine Helene f. Unger.
88	*Arnesen*, Carl August.	Christiania 12 Marts 52	Portraitmaler David Arnesen og Kar Marie f. Hansen.
89	*Bull*, Johan Christian Dahl.	Christiania 11 Aug. 50	Generalkrigscom. Anders Sandø Ørst Bull og Caroline Elisabeth f. Dahl.
90	*Frisak*, Hendrich Leganger.	Rommed.l'gd. 18 Juli 52	Capitain Erik Glørsen Frisak og He riette Cornelia f. Leganger.
91	*Hambro*, Edvard Isak.	Christiania 26 Dcbr. 51	Secretair Christian Frederik Hambro og Anna Christine f. Bødtker.
92	*Jacobsen*, Julius Alfred.	Christiania 16 Dcbr. 51	Malermester Ole Jacobsen og Anne Andersdatter.
93	*Kolstad*, Johan Henrik Ludvig.	Vestre Aker 29 April 52	Snedker Andreas Larsen Kolstad og Marie Cecilie f. Iversen.
94	*Konow*, Wollert Halfdan.	Oslo 6 Dcbr. 51	Cand. jur. Hans Konow og Christine Alexandra f. Steenboch.
95	*Krohg*, Christian.	Vestre Aker 13 Aug. 52	Kgl. Fuldmægtig Georg Anton Krohg og Sophie Amalie f. Holst.
96	*Roshauw*, Johan Kolbjørnsen.	Christiania 10 Septbr. 52	Regnskabsfører Annar Elisar Stenersen Roshauw og Agnes Wanda f. Raabe.
97	*Sverdrup*, Harald Ulrik.	Balestr. Pgd. 26 Febr. 52	Sognepræst Harald Ulrik Sverdrup og Caroline Metella f Suur.
98	*Werring*, Wilhelm Olaus.	Christiania 13 Novbr. 51	Bundtmager Frcdrik Ferdinand Werring og Ingeborg f. Johannesen.
99	*Fasting*, Ole Wilhelm.	Jølster Pgd. 3 Febr. 52.	Sognepræst M. Fasting og Christiane f. Bøgh.
100	*Hetlesæter*, Christian Henrik.	Sogndal Pgd. 4 Januar 51	Kirkesanger Ole Olsen Hetlesæter og Dorthe Cathrine Eliasdatter.
101	*Heyerdahl*, Nicolai Andresen.	Ø.Slidre Pgd. 4 Dcbr. 51	Provst Halvor Tobias Heyerdahl og Cecilie Catharine f. Andresen.
102	*Johnsen*, Johan Julius August.	Stokke Pgd. 29 Septbr. 51	Skibsrheder Johan Peter Johnsen og Inger Andrea Larsdatter.
103	*Klem*, Gottfried Gustav.	Vaage Pgd. 5 Octbr. 51	Sognepræst Mauritz Gleerup Klem og Wilhelmine Kathrine f. Hansen.
104	*Meier*, Baltazar Johan.	Brevig 15 Octbr. 50	Underfoged Simon Daniel Meier og Tobine Christine f. Pettersen.
105	*Norheim*, Omund Omundsen.	Ly Pgd. 26 Aug. 48	Lensmand Omund Svendsen og Ane Malene Torkildsdatter Norheim.
106	*Næss*, Ole Julius.	V. Aker Pgd. 26 Juli 50	Marketenter Lars Olsen Næss og Karen Olsdatter.
107	*Petersen*, Dietrich Oscar Schjaldemir.	V. Aker Pgd. 23 Decbr. 49	Guldsmed Olaus Petersen og Minna f. Stuve.
108	*Schønning*, Carl Christian Baltazar.	Solum Pgd. 27 Marts 50	Kbmand Christian Monrad Schønning og Augusta Tomine f. Mathiesen.
109	*Sinding*, Axel Smith.	Vaaler Pgd. 31 Aug. 49	Sognepræst H Sinding og Johanne V. f. Ullmann.
110	*Smith*, Hjalmar.	Kongsberg 18 Marts 51	Lensmand Severin Smith og Mathea f. Bærum.
111	*Strøm*, Albert Severin.	Grue Pgd. 21 Dcbr. 50	Borgermester Sivert Strøm og Albertine Margarethe Christiane f. Riis.

Examineret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
Aalesunds lærde Skole.	2	2	2	2	—	2	1	—	1	1	1	1	2	17	11	Laudabilis.
Fredriksstads lærde Skole.	4	3	3	2	—	1	1	—	2	1	2	1	1	21	11	Laudabilis.
Do.	4	2	2	2	—	2	4	—	3	3	2	2	3	29	11	Haud illaudabilis.
Do.	3	3	3	2	—	3	2	—	3	2	3	2	1	27	11	Laudabilis.
Nissens Skole.	3	3	3	3	—	2	2	—	3	4	3	2	2	30	11	Haud illaudabilis.
Do.	3	4	4	3	—	1	2	—	2	2	2	2	2	27	11	Laudabilis.
Do.	4	4	4	2	—	2	3	—	4	2	2	2	1	30	11	Haud illaudabilis.
Do.	2	2	2	1	—	1	1	2	1	1	1	1	1	16	12	Laudab. præ ceteris.
Do.	3	4	3	3	—	2	4	—	2	3	4	2	3	33	11	Haud illaudabilis.
Do.	4	3	4	3	—	2	4	—	3	4	3	2	3	35	11	Haud illaudabilis.
Do.	4	3	1	1	—	2	3	—	2	2	2	1	2	23	11	Laudabilis.
Do.	2	3	3	2	—	2	3	—	2	3	2	2	2	26	11	Laudabilis.
Do.	3	3	3	3	—	2	4	—	2	4	3	2	3	32	11	Haud illaudabilis.
Do.	3	3	3	1	1	1	2	—	1	2	1	1	2	21	12	Laudabilis.
Do.	4	2	2	2	—	2	3	—	3	2	3	2	1	26	11	Laudabilis.
Aars & Voss's Skole.	4	2	2	1	—	2	2	—	2	2	2	1	1	21	11	Laudabilis.
Do.	3	2	1	1	—	1	1	1	1	3	1	1	1	17	12	Laudabilis.
Do.	4	3	2	3	—	3	2	—	2	2	3	3	1	28	11	Haud illaudabilis.
Do.	4	3	2	2	—	1	2	—	2	3	2	1	2	24	11	Laudabilis.
Do.	4	3	2	2	—	2	2	—	2	3	4	3	3	30	11	Haud illaudabilis.
Do.	4	4	3	2	—	2	2	—	3	4	4	2	3	33	11	Haud illaudabilis.
Do.	4	3	2	3	—	3	2	—	2	4	5	3	2	33	11	Haud illaudabilis.
Do.	3	3	2	1	—	3	3	—	3	2	2	2	3	27	11	Laudabilis.
Do.	4	4	2	2	—	1	2	—	2	4	2	3	3	29	11	Haud illaudabilis.
Do.	3	3	2	2	—	1	1	—	2	1	2	1	1	19	11	Laudabilis.
Do.	4	3	3	5	—	2	1	2	3	4	3	3	2	35	12	Haud illaudabilis.
Do.	3	2	2	2	—	1	2	—	2	4	3	2	2	25	11	Laudabilis.
Do.	3	2	2	1	—	1	2	—	2	1	2	1	18	11	Laudabilis.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
112	*Svendsen*, Svend.	Ly Pgd. 29 Marts 50	Gaardbruger Svend Svendsen og Berte Svendsdatter Holen.
113	*Sæthren*, Johan Kristian.	Elverum Pgd. 23 Novbr. 49	Gaardbruger Karsten Jenssen Sæthren og Kari Guldbrandsdatter.
114	*Vullum*, Erik.	Lunde Pgd. 29 Dcbr. 50	Sognepræst Olaus Vullum og Ingeborg f. Krogness.
115	*Werenskjold*, Jens Andreas.	Vinger Pgd. 21 Januar 50	Capitain Fredrik Daniel Werenskjold og Jensine Magdalene f. Ebeltoft.
116	*Berg*, Anthon Emanuel.	Fredrikshald 26 Juli 49	Toldbetjent Benjamin Berg og Pauline Sofie f. Giverholdt.
117	*Corneliussen*, Andreas Martin.	Christiania 15 Juni 52	Skoleinspecteur Cand. theol. Elias Corneliussen og Petra Louise f. Aabel.
118	*Dalsbotn*, Ole Olsen.	Aurland Pgd. 20 Aug. 49	Gaardbr. Ole Mikkelsen Dalsbotn og Margrete Gulfsdatter.
119	*Graff*, Truls Johannesen Wiel.	Ide Pgd. 16 April 51	Premierlieut. Christian Frederik Graff og Cathrine Magdalene f. Wiel.
120	*Gundersen*, Jens.	Grimstad 21 Dcbr. 50	Skibsfører Nicolai Schrøder Gundersen og Alette Marie f. Jensen.
121	*Hansen*, Carl Sigvardt.	Moss 2 April 51	Handelsmand Samuel Hansen og Karen Marie f. Habel.
122	*Jørgensen*, Simon Emanuel.	Moland Pgd. 23 Octbr. 46	Skibsfører Simon Jacob Jørgensen og Ingeborg M. f. Bie.
123	*Nilsen*, Nils Peder Trosdahl.	Tromsø 20 Octbr. 49	Fuldmægtig Nils Johan Nilsen og Elisabeth Frederikke f. Trosdahl.
124	*Rechdahl*, Knud Thomas.	Molde 5 August 50	Adjunct Knud Thomas Rechdahl og Lovise Fredrikke f. Thesen.
125	*Sandberg*, Johan Vigo. *)	Mandal 3 Septbr. 50	Handelsfuldm. Reinert Johan Sandberg og Josefine Caroline f Petersen.
126	*Sørensen*, Nicolai Julius.	Raade Sogn 14 Septbr. 50	Gaardbr. Helge Sørensen Sarpebakken og Marie Evensdatter.
127	*Sørensen*, Tarald.	Bø Pgd. 13 Mai 42	Kirkesanger Søren Rollefsen og Anne Taraldsdatter Storrødningen.
128	*Thinn*, Christopher Karenus.	Ø. Thot. Pgd. 19 Dcbr. 50	Sognepræst Bernt Anton Thinn og Christine f. Ottesen (Haagenstad).
129	*Thinn*, Otto Christian.	Ø. Thot. Pgd. 26 Febr. 53	
130	*Stabell*, Gabriel Bastian Nicolai.	Trondhjem 15 Octbr. 46	Kbmand Gunnerus Stabell og Ditlevine f. Harboe.
131	*Aas*, Lars Gustav.	Trondhjem 8 Juli 52	Overretssagfører Lauritz Aas og Susanne Mathilde Kathrine f. Knoph.
132	*Bærøe*, Ove Christian Larsen. **)	Haabøl Pgd. 29 Novbr. 44	Gaardbr. Lars Randby Pedersen Bærøe og Gunhild Marie Olsdatter.
133	*Eyde*, Christian Samuel.	Arendal 6 Octobr. 50	Skibsfører Samuel Eide og Elina Kirstine Amalie f. Stephansen.
134	*Falsen*, Oluf.	Christiania 17 Dcbr. 51	Commandeurcap. Hendrik Anton Falsen og Cathinka Wilhelmine f. Petersen.
135	*Fjertoft*, Olaus Johannes.	Harham Pgd. 19 Januar 47	Lensmand Amund Fjertoft og Anne Olsdatter.
136	*Hagemann*, Tøger Frederik Julius.	Ramnæs Pgd. 19 Juli 49	Lensmand Wilhelm Hagemann og Johanne Christiane f. Bugge.
137	*Heiberg*, Christen Faye.	Bergen 4 Septbr. 50	Kbmand Andreas Heiberg og Else Cathrine f. Faye.
138	*Møller*, Olaf.	Christiania 29 Octbr. 48	Snedkermester Ole Møller og Karen Olsdatter.
139	*Ohnstad*, Ole Andreas.	Aurland Pgd. 25 Octbr. 47	Lensmand Mons Klingenberg Ohnstad og Elise Marie Andersdatter.

*) Har ikke fremstillet sig til Immatriculering. **) Ifølge Reglementet for Examen artium § 25 vil Continuationsprøve i Mathematik finde Sted *snarest muligt, efterat Sygdomsforfaldet er ophørt.*

Nr.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
112	Aars & Voss's Skole.	4	3	3	1	—	1	1	1	1	3	3	1	1	23	12	Laudabilis.
113	Do.	3	3	3	3	—	3	2	—	3	3	2	2	2	29	11	Haud illaudabilis.
114	Do.	3	3	2	3	—	3	3	—	2	3	3	2	2	29	11	Haud illaudabilis.
115	Do.	3	2	2	1	—	1	1	—	3	3	3	2	2	23	11	Laudabilis.
116	Gjretsens Skole.	4	3	4	4	—	2	3	—	2	4	4	3	3	36	11	Non contemnendus.
117	Do.	3	3	3	3	—	1	1	1	2	4	3	1	1	26	12	Laudabilis.
118	Do.	4	3	2	2	—	2	2	—	2	3	4	2	1	27	11	Laudabilis.
119	Do.	4	3	2	2	—	1	1	—	3	4	2	2	2	26	11	Laudabilis.
120	Do.	3	3	3	2	—	1	2	—	2	2	1	3	2	24	11	Laudabilis.
121	Do.	4	2	2	3	—	2	2	—	3	1	2	3	2	26	11	Laudabilis.
122	Do.	3	3	2	1	—	1	1	—	1	2	1	2	2	19	11	Laudabilis.
123	Do.	4	4	3	3	—	2	2	—	3	3	3	3	5	35	11	Haud illaudabilis.
124	Do.	3	3	3	2	—	2	2	2	2	3	3	3	3	31	12	Haud illaudabilis.
125	Do.	4	3	3	4	—	2	2	2	1	3	2	4	(3) 6	36	12	Haud illaudabilis.
126	Do.	3	3	2	3	—	2	2	—	2	2	3	3	2	27	11	Laudabilis.
127	Do.	2	3	3	2	—	3	2	—	2	2	1	2	3	25	11	Laudabilis.
128	Do.	3	3	1	1	—	2	1	1	2	2	3	1	1	21	12	Laudabilis.
129	Do.	3	2	2	1	—	2	2	2	1	2	2	1	2	22	12	Laudabilis.
130	Cand. théol. N. M. Harboe.	4	4	3	4	—	3	2	2	2	1	1	2	2	30	12	Laudabilis.
131	Cand. mag. J. Landgraff.	4	3	3	5	—	4	2	—	2	3	4	2	(2) 6	38	11	Non contemnendus.
132	Do.	4	3	3	5	—	5	4	—	3	5	5	syg	syg			
133	Do.	4	4	5	5	—	1	2	2	2	4	4	2	2	37	12	Haud illaudabilis.
134	Do.	2	3	2	4	—	1	2	—	4	1	2	3	5	29	11	Haud illaudabilis.
135	Do.	2	4	5	(5) 6	—	1	4	2	3	5	4	1	1	38	12	Haud illaudabilis.
136	Do.	4	4	4	5	—	4	3	—	3	1	1	4	3	36	11	Non contemnendus.
137	Do.	3	4	4	4	—	2	3	—	2	3	5	3	3	36	11	Non contemnendus.
138	Do.	4	4	3	4	—	2	4	3	3	5	3	4	4	43	12	Non contemnendus.
139	Do.	4	4	3	4	—	2	3	—	3	4	3	3	4	37	11	Non contemnendus.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
140	*Selmer*, Jørgen Leganger.	Drammen 22 Dcbr. 49	Byfoged Christian August Selmer og Anna Sylvia f. Leganger.
141	*Strøm*, Gerhard Dorotheus.	Borgund Pgd. 25 Mai 49	Kbmand Jacob Christian Strøm og Anne Marie f. Andersen.
142	*Wleugell*, Severin Segelcke.	Risøer 2 Marts 52	Skibsfører Carl Christian Fredr. Wleugell og Laur. Beate Geelmuyden f. Segelcke.
143	*Schjerden*, Gulbrand.	Christiania 17 Marts 49	Garvermester Gulbrand Schjerden og Eli f. Saxlund.
144	*Thorne*, Hans Paasche.	Drammen 21 August 49	Consul Johan Frederik Thorne og Gurine f. Paasche.
145	*Hesselberg*, Magnus.	Tjølling Pgd. 17 Juli 50	Skibsrheder Hans Jørgen Hesselberg og Anne Kathrine f. Stephansen.
146	*Hovland*, Oluf Christian.	V. Aker Pgd. 27 Mai 50	Sæbesyder Nils Hovland og Randi Karine f. Svendsen.
147	*Oftedahl*, Lauritz Andreas.	Ø. Aker Pgd. 4 Octbr. 50	Gaardbruger Thomas Oftedahl og Margrethe Elisabeth f. Hals.
148	*Schøien*, Carl Gottfried.	Christiania 21 Marts 50	Kammerherre Peter Martin Schøien og Charlotte Nathalie f. Monrad.
149	*Gjertsen*, Børre Rosenkilde.	Askøen Pgd. 2 April 51	Kbmand Jens Jørgensen Gjertsen og Børrea f. Rosenkilde.
150	*Solberg*, Knut Johan Valdemar.	Voss Pgd. 4 Januar 48	Skomager Anders Knutsen Solberg og Anne Samuelsdatter.
151	*Aall*, Christian Frederik Fasting.	Vig Pgd. 3 Januar 51	Districtslæge Jørgen Wright Aall og Karen Daa Fasting Aall f. Christensen.
152	*Andersen*, Andreas.	Thune Pgd. 7 Febr. 51	Sognepræst Anders Andersen og Hedevig f. Bay.
153	*Gjersøe*, Nils Valløe.	Tønsberg 13 Januar 52	Skibsfører Andreas Lorentz Gjersøe og Julie Augusta f. Valløe.
154	*Hansen*, Carl Ambrosius.	Stavanger 8 April 49	Procurator Ambrosius Hansen og Ida Caroline f. Thorsen.
155	*Nilsen*, Nils Andreas Dahle.	Bergen 26 Febr. 51	Handelsmand Nils Nilsen og Marthe Malene f. Dahle.
156	*Næser*, Frederik Johannes.	Christiania 5 Aug. 49	Oberstlieutenant Wilhelm Næser og Marie f. Heftye.
157	*Pedersen*, Peder.	Stavanger 27 Januar 46	Bødker og Kjøbmand Johan Pedersen og Serine Svendsdatter.
158	*Due*, Elias Christian Jensen.	Stavanger 2 Octbr. 45	Privatlærer Stephanus Due og Marie Magdalene f. Pedersen.
159	*Løvstad*, Theodor Julius.	Christiania 2 Septbr. 43	Janitschar Ole Hansen Løvstad og Anne Larsdatter.
160	*Dilling*, Lars.	Moss 26 Januar 48	Slagter Hans Larsen Dilling og Bolette Olsdatter.
161	*Eliassen*, August Emil.	Christiania 21 Mai 49	Skrædder Anders Peter Eliassen og Cathrine f. Andresen.
162	*Fosterud*, Carl Alfred.	Christiania 20 Marts 49	Factor Riulf Fosterud og Birthe Paulsdatter.
163	*Lindemann*, Ole Andreas.	Christiania 11 Marts 51.	Organist Ludvig Mathias Lindemann og Aminda Magnhilde f. Brynie.
164	*Møller*, Hilmar Margido.	Trondhjem 13 April 52	Handelsmand Knud Engelbrecht Møller og Sara Marie f. Aas.
165	*Olsen*, Christian Fredrik Martinus.	Christiania 19 Novbr. 49	Søindrulleret Christian Olsen og Marte Marie f. Larsen.
166	*Saxlund*, Jacob Andreas.	Christiania 21 April 52	Sogneprest Hans Olaus Saxlund og Barbara Kirstine f. Stolt.

№	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
140	Caud. mag. J. Landgraff.	3	4	2	(3) 6	—	2	2	—	1	2	2	3	3	30	11	Haud illaudabilis.
141	Do.	4	4	4	(4) 6	—	3	1	—	3	3	4	4	5	41	11	Non contemnendus.
142	Do.	4	2	3	2	—	3	2	—	5	2	2	1	2	28	11	Haud illaudabilis.
143	Cand. mag. A. Falkenberg.	3	3	3	2	—	2	3	—	3	2	3	1	2	27	11	Laudabilis.
144	Do.	3	4	5	2	—	2	3	—	2	2	2	2	1	28	11	Haud illaudabilis.
145	Cand. mag. B Schmidt.	4	4	2	2	—	3	3	—	1	3	3	4	3	32	11	Haud illaudabilis.
146	Do.	4	4	3	4	—	2	3	—	2	4	3	4	3	36	11	Non contemnendus.
147	Do.	4	3	4	3	—	2	1	4	3	5	3	2	3	37	12	Haud illaudabilis.
148	Do.	4	4	3	3	—	3	1	—	4	3	2	2	2	31	11	Haud illaudabilis.
149	Cand. mag. G. Wiesener.	3	3	2	4	—	2	2	—	1	2	3	1	1	24	11	Laudabilis.
150	Do.	3	4	4	4	—	3	2	—	1	2	3	2	2	30	11	Haud illaudabilis.
151	Cand. mag. P. S. Koht.	3	3	3	4	—	3	3	—	2	2	2	3	5	33	11	Haud illaudabilis.
152	Do.	4	3	3	4	—	3	3	—	5	4	3	3	3	38	11	Non contemnendus.
153	Do.	4	4	3	3	—	2	2	3	2	3	2	2	2	32	12	Haud illaudabilis.
154	Do.	4	4	6	6	—	3	2	—	3	6	4					Ikke bestaaet.
155	Do.	4	4	(4) 6	5	—	3	3	—	4	3	2	3	3	40	11	Non contemnendus.
156	Do.	4	3	4	3	—	3	2	—	4	2	1	2	3	31	11	Haud illaudabilis.
157	Do.	3	4	3	4	—	3	4	—	3	4	4	2	2	36	11	Non contemnendus.
158	Stud. phil. N. Grøterud.	3	2	4	2	—	1	2	4	1	1	1	1	2	21	12	Laudabilis.
159	Skolebestyrer Heltberg.	3	3	4	3	—	3	4	—	1	4	3	4	4	36	11	Non contemnendus.
160	Skolebestyrer Qvam.	2	3	3	3	—	2	2	2	4	3	2	3	5	34	12	Haud illaudabilis.
161	Do.	4	4	2	3	—	3	2	3	3	3	2	2	2	33	12	Haud illaudabilis.
162	Do.	4	3	4	4	—	2	3	2	2	3	3	2	3	35	12	Haud illaudabilis.
163	Do.	4	3	3	2	—	2	2	1	3	3	3	1	1	28	12	Laudabilis.
164	Do.	4	3	3	3	—	3	3	2	3	2	1	2	4	33	12	Haud illaudabilis.
165	Do.	3	3	3	3	—	3	2	—	3	3	4	3	3	33	11	Haud illaudabilis.
166	Do.	4	4	3	2	—	2	2	2	3	3	2	2	2	31	12	Haud illaudabilis.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
167	*Schjølberg*, Halfdan Sverre.	Vinger Pgd. 16 Juni 52	Toldassistent Jørgen Schjølberg og Caroline Mathilde f. Timmermann.
168	*Aas*, Johannes.	L. Elvd. Pgd. 6 Marts 51	Hytteskriver Frits Emil Aas og Marit f. Kjeldsberg.
169	*Muus*, Johannes.	Snaasen Pgd. 28 Septbr. 51.	Landhandler Ingebrigt Muus og Kirsten Elisabeth f. Moe.
170	*Aanesen*, Hans Gottfred August.	Skien 22 Aug. 50	Murmester Nils Christian Aanesen og Emilie Marie Sørensen.
171	*Holter*, Iver Poul Fredrik.	Gausdal Pgd. 13 Dcbr. 50	Resid. Capellan Casper Georg Holter og Caroline Theodora f. Børresen.
172	*Christiansen*, Christian Edvard.	Drammen 24 Novbr. 46	Christian August Selmer og Sophie Olsdatter.
173	*Jansen*, Thomas Petter Friis.	Haabøl Pgd. 26 Mai 49	Lensmand David Middelthon Jansen og Eleonore f. Elstrand.
174	*Baumann*, Gustaf Theodor.	Faaberg Pgd. 10 Febr. 52	Districtslæge Ludvig Adolf Baumann og Camilla Lovise f. Langberg.
175	*Beyer*, Erik.	Bergen 8 April 51	Kbmand Morten Beyer og Gertrud Marie f. Michelsen.
176	*Bøgh*, Johan Wallace Hagelsteen.	Bergen 27 Mai 48	Sorenskriver Ole Bøgh og Anna Dorthea f. Sagen.
177	*Christiansen*, Vilh. Fred. Adolf August.	Elverum Pgd. 18 Septbr. 50	Landhandler Jacob Christiansen og Jemina Marie f. Næser.
178	*Daa*, Ivar Munthe.	Christiania 8 Juli 50	Professor Ludvig Kristensen Daa og Pernille Marie Kobro f. Daae.
179	*Dahl*, Guldbrand Rasmussen (Horsrudeie).	Eger Pgd. 14 Mai 40	Husmand Rasmus Clemetsen Horsrudeie og Aase Guldbrandsdatter.
180	*Skattebøl*, Ole Larsen.	Aal Pgd. 2 Marts 44	Gaardbr. Lars Tollefsen Skattebøl og Aagot Tollefsdatter.
181	*Dybwad*, Oscar Wilhelm Ferdinand.	Christiania 22 April 47	Boghandler Christopher Andr. Dybwad og Kaja Jeanette Petrea Natalie f. Steen.
182	*Fearnley*, Thomas.	Christiania 17 Novbr. 51	Sognepræst Henry Emil Fearnley og Cathinka Ovidia f. Grønvold.
183	*Grieg*, Wilhelm Cato.	Bergen 7 Dcbr. 51	Rebslagermester Peter Lexau Grieg og Wilhelmine Cathrine f. Fleischer.
184	*Hartmann*, Carl Christian Andreas.	Kongsberg 29 Marts 52	Apotheker Poul Ernst Wilhelm Hartmann og Mathilde Johanne f. Baumann.
185	*Hartmann*, Hagbarth Amandus.	Ørkedal Pgd. 5 Aug. 49	Districtslæge Markus Sodemann Lyng Hartmann og Alison Johanne f. Frazer.
186	*Holst*, Marius.	Tolgen Pgd. 1 Juni 50	Sognepræst Jens Andreas Holst og Maren Kristine Elisab. f. Heyerdahl
187	*Hægstad*, Christopher Marius.	Borgund Pdg. 15 Juli 50	Cand jur. Ole Hægstad og Charlotte Abigael f. Rønneberg.
188	*Hægstad*, Joh. Gabriel Henr. Maur. Hansen.	Borgund Pgd. 6 Marts 52	
189	*Jenssen*, Einar.	Strinden Pgd. 15 Aug. 51	Cand. theol. Lauritz Dorenfeldt Jensen og Karen Amalie f. Hagerup.
190	*Jørgensen*, Fredrik.	Christiania 23 Febr. 46	Skræddermester Henrik Jørgensen og Ingeborg Marie Andreasdatter.
191	*Jørstad*, Paul.	Vaage Pgd. 24 Octbr. 45	Landhandler Tobias Jørstad og Kari Paulsdatter Tvee.
192	*Krohg*, Jens Kristian.	Risør 11 Mai 48	Toldbetjent Gabriel Hofgaard Krohg og Maren f. Berle.
193	*Leegaard*, Christopher Blom.	Skien 24 Juli 51	Corpslæge Frederik Christian Leegaard og Hanna Diderikke f. Blom.
194	*Løchstøer*, Jens.	Chr.sand 21 Febr. 50	Skibsfører Johan Gottfried Løchstøer og Hanna f. Johannesen.

	Examineret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
183	Skolebestyrer Qvam.	4	3	3	2	—	1	2	2	3	3	2	4	2	31	12	Haud illaudabilis.
184	Stud. philol. E. Christie.	3	3	3	3	—	3	2	—	3	3	3	4	3	33	11	Haud illaudabilis.
185	Do.	4	4	3	3	—	4	2	3	3	2	3	3	3	37	12	Haud illaudabilis.
186	Sognepræst Holter.	4	3	4	4	—	3	3	—	2	2	3	3	3	34	11	Haud illaudabilis.
187	Do.	3	4	3	3 (4)	—	3	3	—	2	3	3	4	3	34	11	Haud illaudabilis.
188	Stud. philol. L. Holan.	3	4	4	6	—	2	3	—	3	3	3	3	3	37	11	Non contemnendus.
189	Do.	4	4	4	5	—	3	3	—	3	5	4	3	4	42	11	Ikke bestaaet.
190	Districtslæge Baumann.	3	3	2	3	—	1	2	—	4	3	2	3	3	29	11	Haud illaudabilis.
191	Cand. philos. Th. Beyer.	3	3	2	2	—	2	3	—	2	3	2	3	3	28	11	Haud illaudabilis.
192	Cand. jur. B. Bøgh.	2	4	3	4	—	2	4	—	4	4	4	3	5	39	11	Non contemnendus.
193	Cand. jur. Christiansen.	4	4	5		—	4	4	—	3	5	5	3	4			Ikke bestaaet.
194	Stud. philol. P. Hansen.	3	4	4	5	—	3	3	2	2	3	3	4	5	41	12	Non contemnendus.
195	Adjunct Holler.	2	3	3	5	—	1	2	—	2	3	4	3	5	33	11	Haud illaudabilis.
196	Do.	2	3	3	4	—	2	2	—	1	1	1	2	1	22	11	Laudabilis.
197	Boghandler C. A. Dybwad.	4	3	3	2	—	2	1	2	3	5	5	4	5	39	12	Haud illaudabilis.
198	Faderen.	4	4	4	3	—	3	2	—	2	2	1	1	2	28	11	Haud illaudabilis.
199	Stud. theol. Joh. Grieg.	4	3	2	2	—	3	2	—	3	2	2	3	2	28	11	Haud illaudabilis.
200	Cand. mag. Arctander.	4	3	4	2	—	2	3	—	4	2	2	3	2	31	11	Haud illaudabilis.
201	Stud. philol. Hartmann.	4	4	3	3	—	4	3	—	4	3	3	3	3	37	11	Non contemnendus.
202	Sognepræst Holst.	3	4	3	4	—	3	3	—	3	3	3	2	2	33	11	Haud illaudabilis.
203	Faderen.	3	3	3	3	—	1	2	1*)	3	3	2	2	2	28	12	Laudabilis.
204	Do.	3	4	2	4	—	2	2	—	3	2	2	1	1	26	11	Laudabilis.
205	Stud. med. H. S. Jensen.	4	4	4	3 (4)	—	2	4	—	3	4	2	3	1	34	11	Haud illaudabilis.
206	Stud. philol. Diesen.	4	4	3	6	—	3	4	3	4	4	3	2	3 (5)	43	12	Non contemnendus.
207	Stud. philol. L. Hørven.	2	3	2	2 (5)	—	2	2	1	2	1	2	5	6	30	12	Laudabilis.
208	Faderen.	3	4	4	6	—	4	4	2	2	4	3	4	5	45	12	Non contemnendus.
209	Districtslæge Leegaard.	4	3	2	3	—	4	3	—	3	3	3	2	2	32	11	Haud illaudabilis.
210	Stud. philol. F. Olsen.	4	3	3	4	—	2	2	—	3	3	2	2	1	29	11	Haud illaudabilis.

*) Chr. H. Hegstad underkastede sig Examination i Oldnorsk og erholdt Charakteren: Udmærket Godt.

No	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
195	*Lødrup*, Peter Jensen.	Bergen 15 Octbr. 50	Skipper Hans Lødrup og Katrine Marie f. Wiberg.
196	*Nordløf*, Oscar.	Fredrikshald 8 Juli 49	Toldbetjent Hans Peter Nordløf og Marie Henrikke f. Paulsen.
197	*Rasch*, Andreas Vilhelm.	Lyster Pgd. 3 Mai 47	Cand. theol. Ole Christian Rasch og Andrea Vilhelmine f. Daae.
198	*Sand*, Frederik Christian.	Næsne Pgd. 10 Januar 46	Districtslæge Fredrik Christian Sand og Augusta Amalie f. Francke.
199	*Scheie*, Thorvald.	Chr.sand 12 Juni 47	Kbmand Aanon Scheie og Torgjer Larsdatter.
200	*Schenck*, Gustav Frithjof.	Holmestrand 26 Januar 48	Byfoged Peter Herman Schenck og Karen Martine Marie f. Petersen
201	*Skavlan*, Paul Fredrik.	Herø Pgd. 8 Juni 49	Provst og Sognepræst Aage Schavland og Gerhardine Pauline f. Bergh.
202	*Steenstrup*, Rognvald.	Christiania 8 Novbr. 48	Toldinspecteur Hermann Steenstrup og Christine Margrethe f. Hasberg.
203	*Sudmann*, Anton Christian Mareng.	Bergen 23 Novbr. 48	Kbmand Philip Sudmann og Engel Marie f. Behmer.
204	*Swang*, August.	Christiania 2 Januar 49	Furer Hans Thollevsen Swang og Karen f. Olsen.
205	*Thomsen*, Thomas.	Stavanger 31 Marts 50	Kbmand Nils Christian Thomsen og Mette Margrethe f. Kirsebom.
206	*Tischendorff*, Ferdinand Hetting.	Trondhjem 12 Juli 49	Premierl. Carl Aug. Ferdinand Tischendorff og Sofie Caroline f. Hetting.
207	*Wergeland*, Oscar.	Christiania 2 Aug. 50	Statsraad Harald Nicolai Storm Wergeland og Anne Sofie f. Scheyen.

Privatpræceptorer.

Ved Immatriculeringen af de nye academiske Borgere, der fandt Sted den 22de Septbr.,*) 17de og 22de Novbr. 1869, valgtes efternævnte Professorer til Privatpræceptorer:

Prof.	Dietrichson	af No. 15, 89,
—	Dr. Caspari	- — 2, 4, 9, 36, 38, 41, 65, 70, 73, 122, 188,
—	Johnson	- — 68, 72, 199, 206,
—	Nissen	- — 6, 12, 49, 66, 67, 78, 79, 80, 82, 97, 103, 108, 109, 117, 126, 127, 128, 129, 130, 183, 185, 195, 197,
—	Dr. Schweigaard	- — 5, 29, 30, 40, 46, 56, 86, 91, 110, 124, 140, 141, 144, 145, 150, 151, 156, 170, 172, 174, 190, 191,
—	Brandt	- — 74,
—	Aubert jun.	- — 17, 62, 71, 105, 134, 201,
—	Dr. Heiberg	- — 104,
—	Dr. Voss	- — 7, 27, 142, 149, 153, 175,
—	Winge	- — 93,
—	Lochmann	- — 32, 34, 45, 81, 88, 92, 98, 102, 111, 116, 123, 137, 146, 148, 196, 198, 207,

*) Ved den høitidelige Immatrikulering den 22 Septbr. blev Talen afholdt af Collegiets Formand Prof. Brandt, ligesom en Cantate blev afsungen før og efter Talen af Studentersamfundets Sangforening under Anførsel af sammes Instructeur Cand. philos. Behrens.

	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
4	Cand. philos. Schelv. Lous.	4	4	3	5	—	1	2	1	2	2	3	4	3	34	12	Haud illaudabilis.
5	Stud. theol. J. Fogth.	4	3	4	4	—	2	2	2	3	4	4	4	4	40	12	Non contemnendus.
6	Cand. jur. A. D. Rasch.	4	3	4	4	—	3	2	—	3	3	3	4	3	36	11	Non contemnendus.
8	Cand. med. Sand.	4	4	3	4	—	3	3	3	3	5	5	3	4	44	12	Non contemnendus.
19	Cand jur. H. Steen.	4	4	4	3	—	2	3	—	2	3	3	2	2	32	11	Haud illaudabilis.
20	Faderen.	4	4	2	3	—	3	2	—	5	3	2	1	2	31	11	Haud illaudabilis.
21	Cand jur. O Skavlan.	4	4	4	3	—	3	3	—	3	3	2	2	1	32	11	Haud illaudabilis,
24	Toldinspect. Steenstrup.	4	4	3	2	—	3	3	—	3	3	2	2	3	32	11	Haud illaudabilis.
26	Foged Sudmann.	4	3	3	2	—	2	2	—	2	3	3	1	1	26	11	Laudabilis.
204	Provst Bugge.	4	3			—			—	6	6	5	5	6			Ikke bestaaet.
205	Stud. philol. Oftedahl.	4	4	3	4	—	3	3	—	4	3	3	4	4	39	11	Non contemnendus.
206	Skolebestyrer Tischendorff.	3	4	3	3	—	2	3	—	2	3	4	3	2	32	11	Haud illaudabilis.
207	Stud. jur. H. Wergeland.	4	4	3	3	—	2	3	—	4	4	4	2	3	36	11	Non contemnendus.

Privatpræceptorer.

Prof Dr. Holmboe af No. 76,
— Dr. Aubert - — 64, 112,
— Monrad - — 47, 55, 60, 94, 143, 194, 200,
— Dr. Unger - — 10, 26, 33, 54, 77, 87, 100, 133, 181, 187, 189,
— Dr. Daa - — 53, 57, 75, 83, 84, 90, 95, 131, 138, 139, 160, 164, 178, 192,
— Rygh - — 11, 14, 37, 107, 166, 167, 168, 169, 179, 180,
— Schjøtt - — 1, 13, 16, 59, 118, 120, 121, 159,
— Dr. Lyng - — 171,
— Bang - — 99, 114, 158, 176, 193, 203,
— Rasch - — 19, 22, 24, 25, 28, 35, 61, 63, 69, 115, 119, 152, 165, 205,
— Esmark - — 3, 8, 157,
— Fearnley - — 101,
— Dr. Kjerulf - — 18,
— Christie - — 20, 23, 42, 44, 48, 50, 51, 58, 96, 136, 147, 155, 161, 162, 163, 184,
— Waage - — 21, 43, 85,
— Bjerknes - — 106, 135,
— Mohn - — 31, 39,
— Guldberg - — 113, 182,
— Sexe - — 186, 202.

Til Examen artium i 1869 vare anmeldte 265 Examinander, af hvilke 1 døde før Examens Begyndelse, 5 tilbagemeldtes af sine Dimissorer, og 3 der ikke havde betalt det lovbestemte Gebyhr af 5 Spd. til Universitetskassen, udebleve fra Examen; 53 rejiceredes (hvoraf 4 ved den mundtlige Prøve); 1 kunde paa Grund af Sygdom ikke fuldende Examen. Af de tilbageværende 202 erholdt 2 Laudabilis præ ceteris, 100 Laudabilis, 76 Haud illaudabilis og 24 Non contemnendus.

Opgaverne i Modersmaalet vare: 1. Hvad forstaaes ved Fordomme, hvorledes opstaa de, og hvorledes frigjør man sig fra deres Magt? — 2. Julius Cæsar. En Charakterskildring. — Den latinske Oversættelse (af Stallbaums Indl. til Phædon) var saalydende: Socrates erigens se in lectulo et crus fricans, quod vincula antea compressissent, quam mira est, inquit, illa coniunctio, quae inter voluptatem atque dolorem intercedit. Nam cum simul adesse non soleant, tamen alterutro cedente alterum alterius continuo locum occupat. Hoc si animadvertisset Aesopus, eum credo fabulam fuisse compositurum, quae illam doloris et voluptatis vicissitudinem illustraret. Tum vero Cebes, opportune, inquit, admones me carmina, quae in carcere pepigisti. Nam cum alii, tum nuper Evenus ex me quaesivit, quid tandem causae esset, quod tu, qui nunquam antea carmina fecisses, extremo vitae tempore illis componendis dedisses operam. Quid igitur vis ut illi respondeam? Ego vero, inquit Socrates, hoc non eo consilio feci, ut laudum Eveni aemulus exsisterem, sed ut animum meum religione quadam exsolverem. Nam cum superiore vitae tempore, tum ex quo in carcere hic versatus sum, saepe mihi apparuit somnium, quod me iuberet facere et tractare musicam. Iam cum per totam vitam philosophiam, quippe quae esset musica praestantissima, tractassem, nunc etiam carmina facere conatus sum, si forte somnium illud divinum hoc a me fieri vellet. Itaque composui hymnum in laudem Apollinis, cui hi dies festi sacri sunt, sed cum me imparem esse sentirem fabularum inventioni, Aesopi fabulas in versus redegi. Hoc igitur, mi Cebes, Eveno nuntiabis eumque meo nomine cohortaberis, ut me quam primum sequatur. Abeo autem hodie; ita enim Atheniensibus visum est. Ea vero responsione offensus Simmias Thebanus, quale tandem istud est, inquit, quod Evenum facere iubes? Neque enim ille is mihi videtur, qui te lubens ad inferos secuturus sit. Cui Socrates, nonne Evenus, respondit, est philosophus? Illo autem hoc affirmante, igitur neque Evenus, inquit, mortem refugiet, neque quisquam alius, qui quidem philosophi nomine dignus videri velit. Quamquam hoc nolim ita a vobis intellegi, ac si illum iuberem sibi manum inferre; hoc enim verissime nefas iudicatur.

Extraordinair Prøve den 13de og 14de August: 1. Opgave i Modersmaalet: Hvorvidt bør man i sine Handlinger tage Hensyn til Andres Domme? — 2. Opgave i latinsk Oversættelse:*) Quod laudabiliore consilio quam eventu alii inchoaverant, in quibus numerandi sunt Diodorus Siculus et Dionysius Halicarnassensis, jam longius persecutus est Plutarchus, et ita quidem, ut plane novam rationem instituisse videatur atque moralis, ut sic dicam, historiæ scribendæ generis quasi auctor atque conditor exsisteret. Ac primum eo jam multum illorum ab instituto recessit, quod non continuam et universalem historiam composuit, sed vitam virorum prioris aetatis illustrium singulares scribendas sibi sumpsit, quibus tamquam exemplis virtutis propositis sui temporis lectores admoneret, erigeret, corroboraret, ab ingruenti morum pravitate vindicaret inque viam reduceret. Hanc rationem ingressus est, opinor, non quasi parvi aestimaverit continuam historiam, sed quod ad jd, quod agebat, parum idonea sibi esse videretur. Scilicet in ea quæ continentur rerum tam multiplicem esse formam intellexit tamque ingentem molem, ut etsi quis amplecti possit universas, tamen singulas accurate enarrare earumque ultimas causas explicare nequeat, itaque aut summam tantum historiæ attingat, aut mentem quidem lectorum rerum sive multitudine obruat sive varietate delectet vel erudiat, animum vero atque mores non emendet. Hoc qui agat, paratam habere materiem non in solis populorum universorum originibus atque incrementis, rerum publicarum conversionibus, bellorum discriminibus, proeliorum concursibus quæque sunt ejusmodi alia data opera enarrandis, verum in singularibus historiis

*) Af Antonii Westermanni commentatio de Plutarchi vita et scriptis. Plutarchi vitæ, ed. Im. Becker. Lips. 1855, pag. V.

...um atque finem habentibus, h. e. hominum singulorum vita atque rebus expo... Sic enim fieri demum posse, ut rerum gestarum causae interiores ape...antur, humani animi natura ac secreta recludantur, affectuum et cupiditatum ... ac progressus indagentur, morum quæ vis in res humanas, virtutis ac ... quæ proemia atque poena, divinæ providentiæ quæ æquitas ac justitia sit, ...oscatur.

Extraordinair Prøve den 1ste og 2den Septbr.: 1. Opgave Modersmaalet: Alkibiades. En Charakterskildring. — 2. Opgave i latinsk Oversættelse:*) Mirum, inquit Socrates, non injuria alicui videatur, quod antea ...um est, etiam iis hominibus, qui mortem tamquam bonum aliquod expe... nefas esse sibimet ipsis hoc beneficium tribuere, sed exspectare eos debere, ...er alius eodem ipsas afficiat. At enim vero habet illa sententia certe ...as rationes. Nam homines in hoc corpore a deo immortali quasi in ...cere quodam inclusi sunt, ex quo injussu summi imperatoris nemini aufugere ...: atque persuasi mihi penitus, esse numen divinum, quod hominum curam ...at, ejusque numinis homines esse servos atque ministros. Quocirca nobis ... licet nostro arbitratu ex hac vita discedere, sed exspectandum, donec ...e deus nos liberet atque hinc discedendi necessitatem immittat. Ad hæc ...xm Cebes, ista quidem si vera sunt, inquit, consequitur, ut stultis amino ...o moriendum sit, sapientibus non item. Etenim stultum fuerit profecto ...o loco discedere, ubi optimum dominum habeas, deum, qui saluti tuæ pro...eat, præcertim quum non meliorem nacturus sis alibi dominum. Cebetis ...entiæ accessit Simmias. Tum vero Socrates, agite igitur, o boni, inquit, ...loquidem mihi litem intenditis, causam meam apud vos ita dicam, ut ...is coner ejus bonitatem probare certius, quam potui probare judicibus, ...me capite damnarunt. Persuasum autem mihi est, me post mortem etiam ...orem consecuturum esse felicitatem. Nam licet non affirmaverim nisi cum ...am animi dubitatione, me ad meliores homines esse venturum, tamen ad ...mos deos me hinc discessurum eorumque adspectu et consuetudine tanto ...agis gavisurum, quo purior sinceriorque animus ad illos evolaverit, id quidem ...ertum atque verum esse censeo.

Examen artiums-Deputationens Medlemmer vare i 1869 ved den skriftlige Del: Proff. Monrad (Formand), Nissen, Bugge, Bang, Friis og Münster. Ved den mundtlige Del: Proff. Dr. Aubert, Schjøtt, Dr. Holmboe, Dr. Unger, Johnson, Dr. Daa og Guldberg. — Som Censorer og Suppleanter vare af Kirke-Departementet beskikkede: I Religion: Adjunct ved Lillehammers lærde og Realskole Albert Landstad, og i hans Forfald Præst ved Bodsfængslet Thinn. I Latin: Universitetsstipendiat og Lærer ved Christiania lærde Skole Johannsen, og i hans Forfald Candidatus magisterii, Skolebestyrer Aars. I Græsk: Adjunct ved Drammens lærde og Realskole Schultz, og i hans Forfald Candidatus magisterii Skolebestyrer Gjertsen. I Hebraisk: Overlærer ved Christiania lærde Skole Vogt, og i hans Forfald Candidatus theologiæ Jensen. I Tydsk, Fransk og Engelsk: Skolebestyrer M. Schmidt i Bergen, og i hans Forfald Overlærer ved Christiania lærde Skole Løkke. I Historie og Geografi: Overlærer ved Christianssands lærde og Realskole Smith, og i hans Forfald Universitetsstipendiat Candidatus magisterii Lieblein. I Mathematik: Overlærer ved Stavanger lærde og Realskole Eckhoff, og i hans Forfald Adjunct ved Christiania lærde Skole Dørum.

*) Af Stallbaums Indledn. til Platons Phædon.

De Rejiceredes Charakterer ved den skriftlige Prove:

No.	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.	No.	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.	No.	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.	No.	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.	No.	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.
1	5	5	11	5	5	21	5	3	31	5	5	41	5	3
2	5	4	12	4	5	22	5	3	32	5	6	42	4	5
3	5	4	13	abf.	5	23	4	6	33	4	5	43	4	5
4	5	5	14	5	5	24	5	6	34	4	6	44	5	5
5	4	5	15	3	5	25	4	5	35	5	6	45	4	5
6	5	5	16	abf.	6	26	5	4	36	4	6	46	5	2
7	5	4	17	4	5	27	5	5	37	3	5	47	4	6
8	5	4	18	4	5	28	5	3	38	4	5	48	5	5
9	4	5	19	5	4	29	5	4	39	5	3	49	5	4
10	5	5	20	4	5	30	4	5	40	4	5			

Examen philosophicum i 1ste Semester 1869.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
1	*Alver*, Martin Luther.	1868	2	1	—	—	—	—	2	1	2	2	2	—	4	8	16	Laudabilis.
2	*Andersen*, JohanErnst Einhardt.	—	1	1	—	—	—	3	—	2	1	2	2	—	1	8	13	Laudabilis.
3	*Aspgreen*, Axel Christian.	—	2	2	1	—	4	—	—	—	—	2	2	3	—	7	16	Laudabilis.
4	*Berentsen*, Bernt Martin.	—	3	2	3	—	4	—	—	—	—	3	3	3	—	7	21	Haud illaud
5	*Berner*, Søren Hjalmar Norman.	—	4	1	2	—	2	—	—	—	—	3	3	3	—	7	18	Haud illaud
6	*Bjerke*, Sigvart Andersen.	—	3	1	—	—	—	—	3	3	3	3	2	—	2	8	20	Laudabilis.
7	*Blütecker*, Hjalmar Ingjald Frithjof.	—	3	1	1	—	2	—	—	—	—	3	3	3	—	7	16	Laudabilis.
8	*Borchgrevink*, Einar.	1867	3	1	—	—	—	2	—	3	2	2	2	—	3	8	18	Laudabilis.
9	*Borchgrevink*, Hans Peter.	1868	2	1	—	—	—	—	3	3	1	3	2	—	2	8	17	Laudabilis.
10	*Bothner*, Harald.	—	1	1	—	—	—	3	—	3	2	2	3	—	2	8	17	Laudabilis.
11	*Brochmann*, Jørgen Henr. Hegermann.	—	3	1	—	—	—	2	1	2	—	1	2	—	2	8	14	Laudabilis.
12	*Bugge*, Arthur Erdmann.	—	2	2	—	—	—	—	1	1	1	4	1	—	2	8	14	Laudabilis.
13	*Bœckmann*, Peter Wilhelm Kreidahl.	—	2	1	—	—	—	—	1	2	1	1	2	—	1	8	11	Laud.p.ceteris
14	*Christensen*, Daniel Olsen.	1867	2	1	—	—	—	2	1	1	1	4	2	—	2	9	16	Laudabilis.
15	*Christophersen*, Emanuel.	1868	2	1	—	—	—	—	2	2	2	1	2	—	2	8	14	Laudabilis.
16	*Corneliussen*, Olaf Aabel.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	1	3	2	—	7	12	Laudabilis.
17	*Ebeltoft*, Paul Andreas.	—	4	1	1	—	2	—	—	—	—	3	2	4	—	7	17	Haud illaud.
18	*Eriksen*, Rudolf Kristofer.	—	1	1	—	—	—	—	2	2	2	3	2	—	3	8	16	Laudabilis.
19	*Falkenberg*, Christian Otto Magnus.	—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	3	2	—	2	8	12	Laudabilis.
20	*Fasting*, Thomas.	—	4	2	—	—	—	2	—	1	2	3	2	—	4	8	20	Haud illaud.
21	*Finne*, Jacob Roll.	—	3	1	—	—	—	—	1	3	1	3	3	—	4	8	19	Laudabilis.
22	*Fleischer*, Carl Edvard.	—	3	3	—	—	—	—	3	2	2	3	2	—	5	8	23	Haud illaud.
23	*Fossum*, Aimar Ferdinand.	1867	5	2	—	—	—	—	3	4	4	3	3	—	3	8	27	Haud illaud.
24	*Frost*, Jonas Theodor.	1868	2	1	1	—	3	—	—	—	—	1	3	2	—	7	13	Laudabilis.
25	*Giverholdt*, Jens Marius.	—	2	3	—	—	—	—	2	1	2	3	3	—	3	8	19	Laudabilis.
26	*Gløersen*, Paul Ernst Garmann Bergh.	—	1	1	1	—	3	—	—	—	—	2	3	3	—	7	14	Laudabilis.
27	*Greve*, Arent Ulrich.	—	3	1	—	—	—	—	1	1	1	2	3	—	2	8	14	Laudabilis.
28	*Grimenæss*, Ole Chr. Øvensen.	—	2	2	—	—	—	—	3	1	3	1	2	—	2	8	16	Laudabilis.

Examen philosophicum i 1ste Semester 1869.

Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
1 *Arnstad*, Andreas Martin.	1868	3	2	—	—	—	—	3	4	1	4	4	—	4	8	25	Haud illaud.
2 *Andersen*, Hans Jørgen.	—	2	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	2	—	7	10	Laud.p. ceteris
3 *Bogensen*, Hakon Jonan.	—	1	1	—	—	—	—	2	2	1	2	2	—	2	8	13	Laudabilis.
4 *Bruun*, Caspar Hendrik.	—	3	1	—	—	—	—	2	4	2	3	5	—	4	8	24	Haud illaud.
5 *Bruun*, Christian Thorvald.	1867	2	1	2	—	4	—	—	—	—	3	3	3	—	7	18	Haud illaud.
6 *Bruzelberg*, Ivar.	1868	1	1	—	—	—	—	2	2	1	1	2	—	1	8	11	Laud.p.ceteris
7 *Bryland*, Thorsten.	—	3	1	—	—	—	3	2	1	—	4	5	—	4	8	23	Haud illaud.
8 *Dalseter*, Jacob.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	2	—	7	9	Laud.p. ceteris
9 *Dorth*, Fredrik Wilhelm.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	7	8	Laud.p. ceteris
10 *Djorth*, Julius Hartv. Ferdinand.	1866	4	2	—	—	—	—	4	4	1	4	5	—	4	8	28	Haud illaud.
11 *Holst*, Christian Monrad.	1868	2	1	1	—	3	—	—	—	—	2	3	3	—	7	15	Laudabilis.
12 *Hval*, Andreas Henriksen.	1867	2	1	1	—	2	—	—	—	—	3	2	2	—	7	13	Laudabilis.
13 *Jacobsen*, Christian Bendix.	1868	2	1	—	—	—	—	2	1	1	1	2	—	2	8	12	Laud.p. ceteris
14 *Jørgensen*, Harald August.	—	2	2	—	—	—	—	2	1	1	3	2	—	1	8	14	Laudabilis.
15 *Kaas*, Hjalmar A. Schelven Munthe-.	—	4	2	—	—	—	—	3	2	2	4	4	—	4	8	25	Haud illaud.
16 *Klüwer*, Oluf Christian.	1867	4	1	1	—	5	—	—	—	—	3	4	3	—	7	21	Haud illaud.
17 *Koren*, Anton Vilh Carl.	1868	4	2	—	—	—	—	2	2	1	4	3	—	5	8	23	Haud illaud.
18 *Krogh*, Christen Faye.	—	3	2	—	—	—	—	2	3	1	4	4	—	4	8	23	Haud illaud.
19 *Landstad*, Jon Theodor.	—	3	1	—	—	—	—	2	4	3	4	3	—	3	8	23	Haud illaud.
20 *Langberg*, Carl Adolph.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	1	2	1	—	7	10	Laud.p. ceteris
21 *Lange*, Bernt Christopher.	—	4	1	1	—	4	—	—	—	—	3	5	4	—	7	22	Haud illaud.
22 *Lind*, Jacob Severin.	—	1	2	—	—	—	2	2	1	—	1	4	—	2	8	15	Laudabilis.
23 *Lossius*, Ole Mauritz.	—	2	1	2	—	3	—	—	—	—	2	4	3	—	7	17	Laudabilis.
24 *Lous*, Fredrik Falkenberg.	—	3	1	1	—	4	—	—	—	—	3	3	2	—	7	17	Laudabilis.
25 *Lund*, Johan Fredrik.	—	2	2	—	—	—	—	2	1	1	1	3	—	4	8	16	Laudabilis.
26 *Lund*, Jacob Kristoffer.	—	3	1	2	—	4	—	—	—	—	3	2	3	—	7	18	Haud illaud.
27 *Lyng*, Christian Julstrup Ole.	1864	3	1	1	—	3	—	—	—	—	3	3	1	—	7	15	Laudabilis.
28 *Malthe*, Frantz Eugen.	1868	2	2	1	—	3	—	—	—	—	1	5	2	—	7	16	Haud illaud.
29 *Martens*, Hans Petter Wilhelm.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	1	1	1	—	7	9	Laud.p.ceteris.

Examen philosophicum i 1ste Semester 1869.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
58	*Martinsen*, Christopher.	1868	2	1	—	—	—	—	2	2	1	3	4	—	3	8	18	Laudabili
59	*Mejdell*, Gløer Thorvald.	—	3	1	1	—	5	—	—	—	—	1	4	2	—	7	17	Haud illau
60	*Myhre*, Ole.	—	4	1	—	—	—	3	—	1	1	3	4	—	3	8	20	Haud illau
61	*Møller*, Herman Gregus.	—	2	1	1	—	3	—	—	—	—	1	2	1	—	7	11	Laudabili
62	*Nielsen*, Hans.	1867	3	2	—	—	—	—	4	3	2	3	4	—	5	8	26	Haud illau
63	*Nielsen*, Mauritz Christian.	1868	1	2	—	—	—	1	1	1	—	1	2	—	1	8	10	Laud.p.cete
64	*Normann*, John Marius.	—	2	1	1	—	1	—	—	—	—	2	2	2	—	7	11	Laudabili
65	*Nœrup*, Alfred Hagbarth.	—	2	1	3	—	4	—	—	—	—	3	4	3	—	7	20	Haud illau
66	*Ohlsen*, Kristian.	—	3	2	—	—	—	2	1	1	—	3	3	—	4	8	19	Laudabili
67	*Olafsen*, Olaf.	—	1	1	—	—	—	2	2	1	—	1	3	—	2	8	13	Laudabili
68	*Olsen*, Julius Fredrik.	—	1	1	1	—	3	—	—	—	—	2	3	3	—	7	14	Laudabili
69	*Olsen*, Julius Andreas Kofod.	1867	2	1	—	—	—	—	2	2	2	4	2	—	3	8	18	Laudabilis
70	*Ommundsen*, Herman.	1868	1	1	2	—	5	—	—	—	—	3	2	2	—	7	16	Haud illau
71	*Ramberg*, Ole Johnsen.	1866	2	1	—	—	—	3	1	1	—	3	3	—	2	8	16	Laudabilis
72	*Randers*, Olaf Kristofer.	1868	2	2	—	—	—	—	3	2	1	1	3	—	3	8	17	Laudabilis
73	*Rogge*, Paul Henr. Bjørn.	—	3	1	1	—	4	—	—	—	—	1	4	2	—	7	16	Haud illau
74	*Roll*, Edvard Munch.	1867	4	1	—	—	—	—	2	3	2	4	3	—	5	8	24	Haud illau
75	*Ruth*, Johannes Antonius Holmboe.	—	5	3	3	—	4	—	—	—	—	5	3	3	—	7	26	Non cont
76	*Sandberg*, Jørgen Chr. Aal.	1868	2	1	1	—	2	—	—	—	—	3	3	3	—	7	15	Laudabilis
77	*Schancke*, Andreas Christian.	—	4	3	2	—	3	—	—	—	—	5	4	4	—	7	25	Non cont
78	*Seippel*, Heinr. Julius Manfred Alexander.	—	2	1	—	—	—	—	1	1	1	3	2	—	1	8	12	Laudabilis
79	*Selmer*, Jens Christian Thorvald.	—	1	1	—	—	—	—	1	1	2	1	2	—	2	8	11	Laud.p.cete
80	*Skattebøl*, Olaf Larsen.	—	2	1	—	—	—	—	2	1	3	2	2	—	1	8	14	Laudabili
81	*Skavlan*, Aage Gerhard.	—	1	1	1	—	2	—	—	—	—	1	4	3	—	7	13	Laudabilis
82	*Smit*, Didrik Lyder.	—	2	1	—	—	—	—	2	2	3	1	3	—	4	8	18	Laudabilis
83	*Sonerud*, Petter Halfdan Marius.	1867	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	7	8	Laud.p.cete
84	*Stockfleth*, Joachim Gotthilf.	1868	5	1	1	—	2	—	—	—	—	2	2	2	—	7	15	Haud illau
85	*Sørenssen*, Bernhard Sophus.	1867	2	2	1	—	4	—	—	—	—	2	3	5	—	7	19	Haud illau
86	*Thaulow*, Carl.	1868	4	1	1	—	4	—	—	—	—	4	5	3	—	7	22	Haud illau
87	*Thomson*, Hakon Bertrand.	—	4	1	—	—	—	—	1	2	2	3	3	—	4	8	20	Haud illau

Examen philosophicum i 1ste Semester 1869.

Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
Torp, Halfdan.	1868	3	1	—	—	—	—	3	2	2	1	2	—	4	8	18	Laudabilis.
Tschudy, OscarJulius.	—	3	2	—	—	—	—	1	2	1	4	2	—	3	8	18	Laudabilis.
Ulvheim, JohnJohnsen.	—	2	3	—	—	—	—	2	1	1	2	3	—	3	8	17	Laudabilis.
Vaurert, Jens Mogens Aalborg Theiste.	—	3	2	—	—	—	—	2	2	2	2	2	—	4	8	19	Laudabilis.
Vedeler, BerendtChri-tian.	—	2	1	1	—	3	—	—	—	—	1	3	1	—	7	12	Laudabilis.
Vellesen, Johan Carl Unger.	—	2	1	1	—	3	—	—	—	—	2	3	1		7	13	Laudabilis.
Vold, John Mourly.	—	3	1	—	—	—	—	1	2	2	2	1	—	2	8	14	Laudabilis.
Westergaard, Oscar.	—	2	1	—	—	—	3	1	1	—	1	2	—	2	8	13	Laudabilis.

Examen philosophicum i 2det Semester 1869.

Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
Amundsen, Oluf Christian.	1868	2	1	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	1	8	9	Laud.p. ceteris
Aubert, Fredrik Ludvig Andreas Vibe.	—	1	1	—	—	—	—	1	1	1	2	1	—	1	8	9	Laud.p. ceteris
Benneche, Christian.	—	4	1	1	—	3	—	—	—	—	2	3	3	—	7	17	Laudabilis.
Berentzen, Jens Lund.	—	4	1	1	—	5	—	—	—	—	3	4	4	—	7	22	Haud illaud.
de Besche, Oscar.	1867	4	2	3	—	5	—	—	—	—	4	4	5	—	7	27	Non cont.
Blaker, Sigvald.	1868	3	2	—	—	—	2	1	1	—	3	2	—	2	8	16	Laudabilis.
Breiholtz, Carl Andreas.	—	3	1	—	—	—	—	3	2	2	3	2	—	4	8	20	Laudabilis.
Brunn, Gustav Adolph.	—	2	1	1	—	1	—	—	—	—	1	1	1	—	7	8	Laud.p. ceteris
Bugge, Johan Martin.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	7	8	Laud.p.ceteris
Bærøe, Hans Ludvig Larsen.	—	3	1	—	—	—	—	2	2	2	5	3	—	4	8	22	Haud illaud.
Christie, Olaf.	—	2	1	1	—	3	—	—	—	—	2	3	2	—	7	14	Laudabilis.
Collett, Eugène Beaubarnais Ferdinand.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	3	2	3	—	7	14	Laudabilis.
Conradi, Peter Andreas E. Fredrik.	—	4	1	1	—	2	—	—	—	—	3	3	3	—	7	17	Laudabilis.
Dahl, Bastian Anastasius.	—	2	1	—	—	—	1	—	1	1	1	1	—	1	8	9	Laud.p. ceteris
Due, Frithjof.	1867	5	2	—	—	—	—	4	2	3	5	4	—	4	8	29	Non cont.
Escher, Alrich.	1868	4	2	—	—	—	—	2	2	3	3	3	—	3	8	22	Haud illaud.

Examen philosophicum i 2det Semester 1869.

No.	*Candidaternes Navne.*	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Ordensml.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
17	*Ellefsen*, Carl Johan.	1868	5	1	2	—	3	—	—	—	—	3	3	4	—	7	21	Haud illaud.
18	*Eriksen*, Ludvig.	—	3	3	1	—	2	—	—	—	—	5	2	2	—	7	18	Haud illaud.
19	*Fleischer*, Ove Michelet Hals.	1866	4	3	1	—	5	—	—	2	—	3	3	3	—	8	24	Haud illaud.
20	*Frølich*, Thorbjørn Justus Stæger.	1868	4	1	1	—	3	—	—	—	—	1	3	2	—	7	15	Laudabilis.
21	*Getz*, Bernhard.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	1	1	—	7	7	Laud.p.ceteris
22	*Gloersen*, Ferdinand Emil.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	2	—	7	10	Laudabilis.
23	*Gram*, Carl Sofus Lars Johan Fredrik.	—	3	1	1	—	2	—	—	—	—	2	4	3	—	7	16	Laudabilis.
24	*Grøndahl*, Anders.	—	2	1	2	—	3	—	—	—	—	4	3	2	—	7	17	Laudabilis.
25	*Grøner*, Thor Christensen.	—	2	2	—	—	—	—	3	1	2	4	3	—	3	8	20	Laudabilis.
26	*Gulbrandsen*, Jacob Kristian.	—	2	2	1	—	4	—	—	—	—	4	4	4	—	7	21	Haud illaud.
27	*Halvorsen*, Halfdan Andreas.	1867	1	1	—	—	—	3	2	1	—	3	1	—	1	8	13	Laudabilis.
28	*Haslund*. Ole Christian Sang.	1868	3	1	1	—	3	—	—	—	—	3	2	2	—	7	15	Laudabilis.
29	*Haugaard*, Jørgen Fredrik.	—	3	1	—	—	—	—	3	2	3	3	2	—	5	8	22	Haud illaud.
30	*Heftye*, Johannes Thomassen.	—	3	1	1	—	3	—	—	—	—	1	3	2	—	7	14	Laudabilis.
31	*Heyerdahl*, Hans Olai Freming.	—	2	1	—	—	—	2	—	1	1	1	2	—	1	8	11	Laud.p.ceteris
32	*Holdt*, Wilhelm Frimann Koren.	—	2	1	—	—	—	—	3	3	3	3	4	—	3	8	22	Haud illaud.
33	*Holst*, Elling Bolt.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	7	8	Laud.p.ceteris
34	*Ingstad*, Hans Henrik Emil.	—	4	1	—	—	—	2	—	3	1	3	5	—	4	8	23	Haud illaud.
35	*Kjelland*, Fredrik Chr. Bjerring.	—	3	1	4	—	3	—	—	—	—	4	3	3	—	7	21	Haud illaud.
36	*Kjelstrup*, Joachim Fredrik.	—	3	2	—	—	—	—	4	2	3	4	4	—	3	8	25	Haud illaud.
37	*Klausen*, Olaf.	1864	2	1	—	—	—	3	—	1	2	3	2	—	3	8	17	Laudabilis.
38	*Krefting*, Georg Cecil.	1868	3	1	1	—	3	—	—	—	—	4	3	5	—	7	20	Haud illaud.
39	*Kvale*, Eiliv Tjostolvsen.	—	2	1	—	—	—	1	1	1	—	1	2	—	1	8	10	Laud.p.ceteris
40	*Lampe*, Johannes Marius.	—	3	3	3	—	4	—	—	—	—	3	2	4	—	7	22	Haud illaud.
41	*Løchen*, Herman Randin.	—	2	2	—	—	—	—	2	1	2	3	4	—	1	8	17	Laudabilis.
42	*Magelssen*, Anton Martin.	—	3	1	—	—	—	—	2	1	1	2	2	—	2	8	14	Laudabilis.
43	*Meinertz*, Fredrik Wilhelm.	—	3	1	—	—	—	—	1	3	1	3	2	—	3	8	17	Laudabilis.
44	*Münster*, Frantz Wilhelm.	—	3	1	1	—	3	—	—	—	—	3	3	2	—	7	16	Laudabilis.

Examen philosophicum i 2det Semester 1869.

Candidaternes Navne.	Exam. artium	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomie.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharacter.
1 Munthe, Gerhard Peter Frantz Wilhelm.	1868	4	1	1	—	3	—	—	—	—	3	3	5	—	7	20	Haud illaud.
2 Munthe, Johan Frederik Næser.	—	3	3	—	—	—	—	2	1	2	2	2	—	3	8	18	Laudabilis.
3 Mykre, Andreas.	1865	4	2	—	—	—	—	3	2	4	3	1	—	2	8	21	Haud illaud.
4 Nielsen, Tobias Nicolai.	1868	2	1	—	—	—	—	3	2	2	3	3	—	2	8	18	Laudabilis.
5 Nygaard, Ragnvald.	—	1	1	1	—	4	—	—	—	—	1	2	2	—	7	12	Laudabilis.
6 Nyen, Carl Ludvig	1867	2	2	3	—	4	—	—	—	—	3	5	3	—	7	22	Haud illaud.
7 Pharo, George.	1868	3	1	—	—	—	—	2	2	2	3	3	—	2	8	18	Laudabilis.
8 Pedersen, Nicolai Christian Grove.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	1	3	2	—	7	12	Laudabilis.
9 Rose, Thom. Johnsen.	—	2	2	—	—	—	2	—	1	2	3	5	—	3	8	20	Haud illaud.
10 Rosenlund, Alfred.	1867	3	3	2	—	5	—	—	—	—	4	3	4	—	7	24	Haud illaud.
11 Rustad, Fredrik Frantz M. Vilhelm.	1868	2	1	1	—	2	—	—	—	—	1	3	2	—	7	12	Laudabilis.
12 Sagen, Lyder Christian.	—	2	1	—	—	—	—	1	1	1	1	3	—	2	8	12	Laudabilis.
13 Schjøtz, Hjalmar August.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	1	—	7	9	Laudabilis.
14 Schweigaard, Sophus Christian.	—	4	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	3	—	7	13	Laudabilis.
15 Schønberg, Oscar.	—	2	1	1	—	3	—	—	—	—	2	3	3	—	7	15	Laudabilis.
16 Selmer, Hjalmar.	—	3	1	—	—	—	3	—	3	2	3	3	—	3	8	21	Haud illaud.
17 Siqueland, Johannes.	—	4	1	—	—	—	—	3	1	1	3	3	—	2	8	18	Laudabilis.
18 Smith, Victor Sigfried Jens.	—	2	1	1	—	1	—	—	—	—	2	3	3	—	7	13	Laudabilis.
19 Sommerfeldt, Thorolf.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	1	2	1	—	7	10	Laud.p. ceteris
20 Steenstrup, Kjartan.	—	2	1	2	—	2	—	—	—	—	3	2	2	—	7	14	Laudabilis.
21 Stenersen, Hans Emaus.	—	3	1	1	—	3	—	—	—	—	2	2	3	—	7	15	Laudabilis.
22 Strøm, Hans Jacob Christian.	—	5	3	—	—	—	—	2	1	4	2	3	—	2	8	22	Haud illaud.
23 Steen, Johannes Olsen.	—	2	1	1	—	3	—	—	—	—	3	3	4	—	7	17	Laudabilis.
24 Sørensen, Søren Anton.	—	2	1	—	—	—	—	2	1	2	2	1	—	1	8	22	Laud.p. ceteris
25 Thomle, Erik Andreas	—	2	3	1	—	3	—	—	—	—	3	4	3	—	7	19	Haud illaud.
26 Thorbjørnsen, Bredo H. Morgenstjerne.	—	2	1	—	—	—	—	2	1	1	2	2	—	4	8	15	Laudabilis.
27 Thoresen, Thomas Krogh.	1865	4	1	2	—	2	—	—	—	—	3	2	5	—	7	19	Haud illaud.
28 Torkildsen, Nicolai.	1868	3	1	—	—	—	—	3	3	3	2	3	—	4	8	22	Haud illaud.
29 Valeur, Peter.	—	2	2	—	—	—	—	3	2	1	1	3	—	1	8	15	Laudabilis.
30 Wichstrøm, Adolph Julius.	—	2	1	—	—	—	—	2	2	4	4	3	—	4	8	22	Haud illaud.
31 Wichstrøm, Niels Jacob Emil.	1866	3	2	—	—	—	—	2	1	2	2	3	—	3	8	18	Laudabilis.
32 Wiese, Christian Bonny Uchermann.	1868	1	1	1	—	1	—	—	—	—	2	2	2	—	7	10	Laud.p. ceteris
33 Winje, Knud Olaus.	—	3	1	—	—	—	—	1	1	2	2	3	—	2	8	15	Laudabilis.

lydende: No. 1. Ps. 75. No. 2. Rom. 8, 12—17. No. 3. Den christelige Lære om den legemlige Død. No. 4. Troens Indflydelse paa Erkjendelseslivet. No. 5. Jesaias's Bogs Plan. No. 6. Overblik over den lutherske Reformations Historie indtil Rigsdagen i Worms. Samt for 1 Examinand: No. 7. Christi Opstandelses Betydning for Forløsningsværket. — Opgaverne i 2det Semester vare saalydende: No. 1. Gen. 35, 9—20. No. 2. Joh. 3, 16—21. No. 3. Den christelige Lære om Djævelen. No. 4. Hvad er det at være under Loven? No. 5. Apostlenes Gjerningers Formaal og Anordning. No. 6. Den christelige Mystiks Historie i Middelalderen.

Juridisk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Jurid. Embeds-Examen.	Studietidens Varighed.	Charakter.	Ex. art	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
1	*Angell*, Knud Andreas	S.	Juni 69	3 Aar.	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Decbr. 66	Laudabilis.
2	*Sommerfeldt*, Hakon Adelsteen . .	P.	—	1½ -	Haud illaud.	1866	Haud illaud.	Juni 67	Laud.p.ceteris
3	*Grønvold*, Paul Christian Nilson † .	P.	—	4½ -	Laudabilis.	1861	Haud illaud.	Decbr. 62	Laudabilis.
4	*Dahl*, Christen Gottfried Adolph † .	P.	—	4½ -	Haud illaud.	1859	Non cont.	Juni 62	Haud illaud.
5	*Overrein*, Ole Andreas	P.	—	2½ -	Haud illaud.	1864	Haud illaud.	Juni 65	Laudabilis.
6	*Skagen*, Maximilian Arnoldus . . .	S.	—	3½ -	Haud illaud.	1855	Laudabilis.	Juni 56	Laudabilis.
7	*Hanssen*, Nils	P.	—	6 -	Non cont.	1859	Non cont.	Decbr. 61	Haud illaud.
8	*Ravn*, Christian Richter †	S.	—	3½ -	Haud illaud.	1860	Haud illaud.	Juni 63	Non cont.
9	*Fyhn*, Halfdan Mathias Frederik . .	P.	—	2½ -	Laudabilis.	1862	Haud illaud.	Decbr. 64	Laudabilis.
10	*Christensen*, Albert	S.	—	4 -	Haud illaud.	1862	Laudabilis.	Decbr. 63	Laudabilis.
11	*Borchgrevink*, Johan Bernt	P.	—	3½ -	Laudabilis.	1864	Haud illaud.	Decbr. 65	Laudabilis.
12	*Huitfeldt*, Arild Christopher . . .	S.	—	3 -	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Juni 66	Laudabilis.
13	*Schydtz*, Jens Christian	P.	—	7 -	Haud illaud.	1856	Haud illaud.	Juni 58	Haud illaud.
14	*Brandt*, Jens Carl Peter	S.	—	3 -	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Haud illaud.
15	*Dedekam*, Hans Ellefsen †	P.	—	3½ -	Laudabilis.	1864	Haud illaud.	Decbr. 65	Laudabilis.
16	*Breder*, Ivar Hesselberg	S.	—	3 -	Haud illaud.	1863	Laudabilis.	Juni 64	Laudabilis.
17	*Kaltenborn*, Albrecht Gustav . . .	S	—	4 -	Haud illaud.	1862	Non cont.	Decbr. 63	Laudabilis.
18	*Backer*, Zacharias	S.	—	3 -	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laud.p.ceteris
19	*Jæger*, Ditlef Ephraim	P.	—	4 -	Haud illaud.	1859	Non cont.	Juni 62	Haud illaud.
20	*Brynie*, Otto Magnus	P.	—	5½ -	Non cont.	1854	Haud illaud.	Juni 57	Non cont.
21	[illegible]	[illegible]	Decbr. 69	3½	Haud illaud.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laud.p.ceteris

No.	Candidaternes Navne.	Dimit.	Jurid. Embeds-Examen.	Studietidens Varighed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
22	*Vetlesen*, Hans Jørgen	P.	Decbr. 69	4 Aar.	Haud illaud.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.
23	*Platou*, Oscar Ludvig Stoud . . .	S.	—	4 -	Laudabilis.	1863	Laudabilis.	Juni 64	Laud.p. ceteris
24	*Platou*, Christian Constant Stoud .	S.	—	4 -	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.
25	*Salicath*, Adolph	P.	—	4 -	Haud illaud.	1864	Haud illaud.	Juni 65	Haud illaud.
26	*Berner*, Morten Hakon	S.	—	3½ -	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Haud illaud.
27	*Hjort*, Carl Ludvig Johan	S.	—	4 -	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laudabilis.
28	*Engelbretsen*, Thor Anton	P.	—	2 -	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Juni 66	Landabilis.
29	*Haslund*, Andreas Hornbeck . . .	S.	—	3½ -	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Haud illaud.
30	*Frøstrup*, Edward Sverdrup . . .	P.	—	3¼ -	Haud illaud.	1863	Haud illaud.	Decbr. 64	Laudabilis.
31	*Christensen*, Martin August . . .	P.	—	3¼ -	Haud illaud.	1860	Haud illaud.	Juni 61	Haud illaud.
32	*Norbye*, Martin Christian	S.	—	3¼ -	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laud.p. ceteris
33	*Irgens*, Albert Karentius	S.	—	2¾ -	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Haud illaud.
34	*Heiberg*, Carl Johan	P.	—	3¾ -	Haud illaud.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.
35	*Collett*, Oscar	P.	—	4 -	Haud illaud.	1863	Laudabilis.	Decbr. 64	Laudabilis.
36	*Brynie*, Otto Magnus †	P.	—	6 -	Haud illaud.	1854	Haud illaud.	Juni 57	Non cont.
37	*Gram*, Gregers Winther	P.	—	3 -	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.
38	*Dørum*, Christian	P.	—	4 -	Laudabilis.	1864	Haud illaud.	Decbr. 65	Haud illaud.

Til den juridiske Embedsexamens skriftlige Prøve, der afholdtes fra den 12te til den 26de Mai samt fra den 19de til den 29de November, fremstillede sig i 1ste Semester 27 og i 2det Semester 19 academiske Borgere. Opgaverne i 1ste Semester vare saalydende: No. 1. Om den naturlige Retsgrund til Contracters forbindende Kraft. No. 2. Hvorvidt kan den lovbestemte Fremgangsmaade ved Realisation af Pant afændres ved Parternes Overenskomst? No. 3. I hvilke Tilfælde finder solidarisk Forpligtelse Sted? No. 4. Hvorvidt kan i Rettergang den ene Part kræve Oplysning af et Document, som kan paastaaes at være i den anden Parts Besiddelse? No. 5. Hvilke Rettigheder gaa ved Mandens Død over paa hans Enke? No. 6. Hvorvidt strækker sig Grundlovens Forbud mod Husinkvisition? No. 7. Hvorvidt kan Forbryderen ved sin efterfølgende Adfærd ophæve eller formindske Handlingens Strafbarhed? No. 8. Hvorvidt bortfalder et Lovbud ved Forandring i de Forhold eller Forudsætninger, hvorunder det blev givet? No. 9. Hvorvidt kan Adgangen til at paaanke et Skjøn, enten til Overskjøn eller til Retten, bortfalde inden de lovbestemte Fristers Udløb? No. 10. At fremstille den romerske Lære om pacta. No. 11. I Aaret 1860 solgte Jens Pedersen, der paa Skifte efter sin Fader

*) Den med † betegnede er Reiterant.

Opgaverne ved den medicinske Examens skriftlige Prøve, der afholdtes den 21de Mai og den 10de December, vare saalydende: I 1ste Semester: Opgave ved 2den Afdeling: Hvad forstaaes ved motorisk Paralyse; hvorledes opstaa og erkjendes de forskjellige Former? Opgave ved 3die Afdeling: Vesicovaginal-Fistelens Diagnose, Prognose og Behandling. — I 2det Semester. Opgave ved 2den Afdeling: Sygdomme i Øiet af syphilitisk Oprindelse, deres Diagnose og Behandling. Opgave ved 3die Afdeling: Gives der Tilfælde, i hvilke det er tilladeligt at ofre Fosterets Liv i den Hensigt at redde Moderens f. Ex. ved Abortus arteficialis, ved tvivlsomt Liv af Fosteret og ved Moderens Negtelse af Keisersnit.

Ved Kgl. Resol. af 12te April 1869 blev bestemt, at § 4 i Regl. af 17de Juni 1867 betræffende Tilkaldelse af Censorer forandres derhen, at Facultetets Medlemmer indbyrdes kunne fungere som Censorer, medens fremmede Censorer ikke med Nødvendighed kræves, og at Godtgjørelse ialfald bortfalder.

Ved Departementets Bestemmelse af 17de Nov. 1869 blev tilkjendegivet, at det nye Reglement af 17de Juni 1867, der traadte i Kraft 17de Juni 1869, ogsaa var anvendeligt paa de ældre Studerende, der allerede havde underkastet sig en Afdeling efter det ældre Reglement.

Philologisk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Phil. Embeds-Examen.	Studietidens Varighed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
1	*Meyer*, Wilhelm Frimann	S.	12 Juni 69	6½ Aar.	Haud illaud.	1861	Laudabilis.	Decbr. 62	Laudabilis.
2	*Hambro*, Edvard Isak	S.	11 Decbr. 69	5½ -	Laudabilis.	1863	Laudabilis.	Juni 64	Laudabilis.
3	*Mohn*, Emanuel Meyer	S.	—	4½ -	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laud.p. ceteris

Til den philologiske Embedsexamens skriftlige Prøve, der afholdtes fra den 18de til den 27de Mai samt fra den 23de November til den 3die December fremstillede sig i 1ste Semester 3 og i 2det Semester 2 academiske Borgere. Opgaverne i 1ste Semester vare saalydende: No. 1. Qvomodo in republica Atheniensium a Solone cautum erat, ne ab altera parte magistratus, ab altera populus sua potestate abuteretur? No. 2. De variis formis enuntiatorum concessivorum, qvæ dicuntur, et de diversa earum grammatica ratione. No. 3. Herodoti libri tertii caput 82 (Μεγαβυζος μὲν δὴ ταύτην δὴ οὐ γὰρ ἄμεινον) enarretur et in nostrum sermonem vertatur. No. 4. Postquam de tempore libri Tacitei de vita soceri Agricolae ex ipsius libri indiciis disqvisitum est, enarretur et in nostrum sermonem vertatur ejus libri caput VI^tum. Ponderandæ sunt conjecturæ, quas pro codicis Vaticani lectione: „medio rationis atqve abundantiæ“ substituerunt alii: „modo rationis atqve abundantiæ“ (Ed. Puteol.); „moderationis atqve abundantiæ“ (ex conj. Lipsii Oberlin et Bipont.) et „media rationis atque abundantiæ“ (Hofm. — Peerlk. et Roth). No. 5. Historia populorum Gallicorum, qvi in Italiam immigrarunt, breviter exponatur. No. 6. At give en almindelig Charakteristik af Aristoteles's System i Forhold til

Pronomens Former og Brug i Oldnorsk. No. 7b. Argumento psalmi CIV exposito quidem versus duodecim primi enarrentur et in nostrum sermonem vertantur. Opgaverne i 2det Semester vare saalydende: No. 1. De carmine elegiaco Græco ante Alexandrum magnum et præcipuis ejus auctoribus breviter disputetur. No. 2. De formis nec non de vi et usu futuri exacti Latinorum. No. 3a. E dramate Sophoclis, quod Ajax inscribitur, v. 362 (εὐφημα φώνει) — 410 (ἔτλη ποτ' ἄν) vertantur et enarrentur. Ponderetur lectionum varietas v. 406, τοῖςδ' ὁμοῦ πέλας — τίσις δ'ὁμοῦ πέλει. No. 3b. E dramate Sophoclis, quod Antigone inscribitur, v. 582 (ευδαίμονες) — 619 (ψαύῃ) vertantur et enarrentur. Ponderetur lectionum varietas v. 614 παμπολυ — πάμπολις — παντελές. No. 4. Exposito Iuvenalis satiræ undecimæ argumento, enarentur et in nostrum sermonem vertantur v. 21—55. No. 5. Sulla quomodo ad dictaturam pervenerit, quæque dictator in republica mutaverit, breviter exponatur. No. 6. Om den kyrenaiske Philosophi og dens Udvikling. No. 7a. Efter at der er givet en Oversigt over Indholdet af Digtet Rígsþula, oversættes og fortolkes V. 26—35 incl. No. 7b. Vaticiniorum Michæ caput Vtum enarretur et in nostrum sermonem vertatur.

Reallærer-Examen.*)

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Ex. art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.	Embedsexamen. 1 Afd.	2 Afd.	3 Afd.	Dato.	Hovedcharakter.	Studietidens Varighed.
1	*Henriksen*, Sophus Septimus . .	P.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laudabilis.	—	1	—	8 Juni 69	—	—
2	*Getz*, Christen Hermann . . .	P.	1865	Haud illaud.	Juni 66	Laudabilis.	—	—	2	11 Juni 69	—	—
3	*Schjøtz*, Oscar Emil	S.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laud.p.ceteris	1	—	—	—	—	—
4	*Heyer*, Svennik Anton	P.	1861	Laudabilis.	Decbr. 62	Laudabilis.	—	3	(2)	17 Decbr. 69	—	—
5	*Halvorsen*, Georg Kjær	P.	1862	Laudabilis.	Juni 63	Laudabilis.	(2)	2	—	18 Decbr. 69	—	—
6	*Stub*, Kjeld Anton	S.	1863	Laudabilis.	Decbr. 64	Laud.p.ceteris	(2)	2	—	—	—	—

Opgaverne til Reallærerexamens skriftlige Prøve vare saalydende: I 1ste Semester: Til 3die Afdeling, hvortil fremstillede [illegible] Examinand. Opgave i general Zoologi: No. 1. At fremstille de Grunde, der har bevæget flere af de nyere Systematikere til [illegible] Klasseinddeling, hvorved disses Antal er forøget fra 4 til 5. No. 2. Forskjellen mel[illegible]

Angivelse af dens anatomiske Egenheder, dens systematiske Plads og Artsnavn, samt endelig dens Forhold i Naturen. No. 4. At beskrive og bestemme medfølgende Plante (Primula veris L.) Til 2den Afdeling, hvortil fremstillede sig 1 Examinand: Opgaver i kemisk Analyse: No. 1. $CaO\,CO_2$, $ZnO\,SO_3$, Hg Cl. No. 2. $ZnO\,SO_3$, Mn Cl, $MgO\,SO_3$. No. 3. CaO Ox, Am Cl. No. 4. $CuO\,SO_3$, Hg Cl, $KO\,NO_5$. Opgave i Fysik: No. 6. Hvorledes bestemmes et luftformigt Legemes specifiske Vægt, og hvorledes varierer denne med Temperatur og Tryk? At bestemme Ætherdampens specifiske Vægt af følgende Data: Et ved 0^0 graderet Barometerrør er fyldt med Kviksølv og anbragt med sin aabne Ende i et Rør med Kviksølv. Man indbringer i Røret $0^{Gr.}{}_{,75}$ Æther. Efterat Rørets Temperatur er bragt op til 80^0, finder man, at den hele Æthermængde er forvandlet til Damp og har et Volum, der efter Graderingen svarer til 366,48 Cubikcentimeter. Kviksølvet staar nu i Røret til en Høide af $152{,}16^{mm}$. Barometerhøiden er, reduceret til 0^0, lig 750^{mm}. — En Kubikcentimeter Luft veier ved 0^0 og 760^{mm} Tryk $0^{Gr.}{}_{,001293}$, — Kviksølvets Udvidelsescoefficient er $_{5551}$ og Glassets Udvidelsescoefficient: $0_{,000027}$. Opgave i mathematisk Geografi: No. 7. Hvorledes kan man af de maalte Vinkler og en bekjendt Side i et geodætisk Triangel beregne Længden af de andre Sider uden at tage Hensyn til deres Krumningsmaal? 1ste Afdeling, hvortil fremstillede sig 1 Examinand: Opgave i Mathematik: No. 1. At finde det bestemte Integral $\int_0^\infty x^n e^{-ax} \sin bx\,dx$, hvor a er et positivt Tal. No. 2. At bestemme det til et givet Kordsystem svarende Diametralplan i en Flade af 2den Grad, samt at angive Betingelserne for, at det søgte Plan skal være et principalt Plan. At anvende dette for at finde de 3 principale Planer i Fladen $2x^2 + 4y^2 - z^2 + 4yz - 4zx - 8xy + 2x + 4y + 2z = 0$. No. 3. At integrere Differentialligningen $\frac{d^2y}{dx^2} + \frac{m}{x}\frac{dy}{dx} + ny = 0$, naar $m > 0$ og < 2. Opgave i Mekanik: No. 4. Et Legeme kastes vertikalt opad med en Hastighed u; Luftmodstanden antages proportional med Hastighedens Kvadrat. Find Tiden, som medgaar fra det Øieblik af, at Legemet er udkastet, til det atter kommer ned igjen til sit Udgangspunkt. No. 5. At udvikle Theorien for prismatiske Legemers Bøining og anvende den paa det Tilfælde, at en rektangulær Bjelke er horizontalt indmuret i begge Ender og bærer en jævn Belastning. No. 6. At udvikle Theorien for Luftens Udløb af et Kar, naar Trykket inde i Karret og udenfor samme antages konstante. — I 2det Semester vare de skriftlige Opgaver saalydende: Til 2den Afdeling, hvortil fremstillede sig 3 Examinander: No. 1. $ZnO.\,SO_3$, Mn Cl, $MgO.\,SO_3$. No. 2. CaO. Ox, Am Cl. No. 3. $CuO.\,SO_3$, Hg Cl, $KaO.\,NO_5$. No. 4. I Fysik: Hvorledes har man søgt at bestemme Luftens Fugtighedsgrad? Fundamentalformlerne udvikles. No. 5. I mathematisk Geografi: Theorien for den terrestriske Refraction udvikles. Der vises, hvorledes man ved Beregning kan finde den Virkning, som Refractionen og Jordens Krumning har paa en trigonometrisk Høidemaaling, og hvorledes et Nivelleringsarbeide kan anordnes saa, at begges Virkning elimineres. Til 3die Afdeling fremstillede sig 1 Examinand, der imidlertid forlod Examen, efterat følgende Opgave var givet: At beskrive de væsentligste Modifikationer i Synsorganets Bygning hos de forskjellige Dyrclasser.

Mineralogisk Embeds-Examen.

No.	Candidatens Navn,	Dimit.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.	Min. Embeds-Examen.	Charakter.	Studietidens Varighed.
1	Hagen, Ole Nerdrum	S.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.	17 Decbr. 69	Laudabilis.	4 Aar.

Opgaverne til mineralogisk Embeds-Examen vare saalydende: Opgave i Mathematik: No. 1. At udvikle den Newtonske Binominalformel under Forudsætning af, at Exponenten er et positivt og helt Tal. No. 2. At udvikle Theorien for plane Kurvers Krumningsradier. At anvende dette for at bestemme Keglesnittenes og Cycloidens Krumningsradier, samt for at fremstille Relationen mellem disse og de samme Kurvers Normaler. No. 3. At finde Værdien af Integralet $\int \frac{xdx}{\sqrt{x^2 - 2x + 8}}$ Opgave i Mekanik: No. 4. At udvikle Betingelsen for, at flere Kræfter have en Resultant og anvende samme paa parallele Kræfter. No. 5. At beregne Bøiningen og Bæreevnen af en horizontal rektangulær Bjelke, der er understøttet i begge Endepunkter, bærer en jævnt fordelt Belastning og en Last i Midten. No. 6. Hvorledes bestemmes det Tab, der fremkommer ved pludselige Tversnitforandringer? Anvend det paa Vandets Udløb af et Kar, der er forsynet med et kort cylindrisk Ansatsrør.

Foranlediget ved en Forestilling fra Prof. Guldberg angaaende Examination i Maskinlære ved Bergexamen har Collegiet gjennem Bergexamens-Deputationen ladet bekjendtgjøre, at Maskinlære overensstemmende med Reglement af 12te Juni 1843 § 5 ogsaa i Virkeligheden optages som særskilt Fag ved Bergexamen fra Juleexamen 1871, at Antallet af skriftlige Opgaver ved bemeldte Examen bibeholdes, men fordeles saaledes, at der falder 2 paa ren Mathematik, 2 paa rationel Mechanik og 2 paa Maskinlære, og at Fordringerne i ren Mathematik og rationel Mechanik i nogen Grad indskrænkes.

Uddeling af Universitetets

Prismedailler og Stipendier i 1869.

*De kgl. Pris-Medailler:**)

Blytt, Axel Gulbrand, Cand. philos., Conservator ved Universitetets botaniske Museum, for Besvarelse af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultets Opgave: „At paavise, hvilken Indflydelse Jordbund og Fjeldgrund har paa Vegetationen i Omegnen af Christiania."

Den Skjelderupske Guldmedaille.

En indsendt Prisafhandling, besvarende det medicinske Facultets Opgave: „Bidrag til Lymphekjertlernes normale og pathologiske Anatomi", er paa Grund af Mængden af microscopiske og andre Præparater endnu ikke bedømt.

Over Conservator A. Blytts Opgave har den af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet udnævnte Committe, bestaaende af DHrr. Professorer Rasch, Dr. Kjerulf og Dr. Schübeler, afgivet følgende Bedømmelse:

„Den os af Facultetet til Bedømmelse oversendte Besvarelse af dets Prisopgave for Aaret 1868: „At paavise den Indflydelse, som Jordbund og Fjeldgrund har paa Vegetationen i Omegnen af Christiania", have vi nøiagtig gjennemgaaet og meddele herved Facultetet, at vi finde Opgaven besvaret paa en, i Forhold til dens Vanskelighed og dertil indrømmede Tid, særdeles tilfredsstillende Maade.

Man ser, at Forfatteren har undersøgt Vegetationsforholdene i det af ham angivne temmelig vidtløftige Terrain, hvis geologiske Forskjelligheder han har fulgt i deres Hovedtræk med en stor Nøiagtighed. Ifølge hans Undersøgelser baade af dette Terrain og flere andre antager han, at Fjeldgrundens chemiske Sammenssætning har mindre Indflydelse paa den fanerogame Vegetation, end man i Almindelighed har troet, hvorimod Bjergarternes Aggregationstilstand, d. e.: den større eller mindre Lethed, hvormed de forvitre, synes at have en langt stærkere Indflydese. De i Afhandlingen anstillede Sammenligninger vise endvidere, at Forfatteren af Autopsi kjender Vegetationen i mange af vort Fædrelands Egne, og at han ikke er en Begynder i Videnskaben.

Idet vi saaledes, uden Betænkelighed, anbefale Forfatteren til Erholdelse af den udsatte Prisbelønning, ville vi ikke tilbageholde Ønsket om, at hans Afhandling maa blive udgivet i Trykken.**)

Afhandlingens Motto er: „Ars longa vita brevis."

Conservator ved Universitetets botaniske Museum, Cand. philos. Axel Gulbrand Blytt, der er en Søn af afdøde Professor Blytt, er født i Christiania den 19 Mai 1848. I 1860 bestod han, dimitteret fra Christiania Kathedralskole, Examen artium med Charakteren Laudabilis; ved Examen philosophicum i December 1861 erholdt han Laudabilis præ ceteris.

Nogen Besvarelse af de øvrige Prisopgaver var ikke indsendt.

Det kongl. Reise-Stipendium:

Sverdrup, Jacob, Cand. theol., 150 Spd., for ved et Ophold i Kjøbenhavn at studere det danske Folkehøiskolevæsen.

Stipendier til videnskabelige Reiser i Norge:

1. Dr. Sars, Professor og Candidat Sars, G. O., tilsammen 300 Spd. for i en Tid af 6—8 Uger i Løbet af Sommeren at anstille Undersøgelser over Hardangerfjordens Dybvandsfauna.
2. Sexe, Professor, 100 Spd., til en naturvidenskabelig Reise i Bergens Stift.

---

*) Naar ikke alle 6 Guldmedailler ere uddelte, anvendes Overskudet af Bevilgningen til Understøttelse af værdige og trængende Studerende under Benævnelse: „H. K. H. Kronprindsens Stipendier."

**) Afhandlingen vil blive udgivet som Universitetsprogram.

3. **Siebke**, H., Conservator, 120 Spd., for i Løbet af Sommeren at anstille entomologiske Undersøgelser paa en Reise gjennem Ringerige, Hallingdal, Filefjeld og Valders.
4. **Ross**, H., Cand. theol., 50 Spd., til at fortsætte Studiet af Dialekterne i de indre Bygder af Christianssands Stift.
5. **Wulfsberg**, Stud. med., 50 Spd., for i Løbet af Sommeren at anstille botaniske Undersøgelser i Egnen omkring Bergstaden Røraas.

De Rathkeske Stipendier til naturvidenskabelige Reiser i Norge:

1. **de Seue**, C., Cand. real., 200 Spd., for i Løbet af Sommeren at fortsætte Undersøgelsen af de glaciale Forhold ved Justedalsbræen og dens Omgivelser.
2. **Hjortdahl**, Th., Cand., 1ste Amanuensis, 50 Spd., for i 4 à 6 Uger at fortsætte de geologiske Undersøgelser i Kongsberg Omegn.

Det grevelige Hjelmstjerne-Rosencroneske Legat:

1. **Eriksen**, Andreas Emil, Cand. mag., 150 Spd., for under ½ Aars Ophold i Kjøbenhavn at studere Norges Historie.
2. **Stenersen**, Laurentius Borchsenius, Cand. mag., 150 Spd., for under et Ophold i Rom at studere Archæologi.
3. **Sehmidt**, Bertrand, Cand. mag., 400 Spd., for ved et Aars Ophold ved tydske Universiteter at fortsætte sine Studier af den græske Philologi.
4. Dr. **Kjerulf**, Professor, 100 Spd., til geologiske Excursioner med de Studerende.
5. Dr. **Schübeler**, Professor, 50 Spd., til botaniske Excursioner med de Studerende.

Adjunct-Stipendier:

Dr. philos. G. V. **Lyng***) (Stipendiat fra 1858) 350 Spd. aarlig i Philosophi;
Cand. theol. C. **Bang****) (St. fra 1858) 288 Spd. aarl. i Nordisk Litteratur;
Cand. mag. Ludvig L. **Daae** (St. fra 1863) 300 Spd. aarl. i Historie;
Cand. med. Axel **Boeck** (St. fra 1864) 240 Spd. aarl. i Zoologi og Physiologi;
Cand. jur. M. P. **Ingstad** (St. fra 1865) 240 Spd. aarl. i Lovkyndighed;
Cand. real. C. M. **Guldberg*****) (St. fra 1867) 240 Spd. aarl. i den anvendte Mathematik;
Cand. mag. J. **Johanssen** (St. fra 1867) 240 Spd. aarl. i latinsk Philologi;
Cand. med. Julius **Nicolaysen** (St. fra 1867) 240 Spd. aarl. i Chirurgi, Akiurgi og Ophtalmiatrik;
Cand. theol. Fredrik **Petersen** (St. fra 1868) 240 Spd. aarl. i Theologi;
Cand. mag. J. D. C. **Lieblein** (St. fra 1868) 240 Spd. aarl. i Ægyptologi.
Cand. mag: Johan **Storm**, 20 Spd. maanedlig i de levende Sprog for Maanederne October, November og December.

Det Munchske Legat:

Hertzberg, Ebbe Carsten Hornemann, Stud. jur., 120 Spd. aarlig, $\frac{1}{12}$ maanedlig.

De almindelige Stipendier:

I April.

Det Schytteske Legat:

Klæbo, J. Stud. theol.	36 Spd.	¼ maanedlig.
Nielsen, C. J. Stud. theol.	36 —	
Johannesen, O. A. Stud. theol.	36 —	
Berner, M. Stud. jur.	36 —	
Nannestad, J. v. d. L. Stud. med. . . .	36 —	
Daae, A. O. Stud theol.	36 —	
Otterbech, R. H. H. Stud. philos. . . .	36 —	
Jønsberg, S. Stud. juris.	36 —	ialt 288 Spd.

*) Ved Kgl. Resol. af 6te Februar 1869 udnævnt til Professor i Philosophi
**) Ved Kgl. Resol. af 6te Februar 1869 udnævnt til Professor i Nordisk Litteratur.
***) Ved Kgl. Resol. af 17de September 1869 udnævnt til Professor i anvendt Mathematik.

Det Bärnholdtske Legat:

Grønstad, N. L. H. Stud. med.	18 Spd.	
Bjørnstad, A. T. Stud. theol.	18 —	
Mogstad, P. T. B. Stud. med.	18 —	
Guldberg, C. J. Stud. med.	18 —	⅛ maanedlig.
Arctander, S. A. B. Stud. jur.	18 —	
Winther, H. T. A. Stud. philol.	15 —	
Nielsen, S. M. Stud. theol.	15 —	ialt 120 Spd.

H. K. H. Kronprindsens Stipendier:

Aamodt, O. N. A. Stud. med.	15 Spd.	
Kjær, C. A. Stud. med.	15 —	¼ maanedlig.
Frich, W. J. L. Stud. theol.	15 —	
Harboe, W. A. W. Stud. theol.	15 —	ialt 60 Spd.

Universitetsvennernes Legat: Klem, R. H. Stud. med. 21 Spd. ⅛ maanedlig.

Det Schnitlerske Legat: Schnitler, M. C. Stud. med. 62 Spd. 60 Sk. ⅛ maanedlig.

Det Hersleb-Stenersenske Legat: Hirsch, L. R. Stud. theol. 27 Spd. 60 Sk. ¼ qvartaliter.

Det Dedekamske Legat: Jensen, O. S. Stud. med. 46 Spd. ⅛ mdl.

Det Arendalske Legat: Frøstrup, E. S. Stud. jur. 27 Spd. 42 Sk. ⅛ maanedlig.

Trøndernes Legat: Conradi, P. H. Stud. med. 20 Spd. ⅛ mdl.

Rector Arentz's Legat: Eriksen, J. A. Stud. philol. 10 Spd. paa eengang.

Det Omsenske Legat:

Monsen, J. Stud. jur.	20 Spd.	⅛ maanedlig.
Greve, A. Stud. philos.	20 —	ialt 40 Spd.

Det Wexelske Legat: Stud. theol. G. Selmer, Th. Kyhn, M. Kjerulf og P. O. Strømme, med 25 Spd. til hver, ⅛ maanedlig.

I October:

De Kongelige Stipendier:

Frich, S. F. Stud. philol.	48 Spd.	
Hagen, O. N. Stud. min.	48 —	
Stub, K. A. Stud. real.	48 —	
Schjøll, O. C. M. Stud. real.	48 —	1½ maanedlig.
Hansen, Claus, Stud. med.	36 —	
Tobiassen, Chr. Stud. theol.	36 —	
Hansen, Chr. Stud. jur.	36 —	ialt 300 Spd.

Det Henrichsenske Legat:

Mønniche, C. A. M. Stud. jur.	100 Spd.	
Berger, T. J. Stud. jur.	100 —	1½ maanedlig.
Gjerløw, J. A. J. Stud theol.	100 —	
Gjølme, B. A. Stud. theol.	100 —	ialt 400 Spd.

Det Skjelderupske Legat: Dahl, O. W. Stud. med. 30 Spd. 1½ maanedlig.

Legatum Mentzianum: Gulbrandsen, L. Stud. jur. 28 Spd. 68 Sk. 1½ maanedlig.

Legatum Steenbuchianum: Dons, W. F. Stud. theol. 28 Spd. 68 Sk. 1½ maanedlig.

Legatum Nannestadianum: Eriksen, J. A. Stud philol. 8 Spd. 24 Sk. paa eengang.

Rector Arentz's Legat: Eriksen, J. A. Stud. philol. 10 Spd. paa eengang.

H. K. H. Kronprindsens Stipendier:

Aamodt, O. N. A. Stud. med.	15 Spd.	
Kjær, C. A. Stud. med.	15 —	¼ maanedlig.
Frich, V. J. L. Stud. theol.	15 —	
Harboe, V. A. V. Stud. theol.	15 —	
		ialt 60 Spd.

Det Schytteske Legat:

Klæbo, J. Stud. theol.	36 Spd.	
Nielsen, C. J. Stud. theol.	36 —	
Johannesen, O. A. Stud. theol.	36 —	
Berner, M. H. Stud. jur.	36 —	¼ maanedlig.
Nannestad, J. v. d. L. Stud. med.	36 —	
Daae, A. O. Stud. theol.	36 —	
Jønsberg, S. Stud. jur.	36 —	
Berner, S. H. N. Stud. med.	36 —	
		ialt 288 Spd.

Otterbech, R. Stud. philos. 6 Spd. maanedlig fra den Tid, han vender tilbage til Byen.

Det Bärnholdtske Legat:

Grønstad, N. L. H Stud. med.	18 Spd.	
Bjørnstad, A. T. Stud. theol.	18 —	
Mogstad, P. T. B. Stud. med.	18 —	
Guldberg, C. J. Stud. med.	18 —	¼ maanedlig.
Arctander, S. A. B. Stud. jur.	18 —	
Winther, H. T. Stud. philol.	15 —	
Nielsen, S. M. Stud. theol.	15 —	
		ialt 120 Spd.

Universitetsvennernes Legat: Klem, R. H. Stud. med. 21 Spd. ¼ maanedlig.

Trøndernes Legat: Conradi, P. H. Stud. med. 20 Spd. ¼ mdl.

Det Omsenske Legat:

Monsen, J. L. Stud. jur.	20 Spd.	¼ maanedlig.
Greve, A. U. Stud. theol.	20 —	
		ialt 40 Spd.

Det Dedekamske Legat: Jensen, O. S. Stud. theol. 46 Spd. ¼ mdl.

Det Arendalske Legat: Schønberg, O. Stud. philos. 27 Spd. 42 Sk. ¼ maanedlig.

Det Hersleb-Stenersenske Legat: Hirsch, L. R. Stud. theol. 27 Spd. 60 Sk. ¼ qvartaliter.

Det Schnitlerske Legat: Schnitler, M. C. Stud. med. 62 Spd. 60 Sk. ¼ maanedlig.

Det Wexelske Legat: Stud. theol. Th. A. Kyhn, G. A. Selmer, M. S. D. Kjerulf og P. O. Strømme med 25 Spd. til hver, ¼ maanedlig.

De specielle Stipendier:

Den 18de Juni 1869 uddeltes Renterne af Legatet „Prinds Gustavs Minde" til Stud. jur. Ludvig Peters med 75 Spd, for Aaret fra 1ste Juli 1869 til 1ste Juli 1870, ¼ qvartaliter.

Den 28de September 1869 uddeltes Renterne af Legatet „Professor og Rector Arentz's Minde" til Student P. H. B. Rogge med 63 Spd. 55 Sk. for Aaret fra 28de September 1869 til 28de September 1870, 1½ maanedlig.

Den 14de December 1869 uddeltes Renterne af det Knudssønske Legat til

Lindboe, Hjalmar, Stud. med.	30 Spd.	1½ maanedlig.
Deinboll, P. V. B., Stud. real.	15 —	¼ maanedlig.
Hansen, Jonas, Stud. philol.	15 —	
		ialt 60 Spd.

fra 14de December 1869 til 14de December 1870.

Af det Rostedske Legat, der uddeles af Christiania Cathedralskole ere de 3de fra 11te December ledigblevne Portioner tildelte Studenterne A. Løchen, E. Løchen og A. Sønderaall. Af det Mandallske Legat, der ligeledes uddeles af Christiania Cathedralskole, ere de 2de til samme Tid ledigblevne Portioner tildelte Studenterne S. K. Sommerfeldt og Wilh. Olsen.

Sygestipendier

ere i 1869 uddelte for:
Student Carl Bugge.
— Bakke.
— Ellefsen
med tilsammen 167 Spd. 76 Sk.

Fritagelse for Adgangsgebyr til det chemiske Laboratorium:
(5 Spd. for Semestret).

1. Stud. med. Wulfsberg.
2. Stud. real. Halvorsen.
3. Stud. real. Stub.
4. Stud. med. K. Nielsen.
5. Stud. med. O. Schøyen.

Det sædvanlige Honorar for Inspection ved Examinernes skriftlige Prøver er 1½ Spd. pr. Dag. Inspectionen overdrages i Regelen til 2de Inspecteurer for hvert Examensværelse. Ved Examen artium er der tillige antaget en Formand for Inspecteurerne med et noget høiere Honorar.

Prisopgaver for Aaret 1869—1870.

Det academiske Collegium har bestemt følgende Prisopgaver til Concurrence om de af Hans Majestæt Kongen udsatte Guldmedailler for Aaret 1869—1870:

Efter Forslag af det theologiske Facultet:

1. „Hvad lærer det nye Testament om Tiden for Herrens Gjenkomst?"

Efter Forslag af det juridiske Facultet:

2. „Om Jordegodsets Arvegang efter den ældre norske Ret."

Efter Forslag af det medicinske Facultet.

3. „Undersøgelser om Tobakens Virkninger."

Efter Forslag af det historisk-philosophiske Facultet:

4. „Om Sophistikens Indflydelse paa det Euripideiske Drama."

Efter Forslag af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet:

5. „De meteorologiske Elementers Afhængighed af Vindretningen ønskes oplyst for det sydlige Norges Vedkommende ved Beregningen af Vindroser. De fundne Resultaters indbyrdes Sammenhæng paavises i en Fremstilling af det sydlige Norges Meteorologi."
6. „Om Isomerierne og deres Betydning for den theoretiske Chemi."

Ligeledes har Collegiet til Concurrence om Professor Skjelderups Guldmedaille udsat følgende Prisopgave:

Efter Forslag af det medicinske Facultet:

7. „Beskrivelse af de saakaldte Perinealaponeuroser hos begge Kjøn efter Præparater, som Vedkommende selv maa forfærdige. Nøiagtige Tegninger maa ledsage Beskrivelsen, i hvilken tillige maa optages en historisk Oversigt over de væsentligste Arbeider denne Gjenstand

vedkommende med kritisk Bedømmelse af forekommende Uoverensstemmelser."

Det medicinske og det historisk-philosophiske Facultet have derhos senere foreslaaet, at det samtidig med Udsættelsen af ovenstaaende Prisopgaver maa blive bekjendtgjort, at Faculteterne agte for næste Aar (1870—1871) at foreslaa følgende Prisopgaver, hvis Besvarelser ikkun maa blive at indsende inden 15de April 1871, nemlig:

For Hans Majestæt Kongens Guldmedailler:

Efter Forslag af det medicinske Facultet:

8. „Følgerne af fremmede Legemers Indtrængen i Øiet, fremstillede fornemmelig efter egne Iagttagelser og anatomiske Undersøgelser hos Mennesker eller Dyr."

Efter Forslag af det historisk-philosophiske Facultet:

9. „En Fremstilling af den første Svensk-Norske Unions Historie."

10. „Hvorledes forholdt den græske Philosophi i dens Hovedformer sig til Folkets Religion?"

For Professor Skjelderups Guldmedaille:

Efter Forslag af det medicinske Facultet:

11. „Afhandling om Tonsillerne i anatomisk, physiologisk og pathologisk Henseende, ledsaget af Tegninger og Præparater."

Ifølge vedkommende Reglement og Collegiets senere Bestemmelse skulle Besvarelserne af de førstnævnte 7 Opgaver indleveres inden 15de April 1870, alene betegnede med Mottoer og ledsagede af forsegled Navnesedler.

☞ Paa omstaaende Side meddeles en Oversigt over Studietidens Varighed fra Univ. Stiftelse indtil 1869 incl. Siden 1ste Jan. 1867 erholdes nøiagtigere Opgaver af de Studerende selv ved Indleverelsen af deres Anmeldelser til Examina. Ligeledes meddeles Pag. 43 en Oversigt over anmeldte og immatriculerede academiske Borgere fra Univ. Stiftelse indtil 1869.

Oversigt

over Studietidens Varighed ved det norske Universitet

1811—1869.

Qvinqvenniet.	Theologisk Embedsexamen.		Juridisk Embedsexamen.		Medicinsk Embedsexamen.		Philologisk Embedsexamen.		Mineralogisk Embedsexamen.		Reallærer-examen.	
	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.
1811—15	3	$8\frac{8}{12}$	9	5	-	-	-	-	-	-	-	-
1816—20	33	$3\frac{9}{12}$	25	$3\frac{4}{12}$	1	$6\frac{3}{12}$	-	-	-	-	-	-
1821—25	65	$3\frac{6}{12}$	22	4	9	$6\frac{3}{12}$	-	-	2	$3\frac{6}{12}$	-	-
1826—30	161	3	40	$4\frac{7}{12}$	7	$5\frac{6}{12}$	7	$8\frac{4}{12}$	3	$2\frac{8}{12}$	-	-
1831—35	162	$4\frac{2}{12}$	89	$4\frac{8}{12}$	25	$5\frac{6}{12}$	3	$6\frac{10}{12}$	2	$3\frac{1}{12}$	-	-
1836—40	198	$5\frac{3}{12}$	158	$5\frac{3}{12}$	59	$5\frac{7}{12}$	8	$6\frac{2}{12}$	2	$4\frac{9}{12}$	-	-
1841—45	89	$4\frac{10}{12}$	181	$5\frac{7}{12}$	65	$6\frac{4}{12}$	14	$6\frac{9}{12}$	6	6	-	-
1846—50	91	$5\frac{4}{12}$	154	$4\frac{9}{12}$	42	$6\frac{5}{12}$	21	6	10	$4\frac{5}{12}$	-	-
1851—55	91	$4\frac{6}{12}$	166	$4\frac{7}{12}$	40	$6\frac{10}{12}$	19	$5\frac{6}{12}$	3	$4\frac{8}{12}$	3	$8\frac{3}{12}$
1856—60	73	$5\frac{3}{12}$	147	$4\frac{6}{12}$	49	$6\frac{7}{12}$	20	6	5	$4\frac{8}{12}$	7	$7\frac{6}{12}$
1361—65	118	$5\frac{4}{12}$	199	$4\frac{7}{12}$	58	$7\frac{1}{12}$	46	$5\frac{7}{12}$	7	$4\frac{10}{12}$	15	$5\frac{10}{12}$
1866	25	$5\frac{2}{12}$	45	$4\frac{8}{12}$	13	$6\frac{8}{12}$	3	$4\frac{10}{12}$	-	-	-	-
1867	28	$4\frac{4}{12}$	43	$4\frac{2}{12}$	16	$6\frac{7}{12}$	3	$5\frac{3}{12}$	2	$4\frac{3}{12}$	-	-
1868	32	$4\frac{5}{12}$	33	$3\frac{7}{12}$	20	$5\frac{9}{12}$	6	$5\frac{6}{12}$	1	3	3	7
1869	21	$3\frac{9}{12}$	38	$3\frac{6}{12}$	28	$5\frac{6}{12}$	3	$5\frac{6}{12}$	1	4	-	-
1811—1869	1190	$4\frac{1}{12}$	1349	$3\frac{11}{12}$	432	$5\frac{10}{12}$	133	$5\frac{7}{12}$	44	$3\frac{11}{12}$	28	$6\frac{9}{12}$

Anmærk. Antallet af Embedscandidater udgjør saaledes 3176. Antallet af immatriculerede academiske Borgere indtil Udgangen af 1869 = 4942. Da neppe mere end $\frac{2}{3}$ af fornævnte 3176 Embedscandidater (ca. 2382) kunne antages at være eller at have været i Embede, viser det sig heraf, at neppe Halvdelen af de Studerende betræde Embedsbanen.

Oversigt

over

de ved Universitetet immatriculerede academiske Borgere fra 1813—1869.

Qvinqvenniet.	Anmeldte til Ex. artium.	Ex.art. absolveret af: Skoledimitterede*).	Privatdimitterede.	Ialt.	Antal Immatriculerede: Efter Examen artium ved Chr. Univ.	Efter absolv. Exam. art. ved fremmed Universitet.	Ialt.
1813—1817	92	82	10	92	92	57 (Kjøbenh.)	149
1818—1822	175	113	51	164	164	14 do.	178
1823—1827	397	173	185	358	357	5 do.	362
1828—1832	630	187	336	523	521	2 do. 1 (Bonn) 1 (Berlin)	525
1833—1837	558	182	286	468	468	3 (Kjøbenh.) 2 (Kiel)	468
1838—1842	469	162	228	390	386	1 (Kjøbenh.) 1(Tübingen)	388
1843—1847	378	144	191	335	333	1 (Kiel)	334
1848—1852	501	204	217	421	418	1 (Kjøbenh.) 1 (Lund)	420
1853—1857	597	190	308	498	494	—	494
1858—1862	593	261	225	486	481	1 (Wien) 1 (München) 1(Nykjøbing Latinskole)	484
1863—1867	1019	429	329	758	756	—	756
1868	247	113	70	183	183	—	183
1869	265	129	73	202	201	—	201
1813—1869	6021**)	2169	2699	4868	4849	93	4942

*) Heri er medregnet Dimittender fra Overlærer Møllers Institut, fra Nissens, Gjertsens og Aars & Voss's Latinskoler.

**) Flere Reiteranter ere medregnede i dette Tal; enkelte Dimittender have endog fremstillet sig flere Gange.

Oversigt

over Anvendelsen af Stipendier til Reiser i Indlandet og Udlandet for Aaret 1869.*)

Stipendium.	Navn.	Resol.	Beløb.	Hvorhen g i hvilken Hensigt.	Hvorvidt indleveret		Bemærkn.ger.
					Beretning	indsamlede videnskr. Gjenstande.	
De af Storthinget 1868—69 bevilgede Midler til videnskabelige Reiser i Udlandet. (3600 Spd.)	1. *Heiberg*, Hjalmar Cand. med.	22 Mai 69	600 Spd.	for ved 1 Aars Ophold ved udenlandske især tydske Universiteter at studere pathologisk Anatomi og almindelig Pathologi.		Vedkommer kun de indenlandske Reisestipendier.	No. 1 er afreist.
	2. Dr. *Caspari*, C. P., Prof.	3 Juli 69	200 —	for at foretage en 2 à 3 maanedlig videnskabelig Reise til England.			
	3. *Esmark*, L. M., Prof.	—	600 —	for under 1 Aars Ophold i Udlandet at besøge Brasilien eller andre Lande i Syden.			
	4. *Monrad*, M. J., Prof.	—	150 —	for at besøge udenlandske Kunstanstalter og Museer.			No. 2, 3, 4 og 5 have endnu ikke reist.
	5. *Blom*, H.. Rector.	—	400 —	for ved nogle Maaneders Ophold ved russiske Universiteter at udvide sine Kundskaber i Russisk og Gammelslavonisk.			
	6. *Ibsen*, H., Cand.	—	300 —	for under 1 Aars Ophold i Sverige at studere det svenske Folks Cultur-, Kunst og Litteratur-Forholde.			No. 6 har benyttet Stipendiet.
	7. *Hansen*, G. A., Cand. med.	—	500 —	for under 1 Aars Ophold i Udlandet at studere microscopisk Anatomi.			No. 7 har endnu ikke reist.

*) De med * betegnede have indsendt Beretning; om Afgivelsen af de paa Reiserne i Norge indsamlede Gjenstande af vidensk. Værd savnes Oplysning. Nogle Beretninger ville udkomme som Univ. Programmer.

Stipendium.	Navn.	Resol.	Beløb.	Hvorhen og i hvilken Hensigt.	Hvorvidt indleveret Beretning	indsamlede vidensk. Gjenstande.	Bemærkninger.
Deaf Storth. bev. Mid. til vid. Reis. i Udl. (3600 Sp.)	8. *Heiberg*, J. M., Cand. med.	3 Juli 69	300 Spd.	for under et 7 à 8 Maaneders Ophold i Udlandet at studere Chirurgi og Ophtalmiatrik.		Vedkommer kun de indenlandske Reisestipendier.	No. 8 har endnu ikke reist.
	9. *Lie*, S., Cand. real.	—	400 —	for under 1 Aars Ophold i Paris og Tydskland at studere Mathematik.			No. 9 er afreist.
	10. Dr. *Horn*, E. F. B., philos., Resid. Cap.	—	150 —	for under nogle Maaneders Ophold i Berlin at studere Philosophi.			No. 10 har endnu ikke reist.
Hjelmstj.-Rosencron. Stip. (3000 Spd. for 3 Aar.)	1. *Eriksen*, A. E., Cand. mag.	10 April 69	150 Spd.	for under ½ Aars Ophold i Kjøbenhavn at studere Norges Historie.			
	2. *Stenersen*, L. B., Cand. mag.	—	150 —	for under et Ophold i Rom at studere Archæologi.	*		
	3. *Schmidt*, B., Cand. mag.	—	400 —	for ved et Aars Ophold ved tydske Universiteter at fortsætte sine Studier af den græske Philologi.			endnu ikke reist.
	4. Dr. *Kjerulf*, Prof.	—	100 —	til geologiske Excursioner med de Studerende.	*		
	5. Dr. *Schübeler*, Prof.	—	50 —	til botaniske Excursioner med de Studerende.	*		
K. Stip. (150 S. aarlig).	1. *Sverdrup*, J. Cand. theol.	22 Mai 69	150 Spd.	for ved et Ophold i Kjøbenhavn at studere det danske Folkehøiskolevæsen.			er afreist.
Stip. til vid. Reis. i Norge. (600 S. aarl.)	1. Dr. *Sars*, Prof. og *Sars*, G. O., Cand.	22 Mai 69	300 Spd.	for i en Tid af 6—8 Uger i Løbet af Sommeren at anstille Undersøgelser over Hardangerfjordens Dybvandsfauna.			Beretningerne ere sandsynlig foredragne i Videnskabsselskabet.
	2. *Sexe*, Prof.	—	100 —	til en naturvidenskabelig Reise i Bergens Stift.			

Stipendium.	Navn.	Resol.	Beløb.	Hvorhen og i hvilken Hensigt.	Hvorvidt indleveret: Beretning	Hvorvidt indleveret: indsamlede videnskr. Gjenstande.	Bemærkninger.
Stipendier til videnskr. Reiser i Norge. (600 Spd. aarlig).	3. *Siebke*, Conservator	22 Mai 69	120 Spd.	for i Løbet af Sommeren at anstille entomologiske Undersøgelser paa en Reise gjennem Ringerige, Hallingdal, Filefjeld og Valders.	*		
	4. *Ross*, H., Cand. theol.	—	50 —	til at fortsætte Studiet af Dialekterne i de indre Bygder af Christianssands Stift.	*		
	5. *Wulfsberg*, Stud. med.	—	50 —	for i Løbet af Sommeren at anstille botaniske Undersøgelser i Egnen omkring Bergstaden Røraas.			
Rathkes Legat. (300 Spd. aarlig).	1. *de Seue*, C., Stud. real.	10 April 69	200 Spd.	for i Løbet af Sommeren at fortsætte Undersøgelsen af de glaciale Forhold ved Justedalsbræen og dens Omgivelser.	*		
	2. *Hjortdahl*, Th., 1ste Amanuensis, Cand.	—	50 —	for i 4 à 6 Uger at fortsætte de geologiske Undersøgelser i Kongsbergs Omegn.			

Anmærkn. For de af Storthinget bevilgede Stipendier til Reiser i Udlandet indsendes Beretningerne til det Kgl. Kirke-Departement. I Skrivelse af 6te April 1867 har Collegiet henstillet til det Kgl. Departement at lade disse Beretninger oversende til Universitetet, for at man ved senere Andragender maatte kunne være bekjendte med, hvorledes Vedk. have benyttet det tidligere tilstaaede Stipendium. Til Departementet er imidlertid ingen Indberetning kommet fra Andre end dem, der ere opgivne i Universitetets Matricul for 1868 Pag. 42 og 43. Prof. Christie's Beretning for forrige Termin er fremdeles beroende i Departementet.

Fremstilling

af Stipendieuddelingen i Oct. 1869, — navnlig for at vise den ligelige Fordeling mellem de forskjellige Fagstuderende.

Stipendier i Halvaaret Octbr. 1869—April 1870.	Theologer			Jurister			Medicinere			Philologer			Mineraloger og Realister			Studerende til Andenexamen		
	Antal	Beløb		Antal	Beløb		Antal	Beløb		Antal	Beløb		Antal	Beløb		Antal	Beløb	
		Spd.	Skill.		Spd	Skill.		Spd.	Skill.		Spd.	Skill.		Spd.	Skill.		Spd.	Skill
De Kongl. Stipendier	1	18	„	1	18	„	1	18	„	1	24	„	3	72	„	„	—	
C. Henrichsens —	2	100	„	2	100	„	„	—		„	—		„	—		„	—	
Skjelderupske —	„	—		„	—		1	15	„	„	—		„	—		„	—	
Mentzianum	„	—		1	14	34	„	—		„	—		„	—		„	—	
Steenbuchianum	1	14	34	„	—		„	—		„	—		„	—		„	—	
Nannestadianum og Rector Arentz's Legat	„	—		„	—		„	—		1	14	12	„	—		„	—	
Kronprindsens Legat	2	30	„	„	—		2	30	„	„	—		„	—		„	—	
Schytteske —	4	144	„	2	72	„	2	72	„	„	—		„	—		1	36	„
Bärnholdtske —	2	33	„	1	18	„	3	54	„	1	15	„	„	—		„	—	
Univ.vennernes —	„	—		„	—		1	21	„	„	—		„	—		„	—	
Trøndernes —	„	—		„	—		1	20	„	„	—		„	—		„	—	
Dedekamske —	1	46	„	„	—		„	—		„	—		„	—		„	—	
Arendalske —	„	—		„	—		„	—		„	—		„	—		1	27	42
Omsenske —	1	20	„	1	20	„	„	—		„	—		„	—		„	—	
Hersl.-Stenersenske Legat	1	27	60	„	—		„	—		„	—		„	—		„	—	
Schnitlerske —	„	—		„	—		1	62	60	„	—		„	—		„	—	
Knudssønske —	„	—		„	—		1	15	„	„	—		1	15	„	„	—	
Tilsammen	15	432	94	8	242	34	18	307	60	3	53	12	4	87	„	2	63	42
Hertil kommer endvidere følgende Legater, som uddeles af Andre end Colleg. acad.:																		
Treschowske Legat	1	8	15	„	—		„	—		„	—		„	—		„	—	
Wexelske Legat	4	100	„	„	—		„	—		„	—		„	—		„	—	
Prof. Rector Arentz's Minde	„	—		„	—		1	31	87½	„	—		„	—		„	—	
Rostedske Legat	„	—		„	—		„	—		„	—		„	—		3	45	„
Mandallske —	„	—		„	—		„	—		„	—		„	—		3	45	„
Tilsammen	20	540	109	8	242	34	14	339	27½	3	53	12	4	87	„	8	153	42

Det samlede Stipendiebeløb for Halvaaret 1869—1870 udgjør saaledes 1415 Spd. 104½ ß, som, fordelt paa 57 Stipendiater, bliver gjennemsnitlig 24 Spd. 100,₈ ß eller 4 Spd. 16,₈ ß om Maaneden for hver.

Sætter man de Studerende til Andenexamen ud af Betragtning og fordeler det paa de 49 til de forskjellige Embedsexamina Studerende faldende Stipendiebeløb, tils.: 1262 Spd 62½ ß, mellem de forskjellige Fag ligefrem i Forhold til de Studerendes Antal, vilde der tilfalde Theologerne c. 24 %, Juristerne 26 %, Medicinerne 36 %, Philologerne 11 % samt Mineraloger og Realister c. 3½ % eller nøiagtigere:

Theologerne vilde faa	301 Spd.	23,₇ ß,	(altsaa formeget	239 Spd.	85,₃ ß)
Juristerne —»—	326 —	35,₇ „	(altsaa forlidet	84 —	1,₇ „)
Medicinerne —»—	421 —	95,₆ „	(altsaa forlidet	112 —	68,₁ „)
Philologerne —»—	138 —	5,₉ „	(altsaa forlidet	84 —	113,₉ „)
Mineralogerne og Realisterne	45 —	21,₆ „	(altsaa formeget	41 —	98,₄ „).

Herved er dog at mærke, at der er 3 Legater til samlet Beløb 135 Spd. 75 ß, hvilke dels ifølge sine Statuter (det Treschowske og Wexelske) dels ifølge Vedtægt (det Hersleb-Stenersenske) ere Theologerne udelukkende forbeholdne.

De i October til Universitetet indkomne Stipendieansøgninger (altsaa de til det Rostedske og Mandallske Legat fraregnede) udgjorde tilsammen 97, altsaa omtrent 11,₃₇ % af de Studerendes samlede Antal (c. 850), saaledes fordelte:

Theologer	c. 120;	med 39	Ansøgninger,	altsaa fra 32,₅ %	af de Studerende,
Jurister	c. 130;	„ 16	—»—	—»— 12,₃ %	- —»—
Medicinere	c. 180;	„ 18	—»—	—»— 10 %	- —»—
Philologer	c. 55;	„ 10	—»—	—»— 18,₂ %	- —»—
Mineral. og Realister	c. 18;	„ 5	—»—	—»— 27,₇₈ %	- —»—
Andenexamenstud.	c. 350;	„ 9	—»—	—»— 2,₆ %	- —»—

Sætter man ogsaa her de Studerende til Andenexamen saavelsom de faatallige Philologer, Realister og Mineraloger ud af Betragtning, vil det sees, at Forholdet mellem dem, der have søgt, og dem, der have faaet Stipendium, bliver mere lige. Efter dette skulde der nemlig have tilfaldt Theologerne 600 Spd., Juristerne 246 Spd. og Medicinerne 276 Spd. Her stiller følgelig Udfaldet sig gunstigst for Medicinerne og ugunstigst for Theologerne, medens det næsten fuldkommen stemmer for Juristernes Vedkommende. Dette synes følgelig at tale for, at den begunstigede Stilling, som Theologerne have indtaget med Hensyn til Adgangen til at erholde Stipendier, ogsaa har indflydt paa Opfatningen blandt de Studerende og fremkaldt den uforholdsmæssig store Tilstrømning af Ansøgninger fra theologiske Studerende, medens omvendt Medicinerne have holdt sig mest tilbage.

Det Kongelige Norske Frederiks Universitets Aarsberetning for Aaret 1870.

Overensstemmende med § 6 i Lov af 17de September 1845 giver det academiske Collegium sig herved den Ære at fremsende underdanigst Beretning om Universitetets videnskabelige og oeconomiske Forfatning i Aaret 1870.

Første Capitel.

Om Universitetets Lærere og Embedsmænd m. m.

Ved Kgl. Resolution af 3die Januar 1870 meddeltes Professor i Theologi ved Universitetet, Jacob Frederik Dietrichson efter derom indgivet Ansøgning Afsked i Naade med en aarlig Pension af Statskassen, stor 1000 Spd.

Den 1ste Februar 1870 afgik Professor Anton Martin Schweigaard ved Døden. Det herved ledigblevne Professorembede blev derpaa kundgjort vacant som en Lærerpost i Lovkyndighed, Statsoeconomi og Statistik — til hvilket Embede Professor Schweigaard var bleven udnævnt ved Kgl. Resolution af 26de Marts og 11te August 1840 —, men da der ved Ansøgningsfristens Udløb ikke var indkommet noget Andragende om dette Embede, blev det efter Forslag fra Facultet og Collegiet ved Kgl. Resolution af 5te Mai 1870 bestemt, at Lærerposten i Statsoeconomi og Statistik skulde overdrages til Professor i Lovkyndighed Aschehoug, som forøvrigt fritoges for at holde Forelæsninger over de juridiske Disciplíner, forsaavidt han ikke dertil maatte se sig istand, hvorimod han fremdeles skal deltage i det juridiske Facultets Forretninger, navnlig i dets Examina paa samme Maade som forhen (jfr. den ovennævnte Resolution 26de Marts 1840). Det ved Professor Schweigaards Død ledige Embede blev derefter bekjendtgjort vacant som en Professorpost i Lovkyndighed.

Ved Kgl. Resolution af 12te Februar 1870 blev det academiske Collegium bemyndiget til i Aarets første Semester, indtil den efter Professor Dr. Wilh. Boeck ledige Lærerpost i de chirurgiske Disciplíner og Læren om Hudsygdomme maatte blive besat, at lade Foredrag og Examination i disse Fag udføre henholdsvis af Compagnichirurg, Universitets-Stipendiat J. Nicolaysen og Stadsphysicus Bidenkap paa de i Kgl. Resolution af 6te November 1869 fastsatte Vilkaar.

Ved Collegiets Bestemmelse af 26de Februar 1870 blev Universitets-Stipendiat Cand. mag. Lieblein ansat som 2den Amanuensis ved Universitets-Bibliotheket fra 23de Marts 1870, fra hvilken Tid Cand. Bätzmann fratraadte sin Stilling som Amanuensis. Ved Skrivelse til Collegiet af 17de December 1870 opsagde Stipendiat Lieblein atter sin Post ved Bibliotheket fra 1ste August 1871 at regne.

Ved Kgl. Resolution af 14de Marts 1870 blev Compagnichirurg ved Armeens Hovedstation, Universitets-Stipendiat Julius Nicolaysen uden foregaaende Prøveforelæsninger udnævnt til Professor i Medicin ved Universitetet med speciel Forpligtelse til at foredrage chirurgiske Disciplíner og, om forlanges, Læren om Hudsygdomme.

I Forbindelse med Compagnichirurg Nicolaysens Udnævnelse til Professor blev der opkastet det Spørgsmaal, hvorvidt Hudpathologi burde bibeholdes som særskilt Fag ved medicinsk Embedsexamen, idet Flertallet af det academiske Collegiums Medlemmer antog, at det burde overveies, hvorvidt man i Stedet kunde nøie sig med Vidnesbyrd om, at Examinanden en vis Tid havde overværet vedkommende Hospitalsservices cliniske Undervisning. I saa Fald tiltrængtes da heller ikke noget særskilt Foredrag over Faget ved Universitetet. Da imidlertid det medicinske Facultets samtlige Medlemmer paa et nær fraraadede en saadan Forandring, fandt man det retteste at frafalde denne Tanke. I Henhold hertil blev det paalagt Professor Nicolaysen at overtage Foredraget af Hudpathologi ved Universitetet, og Collegiet tildelte ham i den Anledning den 14de Juni 1870 et Reisestipendium af det Hjelmstjerne-Rosencroneske Legats Midler, stort 280 Spd., for under et circa 3 Maaneders Ophold i Udlandet at studere den nævnte Videnskab.

Ved Collegiets Bestemmelse af 26de Marts 1870 blev Cand. philos. Axel Drolsum ansat som 3die Amanuensis ved Universitets-Bibliotheket fra 23de Marts 1870 at regne.

Ved Kgl. Resolution af 9de April 1870 blev der tilstaaet Professor i Zoologi ved Universitetet, Lauritz Esmark et halvt til et Aars Tjenestefrihed for ved Hjælp af det ham ved Kgl. Resolution af 3die Juli 1869 meddelte Stipendium af 600 Spd. at foretage en Reise i videnskabeligt Øiemed til Nordamerica samt videre over Californien. Professor Esmark afreiste til America den 5te April.

Ved Kgl. Resolution af 9de April 1870 blev det tilladt Cand. me-

dicinæ Hjalmar Heiberg at afholde 3 offentlige Prøveforelæsninger for dertil beskikkede Censorer, for, hvis denne Prøve fik et fyldestgjørende Udfald at udnævnes til Professor i Medicin ved Universitetet. Disse Prøveforelæsninger afholdtes den 27de, 29de og 30te April for en Censurcommittee, bestaaende af det medicinske Facultets Medlemmer samt Expeditionschef T. Kjerulf og Læge Otto Lund. Efter denne Committés Indstilling blev han derpaa ved Kgl. Resolution af 24de Mai 1870 udnævnt til Professor i Medicin med speciel Forpligtelse til overensstemmende med Kgl. Res. af 28de Juli 1866 at foredrage foruden pathologisk Anatomi ogsaa almindelig Pathologi, samt til at overtage Overbestyrelsen af Universitetets pathologisk-anatomiske Museum og endelig til uden særskilt Godtgjørelse at fungere som Prosector ved Rigshospitalet og Fødselsstiftelsen overensstemmende med den Instrux, som af Departementet for det Indre for ham maatte blive udfærdiget.

I Anledning af et af det medicinske Facultet indgivet og af det academ. Collegium tiltraadt Andragende om, at Rigshospitalet herefter ikke blot maatte blive at anse som Universitetets practiske Læreanstalt, men fuldstændig maatte blive henlagt til Universitetet, — blev det ved Kgl. Resolution af 8de Juni 1870 bestemt, at der ingen Foranstaltning bliver at træffe med Hensyn til det saaledes fremkomne Forslag.

Ved Kgl. Resolution af 23de April 1870 blev Sognepræst til Holmestrand, forhenværende Universitetsstipendiat Frederik Wilhelm Klumpp Bugge uden forudgaaende Prøveforelæsninger udnævnt til Professor i Theologi ved Universitetet.

Ved Kgl. Resolution af 13de Juli 1870 blev det academiske Collegium bemyndiget til at overdrage til Universitets-Stipendiat Cand. mag. Johannsen, at udføre saavel den Professor i latinsk Philologi Dr. Aubert paahvilende Andel i Examen artium i 1870 som i de to følgende Semestre at holde de Professor Aubert paahvilende Foredrag 3 Timer ugentlig for de Latinstuderende til Examen philosophicum samt udføre Examinationen i Latin til denne Examen, — Alt uden forøget Udgift for Universitetskassen.

Ved Kgl. Resolution af 13de Juli 1870 blev Universitets-Stipendiat, Cand. juris Marcus Ploen Ingstad uden forudgaaende Prøveforelæsninger udnævnt til Professor i Lovkyndighed ved Universitetet.

Ved Kgl. Resolution af 17de August 1870 erholdt Professor ved Universitetet Unger Tilladelse til at opholde sig i Kjøbenhavn i et videnskabeligt Øiemed i 2det Semester 1870 og 1ste Semester i 1871, mod at de ham paahvilende Forelæsninger til Examen philosophicum uden forøget Udgift for det Offentlige besørges af Professor Sophus Bugge. Ved høieste Resolution af 6te September 1870 blev det academiske Collegium derhos bemyndiget til at lade den Professor Unger paahvilende Examination i de levende Sprog for den gjenværende Del af

Examen artium i 1870 udføre ved Universitets-Stipendiat, Cand. mag. Johan Frederik Breda Storm, dog saaledes, at derved ikke skulde paaføres det Offentlige nogen foreget Udgift.

Da det medicinske Facultets Secretair, Cand. med. Herman Vogt fra 1ste October 1870 var bleven ansat som Overlæge ved Jordemoderskolen i Bergen, blev Reservelæge ved Rigshospitalet, Cand. med. Axel Scheel i hans Sted antaget til Secretair ved dette Facultet.

Ved Kgl. Resolution af 1ste October 1870 blev Professor Lochmann indtil Videre fritaget for det ham midlertidig overdragne Hverv at forrette som Overlæge ved Rigshospitalets medicinske Afdeling B, hvorhos Corpslæge C. F. Larsen samtidig indtil videre constitueredes som Overlæge ved bemeldte Afdeling.

Ved Collegiets Bestemmelse af 10de December 1870 blev Stud. real. Christen de Seue antaget til 1ste Assistent ved det meteorologiske Institut, at regne fra 1ste Januar 1871, da Lieutenant i Marinen Salvesen efter Ansøgning fratræder denne Post. Til 2den Assistent ved dette Institut antoges af Bestyreren, Professor Mohn, Lieutenant Salicath, ligeledes fra 1ste Januar 1871 at regne.

Reisetilladelse til Udlandet har i Aarets Løb paa kortere eller længere Tid været tilstaaet Følgende: Professorerne Dr. Heiberg, Dr. C. Boeck, Dr. Faye, Monrad, Dr. Aschehoug, Esmark, Bjerknes, Mohn, Nicolaysen, Fr. Bugge og Hjalmar Heiberg, Universitetsbibliothekar Daae og Universitets-Stipendiat Cand. med. J. W. Müller.

Andet Capitel.

Om de Studerendes Antal.

Tilgangen af de ved Universitetet Studerende har i Aaret 1870 udgjort 191. Paa den anden Side ere Embedsexamina absolverede af 80 Studerende, nemlig 23 Theologer, 42 Jurister, 7 Medicinere, 6 Philologer og 2 Realister. Ingen Mineralog har underkastet sig Embedsexamen i 1870.

Med Hensyn til de forskjellige Classer af Studerende bemærkes Følgende:

a. Studerende til Embedsexamina.

De theologiske Studerendes Antal antages i 1870 at have udgjort omtrent 185.

De juridiske Studerendes Antal omtrent 240.

De medicinske Studerendes Antal var ved Udgangen af 1869 opgivet til 199. 7 have i Aarets Løb underkastet sig Embedsexamens 3die Afdeling og saaledes fuldendt sit Studium, hvorhos 3 medicinske Studenter vides at være døde. 34 have i 1870 indtegnet sig som Medicinere, hvorefter de

Studerendes Antal ved Udgangen af 1870 skulde udgjøre 223. Ved nærmere Gjennemgaaelse af Fortegnelsen over de Studerende erfares imidlertid, at 15 i Løbet af de senere Aar have forladt Studiet, og at 11 ere mange have været opførte, saaat det virkelige Antal af medicinske Studerende ved Udgangen af 1870 med nogenlunde Sikkerhed kan ansættes til 197. Af disse have 11 underkastet sig 1ste og 2den og 92 alene 1ste Deling af medicinsk Examen.

Philologernes Antal har ved Udgangen af 1870 antagelig udgjort omtrent 80,

Mineralogernes Antal udgjorde til samme Tid 2 og

de Realstuderendes 32. Af disse sidste have 5 faaet den i Lov af 9de September 1851 hjemlede Kgl. Tilladelse til at tage Reallærereksamen og at være academiske Borgere.

Det bemærkes, at Opgaven over Studerende til Embedseksamen denne Gang lotter sig til nøiagtigere Oplysninger end tidligere, da der inden de forskjellige Faculteter af Decanerne har været optaget Mandtal over de Studerende, hvorhos Collegiet har indskjærpet den Bestemmelse i de academiske Love § 2, at de Studerende til Embedseksamina skulle melde sig hos vedkommende Decaner. Det har herved vist sig, at de Studerendes Tal er større end tidligere antaget.

b. Studerende til Examen philosophicum.

De til denne Examen Studerendes Antal udgjorde i Aaret 1870 omtrent 290.

Totalantallet af de ved Universitetet Studerende var altsaa ved Aarets Udgang omtrent:

Theologer.	Jurister.	Medicinere.	Philologer.	Mineraloger.	Realstuderende.	Studerende til Examen philos.	Totalantallet af de Studerende.
185	240	197	80	2	32	290	1026

Tredie Capitel.

Den videnskabelige Virksomhed.

A. Forelæsninger ved det theologiske Facultet.

Professor Dr. C. P. Caspari fortsatte i begge Halvaar sine i første Halvaar af 1869 paabegyndte Forelæsninger over Matthæi Evan-

gelium og Examinatorier over første Mosebog, hine i 4 Timer ugentlig og i første Halvaar for 100—120, i andet for omtrent 70 Tilhørere, disse i 2 Timer ugentlig og med 30—40 Deltagere. I andet Halvaar læste han desuden 1 Time ugentlig over Esaias's Liv, Tid og Bog for omtrent 30 Tilhørere. I første Halvaar begyndte han — paa Grund af Sygdom — sine Forelæsninger først den 4de Februar og sluttede i den sidste Uge af Mai, i det 2det Halvaar læste han fra den 5te September til den 3die December.

Professor Gisle Johnson fortsatte gjennem begge Halvaar sit Foredrag over den systematiske Theologi 6 Timer ugentlig. Forelæsningerne begyndte han i første Halvaar efter Tilendebringelsen af den practisk-theologiske Examen den 12te Februar, i andet Halvaar, hvori han deltog i den skriftlige Prøve af Examen artium, den 12te September. De fortsattes i første Halvaar indtil den 20de Mai, i andet indtil den 29de November. Tilhørernes Antal var i begge Halvaar omkring 75.

Professor R. Lønder Nissen gjennemgik i begge Semestre 4 Timer ugentlig Kirkens Historie i Middelalderens sidste Halvdel samt Reformationshistorien for 50—60 Tilhørere, og fortsatte 2 Timer ugentlig sine Forelæsninger over Nordens Kirkehistorie for 90—100 Tilhørere. Forelæsningerne holdtes i første Semester fra 31te Januar til 16de Mai, i andet Semester fra 3die October til 24de November. Som Medlem af Deputationen for Examen artium examinerede han ved den mundtlige Prøve.

Professor F. W. K. Bugge, der ved Kgl. Resolution af 23de April 1870 var bleven udnævnt til Professor, paabegyndte den 8de September, strax efter sin Indflytning til Byen, exegetiske Forelæsninger over Epheser- og Colossenserbrevet, hvilke han tilendebragte den 23de November. Forelæsningerne, der afholdtes 6 Timer ugentlig, besøgtes af omkring 130 Tilhørere.

Universitets-Stipendiat. Cand. theol. Frederik Petersen var i 1ste Semester af Collegiet fritaget for at holde Forelæsninger, for at han kunde anvende Tiden til at udarbeide de i Aaret 1869 afholdte Forelæsninger over Dr. Kierkegaards Christendoms-Forkyndelse til en Afhandling. Ved Siden heraf fortsatte han i 5 Timer ugentlig sin private Undervisning i Dogmatik, men var fra Midten af Februar til Begyndelsen af September paa Grund af Sygdom nødt til at lade saagodtsom alt Arbeide ligge. Fra September Maaned har han særlig studeret Galaterbrevet og har derover holdt Forelæsninger 1 Time ugentlig for henved 80 Tilhørere. Ved Siden heraf har han 5 Timer ugentlig fortsat sine dogmatiske Examinatorier med 11 Deltagere.

B. Forelæsninger ved det juridiske Facultet.

Professor Dr. L. H. Aschehoug holdt i 1ste Halvaar fra 27de Januar indtil Examens-Begyndelse 3 Timer ugentlig Forelæsninger over den norske Proces for 20—25 Tilhørere. Samtidig holdt han 3 Timer ugentlig Forelæsninger over Fædrelandets offentlige Ret for 25—30 Tilhørere. For at forberede sig til Foredraget af Statsoeconomi og Statistik — hvilke Lærefag efter Professor Schweigaards Død ved Kgl. Resolution af 5te Mai 1870 vare blevne ham overdragne — erholdt han Tilladelse til at foretage en Reise til England indtil Udgangen af September Maaned. Han kunde derfor først begynde sine Forelæsninger i andet Halvaar den 3die October. Han læste derpaa 3 Timer ugentlig over Statsoeconomi for omtrent 50 Tilhørere og i samme Antal Timer over Fædrelandets offentlige Ret for omtrent 40 Tilhørere. Forelæsningerne sluttede den 5te December.

Professor Fr. Brandt fortsatte i første Halvaar fra 26de Januar 4 Timer om Ugen de i det foregaaende Halvaar paabegyndte Forelæsninger over Tingsretten for omtrent 50 Tilhørere. I 2 Timer om Ugen foredrog han derhos Bevistheorien og Rettergangsmaaden af den gamle norske Proces for 5 stadige Tilhørere. Da Tingsrettens Gjennemgaaelse var færdig den 28de April, anvendtes de tilbagestaaende Timer udelukkende til Retshistorien. I andet Halvaar foredrog han fra den 5te September Arveretten i 3 Timer om Ugen for omtrent 70 Tilhørere. I 2 Timer ugentlig fortsatte og tilendebragte han Foredraget af den gamle Proces for 3 Tilhørere, og har dermed fuldført det hele retshistoriske Cursus, hvilket i Alt har varet gjennem 9 Semestre eller omtrent 200 Timer. Endelig gjennemgik han 1 Time om Ugen den ældre Gulathingslovs Text for 6 Tilhørere og blev færdig med Christendoms-Bolken.

Forelæsningerne sluttede i begge Semestre ved Embedsexamens Begyndelse.

Professor L. M. B. Aubert tilendebragte i 1ste Halvaar sin Fremstilling af Retsphilosophiens Historie 1 Gang ugentlig for 10 Tilhørere. I 5 ugentlige Timer tilendebragte han først sin i det forudgaaende Semester paabegyndte Gjennemgaaelse af den norske Obligationsrets specielle Del, dog i Foredrag istedetfor i Examinatorier; derefter foredrog han Obligationsrettens og Contractslærens almindelige Del. Tilhørerantallet, som en Tidlang under den sidstnævnte Række Foredrag steg til 70—80, var i Almindelighed 40—50. Forelæsningerne begyndte den 24de Januar og sluttede i Midten af Mai, nogle Dage efter Begyndelsen af den skriftlige juridiske Examen. I 2det Halvaar gav han i 3 Timer ugentlig en Fremstilling af den norske Thinglysningsinstitution for 30—40 Tilhørere; i 2 ugentlige Timer foredrog han Folkeretten i Krigstid for ca. 20 Tilhørere, og 1 Gang ugentlig paabegyndte han en Fremstilling af

Norges folkeretslige Forhold for 8—10 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 30te August og sluttede den 1ste December.

Professor M. P. Ingstad holdt i 1ste Semester, som Universitets-Stipendiat, en Række af 15 Foredrag over Romerrettens Historie og Literatur. I andet Semester læste han, som Professor, for 45—50 Tilhørere, over den romerske Privatret almindelige Del. Forelæsningerne, der begyndte den 10de September og sluttede den 21de November, vare med Collegiets Tilladelse indskrænkede til 4 Timer om Ugen.

C. Angaaende det medicinske Studium har Facultetet indberettet Følgende:

a. Undervisning og Veiledning givet paa Universitetet af det medicinske Facultets Medlemmer.

Professor Dr. med. C. Heiberg foredrog i begge Semestre 1 Time ugentlig Ophthalmiatrik og 2 Timer ugentlig Chirurgi for 20—25 Tilhørere. I 1ste Semester hindredes han ved Sygdom fra at begynde Forelæsningerne før den 21de Februar, i 2det Semester begyndte de den 31te August. De ophørte den 16de Mai og 25de November (see Pag. 10.)

Professor, Dr. med. C. P. B. Boeck holdt i 1ste Semester 4 Timer ugentlig Forelæsninger over Physiologi for 5—4 Tilhørere og 2 Timer ugentlig physiologiske Colloqvier med omkring 20 Studerende. Forelæsningerne begyndte i den første Trediedel af Januar og sluttede ved medicinsk Examens Begyndelse. I 2det Semester holdt han 4 Timer om Ugen Forelæsninger over Physiologi for 3—1 Tilhører og 2 Timer ugentlig Colloqvier med omkring 25 Studerende. Forelæsningerne begyndte ikke før den 6te September, da ingen Tilhører tidligere havde meldt sig. De sluttede ved Examens Begyndelse. I 2det Halvaar holdtes tillige Forelæsninger over Histiologi og gaves Veiledning i Microscopi 4 Timer ugentlig for 7—12 Tilhørere.

Professor, Dr. med. Faye læste i begge Semestre 3 Timer om Ugen over Fødselsvidenskab, 2 Timer over Børnesygdomme og 1 Time over Fruentimmersygdomme. Tilhørernes Antal var i 1ste Semester 15, i 2det 10. De begyndte den 18de Januar og den 6te September (efter Hjemkomsten fra en Badereise i Udlandet) og sluttede ved Examens Begyndelse.

Professor Dr. med. Voss afholdt i begge Semestre Forelæsninger 6 Timer ugentlig, hvoraf 4 Timer over descriptiv Anatomi, 1 Time over topographisk Anatomi, og 1 Time over Medicina forensis. Forelæsningerne varede fra 10de Januar til 16de Mai og fra 29de August til 25de November. Tilhørernes Antal udgjorde efter de paategnede Lister i 1ste Semester: i descriptiv Anatomi 45, i topographisk Anatomi 12, Medicina forensis 5, i 2det Semester respective 52, 12, 7. — I de-

ſcriptiv Anatomi blev i 1ſte Semeſter gjennemgaaet Sandſeorganerne og endel af Nervеſyſtemets Centralorgan, i 2det Semeſter det øvrige af Centralorganet, Nervi cerebrales og Nervi spinales indtil Nervi dorsales. I topographiſk Anatomi foredroges i 1ſte Semeſter det Reſterende af Bryſtet og derefter Halſen, i 2det Semeſter det mandlige Bækken med Kjønsorganer ſamt endel af det kvindelige. I Medicina forensis fortſattes i det 1ſte Semeſter Capitlet om Læſioner, i 2det Semeſter blev afhandlet om forſkjellige Arter af Kvælning.

I 1870 ere 6 legale og 1 qvaſilegal Obduction udført over 4 Lig af Vogne og 3de af Nyfødte.

Profeſſor C. Winge foredrog i 1ſte Semeſter Feberſygdomme og Infectionsſygdomme, i 2det Sygdomme i Ventriklen. Forelæsningerne, der i 1ſte Semeſter holdtes 2 Gange, i 2det 3 Gange ugentlig, begyndtes 21de Januar og 2den September, og ſluttedes i 1ſte Semeſter med den medicinſke Examens Begyndelſe, i 2det paa Grund af en langvarig og farlig Sygdom allerede den 19de October. Tilhørernes Antal var omtrent 50 (ſee Pag. 11).

Profeſſor F. Lochmann foredrog i 1ſte Semeſter 1 Time ugentlig Hygiene, 2 Timer Pharmacologi og 1 Time Toxicologi, hvorhos 2 ugentlige Timer anvendtes til Examinatorier. I 2det Semeſter foredrog han 2 Timer om Ugen Hygiene og 2 Timer Pharmacologi. 2 Timer ugentlig examinerede han i Pharmacognoſi (1 nærmeſt beſtemt for Medicinere og 1 for Pharmaceuter). 1 Time ugentlig gjennemgik han derhos Pharmaciens Hiſtorie i Omrids og ſenere de udenlandſke Pharmacopöer. Forelæsningerne begyndte i Slutningen af Januar og den 1ſte September, forſaavidt Tilhørerne da havde indfundet ſig. Først over Markedet og henimod Midten af September indtraf imidlertid det ſtørre Antal Tilhørere. Ved de pharmacologiſke Forelæsninger varierede Tilhørerantallet fra 30—60, paa Examinatorierne fra 10—20, ved Forelæsningerne over Hygiene fra 3 til 8. Forelæsningerne vedvarede til medicinſk Examens Begyndelſe. Examinatorierne fortſattes dog noget længere.

Profeſſor Julius Nicolayſen foredrog i begge Semeſtre — indtil 14de Marts ſom Univ.-Stipendiat — Akiurgi 3 Timer ugentlig. I 1ſte Semeſter foredroges desuden i 2de ugentlige Timer Læren om Fracturerne og 1 Time om Ugen Chirurgia minor. I 2det Semeſter gjennemgik han Læren om Luxationerne i 2 Timer ugentlig ſamt Bandagelæren i 1 Time ugentlig. Tilhører-Antallet ved Forelæsningerne over Fracturer og Luxationer udgjorde mellem 30 og 40, over Chirurgia minor og Bandagelære mellem 40 og 50. I Operationsøvelſer paa Cadaver deltog fra 4 til 8. Forelæsningerne begyndte i 1ſte Semeſter i Februar, ſtraks efter Modtagelſen af Collegiets Anmodning herom, og ſluttede umiddelbart før Examens Begyndelſe. I 2det Semeſter begyndte de i Midten af September

efter Hjemkomsten fra en med offentligt Stipendium foretagen Reise til Udlandet og vedvarede til Examens Begyndelse.

Professor Hjalmar Heiberg foredrog i 2det Semester 4 Timer ugentlig generel Pathologi og pathologisk Anatomi, hvorved er gjennemgaaet de locale Circulations- og Ernæringsforstyrrelser samt endel af Svulstlæren. 1 Time ugentlig benyttedes til Demonstration af friske pathologisk-anatomiske Præparater, som dels vare samlede ved Sectionerne paa Rigshospitalet, dels ved Sectioner paa Byens Sygehus og ved private Sectioner i Byen. 1 Dag ugentlig anvendtes til at lade de Studerende selv foretage Obduction under Veiledning samt til Demonstration af de fundne pathologiske Forandringer. Desuden har han været tilstede 3—4 Timer hver Formiddag paa Rigshospitalets Laboratorium og stadig veiledet enkelte Studerende ved histiologiske Øvelser og Urinundersøgelser. Forelæsningerne begyndte den 3die September og sluttede den 30te November paa Grund af Examen. Tilhørernes Antal var omtrent 50.

b. Undervisning og Veiledning af Medlemmer af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet.

Professor Esmark holdt i 1ste Semester fra den 9de Februar til sin med Kgl. Tilladelse af 9de April 1870 foretagne Reise til Nordamerica, 2 Timer ugentlig zoologiske Foredrag for Medicinere, hvilke Forelæsninger mod Semestrets Slutning fortsattes af Prof. Rasch for nogle faa Timers Vedkommende.

Professor Waage læste i begge Semestre 3 Timer ugentlig over uorganisk Chemi og 3 Timer ugentlig over organisk Chemi. Tilhørernes Antal var ved de førstnævnte Forelæsninger 120—150, ved de sidstnævnte 30—40.

Professor Dr. Schübeler har i begge Semestre 6 Timer ugentlig (i 1ste Sem. for omtrent 40, i 2det for omtrent 50 Tilhørere) givet en Oversigt over Planterigets Naturhistorie med specielt Hensyn til de i Medicin, Oeconomi og Technik brugelige Vægter, og hertil er der bleven knyttet saadanne Bemærkninger om Planternes Forekomst og Udviklingshistorie, som Omstændighederne have tilladt. Til Demonstrationerne brugtes foruden forskjellige Planchéverker samt det Herbarium, der er indrettet til Brug for de Studerende paa Læseværelset, ogsaa Samlingen for den anvendte Botanik, der ved Udgangen af 1870 bestod af 3300 Numere.

c. Undervisning paa Rigshospitalet, Fødselsstiftelsen, Børnehospitalet, Gaustads og Christiania Bys Sindssygeasyler samt Christiania Bys Sygehus.

aa. Rigshospitalet.

Overlæge, Prof. Dr. Heiberg gav i begge Semestre daglig Undervisning i chirurgisk og ophthalmiatrisk Clinik. Af Tilhørerne, hvis

Antal ikke kan angives, have i 1ste Semester 29, i 2det 21 deltaget i Behandlingen af de Syge.

Overlæge, Prof. Winge underviste daglig i begge Semestre 2—3 Timer ved Sygesengen og holdt i 1ste Semester 1 Gang ugentlig demonstrative Forelæsninger over pathologisk Anatomi, hvorhos de ved Hospitalet forefaldende Sectionsfund forklaredes for de Studerende. Ved Demonstrationerne, Sectionerne og de chemiske og microscopiske Undersøgelser i det pathologiske Laboratorium deltog Assistenten Cand. med. Jac. Heiberg. I 2det Sem. holdtes 1 Time ugentlig clinisk Forelæsning paa Hospitalets Auditorium.

Overlæge, Prof. Lochmann var ved Sygdom forhindret fra at udføre Forretningerne som Overlæge, hvilke derfor i hans Sted udførtes af Reservelæge F. Stabell. Denne undervistе tillige i medicinsk Clinik fra 1ste Semesters Begyndelse til 10de October, fra hvilken Tid Corpslæge Larsen ansattes som Overlæge og gav Undervisning i medicinsk Clinik.

Overlæge, Brigadelæge, Dr. med. J. J. Hjort gav i begge Semestre paa Afdelingen for Hudsygdomme 1½ Time ugentlig clinisk Undervisning i Hudsygdomme og de veneriske Sygdomme. Tilhørernes Antal var 8—12.

Stadsphysicus Bidenkap gav i begge Semestre 1 Time ugentlig paa Hudsyge-Afdelingen clinisk Undervisning i Hudsygdommene og de syphilitiske Sygdomme.

Cand. med. A. Arndtsen gav daglig i begge Semestre Veiledning i Electrotherapi under Visittimerne. I 2det Sem. holdt han desuden 6 Foredrag over samme Emne.

Hospitalsapotheker Ditten veiledede i Aarets Løb 12 medicinske Studerende og Candidater i practisk Pharmaci.

bb. Fødselsstiftelsen og Børnehospitalet.

Overlæge, Prof. Dr. Faye. Den practiske Undervisning fandt Sted fra 1ste Januar til 20de Juni og fra 5te September til Aarets Ende, 1 Time daglig i Forbindelse med Visitten paa Stuerne, og til andre Tider, naar vigtigere Tilfælde ere forekomne. Et Par Timer ugentlig gaves desuden Veiledning i Undersøgelse af Svangre. Denne Undervisning benyttes af de ældre Studerende, der gjøre den i Examensreglementet befalede Øvelsestjeneste ved de nævnte Anstalter.

cc. Gaustads og Christiania Bys Sindssygeasyler samt Christiania Bys Sygehus.

Directeur ved Gaustad Asyl, O. Sandberg gav i begge Semestre clinisk Veiledning og foredrog administrativ og legalmedicinsk Psychiatri 2 Timer ugentlig, i 1ste Sem. for 1 examineret Læge og 1 ældre medicinsk Studerende, i 2det Sem. for 4 ældre medicinske Studenter.

Overlæge ved Christiania Bys Sindssygeasyl P. Winge gjennemgik i begge Semestre 1 Time ugentlig Sindssygdommenes Pathologi og Therapi for 8 Tilhørere. Desuden holdt han 1 Gang ugentlig clinisk Foredrag samt underviste og øvede i begge Semestre 5 ældre medicinske Studerende i Examination af Sindssyge og Affattelse af Sygejournaler over dem.

Overlæge Gjør gav i begge Sem. 1 Time om Ugen clinisk Undervisning paa Christiania Bys Sygehus. Tilhørernes Antal var fra 15—20.

d. Undervisning af de ved Universitetet ansatte Amanuenser og Conservatorer i Medfør af deres Ansættelse.

Første Amanuensis ved det chemiske Laboratorium, Hjortdahl, har paa Laboratoriet veiledet i kvalitativ Analyse. Ingen Medicinere have i Aarets Løb udført videregaaende Arbeider. I begge Semestre har han 1 Gang ugentlig holdt Forelæsninger over analytisk Chemi, hvilke have været stadigt besøgte af de medicinske Studerende.

Prosector J. Lie gav i 2det Semester Undervisning i Dissection, ledsaget af Demonstrationer paa Cadavere, saa ofte Anledning gaves. Han veiledede derhos i microscopiske Undersøgelser hver Eftermiddag mellem Kl. 6 og 8. I 1ste Semester erholdt Anatomikammeret 12 Cadavere, i 2det Semester 13, af hvilke endel overlodes til Operationsøvelser. I 1ste Sem. udførtes 53 Præparationer, i 2det 64.

Conservator ved det botaniske Museum A. Blytt har 2 Timer daglig været tilstede paa Museet for at tilse de Studerende og bistaa dem med de fornødne Oplysninger. Saavel Herbariet som Frugtsamlingen have været flittigt benyttede af de Studerende. Desuden har Conservatoren foretaget botaniske Excursioner med de Studerende. Paa en af disse var der endog 42 Deltagere.

e. Undervisning af Universitetets Stipendiater.

Univ. Stip., Cand. med. Axel Boeck læste i 2det Semester fra 24de Septbr. til Examinas Begyndelse, i Begyndelsen 3 Timer, senere 4 Timer ugentlig, over Dyrenes comparative Anatomi, Udvikling og Systematik for omtrent 42 Tilhørere, hovedsagelig medicinske Studerende.

f. Offentlige Forelæsninger, der med Collegiets Tilladelse efter det medicinske Facultets Anbefaling ere afholdte i Universitetets Auditorier.

Stadsphysicus Bidenkap har i begge Semestre 2 Timer ugentlig foredraget Hudsygdomme og Syphilis for et Antal af 12—20 Tilhørere.

Prosector Lie holdt fra 5te September til 26de Novbr. 2 Timer ugentlig Forelæsninger i descriptiv Anatomi for omtrent 40 Tilhørere.

5. Privat Undervisning af Amanuenser og Conservatorer ved Universitetets naturvidenskabelige Samlinger ved Hjælp af de til disse hørende Præparater og Apparater.

Professor J. Lie manuducerede i 2det Semester i deskriptiv og topographisk Anatomi.

Conservator Cand. med. Siebke manuducerede i Aarets Løb flere medicinske Studerende samt endel Pharmaceuter i Zoologi og comparativ Anatomi og har derved benyttet den zootomiske Samlings Præparater, ligesom han i disse Præparaters Benyttelse ogsaa har veiledet endel andre Studerende.

D. Forelæsninger ved det historisk-philosophiske Facultet.

Professor Dr. Holmboe holdt i 1ste Halvaar i Begyndelsen 4, senere efter Tilhørernes Ønske 3 Timer ugentlig Forelæsninger over Profeten Jesaia's 6 første Capitler for 6 Tilhørere, og derefter 3 Timer ugentlig over et Udvalg af Psalmerne for 14 Tilhørere, idet han samtidig fortsatte Forelæsningerne over Jesaia for 1 Tilhører, som ønskede at gaa videre end de øvrige. 2 Timer ugentlig fortsatte og afsluttede han de i 2det Semester 1869 begyndte Forelæsninger over bibelsk Archæologi for 2 Tilhørere, hvorefter han ligeledes i 2 Timer ugentlig gjennemgik Propheten Jona for 6 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 21de Januar og sluttede Dagen før Examen begyndte. I andet Halvaar læste han 2 Timer ugentlig over hebraisk Grammatik for indtil 24 Tilhørere; ligeledes 2 Timer om Ugen over udvalgte Psalmer for 6 Tilhørere, og 2 Timer ugentlig over Sanscritsproget for 3 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 9de September og sluttede den 14de December.

Professor Dr. L. C. M. Aubert fortsatte i 1ste Semester 3 Timer ugentlig Fortolkningen af 12te Bog af Tacitus's Annaler for et Antal af omtrent 40 Tilhørere, hvoraf circa Halvparten vare Philologer. Fortolkningen af 12te Bog tilendebragtes, men da hans Forelæsninger i omtrent 1 Maaned bleve afbrudte ved Sygdom, kom han ikke til, som anmeldt, at fortolke noget af Juvenal. I 2 Timer ugentlig læste han over den latinske Verbalflexion for omtrent 20 Philologer. 1 Time ugentlig holdtes skriftlige Interpretationsøvelser paa Latin (over den sidste Halvdel af 2den Bog af Xenophons Memorabilia Socratis), hvori omtrent 10 Philologer activt deltoge. Forelæsningerne begyndte den 21de Januar og ophørte for den førstnævnte Forelæsningsfvite Dagen før 2den Examens Begyndelse, for de sidste i første Halvdel af Juni før philologisk Examen. I andet Semester læste han i Medhold af Kgl. Res. af 13de Juli 1870 kun 3 Timer ugentlig for de philologiske Studerende, idet han 1 Time ugentlig fortsatte Forelæsningen over Verbalflexionen for 10—15 Tilhørere og 2 Timer ugentlig over udvalgte Satirer af Juvenal for 30—40 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 22de September, Dagen efter endt Examen artium, og ophørte den 8de December.

Professor M. J. Monrad har i 1ste Semester (fra 24de Januar til Udgangen af Mai) i 3 Timer om Ugen for 10—12 Tilhørere fortolket Platons Protagoras og senere Jon, i 2 Timer ugentlig for 10—15 Tilhørere handlet om Troens Forhold til Viden og endelig 1 Time ugentlig ledet Disputations-Øvelser med 4—8 Deltagere. — I 2det Semester læste han, efterat have deltaget i Censuren over Examen artiums skriftlige Prøve, 6 Timer om Ugen over philosophisk Propædeutik. Disse Forelæsninger, der maatte oppebie Tilendebringelsen af Examen artium, begyndte den 26de September og fortsattes til November Maaneds Udgang. De fulgtes af omtrent 100 Tilhørere, men i de sidste 2 Uger, efterat Anden-Examen var begyndt, kun af henved 30.

Professor Dr. C. R. Unger gjennemgik i 1ste Semester Begyndelsesgrundene i Oldnorsk for de til Anden-Examen Studerende. 2 Timer ugentlig fortsatte han Veiledningen i det italienske Sprog, og 1 Time ugentlig gav han yngre Philologer Veiledning i at læse gammelnorske Haandskrifter. Forelæsningerne begyndte den 24de Januar og sluttede ved Examinas Begyndelse. — I 2det Semester opholdt han sig i Kjøbenhavn i videnskabeligt Øiemed i Medhold af Kgl. Res. af 17de August 1870.

Professor Dr. L. K. Daa fortsatte i 1ste Halvaar 4 Timer ugentlig sine i det foregaaende Halvaar begyndte Forelæsninger over Englands Historie fra Elisabeths Thronbestigelse til Borgerkrigen. Ligeledes fortsatte han 1 Time ugentlig Forelæsningerne over Sveriges Historie efter 1319. Tilhørernes Antal var henholdsvis omtrent 50 og 15. I 2det Halvaar læste han efterat have deltaget i Censuren over Examen artiums skriftlige Prøve, i 5 ugentlige Timer ligeledes for omtrent 50 Tilhørere over den franske Revolutions Historie. Forelæsningerne holdtes i 1ste Halvaar fra 25de Januar til Examinas Begyndelse. I 2det Halvaar begyndte Forelæsningerne, der fornemmelig vare beregnede paa nye academiske Borgere eller de til 2den Examen Studerende, den 1ste October og sluttede ligeledes ved Examens Begyndelse. Der læstes kun 5 Timer om Ugen, idet Professoren 2 Gange ugentlig var beskjæftiget med Forevisningen af den ethnographiske Samling.

Professor O. Rygh fortsatte gjennem begge Semestre i 3 ugentlige Timer Fremstillingen af det romerske Riges Historie, i 1ste Semester for 8, i 2det for 5 Tilhørere. De 3 øvrige Timer anvendtes i begge Semestre til Fortolkning af Njaals Saga for henholdsvis 15 og 10 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte i 1ste Semester — paa Grund af et literairt Arbeide — først den 21de Februar og sluttede den 27de Mai. I 2det Semester begyndtes paa Grund af Deltagelse i Examen artiums mundtlige Prøve den 6te October og sluttedes den 30te November.

Professor P. O. Schjøtt fortsatte i 1ste Semester fra 27de Januar til Midten af Mai 3 Timer ugentlig sine Forelæsninger over Sophocles Oedipus Coloneus for omtrent 40 Tilhørere. 3 Timer ugentlig

fortsatte han sine literaturhistoriske Indledningsforedrag til Pindar, efter hvis Afslutning først i April han paabegyndte Gjennemgaaelsen af de pythiske Oder. Disse Foredrag besøgtes i Begyndelsen af 10—8, ved Slutningen af 16 Tilhørere. I 2det Semester fortsatte han Fortolkningen af Pindar i 3 Timer ugentlig og for et Tilhørerantal, der i Begyndelsen beløb sig til circa 20, men som i Slutningen sank ned til 8. Disse Forelæsninger, der holdtes paa Latin, begyndte den 8de October noget efter Afslutningen af Examen artium, hvori han havde deltaget, og vedvarede til den 28de November. 3 Timer ugentlig læste han fra 11te eller 12te October til 18de November, da Examen philosophicum begyndte, for hvilket 20 Tilhørere over Atticas politiske Forhold til og med Solon.

Professor, Dr. philos. G. V. Lyng læste i 1ste Sem. 6 Timer ugentlig fra 7de Februar til 16de Mai inclusive over Naturphilosophi og Psychologi for gjennemsnitlig 40 Tilhørere. I 2det Semester læste han, efterat have deltaget i Censuren over Examen artiums skriftlige Prøve, ligeledes 6 Timer ugentlig fra 10de September til 25de November over Ethik for gjennemsnitlig 27 Tilhørere.

Professor C. D. O. Bang havde i 1ste Semester Kirke-Departementets Tilladelse til at være fraværende fra Universitetet indtil den 9de April for at holde offentlige Forelæsninger i Bergen. Da han — efter sin Hjemkomst — den 24de April averterede Forelæsninger over svensk Literaturhistorie, indfandt der sig ingen Tilhørere, hvorfor han indstillede sine Forelæsninger for dette Semester. I 2det Semester holdt han efterat have deltaget i Censuren over den skriftlige Del af Examen artium, fra den 24de September til den philologiske Examens Begyndelse 2 Timer ugentlig Forelæsninger over dansk Literatur for et vel besat Auditorium, men til Forelæsninger over svensk Literatur fremmødte fremdeles ingen Tilhørere. Ved Siden heraf holdt han Læseøvelser i dansk og svensk Literatur tilligemed theoretisk Udredning af Regler for Læsning, forenet med æsthetiske Colloquier. Da Auditoriet var talrigt besat, holdt han saadanne danske Læseøvelser 2 Timer om Ugen og 1 Time svenske.

Extraordinair Professor J. P. Broch vedblev i 1ste Semester 2 Timer ugentlig for 1 Tilhører at fortolke Bidpai's Fabler, 1 Time ugentlig for 2 Tilhørere Zamachschari's Mufassal, og 2 Timer ugentlig for 1 Tilhører Historien om de 10 Vezirer; 1 Time ugentlig for 2 Tilhørere fortsatte han Øvelserne i at læse arabiske Haandskrifter; 1 Time ugentlig for 1 Tilhører fortolkede han Beidhavis Commentar til Koranen; 2 Timer ugentlig for 1 Tilhører gjennemgik han Lokmans Fabler samt Læsestykkerne i Caspari arabiske Grammatik; 1 Time ugentlig for 1 til 3 Tilhørere læste han over arabisk Syntax; 1 Time ugentlig for 1 Tilhører gjennemgik han en Del af Kirsch's syriske Chrestomathi. I 2det Semester fortsatte han 1 Time ugentlig for 2 Tilhørere Fortolkningen af Zamachschari's Mufassal, og gjennemgik 2 Timer ugentlig for 1 Tilhører en Del

af Lebids' Moallaka med Zuzeni's Commentar. Forelæsningerne begyndte i 1ste Semester den 20de Januar og sluttede den 13de Juni; i 2det Sem. begyndte Professoren, forhindret ved Sygdom, sine Forelæsninger først den 22de September og sluttede dem den 16de December, ligesom han med Collegiets Tilladelse for dette Semester indskrænkede sine Forelæsninger til de anførte 3 Timer ugentlig.

Extraordinair Professor J. A. Friis holdt i 1ste Semester 4 Timer ugentlig Foredrag over Lappisk for 6—4 Tilhørere og 2 Timer ugentlig Foredrag over Finsk for 3 Tilhørere, af hvilke 2 catholske Præster. Forelæsningerne begyndte i sidste Halvdel af Januar og endte den 9de Juni. Af Tilhørerne underkastede 2 sig Examen, den ene i Finsk, den anden i Lappisk. I 2det Semester holdt han 3 Timer ugentlig fra Begyndelsen af September til Midten af December Foredrag over Lappisk for 3 Tilhørere. Af Tilhørerne i dette Halvaar underkastede 2 sig Examen i Lappisk. — Professoren har i Løbet af begge Semestre fortsat med Trykningen af en ny Oversættelse af det lappiske Testamente, der ved Aarets Udgang var skredet frem til 21de Ark. Derhos har han paabegyndt Trykningen af en Lappisk Salmebog, der foruden 225 paa Lappisk oversatte Salmer tillige skal indeholde Collecter, Epistler, Evangelier, Udtog af Alterbogen samt de sædvanlige Alterbønner. Den vil i det Hele komme til at udgjøre 30—40 Ark. — I Petermanns „Geographische Mittheilungen Jahrgang 1870" har han i 10de Hefte udgivet et Originalkart over russisk Lapland med en kortfattet Beskrivelse.

Extraordinair Professor S. Bugge gjennemgik 2 Timer ugentlig for 10—15 Tilhørere Afsnit af Nordmandsprogets Formlære; navnlig gav han en historisk-etymologisk Fremstilling af Adjectivernes, Talordenes og Adverbiernes Dannelse, idet han stadig henviste til de nærmest beslægtede Sprog. 2 Timer ugentlig gjennemgik han for 10—15 Tilhørere Digtene i Sæmundar Edda og fik i dette Semester afsluttet denne Forelæsningsrække. 2 Timer ugentlig fortolkede han for 4—6 Tilhørere det oldengelske (angelsachsiske) Digt om Beowulf. Forelæsningerne holdtes fra den 24de Januar og fortsattes indtil 1ste Uge ind i Juni. — I 2det Halvaar holdt han, efterat have deltaget i Censuren over Examen artium skriftlige Prøve, 2 Timer ugentlig Forelæsninger over Snorre Sturlasøns Heimskringla for omtrent 20 Tilhørere; 1 Time ugentlig foredrog han Gotisk for omtrent 8 Tilhørere. Paa Grund af Prof. Ungers Fraværelse i Kjøbenhavn blev det ham overdraget at holde Forelæsninger over Begyndelsesgrundene i Oldnorsk, hvilke afholdtes 3 Timer ugentlig for 30 til 40 Tilhørere. Foredragene begyndte den 20de September og endte i 1ste Uge af December.

Universitets-Stipendiat, Cand. mag. J. Johansen læste i 1ste Semester 2 Timer ugentlig over Cicero de oratore, 2den Bog, for omtrent 15 Tilhørere. I 2det Semester var det ham ved Kgl. Res. af

13de Juli 1870 overdraget i Professor Auberts Sted at læse for de til Anden-Examen Studerende, og han gjennemgik da 3 Timer ugentlig for omtrent 40 Tilhørere udvalgte Elegier af Tibullus fra Begyndelsen af October til den 18de November, da han ved Anden-Examens Begyndelse blev nødt til at afbryde sine Forelæsninger.

Universitets-Stipendiat Cand. mag. J. Lieblein kom den 10de Marts 1870 tilbage fra sin den foregaaende Høst paabegyndte Reise til Ægypten og læste fra Slutningen af Marts til den 25de Mai først 1 senere 2 Timer ugentlig over hieroglyphisk Grammatik for 1 Tilhører. I 2det Semester læste han 1 Time ugentlig fra 24de September til 14de December over hieroglyphisk Grammatik for 4 Tilhørere, og 1 Time ugentlig fra 8de October til 26de November over samme Thema for 3 Tilhørere. Endelig holdt han 1 Time ugentlig fra 5te October til 7de December Forelæsninger over Træk af Ægypternes offentlige og private Liv. Disse Foredrag havde de samme Tilhørere, som fulgte Grammatikforelæsningerne.

Universitets-Stipendiat, Cand. mag. J. F. Storm har efter Tilbagekomsten fra sin Udenlandsreise i Aarets Løb fortsat sine Studier i de romanske Sprog. Han har derved paa den ene Side søgt at vedligeholde og udvikle sit Kjendskab til Sprogformen, Sprogstoffet og dets Anvendelse i de levende romanske Sprog, og paa den anden Side med Forkjærlighed søgt at trænge ind i disse Sprogs Væsen, studere Phænomenernes Oprindelse og Historie. Han har gjort nogle Studier over Quantitets- og Accentuationsforhold i det latinske Modersprog sammenlignet med de deraf afledede romanske, samt i Forbindelse dermed over Tonefaldet eller det musicalske Element i disse saavelsom i de nordiske Sprog. Hertil har han knyttet nogle mere almindelige Bemærkninger over Sprogenes Lydsystem, articulerede og unarticulerede Lyd samt en systematisk Beskrivelse af de mærkeligste Lyd i de germanske, romanske og slaviske Sprog, der vare ham bekjendte. Han har dernæst nedskrevet nogle Tanker om Sprogenes gradvise Forandring eller Bevægelse gjennem Tiderne, om deres Fixering som Skriftsprog og Talesprogets Splittelse i Dialecter. Alt dette, anfører han, tiltrænger imidlertid Gjennemsyn og Omarbeidelse for at kunne udgives. Han har fremdeles gjort nogle Studier over den ældre franske og den ældre engelske Literatures Forhold til hinanden, hvorover han har holdt nogle Foredrag ved en Skole. Endelig har han forberedt sig til sine Forelæsninger i 1ste Semester 1871 over det italienske Sprog og dets Historie. Han var i 1870 fritaget for at holde Forelæsninger.

Universitets-Stipendiat, Cand. philos. J. Ernst W. Sars var i 1ste Semester fritaget for at holde Forelæsninger. I 2det Sem. holdt han 1 Time ugentlig fra den 7de October til Examinas Begyndelse for 40—50 Tilhørere en Række Forelæsninger over „Udviklingen af en almindelig historisk Videnskab i den nyere Tid." Iøvrigt har han i Aarets Løb væsentlig været beskjæftiget med at studere Norges ældre Historie.

e. Forelæsninger ved det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet.

Professor Rasch holdt i 1ste Semester fra den 4de Februar til Anden-Examens Begyndelse 6 Timer ugentlig Forelæsninger over Zoologi for mellem 30—50 Tilhørere. Demonstrationerne i Samlingen og Examinatorierne besøgtes af et noget større Antal. Da Prof. Esmark paa Grund af sin Bortreise til Udlandet, havde standset sine Forelæsninger for Medicinere og Realister, holdt Prof. Rasch mod Semestrets Slutning nogle faa Foredrag for disse. I 2det Semester holdt han fra den 27de Septbr. — efter Immatriculeringen — til Anden-Examens Begyndelse 6 Timer ugentlig Forelæsninger over de organiske Rigers almindelige Naturhistorie. Disse Foredrag besøgtes af 60—90 Studerende, medens Demonstrationerne og Examinatorierne, de anthropo- og zootomiske Samlinger frequenteredes af indtil 120 Studerende.

Professor Münster forebrog i 1ste Semester fra 24de Januar til 4de Juni 6 Timer ugentlig Bergfabriklære for 2 Studerende. I 2det Semester gav han fra 5te September til 16de December 1 Time daglig 2 Studerende Undervisning i Proberkunst.

Professor Esmark holdt i 1ste Semester fra den 9de Februar 2 Timer ugentlig Forelæsninger over Zoologi for Medicinere og Realstuderende. Ved Kgl. Res. af 9de April blev der tilstaaet ham ½ til 1 Aars Tjenestefrihed for ved Hjælp af det ham ved Kgl. Res. af 23de Juli 1869 tilstaaede Stipendium af 600 Spd. at foretage en Reise i videnskabeligt Øiemed til Nordamerica samt videre over Californien. Fra denne Reise var han ved Aarets Udgang endnu ikke kommen tilbage.

Professor C. Fearnley læste i 1ste Semester 4 Timer ugentlig fra 27de Januar til 17de Mai over Astronomiens Elementer for circa 60 Tilhørere. Paa Observatoriet benyttedes ved Siden af disse Forelæsninger 8 Aftener til Forevisning og Forklaring, hver Gang et Par Timer. 1 Time ugentlig fra 7de Februar til 16de Mai læste han over Gravitationstheorien for 3—10 Tilhørere. Fremdeles holdt han 1 Time ugentlig fra 9de Februar til Midten af Mai Forelæsninger over de vigtigste Instrumenters Theori. Tillige gav han praktisk Veiledning til 2 Realstuderende, som øvede sig paa Observatoriet. — En meget stor Del af Arbeidstiden i 1ste Semester optoges af Arbeide med Beregning, Redaction og Correctur af Almanakken og Secalenderen i 5 forskjellige Udgaver, hvilket Arbeide nu er steget til mere end det Dobbelte mod før. — I 2det Semester læste Professoren 3 Timer ugentlig fra 29de August til 3die December over Geodæsi for 3—6 Tilhørere. 1 Time ugentlig fra 29de September til 1ste December holdt han Foredrag over Cometbaners Beregning for 3—5 Tilhørere. 1 Time ugentlig fra 27de September til 10de December læste han over Sandsynlighedsstigning for 2—6 Tilhørere, og endelig holdt han 2 Timer om Ugen fra 26de September til 24de November for Stu-

berende til Examen philosophicum astronomiske Indledningsforedrag for 50—60 Tilhørere.

Professor Dr. Th. Kjerulf begyndte i 1ste Semester sine Forelæsninger den 14de Februar (idet Auditoriet til den Tid maatte benyttes til Udpakning og Opstillinger i Anledning af Galleriernes Indredning) og fortsatte derpaa 3 Timer ugentlig — fra 31te Marts 4 Timer — med at læse over Geologi, først de actuelle Virkninger, dernæst Palæontologi. 1 Time ugentlig fortsatte han de i det foregaaende Semester paabegyndte Forelæsninger over Metaller, hvormed sluttedes den 31te Marts. 1 Time ugentlig fortsattes om Inflammabilia, 1 Time ugentlig anstilledes Øvelser. Tilhørernes Antal var fra 14—18 ved Forelæsningerne, undertiden det halve Antal ved Øvelserne. Forelæsningerne sluttede den 19de Mai paa Grund af Reallærereksamen, hvis mundtlige Prøve foregik 30te Mai — 3die Juni. Den 7de, 8de, 9de og 10de Juni foretoges en Excursion med 6 Deltagere, hvorefter Udbyttet ordnedes i Auditoriet. — Ved Siden af disse Forelæsninger holdt han i Løbet af April et sammentrængt Foredrag i en Række af Timer for Ingenieurer og Landmaalere. — I 2det Sem. foreteges den geologiske Excursion efter de Studerendes Ønske den 1ste, 2den, 3die, 4de, 5te og 6te September, hvorefter det vundne Udbytte udpakkedes i Auditoriet fra den 7de til den 10de September. Professoren maatte i den Anledning fra 22—25de September foretage en Revisionsreise for at bringe Rede i Forholde, hvorom 2 af Deltagerne i Excursionen havde bragt urigtige Efterretninger. Den 12te September begyndtes Forelæsningerne og fortsattes 5 Timer ugentlig til den 30te November over Crystallographi og Mineralsystemet for Begyndere. 1 Time ugentlig holdtes mineralogiske Øvelser indtil 30te November, senere hver Dag med et indskrænket Antal Deltagere indtil henimod Afholdelsen af Reallærereksamen 16—21de December. Tilhørernes Antal var indtil henimod 30te November 11—18; undertiden 1/3 mindre.

Professor H. Christie læste i 1ste Semester 1 Time daglig over Lyslære samt Electricitet og Magnetisme for omtrent 200 Tilhørere. 1 Time ugentlig læste han for Viderekomne over enkelte Affnit af Lyslæren. I 2det Semester læste han over Varmelæren 1 Time daglig for omtrent 200 Tilhørere (væsentlig Studerende til 2den Examen) og 1 Time ugentlig fortsattes de i 1ste Semester begyndte Forelæsninger for Viderekomne. Forelæsningerne varede fra den 26de Januar og 27de September til Examinas Begyndelse.

Professor P. Waage læste i 1ste Semester 3 Timer ugentlig fra 26de Januar til 16de Mai over uorganisk Chemi for 120 Tilhørere. Med omtrent 60 af disse foretoges en Tour til Lysakers chemiske Fabrik, hvis Indretning man besaa. Med omtrent 80 Deltagere blev derhos Indretningen og Driften af Gasværket gjennemgaaet paa Stedet. 3 Timer ugentlig fra 26de Januar til 18de Mai læste han over organisk Chemi

for gjennemsnitlig nogle og tredive Tilhørere. I 2det Semester læste han 3 Timer ugentlig over organisk Chemi fra 2den September til 22de November for 30—40 Tilhørere, og 3 Timer ugentlig over uorganisk Chemi for 120—150 Tilhørere (især Studerende til Anden-Examen) fra 26de September til 16de November.

Professor C. A. Bjerknæs holdt i 1ste Semester 3 Timer ugentlig Forelæsninger over Differential- og Integralregning; i 3 andre Timer fortsatte han sine Foredrag over Functionslæren. Tilhørernes Antal var omkring 8 à 10 og Forelæsningen begyndte den 24de Januar og sluttede ved Indtrædelsen af 2den Examen. I 2det Semester foredrog han 3 Timer om Ugen Trigonometri for 30 og derpaa Stereometri for 60—80 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 27de September. 3 Timer ugentlig læste han over bestemte Integraler og 3 andre Timer gjennemgik han Infinitesimalregningens Anvendelse paa Geometrien. Tilhørerantallet var omkring 8 à 10. Disse Forelæsningers Begyndelse var berammet til den 29de August, men kunde af Mangel paa Tilhørere først begyndes en Uge senere. De sluttede ved Anden-Examens Indtrædelse.

Professor Dr. Schübeler gav i 1ste Semester for omtrent 40 og i 2det for omtrent 50 Tilhørere 6 Timer ugentlig en Udsigt over Planterigets Naturhistorie med specielt Hensyn til de i Medicin, Oeconomi og Technik brugelige Vægter, og hertil knyttede han saadanne Bemærkninger om Planternes Forekomst og Udviklingshistorie, som Omstændighederne tillode. Han begyndte Forelæsningerne den 27de Januar og 27de September og sluttede ved Begyndelsen af medicinsk Examen.

Professor H. Mohn var ifølge Kgl. Res. af 6te Novbr. 1869 fritaget for at holde Forelæsninger ved Universitetet i Aaret 1870. Efter Opfordring af Selskabet for Christiania Byes Vel holdt han i Vinterens Løb nogle Foredrag over Veirforholdene i Norge.

Professor C. M. Guldberg holdt i 1ste Semester fra 20de Januar 4 Timer ugentlig Foredrag om Legemers Stød, Friction og Hydraulik; i 2 Timer ugentlig foredrog han Theorien for de Maskiner, hvori Varmen er den bevægende Kraft. Forelæsningerne sluttede den 28de Mai og var besøgt af gjennemsnitlig 8 Tilhørere. I 2det Semster begyndte han efter Afslutningen af Examen artium, hvori han deltog, sine Forelæsninger den 26de September og fortsatte 4 Timer ugentlig over Ligevægtslæren og 2 Timer ugentlig over Theorien for Vandhjul- og Partial-Turbiner. Foredragene sluttedes den 7de December og vare i Gjennemsnit besøgte af 12 Tilhørere.

Professor S. A. Sexe læste i 1ste Semester 3 Timer ugentlig over physisk Geographi for 2 à 4 Realstuderende fra 25de Januar. Efter endt Cursus foredrog han 3 Timer ugentlig Bergbygning for 2 Bergstuderende indtil 28de Mai. I 2det Semester læste han 3 Time ugentligt

over Bergbygning for 2 Bergstuderende fra 1ste September til 1ste December, da Cursuset var gjennemgaaet.

Universitets-Stipendiat, Cand. med. Axel Boeck har i 1870 udgivet en i det latinske Sprog trykt Oversigt over de nordiske Amphipoder, der er optaget i Videnskabsselskabets Skrifter, og er udkommet særskilt under Titelen: „Crustacea amphipoda borealia et arctica.„ Denne Orden af Crustaceerne er gjennem nævnte Arbeide bethdelig forøget og ordnet efter et af ham opstillet nyt System, der væsentlig er grundet paa Munddelene. Han har ved Siden deraf fortsat sine videnskabelige Undersøgelser angaaende Sildefiskerierne, dels gjennem Ophold paa Vestkysten under Vaarsildefisket, dels ved en Reise langs den bohuslehnske Kyst senere paa Vaaren. Resultatet af disse Forskninger har han nedlagt i sit Skrift, betitlet: „Silden, Sildefiskerierne, især det norske Vaarsildfiske." I 2det Semester holdt han Forelæsninger over Zoologi for Medicinere i Stedet for den fraværende Professor Esmark, og læste fra den 24de September til medicinske Examens Begyndelse først 3, senere 4 Timer ugentlig over Dyrenes comparative Anatomi, Udvikling og Systematik. Tilhørernes Antal var omtrent 42.

Universitets-Stipendiat, Cand. philos. G. O. Sars var i 1870 ved Collegiets Bestemmelse fritaget for at holde Forelæsninger. Naar undtages Maanederne Mai, Juni, Juli, August og September, i hvilke han har opholdt sig ved Lofoten for at fortsætte sine practisk-videnskabelige Undersøgelser over Torskefiskerierne, har han den hele øvrige Tid været beskjæftiget med Udarbeidelsen og Udgivelsen af zoologiske Arbeider, dels egne, dels efter Faderens efterladte Manuskripter. Han har i Aarets Løb fuldført 8 større Arbeider, hvoraf det ene: „Bidrag til Kundskaben om Christianiafjordens Fauna II" er samlet og udgivet efter Faderens Manuskripter. De 2 øvrige ere: „Carcinologiske Bidrag til Norges Fauna, Mysidæ", 1ste Hefte, med 5 Pl., samt en Bearbeidelse af det paa den svenske Fregat „Josephines" Expedition over Atlanterhavet indsamlede rige Materiale af Cumaceer, der af Professor Lovén er bleven overladt ham til Undersøgelse med Anmodning om over samme at forfatte en Afhandling, bestemt til Indførelse i Wetenskaps-Akademiens Øfversigt. Fremdeles har han beskjæftiget sig med Faderens Andeel i 3die Hefte af „Fauna litoralis Norvegiæ", samt med en Bearbeidelse af sine ved Lofoten gjorte Dybvandsfund af Mollusker, Polyzoer, Echinodermer og Coelenterater, bestemt til at udgives som Universitetsprogram.

Cand. philos. J. D. Behrens har indberettet, at Studentersangforeningens Medlemmer i 1870 har været lidt over 100. Foreningen har i Aarets Løb flere Gange optraadt offentlig. Saaledes deltog den i Juli Maaned i en større Sangerfest paa Frederikshald. Antallet af de extraordinære Sangermøder har derfor været meget betydeligt.

Premierlieutenant Wang begyndte i 1ste Semester Øvelserne med det ældste Parti i Vaabenføring — fra 1869 — omkring den 20de Januar og drev disse Øvelser indtil Kontrafægtning uden Kommando. Med Begynderpartiet begyndte han Mandag efter Markedet og drev Øvelserne indtil Mai Maaned. Deltagernes Antal paa Partierne var i Begyndelsen af Semestret, som i de foregaaende Aar, omtrent 20, men dette Antal formindskedes som sædvanlig udover Semestret, især ved Examens Begyndelse. I 2det Semester fortsatte han Øvelserne fra Begyndelsen af September indtil den 29de November, da han paa Grund af Sygdom blev nødt til at holde op.

Det academiske Collegium udsendte under 10de December 1870 til Universitetslærerne følgende Circulaire angaaende Forelæsningernes Afholdelse:

„Den Uregelmæssighed, som for Tiden finder Sted med Hensyn til „Forelæsningernes Begyndelse i Semestrene, og hvorved Universitetets „Ferier for de fleste Læreres Vedkommende udstrækkes langt ud over det „i Fundatsen fastsatte Tidsrum, foranlediger Collegiet til herved at „indskjærpe samtlige Universitetslærere Nødvendigheden af, at Forelæs„ningerne i næste Halvaar paabegyndes snarest muligt efter Midten af „Januar Maaned."

Cand. real. Dr. A. S. Guldberg holdt i Februar Maaned 1870 1 Gang ugentlig et Par populaire Forelæsninger om Blaise Pascal mod et Adgangsgebyhr à 60 ß. Han holdt derhos gratis endel videnskabelige Foredrag for de Studerende over et Afsnit i Ligningernes Theori (Ligningen af 5te Grad).

I 2det Semester holdt Conferentsraad, Professor Madvig p. t. Rector ved Kjøbenhavns Universitet, efter Indbydelse af en af Studentersamfundet nedsat Committe, fra den 17de Sept. til Slutningen af Octbr. i Universitetets Festsal en Række af Forelæsninger over Sprogets Væsen, Udvikling og Liv for henved 250 Tilhørere. Efter Foredragenes Afslutning gav han i et Par Timer en Fremstilling af visse Synspuncter af Grundlaget for det græske Statsliv, i Forhold til det romerske og det moderne. Ved Siden af disse Forelæsningerne for et større Publicum holdt han for de philologiske Studerende en Række af Foredrag over classiske Forfattere og Antiqviteter. — Til Erindring om sit Ophold i Christiania har Konferentsraad Madvig vist Universitetet den hædrende Opmærksomhed ved en Dedication at knytte dets Navn til en af ham udgivet Bog: „Adversaria critica" 1871 I.

Prøveforelæsninger.

I Henhold til Kgl. Resolution af 9de April 1870 afholdt Cand. med. Hjalmar Heiberg den 27de, 29de og 30te April 3 Prøvefore-

løsninger for en ledig Professorpost i Medicin. Den 1ste Forelæsning, hvortil Candidaten selv havde valgt Thema, var saalydende: „Om Epithelets Forhold under pathologiske Processer". Den 2den, hvortil Opgaven var ham meddelt af de i 1ste Capitel nævnte Censorer, og til hvis Bearbeidelse der var tilstaaet ham 8 Dage, lød saaledes: „Om Kræftsvulsternes Structurforhold og Udviklingshistorie". Denne Opgave udkom ved Lodtrækning mellem 3 af Censorerne givne Themata. Den 3die Forelæsning, hvortil Opgaven meddeltes Candidaten af Censorerne til extemporeret Behandling efter nogle Timers Forberedelse var: „Om Betændelseslærens nuværende Standpunct." — Om Udfaldet af Prøveforelæsningerne indeholdes Oplysning i foranstaaende 1ste Capitel.

Fjerde Capitel.

Om de i Aaret 1870 afholdte Examina.

a) Almenvidenskabelige Examina.

1. Examen artium.

Examen artiums skriftlige Prøve afholdtes i 1870 den 2den, 4de og 5te August, den mundtlige Prøve fra den 24de August til den 21de September, begge inclusive. Immatriculeringen foregik den 24de September. Continuations Examen artium afholdtes i Maanederne September, October og November. — Til Examen artium i 1870 var der anmeldt 253 Examinander, af hvilke 10 tilbagemeldtes af sine Dimissorer og 3, der ikke havde betalt det lovbestemte Gebyhr af 5 Spd. til Universitetscassen, udebleve fra den skriftlige Prøve; endelig udeblev 1 Examinand paa Grund af Sygdom fra hele den skriftlige Prøve. Af de 239, der fremstillede til denne, rejiceredes 39; 3 vare syge ved den ordinaire Prøve i 2 Dage, men fik siden — den 17de og 18de August — Adgang til at fremstille sig, og 3 udeblev i enkelte Dage uden senere at fremstille sig til Examen. Af de tilbageværende 197 Examinander, der saaledes tilstededes Adgang til den mundtlige Prøve, erholdt 2 Laud. præ ceteris, 94 Laudabilis, 74 Haud illaud. og 21 Non contemnendus, medens 4 ikke have bestaaet Examen, 1 ganske udeblev fra den mundtlige Del af Examen og 1 udeblev i enkelte Fag ved Continuations Examen artium, efterat han havde været sygmeldt i disse Fag ved den ordinaire Examen.

Af de fra de offentlige lærde Skoler — Frederiksstads Latin- og Realskole iberegnet — dimitterede 67 Examinander blev 1 tilbagemeldt før Examens Begyndelse, 1 erholdt Laudabilis præ ceteris, 50 Laudabilis, 15 Haud illaud. og 1 Non contemnendus.

Af de fra Christiania 3de større Privatskoler — Nissens, Aars & Voss's og Gjertsens — anmeldte 45 Dimittender rejiceredes 2, hvorhos 1 ganske udeblev fra den mundtlige Prøve. Af Resten erholdt 1 Laud. præ ceteris, 22 Laudabilis, 17 Haud illaud. og 2 Non contemnendus.

Af de fra forskjellige andre private Dimissorer anmeldte 140 Examinander, blev 9 tilbagemeldte før Examen, 7 udeblevne fra den skriftlige Prøve og 87 rejicerede ved denne. Af de tilbageværende 87 erholdt 22 Laudabilis, 42 Haud. illaud., 18 Non cont. og 4 bestod ikke Examen. 1 udeblev fra enkelte Fag ved den mundtlige Del af Examen.

Udfaldet af Examen artium med Hensyn til Dimissorerne vil erfares af følgende Oversigt:

Dimissorer.	Tilbagemeldte af Dimissor.	Ved den skriftlige Prøve.		Candidater, der have bestaaet Examen.				Ved den mundtlige Prøve.		Sa lt.
		Udeblevne.	Rejicerede.	Laud p. ceteris	Laudabilis.	Haud illaud.	Non contemn.	Rejicerede.	Udeblevne.	
Christiania lærde Skole	„	„	„	„	8	1	„	„	„	9
Throndhjems lærde Skole	„	„	„	„	11	4	„	„	„	15
Bergens lærde Skole	„	„	„	„	12	1	„	„	„	13
Christiansands lærde Skole	„	„	„	„	„	5	„	„	„	5
Drammens lærde Skole	1	„	„	„	3	1	„	„	„	5
Skiens lærde Skole	„	„	„	„	4	2	1	„	„	7
Frederikshalds lærde Skole	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stavanger lærde Skole	„	„	„	1	2	1	„	„	„	4
Lillehammer lærde Skole	„	„	„	„	5	„	„	„	„	5
Tromsø lærde Skole	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Frederiksstads Latin-Skole	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Aalesunds lærde Skole	„	„	„	„	2	„	„	„	„	2
Nissens Latin- og Realskole	„	„	2	„	7	7	„	„	„	16
Aars & Voss's Latin- og Realsk.	„	„	„	1	5	1	„	„	„	7
Gjertsens Latin- og Realskole	„	„	„	„	10	9	2	„	1	22
Cand. mag. B. Schmidt	„	„	2	„	2	4	8	„	„	16
Cand. mag. G. Storm	„	„	4	„	„	2	1	„	„	7
Cand. mag. H. Schjøth	„	„	„	„	„	2	„	„	„	2
Cand. mag. M. Langberg	„	„	1	„	„	1	2	„	„	4
Cand. mag. C. Mohn	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Cand. mag. Richter	„	„	„	„	„	1	„	„	„	1
Stud. philos. H. Larsen	8	4	7	„	1	„	2	„	„	22
Skolebestyrer Heltberg	„	1	„	„	3	„	1	„	„	5
Skolebestyrer Qvam	„	„	1	„	2	3	„	„	„	6
Cand. jur. Arneberg	„	„	„	„	1	1	„	„	„	2
Stud. philol. C. Olsen	„	„	„	„	„	2	„	„	„	2
Stud. philol. Schønheyder	„	„	„	„	1	1	„	„	„	2
Sognepræst Aars	„	„	„	„	„	1	„	„	„	1
Student Qvale	„	„	„	„	„	„	„	1	„	1
Sognepræst Bentzen	„	„	„	„	„	1	„	„	„	1
Overretssagfører Brandt	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1

Dimissorer.	Tilbagemeldte af Dimissor.	Ved den skriftlige Prøve.		Candidater, der have bestaaet Examen.				Ved den mundtlige Prøve.			Ialt
		Udeblevne.	Rejicerede.	Laud. p. ceteris	Laudabilis.	Haud illaud.	Non contemn.	Rejicerede.	Sygmeldte.	Udeblevne.	
Stud. med. Conradi	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Sorenskriver Dahl	„	„	„	„	1	„	„	„	„	„	1
Overretssagfører Dahl	„	„	„	„	1	„	„	„	„	„	1
Adjunct Dons	„	„	„	„	1	„	„	„	„	„	1
Adjunct Dorum	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Bylæge, Doctor Ebbesen	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stud. med. Scharffenberg	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Sorenskriver Fleischer	„	„	„	„	„	„	„	1	„	„	1
Pers. Capellan Frost	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Cand. jur. Frostrup	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stud. theol. Gjerlow	„	„	„	„	1	„	„	„	„	„	1
Rector Graff	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Practiser. Læge Gundersen	„	„	„	„	„	„	„	1	„	„	1
Seminariebest. Myhre	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stud. med. O. Poulsen	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stud. philol. Ultheim	„	„	2	„	„	1	„	„	„	„	3
Provst A. Hansteen	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Rector Knudtzen	„	„	„	„	1	„	„	„	„	„	1
Kgl. Fuldmægtig Hvitfeldt	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stud. M. K. Nielsen	„	„	„	„	1	1	„	„	„	„	2
Cand. theol. Aas	„	„	„	„	„	„	1	„	„	„	1
Cand. theol. Jansen	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Residerende Capellan Bie	„	„	„	„	1	„	„	„	„	„	1
Cand. philos. Wesenberg	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Student Munthe	„	„	„	„	„	„	„	1	„	„	1
Student Sommerfeldt	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Student Løvstad	„	„	„	„	„	„	1	„	„	„	1
Compagnichirurg Poppe	„	„	1	„	„	„	„	„	1	„	2
Sognepræst Rode	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Cand. jur. Roshauw	„	„	„	„	„	„	1	„	„	„	1
Cand. theol. G. Jensen	„	„	„	„	1	„	„	„	„	„	1
Bureauchef Smith	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Cand. jur. R. Olsen	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Dispacheur Beyer	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Provst Hauge	„	„	„	„	1	„	„	„	„	„	1
Student E. J. Hambro	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Sognepræst Uchermann	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Cand. jur. C. Berg	„	„	„	„	„	„	1	„	„	„	1
Pastor Holmboe	„	„	„	„	1	„	„	„	„	„	1
Cand. jur. C. Wogen	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stud. med. Torp	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Stud. med. Borgen	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1

Dimissorer.	Tilbagemeldte af Dimissor.	Ved den skriftlige Prøve.		Candidater, der have bestaaet Examen.				Ved den mundtlige Prøve.			Jalt.
		Udeblevne.	Rejecterede.	Laud. p. ceteris	Laudabilis.	Haud illaud.	Non contemn.	Rejecterede.	Sygmeldte.	Udeblevne.	
Stud. Ellertsen	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Cand. jur. Ellingsen	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Stud. Engelhardt	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Stud. Aafos	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Stadsphysicus Hanson	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Postmester Heyerdahl	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Cand. jur. Johansen	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Stud. philol. Diesen	„	„	3	„	„	„	„	„	„	„	3
Stud. theol. Kjerulf	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Cand. jur. Wulff	„	„	2	„	„	„	„	„	„	„	2
Stud. Henrichsen	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Stud. Baartvedt	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Assessor Selmer	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Pastor Christophersen	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Stud. Klovholdt	1	1	„	„	„	„	„	„	„	„	2
Stud. Hjelmsæter	„	1	„	„	„	„	„	„	„	„	1
Jalt	10	7	39	2	94	74	21	4	1	1	253

Med Hensyn til Dimittendernes Alder vare:

Aar.	16—17	17—18	18—19	19—20	20—21	21—22	22—23	23—24	24—25	25—26	26—27	27—28	28—29	29—30	30—35	35—40	Jalt.
Skoledimitterede	7	34	46	13	5	5	1	1	„	„	„	„	„	„	„	„	112
Privatdimitterede	3	17	25	32	20	13	5	7	4	1	2	2	1	1	5	3	141

Med Hensyn til Forældrenes Stilling var Forholdet følgende:

Dimittender.	Embedsmænd. Academici: Juridiske Embedsm., Sagførere.	Geistlige Embedsmænd.	Læger.	Militære Embedsmænd.	Kjøbmænd, Fabricanter.	Haandværkere, Skippere, borgere.	Gaardbrugere, Sendmænd.	Skolelærere og Kirkesangere.	Arbeidere og forskjellige Andre.	Jalt
Anmeldte	36	32	15	18	40	32	52	18	15	258
Bestaaet Examen	34	30	9	15	31	23	31	10	8	191

Med Hensyn til Dimittendernes Fødested stiller Forholdet sig saaledes:

Christiania Stift.	Hamar Stift.	Christians-sands Stift.	Bergens Stift.	Trondhjems Stift.	Tromsø Stift.	Jalt.
103	31	49	32	28	10	253

Med Hensyn til Dimittendernes Reiteration var Forholdet saaledes:

	1 Gang	2 Gange	3 Gange	4 Gange	5 Gange	Samlet Antal Reiter.
Anmeldt til en tidligere Examen artium	30	9	3	1	1	44

Gjennemsnits-Tabel

over

de ved Examen artium i 1870 givne Characterer

for Dimittenderne fra de lærde Skoler og fra de 3 større Latinskoler i Christiania.

Skole.	Antal Dimittend.	Udarbeidelse i Modersmaal.	Latinsk Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk. [1])	Tydsk.	Fransk.	Engelsk. [1])	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmetik.	Geometri.	Middeltal.
Christiania lærde Skole. . . .	9	3,00	2,55	1,77	1,66	1,50 [2]	1,33	2,11	1,78 [6]	2,00	1,88	2,00	2,11	1,88	2,00
Throndhjems do. do.	15	3,27	2,73	1,80	2,33	—	1,60	1,73	1,61 [13]	2,33	2,73	2,26	1,66	1,53	2,14
Bergens do. do.	13	3,23	2,77	2,15	2,23	1,33 [3]	1,92	2,07	2,00 [5]	2,00	2,23	1,23	1,54	1,46	2,06
Chr.sands do. do.	5	3,60	3,60	2,20	2,80	—	2,40	2,40	2,00 [3]	2,80	3,20	2,60	2,20	2,00	2,67
Drammens do. do.	4	3,25	3,25	3,25	2,50	—	1,50	2,25	2,00 [4]	2,25	3,00	1,75	2,00	2,25	2,44
Skiens do. do.	7	3,57	3,57	2,57	1,67	—	1,85	2,43	2,00 [2]	2,14	2,85	2,14	2,14	2,00	2,43
Frederikssh. do. do.	1	2,00	4,00	2,00	2,00	—	2,00	2,00	2,00 [1]	2,00	1,00	1,00	4,00	4,00	2,33
Stavanger do. do.	4	2,75	2,75	1,50	2,25	—	1,50	2,00	1,66 [3]	1,25	2,75	2,25	1,25	2,00	2,00
Lillehammer do. do.	5	3,40	2,40	1,60	1,60	—	1,40	1,80	1,20 [5]	1,80	1,20	1,40	1,60	1,20	1,71
Tromsø do. do.	1	2,00	2,00	1,00	2,00	—	1,00	1,00	—	1,00	1,00	2,00	2,00	2,00	1,54
Aalesunds do. do.	2	3,50	3,00	2,50	2,50	—	2,00	2,00	—	1,50	1,50	1,50	2,50	2,50	2,27
Fredriksstads Latin- do.	1	4,00	2,00	2,00	2,00	—	1,00	2,00	—	2,00	2,00	3,00	1,00	2,00	2,09
Risens Latin- og Realskole .	14	3,31 [2])	3,56 [2])	2,78	2,71	1,66 [3]	1,63	2,13	2,00 [5]	1,93	1,93	1,78	2,23	2,50	2,46 [2])
Aars & Voss's do. do. . .	7	3,14	2,71	1,71	1,57	—	1,28	2,28	1,00 [1]	1,71	1,86	1,71	2,14	2,14	2,01
Gjertsens do. do. . .	22 [3])	3,27	3,27	2,14	3,09	—	1,66	2,09	1,66 [9]	2,33	2,85	2,76	2,14	2,52	2,52
Middeltal.	—	3,25	3,02	2,14	2,35	1,50	1,65	2,07	1,72	2,07	2,38	2,04	1,96	2,04	2,25

[1]) Det i Parenthes indesluttede Tal betegner, hvormange Examinander der underkastede sig Prøve i dette Fag. [2]) Medregnet Characterer for de Dimittender, der rejiceredes ved den skriftlige Prøve. [3]) I de mundtlige Fag kun 21 Dimittender.

Examen artium's Deputationens Medlemmer i 1870 vare:

a) Ved den skriftlige Prøve:

Professorerne Johnson (Formand), Monrad, Bugge, Dr. Daa, Dr. Lyng og Bang.

b) ved den mundtlige Prøve:

Professorerne Dr. Holmboe, Dr. Unger, Nissen, Rygh, Schjøtt og Guldberg samt Universitets-Stipendiat Cand. mag. Johansen.

Som Censorer og Suppleanter vare af Kirke-Departementet beskikkede:

I Religion: Adjunct ved Aalesunds lærde- og Realskole Thaulow, og i hans Forfald Personel Capellan J. N. Brun;

I Latin: Adjunct ved Christiansands lærde- og Realskole Nygaard, og i hans Forfald Adjunct ved Christiania lærde Skole Ottesen.

I Græsk: Adjunct ved Throndhjems lærde Skole, Arentz, og i hans Forfald Skolebestyrer Gjertsen;

I Hebraisk: Overlærer ved Christiania lærde Skole Vogt, og i hans Forfald Cand. theol. Johan Jensen;

I Tydsk, Fransk og Engelsk: Adjunct ved Laurvigs Middel- og Realskole Thestrup, og i hans Forfald Overlærer ved Christiania lærde Skole Løkke;

I Historie og Geographi: Overlærer ved Lillehammer lærde- og Realskole, K. Nielsen, og i hans Forfald Cand. mag. B. Nielsen;

I Mathematik: Overlærer ved Frederikshalds lærde- og Realskole, Sylow, og i hans Forfald Adjunct ved Christiania lærde Skole, Dorum.

Forøvrigt var Collegiet bemyndiget til i uforudseede Tilfælde og ved extraordinaire Prøver at tilkalde andre Censorer.

Den sædvanlige Continuations-Examen artium for de Sygmeldte og for dem, der i enkelte Fag havde enholdt Characteren Slet afholdtes til forskjellige Tider i Løbet af September, October og November.

Continuations-Examen artium i Hebraisk absolveredes i 1870 af 60 Examinander.

Immatriculeringen af de nye academiske Borgere foregik den 24de September og den 15de November.

Ved Kgl. Resolution af 26de Februar 1870 blev det i Skoleforordningen af 7de November 1809 § 104 bestemte Straafansvar for Dimission til Examen artium i Henhold til Lov af 12te October 1857 § 3 indtil Videre naadigst ophævet for Bestyrerne af Aars & Voss's Latin- og Realskole i Christiania.

Examen philosophicum.

Til denne Examen fremstillede sig i 1ste Halvaar 196 og 2det Halvaar 273 Examinander. Examen fuldendtes i Juni Maaned af 110, i December Maaned af 69 Candidater, tilsammen 179, med følgende Hovedcharacterer:

Laudabilis præ ceteris	17
Laudabilis	102
Haud illaudabilis	55
Non contemnendus	5
Tilsammen	179.

Af disse underkastede 90 sig Prøve i Zoologi og Chemi og 89 i (mindst) 3 af de 4 Fag: Latin, Græsk, Oldnorsk og Historie.

Examen varede fra den 18de Mai til den 15de Juni og fra den 18de November til den 14de December.

b) Embeds-Examina.

1. Theologisk Embeds-Examen.

I 1870 have 23 Candidater absolveret den theoretiske Del af theologisk Embedsexamen; 9 af disse erholdt Laudabilis og 14 Haud illaudabilis.

Den theologiske Examen.

Begyndt.	Tilendebragt.	Anmeldt.	Bestaaet af
16de Mai.	15de Juni.	16	13
18de Novbr.	16de Decbr.	10	10

Ingen Candidat har i 1870 underkastet sig den homiletiske Prøve ved Universitetet.

2. Juridisk Embeds-Examen.

I 1870 have 42 Candidater absolveret juridisk Examen, hvoraf 23 med Laudabilis, 18 med Haud illaud. og 1 med Non contemnendus. 3 af disse havde imidlertid allerede underkastet sig Examen i et tidligere Aar, og den virkelige Tilvæxt af Candidater er saaledes 39.

Den juridiske Examen.

Begyndt.	Tilendebragt.	Anmeldt.	Bestaaet af
10de Mai.	25de Juni.	35	26
18de Novbr.	21de Decbr.	18	16

Da Erfaring har vist, at Statsoeconomien forsømmes af de juridiske Studerende, ligesom de øvrige Fag, hvori der kun er mundtlig

Prøve, har det juridiske Facultet under 7de Mai 1870 besluttet, at der herefter skal gives skriftlig Opgave i det nævnte Fag, første Gang ved Examen om Vaaren 1872.

3. Medicinsk Embeds-Examen.

Ved medicinsk Embedsexamen udførtes Examinationen af Facultetets Lærere samt i Botanik af Professor Schübeler, i Chemi af Prof. Waage, i Hudsygdomme i 1ste Semester af Statsphysicus Bidenkap og i Zoologi i 2det Semester af Universitets-Stipendiat A. Boeck.

Ved Censuren assisteredes Facultetet af flere ved forskjellige Resolutioner opnævnte Medcensorer.

I 1ste Semester anmeldte sig til 1ste Afdeling af medicinsk Examen 19, af hvilke 14 fuldendte Afdelingen, til 2den Afdeling 8, af hvilke 7 underkastede sig Examination, og til 3die Afdeling 4, af hvilke 1 erholdt Laudabilis og 3 Haud illaud. Den mundtlige Del af Examen varede fra 18de Mai til 15de Juni. Den skriftlige Opgave til 2den Afdeling (besvaret den 24de Mai) var: „En generel Fremstilling af Hjertesygdommenes Ætiologi." Den skriftlige Opgave til 3die Afdeling (ligeledes besvaret den 24de Mai) var saalydende: „En critisk Bedømmelse af Beviserne for, at et dødt Spædbarn har været levende eller aandet efter Fødselen."

I 2det Semester meldte sig til 1ste Afdeling 20, hvoraf 14 fuldendte Afdelingen, til 2den Afdeling 9, af hvilke 7 underkastede sig Examination, og til 3die Afdeling 3, hvoraf 2 erholdt Laudabilis og 1 Haud illaud. Den mundtlige Prøve varede fra den 26de November til den 22de December. Opgaven ved den skriftlige Prøve til 2den Afdeling (besvaret den 29de Novbr.) var: „Om Diabetes." Opgaven til 3die Afdeling (ligeledes besvaret den 29de November) var: „Kunne de paa Lig fundne Læsioner paavises at være Følge af Mord, Selvmord, Vaade? Angiv i saa Tilfælde Skjelnemærker."

4. Philologisk Embeds-Examen.

I 1870 have 6 Candidater absolveret philologisk Embeds-Examen, hvoraf 5 med Laudabilis og 1 med Haud illaud.

Den philologiske Examen.

Begyndt.	Tilendebragt.	Anmeldt.	Bestaaet af
21de Mai.	3die Juni.	4	2
26de Novbr.	7de Decbr.	4	4

En af Candidaterne havde en Gang tidligere aflagt Embedsexamen saa den virkelige Tilvæxt af philologiske Candidater i 1870 var 5.

5. Reallærer-Examen.

I 1ste Semester underkastede 1 Examinand sig denne Examens 2den (physisk-chemiske) Afdeling, og 4 underkastede sig den 3die (naturhistoriske) Afdeling. Af disse fidste var der 2, som ved Kgl. Resolutioner af 9de Marts 1867 og 4de Juli 1868 vare blevne fritagne for Examen artium og philosophicum. I 2det Semester absolveredes 2den Afdeling af 1 og 3die Afdeling af 3 Examinander. Af disse fidste fuldendte 2 derved Examen, begge med Laudabilis.

6. Bergexamen.

I 1870 underkastede ingen Examinand sig denne Examen.

Under 16de Marts 1870 bragte Bergexamens-Deputationen til de Bergstuderendes Kundskab, at Maskinlære overensstemmende med Regl. af 12te Juni 1843 § 5 optages som særskilt Fag ved Bergexamen fra 2det Semester 1871 at regne, at Antallet af skriftlige Opgaver ved bemeldte Examen bibeholdes, men fordeles saaledes, at der falder 2 paa ren Mathematik, 2 paa rationel Mechanik og 2 paa Maskinlære, samt endelig, at Fordringerne i ren Mathematik og rationel Mechanik i nogen Grad indskrænkes.

Femte Capitel.

Om Universitetets videnskabelige Samlinger.

1. Bibliotheket.

a) Personalet.

Da 3die Amanuensis Universitets-Stipendiat Lieblein ved Aarets Begyndelse var fraværende paa en Reise til Ægypten, besørgedes hans Forretninger i Henhold til Collegiets Bestemmelse af 29de December 1869 udførte af 1ste Amanuensis Telleffen og Student A. Drolsum, mellem hvilke hans Gage ligelig fordeltes. I Slutningen af Marts overtog Stipendiat Lieblein atter sin Post. — 2den Amanuensis Bätzmann havde under 23de December 1869 opsagt sin Tjeneste ved Bibliotheket. I Anledning heraf blev hans Plads besat med hidtilværende 3die Amanuensis, Lieblein, og dennes atter med Student Axel Drolsum.

I Henhold til den Universitetets Bibliothekar under 27de Juni 1864 givne Bemyndigelse har Bibliothekaren antaget Cand. jur. og Assistent ved Rigsarchivet O. Gr. Lundh som Medhjælper ved Catalogiseringsarbeidet, og har Cand. Lundh afskrevet Catalog-Sedlerne for Tilvæxten

1869, dels til Benyttelse for den videnskabelige Catalog, dels til Trykningen af Accessitcatalogen for det nævnte Aar.

Det bemærkes herhos, at Bibliotheket frembeles nyder Gavn af den forhenværende Bibliothekars, F. W. Keyſers uformindſkede Kjærlighed til den Stiftelſe, til hvis Vel hans Liv har været opofret. En Büſte i Marmor af Bibliothekar Keyſer, modelleret af Gloſimodt, til hvilken Midlerne vare tilveiebragte ved privat Subſcription, og hvortil Univerſitetet har bekoſtet Granitſøilen, blev den 16de Januar 1870 afſløret paa Bibliotheket, hvis Udlaansværelſe den pryder.

b) Udlaanet og Læſeſalen.

Udlaanet har i 1870 beløbet ſig til 12,113 Bind, ſaaledes fordelte paa de forſkjellige Fag: Philologi 2,050, Philoſophi og Pædagogik 410, Theologi 1,523, Jurisprudents, Statsoeconomi etc. 1,166, Medicin 682, Mathematik, Krigsvidenſkab, Søvæſen 96, Naturvidenſkab 999, Technologi 84, Hiſtorie, Literaturhiſtorie, Geographi, o. ſ. v. 3,781. Skjønliteratur 1,330.

Paa Læſeſalen har været fremlagt til Benyttelse 5,727 Bind ſaaledes fordelte paa de forſkjellige Fag: Philologi 568, Philoſophi og Pædagogik 135, Theologi 424, Jurisprudents, Statsoeconomi etc. 431, Medicin 586, Mathematik, Krigsvidenſkab og Søvæſen 35, Naturvidenſkab 512, Technologi 128, Hiſtorie, Literaturhiſtorie, Geographi 1,118, Æſthethik 656, Blandede Skrifter 1,134.

Skjønt Bibliothekets Udlaan visſelig er i Stigen, kan denne Stigen dog formentlig ikke ſiges at ſtaa i Forhold til det næſten fordoblede Antal af Studerende ved Univerſitetet og til Chriſtianias ſaa ſtærkt voxende Folkemængde. Det beløb ſig nemlig allerede for 16—17 Aar ſiden til mellem 10,000 og 11,000 Bind (f. Ex. i 1854: 10,807), ikke at tale om, at det i en endnu tidligere Tid var betydeligere endnu; thi dette havde ſin Aarſag deri, at Bibliotheket i et ældre Tidsrum brugtes ſom et Morſkabsbibliothek i Mangel af Leiebibliotheker i Chriſtiania.

I Aarets Løb har Bibliothekaren omhyggelig gjennemgaaet alle ældre Beviſer og indkaldt en ſtor Mængde Bøger fra forſømmelige Laantagere.

c) Bibliothekets Forøgelſe.

I Aarets Løb er Bibliotheket forøget med 2,509 Volumina. Heri er imidlertid ikke indbefattet to betydelige Bogſamlinger, ſom i 1870 ere tilfaldne Bibliotheket. Den første af disſe beſtod i en ſtor Del trykte Sager, ſom indkjøbtes af Bibliothekar P. Botten-Hanſens Dødsbo, og ſom ville øge Bibliothekets Forraad af fædrelandſk Literatur en meget anſeelig Tilvæxt. Den hidtil færdige Del af Catalogen over disſe Sager udgjør 800 Sedler. Den anden Samling er den værdifulde Gave, der i 1870 tilfaldt Bibliotheket overensſtemmende med en derom allerede i 1861 truffen Diſpoſition af Giveren, Profeſſor Laſſen i Bonn. Samlingen

efhentedes i April Maaned i Bonn af Bibliothekaren personlig. Den indeholder fornemmelig kostbare orientalske Verker, og ansloges af Sagkyndige i Tydskland til en Pengeværdi af 2 à 3,000 Thaler preussisk. Hidtil er af denne Samling catalogiseret omtrent den halve Del; Sedlernes Antal er omtrent 400.

Den gjennem Universitetets Secretair foregaaende Udvexling af norske videnskabelige Arbeider, fornemmelig academiske Skrifter, med lignende udenlandske, hvorved Universitetets Bibliotheket er kommet i Besiddelse af saa mange værdifulde og kostbare Skrifter, er fortsat ogsaa i 1870.

Den mellem Frankrige og Tydskland udbrudte Krig har i høi Grad hemmet Bibliothekets Forsyning af fransk, for en Del ogsaa af tydsk Literatur.

4) Tilvæxt-Catalogen for 1868 er udkommen i Løbet af Aaret, og Manuscriptet gjort færdigt til en lignende Catalog for 1869, der snart tør ventes udgivet.

2. Mynt- og Medaille-Samlingen

har i Aaret 1870 faaet følgende Tilvæxt:

	Guld.	Sølv.	Kobber m. m.	Alt.
a. Ved Gave	„	395	548	943
b. „ Kjøb	8	87	38	133
c. „ Bytte	1	„	1	2
d. Fra Mynten paa Kongsberg . . .	„	1	1	2
	9	483	588	1080
Drages herfra Afgang ved Bytte . .	„	1	„	1
Udkommer som endelig Tilvæxt . .	9	482	588	1079

Lægges denne Tilvæxt til Beholdningen ved Udgangen af 1869: 38,904 Mynter og Medailler, udkommer som samlet Beholdning ved Udgangen af 1870: 39,983 Mynter og Medailler.

Men ved denne Totalsum maa dog erindres, at deri er indbefattet et i Tidens Løb ansamlet temmelig betydeligt Antal af ganske forslidte Mynter, hvoraf flere ofte forekomme blandt større indsendte Gaver, hvilke Mynter alene ere tjenlige til at afhændes som Metal efter Vegt, og at der desuden i Beholdningen findes en Mængde Doubletter, hvilke dog kunne gjøre Tjeneste som Byttemiddel, forsaavidt de ere enten et eller andet Sted gangbare Mynter, eller de have nogen numismatisk Værdi.

De som i 1870 have skjænket Mynter og Medailler til Universitetets Samling, ere Prof. Dr. Caspari, det Svenske Vetenskabets-Academie, (gjentaget), Student Lorange, Foged Klingenberg, Disciple Jens Chr. Bjerknes, Prof. Rasch, Lars Thalberg i Skjeberg, Kammerherre C. F. Gjerdrum, Universitets-Stipendiat Lieblein, Agent Jacobsen, Agent Rode, Handelsbetjent Sørensen, Assessorinde Motzfeldt, Student Altenborg, Th. Siqve-

land i Kopervig, Amtmand Bloms Arvinger, Myntmester Langberg, O. C. Espelund fra Aremark, Pastor Neumann i Vaagen, Corpslæge Backer, Disciple Ferd. Lochmann, Apotheker Maschmann, Disciple Will. A. Smitt, Proprietair Nissen fra Orkedalen, Assessor Læssø i Kjøbenhavn, Assessor Maribo, Proprietair Daniel Franco i Alexandria, en Unævnt, Hr. F. Buchholtz, Mægler Pollack i Alexandria, Rich. Nordberg fra Nordamerica, Mr. Joh. Evans, Secr. of the Numismatic Soc. of London, Disciple Emil Knudsen, Prof. W. Boeck, Gaardmand O. A. Gjermundbo, Grosserer Ellingsen, en Unævnt, Direct. for Foreningen for norske Mindesmærkers Bevaring, Stud. Collett, Sagmester O. Andersen paa Eker, Disciple William Schmidt, Disciple Olaf Nordt, Skibscapt. Jensen, Handelsbetj. Zachariassen, Stud. Bull, Stud. Krebs, en Unævnt, Bankier Jacob Dybwad senior.

Et ikke ubetydeligt Antal for vort Cabinet nye og antike Mynter ere blevne skjænkede, især fra Hr. Dan. Franco i Alexandria og Mr. Evans i London. Disse ere blevne catalogiserede. Kun forholdsvis faa Mynter ere i 1870 erhvervede ved Kjøb, fornemmelig paa Auctioner i Stockholm og Kjøbenhavn.

De saaledes erhvervede Mynter ere som sædvanlig efterhaanden indførte i vedkommende Cataloger. Et større Antal af antike, især romerske og enkelte græske Mynter bleve henimod Aarets Slutning bestilte hos Antiquar J. F. Wesener (han udgiver en numismatisk maanedlig „Anzeige" med Priser opførte ved hver Mynt), men ved Aarets Ende var endnu Intet ankommet.

Kun enkelte jordfundne Mynter ere i Aarets Løb blevne skjænkede, men intet større Jordfund er erhvervet.

3. Samlingen af nordiske Oldsager.

Samlingen, der den 31te December 1869 talte 5,061 No., er i Aarets Løb forøget med 268 No. og talte altsaa den 31te December 1870 5,329 No. Af de tilkomne No. ere 61 erhvervede ved Kjøb for tilsammen 74 Spd. 24 ß og 10 No. ved Bytte; de øvrige ere indkomne som Gaver fra 52 forskjellige Givere. 20 No. høre til Stenalderen, 4 til Broncealderen, 83 til den ældre Jernalder, 117 til den yngre Jernalder, 13 til Middelalderen og 31 til Tiden efter Reformationen.

Gaver ere indkomne fra: Maler Carl Hansen, B. Sødtland, Ø. R. Barstad, P. Einang, Svendene i Smedelaget i Christiania, G. Bjelbøle, Ølbrygger Berdich, S. T. Raaen, S. S. Helling, M. J. Fraag, J. Mogstad, Andr. O. Svindal, Forstmester Hørbye, Stud. Færden, Kirkesanger S. Larsen, O. Amble, Ole Aasmundstad, Skolelærer O. Five, Student Melby, G. Myklebø, O. W. Langton, Ingebr. Ødegaarden, Adjunct Bendixen, Agronom L. Andersen, Landhandler Berg, P. Otnes, Slotsgartner

Layſen, Ingebr. Veien, Lars Veien, Andr. Oppen, E. J. Glommen, J. J. Gullerud, Ole Dæhli, Skomager Joh.s Aſtim, Kirkeſanger S. Viken, Antiqvar Nicolayſen, Rasm. Hovtun, E. O. Kroken, H. H. Elgeſen, Arnt Amundſen, Th. Aasland, Kjøbmand P. Simonſen, Kæmner Torgerſen, Stud. J. Brochmann, Foged G. Heiberg, Stud. art. Prydz, H. Veierud, Telegraphbeidsbeſtyrer Hanſen, P. P. Anniksdal, Lensmand S. Hoel og Foreningen til norſke Fortidsmindesmærkers Bevaring ſamt en unævnt Giver.

Samlingens jordfundne Jernſager (ca. 2,200 af dens No.) ere i Aarets Løb blevne præparerede efter en ny Methode, der foruden at give dem et ſmukkere Udſeende, tillige bevarer dem mod fortſat Forruſtning og hindrer den ved Forruſtningen losnede Overflade fra at falde af. Denne Foranſtaltning, hvorved det først er bleven muligt at conſervere Jernſagerne i den Stand, hvori de ere ved Indſendelſen til Samlingen, ſkyldes for en væſentlig Del Photograph ved Opmaalingen Hr. P. Peterſen, der baade har angivet den benyttede Methode og udført Arbeidet.

Som Vederlag for den i 1869 tilſtaaede Underſtøttelſe til en Reiſe til Kjøbenhavn har Photograph Peterſen afgivet til Samlingen 138 Copier af Guldbracteater i Kjøbenhavns Muſeum og 17 do. af Guldbracteater i de antiqvariſke Samlinger i Bergen og Throndhjem, ſamtlige Copier udførte ad galvanoplaſtiſk Vei og forgyldte. I 1870 har Hr. Peterſen med Collegiets Tilladelſe havt en Underſtøttelſe af Samlingens Aunuum, ſtor 75 Spd., til en Reiſe til Sverige og Danmark for at tage Copier til Samlingen af de i Sverige fundne Guldbracteater ſamt nogle ſenere fundne danſke. Disſe Copier ere under Arbeide og vil indkomme til Samlingen i 1871, hvorved den vil komme til at eie et ſaagodtſom fuldſtændigt Sæt af udmærkede Gjengivelſer af de hidtil i de nordiſke Lande fremkomne Bracteater. *)

Efterat den Samlingen tilhørende gamle Baad fra Tune i Slutningen af 1869 var bleven indflyttet i det for den opbyggede Hus, er den i Løbet af 1870 bleven repareret, ſaavidt dens Tilſtand tillader det, og derefter indſat med Olie. Den antages derved at have vundet ſaadan Styrke, at den med tilbørlig Forſigtighed kan bevares i den Stand, hvori den nu er.

Samlingen har ogſaa i 1870 været holdt aaben 3 Gange om Ugen, Søndag Kl. 2—3 og Mandag og Fredag Kl. 1—2 og har navnlig om Hverdagene været ſtærkt beſøgt.

4. Den ethnographiſke Samling

havde den 1ſte Januar 1870 1,975 catalogiſerede No., men den 1ſte Januar 1871 3,351 ligeledes i Catalogen indførte No., altſaa var Tilvæxten i Aarets Løb 375 No. Deriblandt ere Gaver fra Conſul Annerſtedt i

*) H. M. Kongen har ſamtidig ſkjænket Hr. Peterſen et Bidrag af 150 Spd. til det omhandlede Øiemed.

China, Skibscapt. Hagbart Dahl, Generalconsul Crowe, Fru Brodtkorb paa Kjørboe, Photograph Lindegaard, Handelsbetjent Torp i Bergen, Skibscapt. Aareberg i Stavanger, Styrmand Thormod Bassøe, Sognepræst Eilert Sundt, Missionair Borgen i Africa, Styrmand Landmark, Dr. Francisco da Silva Castro i Pará i Brasilien, Daniel Franco i Alexandria, Professor W. Boeck, Stud. Lorange, Læge Koren i Nordfjord, Prosector Lie, Solieutenant Oscar Rieck, Toldbetjent Norberg i Aalesund, Rector Blom, Forstmester Hørby, Stud. J. A. Christensen, Stud. Wulfsberg fra Røros. — Derhos ere nogle Sager kjøbte, navnlig en betydeligere Samling af ægyptiske Mærkværdigheder ved Universitets-Stipendiat Liebleins Hjælp og Velvillie.

Musæets Locale er fremdeles saa mangelfuldt og indskrænket, at de nye Erhvervelser ikke kunne udstilles, men blot forvares.

Besøget beløb sig i 1868 til 5,176 Personer, i 1869 til 5,184, i 1870 til 3,984. Denne Formindskelse skriver sig utvivlsomt fra en i Aarets Løb indtruffen beklagelig Omstændighed, at omtrent 4 Gjenstande befandtes at være borttagne fra Samlingen, tildels ledsaget af voldsom Beskadigelse af det Hele, hvortil de hørte. Den ene af disse, nemlig en sølvbeslaaet Kniv, kunde have nogen Salgsværdi. De øvrige ranede Gjenstande vare derimod, endskjøndt interessante for Samlingen, omtrent værdiløse udenfor denne. Derimod vare de af en saadan Beskaffenhed, at man rimeligst maatte tænke sig, at et Barn havde stjaalet dem for at lege med dem. Formedelst disse Tyverier maatte den Frihed indskrænkes, som hidtil havde været indrømmet Skolebørn til at besøge Samlingen, og derved modtage nogen geographisk Undervisning. Thi Musæet har hverken Rum til at forvare alle Gjenstande i laasfærdige Skabe og heller ikke Pengemidler til et saa talrigt Opsynspersonale, at det kan være betrygget imod, at enkelte mindre Sager ubemærket borttages. Da Controllen med store Sværme af Skolegutter derhos er den vanskeligste, besluttede Bestyreren kun at tilstede Børn Adgang, naar de ere i Følge med Lærere eller Foresatte. Da Skoleungdommen har været af Musæets flittigste Besøgere, havde dette Uheld, som opdagedes omtrent i Midten af Aaret, straz til Følge en betydelig Formindskelse i de Besøgendes Antal. En udlovet Belønning for Gjenerholdelsen eller for Forøverens Opdagelse ledede ikke til noget Resultat.

5. Det astronomiske og magnetiske Observatorium.

Til fortsat Iagttagelse af alle Stjerner, som ikke ere under 9de Størrelse, i det af Observatoriet overtagne circumpolare Belte ere de klareste Aftener eller Nætter benyttede. Disses Antal var i Aarets sidste Maaneder usædvanligt ringe. De i 1870 observerede Zoners Antal gik op

til 34, der indeholde 1,309 fuldstændige Positionsbestemmelser. Meridiancirkelen, som anvendes hertil, har modtaget et Par Forbedringer, der i væsentlig Grad forhøie de iagttagne Declinationers Sikkerhed. For at paaskynde dette Arbeide udføres Observationerne af to Iagttagere (Bestyrer og Observator), som besørge hver sin Del af de for Iagttagelserne nødvendige Functioner. De omfangsrige Tabeller, som udkræves til Bearbeidelsen af disse Iagttagelser, ere dels beregnede, dels under Arbeide. Det er især Observator Geelmuyden, som er beskjæftiget hermed. — Til Arbeider, der staa i Forbindelse med den europæiske Gradmaaling, anvendtes Sommermaanederne. Paa Høstbjerkampen i Furunæs anstilledes Azimut- og Polhøideiagttagelser, ligesaa paa Husbergøen i Bundefjorden. For at controllere de Uregelmæssigheder i Tyngdens Retning, som følge af ujævn Massefordeling (Localattraction), udførtes desuden en Bestemmelse af Længdeforskjellen mellem det fjerntnævnte Punkt og Observatoriet. Suplerende Vinkelmaalinger foretoges paa Gousta i Thelemarken og paa Spaatind i Torpen, paa det første Sted i Forbindelse med en Azimutbestemmelse. Den største Del af selve Iagttagelserne udførtes af Observator Geelmuyden; for en kortere Tid assisterede ogsaa Realstuderende Schjøtz. Ved at benytte denne dobbelte Assistance og ved Hjælp af disse tekniske Forsøininger, hvoriblandt Construction af Heliotroper for Signalisering paa de længste Sigtelinier (den ene har en Længde paa 13¼ norsk Mil) lykkedes det Bestyreren at bringe den af ham personlig overtagne Del af Triangulerингen til Afslutning i Sommeren 1870, uden at han derved berøvedes Anledning til at varetage det Fornødne, for at de telegraphiske Tidssignaler, som to Gange om Ugen afsendes fra Observatoriet til alle Stationer i Telegraphnettet, ikke skulde lide nogen Afbrydelse eller mangle den behørige Sikkerhed. — Foruden disse Tidssignaler vedbliver Observatoriet fremdeles at meddele en stor Mængde Opgaver over Stand og Gang for Chronometre, som af Skippere og Uhrmagere sendes til Undersøgelse. — En liden af Coggia i Marseille opdaget Comet iagttoges, saa ofte Anledning gaves, fra 21de September til 29de October. — De fremdeles 5 Gange daglig anstillede meteorologiske Iagttagelser ere i reduceret Form sendte til det meteorologiske Institut. — I de magnetiske Iagttagelser er den Forandring indført, at Magnetnaalens Inclination, der forhen iagttoges til ubestemte Tider, nu observeres 2 Gange daglig til faste Klokkeslet (9 Formiddag og 2 Eftermiddag) ligesom Declinationen (Misvisningen) og Horizontalintensitetens Variation. Den nye Ordning traadte i Kraft den 30te August, paa hvilken Dag der efter Opfordring fra en italiensk Physiker anstilledes magnetiske og meteorologiske Iagttagelser hver Time, af Declination og Inclination endog hvert 10de Minut, fra Midnat til Midnat.

Observatoriets Forraad af faste og transportable Instrumenter er ikke bleven forøget. Et gammelt Repsoldsk Universalinstrument, der paa

Grund af grove optiske Feil aldrig har været i brugbar Stand, blev ved en eiendommelig Fremgangsmaade reddet, saa at det med god (i optisk Henseende bedste) Virkning kunde bruges ved Trianguleringsarbeidet.

Bogsamlingen er fremdeles ved Gaver og nye Anskaffelser bleven forøget.

6. Det meteorologiske Institut.

Det meteorologiske Institut har i Aarets Løb erhvervet flere nye Medarbeidere. Nye Stationer, der sende regelmæssige Iagttagelser til Institutet, ere oprettede paa følgende Steder: Molde, Hr. Adjunct Horn, Granheim, Vestre Slidre, Hr. Districtlæge Printz, Eidsvold, Hr. Skolelærer Roen, Throndhjem, Hr. Instrumentmager Godager, Ranen Telegraphstation, Hr. Stationsbestyrer Stengel, Røst, Hr. Ellingsen, Bærø, Hr. J. Nordahl, Bjarkø, Hr. O. J. Mathisen. Det samlede Antal af virksomme Stationer er nu 50. Af de ovennævnte 8 nye Stationer ere de 6 forsynede med Thermometre fra Institutet.

Det har lykkets Institutets Bestyrer, Professor Mohn, at faa construeret en Regnmaaler, der forener Nøiagtighed med Simpelhed i Anvendelsen og Prisbillighed. Med saadanne Regnmaalere ere Stationerne Dovre, Flesje, Molde, Granheim, Eidsvold, Ranen, Bjarkø, Førde, Soggendal og Tromsø blevne udrustede.

Ved Vinterens Begyndelse bleve Psychrometerobservationerne paa flere af de i 1869 oprettede Stationer mislykkede. Gjennem Correspondance og Udsendelse af et Circulaire med fuldstændige Instructioner bleve disse Observationer snart bragte i den rette Gang. Studiet af Dagens Veirlig er fortsat paa samme Maade som tidligere. De fra de britiske Øer daglig modtagne Telegrammer have været af indgribende Betydning for disse Studier.

De daglige Veirkarters videre Udfyldning er fremdeles fortsat. Fra the meteorological office i London modtager Institutet hver Uge en lithographeret Dagsbulletin, hvorved Abonnementet paa „Times“ er bleven sparet. De telegraphiske Meldinger fra Paris ophørte ved den franske Regjerings Flytning til Tours. Den trykte „Bulletin international“ blev fortsat indtil den franske Regjerings Flytning fra Tours til Bordeaux. Den udgaves fra Tours og de norske Telegrammer, der stadig bleve affendte, ankom ofte i rette Tid forat kunne indtages i Dagens Bulletin. De franske Veirmeldingers Udebliven er et stort Savn saavel for de meteorologiske Studier som især for Stormvarslerne, hvis Sikkerhed saavel her i Landet som i England komme til at lide derunder. Fra det skotske meteorologiske Selskab har Bestyreren faaet Afskrift af Observationerne for 1869 for Island, Færøerne og de skotske Øer. Disse Observationer ere af det høieste Værd for vore Veirstudier. De norske Veirkarters fuldstændige Udarbeidelse er naaet til October 1867.

Det norske Stormvarsel-System har i Aarets Løb ikke undergaaet nogen væsentlig Forandring. Stationen Nairn i Skotland er i Høst blevet ombyttet med Thurso, der frembød bedre Betingelser for den nøiagtige Jagttagelse af Vinden. Systemet savner frembeles Observationer fra Danmark, Nordtydskland, Sverige og Rusland. Der er nogen Udsigt til, at disse Savn tildels ville kunne blive afhjulpne, saasnart en fredelig Tilstand atter indtræder i Europa. I Februar Maaned indtraadte en Forstyrrelse i de britiske Veirtelegrammers Expedition grundet paa Indførelsen af den lavere Telegramporto i det britiske Rige. Denne Forstyrrelse var til adskillig Men for vore Stormvarsler, da den indtraf netop paa den Tid, da Stormene ere hyppige.

Stormvarsler ere udsendte 2 Gange i Februar, 2 Gange i Marts, 1 Gang i April, 3 Gange i October og 1 Gang i November. Storm paafulgte hver Gang der var varslet. Imidlertid kan det ikke negtes, at Stormvarslerne ofte komme noget sent, hvilket dels kan have sin Grund i de britiske Telegrammers sene Ankomst, dels i, at de forudgaaende Tegn vise sig indenfor Systemets Felt paa Tider, da der ingen Observationer gjøres eller sendes (Nat og Aften), og naturligvis for en stor Del paa Grund af det mangelfulde Kjendskab til Stormenes Love samt Systemets ringe Udstrækning i Syd og Øst. At flere Storme ere komne uden at være varslede er derfor ikke andet, end hvad man maa vente. For det nordlige Norges Vedkommende vil det uden telegraphiske Meldinger fra Island ikke blive muligt at give nogenlunde paalidelige Stormvarsler.

Studiet af Norges Klimatologi har i det sidste Aar indtaget en fremragende Plads blandt Institutets Arbeider. For at fremme dette Studium og holde det à jour med de fra Stationerne indkommende Jagttagelser, har Bestyreren for hver af de Stationer, som kunne ventes at ville blive i uafbrudt Virksomhed i en lang Aarrække, indrettet en Protocol, hvori samtlige beregnede climatologiske Data indføres for hver Maaned i et hensigtsmæssigt Schema, der tillader med ringe Beregning til enhver Tid at bestemme de klimatologiske Elementer efter samtlige forhaandenværende Data. Disse Schemaers fuldstændige Udfyldning til Dato er endnu ikke færdig, men vil rimeligvis kunne blive det i Løbet af første Halvaar 1871.

Den af Institutet udgivne meteorologiske Aarbog har for 1870 faaet nogen Udvidelse, idet Observationerne for Stationerne Elverum, Leirdalsøren, Flore og Brønø, der bleve oprettede i 1869, ere optagne. Denne Udvidelse er modtaget med megen Tilfredshed af Udlandets Meteorologer. Aarbogen indeholder nu Observationer fra 15 Stationer, hvis indbyrdes Beliggenhed er nogenlunde jevnt fordelt over Landet. Observationerne for Stationerne Christiansund, Aalesund, Skudesnæs, Mandal, Sandesund, Christiania og Dovre blive trykte og distribuerede maanedsvis inden den 16de den følgende Maaned. De fra Stationerne Vardø, Tromsø, Bodø,

Brønø, Flørø, Leirbalsøren, Bergen og Elverum kunne først senere blive trykte paa Grund af den længere Postgang fra Finmarken.

Fra norske Skibsførere har Institutet i Aarets Løb modtaget 68 meteorologiske Dagbøger. Antallet er lidt mindre end for det foregaaende Aar, hvilket væsentlig ligger deri, at flere af de Skibsførere, som stadig indsende Jagttagelser, ved Aarets Slutning endnu ikke vare hjemkomne. De fleste Bidrag ere komne fra Skibsførere hjemmehørende i Christiania, Tønsberg, Bergen og Tromsø. Fra det sidste Sted er leveret ypperlige Bidrag til Oplysning om Forholdene i det kariske Hav og ved Novaja Semlia, en Virksomhed, hvori ogsaa Skibsførere fra Christiania og fra Bergen have deltaget. Samtlige disse Journaler ere i bearbeidet Stand oversendte til Dr. Petermann i Gotha, med hvem Institutet i det forløbne Aar er kommet i en levende Forbindelse, der i høi Grad befordrer den lette Publication af de Jagttagelser, som de paa Ishavet farende norske Skibsførere, der synes at have faaet en god Smag paa at meddele sine Jagttagelser til Institutet, have udført efter dettes Opfordring.

Af tidligere indkomne Skibsjournaler er en Del i første Semester reduceret og dels sendt til Paris, dels endnu beroende her. Directeurskiftet ved Pariserobservatoriet, der foraarsagede en Splittelse af de Kræfter, som tidligere arbeidede med Observationer fra Havet, og en Standsning i de Arbeider, hvortil Skibsobservationerne anvendtes, samt den dermed følgende Uvished om, hvem der for Fremtiden kom til at fortsætte Arbeidet, en Uvished, som det ikke var Institutets Bestyrer muligt under sit Ophold i Paris at faa fyldestgjørende opklaret, har bestemt Bestyreren til indtil videre at standse med Reductionsarbeidet af Se-Observationerne. Den dertil anvendte Arbeidskraft er i sidste Halvaar anvendt dels til Reduction af de til Dr. Petermann sendte arctiske Skibsjournaler, dels til Bearbeidelse af de norske Skibsjournalers Havtemperaturer, et Arbeide, hvis Resultater antages at ville være af stor Betydning for Institutets samtlige øvrige Studier. Efter Opfordring fra Præsidenten for Association scientifique de France har Bestyreren opgivet ham Navnene paa de Skibsførere, som ansaaes værdige til at belønnes med Selskabets Medaljer for 1869, men under de nuværende Forholde er, som man kunde vente, ingen Medailler blevne sendte.

Studiet af Tordenveir i Norge er fortsat paa samme Maade som tidligere. Resultatet af Jagttagelserne af Tordenveir i 1869 blev meddelt Christiania Videnskabsselskab den 25de Marts 1870, og Afhandlingen er senere trykt. Separataftryk deraf er sendt til samtlige Jagttagere. I 1870 er der til Institutet indsendt Beretning om 1,250 enkelte Tordenveir i Norge fra 244 forskjellige Jagttagere. Det viser sig saaledes, at Interessen for dette Foretagende frembeles er meget stor og at Aaret 1869 frembød saa faa Jagttagere (91) alene paa Grund af Tordenveirenes Sjeldenhed (218).

Af de ved Institutet fuldførte Arbeider ere følgende i Aarets Løb udgivne i Trykken:

1. Oversigt over Norges Klimatologi. I Statsraad, Dr. O. J. Brochs statistiske Årbog.
2. Norges Vind- og Storm-Statistik. Videnskabsselskabets Forhandlinger for 1869.
3. Om Tordenveir i Norge i 1868. Videnskabsselskabets Forhandlinger for 1869.
4. Température de la mer entre l'Islande, l'Écosse et la Norvège. Denne Afhandling, der ogsaa er meddelt i Videnskabsselskabets Forhandlinger for 1869, var det af forskjellige Grunde af Vigtighed at faa publiceret saa tidligt som muligt. Bestyreren lod den derfor trykke paa Fransk paa Institutets Bekostning og opnaaede derved Hensigten at gjøre Resultaterne tilgjængelige for Dr. Petermann, der har benyttet dem i stor Udstrækning i sin Afhandling om Golfstrømmen, for de Isshavsfarere, der have leveret de udmærkede Bidrag, og hvis Jagttagelser i det sidste Aar ere udvidede ogsaa til at omfatte Temperaturen i Havdybet, og for Enhver, der under det mislykkede Sildefiske søgte Forklaringsgrunde til dette. Bogens Distribution i Udlandet, der er besørget af Universitetssecretairen, har skaffet Institutets Bibliothek en ikke ringe Forøgelse ved Gjengaver.
5. Praktisk Veiledning til Høidemaaling med Barometer. Trykt i Polytechnisk Tidsskrift samt i den geographiske Opmaalings Samling af Instruxer. I Boghandelen.
6. Norsk meteorologisk Aarbog for 1869. Indeholder foruden Observationer fra Stationerne Christiansund, Aalesund, Skudesnæs, Mandal, Sandesund, Christiania, Dovre, Vardø, Bodø og Bergen følgende Afhandlinger:
   a. Den daglige Periode i Luftens Temperatur i Vardø.
   b. Den daglige Periode i Luftens Temperatur i Throndhjem.
   c. Den daglige Periode i Luftens Tryk i Christiansund.
   d. Lufttemperaturens aarlige Gang i Vardø.
   e. Oversigt over Vanddampenes Tryk og den relative Fugtighed i det sydlige Norge.
7. Om Tordenveir i Norge i 1869. Videnskabsselskabets Forhandlinger for 1870. Ogsaa trykt i Uddrag i „Bulletin international" og i „Bulletin hebdomadaire de l'association scientifique de France."
8. Det norske meteorologiske Instituts Storm-Atlas, udgivet med Bistand af Videnskabsselskabet i Christiania. I første Semester var Bestyrerens Tid for en meget stor Del optaget af Tegningen og Revision af Trykningen af Atlassets 43 Karter, ligesom

med Udarbeidelsen af den dertil hørende Afhandling. Atlasset udkom udpaa Høsten med norsk og fransk Text, og til dets Udgivelse bevilgede Videnskabsselskabet de fornødne Udgifter, der for en Del overskred det oprindelig paaregnede Beløb. Atlasset er i Boghandelen for den billige Pris af 80 ß. I dette Værk har Bestyreren fremsat de Anskuelser over Stormenes Love, hvortil hans Studier siden Institutets Oprettelse have ført ham. De have allerede vist sig af Betydning for Stormvarsel-Systemet, og han har fra flere Meteorologer i Skotland, England, Danmark, Sverige og Rusland erfaret deres Bifald til de i Atlasset fremsatte theoretiske Anskuelser. Den i Atlasset fremsatte Anmodning til Meteorologerne om at studere Vanddampenes Betydning for Atmosphærens Bevægelser og at publicere Vanddampenes Tryk ved Siden af andre Jagttagelser, er af Directeuren for the meteorological office i London, Mr. Robert H. Scott, optaget paa den Maade, at han betragter Vanddampenes Tryk og dets Fordeling hver Dag til Brug for sine Stormvarsler og for Fremtiden i sin Kvartalsberetning vil meddele fortløbende Opgaver over det samme Element.

De af Institutet udgivne Skrifter ere tilstillede Jagttagerne paa Stationerne og gjennem Universitetssecretairen distribuerede til Udlandet.

I Aarets Løb har Institutet erhvervet adskillige Bidrag til Oplysning om Temperaturforholdene i Havets Dyb, der ere meddelte navnlig af flere af den norske Marines Officierer, som fra Institutet have modtaget de dertil nødvendige Apparater. En Del saadanne Apparater, som Bestyreren har ladet construere, ere velvillig modtagne af flere af de Søofficierer, der komme til at fungere som Opsynsbetjente ved Sildefisket og det Romsdalske Torskefiske i 1871.

I det sidste Semester har Bestyrerens Tid været optaget med Udgivelsen af den meteorologiske Aarbog og Storm-Atlasset. Efterat disse vare færdige, har han paabegyndt en Undersøgelse over Nedbøren i Norge, hvoraf han venter interessante Resultater saavel for Theorien som for Veirforudsigelsernes Praxis og for vort Lands Klimatologi. I de til dette Arbeide nødvendige Beregninger deltager Observator Åstrand i Bergen, der ogsaa har udført flere af Beregningerne til de i Aarbogen meddelte Afhandlinger.

Institutets Bibliothek har i det forløbne Aar faaet den betydelige Tilvæxt af 86 Numere, hvoraf kun nogle faa ere kjøbte, Størstedelen Gaver fra meteorologiske Institutter og Forfattere. Da Rummet for Bibliotheket og det stadig voxende Archiv blev for trangt i de hidtil benyttede Rum, anskaffedes i Høst et nyt Bogskab, hvorved begge Dele ere blevne ordnede paa en bekvem og for Anvendelsen tidsbesparende Maade.

Fra Midten af Juni til Slutningen af August foretog Bestyreren med Kirke-Departementets Tilladelse en Reise til Udlandet, til hvilken der af det meteorologiske Instituts Midler var tilladt anvendt 150 Spd., en Sum som strakte til omtrent de to Trediedele af Reisens hele Kostende.

Af Marine-Commandoen havde han modtaget Tilladelse til som Passager at ledsage Cadetcorvetten „Nornen" paa en Del af dens Togt i den forløbne Sommer. Han embarkerede paa Corvetten den 15de Juni i Carl-Johansværn og var ombord i samme paa dens Reise over Nordsøen, gjennem Canalen, til Queenstown og Liverpool. Under Opholdet ombord blev Bestyreren imødekommet med den største Velvillie af Chefen, Capitain H. J. Müller, og Skibets øvrige Officierer. Reisen frembød en rig og særkommen Anledning til at undersøge de Betingelser, under hvilke meteorologiske Jagttagelser kunne udføres ombord i Fartøi i Søen. For Cadetterne, som udførte disse Jagttagelser, holdt han Foredrag over praktisk Meteorologi og gav praktisk Veiledning under Observationernes Udførelse. For Officiererne holdt han efter Opfordring et Par Foredrag over den nyere Meteorologi, navnlig Læren om Stormene, hvortil Storm-Atlasset færdige Karter vare ham til væsentlig Hjelp. Selv udførte han i Forbindelse med en af Skibets Officierer, der efter Bestyrerens Debarkering fortsatte disse Observationer, en Række Observationer af Havets Temperatur i Dybet i Nordsøen og Canalen. Paa Reisen med Corvetten fuldførte han den tidligere netop paabegyndte franske Redaction af den Storm-Atlasset ledsagende Afhandling. Den Udvidelse af Kjendskabet til Søvæsenet, som han paa denne Rejse havde Anledning til at erhverve, anser Bestyreren som et ikke uvigtigt Moment i sin Stilling ligeoverfor Somænd, med hvem han saa ofte paa Meteorologiens Vegne kommer i Berøring.

Opholdet i Queenstown varede fra 4de til 11te Juli, og Ankomsten til Liverpool fandt Sted allerede den 13de Juli. Under Opholdet i Liverpool besøgte han Observatoriet i Bidston, Directeur Mr. Hartnup, hvor der findes flere selvregistrerende meteorologiske Instrumenter af første Classe. Den 19de Juli, samme Dag som Corvetten gik tilsøs, rejste han fra Liverpool til Edinburgh. Her stiftede han Bekjendtskab med Secretairen for det skotske meteorologiske Selskab, Mr. Alexander Buchan, med hvem han gjennemgik Selskabets hele Organisation, og for hvem han fremsatte de i Stormatlasset udtalte Anskuelser, der helt igjennem vandt den berømte skotske Meteorologs Bifald. Under sit Ophold i Edinburgh var han tilstede i et Halvaarsmøde i det meteorologiske Selskab, hvori han fik Anledning til at udtale for Selskabet sin Tak for de værdifulde Bidrag, det norske meteorologiske Institut stedse har modtagel fra det skotske Selskab, og uden hvilke et Arbeide som Stormatlasset ikke vilde have havt den Betydning, som det derved har faaet, samt sin Tilfredsstillelse ved at være kommen gjennem sine Studier til de samme theoretiske Anskuelser som Selskabets berømte Secretair. Efter et særdeles interessant og lærerigt Ophold i Edinburgh reiste han til London den 27de Juli. Han blev her modtaget af Directeuren for the meteorological office, Mr. R. H. Scott, der anvendte flere Dage til at gjennemgaa med ham Organisationen af dette

Institut, der er det rigeſt udſtyrede i Verden. Det har et Annuum af £ 10,000, hvoraf 2600 £ medgaar til Telegraphering. Med Mr. Scott aftaltes flere Forholdsregler ſigtende til at fuldkommengjøre den mellem begge Inſtituter ſtedfindende Udvexling af Iagttagelſer paa telegraphiſk og andre Veie. Mr. Scott tillægger de norſke Iagttagelſer en ſtor Betydning for ſine Stormvarſler.

Den 3die Auguſt reiſte Beſtyreren fra London til Paris. Forholdene vare her paa Grund af Omſtændigheberne lidet gunſtige for meteorologiſke Studier. Chefen for Pariſerobſervatoriets meteorologiſke Afdeling Hr. Marié-Davy, lovede ham at ville gjennemgaa den franſke Redaction af Texten til Storm-Atlasſet. Men de politiſke Begivenheder i de følgende Dage forſtyrrede ſnart dette Arbeides Udførelſe, og han maatte tage ſit Manuſcript urettet tilbage. Af Hr. Sonrel, hvem han var ſaa heldig at træffe flere Gange — Pariſerobſervatoriet ſtod næſten tomt — fik han en Del Oplysninger om de meteorologiſke Studiers Tilſtand i Paris, hvilke gav ham Indtrykket af, at den paatænkte Reorganiſation af ſammes Organiſation var nødvendig. Under ſit Ophold i England var han af Departementet for det Indre bleven opfordret til at deltage paa Norges Vegne i den internationale Meter-Commiſſion, ſom ſammentraadte i Paris i Begyndelſen af Auguſt, i Stedet for Prof. Chriſtie, der havde faaet Forfald. Dette bevirkede, at hans Ophold i Paris blev udſtrakt indtil Commiſſionen havde afſluttet ſine Forhandlinger, der kun bleve foreløbige. Commiſſionen ſammentraadte den 8de Auguſt og havde ſit ſidſte Møde den 15de. Han havde her den uventede Anledning at gjøre Bekjendtſkab med flere af Udlandets førſte Meteorologer, ſom Prof. Wild fra Petersburg, Prof. Dr. Joſeph Henry fra Waſhington, Pater A. Secchi fra Rom, med hvem der ſtundom gaves Anledning til meteorologiſke Discuſſioner og Aftaler om praktiſke Forholdsregler. Opholdet i Paris blev herved af en ikke ringe Intereſſe for ham i meteorologiſk Henſeende.

Den 17de Auguſt reiſte han fra Paris over London til Chriſtiania, hvor han ankom den 22de Auguſt.

I Løbet af Sommeren vare Barometrene paa Stationerne Dovre og Chriſtianſund komne i Uſtand. Efter deres Reparation i Chriſtiania var det nødvendigt at verificere deres Correctioner ved Comparationer paa ſelve Obſervationsſtationen. Da Beſtyrerens Nærværelſe i Chriſtiania var nødvendig for de til Udgivelſen af den meteorologiſke Aarbog og Stormatlasſet hørende Arbeider, lod han anden Aſſiſtent, Stud. real. de Seue, der under Beſtyrerens Fraværelſe havde foreſtaaet Inſtitutet, foretage en Inſpectionsreiſe til de nævnte Stationer. Paa ſamme Reiſe benyttedes Anledningen til at beſøge flere af de paa Veien liggende Stationer. Hr. de Seue udførte denne Inſpectionsreiſe paa en Maade, hvorover Beſtyreren maa udtale ſin høieſte Tilfredshed. I 28 Dage, fra den 26de Auguſt til 22de September, inſpicerede han 12 Stationer, nemlig Elverum, Dovre, Molde, Aalefund, Chri-

stianssund, Strynn, Aalhus, Sogndal, Balestrand, Jostedal, Leirdal og Granheim (Balders).

Første Assistent, Lieutenant Salvesen, var Sommeren 1870 fraværende paa Togt. Som hans Vicarius fungerede Ingenieurlieutenant Salicath. Hr. Salvesen fratræder fra 1ste Januar 1871 sin Post ved Institutet.

Af nye Instrumenter er i Aarets Løb anskaffet et Vandthermometer fra Paris, et Dybvandsthermometer fra London, et Do. fra Instrumentmager Olsen i Christiania, 6 Dybvandscylindre fra Enger, Christiania, 12 Regnmaalere af simplere og 1 af fuldkomnere Construction, samt enkelte Thermometre og Stativer dertil.

Af Inventarium er anskaffet en Brevkasse og et Bogskab. Institutets Locale bliver stedse trangere. Bestræbelser efter at skaffe et hensigtsmæssigere Locale have i det forløbne Aar ikke ført til noget Resultat.

7. Det physicalske Cabinet.

Bibliotheket er i Aarets Løb foruden med Fortsættelsen af de sædvanlige Journaler forøget med en Del Bestyreren fra Forfatterne tilstillede Verker og Monographier.

Cabinettet er forøget med: En Trykpumpe af Glas, et Apparat til Kogepunktets Bestemmelse, et Stykke af den atlantiske Kabel, foræret af Prof. W. Boeck, en chinesisk Bismer, foræret af Stud. Krefting; flere af de ældre Apparater ere oppudsede, og navnlig ere baade den store og den mindre Electrisermaskine ombyggede.

To Studenter have i 1870 benyttet Cabinettet til Øvelse og mindre videnskabelige Forsøg.

8. Det metallurgiske Laboratorium

besøgtes blot i 1ste Semester og da af kun to Studerende, der arbeidede i Laboratoriet fra den 24de Januar til den 4de Juni, hvor de beskjæftigede sig med kvantitative Analyser.

Til Laboratoriet er foruden en Scherbelform blot anskaffet almindelige Forbrugsgjenstande. Bogsamlingen er paa sædvanlig Maade forøget med de af Laboratoriet holdte Journaler, deriblandt er som ny optaget Dinglers polytechnisches Journal. Desuden er anskaffet Prechtl's technologische Encyclopædi og „The production of the precious metals“ af W. P. Blake.

9. Den technologiske Modelsamling

er forøget med 2 Formmodeller og 8 Formkasser af Træ. Reparation og Oppudsning af ældre Modeller har i Aarets Løb været fortsat.

10. Det chemiske Laboratorium

besøgtes i 1ste Semester af 17 betalende Studenter og 16 betalende Pharmaceuter, i andet Semester af 17 betalende Studenter og 15 betalende

Pharmaceuter, ved hvilke der tilsammen er indbetalt i Universitetskassen 418 Spd.

I 1ste Semester arbeidede desuden ved Laboratoriet 2 og i 2det Semester 5 Studerende, som efter Ansøgning af Collegiet havde erholdt Friplads. I hvert af Semestrene har endelig 15—20 Viderekomne af Laboratoriets Bestyrer faaet Tilladelse til uden Betaling at udføre enkelte Arbeider.

Af ovenanførte Tal fremgaar det, at Laboratoriet ogsaa i 1870 har været overfyldt. Flere Studerende ere ogsaa blevne tilbageviste af Mangel paa Plads, og det uagtet Bestyreren oftere har grebet til den i mange Henseender mindre heldige Udvei at lade to Studerende samtidig benytte den samme Plads.

Paa Grund af dette overordentlig store Belæg er der af Chemicalier og Apparater forbrugt mere end sædvanligt. Der er derfor i 1870 bleven anvendt større Beløb end det for Laboratoriet bestemte Annuum.

Ingen større eller kostbare Apparater ere i Aarets Løb anskaffet. Heller ikke er noget større Værk indkjøbt til Bibliotheket.

11. Mineralcabinettet.

I 1870 er Bytte af Mineraler fortsat med følgende Personer: Prof. Dr. F. Zirkel i Kiel, Hr. A. Kunth i Berlin, Dr. Lewis Feuchtwanger, Prof. J. Leidy i New York og Mr. E. R. Beadle i Philadelphia. Desuden er ved Cand. min. L. Sundt sendt en Kasse Mineraler til Chili.

Ved Kjøb er erhvervet for Cabinettet en stor Del sjeldnere Arendals- og Hitters-Mineraler, samlede af Amanuensis Cand. min. Lassen, samt endel mindre Ting.

Bestyreren har fra de geologiske Undersøgelser indbragt Haandstykker fra Bergens og Trondhjems Stifter, ligeledes fra Mjøsens Omegn, samlede ved Cand. M. Irgens.

Geschworner Dahll har ligeledes i det forløbne Aar indsendt til Cabinettet Haandstykker fra Finmarken.

Cand. min. Helland har fra en Stipendiereise indbragt til Cabinettet Ertsprøver fra Hardanger, Stud. real. Schiøtz og Cand. min. Hagen fra en lignende Reise nogle Haandstykker fra Trysil.

Ved Univ. Stip. Cand. mag. Lieblein er indkommet endel Bergartprøver og Fossiler fra Ægypten.

Endelig har Prof. W. Boeck fra America bragt Cabinettet forskjellige Mineraler, Bergarter og Fossiler.

Af Skolesamlinger er i Aaret 1870 udtaget 3, nemlig 1 til Aars & Voss's Latinskole (solgt for 18 Spd.), 1 til Christianssunds Latin- og Realskole og 1 til Hamar Borgerskole (Bytte for en Monozitcrystal og en Del mindre Stykker).

Som sædvanligt ere endel værdifulde Gaver indkomne, nemlig:

Fra Hr. Sidoroff ved Geschworner L. Dahll, et Pragtstykke, Graphit fra Sibirien.

" " Skibscapitain Hagbart Dahll ved Professor Daa, klar Bergkrystal m. m. fra Madagascar.

" " Læge Onsum, en Gren, omhyllet med Kalk, funden i en Myr i Aker.

" " Student Lorange, Stykke af en Kjæmpe-Kefalopod (forstenet), fra Ringeriget.

" " Professor Chr. Boeck, et Granit-Præparat for Microscopet.

" " Sander Raaen, nogle Mineraler og Bergartprøver fra Hallingdal.

" " Erik Froenhagen i Vang, ved Forstmester Asbjørnsen, Fjeldskum, formodet, men ikke ægte Merskum, fra Rugnasfjeld.

" " Professor Esmark, nogle Stykker af Ortoceras m. m.

" " A. Casperſen, et Stykke af en Lituit fra Hovedøen.

" " Lieutenant Heyerdahl, en poleret Plade af slebet Serpentinmarmor (Ostmagnesit) fra Snarum.

" " Univ.-Secretair, K.herre Holst, et Photographi af Fjeldformer i Urlandsfjorden.

" " Capitain Hjelm, et Stykke slebet Kalkmergel med dendritiske Tegninger, der imitere et Landskab.

" " Student A. Aagaard, et Pragtexemplar, stor Granitcrystal fra Hammerfest.

" " Student Hartmann, Haandstykker med Dictyonema.

" " Cand. O. T. Olsen, stor Koral fra Malmø.

" " Student Lorange, gammelt Træ fra en Gravhaug.

" " Pastor H. M. Th. Esmark, saakaldet Esmarkit, nemlig 3 Stykker Anortit fra Bamble.

" " Professor, Dr. W. Boeck, en Del Crystaller, Bergarter og Fossiler fra Wisconsin.

" " Archivar Nicolaysen, en underlig formet Sten fra Suledal.

" " Professor Mohn, 2 Photographier af Torghatten samt Prøver af Granit fra samme Sted.

" " Paul Holbø, Haandstykker af glindsende Skifer m. m. fra Baage.

" " Overlærer Pettersen, 10 Stykker Olivensten fra Tromsdalstind.

" " Værksmester Clemetsen, Plantelevninger, fundne i Kul fra Scotland.

" " Undertoldbetjent R. Norberg, formodet Kulfund, nemlig Hornblende, en Del Oligoklasstykker, samt nogle Kulleſtene fra Aalesund.

" " Student Lorange, Hornblendestykker med Asbest fra Karmøen.

" " Dr. Stolp, nogle Forsteninger fra Frognøen samt et Stykke Bitterspath fra Telemarken.

" " Advocat Schweigaard, en Del Mineraler.

" " Cand. philos. R. Collett, Bergartprøve fra Sulen.

Fra Hr. Conservator A. Blytt, Bergartprøver fra Helgeland.
" " Student Dahl, en ved Forvitring eller Vandslid underlig formet Sten fra Loppen.
" " Cand. O. T. Olsen, Prøver af Bergarter fra Mo i Nordland, Quartsskifer, Stalaktiter, Kalksteue, nogle Crystaller etc. etc. samt 4 Photographier.
" " Forstmester Horbye, Alunskifer fra Grændsen mellem Holter og Rannestad, samt en Bog.
" " Dr. Stolz,. Wrtsprøver og et Stykke crystalliseret Granit fra Modum m. m.
" " Skibscapitain Fr. Chr. Mack af Tromsø, ved Student Daniel Mack, Bergarter fra Nowaja Semlia, nogle Fossiler samt smuk Alabast fra Spitsbergen.
" " Verksbestyrer Backe, Levninger af en Fisk, (fundet i Ler, Atteroen). Af Professor Rasch opgivet at være Ler, Sebastes norvegicus.
" " Kongsberg Sølvverks Direction, 11 Stykker smukt crystalliserede Mineraler og et Stykke Bergart.
" " Student Holst, 1 Crystal af Amazonfeldspath.
" " Eilif Pettersen, Stykke af en Stigmaria, fundet i Kul.
" " Genremaler Arbo, Bergartprøve fra Tokeelven.
" " Stamhusbesidder G. Hoff-Rosencrone, Bergartprøve fra Toppen af Malmangernuten.
" " Baron Harald Wedel-Jarlsberg, Prøver af Wrtser og Hytteprodukter fra Bærums Jernverk.
" " Jernverkseier J. D. Cappelen, Prøver af Wrtser og Hytteprodukter fra Ulefos Jernverk.
" " Johan Dahl, Prøver af Wrtser og Hytteprodukter fra Bamble Nikkelverk.

Af de grevelige Hjelmstjerne-Rosencroneske Legat var der for 1870 tilstaaet Cabinettets Bestyrer, Professor Dr. Kjerulf 100 Spd. til geologiske Excursioner med de Studerende. 2de længere Excursioner foretoges paa Tider efter Deeltagernes Ønske i Slutningen af 1ste Semester i Omegnen af Aaser med 6 Deeltagere, hvortil sluttede sig 4 Fremmede, og i Begyndelsen af 2det Semester i Egnen om Mjøsen med 9 Deeltagere. Fra begge indbragtes meget og værdifuldt Udbytte for Samlingerne.

12. Det botaniske Museum.

Det botaniske Museum har i Aarets Løb modtaget flere Gaver, hvoraf særlig maa fremhæves en overordentlig smuk og righoldig Samling af nordamerikanske Planter, skjænket af Professor Dr. W. Boeck og for Størstedelen samlede af ham selv under hans Ophold i de Forenede Stater. Da Samlingen indeholder en overordentlig Rigdom af Doubletter, vil den for Fremtiden afgive et ypperligt Materiale til Museets Bytteforbindelser.

Conservator Blytt har i begge Semestre daglig arbeidet paa Museet fra Klokken 10 og i Regelen til Klokken 1, samt desuden ofte om Eftermiddagene, paa samme Tid som han har ført Tilsyn med de Studerende og tildels været Demonstrator for disse, som meget flittigt benyttе Museets Samlinger.

Under Udarbeidelsen af Manuskriptet til Norges Flora, har han gjennemgaaet og bestemt betydelige Dele af det norske Phanerogamherbarium.

I Høstsemestret har han bestjeftiget sig med at bestemme en større Samling af Moser, hjembragte til Museet fra hans Reise i Ranen.

Samlingen for den anvendte Botanik og Physiologi, som ved Udgangen af forrige Aar bestod af 3000 Nummere, var ved Udgangen af 1870 forøget til 3300. Blandt de nye Gjenstande maa særligt fremhæves som Gaver til Museet en værdifuld Samling af Frugtformer og officinelle Plantedele, som Professor Dr. W. Boeck medbragte fra de Forenede Stater, og en Samling af lignende Beskaffenhed fra Sydamerika, fra Apotheker Cavalli i Göteborg.

Til de botaniske Samlingers Bibliothek er anskaffet forskjellige Bøger, som ere stemplede og indførte i Tillægget til de trykte Cataloger.

Af det Hjelmstjerne-Rosencroneske Legat var for Sommeren 1870 af Collegiet bevilget 50 Spd. til Udgifter paa botaniske Excursioner i Christiania Omegn. I Vaaren og den første Del af Sommeren foretog Conservator Blytt med de Studerende flere Excursioner, dels i Omegnen af Christiania, dels i Asker. I disse deltog baade Medicinere og Pharmaceuter. Deltagernes Antal var betydeligt; engang steg det endog op til 42. For at gjøre disse Excursioner saa lærerige som muligt, indsamledes alle de i Blomst og Frugt forefundne Urter. Man kom Dagen efter sammen paa det botaniske Museum, hvor Conservator gjennemgik de indsamlede Planter, efterat de først vare ordnede efter det naturlige System, hvorhos han tillige gav en Udsigt over Systemets Hovedafdelinger samt demonstrerede Charactererne for alle de naturlige Familier, hvoraf der havdes Repræsentanter. Disse Excursioner ere af stor Nytte for de Studerende, som herved anspores til at iagttage i Naturen.

13. Den botaniske Have.

I 1870 blev der ligesaalidt som i 1869 udgivet nogen Frøcatalog, da man har fundet det kostbart, tidsspildende og uhensigtsmæssigt at udgive en saadan oftere end hvert andet eller hvert tredie Aar. Dels ved Bytning, dels ved Gaver er Haven kommet i Besiddelse af flere Planter, som man tidligere ikke havde, dels af bedre Exemplarer end de forhaanden værende.

Træskolen er forøget med flere nye Arter og Former af Træer og Buske, hvoraf endel ere anskaffede ved Bytning med flere af vore Handelsgartnere, men Størstedelen ved Udsæd af Frø.

De i de seuere Aarsberetninger omtalte Plantninger af Træer og Buske, der ere ordnede saaledes, at alle forhaanden værende Arter og Former af samme Slægt komme sammen paa eet Sted, ere dels supplerede, dels fortsatte med nye Slægter, og blandt disse kunne nævnes Alnus, Amorpha, Amygdalus, Colutea, Corylus, Fraxinus, Juglans, Quercus, Ribes, Salix og Tilia.

Af Professor Dr. W. Boeck har Haven modtaget en værdifuld Frøsamling af nordamerikanske Træer og Buske, hvoraf det tør antages, at flere ville kunne trives paa aaben Mark.

I de saakaldte Systemanlæg ere Størstedelen af Etiketterne ombyttede med nye.

I Aarsberetningen for 1869 er det omtalt, at de nye Væxthuse vare saavidt istand, at begge Koldhusene sent paa Høsten kunde tages i Brug, hvilket derimod, paa Grund af forskjellige Mangler ved Indredningen, ikke kunde gjøres med Palmehuset før i Slutningen af Sommeren 1870. I Henhold til hvad der i den nævnte Aarsberetning er sagt om Construction og Indredning af de nye Væxthuse, maa det her bemærkes, at de i nærværende ualmindelig strenge Vinter have vist sig særdeles hensigtsmæssige, og at Planterne, der naturligvis ere pleiede med Omhu og Sagkundskab, have holdt sig saa godt, at man daglig har kunnet tage det Hele i Øiesyn, hvilket ogsaa flere have gjort, som et Slags permanent Udstilling.

14. Den zoologiske Samling.

Samlingen var aaben for Publicum 2 Gange om Ugen, nemlig Mandag og Fredag fra Klokken 12 til 2, og blev meget talrigt besøgt. I Markedsugen alene gik Besøget op til over 4000 Mennesker.

Den 5te April 1870 afreiste den ene af Samlingens Bestyrere, Professor Esmark, med Kgl. Stipendium i videnskabeligt Øiemed til Nordamerika. Til Indkjøb under Reisen for det zoologiske Museum erholdt Professoren Collegiets Tilladelse til at anvende 1000 Spd. af Samlingens Annuum et Beløb, der senere med Kirke-Departementets Samtykke forhøiedes med 500 Dollars.

Efter Professor Esmarks Afreise har Cand. philos. Rob. Collett udført det væsentligste Arbeide med de zoologiske Samlingers Tilsyn, Ordning og Istandsættelse, ligesom han har besørget Museets Correspondance m. m. Gjennem ham har ogsaa Museet erholdt mange værdifulde zoologiske Specimina, indsamlede under en af ham i Sommeren 1870 foretagen Reise i det nordenfjeldske og vestenfjeldske Norge. Ligeledes have de af Hr. Collett under Reisen indledede Forbindelser med Folk, der interessere sig for Jagt og Naturhistorie, allerede baaret Frugter for den zoologiske Samling ved flere særdeles værdifulde Sendelser.

Angaaende Samlingens Præparanter kan bemærkes, at der den 3die

November blev antaget en ny Hjælpepræparant, der væsentlig har været beskæftiget med at paafylde Spiritus paa de fordampede Glas. Tillige er han bleven undervist i Præparering af Skind og andet til Conservering henhørende, og har han allerede gjort saa gode Fremskridt heri, at Fuglskind, der af ham ere præparerede, have kunnet indlemmes i Musæets Samlinger. Den anden ældre Præparant har fornemmelig præpareret Pattedyr og Fuglskind.

Samlingen er i Løbet af 1870 bleven usædvanlig stærkt forøget, dels ved Gaver, for hvilke der gjennem Dagbladene er gjort Rede, dels ved Sendinger fra Professor Esmark, dels endelig ved Indkjøb. Blandt de sidste kan nævnes en større Æggsamling fra Landhandler Nordvi's Concursbo. Flere af disse Æg manglede tidligere i Musæets Samling, og en betydelig Mængde Doubletter kunne derhos som Bytte afgives til udenlandske Samlinger.

Af de mere betydelige Gaver til det zoologiske Museum i 1870 kunne fremhæves Følgende:

En Gemse, skjænket af Greve af Drechsel, Schloss Karlstein. En større Samling Naturalier, skjænkede af Skibsfører Zachariassen, hvoriblandt forskjellige Fuglskind og Fiske, samt en stor Del Krebsdyr, alle fra Chinchas-Øerne. Ligeledes har Styrmand Landmark, Missionsskibet Eliezer, indsendt forskjellige Gjenstande, indsamlede i Port Natal, og bevarede ved Hjælp af de af Musæet medsendte Apparater. Fra Consul Graff i Ny-Zeeland er indsendt en Del Fiske og Fugle, hvoriblandt et pragtfuldt Individ af den nyzelandske Jord-Papegoie (Kakapu) Strigops habroptilus, foruden en Kivi (Apteryx); begge disse ere af betydelig Værdi; den første manglede i Musæets Samlinger. Endvidere har den samme indsendt et Laarben af den uddøde Kjæmpefugl, Dinornis. Fra Dr. Francisco i Rio Janeiro er ved Consul Åkerblom indsendt forskjellige Slanger og Insecter fra Brasilien, hvoraf flere tidligere manglede. Capitain Lorange fra Frederikshald har afgivet et overordentlig smukt Exemplar af en Kiselsvamp, Euplectella, der ligeledes tidligere manglede og er af stor Værdi. Gjennem Kjøbmand Petersen i Bergen er afgivet en Samling af 20 Arter smukt præparerede og bestemte Fuglskind, alle fra Ny-Zeeland, hvoraf flere ere nye for Musæet. Fra Professor Wilhelm Boeck er indleveret en større Samling Dyr fra Nord-Amerika, dels indsamlede af Professoren selv under hans Ophold der 1869—70, dels medbragte som Gave fra forskjellige Mænd i de Forenede Stater. Heriblandt findes forskjellige Fugle og Reptilier, især flere Skildpadder, samt Batrachier. Af Cand. Landmark er til forskjellige Tider indleveret Fuglskind af mindre hyppige Arter, de fleste skudte i Omegnen af Christiania. Af Capitain Christian Lie er skjænket en Del Naturalier fra Chinchas-Øerne, hvoriblandt en Havslange, som Musæet tidligere manglede. Ligeledes har Cand. Borchgrevink i Zulu-Landet skjænket et Par paa

Atlanterhavet ſtudte Stormfugle (Procellaria) der ligeledes tidligere manglede. Cand. G. O. Sars har indleveret forſkjellige Fiſkeunger, alle fangede i Bundſkrabe ved Lofoten. Profeſſor Lilljeborg i Upſala har ſkjænket et Individ af den mindre Jordrotte (Paludicola medius, Nilss. ratticeps, Keys. & Blas), der tidligere manglede i Muſæet. Fra det cariſte Hav har Muſæet modtaget en ikke betydelig, men ſærdeles intereſſant Samling af lavere Sødyr, indſamlede af Capitain Mack fra Tromsø og medbragte i de af Muſæet afgivne Apparater til deres Opbevaring. Heri findes flere Arter, der ere nye for Videnſkaben. Af Conſul Åkerblom i Rio Janeiro er ſkjænket en betydelig og ſærdeles ſmukt præpareret Samling Inſecter fra Braſilien, de fleſte Lepidoptera (omtrent 200 Arter) Reſten Coleoptera (omtrent 150 Arter), Orthoptera (omtrent 50 Arter), Hemiptera (omtrent 30 Arter), ſamt Hymenoptera (omtrent 50 Arter), tilſammen omtrent 500 Arter, de fleſte i ſmukke Exemplarer og tildels i flere Individer. Fra Proprietair Borthen paa Froserne er ſkjænket et ſtort Individ af Havkobben med dens Unge (Phoca barbata), hvoraf det gamle Individ manglede i Muſæet. Gjennem Profector Lie er indkjøbt for Muſæets Regning i Amerika, under Corvetten Nordſtjernens Togt i 1869—70, en betydelig Samling Naturalier, fornemmelig Fugleſkind og Fiſke, hvoraf flere manglede i Muſæets Samlinger. En yderſt ſjelden og mærkelig Fiſk, Zeus Faber (St. Peters-Fiſken), blev indkjøbt og opſtillet; denne var lyſtret i Bundefjorden ved Chriſtiania i Auguſt; en anden ſjelden Fiſk, fanget omtrent ſammeſteds (Cantharus griseus) blev indkjøbt ſamtidigt. Ligeledes erhvervede Muſæet en ved Sponvigen fanget Klumpfiſk (Orthragoriscus Mola). Af ſjeldnere Fugle, der indkjøbtes for Muſæets Regning, kan nævnes et udmærket Exemplar af Baſtardformen mellem Aarfugl og Rype (Rypeorren), ſkudt i Gudbrandsdalen om Høſten.

Fra Dhrr., der i Aarets Løb med Stipendium have foretaget zoologiſke Reiſer i Landet, ere indſamlede Gjenſtande hidtil indkomne fra Stud. Jenſen (Land- og Ferſkvandsmolluſker) og Conſ. Cand. med. Siebke (Inſekter).

15. Den anatomiſke Samling.

Til de ved Udgangen af 1869 catalogiſerede 1368 Nummere ere i 1870 komne 22 nye Præparater, ſaa at Antallet ved Aarets Udgang udgjorde 1390. Derhos ere 12 nye Præparater indlemmede i Samlingen iſtedenfor ligeſaa mange cäſſerede.

Samlingens Bibliothek er forøget med Fortſættelſer af Verker, hvorpaa er ſubſcriberet, og 1 nyt Verk anſkaffet. Ved Udgangen af 1870 eiede Bibliotheket 453 Verker og Plancher.

16. Den pathologiſke Samling

er i Aarets Løb forøget med 48 Præparater. Efter Opgivende fra Pro-

fessor E. Winge indeholdt Samlingen i Slutningen af Aaret 1869 1742 Nummere og vil saaledes nu indeholde 1790 Nummere.

Der er paabegyndt Anskaffelse af et Bibliothek, som allerede har faaet en værdifuld Tilvæxt ved en Gave fra Professor E. Winge, bestaaende af 40 større og mindre Verker. Bibliotheket opbevares paa Rigshospitalets Laboratorium.

17. Samlingen af zootomiske Præparater

har faaet en Tilvæxt af 83 Nummere, og udgjør Catalogen den 1ste Januar 1871 4913 Nummere. Af de tilkomne nye Nummere kunne henføres:

Til	Skeletter af	Mammalia	9
»	— »	Aves	17
»	— »	Reptilia	1
»	— »	Pisces	1
»	Craniер »	Mammalia	5
»	— »	Aves	9
»	Osteologiske Præparater		15
»	Digestionsorganerne		9
»	Aandedrætsorganerne.		1
»	Forplantningsorganerne		2
»	Udviklingen		8
»	Diverse Præparater		11
			83 Nummere.

Af større Skeletter kunne nævnes 1 Bubalus og 1 Antilope. Den zootomiske Samling kan desværre ikke opstilles i tilbørlig Orden eller paa saadan Maade, at en bekvem Afbenyttelse for de Studerende kan opnaaes, da Localet i alle Dele er for indskrænket, uagtet der for flere Organsystemers Vedkommende kun findes et faa indskrænket Antal Præparater, at nødvendigt Materiale for en fuldstændigere Undervisning i Zoologi, Udviklingshistorie og Physiologi mangler. Det bliver derfor nødvendigt, at der alvorligt tænkes paa at skaffe Localet en Udvidelse, hvortil der maa findes at være fuld Anledning og god Plads, hvis man ikke af andre Hensyn vil opstille unødvendige Hindringer.

18. Samlingen af physiologiske Apparater

er i Aaret 1870 ligesom i det foregaaende Aar kun lidet forøget, idet der for samme kun er forfærdiget et Apparat for at vise Blodbølgens Dannelse og nogle mindre Apparater til Brug ved Undersøgelser af Muskelcontractioner. Af Annuum er opsparet en Sum for Anskaffelse af nogle større, kostbarere Apparater, hvilke i det følgende Aar ville blive indkjøbte af Stipendiat Müller, der for Tiden opholder sig i Udlandet.

For Opstillingen af Apparatsamlingen og for dens Afbenyttelse til

Studium og Undervisning, haves et altfor indskrænket Rum. Da der om nogen Tid desangaaende vil blive gjort Collegiet en fuldstændigere Meddelelse, skal denne Sag ikke for Tiden nærmere berøres.

19. Samlingen af pharmacologiske Præparater

er i Aarets Løb ikke forøget, hvorimod et ikke lidet Antal ældre Præparater ere ombyttede med nye. Bogsamlingen, der er forbunden med Samlingen og som væsentlig benyttes af Pharmaceuterne, er fremdeles suppleret med herhen hørende Værker. Den i forrige Beretning omtalte lille Samling for Hygienens Studium har man fremdeles søgt at udvide.

Samlingen bliver i særlige Timer forevist og gjennemgaaet med hvert Kuld Studerende i det sidste Semester før Examen.

20. Samlingen af chirurgiske Instrumenter og Apparater

er i Løbet af 1870 bleven forøget med 58 Nummere, Bogsamlingen med 9 Nummere, hvoraf et, nemlig Lutters Instrumentfortegnelse (med 800 Tegninger) som Foræring fra Overlæge F. Kiær.

21. Samlingen af obstetriciske Instrumenter og Bandager

er i Aarets Løb ikke bleven forøget, derimod er nogle Bøger og Billedværker anskaffede.

22. Den archæologiske Samling

har i Aaret 1870 ikke modtaget nogen Tilvæxt.

Sjette Capitel.

Om Universitetets Stipendier og Legater.

Den af Hs. Majt. Kongen skjænkede Sum af 300 Spd. aarlig til Stipendier for værdige og trængende Studerende fordeltes som sædvanligt i October Maaned i 7 Portioner, 4 paa 48 og 3 paa 36 Spd.

Det af Hs. Majt. Kongen som Kronprinds skjænkede Beløb af 150 Spd. aarlig, dels til Understøttelse af værdige og trængende Studerende, dels til Prismedailler, er i 1870, som forhen, anvendt saaledes, at der til Stipendier er uddelt 120 Spd., fordelte i 8 Portioner paa 15 Spd. hver medens Resten anvendtes til Guldmedailler.

Den 24de September 1870 blev 1 af de af Hs. Majt. Kongen udsatte Prismedailler tildelt Compagnichirurg ved Christiansandske Brigade Ivar Onsum, for Besvarelse af det medicinske Facultets Opgave: „Undersø-

geiſe om Tobakkens Virkninger". Det bemærkes, at Medaillen blev ham tilkjendt uanſeet hans Stilling ſom Embedsmand, fordi det oplyſtes, at han havde paabegyndt Opgaven forinden ſin Udnævnelſe hertil.

Det af Hs. Majt. Kongen ſtjænkede Reiſeſtipendium til Ophold ved de nordiſke Univerſiteter er i 1870 bleven tildelt Cand jur. Ebbe Carſten Hornemann Hertzberg med 150 Spd., for under et halvt Aars Ophold i Upſala at ſtudere Retshiſtorie.

Legatet Prinds Guſtavs Minde.

Overensſtemmende med Fundatſen for dette Legat af 5te Mai 1853 blev Renterne efter Indſtilling fra Studenterſamfundets og dets Sangforenings Beſtyrelſer den 18de Juni 1870 tildelte Stud. theol. Sigwart Bjerke med 75 Spd. for Aaret fra 1ſte Juli 1870 til 30te Juni 1871.

Det Skjelderupſke Legat

blev for Aaret 1ſte October 1870 til 30te September 1871 tilſtaaet en medicinſk Student med 30 Spd.

Den Skjelderupſke Guldmedaille blev tildelt Cand. med. Gerhard Heurik Armauer Hanſen for en i 1869 indſendt Beſvarelſe af det medicinſke Facultets Opgave „Bidrag til Lymphekjertlernes normale og pathologiſke Anatomi." *)

Det Wexelſke Legat

er i begge Semeſtre overensſtemmende med dets Fundats af 16de Juli 1859 af det theologiſke Facultet uddelt til 4 værdige og trængende Studerende med 25 Spd. til hver.

Univerſitetets øvrige almindelige Stipendier og Legater

uddeltes i 1870 ſom ſædvanligt i 2de halvaarlige Terminer til værdige og trængende Studerende. Beløbet udgjorde tilſammen 1735 Spd. 59 ß, fordelt med 54 Portioner paa 39 Studerende. Legatet „Profeſſor og Rector Arentz's Minde", „det Henrichſenſke Legat" og „det Knudsſonſke Legat" uddeltes paa de fundatsmæſſige Dage, nemlig henholdsvis den 28de September, 25de October og 14de December.

Det Grevelig Hjelmſtjerne-Roſencroneſke Legat

blev under 29de Januar og 9de April 1870 uddelt til:

1. Cand. mag. Johan F. B. Storm . . . . . 150 Spd.
   til et Ophold i Spanien for at ſtudere de romanſke Sprog.

---

*) Afhandlingen vil udkomme i Trykken ved Underſtøttelſe af Hs. Majt. Kongen og Univerſitetet.

2. Cand. real. Sofus Lie . . . . . 150 Spd.
for under et 3—4 Maaneders Ophold ved Universiteterne i Milano eller Cambridge at fortsætte sine mathematiske Studier.
3. Rigsarchivar Birkeland . . . . . 100 —
til et 3—4 Maaneders Ophold i Danmark og om muligt i Sverige for at undersøge Archiver og Biblioteker.
4. Professor, Dr. Kjerulf. . . . . 100 —
til geologiske Excursioner med de Studerende.
5. Professor, Dr. Schübeler . . . . . 50 —
til botaniske Excursioner med de Studerende.
6. Professor J. Nicolaysen. . . . . 280 —
for under et 2—3 Maaneders Ophold i Wien og, om muligt, i Paris at studere Hudpathologi.

Stipendier til videnskabelige Reiser i Fædrelandet.

Af den til videnskabelige Reiser i Fædrelandet af Storthinget bevilgede Sum, 600 Spd. aarlig, tildeltes ved Kgl. Resolution af 5te Mai 1870 følgende Stipendier:

1. Professor Sexe . . . . . 150 Spd
for i en Maaneds Tid i anstundende Sommer at anstille videnskabelige Undersøgelser over Isbræer. (Har tilbagebetalt 40 Spd.)
2. Professor Dr. Schübeler . . . . . 150 —
for at foretage en botanisk Reise i Finmarken. *)
3. Conservator Cand. med. Siebke . . . . . 120 —
for under en 6 Ugers Reise at anstille entomologiske Undersøgelser i Hamar Stift.
4. Adjunct Bendixen . . . . . 50 —
for under en Maaneds Reise i Romsdals Amt at anstille arkæologiske Undersøgelser.
5. Adjunct Arnesen . . . . . 30 —
til Undersøgelser af Helleristninger i Smaalenene.
6. Cand. theol. O. L. Olsen . . . . . 120 —
for under et 3 Maaneders Ophold i Nordland at samle Eventyr, Folkesagn og Folkemelodier.
7. Cand. min. Hagen og Stud. real. Schjøtz, tilsammen 60 —
til geologiske Undersøgelser i det Østlige af Hamar Stift.

*) Derhos er anvist til Professor Dr. Schübeler 50 Spd. af det Smithske Legats-Renter, — til Forøgelse af Prof. Smiths til Naturalmuseet skjænkede Samlinger.

Det Rathkeſke Legat

uddeles under 2den April 1870 af det akademiſke Collegium til Følgende:

1. Cand. min. Irgens, Aſſiſtent for Profeſſor Dr. Kjerulf for ved Eftergaaelſe af geologiſke Grændſer i Mjøſens Omegn at fuldende Udgivelſen af et Jordbundskart. 70 Spd.
2. Conſervator Axel Blytt . . . . . 150 —
til en 3 Maaneders botaniſk Reiſe i Nordland.
3. Cand. min. A. L. Helland . . . . . 50 —
til en Undersøgelſe af forſkjellige veſtlandſke Kisleieſteder.
4. Stud. theol. O. S. Jenſen . . . . . 30 —
for at undersøge Norges Mollusker og Iglearter.

Reiſeſtipendium af det Schutteſke Legats Renter

uddeles den 24de Juni 1870 af Collegiet til:

1. Cand. theol. E. Bliz . . . . . 150 Spd.
for under et halvt Aars Ophold ved udenlandſke Univerſiteter at fortſætte ſine Studier af gammeltestamentlig Theologie og ſemitiſke Sprog.
2. Cand. theol. Joh. Jenſen . . . . . 150 —
for under et halvt Aars Ophold i Tydſkland at fortſætte ſine theologiſke Studier, navnlig Studiet af den gammeltestamentlige Exegeſe.

Adjunct-Stipendier.

Af de i Overensſtemmelſe med Univerſitets-Fundatſens § 48 til yngre Videnſkabsmænds fortſatte Ophold ved Univerſitetet af Storthinget bevilgede Midler, bleb for 1870 ved Collegiets Beſluttning af 4de December 1869 tilkjendt:

1. Cand. med. Jonas Axel Boeck (Stip. fra 1864) i Zoologi og Phyſiologie . . . . . 300 Spd. aarlig.
2. Cand. jur. Marcus Thoen Ingſtad*) (St. f. 1865) i Lovkyndighed . . . . . 300 — —
3. Cand. mag. Jan Chriſtian Johanſen (St. fra 1867) i latinſk Philologie . . . . . 300 — —
4. Cand. med. Julius Nicolayſen**) (St. f. 1867) i Chirurgi, Akiurgi og Ophtalmiatrik . . . . 240 — —
5. Cand. theol. Frederik Peterſen (St. f. 1868) i Theologie . . . . . 240 — —
6. Cand. mag. Jens Daniel Carolus Lieblein (St. f. 1868) i Egyptologie . . . . . 240 — —

*) Ved Kgl. Reſol. af 13de Juli 1870 udnævnt til Profeſſor i Lovkyndighed.
**) Ved Kgl. Reſol. af 14de Marts 1870 udnævnt til Profeſſor i Medicin.

7. Cand. mag. Johan Fredrik Breda Storm (St. f. 1ste October 1869) i de romanske Sprog . . . 240 Spd. aarlig.
8. Cand. philos. Georg Oſtan Sars, i Zoologi . 240 — —
9. Cand. philos. Johan Ernſt Welhaven Sars, i Hiſtorie . . . . . 240 — —

Det akademiſke Collegium har under 24de Juni uddelt det ved Cand. med. J. Nicolayſens Udnævnelſe til Profeſſor ledigblevne Adjunct-Stipendium, fra 1ſte Auguſt 1870 at regne, til Cand. med. Jacob Worm Müller med 20 Spd. maanedlig indtil Udgangen af 1870, — ſom Stipendiat i Phyſiologie.

Det Munch'ſke Stipendium

blev ved Collegiets Beſlutning af 4de December 1869 for Aaret 1870 tilſtaaet Stud. jur. Ebbe Carſten Hornemann Hertzberg med 120 Spd.

Sygeſtipendier

ere i 1870 udbetalte for 8 Studerende med 211 Spd. 78 ß.

Univerſitetsprogrammer:

Som Univerſitetsprogram udkom i 2det Semeſter 1870 den af Conſervator ved det botaniſke Muſæum, Cand. philos. Axel Blytt forfattede Afhandling: „Chriſtiania Omegns Phanerogamer og Bregner med Angivelſe af deres Udbredelſe ſamt en Indledning om Vegetationens Afhængighed af Underlaget." Programmet er for en Deel affattet efter Forfatterens med Hs. Maj. Kongens Guldmedaille i 1869 prisbelønnede Afhandling: „At paavise den Indflydelſe, ſom Jordbund og Fjeldgrund har paa Vegetationen i Omegnen af Chriſtiania", — hvilken Afhandling af det mathematiſk-naturvidenſkabelige Facultet var anbefalet til Udgivelſe i Trykken. — Ifølge den ved Univerſitetet vedtagne Regel, naar Programmer ere forfattede af andre end Univerſitetets Lærere, har Profeſſor Dr. Schübeler ſtillet ſig ſom ſammes Udgiver.

De øvrige 3 Programmer, der i Prælectionscatalogerne vare anmeldte at ville udkomme i 1870, ere under Trykning.

Syvende Capitel.

Om Univerſitetets oeconomiſke Forfatning.

Med Hensyn hertil skal Collegiet tillade ſig at henvise til medfølgende, af Univerſitetets Quæſtor meddelte Generalextract af Regnſkabet over Uni-

versitetets Indtægter og Udgifter for 1870 samt Oversigt over de videnskabelige Samlingers Status den 31te December 1870.

Tøien Gaard.

Af Tøien Gaard er i Løbet af 1870 solgt 1 Tomt, nemlig Matr. No. 23 i Urtegaden, der er afhændet til Smed Andersen for en Kjøbesum af 376 Spd. 45 ß, efter 80 ß pr. □ Alen.

Følgende Professorer have Lokker ved Udgangen af 1870: Dr. C. A. Holmboe, Dr. Heiberg, Dr. C. Boeck, Dr. Aubert, Dr. Faye, Monrad, Rasch, Dr. Caspari, Johnson, Dr. Voss, Dr. Unger, Dr. Aschehoug, Esmark, Nissen, Dr. Kjerulf og Christie; Professor Münster har Lokken „Bellevue" og Professor Fearnley Observatoriets Jordvei.

Christiania, i det akad. Collegium, den 3 Mai 1871.

Oversigt

over Universitetskassens Indtægter og Udgifter i Aaret 1870.

Indtægt.			Beløb. Spd.	Beløb. ß
1. Beholdning den 31te December 1869:				
a. i Statsobligationer . .	Spd. 51,210.	„		
b. i Pantobligationer . .	— 22,813.	61½.		
c. Restancer:				
1. Kornbidrag	Spd. 1215.	97½.		
2. Kongetiende	— 1544.	72.		
3. Forpagtningsafgifter .	— 152.	48.		
4. Almanakforlaget . . .	— 1066.	80.		
5. Renter	— „	„		
d. Indestaaende i Sparebank.:				
1. paa Universitetets Conto	— 9982.	15.		
2. — indfr. Kornbidrags —	— 153.	40.		
e. I Kasse:	— 2808.	89.		
			16,923	81½
2. Statskassens Bidrag			10,000	„
3. Bidrag fra Oplysningsvæsenets Fond . . .			46,000	„
4. Studieskat			89	8½
5. Kongetiende			1,533	94
6. Almanakforlaget			3,175	„
7. Aarlige Pengebidrag			18	96
8. Aarlige Kornbidrag			1,372	26½
9. Forpagtningsafgifter			203	108
		Lateris	79,316	54½

Udgift.	Beløb. Spd.	Beløb. ß
1. Gager	50,484	87
2. Adjunctstipendier	2,108	7
3. Videnskabelige Reiser i Norge	680	„
4. Bibliotheket	3,032	106½
5. Samlingen af nordiske Oldsager	403	73
6. Myntsamlingen	311	61
7. Den technologiske Modelsamling	26	34
8. Det astronomiske og magnetiske Observatorium	415	19
9. Den obstetriciske Samling	14	96
10. Den pharmacologiske Samling	5	109
11. Det fysiske Cabinet	284	54
12. Den chirurgiske Instrument- og Bandage-Saml.	284	55½
13. Mineralsamlingen	78	32
14. Den zoologiske Samling	1,525	27
15. Den zootomiske Samling	449	60
16. Den botaniske Samling	133	100
17. Det chemiske Laboratorium	1,109	18½
18. Det metallurgiske Laboratorium	241	104
19. Anatomikammeret og det anatomiske Museum .	668	86
20. Den pathologiske Samling	278	35
21. Den ethnografiske Samling	75	119½
22. Det meteorologiske Institut	1,893	118
Lateris	64,401	22

Indtægt.	Beløb. Spd.	ß
Transport	79,816	54½
10. Afdrag af Pantobligationer	400	„
11. Renter af Pantobligationer	408	73
12. Renter af Statsobligationer	2,046	12
13. Renter af Findeſte Legats Obligationer	419	18
14. Afdrag og Renter af de for Løkkelaan udſtedte Obligationer	409	60½
15. Kjendelſer for Afgang til Examina	1,850	„
16. — „ — til det kemiſke Laborat.	418	„
17. — „ — —„— metallurg. —	9	„
18. Indtægter fra den botaniſke Have	75	98
19. Refunderede Skatter af Løkker under Tøien	127	17
20. Husleie	450	„
21. Forſkjellige Indtægter	15	„
22. Renter af Beholdningen i Chriſtiania Sparebank	183	102
23. — „ — paa indfriede Kornbidrags Konto	6	16
24. Indtægt paa Conto Videnſkabelige Reiſer i Norge	40	„
25. — paa det kemiſke Laboratoriums Conto	99	60
26. — paa Bibliothekets Conto	30	„
27. — paa Mineralſamlingens Conto	20	„
28. — paa den etnografiſke Samlings Conto	50	„
29. — paa Tøien Gaards Conto	12	„
30. — efter Deciſion til tidligere Regnſkaber	19	12
31. Refuſion af et Forſkud	1	„
Lateris	86,401	43

Udgift.	Beløb. Spd.	ß
Transport	64,401	22
23. Samlingen af Grubekarter og Atlaſſer m. v.	38	54
24. Den botaniſke Have	1,410	56
25. Tøien Gaard	616	37
26. Laan til Univerſitetslokkers Bebyggelſe	„	„
27. Blandede og tilfældige Udgifter:		
a. Lønninger	780	„
b. Dagarbeide	243	63½
c. Reparation af Bygninger og Inventarium	1,208	48
d. Anſkaffet Inventarium	468	3
e. Brænde	1,301	55
f. Gas, Lys og Olie	529	62
g. Trykning og Bekjendtgjørelſer	737	15
h. Renholdelſe	417	101½
i. Porto, Fragt og Forſendelſesudgifter	225	69
k. Bogbinderarbeide	53	86
l. Contorrequiſita	129	67
m. Sygeſtipendier	211	78
n. Kjørſel	30	64
o. Ildſteders Feining	118	26½
p. Skatter og Afgifter	2,298	42
q. Inſpection ved Examina	384	80
r. Godtgjørelſe til Cenſorer ved Examen artium	735	„
s. Andre tilfældige Udgifter	285	„
Lateris	76,554	69½

Indtægt.	Beløb.		Udgift.				Beløb.	
	Spd.	ß					Spd.	ß
Transport	86,401	43	Transport				76,554	69½
			28. Beholdning den 31te December 1870.					
			a. i Statsobligationer . .	51,210	Spd.	ß		
			b. i Pantobligationer . .	22,004	—	"		
			c. i Restancer:					
			1. Kornbidrag	998	—	52		
			2. Kongetiende	1,784	—	38		
			3. Forpagtningsafgifter .	131	—	88		
			4. Almanakforlaget . .	1,066	—	80		
			5. Renter	"	—	"		
			d. Indestaaende i Spareb.:					
			1. paa Universitets. Conto	8,183	—	102		
			2. " indfr. Kornbidr. —	159	—	56		
			e. I Kasse	1,787	—	104½		
							9,062	40½
			29. Opførelse af det nye Væxthus paa Toien . .				780	45
			30. Decisionsgodtgjørelse				4	8
	86,401	43					86,401	43

Universitetets Qvæstorat den 31te December 1870.

H. Aars.

Oversigt

over hvad der paa Conton „blandede og tilfældige Udgifter" er medgaaet i Aaret 1870.

	For Budgetterminen 1869—1872 aarlig bevilget		Medgaaet i 1870.	
	Spd.	ß.	Spd.	ß.
Lønninger	780	„	780	„
Brænde og Kul	1,250	„	1,301	55
Gas, Lys og Olie	550	„	529	62
Dagarbeide	230	„	243	63½
Ildstæders Feining	100	„	113	26½
Renholdelse	420	„	417	101
Reparation af Bygninger og Inventarium	2,000	„	1,203	48
Anskaffelse af Inventarium	500	„	468	3
Inspection ved Examina	400	„	384	80
Godtgjørelse til Censorer ved Examen artium	600	„	735	„
Stipendier og Begravelsesudgifter	150	„	211	78
Trykning og Bekjendtgjørelser	1,100	„	737	15
Skatter og Brandcontingent	1,536	9	2,298	42
Porto, Fragt og Forsendelsesudgifter	250	„	225	69
Contorrequisita	100	„	129	67
Bogbinderarbeide	150	„	53	86
Kjørsel	50	„	30	64
Andre tilfældige Udgifter	1,016	103	235	„

Universitetets Quæstorat den 31te Decbr. 1870.

H. Aars.

Regnskab

for Universitetets Legat-Capitaler

aflægges særskilt og underkastes Revision i det Kgl. Revisions-Departement.

Oversigt

over de videnskabelige Samlingers Status den 31te December 1870.

	For Budgetterminen 1869—1872 bevilget		Disponibel Beholdning den 31te Decbr. 1869.		Andre Indtægter		Summa Indtægt		Forbrugt i 1870		Disponibel Beholdning den 31te Decbr. 1870.	
	Spd.	ß.	Spd.	ß.	Spd.	ß.	Spd.	ß.	Spd.	ß.	Spd.	ß.
Adjunctstipendiefondet	6,750	„	5,301	41	„	„	5,301	41	2,108	7	3,193	34
Fondet til videnskabelige Reiser i Norge	1,800	„	1,280	„	40	„	1,320	„	680	„	640	„
Bibliotheket	12,000	„	12,847	103	30	„	12,877	103	3,032	106½	9,844	116½
Det fysiske Cabinet	1,440	„	1,089	79	„	„	1,089	79	234	54	855	25
Det chemiske Laboratorium	3,060	„	1,280	96½	„	„	1,280	96½	1,109	13½	171	83
Det metallurgiske Laboratorium	888	„	894	62½	„	„	894	62½	241	104	652	78
Samlingen af nordiske Oldsager	850	„	÷ 58	102	„	„	„	„	403	73	÷462	55
Myntcabinettet	1,200	„	756	97	„	„	756	97	311	61	445	36
Den technologiske Modelsamling	300	„	400	4	„	„	400	4	26	34	373	90
Det astronom. og magnet. Observat.	1,710	„	1,156	19½	„	„	1,156	19½	415	19	741	½
Anatomikammeret	1,719	„	611	112½	„	„	611	112½	663	36	÷ 51	43½
Den pathologiske Samling	600	„	586	109	„	„	586	109	278	35	308	74
Den zoologiske Samling	2,310	„	2,675	101	„	„	2,675	101	1,525	27	1,150	74
Den zootomisk-physiologiske Samling.	2,112	„	1,875	92½	„	„	1,875	92½	449	60	1,426	32½
Den mineralogiske Samling	300	„	21	90	20	„	41	90	78	32	÷ 36	62
Den botaniske Samling	450	„	101	91	„	„	101	91	133	100	÷ 32	9
Den chirurg. Instrum.- og Band.-Sml.	300	„	341	89½	„	„	341	89½	234	55½	107	34
Den obstetriciske Samling	150	„	21	110	„	„	21	110	14	96	7	14
Den pharmacologiske Samling	180	„	345	9	„	„	345	9	5	109	339	20
Den ethnografiske Samling	450	„	499	39½	50	„	549	39½	75	119½	473	40
Samlingen af Grubekarter m. m.	180	„	522	23	„	„	522	23	33	54	488	89
Det meteorologiske Institut	4,800	„	3,066	6	„	„	3,066	6	1,893	113	1,172	13
Den botaniske Have*)	4,200	„	2,486	37	„	„	2,486	37	1,410	56	1,075	101
Loien Gaard	2,100	„	1,614	86½	„	„	1,614	86½	616	37	998	49½

Universitetets Qvæstorat den 31te December 1870.

H. Aars.

*) Intet Salg har i 1870 fundet Sted, hvorimod 75 Spd. 98 ß ere indbetalte for 1868 og 1869.

Det Kongl. Norske Frederiks

UNIVERSITETS MATRICUL

for

Aaret 1870.

Examer

i August o

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
1	*Anderssen*, Jacob Jensen.	Brevig 2 Mai 50	Skipper Jacob Everin Anderssen og Maren Pernille Jacobsdatter.
2	*Bonnevie*, Christian Frederick.	Chr.sund 20 Januar 54	Compagnichir. Niels Em. Andreas Bonnevie og Augusta Marie f. Lorentzen.
3	*Hansen*, Halvor.	Asker Pgd. 28 Octbr. 52	Cand. theol. Halvor Hansen og Maren f. Amundsen.
4	*Krafft*, Carl Fredrik.	Christiania 17 Januar 52	Destillatœur Carl Krafft og Anne Christine f. Matthiesen.
5	*Lowum*, Alf Andreas Nicolai.	Christiania 29 Septbr. 53	Copist Christian Lowum og Dorthea f. Wulff.
6	*Løchen*, Hjalmar.	Vang Pgd. 31 Octbr. 52	Overcontrolleur Edvard Martin Løchen og Anne Elisabeth f. Grøtting.
7	*Meltzer*, Frederik Eberhard.	Bergen 22 Januar 53	Bagermester Lauritz Philip Meltzer og Margaretha f. Wallem.
8	*Salvesen*, Hakon Christian.	Farsund 7 Januar 52	Fuldmægtig Sigbjørn Salvesen og Henrikke f. Irgens.
9	*Tandberg*, Jens Frølich.	Haus Pgd. 13 Mai 52	Resid. Capellan Jørgen Johan Tandberg og Marie Theodora f. Frølich.
10	*Astrup*, Hans Jørgen Synnestvedt.	Grue Pgd. 31 Aug. 52	Sorenskriver Nicolai Astrup og Hanna f. Døderlein.
11	*Beichmann*, Frithjof Bernt.	Sparbu Pgd. 28 Mai 52	Major Peter Sophus Beichmann og Sigrid Christine f. Moe.
12	*Buaas*, Ingebrigt.	Ørland Pgd. 3 Septbr. 52	Lensmand Eilert Mathias Krogh Buaas og Laura Antonie f. Iversen.
13	*Finne*, Hans Vingaard.	Trondhjem 14 Januar 52	Grosserer Paul Finne og Emilie f. Roll.
14	*Hagen*, Ingebrigt Severin.	Trondhjem 13 Juni 52	Skomagermester Ingebrigt Hagen og Caroline Elisabeth f. Helle.
15	*Hagerup*, Georg Francis.	Horten 22 Januar 53	Statsraad Henrik Steffens Hagerup og Nicoline Christine f. Jensen.
16	*Hanssen*, Hans Rudolph.	Trondhjem 24 Marts 52	Hattemager Ole Hanssen og Serine Pedersdatter Christoferdalen.
17	*Hirsch*, Robertus Jacobus.	Trondhjem 10 Januar 53	Apotheker Robertus Hirsch og Edvarda f. Carstens.
18	*Johansen*, Ole Frederik.	Trondhjem 14 Juli 51	Røiert Carl Fredrik Johansen og Anna f. Rognskaug.
19	*Larsen*, Marius Elias.	Fosnæs Pgd. 22 April 52	Lensmand Christian Larsen og Helene f. Sollæg.
20	*Lindeman*, Henrik Bauck.	Trondhjem 2 Aug. 52	Cand. med. Peter Tangen Lindeman og Lovise Augusta f. Bauck.
21	*Roosen*, Gilbert Mortier Lafayette.	Trondhjem 1 Juli 52	Ingenieurcapitaine Carl BonaparteRoosen og Camilla Marie f. Thrane.
22	*Selmer*, Otto Hilmar.	Trondhjem 13 Octbr. 52	Overretssagfører Johan Jørgen Selmer og Cecilie Hilmara f. Krohg.
23	*Smith*, Brian Crone Riddervold.	Trondhjem 24 Septbr. 52	Inspecteur Lars Smith og Bredine Sofie Marie f. Riddervold.
24	*Storm*, Halfdan Krüger.	Trondhjem 12 Febr. 52	Sognepræst Fredrik Elias Storm og Cecilie Johanne Charlotte f. Krüger.
25	*Angell*, Hans Bonnevie.	Lyster Pgd. 3 Decbr. 52	Lieutenant Johan Mølmann Lysholm Angell og Marie With f. Bonnevie.
26	*Brynildsen*, John.	Bergen 14 April 52	Skræddermester John Brynildsen og Christine Andrea f. Moe.
7	*Eriksen*, Harald Andreas.	Bergen 5 Juli 52	Skipper Halvor Andreas Eriksen og Helene Sophie f. Budde.

artium

September 1870.

№	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
1	Christiania lærde Skole.	1	3	2	1	2	1	1	2	2	1	1	2	2	21	13	Laudabilis.
2	Do.	4	2	2	2	—	2	3	2	2	1	2	3	3	28	12	Laudabilis.
3	Do.	4	3	2	2	—	2	2	—	3	2	2	2	2	26	11	Laudabilis.
4	Do.	3	3	2	2	—	1	3	1	2	3	2	2	1	25	12	Laudabilis.
5	Do.	4	2	1	1	—	1	2	2	1	2	3	2	3	24	12	Laudabilis.
6	Do.	3	2	1	1	—	1	1	1	1	2	2	1	1	17	12	Laudabilis.
7	Do.	2	3	2	2	—	1	2	2	2	2	2	2	2	24	12	Laudabilis.
8	Do.	3	3	3	3	—	2	3	—	3	3	2	3	2	30	11	Haud illaudabilis.
9	Do.	3	2	1	1	1	1	2	—	2	1	2	2	1	19	12	Laudabilis.
10	Trondhjems lærde Skole.	3	3	2	2	—	1	1	1	2	3	3	2	2	25	12	Laudabilis.
11	Do.	3	2	1	3	—	2	3	2	3	3	2	2	2	28	12	Laudabilis.
12	Do.	4	3	2	1	—	1	1	2	2	2	2	2	1	23	12	Laudabilis.
13	Do.	3	3	2	2	—	3	3	2	3	3	3	2	2	31	12	Haud illaudabilis.
14	Do.	3	2	1	1	—	1	1	1	2	1	2	1	1	17	12	Laudabilis.
15	Do.	3	2	1	2	—	2	1	1	1	2	3	1	1	20	12	Laudabilis.
16	Do.	3	2	1	3	—	1	1	1	3	3	3	2	2	25	12	Laudabilis.
17	Do.	4	4	2	3	—	2	3	3	2	3	2	2	1	31	12	Haud illaudabilis.
18	Do.	3	3	3	3	—	1	2	1	1	3	1	2	1	24	12	Laudabilis.
19	Do.	3	2	2	2	—	1	1	2	1	1	1	1	1	18	12	Laudabilis.
20	Do.	4	3	2	3	—	3	2	3	4	4	4	2	2	36	12	Haud illaudabilis.
21	Do.	3	3	2	3	—	3	3	—	3	4	2	2	2	30	11	Haud illaudabilis.
22	Do.	3	3	2	2	—	1	2	1	3	3	2	1	2	25	12	Laudabilis.
23	Do.	4	3	2	2	—	1	1	1	2	3	2	2	1	24	12	Laudabilis.
24	Do.	3	3	2	3	—	1	1	—	3	3	2	1	2	24	11	Laudabilis.
25	Bergens lærde Skole.	3	3	2	2	—	1	3	—	2	1	1	1	1	20	11	Laudabilis.
26	Do.	3	3	3	3	—	1	1	1	2	3	1	2	3	26	12	Laudabilis.
27	Do.	3	2	1	1	1	1	1	—	1	2	1	1	1	16	12	Laudabilis.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
28	*Gjerding*, Anton Bernhard.	Bergen 13 Juni 52	Kb.mand Albert Johannes Gjerding og Gertrud Christine f. Müller.
29	*Hansen*, Wollert Krohn.	Bergen 1 Marts 52	Kb.mand Simon Hansen og Bolette Sophie f. Krohn.
30	*Jenssen*, Jørgen.	Ned. Størd. P. 27 Febr. 51	Handelsmand Edvard Jenssen og Ane Arentsdatter Haabetsplads.
31	*Jæger*, Nicolai Henrik.	Drammen 17 Mai 53	Politiassistent Nicolai Henrik Jæger og Ottilia Henriette Elisabeth f. Foss.
32	*Lind*, Oluf.	Bergen 27 Febr. 52	Kb.mand Christian Børs Lind og Karen f. Ibsen.
33	*Mohr*, Einar.	Drøbak Pgd. 20 Novbr. 51	Ingenieurlieutenant Carl Ludv. Aug. Mohr og Andrea Socratine Isabelle f. Hammer.
34	*Platou*, Peter Theodor Stoud.	Bergen 14 Decbr. 52	Borgermester Carl Nicolai Stoud Platou og Christense Dorothea f. Nielsen.
35	*Rasmussen*, Jonas Severin.	Bergen 4 Aug. 50	Handelsmand Jürgen Rasmussen og Gurine f. Jacobsen.
36	*Smitt*, Anton Elias.	Vinje Pgd. 11 Septbr. 51	Sognepræst Anthon Elias Smitt og Gundelle Luise f. Sverdrup.
37	*Walnum*, Jacob Rosted Sur.	Homedal Pgd. 19 Marts 51	Pastor Svend Borkman Hersleb Walnum og Anne Elisabeth Lovise f. Sur.
38	*Fredriksen*, Fredrik August.	Chr.sand 7 Aug. 53	Skipper Carl Martin Fredriksen og Andrea Baroline f. Clausen.
39	*Mørch*, Arthur Harald Leopold.	Chr.sand 12 April 53	Consul Jacob Mørch og Sophie Margrethe f. Bruun.
40	*Petersen*, Christian Pharo.	Grimstad 22 Decbr. 51	Sagfører Morten Smith Petersen og Cathinka f. von der Lippe.
41	*Wamberg*, Niels Aall.	Chr.sand 2 Aug. 51	Overtoldbetjent Johan Bylow Wamberg og Mathilde f. Cappelen.
42	*Øslebye*, Thorvald Johan Helland.	Christiansand 7 Juli 51	Kæmner Ole Øslebye og Marthe f. Helland.
43	*Clausen*, Bernhard Gunnerus.	Skonger Sogn 27 Mai 51	Skolelærer Gunnerus Immanuel Clausen og Birgitte f. Nielsen.
44	*Gløersen*, Gerhard Gunnerus Garmann.	Drammen 10 Novbr. 52	Exam. jur. Ole Gløersen og Maren f. Andersen.
45	*Holm*, Christian.	Holt Pgd. 6 Septbr. 50	Forvalter Ludvig Holm og Thora Wilhelmine f. Stranger.
46	*Nærup*, Adolph Mathias.	Drammen 4 Septbr. 51	Kb.mand Mathias Nærup og Cathrine f. Holst.
47	*Boyson*, Bent Wettergreen.	Skien 14 Aug. 51	Forvalter Jacob Andreas Boyson og Betty Olava f. Dahl.
48	*Fyhn*, Karl Henry.	Trondhjem 27 Januar 53	Boghandler Hans Fyhn og Henriette Barbara f. Width.
49	*Grøndahl*, Birger.	Gjerpen Pgd. 8 Juli 52	Proprietair Just Wright Grøndahl og Nikoline Marie f. Grendal.
50	*Hoff*, Hans Christian.	Hammerø P. 3 Octbr. 50	Districtslæge Hans Christian Martinus Hoff og Charlotte Carol. Marine f. Meyn.
51	*Klever*, Halvor Augundsen.	Saude Sogn 8 Febr. 49	Gaardmand Augund Hansen og Aslaug Olsdatter Klever.
52	*Taraldsen*, Christian.	Gjerpen Pgd. 8 Octbr. 52	Skolelærer Bjørn Taraldsen og Ingeborg Christiansdatter.
53	*Thue*, Henning Junghans.	Siljord Pgd. 22 Aug. 52	Kompagnichef Jens Thue og Nancy f. van Kervel.
54	*Krebs*, Christian August.	Hafslo Pgd. 16 Mai 52	Sorenskriver Christian August Krebs og Henriette f. Scheel.
--	*Eckhoff*, Mathias Wilhelm.	Chr.sand 27 Januar 52	Adjunkt Ernst Fredrik Eckhoff og Hedevig Susanne Christiane f. Eckhoff.
	[illegible], Frithjof Eugen [illegible]emir.	Torvstad Pgd. 9 April 52	Landhandler Tønnæs Nerva Eide og Caroline Amaline f. Taasen.

No.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
28	Bergens lærde Skole.	2	3	2	3	—	3	3	—	2	4	1	2	2	27	11	Laudabilis.
29	Do.	3	2	1	2	2	2	3	—	2	2	1	2	2	24	12	Laudabilis.
30	Do.	3	3	2	1	—	3	2	2	2	3	2	2	1	26	12	*Laudabilis.
31	Do.	4	2	3	3	—	2	1	—	2	4	2	2	1	26	11	Laudabilis.
32	Do.	3	2	2	2	—	1	2	2	3	2	1	2	1	23	12	Laudabilis.
33	Do.	4	3	3	3	—	2	2	3	2	2	2	2	2	30	12	Laudabilis.
34	Do.	3	3	1	2	—	2	2	—	1	1	1	1	1	18	11	Laudabilis.
35	Do.	4	4	3	2	—	2	2	2	2	1	1	1	1	25	12	Laudabilis.
36	Do.	3	3	2	3	1	2	2	—	2	1	1	1	1	22	12	Laudabilis.
37	Do.	4	3	3	2	—	3	3	—	3	3	1	1	2	28	11	Haud illaudabilis.
38	Chr.sands lærde Skole.	4	3	1	1	—	2	2	—	3	4	4	2	3	29	11	Haud illaudabilis.
39	Do.	3	4	2	4	—	3	3	2	3	4	3	1	1	33	12	Haud illaudabilis.
40	Do.	3	4	2	3	—	3	3	2	2	2	3	3	2	32	12	Haud illaudabilis.
41	Do.	4	4	2	4	—	2	2	2	3	3	1	2	2	31	12	Haud illaudabilis.
42	Do.	4	3	4	2	—	2	2	—	3	3	2	3	2	30	11	Haud illaudabilis.
43	Drammens lærde Skole.	3	3	4	2	—	1	2	1	2	4	2	2	3	29	12	Laudabilis.
44	Do.	3	3	2	2	—	2	3	2	2	1	1	2	2	25	12	Laudabilis.
45	Do.	4	4	4	4	—	2	1	2	2	3	2	3	3	34	12	Haud illaudabilis.
46	Do.	3	3	3	2	—	1	3	3	3	4	2	1	1	29	12	Laudabilis.
47	Skiens lærde Skole.	4	4	2	1	—	1	2	—	2	3	2	1	1	23	11	Laudabilis.
48	Do.	3	3	2	1	—	1	1	1	1	2	2	2	2	21	12	Laudabilis.
49	Do.	4	3	3	1	—	2	3	—	2	4	2	2	3	29	11	Haud illaudabilis.
50	Do.	4	4	3	2	—	3	3	—	4	3	2	3	3	34	11	Haud illaudabilis.
51	Do.	4	4	3	3	—	2	3	—	3	(5)* 6	4	3	3	38	11	Non contemnendus.
52	Do.	3	3	2	1	—	2	3	—	2	1	2	2	1	22	11	Laudabilis.
53	Do.	3	4	3	2	—	2	2	3	1	1	1	2	1	25	12	Laudabilis.
54	Fredrikshalds lærde Skole.	2	4	2	2	—	2	2	2	2	1	1	4	4	28	12	Laudabilis.
55	Stavanger lærde Skole.	3	3	1	2	—	2	3	2	1	2	3	1	2	25	12	Laudabilis.
56	Do.	3	3	2	3	—	2	2	2	2	5	3	2	3	32	12	Haud illauda'

* Charakteren ved Contin. Ex. art.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
57	*Morgenstjerne*, Bredo Henrik.	Christiania 11 Novbr. 51	Amtmand Wilh. H. L. v. Munthe af Mor genstjerne og Wilhelmine N. f. Sibbern
58	*Vetlesen*, Hans Jørgen.	Porsgrund 8 Marts 52	Cand. med. Johan Anton Vetlesen o Mariane Henriette Wilhelmine f. Flood
59	*Gundersen*, Gunder Fougner.	Faaberg Pgd. 19 Juli 53	Kb.mand Simon Gundersen og Helen Gundersdatter.
60	*Lumholtz*, Ludvig.	Faaberg Pgd. 18 Januar 53	Premierlieutenant Paul Nicolai Lumholtz og Inga f. Grundset.
61	*Opsahl*, Svend.	Christiania 28 Januar 53	Kgl. Fuldmægtig John Svendsen Opsahl og Mathea f. Hoff.
62	*Schulerud*, Peter Ludvig Andreas.	Aamodt Pgd. 7 April 54	Lensmand Gunder Schulerud og Karen f. Sæther.
63	*Suleng*, Ingebret.	Sønd. Froen P. 6 April 52	Gaardbruger Johannes Pedersen Suleng og Mari Pedersdatter.
64	*Maursund*, Christian Peter.	Tromsø 20 Juli 53	Propriet. Hans A. Maursund Bentsjord og Flemine Kjølmer Mosling f. Wadel.
65	*Bolstad*, Johan Norberg.	Borgund Pgd. 8 Octbr. 52	Handelsborger Martinus Bolstad og Jensine Marie f. Norberg.
66	*Madsen*, Olaf Gustavus.	Ulfsten Pgd. 8 Mai 52	Sognepræst Carl Anton Madsen og Karen Kirstine f. Nedrum.
67	*Rognaas*, Johannes Laurentius.	Thune Pgd. 7 Decbr. 52	Farvermester Nils Larsen Rognaas og Amalie Magdalene Johannesdatter.
68	*Bratt*, Gustav Alexander.	Vinger Pgd. 2 Aug. 53	Proprietair Johan Abraham Bratt og og Thea Rangdine f. Bjerkebæk.
69	*Bugge*, Olivarius Thorvald Deinboll.	Molde 21 Septbr. 52	Sogneprest J. Bugge og Olive f. Nanstad.
70	*Caspari*, Carl Theodor.	V. Aker Pgd. 13 Febr. 53	Professor Dr. Carl Paul Caspari og Marie Caroline Constance f. Zezschwitz.
71	*Gude*, Ove.	Semb Pgd. 11 Septbr. 53	Professor Hans Fredrik Gude og Betsy f. Anker.
72	*Henrichsen*, Carl Johan.	V. Aker Pgd. 6 Mai 52	Kortfabrikant Christian Henrichsen og Anne Karine f. Eriksen.
73	*Johansen*, Paul Andreas.	Christiania 27 April 53	Inspecteur Jochum N. Møller Johansen og Hanne Wilhelmine Cathrine f. Thrap.
74	*Jæger*, Nils Winther Luth.	Dybvaag Pgd. 4 Aug. 51	Toldbetjent Adolf Arenfeldt Jæger og Birgitte f. Pedersen.
75	*Kjerulf*, Christian.	V. Aker Pgd. 23 Juni 52	Bureauchef Carl Emanuel Kjerulf og Karen f. Nordbye.
76	*Mundal*, Peder Aamundsen.	Balestrand P. 20 Mai 50	Gaardbruger Aamund Pedersen og Stenor Andersdatter Mundal.
77	*Riis*, Christian Pharo.	Fjære Pgd. 30 Novbr. 53	Missionsprest Andreas Riis og Hilleborg f. Pharo.
78	*Samuelsen*, Georg Olaf.	Kongsberg 28 Octbr. 52	Hyttemester Johan Mikael Samuelsen og Anne Malene f. Brynn.
79	*Seip*, Jens Lauritz Arup.	Christiania 20 Novbr. 52	Pers. Capellan Hans Christian Caspar Seip og Catharina Constance f. Arup.
80	*Siewers*, Hans.	V. Aker Pgd. 5 Juni 52	Cand. phil. Hans Siewers og Jacobine Christiane f. Breda.
81	*Sverdrup*, Svend Borchmann Hersleb.	Balestrand P. 28 Novbr. 53	Sogneprest Harald Ulrich Sverdrup og Caroline Metella f. Suur.
82	*Aars*, Jens Ludvig.	Horten 23 Decbr. 52	Cand. jur. Jens Ludvig Aars og Annette f. Lund.
83	*Gløersen*, Jørgen Gerhard.	Eger 25 Novbr. 52	Sogneprest Chr. A. Gløersen og Olea Marie f. Randers.
84	*Mortensen*, Martin Tangen.	Lil. Elvedal P. 9 Octbr. 51	Proprietair Morten Mortensen og Petra f. Tangen.
	nsted, Olivius Andreas.	Christiania 7 April 51	Exam. jur. Jørgen Cappelen Omsted og Olivia Caroline Andrea f. Arntzen.

No.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
57	Stavanger lærde Skole.	3	3	2	3	—	1	2	—	1	2	2	1	2	22	11	Laudabilis.
58	Do.	2	2	1	1	—	1	1	1	1	2	1	1	1	15	12	Laud. præ ceteris.
59	Lillehammer lærde Skole.	3	2	1	2	—	2	3	1	2	1	1	1	1	20	12	Laudabilis.
60	Do.	4	4	3	1	—	2	3	2	3	2	2	2	2	30	12	Laudabilis.
61	Do.	3	2	1	2	—	1	1	1	1	1	1	2	1	17	12	Laudabilis.
62	Do.	3	2	1	1	—	1	1	1	1	1	1	2	1	16	12	Laudabilis.
63	Do.	4	2	2	2	—	1	1	1	2	1	2	1	1	20	12	Laudabilis.
64	Tromsø lærde Skole.	2	2	1	2	—	1	1	—	1	1	2	2	2	17	11	Laudabilis.
65	Aalesund lærde Skole.	4	3	2	2	—	2	2	—	1	1	1	3	3	24	11	Laudabilis.
66	Do.	3	3	3	3	—	2	2	—	2	2	2	2	2	26	11	Laudabilis.
67	Fredrikstad lærde Skole.	4	2	2	2	—	1	2	—	2	2	3	1	2	23	11	Laudabilis.
68	Nissens Skole.	4	4	2	3	—	2	2	—	3	2	3	3	3	31	11	Haud illaudabilis.
69	Do.	3	3	4	3	—	3	2	—	2	3	2	2	2	29	11	Haud illaudabilis.
70	Do.	4	4	3	3	—	1	3	—	2	2	3	2	2	29	11	Haud illaudabilis.
71	Do.	3	4	4	3	—	1	2	1	3	2	1	2	3	29	12	Laudabilis.
72	Do.	3	3	3	3	—	1	3	2	2	2	3	3	2	30	12	Laudabilis.
73	Do.	3	3	3	4	—	1	1	2	2	1	1	3	4	28	12	Laudabilis.
74	Do.	3	3	3	3	—	2	2	2	2	2	2	3	4	31	12	Haud illaudabilis.
75	Do.	2	3	2	2	—	2	2	—	1	1	1	2	3	21	11	Laudabilis.
76	Do.	3	2	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	1	16	12	Laudabilis.
77	Do.	4	4	4	3	—	2	3	—	2	2	1	2	3	30	11	Haud illaudabilis.
78	Do.	4	3	2	2	—	2	2	—	2	3	2	1	1	24	11	Laudabilis.
79	Do.	4	4	3	2	3	2	3	—	2	3	3	2	3	34	12	Haud illaudabilis.
80	Do.	3	4	3	4	—	2	3	3	2	2	1	3	3	33	12	Haud illaudabilis.
81	Do.	2	3	2	2	1	1	1	—	1	1	1	1	1	17	12	Laudabilis.
82	Aars & Voss's Skole.	3	3	1	1	—	2	2	—	1	2	1	2	1	19	11	Laudabilis.
83	Do.	3	3	2	2	—	1	3	—	1	2	1	2	2	22	11	Laudabilis.
84	Do.	4	2	3	2	—	1	3	—	2	2	2	2	3	26	11	Laudabilis.
85	Do.	3	3	2	2	—	1	2	—	3	3	4	2	4	29	11	Haud illaudabilis.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
86	*Schiander*, Ole Arnt Petersen.	Moss 27 Marts 52	Kb.mand Henrik Julius Schiander og Bolette Dorthea f. Petersen.
87	*Schøning*, Mathias Karenius.	Solum Pgd. 18 Marts 52	Kb.mand Kristian Monrad Schøning og Augusta Tomine f. Mathiesen.
88	*Øvergaard*, Magnus.	Eidsvold 24 Juni 53	Gaardbruger Ole Øvergaard og Pauline Andrea Michelsdatter.
89	*Blegen*, Michael Johansen Tronhuus.	Vang Pgd. 8 Aug. 49	Gaardbruger Johan Christiansen og Olia Eriksdatter.
90	*Christiansen*, Vilhelm Frederik Adolf August.	Elverum Pgd. 18 Septbr. 50	Landhandler Jakob Christiansen og Jemina Marie f. Næser.
91	*Dahle*, Andreas Album.	Bakke Pgd. 30 April 50	Sogneprest Anders Dahle og Louise Wilhelmine f. Kirkgaard.
92	*Hansen*, Fredrik Wilhelm.	V. Aker Pgd. 30 Mai 52	Cand. theol. Ditlef Emil Gottfried Hansen og Frederikke Susanne f. Bull.
93	*Hansen*, Paul.	Vaale Pgd. 2 Aug. 52	Gaardbruger Hans Poulsen og Bredine Andrea Hansdatter Grydenæs.
94	*Herberg*, Georg Mathias.	Stange Pgd. 19 Mai 49	Kirkesanger Christian Herberg og Karen Monsdatter.
95	*Hemstad*, Christian.	Stange Pgd. 25 Novbr. 48	Gaardbruger Rasmus Pedersen og Sidsel Olsdatter Vestre-Hemstad.
96	*Hess*, Henrik August.	Vinger Pgd. 24 April 48	Bogtrykker Fredrik August Hess og Henrikke Christine f. Berg.
97	*Holm*, Caspar Bendix Plesner.	Gjerpen Pgd. 7 Octbr. 51	Sagfører Christian Holm og Birgitte Dorthea f. Plesner.
98	*Hygen*, Bernt Johan Gjerdrum.	Nordrehov P. 7 Marts 51	Procurator Hans Frederik Hygen og Alette Sofie f. Gjerdrum.
99	*Jensen*, Olaus.	Borre Sogn 29 April 53	Snedker Jens Johansen og Helle Kirstine Jørgensdatter.
100	*Jessen*, Gudbrand.	S. Odalens P. 8 Febr. 52	Gaardbruger J. Amundsen og Marthe Gulbrandsdatter.
101	*Kjelsberg*, Harald.	Lødingen Pgd. 17 Mai 52	Lensmand Hans Kjelsberg og Maren f. Normann.
102	*Kleven*, Jon Kristian.	Sparbo Pgd. 2 Febr. 52	Overjæger Gjert Henrik Kleven og Kristiane Margrete Iversdatter.
103	*Moe*, Marcus Frederik Holtermann.	V. Aker Pgd. 25 Novbr. 51	Depotforvalter Peder Moe og Marie Magdalena f. Holtermann.
104	*Myhrebø*, Gustav Edvard.	Stavanger 29 April 50	Farvermester Harkel Johnsen Myhrebø og Karen Olsdatter.
105	*Parelius*, Jacob v. d. Lippe.	Surendal Pgd. 10 Mai 52	Cand. theol. Rasmus B. Parelius og Caroline Margrethe f. Fyhn.
106	*Pederson*, Hans Søren.	Mandal 19 Aug. 52	Kb.mand Gustav Pederson og Christiane f. Eriksen.
107	*Simonsen*, Ole Christian.	Maase Pgd. 30 Januar 49	Handelsmand Ole Simonsen og Christofine Cecilie f. Olsen.
108	*Udby*, Ole Andreas.	Kongsberg 3 April 47	Bagermester Oluf Udby og Berthe Marie Hansdatter.
109	*Vemmestad*, John Ingeman.	Egersund 29 Decbr. 52	Skolelærer John Vemmestad og Ingeborg f. Hetland.
110	*Wiese*, Claus Krohn.	Eid Pgd. 23 Aug. 52	Handelsmand Daniel Wiese og Dorthea f. Hagelsteen.
111	*Albretsen*, Claus Sophus.	Brevig 1 Aug. 50	Kb.mand Hans Carsten Albretsen og Emma Hermana f. Barclay.
112	*Christensen*, Christian.	Grimstad 3 Septbr. 52	Udskiftningsformand Christen Christensen og Anne Elizabeth f. Christensen.
113	*Fretheim*, Tollef.	Aurland Pgd. 14 Juni 51	Gaardbruger Thorstein Guttormsen Fretheim og Caroline Johnsdatter.
114	*Ihle*, Bjørn Olaf Sverre.	Christiania 5 Novbr. 51	Kjøbmand Lars Ihle og Louise Margrethe f. Byhring.

№	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
86	Aars & Voss's Skole.	2	2	1	1	—	2	1	1	1	1	1	2	1	16	12	Laud. præ ceteris.
87	Do.	4	3	2	2	—	1	3	—	2	2	2	2	2	25	11	Laudabilis.
88	Do.	3	3	1	1	—	1	2	—	2	1	1	3	2	20	11	Laudabilis.
89	Gjertsens Skole.	4	4	3	4	—	2	3	—	3	3	2	3	4	35	11	Haud illaudabilis.
90	Do.	4	4	3	4	—	3	3	—	3	4	4	2	2	36	11	Non contemnendus.
91	Do.	4	4	2	4	—	1	2	2	3	5	3	1	2	33	12	Haud illaudabilis.
92	Do.	3	3	2	3	—	2	3	—	2	3	3	2	4	30	11	Haud illaudabilis.
93	Do.	3	3	1	2	—	1	1	—	1	1	2	2	2	19	11	Laudabilis.
94	Do.	4	4	5	6 (5)	—	3	4	—	2	4	3	2	3	40	11	Non contemnendus.
95	Do.	4	4	3	4	—	3	3	—	2	4	4	1	1	33	11	Haud illaudabilis.
96	Do.	3	3	2	2	—	1	2	1	3	1	3	2	3	26	12	Laudabilis.
97	Do.	4	4	2	4	—	2	2	—	3	3	3	3	3	33	11	Haud illaudabilis.
98	Do.	4	4	4	5	—	2	2	2	2	3	2	3	3	36	12	Haud illaudabilis.
99	Do.	2	3	2	2	—	1	2	—	1	4	3	2	3	25	11	Laudabilis.
100	Do.	4	3	1	2	—	1	2	2	2	3	4	2	2	28	12	Laudabilis.
101	Do.	2	3	1	3	—	1	2	2	3	1	2	3	2	25	12	Laudabilis.
102	Do.	3	3	2	2	—	1	1	2	1	1	1	2	2	21	12	Laudabilis.
103	Do.	3	3	2	2	—	2	2	—	3	4	2	2	3	28	11	Haud illaudabilis.
104	Do.	3	2	1	1	—	1	1	1	2	2	2	1	2	19	12	Laudabilis.
105	Do.	3	2	1	4	—	2	2	—	3	2	3	2	3	27	11	Laudabilis.
106	Do.	3	2	2	5	—	2	1	2	2	3	3	3	3	31	12	Haud illaudabilis.
107	Do.	3	3	2	3	—	2	3	—	3	2	2	3	3	29	11	Haud illaudabilis.
108	Do.	3	4	2	2	—	1	2	—	2	3	3	2	1	25	11	Laudabilis.
109	Do.	3	3	2	1	—	1	1	1	3	4	4	2	2	27	12	Laudabilis.
110	Do.	3	4	abf.	abf.	—	abf.	abf	abf.	abf.	abf.	abf.	abf.	abf.	—	—	———
111	Cand. mag. B. Schmidt.	3	2	3	2	—	2	3	2	2	4	2	2	2	29	12	Laudabilis.
112	Do.	4	3	1	2	—	2	1	—	4	3	3	2	1	26	11	Laudabilis.
113	Do.	4	4	3	4	—	2	3	3	2	4	5	3	3	40	12	Non contemnendus
114	Do.	4	3	3	2	—	2	4	—	3	5	2	2	2	32	11	Haud illaudabi

No	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
115	*Klouman*, Georg Juell.	Christiania 1 Juli 51	Oberst Frederik Laurentius Klouman og Wilhelmine Christine f. Juell.
116	*Lund*, Carl Martin.	Vegø Pgd. 27 Mai 51	Sogneprest Peter Christian Bech Lund og Marie Helene f. Eilertsen.
117	*Norman*, Peter Johan.	Kvindher. P. 11 Aug. 50	Oberstlieutenant Rudolph G. Norman og Charlotte Lovise f. Folkedal.
118	*Rynning*, Conrad Albert.	Kongsvinger 18 Marts 51	Kjøbmand Conrad Irgens Rynning og Christine Albertine f. Gotwald.
119	*Sahlgaard*, Hjalmar Rudolf.	Kongsberg 12 Octbr. 52	Bygmester Andreas Sahlgaard og Johanne Andrea f. Horn.
120	*Salvesen*, Tobias Theisen Bordvig.	Lyngdal P. 12 Septbr. 50	Skipper Theis Salvesen og Asselene Gabrielsdatter.
121	*Speilberg*, Jakob Konrad Kristian.	V. Moland P. 21 Mai 51	Kb.mand Reinert Severin Speilberg og Mariane Helene f. Parnemann.
122	*Støren*, Carl Peter Theodor.	Hoff P. (Solør) 18 April 52	Provst Henrik Eilert Støren og Laura Sidonia Ingolea f. Krefting.
123	*Sæther*, Jacob Thorvald.	Oslo 25 Januar 52	Kgl. Fuldmægtig Arne Nielsen Sæther og Sophie Cathrine f. Rolsdorph.
124	*Vaagaard*, Joakim Andreas Holmboe.	Borgund Pgd. 2 Septbr. 50	Fuldmægtig Elling Vaagaard og Maren Marie f. Holmboe.
125	*Henriksen*, Theodor.	Christiania 13 Marts 53	Kb.mand Hans Theodor Henriksen og Malene f. Zeiner.
126	*Omsted*, Hans.	Christiania 11 Septbr. 52	Bagermester Hans Omsted og Elen f. Nilsen.
127	*Sissener*, Christian Fredrik Møllerop.	Trondhjem 15 Novbr. 49	Premierlieutenant Ulrik Fredrik Sissener og Valborg Dorothea f. Møllerop.
128	*Iversen*, Hakon.	Christiania 18 Mai 48	Skibscapitaine E. Iversen og Maren f. Hansen.
129	*Kallevig*, August.	Øiestad Pgd. 13 Febr. 51	Skibsrheder Waldemar Kallevig og Hanna f. Juell.
130	*Stang*, Johan Gram Holst.	Stavanger 29 Juli 50	Districtslæge Christian August Stang og Christiane Augusta f. Leganger.
131	*Svensen*, Nils Severin.	Stavanger 2 Marts 51	Kb.mand Hendrich Svensen og Nicoline f. Nilsen.
132	*Wetlesen*, Thomas Fredrik Christian.	Lebesby Pgd. 27 Novbr. 51	Sogneprest Jacob Wetlesen og Pauline Severine f. Prebensen.
133	*Ege*, Carl Johan.	Bergen 5 April 52	Kb.mand Christian Ege og Rebecha Alida f. Paasche.
134	*Sinding*, Hans Gustav.	Fredrikshald 19 Juli 50	Ingenieurcapitain Hans Christian Sinding og Christiane Augusta f. Kloed.
135	*Trapness*, Johan Christopher.	Christiania 19 Decbr. 49	Fuldmægtig Peter Andreas Trapness og Susanne Kjørboe f. Klykken.
136	*Tambs*, Victor Emanuel.	Stavanger 20 Octbr. 51	Procurator Nils Frederik Tambs og Abrahamine f. Rolfsen.
137	*Wille*, Johan William Marius.	Haabøl Pgd. 29 Januar 51	Examinatus medicinæ Hans Wille og Ingeborg f. Fischer.
138	*Goplen*, Axel Severin.	Christiania 16 April 50	Politibetjent Ole Arnesen Goplen og Karen Regine f. Hjerminn.
139	*Isachsen*, Carl Ludvig.	Christiania 24 Novbr. 48	Hautboist Andreas Isachsen og Agneta f. Olsen.
140	*Lorentzen*, Gustav.	Tønsberg 16 Juni 53	Skibsfører Gustav Lorentzen og Elise Eleonore f. Seeberg.
141	*Moe*, Anton Fredrik Martinius.	Christiania 3 Januar 53	Skomagermester Carl Olaus Moe og Caroline Josephine Cecilie f. Sullestad.
142	*Svendsen*, Svend August.	Christiania 26 Mai 52	Gevaldiger Andreas Svendsen og Elen Halvorsdatter.
43	*Eeg*, Ole Anton Thorersen.	Askim Pgd. 9 Septbr. 46	Gaardbruger Thorer Olsen og Berthe Olsdatter Eeg.

№	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
115	Cand. mag. B. Schmidt.	3	4	2	3	—	3	3	—	3	2	2	2	2	29	11	Haud illaudabilis.
116	Do.	4	4	3	5	—	3	3	—	4	4	5	2	2	39	11	Non contemnendus.
117	Do.	4	4	3	4	—	2	3	—	3	5	3	2	2	35	11	Haud illaudabilis.
118	Do.	4	4	3	4	—	2	3	—	3	4	4	2	3	36	11	Non contemnendus.
119	Do.	4	4	3	3	—	2	2	—	2	2	3	2	2	29	11	Haud illaudabilis.
120	Do.	3	4	4	4 (5)	—	3	4	—	2	5	3	4	4	40	11	Non contemnendus.
121	Do.	4	4	5	6	—	2	4	—	3	4 (4)	3	3	3	41	11	Non contemnendus.
122	Do.	4	4	3	3	—	2	2	—	3	6	4	2	3	36	11	Non contemnendus.
123	Do.	3	4	3	5	—	3	2	-	4	3	4	3	3	37	11	Non contemnendus.
124	Do.	3	4	4	5	—	2	3	—	3	5	4	3	3	39	11	Non contemnendus.
125	Cand. mag. G. Storm.	4	4	3	3	—	2	2	—	4	4	3	1	2	32	11	Haud illaudabilis.
126	Do.	4	4	4	5	—	2	2	—	2	4	3	3	3	36	11	Non contemnendus.
127	Do.	4	4	3	2	—	1	1	—	3	4	4	1	3	30	11	Haud illaudabilis.
128	Cand. mag. H. Schjøth.	4	4	2	2	—	2	2	—	3	2	3	3	2	29	11	Haud illaudabilis.
129	Do.	3	4	3	4	—	1	1	2	3	4	3	3	4	35	12	Haud illaudabilis.
130	Cand. mag. M. Langberg.	4	4	3	4	—	3	3	—	2	3	3	3	4	36	11	Non contemnendus.
131	Do.	4	4	5	5	—	3	3	—	3	5	3	3	3	41	11	Non contemnendus.
132	Do.	3	4	5	3	—	2	3	3	2	3	3	3	3	37	12	Haud illaudabilis.
133	Cand. mag. E. Mohn.	3	2	2	3	—	2	2	2	2	4	2	2	2	28	12	Laudabilis.
134	Cand. mag. Richter.	3	3	3	2 (3)	—	2	3	—	2	4	4	2	2	30	11	Haud illaudabilis.
135	Stud. philol. H. Larsen.	3	3	4	6	—	2	4	—	2	3	2	4	3	36	11	Non contemnendus.
136	Do.	2	3	3	4	—	2	2	—	2	2	2	2	2	26	11	Laudabilis.
137	Do.	4	4	4	5 (4)	—	3	3	—	3	3	3	4	4	40	11	Non contemnendus.
138	Skolebestyrer Qvam.	4	4	3	6	—	2	3	1	3	2	1	3	3	35	12	Haud illaudabilis.
139	Do.	4	4	3	3	—	2	2	—	3	4	2	2	3	32	11	Haud illaudabilis.
140	Do.	3	3	2	2	—	2	2	1	2	1	1	2	1	22	12	Laudabilis.
141	Do.	4	3	3	2	—	2	2	2	2	3	2	2	2	29	12	Laudabilis.
142	Do.	4	4	3	3	-	3	2	—	2	2	4	2	1	30	11	Haud illaudabili
143	Skolebestyrer Heltberg.	2	3	2	4	—	2	3	—	1	3	3	1	2	26	11	Laudabilis

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
144	*Eiesland*, Peder Tobias.	Fjotland Pgd. 16 Decbr. 40	Gaardbruger Gunnuf Nilsen og Torbor Pedersdatter Eiesland.
145	*Sartz*, Richard Sophus Nilsen.	Stryn Pgd. 30 Juni 52	Sognepræst Hans Henrik Sartz og Inger Charlotte f. Bruun.
146	*Thommesen*, Olaus Anton.	Borre Pgd. 23 Septbr. 51	Formand Thomas Christophersen og Hella Andersdatter.
147	*Bjerke*, Ole Emil.	Hedrum Pgd. 22 Febr. 52	Kirkesanger Even A. Bjerke og Olea f. Westby.
148	*Grønneberg*, Erik.	Tjødling Pgd. 16 Aug. 43	Gaardbruger Nils Kristian Eriksen og Aase Marie Halvorsdatter.
149	*Andersen*, Oscar August.	Faaberg Pgd. 19 Novbr. 48	Politimester Christian August Andersen og Emilie Augusta f. Seielstad.
150	*Loss*, Peter Christian Georg.	Chr.sand 19 Januar 51	Kb.mand Jens Christian Loss og Christiane f. Syvertsen.
151	*Schønheyder*, Magnus Mansin.	S. Froen P. 13 Januar 50	Corpslæge G. A. Schønheyder og Nilsine f. Smith.
152	*Selmer*, Axel.	Christiania 18 Juli 51	Underretssagfører Wilhelm Hansen Selmer og Ida Dass f. Leganger.
153	*Aars*, Jens Carl Gabriel.	Hammerfest 21 Januar 51	Sognepræst Conrad Aars og Petra Abigael f. Hofgaard.
154	*Balstad*, Ole Severin.	Rendalens P. 17 Decbr. 45	Gaardbruger Svend Olsen Balstad og Oleana Hansdatter.
155	*Bentzen*, Bent.	Homedal Pgd. 21 Febr. 52	Pastor Ivar Hirschholm Bentzen og Caroline f. Nielsen.
156	*Brandt*, Peter Marius Gustav.	Froen Pgd. 28 Aug. 53	Capitaine Peter Brandt og Mathilde Christine f. Brandt.
157	*Conradi*, Fredrik Emil.	Strinden Pgd. 14 Febr. 52	Capitaine Johan Fredrik Conradi og Karoline Emilie f. Angell.
158	*Dahl*, Christen.	V. Aker Pgd. 16 Juni 54	Sorenskriver Otto Martin Dahl og Karen Lovise Dorthea f. Munthe.
159	*Dahl*, Samuel Thornsen.	Holden Pgd. 6 Januar 51	Kirkesanger Frederik Kirstinius Dahl og Nicoline Mathilde Marie f. Høyum.
160	*Dons*, Ole Andreas Lindeman.	Trondhjem 15 April 52	Adjunkt Carl Jacob Waldemar Dons og Severine Dorthea f. Lindeman.
161	*Dørum*, Olaf Jonathan.	Christiania 21 Januar 51	Adjunct Palle Gottfried Olaus Dørum og Karen Elisabeth f. Smith.
162	*Ebbesen*, Hans Kristian.	Frederikstad 12 Septbr. 50	Doctor Engebret Chr. Ebbesen og Johanne Magdalene A. f. Bing.
163	*Falkenberg*, Johannes Emil.	Frederikstad 7 April 52	Oberstlieutenant Johannes Falkenberg og Emilie Georgine f. Dietrichson.
164	*Fleischer*, Wilhelm.	Sogndal Pgd. 10 Febr. 50	Sorenskriver Carl Johan Fleischer og Helene Margrethe f. Castberg.
165	*Frost*, Diderich Cappelen.	Holmestrand 15 Mai 49	Sogneprest Wilhelm Stenbloch B. Frost og Adelaide Christiane M. f. Hammond.
166	*Frøstrup*, Johan Henrik Kintzell.	Ø. Moland P. 11 Decbr. 52	Procurator Edvard Frøstrup og Abel Dorthea f. Kintzell.
167	*Gjerløw*, Ole Ohnstad Jensen.	Aurland Pgd. 20 Octbr. 45	Kirkesanger Jens Larsen Gjerløw og Anne Marie f. Ohnstad.
168	*Graff*, Martin Vilhelm.	Kongsberg 8 Octbr. 49	Rector Johan Henrik Graff og Hedevig Cathrine f. Tillisch.
169	*Gundersen*, Fredrik.	Mandal 31 Decbr. 50	Practiserende Læge Jens Henrik Behr Gundersen og Marie Elise f. Weyergang.
170	*Hansen*, Niels.	Holden Pgd. 20 Novbr. 46	Verksarbeider Hans Kristofersen og Mari Nilsdatter.
171	*Hanssen*, Nils Eugen Amandus.	Fredrikshald 8 Octbr. 52	Contorist Torbjørn Gustav Hanssen og Clausine Antonette f. Andersen.
72	*Hansson*, Henrik Emil.	Oslo 19 Juni 51	Snedkermester Andreas Hansson og Berthe f. Andersen.

N:	Dimitteret af	Modersm.	Lat.Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
141	Skolebestyrer Heltberg.	3	3	2	2	—	1	3	—	1	2	1	2	3	23	11	Laudabilis.
145	Do.	3	3	1	2	—	1	2	—	3	2	3	2	2	24	11	Laudabilis.
145	Do.	1	3	3	4	—	3	3	—	3	5	3	4	5	37	11	Non contemnendus.
147	Cand. jur. Arneberg.	3	4	4	4	—	1	2	1	2	4	5	2	2	34	12	Haud illaudabilis.
148	Do.	3	4	4	2	—	1	2	—	1	2	1	3	2	25	11	Laudabilis.
149	Stud. philol. E. Olsen.	3	3	4	3	—	2	3	—	4	3	5	3	2	35	11	Haud illaudabilis.
150	Do.	4	4	4	3	—	2	2	—	3	4	4	2	3	35	11	Haud illaudabilis.
151	Stud. philol. Schønheyder.	3	3	3	2	—	1	2	1	3	3	3	2	1	27	12	Laudabilis.
152	Do.	4	4	3	3	—	2	2	—	2	2	1	2	3	28	11	Haud illaudabilis.
153	Sognepræst C. Aars.	3	4	4	4	—	2	3	—	3	5 (4)	3	2	2	35	11	Haud illaudabilis.
154	Student E. Kvale.	4	4	4	6	—	3	4	2	4	6	4	abf.	abf.	—	—	Ikke bestaaet.
155	Sognepræst Bentzen.	4	4	3	5	—	1	1	*)	3	4	3	1	2	31	11	Haud illaudabilis.
156	Overr.sagfører J. Brandt.	4	4	1	2	—	1	2	—	2	3	3	2	2	26	11	Laudabilis.
157	Stud. med. Conradi.	4	4	4	3	—	2	3	4	3	3	2	1	2	35	12	Haud illaudabilis.
158	Sorenskriver Dahl.	3	3	1	1	—	1	1	—	1	2	2	1	2	18	11	Laudabilis.
159	Overr.sagfører Dahl.	4	4	3	2	—	1	3	—	2	3	2	1	2	27	11	Laudabilis.
160	Adjunct Dons.	4	3	3	2	—	1	2	—	2	2	2	1	1	23	11	Laudabilis.
161	Adjunct Dørum.	2	3	5	3	—	2	3	—	2	3	3	2	2	30	11	Haud illaudabilis.
162	Bylæge Doctor Ebbesen.	3	4	4	5	—	1	3	—	1	4	3	2	2	32	11	Haud illaudabilis.
163	Stud. med. H. Scharffenberg.	4	3	4	3	—	2	3	3	2	4	3	2	2	35	12	Haud illaudabilis.
164	Sorenskriver Fleischer.	4	4	5	6	—	2	4	—	4	5	3	3	4	44	11	Ikke bestaaet.
165	Pers. Capel. I. C. Frost.	4	3	5	3	—	2	3	—	2	4	2	2	2	32	11	Haud illaudabilis.
166	Cand. jur. E. Frøstrup.	3	4	4	5	—	1	3	2	4	3	3	2	2	36	12	Haud illaudabilis.
167	Stud. theol. J. A. Gjerløw.	2	3	3	3	—	2	2	—	2	1	2	2	2	24	11	Laudabilis.
168	Rector I. H. Graff.	3	4	3	2 (6)	—	2	2	—	3	2	3	2	2	28	11	Haud illaudabilis.
169	Practis. Læge Gundersen.	4	4	3	6	—	3	3	3	3	4	3	3	3	42	12	Ikke bestaaet.
170	Seminariebest. E. M. Myhre.	4	2	1	3	—	2	2	—	1	2	3	4	4	28	11	Haud illaudabilis.
171	Stud. med. O. Poulsen.	4	4	3	2	—	2	3	3	1	3	2	2	3	32	12	Haud illaudabilis.
172	Stud. philol. Utheim.	4	4	4	4	—	2	3	—	2	2	3	2	1	31	11	Haud illaudabil

*) Spansk. 1.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
173	*Hansteen*, Alfred.	Mo Pgd. 25 Juli 52	Provst Agathon Bartholomæus Hansteen og Aletta Severine f. Schjelderup.
174	*Holstad*, Niels Olaf Karelius.	Grimstad 8 Aug. 53	Lensmand Ole Holstad og Erika Bernhardine f. Larsen.
175	*Huitfeldt*, Nicolai Fritz Reikvin.	Borgund Pgd. 10 Mai 51	Byfoged H. G. Huitfeldt og Frederikke f. Ambjørnsen.
176	*Høyem*, Ivar Jacobsen.	Bynæsset Pgd. 24 Decbr. 43	Kirkesanger Jakob Olsen Høyem og Kari Olsdatter.
177	*Ihle*, Knud Martin.	Ullensaker P. 23 Decbr. 42	Gaardbruger Torger Gullichsen og Mari Ingelsdatter Ihle.
178	*Jansen*, Thomas Peter Friis.	Haabøl Pgd. 26 Mai 49	Lensmand David Middelthon Jansen og Eleonore f. Elstrand.
179	*Jeremiassen*, Hermann Olaus.	Hvidesd. Pgd. 20 Mai 50	Seminarielærer Knud Johan Jeremiassen og Ingeborg Elise f. Helseth.
180	*Mehn*, Nils Kristian Holm.	Bergen 5 Juli 47	Skomagermester Jakob Campbell Mehn og Rebekka f. Holm.
181	*Munthe*, Holm Hansen.	Stange Pgd. 1 Januar 48	Oberstlieutenant Adolph Fredrik Munthe og Karen Emilie f. Hansen.
182	*Nordberg*, Sjønde Larson.	N. Odalens P. 5 Juni 39	Gaardmand Lars Sjøndesen Nordberg og Karen Syversdatter Qværnstuen.
183	*Norgren*, Fredrik Weidemann.	Christiania 29 Marts 49	Procurator Fredrik Wilhelm Weidemann Norgren og Emilie C. f. Heidenreich.
184	*Poppe*, Fredrik Vilhelm.	Gausdal Pgd. 16 Januar 50	Compagnichirurg Ulrik Fredrik Mathias Poppe og Hanna Dorthea f. Seielstad.
185	*Rode*, Emil Ferdinand.	Fredriksbald 20 Juli 52	Artillerilieutenant Hans Henrik Albert Rode og Harriet Emilie f. Trepka.
186	*Roshauw*, Georg Theodor.	Christiania 29 Septbr. 53	Regnskabsfører Aimar Elisar Stenersen Roshauw og Agnes Wanda f. Raabe.
187	*Schjelderup*, Christian Wilhelm Koren.	Ullensager P. 26 Oct. 53	Sogneprest Petter Wilhelm Schjelderup og Cecilie Hilmara f. Krohg.
188	*Smith*, Hans Cappelen.	Hvideseid Pgd. 12 Aug. 50	Forvalter Peter Smith og Marie f. Cappelen.
189	*Sogn*, Hans Joachim.	V. Aker Pgd. 7 Marts 52	Cand. jur. John Sogn og Andrea Marie f. Smestad.
190	*Solbue*, Axel Hagbart Eberg.	Trondhjem 1 Mai 50	Garvermester Adolf Julius Solbue og Olava Henriette f. Hansen.
191	*Steineger*, Leonhard Hess.	Bergen 30 Octbr. 51	Kb.mand Peter Stamer Steineger og Ingeborg Catharine f. Hess.
192	*Svendsen*, Reinert.	Hvideseid P. 27 Mai 49	Kirkesanger Svend Gundersen og Sigrid Reinertsdatter.
193	*Tiemroth*, Paul Carl Johan.	Christiania 12 Marts 49	Musicus August Heinrich Tiemroth og Julie Marie f. Møller.
194	*Uchermann*, August Wilhelm.	Gloppen Pgd. 15 Septbr. 48	Sognepræst A. Uchermann og Anna f. Stang.
195	*Vaumund*, Johan Anton Moritz.	Christiania 15 Aug. 53	Corpsdyrlæge Moritz Vaumund og Wilhelmine f. Berg.
196	*Wessell*, Gustav.	Solum Pgd. 18 Marts 50	Borgermester Hans Wilhelm C. Huitfeldt Wessell og Berntine Beate f. Plesner.
197	*Woxen*, Ludvig Henrik.	Christiania 15 Juli 51	Kb.mand Hans Jacob Woxen og Mariane Elisabeth f. Onsum.

Christiania i Deputationen for

No.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
173	Provst A. Hansteen.	3	4	4	(3) 6	—	3	3	—	2	3	1	3	3	35	11	Haud illaudabilis.
174	Rector Knudtzen.	4	2	1	2	—	1	2	1	1	2	2	2	2	22	12	Laudabilis.
175	Kgl. Fuldm. H.G.Huitfeldt.	4	4	4	2	—	1	3	—	3	5	3	2	2	33	11	Haud illaudabilis.
176	Student M. K. Nielsen.	3	4	5	3	—	2	3	2	1	2	1	2	2	30	12	Laudabilis.
177	Cand. theol. E. Aas.	3	4	4	4	—	3	3	—	4	4	4	3	5	41	11	Non contemnendus.
178	Cand. theol. Jansen.	4	4	3	2	—	2	2	—	3	3	4	2	2	31	11	Haud illaudabilis.
179	Resid. Capellan Bie.	3	4	3	3	—	2	3	2	2	3	3	1	1	30	12	Laudabilis.
180	Cand. philos. Wesenberg.	4	4	3	3	—	2	3	2	1	5	4	3	2	36	12	Haud illaudabilis.
181	Student F. Munthe.	4	4	6	3	—	3	4	—	2	4	4	5	4	43	11	Ikke bestaaet.
182	Stud. theol. H. Sommerfelt.	4	4	4	3	—	2	3	3	1	3	3	2	2	34	12	Haud illaudabilis.
183	Student Th. Løvstad.	4	4	4	3	—	2	3	3	3	4	3	3	4	40	12	Non contemnendus.
184	Compagnichirurg Poppe.	4	4	syg	syg	—	3	3	—	4	3	5	4	5	—	—	Ikke meldt sig til Cont. Ex.
185	Sognepræst Rode.	4	4	2	2 (5)	—	3	3	—	3	4	2	2	2	31	11	Haud illaudabilis.
186	Cand. jur. Roshauw.	3	4	4	6	—	2	3	—	3	5	4	3	4	41	11	Non contemnendus.
187	Cand. theol. G. Jensen.	3	2	1	1	—	1	2	—	2	2	3	1	1	19	11	Laudabilis.
188	Bureauchef Smith.	4	4	2	2	—	3	3	—	2	2	2	3	2	29	11	Haud illaudabilis.
189	Cand. jur. R. Olsen.	4	4	3	3	—	3	3	—	3	4	1	3	2	33	11	Haud illaudabilis.
190	Student M. K. Nielsen.	4	4	2	3	—	3	3	—	3	4	2	3	2	33	11	Haud illaudabilis.
191	Dispacheur M. Beyer.	2	3	3	5	—	2	3	—	2	2	2	2	2	28	11	Haud illaudabilis.
192	Provst Hauge.	3	4	2	2	—	2	3	—	1	2	2	2	1	24	11	Laudabilis.
193	Student E. I. Hambro.	3	4	3	3	—	1	2	—	2	3	2	3	3	29	11	Haud illaudabilis.
194	Sognepræst Uchermann.	3	3	2	2	—	3	4	—	2	2	2	3	3	29	11	Haud illaudabilis.
195	Cand. jur. C. Berg.	4	4	3	3	—	2	4	—	3	3	3	3	4	36	11	Non contemnendus.
196	Pastor Holmboe.	4	3	2	3	—	1	1	—	3	1	1	3	2	24	11	Laudabilis.
197	Cand. jur. C. Woxen.	3	4	2	3	—	1	3	—	3	3	3	3	3	31	11	Haud illaudabilis.

Examen artium d. 24 September 1870.

Gisle Johnson,
p. t. Deputationens Formand.

Chr. Hol
Univ. Secre

Privatpræceptorer.

Ved Immatriculeringen af de nye academiske Borgere, der fandt Sted den 24de September*), og 15de Novbr. 1870 valgtes efternævnte Professorer til Privatpræceptorer:

Prof. Dr. Caspari af No. 37, 70, 76, 77, 185,
— Johnson - — 31, 41, 49, 67, 104, 170, 177, 194,
— Nissen - — 10, 16, 19, 27, 29, 30, 38, 40, 43, 44, 46, 48, 59, 61, 66, 79, 82, 85, 92, 93, 105, 106, 113, 131, 132, 144, 150, 157, 160, 167, 179, 180, 191, 192,
— F. W. Bugge - — 147, 182,
— Brandt - — 152, 158, 178,
— Dr. Aschehoug - — 62, 149, 151, 156, 187
— Aubert jun. - — 15, 42, 45, 54, 86, 98, 119, 145, 165,
— Ingstad - — 136, 148, 166, 193,
— Dr. Heiberg - — 111, 118, 137, 139, 142, 153, 172, 174,
— Dr. Voss - — 39, 68, 88, 103, 122, 123, 140, 159,
— Winge - — 72, 75, 125,
— Lochmann - — 135,
— Nicolaysen - — 58, 78,
— Hj. Heiberg - — 83, 112, 163, 195,
— Dr. Aubert - — 87, 109, 128,
— Monrad - — 4, 5, 8, 9, 18, 24, 25, 26, 32, 47, 50, 52, 53, 60, 64, 69, 101, 114, 117, 155, 168, 189,
— Dr. Daa - — 14, 96, 107, 124,
— Rygh - — 65, 80, 94, 102, 138, 196,
— Schjøtt - — 99, 100, 175,
— Dr. Lyng - — 1, 6, 22, 176,
— Bang - — 127, 129, 146, 197,
— Rasch - — 3, 28, 33, 34, 56, 81, 90, 91, 97, 115, 121, 126, 130, 171, 188, 190,
— Münster - — 74,
— Fearnley - — 63, 161,
— Dr. Kjerulf - — 7, 57, 71,
— Christie - — 2, 20, 73, 134,
— Waage - — 173, 186,
— Bjerknes - — 108, 143,
— Guldberg - — 11, 12, 13, 17, 23, 35, 36, 84, 116, 133, 162,
— Sexe - — 21.

Til Examen artium i 1870 vare anmeldte 253 Examinander, af hvilke 10 tilbagemeldtes af sine Dimissorer; 1 udeblev fra den skriftlige Prøve, 3 tilstededes ikke Adgang til Examen, da det lovbefalede Gebyr af 5 Spd. ikke var erlagt til Universitetetskassen; 43 rejiceredes (deraf 4 ved den mundtlige Prøve); 1 udeblev aldeles fra den mundtlige Prøve; 3 udeblev enkelte Dage. Af de tilbageblevne 193 erholdt 2 Laud. præ ceteris, 94 Laudabilis, 74 Haud illaudabilis, 21 Non contemnendus og 1 har ikke fremstillet sig til Continuation.

Opgaverne i Modersmaalet vare: 1. En Fremstilling af den forskjellige Indflydelse, som Opdragelsen paa Landet og i en større Stad i Almindelighed udøver paa den aandelige Udvikling. — 2. Det Romerske Erobringsriges Betydning for Menneskehedens Udvikling. — Den latinske Oversættelse var saalydende:

---

*) Ved den høitidelige Immatriculering den 24de Septbr. blev Talen afholdt af Collegiets Formand Prof. Johnson, ligesom en Cantate blev afsungen før og efter Talen af Studentersamfundets Sangforening under Anførsel af sammes Instructeur Cand. philos. Behrens.

Discе parsimoniam, qvae non solum per se, sed etiam propter vim, quam in maiora virtutum genera magnam habet, magni aestimanda est. Nullus princeps tam dives est, ut non ei parsimonia honori, profusio dedecori sit: qui autem pecunia recte uti nescit, saepe iis rebus implicabitur, quae ei, si non vitae necessaria, tamen multum temporis, tranquillitatis ac virium animi eripient et sexcenties adiment facultatem recte agendi, ipsum denique cogent in multis causis vel maxime invitum a fide atque integritate discedere. Valde igitur commendanda est late patens parsimoniae virtus idemque officium, ad quod, quo rarior ejus vis juvenili aetati esse solet, eo sanctius es mihi exhortandus. Sis igitur parcus ab initio in parvis, quae quidem, quod singulorum levis ratio habetur, temeritatem promptius svadent, postea vero, summa sui facta*), non minus efficiunt magnam aliquam pecuniae profusionem, quam si in unum collecta simul projecisses. Non emacem esse magnum vectigal dixit consul Romanus, cui monenti reges parebant et thesauros, non accepturam scientes, offerre tamen sustinebant. Sint per te innumerae res tanti, quanti pecunia emantur, quas tibi comparandas nulla vitae tuae neque necessitas imperat, neque decor desiderat, sed solus mos receptus vel sollertia artificis vel novitas et raritas oculis placens commendat. Hae igitur pertinebunt ad illud sumptuum genus, cui impar esse debes, ut par possis esse comparandis necessitatibus, honeste profuturis tuo vitae instituto commoditatibus, juvandis pauperibus et bonis libris emendis. Est profusionis genus, si, ut vas aliquod pretiosum habeas, quo oculos tantum pascas, efficis, ut egeas, quo impendas animo honeste delectando, amico hospiti visendo vel frugaliter excipiendo. Sumptus libri utilis est commendabilis: longe commendabilior saepe ea pecunia misero recreando data. Ne sis unquam ita pauper, ut non habeas aliquid repositum misero juvando, neque vero ita sensibus serviens, ut non sit, ubi etiam honestis voluptatibus iisdemque vel parcissimi sumptus renunties, quo et animum et rem tuam in potestate habeas. Scilicet recte utenti re paterna, unde nunc tibi, quae opus sunt, suppeditantur, discendum est in ea prudenter versari, quam tibi aliquando ipse facies. De luxuria profundendi, quae proxime in aes alienum praecipitat, nihil te moneo, quam qui eo procedas, modestiorem.

Extraordinær Prøve den 17de og 18de Aug.: 1. Opgave i Modersmaalet: Om det arabiske Erobringsriges (Khalifatets) Betydning for Menneskehedens Udvikling. 2. Opgave i latinsk Oversættelse: De pædagogis hoc monendum est, ut aut sint eruditi plane, quam primam esse curam velim, aut se non esse eruditos sciant. Nihil est pejus iis, qui paulum aliquid ultra primas litteras progressi falsam sibi scientiæ persuasionem induerunt. Nam et cedere præcipiendi peritis indignantur et velut jure quodam potestatis, quo fere hoc hominum genus intumescit, imperiosi atque interdum sævientes stultitiam suam perdocent. Nec minus error eorum nocet moribus, siquidem Leonides Alexandri pædagogus, ut a Babylonio Diogene traditur, quibusdam eum vitiis imbuit, quæ robustum quoque et jam regem ab illa institutione puerili sunt persecuta.

Si non continget, quales maxime velim nutrices puerum habere, at unus certe pædagogus sit assiduus loquendi non imperitus, qui, si qua erunt ab his præsente alumno dicta vitiose, corrigat protinus nec insidere illi sinat.

A sermone græco puerum incipere malo, quia Latinus, qui pluribus in usu est, vel nobis nolentibus se præbet; simul quia disciplinis quoque Græcis prius instituendus est, unde et nostræ fluxerunt. Non tamen hoc adeo superstitiose fieri velim, ut diu tantum Græce loquatur aut discat, sicut plerisque moris est. Hinc enim accidunt et oris plurima vitia in peregrinum sonum corrupti et sermonis; cui quum Græcæ figuræ**) assidua consuetudine hæserunt, in diversa quoque loquendi ratione pertinaccissime durant. Non longe itaque Latina subsequi debent et cito pariter ire. Ita fiet, ut quum æquali cura linguam utramque tueri cœperimus, neutra alteri officiat.

Quidam litteris instituendos, qui minores septem annis essent, non putaverunt, quod illa primum ætas et intellectum disciplinarum capere et laborem pati posset. In qua sententia Hesiodum esse plurimi tradunt; sed alii quoque auctores, inter quos Eratosthenes, idem præceperunt. Melius autem, qui nullum tempus vacare cura volunt, ut Chrysippus. Nam is, quamvis nutricibus triennium dederit, tam ab illis quoque jam formandam quam optimis institutis mentem infantium judicat. Cur autem non pertineat ad litteras ætas, quæ ad mores jam pertinet?

*) tilsammentagne. **) Vendinger.

Examen artium-Deputationens Medlemmer vare i 1870 ved den skriftlig Del: Proff. Johnson (Formand), Monrad, Bugge, Dr. Daa, Dr. Lyng og Bang. Ve den mundtlige Del: Proff. Dr. Holmboe, Dr. Unger, Nissen, Rygh, Schjøt Guldberg, Univ.-Stip. Cand. mag. Johanssen. Som Censorer og Suppleanter var af Kirke-Departementet beskikkede: I Religion: Adjunct ved Aalesunds lærd og Realskole Thaulow og i hans Forfald Personelkapellan J. Nordal Brun. Latin: Adjunct ved Christianssands lærde og Realskole Nygaard, og i hans For fald Adjunct ved Christiania lærde Skole Ottesen. I Græsk: Adjunct ved Trond hjems lærde Skole Arentz, og i hans Forfald Skolebestyrer Gjertsen. I Hebraisk Overlærer ved Christiania lærde Skole Vogt, og i hans Forfald Candidatus theologiæ Johan Jensen. I Tydsk, Fransk og Engelsk: Adjunct ved Laurvigs Middel- og Realskole Thestrup, og i hans Forfald Overlærer ved Christiania lærde Skole Løkke. I Historie og Geografi: Overlærer ved Lillehammer lærde og Realskole K. Nilsen og i hans Forfald Candidatus magisterii Yngv. Nielsen. I Mathematik Overlærer ved Fredrikshalds lærde og Realskole Sylow og i hans Forfald Adjunct ved Christiania lærde Skole, Dørum.

De Rejiceredes Charakterer ved den skriftlige Prøve:

No.	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.	No.	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.	No.	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.	No.	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.
1	4	5	11	4	5	21	4	5	31	5	6
2	4	5	12	5	6	22	4	5	32	abf.	5
3	4	5	13	5	5	23	5	5	33	3	5
4	4	5	14	4	5	24	3	5	34	4	5
5	5	5	15	5	4	25	5	5	35	4	5
6	4	5	16	5	5	26	4	5	36	3	5
7	3	5	17	5	4	27	5	6	37	5	6
8	5	6	18	4	5	28	5	6	38	4	5
9	4	5	19	4	5	29	4	5	39	4	6
10	3	5	20	4	5	30	4	5			

Examen philosophicum i 1ste Semester 1870.

№	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
1	*Aagaard*, Yngvar Anton.	1869	3	2	1	—	2	—	—	—	—	3	3	3	—	7	17	Laudabilis.
2	*Aamodt*, Svend Svendsen.	1867	4	1	—	—	—	—	3	3	4	3	4	—	4	8	26	Haud illaud.
3	*Aas*, Lars Gustav.	1869	2	2	1	—	2	—	—	—	—	2	3	3	—	7	15	Laudabilis.
4	*Alm*, Ole.	—	3	2	—	—	—	—	2	1	2	2	2	—	2	8	16	Laudabilis.
5	*Altenborg*, Jon Olaf Rudolf.	1867	2	3	1	—	5	—	—	—	—	5	4	3	—	7	23	Haud illaud.
6	*Andersen*, Otto Andreas.	1869	1	1	—	—	—	—	1	2	1	3	3	—	1	8	13	Laudabilis.
7	*Arctander*, Carl Johan Ludvig Wilh. Aug.	1867	3	1	—	—	—	—	2	4	1	3	2	—	1	8	17	Laudabilis.
8	*Arnesen*, Carl August.	1869	3	2	1	—	2	—	—	—	—	4	3	3	—	7	18	Haud illaud.
9	*Baumann*, Gustav Theodor.	—	4	1	—	1	3	—	—	—	—	1	3	2	—	7	15	Laudabilis.
10	*Beudeke*, Frederik Johannes.	—	4	2	3	—	2	—	—	—	—	1	4	2	—	7	18	Haud illaud.
11	*Bentzen*, Gottfried Eugen.	—	1	1	2	—	2	—	—	—	—	2	3	3	—	7	14	Laudabilis.
12	*Beyer*, Frans Dekke Cappelen.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	2	2	3	—	7	13	Laudabilis.
13	*Bie*, Marcus Jacob Monrad.	—	2	3	—	—	—	2	2	3	—	2	4	—	5	8	23	Haud illaud.
14	*Brun*, Johan Nordahl.	—	4	1	—	—	—	—	2	1	2	3	5	—	4	8	22	Haud illaud.
15	*Bull*, Johan Christian Dahl.	—	3	1	2	—	2	—	—	—	—	2	4	3	—	7	17	Laudabilis.
16	*Bærøe*, Hans Ludvig Larsen.	1868	3	1	—	—	—	—	2	2	2	3	3	—	4	8	20	Laudabilis.
17	*Begh*, Johan Wallace Hagelsteen.	1869	5	1	—	—	—	3	—	4	3	5	4	—	4	8	29	Non contemn.
18	*Christophersen*, Christopher Lorentz Hornemann.	—	2	2	—	—	—	—	2	3	1	3	4	—	2	8	19	Laudabilis.
19	*Due*, Elias Christian Jensen.	—	2	1	3	—	2	—	—	—	—	4	3	1	—	7	16	Laudabilis.
20	*Eckhoff* Christian Martin.	—	3	2	2	—	2	—	—	—	—	3	3	2	—	7	17	Laudabilis.
21	*Engelsen*, Bertram.	—	1	1	1	—	3	—	—	—	—	1	4	4	—	7	15	Haud illaud.
22	*Evensen*, Hans.	—	1	2	—	—	—	—	2	1	1	1	2	—	1	8	11	Laud. p.ceteris
23	*Eyde*, Christian Samuel.	—	3	1	1	—	2	—	—	—	—	3	5	3	—	7	18	Haud illaud.
24	*Fasting*, Ole Wilhelm.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	7	8	Laud.p.ceteris
25	*Florenæss*, Jørgen Arentz Fredrik.	1868	3	1	—	—	—	—	3	4	4	1	3	—	4	8	23	Haud illaud.
26	*Fridrichsen*, Jacob Schavland.	1869	2	1	—	—	—	—	3	2	2	3	4	—	4	8	21	Haud illaud.
27	*Frisack*, Hans.	1867	4	3	—	—	—	—	3	2	2	5	4	—	3	8	26	Haud illaud.
28	*Frisak*, Hendrich Leganger.	1869	1	1	1	—	3	—	—	—	—	1	2	2	—	8*	11	Laudabilis.

* Italiensk. 1.

Examen philosophicum i 1ste Semester 1870.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
29	*Gjersøe*, Nils Valløe.	1869	1	1	2	—	3	—	—	—	—	3	4	2	—	7	16	Laudabilis
30	*Gjertsen*, Børre Rosenkilde.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	2	4	3	—	7	15	Laudabilis
31	*Gleditsch*, Karl Kristian.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	2	2	3	—	7	13	Laudabilis.
32	*Grieg*, Wilhelm Cato.	—	2	1	—	—	—	—	2	1	2	5	2	—	4	8	19	Haud illaud
33	*Guldberg*, Wilhelm Frithjof August.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	2	2	1	—	7	9	Laud. p.ceter
34	*Hagemann*, Tøger Frederik Julius.	—	1	1	1	—	2	—	—	—	—	2	3	2	—	7	12	Laudabilis.
35	*Hambro*, Edvard Isak.	—	1	1	—	—	—	1	1	3	—	1	2	—	1	8	11	Laudabilis.
36	*Hansen*, Nils Svenningsen.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	2	2	3	—	7	13	Laudabilis.
37	*Hansson*, Christian Henry.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	4	2	—	7	11	Laudabilis.
38	*Helliesen*, Jørgen Fredrik.	1868	1	1	—	—	—	—	3	2	1	1	2	—	1	8	12	Laudabilis.
39	*Henie*, Carl Robert.	1869	2	2	1	—	3	—	—	—	—	1	2	2	—	7	13	Laudabilis.
40	*Hesselberg*, Magnus.	—	2	1	2	—	3	—	—	—	—	2	3	3	—	7	16	Laudabilis.
41	*Hetlesæter*, Christian Henrik.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	7	8	Laud.p.ceteri
42	*Hjort*, Otto Christian.	—	3	1	1	—	4	—	—	—	—	3	3	2	—	7	17	Laudabilis.
43	*Hjorth*, Fredrik Wilhelm Louis.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	1	3	1	—	7	11	Laudabilis.
44	*Holmboe*, Michael.	—	2	1	2	—	1	—	—	—	—	2	3	1	—	8*	13	Laudabilis.
45	*Hornemann*, Christian Hersleb.	—	2	1	1	—	1	—	—	—	—	1	4	3	—	7	13	Laudabilis.
46	*Hægstad*, Johan Gabriel Henrik Mauritz Hansen.	—	2	2	—	—	—	—	3	1	2	3	4	—	2	8	19	Laudabilis.
47	*Ingstad*, Hans Henrik Emil.	—	4	1	—	—	—	2	—	3	1	3	3	—	2	8	19	Laudabilis.
48	*Jacobsen*, Julius Alfred.	—	3	1	1	—	5	—	—	—	—	2	1	4	—	7	17	Haud illaud.
49	*Jenssen*, Einar.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	1	3	3	—	7	13	Laudabilis.
50	*Johnsen*, Johan Julius August.	—	3	1	1	—	3	—	—	—	—	1	2	1	—	7	12	Laudabilis.
51	*Jønsberg*, Ragnvald.	—	1	1	—	—	—	3	1	3	—	3	2	—	2	8	16	Laudabilis.
52	*Jørgensen*, Simon Emanuel.	—	2	1	—	—	—	2	1	1	—	3	1	—	2	8	13	Laudabilis.
53	*Jørstad*, Arne Fingard Martinus.	—	4	2	2	—	2	—	—	—	—	2	4	4	—	7	20	Haud illaud
54	*Jørstad*, Nils Christian.	—	2	1	—	—	—	—	2	1	2	1	3	—	1	8	13	Laudabilis.
55	*Kindt*, Olaf Berg.	—	3	1	1	—	4	—	—	—	—	3	4	3	—	7	19	Haud illaud
56	*Kjær*, Johan Albert Julius.	—	2	1	—	—	—	3	3	1	1	3	2	—	2	9	18	Laudabilis.
57	*Klingenberg*, Halfred.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	3	4	3	—	7	14	Laudabilis.

* Italiensk. 1.

Examen philosophicum i 1ste Semester 1870.

	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
1	Lønberg, Ludvig Christian.	1869	2	1	—	—	—	3	1	2	—	2	3	—	1	8	15	Laudabilis.
2	Løve, Andreas Juul.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	1	3	2	—	7	12	Laudabilis.
3	Løwe, Carl Jacob Cathrinus.	—	2	1	—	—	—	—	3	1	3	2	2	—	2	8	16	Laudabilis.
4	Løegaard, Christopher Blom.	—	1	1	2	—	2	—	—	—	—	2	3	2	—	7	13	Laudabilis.
5	Lu. Anton.	1868	2	1	—	—	—	—	2	3	1	2	2	—	3	8	16	Laudabilis.
6	Lundholtz, Carl Sofus.	1869	2	1	1	—	4	—	—	—	—	3	3	3	—	7	17	Laudabilis.
7	Magelssen, Melchior Tschudy.	—	4	1	1	—	4	—	—	—	—	1	4	4	—	7	19	Haud illaud.
8	Magelssen, Niels Stockfleth.	1868	3	1	—	—	—	—	1	1	3	3	4	—	2	8	18	Laudabilis.
9	Meej, Lars Andreas.	—	1	1	—	—	—	—	2	1	3	3	4	—	1	8	16	Laudabilis.
10	Mohr, Rasmus Kristian.	1869	2	1	—	—	—	—	3	3	2	2	2	—	2	8	17	Laudabilis.
11	Mossin, Ove.	—	4	2	—	—	—	2	2	3	—	4	4	—	4	8	25	Haud illaud.
12	Møller, Hilmar Margido.	—	3	1	—	—	—	—	2	1	1	4	3	—	5	8	20	Haud illaud.
13	Mørch, Emil Johan Leonhard Unger.	—	2	1	—	—	—	—	2	1	1	3	3	—	2	8	15	Laudabilis.
14	Næser, Frederik Johannes.	—	3	2	1	—	2	—	—	—	—	3	3	3	—	7	17	Laudabilis.
15	Næss, Ole Julius.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	2	2	4	—	7	14	Laudabilis.
16	Odland, Thor Georg Bernhard.	—	2	2	—	—	—	—	1	2	1	2	2	—	2	8	14	Laudabilis.
17	Olsen, Jacob Kullmann.	—	1	1	—	—	—	—	2	1	2	2	3	—	2	8	14	Laudabilis.
18	Olsen, Peter Olivarius.	—	2	1	—	—	—	—	1	2	4	2	3	—	1	8	16	Laudabilis.
19	Olsen, Wilhelm.	—	1	1	1	—	2	—	—	—	—	2	2	2	—	7	11	Laudabilis.
20	Paulsen, August Lauritz.	1868	2	2	3	—	3	—	—	—	—	3	3	3	—	7	19	Haud illaud.
21	Qvigstad, Just Knud.	1869	2	1	—	—	—	1	2	1	—	1	2	—	1	9*	12	Laud. p.ceteris
22	Radick, Johannes Borchsenius.	1868	4	2	—	—	—	—	2	3	3	4	4	—	4	8	26	Haud illaud.
23	Randers, Ole Christopher.	1869	5	1	2	—	3	—	—	—	—	2	3	2	—	7	18	Haud illaud.
24	Reusch, Hans Henrik.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	2	—	7	9	Laud. p.ceteris
25	Sand, August Nicolaus.	—	2	1	3	—	3	—	—	—	—	3	3	3	—	7	18	Haud illaud.
26	Sand, Frederik Christian.	—	2	1	2	—	3	—	—	—	—	4	5	4	—	7	21	Haud illaud.
27	Saxlund, Jacob Andreas.	—	1	1	—	—	—	—	1	1	1	3	1	—	4	8	13	Laudabilis.
28	Schaaning, JensSchou Fabricius.	—	3	1	—	—	—	—	2	1	3	2	2	—	4	8	18	Laudabilis.
29	Schjerden, Gulbrand.	—	3	1	1	—	4	—	—	—	—	3	2	4	—	7	18	Haud illaud.
30	Schjønning, Carl Christian Balthazar.	—	1	1	—	—	—	—	1	1	1	1	3	—	1	8	10	Laudabilis

* Italiensk. 1.

Examen philosophicum i 1ste Semester 1870.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
88	*Schmidt*, Jens Frederik William.	1869	4	1	—	—	—	—	1	3	2	3	2	—	4	8	20	Haud illau
89	*Schmidt*, Jacob Gottlieb.	1868	4	3	2	—	3	—	—	—	—	4	4	3	—	7	23	Haud illau
90	*Schøien*, Carl Gottfried.	1869	3	2	3	—	5	—	—	—	—	5	4	4	—	7	26	Non contem
91	*Selmer*, Johan Peter Hakon.	—	1	2	1	—	1	—	—	—	—	3	4	3	—	7	15	Laudabilis.
92	*Selmer*, Jørgen Leganger.	—	3	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	2	—	7	12	Laudabilis.
93	*Semb*, Christian.	1867	3	2	—	—	—	5	—	2	3	5	3	—	4	8	27	Haud illaud
94	*Sinding*, Axel Smith.	1869	3	1	—	—	—	—	2	3	2	2	4	—	3	8	20	Laudabilis.
95	*Skattebøl*, Ole Larsen.	—	2	1	—	—	—	2	—	1	1	1	2	—	1	8	11	Laud. p.ceteri
96	*Skavlan*, Paul Fredrik.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	3	3	3	—	7	15	Laudabilis.
97	*Smith*, Hjalmar.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	1	3	4	—	7	14	Laudabilis.
98	*Solberg*, Knut Johan Waldemar.	—	2	1	—	—	—	—	3	2	1	3	2	—	2	8	16	Laudabilis.
99	*Sommerfelt*, Søren Kristian.	—	2	1	1	—	3	—	—	—	—	2	4	1	—	7	14	Laudabilis.
100	*Stabell*, Gabriel Bastian Nicolai.	—	2	1	—	—	—	—	3	1	1	2	3	—	2	8	15	Laudabilis.
101	*Strøm*, Albert Severin.	—	3	1	1	—	3	—	—	—	—	2	3	3	—	7	16	Laudabilis.
102	*Svendsen*, Svend.	—	1	1	—	—	—	1	2	1	—	2	2	—	1	8	11	Laud. p.ceteris
103	*Sverdrup*, Harald Ulrik.	—	2	1	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	1	8	9	Laud. p.ceteris
104	*Søyland*, John.	—	1	1	1	—	2	—	—	—	—	1	2	1	—	7	9	Laud. p.ceteris
105	*Thinn*, Otto Christian.	—	1	2	—	—	—	3	2	—	3	2	2	—	1	8	16	Laudabilis.
106	*Thoen*, Peter August Wilhelm.	1868	5	2	2	—	5	—	—	—	—	3	4	5	—	7	26	Non contemn.
107	*Torstensøn*, Carl Marius.	1869	2	1	—	—	—	—	1	3	1	4	2	—	3	8	17	Laudabilis.
108	*Uchermann*, Wilhelm Kristian.	—	2	1	1	—	3	—	—	—	—	3	5	4	—	7	19	Haud illaud.
109	*Walnum*, Svend Borkman Hersleb.	—	3	1	—	—	—	3	3	3	—	4	3	—	5	8	25	Haud illaud.
110	*Werring*, Wilhelm Olaus.	—	2	2	1	—	2	—	—	—	—	3	3	2	—	7	15	Laudabilis.

Examen philosophicum i 2det Semester 1870.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomie.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharacter.
1	Amlie, Christian Sigbrat.	1869	2	1	1	—	2	—	—	—	—	1	1	2	—	7	10	Laud. p.ceteris
2	Bie, Marcus Jacob Monrad.	—	2	3	—	—	—	2	2	3	—	2	2	—	3	8	19	Laudabilis.
3	Braathen, Niels Christian.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	1	3	—	7	9	Laudabilis.
4	Brockmann, Bodv. Fr. Johannes.	—	3	1	—	—	—	—	2	2	1	3	2	—	2	8	16	Laudabllis.
5	Brøgger, Waldemar Christopher.	—	2	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	7	9	Laud p.ceteris
6	Carlsen, Henrik Aug. Angell.	—	2	1	2	—	2	—	—	—	—	1	3	2	—	7	13	Laudabilis.
7	Daae, Anders.	—	2	1	—	—	—	—	1	2	2	3	3	—	3	8	17	Laudabilis.
8	Dalebotn, Ole Olsen.	—	2	3	3	—	3	—	—	—	—	4	3	2	—	7	20	Haud illaud.
9	Dilling, Lars.	—	5	1	—	—	—	—	3	2	1	4	4	—	4	8	24	Haud illaud.
10	Eliassen, Aug. Emil.	—	2	1	—	—	—	—	3	1	3	3	3	—	2	8	18	Laudabilis.
11	Falsen, Oluf.	—	4	1	—	—	—	1	—	2	2	1	3	—	3	8	17	Laudabilis.
12	Gleditsch, Hjalmar Emil Dorotheus.	1868	4	2	1	—	5	—	—	—	—	3	3	3	—	7	21	Haud illaud.
13	Grøndahl, Adolph M. Thorp.	1869	2	1	—	—	—	—	1	1	2	2	2	—	1	8	12	Laud. p.ceteris
14	Gundersen, Jens.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	2	3	2	—	7	13	Laudabilis.
15	Hansen, CarlSigvardt.	—	2	1	—	—	—	—	3	1	3	2	3	—	1	8	16	Laudabilis.
16	Hansen, Hjalmar Stabel.	1867	2	1	—	—	—	—	2	4	1	4	4	—	1	8	19	Haud illaud.
17	Hansen, Johan Fredrik.	1869	2	1	1	—	2	—	—	—	—	2	3	1	—	7	12	Laudabilis.
18	Harmens, Christian J. Meyer.	—	2	1	1	—	3	—	—	—	—	4	2	2	—	7	15	Laudabilis.
19	Hartmann, Carl Chr. Andreas.	—	3	2	1	—	2	—	—	—	—	2	4	2	—	7	16	Laudabilis.
20	Hartmann, Hagbarth Amandus.	—	4	2	3	—	4	—	—	—	—	3	4	4	—	7	24	Haud illaud.
21	Haslund, Johan Andreas Budtz.	—	3	1	—	—	—	3	3	3	5	4	—	4	8	26	Haud illaud.
22	Herberg, Mons Olai.	—	2	1	—	—	—	2	2	2	2	2	—	1	8	14	Laudabilis.
23	Hesbye, Niels Olaus Andersen.	—	2	1	—	—	—	2	3	3	3	3	—	3	8	20	Laudabilis.
24	Holter, Iver Poul Fredrik.	—	5	2	1	—	3	—	—	—	—	4	4	3	—	7	22	Haud illaud.
25	Jensen, Frithjof.	—	5	2	—	—	—	3	2	—	3	3	2	—	3	8	23	Haud illaud.
26	Johnsen, Sverre Falkenstrøm.	1868	3	1	—	—	—	—	3	3	3	5	3	—	2	8	23	Haud illaud.
27	Kaas, Hugo S. Ahasverus Munthe.	1869	2	1	1	—	3	—	—	—	—	3	2	3	—	7	15	Laudabilis.
28	Kjenerud, Hans Konrad.	1863	1	1	—	—	—	—	2	1	1	3	2	—	1	8	12	Laudabilis.
29	Kjoss, Oluf Emil.	1868	4	2	—	—	—	—	3	3	2	3	4	—	4	8	25	Haud illaud.
30	Klem, Gottfr. Gustav.	1869	4	2	1	—	3	—	—	—	—	3	2	2	—	7	17	Laudabilis.

Examen philosophicum i 2det Semester 1870.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
31	*Kolstad*, Johan Henrik Ludvig.	1869	4	2	1	—	3	—	—	—	—	3	3	3	—	7	19	Haud illaud.
32	*Kristensen*, Kristian.	1868	2	1	—	—	—	—	2	2	2	2	2	—	4	8	17	Laudabilis.
33	*Krohg*, Christian.	—	2	1	—	—	—	—	2	1	2	2	1	—	2	8	13	Laudabilis.
34	*Krohg*, Jens Christian.	—	4	1	2	—	5	—	—	—	—	3	3	5	—	7	23	Haud illaud.
35	*Lindemann*, Ole Andreas.	1869	1	1	—	—	—	—	1	1	1	3	1	—	1	8	10	Laudabilis.
36	*Løchen*, Arne.	—	1	1	—	—	—	—	1	1	1	2	1	—	1	8	9	Laud. p.ceter
37	*Løchen*, Einar.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	1	1	—	7	7	Laud. p.ceteri
38	*Løchstøer*, Jens.	—	2	1	—	—	—	—	3	1	3	3	2	—	3	8	18	Laudabilis.
39	*Lødrup*, Peter Jensen.	—	3	1	—	—	—	—	2	2	3	3	1	—	2	8	17	Laudabilis.
40	*Meier*, Balthazar Johan.	—	3	2	2	—	3	—	—	—	—	3	3	3	—	7	19	Haud illaud.
41	*Monssen*, Søren Tordenskjold.	1866	4	3	—	—	—	3	—	2	2	3	4	—	5	8	26	Haud illaud.
42	*Motzfeldt*, Birger Fredrik.	1869	3	1	2	—	4	—	—	—	—	1	3	3	—	7	17	Laudabilis.
43	*Nilsen*, Nils Andreas Dahle.	—	3	2	2	—	3	—	—	—	—	4	4	5	—	7	23	Haud illaud.
44	*Norheim*, Omund Omundsen.	—	2	3	—	—	—	—	2	3	3	4	3	—	2	8	22	Haud illaud.
45	*Petersen*, Dietrich Oscar S.	—	3	1	—	—	—	—	2	1	1	2	3	—	2	8	15	Laudabilis.
46	*Rasch*, Andreas Wilhelm.	—	5	1	—	—	—	—	4	4	2	4	5	—	4	8	29	Non contemn.
47	*Rechdahl*, Knud Thomas.	—	4	2	—	—	—	—	2	3	2	4	2	—	5	8	24	Haud illaud.
48	*Roshauw*, Johan Kolbjørnsen.	—	3	1	1	—	5	—	—	—	—	3	3	4	—	7	20	Haud illaud.
49	*Sander*, Hans Julius.	1868	3	1	1	—	4	—	—	—	—	2	4	3	—	7	18	Haud illaud.
50	*Scheie*, Thorvald.	1869	3	3	—	—	—	—	3	1	2	4	2	—	4	8	22	Haud illaud.
51	*Schenck*, Gustav Frithjof.	—	2	1	1	—	1	—	—	—	—	2	3	3	—	7	13	Laudabilis.
52	*Schjelberg*, Halfdan Sverre.	—	3	1	—	—	—	—	2	2	2	4	3	—	2	8	19	Laudabilis.
53	*Skar*, Mathias Olsen.	1868	2	2	—	—	—	—	1	1	3	1	2	—	1	8	13	Laudabilis.
54	*Skridshoel*, Anders Johannesen.	—	4	3	4	—	3	—	—	—	—	4	3	4	—	7	25	Non contemn.
55	*Stendahl*, Cornelius Tobias.	—	3	3	—	—	—	2	—	3	2	3	2	—	5	8	23	Haud illaud.
56	*Steenstrup*, Ragnvald.	1869	2	1	1	—	3	—	—	—	—	3	4	2	—	7	16	Laudabilis.
57	*Sæthren*, Johan Kristian.	—	4	1	—	—	—	—	3	1	1	1	3	—	2	8	16	Laudabilis.
58	*Sørensen*, Nicolai Julius.	—	3	2	—	—	—	—	3	2	3	4	3	—	3	8	23	Haud illaud.
59	*Thomsen*, Thomas.	—	4	1	—	—	—	—	3	3	2	4	4	—	3	8	24	Haud illaud.
60	*Thorne*, Hans Paasche.	—	4	1	1	—	2	—	—	—	—	2	3	2	—	7	15	Laudabilis.
61	*Thygesen*, Oscar Johan Fredrik.	—	3	2	1	—	2	—	—	—	—	2	4	3	—	7	17	Laudabilis.

Examen philosophicum i 2det Semester 1870.

Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	*Hovedcharakter.*
Tuchendorff, Ferd. Hetting.	1869	3	1	—	—	—	—	3	3	2	1	2	—	2	8	17	Laudabilis.
Tvede, Johan Ernst.	—	2	3	—	—	—	3	3	2	—	2	2	—	3	8	20	Laudabilis.
Tvedaas, Hakon William.	1866	2	2	—	—	—	—	3	2	2	3	4	—	4	8	22	Haud illaud.
Vogt Svend Borchmann Hersleb.	1869	1	1	1	—	4	—	—	—	—	3	3	2	—	7	14	Laudabilis.
Wenskjold, Jens Andreas.	—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	1	1	—	1	8	8	Laud.p.ceteris
Wergeland, Oscar.	—	4	2	1	—	5	—	—	—	—	5	2	2	—	7	21	Haud illaud.
Wiingell, Severin Segelcke.	—	2	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	7	9	Laud.p.ceteris
Zetlitz, Niels Hagbarth.	—	2	2	—	—	—	3	1	1	—	3	3	—	5	8	20	Haud illaud.

Ved at sammenligne Antalet af de Studerende, der have underkastet sig Examen artium i det foregaaende Aar, med Antallet af dem, der i de paafølgende Aar have fuldført 2den Examen, viser det sig for nærværende Aar (1870), at af Studerende fra 1869 kun 151 af 202 have absolveret Examen philosophicum i den Tid, som Reglementet forudsætter. Med Hensyn til de valgfrie Fag viser Forholdet sig paa følgende Maade: Af 202 Studerende fra 1869 valgte 94 Zoologi og Chemi, medens 84 valgte 3 af de 4 Fag: Latin, Græsk, Oldnorsk og Historie. De obligatoriske Fag ere Mathematik, Naturhistorie, Physik, Philosophi og Astronomi.

Embeds-Examina i 1870.

Theologisk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Theol. Embeds-Examen.	Studie-tidens Varighed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
1	*Arnesen*, Carl Julius	P.	8 Juni 70	4 Aar.	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laud. p. ceteris
2	*Brun*, Christen	P.	—	4 —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laud. p. ceteris
3	*Erichsen*, Hans Nicolai	P.	9 Juni 70	2½ —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Juni 66	Haud illaud.
4	*Harmens*, Johan Cordt	S.	—	4½ —	Laudabilis.	1863	Laudabilis,	Juni 64	Laudabilis.
5	*Johannessen*, Ole Andreas	P.	10 Juni 70	4 —	Haud illaud.	1863	Haud illaud.	Decbr. 65	Laudabilis.
6	*Marstrander*, Johan Henrik Rathmann	P.	—	4-4½ —	Haud illaud.	1864	Haud illaud.	Juni 65	Laudabilis.
7	*Møller*, Carl Ludvig	S.	11 Juni 70	4 —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laudabilis.
8	*Pedersen*, Vilhelm Nicolai	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1864	Non contemn.	Juni 65	Haud illaud.
9	*Schjøning*, Christian Martinus . .	S.	13 Juni 70	3½ —	Haud illaud.	1865	Laudabilis.	Decbr. 66	Laudabilis.
10	*Wetlesen*, Emil	P.	—	4-5 —	Haud illaud.	1863	Laudabilis.	Juni 64	Laudabilis.
11	*Søholt*, Johan Andreas	P.	14 Juni 70	4 —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Juni 66	Laud. p. ceteris
12	*Valle*, Anton Vilhelm	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1863	Haud illaud.	Decbr. 64	Laudabilis.
13	*Strømme*, Peter Olaus	P.	15 Juni 70	2 —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laudabilis.
14	*Bødtker*, Frederik Christian . . .	S.	12 Decbr. 70	3½ —	Haud illaud.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laudabilis.
15	*Davidsen*, Hans Frederik Marthin Luther	S.	—	4 —	Haud illaud.	1864	Haud illaud.	Juni 65	Laudabilis.
16	*Hals*, Carl Brunel	S.	13 Decbr. 70	3½ —	Haud illaud.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Haud illaud.
17	*Holter*, Olavus	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Juni 66	Laudabilis.
18	*Selmer*, Gustav Ambrosius	S.	14 Decbr. 70	3½ —	Laudabilis.	1863	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.
19	*Madsen*, Christian Laurentz . . .	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1861	Laudabilis.	Juni 62	Haud illaud.
20	*Olsen*, Christian Magnus	P.	15 Decbr. 70	2¾ —	Haud illaud.	1864	Laudabilis.	Decbr. 66	Haud illaud.
21	*Omberg*, Johannes August	P.	—	4 —	Haud illaud.	1864	Haud illaud.	Decbr. 65	Haud illaud.
22	*Kyhn*, Thorvald Andreas	S.	16 Decbr. 70	3 —	Laudabilis.	1862	Haud illaud.	Decbr. 64	Laud. p. ceteris
23	*Skavlan*, Einar	P.	–	3½ —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Juni 66	Laudabilis.

Til den theologiske Embedsexamen, der afholdtes fra den 16de Mai til den 15de Juni samt fra den 18de November til den 16de December, fremstillede sig i 1ste Semester 13 og i 2det Semester 10 Examinander. De skriftlige Opgaver i 1ste Semester vare saalydende: No. 1. Englands Kirkehistorie under Stuarterne. No. 2. De lutherske Bekjendelsesskrifters Lære om Kirken. No. 3. Hvad er Vantro og i hvilke forskjellige Skikkelser kan den fremtræde? No. 4. Jesaja 7, 10—17 eller Joel 4, 9—17. No. 5. Den

christelige Lære om Barnedaaben. No. 6. Ebr. 3, 1 -6. Opgaverne i 2det Semester vare saalydende. No. 1. Gen. 1 - 9. No. 2. Efter en Oversigt over Indhold og Tankegang i Talen Acta 2, 14—36 fortolkes V. 37 - 41 i samme Kapitel. No. 3. I hvilken Betydning siges Christus at have gjort Fyldest for os? No. 4. Hovedmomenterne i den christelige Lære om Bønnen. No. 5. Hin Udvikling af Aarsagerne til de profetiske Skrifters Tilblivelse. No. 6. Gregor den Store.

Juridisk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Jurid. Embeds-Examen.	Studietidens Varighed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
1	*Salicath*, Frederik Theokar . . .	P.	Juni 70	1¾ Aar.	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Juni 68	Haud illaud.
2	*Strøm*, Bøye Christian Riis . . .	P.	—	3¼ —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laudabilis.
3	*Wulff*, Nikolai Normann	S.	—	3½ —	Haud illaud.	1865	Laudabilis.	Decbr. 66	Haud illaud.
4	*Lous*, Karl Henrik	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Decbr. 66	Laud.p.ceteris
5	*Maschmann*, Hans Henrik	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Laudabilis.
6	*Burchardt*, Johan Mertin	P.	—	4 —	Haud illaud.	1864	Laudabilis.	Juni 66	Laudabilis.
7	*Wozen*, Carl Gustav Marius . . .	P.	—	3¾ —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laudabilis.
8	*Vogt*, Arne	S.	—	3½ —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laudabilis.
9	*Brecke*, Hans Thorvald	S.	—	3 —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laudabilis.
10	*Meidell*, Wollert Hermann Foss . .	S.	—	4½ —	Haud illaud.	1861	Laudabilis.	Decbr. 65	Haud illaud.
11	*Wegner*, George Mygind	S.	—	3 —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Decbr. 66	Laudabilis.
12	*Schilling*, Peter Gottlieb	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1864	Non contemn.	Decbr. 65	Haud illaud.
13	*Cappelen*, Christen Johan	P.	—	3 —	Non contemn.	1865	Haud illaud.	Juni 67	Haud illaud.
14	*Dietrichson*, Peter Gabriel	S.	—	5 —	Haud illaud.	1863	Haud illaud.	Juni 65	Haud illaud.
15	*Hertzberg*, Ebbe Carsten Hornemann	S.	—	3 —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laud. p.ceteris
16	*Mohr*, August Christian	S.	—	3½ —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Haud illaud.
17	*Bugge*, Peter Myhre	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Laudabilis.
18	*Aars*, Nils	P.	—	4 —	Haud illaud.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laudabilis.
19	*Koren*, Johan	P.	—	4 —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Juni 66	Laudabilis.
20	*Hoff*, Harald Nicolai	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Laudabilis.

Juridisk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Jurid. Embeds-Examen.	Studie-tidens Varighed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
21	*Bang*, Skjalm Olaf	P.	Juni 70	4½ Aar.	Laudabilis.	1863	Haud illaud.	Decbr. 64	Laudabilis.
22	*Nørregaard*, Poul Peter August . .	S.	—	3½ —	Haud illaud.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laudabilis.
23	*Sæther*, Nils Lorentz	P.	—	4 —	Haud illaud.	1864	Haud illaud.	Juni 65	Haud illaud.
24	*Tostrup*, Oscar	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1864	Haud illaud.	Juni 66	Laudabilis.
25	*Sommerfeldt*, Hakon Adelsten † . .	P.	—	2¼ —	Laudabilis.	1866	Haud illaud.	Juni 67	Laud. p.ceteris
26	*Petersen*, Axel †	S.	—	4 —	Laudabilis.	1863	Laudabilis.	Decbr. 64	Laudabilis.
27	*Aagaard*, Nicolai Peter	P.	Decbr. 70	3½ —	Haud illaud.	1866	Haud illaud.	Juni 67	Laudabilis.
28	*Bergh*, Christian	S.	—	3½ —	Haud illaud.	1865	Laudabilis.	Decbr. 66	Haud illaud.
29	*Blom*, Edvard Christopher Storm .	S.	—	3 —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Haud illaud.
30	*Monssen*, Joachim Lauritz	S.	—	3¼ —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Haud illaud.
31	*Conradi*, Johan Henrik	P.	—	3 —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laud.p.ceteris
32	*Eger*, Nicolai Andresen	S.	—	2½ —	Laudabilis.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laudabilis.
33	*Lampe*, Johan Ludvig	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1861	Non contemn.	Decbr. 63	Haud illaud.
34	*Johansen*, Christian Oluf Martin .	P.	—	3 —	Haud illaud.	1863	Haud illaud.	Decbr. 64	Haud illaud.
35	*Lund*, Georg Christian	P.	—	4 —	Haud illaud.	1864	Haud illaud.	Decbr. 65	Haud illaud.
36	*Blehr*, Otto Albert	P.	—	4 —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Haud illaud.
37	*Vetlesen*, Hans Jørgen †	P.	—	4½ —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.
38	*Beichmann*, Carl Birger Marius . .	P.	—	3 —	Laudabilis.	1866	Haud illaud.	Decbr. 67	Laudabilis.
39	*Jørgensen*, Emil	P.	—	3 —	Haud illaud.	1866	Non contemn.	Decbr. 67	Haud illaud.
40	*Randers*, Ole Jørgen	S.	—	4 —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Haud illaud.
41	*Bull*, Georg Jacob	P.	—	3 —	Laudabilis.	1866	Haud illaud.	Decbr. 67	Laud. p.ceteris
42	*Sørensen*, Harald	P.	—	4 —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Laudabilis.

Til den juridiske Embedsexamens skriftlige Prøve, der afholdtes fra den 10de til den 23de Mai, samt fra den 18de Novbr. til den 1ste Decbr., fremstillede sig i 1ste Semester 34 og i 2det Semester 18 academiske Borgere. Opgaverne i 1ste Semester vare saalydende: No. 1. Hvorvidt kan der siges at være Grader i den juridiske Tilregnelighed? No. 2. Hvorvidt kan man fri sig fra personligt Ansvar ved at afhænde den beheftede Gjenstand? No. 3. Paa hvilke Maader kunne Indsigelser mod et offentligt Forlig gjøres gjeldende? No. 4. Hvorvidt kunne vore Domstole bedømme en Contracts Gyldighed efter fremmed Lov? No. 5. Hvorvidt

De med † betegnede ere Reiteranter

kan Kongen alene med Hjemmel af Grundlovens § 3, give andre Forskrifter end dem, der paakaldes til Iverksættelse af Love eller Storthingsbeslutninger? No. 6. I hvilket Forhold staa Kriminallovens Bestemmelser om Forbrydelser i Embedsforhold til den mildre Straffelovgivning? No. 7. Om Betingelserne for Retentionsret. No. 8. At udvikle, hvad der til lovlig Forfølgning af Arrest eller Forbud er nødvendigt at bringe under Paakjendelse. No. 9. Om Curators Stilling til den Mindreaariges Formue. No. 10. At fremstille den romerske Rets Lære om negotiorum gestio. Prakt. Opg. No. 11. I Sommeren 1868 overdrog Grosserer Lie til sin forhenværende Gaardsfuldmægtig Anders Svendsen at indkjøbe for ham en Kjørehest og en Arbeidshest paa samme Aars Stavsmarked, hvilke Heste Anders Svendsen derpaa skulde bringe til Lies Hjem i Drammen. Til Dækkelse af Udgifterne modtog Anders Svendsen 200 Spd. I Henhold til denne Aftale kjøbte han ogsaa en Kjørehest for 120 Spd. og en Arbeidshest for 70 Spd. Disse Heste bragte han med sig til sit Hjem paa Hadeland. Men forinden Anders Svendsen derfra kunde tiltræde sin Reise til Drammen, og medens han tilfældigvis var borte fra sin Bopæl, gjorde Inkassator Dahl Exekution hos ham ifølge forfaldent Kommissionsforlig, og fik derunder Udlæg i Kjørehesten for 60 Spd. Anders Svendsen solgte derpaa Arbeidshesten til Handelskarl Christian Evensen af Nordre Aurdal for 50 Spd. og reiste til Amerika, uden at give Lie nogensomhelst Underretning om, hvad der var foregaaet. Kort efter kjøbte Christian Evensen ved Tvangsauktion ogsaa den til Inkassator Dahl udlagte Hest. Da Grosserer Lie ved sin Hjemkomst bringer alt dette i Erfaring, anlægger han efter forgjæves Forligsmægling Sag mod Christian Evensen til at udlevere begge Heste. Under Sagen oplyses det, at Anders Svendsen ikke ved noget af Indkjøbene havde nævnt, at de skeede for Sagsøgerens Regning, og det paastaaes heller ikke, at enten Inkassator Dahl, eller Christian Evensen havde havt Kundskab om Sammenhængen. Herover forfattes Stevning, Indlæg fra begge Sider og Dom. Opgaverne i 2det Semester vare saalydende: No. 1. Hvorvidt kan den Tabende efter almindelige Retsgrundsætninger ansees forpligtet til at erstatte sin Modpart Retstrættens Omkostninger? No. 2. Hvilke Gjenstande indgaa under kontraktmæssig Pantheftelse, der hviler paa en Grundejendom? No. 3. Hvorvidt ere Domstolene bundne ved Øvrighedens Aktionsdekret? No. 4. Hvorvidt kan der stiftes Gjældsforpligtelser for Staten uden Storthingets Samtykke? No. 5. Om Virkningen af, at der til Kontrakten er føiet en Betingelse, som strider mod Lov eller Ærbarhed. No. 6. Hvorvidt gjælde særegne Regler ved Fortolkningen af Undtagelseslove? No. 7. Hvorvidt har gjenlevende Ægtefælle med Hensyn til Boet samme Rettigheder lige over for Børnebørn som for Børn? No. 8. Om Virkningen af Sagvolderens Udeblivelse fra Underretten? No. 9. Hvorvidt udelukkes Strafskyld ved andre Omstændigheder end dem, som ere angivne i Kriminallovens 7de Kapitel. No. 10. Om Grundsætningerne for den romerske in integrum restitutio. Prakt. Opg. No. 11. Ved et i Aaret 1865 afholdt Skifte efter Gaardbruger i Skedsmo, Knud Aas, fik hans gjenlevende Enke, Marthe Nilsdatter, Boets faste og løse Gods udlagt til Eiendom, medens der som Arv for deres eneste Barn, Lars Knudsen, udlagdes 1500 Spd. mod Pant i Gaarden Aas samt i Avling, Besætning og Indbo. Skifteudlægget blev behørigen thinglyst. I Vinteren 1869 afbrændte samtlige Huse paa Gaarden tilligemed brandforsikret Løsøre til en Værdi af 450 Spd. Den 15de Februar samme Aar fik Sagfører Mo i Christiania, som i Anledning af en Cautionsforpligtelse havde taget Namsdom over Marthe Nilsdatter, for en Beregningssum af 1200 Spd. Udlæg i Gaarden Aas mod den i Behold værende Avling samt i Erstatningssummen for det brændte Løsøre. Avlingen udbragte Mo ved Tvangsauction til 50 Spd., hvorhos han af Brandforsikringselskabet fik Erstatningssummen udbetalt med 450 Spd. Lars Knudsens Værge antog imidlertid, at hans Myndling for sit Arveudlæg var fortrinsberettiget til Fyldestgjørelse i begge Summer og strax kunde kræve samme udbetalt. Han anlægger derfor, efter forgjæves Forligsmægling, Søgsmaal mod Sagfører Mo. Herover forfattes Stevning, Indlæg fra begge Sider og Dom. Extraordinær Opgave: „Om Forskjellen mellem heres directus og heres fideicommisarius".

Medicinsk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne*	Dimit.	Med. Embeds-Examen.	Studie-tidens Va-righed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
1	*Abel*, Niels Henrik	P.	Juni 70	8 Aar.	Laudabilis.	1860	Haud illaud.	Decbr. 61	Laudabilis.
2	*Olsen*, Johan Otto	P.	—	6½ —	Haud illaud.	1859	Haud illaud.	Decbr. 60	Laudabilis.
3	*Synnestvedt*, Andreas Svane Dick .	S.	—	6 —	Haud illaud.	1861	Laudabilis.	Juni 63	Non contemn.
4	*Thams*, Lauritz Bernhard	P.	—	9 —	Haud illaud.	1858	Haud illaud.	Decbr. 59	Haud illaud.
5	*Arentz*, Fredrik Christian Holberg .	S.	Decbr. 70	6½ —	Laudabilis.	1863	Laudabilis.	Juni 64	Laudabilis.
6	*Hansen*, Ludvig	P.	—	7½ —	Haud illaud.	1861	Haud illaud.	Decbr. 62	Haud illaud.
7	*Wille*, Ammon Nicolai	S.	—	5½ —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.

Opgaverne ved den medicinske Examens skriftlige Prøve, der afholdtes den 24de Mai og den 30te November, vare saalydende: I første Semester: Opgave ved 2den Afdeling: Generel Fremstilling af Hjertesygdommenes Ætiologi. Opgave ved 3die Afdeling: Kritisk Bedømmelse af Tegn paa Liv og Aandedræt hos et dødt Spedbarn. I 2det Semester: Opgave ved 2den Afdeling: Om Diabetes. Opgave ved 3die Afdeling: Kunne de paa Lig forefundne Læsioner paavises at være Følge af Mord, Selvmord, Vaade? Angiv i saa Tilfælde Skjelnemærker.

Philologisk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Phil. Embeds-Examen.	Studie-tidens Va-righed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
1	*Hanssen*, Jonas	S.	Juni 70	4 Aar.	Laudabilis.	1862	Laudabilis.	Juni 63	Laudabilis.
2	*Schjøtt*, Stener Johannes Stenersen .	S.	—	4 —	Laudabilis.	1862	Laudabilis.	Juni 63	Laud. p.ceteris
4	*Lassen*, Christopher†	S.	Decbr. 70	4½ —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.
3	*Lund*, Ole Wesselsen	P.	—	5 —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laudabilis.
5	*Winther*, Hans Thøger Adolph . .	P.	—	6-7 —	Laudabilis.	1862	Laudabilis.	Decbr. 63	Laud. p.ceteris
6	*Alme*, Martin Emil	S.	—	5 —	Haud illaud.	1864	Laud. p.ceteris	Decbr. 65	Laud. p.ceteris

† Reiterant.

Til den philologiske Embedsexamens skriftlige Prøve fremstillede sig i 1ste Semester 4 og i 2det Semester 4 akademiske Borgere. Opgaverne i 1ste Semester vare saalydende: No. 1. Exponatur usus infinitivi adjectivis adjuncti in Græco sermone et exemplis illustretur. No. 2. Adoptionis apud Romanos modi et jura disserantur. No. 3. Herodoti historiarum libri VII^mi caput CXXXIX enarretur et in nostrum sermonem vertatur. No. 4a. For Kandidaterne Hansen, Lassen og Christensen: Exposito brevi Juvenalis satiræ decimæ argumento, enarrentur et vertantur ejus versus 133—167. Ponderetur lectionis varietas v. 146 illis et ipsis; v. 150 altosque et aliosque. No. 4b. For Kandidaten Schjøtt: Exposito brevi Juvenalis satiræ duodecimæ argumento enarrentur et vertantur v. 1—29. Ponderetur lectionis varietas v. 23: si quando (codd.) et quam quando (conj. Schurzfleischii). V. 17—28 de recto enuntiatorum nexu et recta interpunctione disquirendum est. No. 5. Spartanorum in Peloponneso principatus quomodo fundatus sit, exponatur. No. 6. Kort Udsigt over Udødelighedslærens Former og Grunde i den græske Philosophi. No. 7. En kort Fremstilling af de mest fremtrædende grammatiske Forskjelligheder mellem Sproget i de saakaldte Eddadigte og Sagasproget. Opgaverne i 2det Semester vare saalydende: No. 1. De vi et origine instituti, quod γραφὴ παρανόμων vocabatur, disseratur. No. 2. In declinatione verbi Græci et Latini breviter ostendatur, quid formarum in utraque lingua communis originis esse, quid in alterutra antiquius, quid nove esse formatum statuendum sit. No. 3a. For Kandidaten Lund: Fabulæ Euripideæ, quæ Βάκχαι inscribitur, argumento exposito, v. 862—911 ἄρ'ἀν πανυχιοις — μακαρίζω enarrentur et in nostrum sermonem vertantur. No. 3b. For Kandidaterne Alme, Lassen og Winther: De proposito et argumento fabulæ Aristophaneæ, quæ Νεφέλαι inscribitur, disputatione instituta, v. 319—339 ταῦτ' ἄρ'ἀκουσασ' — κιχηλᾶν enarrentur et in nostrum sermonem vertantur. No. 4. Exposito satiræ Horatianæ secundæ libri secundi argumento, enarrentur et in nostrum sermonem vertantur v. 23—52. No. 5. Certamina coloniarum Græcarum cum Poenis breviter enarrentur. No. 6. Om Skeptikismen i Almindelighed og fornemmelig i den græske Philosophi. No. 7a. For Kandidaterne Alme og Lassen: Efter en kort Redegjørelse for de særlig islandske Sagaer og deres Eiendommelighed oversættes og fortolkes Kap. 11 i Njaals Saga. No. 7b. For Kandidaterne Lund og Winther: Efter en kort Redegjørelse for de særlig islandske Sagaer og deres Eiendommelighed oversættes og fortolkes Kap. 43 i Egils Saga.

Reallærer-Examen.*)

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Ex. art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.	Embedsexamen. 1 Afd.	2 Afd.	3 Afd.	Datum.	Hoved-Charakter.	Studietidens Varighed.
1	*Schjøtz*, Oscar Emil	S.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laud. p.ceteris	(1)	1	—	Mai 70		
2	*Aagaard*, Aage**)						—	—	2	30 Mai 70	—	—
3	*Hartmann*, Hans***)						—	—	2	31 Mai 70	—	—
4	*Henrichsen*, Sophus Septimus . .	P.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laudabilis.	—	(1)	3	1 Juni 70	—	—
5	*Schjøll*, Oscar Carl Mauritz . .	P.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laud. p.ceteris	—	—	2	2 Juni 70	—	—
6	*Dahle*, Henrik Christian . . .	S.	1857	Laudabilis.	Decbr. 58	Laudabilis.	—	2	—	15 Decbr. 70	—	—
7	*Stub*, Kjeld Anton	S.	1863	Laudabilis.	Decbr. 64	Laud. p.ceteris	(2)	(2)	3	18 Decbr. 70	Laudabilis.	5—6 Aar.
8	*Halvorsen*, Georg Kjær	P.	1862	Laudabilis.	Juni 63	Laudabilis.	(2)	(2)	3	20 Decbr. 70	Laudabilis.	7 —
9	*Coucheron*, Theodor Niels Dahl .	S.	1864	Laudabilis.	Juni 66	Haud illaud.	—	—	2	21 Decbr. 70	—	—

Opgaverne til Reallærerexamens skriftlige Prøve vare saalydende: I 1ste Semester: Til 2den Afdeling, hvortil fremstillede sig 1 Examinand. Opgave i Fysik: At udvikle de Fresnelske Formler for Intensiteten af det reflekterede og brudte Lys og at anvende disse Formler for det Tilfælde, at det indfaldende Lys er naturligt. Opgave i mathematisk Geografi: Hvorledes kan man bestemme et Steds geografiske Bredde ved Maaling af Solhøiden nær Middag uden at kjende Uhrets Stand? (Stedets geografiske Længde fra 1ste Meridian antages bekjendt). Opgave i kemisk Analyse: Hg Cl, CaO CO_2, Mn Cl. 3die Afdeling hvortil fremstillede sig 7 Examinander: Opgave i generel Zoologi: At beskrive de fornemste Afændringer i Extremiteternes Bygning i Pattedyrenes Klasse, samt udvikle disse Afændringers Indflydelse paa disse Dyrs Levemaade. Opgave i generel Botanik: Om Udviklingen af de for Kulturplanterne her i Landet mest skadelige Snyltesoppe. I 2det Semester vare de skriftlige Opgaver saalydende: Til 2den Afdeling, hvortil fremstillede sig 1 Examinand: I Fysik: Efter en Fremstilling af Læren om luftformige Legemers Diffusion beregnes, til hvilken Temperatur man maa bringe tør Luft, forat dens Tæthed ved Trykket 758^{mm} skal være lig Tætheden hos fugtig Luft af samme Tryk, hvis Fugtighedsgrad er 0,472 og Temperatur 20°. Vanddampens Maximum af Spændkraft ved 20° er lig 17,$_{4}^{mm}$. I mathematisk Geografi: Hvad er Klokkeslettet i Stjernetid, naar Stjernen ζ Ursæ majoris og Polarstjernen for en Iagttager i Christiania viser sig i samme Vertikal, og hvilket Azimut har da denne? Besvares for den 25de Decbr. 1870, paa hvilken Dag Stjernerne have følgende apparente Stilling: ζ Ursæ majoris Rectascension = 13^h 18^m 42^s (Tid) Declination = + 55° 35′ 48″ (Bue)
Polaris — 1 11 50 (Tid) — + 88 37 30 (Bue)
Christianias Polhøide = 59° 54′ 44″. I kemisk Analyse: Fe_2 Cl_3, CaO CO_2, CuO, CO_2. Til 3die Afdeling fremstillede sig 3 Exa-

*) De i ( ) satte Charakterer betegne Udfaldet af tidligere absolverede Afdelinger af Reallærer-Examen. **) Ifølge Kgl. Resol. af 9de Marts 1867 fritagen for Examen artium og philosophicum. ***) Ifølge Kgl. Resol. af 4de Juli 1868 fritagen for Examen artium og philosophicum.

minander. Opgaverne vare: I generel Zoologi: At oplyse ved nogle Exempler den Indflydelse, som den nyere Tids morphologiske Studier ɔ: Undersøgelsen af Dyrenes Udvikling ligefra deres første Begyndelse indtil den fuldt udviklede avledygtige Tilstand, har udøvet paa den zoologiske Systematik. I generel Botanik: Hos hvilke Plantefamilier og i hvilke Organer findes i Almindelighed fede Olier i en saadan Mængde, at de kunne fremstilles i det Store, samt de væsentligste Egenskaber ved de fede Olier.

Fritagelse for Examen artium og philosophicum, meddeelt følgende Realstuderende ifølge Lov af 15de Septbr. 1851 § 3.

ved Kgl. Resol. 18de Marts 1865, Polytechniker Johannesen.
—»— 9de Marts 1867, Aage Aagaard.
—»— 4de Juli 1868, Landbrugscand. Hannibal Hartmann.
—»— 3die Decbr. 1868, Polytechn. Cand. Hans Hartmann.
—»— 2den Januar 1871, K. T. B. Halvorsen.

Af disse have DHrr. Aage Aagaard og Polytechn. Candidat H. Hartmann underkastet sig den Naturhistoriske Afdeling, begge med Charakteren „Meget Godt". De øvrige have ikke paabegyndt Examen.

Mineralogisk Embedsexamen afholdtes ikke i 1870, da ingen Candidater havde meldt sig. Derimod udstedte Bergexamensdeputationen under 16de Marts følgende Bekjendtgjørelse: Bergexamensdeputationen bringer herved til de Studerendes Kundskab, der agte at underkaste sig Bergexamen, at der efter samme Deputations Forslag, mod hvilket det akademiske Collegium ikke har havt noget at indvende, er besluttet: at Maskinlære overeensstemmende med Reglement af 12te Juni 1843 § 5 ogsaa i Virkeligheden optages som særskilt Fag ved Bergexamen fra Juleexamen 1871, at Antallet af de skriftlige Opgaver ved bemeldte Examen bibeholdes, men fordeles saaledes, at der falder 2 paa reen Mathemathik, 2 paa rationel Mechanik og 2 paa Maskinlære og at Fordringerne i reen Mathematik og rationel Mechanik i nogen Grad indskrænkes.

Fritagelse for det større Qvantum Hebraisk til Continuations Examen artium, der paalægges de Candidater, der fremstille sig over 2 Aar efter Ex. art., — meddeelt ifølge Kgl. Resol. af 22de Septbr. 1852.

Stud. theol. Myhre.	Stud. theol. Siqueland.
—»— O. M.e H. Fleischer.	—»— Garmann.
—»— Grimenæs.	—»— W. Wexelsen.
—»— Kristnsen.	—»— F. W. Hansen.
—»— Rosenlund.	—»— Helgeby.
—»— Falkenberg.	—»— Oftedahl.

Uddeling af Universitetets

Prismedailler og Stipendier i 1870.

*De Kgl. Pris-Medailler:**)

Onsum, Iver, Kompagnikirurg, for Besvarelse af det medicinske Facultets Opgave: „Undersøgelse om Tobakkens Virkninger."

Den Skjelderupske Guldmedaille:

Hansen, Gerhard Henrik Armauer, Cand. med., Underlæge ved Lungegaardshospitalet i Bergen, for Besvarelse af den i 1868 af det medicinske Facultet udsatte Prisopgave: „Bidrag til Lymphekjertlernes normale og pathologiske Anatomi."

Over Kompagnikirurg I. Onsums Opgave har den af det medicinske Facultet udnævnte Committe, bestaaende af DHr. Professorer Dr. Heiberg, Dr. C. Boeck og Lochmann, afgivet følgende Bedømmelse:

„Facultetet har oversendt Undertegnede til Bedømmelse en Prisafhandling over den for Hs. Maj. Kongens Guldmedaille udsatte Opgave: „Undersøgelse om Tobakkens Virkninger" med Motto: „Impia sub dulci melle venena latent."

Forfatteren har i sit Arbeide meddelt selvstændige med Plan og Omtanke anstillede og gjennemførte Forsøg; de Resultater, der ere vundne, ere af videnskabeligt Værd og have opklaret flere tvivlsomme Spørgsmaal med Hensyn til Tobakkens Virkning paa Organismen.

Det fremlagte Arbeide ansee vi derfor værdigt til at erholde Hs. Maj. Kongens Guldmedaille."

Kompagnikirurg ved Kristianssandske Brigade Iver Onsum, der er en Søn af Kjøbmand Gulbrand Onsum og Hustru Marie f. Tøxen, er født i Molde den 11 December 1834. Han blev Student 1852 med Laudabilis og Cand. med. den 17 Decbr. 1860 ligeledes med Laudabilis. I Aarene 1864 og 1865 var han Adjunctstipendiat i Farmakologi og Toxikologi. Det bemærkes, at Medaillen er bleven ham tilkjendt uanseet hans Stilling som Embedsmand, paa Grund af, at Opgavens Bearbeidelse af ham var paabegyndt førend hans Udnævnelse til Kompagnikirurg.

Over Cand. med. G. H. A. Hansens Opgave har den af det medicinske Facultet udnævnte Committe, bestaaende af DHr. Professorer Dr. C. Boeck, Dr. Voss og Winge, afgivet følgende Bedømmelse:

„Undertegnede have, efter Overdrag af det medicinske Facultet, gjennemgaaet en Afhandling med Motto: „Alle Moner dra'e", som er bleven indsendt til Universitetet som Besvarelse af Prisopgaven: „Bidrag til Lymphekjertlernes normale og pathologiske Anatomi."

Vi finder Besvarelsen af det opgivne Emne meget tilfredsstillende. Arbeidet viser, at Forfatteren med stor Flid og Omhyggelighed forener Dygtighed til at observere og Evne til at opklare vanskelige og indviklede Strukturforhold samt Færdighed i Anvendelsen af den mikroskopiske Teknika Hjælpemidler. Afhandlingen er ledsaget af godt udførte og naturtroe Tegninger og en Mængde vellykkede mikroskopiske Præparater.

Forfatteren har forstaaet at benytte og bringe virkeligt Udbytte af et forholdsvis ikke betydeligt Materiale og har gjort nye Iagttagelser af videnskabeligt Værd, navnlig paa det pathologiske Omraade. Vi anse Afhandlingen, maaske med nogen Omarbeidelse, vel egnet til Offentliggjørelse.

---

*) Naar ikke alle 6 Guldmedailler ere uddelte, anvendes Overskudet af Bevilgningen til Understøttelse af værdige og trængende Studerende under Benævnelse: „H. K. H. Kronprindsens Stipendier."

Idet vi derfor indstille den under Motto: „Alle Moner dra'e" indsendte Afhandling til at belønnes med Prismedaille, tillade vi os at foreslaa for Kollegiet, at den med de Forandringer, Forfatteren til dette Øjemed maa finde passende, udgives som Universitetsprogram." *)

Cand. med. Gerhard Henrik Armauer Hansen, Søn af Kjøbmand Claus Hansen, er født i Bergen den 29de Juli 1841. I 1859 dimitteret fra Bergens lærde Skole blev han ved Examen artium tilkjendt Charakteren Laudabilis og bestod Examen philosophicum i Juni 1860 og medicinsk Embedsexamen i Decbr. 1866 begge med Laudabilis.

Nogen Besvarelse af de øvrige Prisopgaver var ikke indsendt.

Det kongl. Reise-Stipendium:

Hertzberg, Ebbe, Cand jur., 150 Spd. for ved et halvt Aars Ophold i Upsala at studere Retshistorie.

Stipendier til videnskabelige Reiser i Norge:

1. Sexe, Professor, 150 Spd., for i en Maaneds Tid i anstundende Sommer at anstille videnskabelige Undersøgelser over Isbræer. (Har tilbagebetalt 40 Spd.)
2. Schübeler, Professor, 150 Spd. for at foretage en botanisk Reise i Finmarken. **)
3. Siebke, Konservator, 120 Spd., for under en 6 Ugers Reise at anstille entomologiske Undersøgelser i Hamar Stift.
4. Bendixen, Adjunkt, 50 Spd., for under en Maaneds Reise i Romsdals Amt at anstille arkæologiske Undersøgelser.
5. Arnesen, Adjunkt, 30 Spd., til Undersøgelser af Helleristninger i Smaalenene
6. Olsen, O. T.. Cand. theol., 120 Spd, for under et 3 Maaneders Ophold i Nordland at samle Eventyr, Folkesagn og Folkemelodier.
7. Hagen, Cand. min. og Schjøtz, Stud. real., tilsammen 60 Spd., til geologiske Undersøgelser i det Østlige af Hamar Stift.

Det grevelige Hjelmstjerne-Rosencroneske Legat:

1. Storm, Johan, Cand. mag., 150 Spd., til et Ophold i Spanien for at studere de romanske Sprog.
2. Lie, Sofus, Cand. real., 150 Spd., for under et 3—4 Maaneders Ophold ved Universiteterne i Milano eller Cambridge at fortsætte sine mathematiske Studier.
3. Birkeland, Rigsarchivar, 100 Spd., til et 3—4 Maaneders Ophold i Danmark og om muligt i Sverige for at undersøge Archiver og Bibliotheker.
4. Kjerulf, Professor Dr, 100 Spd., til geologiske Excursioner med de Studerende. **)
5. Schübeler, Professor Dr., 50 Spd., til botaniske Excursioner med de Studerende.
6. Nicolaysen, J., Professor, 280 Spd., for under et 2—3 Maaneders Ophold i Wien og, om muligt, i Paris at studere Hudpathologi.

Det Rathkeske Legat

1. Irgens, Cand. min., Assistent for Prof. Kjerulf, 70 Spd., for ved Eftergaaelse af geologiske Grændser i Mjøsens Omegn at fuldende Udgivelsen af et Jordbundskart.
2. Blytt, Conservator, 150 Spd., til en 3 Maaneders botanisk Reise i Nordland.
3. Helland, A. T., Cand. min., 50 Spd., til en Undersøgelse af forskjellige vestlandske Kisleiesteder.
4. Jensen, O. S., Stud. theol., 30 Spd. for at undersøge Norges Mollusker og Iglearter.

*) Afhandlingen vil udkomme med Understøttelse af Hs. Majt. Kongen og af Universitetet.
**) Derhos er anviist til Prof. Dr. Schübeler 50 Spd. af det Smithske Legats Renter.

Det Schytteske Legats Reise-Stipendium:

1. Blix, E., Cand. theol., 150 Spd., for under et halvt Aars Ophold ved udenlandske Universiteter at fortsætte sine Studier af gammeltestamentlig Theologie og semitiske Sprog.
2. Jensen, Joh., Cand. theol. 150 Spd., for under et halvt Aars Ophold i Tydskland at fortsætte sine theologiske Studier, navnlig Studiet af den gammeltestamentlige Exegese.

Adjunct-Stipendier:

Cand. med. Jonas Axel Boeck (Stip. fra 1864) 300 Spd. aarlig i Zoologi og Physiologie;

Cand. juris Marcus Pløen Ingstad*) (St. f. 1865) 300 Spd. aarlig i Lovkyndighed;

Cand. mag. Jan Christian Johanssen (St. f. 1867) 300 Spd. aarlig i latinsk Philologie;

Cand. med. Julius Nicolaysen**) (St. f. 1867) 240 Spd. aarlig i Chirurgi, Akiurgi og Ophtalmiatrik;

Cand. theol. Frederik Petersen (St. f. 1868) 240 Spd. aarl. i Theologie;

Cand. mag. Jens Daniel Carolus Lieblein (St. f. 1868) 240 Spd. aarlig i Ægyptologie;

Cand. mag. Johan Fredrik Breda Storm (St. f. 1 Oct. 1869) 240 Spd. aarlig i de romanske Sprog;

Cand. philos. Georg Ossian Sars 240 Spd. aarlig i Zoologi;

Cand. philos. Johan Ernst Welhaven Sars 240 Spd. aarlig i Historie.

Det akademiske Collegium har under 24de Juni uddeelt det ved Cand. med. J. Nicolaysens Udnævnelse til Professor ledigblevne Adjunct-Stipendium, fra 1ste August 1870 at regne, til Cand. med. Jacob Worm Müller med 20 Spd. maanedlig indtil Udgangen af 1870, — som Stipendiat i Physiologie.

Det Munchske Legat

Hertzberg, Ebbe Carsten Hornemann, Stud. jur., 120 Spd. aarlig, $1\frac{1}{2}$ maanedlig.

De almindelige Stipendier:

I April.

Det Schytteske Legat:			
Klæboe, I. Stud. theol.	36	Spd.	
Nielsen, C. I. Stud. theol.	36	—	
Johannesen, O. A. Stud. theol.	18	—	½ maanedlig.
Nannestad, I. v. d. L. Stud. med.	36	—	
Jønsberg, S. Stud. juris	36	—	
Berner, S. H. N. Stud. med.	36	—	
			198 Spd.
Det Bärnholdtske Legat:			
Grønstad, N. L. H. Stud. med.	18	Spd.	
Mogstad, P. T. B. Stud. med.	18	—	
Guldberg, C. I. Stud. med.	18	—	
Arctander, S. A. B. Stud. juris	18	—	½ maanedlig.
Winther, H. T. Stud. philol.	18	—	
Fischer, C. I. Stud. philol.	15	—	
Nielsen, C. E. Stud. med.	15	—	
			120 Spd.
Kronprindsens Stipendier:			
Kjær, C A. Stud. med.	15	Spd.	
Frich, W. I. L. Stud. theol.	15	—	½ maanedlig.
Schreiner, G. R. Stud. juris	15	—	
Carlsen, F. O. Stud. med.	15	—	
			60 Spd.

*) Ved Kgl. Resol. af 13de Juli 1870 udnævnt til Professor i Lovkyndighed.
**) Ved Kgl. Resol. af 14de Marts 1870 udnævnt til Professor i Medicin.

Universitetsvennernes Legat: Klem, R. H. Stud. med. 21 Spd. ½ maanedlig.

Det Schnitlerske Legat: Schnitler, M. C. Stud. med. 62 Spd. 60 Sk. ½ maanedlig.

Det Hersleb-Stenersenske Legat: Hirsch, L. R. Stud. theol. 27 Spd. 60 Sk. ¼ qvartaliter.

Det Dedekamske Legat: Jensen, O. S. Stud. theol. 46 Spd. ½ mdl.

Det Arendalske Legat: Schønberg, O. Stud. jur. 27 Spd. 42 Sk. ½ maanedlig.

Trøndernes Legat: Conradi, P. H. Stud. med. 20 Spd. ½ mdl.

Det Omsenske Legat:

Monsen, I. Stud. juris	20 Spd.	½ maanedlig.
Greve, A. U. Stud. theol.	20 —	
	40 Spd.	

Rector Arentz Legat: Strømme, P. O. Stud. theol. 10 Spd. paa eengang.

Det Wexelske Legat: Stud. theol. G. A. Selmer, M. S. D. Kjerulf, K. M. Kolbye og Th. Solem med 25 Spd. til hver, ½ maanedlig.

I Oktober:

De Kongelige Stipendier:

Schjøll, O. C. M. Stud. real.	48 Spd.	1/12 maanedlig.
Tobiassen, Chr. Stud. theol.	48 —	
Hansen, Chr. Stud. juris	48 —	
Arctander, S. A. B. Stud. juris	48 —	
Grønstad, N. L. H. Stud. med.	36 —	
Guldberg, C. I. Stud. med.	36 —	
Fischer, C. I. Stud. philol.	36 —	
	280 Spd.	

H. K. H. Kronprindsens Stipendier:

Kiær, C. A. Stud. med.	15 Spd.	¼ maanedlig.
Frich, W. I. L. Stud. theol.	15 —	
Schirmer, G. R. Stud. juris	15 —	
Carlsen, F. O. Stud. med.	15 —	
	60 Spd.	

Det Henrichsenske Legat:

Menniche, C. A. M., Stud. jur.	100 Spd.	1/12 maanedlig.
Berger, T. J., Stud. jur.	100 —	
Gjerløw, J. A. J., Stud. theol.	100 —	
Gjølme, B. A., Stud. theol.	100 —	
	ialt 400 Spd.	

Det Schytteske Legat:

Nielsen, C. J. Stud. theol.	36 Spd.	½ maanedlig.
Nannestad, J. v. d. L. Stud. med.	36 —	
Jønsberg, S. Stud. juris	36 —	
Berner, S. H. N. Stud. med.	36 —	
Otterbech, R. Stud. philos.	36 —	
Kjeldsberg, Harald Stud. philos.	36 —	
	216 Spd.	

Det Bärnholdtske Legat:

Mogstad, P. T. B. Stud. med.	18 Spd.	½ maanedlig.
Nielsen, C. E. Stud. med.	18 —	
Olsen, J. H. Stud. med.	18 —	
Gullichsen, C. P. H. Stud. theol.	18 —	
Schøyen, O. B. Stud. med.	18 —	
Krog, J. J. Stud. philol.	15 —	
Nielsen, Ingar, Stud. jur.	15 —	
	120 Spd.	

Universitetsvennernes Legat: Klem, R. H. Stud. med. 21 Spd. ½ maanedlig.

Det Schnitlerske Legat: Schnitler, M. C. Stud. med. 52 Spd. 60 Sk. ½ maanedlig.

Det Hersleb-Stenersenske Legat: Hirsch, L. R. Stud. theol. 27 Spd. 60 Sk. $\frac{1}{8}$ maanedlig.

Det Dedekamske Legat: Jensen, O. S. Stud. theol. 46 Spd. $\frac{1}{8}$ mdl.

Det Arendalske Legat: Schønberg, O. Stud. juris 27 Spd. 42 Sk. $\frac{1}{8}$ maanedlig.

Trøndernes Legat: Conradi, P. H. Stud. med. 20 Spd. $\frac{1}{8}$ mdl.

Det Omsenske Legat:

Monsen, J. L. Stud. juris . . . . . 20 Spd.
Greve, A. U. Stud. theol. . . . . 20 — } $\frac{1}{8}$ maanedlig. 40 Spd.

Det Skjelderupske Legat: Dahl, O. W. Stud. med. 30 Spd. $\frac{1}{12}$ maanedlig.

Legatum Mentzianum: Gulbrandsen, L Stud. juris 28 Spd. 68 Sk. $\frac{1}{12}$ maanedlig.

Legatum Stenbuchianum: Dons, W. F. Stud. theol. 28 Spd. 60 Sk. $\frac{1}{12}$ maanedlig.

Legatum Nannestadianum: Kjerulf, M. S. D. Stud. theol. 8 Spd. 24 Sk. paa engang.

Rector Arentz's Legat: Kjerulf, M. S. D. Stud. theol. 10 Spd. paa engang.

Det Wexelske Legat: Stud. theol. K. M. Kolbye, T. Solem, W. A. Wexelsen og T. Holler med 25 Spd. til hver, $\frac{1}{8}$ maanedlig.

De specielle Stipendier.

Den 18de Juni 1870 uddeltes Renterne af Legatet „Prinds Gustavs Minde" til Stud. theol. Siegwart Bjerke for Aaret fra 1ste Juli 1870 til 1ste Juli 1871, $\frac{1}{4}$ qvartaliter.

Den 28de September 1870 uddeltes Renterne af Legatet „Professor og Rector Arentz's Minde" til Student P. H. B. Rogge med 63 Spd. 55 Sk. for Aaret fra 28de September 1870 til 28de September 1871, $\frac{1}{12}$ maanedlig.

Den 14de December 1870 uddeltes Renterne af det Knudssønske Legat til:

Lindboe, Hjalmar, Stud. med. . . . . 36 Spd. $\frac{1}{12}$ maanedlig.
Johannesen, Ole, Stud. real. . . . . 18 — $\frac{1}{8}$ maanedlig.
ialt 54 Spd.

fra 14de December 1870 til 14de December 1871.

Af det Rostedske Legat, der uddeles af Christiania Cathedralskole ere de 3de fra 11te December ledigblevne Portioner tildelte Studenterne H. Løchen, A. A. N. Lowum og J. J. Andersen. Af det Mandallske Legat, der ligeledes uddeles af Christiania Cathedralskole, er den til samme Tid ledigblevne Portion tildelt Student Chr. Bonnevie.

Sygestipendier

ere i 1870 uddelte for:

Stud. philos. J. A. Eriksen . . . 30 Spd. „ Sk.
Student S. Lund . . . . . 113 — 90 „
Student A. Sønderaal . . . . . 67 — 108 „
} indlagte paa Rigshospitalet.

med tilsammen 211 Spd. 78 Sk.

Fritagelse for Adgangsgebyr til det chemiske Laboratorium.
(5 Spd. for Semestret).

1. Stud. med. Ommundsen.
2. Stud. med. Lund.
3. Stud. pharm. Kaltenborn.
4. Stud. med. Lossius.
5. Stud. med. Tidemand.
6. Stud. med. Thoen.
7. Stud. med. Habel.

Det sædvanlige Honorar for Inspection ved Examinernes skriftlige Prøver er 1½ Spd. pr. Dag. Inspectionen overdrages i Regelen til 2de Inspecteurer for hvert Examensværelse. Ved Examen artium er der tillige antaget en Formand for Inspecteurerne med et noget høiere Honorar.

Prisopgaver for Aaret 1870—1871.

Det academiske Collegium har bestemt følgende Prisopgaver til Concurrence om de af Hans Majestæt Kongen udsatte Guldmedailler for Aaret 1870—1871:

Efter Forslag af det theologiske Facultet:

1. „Pietismens Begreb og Væsen."

Efter Forslag af det juridiske Facultet:

2. „At give en Fremstilling af den norske Kriminalproces's Skikkelse ved Udgangen af det 17de Aarhundrede."

Efter Forslag af det medicinske Facultet:

2. „Følgerne af fremmede Legemers Indtrængen i Øret, fremstillede fornemmelig efter egne Iagttagelser og anatomiske Undersøgelser hos Mennesker eller Dyr."

Efter Forslag af det historisk-philosophiske Facultet:

4. „En Fremstilling af den første Svensk-Norske Unions Historie."
5. „Hvorledes forholdt den græske Philosophi i dens Hovedformer sig til Folkets Religion?"

Efter Forslag af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet:

6. „De meteorologiske Elementers Afhængighed af Vindretningen ønskes oplyst for det sydlige Norges Vedkommende ved Beregningen af Vindroser. De fundne Resultaters indbyrdes Sammenhæng paavises i en Fremstilling af det sydlige Norges Meteorologi."

Ligeledes har Collegiet til Concurrence om Professor Skjelderups Guldmedaille udsat følgende Prisopgave:

Efter Forslag af det medicinske Facultet:

7. „Afhandling om Tonsillerne i anatomisk, physiologisk og pathologisk Henseende, ledsaget af Tegninger og Præparater."

Det medicinske og det historisk-philosophiske Facultet have derhos senere foreslaaet, at det samtidig med Udsættelsen af de ovenstaaende Prisopgaver maa blive bekjendtgjort, at Faculteterne agte for næste Aar (1871—1872) at foreslaa følgende Prisopgaver, hvis Besvarelser altsaa maa blive at indsende inden 15de April 1872, nemlig:

For Hans Majestæt Kongens Guldmedailler:

Efter Forslag af det medicinske Facultet:

8. „Om Kjelderboligers Indflydelse paa Beboernes Helbredstilstand efter selvstændige Undersøgelser i Christiania."

Efter Forslag af det historisk-philosophiske Facultet:

9. „Fremstilling af den Indflydelse, som den kirkelige Synodal-Forfatning har ytret paa vedkommende Landes politiske og sociale Forhold i det 16de og 17de Aarhundrede."

For Professor Skjelderups Guldmedaille:

Efter Forslag af det medicinske Facultet:

10. „Forskjel og Lighed mellem Næringsvædskens Circulation hos Dyret og Planten, oplyst ved egne Undersøgelser."

Ifølge vedkommende Reglement og Collegiets senere Bestemmelser skulle Besvarelserne af de førstnævnte 7 Opgaver indleveres inden 15de April 1871, alene betegnede med Mottoer og ledsagede af forseglede Navnesedler.

☞ Paa omstaaende Side meddeles en Oversigt over Studietidens Varighed fra Univ. Stiftelse indtil 1870 incl. Siden 1ste Jan. 1867 erholdes nøiagtigere Opgaver af de Studerende selv ved Indleverelsen af deres Anmeldelser til Examina. Ligeledes meddeles Pag. 42 en Oversigt over anmeldte og immatriculerede academiske Borgere fra Univ. Stiftelse indtil 1870.

Oversigt

over de af Universitetet uddeelte Priis-Medailler.

Hs. Majestæt Kongens Guldmedaille er uddeelt til:

2 Septbr.	1851.	Cand. jur. Fr. Brandt.*)
—»—	1852.	Cand. jur. Ludvig Daae.
—»—	—	Cand. min. Carl Anton Bjerknes.
—»—	1853.	Cand. mag. Georg Wilhelm Lyng.
—»—	—	Student Peter Ludvig Meydell Sylow.
—»—	1855.	Cand. jur. Ludvig Daae.
—»—	—	Cand. min. Theodor Kjerulf.
—»—	1856.	Cand. philos. Johan Ernst Welhaven Sars.
—»—	—	Cand. med. Herman F. A. Gjør.
—»—	1858.	Cand. theol. David Christopher Frich.
—»—	—	Stud. med. Peter Waage.
—»—	1859,	Stud. theol. Edvard Munch Myhre.
—»—	—	Stud. real. Cato Maximilian Guldberg.
—»—	1860.	Cand. min Henrik Mohn.
—»—	—	Stud. med. Axel Boeck.
—»—	1861.	Stud. philol. Andreas Emil Eriksen.
—»—	1862.	Stud. med. Georg Ossian Sars.
—»—	1863.	Stud. juris Ernst Motzfeldt.
—»—	—	Cand. med. Johan Lauritz Bidenkap.
—»—	—	Stud. med. Thorstein Hallager Hjortdahl.
—»—	1864.	Cand. jur. Thorvald Olaf Boeck.
—»—	—	Cand. med. Adam Frederik Oluf Arndtsen.
—»—	—	Cand. real. Thorvald Ingolf Broch.
13 Septbr.	1865.	Cand. jur. Hagbart Emanuel Berner.
—»—	—	Cand. min. Richard Frederik Stalsberg.
17 Septbr.	1866.	Cand. theol. Georg Frederik Fasting.
22 Septbr.	1868.	Stud. juris Ebbe Carsten Hornemann Hertzberg.
22 Septbr.	1869.	Cand. philos. Axel Gulbrand Blytt.
—»—	1870.	Compagnichirurg Ivar Onsum.

Den Skjelderupske Medaille er vundet af:

1.	I 1852.	Stud. med. Adam Arndtsen.
2.	I 1861.	Stud. med. Christian August Engelschiøn.
3.	I 1865.	Cand. med. Cæsar Hakon Boeck.
4.	I 1866.	Cand. med. Hjalmar Heiberg.
5.	I 1868.	Stud. med. Andreas Svane Dick Synnestvedt.
6.	I 1869.	Cand. med. Gerhard Armauer Hansen.

*) I et følgende Hefte skal blive meddeelt en fuldstændig Liste over de fremsatte Priis-Opgaver; de prisbelönnede Besvarelser og Forfatternes Navne ville der blive anførte.

Oversigt

over Studietidens Varighed ved det norske Universitet

1811—870.

Qvinqvenniet.	Theologisk Embedsexamen.		Juridisk Embedsexamen.		Medicinsk Embedsexamen.		Philologisk Embedsexamen.		Mineralogisk Embedsexamen.		Reallærer-examen.	
	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.
1811—15	3	$8\frac{8}{12}$	9	5	-	-	-	-	-	-	-	-
1816—20	33	$3\frac{9}{12}$	25	$3\frac{4}{12}$	1	$6\frac{3}{12}$	-	-	-	-	-	-
1821—25	65	$3\frac{6}{12}$	22	4	9	$6\frac{3}{12}$	-	-	2	$3\frac{8}{12}$	-	-
1826—30	161	3	40	$4\frac{7}{12}$	7	$5\frac{6}{12}$	7	$8\frac{4}{12}$	3	$2\frac{8}{12}$	-	-
1831—35	162	$4\frac{3}{12}$	89	$4\frac{8}{12}$	25	$5\frac{6}{12}$	3	$6\frac{10}{12}$	2	$3\frac{1}{12}$	-	-
1836—40	198	$5\frac{3}{12}$	158	$5\frac{3}{12}$	59	$5\frac{7}{12}$	8	$6\frac{9}{12}$	2	$4\frac{6}{12}$	-	-
1841—45	89	$4\frac{10}{12}$	181	$5\frac{7}{12}$	65	$6\frac{4}{12}$	14	$6\frac{9}{12}$	6	6	-	-
1846—50	91	$5\frac{4}{12}$	154	$4\frac{9}{12}$	42	$6\frac{5}{12}$	21	6	10	$4\frac{5}{12}$	-	-
1851—55	91	$4\frac{6}{12}$	166	$4\frac{7}{12}$	40	$6\frac{10}{12}$	19	$5\frac{6}{12}$	3	$4\frac{8}{12}$	3	$8\frac{3}{12}$
1856—60	73	$5\frac{3}{12}$	147	$4\frac{6}{12}$	49	$6\frac{7}{12}$	20	6	5	$4\frac{8}{12}$	7	$7\frac{6}{12}$
1361—65	118	$5\frac{4}{12}$	199	$4\frac{7}{12}$	58	$7\frac{10}{12}$	46	$5\frac{7}{12}$	7	$4\frac{12}{12}$	15	$5\frac{10}{12}$
1866	25	$5\frac{2}{12}$	45	$4\frac{8}{12}$	13	$6\frac{8}{12}$	3	$4\frac{10}{12}$	-	-	-	-
1867	28	$4\frac{4}{12}$	43	$4\frac{3}{12}$	16	$6\frac{7}{12}$	3	$5\frac{9}{12}$	2	$4\frac{3}{12}$	-	-
1868	32	$4\frac{5}{12}$	33	$3\frac{7}{12}$	20	$5\frac{9}{12}$	6	$5\frac{6}{12}$	1	3	3	7
1869	21	$3\frac{9}{12}$	38	$3\frac{8}{12}$	28	$5\frac{6}{12}$	3	$5\frac{6}{12}$	1	4	-	-
1870	23	$3\frac{7}{12}$	42	$3\frac{5}{12}$	7	$7\frac{8}{12}$	6	$4\frac{10}{12}$	-	-	2	$6\frac{3}{12}$
1811—1870	1213	$4\frac{1}{12}$	1391	$3\frac{11}{12}$	439	6	139	$5\frac{10}{12}$	44	$3\frac{11}{12}$	30	$6\frac{10}{12}$

Anmærk. Antallet af Embedscandidater udgjør saaledes 3256. Antallet af immatriculerede academiske Borgere indtil Udgangen af 1870 = 5134. Da neppe mere end $\frac{3}{4}$ af fornævnte 3256 Embedscandidater (ca. 2382) kunne antages at være eller at have været i Embede, viser det sig heraf, at neppe Halvdelen af de Studerende betræde Embedsbanen.

Oversigt

over

de ved Universitetet immatriculerede academiske Borgere fra 1813—1870.

Qvinqvenniet.	Anmeldte til Ex. artium.	Ex.art. absolveret af:			Antal Immatriculerede:		
		Skolediimitterede*).	Privatdimitterede.	Ialt.	Efter Examen artium ved Chr. Univ.	Efter absolv. Exam. art. ved fremmed Universitet.	Ialt.
1813—1817	92	82	10	92	92	57 (Kjøbenh.)	149
1818—1822	175	113	51	164	164	14 do.	178
1823—1827	397	173	185	358	357	5 do.	362
1828—1832	630	187	336	523	521	2 do. 1 (Bonn) 1 (Berlin)	525
1833—1837	558	182	286	468	463	3 (Kjøbenh.) 2 (Kiel)	468
1838—1842	469	162	228	390	386	1 (Kjøbenh.) 1(Tübingen)	388
1843—1847	378	144	191	335	333	1 (Kiel)	334
1848—1852	501	204	217	421	418	1 (Kjøbenh.) 1 (Lund)	420
1853—1857	597	190	308	498	494	—	494
1858—1862	593	261	225	486	481	1 (Wien) 1 (München) 1(Nykjøbing Latinskole)	484
1863—1867	1019	429	329	758	756	—	756
1868	247	113	70	183	183	—	183
1869	265	129	73	202	201	—	201
1870	253	109	182	191	191	1 (Upsala.)	192
1813—1870	6274**)	2278	2881	5059	5040	94	5134

*) Heri er medregnet Dimittender fra Overlærer Møllers Institut, fra Nissens, Gjertsens og Aars's & Voss's Latinskoler.

**) Flere Reiteranter ere medregnede i dette Tal; enkelte Dimittender have endog fremstillet sig flere Gange.

Oversigt
over Anvendelsen af Stipendier til Reiser i Indlandet og Udlandet
for Aaret 1870. (Afgivet d. 20 Marts 1871).

Stipendium.	Navn.	Resol.	Beløb.	Hvorhen og i hvilken Hensigt.	Hvorvidt indleveret: Beretning	Hvorvidt indleveret: indsamlede videnskabelige Gjenstande.	Bemærkninger.
Hs. Maj. Kongens Stip. (150 Spd. aarlig).	1. *Hertzberg*, E., Cand. jur.	18 Juni 70	150 Spd.	for at studere den svenske Retshistorie samt gjøre sig bekjendt med de Haandskrifter af gamle norske Love der findes i de svenske Bibliotheker.	indk.		
Stipendier til videnskabelige Reiser i Norge. (600 Spd. aarlig).	1. *Sexe*, Professor.	5 Mai 70	150 Spd.	for i en Maaneds Tid i anstundende Sommer at anstille videnskabelige Undersøgelser over Isbræer.	indk.		
	2. Dr. *Schübeler*, Prof.	—	150 —	for at foretage en botanisk Reise i Finmarken.*)			
	3. *Siebke*, Conservator.	—	120 —	for under en 6 Ugers Reise at anstille entomologiske Undersøgelser i Hamar Stift.	indk.		
	4. *Bendixen*, Adjunkt.	—	50 —	for under en Maaneds Reise i Romsdals Amt at anstille arkæologiske Undersøgelser.	indk.		
	5. *Arnesen*, Adjunkt.	—	30 —	til Undersøgelser af Helleristninger i Smaalenene.	indk.		
	6. *Olsen*, O. T., Cand. theol.	—	120 —	for under et 3 Maaneders Ophold i Nordland at samle Eventyr, Folkesagn og Folkemelodier.			
	7. *Hagen*, Cand. min. og *Schjøtz*, Stud. real.	—	60 —	til geologiske Undersøgelser i det østlige af Hamar Stift.	indk.		

*) Derhos 50 Spd. af det Smithske Legats Renter.

Stipendium.	Navn.	Resol.	Beløb.	Hvorhen og i hvilken Hensigt.	Hvorvidt indleveret		Bemærkninger.
					Beretning	indsamlede videnskabelige Gjenstande.	
Hjelmstjerne-Rosencron. Stipendier. (3000 Spd. for 3 Aar).	1. *Storm*, J., Cand. mag.	29 Jan. 70	150 Spd.	til et Ophold i Spanien for at studere de romanske Sprog.			
	2. *Lie*, S., Cand. real.	9 April 70	150 —	for under et 3—4 Maaneders Ophold ved Universiteterne i Milano eller Cambridge at fortsætte sine mathematiske Studier.			
	3. *Birkeland*, Rigsarchivar.	—	100 —	til et 3—4 Maaneders Ophold i Danmark og om muligt i Sverige for at undersøge Archiver og Bibliotheker.			er endnu ikke reist.
	4. Dr. *Kjerulf*, Prof.	—	100 —	til geologiske Excursioner med de Studerende.	indk.		
	5. Dr. *Schübeler*, Prof.	—	50 —	til botaniske Excursioner med de Studerende.	indk.		
	6. *Nicolaysen*, J. Prof.	11 Juni 70	280 —	for under et 2—3 Maaneders Ophold i Wien og om muligt i Paris at studere Hudpathologi.			
Rathkes Legat. (300 Spd. aarlig).	1. Assistent for Prof. *Kjerulf*, Cand. min. *Irgens*.	2 April 70	70 Spd.	for ved Eftergaaelse af geologiske Grænser i Mjøsens Omegn at fuldende Udgivelsen af et Jordbundskart.	indk.		
	2. *Blytt*, Conservator.	—	150 —	til en 3 Maaneders botanisk Reise i Nordland.	indk.		
	3. *Helland*, A. T., Cand. min.	—	50 —	til en Undersøgelse af forskjellige vestlandske Kisleiesteder.	indk.		
	4. *Jensen*, O. S., Stud. theol.	—	30 —	for at undersøge Norges Mollusker og Iglearter.	indk.		

Stipendium.	Navn,	Resol.	Beløb.	Hvorhen og i hvilken Hensigt.	Hvorvidt indleveret		Bemærkn. gor.
					Beretning	indsamlede vidensk. Gjenstande.	
Det Schytteske Reisestipendium.	1. *Blix*, E., Cand. theol.	24 Juni 70	150 Spd.	for under et halvt Aars Ophold ved udenlandske Universiteter at fortsætte sine Studier af gammeltestamentlig Theologi og semitiske Sprog.			
	2. *Jensen*, Joh., Cand. theol.	—	150 —	for under et halvt Aars Ophold i Tydskland at fortsætte sine theologiske Studier, navnlig Studiet af den gammeltestamentlige Exegese.			

Oversigt

over Stipendier til videnskabelige Reiser i Indlandet og Udland 1829—1870.

Til Reiser i Norge.

Aar.	Navn.	Sum.	Hvorhen.
1829	intet Stip. uddelt.		
1830	intet Stip. uddelt, da ingen Ansøger dertil meldte sig.		
1831	Lector Keilhau.	270	Trondhj. St. og Sverige.
—	Bergcand. Hadeln.	150	Do.
1832	Lector Keilhau.	180	Telemarken.
—	Student Esmark.	80	Fjelddistrict.
—	Stud. Maschmann.	50	Telemarken.
1833	Lector Keilhau.	150	Chr.a Omegn.
—	Lector Blytt.	200	Stavanger og Bergen.
—	Amanuensis Rasch.	80	Ikke opgivet.
—	Stud. jur. Platou.	80	Do.
—	Stud. min. Sinding.	40	Chr.a Omegn.
—	— Chr. Langberg.	40	Do.
—	— Maschmann.	40	Do.
1834	Lector Keilhau.	60	Smaalenene.
—	— Blytt.	150	Akershus St.
—	Stud. Chr. Langberg.	150	Bergens Stift.
—	— min. Sinding.		
—	— Gaarder.	70	Gudbrandsd.
1835	Cand. Chr. Langberg.	200	Trondhj. Stift.
1836	Prof. Keilhau.	350	Norges Kyst.
—	Lector Blytt.	200	Romsdalen.
—	Prof. Keyser.	300	Lom.
1837	Prof. Keilhau.	250	Arendal.
—	Stud. min. S. A. Sexe.	35	Arendal.
—	— min. Samuelsen.	35	Do
—	— min. Steenstrup	35	Do.
—	— E. B. Münster.	35	Do.
—	Prof. Blytt.	100	Glom.tracten.
1838	Prof. Keilhau.	340	Sigdal og Hallingdal.
—	Stud. theol. P. Stuvitz.	120	Norges Vestkyst.
—	Stud. H. Gram.	60	Romerige.
1839	Professor Keilhau.	190	Langfjeldene.
—	Professor Blytt.	220	Valders.
—	Stud. min. Sell.	50	Langfjeldene.
—	— Tønsager.	25	Akershus, Buskr., Christians Amt.
—	— Tischendorff.	25	
1840	Professor Keilhau.	270	Telemarken.
—	Stud. min. A. Ellefsen.	75	Do.
—	— min. Sexe.	150	Bergens Stift.
—	— min. Suhrland.		

Til Reiser i Norge.

Aar.	Navn.	Sum.	Hvorhe
1841	Prof. Keilhau.	440	Romsdals
—	Prof. Blytt.	450	Nordland
—	Stud. min Fearnley.	30	Akershu
—	— min. N. Meydell.	30	Stift.
—	— min. J. H. Scheel.	30	
—	— N. Lund.	40	Jarlsberg Laurvig
1842	Lector Scheerer.	150	Fredriksva
—	Stud. min. Tønsager.	30	Hadeland.
—	— N. Lund.	100	Østfinmark
—	— min. N. Meydell	30	Hedema
—	— min. F. M. Lysholm.	30	kens Ar
—	— med. H. C. Printz.	50	Chr.aniafjo
—	— min. P. C. Veibye.	50	Arendal.
—	Prof. Munch.	73	Hardanger, Telemarken
1843	— C. Boeck.	420	Romsdals A
—	— Keilhau.	110	Chr.ania St
—	— Blytt.	110	Chr.sands S
—	Lector Scheerer.	90	Lillehamme
—	Prof. Munch.	80	Hardanger, Telemarken
—	Stud. Suhrland.	80	Helgeland.
1844	Prof. Keilhau.	200	Gudbrandsd
—	Lector Scheerer.	100	Telemarken
—	Stud. Hansteen.	60	I Følge me
—	C. Andersen.		Keilhau.
—	Stud. H. C. Printz.	50	Smaalenene.
1845	Prof. Keilhau.	320	Buskeruds
—	Stud. H. C. Printz.	50	Valders.
1846	Prof. Keilhau.	400	Trondhjem, Stavanger.
—	Lector Scheerer.	76	Kongsberg.
—	Stud. H. C. Printz.	100	Østerdalen.
—	Student P. C. Asbjørnsen.	100	Fredriksværn til Arendal.
—	Prof. Munch.	100	Sætersdalen.
—	Stud. M. Nissen.	50	Bergens Stif
—	Cand. Jørgen Moe.	50	Hardanger.
1847	Prof. Keilhau.	300	Tr.hjems St
—	Prof. C. Boeck.	300	Tr.hjems St
—	Stud. Asbjørnsen.	110	Bergens St
—	Cand. Jørgen Moe.	90	Telemarken.
1848	Prof. Blytt.	100	Christiania
—	Lector Langberg.	100	Chr.aniafjor
—	Sognepræst Sars.	400	Nordland o Finmarken.

Til Reiser i Norge.

Aar.	Navn.	Sum.	Hvorhen.
1848	Amanuensis Hørbye.	70	Østerdalen.
—	Cand. Siebke.	114	Christiania St.
—	Organist Lindemann.	100	Fjeldbygderne
1849	Amanuensis Hørbye.	150	Hardanger-
—	Cand. Th. Kjerulf.		fjeldene.
—	Stipendiat Normann.	150	botaniske Ex-
			cursionet.
—	Stud. P. C. Asbjørnsen.	160	Christianiafj.,
			Østerdalen.
—	Stud. min Rørdam.	30	Tønsberg.
—	Cand. theol. Friis.	100	Finmarken.
1850	Prof. P. A. Munch.	90	Bergen.
—	Cand. Hørbye.	80	Tydalen.
—	Stipendiat Normann.	170	sydv. Norge.
—	Conserv. Siebke.	80	Gudbr.dalen.
—	Stud. min. Rørdam.	60	Christianiafj.
—	Comp. chirurg Koren	120	Bergensfjord.
1851	Professor Keyser.	50	Bergen.
—	Cand. Hørbye.	90	Grændsefjeld.
—	Stud. min. M. Rasch.	30	Røraas.
—	Stud. min. J. Collett.	30	Do.
—	Gartnersvend Moe.	166	Lom, Vaage.
—	Organist Lindemann.	100	Telemarken.
—	Stud. Asbjørnsen.	100	Christianiafj.
—	Conserv. L. Esmark	100	Hednmarken.
1852	Cand. Hørbye.	100	Holtaalen.
—	Cand. jur. Barth.	100	Lofoten.
—	Exam med. Normann.	200	Vestfinmark.
—	Stud. Asbjørnsen.	160	Christianiafj.
—	Stud. min. M. Rasch.	40	Holtaalen.
1853	Lector Dr. A. Strecker.	150	Sandefjord til
			Christ.sand.
—	Cand. Hørbye.	100	Tracterne ved
			Rigsgrændsen
—	Stip. Cand. med.	120	Mandal til
	Schübeler.		Karmøen.
—	Stud. Asbjørnsen.	250	Hardangerfj.
1854	Stip. Cand. min. Th.	50	Til en geol.
	Kjerulf.		Excursion.
—	Stip. Cand. med. Carl	100	Jæderen.
	Hansen.		
—	Stip. Conservator	30	Mandal og
	Schübeler.		Karmøen.
—	Stud. J. T. Rørdam.	100	Christianiafj.
—	Gartnersvend Moe.	130	Dovre.
—	Prof. P. A. Munch.	114	Trondhjem.
1855	Prof. Keilhau.	400	Nordland.
—	Prof. Dr. Sars.	100	Christianiafj.
—	Stip. Th. Kjerulf.	100	Mjøs. Omegn.
—	Cand. jur. N. Nico-	50	Trondhjem.
	laysen.		
1856	Prof P. A. Munch.	100	Stavanger.
—	Univ. Stip. Th. Kjerulf.	160	Til en geol.
			Excursion.

Til Reiser i Norge.

Aar.	Navn.	Sum.	Hvorhen.
1856	Cand. Hørbye.	130	Rigsgrændsen.
—	Cand. philos. Sophus	50	Telemarken.
	Bugge.		
—	Overlæge Danielssen.	200	Finmarken.
1857	Prof. Dr. Sars.	400	Nordland og
			Finmarken.
—	Cand. philos. Sophus	100	Telemarken.
	Bugge.		
—	Stipend. Th. Kjerulf.	200	sydl. Norge.
—	Overlæge Danielssen.	100	Nordland, Fin-
			marken.
1858	Prof. Chr. Boeck.	260	Sydkysten af
			Norge.
—	Lector Dr. Strecker.	130	Mineralkilder.
—	Conserv. Schübeler.	60	Christianiafj.
—	Stud. min Rørdam.	150	Norges Syd-
			kyst.
1859	Prof. Dr. Sars.	220	Nord-og Sønd-
			møre.
—	Bergmester Sexe.	200	Folgefonden.
—	Cand. mag. S. Bugge.	100	Telemarken,
			Valders.
—	Cand. jur. N. Nico-	80	Hard. gerfjeld.
	laysen.		
1860	Professor Dr. Sars.	70	Smaalenene,
			Romerige.
—	Cand. med. A. Arndt-	230	Nordland,
	sen.		Finmarken.
—	Bergmester Sexe. *)	230	Folgefonden.
—	Cand. philos. E. Sars.	70	Bergens Stift.
1861	Prof. Dr. Sars.	80	Bratsberg,
			Smaalenene.
—	Cand. mag. S. Bugge.	50	Fjeldbygderne
—	Conservator Siebke.	130	Christiania og
			Trondhj. Stift.
—	Stud. min. Irgens og	250	Bergens Stift.
—	Cand. philos. Th.		
	Hjortdahl.		
—	Observator Åstrand.	120	S. Bergenh. og
			Stavang. Amt.
1862	Professor Dr. Sars.	180	Romsdals, S.
			Trondhjems A.
—	Lector Esmark.	110	Ved Glommen.
—	Adjunct L. Daae.	60	Trondhjem.
—	Stud. Henr. Ibsen.	110	Hardanger.
—	Stud. med. G. O. Sars.	90	Norske Fersk-
			vande.
—	Stud. med. F. Hoch.	50	Dovre.
1863	Prof. Dr. Sars.	100	Romerige.
—	Univ. Stip. O. Rygh.	70	Bergen.
—	Univ. Stip. S. Bugge.	40	Telemarken.
—	Stud. H. Ibsen.	100	Trondhjemske
			Sødistrikt
—	Stud. G. O. Sars.	80	Fæmund

*) Tilbagebetalte efter Reisens Tilendebringelse 50 Spd. i Universitetscassen.

Til Reiser i Norge.

Aar.	Navn.	Sum.	Hvorhen.
1863	Observator Åstrand.	90	S. Bergenhus Amt.
—	Botan. Gartner Moe.	120	Dovre, Lom, Gjendin.
1864	Prof. Dr. Sars.	80	Christianiafj.
—	Antiqvar Nicolaysen.	100	Arendal til Hardanger.
—	Lector S. Bugge.	50	Fjeldbygderne
—	Conserv. Siebke.	130	Romsdals Amt
—	Distr.-Læge Printz.	60	Valders.
—	Stud. med. Hoch.	100	Bergens Stift
—	Stud. real. Sørensen.	40	Mjøsen, Vormen, Glommen
—	Botan. Gartner Moe.	40	botan. Excurs.
1865	Prof. Dr. Sars.	120	Christianiafj.
—	Lector Sexe.	60	Dybvaag, Varildsø.
—	Lector Bugge.	60	Chr.sands St. Berg. Valders.
—	Læge Printz.	50	Valders.
—	Antiqvar Nicolaysen.	80	Ryfylke, Sønd-hordland.
—	Cand. Hjortdahl.	60	Kongsberg.
—	Cand. jur. Th. Boeck.	80	Stavgr. Bergen Trondhjem.
—	Stud. real. Sørenssen.	75	Fæmundsø.
1866	Prof. Dr. Sars.	100	Christ.fjord.
—	Prof. Esmark.	500	Finmarken.
1867	Professor Dr. Sars.	100	Christ.fjord.
—	Professor Daa.	150	LappiskeEgne

Til Reiser i Norge.

Aar.	Navn.	Sum.	Hvovh
1867	Aman. Hjortdahl.	50	Kongsber
—	Conserv. A. Blytt.	150	Sogn.
—	Cand. theol. Ross.	60	Chr.sands
—	Stud. med. Grønstad	80	Foldalen.
1868	Adjunct C. Rygh.	50	Nordland.
—	Cand. theol. Ross.	70	S. Bergen
—	Prof. Sexe.*)	80	Justedalsb
—	Cand. G. O. Sars.	80	Christiani
—	Stud. real. de Seue.	150	Justedalsb
—	Stud. med. Grønstad.	50	Skien, Ko berg.
—	Aman. Cand. min. T. Lassen.	60	Arendal Sogndal
—	Aman. Cand. real. E. Sinding.	60	Norges S kyst.
1869	Prof.Dr.Sars ogCand. philos. G. O. Sars.	300	Hardang.fj
—	Prof. Sexe.	100	Bergens St
—	Conserv. Siebke.	120	Ringerig Valders.
—	Cand. theol. H. Ross.	50	Chr.sands
—	Stud. med. Wulfsberg.	50	Rørass.
1870	Prof. Sexe.**)	150	Bojumbræer
—	Prof. Schübeler.	150	Finmarken.
—	Conserv. Siebke.	120	Hamar Stif
—	Adjunct Bendixen.	50	RomsdalsA
—	Adjunct Arnesen.	30	Smaalenene
—	Cand. O. T. Olsen.	220	Nordland.
—	Cand. min Hagen.	60	Hamar Stif
—	Stud. real. Schjøtz.		

Til Reiser i Udlandet.

1829	Cand. min. Lammers.	300	Sverige.
1830	Lector Blytt.	250	Lund, Kbh. Tydskland.
—	Cand. min. Lammers.	400	Tydskland.
1832	Do.	500	Tydskland og Frankrig.
1833	Cand. jur. A. M. Schweigaard.	700	Berlin, Paris.
1834	Lector Chr. Heiberg.	700	Frankrig og Tydskland.
1837	Amanuensis Moritz C. Thaulow.	1300	Sverige og Tydskland.
—	Sognpr. M. Sars.	600	Tydskland og Frankrig.
—	Prosect. J. F. Heiberg.	1300	Berlin, Paris.
—	Lector Chr. Boeck.	300	Sverige.
—	Corpslæge A. C. Conradi.	700	Berlin, Wien, Paris.
1839	Prof. Hansteen.	450	Tydskland.
—	Lector Thaulow.	200	Stockholm.
1840	Student O. J. Broch.	850	Tydskland Frankrig.
—	Amanuensis H. H. Rasch.	850	Tydskland, Frankrig.
—	Cand. jur. P. J. Collett.	850	Tydskland, Frankrig.
1842	Cand. jur. L. Chr. Langberg.	1000	Frankrig. Tydskland.
—	Cand. theol. M. J. Monrad.	500	Tydskland, Frankrig.
—	Cand. min. E. B. Münster.	700	Udenlandsk Bergacadem
—	Cand. mag. H. J. Thue.	600	Tydskland, Frankrig.
—	Cand. theol. C. Lange.	200	Tydskland.

*) Tilbagebetalte efter Reisens Tilendebringelse 15 Spd. i Universitetscassen.
**) do. do. 40 Spd.

Til Reiser i Udlandet.

Aar.	Navn.	Sum.	Hvorhen.
42	Prof. C. N. Keyser.	300	Pract. theol. Læranst. i Udl.
46	Prof. C. A. Holmboe.	250	England.
—	Prof. P. A. Munch.	500	Forskj. Steder i Udlandet.
—	Prof. Thaulow.	350	England, Frankrig.
—	Cand. philos. L. M. Esmark.	700	Tydskland, Frankrig.
—	Cand. jur. T. H. Aschehoug.	500	England, Sverige.
—	Comp. chirurg I. I. K. Paus.	400	Tydskland, Frankrig.
49	Prof. P. A. Munch.	200	Storbritannien
—	Lector Dr. F. C. Faye.	300	Fødselsstift. i Udlandet.
—	Corpslæge J. Voss.	500	Lægevidsk. Instit. i Udl.
—	Amanuensis C. F. Fearnley.	700	Observatorier i Udlandet.
—	Landphysicus O. R. Sandberg.	400	Lægevidsk. Instit. i Udl.
—	Resid. Cap. P. A. Jensen.	400	Danmark. Tydskland.
—	Biblioth. Amanuensis M. Nissen.	300	Biblioth. i Udlandet.
51	Sognepr. Dr. M. Sars.	300	Middelhavets Kyster.
52	Sognepr. Dr. Sars.	400	Neapel og Sicilien.
—	Exam. med. I. M. Normann.	600	Botan. Instit. i Udlandet.
—	Cand. min. Th. Kjerulf.	200	Tydskland.
—	Cand. med. C. T. Kjerulf.	200	Tydskl., Paris.
—	Cand. theol. I. P. Broch.	500	Leipzig, Paris.
—	Districtslæge Carl Hansen.	500	Utrecht.
—	Lector L. C. Langberg.	150	Physiske Instit. i Udl.
55	Cand. min. C. A. Bjerknes.	600	Udlandet.
—	Cand. jur. P. F. Brandt.	500	Danmark m. V.
—	Cand. med. L. Dahl.	250	Storbrit. Holland, Belgien.
—	Districtslæge A. M. Søberg.	250	Paris.
—	Cand. jur. O. A. Bache.	250	Tydskl. m. V.
57	Prof. P. A. Munch.	120 Spd. mdl. i 2 Aar.	Archiver i Udlandet fornem. Rom.

Til Reiser i Udlandet.

Aar.	Navn.	Sum.	Hvorhen.
1858	Cand. med. A. Arndtsen.	310	Physisk. Instit. i Udlandet.
—	Cand. mag. E. S. Bugge.	700	Philol. Instit. i Udlandet.
—	Cand. min. og real. H. C. Christie.	600	Phys. Instit. i Udlandet.
—	Cand. med. V. C. Heyerdahl.	500	Tydskl. m. V.
—	Cand. theol. A. C. S. Johnson.	140	Udlandet.
—	Prof. M. J. Monrad.	300	Kunstmusæer i Udlandet.
—	Digteren A. Munch.	400	Kunstanstalt. i Udlandet.
—	Reetor A. A. R. Smith.	50	Zürich.
—	Cand. med. P. C. Thilesen.	300	Tydskland.
—	Prof. I. S. Welhaven.	200	Italien.
1859	Adjunct J. E. Thaasen.	50 mdl.	Tydskl. m. V.
1860	Prof. P. A. Munch.	200 mdl.	Rom.
—	Adjunct J. E. Thaasen.	50 mdl.	Tydskl. m. V.
—	Lector C. Fearnley.	400	Spanien.
—	Prof. C. Boeck.	250	Tydskland.
—	Prof. Dr. C. P. Caspari.	300	Tydskland, Italien.
—	Overlærer P. L. M. Sylow.	400	Tydskland.
—	Overlæge P. E. Winge.	200	Danmark, Tydskland.
—	Cand. theol. E. F. B. Horn.	350	Univ. i Udl,
—	Adjunct J. Løkke.	250	Tydskland, England.
—	Cand. real. C. M. Guldberg.	400	Kønigsberg, Paris.
—	Cand. mag. L. L. Daae.	200	Kjøbenhavn.
—	Univ.-Stip., Cand. th. C. D. O. Bang.	200	Sverige, Danmark.
—	Overretssagfører A. O. Vinje.	250	England, Skotland.
—	Digteren B. Bjørnson.	500	Syd-Europa.
1863	Prof. Dr. Caspari.	400	Ægypten, Palæstina.
—	Lector Dr. Kjerulf.	250	Paris, London.
—	Cand. med. L. W. Dahl.	200	Tydskland, Schweitz, Sav
—	Cand. jur. L. M. B. Aubert.	200	Paris, Lond

Til Reiser i Udlandet.

Aar.	Navn.	Sum.	Hvorhen.
1863	Cand. philos. J. E. W. Sars.	350	Kb.havn, Lübeck, Bremen.
—	Districtslæge H. A. Thaulow.	400	Tydskl. m. V.
—	Compagnichir. J. L. Bidenkap.	200	Wien, Paris.
—	Cand. med. Axel Boeck.	150	Danmark, Tydskland.
—	Cand. mag. J. D. C. Lieblein.	350	London, Paris, Turin.
—	Prosector J. Lie.	300	Berlin, Wien, Paris.
—	Cand. philos. Th. Hjortdahl.	400	Tydskl., Paris.
—	Digteren Henrik Ibsen.	400	Rom, Paris.
1865	Cand. philos. Th. Hjortdahl.	100	Paris m. V.
1866	Professor Dr. Faye.	250	Tydskl. m. V.
—	Professor Christie.	150	Do.
—	Professor Waage.	150	Do.
—	Professor Daa.	300	Lappiske Egne.
—	Professor Friis.	300	

Til Reiser i Udlandet.

Aar.	Navn.	Sum.	Hvorhe
1866	Prof. I. P, Broch.	200	Nordtydsk
—	Antiqvar N. Nicolaysen.	300	Danmar m V.
—	Docent Dietrichson.	400	Kjøbenhav
—	Cand. med. J. Nicolaysen.	400	Tydskl., Pa
—	Cand. med. C. Larsen.	300	Do.
—	Læge E. Schønberg.	400	Tydskland
—	Cand. mag. J. Lieblein.	200	London.
1869	Prof. Dr. Caspari.	200	England.
—	Prof. Esmark.	600	Brasilien.
—	Prof. Monrad.	150	Musæer i Udl
—	Rector Blom.	400	Rusland.
—	Digteren Henr. Ibsen.	300	Sverige.
—	Cand. med. G. A. Hansen.	500	Tydskl. m. V
—	Cand. med. J. M. Heiberg.	300	Do.
—	Cand. real. S. Lie.	400	Paris, Tydskl.
—	Res. Cap. Dr. E. F B. Horn.	150	Berlin.

Det Rathkeske Legat.

1863	Stud.med.Hjortdahl	260	Bergens Stift.
—	Stud. min. Irgens		
—	Stud. real. Blytt.	90	Valders.
—	Stud. med. Hoch.	90	Vaage og Lom
—	Stud.med.P.Petersen.	80	Nordmøre.
—	Stud. real. J. L. W. Dietrichson.	40	Chrsands Stift.
—	Stud. real. C. W. L. Horn.	40	Mandal.
1864	Stud. real. Axel Blytt.	130	Sognefjorden.
—	Stud. med. T. H. Hjortdahl.	40	Kongsberg.
—	Stud.jur Rob.Collett.	80	Gudbrandsd.
1865	Stud. med. G. O. Sars.	80	Norges Sydkyst.
—	Conservator Siebke.	100	Chr.ania Stift.
—	Stud. real. Axel Blytt.	110	Sogn.
—	Stud. jur. R. Collett.	70	Hvaløerne.
1865	Cand. real. Hougland.	40	Chraniafj. og Drammensfj.
—	Min. Amanuensis Houan.	60	Trondhj. Stift.
1866	Provst Løberg.	300	Finmarken.
1867	Stud. real. de Seue.	90	Justedalsbræ.
—	Stud.real. H.Sørensen	120	Hardanger.
1868	Frhv. Sgnpr. Løberg.	300	Finmarken.
1869	Stud. real. de Seue.	200	Justedalsbræ.
—	Amanuensis Cand. Th. Hjortdahl.	50	Kongsberg.
1870	Cand. min. Irgens.	70	Mjøsen.
—	Cand. philos. A. Blytt.	150	Nordland.
—	Cand. min. A. T. Helland.	50	Vestlandet.
—	Stud. theol. O. S. Jensen	20	Havkanten.

Hjelmstj. Rosencroneske Legat.

Aar.	Navn.	Sum.	Hvorhen.
—	Univ.-Stip. L. Daae.	500	Danmark.
—	Univ.-Stip. A. Boeck.	300	Danmark, Tydskland.
—	Cand. jur. E. Bygh.	300	England og Frankrig.
—	Cand. theol. Fr. Petersen.	300	Tydskl. m. V.
—	Conservator A. Blytt.	100	London.
—	Prof. Dr. Kjerulf.	50	geol. Excurs. i Norge.
—	Prof. Dr. Schübeler.	50	botan. Excurs. i Norge.
—	Prof. Dr. Kjerulf.	50	geol. Excurs. i Norge.
—	Prof. Dr. Schübeler.	50	botan. Excurs. i Norge.
—	Cand. mag. Johan Storm.	500	Italien, Tydskland.
—	Univ.-Stip. Cand. jur. Ingstad.	250	Tydskland.
—	Cand. mag. Yngvar M. P. Nielsen.	250	Kjøbenhavn.
—	Cand. med. A. Arndtsen.	150	Tydskl., Paris.

Hjelmstj. Rosencroneske Legat.

Aar.	Navn.	Sum.	Hvorhen.
1868	Prof. Dr. Kjerulf.	100	geol. Excurs. i Norge.
—	Prof. Dr. Schübeler.	50	botan. Excurs. i Norge.
1869	Cand. mag. A. E. Eriksen.	150	Kjøbenhavn.
—	Cand. mag. L. B. Stenersen.	150	Rom.
—	Cand.mag.B.Schmidt.	400	Tydskland.
—	Prof Dr. Kjerulf.	100	geol. Excurs. i Norge.
—	Prof. Dr. Schübeler.	50	botan. Excurs. i Norge.
1870	Univ.-Stip Cand.mag. Johan Storm.	150	Spanien.
—	Cand. real. Sofus Lie.	150	Milano, Cambridge.
—	Rigsarkiv. Birkeland.	100	Danmark, Sverige.
—	Prof. Dr. Kjerulf.	100	geol. Excurs. i Norge.
—	Prof. Dr. Schübeler.	50	botan. Excurs. i Norge.
—	Prof. J. Nicolaysen.	280	Wien, Paris.

Det Kongl. Reise-Stipendium.

Aar.	Navn.	Sum.	Hvorhen.
1844	Cand. jur. E. Motzfeldt.	100	Upsala.
1856	Cand. theol. G. F. Fasting.	150	Kjøbenhavn.
—	Cand. mag. Yngvar Nielsen.	150	Lund.
1867	Cand.med.J.A.Irgens	150	Upsala, Stockholm.
1868	Cand. jur. T. C. Blehr.	150	Lund.
1869	Cand. theol. J. Sverdrup.	150	Kjøbenhavn.
1870	Cand.jur. Ebbe Hertzberg.	150	Upsala.

Det Schytteske Reise-Stipendium.

Aar.	Navn.	Sum.	Hvorhen.
1842	Cand. theol. M. J. Monrad.	200	Tydskl. m. V.
1846	Cand. theol. G. Johnsen.	500	Tydskl. m. V.
—	Cand. med. P. E. Winge.	350	Do.
1849	Cand.theol. J.A.Friis.	300	Finland.
—	Cand. med. F. W. Preus.	300	Tydskl. m. V.
—	Cand. med. Fr. A. Grønn.	300	Do.
1852	Cand. med. C. T. Kjerulf.	177	Tydskl., Paris.
1854	Exam. med. I. M. Normann.	200	Tydskl. m. V.
1855	Univ.-Stip. Cand. th. I. P. Broch.	150	Wien, Paris.
—	Cand. med. Christoph. Budde.	350	Tydskl. m. V.
—	Cand. med. E. Winge.	300	Do.
1858	Cand. med. A. Arndtsen.	200	Phys. Instit. i Udlandet.
1860	Stud. med. P. Waage.	800	Tydskl. m. V.
1861	Cand. med. A. Arndtsen.	130	Tydskl
1870	Cand. theol. E. Blix.	150	Tyd
—	Cand. theol. Joh. Jensen.	150	

Af de videnskabelige Instituters Annua

er der tilstaaet følgende Universitetslærere Bidrag til Dækkelse af Reiseudgifter under deres Udenlandsreiser i vedkommende Instituts Interesse:

Aar.	Navn.	Beløb. Spd.	Institut.	I hvilket Øiemed Reisen er foretaget.
1859	*Münster*, E., Lector.	120	Modelsamlingen.	For i Udlandet at gjøre Indkjøb for c. 80 Spd. til Modelsamlingen.
1862	*Christie*, H., Lector.	100	Det physicalske Cabinet.	Til en Reise til Londonner-udstillingen, hvor Indkjøb til Cabinettet foretoges.
—	*Aubert*, L. C. M., Prof.	150	Myntcabinettet.	For i Udlandet at gjøre Indkjøb for Cabinettet.
1863	Do.	70 S. 15½ ß	Do.	Refusion for havte Extra-Udgifter under den i 1862 foretagne Reise.
—	*Daa*, L. K., Lector.	40	Ethnographiske Samling.	For under en Reise til Sverige og Udlandet at gjøre Indkjøb paa c. 200 Spd. for Samlingen.
1864	Do.	150	Do.	For under en Udenlandsreise at gjøre Indkjøb for Samlingen.
1865	*Münster*, Professor.	indtil 120	Modelsamlingen og det metall. Laborat.	For under en Reise til Bonn og Darmstadt at gjøre Indkjøb til disse Instituter.
1869	*Boeck*, C., Prof.	150	Den zootomiske Samling.	For under en Udenlandsreise at gjøre Indkjøb for Samlingen.
1870	*Esmark*, Professor.	—	Den zoologiske Samling.	Erholdt først 1000 og senere yderligere 466 Spd. 80 Sk. (500 Dollars) af Samlingens Annuum stillet til sin Disposition paa en med offentl. Stipendium foretagen Reise til Nordamerica, saaledes at ogsaa Reiseudgifterne kunde afholdes heraf, „forsaavidt Reisen udelukkende er foretaget for at gjøre Anskaffelser for Museet.“ Forsaavidt vedkommende Reise er foretaget, vel hovedsagelig for Anskaffelsens Skyld, men tillige i almindeligt videnskabeligt Øiemed, erholdt han Adgang til at opføre en forholdsmæssig Del af Reiseudgifterne paa Museets Conto.
—	*Daae*, Bibliothekar.	150	Bibliotheket.	Til Udgifter under en Reise til Bonn for at hente den Bogsamling, Prof. Lassen har skjænket til Universitetet.
	Mohn, Professor.	150	Det meteorologiske Institut.	Til Dækkelse af Reiseudgifter under en Reise til Storbritannien og Frankrig.

De romanske Sprog og Folk.

Reiseberetning til det akademiske Kollegium

fra

Cand. mag. **Joh. Storm.**

I.

FRANKRIG.

I Slutningen af Januar 1869 reiste jeg fra Stavanger over til Shields i England. hvorved jeg opnaaede at faa et Glimt af dette Land. Det glædede mig paa Reisen fra Newcastle til London at faa et bestemt, om end fragmentarisk Indtryk af Overgangen fra den nordengelske, mere nordiske Sprogform til de sydengelske Dialekter, som mere nærme sig Nordtydsk og Hollandsk. Den 9de Februar landede jeg i Calais og ankom samme Dags Aften til Paris.

Paa de to Timers Overfart fra Dover til Calais kommer man paa engang fra den germaniske Verden ind i den romanske. Hvilken brat, besynderlig Overgang! Ikke blot Sproget, men den hele Maade at være paa er ganske modsat. Allerede de første Dage gav mig et levende Indtryk deraf. Den korte Tid, jeg opholdt mig i London, følte jeg mig saa besynderlig ensom, skjønt Sproget ingen Vanskelighed gjorde, og Folkene i Salisbury Hotel, Fleet Street, vare yderst forekommende, samt de let kjendelige *policemen* altid rede med sine Oplysninger, naar man henvendte sig til dem. Men den engelske Høflighed er kold, den franske varm. Selv den milde Tilrettevisning, som *the chambermaid* gav mig, fordi jeg ikke havde vist Hotellet

den Tillid at lade Nøglen staa i Døren, da jeg gik ud, hendes værdige: *„It is not necessary, Sir!“* virkede isnende. I Hotellet var der et meget hyggeligt Læseværelse, hvor jeg et Par Gange studerede det engelske Begreb *Comfort.* Den sidste Gang, jeg kom ind der, fandt jeg et helt Middagsselskab forsamlet rundt et Bord. Naturligvis syntes Ingen at tage Notits af mig, og jeg lod mig ikke forstyrre i min lovlige Ret, men satte mig til at læse Aviser og øvede mig i den engelske Kunst at lade, som om ingen Anden var tilstede. Endelig kom en høi, *military-looking gentleman* hen til mig og bemærkede i en iskold Tone: *„This room is a private room this evening, Sir!“* Jeg undskyldte mig med min Uvidenhed og bemærkede, at da alle Aviser og Bøger laa der, syntes det naturligt at tage det for et Læseværelse. *„Well then, suppose you take some of those papers into the next room?“* Jeg fulgte det høflige Vink og trak mig tilbage fra det kolde Naboskab.

Allerede da jeg satte Foden ombord paa det lille Dampskib ved Dover, mærkede jeg, at jeg var paa fransk Grund. Folk vare ikke blot høflige, men forekommende, selv Matrosen, som indsmigrende bad om *le petit bénéfice* for at have kastet en Kappe over mig under Regnveiret. Endog søsyge Passagerer vare artige. En Franskmand i en elendig Forfatning havde lagt sit trætte Hoved paa min Yderfrak; da jeg ikke længer kunde undvære denne, gjorde jeg mange Undskyldninger, fordi jeg maatte *déranger Monsieur: „Faites, Monsieur, c'est moi qui dois vous demander pardon“*, svarede han med et venligt Smil paa de blege Læber. Selv den hidsige lille korpulente, rødmussede Kaptein var en komplet fransk Typus, men han repræsenterede en anden Side af Folkekarakteren, Lidenskabeligheden;

hans *tonnerre!* og *sacrrè nom!* rungede, saa man formelig syntes hele Dampskibet rystede, naar en syndig Passager fra 2den Plads havde sneget sig ind paa 1ste. Men der var Solskin i denne Vrede ogsaa, ligesom Stormene ere heftigst under Troperne.

I Calais vare Bærerne i den Grad forekommende, at det var formelig generende. Men var Høfligheden paa Jernbanen stor, saa var Administrationen slet; der var kun to anden Klasses Vogne, hvori man maatte pakke sig sammen, saa godt man kunde.

Jeg reiste igjennem mange Slags Veir den Dag, fra Morgenen Kl. 7 i London til Aftenen Kl. 6 i Paris. I Sydengland var der det deiligste Solskin, og Landet saa (i Febr. Maaned) ud som en Have. Over Kanalen var Veiret afskyeligt, i Calais øsende Regnskyl, siden afvexlende. Der er ligesom noget vist Overnaturligt i saaledes paa Dampens Vinger at fare igjennem forskjellige Slags Veir. Medens jeg kom Kl. 6 ind paa Nordbanestationen i Paris i det deiligste Klarveir, kan det godt være, at Regnen fremdeles strømmede ned i Calais. Det er ligesom at reise igjennem flere Verdener.

Efterat mit Tøi var bleven erklæret frit for *Contrebande,* tog jeg strax en Vogn og for gjennem det festligt oplyste Paris over Pont Neuf til „det latinske Land" paa venstre Seinebred. Saa festlig var Oplysningen altid; Indtrykket tabte sig vel noget, men der blev dog altid noget vist Feagtigt, Orientalsk ved disse straalende Lamper, som gjorde Nat til Dag.

Vognen standser ved et lidet beskedent Hotel i Nærheden af Odéon. *Le garçon* staar allerede parat i Porten og modtager mig smilende. Jeg giver Kudsken et Pengestykke, som er et Par Sous over, hvad

han skulde have. De skal have to Sous igjen, siger Kudsken. Behold dem selv, siger jeg. Istedenfor at svare kaster Kudsken, greben af et mig uforklarligt Raseri, de to Sous paa Gaden og kjører tordnende og bandende sin Vei. *Ça ne fait rien, Monsieur!* siger Opvarteren smilende og rækker mig Pengestykket. Nu først erfarede jeg, at jeg havde fornærmet Kudsken ved at give ham to Sous istedenfor fire; men det var for sent at gjøre min Feil god igjen.

Hotellet var tarveligt, men anstændigt; det var beboet af omtrent 40 faste Logerende, mest unge Studerende. Det var et af de saakaldte *Hôtels catholiques*, hvorhen Forældre „i Provindsen" sende sine Sønner, for at de skulle bestille Noget og leve et ordentligt Liv. Dette havde for mig den store Fordel, at der var roligt, saa jeg i god Ro kunde studere, hvad jeg behøvede. Men en Tid af Dagen, da der ikke var roligt, var ved Maaltiderne. Jeg havde aldrig troet, at 40 Røster kunde frembringe en saadan bedøvende Larm. Det kunde hænde, at min høire og venstre Nabo kom i en yderst livlig Ordvexling, hvorunder Armene paa begge Sider gestikulerede dramatisk, men faretruende om mine overvældede Øren. Midt under dette var der Intet til Hinder for, at en Stentorrøst fra den anden Ende af Bordet kunde lægge et vægtigt Ord ind. De „bevingede Ord" krydsede hinanden i alle mulige Retninger. Jeg lod mig dog ikke anfægte heraf, men søgte efter Evne at bidrage min Skjærv. Dette havde for mig det lykkeligste Resultat. Disse unge Folk ventede blot paa, at jeg skulde sige et lidet Ord, saa vare vi strax *bons camarades*. Jeg vovede endog at haabe, at jeg skulde lære at tale fuldendt Fransk. Begyndelsen var opmuntrende. En af de første Dage,

da jeg spurgte min Sidemand ved Bordet, om hvorledes man lettest skulde faa Adgang til *Corps législatif*, svarede han: „De behøver kun at skrive til den Deputerede for Deres Departement, saa sender han Dem med Fornøielse en Billet.“ Aha, tænkte jeg, det er nok ikke saa slemt at gaa for Franskmand endda; *ce n'est pas plus malin que ça.* Men jeg blev hurtig revet ud af Illusionen; da jeg smilende bemærkede, at jeg ikke havde noget Departement, eftersom jeg var Udlænding, svarede han: *„Ah! je m'en doutais bien par votre accent.“* Jeg kunde heller ikke senere drive det videre, end at man i det Høieste i Begyndelsen ikke mærkede, at jeg var Udlænding. En af de sidste Dage, jeg var i Frankrig, havde jeg endog den Sorg, at en pen Bonde i Nærheden af Lyon, som skydsede mig til et Landsted, og med hvem jeg havde en længere Samtale, bemærkede, da han havde faaet vide, hvor jeg var fra: *„Par son accent Monsieur pourrait bien être étranger; autrement vous parlez très-bien.“* Men hvorledes kunde jeg ogsaa vente paa et halvt Aar at kunne gaa for Franskmand?

Men kunde jeg end ikke paa den korte Tid tilegne mig Sproget fuldkommen, kunde jeg dog godt studere baade Lyd og Udtryksmaade, baade det Legemlige og det Aandelige i Sproget. Inden faa Dage havde jeg gjort mange Bekjendtskaber. Der behøvedes ikke mere end en Samtale som den ovenanførte med min Bordkammerat, for at den unge Student fortrolig tog min Arm og spadserede ud med mig efter Bordet. Mine unge Venner vare mig med Glæde behjælpelige i den praktiske Uddannelse i Sproget. De vare dannede paa den Maade, som Franskmænd pleie at være det. De vidste god Besked om franske Forhold og vare ivrige

politikeren. Men udenfor dette var rigtignok Alt Mørke
[illegible] videnskabelige Standpunkt var i Almindelighe
uudeligt. Og dog hørte disse til de bedste Studente
til den Klasse, som [illegible] Kvæget, thi der er
stor og talrig Klasse, som [illegible], se
staar op ved Middagstide og [illegible] Dag
paa Kaffehus og Diner de Hôte, [illegible] med den
dlester. [illegible] [illegible], der
de [illegible] [illegible] [illegible]

gjorde ham opmærksom paa, at netop Tydskerne fortrinsvis dyrkede det klassiske Latin, og at der var dem, der skrev som Romerne selv. „*Alors c'est trop bien*“ svarede han. En Lærer, som besad virkelig solide Kundskaber i Latin og Græsk, var M. Guardia, Lærer ved Lyceet Sainte Barbe, en Katalonier af Fødsel, men indflyttet i Frankrig som Barn. Han kjendte vel til den nyere Textkritik. Foruden de tydske Filologer agtede han ogsaa de nyere hollandske høit. Han berømmede meget en Textudgave af Hippokrates af en ung Hollænder, hvis Navn jeg har glemt, men som udmærkede sig ved, at han i sin latinske Oversættelse, der fedsagede Texten, havde sat Rum aabent overalt, hvor Udtrykket var ham uforstaaeligt eller tvivlsomt. En saadan Paalidelighed var noget Uhørt i Frankrig, sagde han. Jeg tilføiede: i Tydskland ogsaa, thi de fleste Fortolkere følge den bekvemme Skik med Taushed at forbigaa, hvad de ikke have forstaaet. Med Hensyn til de sædvanlige franske Læreres Paalidelighed fortalte han mig en karakteristik Anekdote. En Mand, som nu var en anseet Professor ved Sorbonne-Universitetet, havde for nogle Aar siden været Lærer i Græsk ved et Lyceum. En Elev berettede, at der i Lektien var et Ord ουνατόν, som ikke stod i hans Lexikon. Læreren ser nøie paa Ordet; endelig siger han, at det er et Ord, som forekom temmelig sjelden, og paa Spørgsmaal om Betydningen: „Ja, hvad Betydningen angaar, saa er den temmelig ubestemt.“ Ordet var imidlertid slet trykt; i andre Exemplarer, hvor Sværten havde bidt bedre paa, stod δυνατόν (muligt). — Græsk var overhovedet næsten et ukjendt Sprog.

Det gjorde mig Ondt at høre om saa megen Løshed i den videnskabelige Tilegnelse. Den staar i For-

[redacted] sette Karakter. De [redacted] en vis Anerkjen- [redacted] med en god Portion Ringeagt. [redacted] for Franskmændene; de [redacted] tindstærke Værker, som [redacted] i til for at gjøre læselige. [redacted] fortalte mig for fuldt [redacted] Grammatik" ved at [redacted] havde vundet saa meget i Klar- [redacted] Tyskerne havde fundet sig foran- [redacted] deres forbedrede Udgave til- [redacted] Det er netop Bopps „lichtvolle [redacted] i Tyskland. Derved formind- [redacted] s Fortjeneste, der har leveret en [redacted] af Bogen.

[redacted] ere overmaade liske og letsindige, men [redacted] er i høi Grad velgjørende for den [redacted] modtaget med fransk Imødekom- [redacted] ed: han ophører snart at føle sig [redacted] nordiske Skal af Stivhed og mis- [redacted] lidenhed falder af sig selv bort. [redacted] ning bliver umærkelig lysere og [redacted] ved ikke i Alt kan være med dem, [redacted] [redacted]

[redacted] karakterisere de romanske [redacted] at de ere lettere bevæ- [redacted] De romanske Folk ere [redacted] de germaniske melankolsk-flegma- [redacted] [redacted] er dybere, men tillige [redacted] [redacted] mere, men tillige lettere. [redacted] [redacted] for at være vage, [redacted] [redacted] Tænkning og Digtning. Vi [redacted] [redacted] [redacted]

Præcision i Udtrykket, ved en klar og skarp Form, men at mange finere Begrebsnuancer, mange Yttringer af dybt, inderligt Gemytsliv, overhovedet den dybere Indtrængen i Tingenes Væsen mangler dem. Paa den anden Side er det Formelle, Plastiske kommet til sin Ret hos Sydlændingen. Med ét Blik opfatter han Tingenes ydre Form og Sammenhæng og danner sig et klart, levende Billede deraf. For Formens Harmoni, for det Skjønne har han en stærk og levende Følelse. I ingen nyere Sprogstamme er det Skjønne i Lyd og Udtryk blevet saa herskende som her. Men ogsaa den fine Tankeform, det Aandrige, skattes i særegen Grad, og navnlig af de Franske. Det er allerede i Middelalderen omtrent fra 13de Aarhundrede, at det franske spillende Liv og Lune begynder at vise sig i Litteraturen.

Den nedarvede Folkekarakter har sin ydre Afspeiling i Fysiognomiet, i Racetypusen. Strax man kommer paa fransk Jordbund, mærker man, at Ansigterne ere livligere. Forresten synes Racen i Nordfrankrig temmelig blandet, blondt Haar og Skjæg er her meget hyppigt. Dette tilskriver jeg ikke alene de gamle frankiske og normanniske Indvandringer, men i en meget væsentlig Grad nyere Blanding med det germaniske Element, dels fra Flandern, dels fra Tydskland. I Nordfrankrig, ja endog i Paris bliver man stadig overrasket ved at træffe saamange velbekjendte Ansigtsformer; dette Indtryk ophører imidlertid, naar Trækkene komme i Bevægelse; det livligere Minespil meddele alligevel Trækkene en god Del af den romanske Karakter. I de nordligste Departementer, hvor Befolkningen for en stor Del virkelig er flamsk, er ogsaa den runde belgiske Typus fremherskende. Flam-

lænderne ere ligesom en Mellemting mellem Hollændere og Franskmænd, de have en Del af den franske Livlighed, men den gjør ofte Indtryk af at være en blot Efterligning af det franske Væsen; den rolige, germaniske Natur stikker igjennem. Det er uheldigt for Flamlænderne, at de ere saa tilbøielige til at opgive sit eget Sprog og sin egen Nationalitet og blive Franskmænd; istedenfor at holde paa Sprogfællesskabet med Hollandsken, søge de dels, naar de skrive Flamsk, saa stærkt som muligt at fremhæve sine Dialekteiendommeligheder, dels skrive de Flamsk i fransk Maner, dels skrive de Fransk, men det bliver sjelden mere end en Efterligning af den franske Aand og Tone.

Den franske Aand er Noget for sig selv. Den franske Aandrighed er intet tomt Ord, som Tydskerne ofte have paastaaet. Den tydske Lærdom er af lutter Grundighed ofte aandløs, den sønderlemmer ofte Videnskaben anatomisk i en Uendelighed af smaa Tilfælde, Regler og Rubriker. Den franske Aandrighed blæser virkelig ofte Liv i disse Atomer, forener dem til lyslevende Billeder, som kunne gjøre Indtryk paa normale, levende Mennesker og ikke blot ere for Stuelærde.

Trods den almindelige Overfladiskhed kan det ikke slaa feil i et saa stort Land og hos et saa aandrigt Folk, at der maa findes nogle virkelige Lærde af første Rang. Jeg vil blot nævne et Par i min Videnskab, Littré og Gaston Paris. Den Sidste er endnu en ung Mand og giver Haab om en glimrende Fremtid. Han har studeret romansk Filologi under Diez i Bonn og forener tydsk Grundighed med fransk Liv. Han gav i Sorbonne en mesterlig Fremstilling af det franske Sprogs Lydudvikling, besøgt maaske af en Snes Til-

hørere, hvoraf Halvparten Udlændinge. Det er karakteristisk for de franske Forholde, at han, som er en af de første franske Lærde, er eller var en af de slettest lønnede, idet han kun havde 2000 frcs. i Gage. Han er bekjendt i den videnskabelige Verden ved flere fortræffelige Værker; hans „Histoire de la langue française" vil forhaabentlig snart udkomme. Det forstaar sig af sig selv, at jeg med Opmærksomhed fulgte hans geniale Foredrag. Jeg fik ogsaa gjennem ham Adgang til École des hautes études, en nyoprettet Underafdeling af Sorbonnen, hvor unge Videnskabsmænd holdt Øvelser under Professorernes Veiledning. Jeg foredrog her nogle smaa Arbeider over romansk Etymologi. Her blev ogsaa læst oldfransk Litteratur med kritisk og lingvistisk Gjennemgaaelse.

Jeg fik ogsaa Adgang til École des chartes, hvor der holdtes Øvelser i at læse Diplomer fra Middelalderen; desuden hørte jeg her Guessard over Provençalsk, men disse Foredrag vare altfor elementære, til at jeg kunde høste synderligt Udbytte deraf, eller rettere, det var ikke Foredrag, men Examinatorier, hvor Eleverne maatte oplæse, oversætte og fortolke visse Pensa, hvortil Læreren knyttede sine Bemærkninger.

Jeg besøgte oftere Bibliotheket Sainte Geneviève, det almindelige Studenterbibliothek, men dette var ialfald i min Videnskab meget daarligt forsynet; navnlig var der Mangel paa udenlandske Værker og overhovedet nyere lingvistisk Litteratur.

Ved École des hautes études var der et godt lidet lingvistisk Bibliothek, hovedsagelig bragt istand ved Gaston Paris's Bestræbelser. Her var der den store Fordel, at Medlemmerne havde fri Adgang

selv [illegible] ge og benytte, hvilke og hvormange [illegible] Jeg havde megen Nytte af dette Bi- [illegible] mine smaa Afhandlinger. Ved [illegible] for Resten ogsaa et større, offent- [illegible] knapt over 15.000 Bind; men her [illegible] Ste Geneviève Underbibliotbeka- [illegible] meget iveien. Skjønt der fandtes [illegible] var Tydsk for disse Herrer et [illegible]

[illegible] des chartes var der et lidet [illegible] den romanske Filologi [illegible] ogsaa her fik man Lov [illegible] man havde Brug for. Jeg [illegible] her, men det var [illegible] Elevers høi- [illegible] „Ils font le diable", sagde den [illegible] Jeg havde megen Nytte [illegible] des hautes étu- [illegible] fuldstændigt old- [illegible] til at søge efter, [illegible] forskjellige Glos- [illegible] faar laant Bøger hjem, [illegible] fri Adgang til smaa [illegible]

[illegible] disse Bibliotheker vare smaa [illegible] det tilsidst nødvendigt at [illegible] Bibliothek, som uheldigvis [illegible] Formaliteter. Først maatte [illegible] Legationen. Saa maatte [illegible] ledsaget af denne Anbe- [illegible] Svar, hvori jeg blev „indbuden" [illegible] mig paa Bibliothekets Kontor. [illegible] om hvor længe jeg kom til at be-

høve Adgang til Bibliotheket. Da jeg omtalte, at jeg formodentlig kom til at reise ud paa Høsten, fik jeg for Sikkerheds Skyld kun Adgang for et Par Maaneders Tid, saa ængstelig var man for at indrømme for Meget. Jeg fik da et Adgangskort, hvor denne Termin var nøiagtig angiven. Læseværelset er en kolossal, pragtfuld Hal, der gaar igjennem hele Bygningens Høide; Lyset falder ind ovenfra. Der er Plads til omtrent 300 Læsere, hvilket er forholdsvis Lidet i Forhold til det umaadelige Kubikrum, men en Del af Bibliotheket er opstillet i Etager med Trapper opefter Væggene. Et lidet Haandbibliothek langs Gulvet er til fri Afbenyttelse; en Del deraf udgjøres af Kataloger. Man maa nu skriftlig opgive, hvilken Bog man ønsker, med fuldstændig Titel, og om flere ønskes, maa hver Bog opgives særskilt paa de dertil udlagte Blanketter; man maa tilføie Nummeret paa den Plads, man har valgt. Det varer ofte meget længe, inden man faar Bøgerne. Engang blev der gjort Vanskeligheder, fordi jeg forlangte fire Bøger paa engang; mere end tre ad Gangen var imod Bibliothekets Principer. Om det ogsaa var imod Videnskabens, tænkte man ikke paa. Dette Bibliothek, som talte over to Millioner Bind og var Franskmændenes Stolthed, var dog ikke mere end middelmaadig forsynet med udenlandsk lingvistisk Litteratur. Bibliotheket var kun aabent fra Kl. 10—4 eller til det blev mørkt om Vinteren, hvilket ikke er nogen bekvem Tid for os Nordboere, der tiltrænge materiel Styrkelse ved Middagstider. Jeg kom der derfor først efter denne Tid. Overhovedet kunde det paa Grund af de mange Formaliteter og Indskrænkninger ikke tiltale mig at arbeide der. Jeg havde paabegyndt en Undersøgelse af den frankiske Dialekts

Levninger for at udfinde en mulig Sammenhæng med Sprogformen i de latinske Diplomer fra den frankiske Tid og med det Oldfranske i dets ældste bekjendte Form. Men jeg fik ikke Tid til at føre denne vanskelige Undersøgelse til Ende.

Ved Prof. Ungers Godhed havde jeg faaet en Anbefaling til M. Michelant, Chefen for Haandskriftsafdelingen ved det keiserlige Bibliothek. Dette var en sand Hædersmand og den personificerede Velvilje. Han fulgte mig selv omkring og viste mig flere af de mærkeligste Haandskrifter, bl. A. den berømte Edsformular ved Forliget i Strasburg Aar 842, det ældste sikkre Dokument i noget romansk Sprog, som begynder: *„Pro Deo amur et pro christian poblo et nostro commun salvament“* etc. I denne Afdeling var man overmaade forekommende mod Fremmede. Jeg fik her gjort mig bekjendt med de ældste Haandskrifters Udseende. Desværre var Tiden for knap til at kunne gjøre længere Studier.

Det gjaldt for mig at tage Alting med. Paa samme Tid, som jeg studerede Oldfransk, maatte jeg sætte mig saa godt som muligt ind i det levende Sprog og opnaa saavidt muligt Lethed og Færdighed i Udtrykket og Udtalen. Jeg tog nogle faa Timer hos den bekjendte Sproglærerinde Mlle Guemain, som var mig til ikke liden Nytte i tvivlsomme Tilfælde; jeg fik bedre Oplysning hos hende end hos de fleste Mænd. Hun nyder med Rette almindelig Anerkjendelse blandt alle Skandinaver for sine solide Kundskaber og sit fortrolige Kjendskab til Sproget og Litteraturen.

Jeg besøgte ogsaa efter Evne Theatrene, men maatte beklage, at mine Midler vare for smaa til at jeg kunde komme der saa ofte, som det havde været

enskeligt. I Lystspil og i Drama ere Franskmændene Mestere, baade hvad Kompositionen og den sceniske Fremstilling angaar. Det var en stor og lærerig Nydelse at se det fortrinlige Spil og høre det skjønne, rene Sprog i Théâtre français. Egentlig tales Fransk intetsteds absolut rent uden her. Ialfald er dette den almindelige Mening. Nøiere beseet vil dette vistnok sige, at der er opstillet en kunstig Norm, som i Regelen aldrig bliver naaet i det virkelige Liv. Selv i det bedste, fineste Selskab er Brugen vaklende eller afvigende fra det, som Théâtre francais's Instruktionsskole hor slaaet fast som Regel. Der er meget Faa, som tale efter dette Mønster, og det er kun Parisere, hvem det lykkes, de Andre sige, at de vilde anse det for affekteret at tale dette Mønstersprog, og det vilde i Virkeligheden være dem umuligt. Den virkelige, naturlige Norm for Talen er i ethvert Sprog, hvad der er Brug i det gode Selskab.

De franske Tragedier og det franske tragiske Spil tror jeg i Regelen ikke falder i vor Smag. Franskmændene synes af Naturen ikke anlagte for det Tragiske. Udtrykket falder ofte pompøst, der er en Mængde staaende Udtryk, som virke monotont; det forekommer os underligt, at man ikke bliver træt af at høre *hymen* om Ægteskabet, og *feux* eller *flamme* om Kjærligheden. Forfatterne have ængstelig undgaaet Alt, hvad der kunde minde om Prosaen eller det virkelige Liv. Vi maa vistnok her erindre, at den franske Tragedie tilhører Ludvig den Fjortendes Tid, og at Reglerne for Poesien da vare anderledes. Man sammenligne hermed, hvad Napoléon Landais og L. Barré sige i den af dem udgivne Dictionnaire de rimes françaises: „Man indømmer nutildags, afvigende fra hvad de gamle

Mestere i fransk Versebygning lærte, at saagodtsom alle Udtryk, med Undtagelse af dem, hvis Trivialitet vilde udelukke dem selv fra den høiere Prosa, med Held kunne anvendes i Poesien. Fordum blev Udtryk som *c'est pourquoi, pourvu que, afin que, puisque, d'ailleurs, or, car* etc. vragede som Poesien uværdige. Begavede og korrekte Digtere have senere vidst at benytte disse saa heldig, at det vilde være ubilligt at fordømme deres Anvendelse; derfor er det ikke sagt, at man skal bruge dem til Overmaal, som nogle Forfattere i vore Dage gjøre. Det forholder sig ligedan med Navnene paa visse dagligdags Gjenstande og visse Dyr, hvis Navne man troede at burde udtrykke ved en Omskrivning eller i det Mindste pryde med et dristigt Tillægsord. Nutildags fordres det, at man nævner Tingen med sit rette Navn paa Vers som i Prosa, og selv Ordet Svin *(porc)* vilde synes hundrede Gange mere poetisk end den kvasi-klassiske Frase: „Det Dyr, som sig af Agern nærer!" *(l'animal qui se nourrit de glands)*.

Man erkjender ikke længer [i den Udstrækning som før], at af Udtryk for samme Begreb ere nogle ædle, andre uædle; saaledes kan man nutildags og ofte bedre bruge *épée, cheval, enfer, dieu, mariage, ventre, homme, mort* etc. end *glaive, coursier, Tartare, Tout Puissant, hymen, sein* eller *flanc, mortel, trépas* etc. Alle gamle Afhandlinger om Verslæren indeholde herom en falsk Lære, som ikke kan andet end frembringe et affekteret og opstyltet Sprog."

Meget af den uheldige Virkning, som den franske Tragedie gjør, kommer af at Stilen er aflægs; men meget kommer ogsaa af Tankernes og Indholdets Beskaffenhed. Netop fordi Tragedien i sin Frygt for

hverdagslige Detailler holder sig til det mest Almengjældende, netop derfor bliver den triviel, dens Karakterer blive ikke karakteristiske. Alting er saa værdigt, nobelt, forfinet og klassisk, at det lader Tilskueren kold. Dog er det i Grunden skjønt, jeg indser det med Forstanden, men ikke med Hjertet: *„cela doit être beau!“* For at føle dette Slags Skjønhed tilfulde maa man være Franskmand; for denne overveier den skjønne, harmoniske Form alle andre Hensyn.

For at støtte denne Dom skal jeg tillade mig at citere et Sted af den udmærkede franske Litteraturhistoriker Taine, *Histoire de la littérature anglaise*, II, 102, hvor han sammenligner Shakespeare med de franske Tragikere: „En Digter“, siger han, „kopierer ikke paa Slump det Liv, som omgiver ham; han gjør et Udvalg blandt denne Manfoldighed, og uvilkaarlig fremfører han paa Scenen de Gemytstilstande, det Handlesæt, som ligger bedst for hans Begavelse. Sæt at han er anlagt som Logiker, Moralist, Taler, som en af vore store Tragikere i 17de Aarhundredede: da vil han kun fremstille ophøiede Karakterer, han vil undgaa lave Figurer; han vil have Rædsel for Tjenere og Pøbel; han vil under de voldsomste Udbrud af de løsslupne Lidenskaber vide at bevare den mest skrupuløse Anstand; han vil sky som en Skandal ethvert uædelt og raat Ord; han vil overalt lade det Fornuftige, Store og Smagfulde fremtræde; han vil holde tilbage alt Familieliv, al Barnagtighed, al Naivitet, al munter Sladder i Hjemmet; han vil udviske de bestemte Detailler, de særegne Træk og overføre Tragedien til en ophøiet og lysende Sfære, hvor hans abstrakte Personer, frigjorte fra Tid og Rum, efter afvexlende at have givet veltalende Foredrag og sindrige Udviklinger

til Bedste, tilsidst dræbe hinanden med Anstand, ligesom for at give en passende Afslutning paa en høitidelig Ceremoni.

Shakespeare gaar netop omvendt tilværks, fordi hans Begavelse ligger i den stik modsatte Retning. Hans herskende Evne er den lidenskabelige Indbildningskraft, frigjort fra Fornuftens og Moralitetens Baand; han overgiver sig ganske dertil og finder Intet hos Mennesket at beklippe. Han tager Naturen som den er og finder den skjøn i sin Helhed; han skildrer den i dens Smaalighed, i dens Udartning, i dens Udskeielse, i dens Vildskab; han fremstiller Mennesket tilbords, tilsengs, drukken, gal, syg; han føier Kulisser til Scenen. Han tænker slet ikke paa at forædle, men kun paa at kopiere Menneskenaturen, og stræber kun efter at gjøre sin Kopi mere energisk og mere slaaende end Originalen."

Paa Grund af den franske Tragedies Beskaffenhed skal der for Skuespilleren en kolossal Begavelse til for at overvinde alle disse Vanskeligheder. Spillet bliver i Almindelighed opstyltet, det er „falsk Pathos", som Bjærkebæk siger. Franskmændene selv erkjende, at de ikke kunne spilleTragedie, og at en Rachel knapt fødes engang i hvert Aarhundrede. For Øieblikket er der ingen.

Paa Sorbonne hørte jeg den aandfulde St. René Taillandier over fransk Litteraturhistorie; han omhandlede da Rousseau og hans Samtid. Ligesaa hørte jeg Mézières over tysk Litteraturhistorie; han skildrede Gøthe og hans Tid. De tilstedeværende Tydskere vare mindre vel fornøiede med ham og beskyldte ham for Overfladiskhed. Undertiden, naar Tiden tillod det, hørte jeg ogsaa Laboulayes aandrige Foredrag i Collége de France. Et Par Gange hørte jeg ogsaa Phi-

larète Chasles's aandfulde Skildringer især af de Ideer, der bevægede den germaniske Verden. (Se Anhang).

Imidlertid kom Sommeren og Forelæsningerne ophørte. Jeg kunde nu ikke tænke paa at reise til Italien førend til Høsten, men maatte, saa godt som det i den kvælende Hede (27° Reaumur i Skyggen stadig i to Maaneder) lod sig gjøre, forberede mig for at opnaa den tilstrækkelige Færdighed i Italiensk og Spansk. Jeg lagde her Hovedvægten paa Spansk, fordi jeg deri var svagest, og paa et Par Maaneders Tid gjorde jeg ret god Fremgang. Jeg nød deri den lærde Guardias Undervisning, med hvem jeg blev bekjendt gjennem en fransk Lærer, M. Rouilleau, en af mine kjæreste Venner i Hotellet og en udmærket brav og flittig Filolog. Jeg overbeviste mig dog snart om, at hvad Udtalen angik, var Guardia ikke ganske som en Spanier, skjønt hans Kundskaber i Sproget vare overmaade solide og han deri udtrykte sig med Lethed. Ellers følte han sig som Spanier og elskede sit Fædreland med Liv og Sjæl. Gid de havde mange saadanne Mænd i Spanien selv, saa kunde det maaske reise sig af sin Afmagt og blive enigt med sig selv! Denne Mand vidste, hvad han vilde. Han besad en ubetvingelig Energi, arbeidede som en Hest eller som en Tydsker for at øge sin tynde Gage ved Lyceet, ja han maatte endog gjennemgaa Lektier med Skolegutter! Det forhindrede ham ikke fra at skrive fortræffelige Artikler i Revue critique,[1] naar der var udkommet

[1] Revue critique var et udmærket Tidsskrift, ja næsten det eneste rigtig gode franske i sit Slags; det redigeredes af et lidet Selskab alvorlige Forskere, bl. A. Gaston Paris, Paul Meyer, Bréal og Guardia. Da det sympathiserede med den tydske Forskning, gik det desværre ind ved Krigens Udbrud og vil vel neppe udkomme mere. Dets korte, fyndige Artikler vare rene Mesterværker og gjorde „Litterarisches Centralblatt" Rangen stridig.

Noget, som interesserede ham som Filolog eller Spanier. Under alt dette bevarede han sin sydlandske Livlighed. Hans Yndlingsthema var at udbrede sig over de franske Filologers Overfladiskhed.

Jeg vedligeholdt under alt dette mine Bekjendtskaber og Venskabsforbindelser med ældre og yngre Franskmænd, især i det Hotel, hvor jeg boede. Disse vare mig baade til Opmuntring og Nytte. Jeg blev lige saa godt kjendt med flere, som om vi havde været sammen fra Barnsben. Dette vilde i Tydskland have været en Umulighed. Der var flere Nordmænd, som fandt, at Franskmændene ikke gav sig af med Fremmede. Det maa have været, fordi de selv vare stive. Jeg mødte overalt en overstrømmende Varme og en imødekommende Velvilje. Behageligere Folk at omgaaes end Franskmændene findes ikke i hele Verden.

I Samværet med Franskmændene var der endnu én Ting, som slog mig: deres Exklusivitet, Beundring for sit Eget, og Ubekjendtskab, blandet med Ringeagt for det Fremmede. Det er denne Ensidighed, der betegnes med Ordet *Chauvinisme*, der er dannet efter Hovedpersonen i Scribes „*Soldat laboureur*"; egentlig betyder *chauvin* skaldet Mand, Graaskjæg, og er derfor først blevet brugt om Napoleons Veteraner og dernæst om hans ensidige Beundrere, endelig i hin almindeligere Betydning.

Idet jeg ser tilbage paa mit syv Maaneders Ophold i Paris, maa jeg endnu engang mindes, hvad jeg skylder Gaston Paris. Ham har jeg at takke for det egentlige Udbytte, jeg havde af mit Ophold i Paris. Hans Foredrag opveiede fuldstændig Fordelene ved at have opholdt mig nogle Maaneder i Tyskland, hvorved jeg

vilde have faaet mindre Anledning til at studere de levende romanske Sprog. Efter at have hørt ham var jeg vis paa, at jeg havde truffet det Rette ved at foretrække Frankrig for Tydskland. Det Bedste, som i Tydskland produceres paa det romanske Felt, kan læses her hjemme, men det levende Sprog kan ikke læses. Hertil kommer, at Gaston Paris har ført den franske Filologi videre og i flere Stykker korrigeret saavel Diez som Littré.

I Begyndelsen af September 1869 forlod jeg Paris for over Marseille at begive mig til Italien. Paa Veien opholdt jeg mig en Uge hos en elskværdig fransk Familie, som gjennem den ældste Søn, en af mine bedste Venner i Hotellet, havde sendt mig en gjestfri Indbydelse. Her tilbragte jeg nogle særdeles hyggelige Dage paa M. Girards Eiendom i Nærheden af St. Étienne. Jeg gav ogsaa Agt paa Bøndernes Dialekt, men den var for vanskelig at forstaa og Opholdet for kort, til at jeg kunde høste videre Udbytte deraf; dog bemærkede jeg, at ogsaa her som ellers i Fransk og Spansk fandtes den karakteristiske korte Udtale af betonet Vokal foran enkelt Konsonant.

Derfra reiste jeg til Marseille, hvor jeg tilbragte nogle Dage hos en her bosat Slægtning. Jeg søgte at erholde Oplysninger om Udtalen i den nyprovençalske Dialekt i og omkring Marseille, og jeg fik ogsaa nogen Underretning derom.

II.

ITALIEN.

Fra Marseille gik jeg med Dampskibet over Nizza og Genua, paa hvilke begge Steder vi bleve liggende

en halv Dags Tid. Nizza tiltalte mig ikke synderlig; det er altid fuldt af Fremmede, som ligge der for sin Helbreds Skyld. Jeg kan ikke skjønne, at Folk kunne synes om at ligge for at vegetere i denne brogede, babyloniske Forvirring. Dialekten her er en afskyelig Blanding af Provençalsk og Norditaliensk.

En gammel italiensk Landmand, som var kommen ombord i Savona, blev jeg strax godt kjendt med, skjønt jeg kun maadelig forstod ham, da han ikke kunde tale ordentlig Italiensk, men opblandede sin Tale med Dialektord. Da vi kom til Genua, var han meget ivrig efter at vise mig alle Stadens Herligheder; det er ogsaa virkelig en hel Stad af Paladser. Jeg har ikke seet nogen italiensk By, som gjør et saa harmonisk pragtfuldt Indtryk. Den genuesiske Dialekt er endog for andre Italienere saa godt som uforstaaelig; den har i flere Henseender udviklet sig ganske eiendommelig: den træffer i flere Punkter sammen med Portugisisk, saaledes i de stærke Sløifninger af Konsonanter, der give Talen et vist lallende, barnagtigt Præg; f. Ex. *aoâa* for *adorava*, jeg tilbad, ser mere ud som Sproget paa Sandwich-Øerne end som Italiensk.

Senere skal jeg anføre en sammenhængende Prøve paa den genuesiske Dialekt.

Fra Livorno reiste jeg direkte til Florents, hvor jeg havde bestemt mig til at blive i længere Tid. Jeg tog først ind paa et Hotel, men opsøgte strax den lærde Orientalist Prof. Michèle Amári (senere afgaaet ved Døden), til hvem Michelant godhedsfuldt havde givet mig Anbefaling. Han skaffede mig et godt og hyggeligt Logis hos Prof. Francésco Dall' Óngaro, en bekjendt italiensk Patriot og Digter. Hos ham tilbragte jeg fem overmaade behagelige og lære-

rige Maaneder. Jeg blev her behandlet som Lem af Familien og kom saaledes snart ind i Sproget. Det italienske Sprog viste sig at være saa let, at jeg allerede ved Ankomsten forstod det Meste af, hvad der blev sagt. Det var for mig nu Hovedsagen at sætte mig saa godt som muligt ind i det levende Sprog; det ældre Sprog og Dialekterne kunde jeg kun sporadisk beskjæftige mig med. Dog benyttede jeg ogsaa hertil den Anledning, jeg havde. I Dall' Ongaros Hus kom en Mængde Folk fra alle Kanter af Italien. Familien selv var veneziansk. En Bekjendt fra Udine, Prof. Valuzzi, som var der nogle Dage i Besøg, skaffede mig nogle friulanske[1] Folkesange og gjorde mig bekjendt med denne Dialekts Udtale. En Milaneser var der ligeledes flere Dage i Besøg og skaffede mig god Oplysning om sin Fødebys Dialekt. Flere Napolitanere kom der oftere, et Par unge Sicilianere fra Catania hørte til min nærmeste Omgangskreds. Alle vare meget villige til at skaffe mig Oplysninger om sine respektive Dialekter, thi i Italien er det ikke saa, at man skammer sig ved at tale sin Fødestavns Dialekt; tværtimod, man er stolt deraf. Dette har rigtignok ikke været til Gavn for det italienske Sprog. Italien har indtil den nyeste Tid altid været splittet i en Mængde smaa Samfund, og den sproglige Enhed i Litteraturen har kun været kunstig. I intet romansk Land gaa Dialekterne mere fra hinanden end i Italien; intetsteds staa Modsætningerne skarpere ligeoverfor hinanden. Ved nogle faa Timers Reise med Jernbanen kommer man fra Florents, hvor det reneste Italiensk tales, til Bologna, hvor det Norditalienske begynder, der tildels har saa stærke

[1] Landskabet Friuli i Italiens nordostlige Hjørne, som Tydskerne kalde Friaul, af det gamle Forum Julii.

Sammentrækninger, at det har opgivet de romanske Sprogs Karakter, som bestaar i, saa meget som muligt at bevare de ubetonede Vokaler ved Siden af de betonede; typisk i denne Henseende er Ordet '*strissm*' af *illustrissimo*, hvor af fem Vokaler kun en, den betonede, er bevaret, ligesom i det germ. Probst, Provst af præpósitus.

Det har derfor været besværligere for disse Folk at lære Italiensk end for vore Bønder at lære det dansk-norske Skriftsprog. Hvert enkelt Statssamfund har i Regelen anseet sin Dialekt for jævnbyrdig som Talesprog med de andre Dialekter. Det italienske Skriftsprog har altid havt et vist kunstigt Præg, hvilket er udtrykt i den bekjendte Ytring af Ugo Foscolo: *„L'Italiána è lingua letterária, fu scritta sèmpre e non mai parlàta.“*[1] „Den Kunst, som i alle Sprog er nødvendig“, siger han videre i sin Afhandling over Boccaccio, „falder Italienerne overordentlig vanskelig, fordi de hverken have Hof eller Hovedstad eller Parlamenter, hvor Sproget kan beriges ved gradvis at følge Strømningen og Udviklingen af Ideer, Indretninger og Meninger i Tidens Løb; netop fordi det er litterært, bliver det saa meget kunstigere end alle andre ældre og nyere Skriftsprog. Da Sproget hverken tales almindelig eller skrives ens, saa har Folket aldrig ved sin Dom kunnet gjøre Udslaget, og da Skribenterne for det meste ere de eneste Læsere og ganske vist de eneste Dommere i disse Sager, saa er det ikke underligt, at Enhver i Kraft af sine egne Love fordømmer og raaber Anathema over Andres Regler og fremfører nye Codices. Da desuden Sproget fjerner sig fra den daglige Tale,

[1] Italiensk er et litterært Sprog, det er altid bleven skrevet og aldrig talt.

føier det sig let i Rim og Poesi, men er yderst umedgjørligt, naar man vil skrive en fornuftig Prosa."

Idet jeg her giver nogle smaa Prøver paa italiensk Poesi, ser jeg mig raadvild om paa denne vide Mark og ved ikke, hvilke Blomster jeg helst skal plukke. Jeg er bleven staaende ved følgende Stykker. Anledningen til det første Vers var Michel Angelos berømte Statue af Natten i det medicæiske Gravkapel i Florents. En samtidig Digter, Giovanni Battista Strozzi skrev paa Statuen:[1]

La nòtte, che tu védi in si dólci[2] *átti*
Dormíre, fu da un Ángelo scolpíta
In quésto sásso; e perché dòrme, ha víta;
Dèstala, se nol crédi, e parlerátti.

Michel Angelo svarede, idet han hentydede til sit Fædrelands Trængsler:

Gráto m'è 'l sònno e più l'èsser di sásso;
Méntre che il dánno e la vergógna dúra
Non vedér, non sentír m'è gran ventúra,
Però non mi destár; deh párla básso.

Oversættelse.

„Den Nat, som her du ser saa fuld af Ynde
Sødt sovende, blev af en Engel[3] huggen
I denne Sten; hun lever, thi hun sover;
Tror du mig ei, væk hende, og hun taler."

[1] Til Veiledning for Udtalen har jeg tilføiet Accenter. Over e og o betegner ´ lukket, ` aaben Udtale; Italienerne accentuere kun Endevokalen, og altid med `. Om Udtalen for Resten se S. 32.

[2] Naar i Poesi et Ord ender og det næste begynder med Vokal, sløifes den første ikke ganske, men gaar umærkelig over i den anden.

[3] Hentydning til Kunstnerens Navn *Angelo*, Engel.

Michel Angelos Svar:

„Sød er mig Søvnen, bedst er Sten at være;
Imedens denne Tort og Skjændsel varer,
Ei se, ei høre er mig største Lykke;
Derfor ei væk mig op; tal sagte, sagte."

Følgende er af den bekjendte og yndede Digter fra vor Tid Aleardo Aleardi:

AMORE E LUCE.	KJÆRLIGHED OG LYS.[1]
I.	I.
Pria che frangéssero	Førend mod ensomme
Ai solitári	Strande brød sig
Lídi le tórbide	Brusende Brændinger,
Ónde dei mári;	Bølger af Havet;
Pria che solcássero	Førend Vulkaner
Con lúnga guèrra	Og Hvirvelvinde
Vulcáni e túrbini	I langvarig Krig
La gióvin tèrra;	Den unge Jord fured;
Pria délle bélve,	Før glubende Dyr,
Pria délle sélve,	Før grønne Skove,
Pria degl' innúmeri	Før de utallige
Sóli e dei móndi	Sole og Verdner,
Che via pei límpidi	Som gjennem straalende
Cièli profóndi	Dybe Himle
Con dánza armónica	I yndig Dands
Iddío condúce,	Guddommen fører,
Éra la Lúce.	var alt Lyset.
II.	II.
Pria che nel túmolo	Førend i Graven
Posásser, cárchi	Mætte af Dage

[1] Oversættelsens Metrum svarer ikke ganske til Originalens, men nærmer sig dog dertil.

D'ánni e di grázia
I Patriárchi;
Pria ch'Èva al nóbile
Re della créta
Narrásse l'ánsia
D'amór segréta
Lúngo i viáli
D'òrti immortáli;
Pria che gli Arcángeli
Èbbri d'orgóglio
Iddío tentássero
Cacciár dal sòglio;
Príma del pálpito
Del primo cuòre,
Éra l'Amóre.

III.

E quándo l'último
Fia dei vivènti
Scéso nell' último
Dei monuménti,
E la novíssima
Delle procèlle
Insúrga a spégnere
L'últime stèlle;
Quándo il Creáto
Sarà un passáto;
Quándo una tènebra
Príva d'auróra
Starà perpètua;
Uníti ancóra
Vivrán contínuo
Nel lor Fattóre
Lúce ed Amóre.

Og Naade lagdes
Patriarkerne;
Førend Eva
For Støvets Konge
Aabnede Elskovs
Dulgte Smerte
Langs Træernes Rader
Paa evige Vange;
Før Erkeengle
I Hovmodsrusen
Prøvede Gud
At styrte fra Thronen;
Før det første
Hjertes Banken,
Var Kjærligheden.

III.

Og naar det sidste
Af levende Væsner
Sænkes i sidste
Mindesmærke,
Og naar til Slutning
Sidste af Storme
Stiger at slukke
De sidste Stjerner;
Naar det Skabte
Fortid bliver,
Naar et Mørke
Uden Daggry
Altid ruger;
Forenede endnu
Skal evig leve
Hos Skaberen Lyset
Og Kjærligheden.

IV.

Allór che il gèmino
Pólo si oscúra,
Tètri vi régnano
Gèlo e paúra;
Óve s'illúmini
D'una scintílla,
La tèrra gèrmina,
L'ánima brílla
Se pur v'ha un cuòre
Múto all' amóre,
Cóme fantásima
Pássa infecóndo
Sénza vestígio
Lasciar nel móndo;
Dilégua incògnito
Quási laménto
Che pòrta il vènto.

IV.

Naar den dobbelte
Pol formørkes,
Dystre herske
Frygt og Kulde;
Alene oplyst
Af eneste Gnist,
Jorden spirer,
Aanden funkler.
Findes der Hjerte
Døvt for Elskov.
Som Spøgelse maa det
Ufrugtbart fare
Uden Spor
At lade i Verden,
Opløses ukjendt
Lig klagende Ord
Af Vinden henveiret.

V.

L'óra che il trèmolo
Mattín s'ingíglia
Al prímo battíto
D'amór somíglia:
Per lèi si scòprono
I mónti e i piáni,
Per lúi si svèlano
Del cuòr gli arcáni:
Sparíto il sóle,
L'áura si duòle;
Il már dà gèmiti,
Páre che cáda,
Símile a lágrime

V.

Den Stund, som bævrende
Daggry krandser,
Det første Pulsslag
Af Elskov ligner;
Hin aabenbarer
Bjerge og Sletter,
Dette afslører
Hjertedybet;
Er Solen svunden,
Luften længes,
Søen sukker,
Dug i Dale
Taarer lig

Giù la rugiáda:
Qual malincònica
La lúce muòre,
Così l'Amóre.

VI.

Il fiòr che púllula
Lontán dal rággio,
Bèn sènte l'álito
Del blándo mággio;
Ma l'ègro cálamo
Non s'incolóra,
Ma il grácil pètalo
Mái non odóra,
Tra l'ómbra etèrna
Della cavèrna:
Così la vérgine
D'Amór priváta
Compie da víttima
La sua giornáta.
O voi narrátelo,
Chiúse dimóre
Di mèste suòre!

Synes at falde:
Saa som vemodig
Lyset hendör,
Saa Kjærligheden.

VI.

Blomsten, som spirer
Fjernt fra Lyset,
Vel føler Maiens
Milde Aande;
Men sygnende Stængel
Fanger ei Farve,
Det spæde Blad
Ei yndig Duft
Dybt i Hulens
Evige Skygge:
Saaledes Møen,
Elskov berøvet,
Ender som Offer
Livets Dagsløb.
I kunne det sige,
Sørgende Nonners
Boliger stængte!

Dette faar nu være nok for at give en Antydning af den italienske Poesis Karakter. Jeg skal nu tale lidt nærmere om Prosaen.

Ugo Foscolos ovenanførte Ord ere Yttringer, som ere faldne for en 30—40 Aar siden; nu ere Forholdene for Prosaen noget forandrede til det Bedre. Efter Italiens Forening til ét Rige er Undervisningen, skjønt langsomt, bleven bedre. De mange Millioner, som ikke kunne læse, begynde at svinde ind. Stilen har faaet mere Enhed, men endnu er her Meget igjen at gjøre.

Skriftsproget maa med saa liden Forandring som muligt bringes til at opgive sin middelalderlige Karakter, sin tunge Kancellistil. Boccaccios sirlige latinske Perioder med Verbet i Slutningen af Sætningen maa for evig banlyses. De, som nu kjæmpe for Sprogets Enhed, gaa i sin Iver ofte saa vidt, at de anse Dialekterne for et Onde og en Forbandelse. Heri vil man neppe kunne give dem Medhold. Enhver Egn, enhver Bygd har Ret til at have sit eiendommelige, individuelle Udtryk, ligesom ethvert Menneske har Ret til at have sit eiendommelige Tænkesæt. Hvad der skorter Italienerne paa, er en god, almindelig, ensartet Undervisning. Med den større Kundskab i Skriftsproget, med den større Samfærsel mellem Landets forskjellige Egne, ville naturligvis Dialekterne efterhaanden komme til at nærme sig til Skriftsproget, hvilket fra Sprogforskningens Standpunkt er at beklage, men Videnskaben kan ikke stille sig i Veien for Oplysningen og maa finde sig i, hvad dermed følger.

I Følelsen af de Vanskeligheder, som vare forbundne med at skaffe et godt og ensartet Skriftsprog, der egentlig ikke existerede uden som Mulighed, Indgang i Landets forskjellige Egne, har det ikke manglet paa flere forunderlige Planer. Nogle, som tilhørte Udkanterne af Italien, vilde have et formeligt Maalstræv i Gang, saa at man skulde forkaste det gamle Skriftsprog og lave et nyt, hvor alle Dialekterne vare repræsenterede i passende Blanding. Men et saadant Sproglaveri slaar sig altid selv ihjel, thi hvor findes Normen, som skal bestemme, hvad der skal tages og hvad der skal vrages? Det er kun Sprogbrugen, som giver Norm, som Horats siger:

Multa renascentur, quae jam cecidere, cadentque
Quae nunc sunt in honore vocabula, si volet usus,
Quem penes arbitrium est et jus et norma loquendi. [1]

Endnu har Skriftsproget som Følge af de ovenfor skildrede Tilstande kun havt ubetydelig Indflydelse paa Dialekterne; disse blomstre endnu i fuldeste Flor. Saavel i Norditalien som i Syditalien har Italiensk faktisk ikke været brugt som Talesprog. Da efter Italiens nyskabte Enhed det turinske Hof gjorde en Reise til Venedig, tiltalte de de venezianske Patriciere paa Piemontesisk. Disse gjengjældte denne Uhøflighed ved at svare paa Veneziansk, hvoraf Følgen var, at den gjensidige Forstaaelse kun blev høist maadelig. Det Venezianske er ellers den af alle norditalienske Dialekter, som fjerner sig mindst fra den toskanske. Venezianske Komedier sees med Fornøielse endog i Florents. Milanesisk (Lombardisk) staar nærmere Piemontesisk end Veneziansk; det bortkaster ligesom hin ubetonede Endevokaler undtagen *a*, men har ikke saa stærke Sammentrækninger, det har Lydene *ø* og *y* ligesom Piemontesisk. Til en liden Prøve paa Forholdet mellem dem kan tjene følgende Brudstykke af en Samtale mellem en Herre og en Tjener efter Zuccagni-Orlandini, ***Raccòlta di Dialètti Italiàni***. Da imidlertid i denne Bog Oversættelsen i de forskjellige Dialekter ikke altid er ordret, men afpasset efter hvers Eiendommelighed, saa har jeg for hver Dialektprøve tilføiet en ordret italiensk Oversættelse. Orthografien har jeg ved de mest afvigende norditalienske Dialekter Milanesisk, Turinsk og Genuesisk forandret til norsk Betegnelse, fordi den virkelig brugelige er høist uhel-

[1] Se Gjertsens fortrinlige Oversættelse af Brevet til Pisonerne S. 8.

dig og indviklet, halv fransk og halv italiensk. Denne min Betegnelse er saa nær den norske som muligt; *s* betyder det norske *s*, som altid er haardt; ved *z* betegner jeg derimod det bløde *s*, som det lyder i fransk *zône, rose; sj* betyder fransk *ch*; *zj* betyder den tilsvarende bløde Lyd, fransk *j*; *tsj* = eng. *ch*; *dzj* = eng. *j*; *nj* = fransk *gn*, en Sammensmeltning af *n* og *j*; *lj* = ital. *gl*, fransk *l mouillé*, en Sammensmeltning af *l* og *j*; disse mouillerede Lyd ligne dem, som findes i norske Dialekter f. Ex. *Koin* Korn, *œille* alle. I mange franske og ilalienske Dialekter har det mouillerede *l* mistet *L*-Lyden og blot *j* er bleven tilbage; saaledes ogsaa i det franske dannede Sprog. (Littré holder dog endnu paa den gamle Udtale).

Ved de øvrige Dialekter har jeg derimod ladet Orthografien staa, da den i Regelen stemmer med den almindelige italienske. For dem, der ikke maatte kjende denne, skal jeg bemærke, at *ch* betyder *k*; *c* foran *e* og *i* udtales som *tsj* = fransk *tch*, engelsk *ch*; *g* foran *e* og *i* udtales som *dzj* = fransk *dj*, eng. *j*; *già* udtales *dzja*, ikke *dzjia*; ligesaa *ciélo* som *tsjælo*; *più, piano* udtales *pju, pjáno; z* udtales i Almindelighed som *ts* f. Ex. *anzi*, undertiden som *dz* f. Ex. *mèzzo* som *mæddzo; h* er altid stumt.

Italiensk.	Veneziansk.[3]
PADRÓNE. Dunque, Battísta, hai fátto tútto quéllo che ti ho ordináto?	*PARÓN.*[4] *Dúnque, Tita, gástu fáto túto quélo che t'ho ordinà?*
SERVITÓRE. Pòsso assicurárlo[1] *di èssere státo puntuàle più*[2] *che ho potúto. Sta (Quésta) mattína alle sèi e un quárto ero già in istráda (cammíno), alle sètte e mèzzo ero a mèzza stráda, e alle òtto e tre quárti entrávo in città, ma dòpo (poi) ha piovúto tánto!*	*SERVITÓR. Pòsso assicurárlo*[1] *de èsser stà puntuál più che go possúo. Sta matína alle síe e un quárto géra za*[5] *in stráda, alle sètte e mèzza géra a mèzza stráda, e alle òtto e tre quárti entráva in sitá, ma dòpo ga piovúo tánto!*
PADRÓNE In quésta manièra tu mi fái capíre di non avér fátto quási niènte di quéllo che ti avévo ordináto, non è véro?	*PARÓN. In sta manièra ti me fa capír de no avér fáto quási*[6] *gnènte de quélo che te avéva ordinà, no xe*[7] *véro?*
SERVITÓRE. Ánzi spèro che Élla (Lèi) sarà contènto quándo saprà il gíro che ha fátto per città in dúe óre.	*SERVITÓR Ánzi spèro che la sarà contènto co*[8] *la savarà el zíro*[9] *che go fáto per sitá*[10] *in dúe óre.*

[1] I det dannede Italiensk er *Lei* den sædvanlige Tiltaleform til Fremmede, egentlig en Dativform, brugt som ubundet 3die Pers. Pron. i Fem., idet der tænkes paa *Vossignorìa* (*vostra signorìa*). Korrektere, men sjeldnere er *Élla* (Dat. *le*, Akk. *la*), som derimod bruges af Folket i Toskana og ellers; ubetonet bliver det *La*. Man sammenligne det fr. „*Sa majesté veut-elle . .*“ etc. I nogle Dialekter bruges *lui*, Akk *lo*, „han“ ligesom ofte hos vore Bønder. Sjeldnere bruges *voi*, hvorom se Side 38, Note [2].

[2] Egentlig *il più* etc., „det meste som jeg har kunnet“, lat. *quantum maxime potui*.

Oversættelse.

Herren. Nu Battista, har du gjort alt det, som jeg har befalet dig?

Tjeneren. Jeg kan forsikkre Dem at have været saa punktlig, som jeg har kunnet. Imorges et Kvarter over sex var jeg allerede paa Veien, Klokken syv og en halv var jeg midtveis, og tre Kvarter til ni kom jeg ind til Byen, men siden har det regnet saa!

Herren. Paa denne Maade lader du mig forstaa, at du ikke har gjort næsten Noget af det, som jeg havde befalet dig, ikke sandt?

Tjeneren. Tværtimod, jeg haaber, at De skal blive fornøiet, naar De faar vide den Rundtur, jeg har gjort i Byen paa to Timer.

[3] Desværre er Zuccagnis Text ikke altid at stole paa; jeg har rettet *patron* til *paron; fatto, tutto, quello* til *fato, tuto, quelo; città* til *sità; gha* til *ga, hastu* til *gastu. ho* til *go* (*ho* i Ven. sjeldent).

[4] Udtales *Paróng* med norsk Gutturalnasal som i Ordet *Eng*, ikke som i fransk *patron;* ligesaa *vin* som *ving* (ital *vino*) etc. Her afviger altsaa Betegnelsen fra den italienske.

[5] Udtales *dza*, ligesaa *zorno* udt *dzorno* = ital. *giorno* udt. *dzjorno* Dag, lat. *diurnum*, hvoraf ogsaa fr. *jour*.

[6] Udtales *quazi* med blødt *s*. ligesom overhovedet *s* mellem to Vokaler i Norditaliensk er blødt; dette er i Mellemitaliensk sjeldent og i Syditaliensk ubrugeligt.

[7] Udtales *ze* med blødt *s*. Dette er en eiendommelig Dialektform med afvigende Betegnelse.

[8] Naar, maaske af *como*, fr. *comme* f. Ex *comme il sut cela*, idet han fik det at vide. Neppe af lat. *quum*.

[9] Udt *dziro*.

[10] *c* foran *e* og *i* bliver i Norditaliensk (ligesom i fransk Udtale) ofte til *s* (sjeldnere bruges i Ven. *cità*).

Italiensk.	Milanesisk.
PADRÓNE. Sicchè[1] *Battista, hai tu fátto tútte le commissióni che ti ho dáte?*	*PADRÓNG. Sikké Battista, e' t' fâ*[2] *tytt i kommissiónng ke t'o dâ?*
SERVITÓRE. Égli[2] *(Élla, Lei) può stáre sicúro che sóno státo puntuále più che ho potúto. Stamattína alle sèi e un quárto éro già in viággio, alle sètte e mèzzo éro a metà di stráda, e alle òtto e tre quárti venívo déntro della città; ma poi si è messo tanto a piòvere!*	*SERVITÓR. El pò sta sikýr ke song stâ pontuál py ke o podý. Stamattínna ai ses e on kuârt séva*[4] *dzja in viátŋ, ai sett e mèddza séva a mitâ stráda, e ai vott e trî kuârt venjéva dânt de la taittâ; mo pø el s'e miss tânt a pjøv!*
PADRÓNE E così tu vuòi fármi capúce che (tu) hai fátto quasi niènte di quéllo che ti avévo détto, véro?	*PADRÓNG. E inŋí te vø famm kapí ke t' æ fâ skuázi nagót de kuéll ke t'avéva dítt, véra?*
SERVITÓRE O giústo! Égli (Lei) sentirà il gíro che ho fátto in dúe óre.	*SERVITÓR. O dzjyst! El sentirá el dzjýr ke o fâ in dò or.*

[1] *Si che*, saa at (er det saa, at etc), altsaa.

[2] *Égli* (han) bruges ikke saaledes i egentlig Italiensk, men er dog her brugt som ordret Oversættelse af milan. *el*. Mere sprogrigtigt havde rigtignok *lúi* været som betonet Pron.

[3] Tegnet ^ betegner lang betonet Vokal. Dette skulde ogsaa have været brugt over Vokalerne *y* og *ø* i Ordene *podý*, *pø* og *pjøv*, men har af Mangel paa saadanne Typer maattet undlades. — De Indfødte betegne Lyden *u* paa fransk Maade ved *ou*, Lyden *y* ved *u* og Lyden *ø* ved *eu* eller *oeu*.

[4] For *esséva*, regelmæ sig dannet Imperfektum af Infinitiven *èssere* = fransk *être*, ældre *estre*, endnu ældre *esre*. Til det lat. *esse* føiedes *re*, i Lighed med andre Infinitiver.

Italiensk.	Turinsk.
PADRONE. Sicchè, Battista, hai (tu) fatto tutte le commissioni che (io) ti ho date?	*PADRÜNG. Siké Battista, asty fáit týte le kumissiúng[3] k' i' t' o dáte?*
SERVITORE. Io posso assicurarla che (io) ho procurato di fare il meglio che ho potuto. Sta mattina a sei ore e un quarto (io) ero già per istrada (in cammino), alle sette e mezzo io ero a metà di strada, a otto e tre quarti (io) entravo in città, ma è piovuto tanto!	*DUMÈSTI. I pos assikyréje k' i o prukyrá d' féje 'l mei k' i o pudý. Sta mating a sez óre e un kuárt i'era dża pr' stra, a set e mèza i éra a metá stra, a ot e tre kuárt i intráva in sitá; ma al a pjuvý tant!*
PADRONE. Quello lì[1] è poi per venire a dire che tu hai fatto quasi niente di quello che ti avevo detto, ne'?[2]	*PADRÜNG. Lulì al e poi pr vni a di k' it as fait kuázi neng d'lo k' it avéa díte, né?*
SERVITORE. Anzi (io) spero che Ella sarà contento, quando saprà il giro che (io) ho fatto in due ore.	*DUMÈSTI. Ánssi i spèru k' a sará kuntènt, kuand a savrá 'l dzjir k'i o fáit ant dúi úre.[4]*

[1] Det der, det du der siger.

[2] = *non è vero?* Denne Forkortelse bruges ogsaa i Toskana.

[3] Det turinske Slutnings-*n*, som jeg her har betegnet som Gutturalnasal, i Lighed med hvad jeg er vis paa, er Tilfælde i Ven. og Mil., nærmer sig dog maaske til de franske og sydtydske Nasalvokaler; men jeg har havt for liden Anledning til at iagttage Dialekten til med Sikkerhed at kunne dømme herom.

[4] Medens det Milanesiske ikke har stærke Sammentrækninger, men kun Afkortninger som alle norditalienske Dialekter og derfor ikke er vanskeligt at forstaa, er derimod Turinsk og Genuesisk omtrent uforstaaeligt for en Toskaner.

Italiensk.	Genuesisk.
PADRONE. Ebbene, Battista, tu hai eseguite le commissioni che ti ho date?	*PADRÓNG. Ebbèng, Batsjíttja, ti e œ eseguíe e kommissióing ke t' o dœto?*
SERVITORE. Signore, posso assicurarlo che sono stato puntuale più che ho potuto. Sta mattina a sei ore e un quarto ero già per viaggio (in cammino), e a sette ore e mezzo ero a metà di strada, e a otto ore e tre quarti entravo in Genova, ma poi è piovuto mai tanto!	*SERVITÓ[2]. Sjinjór, pòsso asseguâlo ke song stæto pontuále tsjy ke o posjjo. Sta matínna a sei ôe e un kuárto éo dza per viaddzjo, e a sètte ôe e mêdza éo a meitê strádda, e a ɔtto ôe e tre kuárti intrávo in Dzêna; ma poi t'e tsjyvjo mai tánto!*
PADRONE. Così tu mi vuoi dare da capire che tu non hai fatto quasi niente di tutto quello che ti avevo ordinato, non è vero?	*PADRÓNG. Kosjí ti me vœ dâ da kapî ke ti non œ fæto kuázji ninte de tjítto kuéllo ke t' avéivo ordinû, non e véo?*
SERVITORE. Anzi io spero che (Vossignoria) sarà contento quando (Vossignoria) saprà il giro che ho fatto per la città in due ore.	*SERVITÓ. Ánzi mi spéo ke sjâ[1] sâ kontènto kuándo sjâ saviâ o dzjío k' o fæto pe a citæ.*

[1] Skrevet *Sciâ*, synes at komme af *Vossignoria*.
[2] Ogsaa her skulde egentlig staa ˆ over O.

For ogsaa at give en Antydning af de syditalienske Dialekters Afvigelse meddeler jeg ogsaa en neapolitansk og en palermitansk Oversættelse (med italiensk Orthografi). Konsonantfordobling i Begyndelsen af Ord betyder kraftigere Udtale.

Italiensk.	Neapolitansk.
PADRONE. Ebbene, Battista, hai fatti tutti i servizi che ti ho ordinati?	*PATRÓNE Embè, Vatti,[1] dje fátte tútte li servízie che t' ággio ordenáte?*
SERVITORE. Signore, vi[1] posso assicurare di essero stato puntuale più che ho potuto. Stamattina alle sei e un quarto mi sono posto in cammino; alle sette e mezzo avevo fatto la metà della strada, alle otto e tre quarti passavo dentro (entravo) in città; ma aveva piovuto tanto!	*SERVETÓRE. Signò, ve pòsso assicurà d'èsse státo puntuále chiù che ággio potúto. Stamattína a le ssèje e no quárto me sóngo pnòsto 'ncammíno; a le ssètte e mmèza avévo fátto la mmetà de la stráta, a ll'òtto e ttre quárte traséva[2] dínto a la cità; ma avéva chiuppéto tánto!*
PADRONE. Così mi vuoi dare ad intendere di non aver fatto quasi niente di quello che ti avevo ordinato, non è (egli) vero?	*PATRÓNE. Accossì mme vuò dà a rrentènnere[3] de n'avé fatto quáse niènte de chíllo che t'avéva ordenáto, n' è lo vé?*
SERVITORE. No Signore ('gnor no), spero che sarete contento, quando vi avrò detto il giro che ho fatto in due ore per la città.	*SERVETÓRE. Guernò; spèro che sarríte contènto, quánno v' avrággio dítto lo ggíro che ággio fátto 'ndója óre pe la cità.*

[1] I Vokativ bortkastes ubetonede Endelser f. Ex. *Teresì* for *Teresína*.

[2] I Neapel bruges *voi* (Dat. Akk. *vi*) alm. i høflig Tiltale, hvilket ellers er forældet. I Abruzzerne, Apulien og Kalabrien bruger Folket endnu *tu* med Tilføielse af *signore* (*segnò*, *segnuore*) ligesom Polakkerne sige *ty* eller sætte Verbet i anden Person med tilføiet *Pan*, Herre: *Pan masz mój kapèlusz*, De har min Hat.

[3] Lat. *transibam*.

[4] for *ad-intendere*; *d* bliver i Neap. og Sic. ofte til *r*.

Italiensk.

PADRONE *Oh Battista, hai fatto le commissioni che io ti dièdi (dètti)?*

SERVO. *Sissignore, la assicuro che sono statu puntuale più di quello che ho potuto. Stamattina a undici ore e un quarto mi ero già avviato (incamminato); a dodici ore e mezzo avevo fatto più di metà di strada, e a tredici*[1] *ore e tre quarti arrivai dentro di (in) città; ma poi non è cessato un momento di piovere!*

PADRONE *Già mi vorresti dare ad intendere che non hai fatto quasi niente di tutto quello che io ti avevo detto; non è vero?*

SERVO. *Anzi spero che sarà contento quando le dirò il giro che feci, dentro di (in) città, in due ore.*

Palermitansk.

PATRUNI. *Oh Battísta; hai fáttu li cummissiúni ch' iu ti dètti?*

SÈRVU. *Sissignúri, l'assicúru, chi súgnu statu puntuáli cchiù di chíddu*[2] *ch' háju putútu. Stamattína a únnici úri e un*[3] *quártu m'éru già avviátu; a dúrici úri e mèzza avía fáttu cchiù di metà di strata, e a trírici*[1] *úri e tri quárti arrivái ntra città; ma pòi nun ha cissátu un moméntu di chiuòvirí!*

PATRÚNI. *Già mi vurrísti dári a 'ntènniri chi nun hai fáttu quási nènti di túttu chíddu ch' iu ti avéva díttu; un è véru?*

SÈRVU. *Ánzi spèru chi sarà cuntèntu quánnu ci*[4] *dirò lu gíro chi fíci, ntra città, in dúi úri.*

[1] „Klokken tretten". Paa Sicilien, i Kalabrien og flere afsides Egne bruges den gamle Timeinddeling af hele Døgnet i 24 Timer, „*l'ora italiana*"; det almindelige europæiske Uhr kaldes „*l'ora francese*".

[2] I Siciliansk bliver *ll* til *dd*, der udtales med tilbagebøiet Tungespids, som det indiske „cerebrale" *d*, ikke som eng. *th*, som man urigtig har paastaaet.

[3] Andre Steder paa Sic. *'nu* ligesom neap. *'no* for *unu*, *uno*.

[4] *Ci*, der, bruges for Dativ af 3die Persons Pronomen, saavel i Sic. som i andre Dialekter, som om man paa Fransk vilde sige *j'y parle* for *je lui parle*.

Dette maa være nok for at give en Antydning om Dialektforholdene. Medens jeg var i Italien, havde jeg saa meget at gjøre med at tilegne mig Kultursproget, at jeg kun forbigaaende kunde beskjæftige mig med Mundarterne. Et nøiere Studium af disse vilde være af overordentlig Betydning og Interesse. Italiensk er den ældste af Romersprogets Døttre, mere lig Moderen end nogen af de andre. Desuagtet er der inden Italiens Grændser en Mængde høist mærkværdige Udviklinger af Sprogformen, hvis gradvise Overgange og Forandringer, eftersom man kommer fra den ene Egn til den anden, det vilde være af høieste Interesse at kunne forfølge. Først paa denne Maade vilde man faa en paalidelig Oversigt over Dialekternes indbyrdes Forhold, og Indsigt i deres mulige Forhold til de gamle Ursprog, der taltes udenfor Latinen, navnlig Umbrisk og Oskisk, der ere bedst kjendte og vare nær beslægtede med Latin, skjønt f. Ex. Romere og Osker neppe kunde forstaa hinanden; men det er bekjendt, at der skal ikke nogen stor Fjernhed i Slægtskab til for at gjøre Sprog indbyrdes uforstaaelige. Mange Italienere paastaa med stor Freidighed og uden nærmere Undersøgelse, at den neapolitanske Dialekt nedstammer direkte fra Oskisk, ja Prof. Pasquíni i sin Bog *„Dell' Unificazióne della Lingua in Itália"*, som han havde den Godhed at forære mig, siger endog ligetil, at Oskisk danner Grundlaget i det latinske Folkesprog og er den virkelige Fader til det italienske Sprog (S. 23: *„Túlte le antiche lingue itáliche sono affini all' òsco: fu il véro parláre fondamentále del vólgo d'Ittália: risse sèmpre, e prevàlse quándo la potènza romána decádde: ed è il véro pádre del nòstro volgáre.")* Det viser sig imidlertid, at Forfatteren ikke kjender Andet af Oskisk

end nogle faa Ord, som citeres af romerske Forfattere. Yderst faa Italienere, som Biondèlli (i Milano) og Mussáfia (ansat i Wien), have foretaget videnskabelige Forskninger af de italienske Dialekter. For at bidrage min Skjærv til at modarbeide den flotte Overfladiskhed og indføre en alvorlig Forskning foretog jeg en speciel Undersøgelse af Forholdet mellem Oskisk og Neapolitansk og kom til det Resultat, at Oskisk fjerner sig endnu mere end Latin fra Italiensk og allermest fra Neapolitansk, som jeg fandt var gaaet til det Yderste med Hensyn til Assimilation og Lettelse af alle Haardheder i Udtalen, medens Oskisk forekom mig at være betydelig haardere end Latin; vist er det, at den tillader flere Konsonantforbindelser, som i Latin vilde være umulige. Jeg offentliggjorde Resultatet af mine Undersøgelser i en liden Artikel: *„Sull' affinità dell' òsco al dialètto napolitáno"*, som blev optagen i Rivísta Bolognése, et Tidsskrift af filologisk Indhold. Jeg har ikke seet Artikelen trykt. Senere er Tidsskriftet gaaet ind. Det var ikke min Mening med min Artikel at ville afgjøre Sagen engang for alle, men at indlede en fornuftig Diskussion, støttet paa virkeligt Studium af de gamle Sprogmindesmærker. Jeg er senere kommen meget tilbage fra de i min italienske Afhandling udtalte Meninger; ved nøiere Undersøgelse tror jeg nu at have fundet en hel Del Ligheder mellem Oskisk og Syditaliensk, som jeg haaber paa et andet Sted at skulle paavise. At de fornemste Eiendommeligheder i Oskiskens Sydsystem, hvorved den især adskilte sig fra Latin og blev uforstaaelig for Romerne, ikke gjenfindes i Neapolitansk, forklarer jeg mig nu deraf, at Oskisk som Sprog tidlig blev fortrængt af Latin; herved gik det fuldstændig

Afvigende tilgrunde; kun forstaaelige og uvilkaarlige Afvigelser holdt sig som provinciel Farvning.

Italien har især i de senere Aar til sine middelalderlige Laurbær føiet en ny og betydningsfuld Litteratur. Alle Grene af Kunst og Videnskab blomstre. Italienerne tage for en stor Del mere Hensyn til den fremmede Forskning, end Franskmændene gjøre. Italienerne kunne idetmindste ét Sprog (Fransk) udenfor sit eget; i Norditalien er det meget almindeligt at kunne Tydsk. Franskmændene have derimod utrolig vanskeligt for at sætte sig ind i fremmede Sprog og fremmede Ideer. Jeg traf engang paa en italiensk Jernbane sammen med en fransk Kjøbmand, som havde været bosat flere Aar i Rom. Han talte altid Fransk, Alle forstod ham, men han forstod ikke Italiensk. Engang blev der raabt paa en Station: „*Si ferma cinque minúti!*" (Fem Minuters Ophold). Franskmanden henvendte sig til mig og spurgte tvivlende: „*ça veut dire cinq minutes, n'est-ce pas, Monsieur?*"

Italienerne ere i det Hele taget behagelige at være sammen med. Jeg ved aldrig, jeg har truffet nogen elskværdigere Karakter end gamle Dall' Ongaro. Hans Elskværdighed laa ikke blot i Ord og Væsen. Engang, da han mærkede, at det stod daarligt til med Finantserne, tilbød han mig at blive i hans Hus, saa længe jeg vilde, som hans Gjæst. „Ere vi ikke Brødre?" sagde han. Dette er let at sige, men de Fleste finde det for vanskeligt at vise det i Gjerningen.

Den yngre Generation er maaske ikke fuldt saa elskværdig som den ældre. De unge Italienere ere ikke saa varmhjertede som Franskmændene, om end ligesaa muntre og snaksomme; man bliver aldrig rigtig godt kjendt, rigtig fortrolig med dem. Sydlændin-

gerne leve paa Gader og Stræder, de ere fortrolige med hele Verden og netop derfor med Ingen. Familieliv findes ikke i vor Forstand, om end mere end i Frankrig. Det var imod Skik og Brug, at en Mand om Aftenen blev hjemme hos sin Familie; det hørte til at gaa ud paa Kafeer eller i Theatret. „En Mand, og ikke gaa ud om Aftenen!“ sagde Husets Damer en Aften, da jeg foretrak at blive hjemme. Jeg tog dette delikate Vink *ad notam*. Forresten var der hver Søndag *conversazióne* eller Soirée, hvor Alle vare velkomne til Konversation uden andet Traktement. Efterat man havde spist Middag Kl. 7, kom og gik Gjæsterne fra Kl. 8—12. Den allerfineste Maade at tage Afsked paa var at snige sig bort ubemærket. Der blev konverseret og musiceret, og under Musiceringen fulgte man den priselige Skik at tie stille, medens, som bekjendt, hos os Musiken er et yndet Middel til ret at faa Konversationen i Gang. Man sluttede sig ellers sammen i Grupper og samtalede ret utvungent; men der er altid et Baand paa den italienske Konversation, og det er den Stivhed, som ligger i Sproget selv. Den evindelige Tiltale i tredie Person, *Lei*, sjeldnere *Ella*, holder altid Individerne i en vis Afstand fra hinanden. Det mere gemytlige *Voi* (I) hørte jeg kun brugt af Dall' Ongaro og paa Theatret, foruden i Syditalien. Kun Slægtninge eller Barndomsvenner sige *tu* (du) til hinanden.

Italienerne er et begavet Folk, ligesom Romerne vare, men paa en anden Maade. Den italienske Nationalkarakter synes os at stemme mere med Landets sydlige Beliggenhed end Romernes. Det forekommer os underligt, at en saa alvorlig, streng og praktisk Karakter som den romerske kunde udvikle sig i et

saa solbeskinnet Land som Italien. Men at deri intet Unaturligt var, vise Lakonerne os, hvis Karakter havde megen Lighed med Romernes. Hvad der forekommer os varmt, er tempereret i Sammenligning med den hede Zone.

Den gamle romerske Sjæls- og Legemskraft findes endnu hos Italienerne. Kun ledes den ofte, ligesom hos Romerne i Forfaldstiden, i en falsk og skadelig Retning. Ynglingerne styrte sig som oftest tidlig i Udsvævelser, der sløve og svække Sandsen for ædlere Interesser, om end Legemet paa Grund af en overordentlig Nervekraft ofte synes at udholde dette Liv. Man ser mange livskraftige Oldinge, hvis Alder hos os vilde dømme dem til Sløvhed og Affældighed. Overhovedet er det tvivlsomt, om det holder Stik, at Livsvarigheden er større i Norden. Det har overalt i Frankrig, Italien og Spanien været mig paafaldende, hvor langt raskere, rørigere og livligere gamle Folk gjennemsnitlig vare end hos os. Hos os er det en sjelden Undtagelse, naar Folk i Ottiaarsalderen endnu kunne skjøtte sine Forretninger eller beskjæftige sig med aandeligt Arbeide. I Madrid saa jeg en Bibliothekar, som var niti Aar gammel, endnu rask og livlig. Den Mand, som ifjor stillede sig i Spidsen for en af de smaa Revolutioner, uden hvilket Livet for den pyrenæiske Halvøs Beboere vilde savne den behørige Afvexling, Portugiseren Saldanha, almindelig kaldet „Bedstepapa", var ogsaa en Mand paa niti Aar. Det er det stærkere og stadigere Sollys, som har denne oplivende Indflydelse. Lyset er Menneskets naturlige Incitament.

Italien og Italienerne ere i alle Henseender lykkelig begavede; høist beklageligt er det, at ikke alle

disse Gaver benyttes, som de skulde. Det bekjendte *Dólce far niénte* spiller endnu en sørgelig stor Rolle i Italien. Livet er let og skjønt, hvorfor skal man anstrænge sig? Heller nøie sig med det mindst mulige end undergaa nogensomhelst *fatica*. I Rom, i den bekjendte Gade *Via della Purificazióne*, saa jeg nogle Portioner af en ubeskrivelig Art Suppe, der blev uddelt fra et Kloster; jeg erfarede, at Mange levede udelukkende af én saadan Portion om Dagen; finde de saa dertil en bortkastet Cigarstump, saa er Toppunktet af fysisk Velvære naaet, og man dovner sig grundigt paa en Bænk eller Trappe den hele udslagne Dag; kun i én Retning er man flittig: den Iver og Udholdenhed, hvormed man overhænger den Fremmede med Tiggeri, er virkelig en bedre Sag værdig. Værst var det naturligvis i Kirkestaten. Ved Ankomsten til en Station i Nærheden af Rom hørte jeg allerede, før Toget standsede, en ungdommelig gjennemtrængende Røst, som udraabte i en ynkelig, slæbende Tone: „*Mi dia qualcosellina, Signóre! Me lo búlti quà, Signore!*“ [1] En af Passagererne tilkastede Gutten, som stod bag et Gjerde, en Kobbermynt paa Betingelse af, at han skulde holde sin Mund, hvilket han høitidelig lovede. Ikke før havde han faaet Skillingen, før han begyndte igjen: „*Mi dia*“ o. s. v. Dette Gjærde, som var opbygget af Direktionen, syntes kun at forøge Tiggeriets Tillokkelser. Ved Siden af Gutten stod to mindre Udgaver af samme Sort, som forenede sine Stemmer med hans. Lidt længere borte stod en gammel Mand, rimeligvis Bedstefader til de tre Haabefulde, og blandede sin Røst med deres: „*Abbia misericòrdia di quésto póvero*

[1] Giv mig en liden Ubetydelighed, Herre! Kast det hid til mig, Herre!

vècchio, Signore! per la sánta Madònna benedétta, che Dio glielo renderà nell' áltro móndo![1] Men en gammel Kone, rimeligvis Bedstemoderen, tog dog Troen fra dem Allesammen med sin skingrende Røst, idet hun sagde omtrent det Samme, blot i Feminin: *questa povera vecchia!*" Stakkels Folk! hvilken almindelig Elendighed! En Maaned derefter kom jeg paa Tilbagereisen forbi det samme Sted: nøiagtig de samme Personer paa de samme Pladse. Det var klart, at disse Folk levede deraf; medens Forældrene maaske arbeidede (det skulde da være, at de vare endnu dovnere end de Andre og ikke engang gad tigge), indsamlede Bedsteforældre og Børnebørn fromme Gaver. Hvilken lykkelig Familie!

I det egentlige Italien arbeidede Regjeringen paa at faa Tiggeriet udryddet; men det gik langsomt dermed. Jeg saa et godt Exempel derpaa. I *Fièsole*, det gamle *Fæsulæ* i Nærheden af Florents, skulde Skytspatronens Fest feires, naturligvis som sig hør og bør i Forbindelse med et Marked, *fièra* (spansk *féria*, engelsk *fair*, af det latinske *feriæ*, Ferie; ikke af *forum*). Jeg begav mig da om Morgenen afsted paa den smukke Vei, som lidt efter lidt hæver sig op fra den brede Arnodal. Men jeg fik snart Andet at tænke paa end paa den skjønne Natur. Veien var formelig besaaet af Tiggere, der fremviste forkrøblede Arme eller Ben, som det var en ren Pine at se paa. Hvorfra kom alle disse Vanskabninger? Der var i Hundrevis af dem; det var, ligesom de voxede op af Jorden eller ligesom Padder i Regnveir. Jeg havde virkelig min Nød med at bane mig Vei gjennem disse Rækker af Lazaruser.

[1] Hav Medlidenhed med mig stakkels gamle Mand, Herre! for den hellige velsignede Jomfrus Skyld; Gud vil nok gjengjælde Dem det i den anden Verden!

Næste Dag erfarede jeg, at Politimesteren i Florents havde faaet Nys om denne Trafik; han begav sig da afsted, civilklædt, for at undersøge Sagernes Tilstand; jo ganske rigtig, der kom de i Skokkevis og overhængte ham ligesom de Andre. Men det var nok den Urette, de henvendte sig til dengang. Øieblikkelig faar Politimesteren fat i en tom Diligence og putter ind i den alle dem, han kunde faa fat paa. Men nu først begyndte det Mærkværdige. Da de Andre saa det, begyndte pludselig de Blinde at se, de Halte at gaa, og Alle tog ordentlig tilbens. Imidlertid førte Politimesteren sin Fangst paa Kontoret, og det befandtes da, at Nogle havde malet sine Arme, Andre sine Ben, atter Andre havde falske, med fæle Saar udstyrede Ben liggende foran sine egne. Tre skikkelige Koner, „som aldrig før havde været straffede", agerede blinde ved Hjælp af nogle store blaa Briller. Efter en løselig Beregning skulde omtrent tre Hundrede saadanne Kunstnere have været paafærde.

Men man kan ikke forundre sig over den lavere Klasses Dovenskab og Tiggeri i et Land som Italien, hvor den formelig har været oplært dertil. Hvad man maa forundre sig over og beklage, er at de bedre Stillede, som have i sin Magt at bringe Landet frem, gjøre saa Lidet derved. Store Landstrækninger ligge øde, der i Oldtiden vare opdyrkede og frugtbare, som Roms Omegn og Sicilien. De store Godsbesiddere have efterhaanden ladet sine Eiendomme forfalde og finde det nu bekvemmere at udleie de usle Enge til nogle smaa Forpagtere fremfor at opdyrke dem. Et Exempel paa Italienernes Mangel paa Foretagsomhed er Havnen ved Bríndisi. Denne By, beliggende ved Endepunktet af den adriatiske Jernbane, kunde blive et nyt

Centrum for Verdenshandelen, Knudepunktet for Forbindelsen mellem Europa, Asien og Afrika. Dette har man længe kunnet forudse, og endnu findes der ingen ordentlig Havn eller Molo! Med snegleagtig Langsomhed har Regjeringen lavet sig til at gjøre Noget derved, men endnu vil det formodentlig vare mange Aar, førend der bliver Noget deraf.

Den Del af Italien, hvor der arbeides, er det Nordlige. Her findes en betydelig Industri, som tildels maaler sig med Frankrigs. Her ligesom i Spanien og tildels Frankrig er det Bedste i Nord. Norditalienerne have ogsaa noget mere Nordisk eller Germanisk i sit Udseende end de Andre. Fra det Nordlige udgaar Italiens Livskraft, derfra er den Tanke udgaaet, der har samlet det til Et.

I Norden er det vistnok især, at Videnskaben trives, og tildels Litteraturen, navnlig forsaavidt som der skrives og læses mere; men Sproget lægger her Hindringer i Veien; det er yderst vanskeligt for en Norditaliener at skrive let og naturligt, da det allerede er slemt nok for Toskanerne. Derfor er paa det aandelige Gebet Adskillelsen mellem de forskjellige Egne mindre; ogsaa i Mellemitalien og Naapel er der dygtige Videnskabsmænd. I det Hele taget maa man sige, at Videnskaberne staa paa en meget respektabel Høide i Italien.

Jeg skal blandt Sprogforskere fremhæve Ascoli i Milano, hvis Navn har europæisk Berømmelse; han er en af den sammenlignende Sprogforsknings mest udmærkede Dyrkere; Comparétti i Pisa har overordentlig omfattende Studier. Derimod er det videnskabelige Dialektstudium endnu temmelig forsømt, som ovenfor omtalt. Man har rigtignok temmelig fuldstæn-

dige Ordbøger for de fleste Dialekter, men de fleste af disse ere ikke skrevne i videnskabeligt Øiemed, men for at udbrede Kjendskab til Italiensk, der for Nord- og Syditalienerne er at betragte som et fremmed Sprog. Det er et af mit kjæreste Ønsker engang at kunne komme tilbage til Italien for at anstille grundige Undersøgelser af Dialekterne, der her vilde bringe et Udbytte som i intet andet romansk Land.

Medens jeg i Florents udarbeidede min Afhandling om Oskisk og Neapolitansk, benyttede jeg flittig *Bibliotèca Nazionàle (Magliabecchiàna).* Dette var hensigtsmæssigere indrettet end Bibliothèque Impériale i Paris. Ved Indgangen var et Værelse optaget af alfabetiske Kataloger, hvor Enhver kunde eftersøge, hvad han havde Brug for. Da Bibliotheket ikke meget hurtig forøgedes, var Katalogen ikke vanskelig at holde *à jour.* Man havde indrettet sig meget fornuftig med en Mængde rene Blade; paa de andre var kun den ene Side fra først af beskreven. Et Par Gange besøgte jeg *Bibliotèca Laurenziàna,* hvor jeg med stor Glæde saa Haandskrifter af Dante og flere Forfattere fra Middelalderen; den største Skat var dog Medicæerhaandskriftet af Virgil fra 4de Aarhundrede e. Kr.; det er skrevet i Norditalien med Uncialer og røde Initialer. Bibliothekaren, en overmaade forekommende Mand, Pater Anziàni, omtalte vor Professor Caspari, som havde besøgt Bibliotheket, med stor Agtelse og Beundring.

Forelæsninger hørte jeg nogle af ved *Institùto degli Stùdi superiòri* i Florents, men dels vare de ikke af synderligt Værd, dels vel elementære; det Første gjælder om Giuliànis over Dante: hans Fortolkning bragte ingen virkelig Oplysning, men han forstod at fremsætte

en anden Form af Overtroen; det „hjælper“ at bede til Madonna, ligesom det „hjælper“ at bære et Horn mod det „onde Øie.“ Der var et lidet Kapel i Florents, som var meget flittig besøgt af de Troende; her opsteg hver Dag de varmeste Bønner om en *„tèrno al lòtto*;“ den herværende Madonna ansaaes nemlig for at øve en særegen mægtig Indflydelse paa Lotterispillet; at de skulde være noget Ondt i at bede Madonna om noget Saadant, kunde aldrig falde nogen Italiener ind: *„la Madònna è tánto buòna!“* Madonna er saa god! Er nu Madonna saa lunefuld ikke at opfylde de varme Bønner, kan man nok faa høre Folk udraabe: *cattiva Madònna!* slemme Madonna! Naar Madonna er saa mægtig og jeg har bedet saa pent til hende, hvorfor kunde hun da ikke have vist mig den Tjeneste? De lavere Klasser her ere at betragte dels som Børn, dels som Hedninger. Ogsaa en anden hedensk Side har Madonnakultusen; i den skjønne Kvinde med det deilige Barn, *„Madònna col bambino“*, er det Skjønheden, som tilbedes, fordi den tilfredsstiller en Trang; det bliver et Slags Fortsættelse af Venus og Amor under andre Navne.

Kunsten ligger udenfor min Kompetence; jeg skal kun i Forbigaaende bemærke, at den italienske Kunst forekom mig virkelig levende og i Fremgang, medens den nyere franske Kunst forekom mig som oftest af tvivlsomt Værd, sandselig, realistisk og idéfattig. Carpeaus Dandserinder foran den store Opera ere vilde Bakkantinder eller rettere Furier, som fortæres af sin egen Lidenskab. Den antike Tradition har aldrig været ganske uddød i Italien. Louvre har vistnok en god Samling af antike Skulpturer; det var der, at Heine lod sig bære hen før sin Død for endnu en Gang at betragte

„die liebe Frau von Milo"; men noget helt eller samlet Begreb om de gamle Billedhuggerværkers udødelige Skjønhed kan man ikke faa, før man kommer til Italien.

I Februar 1870 tog jeg Afsked med *la bella Firenze* og reiste i Følge med min Ven, den bekjendte danske Sprogforsker Vilh. Thomsen, som netop var ankommen fra Tydskland, til Rom. Her tilbragte jeg ialt en Maaned, dels med Sprogstudier, dels med at besøge Museer; især havde jeg stor Glæde af Skulpturerne i Vatikanet.

Det var mig paafaldende, hvor almindelig Misfornøielsen var med Paven og Præsterne. Før havde man fortalt mig, at Romerne fandt sig meget vel under den pavelige Styrelse, fordi Paven af Peterspengene udredede Halvparten af Budgettet. Men jeg fandt, at Alle, fra de Høieste til de Laveste, vare misfornøiede. Baade havde man høie Skatter, og man manglede Frihed. Præsterne blandede sig i de mest private Forhold. Kvinderne vare udsatte for deres Efterstræbelser. En af mine Landsmænd fandt engang, som han kom ind i Kjøkkenet, en Præst liggende paa Knæ for Værtinden. En simpel Romer fortalte mig, at da en ung Kone engang i Skriftemaal havde bekjendt, at hun havde været sin Mand utro, havde Præsten spurgt hende, om Elskeren da var saa smuk? „Kan du ikke heller tage mig, saa skal du faa Absolution gratis." Derpaa havde de berammet Stævnemøde i Kirken. Præstens Broder, som var en brav Mand, havde været Vidne til denne Profanation og var bleven saa forbittret, at han havde udraabt: „Var du ikke min Broder, skulde jeg have dræbt dig." Min Hjemmelsmand, som havde Historien fra denne Broder, fortalte mig dette ikke som noget Morsomt, men med dyb Harme.

Der er adskillige protestantiske Kirker i Italien;

i Florents hørte jeg hver Søndag en meget dygtig ung Italiener prædike med stor Veltalenhed; jeg tror, han var Norditaliener. Menigheden var ikke saa ganske ubetydelig. I Rom taales „Kjætternes" Kirker kun udenfor Murene, saavidt jeg ved. Jeg tror for Resten, at Protestantismen vanskelig vil vinde synderlig Udbredelse i Sydeuropa. Den ligger ikke for Sydlændingerne. Det egentlige Folk hernede har altid faktisk været hedensk, forsaavidt det har havt en Religion, som væsentlig har bestaaet i ydre Ceremonier og udenadlærte Bønner. Det Land, hvor jeg har fundet de bedste og oprigtigste Katholiker, er Frankrig. Udenfor Paris er der en Mængde troende Katholiker ogsaa blandt de dannede Klasser. Jeg lærte at kjende flere af disse og fandt i dem udmærket agtværdige og brave, snille Folk. Der var hos dem en uskrømtet, barnlig, freidig Fromhed, som ikke kunde virke andet end velgjørende, idet den hverken søgte at stille sig selv tilskue eller at skjule sig for Spottere. Paa den anden Side virkede naturligvis den katholske Aandstvang hæmmende paa Tænkningen. En af mine katholske Venner tilstod, at Protestanter og Muhammedanere i Almindelighed bleve stillede i Klasse sammen. De katholske Præster i Frankrig stode uendelig over de italienske efter Alt, hvad jeg kunde forstaa. Jeg kjendte flere, som vare meget elskværdige, men religiøse Spørgsmaal var det umuligt at diskutere med dem; de have ikke Lov at tænke paa egen Haand; Autoriteten skal være dem Alt.

En af Roms Eiendommeligheder var dets Institutioners Ælde og Ærværdighed. Naar man spurgte om Grunden til en eller anden Besynderlighed i Rom, fik man altid til Svar, at saaledes havde det altid været. Jeg besaa en Dag Vatikanets Bibliothek og ytrede for

Kustoden min Forundring over, at det kun var aabent fra Kl. 9—12, hvortil Manden svarede: *„Cosi fu sèmpre, e cosi sarà!“* (saa har det altid været og skal altid blive). Svaret blev givet med den høitidelige Overlegenhed, som om han selv repræsenterede de Sekler, der vare gaaede hen over „den evige Stad“; jeg ventede næsten at høre Slutningssatsen *„in omnia sæcula sæculorum!“*

En af Roms ærværdige Institutioner var ogsaa *Pasquino* og *Marforio*, to Statuer, hvorigjennem Satiren under Pavevældet skaffede sig Udløb. Marforio besørgede Spørgsmaal, Pasquino Svar. Paa den Tid, da Napoleon I røvede og plyndrede i Italien, spurgte Marforio en Dag: *„Pasquino! che tèmpo fa?“* Pasquino svarede: *„Uh! fa un tèmpo da làdri!*[1] Nogle Dage efter kom der et Spørgsmaal: *Pasquino! e véro che i Francési so' tútti làdri?* Svar: *„Tútti, no; ma buòna pàrte.“*[2] Da Pave Clemens XI sendte store Pengesummer til sin Fødeby Urbino, spurgte M.: *„Che fài, Pasquino?“* Svar: *„Eh! guàrdo Róma, che non vàda a Urbino.*[3] Pasquino kan ogsaa Latin. Da Pave Alexander VII døde, spurgte M.: *„Che ha détto er pàpa prima de morì?“*[4] Svar:

Maxima de se ipso, *Turpia de cardinalibus,*
Plurima de parentibus, *Pauca de Ecclesia,*
Prava de principibus, *De Deo nihil.*[5]

[1] „Pasquino, hvordan er Veiret?“ — „Hu, det er et nederdrægtigt (røveragtigt) Veir.“

[2] „Pasquino, er det sandt, at Franskmændene alle ere Røvere?“ — „Alle just ikke, men en god Del (Bonaparte).“

[3] „Hvad bestiller du Pasquino?“ — „Aa, jeg passer paa Rom, at det ikke reiser til Urbino.“

[4] „Hvad talte Paven om, førend han døde?“ (*er* = *il*, *mort* = *morire*).

[5] Mest om sig selv, — en hel Del om sine Slægtninge, — Ondt om Patricierne, — stygge Ting om Kardinalerne, — Lidet om Kirken, — om Gud Ingenting.

Romernes Færdighed i Latin havde ogsaa jeg Anledning til at beundre. En Dag under Konciliet var en Del franske Geistlige komne op paa et af Museerne, og en lærd Jesuit førte dem omkring, idet han paa det eleganteste Latin forklarede Gjenstandenes Betydning; først med den italienske Udtale faar Latinen sin rette, majestætiske Klang; det er ogsaa den, som staar nærmest den gamle Udtale. De franske Præster derimod følte sig saa meget mindre tiltalte deraf, som de ikke vare synderlig stærke i Latinen selv med fransk Udtale; de spurgte ham da, om han ikke talte Fransk, hvortil Jesuiten svarede med Værdighed: *„Lingua utor Latina aut Italiana, non Francogallica.“* En fransk Biskop var især ilde faren. Han skulde have Oplysning om et kronet Billede og udbrød stammende: *„Quis est ... illé ... avec coronám?“*

Endnu et Par Pasquinader maa jeg tilføie. Da Sixtus V havde udnævnt sin Søster, som forhen havde været Vaskerkone, til Grevinde, spurgte Marforio: *„Pasquíno, perché pòrti la camícia tanto súdicia?“* Svar: *„Cóme ho da fáre? La mía lavandája è diventáta principéssa!“*[1] Paven blev rasende over denne Fornærmelse, men idet han skjulte sin Forbittrelse, lod han bekjendtgjøre, at han vilde skjænke Forfatteren Livet og en Belønning paa 10,000 Scudi, dersom han angav sig selv. Stakkelen faldt i Fælden; Paven holdt rigtignok sit Løfte, men han lod afhugge hans høire Haand, „for at han aldrig mere skulde skrive saa skandaløse Ord!“

Da en anden Pave havde lagt Told paa Tobakken, fandt man en Morgen skrevet paa Vatikanets Mur: *„Contra folium, quod vento rapitur, obstendis potentiam*

[1] „Pasquino, hvorfor har du saa skiden Skjorte paa idag?“ — „Hvad skal jeg vel gjøre? min Vadskerkone er bleven Prinsesse!“

tuam et stipulam siccam persequeris?[1] Paven, som blev underrettet om Satiren, befalede, at man ikke skulde udslette Ordene, og sagde, at det vilde glæde ham meget at lære Forfatteren at kjende, som visselig maatte være en begavet Mand. Dette Pavens Ønske blev opfyldt, da man kort efter fandt Ordene undertegnede *Job*. Ordene vare nemlig tagne af Jobs Bog XIII, 25. Da lod Paven bekjendtgjøre, at han udlovede en stor Pengesum til Satirikeren, hvis han vilde mælde sig; men denne, som formodentlig tænkte paa, hvorledes Forfatteren til Pasquinaden mod Sixtus V's Søster var bleven belønnet, gik om Natten og tilføiede efter Navnet *Job* Ordet *gratis*. Saaledes maatte Paven beholde sin Belønning for sig selv.

En Mand, som med Rette er berømt for sine Satirer over Pavedømmet, er Giusèppe Gioacchíni Bèlli, død 1863. En af hans bedste er følgende, som tillige kan tjene som Prøve paa den romerske Dialekt. Fordoblingen i Begyndelsen af Ord betegner en kraftigere Udtale.

L'Uccupazzióne[2] der Pápa o 'na vitáccia da cáni.

Ah! nun[3] *fa gnènte*[4] *er*[5] *Pápa? Ah! nun fa gnènte?*
Ah! nun fa gnènte lúi, brútte marmòtte?
Accusì[6] *vve*[7] *pijjásse*[8] *'n accidènte,*
Com' er Papa fatíca giórno e nòtte!

Chi párla co' Ddío-pádre-onnipotènte?
Chi assòrve[9] *tánti fíjji*[10] *de mignòtte?*

[1] Udstrækker du din Magt mod det Blad, som henveires af Vinden, og forfølger du et tørt Straa?

[2] Ital. *occupazióne.* [3] *non.* [4] *niènte.* [5] *il.* [6] *così.* [7] *vi.* [8] *piglidsse.* [9] *assòlve.* [10] *fígli.*

Chi vva in carròzza a bbenedì[1] *la ggènte?*
Chí mánna[2] *fôra*[3] *l'indurgènze*[4] *a bbòtte?*

Chi jje[5] *li*[6] *cónta li cudríni*[7] *súi?*
Chi l'ajjúta a ccreà[8] *li cardináli?*
Le gabbèlle, perdío! nu' le fa lúi?

E quell' ántra[9] *fatíca da facchíno*
De strappà[10] *tutt' er giórno i momoriáli,*[11]
E bbuttà[12] *li pezzétti in ner*[13] *cestíno?*

Oversættelse.[14]

Pavens Bestilling eller et Hundeliv.

Saa Paven Intet gjør? Saa han gjør Intet?
Saa det er Ingenting, I dumme Bæster![15]
Gid I saasandt maa times alt det Værste,
Som Paven Dag og Nat maa slæbe, slide.

Hvem er det da, som taler med Vorherre?
Hvem absolverer denne Flok Bastarder?
Hvem reiser ud i Vogn at signe Folket?
Hvem sender Aflad tøndevis rundt Verden?

Hvem har han til at tælle Penge for sig?
Hvem hjælper ham at vælge Kardinaler?
Og Skattene, ved Himlen, gjør ei han dem?

Og tænk saa dette andet Sjauerarbeid,
At sidde hele Dagen og sønderrive
Ansøgninger og kaste dem i Kurven?

[1] *benedíre.* [2] *mánda.* [3] *fuòra, fuòri.* [4] *le indulgènze.* [5], [6] *glieli.* [7] *quattríni.* [8] *credre.* [9] *áltra.* [10] *strappáre.* [11] *memoriáli.* [12] *buttáre.* [13] *nel.*

[14] Sonettens Versemaal er nogenlunde gjengivet, men Rimene har jeg maattet opgive.

[15] ordret: stygge Murmeldyr.

Det led nu til Ende med mit Ophold i Italien.

Jeg kunde dog ikke forlade Italien uden at have seet Neapel og Pompeji. *„Vèdi Nápoli e pòi mòri!“* [1] heder det. Thomsen og jeg gjorde ogsaa denne Reise sammen, hvorved jeg ligesom i Rom havde megen Nytte og Glæde af hans store Lærdom i alle Retninger. Vi tilbragte en Uge paa denne Expedition; fem Dage i Neapel og to i Pompeji. Jeg havde Anbefaling fra Dall' Ongaro til Fiorèlli, den berømte Direktør for Museet i Neapel og Udgravningerne i Pompeji. Han modtog os yderst velvillig og skaffede os alle de Oplysninger, vi ønskede, samt gratis Adgangskort til Udgravningerne. Da vi efter to Dages Forløb kom tilbage, bemærkede han: *„hánno fátti móllo prèsto lor signóri!“* [2] Det var her i Museet af særegen Interesse at se, hvorledes de i Herkulanum fundne Bøger blive afrullede ved en egen Mekanisme, saa at den beskrevne Side bliver fuldkommen læselig. Desuden glædede det mig at betragte de oskiske Indskrifter.

Det er en eiendommelig Fornemmelse ved i Pompeji at betræde de samme Stene, som Romerne gik paa for 1800 Aar siden. Man har vanskeligt ved at tro, at efter saa lang Tid saa Meget kan være uforandret. Tiden tillod ellers ikke at fordybe os saa megét i disse Studier, som det havde været ønskeligt.

Jeg reiste nu i Følge med Thomsen samme Vei tilbage, tog det sidste Farvel med Rom og Florents, skiltes fra Thomsen i Pisa og reiste fra Livorno med Dampskib til Marseille. Der er nemlig, mirabile dictu! ingen direkte Kommunikation mellem Italien og Spanien. Veien gaar over Marseille. Dampskibet anløb

[1] Se Neapel og dø!

[2] Mine Herrer ere hurtig blevne færdige.

Bastia paa Corsica og blev liggende der en halv Dag, saa jeg fik Anledning til at se denne mærkelige Ø og høre dens Dialekt, som er en af de bedste i Italien og nærmer sig meget til den toskanske.

III.

SPANIEN.

Fra Marseille reiste jeg med Jernbanen til Perpignan. Herfra var Banen endnu ufuldendt, og jeg maatte derfor reise en hel Dag med Diligence til Geróna (i Oldtiden Gerunda) i Spanien. Pyrenæerne frembød paa dette Punkt intet videre Mærkeligt; smukke, grønklædte Aase, hvorigjennem Veien slyngede sig. Det var en behagelig Afvexling efter det ensformige, flade Sydfrankrig. Ved at komme ind i Spanien bliver man betagen af en vis Formodning om, at nu ophører den almindelige, regelmæssige, europæiske Civilisation, og den lovløse Tilfældighed, den ægte Røverromantik begynder. Virkeligheden stadfæstede til en vis Grad denne Formodning. Jeg maatte betale dobbelt for Deligencen, fordi man først havde narret mig til at tage Billet til en, som gik om Natten efter en hel Dags Ophold i det dræbende kjedsommelige Perpignan. I Gerona forsvandt min Jernbanebillet paa en hemmelighedsfuld Maade. Men dette var kun Smaating, som man ved de fleste Landes Grændser er udsat for.

Paa en Søndag Morgen i en af de sidste Dage i Marts 1870 gik jeg med Jernbane til Barcelona. Der laa endnu Sne paa mange Steder i Katalonien, som tildels ligger meget høit. I Barcelona tog jeg ind i

Fónda de las cuátro naciónes, hvor Prisen for Værelse var moderat, 8 Realer (omtr. 45 Sk.) om Dagen; da imidlertid Maden var dyr der, fandt jeg mig foranlediget til at spise ude i Byen, i hvilken Anledning Værten fandt sig i den Nødvendighed at maatte forhøie Prisen for Værelse til 10 r. Idet jeg spadserede paa La Rámbla, en stor Promenade, som gjennemskjærer Byen, kom jeg til Theatret og mit Blik faldt paa en katalansk Plakat: *„La Passió y Mort de nóstre Senyór Jesu-Christ"*, som samme Aften skulde opføres der. Jeg besluttede at gribe Anledningen til engang at se en af de gamle middelalderlige Passionsskuespil og paa samme Tid gjøre mig bekjendt med det katalanske Sprog. Jeg fik kjøbt Texten ved Indgangen og kunde ved Hjælp af den godt følge med. Den nuværende Text skrev sig fra Slutningen af forrige Aarhundrede, men man antager paa Grund af Tonen og Sprogformen, at den i Virkeligheden var meget ældre, helt fra Middelalderen. Det er et høist eiendommeligt Skuespil. Fra katholsk Standpunkt var der intet Forargeligt deri. Lidelseshistorien blev opført i sin Helhed, med fuldstændig barnlig Enfoldighed, med Simpelhed og Værdighed, uden Tanke om, at Nogen kunde tage Anstød. De fleste Protestanter vilde vel have følt sig forargede. Publikum bestod her især af de lavere Klasser, der synlig følte sig tiltalte og opbyggede, skjønt her som ellers hos Sydlændingen Rørelsen var blandet med barnagtig Tankeløshed; saaledes var der Nogle, som lo, da Kristus blev hudstrøgen. Men det var kun enkelte Undtagelser. Ellers sad Katalanerne med spændt Opmærksomhed og fulgte Stykket, som varede 4—5 Timer. Tonen og Stilen havde virkelig en middelalderlig Inderlighed og Enfold.

Jeg besluttede at blive en Ugestid i Barcelona, saa vidt, at jeg kunde faa sat mig lidt ind i den katalanske Dialekt. Lykken var' mig gunstig. Da jeg den følgende Dag begav mig ind til en Boghandler for at spørge efter katalanske Bøger, var der netop en ung Mand tilstede, som blev opmærksom derpaa og tiltalte mig i den Anledning; vi kom strax i en meget livlig Samtale, naturligvis paa Kastiliansk, thi det Katalanske maatte jeg nøie mig med at kunne læse. Han var ingen Ringere end Præsidenten i den katalanske Maalstræverforening *„La jóve Catalúnya"* (det unge Katalonien); jeg kalder det Maalstræverforening i Mangel af noget bedre Udtryk, thi Katalanerne behøve ikke at stræve efter at faa et Sprog, de have det allerede og have havt det i mange hundrede Aar næsten uforandret, som det var i Middelalderen, et Sprog, som med ringe Afvigelse tales af 5—6 Millioner Mennesker. Imidlertid er Navnet for saa vidt berettiget, som det Kastilianske var blevet eneraadende, og Sandsen for at benytte Modersmaalet som Skriftsprog var gaaet tabt; da opstod for et Snes Aar siden nogle unge Digtere, hvoriblandt den berømte Balaguer var en af de første, som vakte de gamle poetiske Væddekampe fra Trubadurernes Tid til nyt Liv; han var selv den første, som blev kronet ved disse *„jochs floráls"* (Blomsterlege).

Her sang han det første nedenfor anførte Digt.

Den kastilianske Oversættelse er udført af Digteren selv, og findes i Udgaven af hans *Poesias Catalánas*. Den hidsættes her til Sammenligning mellem Sprogene.

Med Hensyn til Udtalen i Spansk bemærkes: *c* foran *e* og *i* udtales som læspende *s*, nærmer sig det engelske haarde *th*, men har mere *s*-Lyd; paa samme Maade

udtales *z* bestandig; *g* foran *e* og *i* udtales omtrent som tydsk *ch*, noget dybere ned i Halsen; paa samme Maade udtales *j* altid; *ñ* udtales som mouilleret *n*, fransk *gn*; *ll* udtales som virkelig mouilleret *l*, ital. *gl*; (ikke som *j*); *ch* betyder eng. *ch*, fransk *tch*; *y* udtales som vort *j*; *h* er altid stumt; *u* i *qu* og *gu* er stumt foran *e* og *i* f. Ex. *Guadalquibir* udt. *Guadalkibir*, *guérra* udt. *gerra*; dobbelt *r* udtales stærkt og rullende med Tungespidsen, ligesom enkelt *r* i Begyndelsen af Ord.

Accenten ligger i Regelen paa sidste Stavelse, hvis Ordet ender paa en Konsonant, men paa næstsidste, hvis Ordet ender paa en Vokal; kun Undtagelser betegnes med Accent f. Ex. *Cádiz*, *Perú*, *héroe*, *atmósfera*, *lágrima*. Skjønt dette er tilstrækkeligt for den, som kjender noget til Sproget, har jeg dog til større Veiledning overalt tilføiet Accenterne.

Katalansk.[1]	Kastiliansk Oversættelse.
Cansóns d'amór murmurarán mos llábis[2]	*Canciónes de amór murmurarán mis lábios, si me dáis pláza*
Si m' donáu lloch[3] *dels Jochs*[4] *en lo festí.*	*en el festín de los Juégos.*
La llengua de mos ávis	*La léngua de mis abuélos*
Jo sols conèch; so un bárdo llemosí[5]	*conózco tan sólo; sóy un bárdo lemosín.*

[1] Til Veiledning har jeg ogsaa i Katalansk tilføiet Accenter; Gravis betegner som i Italiensk aaben Udtale f. Ex. *Dèu* Gud, lat. *deus*; *déu* bør, lat. *debet*. [2] *ll* betyder som i Spansk en Sammensmeltning af *l* og *j* (mouilleret *l*). [3] *ch* betyder *k*. [4] *j* som i Fransk. [5] Limosinsk o: fra Limoges, egentlig et Navn paa Provençalsk, hvormed Katalansk stadig bliver gjort til Ét, medens der altid har været en kjendelig Forskjel mellem dem. Men den katalanske Patriotisme finder sig smigret ved at faa saa stort et Fædreland.

Los Jochs Floráls son fills de la Provénsa
I pus la pórta obríu als Jochs Floráls;
Sería fèr á lo passát ofènsa
Lo desdenyár[1] las árpas provensáls.

Los Juégos Floráles son hijos de la Provénza, y pués que abrís la puérta á los Juégos Floráles, sería hacér úna ofénsa á lo pasádo el desdeñár las líras provenzáles.

Jo bè sè que la llengua de Castélla
Es dólsa, á fe, com del Himèt la mel;
La escólta 'l cor perqué la reb[3] la orélla
Com un cant armoniós baixát[3] del cel.

Yo bién sé que la léngua de Castílla es dúlce, á fé, cómo la miél de Himéto; la escúcha el corazón porqué la recíbe el oído cómo un cánto armonióso bajádo del ciélo.

Mes ma llengua es la llengua en que algún día,
Componguéren[4] sos láys los trovadórs,
Y l' mon trobáva dólsa l'armonía
De llurs descórts y llurs cansóns d'amórs.

Péro mi léngua es la léngua en que (algún día) un tiémpo compusiéron sus láys los trovadóres, y el múndo hallába dúlce la armonía de sus „descórts" y sus canciónes de amóres.

Oversættelse.

Elskovskvad skal mine Læber nynne,
Hvis Rum I give mig ved Blomsterfesten.
Alene mine Fædres Maal jeg kjender,
Jeg er en katalonisk Trubadur.

[1] *ny* betyder en Sammensmeltning af *n* og *j* ligesom det spanske *ñ* (mouilleret *n*). [2] *rébre r*) modtage, af *rehébre(r)* for *recébre*, lat. *recípere*, sp. *recibír*. Jfr. kat *rahó* sp. *razón*. [3] *ix* udtales som fransk *ch*. [4] Reglerne for Udtalen af *gu* og *qu* som i Sp., altsaa *u* stumt foran *e* og *i*.

Blomsterlegene er Sønner af Provence,
Og har I aabnet Døren først til Blomsterfesten,
Krænke vilde det vor Fortids Minder
At agte ringe Harpen fra Provence.

Jeg ved, at Tungemaalet i Kastilien
Forvist er sødt som Honning fra Hymettos;
Det gaar til Hjertet, det paa Øret falder
Som yndig Sang, nedstegen nys fra Himlen.

Men mit er Maalet, hvori Trubadurer
Engang sang sine „Lais" til Harpens Strenge,
Og Verden lytted til de søde Toner
Af deres Skjæmtekvad og Elskovssange.

En anden Sang af Balaguer:

Katalansk Text.	Kastiliansk Oversættelse.
Lo Senyór dels Estéls.	**El Señór de las Estréllas.**
La nína era malálta,	*Le niña estába enférma, y,*
Y lo cor d'angústia ple,	*con el corazón lléno de angústia,*
Sa maréta la vetlláva,[1]	*su madrecíta la velába, la velába*
La vetlláva al costát séu.	*a su ládo.*
— Maréta, ¿qui[2] *fá brillár*	*— Madrecíta, ¿quién háce brillar*
Las estréllas en lo cel?	*las estréllas en el ciélo?*
— Lo Senyór que tot ho pot,	*— El Señór que tódo lo puéde,*
Filléta, lo Senyór Dèu.	*hijíta, el Señór Diós.*
— Déu ésser un gran senyór,	*— Débe ser un gran señór, mádre,*
Mare, l'senyór dels estéls.	*el señór de las estréllas.*
— Es lo amór dels amórs purs,	*— Es el amór de los amóres*
Llum de llums, omnipoténts,	*puros, luz de lúces, omnipoténte.*
Es lo senyór dels senyórs, . . .	*es el señór de los señóres . . .*

[1] *ll* udtales som *ll*, blot længere (fordoblet mouilleret *l*).

[2] I Katalansk som i Spansk bruges at sætte omvendt Udraabstegn og Spørgsmaalstegn foran Udraabs- og Spørgesætninger. Det har sin Nytte, fordi Ordstillingen ikke forandres.

— Máre, jo me n' váig[1] ab[2] ell.
Vull ésser estél, maréta,
Quant demá m'despertaré.
Adèu, Maréta, me n' váig
Ab lo senyór dels estéls.

¡ Ay! . . . La nína n'era mórta,
Y sa máre, al costát séu,
N'estáva ab lo cor sagnánt,
Ploránt llágrimas de fel!

— Mádre, yo me voy con él.
Quiéro ser estrélla, madrecíta mía,
cuándo me (despiérte) levánte mañána. Adiós, madrecita, me vóy con el señór de las estréllas.

¡ Ay! La niña estába muérta,
y su mádre, á su ládo, estába con el corazón echándo sángre,
llorándo lágrimas de hiél!

Oversættelse.[3]

Stjernernes Herre.

Syg var liden Datter;
Med Hjertet af Angest fuldt
Vaagede hendes Moder,
Vaagede ved hendes Side.
— Lille Mama, hvem er det, som lader
Stjernerne skinne paa Himlen?
— Det er Herren, som Alt formaar,
Lille Datter, Herren vor Gud.
— Det maa være en mægtig Herre,
Moder, den Stjernernes Herre.
— Det er den rene Kjærligheds Væld,
Lysets Lys, den Almægtige,
Det er alle Herrers Herre . . .
— Moder, jeg gaar bort til ham.

[1] *ig* skulde udtales som *dzj*, eng. *j*, men bliver i Slutningen af Ord haardt som *tsj* (eng. *ch*).

[2] med, hos, ogsaa provençalsk *ab*, af lat. *apud; jo me n' vaig ab ell* = fr. *je m'en vais chez lui.*

[3] Originalen har ikke Rim, men paa gammel Vis Assonantser i 2den og 4de Linje, saa at kun Vokalerne rime, hvilket jeg ikke har gjengivet i Oversættelsen.

Jeg vil være Stjerne, Mama,
Naar jeg vaagner op imorgen.
Farvel min Mama, jeg gaar bort
Til Herren over Stjernerne.

Ve! Den Lille var død,
Og Moderen ved hendes Side
Stod der med blødende Hjerte
Grædende Taarer af Galde.

Landsforvist under Isabellas Regjering paa Grund af sine frisindede Anskuelser, skrev han i Antwerpen følgende Digt:

Katalansk Text.	Kastiliansk Oversættelse.
Anyoránsa.[1]	**Nostalgía.**[1]
Las fúllas cáuhen dels árbres,	*Las hójas cáen de los árboles*
Y al mánco ne fá vint jorns,	*y háce al ménos véinte días que*
Que l'espessór de la bóyra	*ni un ráyo de sol ha róto el*
No ha esqueixát ni un ráig de sol.	*espesór de la niébla.*
Un vel de colór de céndra[2]	*Un vélo de colór de ceníza con*
Ab sos plechs ho abrássa tot:	*sus pliégues lo abráza tódo: ciélo,*
Cel, camps, paláus, monuménts,	*cámpos, palácios, monuméntos,*
Tot es négre, tot es fosch.	*tódo es negro, tódo es oscúro.*
Víurer sóta d'aquést cel,	*Vivír bajo de este ciélo, ¡qué*
¡ Quína tristésa, Senyór!	*tristéza Señór! Vivír bájo de éste*
Víurer sóta d'aquést cel,	*ciélo, ¡qué mas destiérro en el*
¡ Qué mes destérro en lo mon!	*múndo!*

[1] Ordet *Anyoransa*, siger Forfatteren, kan tilnærmelsesvis oversættes med *Nostalgía*, men *m'anyóro* har intet tilsvarende Ord i Kastiliansk. Det betegner den stærke Længsel, hvoraf man hentæres.

[2] *c* foran *e* og *i* udtales *s*.

¡ Lo sant recórt de la pátria!
¡ No hi ha[1] *pas mès dols recórt!*
¡ L'anyoránsa de la térra!
No hi ha pas mès grèu dolór.

¡ Ay! que m'anyóro[2]*, m'anyóro*
Sóta d'aquést cel de plom!

¡ El sánto recuérdo de la pátria!
¡No háy ciértaménte recuérdo mas dúlce! ¡La nostálgía de la pátria!
No háy ciértaménte mas gran dolór.

¡ Ay que estóy tríste,[2] *estóy tríste*
bájo de éste ciélo de plómo!

A vóltas jo tánco l's ulls,
Y Dèu, qu' es tan bondadós,
Me permét véurer ma térra,
Dántme al mánco aquést consól.

A véces ciérro losójos, y Diós, que es tan bondadóso, me permíte vér mi pátria dándome éste consuélo al ménos.

Y véig llavórs[3] *Barcelóna,*
La ciutát de mos amórs,
Y l'mar que sas plántas bésa
Ab ónas de dols rumór:

Y véo entónces Barcelóna, la ciudád de mis amóres, y el mar que sus plántas bésa con ólas de dúlce rumór.

Y l' Llobregát[4] *que la plána*
Crúsa serpentejadór,
Rodolánt ónas de pláta,
Per en mitj de camps de flors.

Y el Llobregát que crúza serpenteándo la llanúra, rodándo ólas de pláta en médio de cámpos de flóres.

Y allí, al llúny, tot dibuixántse,
Sóbre l' bláu[5] *del horisónt,*
Las sérras[6] *del Montserrát*[6]*,*
Ab son Santuári famós.

Y allí, á lo léjos, dibujándose sóbre el azúl del horizónte, las siérras del Montserrát con su famóso Santuário.

[1] *h* er altid stumt; *no hi ha pas* = fr. *il n'y a pas.*

[2] Se Side 67 Note [1].

[3] fr. *alors.*

[4] Navn paa en Flod, af Romerne kaldet *Rubricatus.*

[5] *blau*, fr. *bleu* af tydsk *blau*, oldhøit. *blão.*

[6] *Serra*, Tagge, tagget Fjeld, sp. *sierra*, af lat. *serra* Sag. Montserrat, det taggede Fjeld, ligger isoleret paa den katalanske Slette. Der er Levninger af et berømt Kloster med Eremitgrotter, som besøges af over 50,000 Mennesker om Aaret.

Y tot hermós, tot jolíu,[1]
Plé de vída, seductór,
Y tot sóta d'un cel pur,
Tot nadánt en ráigs de sol.

¡Ay! que m'anyóro, m'anyóro
Sóta d'aquést cel de plom!

Y tódo hermóso, tódo alégre,
lléno de vída, seductór, y tódo
bájo de un ciélo púro, tódo na-
dándo en ráyos de sol.

¡Áy que estóy tríste, estóy tríste
bájo de éste ciélo de plómo!

Oversættelse.

Hjemve.

Af Træerne falder Løvet,
Og mindst er det tyve Dage,
Som det tætte Taagedække
Ei er brudt af en eneste Straale.

Et askegraat Slør sig lægger
Over Alt med tætte Folder,
Himmel, Enge og Mindesmærker,
Alt er skummelt og mørkt.

Leve under denne Himmel,
Hvor tungt det er, o Herre!
Leve under denne Himmel,
Hvad værre Forvisning i Verden!

Hellige Fædrelands Minde,
Ei findes sødere Tanke;
Længsel efter Fædrejorden!
Ei findes tungere Sorg.

Ak hvor jeg længes og længes
Under denne Himmel af Bly!

---

[1] ital. *giulivo*, eng. *jolly*, som Diez afleder det af germ. *Jōl*, *Jul*.

Stundom jeg Øinene lukker.
Og Gud, som er saa barmhjertig,
Lader mig se mit Land,
Skjænker mig dog den Trøst!

Da ser jeg Barcelona,
Min Elskovs skjønne Stad,
Og Havet, som kysser dets Fødder,
Med sagte brusende Bølger;

Og Llobregát, som Sletten
I Bugtninger gjennemløber,
Rullende Sølverbølger
Midt gjennem Blomsterenge.

Og hist langt borte sig tegner
Helt paa Himlens Blaa
Montserrats kneisende Tinder
Navnkundig ved Helligdommen.

Og Alt er deiligt og jublende,
Forførerisk, fuldt af Liv;
Under den klare Himmel
Alt svømmer i Solstraalehavet.

Ak hvor jeg længes og længes
Under denne Himmel af Bly!

For at give en Antydning af Forholdet mellem Kastiliansk, Portugisisk, Katalansk og Provençalsk, skal jeg endnu anføre i disse Sprog Lidt af Parablen om den forlorne Søn, Luk. XV 11—14. Det Provençalske skrives med væsentlig fransk Orthografi. Det udlydende *c* er ikke stumt, *ch* betyder eng. *ch*, fransk *tch*.

Provençalsk.

11. Un hóme avié dous[1] *enfans.*

12. Lou pus pichoún diguét a son pâire: Moun pâire, doúnas mi ce què mi revén de vouástre ben; lou pâire faguét lou partagé de tout ce que poussedávo.

13. Páou[1] *de jours après, lou pichoun vendét tout ce què soun pâire li avié desamparát, et s'en anét dins un país foúrço luénch, oúnte dissipét tout soun ben en debaúcho.*[1]

14. Quand aguét tou acabát, uno grósso famíno arribét dins aquéou[1] *país, et leou, si veguét reduéch a la dernièro misèro.*

Katalansk.

11. Un hóme tenía dos fills.

12. Y l' mes petít digué a son páre: Páre, donáume la part que m'tóca de vóstres bens. Y ell los repartí los bens.

13. Y al cap de pochs jorns, juntánt lo fill menór tot lo que era séu, se n' aná llúny a un país estrány, y allí dissipá tots sos bens vivínt dissolutaménts.

14 Y quant ho hagué gastát, vingué una gran fam en aquélla térra, y comensá a patír miséria.

[1] *ou* og *au* udt. som i Fransk, men *dou* som *ôu*, *éou* som *éu*.

Kastiliansk.

11. Un hombre tenía dos híjos.

12. Y el menór de éllos díjo a su pádre: Pádre, dáme la párte que me tóca de tu haciénda. Y él les repartió la haciénda.

Portugisisk.

11. Hum[1] *hómem*[2] *tínha*[3] *dóus fílhos.*[3]

12. E dísse o máis móço[4] *dél-les*[5] *a séu pái: Pái, dáme a párte da fazénda,*[6] *que me tóca. E élle repartío éntre élles a fazénda.*

[1] Udtales som *u* med fransk Nøieselyd

[2] *em* som fr. *im*, *in*

[3] *lh* som spansk *ll* (S. 63); *nh* som katal. *ny*, spansk *ñ*.

[4] *ç* som rent, haardt *s*, ikke læspende som sp *c*, *z*.

[5] *ll* som rent *l*, ikke som i Spansk.

[6] *z* som i Fransk, blødt *s*.

13. Y pócos (no múchos) días después, el hijo menór juntándolo tódo, partió a un país lejáno, y allí desperdició su haciénda, viviéndo disolútaménte.

14. Y cúando húbo gastádo tódo, víno una gránde hámbre en aquél país, y comenzó a padecér miséria (tenér necesidád).

13. E puócos (não[1] múitos) días[2] depóis, entrouxándo[3] túdo o que era séu, partío o fílho máis móço pára húma térra múito distánte, n'hum país estránho,[4] e lá dissipóu tóda a súa fazénda vivéndo dissolutaménte.

14. E depóis de ter consumído túdo, succedéo havér naquélle país húma gránde fóme, e élle começóu a necessitár.

For Sammenligningens Skyld anføres det samme i et Par andre romanske Sprog.

Italiensk.

11. Un uòmo avéva dúe figliuòli.

12. E il più gióvane di lóro dísse al pádre; Pádre, dámmi la párte dei tuòi bèni che mi tòcca. Ed égli spartí lóro i bèni.

13. E, póchi giórni dòpo, il figliuòl più gióvane, raccòlta ógni còsa, se ne andò in viággio in paése lontáno, e quívi dissipò le súe facoltá, vivèndo dissolutaménte.

Rumonsch (Graubündten).[5]

11. Ün hum veva dus figls.

12. Ad igl juven da quels schet agl Bab: Bab, mi dai la part de la ráuba c'áud à mi: ad el parché or ad els la ráuba.

13. A bucca bears gis suenter, cur igl figl juven vet tut mess ansemel, scha tilà 'l navent en ünna terra dalunsch: a lou sfiget el tut sia rauba cun viver senza spargn.

[1] Som *ão* med fransk Næselyd, der gjennemtrænger begge Vokaler; saaledes *lecção*, Lektion, *nação*, Nation. [2] *s* i Slutningen af Ord omtrent som tydsk *sch*; derimod imellem to Vokaler blødt som i Fransk f. Ex. *as cosas*. [3] *x* som *sch*. [4] Se Side 71 Note [3]. [5] Jeg har ikke fuldstændig Kundskab om denne Dialekts Udtale; Betegnelsen er halv tydsk, saaledes *sch* og *ü* som i Tydsk, *gl* og *g* som i Italiensk; *j* rimeligvis som ital. *g* foran *e*, *i*.

14. E dòpo che égli èbbe spésa ógni còsa, una gráve carestía vénne in quél paése, talché égli cominciò ad avér bisógno.

14. A cur el vet tut sfaig, scha vangit ei en quella terra ùn grond fumaz: ad el antschavet a ver basengs.

Til Slutning anfører jeg en katalansk Folkevise.

Lo bon réy se n' va a cassár — lo bon réy y la regína,[1]
No s' quéda ningú al paláu — sinó l' infánt y la dída.
L' infantó no vol dormír — ni ab bressól ni ab cadíra,
Ni tampóch ab un pom d'or — que la dída li tenía.
La dída féya un gran foch — per véure si dormiría,
Ab l'ardoréta del foch — la dída s' es adormída;
Quan la dída s' despertá — trobá l' infánt céndra víva;
La dída ne fa un gran crit: — ¡Válgam' la Vérge María!
Que si Vos no m' ajudéu — de tot hom seré aborrída,
De cómptes y de baróns — y gent d'álta gerarquía.
Vérge si m' tornéu l'infánt — coróna de or vos faría,
Y a vóstre fill prcciós — coróna de pláta fína.
Ja surt lo criát del rey: — ¿Que n' teníu la méva dída?
— He perdút lo ponét d'or — la prénda que mas valía.
— Dída véus aquí dinérs — compréune un a la botiga,
— Com lo pom que jo he perdút — no n' vénen a las botigas.
— Dída véus aquí dinérs — compréune a la argentería,
Y si allí no n' vénen d'or — compréune de pláta fína.
Quan élla es a mitg[2] *carrér — tróba la Vérge María:*
— Vérge si m' tornéu l' infánt — coróna d'or vos faría,
Y al vóstre fill preciós — coróna de pláta fína.
— Tornéusen prómpte a palau — no estigáu tan afligída,
All trobaréu l'infánt — que tot sol ne fa joguínas.
Se n' torna díntra l' paláu — tróba al réy ab la regina.

[1] *g* foran e og *i* udtales som i Fransk, altsaa paa samme Maade som *j* i begge disse Sprog. [2] *tg, tj* = *ig* se S 66 Note [1]; saaledes kat. *mitjáno* udt. *midjano* (sp. *mediáno*, middels), men *mitj* eller *mitg* udt. *mitsj*.

13. Jont teníu, dída, l' infánt — que l' réy véurela volía?
Posadét dins del bressól — jo l'hi deixát que dormía.
Estánt en éixas rahóns — l' infánt sent plorár la dída:
Ja se n' púja escála amúnt — ab una gran alegría.
Se me l' véu dins del bressól — dins del bressól fent joguínas.
— ¡ Válgam' la Máre de Déu! — ¡ Válgam' la Vérge María!

Oversættelse.

Kongen ganger at veide Dyr, — den gode Konge og Dronning
I Slottet bliver ei Nogen kvær — foruden Barnet og Ammen.
Liden Prinds ei sove vil — hverken i Vugge eller Stol,
Ei heller med et Guldæble, — som Ammen holdt ham imod.
Ammen tændte en Ild saa stor — at se, om han vilde sove;
Af Ildens svare Hede — tungt Søvnen paa hende falder.
Da Ammen vaagnede op igjen, — var Barnet Aske og Emmer;
Ammen opløfter et Rædselsskrig: — „Hjælpe mig Jomfru Maria!
Maalvis I nu ei vil staa mig bi, — hver Mand mig bliver gram,
udsaade Baroner og Grever — og Herrer af høieste Stand.
Jomfru, I give mig Barnet igjen, — Guldkrone jeg vil Eder gjøre
Og for Jer Søn saa dyrebar — Krone af Sølvet fine."
Ud saa træder Kongens Svend: — „Hvad fattes Jer, Amme kjære?"
— „Jeg haver tabt det Æble af Guld, — det Smykke, som mest mon gjælde."
— „Amme, se her er Penninge — I kjøbe Jer et i Boden."
— „Æble saadant, som jeg har tabt — er intet tilfals i Boden."
— „Amme, se her er Penninge, — I kjøbe det hos Guldsmeden,
Og findes intet tilfals af Guld, — saa kjøb det af Sølvet fine."
Da hun er paa halve Vei, — møder hun Jomfru Maria:

— „Jomfru, I give mig Barnet igjen, — Guldkrone jeg
Eder gjøre
Og for Jer Søn saa dyrebar — Krone af Sølvet fine."
— „Vend om, vend om til Slottet flux, — ei være I mod i Hu,
Der skal I Priudsen finde, — han ligger blot og leger."
Om hun vender til Slottet igjen — Kongen og Dronningen møder:
— „Hvor har I Barnet, Amme kjære? — at se det Kongen lysted."
— „I Vuggen ligger Barnet trygt, — sovende lod jeg det ligge."
Knapt hun mælte disse Ord, — Barnet hørte hun skrige:
Flux hun iler ad Trappen op, — det var stor Fryd og Gammen.
„Ser I han ligger i Vuggen her, — ligger i Vuggen og leger
Hjælpe mig milde Guds Moder! — Hjælpe mig Jomfru Mar

Af lignende Indhold er følgende provençalske Sfore-
som dog staar meget under den katalanske:

Lou rei a 'no nourríço — plus bélo que lou jour;
Élo s'es endourmído — lou Dauphin au coustát,[1]
Mai quand s' es revelhádo[2] *— l'a trouvát estouffát.*[3]
N'en pren sa courbelhéto[4] *— les pedas*[5] *vai lavár.*
Lou rei qu'es en fenéstro — la regárdo passár:
„Et oúnte vas, nourríço — que Dauphin plourará?
— N'aguétz pas páou[6]*, moun méstre, — iou l'ai ben malhoutát.*[7]
— Entouérno-te, nourríço — servánto l'y anará.[8]
La nourríço s'entouérno — plouránt et souspiránt.

[1] fr. *côté.* [2] fr. *róveillée; lh* bet. mouilleret *l.* [3] fr. *étouffé.* [4] fr. * *corbeillette* (mangler). [5] Dette Ord er mig ikke klart; maaske = oldprov. *pedásses*, sp. *pedázos*, Stykker, Lapper, Klude. [6] fr. *peur*, ital. *paúra.* [7] fr. *emmailloté.* [8] *anár* gaa, sp. *andár.*

— Mai que n'as-tu, nourriço — que sies tant estounád?[1]
— Pardoún, pardoún, beou sire, — vous l'aúge[2] *pa' avoúr.*
— Ah! digo toút, nourriço — te será perdounát.
— Iou me siou endourmido — lou Dauphin au constát,
Quand me siou revelhádo, — l'ai trouvát estouffát.
Au bout de tres quarts d'hoúro — la mándon pendourár.[3]
Quand es sur la ponténci[4] *— Dauphin s'es revelhát:*
— N'en pendétz pas ma máire, — que l'a pas meritát,
Pendétz n'en la servánto — que m'avié 'mpouissounát.[5]

Jeg har troet at burde hidsætte mere udførlige Prøver paa Katalansk, fordi det fortjener at være mere bekjendt, end det er. Dette Sprogs Gebet begynder i Roussillon i Sydfrankrig, og det tales med ubetydelige Afvigelser foruden i Katalonien langs Kysten helt til Alicante. I Landskabet Murcia skal Sproget være en Blanding af Katalansk og Andalusisk. Det katalanske Maalstræv er noget andet end det provençalske. Forudsat at Sproget langt bedre har bevaret de gamle Former, har det endnu væsentlig den samme Form over det nynele Gebet. Det har som Skriftsprog kun tilsyneladende været afbrudt; man har mange Bøger trykte i forrige Aarhundrede. Det saakaldte Maalstræv er altsaa ikke noget Nyt, intet Sproglaveri, intet Udvalg af forskjellige Dialekter, men kun en mere energisk Fortsættelse af det gamle Sprog, som endnu lyder paa flere Millioners Læber. Paa den anden Side er det ikke Meningen at ville løsrive sig fra det Kastilianske. Dette er fremdeles det officielle Sprog, som i Byerne forstaaes af de fleste. Katalansk benyttes i Skrift kun som litterært Sprog, hovedtagelig af Digtere; thi en

[1] formelt = fr. *étonnée*, Betydn. = altereret, udaf sig selv. [2] fr. *ose*.
[3] fr. *perdre*. [4] fr. *potence*. [5] fr. *empoisonné*.

Digter kan aldrig i et fremmed Sprog finde et fyldigt Udtryk for, hvad der rører sig i ham. Anderledes er det med det provençalske Maalstræv; her er Sproget sørgelig splittet og forandret fra, hvad det var i Middelalderen; det franske Skriftsprog har havt en overvældende Indflydelse, og en Mængde Ord ere derfra optagne. Dialekterne ere mange; de provençalske Maalstrævere, *„Felibres“*, holde sig hovedsagelig til Dialekten omkring Avignon. I mange, ja de fleste af disse nyprovençalske Skrifter skinner fransk Udtryksmaade stærkt igjennem. Katalansk er langt mindre paavirket af Kastiliansk.

Jeg kommer tilbage til min Samtale med den unge Katalaner Joán Montserrát, medicinsk Student og Formand i *„La jóve Catalúnya“*. Han fortalte, at der netop den Aften skulde være Møde i Foreningen, og at hvis jeg vilde komme, vilde det være Foreningen en Ære at tage imod mig. Jeg indfandt mig og forefandt 60—70 unge Mænd, kjække, livlige Mennesker. Der blev til Ære for mig, som det hed, foredraget en hel Del udvalgte Digte af Forfatterne selv med ægte sydlandsk Ildfuldhed og Liv og med et Foredrag, som om de alle vare fødte Skuespillere. Kun én Ting fandt jeg i mit stille Sind at udsætte, at de alle vilde være Digtere; det kunde da ikke undgaaes, at enkelte Ting kom frem *invitâ Minervâ*. Franskmanden Énault, som beskrev Norge for en Snes Aar siden, fandt, at her var *„trop de mathématiciens, peu de poètes“*. I Katalonien og Spanien overhovedet er det omvendt. Dette gjælder dog i Katalonien væsentlig den romantiske Ungdom; senere blive de „ikke fødte“ Poeter fornuftige, driftige Mænd. Katalonien er den mest

arbeidsomme Del af Spanien eller rettere den eneste Del, hvor der arbeides for Alvor.

I Barcelona blev jeg en Uge og studerede flittig Katalansk, hvortil den brave og dygtige Montserrat hjalp mig trolig. Igjennem ham gjorde jeg Bekjendtskab med mange andre Katalanere, som alle glædede sig meget over den Interesse, jeg viste for deres Sprog. Jeg blev herved ret godt bekjendt med den katalanske Udtale, der ingen synderlig eiendommelige Lyd frembyder. Derimod afviger baade Lydsystem og Form saa stærkt fra det Kastilianske, at disse Sprog ere gjensidig uforstaaelige for hverandre; da imidlerid næsten alle Katalanere i Byerne og de bedre Stillede paa Landet have lært det herskende Folks Sprog, hører man i Almindelighed sige, at det kun er Kastilianerne, som ere saa tungnemme, at de ikke kunne lære det Katalanske.

I Barcelona besøgte jeg Universitetet og blev forestillet for dets gamle ærværdige Rektor Bergnes de las Casas, der overraskede mig ved at tiltale mig paa Tydsk. Han talte baade Fransk og Engelsk og flere Sprog. Han yttrede sig ringeagtende om det Katalanske som Litteratursprog; kun det Kastilianske, sagde han. har en virkelig Litteratur. Han gav mig desuagtet en Anbefaling til Koryfæen blandt de katalanske Litterater, Don Victor Balaguer, Deputeret til Cortes fra Barcelona. Her i Spanien er det for en stor Del Digterne, som blive Politikere og Statsmænd. Mange af disse have begyndt sin Karriere, idet de have vakt sin Opmærksomhed ved sine Digte. Fra Digter til Taler er Skridtet ikke saa særdeles langt. En Mand, som har den rette glødende Veltalenhed, som river Mængden med sig, kan, naar han hører til et mægtigt Parti.

opnaa en umaadelig Indflydelse, om hans Statsklogskab og politiske Indsigter kun ere maadelige. Dette gjælder dog ikke Balaguer, der er en udmærket Mand i alle Retninger, baade som Digter, Patriot og Historiker. Han har behandlet Kataloniens Historie i et grundigt og udførligt Værk.

Forresten er der i hele den spanske Statsforvaltning et høist poetisk Røre. De Styrende digte store Reformer, som skulle hæve Spanien til det første Land paa Kloden. Disse poetiske Syner komme frem i Form af Proklamationer, Taler og Avisartikler; Formen er rigtignok prosaisk, men Tankerne yderst poetiske. Reformerne komme rigtignok ikke ud af sin subjektive Tilværelse, de indtræde ikke i den objektive Virkelighed. Men der maa jo altid være Forskjel paa Digt og Virkelighed, paa „Drøm og Daad".

Søndag 3die April 1870 reiste jeg fra Barcelona til Madrid om Morgenen; samme Dags Eftermiddag var der fuld Revolution i Barcelona i Anledning af Soldaterudskrivningen. Dette erfarede jeg først bagefter. Efter nogle Timers Reise kom jeg ind i Aragonien; den Del, Jernbanen gjennemløber, er meget øde og trist; den ser næsten ud som en Ørken med sine umaadelige graa Sletter; ser man nøiere til, ere disse dog bevoxede med kort Græs, og store Hjorde finde her Næring. I Horizonten ser man ensformige, taffelformige Bjerge. Jeg reiste her, som overalt, paa 3die Plads. Her reiste mest Bønder, men ogsaa andre Klasser; et nygift velstaaende Par gjorde her sin *wedding trip*. Tonen var som overalt i Syden, navnlig i 3dje Klasse paa Jernbanen, yderst gemytlig. Den, som har Vin og Hvedebrød, trakterer den, som Intet har eller som har noget Andet at byde paa.

Nogle Bønder vare ved de hyppige Libationer komne i en overmaade oprømt Stemning; men hvor langt elskværdigere den sydlandske Rus fremtræder end den tølperagtige nordiske Brændevinsdjævel! De havde været saa forsynlige at medbringe sine velfyldte *botas*, Lædersække, som rumme adskillige Flaskers Indhold; disse ere i Katalonien indrettede paa en meget bekvem Maade: foruden den egentlige Aabning have de en smal Tud, som, naar man hælder paa Sækken, udsprøiter en fin Straale; Katalaneren retter denne med en paa lang Øvelse grundet Sikkerhed mod den aabne Mund og forholder sig for Resten aldeles receptiv *quantum satis*; kun af en vis svælgende Bevægelse mærker man, at man har et levende Væsen for sig og ikke en eller anden nyopfunden Fontæne. Denne bekvemme Indretning formindsker betydelig det Uappetitlige, som der for os pertentlige Nordboer er i at drikke efter en Anden. Mine katalanske Naboer lod sine *botas* flittig gaa rundt med indtrængende Anmodninger om at prøve Indholdets Beskaffenhed, og Alle gjorde flittig Besked; at afslaa Indbydelsen vilde have været en dødelig Fornærmelse; og hvorfor skulde man sige nei til den ædle Druesaft? thi det var virkelig god Vin, bedre end den almindelige Bordvin, man faar i Byerne. Bønderne forstaa sig nok paa Varerne, som de selv tilvirke. En af dem blev i den Grad greben af bakkantisk Begeistring, at han begyndte at dandse omkring, idet han holdt sin *bota* ømt omfavnet med begge Arme.

Jeg indledede tilsidst en Samtale med en ung elskværdig Nabo i Uniform, der citerede Vers og udmærkede sig ved sit ridderlige Galanteri mod Damerne. Han var egentlig Farmaceut og udtjente sin Værne-

pligt som Assistent ved det militære Hospital i Madrid, som nu var hans Maal. Da jeg yttrede, at jeg som Fremmed og ubekjendt med Forholdene var glad over at gjøre Bekjendtskab med en saa brav og dannet Mand, følte han sig i den Grad forbunden for den Tillid, jeg viste ham, at han ansaa det for sin Pligt ikke at vige fra min Side, før han havde skaffet mig et godt Logis i Madrid. Om Aftenen kom vi til Zaragóza, hvor min nye Ven, som hed Felíz Fernández, indbød mig til Nattekvarter paa det militære Hospital, hvor han var vel kjendt. Der gjorde jeg Bekjendtskab med flere af hans Kolleger, som spurgte Fernandez, om jeg var Katalaner; nei, svarede F., han er nok fra Frankrig etsteds. Jeg ønskede nu ikke at ansees for Franskmand og forklarede, at jeg var fra *Noruéga*, men da dette Land var ganske ukjendt, greb jeg til den Udvei at sige, at jeg var fra Tørfiskens Land, *el pais del bacalão*; uheldigvis er der flere Lande, som producere Tørfisk, og jeg maatte derfor finde mig i, at det endelige Resultat blev, at jeg var fra Amerika. Jeg havde aldrig drømt om at skulle sove paa Militærhospitalet i Zaragóza; ikke destomindre sov jeg fortræffelig. Den næste Dag reiste vi til Madrid, hvor vi ankom om Aftenen. For nu at slippe at tage ind i de dyre Hoteller henvendte Fernández sig til en *sereno*, en Natvægter, som sad og sov fredelig paa en Trappe; han spurgte, om han ikke kunde give ham Anvisning paa noget *cása de dormir*, Sovehus. Jo, Vægteren havde endog selv Portnøgel til et, som han kunde anbefale. Vi kom nu ind og fandt Kvarteret ret godt. Om Morgenen undrede jeg mig over, at det aldrig vilde blive lyst; endelig mærkede jeg, at der intet Vindue var, hvilket man oftere undværer i Soveværelser,

[illegible] for at spare Rum, dels fordi det er kjøligere. Efter dette noget eventyrlige Indtog i Madrid fik jeg tilsidst ved Fernández's Hjælp et godt Logis i et *casa de huespedes*, egentlig Gjæstehus, et Slags boarding-house eller Pension, hos en brav Enke i *calle del Lóbo* (Ulvegade), lige ved det berømte *Puérta del Sol*, en Plads med Fontæne, hvor alle Hovedgaderne udmunde. Her erhvervede jeg mig snart tilstrækkelig Øvelse i Spansken, men nogen egentlig Færdighed var halvtredie Maaned ikke nok til at skaffe mig. Jeg havde af Dr. Guárdia i Paris faaet Anbefaling til Dr. Toríbio del Campíllo, Bibliothekar ved *San Isidro*, en udmærket Mand i alle Dele, som var mig til stor Hjælp og Hygge under mit Ophold i Madrid. Hans Doktordisputats, „*Ensáyo sóbre los Poémas Provenzáles*“, er et interessant Arbeide, hvoraf han forærede mig et Exemplar til mig selv og et til Universitetet. Af ham fik jeg de paalideligste Oplysninger om Udtale og Sprogforholde, som ellers vare vanskelige at erholde. Han var en af de faa Spaniere, der udmærke sig ved Alvor og Ihærdighed i Arbeidet. Desværre ligne Størsteparten af hans Landsmænd ikke ham: Det slaar ikke [illegible] at Spanierne ere en begavet Nation. Men netop [illegible] store Lethed forleder dem til en flot Overfla[illegible] af store Ord. Dog synes der at være [illegible] dygtige Forskere i Spanien; navnlig synes [illegible] at have dere heldige Dyrkere. Videnskabe[illegible] Sprogforskning synes endnu næsten [illegible] skjønt der er adskillige lærde Sprog[illegible] Bekjendtskab med en ung Profes[illegible] Universitetet i Madrid, Gonzáles y Fernández; [illegible] var Esthetik, men han havde til[illegible] at kunne de fleste europæiske

Sprog og Arabisk; endog Svensk og Russisk havde han læst. Men da han fremsatte som sin faste Overbevisning, at Baskisk, Etruskisk og Ægyptisk var én Sprogstamme, blev jeg forskrækket. Hans Theori var bygget paa et Par tvivlsomme Etymologier, hvorved han tillige byggede en Bro over til de indoeuropæiske Folkeslag, idet Endelsen *metum* skulde være = lat. *mons*. Forresten har jeg ikke kunnet finde nogen iberisk By med Endelsen *metum*, men vel keltiberiske paa *etum*, som synes keltisk Afledningsendelse: *Toletum* (Toledo), *Nemetobriga*, ligesom i Gallien *Magetobriga*, *Augustonemetum*; *Hadrumetum* i Afrika var punisk. Den utrolige Lethed i Tilegnelsen frister til at tage sig det let med Forskningen.

Nogen videnskabelig Forskning paa det romanske Felt mærkede jeg lidet eller intet til. Der var visselig Mange, som besad fortroligt Kjendskab til den ældre spanske Litteratur; men dette blev uden Udbytte for Sprogvidenskaben. Til den nyere Forskning i Tyskland og Frankrig blev, saavidt jeg kunde se, intet Hensyn taget. Dette kom vel hovedsagelig af Mangel paa Interesse for det Slags Studier. Til Studium af Dialekterne mærkede jeg intet uden nogle Glossarer, saaledes et over Aragonesisk; om videnskabelige Resultater var her ikke Tale; man fik finde sig i Mangelen paa Forskning, naar der endda kunde skaffes paalideligt Materiale til Forskning. I flere Dialekter findes vistnok Skrifter, men Oplysning om Udtale og Lydsystem mangler. Her maa den udenlandske Forsker anstille Undersøgelser paa egen Haand. Da mit Ophold i Spanien maatte blive kort, kunde jeg kun ubetydelig beskjæftige mig med Dialekterne. I Spanien er der tre romanske Sprogformer; det katalanske

Trojanen. Adieu, min Herre! jeg maa gaae; jeg er hans skyldigste Tiener af mit Hierte.

Chilian. Han meener vel ikke meget dermed.

Trojanen. Ney vist, det er sandt nok. Det er kun saa en Talemaade blant os.

Det vilde ogsaa være for galt, om Damerne skulde kysse Herrerne paa Haanden. Det Omvendte vilde være mere passende. Men ogsaa Damernes Hænder maa nok i Almindelighed undvære denne Tribut i Spanien. Naar En forlader en Anden for at gaa ud, undlader han aldrig at sige *„Con permiso de Ustéd"*, ligesom vore Forfædre brugte at *„taka leyfi"* og Engelskmændene endnu *„take leave"*.[1] Den Anden, den Tilbageblivende svarer dertil: *„Váya Ustéd con Diós"*, gaa med Gud. Naar jeg kom tilbage fra min Spadseretour, og hilste Tjeneren „Don" Ramon med *Buénos dias*, god Dag, undlod denne aldrig at svare: *„Múy buénos los ténga Ustéd"*, gid De selv maa faa den god. Bad jeg om et Glas Vand, fik det og takkede derfor med *múchas grácias*, svarede Don Ramon: *„Cománde Ustéd ótra cósa"*, har De ikke noget Andet at befale; undertiden sagde man: *„No las meréce"*, det fortjener den (Takken) ikke, eller *„No háy de qué"*, det er ikke Noget at tale om, ligesom det franske *il n'y a pas de quoi*. Kom jeg forbi den fattigste Tigger, medens denne sad ved sit Maaltid, undlod han aldrig at indbyde mig til at dele det med Ordene *¿Ustéd gústa?* behager De?

I de Cirkler, hvor jeg kom, fandt jeg et hyggeligt og kjærligt Familieliv. Spanierne sige ogsaa selv, at der er mere Familieliv hos dem end hos Franskmænd og Italienere. Det var ikke almindeligt i Campíllos

[1] Samme Grund har Udtrykket *despedírse*, tage Afsked, Orlov.

Familie, at Herrerne gik ud om Aftenen; derimod kom næsten hver Aften nogle fortrolige Bekjendte, blandt hvilke man var saa god at regne mig. Her tilbragtes Aftenen med fortrolig Samtale; ofte blev der ogsaa musiceret af Damerne. Jeg blev strax overbevist om, at det ikke var tomme Ord, naar man sagde til mig: „*Ésta es la cása de Usted*", dette er Deres Hus. Ogsaa hos den katalanske Digter Balaguer skaffede Rektorens Anbefaling mig en overmaade hjertelig Modtagelse; han forærede mig sine katalanske Digte i to Bind med kastiliansk Oversættelse, en Gave, som jeg satte megen Pris paa. Ogsaa hos ham var jeg en hyppig Gjæst og tilbragte der mange hyggelige Aftener.

Overhovedet er Spanierne det Folk, som bedst har bevaret den middelalderlige Ridderlighed. Det er en urigtig Forestilling, man gjør sig, at Spanierne ikke mene Noget med sin Artighed. Jeg har i Gjerningen havt mange Beviser paa det Modsatte. Derimod skulle Spanierne ikke være meget paalidelige i Forretningssager, efter hvad jeg har hørt af Skandinaver, bosatte i Spanien. Begreberne om Forpligtelsers strænge og punktlige Opfyldelse ere betydelig slappere end i Norden. Dette staar i Forbindelse med det lave moralske Standpunkt, hvorpaa Størsteparten af Nationen befinder sig. Den offentlige Moral er saa slap som muligt. De politiske Partier og deres Førere skjælde hinanden ud for Røvere og Kjæltringer. Man kan med sin bedste Vilje ikke undgaa at tænke paa Ordsproget: Tyv tror, at Hvermand stjæler.

Den gamle Mørkhed og Strænghed i Sæder er forsvunden. Spanierne ere nu for største Delen snakkesalige, joviale Folk; Ulykken er, at de snakke meget mere, end de handle: dette sige de selv. *Pués Señór*,

aqui no hácen mas que hablár,[1] hørte jeg En sige, som selv var en af de Værste. Franskmændene have af det spanske *hablár*, (tale, snakke) gjort *hâbler*, skvadronere, *hâbleur*, Skvadronør, Storskryder. Spanierne hævne sig ved at kalde Franskmændene *parladóres*, og det maa indrømmes, at Franskmændene, især i det Sydlige, ikke give dem Stort efter. Spanierne have for Resten forud for dem en vis storslagen, pompøs Maade at skryde paa, som er et Minde om den Tid, da Spanien var den første Nation i Europa; ja i Grunden et Minde fra Romerne, i hvis Sprog Bevidstheden om Verdensherredømmet kom saa vel frem.

Det spanske Sprog og dets Udtryksmaade minder mere end det italienske om Latin. Det Storslagne, Majestætiske i det mægtige Romersprog er i Spaniens Sprog blevet saa vel bevaret, fordi det stemmer saa vel med den spanske Nationalkarakter. Men denne synes efter den franske Revolution at have taget en uheldig Retning. Der er indtraadt en vis Slaphed i alle Forhold, saaledes ogsaa i Sproget og Stilen. De uheldige Sider af den nyfranske Kultur, Nydelsessyge og blaseret Overforfinelse, have fortrængt den gamle strænge Tarvelighed blandt de Fleste, som ikke ere tvungne til at gjøre en Dyd af Nødvendighed. Af Naturen ere Sydlændingerne meget nøisomme, hvad Mad og Drikke angaar, hvilket dels kommer af Klimaet, dels af Fødevarernes gode Kvalitet; den gode Vin styrker og opliver dem; som i Sydeuropa overhovedet nydes den sjelden til Overmaal. Der findes spanske Arbeidere, som leve hovedsagelig af Vin, kun med lidt Brød, Frugter eller Grønsager, og arbeide med den Føde hele Dagen.

[1] Jeg skal sige dem, her gjør Folk ikke Andet end at snakke.

Der skrives ikke saa Lidet i Spanien, som man i Udlandet forestiller sig. Spanierne skrive Digte med utrolig Lethed, om der end ikke for Tiden findes Digtere af første Rang, derimod en Mængde smaa, saa er der dog flere temmelig betydelige. Den spanske Poesi er høist tiltrækkende, lettere og naturligere end Prosaen; den staar heri over den italienske, der er kunstigere, men tillige rigere og mægtigere. Det er en stor Nydelse i de spanske versificerede Skuespil at høre, hvor let og utvungent Sproget føier sig efter Verset, saa at man mærker, det er Poesi, uden dog at rives ud af Illusionen. Følgende er en liden Prøve paa kastiliansk Poesi af „*Baládas y Cantáres*“ af den unge yndede Digter San Martín y Aguírre:

Al nacér la Auróra.	**Ved Morgenrødens Frembrud.**
Éntre celájes	Blandt Purpurskyer
De[1] *óro y de rósas*	Af Guld og Roser
Lléna de encántos	Yndefuld fødes
Náce la auróra,	Morgenrøden,
Borrándo lénta	Mildt udslettende
Las négras sómbras,	Mørke Skygger,
Y al par[2] *bañándo*	Gavmildt gydende
Con luz hermósa	Fagre Straaler
Los ónchos máres	Over brede Hav
Y párdas lómas.	Og brungraa Bakker.
Los ruiseñóres	Nattergalene
Lédos entónan	Glade istemme
En la enramáda	Under Løvtaget
Sentídas tróvas,	Smeltende Sange,

[1] Om Hiatus gjælder det Samme, som i Italiensk, at den første Vokal glider let over i den anden, og begge tilsammen regnes for én Stavelse. [2] *al par*, egentlig „ligelig“.

Y en los vergéles	Og i Haverne
Las béllas rósas	Skjønne Roser
Tiérnas exhálan	Ømt udaande
Dúlces arómas.	Yndig Vellugt.
Los marinéros	Sømænd bruge
Conténtos vógan	Muntert Aaren,
O al viénto tiénden	Mod Vinden spænde
Las bláncas lónas,	De hvide Seil,
Miéntras sus náves	Imedens Skibe
Cuál las gaviótas	Som Maager sveve,
Súrcan ligéras	Furende lette
Las blándas ólas.	De bløde Bølger.
Se óye entretánto	Ret nu lyder
La voz sonóra	Den klare Røst
De la campána	Af Klokken hist
De una parróquia	I Kirketaarnet,
Que léntaménte [1]	Som langsomt ringer
El álba tóca.	Til Ottesangen.
¡ Cuántos suspiros!	Hvilke Sukke,
¡ Cuántas congójas	Hvilken Smerte
El pécho exhála	Brystet udaander
En éstas hóras!	I disse Stunder!
¡ Bendita séas	Velsignet være
Oh, bélla auróra,	Du Morgenrøde!
Y pués renáce	Og som Naturen
Natúra hermósa	Skjøn gjenfødes,
Cuándo en Oriénte	Naar sig i Østen
Tu faz asóma,	Din Fakkel viser,
Haz que revíva	Saa skjænk min Sjæl
Mi álma tóda	Paany at leve

[1] Ved de spanske Adverbier paa *mente* høres 2 Accenter, dog stærkere paa Endelsen; i det italienske *lentaménte* ligger Tonen blot paa Endelsen, saa at Udtalen er kjendelig forskjellig.

A la esperánza	Helt for Haabet,
Que muérta llóra,	Hvis Død den begræder;
Y de ésto módo	Lad den leve
Viva gozósa,	Fuld af Glæde,
Con la esperánza	Med lifligt Haab
De dúlces hóras.	Om salige Timer.

Dernæst blomstrer især Avislitteraturen. Hertil bidrager især Spaniernes utrolige Lethed i at forme sine Tanker og udtrykke dem. Unge Folk med meget smaa og overfladiske Kundskaber dukke pludselig op som frugtbare Journalister og skrive lange, ofte talentfulde Artikler. Grundighed og Paalidelighed spørges ikke saa meget efter i et Land, hvor Enhver gjerne har sit Parti paa det Rene og blot ønsker at høre sin egen Mening løftet til Skyerne af en talentfuld Advokat og alle Andres grundig forkjætrede. Det er især den pompøse, storslagne, umaadelig overlegne Stilart, som her er den mest yndede.

I Spanien skrives der en hel Del Komedier og Farcer, Satirer og Parodier, ofte overmaade morsomme. En egen original Art ere de i den nyere Tid opkomne *Zarzuélas*, humoristiske Sangspil, som Spanierne sætte megen Pris paa. Det kan ikke nægtes, at Spanierne have et ikke ringe humoristisk Pund. Men Meget af hvad der i dette Genre produceres, tilhører en forkastelig Retning. Det er Nutidens negative Tendents, for hvem Intet er helligt, og som allermindst agter sig selv; den ser sin egen Daarlighed og ler derad, men gjør ikke et Skridt for at komme Idealet nærmere.

Der er mange Modsætninger, mange Splittelser og mange Partier i Spanien. Folket mangler fremfor de øvrige romanske Folk moralsk, intellektuel og politisk Opdragelse; først denne vilde bringe større Enhed i

Bestræbelsen efter Fremgang. Det er sørgeligt at se et saa begavet Folk splitte sine Kræfter, som det gjør. Efter at Landet endelig skulde synes at have opnaaet en fast og ordnet Administration under et meget indskrænket Monarki, gjøre Republikanerne stadig Forstyrrelser. Jeg ved ikke, om Republiken er den bedste Regjeringsform, men det er klart, at den fordrer et meget høit moralsk og intellektuelt Standpunkt hos Folket. Skal Folket styre sig selv, maa Individerne være saa vel opdragne, at de arbeide for det fælles Bedste og ikke for sig selv. Det vilde være forgjæves at stole paa Menneskenes naturlige gode Instinkter og Impulser. Ingen Nation besidder vel disse i høiere Grad end Spanierne, men vi se i Mexico og de sydamerikanske Republiker, hvad de føre til paa et lavt Udviklingstrin. Mennesket er ikke godt af Naturen. Den Vilde har ogsaa ofte ædle Impulser; han kan være høisindet, ædel, sublim; men næste Øieblik har Lidenskaben forvandlet ham til et Dyr. De sydlandske Nationer ere netop vanskeligere at opdrage, fordi de ere saa lidenskabelige. Det er en Lykke for Italien, at det har faaet en fast, monarkisk Regjeringsform. Først naar Folkene have opnaaet et ganske andet Udviklingstrin, end det, de fleste nu staa paa, bør der kunne være Spørgsmaal om at indføre Republiken. Hvad denne kan føre til endog paa et forholdsvis høit Standpunkt, se vi i den kolossale Korruption i de forenede Stater.

De religiøse Forholde i Spanien befinde sig i en Forvirrings- og Overgangsperiode. I Aaret 1787 skal der have været 180,000 Munke og Præster. Siden de over 800 Klostre i 1835 bleve ophævede, begyndte Religionen at tabe Terrain, og den „gode gamle“ Tid var

forbi. Ligegyldigheden for Religionen tiltog; Religionsfriheden var forberedt, og man forundrede sig ikke over, at den blev indført efter den sidste Revolution. Især i Byerne synes der at herske en høi Grad af Ligegyldighed for Religionen; vistnok iagttages dens Ceremonier især af Kvinder og de arbeidende Klasser, men mest af Vane, og fordi man intet Andet har at sætte i Stedet. Min Værtinde i Madrid gik regelmæssig i Messe, men hendes Tro var ikke meget stærk, „ialfald tror jeg paa Gud", sagde hun, „thi Verden kan ikke bave skabt sig selv." Den protestantiske, til den presbyterianske Menighed hørende Kirke i Madrid lykkedes det mig endelig at finde efter flere forgjæves Efterspørgsler. Paa første Pindsedag fandt jeg den meget godt besøgt; men dette havde den særegne Grund, at der fandt en Præstevielse Sted; en ny Præst, som skulde virke i Zaragóza, blev indsat. Det var en gammel graahaaret Mand, der talte vakkert og værdig; kun gjorde det paa mig et mindre godt Indtryk, at han talte saa meget om de Forfølgelser, han havde været udsat for efter sin Overgang til Protestantismen; jeg havde ondt for at tro, at Trængslerne havde været saa haarde, hvor Tolerantse og Ligegyldighed er saa stor; dog har det vel staaet i den katholske Geistligheds Magt at lægge ham nogle Hindringer i Veien. Overhovedet tiltage ikke Protestanterne synderlig; de fleste Spaniere holde sig borte, dels fordi Præsterne sige dem, at det er Synd at gaa i protestantisk Kirke, dels af Ligegyldighed. Jeg tror ikke, Protestantismen har nogen synderlig Fremtid hverken i Spanien eller overhovedet i Sydeuropa.

Der er for Resten endnu en Del gode Katholike i Spanien ogsaa blandt de dannede Klasser; personlig

traf jeg flere Damer i de Familier, jeg kom til, som forsikkrede mig, at de vare troende Katholiker. Jeg spurgte dem, om det ikke var vanskeligt at vedligeholde Andagten, naar de skulde læse de samme Bønner saa mange Gange op igjen; jo, de maatte tilstaa, at det ofte faldt vanskelig, men det var heller ikke saa vanskeligt at faa Tilgivelse, om de af menneskelig Skrøbelighed mangen Gang faldt i andre Tanker; paa den anden Side forsikkrede de, at de ofte fandt stor Trøst netop i de foreskrevne Bønner, naar de vare stædte i Trængsel eller Smerte. „Finder De det ikke uværdigt i Deres Bønner at henvende Dem til alle disse Helgene, istedenfor til Gud selv?“ spurgte jeg. „Nei“, var Svaret, „Gud er saa uendelig ophøiet over os, at vi have Rædsel for at fremstille os Ansigt til Ansigt for ham; det er saa trøstefuldt at vende sig til Helgene, som have været Mennesker ligesom vi, og bede dem om deres Forbøn.“ Alle de, som tro paa den katholske Religion, have fast Fortrøstning til den; den stiller ikke strænge Fordringer til det indre Menneske; naar man blot føier sig i dens Forskrifter, opgiver selvstændig Tænkning og overgiver sig ganske i Præsternes Vold, er man sikker paa en salig Død. Hvilken bekvem Religion, hvor skjøn og hvor trøstefuld!

Paa Landet synes Katholicismeu endnu at være grundfæstet, saa vidt jeg har kunnet erfare; den staar her i Forbund med Almuens Mangel paa Oplysning. Religionen bliver her Billeddyrkelse, en rent ydre Kultus, der intet hæmmende Baand lægger paa Raaheden og Vildskaben, naar først Lidenskaben optændes.

Men endog de mest uvidende Spaniere have paa den anden Side mange gode Impulser, som allerede bemærket. Appellerer man til deres Ridderlighed, er

man sjelden udsat for at lide nogen Overlast. Staar man ene og forladt, gjør man bedst i ganske at betro sig til dem og overlade sin Sag i deres Hænder. Endog Røvere føle sig da ofte forpligtede til at yde Reisende sin Beskyttelse. En spansk Officer fortalte mig, at man i Gallicien ofte kunde være udsat for Overfald af Røvere, som strax vare færdige til at skyde ned for Fode, hvis man ikke gav dem en passende Tribut, men de nøiede sig i Almindelighed med en liden Sum; det kunde godt hænde, at naar man havde erlagt en liden Tribut og saa sagde til Røverne: „Hør, mine Venner, jeg fører med mig 100,000 Realer; vil I være af den Godhed at beskytte mig mod Overfald?" saa svarede de enstemmig: „*Si señoriño! Con múito gústo, vámos á escoltár á Ustéd.*"[1]

Den spanske Typus er endnu mørkere end den italienske; det maatte da være den sicilianske, som skulde kunne maale sig med den; forresten hørte jeg Sicilianere, som forundrede sig over, at man ansaa dem for saa mørke, og paastode, at de kjendte Mange i sit Hjem, som vare ganske blonde.

Ved at betragte Spanierne faar man et Indtryk af, at Racen har været noget blandet med arabisk Blod; ialfald har det orientalske Væsen havt Indflydelse; Spaniernes Alvor og Værdighed minder om Ørkenens Sønner. Dog forekomme selve Trækkene mig kun sjelden at være arabiske. Det synes overhovedet, som om Spanierne under sin ottehundredaarige Kamp med Maurerne vistnok ere komne meget i Berørelse med dem, at begge have indvirket paa hverandre, men

[1] Ja unge Herre, med megen Fornøielse skal vi eskortere dem, (*señoriño* = portug. *senhorinho* for det spanske Diminutiv *señorito*, sammenlign ital. *signorino*).

at der paa Grund af Fiendskabet dog ikke i Regelen har fundet nogen nærmere Forbindelse Sted mellem dem. Den store Sprogforsker Diez gjør opmærksom paa, at dette viser sig i Sproget: vistnok ere mange arabiske Ord optagne, men saagodtsom alle Navne paa ydre, sandselige Begreber; rigtignok oplyser han selv, at et Pronomen, *fulâno* (en vis, lat. quidam) og to Partikler *fâta* (indtil) og *ojalá* (gid) ere komne af Arabisk; nu er det netop dette Slags Ord, som ikke pleie at gaa i Laan fra Sprog til Sprog; disse Ord tyde derfor paa, at der ialfald tildels har været nærmere Samkvem.

Den ubetinget mest energiske Race i Spanien er Katalanerne. Disse have paa engang noget mere Nordisk i sit Udseende og Væsen, og tillige noget Sydlandsk-livligt, som hos Kastilianerne ofte er tildækket af deres Værdighed, men i Virkeligheden ogsaa hos disse er tilstede; naar man først kommer i Samtale, ere de livlige og snaksomme nok, som ovenfor bemærket.

Det er ikke frit for, at der hersker en vis Grad af Animositet mellem Kastilianer og Katalaner; disses Fremskridt betragtes af hine med hemmelig Misundelse; dog er det mest den betydelige Sprogforskjel, der frembringer Uforligeligheden.

Ogsaa blandt Resten af Spanierne ansees de nordligste for at have den solideste Karakter; navnlig have Aragonesere og Asturianere godt Lov for sin Ærlighed og Paalidelighed.

Den større Arbeidsomhed, som udmærker Katalanerne, forslaar dog paa langt nær ikke til at udnytte Spaniens naturlige Rigdomskilder. Landet maatte kunne producere mange Gange saameget, som det gjør.

Blot nogle Steder, som omkring Valéncia, har man gjort Alt for at bringe det største Udbytte ud af Jorden; men hvem har man at takke derfor? Maurerne, som have anlagt et vidtløftigt System af Kanaler, der fordele det meget knappe Vand i Floden Túria over mange Kvadratmil; til Tak ere de blevne forjagede fra Landet. Valencias Omegn er da ogsaa rent paradisisk; man kan der gjøre sig en Forestilling om Orienten; der er hele Lunde af Palmetræer, Sukkerplantager og meget Andet, som man ikke venter at træffe i Europa.

I de Dele af Spanien, hvor der ikke arbeides stort, følger Tiggeri, Tyveri og undertiden Røveri i Dovenskabens Spor; dog maa jeg sige, at man i det Hele taget med Tryghed kan reise i Spanien; jeg har aldrig der havt nogen Følelse af personlig Usikkerhed. Det Bedste er overalt at betro sig til Spaniernes Ridderlighed. For Tyveri er man mindre sikker. Mit Uhr blev stjaalet fra mig midt paa Madrids Gader ved høilys Dag, da jeg uforsigtig havde vovet mig ind i en Folkesværm og var bleven staaende der en Stund; jeg bar Uhret i en sort Silkesnor, som Tyven ædelmodig lod mig beholde, efterat han behændig havde løst Knuden. Jeg opdagede mit Tab først, da jeg kom hjem. Da jeg fortalte Folkene i Huset derom, udbrød de leende: „*¡Ay! que son unos pícaros muy listos!*“ Au! ja det er nogle Pokkers behændige Knægte. Det var ikke frit for, at denne Behændighed betragtedes med en vis Beundring. En tjenstvillig Nabo blev imidlertid med mig hen paa Politikammeret, hvor jeg gav en meget nøiagtig Beskrivelse af Uhret; Politiet lovede at gjøre Alt for at skaffe mig det igjen. Desværre, sagde man, havde man ikke Tyvene saa meget i sin

Magt som i gamle Dage, da man kjendte hver eneste af dem. Jeg hørte aldrig mere til Uhret. Folk gav mig den trøstelige Oplysning, at Politiet og Tyvene drev Forretninger i gemytligt Fællesskab og delte Gevinsten broderlig; men Folk sige nu saa Meget i Spanien.

Et mere alvorligt Eventyr havde jeg i Valencia en af de sidste Dage, jeg var i Spanien. Jeg stod i Domkirkens Taarn og betragtede Udsigten, da en Spanier gav sig i Snak med mig. Vi tog os derpaa en Spadsertur sammen rundt Byen; Spanieren, som var Manchégo, ɔ: fra Don Quijotes Fødeland La Máncha, var en behagelig og ikke udannet Mand, som fortalte mig meget om sine Reiser i Amerika. Vi kom tilsidst ind i Valencias smukke Park La Gloriéta. Efterat have betragtet flere vakkre Palmer gaa vi frem gjennem Haven; pludselig faar min Manchégo Øie paa en liden hvid Pakke, som laa paa Jorden. Det skulde være morsomt at se, hvad der er i den, siger han. Han tager Pakken, aabner den og finder — et kostbart Guldsmykke, besat med Diamanter, tilligemed et Brev, der lød omtrent saaledes: „Hoslagt har jeg den Ære at sende Dem det bestilte Smykke, der er 21,500 Reáler (omtr. 1000 Spd.) værd, af portugisisk Guld. N. N., Guldsmed.“ Jeg blev nu, som man kan vide, forundret over at finde en saadan Skat liggende paa Marken; jeg lagde Mærke til, at Brevet var temmelig stygt skrevet og Diamanterne saa store, at hvis de havde været ægte, maatte de have været værd mange Gange mere. Manchegoen tog mig nu tilside og spurgte mig paa en meget betegnende hemmelighedsfuld Maade, hvad jeg syntes, vi skulde gjøre dermed. Jeg svarede: naturligvis indlevere det Fundne paa

Politikammeret. Nei, svarede han, det kunde der ikke være Tale om; havde Lykken engang rakt os Haanden, vilde det være latterligt ikke at tage imod dens Gaver. Jeg forstod nu, med hvad Slags Folk jeg havde med at bestille. Hvad skulde jeg gjøre? Det kunde være farligt at sige nei uden videre; hvad enten Smykket var ægte eller ei, vilde han da frygte for Angivelse. Jeg fulgte derfor den sædvanlige Regel og svarede, at jeg ganske overlod til ham at bestemme, hvad der skulde gjøres med Smykket, saa meget mere, som det var ham, der havde fundet det, og ikke mig; havde jeg været alene, vilde jeg aldrig have lagt Mærke til det. Han svarede: „Vel, saa beholder jeg Smykket og udbetaler Dem en passende Erstatning for Deres Andel. Nu har jeg rigtignok ikke Penge hos mig, jeg maa gaa til en Onkel af mig, som er Præst, for at laane. Nu kjende imidlertid ikke vi hinanden; for Deres Sjæls Roligheds Skyld (*„por la tranquilidád de su álma“*) er det bedst, at De beholder Smykket saa længe, men til Gjengjæld maa De deponere en passende Sum Penge hos mig, og det kan ikke være mindre end 400 *pesétas* (omtr. 420 francs.)“ Jeg svarede, at herpaa kunde jeg ikke indlade mig, da jeg var en fattig Mand, men jeg vilde i Et og Alt stole paa hans Hæderlighed og med Fornøielse overlade ham Smykket. Skjønt denne Tillid maatte være smigrende for Manchégoen, syntes han ikke rigtig fornøiet dermed; det lod ogsaa til at være ham meget magtpaaliggende at overbevise mig om Smykkets Ægthed, da han havde mærket, at jeg ikke havde synderlig Tro herpaa: „lad os gaa til en Guldsmed, for at høre, hvor meget det er værd.“ Jeg svarede, at dette neppe vilde være i hans eget Interesse; hvis Smykket var tabt, maatte det være

bekjendtgjort, og da vilde Guldsmedene være de Første til at vide om det. Aa, mente han, det var ikke saa farligt, der var mange Guldsmede, som ikke toge det saa nøie, men vare tjenstagtige Folk, paa hvis Diskretion man kunde stole *(hómbres calládos y amigos de complacér)*, naar man blot gav dem en liden Andel i Gevinsten. Ja, da havde jeg intet andet Raad end igjen at overlade Sagen til ham. „Ja jeg er selv fremmed her i Byen og kjender ingen Guldsmed, men vi kan altid faa spurgt en op; kom lad os henvende os til den Første den Bedste." I det Samme kom en meget pen Mand spadserende, Manchegoen hilste paa ham og spurgte ham, om han ikke kjendte nogen Guldsmed her i Nærheden; den Fremmede svarede meget høflig paa Valenciansk: *„Pos sinyór, aquéix puch dir molt bé a vosté"* . . .[1] — „Om Forladelse", afbrød Manchegoen ham, „vi ere udenbyes Folk, som ikke forstaa det Sprog, der her tales, hav derfor den Godhed at tale Kastiliansk." — „Ah, jasaa", svarede den Fremmede i dette Sprog, „saa mine Herrer ere ikke herfra Byen, og De ønske at faa opspurgt en Guldsmed? da kan jeg med Lethed tjene Dem, jeg er netop selv Guldsmedsvend, min Mester heder N. N. og bor i X Gade. Hvad er til mine Herrers Tjeneste?" — „Ser De", svarede Manchegoen, „denne Herre og jeg have kjøbt dette Smykke og ønske nu at vide, om vi ikke ere blevne bedragne. Hvad tror De det er værd? Her ser De det." — „Ah, jeg ser, at mine Herrer har god Smag, dette er jo et prægtigt Smykke, af fineste portugisiske Guld, Brillanterne ere af det reneste Vand;

[1] Jo vel, min Herre, det kan jeg meget vel sige Dem (kastiliansk: *Pués señór, ésto (lo) puédo decír(le) múy bién á Usted; pues señor* = eng. *well, Sir*).

jeg tænker, det kan være værd en 21,000 Realer." - „Hør, ved De hvad", sagde Manchegoen afsides til mig, „dette ser ud til at være en brav Mand, vi kan ligesaa godt sige ham det Hele." „Hør, min Herre", (til den Fremmede) „vi maa bekjende for Dem, at vi har narret Dem." — „Det kan jeg ikke tro om mine Herrer", svarede denne med høflig Forundring. — „Jo, jeg skal sige Dem, vi har ikke kjøbt dette Smykke, men vi har fundet det." — „Hvad for Noget? Har De fundet det?" udbrød den Fremmede forbauset og med dæmpet Stemme. — „Ja vel, vi To har fundet det, eller egentlig fik jeg først Øie paa det, og vi ere blevne enige om at dele Gevinsten; vi betro os til Dem, som ser ud til at være en Mand af Ære" (den Fremmede bukkede), „for at faa Sikkerhed for, hvor meget det er værd; vi skal naturligvis give Dem et passende Honorar for Deres Villighed." — „Mine Herrer, jeg er ganske til Deres Tjeneste, det fornøier mig, at De have været saa heldige; men fulgte der intet Brev med? Det er Lov her i Landet, at der med et Smykke altid skal følge en Angivelse af Værdien." — „Jo De har Ret, jeg ser, at De er en ærlig Mand og duelig i Deres Profession (den Fremmede bukkede atter); der var ganske rigtig et Brev, hvori Værdien angives til 21,500 R." Derpaa forklarede Manchegoen vor Overenskomst, nemlig at han som den egentlige Finder skulde have $^3/_5$ og jeg $^2/_5$ af Værdien. Dette fandt den Fremmede ubilligt og udtalte sig med megen Varme for, at vi skulde dele ligt, da vi begge havde været tilstede ved Fundet. Den ærlige Guldsmedsvend begyndte nu at bearbeide mig for at faa mig til at rykke ud med Pengene, som Begge vare enige om, at jeg billigvis burde deponere. Jeg svarede den brave Mand, at

det gjorde mig meget ondt, at jeg var ubemidlet og ikke saa mig istand til noget Udlæg, men at jeg allerede havde erklæret mig villig til at overlade Smykket i Manchegoens Hænder. Medens nu Manchegoen ligesom af en Hændelse gik noget tilside, tog Guldsmeden, som havde et yderst skikkeligt Udseende, mig afsides og forestillede mig alvorlig, at jeg ikke maatte være nogen Nar *(no séa Usted tónto)* og lade en saadan Lykke gaa fra mig. — „Lad os være oprigtige", svarede jeg; „lad os for et Øieblik antage . ." — „Antag Alt, hvad De vil." — Lad os antage f. Ex., at dette Smykke er falsk!" — Da reiste han sig, som stukken af en Slange: „Da maa De have lidet smigrende Tanker om mig *(entónces me hace Usted múy póco farór)*; det Bedste, jeg kan gjøre, er at gaa min Vei. — „Undskyld", svarede jeg, „vi kjende ikke hinanden, jeg har hverken gode eller onde Tanker om Dem; jeg kan jo vistnok ikke undlade at forundre mig over det besynderlige Sammentræf. at den Første, vi træffer paa, er en Guldsmed; mon ikke de Herrer skulde være tidligere Bekjendte?" (her vilde han igjen fare op med dydig Harme) „men jeg vil nu forudsætte, at saa ikke er Tilfælde; i alle Fald kunde jeg, selv om jeg havde Pengene, ikke indlade mig paa Transaktioner, som stride imod mine Principer." Da Manchegoen nærmede sig, sagde jeg: „Det bliver altsaa ved vor Aftale, at De kommer op til mig og betaler mig min Andel?" (vel vidende, at det vilde han nok vogte sig for). — Jo, det skulde han da ikke undlade. — „Kjender De da min Adresse?" — Nei, den maatte han tilstaa, at han havde glemt at spørge om. Jeg opgav ham den da. Vi gik nu ud af Haven, de gjorde endnu et Par forgjæves Forsøg, men da det viste sig, at det ikke

førte til Noget, trak Manchegoen sig tilbage med skjult Misfornøielse, skjønt han efter den spanske Regel for god Tone maatte lade, som om han følte sig smigret ved den fuldstændige Tillid, jeg viste ham. Han tog Afsked, trykkede min Haand med et *„¡Hásta despuès!"* (vi sees igjen senere) og et bittersødt Smil, hvorpaa han forsvandt i en Sidegade. Jeg var forberedt paa ikke at have den Ære at se ham igjen, saa jeg tog det med Ro.

Hans værdige Kompagnon, som saa mesterlig spillede den skikkelige Guldsmedsvend, havde endnu den Godhed at følge mig et Stykke for at bringe mig paa ret Vei, da jeg bad ham derom; jeg vidste, at jeg Intet vovede derved.

Jeg havde her for min Sikkerheds Skyld været nødt til at spille en Rolle, som lidet tiltalte mig. Da jeg senere fortalte min Historie til Andre, vare de enige om, at jeg havde gjort det Bedste, som var at gjøre under saadanne Omstændigheder. Jeg hørte, at den mod mig anvendte Methode ikke var sjelden; nylig vare et Par troskyldige Landmænd blevne bedragne paa denne Maade. Jeg kunde ikke nægte de Herrer Industririddere den Anerkjendelse, at det Hele var godt arrangeret; især havde de godt forstaaet at give Fundet et Udseende af ren Tilfældighed. Jeg begyndte halvt at forstaa Spaniernes Stolthed, naar de udraabte: *„¡Son unos picaros muy listos!"*

Saadanne Bedragere kan man være udsat for paa de fleste Steder i Spanien; og det er heller ikke eget for Spanien; i mange Lande, og ikke blot i Sydeuropa, ansees det for tilladeligt at „plukke" de Reisende og befri dem for lidt af deres overflødige Mynt naar man kan gjøre det paa en pen Maade. Jeg tør næsten

det er værre i Italien; Italienerne have ikke den spanske Ridderlighed. I begge Lande vinder det den største Anerkjendelse, naar man kan møde List med List eller ialfald med Kløgt og Kjendskab til Forholdene. En ublu Fordring modtages i Italien bedst med en skraldende Latter; efter Latterens Styrke og Hjertelighed retter Afslaget sig.

Overhovedet er vel i Spanien som andensteds Bedragerier sjeldnere paa Landet; de gode gamle Tilstande synes her at have bevaret sig bedre. Bønderne leve i det Hele taget et nøisomt og tarveligt Liv.

I Byerne er den moralske Fordærvelse sørgelig stor. Usædeligheden har her besmittet Størsteparten af Befolkningon. Forholdet synes værre der end i Frankrig og Italien. Fordærvelsen skyr ikke at vise sig aabenlyst. Den administrative Myndighed synes ikke at gjøre Noget for at hæmme dette Onde, som i høi Grad tærer paa Samfundets Kraft. Den katholske Religion i Forbund med Uvidenheden frembringer en besynderlig slap Uklarhed, en absurd Naivitet i Forholdet til det Religiøse. Den største Røver, den mest udsvævende Vagabond kan derfor være lige oprigtig Katholik, uden at det Selvmodsigende heri gaar op for ham; han læser efter sin Opfatning med Andagt sit Paternoster eller Ave Maria; medens han største Delen af Aaret gaar paa Kafétheatrene for at se paa lystige Smaastykker af ofte tvivlsom Moralitet, gaar han der i den stille Uge for at opbygges ved Scener af Passionen; han føler sig her rørt og bevæget og tror, at denne fromme Underholdning nok kan veie op mod en hel Del Forseelser.

Tyrefægtningerne bidrage i høi Grad til at ved-

ligeholde Spaniernes Raahed. I Madrid holdes der en hver Uge hele Sommeren, i de andre Byer sjeldnere. Jag saa en og havde nok af den. Sex vilde Oxer kom frem en for en og bleve pinte til Døde efter Kunstens Regler. Det Hele begynder med en høitidelig Procession, hvor hele Personalet viser sig i sine brogede, middelalderlige Dragter. Den Fornemste træder frem for Magistratens Loge og anholder om Tilladelse til at *„la corrida"*, Dystløbet, kan begynde. Magistraten er saa naadig at tilkaste ham Nøglen til Oxernes Aflukker. Den første Oxe slippes ud paa den tomme Arena og ser sig høist forundret om. Idet den bemærker det uvante Syn af en Mængde Mennesker, begynder den at brøle og skrabe i Jorden. I Almindelighed kommer den strax frem i en ophidset Tilstand, da man fæster en tændt Raket til den eller stikker den for at drive den rask frem. Derpaa begynder *los toréros*, som ere tilfods, at tirre Tyren ved at holde sine brogede Kapper frem for den; idet Tyren altid stanger efter den, smutte de tilside med stor Behændighed og klattre over den nærmeste Skranke, som gaar rundt omkring hele Arenaen. Indenfor denne er der en tom Rundgang, som ved dobbelte Porte er delt i forskjellige Rum. Denne Rundgang er adskilt fra Publikum ved en endnu høiere Skranke, som Ingen kan komme over, og som er yderligere sikkret ved Jernstænger. Jeg saa flere Gange Tyren hoppe efter Toréroen over den nærmeste Skranke, som vel kunde være 4 Alen høi; det gjaldt da for Toréroen at løbe „for sit Liv" ud igjennem nærmeste Dør og stænge denne, hvorimod den nærmeste af de to Døre paa den anden Side holdtes aaben, hvorigjennem Tyren igjen begav sig ud paa Arenaen. En stakkels Torero saa

med *espáda*) tilkaldes for med en Slagterkniv at give Tyren Naadestødet. Er saa den første Tyr vel expeperet, saa er det samme Historie op igjen med forskjellige Variationer. Ved at se den første Kamp var hos mig Spænding og Uro forherskende, ved de følgende Væmmelse. Et saadant Slagteri kan ikke tiltale Andre end et barbarisk Folk. Man hører ellers altid i Spanien, at man maa ikke bryde sig om det Indtryk, som den første Tyrefægtning gjør; man maa gaa flere Gange, saa vil man nok vinde Interesse derfor. Det vil ogsaa holde haardt at faa Bugt med Spaniernes Forkjærlighed for Tyrefægtninger. Med *„Pan y tóros"* gjengiver man endnu i Spanien Romernes *„panem et circences"*. Trods de talrige Ulykker blomstre *las corridas* endnu lige godt. Enkelte Stemmer hæve sig derimod, men overdøves af Mængdens Bifaldsraab. Tyrekjæmperne, navnlig el Espáda, have umaadelige Indtægter, da man ikke vil sætte sit Liv paa Spil for Intet. De leve ogsaa Alle som En et ryggesløst Liv; de ere meget beundrede af Middelstandens Damer. At de spanske Damer i det Hele ogsaa af de høiere Klasser have en særegen Forkjærlighed for Tyrefægtninger, paastaaes af Flere, men jeg tror, at det ialfald nu ikke længer er Tilfældet uden undtagelsesvis.

Medens jeg kun saa én Tyrefægtning, besøgte jeg ofte Theatrene. Skuespilkunsten staar paa en meget respektabel Høide i Spanien. Overhovedet ere alle romanske Folk langt mere fødte Skuespillere end Nordboerne. Selve den daglige Tale er ulige mere dramatisk; uvilkaarlig former Udtryk og Gestus sig efter den fineste Nuance i Meningen, den mindste Vexling i den bevægelige Stemning. Sydlændingen

søger ikke det Dramatiske; han kan ikke være anderledes.

Paa det bedste Theater, Teátro Español, forhen Teátro del Príncipe, var Spillet særdeles godt, især udmærkede Skuespillerinden Matílde Díaz sig; desværre begyndte hun at blive gammel, og der var Ingen, som tilfulde kunde erstatte hende i Karakterrollerne. Jeg saa paa dette Theater bl. A. *„Las Velétas“*, Veirhanerne, en Satire over de politiske Forholde, som var overmaade morsom, skjønt den blev temmelig haardt bedømt i Aviserne. Spanierne syntes ikke om en saa tro Afspeiling. Satirer og Parodier hørte overhovedet til Dagens Orden, som ovenfor omtalt. Ikke nok med at Offenbachs Stykker gjorde stormende Lykke, fabrikeredes der nye i samme Smag. Et godt gammelt Stykke *„La Niña Bóba, ó Buén Maéstro es Amór“* af Lope de Vega saa jeg paa Teatro Español. Det er Kjærligheden, som gjør en taabelig Pige forstandig; Hovedrollen, „den taabelige Pige“, gaves ypperlig af Matilde Diaz. Ogsaa forskjellige andre gode Stykker saa jeg, som *„La Cruz del Matrimónio“*, Ægteskabets Kors, af Eguiláz, i 3 Akter paa rimede Vers i Teátro de las Variedádes. En egen Indretning var de saakaldte Kafé-Theatre, hvor man for en Reál (c. 5 Sk.) kunde se en Akt med en liden Ballet. Adgang kunde ogsaa erhverves ved Fortæring til en Værdi af halvanden Reál. Disse vare meget besøgte af de lavere Klasser.

Et Par Gange besøgte jeg Córtes, men følte mig ikke tiltalt af Forhandlingerne der. Det syntes at være Talerne mindre om Sagen selv at gjøre, end om at faa Anledning til at vise sin Veltalenhed. Næsten Alle holdt timelange Foredrag. Næsten Ingen ind-

skrænkede sig til korte faktiske Oplysninger. Spanierne have stor naturlig Veltalenhed, men tillige en vis Tilbøielighed til det Vidtløftige og Pompøse. Men dette er maaske mere Følgen af, at de staa tilbage i Udvikling, end i nogen Naturnødvendighed; thi det spanske Sprogs fornemste Eiendommelighed er netop dets Energi og Intensitet; netop her maatte en koncentreret Kraft være mulig og frembringe en storartet Virkning. Men Tilbøieligheden til det Expansive tilfredsstilles kun paa det Intensives Bekostning.

Jeg maa imidlertid bemærke, at de største Talere som Castelár og Prim (udtales Prin) fik jeg ikke Anledning til at høre. Den ene af dem fik jeg høre flere Gange paa et andet Sted, nemlig paa Universitetet, hvor Castelár foredrog den franske Revolutions Historie med en storartet glødende Veltalenhed, der aldeles henrev de unge Studenter og gjorde dem til de allerstørste Republikanere. Han talte om *„la gloriósa revolución francésa"*. Han sagde, at der nok ved denne var blevet begaaet enkelte Forbrydelser, men de vare for Intet at regne mod de umaadelige Velgjerninger, hvormed Menneskelægten ved den var bleven velsignet. Castelár burde aldrig have været Universitetslærer; han benyttede sin Post til politisk Agitation. Universitetet og Videnskaben bør holde sig udenfor Politiken, og navnlig Historien fremstilles fra et upartisk, objektivt Standpunkt, der lader de forskjelligste Anskuelser komme til sin Ret. Udlændinge have fundet, at Castelárs Taler var Idealet af spansk Sprog og Foredrag. En Korrespondent til en svensk Avis udtalte, at her hørte han for første Gang det spanske Sprog i sin Renhed. Heri kan jeg ikke være enig. Castelárs Sprog minder paa en mindre beha-

gelig Maade om hans Hjemstavns, Andalusiens, Dialekt. Det spanske Sprog i sin Renhed er det, som tales i Kastilien og specielt i Byerne af de dannede Klasser.

Jeg hørte ogsaa nogle andre Forelæsninger paa Universitetet, men med Undtagelse af, at jeg her fik høre veltalende Foredrag i et godt Sprog, var det videnskabelige Udbytte for mit Formaal kun ringe. Den nyere Sprogvidenskab er endnu ikke kommen til sin Ret i Spanien. Der var ingen Forelæsninger hverken over ældre spansk Litteratur eller over romansk Filologi eller over Sprogsammenligning overhovedet. Medens jeg var i Barcelona, hørte jeg, at der blev holdt Forelæsninger over Italiensk, men de vare neppe af lingvistisk Natur. Der var vistnok ved Universitetet i Madrid et Kursus i spansk Litteratur, men det var aldeles elementært og foregik aldeles skolemæssig i Examinatorier. Dette Examinationssystem synes overhovedet at være yndet i de romanske Lande, fordi man ellers ikke kan faa Studenterne til at følge Foredragene med den fornødne Opmærksomhed. Om at læse Noget hjemme er der nok saa godt som ikke Tale. Spanske Studenter forklarede mig, at Læsning hjemme af de Fleste var anseet for aldeles overflødig; man tog i det Høieste Bogen fat en Dags Tid eller to, før man skulde op til Examen. Jeg var tilstede ved Examinationen i Historie til Bakkalaureatet, som svarer til vor Examen Artium. Der var flere Examinatorer, som hver gjorde nogle Spørgsmaal. En af dem var Dr. Campillo, hvis almindelig anerkjendte grundige Kundskaber havde bevirket, at han var bleven tilkaldt. Kandidaterne optraadte med stor Freidighed og Veltalenhed, skjønt deres positive Kundskaber ofte vare yderst ringe; at gjøre Noget af Intet eller af en ube-

kvem Materie var for dem en ringe Sag. En ung Kandidat udviklede med megen Styrke og Veltalenhed Alexander den Stores Idé, men saa sig desværre for Øieblikket ikke istand til at gjøre Rede for Detaillerne i denne Mands Historie, der tilfældigvis var gaaet ham af Minde. Han strøg da rigtignok ogsaa.

Dr. Campillo havde ogsaa den Godhed at følge mig omkring paa Bibliothekerne og Arkiverne og udpege de mærkeligste og interessanteste Ting for mig. Desværre var det heller ikke her stort Mere end disse, jeg kunde række at gjøre mig bekjendt med. Jeg saa ingen saa gamle Haandskrifter som i Frankrig og Italien, men derfor kan det nok hænde, at de fandtes. Dr. Campillo forestillede mig for mange Bibliothekarer og Arkivarer ligesom ogsaa for flere Professorer, som alle vare overmaade forekommende og velvillige, og hvad mere er, ligefremme; der var imellem dem et vist gemytligt Broderskab, hvoraf ogsaa den Fremmede fik nyde godt. Jeg blev ligeledes forestillet for Universitetets Rektor, D. Fernándo de Cástro, og havde med ham en længere interessant Samtale. Denne Rektor er indsat efter den sidste Revolution og interesserer sig varmt for Videnskabens Gjenfødelse i Spanien. Følgende er Brudstykker af en Tale, som han holdt ved den høitidelige Aabning af det akademiske Kursus i 1868:[1]

„Madrids Universitet, som hidindtil ikke har havt selvstændig videnskabelig Existents, idet det har levet af Alcaláuniversitetets gamle Traditioner, staar nu i

[1] *Boletín-Revísta de la Universidád de Madríd, Tómo I, Número 1,* Side 22 ff. Rektoren havde den Godhed at forære mig et Exemplar heraf.

Begreb med at lægge Grunden til et nyt Liv med egne Love og Tanker, eget Liv og Historie.

— — — —

„Dette nye Liv vil paalægge det saa meget tungere Ansvar, som fra idag af de Skranker ere nedbrudte, der afstængte dets Virksomhedsfelt, og Undervisningen har faaet frie Hænder.

— — — —

„Vor fælles Stræben gaar nu, uafhængig af enhver Forskjellighed i Synsmaader og Stilling, ud paa dette Ene: Videnskabens Frihed og Læreembedets Uafhængighed, uden hvilket det offentlige Professorat bliver en ulykkelig Spillebold for de politiske Omvæltninger og maa vælge mellem det intellektuelle eller politiske Selvmord, mellem Løgn eller Vanære.

— — — —

„Afsondrede fra den europæiske Kulturs almindelige Bevægelse have vi hidtil betragtet Undervisningen udelukkende som en Gren af Administrationen og Universitetet som et andet Departement, betjent af en speciel Klasse Funktionærer. En overdreven Centralisation havde gjort Læreren til Tjener. Heraf Modstanden mod den frie Undervisning, Mangelen paa eget Liv og Initiativ i alle Undervisningsanstalter, den udvortes, ceremoniøse og mekaniske Maade, hvorpaa Professoren udførte sine akademiske Funktioner.

— — — —

„Fra idag af skal Videnskaben og Undervisningen blive ligesaa eneherskende i sin Sfære som Kirken og Staten i sin; Universitetet, uafhængigt af sin indre Organisation, erklæret for neutralt Gebet, hvor alle Skoler og alle Theorier plante sit Banner; Professoren, ukrænkelig i Udtrykket af sin Tanke, værnet af sin

videnskabelige Værdighed og sin moralske Bevidsthed, skal være Tolk for Fornuften, ikke for Vilkaarligheden, for Ret, ikke for Vold. Denne Indvielse af Undervisningens Frihed skal være et af Glandspunkterne i vor nationale Gjenfødelse i Nutiden.

— — — —

„At respektere alle lovlige Meninger; at holde Universitetet fjernet fra alle politiske Stridigheder; at sætte det i Forbindelse med Europas og især vor Halvøs øvrige Universiteter; at forkynde dem alle, at Høiskolen i Madrid proklamerer Undervisningens Frihed og derved bevirke, at den taber den isolerede Karakter, som den hidtil har havt ikke alene ligeoverfor de lærde Selskaber, men i Forholdet mellem de Fakulteter og Videnskaber, som danne dens egen indre Organisation; endelig at følge den intellektuelle Bevægelse i hele den videnskabelige Verden og lade den gjenlyde i disse Haller: dette synes mig at paaligge den, som nu skal fungere som Rektor ved Madrids Universitet.

— — — —

„Netop fordi der er Frihed, have vi at søge Orden og System i Videnskaben. At slutte os sammen med dette Maal for Øie, at fremme offentlige Foredrag, som kunne udbrede den menneskelige Viden udenfor disse Enemærker og det i en saa populær og tilgjængelig Form som muligt; at befordre Oprettelsen af Foreninger, som kunne virke for Arbeiderklassens Undervisning og udbrede den til de fjerneste Afkroge; at aabne specielle Kursus for at fuldstændiggjøre Kvindens Undervisning; at virke for, at Ungdommen slutter sig sammen i videnskabelige Foreninger, og at vore Biblotheker og Museer kunne benyt-

tes frit og af det størst mulige Antal; se dette er de fornemste Midler til at befordre vort Folks intellektuelle og moralske Tilstand."

I en Opsats,[1] *„Concépto fundamentál de la segúnda enseñánza"* (Om den høiere Undervisnings Grundidé) udtaler han sig mere specielt om Universitetets Bestemmelse:

„Man havde indtil vor Tid troet, at Hovedformaalet for den høiere Undervisning indskrænkede sig til at erhverve Kundskaber, som forberedte til bestemte Karrierer og indbringende Stillinger. I hvert enkelt Tidsrum har man fordret de Studier, som svarede til de mest lønnende Karrierer eller vare mest begunstigede af Regjeringen. Medens det var Theologien, Advokaturen og Medicinen, fordredes der ikke stort anden Undervisning end i Latin, Logik, Ethik og Religion til Brug for Skolastiken, tilligemed nogle yderst tarvelige Begreber om Mathematik og Fysik. Idet Tidernes Fremskridt aabnede Veien for nye Karrierer saavel i de exakte som i de humanistiske Videnskaber, udvidedes disse Studier til Geometri, Kemi, Naturhistorie, Verdenshistorie, med Elementerne af Geografi og Litteratur; men man lod denne Undervisning altid være underordnet, som et rent forberedende Studium, ikke med det ophøiede Formaal at opdrage og udvikle, men snarere med det interesserede Øiemed at oplære.

„Nutildags, da endelig Erfaringen og en klarere Erkjendelse af de menneskelige Formaal har fastsat som ubestrideligt Princip, at den høiere Undervisning er bestemt til at fortsætte deres Uddannelse, som have nydt den lavere, hvad enten de slaa ind paa noget Brødstudium eller ei, indser man klart, at den ikke

[1] Sammesteds Side 16 ff.

kan have noget andet Maal end at fuldstændiggjøre i sin Almindelighed den Unges Opdragelse som Menneske og Borger, idet den udvikler i høieste Grad hans Legems Kræfter og hans Aands Dannelse. At indføre de Unge i de Studier, som Enhver behøver, der stræber efter at kjende sig selv som tænkende Væsen, at kunne vise sig med Ære og gjøre sin Pligt som oplyst Borger i et frit Samfund paa Grund af, at han ved at øve sine Evner og Kræfter har erhvervet mandig Kraft, moralsk Karakter, klar Forstand, fromt Sind, Kjærlighed til Arbeide, praktisk Sands, litterær og kunstnerisk Smag, Alt uundværlige Betingelser for Enhver, som agte at blive til Noget og gjælde for Noget i vor Tid, idet man maa nærme sig saa meget som muligt til Idealet *mens sana in corpore sano*: dette, og ikke noget Andet, bør være Grundidéen i den høiere Undervisning."

Jeg ønsker Spanien, at det maa faa mange Lærere med Fernando de Castros ideale Betragtning af Videnskaben. Da vil den almindelige Oplysnings og Videnskabens Gjenfødelse ikke lade længe vente paa sig.

Dr. Campíllo indførte mig ogsaa i en Skole for unge Arkivarer ligesom École des chartes i Paris. Det, der her især interesserede mig at blive bekjendt med, var nogle Haandskrifter fra 15de Aarhundrede paa Spansk med arabisk Skrift gjengiven efter Udtalen af Maurerne. Adskillige interessante Oplysninger erhverves herved, f. Ex. at *j* (ældre *x*) i Ord som *bájo* (fr. *bas*) paa den Tid ikke udtaltes som Gutturalspirant (tydsk *ch*), men som fransk *ch* ligesom i katalansk *báix* og portugisisk *báixo*; med tydsk Betegnelse lader Overgangen sig saaledes fremstille, at det senere latinske *bassus* først er blevet *bascho*, senere *bacho*; hermed kan sammenlignes den sydsvenske Udtale af Ord som

skepp, sjösjuk med en Lyd, der ligger mellem tydsk *sch* og *ch*.

Madrid besidder store og rige Museer. Det store kongelige Museum (Reál Muséo) har maaske flere Kunstskatte og Mesterværker i Maleriet end noget andet i Verden, men Samlingen er meget usystematisk; nogle Malere, som Velásquez, kunne her overskues i sin hele Virksomhed, medens Andre ligesaa berømte knapt eller slet ikke ere repræsenterede. Skolernes Udvikling lade sig ulige bedre studere i Louvre. Af Velásquez er der over 60 Malerier, af Murillo 46, af Ribéra 58. De gamle italienske og flamske Mestere ere især rigt repræsenterede; af Rafael har man navnlig „*El Pásmo*" (ital. *Spásimo*, fr. *spasme*), hvor Kristus segner under Korset og afløses af Simon af Cyrene; dette ansees for Samlingens Perle. Ogsaa af Tizian er der flere pragtfulde Malerier. Der er 62 Malerier, som tillægges Rubens, men vel for en stor Del ere udførte af hans Elever. Det er forbausende, hvor vel konserverede Malerierne ere her, de italienske bedre end i Italien. Velásquez's Portræter se ud, som om de vare malede igaar. Dette kommer især af den tørre og rene Luft. Kun nogle faa Malerier ere restaurede og det meget forsigtig, efter Kjenderes Sigende tillige med sjelden Dygtighed. Af antike Skulpturer var der endel, men ubetydeligt sammenlignet med Samlingen i Paris, ikke at tale om Italien. Det, som mest slog mig, var en Torso af en hvilende Venus i halv Legemsstørrelse.

Det ethnografiske Museum udmærker sig fremfor alle andre i Europa ved en Samling af de Mærkværdigheder, som Amerikas Opdagere bragte hjem, f. Ex. brogede Fjædre, en Mængde Lerkar i karrikerede Dyreskikkelser o. fl.

Det var kun overfladiske Blik, jeg kunde kaste paa disse Samlinger, da jeg maatte anvende min meste Tid og Kraft paa at sætte mig ind i det levende Sprog, hvortil lidt over halvtredie Maaned ikke var nogen overflødig Tid. Det kom mig nu tilgode, at jeg havde anvendt et Par Maaneder næsten udelukkende paa Spansk, medens jeg var i Paris. Fra den første Dag, jeg kom til Spanien, havde jeg ingen Vanskelighed ved at forstaa de Indfødte. Hertil bidrager den ualmindelig tydelige og klare Udtale, hvori Spansk endog staar over de øvrige romanske Sprog. Dette synes atter at staa i Forbindelse med, at det, der forekommer mig at være et af de karakteristiske Træk i de romanske Sprogs Udtale, nemlig at alle Vokaler ere blevne korte eller af samme Tidsmaal, der er gjennemført med størst Konsekvents. I Italien vakler Udtalen: kun i Toskana ere betonede Vokaler i Almindelighed korte f. Ex. *vĕro*, *signŏri*, *volĕte*. I Rom og Syditalien forlænges den betonede Vokal: *signōri*, *volēte*. Men den toskanske Udtale bør ansees for Hovedformen; det er den, som ligger til Grund for at det italienske Sprog saa vel har bevaret de ubetonede Vokaler, idet disse ikke have væsentlig mindre Tidsmaal end de betonede. Idet disses Kvantitet bliver udjævnet, gjør Tidsmaalet paa os Indtrykket af at være en Mellemting mellem lang og kort; de germaniske Sprog lægge nemlig et Overmaal af Vægt paa de betonede til Skade for de ubetonede, saa at disse blive kortere end det var nødvendigt for at adskille kort og lang Vokal. Toskanerne finde af den anførte Grund Romernes Udtale slæbende og kunne ikke indrømme Berettigelsen af det bekjendte: „*Lingua toscána in bócca romána*“ (toskansk Sprog i romersk Mund). Dette udtalte specielt

Prof. Amári, en født Toskaner, i en Samtale med mig. I Position foran flere Konsonanter eller Konsonantfordobling er Udtalen noget vaklende. Sprogets Tendents synes at være at beholde samme middels Kvantitet for Vokalen, samtidig indrømme Konsonanterne deres fulde Tidsmaal og specielt lade en fordoblet Konsonant høres længere end en enkelt; derfor lyder *bèllo*, *stésso*, især naar Talens Vægt ligger paa dem, som om det havde baade lang Vokal og lang eller fordoblet Konsonant; ved Position af to forskjellige Konsonanter lyder tildels Vokalen forholdsvis længst som *tēmpo*, *lēnto*, *partēnza*. Under alt dette udtales Slutningsvokalen med fuldstændig Tydelighed, indtil man nærmer sig Neapel, hvor den lyder som det franske halvstumme *e*. De ubetonede indlydende Vokaler begynde allerede i Rom at miste sin Tydelighed. Overgangen kan anskueliggjøres ved dette Exempel: florentinsk *súbito* (pludselig), romersk *súbbeto* (*súbbᵉto*), neapolit. *súbbete* (*súbbᵉtᵉ*).

Medens nu Vokalerne bevares vel i Toskansk, bliver Sprogets Udtale i den egentlige Dialekt dog temmelig utydelig, da den Svækkelse, som Vokalerne forskaanes for, for en stor Del gaar ud over Konsonanterne. En simpel Florentiner siger f. Ex. *ch' aéte 'oi* for *che avéte voi*; *c* eller *ch* indlydende mellem Vokaler og fremlydende (i Begyndelsen af Ord) efter ubetonet Vokal udtales som tydsk og nordisk *h* (ikke som tydsk *ch*): *un amiho*, *la hòsa*, *i haválli* for *un amico*, *la còsa*, *i caválli*; *l* foran Kons. bliver *r*: *sòrdi* for *sòldi*, *le hárze* for *le cálze*; mouilleret *l* bliver *ggj*: *figghia* for *figlia*; *c* foran *e* og *i*, der ellers udtales som fransk *tch*, mister Forslaget af *t* mellem Vokaler og efter ubetonet Endevokal: *dísce*, *diésci* for *díce*, *dièci*; denne Udtale findes ogsaa i Rom f. Ex. *nun me piásce* for *non mi piáce*.

I Rom findes endnu mange andre Afvigelser i Udtalen, men Sproget, som man oftest hører det her, er paavirket af det dannede Sprog, og Udtalen har en langt behageligere, renere Klang end i Toskana. Dialekten i Roms Omegn nærmer sig allerede stærkt til det Neapolitanske.

Ogsaa i Fransk ere betonede Vokaler oftest blevne korte eller have faaet middels Kvantitet, naar de ikke staa eller have staaet i Position; f. Ex. *fidèle, haleine, épine.* Visse Konsonanter virke derimod lang Vokal som *r* eller Lyden *z* (blødt *s*): *heure, rose.* Oprindelig eller senere Position fordrer principielt lang Vokal, navnlig Konsonantfordobling, der i Udtalen forenkles, men overfører sin Længde paa Vokalen: *clāsse, bāsse, grōsse, fōsse.* Derimod bliver *c*, hvad enten det kommer af *c* eller *cj*, *tj*, der i oldfransk blev til *ts* (skrevet *ç*), i Regelen behandlet som enkelt Konsonant: *fáce, pláce, rácе*; ligeledes *chásse*, je *fásse*, som efter Oprindelsen skulde skrives *chace, face* (cfr. eng. *chace* og *chase*). Derimod har den ubestemte og svage Vokal, det saakaldte stumme eller halvstumme *e*, faaet stort Indpas i Fransk, maaske ved de germaniske Sprogs Indflydelse. Men fraregnet denne udtales de øvrige Vokaler oftest med middels Kvantitet og altid lige Tydelighed: *répéter, décidément.* Hertil bidrager det meget, at Accenten er betydelig svagere i Nordfransk end i de øvrige romanske Sprog; især naar den ubetonede Stavelse er lang som i *raison, côté*, gjør Accenten, der dog i Virkeligheden ligger paa Endestavelsen, et svagt Indtryk; Diez troede derfor, at begge Stavelser havde lige Vægt, men Gaston Paris udtalte sig med Rette herimod i en Samtale, jeg havde med ham derom. Overhovedet er Vægten her mere fordelt paa alle Stavelser, som ikke have stumt

e, saa at den betonede Stavelse kun har en lidt større Del deraf end den ubetonede.

I Spansk forsvinder al Ulighed i Behandlingen af Ordets forskjellige Dele med Undtagelse af Accenten, der er kraftig, kort og bestemt (akut). Alt er lige kort og lige tydeligt. Vokalerne ere altsaa aldrig, hvad vi forstaa ved lange, undtagen hvor et ualmindeligt Eftertryk udfordres f. Ex. i Udraab. Desuagtet er man i Spanien endnu naiv nok til at lære i Skolerne, at en betonet Vokal har det dobbelte Tidsmaal af en ubetonet, idet de optage den latinske Lære, at en lang Vokal har to *morae* og tillige forvexle Kvantitet med Accent. Naar man kjender til, hvorledes lange Vokaler lyde i andre Sprog, og har Anledning til at iagttage den spanske Udtale, kan man ikke et Øieblik være i Tvivl herom. Heller ikke Konsonanter lyde i Spansk langt eller fordoblet; det er en falsk Gjengivelse, naar Tydskerne betegne Udtalen f. Ex. af *ruso* som *russo*; den virkelige Udtale er *rrúso*, med kort betonet Vokal og dog enkelt efterfølgende Konsonant. Den eneste Undtagelse danner *r*, som fordoblet artikuleres overmaade kraftigt: *tiérra, guérra*. I Virkeligheden fordobles det ogsaa i Begyndelsen af Ord, derfor *ruso* som *rruso*. Ogsaa for Fransk er Konsonantfordobling i Grunden fremmed; *tt* i *je jette* lyder som *t* i *j'achète*. Naar Franskmændene dog udtale Konsonantfordoblingen i fremmede og videnskabelige Ord, kunne de ikke gjøre dette uden at overdrive det d. e. holde Konsonanten endnu længere, end det sker i det fremmede Sprog, f. Ex. *Gambétta*, *Violétta* (italienske Navne).

I Almindelighed kan det forskjellige Indtryk, som de tre romanske Hovedsprog gjøre paa Øret, karakteriseres saaledes, at Fransk lyder som det mest deli-

kate Sprog, Italiensk som det skjønneste og mest fuldtonende, Spansk som det kraftigste. Lydsystemet staar i et vist Forhold til Folkekarakteren.

De ovenstaaende Bemærkninger om Udtalen ere kun en løs Skizzering af det almindelige Forhold; jeg forbeholder mig at komme tilbage til det mere Specielle og til Undtagelser paa et andet Sted.

Den 12te Juni 1870 var mit Ophold i Madrid til Ende. Jeg lagde Tilbageveien om Toledo og Valencia til Marseille. I Toledo blev jeg en halv Dag for at bese de storartede Mindesmærker fra alle Tider af gotisk, maurisk og jødisk Kunst. Dette minder mig om, at Flere nu ere af den Mening, at Meget af, hvad der kaldes gotisk Stil, i Virkeligheden skyldes Maurerne, navnlig paaviser man Antydninger til Spidsbuen i maurisk Arkitektur, og disse har jeg selv seet; men det ligger udenfor min Kompetence at dømme, om Gotiken er af fransk eller maurisk Oprindelse. Man begynder nu at indrømme Maurerne Mere og Mere; saaledes ville Nogle tillægge dem Æren for Riddervæsenet; i Virkeligheden blev vel dette befordret netop ved den ottehundredaarige Kamp mellem Spaniere og Maurer, idet begge indvirkede gjensidig paa hinanden. I Valencia blev jeg nødtvungen tre Dage paa Grund af, at man i Madrid havde givet mig feilagtig Underretning om Dampskibets Afgangstid. Jeg fik saaledes Anledning til at iagttage den valencianske Dialekt, der ikke fjerner sig betydeligt fra det katalanske Hovedsprog, men dog er mere paavirket af det Kastilianske; saaledes udtales *j* ikke længer som i Fransk, men som kastiliansk *ch* (fransk *tch*), altsaa heller ikke som det kastilianske *j*.

Endelig kom jeg med Dampskibet til Marseille;

hvorfra jeg reiste paa tre Døgn til Hamburg over Lausanne i Schweitz, hvor jeg laa over en Nat for at konferere med Myntkabinettets Konservator Morel-Fatio om de norske Mynter, der bleve fundne i Vevay, hvoraf vor berømte Numismatiker Hr. Toldinspektør Schive ønskede nøiagtige Aftryk. Uheldigvis var Hr. Morel-Fatio ikke hjemme.

Saaledes kom jeg tilbage til mit kjære Fædreland, hvor jeg søger at dyrke Videnskaben vaa godt som de trange Forholde tillade det. Navnlig ligger det mig paa Hjerte at faa nedlagt Resultatet af mine Studier i udførligere Arbeider, som kunde være de Studerende og maaske Videnskaben overhoved til Gavn. Men paa Grund af Tidernes Pinagtighed gaar det kun smaat dermed.

Under disse Omstændigheder maa jeg være saa meget taknemmeligere, fordi det har været mig forundt i henimod halvandet Aar uhindret at kunne hengive mig til Studierne og høre Europas tre skjønneste Tungemaal tale.

Naar jeg kaster et Blik tilbage paa de tre Sprog, hvis Aand og Væsen jeg kun ufuldkomment har kunnet trænge ind i, og undersøger, hvilket af dem der bærer Prisen som det fuldkomneste Udtryk for den menneskelige Tanke, da forekommer det mig, at det franske Sprog er den mest fuldendte Tankeform, som de romanske Folk have frembragt. Indenfor den Idékreds, der tiltaler og bevæger den franske Aand, formaar Sproget at iklæde de fineste Tankeafskygninger en klar og bestemt Form. Den høieste Glæde og den dybeste Smerte, den vildeste Lidenskab og den roligste Be-

tragtning, den hjerteligste Munterhed, som *„veut rire à tout prix“*, det fineste, mest spillende Vid indtil den blodigste, mest skjærende Ironi — Alt træder her frem i en plastisk Form, med sydlandsk skarpe Konturer, og dog med en særegen Delikatesse, som er egen for dette Folk, der staar midt imellem Norden og Syden. I intet Sprog kan en Antydning, en Hentydning gjøres finere og dog forstaaelig for de Indviede; en let, næsten umærkelig Ændring i Formen kan frembringe en stor Aandrighed. Det er netop Kunsten at frembringe en stor Virkning med smaa Midler.

Paa den anden Side er Fransk et af de mest exklusive Sprog i Verden. Sproget passer kun for den franske Tankegang, ikke for nogen anden. Det er ikke vel egnet til at gjengive andre Nationers Tankefrembringelser i deres eiendommelige Tone; skal Noget oversættes, maa det gjøres saaledes, at det i sin Helhed kunde være skrevet af en Franskmand. Men dette kommer netop af, at det franske Sprog er en saa tro Afspeiling af den franske Aand.

Skjønt denne franske Aand er saa eiendommelig, har den dog vist sig istand til at erobre en stor Del af den kultiverede Verden. Dens Klarhed og Delikatesse har gjort den tiltalende for den mindre lykkelig begavede Del af Menneskeheden. Tydskerne have været ulige grundigere end Franskmændene, og Engelskmændene have været originalere, men de franske Ideer have vist sig ganske anderledes almengyldige. Det Eiendommelige i den franske Aand ligger mere i dens Yttringsmaade end i dens Indhold. Den franske Tanke gaar ikke saa dybt, er ikke saa original, men forstaar at udtrykke sig paa en særegen klar og tiltalende Maade, der vinder Indgang overalt. Allerede Scarron siger i

sin Roman comique: „Franskmændene have vist, at om de ikke opfinde saameget som de andre Nationer, vide de at fremstille Tingene mere fuldendt" (*s'ils n'inventent pas tant que les autres nations, ils perfectionnent davantage*). Men medens franske Ideer trænge igjennem udenfor Frankrig, optager Frankrig Lidet eller Intet fra Udlandet. Her viser sig den franske Aands Exklusivitet. Det Fremmede tiltaler den ikke. Det, som ikke er fransk, kan ikke være skjønt. Den tydske Forskning falder besværlig og usmagelig, den engelske Digtning tung og smagløs. Voltaire er ikke den eneste Franskmand, som har fundet Shakespeare barbarisk. Taine fortæller, *Histoire de la littérature anglaise II, 100:* „Paa en (fransk) Forfatter i 17de Aarhundrede gjør Shakespeares Stil Indtrykket af at være den mest uforstaaelige, den mest søgte, den mest indviklede, den mest barbariske og den mest absurde, som nogensinde fandtes." „(*Aux yeux d'un écrivain du dix-septième siècle le style de Shakspeare est le plus obscur, le plus prétentieux, le plus pénible, le plus barbare et le plus absurde qui fut jamais*)."

Taine finder Hovedforskjellen mellem den romanske og den germaniske Tankegang deri, at den første har Tendentsen og Gaven til den sammenhængende, klare, jævne Udvikling uden Sprang i Idéforbindelsen; en særegen logisk, prosaisk-forstandig Retning udmærker efter hans Mening især Franskmanden. Derimod savner denne", siger han (*Hist. de la litt. angl. I, 91*), „det dybere poetiske Syn; han mangler, eller om man heller vil, han er fri for disse Anelser (*demi-visions*), som gjennembæve Menneskets Væsen og i et Øieblik aabne ham uendelige Dybder og fjerne Syner. Det er den indre Rystelse, som fremkalder Billederne; da han

aldeles ikke bliver rystet, har han ingen Syner. Han er kun overfladisk bevæget; den dybere Deltagelse mangler ham; han opfatter ikke Gjenstanden i dens Væsen, Sammensætning og Helhed, men stykkevis, med det overfladiske Ræsonnements Kjendskab. Dette er Grunden til, at ingen Race i Europa er mindre poetisk. Betragt deres første episke Digte, det er de mest prosaiske, man nogensinde har seet. Fakta her, altid Fakta! der er intet Andet. Franskmanden vil vide, om Helten dræber Forræderen, om Elskeren faar sit Hjertes Dame; ophold ham endelig ikke med Poesi eller maleriske Beskrivelser. — Han gjør ingen uregelmæssige Spring i Fremstillingen, han gaar kun Skridt for Skridt, den lige Vei; Ordenssandsen er ham medfødt. — Historieskriverne Villehardouin, Joinville, Froissart, Prosaens Opfindere, have en uforlignelig Lethed og Klarhed, og fremfor Alt en behagelig Fremstilling, en Ynde, som de selv ikke søge. Denne Ynde er et nationalt Træk og kommer af denne medfødte Delikatesse, som har Afsky for alt Disharmonisk *(horreur des disparates)*: ingen voldsomme Sammenstød her! det er deres naturlige Følelse imod."

Hvad jeg ovenfor har bemærket om det franske Sprogs Fortrin, gjælder væsentlig Prosaen, som er det egentlige Udtryk for Tanken i sin naturlige Form. Maaske har intet Sprog opnaaet en saa harmonisk og smidig prosaisk Form siden det gamle græske Sprog. Vistnok har det engelske Sprog store Fortrin, en større Energi og mere Dybde og Inderlighed; da det har optaget i sig en stor Del af det franske Ordforraad, har det ofte ligesom to forskjellige Sæt af Udtryk, der med Fordel anvendes for forskjellige Begrebsnuancer; det har vel af alle Sprog den største

Universalitet, de fleste Betingelser for at blive et Universalsprog. Men den franske Prosa er ulige mere harmonisk i sin Sammensætning; paa en finere Sprogfølelse virker de engelske Sprogelementers Uensartethed dog tilsidst som en Dissonants, hvormeget end denne er fordunklet i den almindelige Bevidsthed. Den engelske Udtryksmaade er tung og ujævn ved Siden af den harmoniske, lette, smidige og utvungne franske Prosa. Der er vel intet Sprog, som i den Grad som Fransk har frigjort sig fra Middelalderens Kancellistil. Jeg sætter Engelsk meget høit, men jeg sætter Fransk af disse Grunde endnu høiere. Englænderne ville vel ikke være enige med mig heri, og man kan saa meget mindre fortænke dem heri, som deres Sprog virkelig har store og ubestridelige Fortrin. Macaulay siger, *History of England I, 17* (Tauchnitz Ed.): „Dengang blev det Sprog dannet, som vel er mindre musikalsk end Sydens Sprog, men i Kraft, Rigdom og Evne til at tjene Digterens, Filosofens og Talerens høieste Maal kun er Grækenlands Tungemaal underlegent."

Det franske Sprog har en slet Orthografi, det engelske har en endnu slettere; men hvad har det at betyde i Sammenligning med, at Sproget er godt, og at det har en stor og rig Litteratur? At den nuværende Skrivebrug kun er 2—300 Aar gammel, kan ikke med Grund anføres herimod; det er netop det sidste Aarhundrede med den exempelløse Udbredelse af Litteraturen, som har slaaet Orthografien fast. Jeg bekjender, at jeg i denne orthografiske Reformationsperiode er et godt Stykke af en Kjætter; jeg er nok med paa nogle faa Forandringer, men vil, at disse skulle komme ganske lempelig og ligesom af sig selv, idet de lidt efter lidt trænge ind i den almindelige Opinion.

Ligesom Sprogets Udviklingsproces er umærkelig, saaledes bør ogsaa Orthografiens være det.

Efter det franske Sprog synes mig det spanske at komme næst i Rang, men medens det franske Sprog ligger helt inde i Nutiden, staar det spanske med det ene Ben i Middelalderen; det har i Prosaen bevaret meget af den gamle Stivhed og Pompøsitet. Det franske Sprog er i Formen væsentlig det samme, som det var hos Corneille og Molière, men det har i Stil og Udtryksmaade stadig fulgt med Tiden ligesom et følsomt Barometer. Hos Cervántes, Lópe de Véga og Calderón var det spanske Sprog en fuldkommen tro Afspeiling af Tiden og hvad der rørte sig i den. Siden den Tid har Sproget dels staaet mere stille, dels i den senere Tid været paavirket af den franske Aand og Sprogtone; og i et Sprog er Alt skadeligt, som ikke er af samme Aand, hvor fortræffeligt det end kan være i sig selv. Dog har Sproget endnu den Dag idag bevaret en høi Grad af Eiendommelighed, om det end ikke er saa ægte og fuldt af Idiotismer som hos Cervántes og Quevédo; om det end ikke er fuldt saa spansk, som det franske er fransk, saa staar det dog som nationalt og idiomatisk Udtryk betydelig over Italiensken. Medens Fransken afspeiler Nutiden og Spansken det 16de —17de Aarhundrede, giver det tredie Sprog Billedet af Middelalderen i 13de — 14de Aarhundrede. Det er endnu Boccáccios ciceronianske Italiensk, som gaar igjen og spøger. I Regelen ere alle italienske Bøger noget tunge at læse. Naar ikke engang imellem den sydlandske Livlighed brød igjennem og afkastede Kancellistilen, vilde den tunge Ensformighed blive utaalig, og dog bliver Stilen herved ujævn og splidagtig med sig selv. Men hvad er herved at gjøre? Der er

ikke Andet for, end at Italienerne lidt efter lidt ganske forsigtig lempe paa sin middelalderlige Prosa og nærme den mere til det moderne Udtryk. Det virksomste Middel hertil vil den nye italienske Statsenhed være.

Det er kun spredte og flygtige Træk, jeg her har kunnet give af Sprog og Liv i de tre romanske Hovedlande. Det var ikke i noget langt Tidsrum, jeg kunde studere dem paa Stedet. End knappere Tid har jeg havt til at gjengive mine Reiseindtryk. Dette faar være min Undskyldning for Skildringens Ufuldkommenhed.

Trykfeil og Rettelser.

Side 203 Linje 20 f. o. *ellers* læs *overhovedet.*
— 204 — 6 f. n. Parenthesen med dens Indhold udgaar.
— 205 — 11 f. o. *Udine* l. *Údine.*
— 206 — 14 — *Ugo Foscolo* l. *Ugo Fóscolo.*
— 209a*) — 13 — *pálpito* l. *pálpito.*
— 210a — 11 f. n. *battito* l. *báttito.*
— 218a — 13 f. o. *è* l. *ha.*
— 220a — 5 *vi*[1] l. *vi*[2].
— 220b Om den neap. Udtale bemærkes endvidere, at *nt* og *mp* lyde omtrent som *nd* og *mb.*
— 220b Linje 12 f. o. *traséva*[2] l *traséva*[3].
— 220b — 16 = *rrentènnere*[3] l. *rrentènnere*[4].
— 220 — 7 f. n. *vi* l. *ve.*
— 222 — 4 — *Ittália* l. *Itália.*
— 223 — 10 — *meget tilbage fra* l. *udover.*
— 227 — 5 f. o. *i* l. *nær ved.*
— 230 — 7 f. n. *Ascoli* l. *Ascoli.*
— 241 — 14 f. o. *fátti* l. *fátto.*
— 254b — 1 — *puócos* l *póucos.*
— 255 — 2 f. n. *All* l. *Allí.*
— 256 — 1 f. o. *véurela* l. *véurelo.*

*) a betyder første Spalte, b anden Spalte.

Anhang

til Side 201.

Philarète Chasles har store Fortjenester som den, der har søgt at gjøre Franskmændene bekjendte med Udlandets Aandsliv og Ideer. Især har han gjort dette igjennem mange aandrige Skrifter. Hans Foreæsninger ere som alle franske Foredrag over lignende Æmner ikke videnskabelige Udviklinger, men aandrige „*causeries*“, beregnede paa at underholde et Publikum af Dilettanter; dette falder i den Grad i Franskmændenes Smag, at det snarest er paa den Maade, at man skulde tro at kunne vække dem til Bevidsthed om, at Frankrig ikke længer er Tilværelsens Centrum og Sol. Ph. Chasles har ærlig bestræbt sig for at udrive Franskmændene af denne Illusion; paa den aandrigste Maade, med spillende Lune, med tørvittigt Humor har han forestilt dem, at Udlandet lever og bevæger sig, men forgjæves; Krigens ubarmhjertige Kjendsgjerninger have maattet til for at overtyde dem om, at Barbarerne ikke vare Barbarer, og endnu ere de kun halvt overbeviste derom.

Istedenfor at give en Oversigt oves Ph. Chasles's Virksomhed skal jeg tillade mig at oversætte en Del af et Brev fra ham til det engelske Tidsskrift „The Athenæum“ for 11 Nov. 1871, hvor han paa en træf-

fende Maade skildrer de nuværende aandelige Tilstande samtidig med at han her for første Gang skriver under sit rette Navn.

„M. Montégut, en Forfatter, hvis Skarpsindighed og Aandrighed er større end hans Publikum, skrev nylig en Artikel, hvori han beskyldte os Franske for at elske Løgn, Opdigtelse og Humbug af enhver Art. Dette er en haard Dom. Vi holde af at høre, hvad der smigrer vor Forfængelighed og kildrer vore Forhaabninger. Store Ord ikke alene tiltale vor Fantasi, men passe til vor vante Smag, vore tillærte Vaner, vore Universiteters gamle Slendrian. Hvad lære vi paa Kollegierne? Retorisk og hyperbolisk Frasemageri, den Kunst at lade Andromake tale til sine Fangevogtere, eller i Neros Mund at lægge Ord, der undskylde og forsvare hans Forbrydelser. Saare lidet Geografi, af Verdenshistorie kun en Antydning; at løfte Aanden og udvikle dens skjulte Kræfter, det var og er der ikke Tale om. At søge Sandheden, at erhverve et virkeligt Kjendskab til Fakta var under Ludvig den Fjortendes og Napoleons Herredømme et Bevis paa uregjerlig, ugudelig, oprørsk Frækhed, som Sorbonnens Universitet og Paris's Nationalforsamling havde at straffe paa det Strængeste. Vittige Indfald, sindrige Modsætninger, fine Komplimenter, vel afrundede Perioder, Paradoxernes Lynglimt og Epigrammernes Tordenkiler gik for Sandhed og optog dens Plads. Hvem kunde vel under alle disse Draperier og Broderinger udfinde, hvad der var sandt, og hvad der var usandt? Og hvem brød sig vel derom?

„Denne Uorden i Ideerne, dette Røre i Moralen, disse forvanskede Begreber om Ret og Uret, som nu herske i vort Samfund, der er monarkisk i sine Ten-

dentser, syret af demokratisk Nag, og forbittret ved aristokratiske Prætensioner, alt dette kommer hovedsagelig af den Foragt for Kjendsgjerninger, Kjærlighed til Ordbram og Jagen efter Effekt, som vore Skoler altid have opelsket. Der findes ingen bedre Modgift herimod end et fortroligt Kjendskab til fremmede Nationer og fremmed Tænkesæt, især hos de nordiske Folk — eftersom de latinske Racer, saa ædle og intelligente, som de ere, alle have indsuget sofistiske og retoriske Tankeformer. Den sidste Krig har havt en høist uheldbringende Virkning. Den har yderligere udvidet den allerede for saa dybe Kløft mellem de nordiske og latinske Folkeslag. Den har forøget Frankrigs Leflen (*courtisanerie*) med sig selv. Enhver, der var bevandret i engelsk eller tydsk Viden og som saadan vovede at aspirere til en Plads i Akademiet, vilde utvivlsomt blive haanet og uundgaaelig tilbagevist. Jeg undres, hvorledes M. Jules Simon, Statens Undervisningsminister, vil bære sig ad for at faa gjennemført en meget rosværdig Idé, han har havt: han har sendt et Cirkulære til alle Kollegierne, som opfordrer dem til at lægge større Vægt paa levende Sprog. Ja, det er brav nok. Men da engelske eller tydske Sproglæreres Gage er mindre, end hvad en daarlig lønnet Tjener i et borgerligt Hus oppebærer, hvorledes kan da Nogen indbilde sig, at talentfulde Mænd ville finde sig i at beklæde en saadan Post, der hverken giver Løn, Anseelse eller Udsigt til Forfremmelse?"

Fundats
for 25-Aars Studenternes Legat.
(Approberet den 16de Juni 1871).

§ 1. Dette Legat er grundlagt ved Sammenskud af akademiske Borgere fra 1844 med Adgang til Tilslutning af Studenter fra 1841, 1842 og 1843.

§ 2. Grundfondets Renter lægges til Kapitalen, indtil denne herved og ved mulige Tilskud af 25-Aars-Studenter fra de følgende Aar har naaet en Størrelse af 1000 Spd. Senere oplægges mulige yderligere Tilskud saavelsom Renterne af den overskydende Kapital, indtil Legatets Hovedstol er forøget med 500 Spd., og saaledes fremdeles i Fremtiden.

§ 3. Det norske Studentersamfunds Bestyrelse anmodes om hvert Aar ved Henvendelse til een eller flere 25-Aars-Studenter, som opholde sig i Christiania eller Omegn, at søge bevirket, at der een Gang aarlig, helst den 2den September eller 2den Oktober, kan blive en Sammenkomst af 25-Aars-Studenter, hvorved der kan virkes til yderligere Indsamling for Legatets Grundfond.

§ 4. Legatets Kapital, som aldrig maa angribes, bestyres af det akademiske Collegium efter de samme Regler med Hensyn til reskriptmæssig Udsættelse, Regnskabs-Aflæggelse, Revision m. V., som i Almindelighed gjælde for lignende Legater ved Universitetet.

§ 5. Naar Legatets Hovedstol er stegen til 1,000 Spd., og senere hver Gang den er voxet med 500 Spd., uddeles Renterne een Gang aarlig, helst den 2den September eller 2den Oktober, af Collegiet efter Indstilling fra Studentersamfundets Bestyrelse, til een eller flere Studenter, som ere Sønner af norske akademiske Borgere.

Udkast
til nyt Reglement for de saakaldte Adjunct-Stipendier.

Efterfølgende Udkast til Forandring i Adjunctstipendie-Reglementet blev indsendt i Forbindelse med Universitetets Budgetforslag for 1872 for at blive approberet, forsaavidt Storthinget maatte gaa ind paa Collegiets Forslag om en forhøiet Bevilling af 2,500 Spd. aarlig til Adjunctstipendiefondet. Denne Bevilgning fandt ikke Sted, men vi troe dog at burde meddele dette

Udkast

til Reglement for Uddelingen af Stipendier i Overensstemmelse og Analogi med Universitetsfundatsens § 48.

§ 1. Stipendierne deles i tvende Klasser, hvoraf den første eller lavere (Candidat-Stipendier) uddeles med 150 til 200 Spd. aarlig, den anden eller høiere (Docentstipendier) med indtil 400 Spd. aarlig.

§ 2. Stipendier af 1ste Klasse tildeles af Collegiet fra Budgetterminens Begyndelse det ene Aar til samme Dag det næstfølgende Aar; men finder Afgang Sted i Aarets Løb kunne de ogsaa tilstaaes for Resten af Aaret, om denne udgjør mindst 4 Maaneder som er den korteste Tid, hvorfor disse Stipendier tildeles.

§ 3. Ingen kan faa Stipendium af 1ste Klasse i mere end 3 Aar, med mindre han har opnaaet Doctorgraden eller til Collegiet indleveret en tilfredsstillende Afhandling; isaafald kan han faa det tildelt endnu i 2 Aar.

§ 4. Stipendiater af 1ste Klasse skulle i Regelen være forpligtede til at opholde sig ved Universitetet. Skulde de udenfor Universitetsferierne ønske at foretage nogen Reise, eller tage sit Ophold paa et andet Sted, maa de dertil erhverve Collegiets Tilladelse.

§ 5. Stipendierne af 2den Klasse uddeles, med Forbehold af Storthingets Bevillingsmyndighed, af Collegiet for 3 Aar, ordentligvis under Et eller fra Budgetterminens Begyndelse til samme Dag 3 Aar derefter. Den, der har havt Stipendiet forhen, kan mod fornyet Ansøgning paany faa det tildelt.

§ 6. Saafremt et Stipendium af 2den Klasse i Løbet af de 3 Aar bliver ledigt, uddeles det paany for den tilbageværende Del af Terminen, om denne ikke er under et Aar. I modsat Fald anvendes det til Stipendier af 1ste Klasse.

§ 7. Ingen kan faa Stipendium af 2den Klasse, med mindre han har taget Doctorgraden eller forfatter en godkjendt Afhandling og paa en tilfredsstillende Maade holder 3 Prøveforelæsninger, saaledes som af Collegiet nærmere bestemmes. Naar Afhandlingen indleveres sammen med Ansøgningen, kan Stipendiet tildeles paa den Betingelse, at Prøveforelæsninger inden en vis Tid tilfredsstillende ere afholdte, men Stipendiet maa ikke forinden oppebæres.

§ 8. Stipendiater af 2den Klasse ere pligtige til uden særlig Godtgjørelse ugentlig at holde — efter Collegiets nærmere Bestemmelse — fra een til tre Timers offentlige Forelæsninger i sit Fag. Er det nødvendigt at paalægge nogen Stipendiat at holde flere Forelæsninger, bør han indstilles til et passende Honorar.

§ 9. Stipendiater af begge Klasser ere pligtige til at deltage i Examina, selv om disse afholdes i Ferierne. Saafremt den enkelte Stipendiats Deltagelse i vidtløftigere Examina oftere kræves, bør han indstilles til et passende Honorar.

§ 10. Ingen Stipendiat maa uden Collegiets Samtykke paatage sig privat Manuduction eller andet stadigt offentligt eller privat Hverv.

§ 11. Intet Stipendium maa uddeles uden betimelig Kundgjørelse fra Collegiet.

§ 12. Alle Stipendier udbetales maanedsvis og oppebæres ved Udgangen af hver Maaned.

§ 13. Reglement af 14de December 1840 med Tillæg og Forandringer sættes ud af Kraft.

§ 14. Det overlades til Collegiet at afgjøre, hvorledes dette Reglement efterhaanden bliver at gjennemføre.

Om

det af de Studerende ved Christiania Universitet under Navn af „Studenternes Selvhjælpsforening" i Aaret 1869 stiftede Samfund til gjensidig Understøttelse.

Af de i et Møde af ældre og yngre Academici den 10de Juni 1869 vedtagne Love hidsættes:

§ 1. Foreningens Øiemed er ved Laan og anden Understøttelse at lette værdige og trængende Studenter Fortsættelsen af deres Studier.

§ 2. Medlem af Foreningen er enhver akademisk Borger, der erlægger et maanedligt Bidrag af mindst 12 Skilling eller et aarligt Bidrag af mindst 1 Spd.

§ 6. Bestyrelsen bestaar af 12 Medlemmer, der fungere et Aar, dog saaledes, at 6 aftræde hvert Halvaar*).

§ 8. Af de indkomne Bidrag uddeles Halvparten i passende Portioner som Understøttelse, mod at Vedkommende for det modtagne Beløb giver Kvittering, der tillige indeholder hans Tilsagn om at tilbagebetale Foreningen det Oppebaarne, naar han dertil ser sig istand; — den anden Halvpart tilligemed de overordentlige Bidrag opsamles til et Fond.

§ 9. Dette Fond anvendes fra den Tid, Bestyrelsen finder det tilstrækkeligt, til Laan, for hvilke Laantagerne til Foreningen udsteder sine Obligationer. Disse Laans Størrelse og Betingelserne for deres Tilbagebetaling fastsættes af Bestyrelsen, dog saaledes at deres endelige Indfrielse i intet Tilfælde maa henskydes til et senere Tidsrum end 5 Aar fra den Tid, Vedkommende har tilendebragt eller ophørt med sine Studeringer. Det overlades til Bestyrelsen at afgjøre, om det skal paalægges Laantageren at tilveiebringe Kaution for Laanet, samt om der af dette skal svares Renter**).

---

*) Foreningens Bestyrelse er nu: Klaus Hansen, Cand. med. f. A. Formand; J. Aars, Skolebest.; E. Borchgrevinck, Stud. theol.; Johs. Brochmann, Stud. theol.; Alb. Broch, Stud. philol.; J. Friis, Stud. philos.; Kr. Geth, Cand. real.; N. R. Heyerdahl, Høiesteretsadvokat; Kr. Maursund, Stud. jur.; R. T. Nissen, Professor; P. Voss, Stud. med.; E. Winge, Professor.

**) I Almindelighed kræves to Kammeraters Kaution samt 4 pCt. Rente fra den Tid, Vedkommende har fuldendt sin Embedsexamen.

§ 10. Foreningen søger tillige at aabne Studerende Adgang til gjennem dens Medlemskomst at erholde Laan og til at faa de fornødne Studiebøger tillaans eller Gave samt paa anden Maade yde Studenter saadan økonomisk Hjælp, der stemmer med Foreningens Øiemed.

§ 11. Ansøgning om Laan eller om Understøttelse sker ved personlig Henvendelse til en af Bestyrerne, idet Vedkommende tillige indleverer skriftligt Andragende, der om muligt ledsages af Anbefaling fra et eller flere af Foreningens Medlemmer.

§ 12. Det paaligger Bestyrelsen at skaffe sig den nøiagtigst mulige Kundskab om Ansøgerens hele Forhold, og er ethvert Medlem forpligtet til at bistaa dem ved Indhentningen af de fornødne Oplysninger.

§ 13. De Understøttedes Navne holdes hemmelige.

Af Samfundets første Halvaarsberetning dateret 10de Mai 1870 indtages Følgende:

Antallet af Medlemmer, saavel her i Byen som udenbyes, er jevnt tiltaget, saa det den 30te April 1870 udgjorde omtrent 270.

Under Forvaltningen af Foreningens Midler har Bestyrelsen ogsaa havt god Anledning til at erfare, hvor stort Behov der er for den kammeratslige Velgjørenhed, som Selvhjælpsforeningen er Organ for, og hvormeget der kan udrettes selv med de smaa Midler, man hidtil har havt at virke med. Vi ere overbeviste om, at Foreningens Bistand for Flerheden af de Understøttede har været en væsentlig Betingelse for Fortsættelsen af heldigt begyndte Studeringer.

Da vor Forenings Formaal endnu er forholdsvis lidet kjendt af Studenterne, baade af dem, der ønske at yde, og af dem, der ønske at faa Understøttelse, kan man vel ikke af det forløbne Halvaar med Bestemthed slutte sig til Foreningens fremtidige Stilling, men, om vi end ikke tør haabe i den nærmeste Tid at faa vor Forening op paa Siden af dens danske Forbillede med Hensyn til Virkekreds og Evne til at hjælpe, tør Bestyrelsen dog nære den Forventning, at Selvhjælpsforeningens Betydning mere og mere vil blive forstaaet og paaskjønnet af Studenterne.

Ved liberal Imødekommenhed fra Bestyrelsen for Badeanstalten „Solyst" har man imidlertid allerede i dette Halvaar seet sig istand til at begynde en ikke ubetydelig Laanevirksomhed i Overensstemmelse med Lovenes § 10. Af nævnte Anstalts Driftsoverskud erholdt Foreningen nemlig et i 3 Aar rente- og afdragsfrit Laan, stort 300 Spd., mod derfor at udstede Obligation, endosseret af Foreningens Bestyrere. Af disse 300 Spd. var den 30te April 1870 udbetalt 3 Laan paa respektive 80, 60 og 5 Spd., rente- og afdragsfrie for de førstes Vedkommende i 2 og for det sidstes i 1 Aar. For de to første Laan er udstedt Obligationer forsynede med Endossement fornemmelig af Laansøgerens Universitetskammerater. Den

disponible Rest af „Selvhjælpsfondet" udgjorde altsaa den 30te April 1870 155 Spd., hvilke ligesom Foreningens øvrige Midler henstaa paa Sparebankvilkaar i Kristiania Kreditkasse og Kristiania Sparebank.

Efterat ovenstaaende Beretning var oplæst, vedtog Generalforsamlingen følgende Tillæg til Foreningens Love:

„Enhver, der yder et Bidrag af 10 Spd. engang for alle, bliver derved bestandig Medlem af Foreningen. De saaledes indkommende Beløb henlægges til det i § 10 omhandlede Fond."

Generalforsamlingen bemyndigede derpaa, efter derom fremsat Forslag, Bestyrelsen til fra Høsten af at forsøge istandbragt et „Arbeidskontor," hvor trængende Studerende kunne melde sig for at faa lønnet Sysselsættelse*).

Af Selvhjælpsforeningens 301 Medlemmer $^{10}/_{70}$ var ca. 120 Kandidater og ældre Akademici. Da der af dem for Tiden vel gives ca. 4000 i vort Land, er det altsaa omtrent kun 1 Medlem af 33;

ca. 40 vare juridiske Studerende, hvis Antal for Tiden udgjør 230, af dem var altsaa omtrent hver 6te Medlem af Foreningen;

ca. 40 var theologiske Studerende, hvis Antal ved Universitetet for Tiden er omkring 130 (?), af dem var altsaa ca. 31 pCt. eller omtrent 1 af 3 Medlemmer;

ca. 25 var filologiske Studerende, hvis Antal for Tiden er omkring 60, af dem var altsaa $41^{2}/_{3}$ pCt. Medlemmer eller omtrent 2 af 5;

ca. 20 var medicinske Studerende, hvoraf det hele Antal ved Universitetet for Tiden udgjør ca. 180, altsaa hver 9de Medlem;

ca. 50 var Andenexamens-Studerende, hvis samlede Antal ved Universitetet for Tiden udgjør ca. 400, af dem var altsaa hver 8de Medlem.

63 af Medlemmerne vare udenbys. Af 71 Medlemmer ydedes Maaneds- og Aarsbidrag over Minimum — 12 ß og 1 Spd.

Liste til Antegning af Medlemmer er stedse udlagt i Studentersamfundet, hvor ogsaa Foreningens Love og nærværende Aarsberetning paa Forlangende udleveres af Samfundets Bud. Man kan ogsaa indmelde sig ved Henvendelse til Foreningens Kasserer eller Sekretær, til hvem Breve kunne adresseres „Studenterfamfundet."

Examens- helst Anden-Examensbøger modtages fremdeles i Studenterfamfundets Bibliothek og af Samfundets Bud til Udlaan efter Lovenes § 10.

---

*) Gjennem Arbeidskontoret er der i Maanederne Januar til April 1872 skaffet Studerende Arbeide for et Beløb af ca. 130 Spd.

Uddrag af Studenternes Selvhjælpsforenings Regnskabsbøger for Tidsrummet fra 1ste Mai til 1ste November 1871.

Indtægt:

Beholdning den 1ste Mai 1871	676 Spd.	96	ß
Indbetalt i Aarsbidrag*)	2 —	„	„
— Maanedsbidrag 1) f. d. Halvaar Spd. 87. „			
2) f. f. — — 20. 40.	57 —	40	„
— Laan	11 —	„	„
Refunderet Understøttelse	3 —	„	„
Bidrag engang for alle	60 —	31½	„
	810 Spd.	47½	ß

Udgift:

Udbetalt Understøttelse	103 Spd.	„	ß
— Laan	186 —	„	„
Diverse Udgifter	19 —	48	„
Beholdning af:			
a) Aarsbidragsrestancer $^1/_5$71 194.			
Indbet. for 1870 Sp. 11.			
— „ 1871 — 71. 82. Rest Sp. 112.			
b) I Contanter . . . . . — 389. 119½.	501 —	119½	„
	810 Spd.	47½	„

Status:

Beholdning	501 Spd.	119½	ß
Foreningens Tilgodehavende hos			
a) Laantagere til $^1/_5$71 . Sp. 192.			
deraf indbetalt . . — 11. Sp. 381.			
Udlaant i dette Halvaar — 186. Sp. 567.			
b) Understøttelse til $^1/_5$71 — 289.			
Udl. i f. H.aar Sp. 103.			
Men refunder. — 3. — 100. . . . — 389.	956 —	„	„
	1457 Spd.	119½	ß
Gjæld til Selvst	300 —	„	„
Foreningens Formue	1157 Spd.	119½	ß

*) Fra $^1/_{11}$70 til $^1/_{11}$71 er indbetalt i aarlige Bidrag Spd. 238; i maanedlige Bidrag Spd. 113.

Laanefondet.

Laanefondet 1/5 71		917 Spd.	72 ß
Indbetalt Aarsbidrag Sp. 2. „			
— Maaneds-do. — 37. „			
— —-Reſtancer — 20. 40.			
Sp. 59. 40. ½delen heraf Sp. 29. 80.			
Hvorfra kommer Halvdelen af Udgifter . . — 9. 84.	19 — 116 .		
Bidrag engang for alle	60 — 31½ .		
Laanefondet 1/5 72	997 — 99½ .		
Tilgodeh. hos Laantagere indt. 1/5 71 Sp. 392.			
Heraf tilbagebetalt i ſ. Halvaar . — 11. Sp. 381.			
b) i ſ. Halvaar til 1/5 71 . — 186.	567 — „ .		
Reſt . .	430 Spd.	90½	ß
Hvoraf udeſtaaende Reſtancer	56 — „ .		
Til Dispoſition	374 Spd.	99½	ß

Underſtøttelſesfondet:

Underſtøttelſesfondet 1/5 71		440 Spd.	24 ß
Indbet. Aarsbidrag Sp. 2. „			
— Maaneds-do. — 37. „			
— —-Reſtanſer — 20. 40.			
Sp. 59. 40. ½delen heraf Sp. 29. 80.			
Hvorfra kommer Halvdelen af Udgifterne . — 9. 84.	19 — 116 .		
	460 Spd.	20	ß
Udbetalt Underſtøttelſe a) til 1/5 71 . . . . Sp. 289.			
b) i ſ. Halvaar Sp. 103.			
deraf refunderes — 3. — 100	389 — „ .		
Reſt . .	71 Spd.	20	ß
Hvoraf udeſtaaende Reſtancer	56 — „ .		
Til Dispoſition	15 Spd.	20	ß

Chriſtiania den 4de December 1871.

Hanſen,
Kaſſerer.

Den danſke Forening, efter hvis Forbillede den norſke Forening er dannet, bærer Navnet „Philadelphia" og er ſtiftet 28de Febr. 1836; den talte ved Udgangen af 1868: 788 Medlemmer; ſamme Aars Indtægter beløb ſig til ca. 2,700 Rdlr., hvoraf 500 Rdlr. var Tilſkud af Univerſitetets (Kommunitetets) Midler.

Den norſke Forening adſkiller ſig fra den danſke fornemmelig derved, at medens den ſidſte yder ſin Hjælp ſom direkte Gave, ſøger den norſke,

hvad der er antydet i dens Navn, at komme dem, der ganske eller for en Del er henviste til eget Arbeide for at erhverve det Nødvendige til Opholdet ved Universitetet, tilhjælp i denne deres Stræben. I den danske Forening findes intet tilsvarende til vor Foreningens Bestemmelser i Lovenes § 8 og 9, hvorefter den Understøttede forpligter sig til „at tilbagebetale Foreningen det Oppebaarne, naar han dertil ser sig istand," og hvorefter Halvparten af Foreningens Midler anvendes til Laan, der tilbagebetales inden bestemt Tid. Heller ikke har den danske Forening noget tilsvarende til det efter Beslutning paa Generalforsamling 10/3 70 oprettede „Arbeidskontor," der især i den sidste Tid har virket med meget Held, idet der ved dets Mellemkomst er skaffet Studenter Arbeide, hvorfor Betalingen alene i dette Aars fire første Maaneder har udgjort ca. 130 Spd. Forhaabentlig vil „Arbeidskontoret" vedblive at være en væsentlig Del af Foreningens Virksomhed.

Det her antydede Maal for Foreningen har man hidtil søgt at opfylde, idet man fornemmelig har understøttet Russen, der i den første Tid har vanskeligt for at skaffe sig nogen lønnende Beskjæftigelse; fremdeles ældre Studerende, der som Huslærere eller paa anden Maade i nogen Tid har skaffet sig sit Underhold udenfor Christiania, men hvem der er magtpaaliggende at kunne fortsætte Studierne ved selve Universitetet; ved i 1/2 Aars Tid at sikkres det nødvendige til et Ophold her i Byen, lykkes det dem i Almindelighed at komme ind i en eller anden Beskjæftigelse og saa klare sig selv videre frem. Endelig har man troet at burde sætte dem, der i al sin Studietid har havt Madstræv ved Siden af Studiet, istand til i det sidste Halvaar før Examen uhindret at offre sig for Studiet.

Af Ovenstaaende sees, at de Hensyn, hvorefter Foreningens Midler fordeles, tildels er noget forskjellig fra dem, hvorefter Universitetets Legater uddeles. Saaledes nøier man sig ikke med de skriftlige Attester, der dog altid kræves, men søger ved direkte Henvendelse til Vedkommende at blive bekjendt med hele hans Stilling; men de hertil nødvendige Meddelelser berøre ofte Forhold af den Art, at Vedkommende ikke vilde omtale dem, hvis han ikke kunde betragte Bestyrelsen som en Samling Kammerater, som ældre Brødre, til hvem han med fuld Fortrøstning kunde betro sig. Dette gjælder ikke mindst i de Tilfælde, da Bestyrelsen uden foregaaende Ansøgning har opsøgt og ydet Hjælp til Studenter, som den yderste Nød har bragt saavidt, at deres hele Fremtid stod paa Spil.

I denne Forbindelse maa man betragte Bestemmelsen om, at de Understøttedes Navne holdes hemmelige; skulde deres Navne være offentlige for at muliggjøre en Kritik over Bestyrelsens Virksomhed, maatte ogsaa alle de Oplysninger, hvorpaa Bestyrelsen bygger sine Bestemmelser, være offentlige; men derved kunde befrygtes, at Foreningens Virken i en væsentlig Grad vilde forrykkes.

Garantien for den rette Anvendelse af Foreningens Midler har man troet

at finde stærk nok derved, at Bestyrelsen foruden ældre og et Par yngre Studenter ogsaa tæller et Par Universitetslærere og ældre, vel kjendte og anseede Academici, samt deri, at Revisorerne, hvem alle Oplysninger staa til Raadighed, ogsaa søges blandt Universitetets Lærere.

Indberetning

fra Digteren, Cand. jur. Jonas Lie om den af ham i 1871 med offentligt Stipendium foretagne Reise i Norge for at studere Folkekarakter, Sæder og Naturforholde.

Dat. Rom den 30te Novbr. 1871.

Jeg tillader mig herved at indgive min Indberetning om den af mig iaar foretagne Reise i Indlandet for at studere Folkekarakter, Sæder og Naturforholde til Brug for mit Forfatterskab, og hvortil jeg blev tilstaaet en Understøttelse af 250 Spd. af Fondet til videnskabelige Reiser i Indlandet.

Foreløbig skal jeg bemærke, at det for mit Øjemed gjaldt at faa besøgt saa mange Steder i Landet som muligt udenfor den Del af Østlandet, hvor jeg i de sidste Aar har færdets. Hvad jeg trængte til at se var ikke blot de forskjellige Naturforholde omkring i Landet, hvis Gjengivelse er Opgave ikke mindre for Digteren og Forfatteren end for Maleren —; men jeg maatte ogsaa opholde mig længere paa det enkelte Sted for at vinde et Blik paa det, som jeg vil kalde Stedets sjælelige Karakteristik, der for min Retning altid bliver Hovedsagen. Udbyttet af Reisen vil forhaabentlig fremgaa af min senere litterære Virksomhed — jeg har for tiden en Bog under Arbeide, der om Gud vil, udkommer udover Vaaren engang.

Mine Reiser foregik i følgende Orden:

1. Om Svelvig over Drammen til Modum og dets gamle Værk; derfra over Tyrifjorden og Svangsstrandvejen tilbage til Kristiania. Til Svelvig havde jeg allerede før gjort en Tur for at faa Rede paa de gammeldags Skipperforholde og gamle Dages Trælastfart i Kristianiafjorden. Under min senere Reise til Rom fra Drammen til Amsterdam har jeg nu været saa heldig at erhverve mig et yderligere fyldigt Indblik over dette Felt.

2. Den 6 Juli foretog jeg en Reise paa 7 a 8 Uger rundt hele Kysten til Tromsø og derfra tilbage til Kristiania. Mine Barneaar har jeg tilbragt i Fredriksværn, i Bergens By og Landdistrikt samt paa Tromsø og i Landdistrikterne norden- og sønden for denne By, og et kort Gjensyn opfriskede saaledes her let Indtrykkene fra denne Tid. Inde i Ranenfjord

i Helgeland tilbragte jeg 10 Dage, hvori jeg foretog flere Landture opefter de ved deres ejendommelige Natur og Befolkning lige interessante nordlandske Fjelddale, hvor bl. A. Nordlandsbaaden bygges saagodtsom paa hver Bondegaard. Jeg havde der ogsaa en udmærket Anledning til at faa sat mig ind i de gammelbags Landhandlerforholde og Almuens Handelsliv, saavel der som paa Markederne, samt endvidere endel for mig hidtil ukjendte gamle Juleskikke, der endnu holde sig i enkelte gamle Nordlandshuse.

Herved en Uge tilbragte jeg derpaa ude paa det historisk mærkværdige Tjøtø og i Omegnen om Peder Das's gamle Sæde Alstadhaug. Her i Strækningen om de syv Søstre nord fra Hestmanden og ned til Torghat og Leks er den egentlige gammel-helgelandske Sagnkreds's Hjem. Herstedsser er saavel i Sagnene som i Naturen, der har givet Anledning til dem, en mere udført — men derfor ikke mindre kolossal — Stil end længer nordpaa, hvor Fantasien alene maa gjøre Mesteparten, medens Stedspaavisningerne staa som ofte temmelig ubetydelige Anledninger til de deraf fremsprungne Sagn. Dog maa herfra undtages Lofoten og Senjen, hvis vilde fantastiske Natur dog har en anden Stil end Helgelands. Ved Tjøtø havde jeg Anledning til at studere det nordlandske Liv nærmere Havkanten med Jægtebrug, Baadbrug og Vær. Ved at tale med en ganske mærkelig gammel Mand, der engang havde været Klokker, og som, saa smaa hans Kaar end ere, sidder inde med et kritisk Begreb om Skjønlitteratur saa klart, at hans Domme turde maale sig med hvilkensomhelst studeret Mands blandt vore bedste Kræfter — kom jeg efter, at der i de afstængte Egne deroppe efter Forbillede af Peder Das existerer en nokssaa mærkelig skreven Litteratur af Viser. Den gamle Mand, — Ferdel Johannesen er hans Navn —, der blev Skolemester i 1810 og siden af Biskop Krogh gjort til Klokker, citerede aandelige Sange af en Bondemand indenfor Alstern ved Navn Nils Gjertsen og andre af samme Slags i en anden Karakter af Jacob i Ranen. En Per Davidsen havde gjort komiske Viser, hvoraf jeg hørte citeret nogle meget vittige Vers af en Typevise, som han havde ladet trykke i Bergen, og som den nordlandske Almue ligesom mange af de andre Sange, kan udenad. Jeg antyder dette, fordi jeg tror, Sagen kan have sin almene Interesse, og er et Træk af vort Almueliv, som vel er værd at mærkes.

Fra Tjøtø reiste jeg til Tromsø. Under mit 14 Dages Ophold der studerede jeg under nogle mindre Farter og en 8 Miles Reise til Bunden af Balsfjorden blandt Andet Finnelivet. Jeg var saa heldig at komme til Finnen i hans Sommerhjem saavelsom inde i Balsfjorden under Finnens Flytning med Dyrene hjemover til Sverige, og at tage et Indtryk af hans Karakter og Levesæt, saa fyldigt som det i denne korte Tid vilde have været umuligt at naa, dersom jeg ikke havde havt et syvaarigt Ophold fra Barneaarene at støtte mig til. Jeg var endvidere saa heldig paa

Tromsø at faa studeret Folkelivet i Finmarken og Varangerfjorden gjennem en Mand, som har levet og virket deroppe i en Aarrække, og som med et træffende Blik paa Ejendommelighederne i Folket og Naturforholdene forener en betydelig Evne til gjennem Fortælling at stille disse levende for Øiet. En stor Del af de finmarkske Forholde saavelsom Finnelivet kjendte jeg jo fra Barneaarene og fra Stokflets, Daas, Fries's, Eilert Sundts Skrifter samt fra senere Omgang med Finmarkinger af de forskjellige Stænder, men ved denne Mand og tildels ogsaa ved et Par andre Bekjendtskaber blev det Hele for mig igjen levende opfrisket — ikke at tale om, at jeg fik et helt nyt Begreb om det gamle Handelsliv og Folkeforhold inde i Varangerfjorden.

Tiden var nu gaaet for langt hen til, at en Reise længere nordpaa med Nytte kunde foretages. Med Godsdampskibet Mikal Krohn tog jeg derfor igjen sydover, og havde derved den Fordel at faa se mange interessante Steder i Nordland udenfor Dampskibenes almindelige Route. Da Dampskibet indtog Last, hvor det kunde falde sig, anløb vi blandt Andet med længere Ophold hver Gang — to Gange laa vi endog der hele Døgnet — Trondenæs og Kvædfjord paa Hindsen, den interessante Fiskeplads Henningsvær, samt Sejevaagen inde i Saltenfjorden. Jeg havde der Anledning til at ro inde i et stort Sildelaas paa 3000 Tdr., hvorover Maagerne fløi skrigende, medens Gutter og Piger oppe paa Landet ganede Silden, Andre saltede den ned i Tønder, og Bugten laa fuld af Sildejagter i fuld Travelhed med at ud- og indlosse Tønderne. Dette var en for mig ubekjendt Side af det nordlandske Folkeliv. Vi toge fremdeles Last ind i Molvær, i Hemnæs inde i Ranen samt i Vega paa Helgeland og andre Steder.

Ankommet til Throndhjem var jeg saa lykkelig at faa et levende Indtryk af den gamle Domkirkes storartede Forholde, idet jeg blev vist om i den af en Mand, der vistnok er en af de Faa, der har det fornødne Kjendskab til Sagen og Studium, som udfordres til ret at forstaa dens herlige Architektur. Jeg studerede ogsaa efter Evne Throndhjems klassiske Omegn.

Fra Throndhjem gik Reisen den herlige, for mig nye, Vej op Drivdalen over Dovre til Lillehammer og ned Mjøsen til Kristiania, hvor jeg var de første Dage i September.

Idet jeg slutter denne Indberetning, der efter Sagens Natur kun kan være kortfattet og mere omhandle Ydersiderne end de egentlige modtagne Indtryk, tillader jeg mig at takke det akademiske Collegium, som har bevilget mig den fornødne Understøttelse. Den sjælelige Forfriskelse og Glæde og det nye Syn paa Mangt og Meget, som denne Reise har skaffet mig, har givet mig nyt Mod og Lyst og friske Kræfter til at virke.

Indberetning

fra Digteren Jonas Lie om den af ham i 1871 med Understøttelse af Statsstipendierne og af det Schäfferske Legat foretagne Reise i Udlandet.

Dat. Rom den 1ste Decbr. 1871.

Jeg tillader mig herved at indgive min ærbødige Indberetning om Anvendelsen af de mig til en Udenlandsreise af Statsstipendierne tilstaaede 400 Spd.

Forelobig skal bemærkes, at jeg til samme Øjemed var tilstaaet tillige 200 Spd. af det Schäfferske Legat.

Min og Familjes Reise til Roma foregik i de sidste Dage af September over Holland, Belgien og Frankrige og derfra via Marseille med Dampskib, anlobende Genua og Livorno til Civita-Vecchia og Rom, til hvilket Sted jeg ankom den 11te October. Reisen var, skjøndt forbundet med adskillige Ulemper, i alle Henseender interessant og lærerig. Paa Turen over Nordsøen til Holland vandt jeg et fyldigt Indtryk af den gamle Trælastfart paa Holland. I Amsterdam kom jeg ved Bekjendtskaber godt ind i det gammeldags hollandske Folkeliv, og saa jeg et Malerigalleri med Mesterværker, der ikke vige for det Bedste i Louvre eller Rom. I Paris gjennemgik jeg i flere Dage Louvres Samlinger og saa den skjønneste plastiske Figur paa Jorden, nemlig Venus fra Milo. En af de Grunde, hvorfor jeg havde taget den under de nuværende Tidsforholde noget riskable Vei igjennem Frankrige, var Ønsket om at se dets Forholde i Nærheden — og dette Syn var meget lærerigt omend lidet trosteligt. Tildels for at undgaa at opholde mig i det da urolige Lyon reiste jeg og min Familie paa et Døgn fra Paris til Marseille, hvor der netop laa et Dampskib af underordnet Rang, færdig til at afgaa til Civita-Vecchia. Paa den 4 Dages Reise i Middelhavet langs den franske og italienske Kyst, havde jeg god Anledning til at faa et Blik paa det karakteristiske italienske Sølv saavelsom Livet i Søstæderne Livorno og Genua.

Ankommen til Rom kalkulerede jeg, at Reisen havde kostet mig 200 Spd. og min Ekvipering til den for hele Familjen 150 à 200 Spd.. Af de mig tilstaaede Midler har jeg saaledes igjen for Livet ca. 200 Spd. eller saameget, som medgaar i henved 3 Maaneder, idet mine maanedlige Udgifter her mindst oplobe til 70 Spd. under den tarvelige Levemaade, som Kunstnere her pleie at føre og ved den Økonomi, som følger af, at jeg er saa heldig at kunne føre egen Husholdning. Ellers vilde Udgifterne oplobet til 100 Spd. pr. Maaned.

Efterat have levet et Par Maaneder her paa Stedet og faaet Blik for de store og herlige Kunstværker, som her findes i alle Kunstgenre, er det blevet mig mere end før klart, at Rom er saa at sige det almene

Universitet for al Skjønbannelse, og at jeg, saavidt det staar til mig, ikke tør tabe den Udvikling og Dannelse, som ligger i at have besøgt det i tilstrækkelig Tid. Thi mere endog end de enkelte Fagkunstnere trænger Digteren, Ordets Kunstner, i hvis Fremstilling alle de andre Kunster forenes, til at studere og udvikle sin Sands for de store almene Skjønhedslove. Jeg agter derfor ved eget Arbeide og ved paany at ansøge det Offentliges Understøttelse at gjennemføre, saavidt muligt, min tidligere Beslutning at blive hernede — hovedsagelig i Rom — i to Aar, for ikke ved et forhastet Ophold kun at opnaa et halvt og løst Udbytte for min Udvikling, saa at jeg ligesaa godt kunde blevet hjemme og digtet efter Skjøn og Gehør, istedetfor med, hvad jeg nu haaber at opnaa, et klarere bevidst Øje paa Skjønhedslovene.

Indberetning

til det academiske Collegium fra Prof. Mohn,

dat. 14 Juni 1872.

Herved har jeg den Ære at melde Collegiet min Tilbagekomst fra den Reise, som jeg har foretaget til Bruxelles for paa Universitetets Vegne at være tilstede ved Højtidelighederne i Anledning af det Belgiske Videnskabs-Academies Hundredeaarsfest. Jeg afrejste fra Christiania den 21de Maj over Kjøbenhavn, hvor jeg opstillede det meteorologiske Instituts Rejse-Normalbarometer til Sammenligning med Landbohøjskolens Barometer, Hamburg, hvor jeg havde Anledning til, i Bestyrerens Fravær, at conferere med første Assistent ved „Norddeutsche Seewarte, Nordpolfareren Capt. Coldevey, og Utrecht, hvor jeg traf Bestyreren af det nederlandske meteorologiske Institut, Prof. Buys-Ballot, og hos hvem jeg navnlig fik Anledning til at studere de betydelige Fremskridt, som Studiet af Havets Meteorologi i de senere Aar har gjort i Holland. Jeg ankom til Bruxelles den 27de Maj, og deltog de 2 følgende Dage i de Møder og andre Festligheder, hvormed det Belgiske Academie fejrede sit 100aarige Jubilæum. Fra Bruxelles rejste jeg den 30te Maj over Köln til Gotha, hvor jeg opholdt mig et Par Dage og hos Dr. Petermann havde den rigeste Anledning til at studere den nyere Polarforsknings Resultater samt til at træffe Aftale angaaende Nyttiggjørel-

sen af de fra vort Land indkommende Bidrag til de polare Egnes Geografi og Meteorologi. Den 3de Juni rejste jeg fra Gotha over Lübeck til Kjøbenhavn, hvor jeg opholdt mig fra den 5te til 7de Juni. Jeg var ikke saa heldig at træffe Bestyreren af det nyoprettede danske meteorologiske Institut, da han var fraværende paa Rejser. Derimod traf jeg Institutets Underbestyrer, Hr. P. la Cour, som tidligere har opholdt sig i Christiania for at studere vort Instituts Organisation; med ham havde jeg stadig Lejlighed til at conferere angaaende en Mængde saavel theoretiske Spørgsmaal som praktiske Anordninger, sigtende til at befordre den størst mulige Enhed i de forskjellige meteorologiske Instituters Arbejdsmaade og Publicationsmaade. Jeg forlod Kjøbenhavn den 8de Juni og ankom til Christiania den 9de.

Under mit Ophold i Bruxelles havde jeg stadig Anledning til at erfare, at Videnskabsselskabets Medlemmer satte megen Pris paa Tilstedeværelsen af de Delegerede, der vare sendte fra forskjellige Lande, om hvilket Academiets stadige Secretær, Directøren for Observatoriet i Bruxelles, Hr. A. Quetelet, særlig anmodede mig at overbringe det academiske Collegium hans og hans Collegers Forsikkring.

— — —

Indberetning

til det akademiske kollegium

fra Prof. Dr. **Fr. Brandt,**

dat. 24 Aug. 1872.

Angående min rejse til München, for ifölgé kollegiets bestemmelse at repræsentere vort universitet ved det kgl. bayerske Ludvig-Maximilians universitets 400årige jubilæum, giver jeg mig herved den ære at indberette följende:

Jej afrejste fra Kristiania fredagen den 26 Juli, og gik over Kjøbenhavn og Hamburg direkte til München, hvor jej ankom tirsdag den 30 Juli om Aftenen.

Den følgende dag foregik de deputeredes højtidelige modtagelse i universitetets mindre aula. Efter at kultus-

ministeren v. Lutz havde overbrakt H. M. Kongens, og overborgermester Erhardt staden Münchens hilsen, talte professor Dr. v. Sybel fra Bonn på samtlige tydske, og professor Dr. Max. Müller fra Oxford på samtlige ikke-tydske universiteters vegne, hvorefter hilsningstaler holdtes på akademiernes og de lærde selskabers vegne (af v. Curtius fra Berlin) samt på skolernes og på studenterstandens vegne. Hver tale blev særskilt besvaret af rektor, prof. v. Døllinger.— Herunder forefaldt en ret betegnende episode: Efter at Sybel havde holdt sin hilsningstale og Døllinger svaret derpå, trådte Sybel frem pany og udbad sig at måtte endnu tilføje nogle ord, „hvortil han vel ikke havde modtaget nogen speciel bemyndigelse, men som han dog håbede, at DHrr. deputerede vilde give sit bifald: han vilde nemlig erindre om, at det just idag (31 Juli) var den højtærede rektors navnedag, og han troede, at det netop vilde være passende på den hellige Ignatius af Loyolas dag at mindes en anden, fra denne helt forskjellig Ignatius: Joseph Ignatius v. Døllinger." Ved disse ord brød den hele forsamling ud i et stormende Bravo!, og det præg, som festen således strax fra begyndelsen modtog, beholdt den hele tiden sednere; overalt, hvor mindste anledning var, braktes Døllingers optræden lige overfor den romerske Kirke formelige ovationer. Selve Døllingers valg til rektor denne gang var skeet udenfor ordenen og med særlikt hensyn til jubelfesten.

Samme dags aften var der festforestillinger i begge teatre. .De deputerede modtog indbydelse til operaen, hvor et til anledningen forfattet „festspil" og derefter Wagners Lohengrin opførtes.

Den følgende dag, 1 August, var den egentlige hovedhøjtid. Festdeltagerne samledes Kl. 9 i videnskabsakademiets gård, og gik derfra i procession til universitetet, hvor Døllinger holdt en lige meget ved udtalelsernes frisindethed som ved indholdets fortrinlighed udmærket festtale, der handlede om universiteternes betydning og plads i civilisationens historie. Derefter gaves festmiddag i det kgl. Odeon, og om aftenen et fakkeltog af de studerende.

Næste dag, 2 August, fandt den højtidelige promotion af de ved det juridiske, statsvidenskabelige, medicinske og filosofiske fakultet kreerede æresdoktorer sted. Jej nød herved den ære at modtage den juridiske doktorgrad: „de juris norvegici veterisqve germanici historia et doctrina

egregie meritus," — en ære, hvorpå jej må sætte så meget mere pris, som det var blevet bestemt, endnu forinden man vidste, hvorvidt Kristiania universitet vilde sende nogen deputeret til festen. — Denne dag gav staden München en glimrende festmiddag på rådhuset, og om aftenen en „kellerfest" på det udenfor byen liggende forlystelsessted Augustinerkeller.

Da der efter den vedtagne bestemmelse, at der kun skulde holdes én fælles hilsningstale for samtlige tyske, og ligeledes kun én for samtlige ikke-tyske universiteter, — ikke var blevet anledning for mig til særskilt at frembringe nogen hilsen fra Kristiania ved de deputeredes modtagelse den 31 Juli, og jej heller ikke, som de øvrige, medbrakte nogen votivtavle fra vort universitet, — fandt jej det passende at tale nogle ord ved festmiddagene, hvortil jej desuden havde en særlig opfordring, idet H K H. prins Oskar ved festen i Haugesund udtrykkelig havde pålakt mig, hvis jej kom at rejse til München, også at bringe en hilsen fra ham. Ved festmiddagen i Odeon frembar jej derfor hans kongelige højheds og Kristiania universitets lykønskning og foreslog en toast for sammenhold og samvirken mellem de germaniske universiteter i nord og i syd. — Ved middagen på rådhuset d. 2 Aug. udbrakte jej en skål for Münchens universitets lykkelige fremgang i dets nu begyndte 5te århundrede, der er indviet ved det tyske riges gjenopstandelse, og dvælede derunder ved den tak, vi særlig skylder dette universitet, hvorfra Feuerbachs virken er udgået, og som nu endog har indrymmet den nordiske oldtidsvidenskab en egen lærerstol. Jej tillader mig at vedlægge en afskrift af disse taler.

Lørdag den 3 August foretogee en udflukt til universitetets forrige sæde, Landshut, hvor der var forberedt en fest, som dog tildels forstyrredes ved et vedholdende heftigt regnvejr. Deltagerne befordredes derhen ved 2 extratrain. Fra jærnbanestationen drog man i en højtidelig procession, hvori også damerne deltog, gjennem den festlig smykkede by, — forbi universitetets stifter, Ludvig den riges († 1479), og den sidst afdøde konge, Maximilian d. 2dens, statuer, hvilke bekransedes under taler, — til det gamle hertugelige residensslot Trausnitz. Derefter gaves en festmiddag for damerne, de deputerede og universitetets lærere, ved hvilken jej, efter opfordring, frembrakte gjæsternes tak for festen og udtalte vor glæde over den almindelige erkjendelse

af videnskabens velsignelsesrige indflydelse, som har åbenbaret sig i det hele folks jubel i disse dage, og i den varme deltagelse, hvormed endog borgerne i den by, fra hvilken universitetet er flyttet, omfatter en institution, hvis umiddelbare frukter dog alene kan komme en minoritet tilgode. Da denne tale var fuldkommen uforberedt, kan jeg ikke meddele nogen fuldstændig gjengivelse af den. — En til om eftermiddagen bestemt „Gartenfest“ måtte på grund af det ugunstige vejr indstilles, og man tilbrakte eftermiddagen og aftenen indtil togenes afgang på forskjellige kjældere.

Dermed endte de officielle festligheder, der helt igjennem var særdeles vellykkede og havde et værdikt, højtidelikt præg. Flere af kongehusets medlemmer, og deriblandt den præsumtive tronfølger prins Ludwig, deltog deri den hele tid. — Det har åbenbar gjort et godt indtryk, at vort universitet sendte en deputeret til denne fest. Foruden de mange direkte komplimenter, jeg i denne anledning modtog, bemærkede jeg den hele tid, med hvilken kjendelig omhu man fra alle kanter passede på, at „Norge“ og „Christiania universitet“ ikke nogensinde skulde blive glemte. Der var ikke sendt indbydelse til andre universiteter end til dem af den germaniske nation, hvilket var taget så strengt, at endog Helsingfors var udelukket som tschudisk, og af universiteterne i Rusland alene Dorpat var indbudet. Af de ikke-tyske universiteter havde imidlertid alene Oxford, Leyden, Utrecht, Gröningen og Kristiania sendt deputerede, og af disse var repræsentanten fra Oxford selv født tysker. Under disse omstændigheder er det ganske vist opfattet som en særlig opmærksomhed, at Kristiania universitet var det eneste af de nordiske universiteter, som var repræsenteret (Upsala universitet havde dog sendt en votivtavle; hvad Lund og Kjøbenhavn har gjort, er mig ubekjendt). Nogen direkte hentydning til dette forhold hørte jeg imidlertid aldrig, ligesom overhovedet al henpegen på politiske differenser syntes ganske at være banlyst fra denne fest. Kun engang hørte jeg minister v. Lutz i en skål for kejseren kalde Frankrig „Deutschlands Erbfeind.“

Efter at have aflakt de fornødne afskedsvisitter hos universitetets rektor, det juridiske fakultets dekanus m. fl., afrejste jej torsdag den 8 August fra München, og gik over Würtzburg og Heidelberg tilbage til Kristiania, hvortil jej ankom tirsdag den 13de. — — —

Tale ved universitetets festmiddag den 1 Aug.

Unter den freudigen Glückwünschungen, die zu diesem Feste der königlichen Ludwig-Maximilians Universität dargebracht worden sind, darf sich auch aus dem Norden eine Stimme mischen.

Die königliche norwegische Friederichs Universität in Christiania sendet durch mich der ältern Schwester im Süden Germaniens ihren festlichen Gruss zu ihrer Jubelfeier. Und zudem hat mir der jetzige Regent meines Landes, S. K. H. der Erbprinz Oscar, den besonderen Auftrag ertheilt, auch Seinen Gruss und Seine wärmsten Wünsche für Münchens Universität auszusprechen.

Ein gemeinsames Band umschlingt die Universitäten, das gleiche Streben nach demselben Ziel. Und zwar mit den deutschen Universitäten fühlen wir Norweger uns enge verbunden, denn auch unsere Bildung ruht ja auf germanischem Boden, und der germanische Geist, der uns alle belebt, ist ja im Norden derselbe wie im Süden, und druckt auch auf unsere Wirksamkeit und deren Ergebnisse sein unverkennbares und unvertilgbares Gepräge. Und somit können wir das Wirken der wissenschaftlichen Vertreter aller germanischen Völker ganz eigentlich als ein Zusammenwirken bezeichnen.

Möge es immer so bleiben! Mögen wir alle recht verstehen, dass Isolirung keine Selbstständigkeit ist, sondern lediglich die Kräften zersplittert und die Wahrheit der Arbeit verdunkelt!"

Tale ved festmiddagen på rådhuset den 2 Aug.

„Sei es mir noch heute erlaubt einen Toast auf das Heil der Münchener Universität auszubringen. Die Glückwünschungen der auswärtigen Universitäten sind freilich schon in so ausgezeichneter Art vorgebracht worden, dass alles, was ich zu sagen hätte, nur leise Nachklänge sein würde; einige Worte des Dankes aber möchte ich noch hinzufügen.

Ich spreche nicht von der ebenso grossen wie unerwarteten Ehre, die mir persönlich heute zum Theil geworden ist; das wäre an dieser Stelle kaum angemessen. Aber es sind für mein Land gerade aus dieser Universität unmittelbare Früchte ersprossen, deren wir mit besonderer Dank-

barkeit gedenken müssen. Mehrere von uns fanden an dieser Hochschule freundliche Aufnahme und reiche Belehrung; hier lebte und wirkte v. Feuerbach, dieser grosse Reformator der Strafrechtswissenschaft, den auch Norwegen als den Vater seines Strafgesetzes verehrt, und neuerlich ist ja daselbst der nordischen Alterthumswissenschaft ein eigener Lehrstuhl gewidmet.

Die heutige Feier ist eine Feier der wissenschaftlichen Fortschritte. Die Ludwig-Maximilians Universität hat sich in den zurückgelegten Jahrhunderten ihres Bestehens vielfältige Verdienste erworben durch die ruhmvollen Leistungen ihrer namhaften Gelehrten in allen Fächern des menschlichen Wissens. Sie hat für ihr Land, und über dessen Grenzen hinaus, eine segensreiche Wirksamkeit entfaltet unter dem schirmenden Schutze eines Herschergeschlechts, dessen Mitglieder selbst ebenso ausgezeichnete Kenner als eifrige Förderer von Kunst und Wissenschaft gewesen, — auch darin mit unserem Fürstenhause verwandt, wie ja die Fürstenhäuser beider Länder schon durch die Bande der Blutes nahe verbunden sind.

Das neue Jahrhundert, in welches die Universität jetzt eintritt, ist durch das Wiederaufstehen des deutschen Kaiserreichs bezeichnet, und Deutschlands Einheit wird auch den wissenschaftlichen Bestrebungen kräftige Impulse und gesteigerte Bedeutung gewähren. Auch wir dürfen daraus ein Versprechen für uns entnehmen. — Möge das edle Streben und unermüdliche Wirken dieser Universität mit reichem Erfolge gekrönt werden, zum Heil und Segen für Bayerns Land, für das deutsche Volk und für den gesammten germanischen Völkerstamm!“

Reglementer

for de ved Lov af 3die Mai 1871 anordnede theoretiſke

Lærereksaminer ved Universitetet.

I.

Reglement

for den ved Lov af 3die Mai 1871 anordnede

ſproglig-hiſtoriſke Lærereksamen,

dat. 15 Juli 1872.

§ 1.

Den ſproglig-hiſtoriſke Lærereksamen afholdes i hvert Semeſter paa den Tid, ſom beſtemmes af det academiſke Collegium. Det hiſtoriſk-philoſophiſke Facultets Decanus har hver Gang forud at opfordre dem, der agte at fremſtille ſig til denne Examen, til at indgive ſkriftlig Anmeldelſe til Facultetet, med Angivelſe af de Faggrupper, hvori Candidaten vil underkaſte ſig Prøve. Examen i begge de Faggrupper, der tilſammen danne en fuldſtændig ſproglig-hiſtoriſk Lærereksamen, aflægges ſamtidig.

§ 2.

Samtlige i Examinationen inden alle Faggrupper deltagende Lærere danne Examens-Deputationen. Denne vælger af ſin Midte en Formand, der foreſtaar den ſpecielle Ordning af Examen. Deputationen deler ſig i 4 Sectioner, ſvarende til de 4 Faggrupper, hvori der kan aflægges Prøve. De til ſamme Section hørende Lærere beſtemme i Forening Opgaverne til ſkriftlig Beſvarelſe i de til Gruppen hørende Fag og deltage i Bedømmelſen ſaavel ved den mundtlige ſom ved den ſkriftlige Prøve. Forſaavidt de til nogen Section hørende Læreres Antal ikke udgjør mindſt 3, bliver det fornødne Antal Cenſorer at tilforordne af det academiſke Collegium.

§ 3.

Ved den ſproglig-hiſtoriſke Lærereksamen have Candidaterne ved ſkriftlig og mundtlig Prøve at gjøre Rede for:

I. 3 første Faggruppe: klassisk Philologi.

Færdighed i at oversætte lettere ulæste saavel græske som latinske Forfattere og i at benytte det latinske Sprog skriftlig og mundtlig.

Grundigt Studium af den græske og latinske Grammatik.

Fuldstændig Overskigt over den græske og romerske Historie, Antikviteter, Literaturens Udvikling (for den græske Literaturs Vedkommende fornemmelig til Alexander den Stores Tid) og Philosophiens Historie, samt et specielt literaturhistorisk Studium med Hensyn til de læste Forfattere. Det nødvendige Kjendskab til Mythologi og Metrik.

Desuden nøiagtigt Studium af følgende Udvalg af Forfattere:

A. Græske:

1. 12 Bøger af Homers Iliade eller Odysseen.
2. 1 Bog af Pindar.
3. 3 Tragedier (2 af Sophokles).
4. 1 Comedie.
5. 2 Bøger af Herodot og 2 af Thukydid eller 4 Bøger af Herodot og 1 af Thukydid.
6. 2 større Dialoger af Platon.
7. 1 af Xenophons større Værker.
8. Af Demosthenes et Kvantum som Talen for Krandsen.
9. Af andre attiske Talere et Kvantum, som Æschines's Tale mod Ktesiphon, eller et tilsvarende Kvantum af Plutarch, Polyb, Lukian.

B. Latinske:

1. 1 Comedie af Plautus og 1 af Terents.
2. 2 Bøger af Lucrets eller Catulls Digte eller et tilsvarende Kvantum af Tibull og Properts eller af Ovids Amores, Ars amandi, Heroides, Fasti.
3. Horats.
4. Første eller anden Halvpart af Virgils Æneide.
5. 6 senere Satirer.
6. Et større philosophisk Værk af Cicero.
7. Cicero de oratore, eller 3 Bøger af Quinctilian, eller 2 Bøger af Quinctilian og Dialogus de oratoribus (eller for den sidste Ciceros Brutus eller et Kvantum af Seneca som De clementia og De temperantia tilsammen).
8. Af Ciceros Taler et Kvantum som de philippiske eller et Kvantum af Talerne som de 10 første philippiske tilligemed 2 Bøger af Ciceros Breve.
9. Sallusts Catilina og Jugurtha.
10. 5 sammenhængende Bøger af Livius.
11. 3 sammenhængende fuldstændige Bøger af Tacitus (som fuldstændige Bøger regnes af Annalerne I—IV. XII—XV. og af

Reglementer

for de ved Lov af 3die Mai 1871 anordnede theoretiske Lærereksaminer ved Universitetet.

I.

Reglement

for den ved Lov af 3die Mai 1871 anordnede sproglig-historiske Lærereksamen,

dat. 15 Juli 1872.

§ 1.

Den sproglig-historiske Lærereksamen afholdes i hvert Semester paa den Tid, som bestemmes af det academiske Collegium. Det historisk-philosophiske Facultets Decanus har hver Gang forud at opfordre dem, der agte at fremstille sig til denne Examen, til at indgive skriftlig Anmeldelse til Facultetet, med Angivelse af de Faggrupper, hvori Candidaten vil underkaste sig Prøve. Examen i begge de Faggrupper, der tilsammen danne en fuldstændig sproglig-historisk Lærereksamen, aflægges samtidig.

§ 2.

Samtlige i Examinationen inden alle Faggrupper deltagende Lærere danne Examens-Deputationen. Denne vælger af sin Midte en Formand, der forestaar den specielle Ordning af Examen. Deputationen deler sig i 4 Sectioner, svarende til de 4 Faggrupper, hvori der kan aflægges Prøve. De til samme Section hørende Lærere bestemme i Forening Opgaverne til skriftlig Besvarelse i de til Gruppen hørende Fag og deltage i Bedømmelsen saavel ved den mundtlige som ved den skriftlige Prøve. Forsaavidt de til nogen Section hørende Læreres Antal ikke udgjør mindst 3, bliver det fornødne Antal Censorer at tilforordne af det academiske Collegium.

§ 3.

Ved den sproglig-historiske Lærereksamen have Candidaterne ved skriftlig og mundtlig Prøve at gjøre Rede for:

I. **3 første Faggruppe: classisk Philologi.**

Færdighed i at overſætte lettere ulæſte ſaavel græſke ſom latinſke Forfattere og i at benytte det latinſke Sprog ſkriftlig og mundtlig.

Grundigt Studium af den græſke og latinſke Grammatik.

Fuldſtændig Overſigt over den græſke og romerſke Hiſtorie, Antikviteter, Literaturens Udvikling (for den græſke Literaturs Vedkommende fornemmelig til Alexander den Stores Tid) og Philoſophiens Hiſtorie, ſamt et ſpecielt literaturhiſtoriſk Studium med Hensyn til de læſte Forfattere. Det nødvendige Kjendſkab til Mythologi og Metrik.

Desuden nøiagtigt Studium af følgende Udvalg af Forfattere:

A. Græſke:

1. 12 Bøger af Homers Iliade eller Odyssee.
2. 1 Bog af Pindar.
3. 3 Tragedier (2 af Sophokles).
4. 1 Comedie.
5. 2 Bøger af Herodot og 2 af Thukydid eller 4 Bøger af Herodot og 1 af Thukydid.
6. 2 ſtørre Dialoger af Platon.
7. 1 af Xenophons ſtørre Verker.
8. Af Demoſthenes et Kvantum ſom Talen for Krandſen.
9. Af andre attiſke Talere et Kvantum, ſom Æſchines's Tale mod Kteſiphon, eller et tilſvarende Kvantum af Plutarch, Polyb, Lukian.

B. Latinſke:

1. 1 Comedie af Plautus og 1 af Terents.
2. 2 Bøger af Lucrets eller Catulls Digte eller et tilſvarende Kvantum af Tibull og Properts eller af Ovids Amores, Ars amandi, Heroides, Fasti.
3. Horats.
4. Første eller anden Halvpart af Virgils Æneide.
5. 6 ſenere Satirer.
6. Et ſtørre philoſophiſt Verk af Cicero.
7. Cicero de oratore, eller 8 Bøger af Quinctilian, eller 2 Bøger af Quinctilian og Dialogus de oratoribus (eller for den ſidſte Ciceros Brutus eller et Kvantum af Seneca ſom De clementia og De temperantia tilſammen).
8. Af Ciceros Taler et Kvantum ſom de philippiſke eller et Kvantum af Talerne ſom de 10 første philippiſke tilligemed 2 Bøger af Ciceros Breve.
9. Salluſts Catilina og Jugurtha.
10. 5 ſammenhængende Bøger af Livius.
11. 3 ſammenhængende fuldſtændige Bøger af Tacitus (ſom fuldſtændige Bøger regnes af Annalerne I—IV. XII—XV. og af

Historierne I—IV) eller 2 sammenhængende fuldstændige Bøger tilligemed Agricola og Germania.

Derhos skal Candidaten have Adgang til ved særskilt Prøve at godtgjøre, at han ved et dyberegaaende Studium har sat sig ind i en enkelt Del af den græske eller latinske Philologi, saasom: et væsentligere Afsnit af de græske eller romerske Antikviteter (eller af begge sammenstillede) eller af den græske eller romerske Literaturhistorie (eller af begge sammenstillede) med et mere indtrængende Studium af en eller flere Forfattere i denne Literaturgren, eller den sammenlignende Sprogforskning, forsaavidt angaar de to classiske Sprog.

II. I anden Faggruppe: Modersmaalet med Oldnorsk og Tydsk:

A. Grundigt Studium af oldnorsk Grammatik. Færdighed i *at oversætte* en ulæst lettere Saga, Kjendskab til den gamle norske og islandske Statsforfatning samt til Samfundslivet, forsaavidt *som det* er nødvendigt til Forstaaelsen af den ældste Literatur.

Kjendskab til den gamle Mythologi og Verslære.

Overskigt over den gamle norsk-islandske Literatur og dens Historie.

Desuden nøiagtigt Studium af følgende Udvalg af Literaturen:

1. Af de norske Kongers Sagaer: Olav den Helliges Saga efter Snorre og Sverres Saga, eller Heimskringla fra Begyndelsen til og med Olav den Helliges Saga, eller andre norske Kongesagaer, som i Omfang omtrent svare hertil.
2. Hele Njaals Saga eller een eller flere andre islandske Ættesagaer, som i Omfang omtrent svare til denne.

   Af de poetiske Stykker, som forekomme i Sagaerne, har Candidaten kun at gjøre Rede for de lettere.
3. Are Frodes Íslendingabók.
4. Af Kongespeilet omtrent en Fjerdedel.
5. Af den saakaldte Sæmundar-Edda dels Gudekvad dels heroiske Kvad, svarende i Omfang til omtrent Halvdelen af den hele Samling, eller ogsaa saa mange Kvad, som i Omfang svare til omtrent en Fjerdedel af den hele Samling, tilligemed enten Gylvaginning eller Volsungasaga eller Hervararsaga.
6. Et lidet Udvalg af ældre Skaldes Digte.

B. Overskigt over nordisk Sproghistorie i dens hele Omfang, navnlig Kjendskab til det dansk-norske Skriftsprogs Historie.

Videnskabeligt Studium af det dansk-norske Skriftsprogs Grammatik.

Færdighed i at forstaa det svenske Sprog og Kjendskab til det Væsentligste af dets Lydlære og dets Formlære.

Oversigt over den nyere nordiske Literatur. Specialstudium af en enkelt Forfatter, Literaturgren eller Periode.

C. Grundigt Kjendskab til tydsk Sprog og Literatur. Specialstudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendskab til det Væsentlige af det høitydske Sprogs Historie og Udvikling samt af dets Forhold til det plattydske og navnlig det nyere hollandske Sprog.

Øvelse i at benytte det tydske Sprog skriftlig og mundtlig.

III. I tredie Faggruppe: Historie og Geographi:

A. Klar Indsigt i den almindelige Verdenshistorie lige til de nyeste Tider samt i det Omfang, hvori den kan blive at foredrage paa nogen af de høiere Undervisningsanstalter.

Særligt Studium af Norges, Sveriges, Danmarks, Englands, Tydsklands og Frankrigs Historie efter Haandbøger, forfattede i hvert af de vedkommende Lande, fremdeles af den græske og romerske Oldtids Historie, ligeledes efter udførligere Haandbøger.

Studium af to af Candidaten selv valgte Afsnit af Historien med Benyttelse af de vigtigste originale Kildeskrifter. Af disse Afsnit skal det ene henhøre under den nordiske Historie, det andet under den græsk-romerske Oldtids.

Det kræves desuden, at Candidaten under hver af disse Afdelinger har sat sig ind i de dem vedkommende historiske Hjælpevidenskaber, særligt Chronologi, de ældre Tidsrums Geographi samt Statsforfatningernes, Kirkens, Philosophiens, Literaturens og Culturens Udvikling.

B. a. Physisk Geographi, herunder indbefattet: mathematisk Geographi, Meteorologi og Naturrigernes geographiske Udbredning.

b. Politisk Geographi, herunder indbefattet: Statistik, Læren om Statsformernes Beskaffenhed og Ethnographi

Fuldstændigere Kundskab kræves om de nordiske Riger.

IV. I fjerde Faggruppe: Fransk og Engelsk:

Grundig Kjendskab til fransk og engelsk Sprog og Literatur. For begge Literaturers Vedkommende Specialstudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendskab til det Væsentlige af det franske Sprogs Historie og Udvikling fra Latinen samt dets Forhold til de øvrige romanske Sprog, navnlig Italiensk.

Kjendskab til det Væsentlige af det engelske Sprogs Historie og Udvikling fra Angelsaxisk og Romansk.

Øvelse i at benytte begge Sprog skriftlig og mundtlig.

§ 4.

For hver Faggruppe gives en af følgende Characterer: Udmærket godt, Meget godt, Godt og Temmelig godt, hvilken bestemmes efter Gjen-

nemsnittet af de for de skriftlige Opgaver af Censorerne givne Characterer, udtrykte ved Tallene 1 til 4, sammenholdt med Udfaldet af den mundtlige Prøve. Characteren bliver at anføre i det for Candidaten udfærdigede Examenstestimonium saaledes, at Characterens Talværdi. beregnet med en Decimal, tilføies i Parenthes.

§ 5.

Middeltallet af Charactererne for de to til en fuldstændig sprogligh-historisk Lærereksamen hørende Faggrupper bliver Candidatens Hovedcharacter for den hele Examen. Bliver dette Middeltal over 3,5, tildeles Candidaten Hovedcharacteren Non contemnendus; bliver det 3,5 eller derunder, men over 2,5, tildeles Candidaten Characteren Haud illaudabilis; bliver det 2,5 eller derunder, men over 1,5, tildeles Candidaten Characteren Laudabilis, og bliver Middeltallet af Charactererne for begge Faggrupper 1,5 eller mindre, skal der, overensstemmende med Resolution af 7de Mai 1828, gjøres Indberetning til Kongen. Ved Bestemmelsen af dette Middeltal tages begge de særskilte Gruppecharacterer efter sin oprindelige Talværdi, førend de reduceres til hele Tal.

§ 6.

De Candidater, som, efterat have bestaaet en fuldstændig sprogligh-historisk Lærereksamen, aflægge Prøve i noget af de øvrige i Loven af 3die Mai 1871 § 2 nævnte Fag, tildeles for dette ligeledes en af Charactererne: Udmærket godt, Meget godt, Godt og Temmelig godt. Denne Character medfører dog ingen Forandring i Hovedcharacteren.

II.

Reglement

for den ved Lov af 3 Mai 1871 anordnede mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen,

dat. 15 Juli 1872.

§ 1.

Den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen afholdes i hvert Semester paa den Tid, som bestemmes af det academiske Collegium. Det mathematisk-naturvidenskabelige Facultets Decanus har hver Gang forud at opfordre dem, der agte at fremstille sig til denne Examen, til at indgive skriftlig Anmeldelse herom til Facultetet, med Angivelse af de Faggrupper, hvori Candidaten vil underkaste sig Prøve. Examen i begge Faggrupper, der tilsammen danne en fuldstændig mathematisk-naturvidenskabelig Lærereksamen, aflægges samtidig.

§ 2.

Samtlige i Examinationen inden alle Faggrupper deltagende Lærere danne Examensdeputationen. Denne vælger af sin Midte en Formand, som foreſtaar den ſpecielle Ordning af Examen. Deputationen deler ſig i 5 Sectioner, svarende til de 5 Faggrupper, hvori der kan aflægges Prøve. De til samme Section hørende Lærere beſtemme i Forening Opgaverne til ſkriftlig Beſvarelſe i de til Gruppen hørende Fag og deltage i Bedømmelſen saavel ved den mundtlige som ved den ſkriftlige Prøve. Forſaavidt de til nogen Section hørende Lærereś Antal ikke udgjør mindſt 3, bliver det fornødne Antal Cenſorer at tilforordne af det academiſke Collegium.

§ 3.

Ved den mathematiſk-naturvidenſkabelige Lærereksamen ſkal der, dels ved mundtlig dels ved ſkriftlig Prøve, gjøres Rede for følgende Diſcipliner:

I. Faggruppen Mathematik og Aſtronomi:
1. Mathematik, indeholdende:
   a. Ren Mathematik: Den elementære Mathematik og de vigtigſte Diſcipliner af den høiere.
   b. Anvendt Mathematik: Mechanik og Maſkinlære, deſcriptiv Geometri.
2. Aſtronomi, indeholdende:
   α. Sphæriſk Aſtronomi,
   β. theoretiſk Aſtronomi,
   γ. phyſiſk Aſtronomi.

II. Faggruppen Phyſik og Chemi:
1. Phyſik.
2. Chemi, indeholdende:
   α. anorganiſk og organiſk Chemi.
   β. chemiſk Analyſe og Syntheſe.

III. Faggruppen Naturhiſtorie og Geographi:
1. Naturhiſtorie, indeholdende:
   a. Mineralogi og Geologi,
   b. Zoologi, med ſpeciel Kjendſkab til Skandinaviens Hvirveldyr,
   c. Botanik, med ſpeciel Kjendſkab til Skandinaviens Flora.
2. Geographi, indeholdende:
   a. Phyſiſk Geographi, herunder indbefattet mathematiſk Geographi, Meteorologi og Naturrigernes geographiſke Udbredning.
   b. Politiſk Geographi, herunder indbefattet Statiſtik, Læren om Statsformernes Beſkaffenhed og Ethnographi.

I Gruppens ſamtlige Fag forlanges en fuldſtændigere Kundſkab med Hensyn til de nordiſke Riger.

IV. a. Faggruppen Modersmaalet med Oldnorsk og Tydsk:

A. Grundigt Studium af oldnorsk Grammatik; Færdighed i at oversætte en ulæst lettere Saga.

Kjendskab til den gamle norske og islandske Statsforfatning samt til Samfundslivet, forsaavidt som det er nødvendigt til Forstaaelsen af den læste Literatur. Kjendskab til den gamle Mythologi og Verslære.

Overfigt over den gamle norsk-islandske Literatur og dens Historie.

Desuden nøiagtigt Studium af følgende Udvalg af Literaturen:

1. Af de norske Kongers Sagaer: Olav den Helliges Saga efter Snorre og Sverres Saga eller Heimskringla fra Begyndelsen til og med Olav den Helliges Saga eller andre norske Kongesagaer, som i Omfang omtrent svare hertil.
2. Hele Njaals Saga eller een eller flere andre islandske Ættesagaer, som i Omfang omtrent svare til denne.

Af de poetiske Stykker, som forekomme i Sagaerne, har Candidaten kun at gjøre Rede for de lettere.

3. Are Frodes Íslendingabók.
4. Af Kongespeilet omtrent en Fjerdedel.
5. Af den saakaldte Sæmundar-Edda dels Gudekvad, dels heroiske Kvad, svarende i Omfang til omtrent Halvdelen af den hele Samling, eller ogsaa saa mange Kvad, som i Omfang svare til omtrent en Fjerdedel af den hele Samling tilligemed enten Gylvaginning eller Volsungasaga eller Hervararsaga.
6. Et lidet Udvalg af ældre Skaldes Digte.

B. Overfigt over nordisk Sproghistorie i dens hele Omfang, navnlig Kjendskab til det dansk-norske Skriftsprogs Historie.

Videnskabeligt Studium af det dansk-norske Skriftsprogs Grammatik.

Færdighed i at forstaa det svenske Sprog og Kjendskab til det Væsentligste af dets Lydlære og Formlære.

Overfigt over den nyere nordiske Literatur.

Specialstudium af en enkelt Forfatter, Literaturgren eller Periode.

C. Grundigt Kjendskab til tydsk Sprog og Literatur. Specialstudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendskab til det Væsentlige af det høitydske Sprogs Historie og Udvikling samt af dets Forhold til det plattydske og navnlig det nyere hollandske Sprog.

Øvelse i at benytte det tydske Sprog skriftlig og mundtlig.

IV. b. Faggruppen Fransk og Engelsk.

Grundigt Kjendskab til fransk og engelsk Sprog og Literatur. For begge Literaturers Vedkommende Specialstudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendskab til det Væsentlige af det franske Sprogs Historie og Udvikling fra Latinen samt dets Forhold til de øvrige romanske Sprog, navnlig Italiensk.

Kjendskab til det Væsentlige af det engelske Sprogs Historie og Udvikling fra Angelsaxisk og Romansk.

Øvelse i at benytte begge Sprog skriftlig og mundtlig.

§ 4.

For hver Faggruppe gives een af følgende Characterer: Udmærket godt, Meget godt, Godt, Temmelig godt, hvilken bestemmes efter Middeltallet af de specielle Characterer udtrykte med Tallene 1 til 4, der tildeles for hver af efternævnte Disciplíner: ren Mathematik, anvendt Mathematik, Astronomi, Physik, Chemi, Mineralogi med Geologi, Zoologi, Botanik, Geographi, Modersmaalet med Oldnorsk, Tydsk, Fransk, Engelsk. Characteren bliver at anføre i det for Candidaten udfærdigede Examenstestimonium saaledes, at Characterens Talværdi, beregnet med en Decimal, tilføies i Parenthes.

§ 5.

Middeltallet af Charactererne for de to til en fuldstændig mathematisk-naturvidenskabelig Lærereksamen hørende Faggrupper bliver Candidatens Hovedcharacter for den hele Examen. Bliver dette Middeltal over $3{,}5$, tildeles Candidaten Hovedcharacteren Non contemnendus; bliver det $3{,}5$ eller derunder, men over $2{,}5$, tildeles Candidaten Characteren Haud illaudabilis; bliver det $2{,}5$ eller derunder, men over $1{,}5$, tildeles Candidaten Characteren Laudabilis, og bliver Middeltallet af Charactererne for begge Faggrupper $1{,}5$ eller mindre, skal der overensstemmende med Resolution af 7de Mai 1828 gjøres Indberetning til Kongen. Ved Bestemmelsen af dette Middeltal tages begge de særskilte Gruppecharacterer efter sin oprindelige Talværdi, førend de reduceres til hele Tal.

§ 6.

De Candidater, som, efterat have bestaaet en fuldstændig mathematisk-naturvidenskabelig Lærereksamen, aflægge Prøve i noget af de øvrige i Loven af 3die Mai 1871 § 2 nævnte Fag, tildeles for dette ligeledes en af Charactererne: Udmærket godt, Meget godt, Godt og Temmelig godt. Denne Character medfører dog ingen Forandring i Hovedcharacteren.

Det akademiske Collegiums Bekjendtgjørelse betræffende den for den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen paatænkte Tegneprøve,

dat. 14 September 1872.

I Forbindelse med Offentliggjørelsen af det ved Kgl. Res. af 15 Juli d. A. approberede Reglement for den ved Lov af 8 Mai 1871 anordnede math.-naturv. Lærereksamen, skal Collegiet ifølge det Kgl. Kirkedept. Anmodning herved bringe til de Studerendes Kundskab, at Departementet paatænker at foranstalte en kongelig Lovproposition til næste Storthing om, at Kandidaternes Anmeldelser til denne Eksamen skal være ledsagede af den Kgl. Tegneskoles Vidnesbyrd om bestaaet Prøve i Tegning. Optmt. er nemlig med Collegiet og vedkommende Fakultet enigt i, at Færdighed i Tegning maa betragtes som en nødvendig Forudsætning for tilfulde at kunne tilegne sig de til den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen henhørende Videnskaber, og som uundværlig for disse Kandidater, hvis de som Lærere skal kunne meddele sin Undervisning paa en anskuelig og rigtig frugtbringende Maade; — men har fundet, at den nye Lov af 3 Mai 1871 ikke giver tilstrækkelig Hjemmel til i Reglementet at opstille en saadan Fordring.

Denne saaledes forberedte Lovbestemmelse vil, i Tilfælde, blive sat i Kraft samtidig med Loven af 1871, nemlig fra 1 Januar 1874. — Forsaavidt Kandidaten opgiver Faggrupperne I eller II, paatænkes Prøven i Tegning at skulle omfatte, hvad der overensstemmende med Tegneskolens Plan læres i Skolens Elementær-, Konstruktions- og Maskinklasse; i andre Tilfælde, hvad der læres i Skolens Elementær-, Konstruktions- og Frihaandsklasse.*)

*) I næste Bind vil blive indtaget saavel Faculteternes og Collegiets Forslag som Kirke-Departementets Indstilling betræffende de her omhandlede Reglementer for Lærereksaminer.

Baronesse Caspara von Racknitz's Testamente,

hvorved der foruden flere andre Legater, til det kgl. Norske Universitet i Christiania skjænkes et Legat til Understøttelse for trængende og værdige Studerende ved Universitetet.

Dateret Christiania den 29 September 1871.

Undertegnede Baronesse Caspara v. Racknitz, født Møller, Datter af afdøde Overlærer U. W. Møller i Christiania, fastsætter herved følgende testamentariske Bestemmelser:

1.

Den Formue, der henstaaer i den mig tilhørende, efter mine Forældre arvede Gaard No. 17 i Kirkegaden i Christiania, anvendes til Oprettelse af 2de Legater til min afdøde Faders Minde. Legatet No. 1 tilfalder det Norske Universitet og anvendes til Understøttelse i Portioner, hver paa 60 — sexti — Speciesdaler til 10 — ti — trængende og værdige Studerende ved Universitetet. Legatet bestyres af collegium academicum paa samme Maade som Universitetets øvrige Legater. Efterat der er affat saa Meget af nævnte Formue, som fornødiges til Udrebelsen af en saa stor aarlig Rente som 600 — sex Hundrede — Speciesdaler til Legatet No. 1, anvendes det Øvrige til Oprettelse af Legatet No. 2, hvoraf det aarlige Udbytte uddeles med Halvdelen til trængende Enker af Embedsklassen med uforsørgede Børn og Halvdelen til trængende ugifte ældre Døttre efter Embedsmænd, idet hver Portion bestemmes til 50 — femti — Speciesdaler. Legatet No. 2 bestyres af et af Magistratens og to af Formandskabets Medlemmer.

Hvad der i det enkelte Aar maatte være utilstrækkeligt til at danne fuld Portion og saaledes blive unanvendt, oplægges til det følgende Aar.

Ved Nydelsen af begge Legater skulle Personer af min og mine afdøde Forældres Familie have Fortrinnet, forsaavidt de ere værdige til Understøttelse.

2.

Saalænge min Mand, Baron Otto von Racknitz, lever, tilfalder ham af Udbyttet af Legaterne 800 — otte Hundrede — Speciesdaler aarlig, som forlods bliver ham at udbetale, forinden Noget kan uddeles. Overskuddet tilfalder fortrinsviis Legatet No. 1, forsaavidt det ei overstiger det for dette Legat bestemte aarlige Indtægtsbeløb 600 — sex Hundrede — Speciesdaler.

3.

Hvis jeg afgaaer ved Døden førend min Mand, skal Enkefru Marie Adolphine Colban, født Schmidt, af Legaterne nyde 50 — femti — Speciesdaler aarlig saalænge min Mand lever; hvis hun overlever baade min Mand og mig, nyder hun fra den Længstlevendes Død 200 — to Hundrede — Speciesdaler aarlig. Ligesaa skal Julie Christianſen, der for Tiden er og i flere Aar har været ved min Understøttelse holdt i Pension hos Frøkenerne Steffens i Christiania, hvis hun bliver sygelig og trængende, aarlig saalænge Trangen vedvarer nyde 50 — femti — Speciesdaler. — De i denne Post legerede Summer udredes principaliter af Legatet No. 2 og in subsidium af Legatet No. 1.

4.

Gaarden, hvormed collegium academicum selvfølgelig strax ved min Død overtager den fornødne Control, bør ikke sælges uden i Tilfælde af at dens Salg ubetinget anſees som det Hensigtsmæssigste for Stiftet, og ikke forinden Conjuncturerne dertil findes fordeelagtige. Den bestyres imidlertid, saaledes som nu for Tiden, af en paalidelig Mand, som collegium academicum dertil bestemmer og som har at aflægge Collegiet og Magistraten aarligt Regnskab, hvoraf Udskrift tillige tilstilles min Mand. Af Nettoprovenuet tilstiller Bestyreren min Mand direkte det

ham ifølge 2den Post tilkommende Beløb og har derfor at gjøre Rede for Collegiet. Saafremt collegium academicum ei kan komme til Enighed med Christiania Magistrat og Formandskab om Gaardens Salg, Kjøbesummens Størrelse og øvrige Betingelser for Salget, kan den Part, der paastaaer Salg, ægte Tvistpunkterne afgjorte ved kongelig Resolution. Saalænge min Mand lever, kan dog Gaarden ikke sælges uden at han dertil giver sit Samtykke. Medens Gaarden staaer urealiseret, bør der, saavidt mulig, ikke anvendes mere end gjennemsnitlig 400 — fire Hundrede — Speciesdaler aarlig til dens Vedligeholdelse og mulige Forandringer, og selv om det undtagelsesviis skulde anseés fornødent at anvende en større Sum, maa saadan Forøgelse dog ikke bevirke, at de for min Mand i 2den Post bestemte 800 — otte Hundrede — Spdlr. derved formindskes. Saafremt det paa Gaarden nu hvilende afdragsfrie Pantelaan hos Christiania almindelige Brandforsikringsselskab skulde blive opsagt enten heelt eller for en Deel, bliver det opsagte Beløb at søge ombyttet med et andet afdragsfrit Laan af samme Størrelse, og forsaavidt saadant ikke skulde kunne erholdes og der skulde blive Spørgsmaal om at behæfte Eiendommen med Laan, hvoraf der svares Afdrag, maae disse ikke være større end at de min Mand tilkommende 800 — otte Hundrede — Spdlr. forbliver uberørte af det forandrede Arrangement.

5.

Alt hvad jeg, foruden fornævnte Gaard No. 17 i Kirkegaden, maatte efterlade mig enten i Norge eller i Udlandet, skal — forsaavidt jeg ikke særskilt derover har truffet nogen Bestemmelse — ved min dødelige Afgang tilfalde min Mand, om han overlever mig, men i modsat Fald inddrages under den Formue, der i 1ste Post er omhandlet og hvoraf de 2de Legater blive at oprette.

6.

Ethvert af mig tidligere oprettet Testament er hermed tilbagekaldt.

Reglementer

for de ved Lov af 3die Mai 1871 anordnede theoretiske

Lærereksaminer ved Universitetet.

I.

Reglement

for den ved Lov af 3die Mai 1871 anordnede

sproglig-historiske Lærereksamen,

dat. 15 Juli 1872.

§ 1.

Den sproglig-historiske Lærereksamen afholdes i hvert Semester paa den Tid, som bestemmes af det academiske Collegium. Det historisk-philosophiske Facultets Decanus har hver Gang forud at opfordre dem, der agte at fremstille sig til denne Examen, til at indgive skriftlig Anmeldelse til Facultetet, med Angivelse af de Faggrupper, hvori Candidaten vil underkaste sig Prøve. Examen i begge de Faggrupper, der tilsammen danne en fuldstændig sproglig-historisk Lærereksamen, aflægges samtidig.

§ 2.

Samtlige i Examinationen inden alle Faggrupper deltagende Lærere danne Examens-Deputationen. Denne vælger af sin Midte en Formand, der forestaar den specielle Ordning af Examen. Deputationen deler sig i 4 Sectioner, svarende til de 4 Faggrupper, hvori der kan aflægges Prøve. De til samme Section hørende Lærere bestemme i Forening Opgaverne til skriftlig Besvarelse i de til Gruppen hørende Fag og deltage i Bedømmelsen saavel ved den mundtlige som ved den skriftlige Prøve. Forsaavidt de til nogen Section hørende Læreres Antal ikke udgjør mindst 3, bliver det fornødne Antal Censorer at tilforordne af det academiske Collegium.

§ 3.

Ved den sproglig-historiske Lærereksamen have Candidaterne ved skriftlig og mundtlig Prøve at gjøre Rede for:

I. 3 første Faggruppe: klassisk Philologi.

Færdighed i at oversætte lettere ulæste saavel græske som latinske Forfattere og i at benytte det latinske Sprog skriftlig og mundtlig.

Grundigt Studium af den græske og latinske Grammatik.

Fuldstændig Oversigt over den græske og romerske Historie, Antikviteter, Literaturens Udvikling (for den græske Literaturs Vedkommende fornemmelig til Alexander den Stores Tid) og Philosophiens Historie, samt et specielt literaturhistorisk Studium med Hensyn til de læste Forfattere. Det nødvendige Kjendskab til Mythologi og Metrik.

Desuden nøiagtigt Studium af følgende Udvalg af Forfattere:

A. Græske:

1. 12 Bøger af Homers Iliade eller Odyssee.
2. 1 Bog af Pindar.
3. 3 Tragedier (2 af Sophokles).
4. 1 Comedie.
5. 2 Bøger af Herodot og 2 af Thukydid eller 4 Bøger af Herodot og 1 af Thukydid.
6. 2 større Dialoger af Platon.
7. 1 af Xenophons større Værker.
8. Af Demosthenes et Kvantum som Talen for Krandsen.
9. Af andre attiske Talere et Kvantum, som Æschines's Tale mod Ktesiphon, eller et tilsvarende Kvantum af Plutarch, Polyb, Lukian.

B. Latinske:

1. 1 Comedie af Plautus og 1 af Terents.
2. 2 Bøger af Lucrets eller Catulls Digte eller et tilsvarende Kvantum af Tibull og Properts eller af Ovids Amores, Ars amandi, Heroides, Fasti.
3. Horats.
4. Første eller anden Halvpart af Virgils Æneide.
5. 6 senere Satirer.
6. Et større philosophisk Værk af Cicero.
7. Cicero de oratore, eller 3 Bøger af Quinctilian, eller 2 Bøger af Quinctilian og Dialogus de oratoribus (eller for den sidste Ciceros Brutus eller et Kvantum af Seneca som De clementia og De temperantia tilsammen).
8. Af Ciceros Taler et Kvantum som de philippiske eller et Kvantum af Talerne som de 10 første philippiske tilligemed 2 Bøger af Ciceros Breve.
9. Sallusts Catilina og Jugurtha.
10. 5 sammenhængende Bøger af Livius.
11. 3 sammenhængende fuldstændige Bøger af Tacitus (som fuldstændige Bøger regnes af Annalerne I—IV. XII—XV. og af

Historierne I—IV) eller 2 sammenhængende fuldstændige Bøger tilligemed Agricola og Germania.

Derhos skal Candidaten have Adgang til ved særskilt Prøve at godtgjøre, at han ved et dyberegaaende Studium har sat sig ind i en enkelt Del af den græske eller latinske Philologi, saasom: et væsentligere Affnit af de græske eller romerske Antikviteter (eller af begge sammenstillede) eller af den græske eller romerske Literaturhistorie (eller af begge sammenstillede) med et mere indtrængende Studium af en eller flere Forfattere i denne Literaturgren, eller den sammenlignende Sprogforskning, forsaavidt angaar de to classiske Sprog.

II. I anden Faggruppe: Modersmaalet med Oldnorsk og Lydsk:

A. Grundigt Studium af oldnorsk Grammatik. Færdighed i at oversætte en ulæst lettere Saga, Kjendskab til den gamle norske og islandske Statsforfatning samt til Samfundslivet, forsaavidt som det er nødvendigt til Forstaaelsen af den ældre Literatur.

Kjendskab til den gamle Mythologi og Verslære.

Overfigt over den gamle norsk-islandske Literatur og dens Historie.

Desuden nøiagtigt Studium af følgende Udvalg af Literaturen:

1. Af de norske Kongers Sagaer: Olav den Helliges Saga efter Snorre og Sverres Saga, eller Heimskringla fra Begyndelsen til og med Olav den Helliges Saga, eller andre norske Kongesagaer, som i Omfang omtrent svare hertil.
2. Hele Njaals Saga eller een eller flere andre islandske Ættesagaer, som i Omfang omtrent svare til denne.

   Af de poetiske Stykker, som forekomme i Sagaerne, har Candidaten kun at gjøre Rede for de lettere.
3. Are Frodes Íslendingabók.
4. Af Kongespeilet omtrent en Fjerdedel.
5. Af den saakaldte Sæmundar-Edda dels Gudekvad dels heroiske Kvad, svarende i Omfang til omtrent Halvdelen af den hele Samling, eller ogsaa saa mange Kvad, som i Omfang svare til omtrent en Fjerdedel af den hele Samling, tilligemed enten Gylvaginning eller Volsungasaga eller Hervararsaga.
6. Et libet Udvalg af ældre Skaldes Digte.

B. Overfigt over nordisk Sproghistorie i dens hele Omfang, navnlig Kjendskab til det dansk-norske Skriftsprogs Historie.

Videnskabeligt Studium af det dansk-norske Skriftsprogs Grammatik.

Færdighed i at forstaa det svenske Sprog og Kjendskab til det Væsentligste af dets Lydlære og dets Formlære.

Overſigt over den nyere nordiſke Literatur. Specialſtudium af en enkelt Forfatter, Literaturgren eller Periode.

C. Grundigt Kjendſkab til tydſk Sprog og Literatur. Specialſtudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendſkab til det Væſentlige af det høitydſke Sprogs Hiſtorie og Udvikling ſamt af dets Forhold til det plattydſke og navnlig det nyere hollandſke Sprog.

Øvelſe i at benytte det tydſke Sprog ſkriftlig og mundtlig.

III. 3 tredie Faggruppe: Hiſtorie og Geographi:

A. Klar Indſigt i den almindelige Verdenshiſtorie lige til de nyeſte Tider ſamt i det Omfang, hvori den kan blive at foredrage paa nogen af de høiere Undervisningsanſtalter.

Særligt Studium af Norges, Sveriges, Danmarks, Englands, Tydſklands og Frankrigs Hiſtorie efter Haandbøger, forfattede i hvert af de vedkommende Lande, fremdeles af den græſke og romerſke Oldtids Hiſtorie, ligeledes efter udførligere Haandbøger.

Studium af to af Candidaten ſelv valgte Afſnit af Hiſtorien med Benyttelſe af de vigtigſte originale Kildeſkrifter. Af disſe Afſnit ſkal det ene henhøre under den nordiſke Hiſtorie, det andet under den græſk-romerſke Oldtids.

Det kræves desuden, at Candidaten under hver af disſe Afdelinger har ſat ſig ind i de dem vedkommende hiſtoriſke Hjælpevidenſkaber, ſærligt Chronologi, de ældre Tidsrums Geographi ſamt Statsforfatningernes, Kirkens, Philoſophiens, Literaturens og Culturens Udvikling.

B. a. Phyſiſk Geographi, herunder indbefattet: mathematiſk Geographi, Meteorologi og Naturrigernes geographiſke Udbredning.

b. Politiſk Geographi, herunder indbefattet: Statiſtik, Læren om Statsformernes Beſkaffenhed og Ethnographi

Fuldſtændigere Kundſkab kræves om de nordiſke Riger.

IV. 3 fjerde Faggruppe: Franſk og Engelſk:

Grundig Kjendſkab til franſk og engelſk Sprog og Literatur. For begge Literaturers Vedkommende Specialſtudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendſkab til det Væſentlige af det franſke Sprogs Hiſtorie og Udvikling fra Latinen ſamt dets Forhold til de øvrige romanſke Sprog, navnlig Italienſk.

Kjendſkab til det Væſentlige af det engelſke Sprogs Hiſtorie og Udvikling fra Angelſaxiſk og Romanſk.

Øvelſe i at benytte begge Sprog ſkriftlig og mundtlig.

§ 4.

For hver Faggruppe gives en af følgende Characterer: Udmærket godt, Meget godt, Godt og Temmelig godt, hvilken beſtemmes efter Gjen-

nemsnittet af de for de skriftlige Opgaver af Censorerne givne Characterer, udtrykte ved Tallene 1 til 4, sammenholdt med Udfaldet af den mundtlige Prøve. Characteren bliver at anføre i det for Candidaten udfærdigede Examenstestimonium saaledes, at Characterens Talværdi, beregnet med en Decimal, tilføies i Parenthes.

§ 5.

Middeltallet af Charactererne for de to til en fuldstændig sprogligt-historisk Lærereksamen hørende Faggrupper bliver Candidatens Hovedcharacter for den hele Examen. Bliver dette Middeltal over 3,5, tildeles Candidaten Hovedcharacteren Non contemnendus; bliver det 3,5 eller derunder, men over 2,5, tildeles Candidaten Characteren Haud illaudabilis; bliver det 2,5 eller derunder, men over 1,5, tildeles Candidaten Characteren Laudabilis, og bliver Middeltallet af Charactererne for begge Faggrupper 1,5 eller mindre, skal der, overensstemmende med Resolution af 7de Mai 1828, gjøres Indberetning til Kongen. Ved Bestemmelsen af dette Middeltal tages begge de særskilte Gruppecharacterer efter sin oprindelige Talværdi, førend de reduceres til hele Tal.

§ 6.

De Candidater, som, efterat have bestaaet en fuldstændig sprogligt-historisk Lærereksamen, aflægge Prøve i noget af de øvrige i Loven af 3die Mai 1871 § 2 nævnte Fag, tildeles for dette ligeledes en af Charactererne: Udmærket godt, Meget godt, Godt og Temmelig godt. Denne Character medfører dog ingen Forandring i Hovedcharacteren.

II.

Reglement

for den ved Lov af 3 Mai 1871 anordnede mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen,

dat. 15 Juli 1872.

§ 1.

Den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen afholdes i hvert Semester paa den Tid, som bestemmes af det academiske Collegium. Det mathematisk-naturvidenskabelige Facultets Decanus har hver Gang forud at opfordre dem, der agte at fremstille sig til denne Examen, til at indgive skriftlig Anmeldelse herom til Facultetet, med Angivelse af de Faggrupper, hvori Candidaten vil underkaste sig Prøve. Examen i begge Faggrupper, der tilsammen danne en fuldstændig mathematisk-naturvidenskabelig Lærereksamen, aflægges samtidig.

§ 2.

Samtlige i Examinationen inden alle Faggrupper deltagende Lærere danne Examensdeputationen. Denne vælger af sin Midte en Formand, som forestaar den specielle Ordning af Examen. Deputationen deler sig i 5 Sectioner, svarende til de 5 Faggrupper, hvori der kan aflægges Prøve. De til samme Section hørende Lærere bestemme i Forening Opgaverne til skriftlig Besvarelse i de til Gruppen hørende Fag og deltage i Bedømmelsen saavel ved den mundtlige som ved den skriftlige Prøve. Forsaavidt de til nogen Section hørende Læreres Antal ikke udgjør mindst 3, bliver det fornødne Antal Censorer at tilforordne af det academiske Collegium.

§ 3.

Ved den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen skal der, dels ved mundtlig dels ved skriftlig Prøve, gjøres Rede for følgende Disciplíner:

I. Faggruppen Mathematik og Astronomi:
1. Mathematik, indeholdende:
   a. Ren Mathematik: Den elementære Mathematik og de vigtigste Discipliner af den høiere.
   b. Anvendt Mathematik: Mechanik og Maskinlære, descriptiv Geometri.
2. Astronomi, indeholdende:
   α. Sphærisk Astronomi,
   β. theoretisk Astronomi,
   γ. physisk Astronomi.

II. Faggruppen Physik og Chemi:
1. Physik.
2. Chemi, indeholdende:
   α. anorganisk og organisk Chemi.
   β. chemisk Analyse og Synthese.

III. Faggruppen Naturhistorie og Geographi:
1. Naturhistorie, indeholdende:
   a. Mineralogi og Geologi,
   b. Zoologi, med speciel Kjendskab til Skandinaviens Hvirveldyr,
   c. Botanik, med speciel Kjendskab til Skandinaviens Flora.
2. Geographi, indeholdende:
   a. Physisk Geographi, herunder indbefattet mathematisk Geographi, Meteorologi og Naturrigernes geographiske Udbredning.
   b. Politisk Geographi, herunder indbefattet Statistik, Læren om Statsformernes Beskaffenhed og Ethnographi.

I Gruppens samtlige Fag forlanges en fuldstændigere Kundskab med Hensyn til de nordiske Riger.

IV. a. Faggruppen Modersmaalet med Oldnorsk og Tydsk:

A. Grundigt Studium af oldnorsk Grammatik; Færdighed i at overſætte en ulæſt lettere Saga.

Kjendſkab til den gamle norſke og islandſke Statsforfatning ſamt til Samfundslivet, forſaavidt ſom det er nødvendigt til Forſtaaelſen af den læſte Literatur. Kjendſkab til den gamle Mythologi og Verslære.

Overſigt over den gamle norſk-islandſke Literatur og dens Hiſtorie.

Desuden nøiagtigt Studium af følgende Udvalg af Literaturen:

1. Af de norſke Kongers Sagaer: Olav den Helliges Saga efter Snorre og Sverres Saga eller Heimskringla fra Begyndelſen til og med Olav den Helliges Saga eller andre norſke Kongeſagaer, ſom i Omfang omtrent ſvare hertil.
2. Hele Njaals Saga eller een eller flere andre islandſke Ætteſagaer, ſom i Omfang omtrent ſvare til denne.

Af de poetiſke Stykker, ſom forekomme i Sagaerne, har Candidaten kun at gjøre Rede for de lettere.

3. Are Frodes Íslendingabók.
4. Af Kongeſpeilet omtrent en Fjerdedel.
5. Af den ſaakaldte Sæmundar-Edda dels Gudekvad, dels heroiſke Kvad, ſvarende i Omfang til omtrent Halvdelen af den hele Samling, eller ogſaa faa mange Kvad, ſom i Omfang ſvare til omtrent en Fjerdedel af den hele Samling tilligemed enten Gylvaginning eller Volſungaſaga eller Hervararſaga.
6. Et lidet Udvalg af ældre Skaldes Digte.

B. Overſigt over nordiſk Sproghiſtorie i dens hele Omfang, navnlig Kjendſkab til det danſk-norſke Skriftſprogs Hiſtorie.

Videnſkabeligt Studium af det danſk-norſke Skriftſprogs Grammatik.

Færdighed i at forſtaa det ſvenſke Sprog og Kjendſkab til det Væſentligſte af dets Lydlære og Formlære.

Overſigt over den nyere nordiſke Literatur.

Specialſtudium af en enkelt Forfatter, Literaturgren eller Periode.

C. Grundigt Kjendſkab til tydſk Sprog og Literatur. Specialſtudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendſkab til det Væſentlige af det høitydſke Sprogs Hiſtorie og Udvikling ſamt af dets Forhold til det plattydſke og navnlig det nyere hollandſke Sprog.

Øvelſe i at benytte det tydſke Sprog ſkriftlig og mundtlig.

IV. b. Faggruppen Fransk og Engelsk.

Grundigt Kjendskab til fransk og engelsk Sprog og Literatur. For begge Literaturers Vedkommende Specialstudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendskab til det Væsentlige af det franske Sprogs Historie og Udvikling fra Latinen samt dets Forhold til de øvrige romanske Sprog, navnlig Italiensk.

Kjendskab til det Væsentlige af det engelske Sprogs Historie og Udvikling fra Angelsaxisk og Romansk.

Øvelse i at benytte begge Sprog skriftlig og mundtlig.

§ 4.

For hver Faggruppe gives een af følgende Characterer: Udmærket godt, Meget godt, Godt, Temmelig godt, hvilken bestemmes efter Middeltallet af de specielle Characterer udtrykte med Tallene 1 til 4, der tildeles for hver af efternævnte Disciplíner: ren Mathematik, anvendt Mathematik, Astronomi, Physik, Chemi, Mineralogi med Geologi, Zoologi, Botanik, Geographi, Modersmaalet med Oldnorsk, Tydsk, Fransk, Engelsk. Characteren bliver at anføre i det for Candidaten udfærdigede Examenstestimonium saaledes, at Characterens Talværdi, beregnet med en Decimal, tilføies i Parenthes.

§ 5.

Middeltallet af Charactererne for de to til en fuldstændig mathematisk-naturvidenskabelig Lærereexamen hørende Faggrupper bliver Candidatens Hovedcharacter for den hele Examen. Bliver dette Middeltal over $3_{,5}$, tildeles Candidaten Hovedcharacteren Non contemnendus; bliver det $3_{,5}$ eller derunder, men over $2_{,5}$, tildeles Candidaten Characteren Haud illaudabilis; bliver det $2_{,5}$ eller derunder, men over $1_{,5}$, tildeles Candidaten Characteren Laudabilis, og bliver Middeltallet af Charactererne for begge Faggrupper $1_{,5}$ eller mindre, skal der overensstemmende med Resolution af 7de Mai 1828 gjøres Indberetning til Kongen. Ved Bestemmelsen af dette Middeltal tages begge de særskilte Gruppecharacterer efter sin oprindelige Talværdi, førend de reduceres til hele Tal.

§ 6.

De Candidater, som, efterat have bestaaet en fuldstændig mathematisk-naturvidenskabelig Lærereexamen, aflægge Prøve i noget af de øvrige i Loven af 3die Mai 1871 § 2 nævnte Fag, tildeles for dette ligeledes en af Charactererne: Udmærket godt, Meget godt, Godt og Temmelig godt. Denne Character medfører dog ingen Forandring i Hovedcharacteren.

Det akademiske Collegiums Bekjendtgjørelse betræffende den for den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen paatænkte Tegneprøve,

dat. 14 September 1872.

I Forbindelse med Offentliggjørelsen af det ved Kgl. Res. af 15 Juli d. A. approberede Reglement for den ved Lov af 3 Mai 1871 anordnede math.-naturv. Lærereksamen, skal Collegiet ifølge det Kgl. Kirkedept. Anmodning herved bringe til de Studerendes Kundskab, at **Departementet paatænker at foranstalte en kongelig Lovproposition til næste Storthing om, at Kandidaternes Anmeldelser til denne Examen skal være ledsagede af den Kgl. Tegneskoles Vidnesbyrd om bestaaet Prøve i Tegning.** Øjemt. er nemlig med Collegiet og vedkommende Fakultet enigt i, at Færdighed i Tegning maa betragtes som en nødvendig Forudsætning for tilfulde at kunne tilegne sig de til den mathemathisk-naturvidenskabelige Lærereksamen henhørende Videnskaber, og som uundværlig for disse Kandidater, hvis de som Lærere skal kunne meddele sin Undervisning paa en anskuelig og rigtig frugtbringende Maade; — men har fundet, at den nye Lov af 3 Mai 1871 ikke giver tilstrækkelig Hjemmel til i Reglementet at opstille en saadan Fordring.

Denne saaledes forberedte Lovbestemmelse vil, i Tilfælde, **blive sat i Kraft samtidig med Loven af 1871, nemlig fra 1 Januar 1874.** — Forsaavidt Kandidaten opgiver Faggrupperne I eller II, paatænkes Prøven i Tegning at skulle omfatte, hvad der overensstemmende med Tegneskolens Plan læres i Skolens Elementær-, Konstruktions- og Maskinklasse; i andre Tilfælde, hvad der læres i Skolens Elementær-, Konstruktions- og Frihaandsklasse.*)

*) I næste Bind vil blive indtaget saavel Faculteternes og Collegiets Forslag som Kirke-Departementets Indstilling betræffende de her omhandlede Reglementer for Lærereksaminer.

Baronesse Caspara von Rachnitz's Testamente,

hvorved der foruden flere andre Legater, til det kgl. Norske Universitet i Christiania skjænkes et Legat til Understøttelse for trængende og værdige Studerende ved Universitetet.

Dateret Christiania den 29 September 1871.

Undertegnede Baronesse Caspara v. Rachnitz, født Møller, Datter af afdøde Overlærer U. W. Møller i Christiania, fastsætter herved følgende testamentariske Bestemmelser:

1.

Den Formue, der henstaaer i den mig tilhørende, efter mine Forældre arvede Gaard No. 17 i Kirkegaden i Christiania, anvendes til Oprettelse af 2de Legater til min afdøde Faders Minde. Legatet No. 1 tilfalder det Norske Universitet og anvendes til Understøttelse i Portioner, hver paa 60 — sexti — Speciesdaler til 10 — ti — trængende og værdige Studerende ved Universitetet. Legatet bestyres af collegium academicum paa samme Maade som Universitetets øvrige Legater. Efterat der er afsat saa Meget af nævnte Formue, som fornødiges til Udredelsen af en saa stor aarlig Rente som 600 — sex Hundrede — Speciesdaler til Legatet No. 1, anvendes det Øvrige til Oprettelse af Legatet No. 2, hvoraf det aarlige Udbytte uddeles med Halvdelen til trængende Enker af Embedsklassen med uforsørgede Børn og Halvdelen til trængende ugifte ældre Døttre efter Embedsmænd, idet hver Portion bestemmes til 50 — femti — Speciesdaler. Legatet No. 2 bestyres af et af Magistratens og to af Formandskabets Medlemmer.

Hvad der i det enkelte Aar maatte være utilstrækkeligt til at danne fuld Portion og saaledes blive uanvendt, oplægges til det følgende Aar.

Ved Nydelsen af begge Legater skulle Personer af min og mine afdøde Forældres Familie have Fortrinnet, forsaavidt de ere værdige til Understøttelse.

2.

Saalænge min Mand, Baron Otto von Racknitz, lever, tilfalder ham af Udbyttet af Legaterne 800 — otte Hundrede — Speciesdaler aarlig, som forlods bliver ham at udbetale, forinden Noget kan uddeles. Overskuddet tilfalder fortrinsviis Legatet No. 1, forsaavidt det ei overstiger det for dette Legat bestemte aarlige Indtægtsbeløb 600 — sex Hundrede — Speciesdaler.

3.

Hvis jeg afgaaer ved Døden førend min Mand, skal Enkefru Marie Adolphine Colban, født Schmidt, af Legaterne nyde 50 — femti — Speciesdaler aarlig saalænge min Mand lever; hvis hun overlever baade min Mand og mig, nyder hun fra den Længstlevendes Død 200 — to Hundrede — Speciesdaler aarlig. Ligesaa skal Julie Christiansen, der for Tiden er og i flere Aar har været ved min Understøttelse holdt i Pension hos Frøkenerne Steffens i Christiania, hvis hun bliver sygelig og trængende, aarlig saalænge Trangen vedvarer nyde 50 — femti — Speciesdaler. — De i denne Post legerede Summer udredes principaliter af Legatet No. 2 og in subsidium af Legatet No. 1.

4.

Gaarden, hvormed collegium academicum selvfølgelig strax ved min Død overtager den fornødne Control, bør ikke sælges uden i Tilfælde af at dens Salg ubetinget anses som det Hensigtsmæssigste for Øiemedet, og ikke forinden Conjuncturerne dertil findes fordeelagtige. Den bestyres imidlertid, saaledes som nu for Tiden, af en paalidelig Mand, som collegium academicum dertil bestemmer og som har at aflægge Collegiet og Magistraten aarligt Regnskab, hvoraf Udskrift tillige tilstilles min Mand. Af Nettoprovenuet tilstiller Bestyreren min Mand direkte det

ham ifølge 2den Post tilkommende Beløb og har derfor at gjøre Rede for Collegiet. Saafremt collegium academicum ei kan komme til Enighed med Christiania Magistrat og Formandskab om Gaardens Salg, Kjøbesummens Størrelse og øvrige Betingelser for Salget, kan den Part, der paastaaer Salg, æske Tvistpunkterne afgjorte ved kongelig Resolution. Saalænge min Mand lever, kan dog Gaarden ikke sælges uden at han dertil giver sit Samtykke. Medens Gaarden staaer urealiseret, bør der, saavidt mulig, ikke anvendes mere end gjennemsnitlig 400 — fire Hundrede — Speciesdaler aarlig til dens Vedligeholdelse og mulige Forandringer, og selv om det undtagelsesviis skulde anses fornødent at anvende en større Sum, maa saadan Forøgelse dog ikke bevirke, at de for min Mand i 2den Post bestemte 800 — otte Hundrede — Spdlr. derved formindskes. Saafremt det paa Gaarden nu hvilende afdragsfrie Pantelaan hos Christiania almindelige Brandforsikringsselskab skulde blive opsagt enten heelt eller for en Deel, bliver det opsagte Beløb at søge ombyttet med et andet afdragsfrit Laan af samme Størrelse, og forsaavidt saadant ikke skulde kunne erholdes og der skulde blive Spørgsmaal om at behæfte Eiendommen med Laan, hvoraf der svares Afdrag, maae disse ikke være større end at de min Mand tilkommende 800 — otte Hundrede — Spdlr. forbliver uberørte af det forandrede Arrangement.

5.

Alt hvad jeg, foruden fornævnte Gaard No. 17 i Kirkegaden, maatte efterlade mig enten i Norge eller i Udlandet, skal — forsaavidt jeg ikke særskilt derover har truffet nogen Bestemmelse — ved min dødelige Afgang tilfalde min Mand, om han overlever mig, men i modsat Fald inddrages under den Formue, der i 1ste Post er omhandlet og hvoraf de 2de Legater blive at oprette.

6.

Ethvert af mig tidligere oprettet Testament er hermed tilbagekaldt.

Norske

Universitets- og Skole-Annaler.

Udgivne

af

Universitetets Secretair.

Tredie Række.

XII.

Christiania.

Trykt og forlagt af A. W. Brøgger.

1874.

Indhold.

	Pag.
Det Kgl. Norske Frederiks Universitets Aarsberetning for Aaret 1871 (meddelt af Univ. Secretair) . . .	1—57
Oversigt over Universitetets Indtægter og Udgifter i Aaret 1871	58—61
Oversigt over de videnskabelige Samlingers oeconomiske Status den 31te Decbr. 1871	62
Oversigt over Universitetets Læreres og Embedsmænds Gager efter de fastsatte Stignings-Regler	63
Oversigt over Stipendiernes Fordeling mellem de forskjellige Faculteter fra October 1871 til October 1872 .	64—67
Det Kgl. norske Frederiks Universitets Budget for Aaret 1ste Juli 1872 til 1ste Juli 1873	67—72
Anhang.	
Det Kgl. norske Frederiks Universitets Matricul for Aaret 1871 ved Universitetets Secretair	1—56
Aktstykker, vedkom. de ved Universitetet anordnede Lærereksamina (cfr. XI B. p. 334—341)	73—126
Lov og Reglement for Tegneprøven ved den mathem.-naturv. Lærereksamen	127
Fundats for Prof. Dr. Caspari Legat for theol. Studerende ved det norske Universitet	128
Det Kgl. Norske Frederiks Universitets Aarsberetning for Aaret 1872 ved Univ. Secretair	129—208
Universitetets Budget for Aaret 1ste Juli 1873 til 30te Juni 1874.	209—212
Anhang.	
Det Kgl. Norske Frederiks Universitets Matricul for Aaret 1872 ved Universitetets Secretair	1—35
Uddeling af Universitetets Stipendier i 1872 . .	35—40

	Pag.
Prisopgaver for Aaret 1872—1873	40—41
Oversigt over de af Universitetet uddelte Pris-Medailler	42
Oversigt over Studietidens Varighed ved det norske Universitet 1811—1872	43
Oversigt over de ved Universitetet immatriculerede academiske Borgeres Antal fra 1813—1872	44
Oversigt over Anvendelsen af Stipendier til Reiser i Indlandet og Udlandet for 1872	45—47
Oversigt over Stipendiernes Fordeling mellem de forskjellige Fakulteter i Aaret fra Oktober 1872 til Oktober 1873 efter Uddelingen den 2den November 1872 og 17de Mai 1873	48—51
Professor Welhavens Legat	52

Byggecommitteens Foreſtilling betræffende Udvidelſe af Universitetets Localer	213—222
Reiſeindberetninger. Fra Cand. philos. Nordahl Rolfſen	222—223
Fra Cand. jur. Hertzberg	224—225
Fra Cand. theol. G. Sverdrup	225—231
Indberetning om et Semeſters Ophold ved Upſala Universitet ſamt en Fremſtilling af „Boſtrømianismen“ af Cand. philos. Waldemar Dons	231—309
Apotheker Thaulows Legat	310—312

Det Kongelige Norske Frederiks Universitets Aarsberetning for Aaret 1871.

Overensstemmende med § 6 i Lov af 17de September 1845 giver det akademiske Collegium sig herved den Ære at fremsende underdanigst Beretning om Universitetets videnskabelige og økonomiske Forfatning i Aaret 1871.

Første Capitel.

Om Universitetets Lærere og Embedsmænd.

Ved Collegiets Beslutning af 25de Marts 1871 blev Cand. theol. Fr. Petersen antagen som Notarius ved det theologiske Facultet fra 1ste April at regne.

Ved Collegiets Bestemmelse af 1ste April 1871 blev Stud. philol. A. Drolsum ansat som 2den Amanuensis ved Bibliotheket fra 1ste Aug. f. A. at regne.

Ved høieste Resol. af 25de April 1871 blev det akademiske Collegium bemyndiget til at lade Examinationen i Zoologie ved de forestaaende medicinske Embedsexamina i Professor Esmarks Sted udføre ved Univ. Stip. Axel Boeck uden deraf flydende Udgift for det Offentlige.

Ved høieste Resol. af 6te Juni 1871 blev Prof. Dr. Caspari fritaget for at deltage i Censuren over den forestaaende Examen Artium's skriftlige Prøve, hvorhos det akademiske Collegium blev bemyndiget til at lade Stipendiat Skavlan forrette som Censor i Prof. Casparis Sted.

Ved Collegiets Beslutning af 10de Juni 1871 blev Prof. Bang fritaget for at examinere ved den daværende philologiske Examen, hvilken Function blev overtaget af Prof. Dr. Lyng.

Ved Collegiets Bestemmelse af 10de Juni 1871 blev Prem. Lieutenant Lunde antagen som Lærer i Gymnastik og Vaabenøvelser fra 1ste Septbr. f. A. at regne, efter at Prem. Lieutenant Wang havde indgivet Andragende om Afsked.

Ved høieste Resol. af 13de Juni 1871 blev det akademiske Collegium naadigst bemyndiget til at overdrage til Univ. Stip. Cand. mag. J. Johansen at udføre saavel den Professor Dr. Aubert paahvilende Andel i Examen Artium 1871, som i de to følgende Semestre at afholde

de Prof. Aubert paahvilende Foredrag 3 Timer ugentlig for de Latinſtuderende til Examen philosophicum, ſamt udføre Examinationen i Latin ved denne Examen.

Ved høieſte Reſol. af 13de Juni 1871 blev det akademiſke Collegium naadigſt bemyndiget til at lade Examinationen i Zoologi ved den foreſtaaende Reallærereksamen i Prof. Esmarks Sted udføre ved Univ. Stip. Axel Boeck.

Ved Collegiets Beſtemmelſe af 16de Juni 1871 blev Cand. jur. O. Platou anſat ſom 3die Amanuenſis ved Univ.-Bibliotheket fra 1ſte Auguſt ſ. A. at regne.

Ved høieſte Reſol. af 23de Juni 1871 blev det akad. Collegium naadigſt bemyndiget til at lade Examinationen i Statsøkonomi og Statiſtik ved den daværende juridiſke Examen under Prof. Aſchehougs Sygdomsforfald udføre ved Secretair i Indre-Departementets ſtatiſtiſke Kontor Mohn.

Ved Kgl. Reſol. af 16de Septbr. 1871 blev Univ.-Stipendiat Cand. mag. Joh. Storm tilſtaaet 80 Spd. halvaarlig for at læſe 2 Timer ugentlig over romanſk Philologi.

Ved Kgl. Reſol. af 30te Septbr. 1871 blev Brigadelæge Dr. med. Jens Johan Hjorth meddelt Afſked ſom Overlæge og kliniſk Lærer ved Rigshoſpitalets Afdeling for Hudſygdomme. Under ſamme Dato blev forhenværende Profeſſor Dr. W. Boeck af det Kgl. Indre-Departement meddelt Conſtitution i nævnte Poſt.

Under 1ſte November 1871 androg det juridiſke Facultet, foranlediget ved den betydelige Forøgelſe i Antallet af de anmeldte Examinander, om Bemyndigelſe til at tilkalde Høieſteretsadvokaterne Bergh og Stang til Deltagelſe i den foreſtaaende juridiſke Embedseksamen, hvilket Andragende ved høieſte Reſolution af 3die Novbr. 1871 ikke blev indvilget.

Reiſetilladelſe til Udlandet har i Aarets Løb paa kortere eller længere Tid været tilſtaaet Følgende: Proff. Dr. Faye, Dr. Aſchehoug, Monrad, Dr. Aubert, A. Munch, Fearnley ſamt Univerſitetets Secretair.

Andet Capitel.

Om de Studerendes Antal.

Antallet af de ved Univerſitetet Studerende er i Aarets Løb forøget med 193 — Embedseksamina ere afſolverede af 142 Studerende, nemlig 44 Theologer, 75 Juriſter, 12 Medicinere, 9 Philologer og 2 Realſtuderende. Ingen Mineralog fuldendte Examen i Aarets Løb.

Med Hensyn til de forſkjellige Claſſer af Studerende bemærkes følgende:

a. Studerende til Embedseksamina.

De theologiſke Studerendes Antal antages i 1871 at have udgjort omtrent 190.

De juridiſke Studerendes Antal omtrent 220.

De medicinske Studerendes Antal var 212. Af disse have 97 underkastet sig 1ste Afdeling og 25 1ste og 2den Afdeling.
Philologernes Antal omtrent 80.
Mineralogernes Antal 3, og
de Realstuderendes Antal omtrent 37.

b. Studerende til Examen philosophicum.

De til denne Examen Studerendes Antal udgjorde omtrent 310.

Totalantallet af de ved Universitetet Studerende var altsaa ved Udgangen af 1871 omtrent:

Theologer.	Jurister.	Medicinere.	Philologer.	Mineraloger.	Realstuderende.	Studerende til Examen philos.	Totalantallet af de Studerende.
190	220	212	80	3	37	310	1052

Tredie Capitel.

Den videnskabelige Virksomhed.

A. Forelæsninger ved det theologiske Facultet.

Prof. Dr. Caspari fortsatte i 1ste Semester i 4 ugentlige Timer sine Forelæsninger over Evangelium Matthæi (c. 14—28) for omtrent 70 Tilhørere og sine Forelæsninger over Esaias Spaadomme efter den norske Oversættelse, 1 Time ugentlig, for omtrent 15 Tilhørere. I to ugentlige Timer fortsatte han sine Examinatorier over første Mosebog (c. 9, 18 til c. 15) med 30—40 Deltagere. I det 2det Semester sluttede han sine Forelæsninger over Evangelium Matthæi, i først 4 og siden 5 ugentlige Timer, og fortsatte han sine Examinatorier over første Mosebog (c. 16—23) i to ugentlige Timer. I begge deltog omtrent det samme Antal Tilhørere som i det foregaaende Semester. I første Semester begyndte han sine Forelæsninger og Examinatorier midt i Januar og i det andet midt i August og i hint sluttede han dem i de sidste Dage af Mai, i dette den 9de December.

Prof. Gisle Johnson fortsatte gjennem begge Semestre sit Foredrag over den systematiske Theologi. Forelæsningerne holdtes 6 Timer ugentlig og bleve i første Semester begyndte den 16de Januar og sluttede den 17de Mai; i andet Semester begyndte de den 21de August og sluttede den 27de November. Tilhørernes Antal var i første Halvaar 66, i andet 91.

Prof. R. Lønder Nissen læste i begge Semestre 4 Timer ugentlig over Kirkens Historie efter Reformationen for 40—50 Tilhørere; 2 Timer om Ugen fortsatte han sine Forelæsninger over Nordens Kirkehistorie, for omtrent 100 Tilhørere, og efterat disse vare tilendebragte i Oktober Maaned, gjennemgik han i den tilbagestaaende Del af Semestret den nytestamentlige Kanons Historie for noget over 100 Tilhørere. Forelæsningerne holdtes fra 16de Januar til 15de Mai og fra 22de August til 24de November.

Prof. F. W. K. Bugge paabegyndte i første Semester Forelæsninger over Romerbrevet den 19de Januar og afsluttede dem den 20de Mai. Det hele Brev blev gjennemgaaet; Tilhørernes Antal udgjorde ca. 150. I Semestrets Begyndelse læste han paa Grund af Sygdom, med Collegiets Samtykke, 4 Timer ugentlig, fra Februar Maaneds Begyndelse 5 Timer. I andet Semester deltog han i Examinationen ved Examen artium og paabegyndte derfor sine Forelæsninger, hvis Gjenstand i dette Semester var Pastoralbrevene, den 3die Oktober. Forelæsningerne holdtes 6 Timer ugentlig; Tilhørernes Antal var ca. 150. Han sluttede Forelæsningerne den 18de November, efterat have gjennemgaaet begge Timotheusbrevene.

Universitets-Stipendiat, Cand. theol. Frederik Petersen har i 1871 ingen Forelæsninger afholdt, da han hele Tiden har opholdt sig i Udlandet for at forsætte sine videnskabelige Studier.

B. Forelæsninger ved det juridiske Facultet.

Prof. Dr. L. H. Aschehoug foredrog fra Midten af Januar Maaned til Udgangen af Februar Statsøkonomi 4 Timer ugentlig for 35—40 Tilhørere. Forøvrigt var han ved sit Hverv som Storthingsmand hindret fra at holde Forelæsninger. — I andet Halvaar holdt han Forelæsninger 3 Timer ugentlig over Statsøkonomi for 30—35 Tilhørere og over Fædrelandets offentlige Ret ligeledes 3 Timer ugentlig for 20—25 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 4de September og endte den 21de November.

Prof. Fr. Brandt foredrog i begge Semestre Kriminalretten i 5 Timer ugentlig for omkring 50 Tilhørere, hvilket Antal imidlertid mod Slutningen formindskedes noget. Da disse Forelæsninger vare tilendebragte den 23de Oktober, paabegyndte han efter Aftale med de Studerende et kursorisk Foredrag af Arveretten for omtrent 60 Tilhørere, hvilket han havde haabet at tilendebringe i dette Semester, men ved den Paaskyndelse af Embedsexamen, som det usædvanlig store Tal af anmeldte Examinander gjorde nødvendig, blev han nødt til at afbryde samme. — En Time om Ugen i begge Semestre gjennemgik han for 3 stadige Tilhørere, samt et Par, der til ubestemte Tider fremmødte, den ældre Gulatingslov: i første Semester Kjøbe-, Giftings- og Løsingsbalken, og i andet Landsleiebalken. Forelæsningerne begyndte i første Semester den 23de Januar og sluttede 18de Mai; i andet Semester begyndte de 4de September og sluttede 7de November.

Prof. L. M. B. Aubert gav i begge Semestre en udførligere Fremstilling af udvalgte Afsnit af den norske Obligationsrets specielle Del, nemlig Vexelretten (i den første Del 50, mod Slutningen ca. 20 Tilhørere) Læren om Fuldmagt (ca. 15 Tilhørere) om Interessentskab (25—30 Tilhørere) Panteretten (ca. 20 Tilhørere) og Læren om Caution (12—15 Tilhørere). Hertil anvendtes i første Semester 3 Timer ugentlig (undtagen mod Slutningen, da alle Timer optoges deraf) og i andet Semester 5 Timer ugentlig. — Desuden veiledede han i 1ste Semester (1 Time ugentlig) i Udarbeidelsen af skriftlige juridiske Arbeider, samt fortsatte (1 Time ugentlig) sin i det foregaaende Semester begyndte Fremstilling af Norges folkeretslige Forhold, hvilken imidlertid maatte afbrydes i April af Mangel paa Tilhørere. I begge Semestre læste han kun 5 Timer ugentlig paa Grund af sine Forretninger som Collegiets Formand. Forelæsningerne begyndte i 1ste Semester 17de Januar og i 2det Semester 1ste September og sluttede i 1ste Semester 13de Mai og i 2det Semester 8de November, da Examen allerede begyndte først i denne Maaned.

Prof. M. P. Ingstad fortsatte i første Semester i 4 ugentlige Timer for 35—40 Tilhørere sine Forelæsninger over Romerrettens almindelige Del sammenlignet med Norsk Ret. Efter Tilendebringelsen af disse Forelæsninger læste han fra Midten af Februar Maaned over den Romerske Obligationsret sammenlignet med den Norske. Tilhørernes Antal var her 50—55; efter Paaske omkring 30. Forelæsningerne begyndte den 30te Januar og sluttede den 6te Mai.

I andet Semester fortsattes Forelæsningerne over Obligationsretten uden at det — paa Grund af den usædvanlig tidlige Examen — blev ham muligt ganske at blive færdig med den; Afsnittet om Obligationers Ophør maatte henstaa til det følgende Semester. Tilhørernes Antal var i Slutningen af Semestret 40—45. Forelæsningerne begyndte den 11te September og sluttede den 8de November.

C. Angaaende det medicinske Studium har Facultetet indberettet Følgende:

a. Undervisning og Veiledning givet paa Universitetet af det medicinske Facultets Medlemmer.

Professor Dr. med. C. Heiberg foredrog i begge Semestre 1 Time ugentlig Ophthalmiatrik og 2 Timer ugentlig Chirurgie for 20—25 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte i 1ste Semester den 11te Januar, i 2det Semester den 30te August, og ophørte ved medicinsk Examens Begyndelse.

Professor Dr. med. C. P. B. Boeck foredrog i begge Semestre 4 Timer ugentlig Physiologi for 4—6 Tilhørere, og holdt 2 Timer ugentlig

Colloquier over physiologiske Gjenstande med 10—15 Deltagere. Forelæsningerne begyndte i 1ste Semester den 9de Januar, i 2det de første Dage af September og sluttede i begge Semestre lidt efter den medicinske Examens Begyndelse.

Professor Dr. med. F. C. Faye foredrog i begge Semestre Fødselsvidenskab 3 Timer, Børnesygdomme 2 Timer og Fruentimmersygdomme 1 Time ugentlig for 12—15 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte i 1ste Semester den 15de Januar, i 2det den 9de September (efter Hjemkomsten fra en Udenlandsreise) og sluttede ved den medicinske Examens Begyndelse.

Prof. Dr. med. Voss afholdt i begge Semestre Forelæsninger 6 Timer ugentlig, hvoraf 4 Timer over deskriptiv Anatomi, 1 Time over topographisk Anatomi og 1 Time over Medicina forensis. Forelæsningerne varede fra 9de Januar til 26de April (medicinsk Examens Begyndelse) og fra 26de August til medicinsk Examens Begyndelse den 11te November. Tilhørernes Antal udgjorde efter de paategnede Lister i 1ste Semester i deskriptiv Anatomi 40, i topographisk Anatomi 17, i Medicina forensis 7; i 2det Semester respective 40, 35, 15. I deskriptiv Anatomi blev i 1ste Semester gjennemgaaet det Resterende af Nervesystemet, dernæst Respirationsorganerne, Urinorganerne, det mandlige Kjønsapparat og en Del af det kvindelige, i 2det Semester det Resterende af det kvindelige Kjønsapparat, dernæst Myologien, hvormed han dog ikke blev ganske færdig. I topographisk Anatomi foredroges i 1ste Semester Bækkenet hos Kvinden, Underlivet, i 2det Semester en Del af Hovedet. I Medicina forensis fortsattes i 1ste Semester om Dødsmaader ved Suffokation, derefter om Impotents, Svangerskab, Fødsel m. m.; i 2det Semester om Barnefødsel i Dølgsmaal, ferotine Fødsler, Levedygtighed, Fostermord og en Del af Barnemord.

I 1871 blev 10 legale Obduktioner udførte over 4 Lig af Voxne og 6 af Nyfødte.

Prof. C. Winge foredrog i 1ste Semester 3 Timer ugentlig Sygdomme i Ventriklen (Slutning) og Tarmkanalen; i 2det Semester afsluttedes Foredraget over Tarmkanalen og paabegyndtes over Hjertesygdomme. Paa Grund af Sygdom var han en Tid af 1ste Semester (28de Februar til 3die April) fritaget for at holde Forelæsninger; disse kunde paa Grund af mundtlig Examen, der formedelst Sygdomsforfald stod til Rest fra det foregaaende Semester, ikke paabegyndes før 26de Januar; de sluttedes den 24de April. I 2det Semester, begyndte Forelæsningerne den 4de September og sluttede midt i November ved den medicinske Examens Begyndelse. Tilhørernes Antal var omkring 50.

Prof. C. F. Lochmann læste i begge Semestre 2 Timer ugentlig Hygiene og 2 Timer Pharmacologi. 1 Time ugentlig holdt han Examinatorier over Pharmacologi og 1 Time over Pharmacognosi. Forelæsningerne begyndte i Slutningen af Januar og den 4de September. I begge

Semestre fortsattes Examinatorierne baade for medicinske og pharmaceutiske Studerende efterat Examen var begyndt indtil henimod Slutningen af Maanederne Mai og November. Antallet af Tilhørere varierede ved de pharmacologiske Forelæsninger fra 20—60, i Gjennemsnit 50; i Examinatorierne deltog 15—20 Studerende. Ved Forelæsningerne over Hygiene var der 5—12 Tilhørere.

Prof. J. Nicolaysen foredrog i begge Semestre Akiurgi og gav Veiledning ved Operationsøvelser paa Cadaver i 3—4 Timer ugentlig. I 1ste Semester foredroges Læren om Sygdommene i Øiets Refraction og Accomodation samt Brugen af Øienspeilet. I 2det Semester blev Chirurgia minor gjennemgaaet og henimod Slutningen af Semestret foredroges Læren om Hudsygdommene. — Ved de akiurgiske Forelæsninger var der fra 10—16 Tilhørere, ved de øvrige fra 10—56 Tilhørere.

Prof. Hjalmar Heiberg fortsatte i 1ste Semester 4 Timer ugentlig sine Foredrag over den almindelige Pathologi og begyndte i Slutningen af Semestret paa den specielle pathologiske Anatomi, hvormed fortsattes i 2det Semester, saa at alle Underlivsorganernes Sygdomme i den Tid bleve gjennemgaaede. En Dag ugentlig veiledede han de Studerende ved Sektionsøvelser. En Time ugentlig benyttedes til Demonstration af friske pathologisk-anatomiske Præparater paa Rigshospitalet, hvortil Materialet foruden fra Rigshospitalet var samlet fra talrige Sektioner paa Byens Sygehuse. I 1ste Semester begyndte Forelæsningerne den 14de Januar og sluttede den 9de Mai; i 2det Semester begyndte de den 1ste September og sluttede den 20de November; dog fortsattes de demonstrative Forelæsninger lidt længere i begge Semestre. Tilhørernes Antal var 50—60.

b. Undervisning og Veiledning af Medlemmer af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet.

Prof. Waage foredrog i begge Semestre uorganisk Chemi 3 Timer ugentlig og organisk Chemi 3 Timer ugentlig, samt 1 Time ugentlig Atomlære. Tilhørernes Antal var paa Forelæsningerne over uorganisk Chemi i begge Semestre omtrent 130. Forelæsningerne over organisk Chemi besøgtes i 1ste Semester af omkring 60 og i 2det af omkring 40 Tilhørere.

Prof. Dr. Schübeler har i begge Semestre, 6 Timer ugentlig, for 40—50 Tilhørere, givet en Oversigt over Planterigets Naturhistorie, med specielt Hensyn til de i Medicin, Økonomi og Technik brugelige Vægter, og hvortil der er blevet knyttet saadanne Bemærkninger om Planternes Forekomst og Udviklingshistorie, som Omstændighederne have tilladt. Til Demonstrationerne brugtes foruden forskjellige Plancheverker, samt det Herbarium, der er indrettet til Brug for de Studerende paa Læseværelset, ogsaa Samlingen for den anvendte Botanik, der ved Udgangen af 1871 bestod af

omtrent 3400 Nummere. Hvert Aar anskaffes der gjerne et eller andet nyt Planchevœrk til Brug for de Studerende paa Læsevœrelset, og dette har ogsaa vœret Tilfœldet i 1871.

c. Undervisning paa Rigshospitalet, Fødselsstiftelsen, Børnehospitalet, Gaustads og Christiania Bys Sindssygeasyler samt Christiania Bys Syghus.

aa. Rigshospitalet.

Overlœge, Prof. Dr. C. Heiberg gav i begge Semestre 2 Timer daglig Undervisning i chirurgisk og ophthalmiatrisk Klinik. Af Tilhørerne, hvis Antal ikke lader sig angive, have i 1ste Semester 23 og i 2det Semester 22 deltaget i Behandlingen af de Syge.

Overlœge Prof. Winge underviste daglig 2—3 Timer ved Sygesengen i praktisk Medicin og holdt i 2det Semester 1 Time ugentlig en klinisk Forlœsning paa Hospitalets Auditorium; i 1ste Semester indstilledes denne Forelœsning paa Grund af Sygdom.

Overlœge C. F. Larsen gav daglig i Timerne 8—10 Formiddag medicinsk klinisk Veiledning. I 1ste Semester indstilledes den kliniske Undervisning medio Mai paa Grund af hans Bortreise i Egenskab af militair Lœge.

Overlœge, Brigadelœge Dr. med. J. J. Hjort gav i Begyndelsen af 1ste Semester i en Maaned klinisk Undervisning i Hudsygdommene, $1^1/_2$ Time ugentlig for 8—10 Tilhørere, men maatte afbryde denne Undervisning tidt i Februar paa Grund af Sygdom. (Se Pag. 2).

Overlœge, forhenv. Professor, Dr. W. Boeck har fra Oktober Maaned paa Rigshospitalets Hudsygeafdeling 2 Timer ugentlig givet klinisk Undervisning i Hudsygdommene og de syphilitiske Sygdomme.

Professor H. Heiberg har udført de paa Rigshospitalet forefaldende Sektioner samt udført chemiske og mikroskopiske Undersøgelser for de forskjellige Afdelinger. Heri have stadigt forskjellige Studerende deltaget.

Stadsphysicus Bidenkap gav i 1ste Semester klinisk Undervisning 1 Time ugentlig i Hudsygdommene; ligeledes i Begyndelsen af 2det Semester, indtil Professor W. Boeck blev constitueret som Overlœge ved Hudsygeafdelingen.

Cand. med. A. Arndtsen gav daglig Volontørerne ved den chirurgiske Afdeling Undervisning i Electrotherapi.

Hospitalsapotheker Ditten gav i Aarets Løb Veiledning i practisk Pharmaci for 10 Studerende.

bb. Fødselsstiftelsen og Børnehospitalet.

Overlœge, Prof. Dr. Faye har ledet den practiske Undervisning 1 Time daglig i Forbindelse med Visiten paa Stuerne, og til andre Tider,

naar vigtigere Tilfælde ere forekomne. Et Par Timer ugentlig gav han desuden Veiledning i Undersøgelse af Svangre, hvorved ogsaa Reservelægen deltog i Undervisningen. Denne, der varede fra 1ste Januar til 15de Juni og fra 9de September til Aarets Ende, benyttedes hovedsagelig af de ældre Studerende, der gjorde den i Examensreglementet befalede Øvelsestjeneste ved de nævnte to Anstalter.

cc. Gaustads og Christiania Bys Sindssygeasyler samt Christiania Bys Sygehus.

Directeur ved Gaustads Asyl, O. Sandberg, gav i 1ste Semester kliniſk Veiledning for 1 examineret Læge og 6 ældre medicinſke Studerende. I 2det Semester var han fraværende paa en Udenlandsreise.

Overlæge ved Christiania Bys Sindssygeasyl P. Winge foredrog i begge Semestre, 1 Time ugentlig, Sindssygdommenes Pathologi og Therapi, i 1ste Semester for 8 og i 2det for 10 Tilhørere. I 1ste Semester undervivste og øvede han desuden 1 Gang ugentlig 16 medicinſke Studenter i at examinere Sindssyge og affatte Sygejournaler over dem. I 2det Semester holdt han for de Studerende, der fulgte den almindelige Formiddagsvisit i Asylet, kliniſke Demonstrationer over forskjellige forekommende Sygdomstilfælde.

Overlæge Gjør gav i 1ste Semester fra Slutningen af Januar til Slutningen af Marts 1 Time ugentlig kliniſk Undervisning paa Christiania Bys Sygehus. I den øvrige Del af Semestret var han ved Sygdom hindret fra at fortsætte Øvelserne og i 2det Semester saa han sig af Mangel paa Tid ikke istand til at gjenoptage Undervisningen. Tilhørernes Antal ved de afholdte Kliniker var omtrent 15.

d. Undervisning af de ved Universitetet ansatte Amanuenser og Conservatorer i Medfør af deres Ansættelse.

Første Amanuensis ved det chemiske Laboratorium Hjortdahl har paa Laboratoriet 5 Dage om Ugen undervist i 1ste Semester 31 og i 2det 34 medicinſke Studerende, i kvalitativ Analyse. 1 Mediciner har i begge Semestre beskjæftiget sig med Filtreringsforsøg og synthetiske Operationer. I 2det Semester har derhos 4 Medicinere arbeidet med synthetiske Forsøg og tildels med kvantitativ Analyse. Nogle Medicinere have fulgt hans Forelæsninger over udvalgte Dele af techniſk Chemi i begge Semestre.

Prosect. J. Lie gav i begge Semestre Veiledning i Dissection, ledsaget af Demonstrationer paa Cadavere, saa ofte der var Materiale. Hver Lørdag Eftermiddag holdt han Demonstrationer. 3—4 Timer ugentlig gav han Veiledning i microskopiske Øvelser for 8 afsluttede Partier. — I 1ste Semester erholdt Anatomikammeret 13 Cadavere, i 2det 8, af hvilke 21 Ca-

dabere endel overlodes til Operationsøvelser. I 1ste Semester udførtes 80 Præparationer, i 2det 54, hvortil kommer Examensdissectionerne.

Conservator ved det botaniske Museum A. Blytt har 3 Timer daglig været tilstede paa Museet for at tilse de Studerende og i fornødent Fald meddele dem Veiledning. Saavel Herbariet som Frugtsamlingen have meget flittig været benyttede af de Studerende. Desuden har Conservatoren foretaget mange botaniske Excursioner med de Studerende.

e. Undervisning af Universitetets Stipendiater.

Univ. Stip. Cand. med. Axel Boeck læste i 1ste Semester 3 Timer ugentlig over de hvirvelløse Dyrs Anatomi, Udvikling og Systematik for omtrent 40 Tilhørere, hovedsagelig medicinske Studerende. I 2det Semester læste han 3 Timer over det samme Affnit af Zoologien for 35—40 Tilhørere. I begge Semestre holdtes tillige Colloqvier over det ved Forelæsningerne Gjennemgaaede. I 1ste Semester begyndte Forelæsningerne i Slutningen af Januar og vedblev til den medicinske Examens Begyndelse; i 2det Semester begyndte Forelæsningerne i den første Halvdel af September og holdtes til den 24de Oktober, da han reiste til Nordland og Finmarken for zoologiske Undersøgelser.

f. Offentlige Forelæsninger, der med Collegiets Tilladelse efter det medicinske Facultets Anbefaling ere afholdte i Universitetets Auditorier.

Stadsphysicus Bidenkap holdt i 1ste Semester ingen Forelæsning. I 2det Semester foredrog han 1 Time ugentlig de syphilitiske Sygdomme for omtrent 25 Tilhørere.

g. Privat Undervisning af Amanuenser og Conservatorer ved Universitetets naturvidenskabelige Samlinger ved Hjælp af de til disse hørende Præparater og Apparater.

Professor J. Lie gav Cursus i Anatomi over Angiologi og Neurologi med 5 Timers ugentlige Foredrag. Han manuducerede desuden i topographisk Anatomi og Microscopi baade medicinske Studerende og examinerede Læger.

Conservator Cand. med. Siebke manuducerede i Lighed med de foregaaende Aar i Aarets Løb en Del medicinske Studerende i Zoologi og comparativ Anatomi og har stadigen dertil benyttet den zootomiske Samlings Præparater, ligesom ogsaa de Studerende, der under sit Studium paa egen Haand have benyttet Samlingen, ved Henvendelse til ham, have erholdt enhver attraaet Veiledning.

D. Forelæsninger ved det historisk-philosophiske Facultet.

Professor Dr. Holmboe holdt i første Halvaar to Timer ugentlig Forelæsninger over Psalmerne for 7 Tilhørere; to Timer ugentlig over

Dommernes Bog for 4 Tilhørere og to Timer ugentlig over Sanscrit for 2 Tilhørere. — I andet Halvaar læste han to Timer ugentlig over Propheterne Joël, Jonas og Matathias og derefter over nogle Psalmer, for 20 Tilhørere, to Timer ugentlig over hebraisk Grammatik for 12 Tilhørere og to Timer ugentlig over Sanscrit for een Tilhører. — Forelæsningerne begyndte i 1ste Halvaar den 16de Januar, men bleve ved Professorens Sygdom afbrudte i de sidste Dage af Marts. I andet Halvaar begyndte Forelæsningerne den 5te September og sluttede den 5te December.

Professor Dr. L. C. M. Aubert læste i 1ste Semester 1871 i 2 Timer ugentlig over udvalgte Satirer af Juvenal for gjennemsnitlig 25 Tilhørere; i 1 Time fortsattes Foredraget over den latinske Verbalflexion for gjennemsnitlig 12 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 17de Januar og sluttede den 1ste Juni (da 12 Satirer vare gjennemgaaede og da den skriftlige philologiske Examen var færdig). — I 2det Semester læste han i 2 Timer ugentlig over Horatses Breves 2den Bog for omtrent 30 Tilhørere; 1ste Brev i 2den Bog blev bragt til Ende. I 1 Time ugentlig fortsattes Foredraget over den latinske Verbalflexion for 15 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 27de September efter endt Examen artium og ophørte 15de December før den mundtlige philologiske Examen begyndte.

Professor M. J. Monrad læste i første Semester 4 Timer om Ugen over Psychologi for 85 Tilhørere og 2 Timer ugentlig over Æsthetikens Grundbegreber for 20—30 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 19de Januar og fortsattes til 2den Examens Begyndelse. — I andet Semester læste han 4 Timer om Ugen Ethik for 25 Tilhørere og 2 Timer ugentlig over anvendt Æsthetik for 10 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 31te August og fortsattes til November Maaneds Udgang.

Professor Dr. C. R. Unger befandt sig under første Semester i Kjøbenhavn, hvor han med kongelig Tilladelse tilbragte Vinteren i et videnskabeligt Øiemed. — I andet Semester læste han 3 Timer om Ugen Oldnorsk for 32 Tilhørere, 2 Timer om Ugen meddelte han 10 Tilhørere Veiledning i det italienske Sprog og 1 Time om Ugen veiledede han 3 Tilhørere i at læse gammelnorske Haandskrifter. Forelæsningerne paabegyndtes efter Examen artium ved Enden af September og sluttedes den 16de December.

Professor Dr. L. K. Daa læste i første Halvaar 3 Timer ugentlig over den franske Revolutions Historie samt 2 Timer ugentlig over de finske Folkeslags Historie. Begge disse Foredrag fortsattes i andet Halvaar. Det første fulgtes af omtrent 50, det sidste af omtrent 10—12 Tilhørere.

Professor O. Rygh fortsatte og tilendebragte i 1ste Semester Forelæsningerne over Roms Historie og Njaals Saga, 3 Timer ugentlig over hver. De første Forelæsninger besøgtes af 3—7, de sidste af 7 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 28de Januar og sluttede den 24de Mai. — I 2det Semester læste han 5 Timer ugentlig over udvalgte Afsnit af det

græfte Folks Hiſtorie for 12 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 30te September og ſluttede den 2den December.

Profeſſor P. O. Schjøtt holdt i første Semeſter 5 Timers ugentlige Forelæsninger, der begyndte i Slutningen af Januar, efter at Collegiets Samtykke ſaavel med Hensyn til Timeantallet ſom Tiden for Begyndelſen var indhentet. I 2 Timer ugentlig fortſattes Fortolkningen paa Latin af Pindars pythiſke Oder. Disſe Forelæsninger begyndte den 28de Januar og ſluttede i April; de overvares af et Antal af ca. 8 Tilhørere. Efter deres Slutning anſtillede han ſkriftlige Øvelſer paa Latin i 2 Timer ugentlig. De beſøgtes af et Antal, ſom varierede mellem 8 og 2, og afholdtes ſidſte Gang 12te Mai. I 3 Timer ugentlig gjennemgik han udvalgte Taler af Demosthenes (de pace Phil. 2, de rebus Chers.). Disſe Forelæsninger begyndte den 31te Januar og ſluttede den 9de Mai. De beſøgtes af gjennemſnitlig 40—50 Tilhørere. I andet Semeſter holdt han 6 Timers ugentlige Forelæsninger. I 3 Timer om Xenophons Liv og Skrifter for 8—10 Tilhørere fra den 7de Oktober. Efter disſe Forelæsningers Slutning i Begyndelſen af November paabegyndte han Gjennemgaaelſen af Æſchylus's Agamemnon, der fortſattes til 5te December for 6—8 Tilhørere. Den 12te Oktober begyndte han Forelæsninger over udvalgte Steder af Thucydid. De overvares af ca. 40 Tilhørere og ſluttede den 15de November.

Profeſſor Dr. philos. G. B. Lyng foredrog i 1ſte Semeſter fra 19de Januar til 20de Mai inclusive den gamle Philoſophies Hiſtorie for omkring 22 Tilhørere. Med Collegiets Tilladelſe læſte han kun 4 Timer ugentlig. — I 2det Semeſter foredrog han 6 Timer ugentlig for omtrent 36 Tilhørere fra 26de September til 18de November inclusive philoſophiſk Propædeutik.

Profeſſor C. D. D. Bang læſte i begge Semeſtre 4 Timer ugentlig over den danſke Literaturs nyere Hiſtorie i dens 2 første Perioder. I 2 Timer om Ugen i begge Semeſtre holdt han ſvenſke og norſke Læſeøvelſer.

Extraordinair Profeſſor S. P. Broch fortolkede i 1ſte Semeſter 2 Timer ugentlig for 1 Tilhører Bidhawi's Kommentar til Koranen og 1 Time ugentlig for 1 Tilhører Hariri's Makamer med arabiſk Kommentar efter de Sacy's Udgave; 2 Timer ugentlig med 1 Tilhører ſluttede han Gjennemgaaelſen af Lebid's Moallaka med Zuzeni's Kommentar og paabegyndte derpaa Fortolkningen af Hiſtorien om de ti Vezirer og Kong Azad Bacht's Søn; 1 Time ugentlig gjennemgik han med 1 Tilhører en Del af Kirſch's ſyriſke Chreſtomathi efter Bernſteins Udgave. I andet Semeſter fortolkede han 2 Timer ugentlig for 8—10 Tilhørere nogle Kapitler af 1ſte Moſebog, og 3 Timer ugentlig for 8—10 Tilhørere udvalgte Pſalmer; 1 Time ugentlig for 6—8 Tilhørere gjennemgik han enkelte Dele af det hebraiſke Sprogs Formlære.

Forelæsningerne begyndte i 1ſte Semeſter den 17de Januar og ſlut-

tede den 16de Juni. I 2det Semester begyndte de — paa Grund af Professorens Deltagelse i Censuren ved den skriftlige Del af Examen artium — først den 26de August, og sluttede den 15de December.

Extraordinair Professor J. A. Friis holdt i 1ste Semester 3 Timer ugentlig Foredrag over Lappisk og 2 Timer ugentlig over Finsk (Kvænsk) for 6—4 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte 19de Januar og sluttede i Juni. I 2det Semester holdt han 4 Timer ugentlig Foredrag over de samme Sprog for 3 Tilhørere fra 8de September til Midten af December. — I Aarets Løb er en lappisk Salmebog (32 Ark 8vo) færdigtrykt, og Trykningen af det nye Testamente paa Lappisk fortsat. I sidste Semester har Professoren udgivet: „En Sommer i Finmarken, Russisk Lapland og Nordkarelen. 25 Ark. Med 25 Træsnit og et Kart." „Lappisk Mythologi, Eventyr og Folkesagn. 24 Ark. Med 14 Træsnit."

Extraordinair Professor S. Bugge læste i 1ste Semester i Professor Ungers Sted, 3 Timer ugentlig, for 2den Examens-Studerende over Begyndelsesgrundene i Oldnorsk. Tilhørernes Antal var omtrent 30. 1 Time ugentlig gjennemgik han Heimskringla indtil og med Harald Graafelds og Haakon Jarls Saga for 10—15 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte 18de Januar og sluttede umiddelbart før 2den Examens Begyndelse. — I 2det Semester fortsatte han 2 Timer ugentlig for 15—20 Tilhørere en tidligere begyndt Række af Forelæsninger over Afsnit af Oldnorskens og overhoved de nordiske Sprogs Formlære i historisk-sammenlignende Behandling. 1 Time ugentlig begyndte han for 6—8 Tilhørere at forklare Snorre Edda (Gylfaginning). I begge Semestre foredrog han, i 1ste Semester 1 Time, i 2det 2 Timer ugentlig, Gothisk for 5—8 Tilhørere. I begge Semestre underviste han i Sanscrit 1 Time ugentlig for 3—5 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte 11te September og sluttede den 9de December. I Aarets Løb deltog han i Examinationen ved 2den Examen og ved philologisk Embedsexamen samt i Bedømmelsen af de skriftlige Arbeider ved Examen artium.

Universitets-Stipendiat, Cand. mag. J. Johansen læste i 1ste Semester for omtrent 50 Tilhørere over udvalgte Elegier af Tibullus og Propertius fra 16de Januar til 2den Examens Begyndelse. I 2det Semester læste han for 40—50 Tilhørere over Cicero de oratore 2den Bog, fra 2den Oktober til 2den Examens Begyndelse. I begge Semestre 3 Timer om Ugen. I 2det Semester var en væsentlig Del af den Tid, han havde tilovers fra Arbeidet paa sine Forelæsninger optaget med at studere Weisses nyudkomne latinske Grammatik, af hvilken han har indsendt en Anmeldelse til det danske philologiske Tidsskrift.

Universitets-Stipendiat Cand. mag. J. Lieblein oversatte og fortolkede et Parti af den hieroglyphiske Dødsbog i 1ste Semester 1 Time ugentlig for 1 Tilhører. Forelæsningerne begyndte den 21de Januar og sluttede den 24de Mai. I 2det Semester fortsatte han Fortolkningen

af Dødsbogen, tildels 2 Timer ugentlig, for og efter Anmodning af den samme ene Tilhører. Forelæsningerne begyndte den 14de September og sluttede den 8de December.

Universitets-Stipendiat Cand. mag. J. F. Storm læste i 1ste Semester 2 Timer ugentlig fra 19de Januar over „I Promessi Sposi" af Manzoni. I 2det Semester læste han 2 Timer ugentlig for omtrent 15 Tilhørere over de romanske Sprogs Historie, hvorved han særlig dvælede ved det italienske Sprog som den mest umiddelbare Udvikling af Stamsproget. Han foretog nogle Undersøgelser af de italienske Dialekters Forhold til de italienske Ursprog, der engang existerede ved Siden af Latinen. Derpaa omhandlede han det spanske og franske Sprogs Historie og Udvikling i sine Hovedtræk. Han har desuden i en Del af Semestret været beskjæftiget med Affattelsen af en Indberetning om sin Stipendiereise, hvori han har nedlagt de Resultater af sine Studier og Iagttagelser, som kunde antages at have mest almindelig Interesse*). Den Tid, han har havt tilovers fra disse Arbeider, har han anvendt til Udarbeidelsen af sin Afhandling om Accent, Kvantitet og Tonefald i de romanske Sprog i sin historiske Udvikling og jævnført med de germaniske Sprog.

Universitets-Stipendiat Cand. philos. J. Ernst W. Sars fortsatte i 1ste Semester Forelæsningerne over „Udviklingen af en almindelig historisk Videnskab" 1 Time ugentlig fra 17de Februar til Examinas Begyndelse. I 2det Semester holdt han 1 Time ugentlig for et talrigt Auditorium en Række Foredrag over udvalgte Afsnit af Norges Historie; disse Foredrag begyndte den 6te Oktober og sluttede ved Examinas Begyndelse. Iøvrigt har han væsentlig været beskjæftiget med Studier over Norges ældre Historie og med Udarbeidelsen af en større Haandbog i norsk Historie.

Universitets-Stipendiat Cand. jur. O. Skavlan var i begge Semestre fritaget for at holde Forelæsninger.

E. Forelæsninger ved det mathematisk-naturvidenskabelig Facultet.

Professor Rasch holdt i 1ste Semester fra den 26de Januar til 2den Examens Begyndelse 6 Timer ugentlig Forelæsninger over Dyreriget almindelige Systematik og senere over udvalgte Dele af Fædrelandets Fauna for mellem 30 og 50 Tilhørere. I Demonstrationerne i Samlingen og Examinatorierne deltog næsten alle de Studerende, der senere fremstillede sig til Examen. I 2det Semester holdt han fra den 27de September — efter Immatrikuleringen — til 2den Examens Begyndelse 6 Timer ugentlig Forelæsninger over Dyreriget almindelige Systematik og derefter over Hvirveldyrenes, især de indenlandskes, Naturhistorie. Til disse Fordrag havde tegnet sig 87 Tilhørere, men et endnu større Antal deltog i Examinatorierne og Demonstrationerne i de anthropotomiske og zootomiske Samlinger.

*) Denne Beretning er senere med Understøttelse af Collegiet udgivet i Trykken under Titel af: „De romanske Sprog og Folk. Skildringer fra en Studiereise med offentligt Stipendium."

Professor Münster gav i 1ste Semester 1 à 2 Timer daglig fra 16de Januar til 16de Juni 2 Studerende Undervisning i Proberkunst. I 2det Semester begyndte han, efter at have deltaget i Bedømmelsen af de skriftlige Udarbeidelser ved Examen artium, den 18de September et nyt Kursus over Metallurgi og læste over denne Disciplin 1 Time daglig til 16de December.

Professor Esmark var under hele 1ste Semester fraværende paa sin Reise til Nordamerika, hvorfra han først vendte tilbage i de første Dage af Juli. I 2det Semester var han fritaget for at holde Forelæsninger mod at Stipendiat A. Boeck ogsaa i dette Semester læste for ham. Da imidlertid Hr. Boeck i Midten af Oktober blev nødsaget til at ophøre med sine Foredrag for at foretage en Reise til Nordland, paabegyndte Professoren selv 2 Timers Forelæsninger om Ugen over Hvirvelbyrnes Anatomi, og fortsatte hermed til den medicinske Examens Begyndelse.

Professor C. Fearnley læste i 1ste Semester 5 Timer ugentlig fra 16de Januar til 20de Mai over Astronomiens Elementer for circa 50 Tilhørere. Endel Aftener benyttedes ved Siden af disse Forelæsninger til Forevisning og Forklaring paa Observatoriet. 2 Timer ugentlig fra 19de Januar til Midten af April læste han for 4—2 Tilhørere over mathematisk Geographi. Fra Midten af April til 20de Mai læste han 2 Timer ugentlig for 2 Tilhørere over Ringmikrometrets Theori og Brug. I 2det Semester læste han 2 Timer om Ugen fra 25de August over Geodæsi for 4 Tilhørere. Disse Forelæsninger blev afbrudt ved en Reise i Observatoriets Anliggender fra 9de September til 30te Oktober. Efter Hjemkomsten blev han af Collegiet fritaget for at holde mere end 3 Timers ugentlige Forelæsninger, hvilke 3 Timer han da læste over Stellaraftronomi til den 2den December for circa 35 Tilhørere.

Professor Dr. Th. Kjerulf læste i 1ste Semester 4 Timer ugentlig fra 20de Januar til 25de Mai over Litologi og Stratigraphi, og senere over Norges Geologi. 2 Timer ugentlig anvendte han til praktiske Øvelser. I Begyndelsen af April foretoges nogle smaa Excursioner. Fra 26de Mai til 8de Juni anvendtes Timerne hver Dag til at diktere en for Bergstuderende udarbeidet Veiledning i Litologien. Den 14de, 15de, 16de og 17de Juni foretoges en Exkursion med 11 Deltagere. — I 2det Semester foretoges en Exkursion fra 1ste til 5te September med 10 Deltagere, hvorefter det fundne Materiale ordnedes i Auditoriet til Gjennemsyn fra den 6te til den 9de September. Den 11te September begyndte han Forelæsninger over Krystallographi i 2 Timer om Ugen. Fra den 13de September holdt han 3 Timer ugentlig Forelæsninger over Metallernes og Ertsernes Forekomst. 1 Time ugentlig anvendtes til praktiske Øvelser. Forelæsningerne sluttede den 18de December.

Professor H. Christie læste i 1ste Semester 6 Timer ugentlig over Elementerne af Mekanik og af Lyslæren for omkring 200 Tilhørere.

1 Time ugentlig læste han for ældre Studerende over enkelte Afsnit af Lyslæren. Tilhørernes Antal var omtrent 10. — I 2det Semester læste han over Elementerne af Læren om Elektricitet og Magnetisme for omtrent 200 Tilhørere.

Professor P. Waage læste i 1ste Semester 3 Timer ugentlig fra 16de Januar til 19de Mai over uorganisk Chemi for omtrent 140 Tilhørere. 3 Timer ugentlig fra 17de Januar til 4de Mai foredrog han organisk Chemi for omtrent 60 Tilhørere. — I 2det Semester læste han 3 Timer ugentlig fra 25de September til 21de November over uorganisk Chemi for omtrent 120 Tilhørere. 3 Timer ugentlig fra 15de August til 17de November læste han over organisk Chemi for 30—40 Tilhørere. 1 Time ugentlig læste han for omtrent 40 Tilhørere over Atomlæren. I Løbet af Aaret foretoges med omtrent 50 Deltagere Ekskursioner til Lysakers Svovlsyrefabrik og til Gasværket for paa Stedet at kunne vise Hovedtrækkene i disse chemiske Bedrifter.

Professor C. A. Bjerknæs holdt i 1ste Semester 6 Timer ugentlig Forelæsninger over Differentialligningers Integration efter at have afsluttet de i foregaaende Semester afbrudte Forelæsninger over Infinitesimalregningens Anvendelse paa Geometrien. Forelæsningerne begyndte den 16de Januar og endte ved 2den Examens Begyndelse. Tilhørernes Antal var 8 à 10. — I 2det Semester foredrog han 3 Timer ugentlig fra den 26de September Trigonometri og Stereometri for 30—40 og 60—80 Tilhørere. 6 Timer ugentlig fra 7de September læste han for 16—18 Tilhørere over Functionslæren. Samtlige disse Forelæsninger afsluttedes ved 2den Examens Indtrædelse.

Professor Dr. Schübeler har i begge Semestre, 6 Timer ugentlig, for 45—50 Tilhørere, givet en Oversigt over Planterigets Naturhistorie med specielt Hensyn til de i Medicin, Economi og Technik brugelige Vægter, og hertil er der blevet knyttet saadanne Bemærkninger over Planternes Forekomst og Udviklingshistorie, som Omstændighederne have tilladt. Til Demonstrationerne brugtes, foruden forskjellige Planchevœrker samt det Herbarium, der er indrettet til Brug for de Studerende paa Læsevœrelset, ogsaa Samlingen for den anvendte Botanik, der ved Udgangen af Aaret 1871 bestod af omtrent 3400 Nummere. Hvert Aar anskaffes gjerne et eller andet nyt Planchevœrk til Brug for de Studerende paa Læsevœrelset, og dette har ogsaa været Tilfælde i 1871.

Professor H. Mohn holdt i begge Semestre 1 Time om Ugen Forelæsninger over Norges Klimatologi for omkring 30 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte i 1ste Semester den 16de Februar og sluttede den 20de April; i 2det Semester begyndte de den 12te Oktober og sluttede den 24de November.

Professor C. M. Guldberg foredrog i 1ste Semester 4 Timer ugentlig fra 19de Januar Dynamik og 2 Timer ugentlig Theorien for

Reaktionsturbiner og Vandsøilemaskiner, for 8 Tilhørere. Forelæsningerne sluttede den 24de Mai. Efter i 2det Semester at have fungeret som Examinator ved Examen artium, begyndte han sine Forelæsninger den 9de September og læste 4 Timer ugentlig over Legemernes Elasticitet og Fasthed og 2 Timer ugentlig over Maskinernes almindelige Theori samt over Heise- og Løftemaskiner. Foredragene sluttedes den 7de December og vare i Gjennemsnit besøgte af 12 Tilhørere.

Professor S. A. Sexe holdt i 1ste Semester ingen Forelæsninger, da der ikke indfandt sig nogen Tilhører. I 2det Semester læste han fra 12te September til 23de November, 4 Timer ugentlig, over physisk Geographie for omkring 8 Tilhørere. Professoren havde averteret at ville holde 6 Timers Forelæsninger om Ugen, men paa Grund af Mangel paa Auditorium maatte han indskrænke Timeantallet til 4.

Universitets-Stipendiat Cand. med. Axel Boeck læste i 1ste Semester 3 Timer ugentlig over de hvirvelløse Dyrs Anatomi, Udvikling og Systematik for omtrent 40 Tilhørere — Medicinere og Realister — og gjennemgik derefter det Foredragne ved Colloqvier. Forelæsningerne begyndte i Slutningen af Januar og fortsattes indtil den medicinske Examens Begyndelse.

I 2det Semester holdt han 3 Timer ugentlig Forelæsninger og Colloqvier over det samme Afsnit af Zoologien som i 1ste Semester. Antallet af Tilhørere og Deltagere i Colloqvierne var omkring 35, mest Medicinere. Forelæsningerne begyndte i første Halvdel af September Maaned og fortsattes til henimod Slutningen af October, da han med Collegiets Tilladelse reiste til Nordland og Finmarken paa videnskabelige Undersøgelser. I 1ste Semester læste han ogsaa, i Begyndelsen 2 senere 3 Timer ugentlig for de pharmaceutiske Studerende over Indledningen til Zoologien og Grundtrækkene af det zoologiske System. I 1ste Semester examinerede han i Zoologi ved den medicinske, realistiske og pharmaceutiske Examen.

Universitets-Stipendiat, Cand. philos. G. O. Sars foredrog i 1ste Semester 2 Timer ugentlig en almindelig Indledning til Zoologien samt en sammentrængt comparativ-anatomisk Oversigt over Organisationen hos samtlige Dyrtyper ligefra Protozoerne til Vertebraterne. — I 2det Semester begyndte han 1 Time ugentlig en mere udførlig Fremstilling af Hvirveldyrenes Inddeling og Organisation. Ligesom i de foregaaende Aar har hans Tid væsentlig været optaget af Udarbeidelsen og Udgivelsen af forskjellige zoologiske Arbeider, dels egne, dels saadanne, som af hans Fader vare forberedte eller paatænkte til Publication. I Aarets Løb ere 5 forskjellige Afhandlinger blevne færdige fra hans Haand, hvoraf de 3 ere indførte i Videnskabs-Selskabets trykte Forhandlinger, nemlig: 1) „Nye Echinodermer fra den Norske Kyst," 2) „Undersøgelser over Hardangerfjordens Fauna II," 3) „Nye Annelider fra Christianiafjorden" (efter Faderens efterladte Manuskripter). De 2 øvrige Afhandlinger, hvortil

Professor Lovén har overladt ham Materialet, ville, tilligemed hans tidligere Arbeide over de paa den svenske Korvet Josephines Expedition indsamlede „atlantiske Cumaceer," blive indførte in extenso tilligemed talrige Plancher i „Wetenskaps-Akademiens Handlingar." De 2 nye af ham iaar forfattede Afhandlinger ere: 4) „Om de paa de svenske Spitsbergs-Expeditioner fra store Dybder i Nordishavet ophentede Cumaceer," 5) „Fire nye Cumaceformer fra Vestindien." Han har under Arbeide følgende Skrifter: „Fauna littoralis Norvegiæ," 3die Bind, „Monographi over Norges Myside, II" samt „Om mærkelige Dyreformer fra de store Dybder ved vor Kyst," der er bestemt til at udgives som Universitetsprogram.

Cand. philos. J. D. Behrens har indberettet, at Studentersangforeningens Medlemmers Antal ogsaa i 1871 har været lidt over 100. Foreningen har assisteret ved flere større Concerter og selv afholdt en saadan til Indtægt for „Studenternes Selvhjælpsforening." Som Følge heraf have Antallet af Extramøder været meget betydeligt.

Premierlieutenant Lunde har undervist 1 Time daglig, delvis i Fægtning og Gymnastik. Der har været dannet 2 Partier, et ældre og et yngre, der hver har havt 3 Timer ugentlig. Paa det yngre Parti har været omtrent 20 og paa det ældre omtrent 10 Deltagere.

Det academiske Collegium udsendte under 4de November 1871 til Universitetslærerne et Circulaire, hvori der fremhæves Nødvendigheden af, at Examina begynde i Høstmestret saa sent, at de først slutte umiddelbart før Jul, og at Forelæsningerne i Vaarsemestret tage sin Begyndelse i Midten af Januar. I Forbindelse hermed forklares, under hvilke Betingelser der efter de gjældende Regler er Adgang til at holde et mindre Antal Forelæsninger end 6 ugentlig.

Cand. real. Dr. A. S. Guldberg holdt i April Maaned 1871 en Række af 4 populære Forelæsninger over Archimedes mod et Adgangsgebyr af 60 Skill.

I 2det Semester holdt Privatdocent ved Kjøbenhavns Universitet Dr. phil. E. Løffler en Række geografisk-naturvidenskabelige Foredrag. Disse, der omhandlede Danmarks Naturforhold og sammes Indflydelse paa Befolkningens Karakter og Sysler, holdtes 2 Gange ugentlig i Tidsrummet fra Midten af September til Udgangen af October Maaned for omtrent 80 Tilhørere.

Fjerde Capitel.

Om de i Aaret 1871 afholdte Examina.

a) Almenvidenskabelige Examina.

1. Examen artium.

Examen artiums skriftlige Prøve afholdtes i 1871 den 2den, 3die og 5te August, den mundtlige Prøve fra den 24de August til 21de September, begge inclusive. Immatrikuleringen foregik den 23de September. Continuations Examen artium afholdtes i Maanederne September, October, November og December. — Til Examen artium i 1871 var der anmeldt 231 Examinander, af hvilke 2 tilbagemeldtes af sine Dimissorer, medens 3, der ikke havde betalt det lovbestemte Gebyr af 5 Spd. til Universitetets-kassen, udebleve fra den skriftlige Prøve. Af de 226, der fremstillede sig til denne, rejiceredes 26; 1 var syg ved den ordinaire Prøve i 1 Dag, men fik siden — den 19de September — Adgang til at fremstille sig. Af de tilbageværende 200 Examinander, der saaledes tilstededes Adgang til den mundtlige Prøve, erholdt 2 Laud. præ ceteris, 102 Laudabilis, 67 Haud illaudabilis, og 23 Non contemnendus, medens 3 ikke bestod Examen og 3 ikke have fremstillet sig til Continuation efter at have været sygmeldte ved den ordinaire Examen.

Af de fra de offentlige lærde Skoler dimitterede 69 Examinander, rejiceredes 1 — fra Christiania lærde Skole —, 2 erholdt Laudabilis præ ceteris, 52 Laudabilis og 14 Haud illaudabilis.

Af de fra Christiania 3de større Privatskoler — Nissens, Aars' & Boss's og Gjertsens — anmeldte 43 Dimittender rejiceredes 1; 28 erholdt Laudabilis, 11 Haud illaud. og 3 Non contemnendus.

Af de fra forskjellige andre private Dimissorer anmeldte 119 Examinander bleve 2 tilbagemeldte før Examen, 3 udebleve fra den skriftlige Prøve og 24 rejiceredes ved denne. Af de tilbageværende 90 erholdt 22 Laudabilis, 42 Haud illaudabilis, 20 Non contemnendus og 3 bestod ikke Examen. 3 have ikke meldt sig til Continuation.

Udfaldet af Examen artium med Hensyn til Dimissorerne vil erfares af følgende Oversigt:

Dimissorer.	Tilbagemeldte af Dimissor.	Ved den skriftlige Prøve.		Candidater, der have bestaaet Examen.				Ved den mundtlige Prøve.			Ialt.
		Udeblevne.	Rejicerede.	Laud. p. ceteris	Laudabilis.	Haud illaud.	Non contemn.	Rejicerede.	Udeblevne.	Sygmeldte.	
Christiania lærde Skole	"	"	1	"	3	1	"	"	"	"	5
Throndhjems lærde Skole	"	"	"	1	9	2	"	"	"	"	12
Bergens lærde Skole	"	"	"	"	12	"	"	"	"	"	12
Christianssands lærde Skole	"	"	"	1	2	"	"	"	"	"	3
Drammens lærde Skole	"	"	"	"	6	1	"	"	"	"	7
Skiens lærde Skole	"	"	"	"	2	2	"	"	"	"	4
Frederikshalds lærde Skole	"	"	"	"	3	"	"	"	"	"	3
Stavanger lærde Skole	"	"	"	"	3	3	"	"	"	"	6
Lillehammer lærde Skole	"	"	"	"	3	"	"	"	"	"	3
Tromsø lærde Skole	"	"	"	"	2	"	"	"	"	"	2
Aalesunds lærde Skole	"	"	"	"	1	"	"	"	"	"	1
Molde lærde Skole	"	"	"	"	2	3	"	"	"	"	5
Christiansands lærde Skole	"	"	"	"	3	2	"	"	"	"	5
Tenteret ved Bergens lærde Skole	"	"	"	"	1	"	"	"	"	"	1
Nissens Latin- og Realskole	"	"	1	"	7	4	"	"	"	"	12
Aars & Voss's Latin- og Realsk.	"	"	"	"	10	2	"	"	"	"	12
Gjertsens Latin- og Realskole	"	"	"	"	11	5	3	"	"	"	19
Cand. mag. Langberg	"	"	1	"	"	"	"	"	"	"	1
Stud. philol. H. Larsen	"	"	9	"	"	3	2	"	"	1	15
Cand. mag. Hofgaard	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	1
Cand. mag. K Lassen	"	"	1	"	"	3	2	1	"	"	7
Cand. mag. Winther	"	"	"	"	1	"	1	"	"	"	2
Cand. mag. Wiesener	"	"	"	"	4	2	2	"	"	"	8
Cand. mag. Holan	"	"	"	"	1	"	2	"	"	"	3
Skolebestyrer Qvam	1	"	"	"	3	1	"	"	"	"	5
Skolebestyrer Heltberg	"	"	"	"	3	"	"	"	"	"	3
Skolebestyrer Arneberg	"	"	"	"	"	2	1	"	"	"	3
Døvstuminstitutbestyrer Balchen	"	"	"	"	2	"	"	"	"	"	2
Cand. theol. J. D. Grieg	"	"	1	"	"	2	"	"	"	"	3
Stud. philol. Utheim	"	"	3	"	"	"	"	"	"	"	3
Stud. philol. L. A. Halvorsen	"	"	2	"	"	2	"	"	"	"	4
Stud. philol. Fischer	"	"	1	"	"	"	1	"	"	"	2
Stud. philol. R. Otterbech	"	"	"	"	"	2	"	"	"	"	2
Student Klovholdt	"	"	"	"	"	"	"	"	2	"	2
Cand. jur. Fr. Schrøder	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	1
Stud. theol. Thv. Hansen	"	"	"	"	1	"	"	"	"	"	1
Student C. Andersen	"	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Copist Arnet	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	1
Stud. theol. W Dons	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	1
Skoledirecteur Berg	"	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Stud. med P. Borgen	"	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Stud. philol. Diesen	"	1	"	"	"	"	"	"	"	"	1
Cand. philos. A. N. Sand	"	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1

Dimisforer.	Tilbagemeldte af Dimisfor.	Ved den skriftlige Prøve.		Candidater, der have bestaaet Examen.				Ved den mundtlige Prøve.			Ialt.
		Udeblevne.	Reisterede.	Laud. p. ceteris	Laudabilis.	Haud illaud.	Non contemn.	Reisterede.	Udeblevne.	Opgmødte.	
Cand. jur. Astrup	„	„	„	„	„	„	1	„	„	„	1
Cand. jur. Ellingsen	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Overretsagfører Falch	„	„	„	„	1	„	„	„	„	„	1
Sognepræst Fearnley	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Cand. jur. Fleischer	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Cand. jur. R. Olsen	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Procurator P. Krabbe	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stud. theol. Grøndahl	„	„	„	„	„	„	1	„	„	„	1
Parcif. Læge Gundersen	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Kgl. Fuldm. Hagerup	1	„	„	„	„	„	„	„	„	„	1
Stud. philol. P. Hansen	„	„	„	„	1	„	„	„	„	„	1
Postmester Heyerdahl	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stud. jur. Holst	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stud. theol. Dietrichson	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Sagfører Gamborg	„	„	„	„	1	„	„	„	„	„	1
Stud. jur. A Koren	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Cand. theol. E. M. Myhre	„	„	„	„	„	„	1	„	„	„	1
Stiftamtmand Motzfeldt	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Districtslæge Munthe	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Student Haslund	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stud. theol. R. A. Nicolaysen	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stud. med. D. Krüger	„	„	„	„	„	„	1	„	„	„	1
Stud. med. W. Hjort	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Stud. philol. O. Bærøe	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stud. theol. Arnesen	„	„	„	„	„	„	1	„	„	„	1
Stud. philol. Seippel	„	„	„	„	1	„	„	„	„	„	1
Compagnichirurg Poppe	„	1	„	„	„	„	„	„	„	„	1
Student Baartvedt	„	1	„	„	„	„	„	„	„	„	1
Cand. jur. Roshauw	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stud. jur. Cornelius sen.	„	„	„	„	1	„	„	„	„	„	1
Stud. theol. C. Falkenberg	„	„	„	„	1	„	„	„	„	„	1
Overlærer Schmidt	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stud. theol. Winger	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Sognepræst Sundt	„	„	„	„	1	„	„	„	„	„	1
Sognepræst Torkelsen	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stud. jur. Thorne	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Stud. med. Galtung	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Stud. jur. Westrem	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Sorenskriver Wettergreen	„	„	1	„	„	1	„	„	„	„	2
Sognepræst C. Winsnæs	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Pastor P. B. Winsnæs	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	1
Stud. philol. H. Horst	„	„	„	„	„	„	1	„	„	„	1
Ialt	2	3	26	2	102	67	22	3	3	1	231

Med Hensyn til Dimittendernes Alder vare:

Aar.	16—17	17—18	18—19	19—20	20—21	21—22	22—23	23—24	24—25	25—26	26—27	27—28	28—29	29—30	30—35	35—40	Ialt.
Skoledimitterede .	8	14	44	27	24	2	„	„	1	„	1	1	„	„	„	„	112
Privatdimitterede	4	7	26	29	21	6	3	5	4	3	3	„	1	2	3	2	119

Med Hensyn til Forældrenes Stilling var Forholdet følgende:

Dimittender.	Embedsmænd. Academici: Juridiske Embedsm., Sagførere.	Geistlige Embedsmænd.	Læger.	Militære Embedsmænd.	Kjøbmænd, Fabrikanter.	Haandværkere, Skipperborgere.	Gaardbrugere, Lensmænd.	Skolelærere og Kirkesangere.	Arbeidere og forskjellige Andre.	Ialt.
Anmeldte	25	24	10	13	50	36	50	8	15	231
Bestaaet Examen	20	22	8	12	45	28	37	8	14	194

Med Hensyn til Dimittendernes Fødested stiller Forholdet sig saaledes:

Christiania Stift.	Hamar Stift.	Christiansands Stift.	Bergens Stift.	Trondhjems Stift.	Tromsø Stift.	Ialt.
95*)	28	37	41	24	5	231**)

Med Hensyn til Dimittendernes Reiteration var Forholdet saaledes:

	1 Gang	2 Gange	3 Gange	4 Gange	6 Gange	Samlet Antal Reiter.
Anmeldte til en tidligere Examen artium	24	7	2	2	1	36

Med Hensyn til Faget, hvorfor der rejiceredes var:

Rejicerede.	Norsk Udarb.	Latinsk Oversættelse.	Ved den mundtlige Prøve.
Fra de lærde Skoler . .	1	„	„
„ de tre private Skoler .	1	„	„
Af private Dimittender . .	4	20	3

*) Af dette Antal er 42 fra Christiania og Ager. **) 1 født i Stockholm.

Gjennemsnits-Tabel

over

de ved Examen Artium i 1871 givne Charakterer

for Dimittenderne fra de lærde Skoler og fra de 3 større Latinskoler i Christiania.

Skole.	Antal Dimittend.	Udarbeidelse i Modersmaal.	Latinsk Oversætt.	Latin.	Græsk.	Hebraisk [1]).	Tydsk.	Fransk.	Engelsk [1]).	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmetik.	Geometri.	Middeltal.
Christiania lærde Skole	4	3,4 [2])	2,6 [2])	1,5	2	—	1,25	2 25	2(1)	1,75	1,5	1,75	2,25	2,5	2,1
Trondhjems do. do.	12	3,33	3	1,83	2,16	1(1)	1,75	2,08	1,9(10)	1,91	1,66	1,58	1,75	2,16	2,09
Bergens do. do.	12	3	2,5	1,83	1,5	2,5(2)	1,5	1,66	1,22(9)	2	1,83	1,83	1,83	2	1,92
Chr.sands do. do.	3	3	2,66	1,66	1	—	1,33	1,33	1(2)	2	1,66	2	1,33	1,33	1,71
Drammens do. do.	7	3,28	2,43	2,43	2,28	—	1,14	1	1,28(7)	1,71	2,57	2,14	2,28	2,28	2,07
Skiens do. do.	4	3,5	3	2,75	2	—	1,75	2,75	2(3)	2	1,75	2,25	2	2,25	2,34
Fredrikshalds do. do.	3	3	2,66	2	1,66	—	1,66	1	1(3)	2,66	1	1,66	2,33	2,33	1,8
Stavanger do. do.	6	3,17	2,66	1,66	2,33	—	1,5	1,83	3(1)	2.5	2 5	1,83	2,83	2,33	2,33
Lillehammer do. do.	3	3,33	2,66	1,33	2	—	1	1,33	1(1)	2	1,66	1,33	2,33	1.66	1,86
Tromsø do. do.	2	3,5	2	1,5	1	—	1	1	1(2)	1,5	1	2	2	2,5	1,66
Aalesunds do. do.	1	3	3	2	3	—	1	1	—	3	2	2	2	2	2,18
Molde do. do.	5	3,6	3,6	3,2	2,4	—	2,2	2	2,4(5)	2,6	3	3	2,2	2,6	2,73
Chr.sunds do. do.	5	3,2	2,6	2,6	2,6	—	1,6	1,8	2(5)	1,8	1,8	2,4	3,2	3,8	2,42
Risens Latin- og Realskole . .	11	3,66 [2])	3,08 [2])	2,54	2,36	2,5(2)	1,63	1,73	1,6(5)	2,27	1,63	2	2,54	2,82	2,34
Aars & Voss's do. do. . . .	12	3,5	2,42	2,08	1,66	—	1,42	1,66	—	2,33	2,25	1,58	2,42	2,42	2,17
Gjertsens do. do. . . .	19	3,26	3	2,42	2,84	—	1,73	1,73	1,62(8)	2,54	2,31	2	2,89	2,73	2,47
Middeltal	—	3,32	2,79	2,18	2,14	2,2	1,54	1,75	1,63	2,18	2,15	1,83	2,35	2,43	2,21

[1]) Det i Parenthes indesluttede Tal betegner, hvormange Examinander der underkastede sig Prøve i dette Fag.

[2]) Medregnet Charakteren for 1 Dimittend, der rejiceredes ved den skriftlige Prøve.

Examen artiums Deputationens Medlemmer i 1871 vare:

a) ved den skriftlige Prøve:

Professorerne Rygh (Formand). S. Bugge, Bang, Broch og Münster samt Universitets Stipendiat Cand. jur. Skavlan.

b) ved den mundtlige Prøve:

Professorerne Dr. Daa, Dr. Unger, Schjøtt, W. Bugge, Guldberg og Broch samt Universitets Stipendiat Cand. mag. Johansen.

Som Censorer og Suppleanter vare af Kirke-Departementet beskikkede:

I Religion Personelcapellan J. N. Brun og i hans Forfald Skolebestyrer Buchholm.

I Latin: Adjunct ved Christiania Kathedralskole H. W. Ottesen og i hans Forfald Cand. mag. S. W. Hofgaard.

I Græsk: Bestyrer af Fredrikstads Latin- og Realskole V. Voss og i hans Forfald Skolebestyrer Gjertsen.

I Hebraisk: Overlærer ved Christiania Kathedralskole V. Vogt og i hans Forfald Seminariebestyrer Cand. theol. Johan Jensen.

I Tydsk, Fransk og Engelsk: Adjunct ved Fredrikshalds offentlige Skole for den høiere Almendannelse D. F. Knudsen og i hans Forfald Cand. theol. H. Ross.

I Historie og Geographi: Adjunct ved Aalesunds offentlige Skole for den høiere Almendannelse Wallem og i hans Forfald Stipendiat J. Lieblein.

I Mathematik: Overlærer ved Christiansands Kathedralskole Bonnevie, og i hans Forfald Universitets Stipendiat Cand. real. Dr. S. Lie.

Forøvrigt var Collegiet bemyndiget til i uforudseede Tilfælde og ved extraordinære Prøver at tilkalde andre Censorer.

Den sædvanlige Continuations-Examen artium for de Sygmeldte og for dem, der i enkelte Fag havde erholdt Charakteren „Slet" afholdtes til forskjellige Tider i Løbet af September, October, November og December.

Continuations-Examen artium i Hebraisk absolveredes i 1871 af 59 Examinander.

Immatriculering af de nye academiske Borgere foregik den 23de September, 5te October, 21de November, 2den og 9de December.

Det Kgl. Kirke-Departement har under 4de September 1871 meddelt, at den nye Artiums-Lov vil træde i Kraft fra Aaret 1875 ifølge Kongelig Resolution af 3die August 1871.

Examen philosophicum.

Til denne Examen fremstillede sig i 1ste Halvaar 200 og i 2det Halvaar 243 Examinander. Examen fuldendtes i Juni Maaned af 118 i

December Maaned af 51 Candidater, tilsammen 169 med følgende Hovedcharakterer:

Laudabilis præ ceteris	22
Laudabilis	71
Haud illaudabilis	75
Non contemnendus	1
Tilsammen	169

Af disse underkastede 89 sig Prøve i Zoologi og Chemi og 80 i (mindst) 3 af de 4 Fag: Latin, Græsk, Oldnorsk og Historie.

Examen varede fra den 22de Mai til den 16de Juni og fra den 20de November til den 23de December.

b) Embeds-Examina.

1. Theologisk Embeds-Examen.

I 1871 have 44 Candidater absolveret den theoretiske Del af theologisk Embedsexamen; 16 af disse have erholdt Laudabilis, 26 Haud illaudabilis og 2 Non contemnendus. 1 Candidat blev erklæret umoden ved den skriftlige Prøve.

Den theologiske Examen.

Begyndt.	Tilendebragt.	Anmeldt.	Bestaaet af
9de Mai.	15de Juni.	24	23
18de Novbr.	23de Decbr.	21	21

Ingen Candidat har i 1871 underkastet sig den homiletiske Prøve ved Universitetet.

2. Juridisk Embeds-Examen.

I 1871 have 75 Candidater absolveret juridisk Examen, hvoraf 32 med Laudabilis og 43 med Haud illaudabilis. 2 af disse havde imidlertid allerede underkastet sig Examen i et tidligere Aar og 2 Candidater absolverede Examen i begge Semestre, saa den virkelige Tilvæxt af Candidater er 71.

Den juridiske Examen.

Begyndt.	Tilendebragt.	Anmeldt.	Bestaaet af
3die Mai.	30Juni28Aug.	48	38
3die Novbr.	21 Decbr.	50	37

Under 2den August 1871 blev af Christiania Stift indberettet, at Student Elisæus Eriksen havde udstaaet Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 20 Dage for Forbrydelse mod Crml. Cap. 21 § 8. Efter at have taget

Spørgsmaalet om Relegation under Behandling, kom Collegiet til det Resultat ikke for Tiden at burde relegere ham, da det var over 10 Aar siden han blev Student og han derfor ikke længer kunde betragtes som værende ved Universitetet; derimod blev det bestemt, at det juridiske Facultet, saafremt han melder sig til Examen, skal gjøre Indberetning herom til Collegiet, for at dette kan tage Spørgsmaalet om Relegation under fornyet Overveielse.

3. Medicinsk Embeds-Examen.

Ved medicinsk Examen udførtes Examinationen af Facultetets Lærere samt i Botanik af Professor Schübeler, i Chemi af Professor Waage og i Zoologi i 1ste Semester af Stipendiat A. Boeck og i 2det Semester af Prof. Chr. Boeck. Ved Censuren assisteredes Facultetet af flere ved forskjellige Resolutioner opnævnte Medcensorer.

I 1ste Semester meldte sig til 1ste Afdeling af medicinsk Examen 32, af hvilke 21 fuldendte Examen, til 2den Afdeling 14, af hvilke 13 underkastede sig Examination, og til 3die Afdeling 8. Den mundtlige Del af Examen varede fra 26de April til 15de Juni. Den skriftlige Opgave til 2den Afdeling („Fremstilling af de antifebrile Behandlingsmaader og deres relative Værd") og den skriftlige Opgave til 3die Afdeling („Om de parasitiske Dyr; hvorledes overføres de og ved hvilke Midler kan deres Overførelse hindres?) besvaredes den 9de Mai. Af de undersøgte 8 Candidater erholdt 5 Charakteren Laudabilis, deraf 1 „cum litteris commendatitiis" nemlig Marius Frimann Dahl Bockmann, hvorom underdanigst Indberetning blev afgivet, 3 Haud illaudabilis.

I 2det Semester meldte sig til 1ste Afdeling 18, af hvilke 10 fuldendte Afdelingen; til 2den Afdeling 18, af hvilke 16 underkastede sig Examination, hvoraf dog 1 ved Sygdom hindredes fra at fuldende Afdelingen; til 3die Afdeling 7, af hvilke 1 ved klinisk chirurgisk Examen erholdt Charakteren 5, hvorfor han først i 1ste Semester 1872 vil kunne fuldende Examen. Den mundtlige Prøve varede fra 11te November til 22de December. Den skriftlige Opgave til 2den Afdeling („Hvilke seuile Forandringer undergaar Øiet med Hensyn paa Refraction og Accommodation og hvilke almindelige Principer befølges for at corrigere dem?") og den skriftlige Opgave til 3die Afdeling („Om Arveligheden's Betydning i pathologisk Henseende") besvaredes den 21de November. Af de undersøgte 6 Candidater erholdt 1 Charakteren Laudabilis og 5 Haud illaudabilis.

Betræffende Fortolkningen af det medicinske Examens-Reglement med Hensyn til det i Forbindelse med den kliniske Prøve afholdte Colloquium var der gjennem en fra flere medicinske Studerende indgiven Besværing opkastet Spørgsmaal. Efter at det medicinske Fakultet havde udtalt sig angaaende Sagen, blev denne oversendt det juridiske Facultet til Betænkning.

4. Philologiſk Embeds-Examen.

I 1871 have 9 Candidater afſolveret philologiſk Embeds-Examen, hvoraf 4 med Laudabilis og 5 med Haud illaudabilis.

Den philologiſke Examen.

Begyndt.	Tilendebragt.	Anmeldt.	Beſtaaet af
22de Mai.	16de Juni.	4	4
27de Novbr.	22de Decbr.	5	5

En af Candidaterne havde en Gang tidligere aflagt Embedsexamen, ſaa at den virkelige Tilgang af philologiſke Candidater i 1871 var 8.

5. Reallærer-Examen.

I 1ſte Semeſter underkaſtede 6 Examinander ſig denne Examens 1ſte (mathematiſke) Afdeling, af hvilke 1 ved Kongelig Reſolution af 18de Marts 1865 var fritagen for Examen artium og philosophicum. 1 Examinand fuldendte Examen med Laudabilis; 7 Examinander underkaſtede ſig den 3die (naturhiſtoriſke) Afdeling, af hvilke 1 fuldendte Examen med Laudabilis cum litt. comm. nemlig Oscar Emil Schjøtz, hvorom underdanigſt Indberetning blev afgiven. 2 Examinander vare ved Kgl. Reſolution blevne fritagne for Examen artium og philosophicum. I 2det Semeſter afſolveredes 1ſte Afdeling af 1 Examinand.

Et Forſlag til Forandring i Reglementet med Hensyn til Indſendelſen af Tegneprøven blev henlagt.

6. Bergembedsexamen.

I 1871 underkaſtede ingen Examinand ſig denne Examen.

Forberedelſerne til Udarbeidelſen af et nyt Reglement for Bergexamen have endnu ikke ført til noget Reſultat. Under 10de Oktober 1871 har Kongsbergs Sølvverks Direktion afgivet ſin Erklæring med Hensyn til Udkaſtet, ſom derefter blev overſendt til Examens-Deputationen.

Femte Capitel.

Om Univerſitetets videnſkabelige Samlinger.

1. Bibliotheket.

a) Perſonalet.

Anden Amanuenſis, Stipendiat Lieblein, havde i December 1870 opſagt ſin Poſt ved Bibliotheket, ſaaledes, at hans Fratrædelſe dog først ſkulde finde Sted den 1ſte Auguſt 1871. Overensſtemmende med Biblio-

thekarens Forslag rykkede da den hidtilværende tredie Amanuensis, Cand. philos. A. Drolsum op til anden Amanuensis og efterfulgtes igjen som tredie Amanuensis af Cand. juris Oscar Ludvig Stoud Platou.

Collegiet havde i Begyndelsen af 1871 tilladt Bibliothekaren at anvende indtil 50 Spd. aarlig af Annuum til Hjælp ved Catalogiserings-Arbeidet. Hidtil har saadan extraordinair Hjælp i dette Øiemed været brugt til Duplicat-Sedlers Afskrivning o. s. v., men da den alphabetiske Catalog ligesiden hans afdøde Formands Tiltrædelse af sit Embede i 1864 ikke var bleven suppleret ved Tilførsel af Fortsættelser, besluttede han sig til selv at udføre de Forretninger, der tidligere vare betalte med Extrabetaling, hvorimod han har ladet Amanuensis Telleffen, som den ældste og med dette Arbeider mest bekjendte af de underordnede Functionærer, supplere den alphabetiske Catalog og redigere Manuskriptet til Accessions-Catalogen for 1870 mod at erholde de bevilgede 50 Spd., en Godtgjørelse, der i Forhold til det besværlige Arbeide, der er forbundet med disse Hverv, særlig det første, ikke kan kaldes høi.

b) Udlaanet og Læsesalen.

Udlaanet, der i 1870 udgjorde 12,113 Bind, udgjorde i 1871, 13,059 Bind, saaledes fordelte paa de forskjellige Fag: Philologi 2,289, Philosophi og Pædagogik 357, Theologi 1,697, Jurisprudents 1,338, Medicin 636, Mathematik 127, Naturvidenskab 1,223, Technologi 54, Historie 3,558, Skjønliteratur 1,780.

Paa Læsesalen har været fremlagt til Benyttelse 4,117 Bind saaledes fordelte efter Fag: Philologi 482, Philosophi 65, Theologi 175, Jurisprudents 343, Medicin 307, Mathematik 57, Naturvidenskab 484, Technologi 160, Historie 952, Skjønliteratur 369, blandede Skrifter 723. — Det maa med Hensyn til Læsesalen bemærkes, at dette Antal ikke kan ansees for nøiagtigt. Skylden herfor hviler imidlertid paa ingen Maade hos nogen af Amanuenserne, men har sin Grund i andre Forhold, som i høieregen Grad vanskeliggjøre en nøiagtig Protocollation. Det er Bibliothekarens Overbevisning, at Læsesalens virkelige Benyttelse har været langt stærkere, end de opgivne Tal udvise, Noget, der nokfom fremgaar deraf, at den store Sal, der før ansaaes for mere end tilstrækkelig, nu hyppig er saa overfyldt af Besøgende, at man har maattet gribe til særlige Foranstaltninger for at kunne modtage den tilstrømmende Mængde.

c) Bibliothekets Tilvæxt.

Denne er som sædvanlig foregaaet dels ved Indkjøb af Bøger ved Hjælp af det bevilgede Annuum, hvorom Aarets Accessions-Catalog i sin Tid vil give nærmere Oplysning, dels ved Gaver. I sidste Henseende maa først og fremst erindres, at den gjennem Universitets-Secretairen foregaaede Udvexling af norske videnskabelige Arbeider, fornemmelig aca-

demiske Skrifter med lignende udenlandske, hvorved vort Universitets-Bibliothek er bleven saa anseelig beriget, fremdeles i samme eller maaske endog i større Udstrækning, er bleven fortsat ogsaa i 1871. Dernæst har det forløbne Aar været i ganske usædvanlig Grad rigt paa store private Gaver. Ikke mindre end tre betydelige private Bogsamlinger ere tilflydte Bibliotheket, nemlig afdøde Prof. Dr. Fr. Holsts (1,700 Bind), forhenv. Sognepræst W. Sverdrups (2,600 Bind) og den franske Læge Dr. Auzias-Turennes (c. 2,000 Bind). Angaaende disse Gaver er af Bibliothekaren afgivet særegne Indberetninger til Collegiet.

Om Gaven fra Auzias-Turenne har han indberettet Følgende: „Den skjænkede Samling bestaar saagodtsom udelukkende af medicinsk Literatur og navnlig er den syphilidologiske Afdeling særdeles rig paa vigtige Skrifter og kostbare Sjeldenheder. Efter Fradrag af alle Defekter og Doubletter udgjør Auzias-Turennes Gave ikke mindre end 2,224 volumina, hvoraf dog omtrent en Niendepart er Separataftryk af Smaaskrifter.

Ved at bringe dette til Collegiets Kundskab har Bibliothekaren fremhævet forhenværende Professor Dr. med. W. Boecks Forhold til denne Sag. Som forlængst bekjendt skyldes det ene og alene denne Mands videnskabelige Berømmelse, at Universitetet har erholdt denne hædrende Gave fra en fremmed Lærd, der aldrig nogensinde har seet vort Land. Og senere, efterat Samlingen var ankommen til Christiania, er det Professor Boeck og ingen Anden, der har catalogiseret dens hele Indhold. Universitets-Bibliotheket har i de to sidste Aar modtaget Gaver, der tilsammen udgjøre omtrent 8,000 Bind, og Catalogiseringen af den her omtalte Samling vilde derfor, om ikke Prof. Boeck havde udført den, sandsynligvis først efter Aars Forløb have kunnet blive færdig."

„Efterat have nedskrevet Foranførte, er bragt i Erfaring endel af de nærmere Omstændigheder ved den omhandlede Gaves Overførelse til Norge. I denne Henseende har Legationssekretair Åkermann i Paris indlagt sig en særdeles Fortjeneste, idet han under Paris's Beleiring har vaaget over Samlingen, der i denne Tid var udsat for store Farer, og senere ved sin Ihærdighed sikret Universitetet Erholdelsen af den hele Bogskat uden nogen Afkortning eller Indskrænkning, samt endelig ved at paatage sig al den med Expeditionen forbundne Omsorg og Møie, sparet Universitetet for den ellers maaske nødvendige Udgift at sende en Befuldmægtiget til Frankrige for at tage Gaven i Besiddelse." Denne Indberetning blev derefter af det akademiske Collegium oversendt til det Kgl. Kirke-Departement, idet Collegiet med Bibliothekaren fremhævede Universitetets Erkjendtlighed til Prof. Dr. W. Boeck og Legationssekretair Åkermann for deres Bistand i dette Anliggende.

Af Bibliothekarens Indberetning, om den af Hr. Sognepræst W. Sverdrup skjænkede Bogsamling hidsættes følgende:

„Pastor Sverdrups Donation udgjør omtrent 2,500 Bind særdeles vel

conditionerede Bøger. Indholdet er væsentlig Philosophi og speculativ Theologi, og det er min Overbevisning, at ikke lettelig nogen Privatmand hos os har eiet en saa udsøgt Samling af Literatur i denne Retning. Desforuden forefindes en betydelig Del Værker af blandet Indhold, hvorhos det bør fremhæves, at der i den Sverdrupske Samling næsten Intet forekommer af deslige værdiløse Trykfager, der sædvanlig pleie at medfølge endog de bedste private Bogsamlinger, naar de i sin Helhed overgaae i offentlige Bibliothekers Besiddelse."

„Selvfølgelig forefindes mellem de skjænkede Værker en stor Del Sager, som Universitets-Bibliotheket forlængst besidder. Dette har ogsaa af den kyndige Giver været forudsat. I sin Skrivelse til Collegiet har Pastor Sverdrup foreslaaet, at de Bøger, som allerede tilforn fandtes i Universitets-Bibliotheket, enten kunde sælges til Fordel for dettes Kasse eller „uddeles til yngre Studerende, der maatte vise videnskabelig Interesse," men han har dog ganske overladt Dispositionsretten over Doubletterne i Collegiets Hænder. Hvad det første af disse Forslag angaar, skal Bibliothekaren alene erindre om, at det norske Universitet endnu aldrig har afhændet nogen dets Bibliothek tilhørende Bog. Med Hensyn til den anden af Giveren udtalte Tanke, vil det erkjendes, at dens Gjennemførelse vilde medføre Vanskeligheder, og en saadan Fordeling mellem private Personer maa jeg derfor ærbødigst fraraade. Mange af de ved denne Gave opstaaende Doubletter høre til den Slags Bøger, hvoraf der i ethvert stort Bibliothek, og særlig i vort, der er det eneste mere omfattende Bibliothek i det søndenfjeldske Norge, er saare ønskeligt at have to eller endog flere Exemplarer, da man derved har det i sin Magt at anvende end større Liberalitet ved Udlaan. Saadanne Bøger ville selvfølgelig beholdes og indlemmes i Universitets-Bibliotheket. Hvad de øvrige Sager angaar, da foreslaaes, at Bestemmelsen angaaende sammes Anvendelse henstaar, indtil der maatte blive Spørgsmaal om nogen Foranstaltning med Universitets-Bibliothekets Doubletter i det Hele. Skulde imidlertid Collegiet beslutte at lade nogen Del af den Sverdrupske Gave bortskjænke til „de Studerende," da vilde formentlig Giverens smukke Hensigt, at gavne den academiske Ungdom gjennem sine Bøger, bedre rammes, ifald man oversendte, hvad dertil maatte egne sig, til Studenterforeningens i den senere Tid betydelig forøgede Bogsamling, end, om man uddelte Bøger til enkelte Studerende. Tilsidst tøver jeg i Ærbødighed at henstille til Collegiet, at der om denne i Sandhed sjeldne og kostbare Gave gjøres underdanigst Indberetning til Hans Majestæt Kongen.

d) Tilvækst-Catalogen for 1869 er udgiven i Løbet af Aaret. Catalogen for 1870 vil udkomme med det første.

Hidtil har Bibliotheket sidste Aaret lukket under Universitets-Ferierne, 15de Juni til 1ste August, men i 1871 har det ved Bibliothekarens Imødekommen været tilgjængeligt en Dag ugentlig, hver Onsdag Kl. 12—2 for

dem, som i et videnskabeligt eller practisk Øiemed maatte have paatrængende nødvendig Brug for nogen Bog, ligesom Collegiet efter Bibliothekarens Forslag bestemte, at Bibliothekets Ferier herefter skulde vare fra 1ste Juli til 15de August.

De til Bibliothekets Revision af Collegiet udnævnte Inspecteurer, Prof. jur. Aubert og Monrad, have afgivet følgende Beretning, der blev oversendt til Bibliothekarens Erklæring:

Vi have gjort os bekjendte med Laanejournaler og Cataloger, hvilke fandtes i god Orden, ligesom vi spurede, at de gamle Udlaansbeviisers Tal er blevet væsentlig formindsket. Indførelse af Supplementblade i den alfabetiske Catalog var i fuld Gang, hvorimod den ved Collegiets Beslutning af 24de Juni 1864 bestemte Fortsættelse af den systematiske Catalog ikke fandtes meget fremskreden.

Selve Bogsamlingen har vi naturligvis kun kunnet gjennemgaa altfor lidet ved denne Leilighed, til at vi derfra alene tør udlede noget Resultat. Det er derfor mere paa vort øvrige Kjendskab end til denne Revision, vi støtte den Opfattelse, at der med Hensyn til Opstilling af Bøgerne er Adskilligt at gjøre udenfor det daglige Arbeide. Særskilt vil Undertegnede, Aubert, gjentage den samme Mening som ved forrige Revision, nemlig at den juridiske og beslægtede Afdelinger trænge til en grundig Gjennemgaaelse og delvis Omordning, og sammenhængende hermed er det, at den statistiske Afdeling bør forenes med den statsøkonomiske, hvorfra den nu til megen Ulempe er skilt ved en af Bibliothekets største Afstande. At Bibliothekaren vil have de nødvendige Forandringer for Øie, derfor borger den Omstændighed, at der allerede i samme Retning er udført store Arbeider, saaledes den æsthetiske Afdelings Overflytning i et nyindredet Rum til betydelig Lettelse for flere andre Afdelinger. Og hvad særlig angaar den juridiske Afdeling, saa vil forhaabentlig Ansættelsen af en juridisk Amanuensis fremskynde den Forandring, hvortil den nu længe har trængt. Vi skulle her forøvrigt tilføie, at der ved et Universitetsbibliothek, som ei har flere Kræfter til sin Raadighed og forholdsvis er saa optaget af Udlaan, naturligvis kan komme til at henstaa længere end ønskeligt med enkelte indre Arbeider. Og det bør visselig paaskjønnes som en stor Fortjeneste af den Mand, der i en saa lang Aarrække med liden Hjælp styrede det, at vort Bibliothek er i en saa god Stand og Orden, hvad vi have troet at burde tilføie for at forebygge Misforstaaelse.

Vi skulle til Slutning udtale Ønsket om, at Bibliotheksbygningen kunde blive nøie eftersee af en bygningskyndig Mand. Særlig ville vi fremhæve, at Bjælkelaget sammesteds synes at trænge Støtte, at Gaardsrummet ikke har god Afledning for Overvandet og at Adgangen til Bibliotheket gjennem Kjelderaabningerne er altfor let; — paa hvilket sidste vi forøvrigt tro, at ogsaa Bibliothekaren vil henlede Collegiets Opmærksomhed.

2. Mynt- og Medaille-Samlingen

har i Aaret 1871 modtaget følgende Tilvæxt:

	Guld.	Sølv.	Kobber m. m.	Ialt.
a. Ved Gaver	6	241	1115	1362
b. » Kjøb	13	124	32	169
c. » Bytte	1	38	„	39
d. Fra Mynten paa Kongsberg . .	„	2	„	2
	20	405	1147	1572
Drages herfra Afgang ved Bortbytten af Doubletter	„	43	3	46
Udkommer som virkelig Tilvæxt . . .	20	362	1144	1526.

Lægges denne Tilvæxt til Beholdningen ved Udgangen af 1870: 39,983 Mynter og Medailler, saa udkommer som samlet Beholdning ved Udgangen af 1871: 41,509 Mynter og Medailler.

De som i 1871 have skjænket Mynter og Medailler til Universitetet ere: Svenska Academien (2 Gange), Hr. Kapitain Christensen (Fører af Olaf Kyrre), Organist Pedersen i vestre Toten, Kapitainelieutenant, Storthingsmand Kjelland (paa Stavanger Amts Landhusholdningsselskabs Vegne), Somand P. Holmesland ved Storthingsmand Reierson, Juveler Tostrup, Prof. S. Bugge, Enkefru Beichmann, Fru Guldberg, Skibscapitain Ror, Solieutenant Hagerup, Ingenior A. Falk i Drammen, Stud. theol. Fr. Lütke, Skibskapitain Jerôme Aubert, Pedel Iversens Søn, Overretssagfører Grimsgaard, Premierlieutenant C. Falsen, to Unævnte, Kjøbmand Jansen fra Farsund, Kjøbmand Jens Rohne, Storthingsmand Provst P. Jensen, Cand. Kjerulf, en Unævnt, Assessor Mariboe, Kammerherre Holst, Provisor Holthe i Vardø, Somand Per Isachsen af Christiania, Skolebestyrer J. Aars, Petter Gregoriussen Bredvold gjennem Kirkesanger Chr. Herberg, Cand. theol. O. L. Olsen, Grosserer Joh. With, K. A. Winter-Hjelm, A. B. Engstrøm, Nordmand bosat i Burlington Wisconsin Nord-America, Bureauchef Elleſsen, Enkefru Provstinde Teisner.

Om Hr. Engstrøms meget betydelige Gave er forhen særskilt Indberetning gjort til Collegiet, som derom har indgivet underdanigst Indberetning.

Foruden ved flere betydelige Gaver er Universitetets Myntsamling ogsaa i Aarets Løb bleven forøget ved et Par betydeligere Indkjøb af antike, mest romerske og græske Mynter, begge fra Berlin, det ene paa omtrent 80 Stykker, hvoriblandt flere af stor Sjeldenhed og særdeles vel conserverede, for en særdeles billig Pris fra en norsk Sølv- og Guld-Arbeider, det andet fra en Mynthandler, bestaaende af 61 antike, græske og romerske Mynter. Begge disse Indkjøb ere blevne katalogiserede.

Noget større Jordfund er i Aarets Løb ikke erhvervet. Derimod er et i Antal lidet, men med Hensyn til Mynternes Art sjeldent Fund af 11 Stykker norske Mynter fra 11te Aarhundrede indkommet som Gave fra Hr.

Peter Bredsvold i Stange Præstegjeld. En Beskrivelse derover, i Videnskabsselskabets Forhandlinger i 1871 er under Pressen.

Med Hensyn til den betydelige Gave fra A. B. Engstrøm i Burlington (New Jersey) fremhæves følgende: Gaven bestod af en Mynt- og Medaillesamling, indeholdende 12—1300 No., samt Exemplarer af alle Papirsedler, som i de Forenede Stater af Regjering og Private have været udgivne fra den Tid, America tilhørte England, ligetil nu, saaledes at vort Universitet uden Tvivl vil faa den fuldstændigste Samling deraf i Europa. Hele Gaven var før Overfarten fra America assureret for 2000 Dollars.

3. Samlingen af nordiske Oldsager.

Samlingens Tilvæxt i Aarets Løb har udgjort 469 No., den største, som den hidtil har havt i noget enkelt Aar. Da dens Nummerantal ved Udgangen af 1870 udgjorde 5,329, tæller den følgelig ved Udgangen af 1871 5,798 No. Af de tilkomne 469 No. er 38 henførte til Stenalderen, 4 til Broncealderen, 77 til den ældre Jernalder, 278 til den yngre Jernalder, 30 til den kristelige Middelalder og 42 til den nyere Tid. 118 No. er indkjøbte for et Beløb af tilsammen 92 Spd. 10 ß, de øvrige indkomne som Gave.

Aarets usædvanlig betydelige Tilvæxt skyldes for en Del to større Sendelser af Oldsager paa tilsammen 67 No., fra Adjunkt Bendixen i Kristiansund, som har indsamlet dem under fine med offentligt Stipendium i 1870 og 1871 foretagne antikvariske Reiser i Romsdals Amt, og en større Gave fra en unævnt Giver (61 No., indsamlede for største Delen paa Oplandene i de sidste Aar). De 351 som Gave indkomne No. ere fra følgende Givere: Kjøbmand P. Simonsen, Gaardbruger Arnt Dalum, Storthingsmand E. Reiersen, Erik Olsen, Gaardbruger Jørgen Storberget, Bjørn Andresen Sanden, Gerhard Winge, Gaardbruger Sander Raaen, Fanejunker Hammersbøen, Husmand Elling Stavenesodden, Pastor Johannes Flood, Gaardbruger Carl Svestad, Lensmand Paulsen, Gaardbruger Fredrik Hegge, Student Frithjof Heltberg, Ingenier Borchgrevinck, Boghandler Gram, Paal Ranem, Andreas Ranem, Gaardbruger Halvor Løken, Adjunkt Bendixen, Pastor Dick, Foged Ranneſtad, Kapitain O. H. Lie, Johannes Dalseng, Halvor O. Røyndal, Sagfører A. Erlandsen, Pastor Klem, Pastor Schübeler, Veibestyrer A. Fenger-Krog, Gaardbruger Jens Knudsen Try, Thomas Larsen Ulefos, Nils Hansen Østbye, Kristen Andersen Bredvig, Provst J. Fritzner, Gjert Gulliksen Lamøen, Kirkesanger J. Mogstad, Gaardbruger A. Lundberg, Gaardbruger Filip Olsen Fidje, Gaardbruger Haaken Bergsaker, Gaardbruger Olous Paulsen Berge, Major Traherne, Sognepræst A. Lassen, Storthingsmand Lars Foss, Nils Svendsen, Gaardbruger Henrik Nielsen Bergsaker, Husmand Isak Pedersen, Antikvar N. Nicolaysen, Student Salvesen, Student Sørensen, Gaardbruger Simon Hammerstad, Enkefru Todderud, M. Schyberg, Student A. Lorange, Bureauchef L. Eger, Kjøbmand F. B. Buck, Joh. Gjermundsen Skjæret,

Kjøbmand J. C. de Coninck, Udskiftningsformand C. Kamstrup, Assistent i Rigsarkivet O. G. Lundh, Hoteleier Mollerop, Mr. Edgar Thouillaud, Gaardbruger Iver Opdøl, Gaardbruger Ole Vennevold, Seminarist Torske, Toldbetjent H. A. Nordbye, Anton Grøtting, Romedals Kommunebestyrelse, den geografiske Opmaalings Kontor, Foreningen til norske Fortidsmindesmærkers Bevaring og 2 unævnte Givere.

Samlingen har været jevnt besøgt af Publikum paa de to Ugedage, hvorpaa den i lang Tid har været aaben. I Søndagstimen derimod, hvorpaa den forsøgsvis havde været holdt aaben fra Høsten 1869, var Frekventsen efterhaanden saa stærkt aftaget, at det ved Udgangen af 1ste Semester fandtes rigtigst at sløife denne Time.

En Udvidelse af Oldsamlingens Lokale bifaldtes i Slutningen af Aaret overensstemmende med Arkitekt Bulls Overslag.

4. Den ethnographiske Samling

havde den 1ste Januar 1871 i sin Katalog 2,351 Nummere, den 1ste Januar 1872 2,549 Nummere, altsaa i Aarets Løb tilkomne Gjenstande 198. Denne Tilvæxt skyldes for en væsentlig Del Gaver, nemlig fra: Skibskapitain Anton Krefting, Kirkesanger Jon Hangsvold i Foldalen, Fru Falsen, J. Thue i Arendal, Frøken Birgitte Esmark, Solieutenant Hagerup, Franco i Alexandria, Fru Fredrikke Guldberg, Cand. theol. O. Tobias Olsen, Student Eide, Karl Nissen, Cand. juris Alfred Larsen, Missionær Kjelland, Skibskapitain Peter Arup, Alexander Hammond Collin, Kjøbmand Grøgaard i Kragerø, Styrmand Peter Isaachsen i Christiania, Pastor Duus i Kragerø, Cand. theol. Theodor Kielland, Skibskapitain Bjørnstad, Cand. juris Jonas Rasch, Studiosus juris Christian Lunde, Engstrøm i Burlington N. J., Nordamerika, Generalconsul J. R. Crowe i Christiania. Derhos ere adskillige Sager kjøbte her i Staden, naar Leilighed dertil gaves.

Musæet besøgtes i 1870 af 3,984 Personer, i 1871 af 4,408 Personer. Samlingen har frembeles det uhensigtsmæssige Lokale, som ved Tilvæxten efterhaanden er blevet meget for trangt. Efterat Bestyreren herom aarlig havde gjort Forestilling, og lignende Bemærkning havde været fremsat af alle de Hrr. Collegeer, der af Collegiet havde været opnævnte til at efterse Samlingen, har han seneſt under 14de Oktober 1871 andraget for Collegiet om at faa indredet paa det øverste Loft over Musæet et Rum til forsvarlig Opbevaring af de Gjenstande, som der savnes Plads til at udstille. Dette Værelse er nu blevet færdigt og forekommer Bestyreren at være hensigtsmæssigt.

I November 1871 indlededes ved Collegiets Formand Underhandling om Kjøb af et mærkeligt Fund af Hollændernes Efterladenskaber paa Novaja Semlja fra deres Ophold 1596—97, men da vedkommende Finder forlangte en altfor høi Sum for samtlige Gjenstande og ikke vilde indlade sig paa noget partielt Salg, ledede disse Underhandlinger ikke til noget Resultat.

5. Det aſtronomiſke og magnetiſke Obſervatorium.

Det er allerede i tidligere Aarsberetninger berørt, at vort Obſervatorium deltager i Udførelſen af et aſtronomiſk Fællesarbeide, hvis Opgave er en nøiagtig Poſitionsbeſtemmelſe af hver eneſte Stjerne paa den nordlige Hemisphære (nøiagtigere: mellem 2° ſydlig og 85° nordlig Declination), ſom ikke er under 9de Størrelſe. Det Strøg, vort Obſervatorium har overtaget, er Beltet mellem 64° 50′ og 70° 10′, nordlig Declination. I det forløbne Aar (1871) udgjorde de i dette Øiemed anſtillede fuldſtændige Obſervationers Antal circa 2,000, fordelte i 49 Zoner. I 1870 var Antallet af Obſervationer 1,309. Der er altſaa i disſe to Aar tilveiebragt omtrent 3,300 Obſervationer, hvilket udgjør henved en Trediedel af det hele Antal, ſom vil udkræves; dette kan nemlig anſlaaes til 10,000. Bearbeidelſen er i god Gang. Obſervator Geelmuyden, hvis Tid næſten udelukkende er optaget dermed, var i Mai bleven færdig med de nødvendige Tabellers Beregning og har ſiden udført Reductionen for næſten Halvdelen af de hidtil erholdte Zoner; han nærer Haab om, at Beregningen af de gamle Zoner ſkal ſkride raſkere frem end Obſervationen af de nye, der desværre i de ugunſtige Veirforholde jevnlig møder Hindring.

Telegraphiſke Tidsſignaler i Greenwich Middeltid ſendes ſom før 2 Gange om Ugen til ſamtlige Telegrafſtationer. De meteorologiſke Iagttagelſer ere fortſatte uden Forandring; ligeſaa de magnetiſke. For at give de i 1870 indførte Iagttagelſer af et ſtationært Barlows Inclinatorium fuldt Værd, er der desuden anſtillet til Sammenligning nogle Rækker abſolute Inclinationsbeſtemmelſer med Gambeys Inclinatorium. — Obſervatoriets Inſtrumentſtand er uforandret; et i November beſtilt Spectroſcop kan imidlertid ſnart ventes. Obſervatoriets Bibliothek er forøget med mange værdifulde Gaver og nye Anſkaffelſer.

Ved Slutningen af Aaret blev nedſat en Committe til Behandling af Prof. Fearnleys Forſlag om Almanakkens Indhold og Udvidelſe. Til Medlemmer af denne Committe opnævntes Profeſſorerne Fearnley, Rygh, Brandt, Riſſen og Winge*). Almanakforlaget for Aarene 1874, 1875 og 1876 blev overdraget til Ohrr. Fabritius og Malling paa følgende Vilkaar: 1) Fornyelſen gjælder Almanakken for 1874, 75 og 76 ſamt den nautiſke Almanak for de tilſvarende tre Aar; 2) At den aarlige Afgift faſtſættes til 3,500 Spd.; 3) At Udgiverne forpligte ſig til, ſaafremt det af Univerſitetet maatte forlanges, at udvide den almindelige ſamt den ſtatiſtiſke Almanak med indtil 8 Blade; 4) At forſaavidt nogen Udvidelſe eller

*) Denne Committe ſkal gjøre Forſlag til populaire Afhandlinger, til Optagelſe paa de betingede 8 Blade, hvormed denne Gang den almindelige og den ſtatiſtiſke Almanak udvides.

Forandring i den nautiske Almanak af Collegiet maatte findes hensigtsmæssig, da at foretage denne uden Forandring i Afgiften og forøvrigt paa de nuværende Vilkaar.

Efter Forslag af Prof. Fearnley subscriberede Universitetet med 25 Gylden til Indkjøb af det Kepplerske Hus.

Professor Fearnley foretog i September Maaned 1871 en Reise til Udlandet for at tilveiebringe endel nødvendige Oplysninger og gjøre Indkjøb af Instrumenter. Udgifterne ved denne Reise blev med Kirke-Departementets Samtykke udredet af Observatoriets Aunuum.

6. Det meteorologiske Institut.

Det meteorologiske Instituts Virksomhed er i Aarets Løb bleven udvidet ved Oprettelsen af nye Stationer, nemlig Elvenes i Sydvaranger, Hr. Lensmand Klerk, Vadsø, Telegrafinspector Petersen. Alten, Telegrafbestyrer Gjetlesen, Røros, Bergskrivercontoret, Ullensvang, Provst Irgens. Til Fuldstændiggjørelse af Stationsnettet har Institutets Bestyrer anseet Oprettelsen af en Station i Thelemarken og en i Sætersdalen for ønskelig. Disse kunde dog ikke oprettes i det forløbne Aar, da Collegiet ikke fandt, at Institutets pecuniære Stilling tillod de dermed forbundne Udgifter.

Af de tidligere Stationer er i Aarets Løb Reine i Vestlofoten traadt ud af Virksomhed paa Grund af Jagttagerens Forflytning til en anden Fyrstation. Bestyreren har Haab om at faa de Instrumenter, der benyttedes paa Reine, anbragt hos Jagttageren paa Bære, hvorved en Fordel vindes ved dette Steds mere vestlige Beliggenhed. Hammerfest Station, der paa Grund af Bortreise har været underkastet nogen Flytning, vil ved Jagttagerens Sygelighed muligens komme til for en Tid at indstille sin Virksomhed.

De øvrige Stationers Virksomhed har i Aarets Løb idetheletaget været meget tilfredsstillende.

Institutets regelmæssige Arbeider have, navnlig efter Gjenoprettelsen af de fredelige Tilstande i Europa og den regelmæssige Forbindelse med Frankrig, været fortsatte paa samme Maade som tidligere.

De daglige Veirkarters Complettering er naaet til Udgangen af 1869. Til Paabegyndelse af de Studier, hvortil dette Arbeide giver et udmærket Materiale, har de øvrige Arbeider endnu ikke levnet Bestyreren fornøden Tid.

Storm-Varsel-Systemet har i Aarets Løb faaet nogen Udvidelse. Foruden de 3 Stationer paa de britiske Øer, som tidligere sendte telegrafiske Meldinger, faaes nu saadanne fra den i Sommer oprettede Station Sumburgh Head paa Sydspidsen af Shetland. Fra Danmark modtages daglige Morgentelegrammer fra Fanø, Jyllands Vestkyst. Denne Udvidelse har vist sig at være af væsentligt Gavn for Stormvarslernes Udstedelse. For det nordlige Norges Vedkommende er det fremdeles, uden

Telegrammer fra Færøerne og Island, ikke muligt at give Stormvarsler med nogen Sikkerhed.

Stormvarsler have i 1871 været udsendte 3 Gange i Januar, 2 Gange i Februar, 2 Gange i August, 1 Gang i October, 2 Gange i November og 4 Gange i December, talt 14 Gange. I November og December sendtes 4 Gange Stormvarsler til Danmark. Med Hensyn til Forholdet mellem Varslerne og de virkelig indtrufne Storme, viste en for 1870 beregnet Statistik, at kun en liden Del af de Storme, som havde blæst paa det sydlige Norges Kyster, omtrent 18 Procent, vare blevne varslede; for Byernes eller Havnenes Vedkommende var 33 Procent af de indtrufne Storme varslede, og intet Varsel var udsendt, uden at der blæste Storm. Efter denne Erfaring ere Stormvarsler i 1871 blevne udsendte forholdsvis meget oftere, og saavidt Bestyreren af de daglige Veirstudier kan se, har Resultatet været meget heldigt. Navnlig har han i de sidste Maaneder af Aaret, i hvilke Stormvarsler ogsaa ere sendte til Danmark, hvor der varsles for Storme i Nordsøen og Skagerrak, havt Grund til at være tilfreds med Resultaterne af denne Virksomhed. Stormsignal-Apparatet paa Oxø har gjentagne Gange været benyttet til at melde Storm, som har været varslet i betimelig Tid. De Stormvarsler, som sendes til Danmark, efter Anmodning af den danske Telegrafdirector, benyttes ved Storm-Signal-Apparatet paa Skagen.

Studiet af Norges Klimatologi har i Aarets Løb, ligesom i det foregaaende Aar, været en Hovedgjenstand for Institutets Arbeider. De vundne Resultater ere efterhaanden benyttede dels til Bestyrerens Foredrag, dels til forskjellige Afhandlinger. I det 1ste Semester var hans Tid for den væsentligste Del optaget af Udarbeidelsen af en Række store Vægkarter, der fremstille forskjellige Dele af Norges og de tilgrændsende Landes klimatiske Forholde, navnlig Varmeforholdene i Luften og Fugtighedsforholdene. Disse Karter har han havt Anledning til at benytte ved flere Foredrag. Efter Anmodning af Professor Dr. Schübeler har han udarbeidet en kort Oversigt over Norges Klimatologi med Karter til Prof.s Værk over Norges Planteverden. Til alle disse Arbeider har han, foruden Jagttagelser fra Institutets Stationer, hvis Resultater indføres i de dertil for hver Station indrettede Protocoller, som have vist sig særdeles hensigtsmæssige, ogsaa kunnet benytte ældre Jagttagelser, udførte af forskjellige Privatmænd, hvilke, navnlig for det nordlige Norges Vedkommende, have bidraget i væsentlig Grad til at give Kundskaben om disse Landsdeles hidtil lidet kjendte Forholde en forholdsvis betydelig Sikkerhed.

Den af Institutet udgivne Meteorologiske Aarbog er fremdeles fortsat som tidligere. Aargangen for 1870 udkom i October i den forøgede Form med Jagttagelser fra 15 Stationer og en Fortegnelse over alle de Stationer, der indsende regelmæssige Observationer til Institutet, 53 i Antal. Af Aarbogen for 1871 er den ene halve Del trykt, men den anden halve

Dels Trykning har endnu ikke kunnet paabegyndes, da Observationerne fra en Station ikke ere indkomne endnu. Bestyreren haaber i ethvert Fald at faa Aarbogen for 1871 færdig til den sædvanlige Tid. Ved Anordningen af Aarbogen for 1872 vil der blive foretaget nogle Forandringer, sigtende til en hurtigere Expedition af dens Trykning og Forsendelse samt til at indskrænke Udgifterne ved Udgivelsen.

Det Antal meteorologiske Journaler, som Institutet i Aarets Løb har modtaget fra Skibsførere, er 74. Heraf er 64 fra norske Skibsførere, medens 9 fra Anker-Liniens transatlantiske Dampskibe og 1 fra en fransk Fregats Jordomseiling, modtaget gjennem en i Expeditionen deltagende norsk Søofficier. De Steder i Norge, som have leveret de fleste Bidrag, ere Christiania med 14, Tønsberg med 4, Bergen med 4 og Tromsø med 7 Journaler. Ere end de i 1871 indkomne Journalers Antal, fraregnet de fra Udlandet modtagne, noget mindre (64 mod 68) end det foregaaende Aar, saa maa de i Journalerne indeholdte Jagttagelser i videnskabeligt Værd og Godhed i 1871 vistnok sættes høiere end de tidligere. Navnlig fremhæves de udmærkede Bidrag til Bestemmelsen af Havets Temperatur, der i det sidste Aar ere indkomne i rigeligere Mængde, saavel fra Handelsmarinens, som fra Orlogsmarinens Officierer, og de værdifulde Jagttagelser fra de arctiske Egne, der ere indkomne dels fra Tønsbergs Sælfangere, dels fra Fangstskippere fra Tromsø. Over samtlige til Institutet indkomne Jagttagelser af Havets Temperatur føres en stadig Protocol, hvori de straks rubriceres, saaledes at Gjennemsnitsresultater med Lethed kan uddrages for bestemte Steder og Tider.

Iblandt de fra Fangstskipperne fra Tromsø og fra en enkelt Fangstskipper fra Hammerfest til Institutet indsendte Sager er en stor Del af geografisk Indhold, hvilke Bestyreren, overensstemmende med Jagttagernes eget Ønske, har oversendt, i reduceret og bearbeidet Stand, i Oversættelse til Dr. A. Petermann i Gotha, der stadig har tilkjendegivet sin Anerkjendelse for disses Modtagelse. Ved denne Virksomhed er vistnok Institutets Arbeidstid ikke saa lidet optaget, men Bestyreren har troet ikke at burde vægre sig forat udføre denne Tjeneste, til hvilken Institutet er nærmest, og hvis Resultater kan ventes at ville yde Oplysninger, som for Meteorologien selv ere af største Vigtighed. Som et praktisk Resultat kan nævnes, at Dr. Petermann paa Anmodning sendte Institutet et Par hundrede Exemplarer af det Kart over Novaja-Semlja og det kariske Hav, som han havde udarbeidet for en stor Del efter de norske Fangstskipperes Jagttagelser, og at Exemplarer af dette Kart bleve i Vaares gratis uddelte til alle Fangstskippere i Tromsø og Hammerfest, som ønskede det. Fra sidste Sommer foreligger atter fra de samme Kanter interessante og vigtige nye Oplysninger om Forholdene i disse Egne, hvis Bearbeidelse har krævet en ikke ringe Tid, og som for største Delen allerede ere komne Dr. Petermann i Hænde.

Jagttagelserne af Tordenveir ere blevne fortsatte paa samme Maade som i de foregaaende Aar. Beretning om Tordenveir i Norge i 1870 blev i Juni meddelt til Videnskabsselskabet i Christiania. Den trykte Beretning er i Sommerens Løb bleven uddelt til Jagttagerne.

Af de ved Institutet udførte Arbeider er i Aarets Løb følgende udgivne i Trykken:

1. Veiledning til Udførelse af meteorologiske Jagttagelser ved det norske meteorologiske Instituts Stationer. 1871. Da den i 1867 trykte Veiledning efter den nu vundne Erfaring trængte til Omarbeidelse og Udvidelse, og Oplaget af den allerede var udgaaet, saaledes at der ikke havdes Exemplarer til de nyoprettende Stationer, blev en ny Veiledning udarbeidet, trykt og omdelt til Stationerne, saaledes at disse i Begyndelsen af Sommeren bleve forsynede dermed. Samtidig udarbeidedes, trykkes og omsendtes nye Schemata til en Række af Stationerne, hvorved der ved den ved Erfaringen vundne hensigtsmæssigere Form er opnaaet en større Enhed i Observationernes Udførelse og en større Lettelse i deres Beregning. Af disse Schemata er der bleven trykt et større Oplag, saaledes at denne Forholdsregel kan ventes i Længden at ville medføre betydelig Besparelse af Tid og Udgifter.

2. Tordenveir i Norge i 1870. Særskilt Aftryk af Videnskabsselskabets Forhandlinger for 1871. Omsendt til Jagttagerne.

3. Havets Temperatur ved Norges Kyster. Trykt i „Morgenbladet" i Slutningen af 1871. I det sidste Semester har Bestyreren været beskjæftiget med at bearbeide de Bidrag til Kundskab om Havets Temperatur, navnlig i Dybet, som vare ham meddelte fra flere Kanter, for første Delen fra Krigsmarinens Officierer. Da flere Bidrag, som han kunde gjøre Regning paa, endnu ikke vare indkomne, maatte han udsætte med den endelige Redaction af den videnskabelige Afhandling over dette Emne, som han haaber at fuldende til Vaaren. Imidlertid vare flere af de Oplysninger, hvoraf han var i Besiddelse, af den Beskaffenhed, at det kunde ansees ønskeligt at de bleve offentliggjorte, navnlig for Vinterfiskeriernes Skyld, paa en mere almindelig og hurtigere Maade end gjennem en Afhandling kunde ske, og han var da saa heldig gjennem Morgenbladets Spalter at faa den forønskede Leilighed hertil. Ved dette Studium har han vundet en Oversigt over Havtemperaturens Forholde, der har tilladt ham at kunne give de Jagttagere, som ogsaa i 1872 have lovet at udføre Jagttagelser herover, mere præcise Instructioner, en tidligere var muligt. Samtlige de Institutet tilhørende Dybvandsapparater ere for Tiden i Hænderne paa Jagttagere udenfor Christiania.

4. Norsk meteorologisk Aarbog for 1870. Indeholdende daglige Observationer fra Stationerne Christiansund, Aalesund, Skudesnes, Mandal, Sandesund, Christiania, Dovre, Vards, Tromsø, Bodø, Brønø, Flore, Leirdal, Bergen, Elverum, samt Fortegnelse med Angivelse af Be-

liggenhed, Instrumenter og Tiden for Observationernes Begyndelse for de 53 Stationer, som sende Jagttagelser til Institutet. Værket er gjennem Universitetssecretæren sendt til udenlandske videnskabelige Institutioner og indenlandske Biblioteker.

Det Arbeide over Nedbørden i Norge, som var paabegyndt i 1870, er bleven fortsat i Begyndelsen af 1871, med Bistand af Observator Åstrand i Bergen. Senere har andre Arbeider ikke levnet Bestyreren Tid til at fortsætte. De vundne Resultater ere dog saavidt fuldstændige, at de kunne blive meddelte i den Oversigt over Norges Klimatologi, som han har udarbeidet til Prof. Schübelers Værk om Norges Planteverden.

Over den Storm, der, usædvanlig for Sommermaanederne, brød ud den 25de August 1871 paa det sydlige Norges og Sveriges Kyster, har Bestyreren paabegyndt en Studie, hvoraf han meddelte de foreløbige Resultater til en Mand i Gøteborg, der ønskede samme til Støtte for Forslaget om Bevilling af Midler til Oprettelse af et meteorologisk Observatorium i Gøteborg. Forslaget er desværre ikke gaaet igjennem. Ved Henvendelse til flere Meteorologer i det nordlige Europa har han modtaget en stor Mængde Jagttagelser over denne Storm, og venter flere endnu, førend Bearbeidelsen deraf kan foretages.

Institutets Bibliothek er i 1871 blevet forøget med 99 Numere, saagodt som udelukkende Gaver. Tilvæxten var i 1870 86 Numere.

Institutet har i Sommerens Løb været besøgt af flere Meteorologer fra Udlandet, nemlig Mr. Glaisher fra Greenwich Observatoriet, Mr. Scott, Director for Meteorological office i London og Captein Hoffmeyer fra Kjøbenhavn.

Fra den 10de Juni til den 28de August var Bestyreren fraværende fra Christiania paa Inspectionsreise til Stationerne. Paa Reisen inspiceredes Stationerne i Bergen, i Aalesund, i Christiansund, i Throndhjem, paa Ytteroen. Fra Throndhjem reiste han til Røros, hvor en ny Station blev oprettet i Bergstaden. Instrumenterne opstilledes i Bergskrivergaarden og Observationerne udføres af Bergskrivercontorets Personale. Fra Throndhjem reiste han nordover med Dampskib, inspicerede Stationerne Bodø og Tromsø og kom over Hammerfest til Alten, hvor en ny Station oprettedes i Bosekop paa Telegrafstationen. Fra Alten reiste han til Østfinmarken, inspicerede paa Veien Stationerne i Hammerfest og Vardø. Fra Vadsø gjorde han en Tur over til Sydvaranger, hvor en ny Station oprettedes paa Elvenes. Under Opholdet senere i Vadsø fik han der oprettet en Station paa Telegrafcontoret. Paa Tilbageturen fra Østfinmarken fik han atter Anledning til at besøge Stationerne i Vardø, Tromsø, Bodø og Bergen, og paa en Tur til Hardanger at oprette en Station i Ullensvang.

Nytten af Inspectionsreiserne fremtræder stedse paa det klareste. Denne Sommer havde han især Anledning til at erfare den ved Besøget paa Sta-

tionerne i det nordlige Norge, der siden sidste Inspection havde undergaaet flere Forandringer.

Paa Reisen benyttede han Anledningen til at udføre en hel Række af Sagttagelser af Havets Temperatur, der i høi Grad have hjulpet ham til en rigtigere Opfatning af disse Forholde. Ligesaa havde han Anledning til at holde Foredrag over Varmeforholdene i Norge, i Bads, i Hammerfest og i Bergen. Til disse Foredrag benyttede han de samme større Vægkarter, som han havde benyttet til sine Foredrag ved Universitetet.

I Aarets Løb ere ingen Forandringer foregaaede ved Institutets Personale. Første Assistent, Hr. C. de Seue, bestyrede Institutet under Bestyrerens Inspectionsreise.

Af nye Instrumenter er anskaffet 50 Thermometre fra Ødermann i Sverige, 2 Kapselbarometre af Olsen i Christiania, 8 Regnmaalere med Maaleglas, et Dybvandsthermometer af Casella i London samt nogle Thermometerstativer, et Blylod og en Lodline.

Bestyreren har nu Udsigt til fra Høsten 1872 af at kunne erholde et passende Locale for Institutet i den Bygning, som opføres til Locale for Christiania Sømandsskole i Nordahl Bruns Gade.

7. Det physikalske Cabinet.

Til Bogsamlingen er i Aarets Løb erhvervet Fortsættelserne af de Journaler, som holdes, og af nogle Værker, hvoraf enkelte Bind tidligere ere anskaffede.

Instrumentsamlingen er i Aarets Løb forsøget med: 2 Stave af Træ til longitudinelle Svingninger samt 4 Klemmer til samme, en Bursole med Dioptera paa Stativ, en Magnetnaal i Kasse (efter Hansteen), et Reisebarometer i Futeral, et Telegrafapparat, det i Danmark autoriserede Apparat til Bestemmelse af Lysoliers Antændelsestemperatur.

Forøvrigt maa Bestyreren beklage, at endel Apparater, som han havde tænkt at anskaffe fra Paris, ikke hidtil have været at erholde paa Grund af den Forvirring i Forholdene dersteds, som foranledigedes ved den sidste Krig. De gamle Forbindelser, Cabinettet havde, ville vanskelig igjen komme i fuld Orden, før Bestyreren eller en Anden paa Cabinettets Vegne faar Anledning til personlig at træde i Forbindelse med Vedkommende.

8. Det metallurgiske Laboratorium

frequenteredes i 1ste Semester af 2 Studerende, og i 2det Semester af 3 Studerende, der beskjæftigede sig med quantitative Analyser.

Til Laboratoriet er anskaffet foruden de almindelige Forbrugsgjenstande, en Consol af Birketræ som Fod for en chemisk Vegt, Bunsens Filtrerapparat og en Vogreol.

Bogsamlingen er paa sædvanlig Maade forøget med de af Laboratoriet holdte Journaler. Desuden er anskaffet: Grundriss der Eisenhüttenkunde von Dr. Hermann Wedding, og Anleitung zur quantitativen chemischen Analysen von Dr. C. Remigus Frisenius, erste Lieferung.

9. Den technologiske Modelsamling

er ikke bleven forøget. Reparation og Oppudsning af ældre Modeller har været fortsat. Professor Guldberg vil i Fremtiden erholde Adgang til, i Forening med den nærværende Bestyrer, Professor Münster, at drage Omsorg for Samlingens Forøgelse.

10. Det chemiske Laboratorium.

Paa Laboratoriet arbeidede i første Semester 8 Studenter og 15 Farmaceuter, der havde betalt det lovbefalede Gebyr; 6 Studenter havde søgt Collegiet om Friplads og 14 Praktikanter havde som Viderekomne af Bestyreren erholdt Friplads.

I andet Semester arbeidede 21 betalende Studenter og 10 betalende Farmaceuter samt 3 Studenter, som af Collegiet vare tildelte Friplads. 13 Praktikanter erholdt som Viderekomne Plads paa Laboratoriet uden Betaling. Nogle mindre videnskabelige Undersøgelser, som ere udførte af disse, ere blevne meddelte i Videnskabsselskabet. Laboratoriet benyttedes desuden af 12 Praktikanter for kortere Tid til Udførelse af enkelte Undersøgelser.

I begge Semestre, især i andet, var Laboratoriet saa overfyldt af Praktikanter, at mange, som ønskede at erholde Plads, maatte afvises. Ved Udgangen af andet Semester var der endnu 10 Studerende, der havde meldt sig i Semestrets første Halvdel, som ingen Plads havde kunnet faa.

Paa Grund af Laboratoriets Underballance har i Aarets Løb ingensomhelst større Indkjøb kunnet foretages. Laboratoriet er blevet forsynet med det for det daglige Behov allernødvendigste af Forbrugsgjenstande og Bibliotheket er bleven forøget med Fortsættelse af de Verker, hvorpaa tidligere var abonneret.

11. Mineralcabinettet.

I 1871 er Byttesendelserne fortsat, nemlig med Professor Scacchi i Neapel, Geschworner T. Dahll, Kgl. teknologisk Institut i Stockholm, Dr. Feuchtwanger i New-York, Mr. P. du Chaillu, Professor Johnstrup ved Kjøbenhavns Universitet, Ingenior Aamodt Fredrikshald.

Indbragt er Sviter af Haandstykker, samlede paa de geologiske Reiser ved Direktør Hauan, ved Geschworner T. Dahll, ved Bestyreren; derhos Haandstykker fra en Stipendiereise ved Cand. real. O. Schiøtz.

Ved Kjøb er anskaffet nogle Brynestene, Hvalben, Granitstykker. Der-

hos er anskaffet nogle slebne Bergarter, trykte Plakater, videre Æsker samt af Karter og Bøger Sydows Væggekarter og Nyt Mag. f. Naturv.

Bortgivet er en Haandstykkesamling til Hamar Stifts Lærerseminarium samt Haandstykker til Museet i Throndhjem.

Solgt er en Mineralsamling til Amerika (gjennem Hr. Boghandler Gram) samt en Haandstykkesamling til Nissens Latin- og Realskole.

Inventariet er efterseet, og Mineralkabinettet er inspiceret under Høstsemestret ved Dhrr. Professorer Rasch og Christie, som fandt Alt i bedste Orden.

Et nyt Rum i Loftetagen er indredet med Overlys og Pulte. Her er Malm- og Hytteprodukter fra Landets Berg- og Hytteværker udstillede ved beredvillig Imødekommen fra Værkernes Eiere og Bestyrere.

Af de indkomne Gaver ere de væsentligste:

Fra Ingeniør Theiste Enkriniter, fra Amtmand Sibbern Konglomerat, fra Storthingsmand Bennemo Skjæl, fra Sveriges geologiske Undersøgelse: Karter, fra Geschworner T. Dahll Monazit, fra Pastor Esmark Eukolit, fra Froken Esmark Ortocer, fra Værksbestyrer Johan Dahl Apatit og Skrifterts, fra Stipendiat G. O. Sars Fossiler, samlede ved Prof. Sars, fra Overstiger Friis Disten, fra Professor Esmark Haandstykker fra Californien, fra Professor Vogt Bergkrystal, fra Stud. real. Hartmann Talit i Pragtstykke, fra den Rosenthalske Expedition ved Stud. real. Aagaard*) Fossil fra Waigatsøen, fra den geografiske Opmaaling Prøver fra alle i Aar bestegne Toppe.

Fremdeles Samlinger af Malme- og Hytteprodukter, indsendte fra følgende Værker ved Bestyrerne: Bitersøens Værk, Jarlsberg Værk, Meraker Værk, Kaafjord Værk (vide Aarsberetning f. 1870).

Endelig forskjellige Gaver fra Professor Schübeler, Prof. Waage, Prof. Rygh, Adjunkt Vendixen, Høiesteretsadvocat C. Lasson, Storthingsmand Richter, Missionær Kjelland, Amanuensis Helland, Værkseier Haneborg, Student Lorange, Maler Skari o. fl.

Fra de i 1871 med Bidrag af Hjelmstjerne-Rosenkroneske Legat foretagne tvende Excursioner med de Studerende hjembragtes som sædvanligt meget og værdifuldt Materiale af Mineraler, Bergarter og Fossiler, nemlig fra Excursionen 14—17de Juni til Krokkollen, Lierdalen, Hortekollen, Vigersund, Skutterud, Oxeiekollen (ialt 11 Deltagere), og fra Excursionen 1—5te September til Holmestrand, Langø, Birkø, Kummerø, Løvø, Mulaasen. Disse Excursioner synes fremdeles at vække stigende Interesse, ligesom de vise sig gavnlige som Øvelser for de Studerende til at se og iagttage selv, hvorhos et rigeligt Udbytte for Universitetets Samlinger altid indkommer ved Studerendes, Amanuensers og Bestyrers fælles Bestræbelser. Dette Materiale bliver efter Hjemkom-

*) Aagaard erholdt af Conto „blandede og tilfælde Udgifter" 40 Spd.

sten ordnet og bestemt i det mineralogiske Auditorium, hvor det hver Gang fylder alle Borde og Pulte.

12. Det botaniske Museum

har i Aarets Løb modtaget flere Gaver, hvoraf især maa fremhæves: en Samling Planter fra Rosenthals Expedition til Nowaja-Semlja af Hr. Stud. real. Aagaard; enkelte Frugtformer og andre Plantestoffe fra Californien af Prof. Esmark; en Samling af Liebmanns mexicanske Planter ved Prof. Lange; danske Planter fra samme; nyhollandske Planter fra Dr. Ferdinand Müller i Melbourne; Planter fra de svenske Nordpolsexpeditioner ved Prof. Andersson.

Conservator Blytt har i begge Semestre daglig arbeidet paa Museet paa samme Tid, som han har ført Tilsyn med de Studerende, som meget flittig benytte Museets Samlinger.

Under Udarbeidelsen af den resterende Del af Norges Flora har Conservator Blytt gjennemgaaet og bestemt betydelige Dele af det norske Phanerogamherbarium.

Samlingen for den anvendte Botanik og Physiologi, som ved Udgangen af Aaret 1870 bestod af 3,300 Numere, er i Aarets Løb bleven forøget med omtrent 100.

Af det Hjelmstjerne-Rosencroneske Legat var for Sommeren 1871 af Collegiet bevilget 60 Spd. til Udgifter paa botaniske Excursioner med de Studerende i Christiania Omegn. I Sommerens Løb foretog Conservator med de Studerende flere Excursioner saavel i Byens nærmeste Omegn som i Aker, Nordmarken og Krogskoven. Disse Excursioner have været af megen Nytte for de Studerende.

13. Den botaniske Have.

I det forløbne Aar er der, af de i tidligere Beretninger anførte Grunde, ikke udgivet nogen Frøcatalog. Haven har dog fra de Anstalter i Udlandet, hvormed den staar i Forbindelse, modtaget omtrent 1800 Portioner Frø af 1—2—flerraarige Planter samt Træer og Buske.

Fra den botaniske Have i Hamburg har man modtaget en meget værdifuld Samling af levende Planter, hvoriblandt særlig maa fremhæves 25 Arter af tropiske Orchideer, som tidligere ikke fandtes her. En hel Del for Haven nye Arter ere ogsaa vundne ved Bytning med Handelsgartnere her i Byen.

Blandt mindre Gaver kan nævnes friske Rødder af Veratrum album Lobelianum indsendte fra Østfinmarken af Forstmester Norman.

Som Vederlag for den ovenfor nævnte Planteſamling fra Hamburg er der herfra afgivet en temmelig betydelig Samling af levende Fjeldplanter og andre for Norge eiendommelige Vextformer.

Det Parti paa Nordſiden af de nye Vexthuſe, der tidligere var bevoxet med endel Vildtræer, ſom for Størſtedelen havde ſaaet ſig ſelv og ſom derfor lige ved Indgangen til Haven gjorde et ubehageligt Indtryk, er nu ryddet. Det hele Stykke, ſom er paaført Jord, planeret, indfattet paa alle Kanter med Hegn af forſkjellige Buſke og Træer og anlagt paa tidsmæssig Maade, skal for Fremtiden bruges til at optage ſamtlige Koldhusplanter (med Undtagelſe af Coniferer), der om Sommeren flyttes ud. Det blev første Gang taget i Brug i 1871 og viſte ſig i alle Dele meget hensigtsmæssigt.

Den i flere Aarsberetninger omtalte Plan, ſaavidt mulig at ſamle i en Gruppe eller Række alle de forhaandenværende Arter og Former af ſamme Slægt af Buſke og Træer, er i flere Retninger bleven fortſat.

Størſtedelen af Træer eller Buſke, ſom ere udplantede paa forſkjellige Steder, for at repræſentere en beſtemt Art eller Varietet, ere forſynede med nye Etiketter af Zink. Der er Grund til at tro, at disſe ville vise ſig at være baade billige, varige og i enhver Henſeende ſvarende til Øiemedet.

I de ſidſte 8—10 Aar har Havens Directeur hvert Aar fra Træſkolen ſendt et ſtørre eller mindre Antal Arter af fremmede Træer og Buſke til forſkjellige Steder i det nordlige Norge forat faa disſe prøvede baade i plantegeografiſk og andre Retninger. Denne Fremgangsmaade, hvortil ogſaa maa regnes Udbredning af forſkjellige Slags Træfrø, har allerede givet meget intereſſante Reſultater og er ligeledes bleven fortſat i det forløbne Aar.

Den til et nyt Vexthus paa Tøien bevilgede Sum 10,700 Spd. er bleven overſkreden med et Beløb af 170 Spd. 67 ß hvilket Beløb det Kgl. Kirke-Departement har ſamtykket i at føres til endelig Udgift for Univerſitetskaſſen.

14. Den zoologiſke Samling.

Med Hensyn til Prof. Esmarks Virkſomhed ved Muſæet, da har han ligeſiden ſin Tilbagekomſt fra Reiſen til America i Begyndelſen af Juli*) arbeidet hver Dag 8 à 10 Timer dels med at opſtille de under Reiſen indſamlede Naturalier, dels med at beſtemme de i Muſæet opbevarede Arter af Picidæ (hakkespetartede Fugle), hvoraf Muſæet har omtrent 50 Arter. Han har ſiden ſin Hjemkomſt opſtillet omtrent 1,500 Glas, men der ſtaar endnu overmaade meget tilbage uopſtillet. Samlingen har nu efter en nylig foretagen Optælling et Antal af 9,670 opſtillede Glas. Naar det Øvrige, ſom

*) Det zoologiſke Muſæums Beſtyrelſe og ſpecielle Tilſyn var, ſaaledes ſom i Univerſitetets Aarsberetning for 1870 er anført, under Prof. Esmarks Fraværelſe anbetroet til Cand. philos. Robert Collett, ſom med Iver og Nidkjærhed har udført dette Hverv uden nogen Godtgjørelſe.

henstaar, bliver opstillet, vil Samlingen komme til at indeholde mindst 12,000 Glas. Af Pattedyr er udstoppet 40 Exempl., af Fugle 37 Exempl. foruden Enkelte omstoppede. Arbeidstiden for Præparanterne er nu forlænget fra 4 til 8 Timer daglig, saa at Udstopningen i det kommende Aar vil gaa rastere. I Aarets Løb have Præparanterne været forhindrede fra Udstopning, ved at hjælpe til ved Opstillingen af Glassene.

Musæet er i Aarets Løb bleven ganske betydeligt forøget med alle Slags Dyr. Den største Mængde udgjør de under Prof. Esmarks Reise paa Vestkysten af Nord- og Central-Amerika indsamlede Dyrformer. Dernæst har flere Skibskapitainer med sædvanlig Liberalitet indsendt som Gaver til Musæet en stor Mængde Dyr. Blandt disse kan nævnes: Skibsfører Ingvardsen i Flekkefjord, som foruden 2 levende Næsebjørne har indsendt Fiske fra Laplata-Floden; Skibsf. Edu. Due i Grimstad, Fiske, Konkylier og Koraller; Skibskap. Thisted i Christiania, en Samling af Fugle fra Brasilien samt en Del lavere Dyr; Mr. Archer, et stort Antal Insekter fra Queensland, Australien; Skibskap. Pedersen i Tønsberg, flere Fiske og Sødyr fra New Zealand; Cand. theol. Kjelland, Slanger, Skorpioner, Myriopoder, Krustaceer og mange andre lavere Dyr, dels fra Zululandet, dels fra Kysten ved Port Natal; Dr. Rutall ved Generalconsul Åkerblom i Rio Janeiro, en meget stor Samling af Reptilier og Batrachier, 58 Fiske, 27 Krustaceer, 23 Echinodermer fra Brasilien; Skibskap. Ellertsen i Tønsberg, flere Reptilier, Fiske og lavere Dyr fra Australien; Skibskap. Fremming, flere Fiske og Krustaceer fra Akyab; Styrmand Steinert, Slanger, Fiske og lavere Dyr fra Honduras; Styrmand Klyver, Insekter, Skorpioner og Meduser fra Laguna de Carmen; Skibskap. Thorsen i Horten, Konkylier og Echinodermer fra Akyab og Mauritius, Slanger, Krustaceer fra Asuncion samt Huden af en stor Alligator; Stud. Eyde i Arendal, flere Slanger, Myriopoder og Arachnider fra Vestindien; Forstkandidat Wessel-Berg, flere Krybdyr fra Bayern.

Blandt Giverne af indenlandske Dyr kan nævnes Stipendiat Sars, en Samling af Echinodermer, hvoriblandt flere af ham opdagede nye Arter; Cand. Robert Collett, flere indenlandske Fugle; Kjøbmand Esmark i Brevig, en Sothøne (Fulica atra); Seminariebestyrer Kaurin i Tromsø, 2 Hanner og en Hun af Pragtedderfuglen (Sommateria spectabilis); Malermester Pedersen i Tromsø, 2 Hanner og 1 Hun af Stellers And (Fuligula Stelleri) Bager Schröder, en Guldfasan; Skolelærer Svendsen i Laurvig, et Exempl. af den sjældne Hærfugl (Upupa epops); Cand. jur. Landmark i Christiania, flere indenlandske Fugle; Distriktslæge Follum i Bosekop i Alten Commatula Eschrichti (ny for den skandinaviske Fauna), Skibsreder Sv. Foyn i Tønsberg, et 6 Alen langt Hvalfoster.

De pekuniære Resourcer have ikke tilladt at gjøre større Indkjøb; blandt disse kan her blot nævnes et Par Arter sjeldne Fugle, nemlig Han og Hun af Apteryx Mantelli og et Slags Paradisfugl, Diphyllodes

magnificus, som alle indkjøbtes for en billig Pris under Prof. Esmarks Reise i Amerika.

Afbenyttelsen af Samlingen er betydelig tiltaget, hvorfor Bestyreren har ladet Læse-Værelset være aabent for de Studerende fra Kl. 9 Formiddag til Kl. 7 Aften. For Publikum har Samlingen været aaben 3 Dage i Ugen i 2 Timer hver Dag, og vinder Samlingen stadig større Interesse. Det kunde vistnok være interessant at vide de Besøgendes Antal om Aaret, men Bestyreren har ikke kunnet afse nogen Betjent til at optage nogen saadan Fortegnelse. Kun i Markedsdagene har en saadan Optælling fundet Sted, og ifølge denne blev Samlingen i disse Dage besøgt af 5,078 Individer. Hvis man, ligesom i Bergens Museum, vilde tillade, at Samlingen benyttedes til Undervisning for Skolediscipler og da daglig regne disse til de Besøgendes Antal ligesom ogsaa de Studerende, som daglig frequentere de zoologiske Forelæsninger, hvortil Samlingens Specimina benyttes, eller Antallet af de Studerende, i Lighed med Disciplene i Bergen, som indfinde sig ved Demonstrationerne i Samlingerne, da vilde Antallet af Besøgende paa denne Maade stige op til over 100,000.

For saa meget som muligt at udbrede populær Kundskab om Dyrene, er Bestyreren Prof. Esmark stadigt tilstede i Samlingen i de Timer, som den er aaben for Publikum, og meddeler da Enhversomhelst Oplysninger eller, rettere sagt, Best. holder et populært Foredrag, idet han leder de Besøgende omkring og meddeler dem det Interessanteste ved de fremviste Dyr. Best. har tydelig bemærket, at disse hans Foredrag have været modtagne af Publikum med megen Opmærksomhed og Velvillie. Til samme Tid meddeler han de Studerende, som henvende sig til ham, de Oplysninger, som attraaes.

De af Collegiet til det zoologiske Museums Inspection udnævnte Professorer, C. Boeck og Boss, have afgivet følgende Beretning, der blev oversendt Professor Esmark til Erklæring:

„Vi have fundet Museet i bedste Orden, hvorhos vi formene, at der for dets Vedligeholdelse og Samlingernes hensigtsmæssige Opstilling er gjort, hvad der kunde udrettes med den Hjælp, som har staaet til Raadighed.

Det maa imidlertid ansees paatrængende, at en stor Mængde Præparater, som henligge i Magazin, maa blive opstillede, og at Dele af Museet, som endnu ikke ere tagne under Behandling, maa blive systematisk ordnede.

I Magazinet ligge en hel Del Skind af Pattedyr og Fugle, til hvis Præparation og Opstillen udfordres øvede Præparanter. Det har været et Uheld for Museet, at Præparanter, som have arbeidet tilfredsstillende, efterhaanden ere fratraadte sin Funktion; saaledes tog en ældre Præparant sin Afsked, da han af Collegiet blev ansat som Vagtmester; en anden gik over i en anden Livsstilling; en tredie maatte gives Afsked paa Grund af Sindssygdom, og endelig har nu en fjerde taget Afsked for at blive Betjent ved Universitets-Bibliotheket.

Det vil indsees, at der maa hengaa længere Tid, inden en ny antagen Præparant kan opnaa fornøden Færdighed og at den fungerende Conservator maa anvende megen Tid for at give ham fornøden Veiledning. Derhos vil een Præparant under de forhaandenværende Forhold være aldeles utilstrækkelig, naar der er Spørgsmaal om inden en nogenlunde rimelig Tidsfrist at faa oparbeidet det righoldige Material.

Museets Conchylie- og Insektsamlinger ere endnu ikke ordnede og systematisk opstillede; en stor Del af disse Samlingers Specimina ere endnu ikke bestemte. Vi antage, at Gjenstandene lettest og hurtigst kunde bestemmes, om de forskjellige Dele af disse Samlinger efterhaanden bleve sammenlignede med andre Samlingers Specimina, hvilket for en større Del kunde foregaa i Kjøbenhavn, hvor de naturhistoriske Samlinger i den senere Tid ere blevne systematisk ordnede og opstillede af flere ansatte Intendanter og Amanuenser.

For Opstilling af forskjellige mere mærkeligt udseende Dyrformer er i Museet anskaffet Udstillingskasser, og der findes Rum, som ere bestemte for nogle mindre Skabe, hvoraf et til Model forefindes, hvilke ogsaa skulle tjene til Opstilling af udmærkede Exemplarer. Det er ønskeligt, at de manglende Skabe blive forfærdigede og at disse og Kasserne blive fyldte med passende Specimina, hvoraf der antages i Museet ikke at mangle fornødne Exemplarer. Opstillingen af saadanne vilde ikke alene være en Pryd for Museet, men vilde ogsaa være til megen Nytte for de Studerende. Vi antage at denne Opstilling kunde udføres ved midlertidig antagne Amanuenser under Professor Esmarks Veiledning.

For Museet er endnu ikke forfattet nogen almindelig Catalog, som vi maa anse at være af Vigtighed for dem, som ville benytte Museet for noget specielt zoologisk Studium og som altsaa maa ønske at vide, hvad der findes i Museet.

Vi formene, at denne Catalog hensigtsmæssigst vilde være at indrette paa den Maade, at hvert i Museet opstillet Specimen antegnedes paa et særskilt Blad og disse Blade ordnedes og sammenhæftedes saaledes, at nye tilkomne Blade med Lethed kunde indlægges paa sit Sted i systematisk Række.

Forfattelsen af Catalogen vilde udfordre adskillig Tid, men Udførelsen af Arbeidet vilde formentlig let kunne bestrides af en midlertidig antagen Amanuensis, da de i Museet indordnede Specimina ere betegnede, saa at Arbeidet kun vilde bestaa i en Afskrivning. Naar Catalogen først blev udarbeidet for de Specimina, der nu ere opstillede, vilde det ikke volde nogen Vanskelighed at fortsætte dermed, efterhvert som nye Præparater indførtes i Museet.

Vi skulle tilføie, at af de af Professor Esmark paa hans Reise i America indsamlede Dyr allerede omtrent 1,500 Glas vare komne ind i Museet."

Professor Esmark har hertil blandt Andet anført Følgende:

„Inſpektionen anfører, at den „anſer det paatrængende, at en ſtor Mængde Præparater, ſom henligge opbevarede i Magazin, maa blive opſtillede." Forſaavidt hermed menes den Mængde Skind af Pattedyr, ſom opbevares i Magazinet, da maa Beſtyreren hertil ſvare: at forat opſtille diſſe udfordres der mindſt 2 ſaa ſtore Rum, ſom det, hvori dette Slags Dyr nu ere opſtillede. De kunne ſaaledes ikke opſtilles af Mangel paa Rum og dette ſaameget mere, ſom man har ſeet ſig nødſaget til at anvende den ſtørſte Del af det i Rummet værende Galleri, ſom var beſtemt for Pattedyr, til Opſtilling af Fiſke, Mollusker, Echinodermer eller overhoved til Spirituspræparater. Selv diſſe kunne ikke længere rummes der uden ved at anbringe de rumbeſparende Cylinderſkabe, hvilket for Tiden ſker.

Alle mindre Fugleſkind opbevares i de for andre lavere Dyrklaſſer beſtemte Skabe, ſom ere forſynede med Laas og hvori de ligge i en ſyſtematiſk Orden. Tidligere bleve de opbevarede paa Hylder i Loftmagazinet, men for det Første var det umuligt der at holde dem i Orden, og for det Andet bleve de ſaa gjennemtrængte af Støv og tildels ødelagte, at Beſtyreren ſaa ſig nødſaget til at opbevare dem paa den ovenanførte Maade. Hertil kommer, at enkelte Skind ere koſtbare og koſte henved 20 Spd. Stykket. Da Rummet, ſom optages af Fuglene, endnu kan optage en Del Fugle, ſaa har han iſær drevet paa Udſtopningen af diſſe; men der er al Sandſynlighed for, at ogſaa en Del af det for dem beſtemte Rum maa benyttes til Opſtilling af Specimina i Spiritus, og naar den Tid kommer, ſom ingenlunde er fjern, ja maaſke om et Par Aar, ſaa vil al Udſtopning ophøre. Beſtyreren har gjentagne Gange i de ſenere Aar gjort opmærkſom herpaa.

Alle Muſæets Konchylier, ſom med ſine Dyr opbevares paa Spiritus, ere fuldſtændigt beſtemte og ordnede. Ligeledes ere alle indenlandſke i tør Tilſtand opbevarede, ſaavel Land- ſom Ferſkvands-Mollusker ſamt alle indenlandſke Saltvandsmollusker, fuldſtændigt beſtemte og ordnede. Af de udenlandſke Konchylier haves en ſtor, ligeledes ſyſtematiſk ordnet Samling, men hertil er der i flere Aar tilkommet flere mindre Samlinger og enkelte Stykker, ſom af Mangel paa Literatur ikke ere indordnede. Det vil derfor blive nødvendigt, ſom ogſaa Inſpektørerne foreſlaa, at ty hen til Udlandet forat faa dem beſtemte i muligſt kort Tid.

Af Inſekter haves en aldeles udmærket Samling af norſke Arter, alle ſyſtematiſk opſtillede. Kun henſtaar af Dipterne nogle Arter, ſom ere indſendte af de for Stipendier reiſende unge Mænd, og ſom ikke endnu ere indlemmede i Samlingen.

Af udenlandſke Inſekter haves en ſyſtematiſk ordnet Samling, ſom i ſin Tid indkjøbtes af Provſten Deinboll og en anden indkjøbt af Dupont, hvortil kommer flere indſendte Samlinger, hvilke alle burde ombeſtemmes

og sammenordnes, men dette lader sig ikke udføre her med de faa literære Hjælpekilder, som staa til Bestyrerens Tjeneste. Hertil kommer, at det er et uhyre vidtløftigt Arbeide, som kan indsees deraf, at man nu kjender over 100,000 Insekter. De kunne derfor ikke bestemmes uden ved Siden af udenlandske Samlinger.

Samlingen af Krybdyr og Fiske har Bestyreren hidindtil holdt à jour i en systematisk Orden, men da der i den senere Tid ere indsendte mange fra Sydhavet og fra andre fjerne Egne, til hvis Bestemmelse han ganske mangler Literatur, maa disse henstaa indtil Videre.

Angaaende Udstillingskasserne, da begyndte Bestyreren med at ordne en systematisk Samling i dem, men da han fandt, at Mol trængte ind og ødelagde det Opstillede, maatte han ophøre dermed. De manglende Udstillingskasser, bestemte til Koraller, har han af Mangel paa Penge ikke kunnet anskaffe. Det er saaledes nødvendigt, at Rummet forøges ved Tilbygninger, og at man ved at andrage om et større Annuum til Bibliotheket erholder flere literære Hjælpekilder."

15. Den anatomiske Samling.

I 1871 ere 38 Præparater blevne tilføiede Samlingen, saa at det samlede Antal af Præparater ved Aarets Udgang udgjorde 1,428. Derhos ere 26 nye Præparater blevne indsatte i Samlingen istedetfor lige saa mange kasserede.

Anatomikammerets Bibliothek er forøget med et nyt Værk og med Fortsættelse af de Værker, hvorpaa er subscriberet, men som endnu ikke ere fuldstændigt udgivne. Ved Aarets Ende eiede Bibliotheket 454 Værker og Plancher.

16. Den pathologiske Samling

er forøget med 26 pathologisk-anatomiske Præparater, en Del Bøger, (Fortsættelse af Virchows Archiv og Archiv für Heilkunde), et simplere Mikroskop samt enkelte mindre Apparater for mikroskopisk Brug.

17. Samlingen af zootomiske Præparater.

Tilvæxten har været fra No. 4,914 til No. 5,018 nemlig ved:

Skeletter af	Mammalia	3
—	» Aves	4
Cranier	» Mammalia	4
—	» Aves	8
Andre osteologiske Præparater . . .		63
Præparat. af Aandedrætsorganerne .		10
—	» Digestionsorganerne .	1
	Lateris	93 Numere.

	Transp.	93 Numere.
Præparat. af Forplantelsesorganerne		2
— til Oplysning om Udviklingen		2
Forskjellige Præparater		3
Derhos Gibsafstøbninger af forskjellige		
Ben af Didus ineptus		13
		113 Numere.

Alle Glas med Præparater er forsynede med nye Numeretiketter.

Efter at den tidligere Betjent af Kollegiet var afskediget, blev J. J. Høgberg ansat som Betjent ved den zootomiske Samling fra 15de August 1871 at regne.

18. Samlingen af fysiologiske Apparater.

I de nærmest foregaaende Aarsberetninger er anført, at der for den fysiologiske Samling ikke var anskaffet noget væsentligt Nyt, da Hensigten var at benytte en efterhaanden opsparet Sum af det til den zootomisk-fysiologiske Samling bevilgede Annuum til et større Indkjøb paa en Gang. Saadant foregik ved Stipendiat J. W. Müller, der i afvigte Aar foretog en Reise i Tydskland, idet han for Samlingen anskaffede Apparater til Beløb af nært 600 Spd.

Blandt de til Samlingens Forøgelse indkjøbte Sager kunne nævnes: 1 Modstandsskala, 1 Kompressorium, 1 Respirationshane med Kanule med T formige Rør, 1 Apparat for Blodløbsunderskogelse, forskjellige Elektroder, 2 Luper, 1 Pflügers Myograf, 3 Strømsluttere, 3 Vohlske Strømvendere, 2 Du Bois Sledeapparater, 1 Rheochord, 1 Muskeltelegraf, 2 upolariserbare Elektroder, 1 Speilbussole med 5 Ruller, 1 Wheatstone Bro, 1 Meterskala, 1 Asæsekikkert, 1 Præparermikroskop, 1 stor Kymograf, 1 Dobbeltmanometer, 1 Sekundmærkerapparat, 2 Strømuhre med Tilbehør, 1 mindre Elektromagnet, 4 Jernstativer, 1 fuldstændig Kaninholder, 3 Groves Platinelementer, 3 Par forskjellige Elektroder, 6 Arterieklemmer, 1 Kanule for Hunde, 1 elektrisk Strømafbryder, 1 Rheotom, 4 Danielske Elementer, 1 Thermometer $^1/_5{}^\circ$, 1 Kjøler af Glas, 1 Horopterapparat, 1 Recipient med Glasplade, 1 Vaterpas, 1 Kompas, 1 Tørreskasse, 1 Afdampeapparat, 1 Lodrør, 1 Taffelvægt, 1 Decimalvægt, forskjellige Gramvægtslodder, 1 Thermosøile af Wismuth og Antimon, 1 Platindigle, 1 Agatmorter, 1 Klorkalciumrør, 1 Eudiometer, 2 Absorptionsrør, 5 Pipetter samt nogle mindre Sager.

19. Samlingen af farmakologiske Præparater

har modtaget en værdifuld Gave af brasilianske Droguer fra Dr. Packerd gjennem Konsul Åkerblom. Gaven ankom henimod Aarets Slutning men er endnu ikke ordnet. En nærmest for de Studerende bestemt Samling af Præparater er anlagt og vil i indeværende Aar blive færdig og omfatte cirka 300 Nummere. Ældre Præparater i Samlingen ere delvis fornyede,

men endnu er Antallet af kasſable Præparater ſtort. Bogſamlingen er ſuppleret og forøget og har navnlig været benyttet af de farmaceutiſke Studerende.

Ved Slutningen af Aaret blev Anatomikarl Jacobſen antagen mod en Godtgjørelſe af 2 Spd. maaneblig til at beſørge Opvartning og Renholdelſe ved den farmacologiſke Samling. Godtgjørelſen udredes af Konto blandede og tilfældige Udgifter ſom Renholdelſesudgift.

20. Samlingen af chirurgiſke Inſtrumenter og Apparater.

Samlingen af Inſtrumenter og Apparater udgjør nu 1,411 Numere og er i 1871 bleven forøget med 54 Nummere, hvoraf 44 Numere ſom teſtamentariſk Gave fra Dr. Auzias-Turenne.

Bogſamlingen udgjør 125 Numere, hvoraf 9 Numere ere tilkomne i 1871.

21. Samlingen af obſtetriciſke Inſtrumenter og Bandager

er i Aarets Løb forøget med 12 og udgjør nu 258 Numere foruden nogle Bøger.

22. Den archæologiſke Samling

har i 1871 ikke modtaget nogen Tilvæxt.

Prof. Zahn i Berlin tilbød i Juli 1871 at overlade Univerſitetet en Samling Gibsafſtøbninger af Antiker, ialt 102 Stykker til en Pris af 434½ Thaler, men Kollegiet beſluttede ikke at modtage dette Tilbud.

23. Samlingen af Grubekarter, Atlaſſer etc.

Til denne Samling er der efter Beſtyrerens Opgave bleven anſkaffet en Globus med Jordoverfladen i Relief, ſamt 2 Relieftarter, et over Sverige og Norge og et over Schweitz.

Den i Aarets Løb ſtedfundne Diskuſſion om Midlerne til at forebygge Overſtridelſer af de videnſkabelige Samlingers Annua ledede til en Beſtemmelſe om, at ingen Regning, ved hvis Udbetaling en videnſkabelig Indretnings Annuum vilde overſtrides, maa udbetales af Kvæſtor uden Kollegiets foregaaende Samtykke, ſamt at en Overſigt over de videnſkabelige Samlingers Status ved Udgangen af hvert Kvartal herefter ſkal meddeles de reſpektive Inſtitutsbeſtyrere.

Naar undtages Inſpektionsberetningerne for de to foran anførte Samlinger indeholde ſamtlige de øvrige Beretninger ingen væſentlige Bemærkninger udenfor den, at de have fundet de reſpective Indretninger i den bedſte Orden.

Sjette Capitel.

Om Universitetets Stipendier og Legater.

Hs. Maj. Kongens Stipendier og Prismedailler.

Den af Hs. Maj. Kongen skjænkede Sum af 300 Spd. aarlig til Stipendier for værdige og trængende Studerende fordeltes som sædvanlig i October Maaned i 7 Portioner, 4 paa 48 og 3 paa 36 Spd.

Det af Hs. Maj. Kongen som Kronprinds skjænkede Stipendium af 150 Spd. aarlig, dels til Understøttelse af værdige og trængende Studerende, dels til Prismedailler, er i det første Siemed uddelt 120 Spd., fordelt i 8 Portioner paa 15 Spd. hver.

Den 28 September 1871 blev 3 af de af Hs. Maj. Kongen udsatte Prismedailler uddelte, nemlig til Stud. real. Christen de Seue for Besvarelse af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultets Opgave: „De meteorologiske Elementers Afhængighed af Vindretningen ønskes oplyst for det sydlige Norges Vedkommende ved Beregningen af Vindroser. De fundne Resultaters indbyrdes Sammenhæng paavises i en Fremstilling af det sydlige Norges Meteorologi;" til Stud. theol. Frantz Bernhard Grung for Besvarelse af det historisk-philosophiske Fakultets Opgave: „Hvorledes forholdt den græske Philosophi i sine Hovedformer sig til Folkets Religion;" samt til Cand. theol. Svend Rudolph Gundersen for Besvarelse af det theologiske Facultets Opgave: „Pietismens Begreb og Væsen."

Det af Hs. Majestæt Kongen skjænkede Reisestipendium er i 1871 tildelt Cand. jur. Sofus Arctander med 150 Spd. for ved et halvt Aars Ophold i Lund at studere Statsoeconomi.

Legatet Prinds Gustavs Minde.

Overensstemmende med Fundatsen for dette Legat af 5te Mai 1858 blev Renterne den 18de Juni 1871 tildelte Stud. theol. Siegwart Bjerke med 75 Spd. for Aaret fra 1ste Juli 1871 til 1ste Juli 1872.

Det Skjelderupske Legat

blev for Aaret 1ste October 1871 til 1ste October 1872 tildelt Stud. med. O. W. Dahl med 30 Spd.

Den Skjelderupske Guldmedaille blev i 1871 ikke uddelt, da ingen Besvarelse af den fremsatte Prisopgave var indleveret.

Det Wexelske Legat

er i begge Halvaar, overensstemmende med dets Fundats af 16de Juli 1859, af det theologiske Facultet uddelt i April og October, hver Gang til 4 theologiske Studerende med 25 Spd. til hver.

Universitetets almindelige Stipendier og Legater

uddeltes i 1871 som sædvanlig til værdige og trængende Studerende. Beløbet udgjorde 1,901 Spd. 4 ß, der i 2de halvaarlige Terminer blev fordelt med 57 Portioner paa 38 Studerende. Legaterne „Professor og Rector Arentz's Minde," det „Henrichsenske Legat" og det „Knudssønske Legat" uddeltes paa de fundatsmæssige Dage, respektive den 28de September, den 25de October og den 14de December.

Det grevelige Hjelmstjerne-Rosencroneske Legat

blev under 18de Marts uddelt til:

1. Professor Dr. Kjerulf . . . . . 100 Spd.
   for i Løbet af Sommeren at foretage geologiske Exkursioner med de Studerende.
2. Professor Dr. Schübeler . . . . . 60 —
   for i Løbet af Sommeren at foretage botaniske Exkursioner med de Studerende.
3. Cand. jur. Otto Benjamin Andreas Aubert . . . . . 200 —
   for under et halv Aars Ophold i Udlandet at studere Kommunal-Administrationen og den administrative Ret.
4. Distriktslæge Johan Stang . . . . . 200 —
   til et 8 à 9 Maaneders Ophold i Udlandet for at studere Chirurgi og praktisk Medicin.
5. Cand. philos. Torstein Hallager Hjortdahl, første Amanuensis, 70 —
   til en Reise til Sverige for at gjøre sig bekjendt med Tilvirkningen af Svovel og Vitriol.
6. Cand. mag. Edvard Isak Hambro . . . . . 150 —
   til et halvt Aars Ophold i Udlandet for at studere de semitiske Sprog.
7. Cand. theol. Johan Ole Herman Jensen . . . . . 40 —
   som Tillæg til det ham tidligere af det Schytteske Legat bevilgede Stipendium af 150 Spd., — til et halvt Aars Ophold i Udlandet for at studere den gammeltestamentlige Theologi.

Ved Kollegiets Beslutning af 18de November 1871 blev bestemt, at et Beløb af 20 Spd., der under 22de September var tilstaaet Universitets-Stipendiat A. Boeck til zoologiske Exkursioner, skulde udredes af det Hjelmstjerne-Rosencroneske Legats Midler.

Stipendier til videnskabelige Reiser i Fædrelandet.

Af den til videnskabelige Reiser i Fædrelandet af Storthinget bevilgede Sum 600 Spd. aarlig, tildeltes ved Kgl. Resolution af 29de April 1871:

1. Digteren Cand. jur. Jonas Lie . . . . . 250 Spd.
for i Nordland eller andre af Landets fjernere Kyſtegne at gjøre Studier af Folkekarakterer, Leveſæt og Naturforhold.
2. Cand. med. O. Bull . . . . . 80 —
for at foretage en Reiſe til Bergen for at ſtudere de ſpedalſke Sienſygdomme.
3. Profeſſor Sexe . . . . . 70 —
for at foretage en Reiſe til Blaadalsbræen paa Folgefonden.
4. Adjunkt Bendixen . . . . . 60 —
for at fortſætte ſine archæologiſke Underſøgelſer i forſkjellige Egne af Romsdals Amt.
5. Konſervator Siebke . . . . . 80 —
for at foretage en entomologiſk Reiſe i Chriſtiania Stift.
6. Stud. real. Schjetz . . . . . 50 —
for at fortſætte ſine geologiſke Underſøgelſer i den oſtlige Del af Hamar Stift.
7. Stud. real. Brøgger . . . . . 50 —
for at ſtudere Chriſtianiafjordens Molluſkfauna.

Det Rathkeſke Legats Renter

uddeltes under 18de Marts 1871 af det academiſke Collegium til:

1. Praktiſerende Læge Chriſtian Conrad Sophus Bodom . 100 Spd.
for i Aarets Løb at anſtille zoologiſk-videnſkabelige Undersøgelſer i Søndre-Vaarſildfiſkedistrict.
2. Cand. philos. Robert Collett . . . . . 100 —
for i en Tid af 2 Maaneder at underſøge Kyſtfaunaen i Nordland, fornemmelig Vertebraterne.
3. Cand. min. Amund Theodor Helland . . . . . 65 —
for at ſtudere den geologiſke Forekomſt af Ertsleieſtederne i det Trondhjemſke Skiferfeldt.

Reiſeſtipendium af det Schytteſke Legats Renter

uddeltes den 6te Mai af Collegiet til:

1. Cand. theol. Joh. Jenſen og . . . . . 60 —
2. Cand. theol. E. Bliz . . . . . 100 —
ſom Tillæg til de dem i forrige Aar af ſamme Legat tilſtaaede Reiſeſtipendier til Udlandet.

Adjunkt-Stipendier.

Af de i Overensſtemmelſe med Univerſitetsfundatſens § 48 til yngre Videnſkabsmænds fortſatte Ophold ved Univerſitetet af Storthinget bevilgede Midler blev for 1871 ved Kollegiets Beſlutning af 17de December 1870 tilſtaaet:

1. Cand. med. Jonas Axel Boeck (Stip. fra 1864) i Zoologi og Physiologi . . . . . 300 Spd. aarlig.
2. Cand. mag. Jan Christian Johansen (St. fra 1867) i latinsk Philologi . . . . . 300 — —
3. Cand. theol. Frederik Petersen (St. fra 1868) i Theologi . . . . . 240 — —
4. Cand. mag. Jens Daniel Carolus Lieblein (St. fra 1868) i Ægyptologi . . . . . 240 — —
5. Cand. mag. Johan Frederik Breda Storm (Stip. fra 1869) i de romanske Sprog . . . . . 240 — —
6. Cand. philos. Georg Osfian Sars (St. fra 1870) i Zoologi . . . . . 240 — —
7. Cand. philos. Johan Ernst Welhaven Sars (St. fra 1870) i Historie . . . . . 240 — —
8. Cand. med. Jacob Worm Müller (St. fra 1870) i Physiologi . . . . . 240 — —
9. Cand. jur. Olaf Skavlan (fra 1ste Jan. 1871) i Literaturhistorie, især Nordens . . . . . 200 — —
10. Cand. real. Marius Sophus Lie (fra 1ste Jan. 1871) i Mathematik . . . . . 200 — —

Af det Henrichsenske Legats Midler blev overensstemmende med Legatets Fundats en opsparet Beholdning af 400 Spd. under 30te December tildelt Cand. jur. Ebbe Hertzberg som Reisestipendium.

Student Aagaard blev ved Collegiets Beslutning af 13de Juni tilstaaet et Bidrag af 50 Spd. til Indsamling af Naturalier for Musæerne paa en Reise til Novaja-Semblja. Opgjør om de forskjellige Samlingers Andel i denne Udgift har endnu ikke kunnet finde Sted.

Det Kgl. Kirke-Departement har under 4de November 1871 tilkjendegivet Kollegiet, at samtlige videnskabelige Reiseberetninger herefter blive at indsende direkte gjennem Universitetet.

Det Munchske Legat

blev ved Kollegiets Beslutning af 21de Januar 1871 tildelt Cand. jur. Ebbe Carsten Hornemann Hertzberg med 120 Spd.

Ved Oktober-Terminen blev Stipendiet ikke uddelt af Mangel paa Ansøgere. Senere er det opsparede Stipendium tildelt Cand. mag. Gustav Storm.

Sygestipendier

ere i 1871 udbetalte for 3 Studerende med tilsammen 109 Spd. 60 ß.

Reiseberetninger.

Af ældre Reiseberetninger ere indkomne følgende: Prof. Hj. Heiberg (1869), Rektor Blom (1869), Prof. Nicolaysen (1870), Bibliothekar Daae (1866), Prof. Sars og Cand. G. O. Sars (1869), Cand. mag. Joh. Storm (1868).

Af Beretninger om de ifølge nærværende Aarsberetning uddelte Reisestipendier ere indkomne følgende: Lie, J. Digter, Bull, O. Cand. med., Bendixen, Adjunkt, Siebke, Konservator, Kjerulf, Prof., Schübeler, Prof., Hambro, E. J. Cand. mag., Collett, R. Cand. philos., Helland, A. L. Cand. min., Blom, H. Rektor.

Universitetsprogrammer.

Som Universitetsprogrammer ere i Aarets Løb udkomne: 1) „Om Skuringsmærker, Glacialformation og Terrasser i Norge, en Sammenstilling af flere til forskjellige Tider udgivne Afhandlinger," af Prof. Dr. Th. Kjerulf. Med Kart, Profiler og Træsnit; og „Om Grundfjeldets og Sparagmitfjeldets Mægtighed i Norge, No. 1: Grundfjeldet," af samme Forfatter, Universitets-Program for 1ste Semester 1870, samt 2) „Le névé de Justedal et ses glaciers (avec Carte et Planches) par C. de Seue, Adjoint à l'institut météorologique de l'Université Royale de Norvège. Programme pour le 2d. Semestre 1870, publié par le Professeur Sexe.

Af de øvrige 2 Programmer, der i Prælektionskatalogerne vare anmeldte at ville udkomme i 1871, er det ene under Trykken.

Efter Andragende fra the Manx Society i Douglas har Kollegiet meddelt Tilladelse til at udgive for bemeldte Selskabs Regning en ny Udgave af Prof. Munchs „Cronica regum Manniæ."

Doktorpromotion.

Den 12te Juni forsvarede Universitets-Stipendiat Cand. real. M. S. Lie sin for den philosophiske Doktorgrad forfattede Afhandling „Over en Klasse geometriske Transformationer." Bedømmelseskommitteen bestod af Øhrr. Professorer Münster, Bjerknes og Guldberg, af hvilke de to sidste Herrer vare de ordinære Opponenter. Nogen Opponent ex auditorio fremstillede sig ikke. Doktoranden blev af Kollegiet kreeret til Doktor philosophiæ.

Doktorandens 3de Prøveforelæsninger behandlede følgende Themata: 1) „Om den Plückerske Linie-Geometri;" 2) „Anvendelsen af bestemte Integraler ved Differentialligningers Integration;" 3) „Om rationale Brokfunktioners Dekomposition."

Ved Kgl. Resol. af 27de Mai 1871 blev bestemt, at sidste Punktum af § 4 i Reglementet for Doktorander af 5te Juni 1847 skulde udgaa, saaledes at nogen Prøveforelæsning til extemporeret Behandling efter nogle Timers Forberedelse efter Opgave af Censorerne for Fremtiden bortfalder.

Kgl. Muſikaliſka Akademien i Stockholm ſendte under 22de Novbr. 1871 en Indbydelſe til Univerſitetet til at deltage i dets 100aarige Jubelfeſt den 2den December. Kollegiet modtog Indbydelſen, hvorpaa Dhrr. Profeſſorer Monrad og Nicolayſen, der hertil erklærede ſig villige, bemyndigedes til at afgive Møde ſom Univerſitetets Delegerede. Under 19de December affendte Kollegiet en Lykønſkningsſkrivelſe til Akademien, hvori det udtalte ſin Erkjendelſe af de ſtore Fortjeneſter, ſom dette, en af de ældſte Inſtitutioner i ſin Art, i det forløbne Tidsrum har indlagt ſig af Tonekunſtens Udvikling i vort Broderland, og Forſikringen om de varmeſte Ønſker for Akademiens ſtadige Fremgang og Blomſtring i den kommende Tid.

Syvende Capitel.

Om Univerſitetets oeconomiſke Forfatning.

Med Henſyn hertil ſkal Kollegiet tillade ſig at henvise til medfølgende af Univerſitetets Quæſtor meddelte Generalextrakt af Regnſkabet over Univerſitetets Indtægter og Udgifter for 1871, ſamt Overſigt over de videnſkabelige Samlingers Status den 31te December 1871.

Med Henſyn til Anvendelſen af den bag Univerſitetet beliggende Tomt har der i det forløbne Aar været pleiet Underhandlinger om paa den øverſte Del at anbringe ſaavel Univerſitetets nye chemiſke Laboratorium ſom et Skulpturmuſæum.

Tøien Gaard.

Af Tøien Gaard er i Løbet af 1871 intet ſolgt.

Følgende Profeſſorer havde Lokker ved Udgangen af 1871: Dr. C. A. Holmboe, Dr. Heiberg, Dr. C. Boeck, Dr. Aubert, Dr. Faye, Monrad, Raſch, Dr. Caſpari, Johnſon, Dr. Voſs, Dr. Unger, Dr. Aſchehoug, Esmark, Niſſen, Dr. Kjerulf og Chriſtie; Profeſſor Münſter har Lokken „Bellevue" og Profeſſor Fearnley Obſervatoriets Jordvei.

Chriſtiania, i det akad. Collegium den 28de Juni 1872.

Fr. Brandt. C. P. Caspari. E. Winge. O. Rygh. Th. Kjerulf.

Chr. Holſt.

Oversigt

over Universitetskassens Indtægter og Udgifter i Aaret 1871.

Indtægt.			Beløb. Spd.	ß	Udgift.	Beløb. Spd.	ß
1. Beholdning den 31te December 1870:					1. Gager	52,027	71
a. i Statsobligationer	Spd. 51,210.	„			2. Adjunctstipendier	2,440	„
b. i Pantobligationer	— 22,004.	1.			3. Videnskabelige Reiser i Norge	640	„
c. Restancer:					4. Bibliotheket	4,539	72½
1. Kornbidrag	Spd. 998.	52.			5. Samlingen af nordiske Oldsager	165	84
2. Kongetiende	— 1734.	38.			6. Myntsamlingen	407	10
3. Forpagtningsafgifter	— 131.	88.			7. Den technologiske Modelsamling	„	„
4. Almanakforlaget	— 1066.	80.			8. Det astronomiske og magnetiske Observatorium	481	26
5. Renter	— „	„			9. Den obstetriciske Samling	„	„
d. Indestaaende i Sparebank.:					10. Den pharmacologiske Samling	122	79
1. paa Universitetets Conto	— 3183.	102.			11. Det fysiske Cabinet	292	95
2. — indfr. Kornbidrags —	— 159.	56.			12. Den chirurgiske Instrument- og Bandage-Saml.	43	88
e. I Kasse:	— 1787.	104½.			13. Mineralsamlingen	26	93
			9,062	40½	14. Den zoologiske Samling	1,758	11½
2. Statskassens Bidrag			22,000	„	15. Den zootomiske Samling	1,155	63
3. Bidrag fra Oplysningsvæsenets Fond			46,000	„	16. Den botaniske Samling	103	54
4. Studieskat			82	72½	17. Det chemiske Laboratorium	1,284	80
5. Kongetiende			1,547	112	18. Det metallurgiske Laboratorium	308	77
6. Almanakforlaget			3,200	„	19. Anatomikammeret og det anatomiske Museum	687	72
7. Aarlige Pengebidrag			18	96	20. Den pathologiske Samling	187	5
8. Aarlige Kornbidrag			1,316	32	21. Den ethnografiske Samling	116	82
9. Forpagtningsafgifter			203	108	22. Det meteorologiske Institut	1,873	102
		Lateris	83,431	101		Lateris 68,662	85½

Indtægt.	Beløb. Spd.	ß	Udgift.	Beløb. Spd.	ß
Transport	83,431	101	Transport	68,662	85½
10. Afdrag af Pantobligationer	„	„	23. Samlingen af Grubekarter og Atlasser m. v.	91	63
11. Renter af Pantobligationer	389	99	24. Den botaniske Have	1,270	28½
12. Renter af Statsobligationer	2,046	12	25. Løien Gaard	842	113½
13. Renter af Findeske Legats Obligationer	419	18	26. Laan til Universitetslokkers Bebyggelse	„	„
14. Afdrag og Renter af de for Lokkelaan udstedte Obligationer	409	60½	27. Blandede og tilfældige Udgifter:		
15. Kjendelser for Adgang til Examina	2,140	„	a. Lønninger	780	„
16. — „ — til det kemiske Laborat.	353	„	b. Dagarbeide	199	84
17. — „ — —„— metallurg. —	9	„	c. Reparation af Bygninger og Inventarium	2,348	41
18. Indtægt paa den botaniske Haves Conto	30	„	d. Anskaffet Inventarium	377	8½
19. Refunderede Skatter af Lokker under Løien	133	94	e. Brænde	1,285	68
20. Husleie	450	„	f. Gas, Lys og Olie	690	71
21. Forskjellige Indtægter	50	102	g. Trykning og Bekjendtgjørelser	1,096	20
22. Refusion af forskjellige Forskud	145	30	h. Renholdelse	417	7
23. Renter af den kontante Beholdning	144	109	i. Porto, Fragt og Forsendelsesudgifter	104	34
24. Indtægt paa det kemiske Laboratoriums Conto	89	„	k. Bogbinderarbeide	117	2
25. — paa Mineralsamlingens Conto	68	„	l. Contorrequisita	116	20
26. — paa det astronom. Observatoriums Conto	100	„	m. Sygestipendier	15	„
27. — paa den zoologiske Samlings Conto	699	74	n. Kjørsel	15	48
28. — paa Løien Gaards Conto	12	„	o. Ildsteders Feining	93	18
29. Godtgjørelse for 1870 forbrugt Gas	78	100	p. Skatter og Afgifter	1,840	40
30. Decisionsansvar	4	91	q. Inspection ved Examina	471	„
			r. Godtgjørelse til Censorer ved Examen artium	617	60
			s. Andre tilfældige Udgifter	550	15½
Lateris	91,205	50½	Lateris	81,961	107

Indtægt.	Beløb.		Udgift.					Beløb.	
	Spd.	ß						Spd.	ß
Transport	91,205	50½					Transport	81,951	107
			28. Beholdning den 31te December 1871.						
			a. i Statsobligationer . .	51,210	Spd.	-	ß		
			b. i Pantobligationer . .	21,594	—	60½	-		
			c. i Restancer:						
			1. Kornbidrag	1,028	—	17½	-		
			2. Kongetiende	1,630	—	101	-		
			3. Forpagtningsafgifter .	131	—	88	-		
			4. Almanakforlaget . .	1,066	—	80	-		
			5. Indestaaende i Kreditb.	2,021	—	20	-		
			d. Indestaaende i Spareb.:						
			1. paa Universits. Conto	128	—	89	-		
			2. - indfr. Kornbidr. —	165	—	82	-		
			e. I Kasse	2,223	—	3	-	8,391	½
			29. Almanakforlaget					50	-
			30. Opførelse af det nye Væxthus paa Leien . .					542	38
			31. Decisionsgodtgjørelse					66	98
			32. Forskud					203	47
	91,205	50½						91,205	50½

Universitetets Quæstorat den 31te December 1871.

H. Aars.

Oversigt

over de videnskabelige Samlingers økonomiske Stats den 31te December 1871.

	For Budgettermin. 1869—1872 bevilget		Disponibel Beholdning den 31te Decbr. 1870.		Andre Indtægter		Summa Indtægt		Forbrugt i 1871		Disponibel Beholdning den 31te Decbr. 1871.		31te Decbr. 1871 forbrugt meer end bevilget.	
	Spd.	ß.	Spd.	ß.	Spd.	ß.	Spd.	ß.	Spd.	ß.	Spd.	ß	Spd.	ß.
Adjunctstipendiefondet	6,750	"	3,194	34	"	"	3,194	34	2,440	"	754	34	"	"
Fondet til videnskabelige Reiser i Norge	1,800	"	640	"	"	"	640	"	640	"	"	"	"	"
Bibliotheket	12,000	"	9,844	116½	"	"	9,844	116½	4,539	72½	5,305	44	"	"
Det fysiske Cabinet	1,440	"	855	25	"	"	855	25	292	95	562	50	"	"
Det chemiske Laboratorium	3,060	"	171	83	282	"	453	83	1,284	80	"	"	830	117
Det metallurgiske Laboratorium	888	"	652	78	"	"	652	78	308	77	344	1	"	"
Samlingen af nordiske Oldsager	850	"	÷ 462	55	"	"	÷ 462	55	165	84	"	"	628	19
Myntcabinettet	1,200	"	445	36	"	"	445	36	407	10	38	26	"	"
Den technologiske Modelsamling	300	"	373	90	"	"	373	90	"	"	373	90	"	"
Det astronom. og magnet. Observat.	1,710	"	741	½	100	"	841	½	481	26	359	94½	"	"
Anatomikammeret	1,719	"	÷ 51	43½	"	"	÷ 51	43½	687	72	"	"	738	115½
Den pathologiske Samling	600	"	308	74	"	"	308	74	187	5	121	69	"	"
Den zoologiske Samling	2,310	"	1,150	74	699	74	1,850	28	1,758	11½	92	16½	"	"
Den zootomisk-physiologiske Samling	2,112	"	1,426	32½	"	"	1,426	32½	1,155	63	270	89½	"	"
Den mineralogiske Samling	300	"	÷ 36	62	68	"	31	58	26	93	4	85	"	"
Den botaniske Samling	450	"	÷ 32	9	"	"	÷ 32	9	103	54	"	"	135	63
Den chirurg. Instrum.- og Band. Sml.	300	"	107	34	"	"	107	34	43	88	63	60	"	"
Den obstetriciske Samling	150	"	7	14	"	"	7	14	"	"	7	14	"	"
Den pharmacologiske Samling	180	"	339	20	"	"	339	20	122	79	216	61	"	"
Den ethnografiske Samling	450	"	473	40	"	"	473	40	116	82	356	78	"	"
Samlingen af Grubekarter m. m.	180	"	488	89	"	"	488	89	91	63	397	26	"	"
Det meteorologiske Institut	4,800	"	1,172	13	"	"	1,172	13	1,873	102	"	"	701	89
Den botaniske Have	4,200	"	1,075	101	"	"	1,075	101	1,270	28½	"	"	194	47½
Toien Gaard	2,100	"	998	49½	"	"	998	49½	842	113½	155	56	"	"

Universitetets Quæstorat den 31te December 1871.

H. Aars.

Professorer.	Udnævnt.	3 Aar. 900 Spd.	6 Aar. 1,000 Spd.	9 Aar. 1,100 Spd.	12 Aar. 1,200 Spd.	17 Aar. 1,300 Spd.	22 Aar. 1,400 Spd.	27 Aar. 1,500 Spd.
Faye	17 Jan. 46						17 Jan. 68	17 Jan. 73
Monrad	7 Juni 45						7 Juni 67	7 Juni 72
Rasch	26 Febr. 47						26 Febr. 69	26 Febr. 74
Caspari	29 Juni 48						29 Juni 70	29 Juni 75
Johnson	2 Juli 49						2 Juli 71	2 Juli 76
Voss	12 Juli 50					12 Juli 67	12 Juli 72	12 Juli 77
Unger	3 Novbr. 51					3 Novbr. 68	3 Novbr. 73	3 Novbr. 78
Aschehoug	4 Octbr. 52					4 Octbr. 69	4 Octbr. 74	4 Octbr. 79
Münster	1 Febr. 54					1 Febr. 71	1 Febr. 76	1 Febr. 81
Esmark	18 Novbr. 54					18 Novbr. 71	18 Novbr. 76	18 Novbr. 81
Nissen	7 Jan. 56					7 Jan. 73	7 Jan. 78	7 Jan. 83
Fearnley	28 Septbr. 57					28 Septbr. 74	28 Septbr. 79	28 Septbr. 84
Kjerulf	10 Mai 58					10 Mai 75	10 Mai 80	10 Mai 85
Christie	1 Juli 59				1 Juli 71	1 Juli 76	1 Juli 81	1 Juli 86
Waage	11 Jan. 62			11 Jan. 71	11 Jan. 74	11 Jan. 79	11 Jan. 84	11 Jan. 89
Daa	18 Juni 62			18 Juni 71	18 Juni 74	18 Juni 79	18 Juni 84	18 Juni 89
Brandt	1 Novbr. 62			1 Novbr. 71	1 Novbr. 74	1 Novbr. 79	1 Novbr. 84	1 Novbr. 89
Bjerknes	6 Juni 63		6 Juni 69	6 Juni 72	6 Juni 75	6 Juni 80	6 Juni 85	6 Juni 90
Rygh	12 Septbr. 63		12 Septbr. 69	12 Septbr. 72	12 Septbr. 75	12 Septbr. 80	12 Septbr. 85	12 Septbr. 90
Schübeler	27 Febr. 64		27 Febr. 70	27 Febr. 73	27 Febr. 76	27 Febr. 81	27 Febr. 86	27 Febr. 91
Aubert	3 Decbr. 64		3 Decbr. 70	3 Decbr. 73	3 Decbr. 76	3 Decbr. 81	3 Decbr. 86	3 Decbr. 91
Schiøtt	8 Jan. 66	8 Jan. 69	8 Jan. 72	8 Jan. 75	8 Jan. 78	8 Jan. 83	8 Jan. 88	8 Jan. 93
Mohn	28 Juli 66	28 Juli 69	28 Juli 72	28 Juli 75	28 Juli 78	28 Juli 83	28 Juli 88	28 Juli 93
Winge	14 Septbr. 66	14 Septbr. 69	14 Septbr. 72	14 Septbr. 75	14 Septbr. 78	14 Septbr. 83	14 Septbr. 88	14 Septbr. 93
Lochmann	5 Juli 67	5 Juli 70	5 Juli 73	5 Juli 76	5 Juli 79	5 Juli 84	5 Juli 89	5 Juli 94
Lyng	6 Febr. 69	6 Febr. 72	6 Febr. 75	6 Febr. 78	6 Febr. 81	6 Febr. 86	6 Febr. 91	6 Febr. 96
Bang	6 Febr. 69	6 Febr. 72	6 Febr. 75	6 Febr. 78	6 Febr. 81	6 Febr. 86	6 Febr. 91	6 Febr. 96
Guldberg	17 Septbr. 69	17 Septbr. 72	17 Septbr. 75	17 Septbr. 78	17 Septbr. 81	17 Septbr. 86	17 Septbr. 91	17 Septbr. 96
Nicolaysen	14 Marts 70	14 Marts 73	14 Marts 76	14 Marts 79	14 Marts 82	14 Marts 87	14 Marts 92	14 Marts 97
F. W. Bugge	23 April 70	23 April 73	23 April 76	23 April 79	23 April 82	23 April 87	23 April 92	23 April 97
Hjalmar Heiberg	24 Mai 70	24 Mai 73	24 Mai 76	24 Mai 79	24 Mai 82	24 Mai 87	24 Mai 92	24 Mai 97
Ingstad	13 Juli 70	13 Juli 73	13 Juli 76	13 Juli 79	13 Juli 82	13 Juli 87	13 Juli 92	13 Juli 97
Bibliothekar Daae	20 Novbr. 69	20 Novbr. 74	20 Novbr. 79					

Anmærkn. Univ. Qvæstor, hvis Gage begynder med 800 Spd. stiger med 50 Spd for hvert 5te Aars Tjenestetid indtil 900 Spd.; den nuværende Qvæstor har saaledes 900 Spd. Univ. Secretair har 700 Spd. uden Stigning. Bibliothekaren begynder med 800 Spd., stiger med 100 Spd. efter hvert 5te Aars Tjenestetid indtil 1000 Spd. Den nuværende har saaledes 800 Spd.

Oversigt over Stip

mellem de forskjellige Fakulteter i Aaret fra Oktober 1871

Stipendier i Halvaaret Oktober 1871 til April 1872.	Theologer.		Jurister.		Medicinere.		Filologer.		Mineralogger og Realister.		Studer de til t denem	
	Antal.	Beløb.	Antal.	Beløb.	Antal.	Beløb.	Antal.	Beløb.	Antal.	Beløb.	Antal.	Bel
		Spd. ß		Spd. ß		Spd. ß		Spd.		Spd.		Spd.
De Kgl. Stipendier	„	—	2	48 „	2	42 „	2	36	1	24	„	—
Kronprinsens Legat	1	15 „	„	—	2	30 „	„	—	1	15	„	—
C. Henrichsens —	3	150 „	1	50 „	„	—	„	—	„	—	„	—
Skjelderupske —	„	—	„	—	1	15 „	„	—	„	—	„	—
Mentzianum —	„	—	1	14 34	„	—	„	—	„	—	„	—
Steenbuchianum —	1	14 34	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—
Nannestadianum —	1	4 12	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—
Schytteske —	1	36 „	„	—	3	108 „	1	36	„	—	3	72
Bärnholdtske —	1	18 „	1	15 „	4	69 „	1	10	„	—	„	—
Univ.dennernes —	„	—	„	—	1	21 „	„	—	„	—	„	—
Thrøndernes —	„	—	„	—	1	20 „	„	—	„	—	„	—
Dedekamske —	1	46 „	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—
Arendalske —	„	—	1	27 42	„	—	„	—	„	—	„	—
Rektor Arentz's —	„	—	„	—	„	—	„	—	1	10	„	—
Omsenske —	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—	2	40
Hersleb-Stenersk. —	1	27 60	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—
Schnitlerske —	„	—	„	—	1	62 60	„	—	„	—	„	—
Knudsønske[1]) —	1	11 13	„	—	1	16 80	„	—	„	—	„	—
Wisbech'ske —	„	—	1	25 „	„	—	1	25	„	—	„	—
Tilsk. . .	11	321 119	7	179 76	16	384 20	5	115	3	49	5	112
				Hertil	ko	mmer end	vi	dere føl	ge	nde Le	ga	ter, s
Treschow'ske Legat	1	8 15	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—
Wexel'ske —	4	100 „	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—
Prof. Rektor Arentz's Minde[2]) . . .	„	—	„	—	1	31 87½	„	—	„	—	„	—
Rosted'ske[3]) Legat	1	15 „	„	—	„	—	„	—	„	—	2	30
Mandall'ske[3]) —	1	13 40	1	13 40	„	—	„	—	„	—	„	—
Minister P. Colletts Legat[4])	2	37 60	„	—	„	—	„	—	„	—	1	12
Tilsk. . .	20	495 114	8	192 116	17	415 107½	5	115	3	49	8	154

[1] For Tidsrummet fra 14de December 1871 til 14de December 1872.
[2] For Tidsrummet 28 September 1871 til 28de September 1872.

Filologerne	i Oktober	8	Ansøgninger, altsaa fra 10 pCt. af de Studer.			
—	i April	6	—	—,—	7,5 —	—,—
Real.og Mineral.	i Oktober	3	—	—,—	10,35 —	—,—
—	i April	6	—	—,—	20,7 —	—,—
Andenexamensst.	i Oktober	4	—	—,—	1,4 —	—,—
—	i April	6	—	—,—	2,1 —	—,—

Lægger man her Hovedinddelingen for Aaret i Oktober til Grund, og sætter de Studerende til Andenexamen saavelsom de faatallige Filologer, Realister og Mineraloger ud af Betragtning, bliver Forholdet mellem dem, som har søgt, og dem, som har faaet Stipendium:

For Theologerne $^{16}/_{40}$ eller 40 pCt.
" Juristerne $^{7}/_{8}$ — 87,5 —
" Medicinerne $^{17}/_{25}$ — 68 —

Det kgl. Norske Frederiks Universitets Budget

for Aaret 1ste Juli 1872 til 1ste Juli 1873.

(Collegiets Budgetforslag er dateret 29 Aug. 1871, den kgl. Proposition er dateret 16 Nov. 1871.)

---

a) Det kgl. Kirke-Departements Skrivelse af 27de Marts 1872.

Under 15de Marts sidstleden har Storthinget fattet følgende Beslutning:

„Til Opførelse af et kemist Laboratorium i det Væsentlige i Overensstemmelse med den kongelige Proposition af 16de Novbr. 1871 og dermed fulgte Tegninger og Beskrivelser bevilger Storthinget 27,700 Spd., hvoraf i Budgetterminen 1872—1873 det halve Beløb 13,850 Spd., der udredes med 10,000 Spd. af Universitetskassens hos Oplysningsvæsenets Rentefond tilgodehavende efterhaanden opsparede Beholdning, samt med 3850 Spd. af Statskassens Midler — Alt paa Betingelse, at Tomtens Planering og Indhegning samt Bygningens Opførelse, deri dog ikke iberegnet Anbringelse af Gas og Vandledning, gjennem betryggende Anbud eller truffen Overenskomst i Forveien er fikret udført for et Beløb, der ikke overstiger 25,800 Spd."

b) Det kgl. Kirke-Departements Skrivelse af 30te Marts 1872.

Storthinget har under 26de d. M. fattet følgende Beslutning:

„Som aarlig Gage for Candidatus realium Dr. Sophus Lie, forsaavidt han maatte blive udnævnt til extraordinær Professor ved Universitetet, bevilges 800 Spd."

Det af Collegium academicum uddelte Beløb udgjorde:

i Oktober 1871	1,581	Spd.	82 ß
i April 1872	772	—	42 "
Tilsammen . .	2,354	Spd.	4 ß

Det samlede Stipendiebeløb for Universitetets Studerende har derimod udgjort: for Halvaaret Oktober 1871 — April 1872 1,423 Spd. 37½ ß,
og " — April — Oktober 1872 . . 1,453 — 91½ "
Tilsammen for Aaret 1871—72 . . 2,877 Spd. 9 ß,
hvilket, fordelt paa 60 Stipendiater, giver 47 Spd. 114 ß eller omtrent 4 Spd. om Maaneden for hver.

Studenternes Antal udgjorde ved Udgangen af Aaret 1870 ialt 1,021, deriblandt 290 Studerende til Andenexamen. Fraregnes disse sidste, bliver de egentlige Fagstuderendes Antal 731, saaledes fordelte mellem de forskjellige Fakulteter:

185	Theologer,	eller omtrent	25,₃ pCt.
240	Jurister	—"—	32,₈ —
197	Medicinere	—"—	27 —
80	Filologer	—"—	10,₉ —
29	Realister og Mineraloger	—"—	4 —

Fordeles det paa de 52 til de forskjellige Embedsexamina Studerende faldende Stipendiebeløb, 2,532 Spd., mellem de forskjellige Fag ligefrem i Forhold til de Studerendes Antal, vilde der falde paa:

	Spd.	ß		Spd.	ß		Spd.	ß
Theologerne	640	72;	men de har faaet	983	42	altfaa formeget	342	90
Jusisterne	830	60	—"—	400	112	— forlidet	429	68
Medicinerne	683	76	—"—	819	95	— formeget	136	19
Filologerne	275	119	—"—	230	"	— forlidet	45	119
Real. og Min.	101	33	—"—	98	"	— —	3	33

Hvorved dog er at mærke, at der er 3 Legater, til samlet Beløb 271 Spd. 30 ß, hvilke dels ifølge sine Statuter (det Treschow'ske og Wexel'ske), dels ifølge Bedtægt (det Hersleb-Stenersenske) er Theologerne udelukkende forbeholdte. Fraregnes disse, bliver Summen blot 71 Spd. 60 ß.

De til Universitetet indkomne Stipendie-Ansøgninger (altfaa de til det Rostedske og Mandalske samt Minister Colletts Legat fraregnede) udgjorde i Oktober 1871 tilsammen 88 og i April 1872: 77, altfaa resp. omtrent 8,₆ pCt. og 7,₅ pCt. af de Studerendes Antal, saaledes fordelte:

Theologerne	i Oktober	40	Ansøgninger,	altfaa fra 21,₆ pCt.	af de Studer.
—	i April	34	—	—"— 18,₄ —	—"—
Jusisterne	i Oktober	8	—	—"— 3,₃₃ —	—"—
—	i April	7	—	—"— 2,₉₂ —	—"—
Medicinerne	i Oktbr.	25	—	—"— 12,₇ —	—"—
—	i April	18	—	—"— 9,₁₄ —	—"—

Filologerne	i Oktober	8	Ansøgninger, altsaa fra	10	pCt.	af de Studer.
—	i April	6	—	—	7,5	—
Real.og Mineral.	i Oktober	3	—	—	10,35	—
—	i April	6	—	—	20,7	—
Andenexamensst.	i Oktober	4	—	—	1,4	—
—	i April	6	—	—	2,1	—

Lægger man her Hovedinddelingen for Aaret i Oktober til Grund, og sætter de Studerende til Andenexamen saavelsom de saatallige Filologer, Realister og Mineraloger ud af Betragtning, bliver Forholdet mellem dem, som har søgt, og dem, som har faaet Stipendium:

For Theologerne $^{16}/_{40}$ eller 40 pCt.
- Juristerne $^{7}/_{8}$ — 87,5 —
- Medicinerne $^{17}/_{25}$ — 68 —

Det kgl. Norske Frederiks Universitets

Budget

for Aaret 1ste Juli 1872 til 1ste Juli 1873.

(Collegiets Budgetforslag er dateret 29 Aug. 1871, den kgl. Proposition er dateret 16 Nov. 1871.)

---

a) Det kgl. Kirke-Departements Skrivelse af 27de Marts 1872.

Under 15de Marts sidstleden har Storthinget fattet følgende Beslutning:

„Til Opførelse af et kemisk Laboratorium i det Væsentlige i Overensstemmelse med den kongelige Proposition af 16de Novbr. 1871 og dermed fulgte Tegninger og Beskrivelser bevilger Storthinget 27,700 Spd., hvoraf i Budgetterminen 1872—1873 det halve Beløb 13,850 Spd., der udredes med 10,000 Spd. af Universitetskassens hos Oplysningsvæsenets Rentefond tilgodehavende efterhaanden opsparede Beholdning, samt med 3850 Spd. af Statskassens Midler — Alt paa Betingelse, at Tomtens Planering og Indhegning samt Bygningens Opførelse, deri dog ikke iberegnet Anbringelse af Gas og Vandledning, gjennem betryggende Anbud eller truffen Overenskomst i Forveien er fikret udført for et Beløb, der ikke overstiger 25,800 Spd."

b) Det kgl. Kirke-Departements Skrivelse af 30te Marts 1872.

Storthinget har under 26de d. M. fattet følgende Beslutning:

„Som aarlig Gage for Candidatus realium Dr. Sophus Lie, forsaavidt han maatte blive uduevnt til extraordinær Professor ved Universitetet, bevilges 800 Spd."

c) Det kgl. Kirke-Departements Skrivelse af 11te April 1872.

Ved kongelig Resolution af 6te d. M. er følgende af det nu forsamlede Storthing fattede Beslutning saalydende:

„Den for en Professor i Kemi opførte Gage 800 Spd. aarlig bevilges mod at Lønnen til 1ste Amanuensis ved det kemiske Laboratorium, 600 Spd. aarlig, inddrages,"

naadigst befales tagen til Følge.

d) Det kgl. Kirke-Departements Skrivelse af 13de April 1872.

Under 6te denne Maaned har det naadigst behaget Hans Majestæt Kongen at befale tagen tilfølge efternævnte af Storthinget under 15de og 16de Marts sidstleden fattede Beslutninger angaaende Bevilgninger til Universitetet:

„For Budgetterminen fra 1ste Juli 1872 til 1ste Juli 1873 bevilges:

1ste Post.

Til Stipendier at uddeles i Overensstemmelse med Universitetsfundatsens § 48, 2250 Spd.

2den Post.

Til videnskabelige Reiser i Norge 600 Spd.

3die Post.

Til følgende Universitetets videnskabelige Samlinger:

1.	Bibliotheket, deri indbefattet Budets Løn		4,000	Spd.
2.	Anatomikammeret og den anthropotomiske Samling:			
	a) ordinært Bidrag	400 Spd.		
	b) til Demonstrator i mikroskopiske Øvelser .	100 —		
	c) til Løn for Anatomikarlen	173 —		
	d) Extraordinært til Dækkelse af Underballance	900 —	1,573	—
3.	Den pathologiske Samling		150	—
4.	Den kirurgiske Instrumentsamling		100	—
5.	Den obstetriciske Samling		50	—
6.	Den farmakologiske Samling		60	—
7.	Naturalmuseet:			
	a) Den zootomisk-fysiologiske Samling, iberegnet Løn til Samlingens Betjente	704 Spd.		
	b) Den zoologiske Samling, Betjentløn iberegnet	770 —		
	c) Den botaniske Samling	150 —		
	d) Den bergvidenskabelige Samling . . .	150 —	1,774	—
8.	Det metallurgiske Laboratorium, iberegnet Laborantkarlens Løn		296	—
9.	Den teknologiske Modelsamling		100	—
		Lat. .	8,108	Spd.

Transp. 8,103 Spd.

10. Det kemiske Laboratorium:
a) ordinært Bidrag, Laborantkarlens Løn iberegnet 1,370 Spd.
til hvis Dækkelse anvendes den Godtgjørelse, som erlægges af den farmaceutiske Examenskommission og den militære Høiskole . . . . . 100 Spd.
samt Kjendelsen for Adgang til det kemiske Laboratorium . . 430 — 530 —
Som Rest 840 Spd.
b) extraordinært Bidrag til Dækkelse af Underballance . . . . . 650 — 1,490 —
11. Det fysiske Kabinet, iberegnet Opvarterens Løn . . . 480 —
12. Det astronomiske og magnetiske Observatorium, iberegnet Portner- og Opvarterløn . . . . . 570 —
13. Myntkabinettet . . . . . 400 —
14. Den oldnordiske Samling:
a) Ordinært Bidrag, deri indbefattet 50 Spd. aarlig til Medhjælp ved Samlingens Bestyrelse . 300 Spd.
b) Extraordinært til Dækkelse af Underball. 700 — 1,000 —
15. Den ethnografiske Samling . . . . . 150 —
16. Det meteorologiske Institut . . . . . 1,200 —
tilsammen . . . 13,398 Spd.

4de Post.

Til den botaniske Have, deri indbefattet Løn til 2 Gartnerdrenge, 1,400 Spd.

5te Post.

Løien Gaard 700 Spd.

6te Post.

Blandede Udgifter:

1. a) Løn til Gymnastiklæreren . . . . . 200 Spd.
b) — » Sanginstruktøren . . . . . 150 —
c) — » Vagtmesteren . . . . . 250 —
d) — » Pedellen, hvoraf 20 Spd. som personligt Tillæg for den nuværende Pedel . 200 — 800 Spd.
2. Brænde og Kul . . . . . 1,250 —
3. Gas, Lys og Olie . . . . . 550 —
4. Dagarbeide . . . . . 230 —
5. Ildstedernes Feining . . . . . 100 —
6. Renholdelse af forskjellige Lokaler med Inventarium . 420 —
Lat. 3,350 Spd.

	Transp.	3,350	Spd.
7.	Reparation af Bygninger med Inventarium, deri indbefattet 40 Spd. aarlig til en bygningskyndig Mand, der i Forening med Kvæstor har at føre Tilsyn med Bygningerne og gaa tilhaande med Reparationsarbeiders Udførelse	2,000	—
8.	Anskaffelse af Inventarium	500	—
9.	Inspektion ved Examina	400	—
10.	Godtgjørelse til Censorerne ved Examen artium	650	—
11.	Sygestipendier og Begravelsesomkostninger for trængende Studerende	150	—
12.	Trykning- og Bekjendtgjørelses-Udgifter	1,100	—
13.	Skatter og Brandkontingent	1,180	—
14.	Porto, Fragt og Forsendelsesudgifter	250	—
15.	Kontorsager	100	—
16.	Bogbinderarbeide	150	—
17.	Kjørsel	50	—
	tilsammen	9,880	Spd.

8de Post.*)

Som Indtægt for Universitetet foruden Statskassens Tilskud opføres de i Budgetforslaget under No. 1—9 og No. 11—14 anførte Poster tilsammen 58,295 Spd."

Hvilket herved meddeles til Underretning med Tilføiende, at Beslutningerne ere overensstemmende med den kongelige Proposition, hvoraf Aftryk er Kollegiet tilstillet, undtagen for følgende Posters Vedkommende:

Under 1ste Post er til de saakaldte Adjunktstipendier bevilget det hidtidige Beløb 2,250 Spd., medens i den kongelige Proposition hertil var opført 2,500 Spd.

Under 3die Post er til Universitetets videnskabelige Samlinger, hvortil i den kongelige Proposition var opført ialt 13,928 Spd., bevilget tilsammen 13,393 Spd. Forskjellen 530 Spd. hidrører fra, at de Kjendelser, som af den farmaceutiske Examenskommission, den militære Høiskole og af Studerende svares for Afbenyttelsen af det kemiske Laboratorium, hvilke Kjendelser ere anslaaede til ovenanførte Beløb 530 Spd., af Storthinget ere førte til Indtægt for Laboratoriet, hvis Annuum derved forholdsvis er formindsket, medens disse Kjendelser i den kongelige Proposition, i hvilke samme vare anslaaede til 430 Spd., vare opførte til Indtægt for Universitetscassen.**)

Under 4de Post er til den botaniske Have bevilget det hidtil værende Annuum 1,400 Spd., medens i den kongelige Proposition var opført 1,900 Spd., hvoraf 300 Spd. til Dækkelse af Underballance.

Under 6te Post er til blandede Udgifter bevilget 9,880 Spd. I den kongelige Proposition var til blandede og tilfældige Udgifter opført 10,680 Spd. 39 ß. Forskjellen 800 Spd. 39 ß hidrører fra, at det i den kongelige Proposition opførte personlige Tillæg til Vagtmester Syvertsens Løn, stort 50 Spd., ikke er bevilget, samt at der er udsat med at fatte Beslutning om, hvad der skal opføres til tilfældige Udgifter, hvortil i den kongelige Proposition var opført 750 Spd. 39 ß.

*) 7de Post i Storthingsbeslutningen vedkommer Bevilgningen til det kemiske Laboratorium, hvorom Collegiet har faaet Meddelelse ved Kirke-Departementets Skrivelse af 14de Mai 1872.

**) er formeentlig en Feil, da Indtægten ikke udgjør mere end hvad af Kvæstor anført.

Det bemærkes derhos, at det i den kongelige Proposition opførte Tillæg af 20 Spd. aarlig til Pedellens Løn kun er bevilget som personligt Tillæg for den nuværende Pedel.

e) Det kgl. Kirke-Departements Skrivelse af 11te Mai 1872.

Under 4de denne Maaned har det behaget Hans Majestæt Kongen at resolvere:

1. „At 1ste Amanuensis ved det kemiske Laboratorium Candidatus philosophiæ Thorstein Hallager Hiortdahl naadigst udnævnes til Professor i Kemi ved Universitetet fra 1ste Juli d. A. at regne.
2. at 1ste Amanuensis-Posten ved det kemiske Laboratorium fra samme Tidspunkt ophæves."

f) Det kgl. Kirke-Departements Skrivelse af 11te Mai 1872.

Under 4de denne Maaned har det behaget Hans Majestæt Kongen at resolvere:

1. At den af Storthinget under 26de Marts sidstleden fattede Beslutning saalydende:

   „Som aarlig Gage for Candidatus realium Dr. Sophus Lie, forsaavidt han maatte blive udnævnt til extraordinær Professor ved Universitetet, bevilges 800 Spd.," naadigst befales tagen til Følge.
2. At Universitetsstipendiat Candidatus realium Dr. Sophus Lie naadigst udnævnes fra 1ste Juli d. A. til extraordinær Professor i Mathematik ved Universitetet med Forpligtelse til i Tilfælde at deltage i Examina og holde dertil hørende Forelæsninger."

g) Det kgl. Kirke-Departements Skrivelse af 14de Mai 1872.

Under 4de denne Maaned har det behaget Hans Majestæt Kongen at resolvere:

„At den af Storthinget under 15de Marts sidstleden fattede Beslutning angaaende Bevilgning til et nyt kemisk Laboratorium af 27,700 Spd., hvoraf i Budgetterminen 1872—1873 det halve Beløb eller 13,850 Spd. udredes med 10,000 Spd. af Universitetskassens hos Oplysningsvæsenets Fond tilgodehavende efterhaanden opsparede Beholdning og med 3,850 Spd. af Statskassens Midler — naadigst befales tagen til Følge."

Hvilket herved meddeles til Efterretning i Anledning af Kollegiets Skrivelse af 13de forrige Maaned med Tilføiende, at Departementet, uagtet der i Storthingets Beslutning intet Positivt er udtalt angaaende Tomten for den nye Bygning, i den underdanigste Indstilling, der ligger til Grund for ovennævnte naadigste Resolution, er gaaet ud fra, at der til Tomt for Bygningen bliver at afgive den i den kongelige Resolution af 16de November 1871 (Storthingsproposition No. 1 A for 1872 pag. 34—38) foreslaaede Del af det Staten tilhørende, bag Universitetet beliggende af Frederiks Gade, Christian den IVdes Gade, St. Olafs Gade og Christian Augusts Gade begrændsede Grundstykke.

I Forbindelse hermed skulde Departementet anmode Kollegiet om at paase, at Tomtens Planering og Indhegning samt Laboratoriebygningens Opførelse, deri dog ikke indbefattet Anbringelse af Gas- og Vandledning, overensstemmende med Stadskonduktør Bulls Skrivelse af 11te forrige Maaned, ved betryggende Anbud sikres udført for et Beløb, der er saa meget lavere end det i Bevilgningen opførte Beløb 25,300 Spd., at det derved Indsparede vil blive tilstrækkeligt til Dækkelse af uforudseede Udgifter. Derimod er Departementet i den underdanigste Indstilling angaaende Storthingsbeslutningens Tilfølgetagelse med Stadskonduktøren gaaet ud fra, at de i dennes Overslag til Indredningsarbeider eller Bygningens Forsyning med nødvendigt Inventarium opførte 2280 Spd. ville blive tilveiebragte ved senere Bevilgning..

b) Det kgl. Kirke-Departements Skrivelse af 3die Juni 1872.

Ved kongelig Resolution af 28de Mai sidstleden er det bestemt:

„At Statsraad Dr. O. J. Broch naadigst ansættes ved Universitetet som extraordinær Professor i Mathematik med en aarlig Gage af 1600 Spd., der indtil 1ste Juli 1873 udredes af Statskassen."

i) Det kgl. Kirke-Departements Skrivelse af 15de Juni 1872.

Departementet for det Indre har underrettet dette Departement om, at ved kongelig Resolution af 8de d. M. følgende af sidstafholdte Storthing under 10de Mai d. A. fattede Beslutninger naadigst ere befalede tagne tilfølge:

„1. Det til Gager for 2 Overlæger ved Rigshospitalets medicinske Afdeling opførte Beløb 600 Spd. aarlig eller for hver 300 Spd. aarlig bevilges, mod at det til nævnte 2 Overlæger tidligere opførte Beløb 400 Spd. bortfalder.

2. Den til en Assistent hos Prosektor ved Rigshospitalet eller hos Professoren i pathologisk Anatomi som tillige Prosektor opførte Gage 200 Spd. aarlig bevilges."

k) Det kgl. Kirke-Departements Skrivelse af 22de Juni 1872.

Under 17de denne Maaned har det behaget Hs. Majt. Kongen at resolvere:

„At de af Storthinget under 17de Mai sidstleden fattede Beslutninger saalydende:

1. Som tilfældige Udgifter ved Universitetet bevilges 850 Spd. 39 ß derunder indbefattet 100 Spd. aarlig til afskediget Portner Nielsen

2. Som Statskassens ordinære Tilskud til Univer. opføres 25,950 Spd

naad. befales tagne til Følge.

Ved at meddele Foranstaaende til Efterretning og videre Bekjendtgjørelse skal Departementet hidsætte følgende Oversigt over, hvorledes Universitetets ordinære Budget, derunder altsaa ikke indbefattet den extraordinære Bevilgning til et nyt kemisk og metallurgisk Laboratorium, for Budgetaaret fra 1ste Juli 1872 til 1ste Juli 1873 stiller sig efter de af Storthinget i det Hele fattede Beslutninger:

Indtægter.

1.	Korn- og Pengebidrag	800	Spd.
2.	Kornbidrag af Embedsgaarde	400	—
3.	Renter af Universitetets Aktiva	3,280	—
4.	Kongetiende	1,500	—
5.	Studieskat	90	—
6.	Forpagtningsafgift af Løkker under Tøien	200	—
7.	Refusion for Skatter af Løkker under Tøien	130	—
8.	Husleie og Godtgjørelse for Brænde	480	—
9.	Kjendelser for Adgang til Examina	1,835	—
10.	Afgift af Almanakforlaget	3,400	—
11.	Renter af Universitetets kontante Beholdning	150	—
12.	Tilfældige Indtægter	30	—
13.	Tilskud af Oplysningsvæsenets Fond	46,000	—
14.	Tilskud af Statskassen	25,950	—
		84,245	Spd.

Udgifter.

1.	Gager og Lønninger			55,171 Spd.	81 ß
2.	Stipendier efter § 48 i Universitetsfundatsen			2,250 —	„ „
3.	Stipendier til Reiser i Norge			600 —	„ „
4.	Universitetets videnskabelige Samlinger m. v.			13,393 —	„ „
5.	Den botaniske Have			1,400 —	„ „
6.	Tøien Gaard			700 —	„ „
7.	a) Blandede Udgifter	9,880 Spd.	„ ß		
	b) Tilfældige Do.	850 —	39 „	10,730 —	39 „
				84,245 Spd.	„ ß.

Det Kongl. Norske Frederiks

UNIVERSITETS MATRICUL

for

Aaret 1871.

Examen

i August og

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
1	*Raabe*, Halfdan.	Ø. Toten Pgd. 18 Juli 52	Distriktslæge Frantz Raabe og Augusta Donata Mathilde f. Fries
2	*Svenningsen*, Iv. Kokkinn.	Christiania 10 Novbr. 53	Kb.mand Svenning Svenningsen og Maren Laura f. Kokkinn.
3	*Thoschlag*, Frederik Wilhelm.	Arendal 8 Decbr. 52	Stadsmusikus Frederik Wilhelm Thoschlag og Birgitte Rosine f. Hackenberg.
4	*Westrem*, Erik Waldemar Schack.	Sogndals Pgd. 26 Sept 55	Proprietær Lars Westrem og Guri Eriksdatter.
5	*Drejer*, Peder Marius.	Trondhjem 18 Juli 53	Kjøbmand Ole Anton Drejer og Wilhelmine Erikka f. Rüssing.
6	*Hartmann*, Anton Carl.	Trondhjem 5 Marts 52	Kjøbmand Georg August Hartmann og Hansine Marie f. Lundgreen.
7	*Hofflund*, Christian Gabriel.	Trondhjem 24 Sept. 53	Sognepr. Peter Daniel Hofflund og Anna Theodora Petra Marie f. Kjelland.
8	*Huitfeldt*, Valentin Vilhelm Hartvig.	Trondhjem 15 Oct. 52	Konsul Arild Huitfeldt og Marie f. Garmann.
9	*Kraft*, Eyvind.	V Aker Pgd. 13 Sept. 53	Sorenskriver Isaach Kraft og Cathinka Marie f. Mørch.
10	*Krogh*, Esaias.	Trondhjem 1 Febr. 51	Kaptein Johan Christian Vibe Krogh og Emma Vilhelmine Lovise f. Riis.
11	*Løken*, Ole.	N. Stjørd. Pgd. 2 Juli 52	Brugsc ier Carl Nicolai Aug. Løchen og Caroline f. Aagaard.
12	*Rogstad*, Carl Olaf.	Land Pgd. 6 Oct. 51	Justitssekretær Ole Rogstad og Anne Cathrine f. Müller.
13	*Schulz*, Carl.	Trondhjem 12 Novbr. 51	Sagfører Lauritz Andreas Schulz og Christiane Vilhelmine f. Ullich.
14	*Strøm*, Annar Christian.	Solør 6 Novbr. 52	Borgermester Sivert Strøm og Albertine Margrethe Christiane f. Riis.
15	*Strøm*, Hagbarth.	Vinger Pgd. 26 Sept. 54	Do.
16	*Undseth*, Ingvald Martin.	Trondhjem 9 Novbr. 53	Kommandersergeant Halvor Halvorsen Undseth og Kristine Øllegaard f. Dahl.
17	*Andersen*, Christian Garmann.	Bergen 8 Sept. 53	Snedkermester Anders Andersen og Else Elisa f. Garmann.
18	*Bjørset*, Carl Even.	Bergen 11 Aug. 54	Overlærer Carl Annæus Bjørset og Johanne Cornelia Eveline f. Solberg.
19	*Fauske*, Simon Nicolai.	Bergen 4 Oct. 51	Korporal Simon Johannesen Fauske og Marte Andersdatter.
20	*Hansen*, Fredrik Wilhelm.	Bergen 27 Febr. 51	Bødkermester Fredrik Wilhelm Hansen og Georgine f. Eide.
21	*Hermansen*, Thomas Brown Lie.	Tysnæs Pgd 8 Jan. 53	Landhandler Herman Olai Hermansen og Elise Nicoline Bredal f. Krüger.
22	*Høegh*, Louis Theodor.	Bergen 21 Oct. 54	Skipper Paul Theodor Høegh og Anne Louise f. Torp.
23	*Kobro*, Joachim Ege.	Hosanger Pg. 8 April 53	Sognepr. Isach Lange Kobro og Andrea Ervine Henriette f. Essendrop.
24	*Krohn*, Alfred Severin.	Bergen 4 Sept. 51	Skibsfører Christian Karentius Krohn og Christiane f. Jonassen.
5	*Marstrander*, Johan Joachim Meyer.	Bergen 27 Mai 54	Kjøbmand Fredrik Marstrander og Henrikke Margarethe f. Meyer.

artium

September 1871.

No.	Dimitteret af	Modersm	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
1	Christiania lærde Skole.	3	4	2	3	—	2	3	—	2	1	2	3	4	29	11	Haud illaudabilis.
2	Do.	3	2	1	1	—	1	3	—	1	1	1	2	2	18	11	Laudabilis.
3	Do.	3	2	2	3	—	1	2	2	2	3	3	2	2	27	12	Laudabilis.
4	Do.	3	2	1	1	—	1	1	—	2	1	1	2	2	17	11	Laudabilis.
5	Trondhjems lærde Skole.	4	3	1	2	—	2	3	2	2	2	2	1	2	26	12	Laudabilis.
6	Do.	3	4	2	2	—	2	2	2	3	1	1	2	2	26	12	Laudabilis.
7	Do.	4	3	1	3	—	2	2	2	2	2	2	2	2	27	12	Laudabilis.
8	Do.	4	3	2	4	—	1	2	2	2	1	2	2	2	27	12	Laudabilis.
9	Do.	3	3	2	2	—	3	3	—	1	2	1	2	2	24	11	Laudabilis.
10	Do.	3	3	2	1	1	1	3	—	2	1	1	2	3	23	12	Laudabilis.
11	Do.	3	3	3	3	—	2	3	3	2	3	3	2	3	33	12	Haud illaudabilis.
12	Do.	3	2	2	2	—	2	2	2	2	1	1	2	2	23	12	Laudabilis.
13	Do.	3	3	1	1	—	1	1	1	2	1	1	1	1	17	12	Laudabilis.
14	Do.	4	4	3	3	—	2	2	3	2	4	3	2	3	35	12	Haud illaudabilis.
15	Do.	4	3	2	2	—	2	1	1	2	1	1	1	2	22	12	Laudabilis.
16	Do.	2	2	1	1	—	1	1	1*	1	1	1	2	2	16	12	Laudabilis præ ceteris
17	Bergens lærde Skole.	4	3	2	1	—	2	2	—	2	3	2	3	2	26	11	Laudabilis.
18	Do.	4	2	1	1	—	1	1	1	1	2	2	2	2	20	12	Laudabilis.
19	Do.	3	3	2	1	—	1	1	1	3	2	2	2	2	23	12	Laudabilis.
20	Do.	2	2	2	2	—	2	1	—	2	1	2	3	5	24	11	Laudabilis.
21	Do.	2	3	1	2	—	1	2	2	1	1	1	1	1	18	12	Laudabilis.
22	Do.	3	2	1	2	—	2	1	1	2	1	1	2	1	19	12	Laudabilis.
23	Do.	3	3	2	1	2	2	2	—	2	3	2	1	2	25	12	Laudabilis.
24	Do.	3	3	2	3	3	2	2	1	2	1	2	1	2	27	13	Laudabilis.
25	Do.	3	3	2	2	—	2	2	1	3	2	2	1	1	24	12	Laudabilis.

* Oldnorsk. 1.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
26	*Schneider*, Hans Jacob Sparre.	Aasnæs Pgd. 11 Febr. 53	Distriktslæge Andreas Schneider og Lovise Jørgine f. Sparre.
27	*Torp*, Alf.	Stryn Pgd. 27 Sept. 53	Kaptein Fredrik Adrian Torp og Mathilde f. Ravn.
28	*Trøye*, Wilhelm Theodor.	Lærdals Pgd. 9 Novbr. 51	Skomagermester Adolf Trøye og Engel Sophie f. Jensen.
29	*Friis*, Jens Johan Hjort.	Christiania 8 Juli 54	Rektor Johan Friis og Bolette Dorthea Vilhelmine f. Garben.
30	*Moe*, Georg Julius.	Oddernæs Pg. 9 Mai 53	Proprietær Wladimir Qviroga Moe og Karen Mathilde f. Strøm.
31	*Petersen*, Morten Smith.	Grimstad 20 Decbr. 53	Skibsrheder, Sagfører Morten Smith-Petersen og Cathinka f. von der Lippe.
32	*Hermanstorff*, Lyder Peder Christian Borthig.	Drammen 26 Sept. 54	Adjunkt Henrik Hermanstorff og Nilsine Roberta Margretha f. Wilson.
33	*Jahnsen*, August Barinus.	Drammen 17 Juni 53	Skibsfører Jens Peter Jahnsen og Agnethe f. Lorentzen.
34	*Jørgensen*, Emilius.	Drammen 2 Oct. 53	Juveler Oluf Christian Jørgensen og Kirstine f. Knutzen.
35	*Laache*, Søren Bloch.	Fet Pgd. 31 Jan. 54	Proprietær Olaus Peter Laache og Pauline Mathea f. Selboe.
36	*Mørch*, Gustav Emil. †	Lier Pgd. 25 Novbr. 52	Proprietær Tollef Mørch og Regine f. Hansen.
37	*Pedersen*, Haakon.	Asker Pgd. 10 Juni 52	Klokker Sven Pedersen og Anne Mathea f. Thaasen.
38	*Swensen*, Jacob Rosted Suur.	Drammen 10 Mai 54	Kb.mand Søren Suur Swensen og Jacobine Margrethe f. Suur.
39	*Andersen*, Randinus.	Skien 25 Juni 53	Garvermester Anders Andersen og Hustru Maren Anne Larsdatter.
40	*Arctander*, Ove Guldberg.	Stockholm 15 Marts 53	Skoleforst. Aug. Hieronymus Arctander og Carol. Andrietta Rosamunda f. Ahlsell.
41	*Hauge*, Hans Nilsen.	N. Undals Pg. 3 Nov. 53	Sognepr. Andreas Hauge og Gabrielle Caspara Sigismunda f. Kielland.
42	*Johnsen*, Peter Magnus.	Skien 16 Sept. 53	Skomagermester Christian Johnsen og Christiane Caroline f. Molin.
43	*Blom*, Andreas Ebeltoft Rougtved.	Tromsø 21 Jan. 53	Rektor Hans Blom og Amalie Vilhelmine f. Ebeltoft.
44	*Hjorth*, Frederik.	Fr.hald 4 Nov. 53	Skipper Kort Hjorth og Henriette f. Hjort.
45	*Norbye*, Johan Jacob.	Fr.hald 31 Decbr. 52	Underfoged Ole Christian Norbye og Martine f. Hjorth.
46	*Aanensen*, Aanen.	Stavanger 12 Febr. 52	Malermester Salve Aanensen og Olene f. Rønneberg.
47	*Borch*, Carl Abraham.	Hammerfest 11 Mai 53	Sognepræst Ulrik Andreas Rohde Borch og Lulli Mathilde f. Hetting.
48	*Johnsen*, Johan Andreas.	Stavanger 12 Marts 54	Kontorist Mons Johnsen og Antonette Johanne f. Ramløff.
49	*Kielland*, Axel Christian Zetlitz.	Stavanger 14 Oct. 53	Kapt.løitnant Jacob Kjelland og Thora Margrethe f. Bendtz.
50	*Magnesen*, Ingvald.	Stavanger 31 Juli 52	Kjøbmand Martin Magnesen og Birthe Samuelsdatter f. Strand.
51	*Olsen*, Knud Olaus.	Stavanger 25 Aug. 52	Skrøddermester Knud Olsen og Berthe Olene f. Qvie.
52	*Bøhmer*, Otto Ferdinand.	Faaberg Pgd. 25 April 53	Kjøbmand Nicolai Gunnerus Bøhmer og Ottilia Juliane f. Solberg.
53	*Harboe*, Morten Dedekam.	Vaaler Pgd. 28 Oct. 52	Lensmand Henrik Edv. Valdemar Harboe og Catharina Elisabeth f. Dedekam.

No.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
26	Bergens lærde Skole.	3	2	2	1	—	1	2	1	2	3	2	2	2	23	12	Laudabilis.
27	Do.	3	2	3	1	—	1	2	2	2	1	2	2	2	23	12	Laudabilis.
28	Do.	3	2	2	1	—	1	2	1	2	2	2	2	2	22	12	Laudabilis.
29	Chr.sands lærde Skole.	2	2	1	1	—	1	1	1	2	1	1	1	1	15	12	Laudabilis præ ceteris
30	Do.	3	3	2	1	—	1	2	—	3	2	2	2	2	23	11	Laudabilis.
31	Do.	4	3	2	1	—	2	1	1	1	2	3	1	1	22	12	Laudabilis.
32	Drammens lærde Skole.	3	2	2	1	—	1	1	1	1	3	2	2	1	20	12	Laudabilis.
33	Do.	3	2	2	2	—	1	1	1	1	2	2	2	2	21	12	Laudabilis.
34	Do.	4	2	2	3	—	1	1	1	3	3	3	2	3	28	12	Laudabilis.
35	Do.	3	3	1	1	—	1	1	1	2	1	1	1	2	18	12	Laudabilis.
36	Do.	3	3	3	3	—	1	1	2	2	5	3	4	4	34	12	Haud illaudabilis.
37	Do.	3	3	4	4	—	1	1	2	2	3	3	2	2	30	12	Laudabilis.
38	Do.	4	2	3	2	—	2	1	1	1	1	1	3	2	23	12	Laudabilis.
39	Skiens lærde Skole.	4	3	4	2	—	2	3	—	3	3	3	2	3	32	11	Haud illaudabilis.
40	Do.	4	2	2	2	—	2	2	2	1	1	2	1	2	23	12	Laudabilis.
41	Do.	3	4	4	2	—	2	4	3	2	2	2	3	2	33	12	Haud illaudabilis.
42	Do.	3	3	1	2	—	1	2	1	2	1	2	2	2	22	12	Laudabilis.
43	Fredrikshalds lærde Skole.	3	3	3	2	—	1	1	1	3	1	1	3	3	25	12	Laudabilis.
44	Do.	3	2	2	1	—	1	1	1	2	1	2	2	2	20	12	Laudabilis.
45	Do.	3	2	1	1	—	2	1	1	3	1	1	2	2	20	12	Laudabilis.
46	Stavanger lærde Skole.	4	4	2	2	—	1	2	3	3	4	2	2	3	32	12	Haud illaudabilis.
47	Do.	3	2	1	1	—	1	1	—	2	1	1	2	1	16	11	Laudabilis.
48	Do.	3	3	1	2	—	2	1	—	3	3	2	2	3	25	11	Laudabilis.
49	Do.	3	2	2	2	—	2	2	—	2	1	1	3	1	21	11	Laudabilis.
50	Do.	3	3	4	4	—	2	3	—	2	3	3	3	2	32	11	Haud illaudabilis.
51	Do.	3	2	2	3	—	1	2	—	3	3	2	5	4	30	11	Haud illaudabilis.
52	Lillehammer lærde Skole.	3	4	1	2	—	1	1	1	2	1	1	2	1	20	12	Laudabilis.
53	Do.	3	2	2	2	—	1	2	—	2	2	1	3	2	22	11	Laudabilis.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
54	*Revers*, Oskar Schjøtt.	Trondhjem 28 Juli 52	Cand. theol. Harald Revers og Annette f. Schmidt.
55	*Jentoft*, Ole Christian Doxrud.	Vadsø 30 Juni 53	Kjøbmand Cand. jur. Jonas Rasch Jentoft og Elise Valentine f. Doxrud.
56	*Wicklund*, Ingerius Cato.	Tromsø 20 Decbr. 52	Arbeidsmand Zacharias Wicklund og Else Anna f. Olsen.
57	*Frost*, Søren Steen.	Vegø Pgd. 25 Aug 53	Sognepræst Anton Benedict Frost og Sara Marie f. Steen.
58	*Berger*, Jasper.	Hammerfest 9 Sept. 54	Kjøbmand Johan Fredrik Berger og Bernhardine Marie f. Lund.
59	*Christophersen*, Ragnvald.	Hevne Pgd. 6 Oct. 53	Prm.løitnant Hans Emil Christophersen og Anna Adler f. Hornemann.
60	*Dundas*, Einar.	Molde 17 Juni 52	Foged Isach Georg Dass og Laura Henriette f. Dahl.
61	*Eide*, Peter Odin.	Molde 9 Juli 51	Kjøbmand Anders P. Eide og Berit f. Wenge.
62	*Spolert*, Einer Peter Georg.	Molde 1 Febr. 52	Murmester Friedrich Heinrich Martin Spolert og Hanna f. Melgaard.
63	*Angell*, Lorentz.	Chr.sund 27 Oct. 52	Kæmner Edvard Christian Angell og Nicoline Petrine Henriette f. Dahl.
64	*Greiff*, Carl Christian.	Chr.sund 9 Juni 54	Underfoged og Skomagermester Christian Greiff og Anna Elisabeth f. Rodin.
65	*Herlofsen*, Claus Theodor.	Chr.sund 10 Decbr. 53	Kjøbmand Oluf Herlofsen og Margrethe Oline f. Helsing.
66	*Hovind*, Harald Olaf Carl.	Sogndals Pgd. 11 Marts 51	Toldbetjent Ole Hovind og Berthe Cathrine f. Sørensen.
67	*Juul*, Eilert Patrick.	Chr.sund 30 Novbr. 52	Kjøbmand Sivert Christian Juul og Caroline Gurine f. Wullum.
68	*Mohn*, Johan Gørbitz.	Bergen 4 Aug. 53	Kb.mand Joachim Mohn og Elisabeth f. Rieber.
69	*Aagaard*, Carl Gustav Oscar.	Sandefjord 16 Sept. 52	Kjøbmand Johannes Aagaard og Nicoline f. Brun.
70	*Aall*, Nicolai Benjamin.	Holt Pgd. 9 April 53	Jernverkseier Nicolai Benjamin Aall og Laura Caroline f. Jebe.
71	*Andresen*, Nikolai.	Christiania 26 Aug. 53	Grosserer Johan Henrik Andresen og Petra f. Juell.
72	*Blehr*, Frederik Vilhelm.	Christiania 11 Jan. 53	Overtoldbetjent Jacob Nicolai Blehr og Marie Sophie Caroline f. Kaminsky.
73	*Brun*, Johan Lyder.	Christiania 6 Sept. 53	Sognepræst Sven Brun og Johanne Marie f. Widing.
74	*Gundersen*, Gunerius.	Øiestad Pgd. 13 Oct. 52	Skibsfører Abraham Falck Gundersen og Caroline f. Christensen.
75	*Heyerdahl*, Thorbjørn.	Christiania 2 Oct. 54	Mægler Jens Paludan Heyerdahl og Anne Cathrine Fanny f. Broch.
76	*Krohn*, Conrad Henrik.	Christiania 15 Oct. 53	Snedkermester James William Krohn og Johanne Marie f. Wiborg.
77	*Steensrud*, Thor Severin.	Christiania 4 Febr. 53	Kateket Hans Thorsen Steensrud og Severine Christiane f. Cappelen.
78	*Woll*, Hans Ellertsen.	Bergen 2 Febr. 54	Skomagermester Carsten Lütken Woll og Mathilde Helena f. Krum.
79	*Woxen*, Frederik Olaf August.	Christiania 7 Decbr. 54	Kjøbmand Hans Jacob Woxen og Mariane Elisabeth f. Onsum.
80	*Bassøe*, Jens Lauritz Arup.	Raade Pgd. 16 Nov. 53	Provst og Sognepræst Peter Frederik Bassøe og Thomine Christine f. Oftedahl.

No.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi	Arithmet.	Geometri	Ordenstal.	Antal Fag	*Hovedcharakter.*
54	Lillehammer lærde Skole.	4	2	1	2	—	1	1	—	2	2	2	2	2	21	11	Laudabilis.
55	Tromsø lærde Skole.	4	2	2	1	—	1	1	1	2	1	2	2	3	22	12	Laudabilis.
56	Do.	3	2	1	1	–	1	1	1	1	1	2	2	2	18	12	Laudabilis.
57	Aalesunds lærde Skole.	3	3	2	3	—	1	1	—	3	2	2	2	2	24	11	Laudabilis.
58	Molde lærde Skole.	3	3	2	2	—	2	2	2	2	3	3	3	3	30	12	Laudabilis.
59	Do.	4	3	3	2	—	3	2	2	3	2	3	2	3	32	12	Haud illaudabilis.
60	Do.	4	4	4	3	—	2	2	3	3	3	3	2	2	35	12	Haud illaudabilis.
61	Do.	4	4	4	2	—	2	2	2	3	5	4	2	3	37	12	Haud illaudabilis.
62	Do.	3	4	3	3	—	2	2	3	2	2	2	2	2	30	12	Laudabilis.
63	Chr.sunds lærde Skole.	3	2	2	3	—	1	2	2	1	2	2	2	2	24	12	Laudabilis.
64	Do.	3	2	2	2	—	2	2	2	3	2	2	2	4	28	12	Laudabilis.
65	Do.	3	3	3	4	—	1	1	2	2	2	3	4	4	32	12	Haud illaudabilis.
66	Do.	3	3	3	1	—	2	2	2	2	1	3	5	5	32	12	Haud illaudabilis.
67	Do.	4	3	3	3	—	1	2	2	1	2	2	3	3	29	12	Laudabilis.
68	Tenteret ved BergensSkole.	3	3	2	1	—	1	2	1	2	1	1	1	3	21	12	Laudabilis.
69	Nissens Skole.	3	3	2	3	3	1	2	2	2	2	2	2	3	30	13	Laudabilis.
70	Do.	4	3	5	2	—	1	1	—	2	1	2	3	3	27	11	Laudabilis.
71	Do.	3	4	2	3	—	2	2	2	1	1	1	3	2	26	12	Laudabilis.
72	Do.	4	3	2	1	–	2	2	—	2	1	2	2	1	22	11	Laudabilis.
73	Do.	3	4	3	2	—	2	2	-	3	2	2	3	5	31	11	Haud illaudabilis.
74	Do.	4	3	2	4	—	2	2	—	3	2	1	3	3	29	11	Haud illaudabilis.
75	Do.	3	2	1	3	—	2	1	2	2	1	2	2	3	24	12	Laudabilis.
76	Do.	4	3	3	2	—	2	1	1	2	1	2	3	3	27	12	Laudabilis.
77	Do.	4	3	4	3	—	2	3	—	3	2	3	3	2	32	11	Haud illaudabilis.
78	Do.	4	3	3	2	2	1	2	—	3	3	3	3	5	34	12	Haud illaudabilis.
79	Do.	3	2	1	1	—	1	1	1	2	2	2	1	1	18	12	Laudabilis.
80	Aars & Voss's Skole.	3	3	2	2	—	1	2	—	2	1	1	2	2	21	11	Laudabilis.

No	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
81	*Bryhn*, Niels.	Romedals Pg. 5 Febr. 54	Distriktslæge Lauritz Gunnerus Bryhn og Elen f. Hørsand.
82	*Bugge*, Thorvald.	Siljord Pg. 16 Mai 54	Foged Johan Nikolai Bugge og Evine Kristine f. Tofte.
83	*Flood*, Immanuel.	Hitterdals Pg. 26 Oct. 52	Sognepræst Boye Joachim Flood og Inger Laurine f. Wright.
84	*Holm*, Ole Arntzen Lütznow.	Risør 8 Aug. 53	Sognepræst Peter Holm og Louise Augusta f. Holler.
85	*Knoph*, Olaus Daniel.	Kragerø 21 Novbr. 54	Kb.mand Abraham Bøchmann Barth Knoph og Gjertrud Anine f. Eeg.
86	*Kulsberg*, Carl Otto.	Asker Pgd. 31 Oct. 54	Skolelærer Christian Kulsberg og Maren Lovise f. Wettre.
87	*Lyche*, Paul.	Fredrikshald 3 Oct. 51	Prokurator Truls Johan Lyche og Adolphine Christine f. Lyche.
88	*Platou*, Otto Michael Stoud.	VangP Hedm. 7 Oct. 52	Kjøbmand Christian Platou og Olivia Dorthea f. Sem.
89	*Sverdrup*, Georg.	Laurvig 7 Jan. 52	Direktør Johan Sverdrup og Caroline Gundelle Louise f. Sørensen.
90	*Tanberg*, Erland.	Hurdalen 21 April 54	Verkseier Peter Martin Tanberg og Charlotte Sophie f. Bassøe.
91	*Tandberg*, Ove Helfred Emil.	Næs Pgd. 15 Dec. 52	Incassator Hans Andreas Tandberg og Olava Mathilde f. Skougstad.
92	*Bornholdt*, Johan Henrik Albert.	Christiania 29 Oct 50	Kjøbmand Gustav Johan Bornholdt og Caroline f. Lehmann.
93	*Bratt*, Lars Frederik.	Vinger Pgd. 29 Nov. 51	Proprietær Johan Abraham Bratt og Thea Randine f. Bjerkebæk.
94	*Celius*, Peter Carolus.	Øxnæs Pgd. 4 Mai 44	Gaardmand Arnoldus Celius Opmyren og Helene Pedersdatter.
95	*Engelhardt*, Jørgen Marianus Flood.	Vinger Pgd. 8 Juli 52	Kaptein Fredrik Nik. Wilh. Engelhardt og Inger Jørgine Simonine Marie f. Flood.
96	*Erichsen*, Thorvald.	Skeberg Pgd. 11 Aug. 52	Fuldmægtig Ole Erichsen og Inger Pedersdatter.
97	*Frettem*, Haakon Philip.	Aurland Pg. 16 Febr. 53	Gaardbruger Torsten Guttormsen Frettem og Carol. Elisab. Malene Johnsdatter.
98	*Hougen*, Knut Eilif.	Fredrikstad 4 Sept. 53	Skolelærer Engebret Knudsen Hougen og Maren Karine f. Ellefsen.
99	*Høeg*, Johan Frederik Arnt.	Drammen 18 Marts 47	Seilmager Ole Alsing Høeg og Elen Johanne f. Nielsen.
100	*Lippestad*, Johan Anton Andreassen.	Haabøl 24 Sept. 44	Gaardbr. Andreas Andreassen Lippestad og Gunhild Marie Johannesdtr.
101	*Olsen*, Christian.	Horten 27 Mai 54	Konstabel Christian Olsen og Mathilde Jonsdatter.
102	*Olsson*, Edvard Lauritz Esmark.	Tune Pgd. 14 Febr 53	Forvalter Edvard Olsen og Eleonore S. f. Bredal.
103	*Omejer*, Thorvald.	Lier Pgd. 4 Sept. 50	Skibskapitaine Thorvald Christiansen og Helene f. Eriksen.
104	*Petersen*, Henrik Georg.	Fane Pgd. 15 Juli 53	Frederik Georg Gade og Henriette Petersen.
105	*Rognerud*, Johan Henrik.	Sarpsborg 7 Novbr 53	Skomagermester Christian Andersen Rognerud og Gunhild Nilsdatter.
106	*Rosenberg*, Nils Jacob Munch.	Bergen 28 Juli 53	Sindsygelæge Frantz Theodor Rosenberg og Marie Cathrine Fredrikke f. Munch.
107	*Rummelhoff*, Jacob Wilhelm.	Omlid Pgd. 6 Febr. 53	Sognepræst Iver Anton Rummelhoff og Susanne f. Lund.
108	*Selmer*, Alfred.	Trondhjem 1 Marts 51	Assessor Johan Jørgen Selmer og Cecilie Hilmara f. Krohg.

No.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
81	Aars & Voss's Skole.	4	3	1	2	—	2	2	—	3	1	1	2	2	23	11	Laudabilis.
82	Do.	4	3	3	2	—	1	2	—	2	2	1	3	3	26	11	Laudabilis.
83	Do.	3	2	3	2	—	2	2	—	2	2	2	2	2	24	11	Laudabilis.
84	Do.	3	3	3	1	—	1	2	—	3	2	2	3	2	25	11	Laudabilis.
85	Do.	3	2	2	1		1	1	—	1	3	1	2	2	19	11	Laudabilis.
86	Do.	4	2	2	1	—	1	1	—	2	2	2	3	1	21	11	Laudabilis.
87	Do.	3	3	3	3	—	2	2	—	2	4	2	3	3	30	11	Haud illaudabilis.
88	Do.	4	2	1	1	—	2	2	—	2	3	2	2	3	24	11	Laudabilis.
89	Do.	3	3	2	2	—	2	2	—	2	2	1	2	2	23	11	Laudabilis.
90	Do.	4	3	2	2	—	1	1	—	3	3	2	3	4	28	11	Haud illaudabilis.
91	Do.	4	2	1	1	—	1	1	—	3	2	2	2	3	22	11	Laudabilis.
92	Gjertsens Skole.	3	3	2	3	—	1	1	2	3	4	2	5	4	33	12	Haud illaudabilis.
93	Do.	3	2	2	1	—	1	1	1	1	1	1	1	2	17	12	Laudabilis.
94	Do.	3	2	2	1	—	1	2	—	2	3	1	4	3	24	11	Laudabilis.
95	Do.	4	3	2	3	—	2	2	—	2	1	2	1	1	23	11	Laudabilis.
96	Do.	3	2	2	3	—	1	1	—	3	2	2	2	2	23	11	Laudabilis.
97	Do.	4	4	4	4	—	3	2	2	3	2	2	4	4	38	12	Haud illaudabilis.
98	Do.	3	3	1	3	—	2	2	2	2	2	2	4	2	28	12	Laudabilis.
99	Do.	3	2	1	1	—	1	1	—	2	2	2	2	2	19	11	Laudabilis.
100	Do.	2	2	1	2	—	1	1	1	1	1	1	2	3	18	12	Laudabilis.
101	Do.	4	3	3	3	—	3	2	—	3	3	2	3	3	32	11	Haud illaudabilis.
102	Do.	3	3	3	2	—	1	2	—	2	1	1	4	3	25	11	Laudabilis.
103	Do.	3	4	3	4	—	2	2	—	4	1	2	2	3	30	11	Haud illaudabilis.
104	Do.	3	4	4	4	—	2	3	2	4	3	3	5	5	42	12	Non contemnendus.
105	Do.	4	3	1	2	—	1	1	1	3	2	2	2	3	25	12	Laudabilis.
106	Do.	3	4	3	3	—	3	2	—	2	4	3	5	4	36	11	Non contemnendus.
107	Do.	3	3	3	3	—	3	2	—	2	2	2	2	2	27	11	Laudabilis.
108	Do.	4	4	2	4	—	3	2	2	3	2	2	1	1	30	12	Laudabilis.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
109	*Tandberg*, Olaf.	Land Pgd. 30 Decbr. 51	Gaardbr. Ole Gulbrandsen Tandberg og Berthe Sophie Arnesdatter.
110	*Thaulow*, Herman.	Christiania 25 Juni 53	Apotheker Harald Thaulow og Nicoline f. Munch.
111	*Gjemre*, Ingebrigth.	Stavanger 22 Sept. 52	Skipper Johannes Gjemre og Ingeborg Marie f. Grødeland.
112	*Heyerdahl*, Mathias Rye.	Høland Pgd. 2 Sept. 52	Lensmand Niels Heyerdahl og Malfred f. Resch.
113	*Ibenfeldt*, Johan Herman Jacobi.	Borgund Pg. 26 Novbr. 52	Kjøbmand Ludvig Ibenfeldt og Nicoline Gurine f. Vigen.
114	*Klute*, Johan Gernhard.	Christiania 22 Febr. 54	Kurvmager Johan Gernhard Klute og Johanne Marie Andersdatter.
115	*Olsen*, Richard Eugen.	Christiania 4 Febr 53	Overjæger Lars Olsen og Julie f. Andersen.
116	*Røsholm*, Hagbarth.	Aker Pgd. 15 Mai 40	Skræddermester Johannes Røsholm og Thorine f. Thoresen
117	*Vøien*, Iver Carlsen.	Gran Pgd. 2 Juni 49	Gaardbruger Carl Iversen Vøien og Mari Hansdatter.
118	*Krohg*, Hilmar.	Bergen 21 Oktbr. 54	Sorenskriver Fredrik Christian Krohg og Sophie Catharine f. Borchgrevink.
119	*Andresen*, Kristian Severin.	Tune Pgd. 26 Decbr. 52	Brugsfoged Halvor Andresen og Sara Clausdatter.
120	*Jensen*, Hans Lauritz.	Christiania 1 Mai 53	Bogtrykker Hans Jacob Jensen og Laurentse Henrikke f. Pedersen.
121	*Johannesen*, Theodor Halfdan.	Nøterø Pgd. 16 April 52	Distriktslæge Halvor Johannesen og Elisabeth Jeanette Henriette f. Hamilton.
122	*Lexow*, Nikolai Mølbak.	Drøbak 17 Juni 52	Skipper Johan Henrik Lexow og Katrine Marie f. Mølbak.
123	*Myhre*, Emil Martinius	Hurum Pgd. 26 Novbr. 53	Kjøbmand Niels Gabrielsen Myhre og Ovidia f. Bache.
124	*Skridshol*, Anders Gulbrandsen,	Ringsaker Pg. 25 Marts 53	Gaardbruger Gulbrand Andersen Skridshol og Gønner Monsdatter.
125	*Nilsen*, Carl Louis Eugen.	Aker Pgd. 16 Juni 51	Politibetjent Hans Nilsen og Olava Johanne f. Digerud.
126	*Rosenberg*, Axel.	Christiania 17 Jan. 54	Major Ulrik Sinding Rosenberg og Bente Christine f. Juul.
127	*Feyer*, Thomas Bodom.	Ekersund 29 Jan. 51	Verkseier Johan Frederik Feyer og Nikoline Johanne Marie f. Bodom.
128	*Gran*, Jens.	Bergen 4 Aug. 53	Consul Christian Knagenhjelm Gran og Constance f. Mowinckel.
129	*Hansen*, Lars Michael.	Lærdals Pgd. 13 Aug. 52	Landhandler Johan Henrik Nitter Hansen og Ingeborg Marie f Larsen.
130	*Helland*, Georg Johan.†	Bergen 29 Juni 51	Kjøbmand Enoch Helland og Rachel f. Odland.
131	*Holm*, Harald.	Bergen 9 Decbr. 52	Kjøbmand Ove Holm og Wilhelmine Constance f. Schrøder.
132	*Lødrup*, Theodor Henrik.	Bergen 1 Nov. 53	Skipper Hans Lødrup og Cathrine Marie f. Wiberg.
133	*Nielsen*, Ole Nikolai.	Bergen 6 Sept. 53	Soldat Torger Nielsen og Elen Olsdatter.
134	*Svendsen*, Svend Martin.	Bergen 6 Aug 52	Farvermester Peder Svendsen og Ingeborg Jørgine f. Dahl.
135	*Balstad*, Ole Severin.	Rendalens Pg. 17 Sept. 45	Gaardbruger Svend Olsen Balstad og Oleana Hansdatter.

No.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
109	Gjertsens Skole.	3	3	3	4	—	1	1	—	2	4	2	4	3	30	11	Haud illaudabilis.
110	Do.	4	3	4	4	—	1	3	—	4	4	4	2	3	36	11	Non contemnendus.
111	Cand. mag. Langberg.	4	4	3	6	—	4	4	—	syg	syg	syg	3	5	—	—	Udebleven.
112	Stud. philol. H. Larsen.	3	3	syg	6	—	3	3	—	3	syg	syg	syg	syg	—	—	Udebleven.
113	Do.	3	4	4	2	—	1	1	—	3	3	4	5	5	35	11	Haud illaudabilis.
114	Do.	4	4	5	5	—	1	2	2	2	1	2	3	3	34	12	Haud illaudabilis.
115	Do.	4	4	5	(3) 6	—	1	1	2	3	5	5	3	3	42	12	Non contemnendus.
116	Do.	3	3	5	(5) 6	—	2	3	—	3	3	3	4	3	38	11	Non contemnendus.
117	Do.	4	3	3	3	—	2	2	—	2	3	4	4	5	35	11	Haud illaudabilis.
118	Cand. mag. Hofgaard.	4	3	2	2	—	2	1	—	2	3	4	3	3 (3)	29	11	Haud illaudabilis.
119	Cand. mag. K. Lassen.	3	4	3	3	—	1	2	—	4	3	4	4	6	37	11	Non contemnendus.
120	Do.	3	4	2	4	—	2	2	—	3	4	5	5	2	36	11	Non contemnendus.
121	Do.	4	3	5	4	—	1	3	—	4	1	3	3	3	34	11	Haud illaudabilis.
122	Do.	4	4	5	6	—	1	1	—	3	5	5	4	6	44	11	Ikke bestaaet.
123	Do.	4	3	2	3	—	2	1	1	2	4	4	3	3	32	12	Haud illaudabilis.
124	Do.	4	3	4	2	—	1	3	—	3	2	2	3	2	29	11	Haud illaudabilis.
125	Cand. mag. Winther.	4	4	3	4	—	4	4	—	2	3	2	3	3	36	11	Non contemnendus.
126	Do.	4	3	2	2 (3)	—	2	2	—	2	3	2	2	3	27	11	Laudabilis.
127	Cand. mag. Wiesener.	4	4	3	6 (4)	—	2	1	1	4	4	3	2	5	39	12	Haud illaudabilis.
128	Do.	4	4	3	6	—	3	2	—	3	5	4	2	3	39	11	Non contemnendus.
129	Do.	4	3	3	3	—	3	3	—	4	3	3	1	2 (5)	32	11	Haud illaudabilis.
130	Do.	3	4	5	4	—	2	3	—	2	1	2	4	6	36	11	Non contemnendus.
131	Do.	4	3	2	2	—	1	2	—	2	2	3	2	3	26	11	Laudabilis.
132	Do.	3	2	2	1	—	1	1	1	1	2	2	2	2	20	12	Laudabilis.
133	Do.	4	2	3	2	—	2	1	1	2	3	3	1	1	25	12	Laudabilis.
134	Do.	3	3	5 (5)	4 (3)	—	2	2	2	2	2	3	1	1	30	12	Laudabilis.
135	Cand. mag. Holan.	4	3	6	6	—	3	4	2	4	2	3	2	2	41	12	Non contemnendus.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
136	*Simonsen*, Christian August.	Høland Pgd. 31 Decbr. 46	Proprietær Nicolai Simonsen og Rebekka Johanne f. Heyerdahl.
137	*Wiese*, Klaus Krohn.	Eid Pgd. 23 Aug. 52	Handelsmand Daniel Wiese og Dorothea f Hagelsten.
138	*Andersen*, Axel Christian.	Christiania 25 Aug. 55	Ingenieurofficier Olaf Martin Andersen og Annette Fredrikke f. Sontum.
139	*Nes*, Oskar Bernhard Larsen.	Fredrikstad 10 Mai 52	Underofficier Gustav Larsen og Elen Marie f. Hansen.
140	*Lundgreen*, Johan Theodor.	Kongsberg 11 Aug. 51	Feierinspektør Johan Peter Lundgreen og Jakobine f. Bejer.
141	*Monsen*, Ole Marius.	Christiania 21 Decbr. 51	Skolelærer Hans Monsen og Birthe Marie Olsdatter.
142	*Christensen*, Ole Mathias.	Findaas Pgd. 10 Jan 46	Gaardbruger Christen Jacobsen og Christine Olsdatter.
143	*Fleischer*, Lars Christian.	Christiania 22 Oct. 52	Infanterikaptein Michael Fleischer og Kirsten Marie f. Rasch.
144	*Onstad*, Erik.	Nord. Aurdals P. 3 Juni 45	Gaardbr. Ole Onstad og Marie Eriksdatter.
145	*Dehli*, Ole.	Vang Pgd. 8 Mai 51	Proprietær Hans Olsen Dæli og Marthe Larsdatter.
146	*Frettem*, Ragnvald Thorsteinsen.	Aurland Pgd. 6 Oct. 49	Gaardbr. Torsten Guttormsen Frettem og Caroline Elisabeth Malene Johnsdtr.
147	*Lunderby*, Alf Christian	Vinger Pgd. 29 Marts 52	Gaardbr. Arne Olsen Lunderby og Dorothea f. Selmer.
148	*Aschehoug*, Halvard.	Christiania 22 Oct. 51	Professor Torkild Halvorsen Aschehoug og Anne Cathrine Marie f. Aschehoug.
149	*Larsen*, Lars.	Arendal 3 Febr. 51	Kontorbetjent Aanon Larsen og Christine f. Christoffersen.
150	*Conradi*, Hjalmar Georg.	Christiania 26 Jan. 53	Kaptein Peter Christian Conradi og Elisabeth Johanne f. Bernhoft.
151	*Fabricius*, Karenus Frederik.	Christiania 2 Oct. 52	Kammerherre, Capt. i Marinen, Fabricius og Ida Sophie f. Motzfeldt.
152	*Frøkenell*, Thomas. †	Stavanger 24 Mai 34	Hattemager MarcusChristopher Frøkenell og Anne Tidesdatter.
153	*Helland*, Oluf Emil.	Stavanger 8 Jan 53	Kjøbmand Elling Helland og Laurentze Georgine f. Malde.
154	*Speilberg*, Niels Asbjørn.	Tvedestrand 25 Decbr. 51	Kjøbmand Albrekt Speilberg og Elen Katrine f Hansen.
155	*Lae*, Martinus Olsen.	Østre Toten 30 Juni 52	Gaardbruger Ole Simonsen Lae og Franziska Elisabeth Christine Evensdtr.
156	*Schjøll*, Ole Albert Marius	Østre Toten 10 Jan. 55	Exam. jur. Carl Schjøll og Birthe Marie Evensdatter.
157	*Aas*, Gunnar Annas.	Stavanger 3 Aug. 52	Forhenv. Politimester Lauritz Carl Aas og Thrine Marie f. Schrøder.
158	*Aaser*, Peter Hansen.	Askim Pgd. 4 Aug. 48	Gaardbruger Hans Iversen Aaser og Martine Andreasdatter.
159	*Andersen*, Kristian August.	Fredrikshald 9 Febr. 53	Telegrafinspektør Herman August Andersen og Anne Cathrine f. Møglestue.
160	*Arnet*, Peter Johan.	Christiania 9 Nov. 52	Copist Frederik Arnet og Margrethe f. Warnstrøm.
161	*Askheim*, Ole Olsen.	Gran Pgd. 28 Febr. 40	Gaardmand Ole Eriksen og Ingeborg Knudsdatter.
162	*Aslaksen*, Erik.	Vee Pgd. 21 Febr. 42	Gaardmand Aslak Eriksen Holmsgjerde og Marit Johansdatter.
163	*Berg*, Oskar.	Fredriksstad 21 Marts 52	Skoledirektør Johannes Henrik Berg og Sara Magdalena f. Kahrs.

No.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	AntalFag.	*Hovedcharakter.*
136	Cand. mag. Holan.	4	4	(4) 6	5	—	2	3	3	3	3	4	2	3	42	12	Non contemnendus.
137	Do.	4	4	1	3	—	1	1	1*	2	4	3	2	3	29	12	Laudabilis.
138	Skolebestyrer Qvam.	3	3	3	1	—	2	2	1	1	1	1	1	1	20	12	Laudabilis.
139	Do.	3	3	2	2	—	2	2	1	1	1	1	2	1	21	12	Laudabilis.
140	Do.	4	4	3	2	—	2	2	—	3	3	3	3	2	31	11	Haud illaudabilis.
141	Do.	4	3	2	2	—	2	2	—	3	2	3	2	2	27	11	Laudabilis.
142	Skolebestyrer Heltberg.	3	3	1	1	—	2	2	—	1	2	3	2	2	22	11	Laudabilis.
143	Do.	3	3	2	2	—	1	1	1	2	2	2	2	2	23	12	Laudabilis.
144	Do.	3	3	3	2	—	2	3	—	1	2	3	2	3	27	11	Laudabilis.
145	Skolebestyrer V. Arneberg.	3	4	3	5	—	2	2	—	2	3	2	2	1	29	11	Haud illaudabilis.
146	Do.	4	3	3	3	—	2	3	—	3	3	4	4	5	37	11	Non contemnendus.
147	Do.	3	4	3	4	—	2	2	—	3	3	3	2	3	32	11	Haud illaudabilis.
148	Døvst.-Instit.-best. Balchen.	4	4	2	2	—	1	1	—	2	1	1	2	2	22	11	Laudabilis.
149	Do.	2	3	1	(3) 2	—	2	2	—	1	1	1	1	2	18	11	Laudabilis.
150	Cand. theol. J. D. I. Grieg.	3	3	2	6	—	1	2	—	2	3	3	3	3	31	11	Haud illaudabilis.
151	Do.	4	3	3	4	—	2	2	—	3	5	3	2	2	33	11	Haud illaudabilis.
152	Stud. philol. L. A. Halvorsen.	3	4	2	3	—	2	2	—	2	5	4	3	4	34	11	Haud illaudabilis.
153	Do.	4	4	3	2	—	2	2	2	2	2	2	3	3	31	12	Haud illaudabilis.
154	Stud. philol. Fischer.	3	4	3	(4) 6	—	3	4	2	2	4	4	4	3	42	12	Non contemnendus.
155	Stud. philol. R. Otterbech.	4	3	3	2	—	2	2	—	3	3	3	2	2	29	11	Haud illaudabilis.
156	Do.	4	4	2	4	—	2	2	—	3	4	4	2	3	34	11	Haud illaudabilis.
157	Cand. jur. F. Schrøder.	4	3	2	3	—	3	2	—	3	2	1	2	3	28	11	Haud illaudabilis.
158	Stud. theol. Th. A. Hansen.	4	3	3	2	—	2	1	1	1	2	2	2	2	25	12	Laudabilis.
159	Student Einhard Andersen	4	4	3	3	—	3	1	2	3	4	5	4	5	41	12	Non contemnendus.
160	Faderen.	4	4	3	3	—	2	2	3	3	2	2	3	4	35	12	Haud illaudabilis.
161	Student Klovholt	4	4	5	3	—	3	4	—	2	3	3	4	3	38	11	Non contemnendus.
162	Stud. theol. W. Dons.	4	4	5	5	—	2	2	—	2	4	2	2	2	34	11	Haud illaudabilis.
163	Faderen.	4	3	2	3	—	2	3	—	3	(5) 6	5	3	3	37	11	Non contemnendus.

* Spansk 1.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
164	*Borgen*, Hans Antonius.	Christiania 2 Jan. 45	Garver Hans Arnt Borgen og Ida Amalie f. Hansen.
165	*Eggen*, Henrik Arnoldus.	Trondhjem 3 Oct 50	Skipper Staal Eggen og Ingeborg Andersdatter.
166	*Ellingsen*, Elling.	Drammen 27 Novbr. 51	Kjøbmand Halvor Ellingsen og Pauline Catharine f. Bergh.
167	*Essendrup*, Peder Klykken.	N. Stjørdalen 29 Juni 53	Lensmand Martin Essendrup og Jacobine Lovise f. Krauser.
168	*Falck*, Abraham Muus.	Vang Pgd. 2 April 54	Overretssagfører Rudolph Falck og Thora Lagertha f. Halvorsen.
169	*Fearnley*, Harald Arild Frederik Amandus.	Christiania 12 Novbr. 53	Sognepræst Henry Emil Fearnley og Cathinka Ovidia f. Grønvold
170	*Fleischer*, Emil.	Chr.sand 12 Novbr. 50	Generalmajor Hans Kirkgaard Fleischer og Emilie f. Konow.
171	*Freng*, Hans Christopher Gunthjof	Aker Pgd. 2 Aug. 53	Praktis. Læge Lars Freng og Maren Marie Dorothea Kirstine f Frøen.
172	*Gaarder*, Georg Washington.	Christiania 30 Oct. 53	Stiftsoverretsprokurator Peder Krabbe Gaarder og Maren Sophie f. Gundersen.
173	*Grøndahl*, Ole.	Vestre Aker P. 18 Jan 54	Gaardbr. Engebreth Christopher Bomhoff Grøndahl og Birgitte Ingebretsdtr.
174	*Gundersen*, Frederik.	Mandal 31 Decbr. 50	Praktis. Læge Jens Henrik Beer Gundersen og Marie Elise f. Weyergang
175	*Haslund*, Fredrik Wilhelm.	Christiania 7 Oct. 52	Kjøbmand Fredrik Martin Haslund og Johanne Mathea f. Hauch.
176	*Heyerdahl*, Hjalmar.	Sørum Pgd. 12 Marts 53	Proprietær Rasmus Holmsen Heyerdahl og Gunhild Dorothea f. Pettersen.
177	*Heyerdahl*, Thorvald Christian.	Arendal 7 Juli 47	Postmester Carl Napoleon Bernadotte Heyerdahl og Anton. Gjertrudine f. Lund.
178	*Holst*, Marcus Jacob.	Moss 24 Decbr. 51	Grosserer Frederik Julius Holst og Caroline Dorothea f. Monrad.
179	*Jacobsen*, Anton Mysen.	Enebak Pgd. 20 Marts 40	Gaardeier Johannes Jacobsen Mysen og Johanne Halvorsdatter.
180	*Knudsen*, Carl Joachim Anton Emil.	Christiania 31 Mai 53	Bud Karelius Knudsen og Christine Christophersdatter.
181	*Koren*, Christian Erhard.	Fjelberg Pgd. 16 Jan. 53	Provst Laurentius Stub Koren og Anne Johanne f. Grøgaard.
182	*Larsen*, Johan.	Skien 3 Marts 47	Kjøbmand Rasmus Larsen og Hanna f. Funnemark.
183	*Munthe*, Olaf Andreas Jens Wilhelm.	Elverum Pg. 16 April 51	Distriktslæge Christoffer Pavels Munthe og Christine f. Aabel.
184	*Nicolaysen*, Lorentz.	Bergen 8 Mai 53	Kb.mand Lorentz Nicolaysen og Karen Elise Sophie f. Aars.
185	*Nieuwejaar*, Carl Hendrich.	Os Pgd 2 Marts 52	Lensmand Claus Andreas Nieuwejaar og Gertrud Garmann Astrup f. Krüger.
186	*Olsen*, Jens Christian.	Christiania 19 Mai 52	Kb.mand Johan Bernhard Olsen og Ingeborg Cathrine Elisabeth f. Jensen.
187	*Olstad*, Gustav.	Faaberg Pgd. 13 Sept. 51	Kjøbmand Amund Olstad og Dorothea Petronelle f. Ouren.
188	*Omdal*, Oscar Ørsted.	Chr.sand 19 Marts 52	Fuldmægtig Hans Andreas Omdal og Franzisca f. Mønnich.
189	*Roshauw*, Caspar Thorolf Frederik.	Christiania 27 Mai 55	Cand. jur. Aimar Elisar Stenersen Roshauw og Agnes Wanda f. Raabe.
190	*Salvesen*, Oluf Andreas.	Chr sand 3 Marts 53	Kjøbmand Wraal Salvesen og Susanne f. Jacobsen.
191	*Sandberg*, Edvin Otto.	Fredrikstad 14 April 54	Kjøbmand Christian Qvisling Sandberg og Leonore f. Sunde.

No.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
164	Stud. med. P. Borgen.	4	4	2	5	—	2	2	3	5	5	5	2	5	44	12	Non contemnendus.
165	Cand. jur. N. Astrup.	4	4	4	4	—	2	4	4	2	2	3	5	3	41	2	Non contemnendus.
166	Cand. jur. Ellingsen.	3	4	2	4	—	1	1	—	2	3		2	4	28	11	Haud illaudabilis.
167	Cand. philos. A. N. Sand.	4	4	2	5	—	3	3	—	5	3	3	4	6	42	11	Ikke bestaaet.
168	Faderen.	4	4	2	2	—	2	2	—	2	1	1	3	2	25	11	Laudabilis.
169	Faderen.	4	4	3	5	—	2	2	—	3	2	3	2	2	32	11	Haud illaudabilis.
170	Cand. jur. B Fleischer.	4	4	5	4	—	2	3	—	3	2	2	2	4	35	11	Haud illaudabilis.
171	Cand jur. R. Olsen.	4	4	2	4	—	1	2	—	2	2	3	3	2	29	11	Haud illaudabilis.
172	Faderen.	4	3	4 (3)	3	—	2	4	—	2	1	1	3	2	29	11	Haud illaudabilis.
173	Stud. theol. A. Grøndahl.	4	4	6	5	—	2	4	—	3	3	3	3	2	39	11	Non contemnendus.
174	Faderen.	4	4	5	3	—	1	3	3	2	3	2	3	2	35	12	Haud illaudabilis.
175	Student Haslund.	4	4	3	3	—	1	2	—	3	3	4	3	5	35	11	Haud illaudabilis.
176	Stud. philol. Paal Hansen.	3	3	2	3	—	1	1	—	2	3	3	1	2	24	11	Laudabilis.
177	Faderen.	4	4	3	2	—	2	2	—	3	2	1	4	5	32	11	Haud illaudabilis.
178	Stud. jur. Holst.	3	4	3	4	—	3	2	—	2	2	1	2	4	30	11	Haud illaudabilis.
179	Student Klovholt.	4	4	syg	syg	—	syg	syg	syg	syg	syg	syg	syg	syg	—	—	Udebleven.
180	Sngfører Gamborg.	4	3	2	2	—	2	2	—	2	2	2	3	3	27	11	Laudabilis.
181	Stud. jur. A. Koren.	3	3	3	2	—	2	2	—	3	3	2	3	3 (3)	29	11	Haud illaudabilis.
182	Cand. theol. E M. Myhre.	4	3	5	5 (4)	—	3	2	2	3	2	3	3	6	41	12	Non contemnendus.
183	Faderen.	3	4	3	6 (3)	—	4	2	—	2	2	2	2	2	32	11	Haud illaudabilis.
184	Cand. theol. N. A. Nicolaysen.	4	4	3	6	—	3	2	—	2	2	2	2	3	33	11	Haud illaudabilis.
185	Stud. med. D. Krüger.	4	4	3	5	—	2	2	—	3	3	2	3	5	36	11	Non contemnendus.
186	Stud. philol. O. Bærøe.	4	4	2	4 (6)	—	2	2	—	2	3	1	4	3	31	11	Haud illaudabilis.
187	Stud. theol. Arnesen.	3	4	syg	6	—	2	2	—	3	4	4	5	4	—	—	Ikke bestaaet.
188	Stud. philol. A. Seippel.	4	4	2	3	—	1	2	2	2	2	1	2	2	27	12	Laudabilis.
189	Cand. jur. Roshauw.	3	3	2	4	—	1	2	—	3	3	2	3	3	29	11	Haud illaudabilis.
190	Stud. jur. A.K. Corneliussen.	4	3	1	3	2	1	1	—	2	2	2	2	3	26	12	Laudabilis.
191	Stud. theol. C. Falkenberg.	4	3	3	2	—	2	2	3	1	2	1	4	3	30	12	Laudabilis.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
192	*Schmidt*, Harald Hjalmar.†	Bergen 12 Oct. 50	Overlærer Mikael Ursin Schmidt og Helene f. Schmidt.
193	*Sogn*, Ragnvald Jokum Winger.	V. Aker P. 21 Mai 52	Proprietær Carl Jokumsen Sogn og Henriette Johanne f. Winger.
194	*Sundt*, Einar Leschly Hansen Dreyer.	Christiania 16 Oct. 54	Sognepræst Eilert Lund Sundt og Nikoline Conradine f Hansen.
195	*Thorkelsen*, Jens Hagbarth.	Hønefos 25 Oct. 52	Kjøbmand Ole Thorkelsen og Mathilde f. Mørk.
196	*Thorne*, Ringo Henry.	Drammen 3 Sept. 51	Konsul Johan Frederik Thorne og Gurine f. Paasche.
197	*Westrem*, Lars Frithjof Lystrup.	Sogndals Pgd. 26 Decbr. 53	Proprietær Lars Westrem og Guri Eriksdatter.
198	*Wettergreen*, Halvor Linné Theodor.	YtreHolmedal P. 4 Marts 54	Sorenskriver Ove Malling Wettergreen og Sophie Emilie f. Rasch.
199	*Winsnes*, Christian.	Sønd. Fron P. 17 Jan. 52	Sognepræst Christian Winsnes og Barbra f. Kjerulf.
200	*Wulff*, Alfred Magnus.†	Flakstad Pgd. 18 Juni 48	Kirkesanger Bendix Martin Wulff og Augusta Theresia Laurentse f. Larsen.

NB. De med † mærkede ere endnu ikke immatrikulerede.

Christiania i Deputationen for

Privatpræceptorer.

Ved Immatriculeringen af de nye academiske Borgere, der fandt Sted den 23de September*), 5te Oktober, 21de November, 2den og 9de December 1871 samt den 24de Februar 1872 valgtes efternævnte Professorer til Privatpræceptorer:

Prof. Dr. Caspari af No. 38, 40, 41, 54, 83, 153, 173, 175,
— Johnson - — 48, 56, 66, 78, 94, 142, 144, 162, 165,
— Nissen - — 5, 20, 24, 25, 28, 31, 60, 72, 119, 126, 141, 152, 161, 194, 195,
— F. W. Bugge - — 33, 37, 67, 76, 99, 100, 140, 190, 191,
— Brandt - — 75, 89, 1×9,
— Dr. Aschehoug - — 39, 116, 117, 148, 149,
— Aubert jun. - — 12, 143, 171, 172, 176, 188,
— Ingstad - — 87, 88, 91,
— Dr. Heiberg - — 108, 193,
— — Faye - — 23, 34,
— — Voss - — 7, 46, 68, 74, 93, 107, 114, 115, 123, 129, 131 135, 136, 138, 139, 146,
— Winge - — 160, 180,

*) Ved den høitidelige Immatriculering den 23de September blev Talen afholdt af Prof. Monrad, ligesom en Cantate blev afsungen før og efter Talen af Studentersamfundets Sangforening under Anførsel af sammes Instructeur Cand. philos. Behrens.

No.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geografi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharakter.*
192	Faderen.	3	4	3	(3) 6	—	1	2	1	3	3	3	3	4	36	12	Haud illaudabilis.
193	Stud. theol. Winger.	4	4	3	3	—	2	3	—	3	2	2	3	3	32	11	Haud illaudabilis.
194	Faderen.	3	3	1	2	—	2	3	—	2	1	2	2	2	28	11	Laudabilis.
195	Sognepræst Thorkelsen.	4	3	4	3	—	1	2	—	3	3	3	2	2	30	11	Haud illaudabilis.
196	Stud. jur. H. P. Thorne.	4	4	4	3	—	2	2	—	2	4	3	3	4	35	11	Haud illaudabilis.
197	Stud. jur. L. Westrem.	4	4	2	3	—	3	2	—	3	1	2	5	4	33	11	Haud illaudabilis.
198	Faderen.	4	4	3	3	—	2	2	2	3	4	3	5	4	39	12	Haud illaudabilis.
199	Faderen.	4	4	2	4	—	1	3	—	2	3	3	2	2	30	11	Haud illaudabilis.
200	Stud. phflol. H. Horst.	4	4	4	6*	—	3	4	—	3	2	1	5	5	41	11	Non contemnendus.

* Kan fremdeles continuere.

for Examen artium d. 22 December 1871.

O. Rygh,
p. t. Deputationens Formand.

Chr. Holst,
Univ. Secretair.

Prof. Lochmann af No. 3, 14, 15, 30, 103, 163, 185,
— Nicolaysen - — 184,
— Hj. Heiberg - — 35, 53, 57, 81, 113, 169,
— Dr. Aubert - — 29,
— Monrad - — 8, 9, 10, 17, 18. 22, 44, 51, 64, 150, 159, 170, 178,
— Dr. Unger - — 19, 52, 63, 65, 96, 97, 101, 105, 109, 118, 124, 127, 137, 155, 156, 192, 199,
— — Daa - — 1, 2, 42, 43, 104, 121, 145, 186,
— Rygh - — 13, 16, 86, 182,
— Schjøtt - — 70, 90,
— Dr. Lyng - — 79,
— Bang - — 4, 11, 27, 36, 45, 49, 55, 58, 59, 61, 84, 85, 92, 95, 98, 106, 110, 127, 128, 130, 166, 168, 174, 177, 196,
— Broch - — 26, 47,
— Friis - — 71.
— S. Bugge - — 132.
— Rasch - — 80, 151, 154, 157, 198.
— Dr. Kjerulf - — 73,
— Christie - — 6, 62, 164,
— Waage - — 77, 158,
— Bjerknes - — 181,
— Schübeler - — 133,
— Guldberg - — 21, 50, 120, 125, 134, 147, 183,
— Mohn - — 82,

Da det uden Tvivl er et sjeldent Tilfælde, at 2de Døvstumme, saaledes som i 1871 er skeet, have bestaaet akademisk Examen paa en tilfredsstillende Maade, den Ene endog med Roes, troer man det vil interessere Annalernes Læsere at lære at kjende disse 2de Dimittenders skriftlige Besvarelser ved sidstafholdte Examen artium, hvilke derfor herved meddeles:

No. 148. Latinsk Oversættelse*). Efter at have ført krigen mod kong Persevs til ende og bragt Makedonien i sin magt, gjorde Lucius Æmilius Paulus begyndelsen til landets forøgelse ved at gaa omkring i Grækenland og at se til de ting, som, gjorte bekjendte af rygtet, ere antagne for at være større, naar man hørte, end erfares at være, naar man selv ser. Da han var gaaet gjennem Grækenland saaledes, at han ikke undersøgte de ting, som enhver havde mærket privat eller offentligt i krigen med Persevs for, at han ikke skulde forurolige sine bundsforvandtes sind ved frygt for at lide straf af nogen, vendte han tilbage til Demetrias. Da prætoren Knejus Oktavius der var kommen sammen med ham og saasnart der var kommen et rygte om, at 10 gesanter, som efter forfædrenes skik vare sendte af senatet til at ordne de makedoniske sager, allerede havde sat over havet, satte Paulus alle de øvrige ting tilside og gik lige til Apollonia til dem. Og da Persevs, befriet fra enhver bevogtning, var gaaet ham imøde, tiltalte han ham selv velvilligt; iøvrigt fortælles der, at han, saasnart han var kommen til leiren ved Amfipolis, strengt dadlede Kajus Sulpicius, hvem han, gaaende ud af leiren, havde bebreidet, at han havde taalt, at Persevs streifede saa langt bort fra ham gjennem provinsen. Og han sendte Persevs bort til bevogtning. Da den dag, paa hvilken han havde befalet staternes ti fyrster at være tilstede i Amfipolis, var kommen, satte han sig tilligemed de 10 gesanter i tribunalen, efterat hele makedonernes skare var strømmet sammen. Uagtet de vare vante til det kongelige herredømme, viste dog den nye tribunal, liktorerne og herolden, hvilke ting alle vare uvante for øinene og ørerne og kunde maaske forskrække bundsforvandtene, som ikke endnu vare overvundne fiender, sig i en skrækkelig skikkelse for dem. Efter at have oprettet taushed ved herolden, forkyndte Paulus paa latin, hvad senatet og hvad han efter forsamlingens mening havde besluttet; Knejus Oktavius, (thi ogsaa han var tilstede) fortalte dette igjen oversat paa græsk: først og fremst befalede han, at makedonerne skulde være frie og have sine samme byer og marker, bruge sine love og vælge de aarlige øvrigheder; de skulde betale til romerfolket to tredjedele af den skat, som de havde betalt til kongerne. Dernæst skulde makedonien deles i 4 distrikter. Det skulde ikke staa til nogens raadighed at have ægteskabsforbindelse eller handelsforbindelse udenfor sit distrikts grændser. Ogsaa som metal skulde man ikke bruge guld og sølv; jern og kobber tillodes som metal. Han forbød baade dem selv at fælde træer til at bygge skibe af dem og andre at taale det. De distrikter, som vare naboer til barbarerne, (men alle vare det, undtagen det tredje), tillod han at holde bevæbnede besætninger ved sine yderste grænser. (Indleveret Kl. 1. 20'. Character: Temmelig Godt).

No. 148. De norske skove og deres betydning for vort folk. Da vore forfædre kom til Norge fra østen, fandt de landet aldeles bevoxet med skove, som rimeligvis udelukkende bestod af gran- og furuskove. De gav sig strax til at rydde i skovene, og nu er en stor del af landet ryddet og næsten overalt beboet. Vistnok har man altid været ligegyldig med skovhugsten saa, at landet derved har lidt skade. Som mærker efter folkets skjødesløshed kunne vi nævne de talrige nøgne og ubeboelige bjerge og de skovbare og ufrugtbare moer, hvorpaa især vestlandet er rigt. Aarsagen til denne skjødesløshed maa vi antage at skrive sig fra ukyndighed i at skjøtte skovene paa den rette maade. Men tiden har for en del raadet bod paa skovenes ødelæggelse. Thi nogle egne i landet ere efter nogle aarhundreders løb igjen bevoksede med skove, hvorom vi selv kunne overbevise os ved at gaa omkring i det sydlige Norge og undersøge træernes alder. Dog maa vi desværre tilstaa, at kystlandet fra Lindesnæs lige til Nordkap er skovbart og vanskeligt kan beplantes med træer dels paa grund af klimatets barskhed, dels fordi bjergene ere berøvede nogen jordskorpe og følgelig ikke kunne afgive nogen næring til træer. Naar vi derimod vende os til det indre af landet, møder et glædeligere syn os. Thi der findes mange gamle skove, som ere lidet medtagne. Blandt de bedste skovegne kunne vi nævne Østerdalen, Valders, Numedal og nordligst Namdalen.

*) Den latinske Text findes Pag. 23.

I de sidste tider er de norske skoves vigtighed gaaet op for folkets øjne. Thi det har erfaret, hvor meget efterspurgte træmaterialer vare. Følgen deraf var en forøget virksomhed. Skovejerne lade hugge i sine skove og tømmerne flode ned ad elvene. Trælasthandlerne udføre trælasten i maa eller forædlet tilstand til udlandet. Naar vi betragte dette, saa er det at skovene ernære en betydelig mængde mennesker og saaledes forhøie velstand. Nu udfører man ogsaa høvlede border og planker, hvilket lige, at endnu flere mennesker kunne finde ernæring. Tillige maa vi ... vor skibsfarts høje stilling for største delen skyldes de norske skove.. ...m bekjendt indeholde mange fjelde i Norge metalrigdomme i sit skjød. Til metallernes forædling ere skove tjenlige. Thi metallerne smeltes og bearbeides bedre ved træild end ved stenkulild. Derfor er det norske jern sandsynligvis stærkere end det engelske. Her have vi atter et exempel paa de norske skoves vigtighed. Vi kunne efter det foregaaende sige „at vore skove er et indirekte middel til at bringe os i nærmere berøring med udlandet og altsaa til at civilisere os. Foruden disse øjensynlige exempler paa vore skoves vigtighed kunne vi ogsaa nævne nogle mere skjulte exempler, som man i de sidste aartier har paavist. Hvorledes vilde det se ud, dersom Norge ved vore forfædres indvandring havde været skovbart? Det er sandsynligt, at vore forfædre i dette tilfælde vilde være blevne afskrækkede og ikke have bebygget Norge. Skovene bevirke, at Norge ikke ser afskrækkende ud, og gjøre et formildende indtryk paa folkets aand. Saaledes ere østerdølerne af et blødere gemyt end de haarde sætersdøler. Flere videnskabeligt dannede forstmænd have skrevet meget om vore skoves vigtighed og indflydelse paa klimatet. Ovenfor have vi sagt, at der er flere skovbare egne i Norge, som før have havt skove. Denne Omstændighed bevirker, at sommeren der er bleven tørrere til skade for væksten. Bjergene berøves ogsaa derfor af regnen sin smule ord saa, at store vandstrømme flyde uhindrede ned i dalene og at der ophobes iemasser oppe paa toppene, som smelte om vaaren og, uden at have nogen skov som hindring, styrte ned i dalene. Disse to tilfælde anrette store ulykker og ødelæggelser. Herom læse vi i aviserne næsten hver vaar fra Romsdals amt. Desuden høre vi klager over mangel paa brænde fra Vestlandet og Gudbrandsdalen. Men naar vi vende os til de skovrige egne, saa finde vi, at klimatet der er passende fugtigt og at skovene formilde vinterens kulde ved sin smule fugtighed og forhindre snelaviner. Disse erfaringer ere samlede af forstmændene i anledning af de talrige klager over skovenes hurtige minken. Aviserne opfordre altid indtrængende de styrende til at indskrænke den ufornuftige skovhugst ved love. Dette viser, af hvor stor betydning vore skove ere for hele Norge. Tilslut maa vi haabe, at man, belært af disse erfaringer, vil værne om vore skove og skjøtte dem paa den rette maade til stor velsignelse for landet. (Indleveret Kl. 1. 40'. Fælles Character for begge Besvarelser: Temmelig Godt).

No. 148. Hvad forstaaes ved dannelse, og hvilken betydning har den for den personlige dygtighed? Det første, vi have at bemærke om dannelsen, er, at vi se den i et godt lys. Naar vi høre ordet „dannelse," tænke vi strax paa et menneske, som er oplyst. Men der findes mange høist kundskabsrige mennesker, som dog gjøre et afstødende indtryk paa os, idet de ere plumpe og uvenlige. Det viser, at kundskaberne ikke have gjort nogen forædlende virkning paa disse menneskers natur, og at de altsaa ikke ere dannede. Vort instinkt nedlægger en bestemt protest mod, at ordet „dannelse" blot antyder oplysning. Vi føle, at dette ords begreb har et altfor snevert omfang. Hvad er det da, som maa til for, at definitionen skal blive fuldstændig? Det er nok, at vi vide, hvad det er, som bevirker, at en eller anden kaldes udannet. Vi have nemlig vist, at de kundskabsrige mennesker ikke kunne kaldes dannede, fordi de ofte vise en plump og uvenlig opførsel. Vi kunne især i gjæstebud lære at bedømme om, hvem der er dannet eller ej. Vi høre ofte, at nogle kaldes udannede, fordi de støde andre ved sin kejtede opførsel. Dette viser, at de ikke have nydt godt af de kundskaber, som de have tilegnet sig. Vi erhverve os nemlig kundskaber baade for, at vi i Fremtiden skulle blive satte istand til at ernære os og for, at vi skulle forædles ved kundskaberne. Naar vi spørge, hvori forædlingen bestaar, saa er svaret, at vi, paavirkede af kundskaberne, lære at betvinge vore lidenskaber og at vise en sømmelig opførsel, som ikke støde andre. Sjeldent vise de udannede en opførsel, som er til andres tilfredshed. De opføre

sig plumpt og betvinge ikke sine lidenskaber, hvorved de volde sig mange ubehageligheder. Derimod er den dannet, som tiltrækker os ved sin rigdom paa kundskaber og ved den venlige maade, hvorpaa han tiltaler os, viser, at hans kundskaber have forædlet ham. Kort sagt, ved dannelsen forstaa vi en opførsel, som viser kundskabernes forædlende indflydelse paa mennesket i dets forhold til de andre mennesker.

Alle mennesker have adgang til dannelsen. Men Gud har ikke tildelt alle de samme naturanlæg. Nogle have meget gode anlæg, medens andre derimod have mindre gode. Vi ville nu udelukkende beskjæftige os med dem, som have gode anlæg. Det er rimeligt at antage, at dannelsen er en kostelig skat for de dygtige. Vel er det sandt, at der er mange dygtige uden dannelse, som kunne komme frem i verden. Men de komme ikke langt frem eller høste ialfald ikke gode frugter af sit arbeide. De dygtige møde bestandig hindringer, som de maa besejre. Og de tiltage, naar de dygtige mangle dannelse, idet de ved sin raahed gjøre mange til sine fiender. Derfor er det sandsynligt, at mange dygtige netop paa grund af mangel paa dannelse ere standsede midt i sin virksomhed. Men dannelsen giver den dygtige kraft til at besejre de hindringer, som møde dem. Den lærer ham at beherske sig selv og at vise en opførsel, som gjør andre venligsindede mod ham. Følgen bliver, at han let vil komme frem i verden og virker paa andre til fordel for sin sag. (Indleveret Kl. 1. 30'. Fælles Character for begge Besvarelser: Temmelig Godt).

No. 149. Latinsk Oversættelse. Efter at have tilendebragt krigen mod kong Persevs og bragt Macedonien i sin magt, havde Lucius Æmilius Paulus benyttet begyndelsen af høsten til at rejse omkring i Grækenland og bese det, som man paa grund af dets berømmelige ry faar større forestilling om af mundtlige beretninger, end naar man lærer det at kjende med egne øjne. Efter at have gjennemstreifet Grækenland paa en saadan maade, at han ikke efterforskede nogen af de meninger, som enhver havde havt, privat eller offentligt, under krigen med Persevs, for ikke at ængste bundsforvandtene ved deres afstraffelse, vendte han tilbage til Demetrias. Efter at prætoren Cnejus Octavius var truffet sammen med ham der, og da der gik rygte om, at ti gesanter allerede havde sat over havet udsendte af senatet, for at ordne Macedoniens anliggender efter fædrenes skik, saa lagde han alt andet tilside og reiste til dem i Apollonia. Og da Persevs kom ham imøde, fri for enhver bevogtning, tiltalte han vel ham selv venligt; dog siges han, da han var kommen til leiren ved Amfipolis, strengt at have dadlet Cajus Sulpicius, hvem han, da han drog bort, havde givet kommandoen over leiren, fordi han havde tilladt Persevs at drage gjennem provinsen saa langt borte fra sig. Og han satte Persevs under bevogtning. Da den dag var kommen, paa hvilken han havde befalet at der i Amfipolis skulde være tilstede ti høvdinger fra hver stat, tog han selv tilligemed de ti gesanter, omgiven af hele macedonernes skare, plads i retten. For dem, som vare vante til det kongelige herredømme, frembødes dog et nyt, skrækindjagende skue af tribunalet, lictorerne, herolden, altsammen noget for øjne og øren uvant, som nok kunde forfærde bundsforvandte, hvor meget mere da overvundne fiender. Efter at herolden havde paabudt taushed, forkyndte Paulus paa latin, hvad senatet, hvad han selv havde besluttet efter overlagt plan; dette gjentog Cnejus Octavius (thi ogsaa han var tilstede) oversat paa græsk: først og fremst bød han, at macedonerne skulde være fri, beholde de samme stæder og landskaber, benytte sine egne love, vælge aarlige øvrighedspersoner; de skulde betale det romerske folk som tribut halvparten af det, som de havde betalt kongerne. Fremdeles skulde Macedonien deles i fire kredse. Det var ikke nogen tilladt hverken at indgaa ægteskab eller at drive handel udenfor sin kredses grændser. Heller ikke maatte metallerne guld og sølv benyttes; jern og kobber var derimod tilladte. Han forbød baade dem selv at hugge skibstømmer og at tillade andre at gjøre det. De Kredse, som grænsede til Barbarerne, (det var allesammen, undtagen den tredie) tillod han at holde bevæbnede vagter paa de yderste grænser. (Indleveret Kl. 11. 30'. Character: Godt.)

No. 149. Hvad forstaaes ved dannelse, og hvilken betydning har den for den personlige dygtighed? Menneskets sjæl er bestemt til at udvikles

og er anlagt derefter. Men desuagtet blive ikke alle mennesker udviklede i lige grad, enten fordi nogle ere mere, andre mindre begavede, eller fordi nogle have megen anledning til at lære, andre liden. Det er dog umuligt, at noget menneske altid kan blive staaende paa det samme trin, det udvikles altid i en vis grad. Efter den forskjellige grad af udvikling kalder man nogle mennesker oplyste, andre uoplyste. Naar man derimod siger: „dannet" eller: „udannet," forbinder man dermed tanken om noget mere; oplysning er nemlig i sig selv blot besiddelsen af kundskaber, uden hensyn til den maade, hvorpaa man anvender den; men ved dannelsen forstaar man kundskabernes gode indvirkning paa forstand og følelse, en oplysning, der bærer gode frugter; man tager intet hensyn til, om oplysningen er stor eller liden. Dannelsen kan findes baade hos begavede og hos indskrænkede folk, baade hos kundskabsrige og kundskabsfattige; om et menneske er dannet, kan man vide af hans opførsel. Den virkelig dannede mand udmærker sig ved selvbeherskelse, humanitet, velvilje ligeoverfor andre; han formaar at hæve sig over menneskets lavere instinkter og lidenskaber. Thi dannelsen skjænker en fortrinlig evne til at hæve sig op over smaaligheder og forstaa, hvad pligten kræver. Det er fornemmelig ved den sande dannelse, at menneskeværdet kommer til sin ret. Intet bidrager mere til, at man fatter, hvad menneskets bestemmelse er, hvad man bør gjøre, for at opfylde denne bestemmelse.

Naar dannelsen nu er frembragt ved oplysningens gode virkninger baade paa forstand og følelse, følger det af sig selv, at den ikke kan være uden betydning for den personlige dygtighed. Alene det, at man er herre over sig selv, at man foretager sine handlinger, ikke efter indskydelse, men efter moden overvejelse, er af stor vigtighed. Man kan være sikker paa, at den dannede aldrig paatager sig noget, som han ikke kan magte, men heller ikke undlader at udføre det, som han paatager sig, vel. Naar man sammenligner to mennesker, der begge ere lige begavede, begge lige oplyste, men forskjellige i dannelse, vil man finde, at med den største dannelse er ogsaa den største dygtighed forbunden. Overlegenhed i aandsnærværelse, en større evne til at gjøre alt til rette tid og paa rette sted, en større sikkerhed og en større kraft til at holde paa det moralsk rigtige, ere egenskaber, som udmærke en dannet fremfor enhver anden. Dannelsen lader mennesket udnytte sine evner i den størst mulige udstrækning, den baade gjør ham det til pligt og sætter ham istand dertil; derved bliver han under forøvrigt lige vilkaar enhver anden overlegen. (Indleveret Kl. 12. 25'. Fælles Charakter for begge Besvarelser: Meget Godt).

No. 149. De norske skove og deres betydning for vort folk. Vort fædreland har altid været og er endnu et af de skovrigeste lande paa jorden. I gamle dage var det dog langt tættere bevokset end nu. Der gaves en tid, da der ikke fandtes andre skovbare strækninger end de, som paa grund af høiden eller havvindens voldsomhed ikke vare istand til at frembringe træer. Nu ere skovene betydeligt formindskede. Vestkysten er næsten skovbar, især fordi der ikke er plads for betydelige skovvidder, ligesom stormenes hyppighed og voldsomhed vanskeliggjør reproduktion. Ogsaa i de for kornavl bekvemme fladbygder er skoven stærkt fortyndet. Hertil kommer desværre en stærk mishusholdning med skoven i de egentlige skovbygder, som for tiden ere: Glommens og Dramselvens dalfører, Numedal, Thelemarken, Nedenæs og en del af Lister og Mandals amt, Nordmøre, Namdalen samt dalførerne i Nordlands amt. Vore skove bestaa i aldeles overvejende grad af naaletræer, nemlig gran og furu; af løvtræer findes temmelig megen birk, især paa Vestlandet; eg findes nu kun sparsomt i Nedenæs amt; de faa bøgeskove i grevskaberne ere nærmest at betragte som kuriositeter; skjønt de fleste andre nordeuropæiske træarter findes i vort land, danne de de dog intetsteds skove. Det er naaletræerne, som karakterisere det norske landskab, undtagen i Bergens stift. Det er ogsaa næsten udelukkende dem, som ere gjenstand for udførsel. — Landet maa endog indføre flere udenlandske træsorter, især til skibsbyggeriet. Udførselen erkjendes nu at have været drevet i altfor stærk grad, til skade for skoven; man har endelig faaet øjnene op for, hvor yderst vigtigt det er for vort land at bevare sine skove, hvilket kun kan ske ved en planmæssig fremgangsmaade ved skovens behandling. De fordele, som tilflyde vort land ved skovene, ere af en saadan betydning, at hele vor velstand og vore fremskridt afhænge af dem. Først og fremst maa nævnes deres indflydelse paa klimatet. I en skovrig egn har man den dobbelte fordel, at

træerne fremkalde en for den lavere plantevækst tilstrækkelig fugtighed, og at de tillige beskytte mod kolde vinde. For at erfare, hvad skovmangel kan føre til, betragte man kun den spanske høislette, hvor solens hede straaler borttørre al plantevækst, og Jyllands nord- og vestkyst, hvor havstormene drive sandet ud over vide strækninger og kvæle de fremspirende vækster. Ogsaa i vort land have vi nu i det smaa saadanne uheldige egne, f. Ex. Jæderen og Lesje i Gudbrandsdalen, paa hvilket sidste sted man, som en tarvelig erstatning for skovene, med stor bekostning har maattet opsætte gjærder for at beskytte grøden mod den kolde nordenvind og dæmpe snedrevene. Foruden agerbrug og fædrift beror ogsaa vort lands mest indbringende næringsvej, søfarten, for en meget betydelig del paa skovene. Det er jo dem, som skaffe materialier til nybygning og reparation af fartøier. Derfor er ogsaa denne næringsvej stærkest udviklet i de distrikter, hvor man har let adgang baade til furu- og egematerialier, nemlig kysten mellem Kristiansand og Drammen. Trælasten lægger desuden, som en meget omfangsrig vare, beslag paa større skibsrum end vore andre udførselsartikler. Uden søfartens blomstring kunne heller ikke fiskerierne drives med tilbørlig kraft, navnlig ikke de, som foregaa langt fra kysten eller endog paa fjerne have. Fremdeles er skovenes vedligeholdelse et livsspørgsmaal for bjergværksdriften, hvortil der udfordres trækul; det er nemlig brugen af dette smeltningsmiddel, som gjør det norske metal saa fortrinligt. Den af skovene selv fremkaldte næringsvej, skovdriften, som nu indbringer vort land millioner, vilde kun være en midlertidig rigdomskilde, hvis man ikke drog omsorg for skovenes reproduktion. Skjønt ingen lov til skovenes beskyttelse endnu er udkommen, kan man dog spare meget trævirke ved den vei, hvorpaa man nu saa smaat er begyndt at slaa ind; den er, at man anvender torv til brændsel, og at man udfører lasten i forædlet stand. Paa den maade sælger man træ for flere penge paa samme tid, som man baade bruger og udfører en mindre mængde. Man ser heraf, hvilken velstandskilde skovene ere for vort land, der slet ikke er saa fattigt, som man pleier at sige. De byer i Norge, hvis tilværelse afhænger af trælasten, ere: Fredrikstad, Sarpsborg, Drammen og Namsos. Ogsaa Fredrikshald, Kristiania, Laurvig, byerne ved Langesundsfjorden, Kragerø, Arendal, Kristiansand og Kristiansund udføre megen trælast. (Indleveret Kl. 12. 40'. Fælles Charakter for begge Besvarelser: Meget Godt).

Af foranstaaende Besvarelser ere de med No. 148 betegnede forfattede af Halvard Aschehoug, født 1851 og optaget 1857 i Christiania Døvstumme-Institut (Elisenberg ved Frogner). Han er døvstum fra Fødselen af, hvilken Omstændighed ikke har undladt at udøve en hemmende Indflydelse, idet han tildeels har manglet den Sprogfølelse, der er nødvendig til at give en smuk Oversættelse fra et fremmed Sprog, ligesom ogsaa de skriftlige Arbeider i Norsk, som have krævet en modnere og selvstændigere Tænkning, have været mindre tilfredsstillende end de, hvor han mere har kunnet støtte sig til det Givne og Lærte.

De med No. 149 betegnede Besvarelser ere af Lars Larsen, født 1851, der, efter i 3aars Alderen at være bleven aldeles døv, i 1860, 9 Aar gammel, blev optaget i Christiania Døvstumme-Institut. Han har særlig lagt for Dagen god Opfatningsevne og moden Bedømmelse af det Læste. Som Følge heraf ere især hans skriftlige Arbeider tilfredsstillende, og man skal have vanskelig for i dem at spore nogen hemmende Indflydelse af de særegne Vilkaar for hans Underviisning.

Aschehoug og Larsen begyndte begge sit Artiums-Studium i 1865 og have saaledes begge anvendt 6 Aar paa sin Forberedelse.

Bestyreren af Christiania Døvstumme-Institut er Candidat F. Balchen, af hvis Anmeldelse af de ovennævnte Dimittender foranstaaende Bemærkninger ere hentede.

Examinationen af de tvende døvstumme Dimittender foregik paa sædvanlig Maade, i de forskjellige Fag; Examinator fremsatte sine Spørgsmaal mundtlig, hvilke aflæstes fra hans Læber af de tvende Døvstumme, der tydelig og forstaaelig afgav sine Svar mundtlig. Bestyreren af Døvstummeanstalten var tilstede for i Tilfælde af Misforstaaelse at yde sin Bistand, hvilken kun meget sjelden tiltrængtes; kun i tvende Fag, Historie og Geografi, foregik Examinationen skriftlig fra Examinators ide; men Grunden hertil var sikkert den, at hans store Mundskjæg formørkede Mundaabningen og derved hindrede enhver Aflæsning fra Læberne.

Til Examen artium i 1871 vare anmeldte 231 Examinander, af hvilke 2 tilbagemeldtes af sine Dimissorer, medens 3, der ikke havde betalt det lovbestemte Gebyr af 5 Spd. til Universitetskassen, udeblev fra den skriftlige Prøve. 29 rejiceredes (deraf 3 ved den mundtlige Prøve). Af de tilbageblevne 197 erholdt 2 Laud. præ ceteris, 102 Laudabilis, 67 Haud illaudabilis og 23 Non contemnendus; 3 have ikke fremstillet sig til Continuation.

Opgaverne i Modersmaalet vare: 1. Hvad forstaaes ved Dannelse, og hvilken Betydning har den for den personlige Dygtighed? 2. De norske Skove og deres Betydning for vort Folk. Den latinske Oversættelse var saalydende: Bello adversus Persea regem peracto et Macedonia in potestatem redacta, L. Aemilius Paulus auctumni initio ad circumeundam Graeciam visendaque, quae, nobilitata fama, majora auribus accepta sunt, quam oculis noscuntur, usus erat. Graecia ita peragrata, ut nihil eorum, quae quisque Persei bello privatim aut publice sensisset, inquireret, ne cujus poenae metu sollicitaret animos sociorum, Demetriadem rediit. Cn. Octavio praetore ibi convento, postquam fama accidit trajecisse jam mare decem legatos, more majorum ad res Macedoniae componendas a senatu missos, omnibus aliis omissis, Apolloniam ad eos pergit. Quo quum Perseus obviam omni solutus custodia processisset, ipsum quidem benigne allocutus est; ceterum, postquam in castra ad Amphipolim venit, graviter increpuisse traditur C. Sulpicium, quem discedens castris praeposuerat, quod Persea tam procul a se vagari per provinciam passus esset. Et Persea quidem in custodiam misit. Ipse, ubi dies venit, quo adesse Amphipoli denos principes civitatium jusserat, cum decem legatis, circumfusa omni multitudine Macedonum, in tribunali consedit. Assvetis regio imperio tamen novum formam terribilem praebuit tribunal, lictores, praeco, insveta omnia oculis auribusque, quae vel socios nedum hostes victos terrere possent. Silentio per praeconem facto, Paulus Latine, quae senatui, quae sibi ex consilii sententia visa essent, pronuntiavit; ea Cn. Octavius (nam et ipse aderat) interpretata sermone Graeco referebat: omnium primum liberos esse jubere Macedonas, habentes urbes easdem agrosque, utentes legibus suis, annuos creantes magistratus; tributum dimidium ejus, quod pependissent regibus, pendere populo Romano. Deinde in quatuor regiones dividi Macedoniam. Neque connubium neque commercium placere cuiquam extra fines regionis suae esse. Metalla quoque auri atque argenti non exerceri; ferri et aeris permitti. Navalem materiam et ipsos caedere et alios pati vetuit. Regionibus, quae affines barbaris essent (excepta autem tertia, omnes erant), permisit, ut praesidia armata in finibus extremis haberent.

Extraordinær Prøve den 19de September. (For Candidaten Lars Michael Hansen). Opgave i Modersmaalet: Om Vikingetiden i Norden og dens Betydning i Verdenshistorien.

Examen artiums-Deputationens Medlemmer vare i 1871 ved den skriftlige Del: Proff. Rygh (Formand), S. Bugge, Bang, Broch og Münster samt Stip. Skavlan. Ved den mundtlige Del: Proff. Dr. Daa, Dr. Unger, Schjøtt, W. Bugge, Guldberg og Broch samt Univ.-Stip. Johanssen. Som Censorer og Suppleanter vare af Kirke-Departementet beskikkede: I Religion: Personelkapellan J. N. Brun og i hans Forfald Skolebestyrer Buchholm. I Latin: Adjunkt ved Christiania Kathedralskole K. W. Ottesen og i hans Forfald Candidatus magisterii S. W. Hofgaard. I Græsk: Bestyrer af Frederiksstads Latin- og Realskole V. Voss og i hans Forfald Skolebestyrer Fr. Gjertsen. I Hebraisk: Overlærer ved Christiania Kathedralskole V. Vogt og i hans Forfald Seminariebestyrer Candidatus theologiæ Johan Jensen. I Tydsk, Fransk og Engelsk: Adjunkt ved Frederikshalds offentlige Skole for den høiere Almendannelse D. F. Knudsen og i hans Forfald Candidatus theologiæ H. Ross. I Historie og Geografi: Adjunkt ved Aalesunds offentlige Skole for den høiere Almendannelse Wallem og i hans Forfald Stipendiat J. Lieblein. I Mathematik: Overlærer ved Christianssands Kathedralskole Bonnevie og i hans Forfald Stipendiat Dr. S. Lie.

---

*) Den latinske Oversættelse var taget af Livius 45de Bog, Cap. 27—29.

De Rejecterede Charakteser ved den skriftlige Prøve:

No.	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.	No.	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.	No.	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.	No.	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.
1	4	6	8	3	5	15	4	5	22	5	6
2	3	5	9	4	6	16	4	5	23	4	5
3	4	5	10	5	3	17	5	6	24	4	5
4	4	6	11	4	6	18	5	4	25	4	5
5	4	5	12	5	4	19	4	5	26	4	5
6	5	6	13	4	5	20	4	5			
7	4	5	14	3	5	21	4	6			

Examen philosophicum i 1ste Semester 1871.

No.	*Candidaternes Navne.*	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	*Hovedcharakter.*
1	*Aanesen*, Hans Gottfred August.	1869	3	1	—	—	—	—	4	2	2	5	3	—	4	8	24	Haud illaud.
2	*Alfstad*, Jens Harald Andreas.	—	2	2	—	—	—	2	1	1*	—	1	2	—	1	8	12	Laud. p.ceteris
3	*Aars*, Jens Carl Gabriel.	1870	3	1	—	—	—	—	2	3	3	4	4	—	4	8	24	Haud illaud.
4	*Albretsen*, Claus Sophus.	—	2	2	3	—	3	—	—	—	—	2	4	3	—	7	19	Haud illaud.
5	*Andersen*, Jacob Jensen.	—	2	1	—	—	—	—	1	1	1	2	2	—	2	8	12	Laud.p.ceteris
6	*Angell*, Hans Bonnevie.	—	2	1	1	—	4	—	—	—	—	3	3	2	—	7	16	Laudabilis.
7	*Astrup*, Hans Jørgen Synnestvedt.	—	2	1	—	—	—	1	—	2	2	3	3	—	2	8	16	Laudabilis.
8	*Beichmann*, Frithjof Bent.	—	3	1	2	—	3	—	—	—	—	3	4	3	—	7	19	Haud illaud.
9	*Bolstad*, Johan Nordberg.	—	2	1	1	—	4	—	—	—	—	3	2	1	—	7	14	Laudabilis.
10	*Bonnevie*, Christian Frederick.	—	3	2	1	—	3	—	—	—	—	1	3	2	—	7	15	Laudabilis.
11	*Buaas*, Ingebrigt Thorvald.	—	3	2	—	—	—	—	1	3	2	3	2	—	5	8	21	Haud illaud.
12	*Bugge*, Olivarius Deinboll.	—	2	1	—	—	—	2	1	1	—	3	2	—	2	8	14	Laudabilis.
13	*Bærøe*, Ove Christian Larsen.	1869	2	1	—	—	—	—	1	3	2	3	3	—	4	8	19	Laudabilis.
14	*Børresen*, Julius Theodor.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	1	3	1	—	7	11	Laudabilis.
15	*Christiansen*, Wilhelm Fredrik Adolf Aug.	1870	3	3	1	—	3	—	—	—	—	4	3	4	—	7	21	Haud illaud.
16	*Conradi*, Fredrik Emil.	—	3	1	1	—	4	—	—	—	—	5	4	4	—	7	22	Haud illaud.

* Italiensk 1.

Examen philosophicum i 1ste Semester 1871.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
17	*Cornelius sen*, Andreas Martin.	1869	2	2	—	—	—	—	2	1	3	1	3	—	1	8	15	Laudabilis.
18	*Daa*, Ivar Munthe.	—	4	3	2	—	4	—	—	—	—	3	4	5	—	7	25	Non contemn.
19	*Dahl*, Christen.	1870	3	2	—	—	—	1	—	1	1	2	3	—	3	8	16	Laudabilis.
20	*Dahl*, Samuel Thornsen.	—	3	2	1	-	3	—	—	—	—	3	3	3	—	7	18	Haud illlaud.
21	*Dahle*, Andreas Album.	—	2	1	1	—	5	—	—	—	—	4	4	3	—	8	20	Haud illaud.
22	*Dons*, Ole Andreas Lindemann.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	7	8	Laud p.ceteris
23	*Eckhoff*, Mathias Wilhelm.	—	4	1	—	—	—	—	1	1	1	2	4	—	4	8	18	Haud illaud.
24	*Ege*, Carl Johan.	—	8	3	2	—	3	—	—	—	—	4	5	2	—	7	22	Haud illaud
25	*Eide*, Frithjof Eugen Wladimir.	—	3	1	1	—	3	—	—	—	—	2	4	1	—	7	15	Laudabilis.
26	*Eiesland*, Peder Tobias.	—	2	1	—	—	—	2	2	2	—	4	3	—	3	8	19	Laudabilis.
27	*Eriksen*, Harald Andreas.	—	1	1	—	—	—	1	1	—	1	2	2	—	1	8	10	Laud. p.ceteris
28	*Falkenberg*, Johannes Emil.	—	3	3	1	—	2	—	—	—	—	3	3	3	—	7	18	Haud illaud.
29	*Finne*, Hans Vingaard.	—	4	2	1	—	3	—	—	—	—	2	3	3	—	7	18	Haud illaud.
30	*Fosterud*, Carl Alfred.	1869	3	2	1	—	2	—	—	—	—	3	3	3	—	7	17	Laudabilis
31	*Frost*, Diderich Cappeien	1870	1	2	2	—	5	—	—	—	—	4	4	4	—	7	22	Haud illaud.
32	*Frostrup*, Johan Henrik Kintzell.	—	2	2	1	—	3	—	—	—	—	2	3	2	—	7	15	Laudabilis
33	*Fyhn*, Karl Henry.	—	4	2	—	—	—	1	2	2	4	3	—	2	8	20	Haud illaud.
34	*Gjerding*, Anton Berhard.	—	2	1	1	—	3	—	—	—	—	3	5	2	—	7	17	Haud illaud.
35	*Gjerløw*, Ole Ohnstad Jensen.	—	2	1	—	—	—	2	1	2	3	1	—	3	8	15	Laudabilis.
36	*Gloersen*, Gerh. Gunnerus Garmann.	—	2	1	—	—	—	1	1	—	1	3	3	—	2	8	14	Laudabilis.
37	*Graff*, Martin Wilhelm.	—	2	2	1	—	2	—	—	—	—	3	3	3	—	7	16	Laudabilis.
38	*Grendahl*, Birger.	—	1	1	-	—	—	—	1	1	2	4	3	—	2	8	15	Laudabilis.
39	*Gundersen*, Gunder Fougner.	—	2	1	—	—	—	—	1	1	1	1	2	—	1	8	10	Laud. p.ceteris
40	*Hagen*, Ingebrigt Severin.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	2	2	2	—	7	10	Laud. p.ceteris
41	*Hagerup*, Georg Francis.	—	3	1	1	—	4	—	—	—	—	1	2	2	—	7	14	Laudabilis.
42	*Hansen*, Halvor.	—	3	2	1	—	3	—	—	—	—	5	4	2	—	7	20	Haud illaud.
43	*Hansen*, Niels.	—	2	2	—	—	—	2	2	2	3	2	—	2	8	17	Laudabilis.
44	*Hansen*, Paul.	—	1	1	—	—	—	1	1	1	2	2	—	2	8	11	Laud. p.ceteris
45	*Hansen*, Thorvald August.	1868	2	1	—	—	—	2	2	1	2	3	—	2	8	15	Laudabilis.
46	*Hansen*, Wollert Krohn.	1870	3	2	—	—	—	1	2	1	3	3	—	5	8	20	Haud illaud
47	*Hanssen*, Hans Rudolph.	—	2	1	—	—	—	2	—	2	1	5	3	—	3	8	19	Haud illaud.

Examen philosophicum i 1ste Semester 1871.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
48	*Hanssen*, Niels Eugen Amandus.	1870	3	2	2	—	4	—	—	—	—	4	5	3	—	7	23	Haud illaud.
49	*Henrichsen*, Carl Johan.	—	3	1	1	—	3	—	—	—	—	2	3	3	—	7	16	Laudabilis.
50	*Holstad*, Nils Olaf Karelius.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	7	8	Laud. p.ceteris
51	*Hægstad*, Christopher Marius.	1869	3	3	—	—	—	4	2	1*	—	3	3	—	2	10	23	Laudabilis.
52	*Høyem*, Ivar Jacobsen.	1870	3	1	—	—	—	—	2	1	1	1	2	—	1	8	12	Laudabilis.
53	*Jenssen*, Jørgen.	—	1	1	—	—	—	—	1	1	3	2	2	—	2	8	13	Laudabilis.
54	*Jeremiassen*, Herman Olaus.	—	3	1	1	—	2	—	—	—	—	1	3	3	—	7	14	Laudabilis.
55	*Jessen*, Gudbrand.	—	2	1	—	—	—	2	2	2	—	2	3	—	2	8	16	Laudabilis.
56	*Johansen*, Ole Fredrik.	—	2	1	2	—	5	—	—	—	—	4	3	5	—	7	22	Haud illaud.
57	*Johansen*, Paul Andreas.	—	3	2	—	—	—	—	3	2	3	2	4	—	4	8	23	Haud illaud.
58	*Jæger*, Nicolai Henrik	—	2	1	—	—	—	1	1	2	—	2	3	—	2	8	14	Laudabilis.
59	*Jæger*, Niels Winther Luth.	—	4	2	1	—	4	—	—	—	—	4	3	4	—	7	22	Haud illaud.
60	*Krafft*, Karl Fredrik.	—	2	1	3	—	1	—	—	—	—	1	8	1	—	7	12	Laudabilis.
61	*Larsen*, Marius Elias.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	2	3	3	—	7	12	Laudabilis.
62	*Lind*, Oluf.	—	3	4	—	—	—	1	2	3	—	3	4	—	5	8	25	Haud illaud.
63	*Lindemann*, Henrik Bauck.	—	2	1	2	—	5	—	—	—	—	2	5	4	—	7	21	Haud illaud.
64	*Lorentzen*, Gustav.	—	3	2	—	—	—	—	4	1	1	1	3	—	2	8	17	Laudabilis.
65	*Lowum*. Alf Andreas Nicolai.	—	3	2	—	—	—	1	—	1	1	3	2	—	5	8	18	Haud illaud.
66	*Lumholtz*, Ludvig.	—	2	2	1	—	4	—	—	—	—	3	4	2	—	7	18	Haud illaud.
67	*Lütken*, Oscar Martin Heidemark.	1869	4	2	—	—	—	2	3	—	3	3	4	—	5	8	26	Haud illaud.
68	*Løchen*, Hjalmar.	1870	1	1	1	—	3	—	—	—	—	1	2	1	—	7	10	Laudabilis.
69	*Madsen*, Olaf Gustavus.	—	3	1	—	—	—	—	2	2	3	1	2	—	2	8	16	Laudabilis.
70	*Meltzer*, Fredrik Eberhard.	—	2	1	1	—	3	—	—	—	—	1	2	2	—	7	12	Laudabilis.
71	*Mohr*, Einar.	—	2	2	1	—	2	—	—	—	—	3	3	3	—	7	16	Laudabilis.
72	*Morgenstjerne*, Bredo Henrik.	—	2	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	7	9	Laud. p.ceteris
73	*Mortensen*, Martin Tangen.	—	3	1	1	—	4	—	—	—	—	1	3	2	—	7	15	Laudabilis.
74	*Mundal*, Peder Amundsen.	—	1	1	—	—	—	1	1	1	1	2	—	2	8	10	Laud. p.ceteris
75	*Myhrebø*, Gustav Edvard.	—	3	1	—	—	—	2	1	2	—	1	2	—	2	8	14	Laudabilis.
76	*Mørch*, Arthur Harald Leopold.	—	1	2	2	—	2	—	—	—	—	3	4	1	—	7	15	Laudabilis.
77	*Olsen*, Christian Fredrik Martinus.	1869	4	1	1	—	2	—	—	—	—	5	3	3	—	7	19	Haud illaud.
78	*Opsahl*, Svend.	1870	1	1	1	—	2	—	—	—	—	1	2	2	—	7	10	Laud.p.ceteris
79	*Otterbech*, Ragnvald Hannibal Hoff.	1867	4	1	—	—	—	2	2	—	3	3	4	—	3	8	22	Haud illaud.

* Gothisk 1. Angelsaxisk 1. Begge disse Charakterer medregnes i Hovedcharakteren, cfr. Regl. § 10.

Examen philosophicum i 1ste Semester 1871.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
80	*Platou*, Peter Theodor Stoud.	1870	2	1	1	—	3	—	—	—	—	2	3	2	—	7	14	Laudabilis.
81	*Rasmussen*, Jonas Severin.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	4	2	3	—	7	18	Laudabilis.
82	*Rode*, Emil Ferdinand.	—	3	3	1	—	3	—	—	—	—	5	4	1	—	7	20	Haud illaud.
83	*Rognaas*, Johannes Laurentius.	—	3	1	—	—	—	3	3	1		4	3	—	4	8	22	Haud illaud.
84	*Roosen*, Gilbert Mortier Lafayette.	—	3	2	1	—	4	—	—	—	—	3	2	2	—	7	17	Laudabilis.
85	*Sahlgaard*, Hjalmar Rudolph.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	3	4	2	—	7	13	Laudabilis.
86	*Salvesen*, Hakon Christian.	—	3	1	—	—	—	2	2	1		3	4	—	3	8	19	Laudabilis.
87	*Samuelsen*, Georg Olaf.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	3	2	1	—	7	12	Laudabilis.
88	*Sartz*, Richard Sophus.	—	2	3	—	—	—	2	2	3	—	4	3	—	3	8	22	Haud illaud.
89	*Schiander*, Ole Arnt Petersen.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	2	2	1	—	7	9	Laud. p. ceteris
90	*Schjelderup*, Christian Wilhelm Koren.	—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	1	3	—	1	8	10	Laudabilis.
91	*Schulerud*, Peter Ludvig Andreas.	—	1	1	1	—	2	—	—	—	—	1	2	1	—	7	9	Laud. p. ceteris
92	*Schøning*, Mathias Karenus.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	3	3	3	—	7	15	Laudabilis.
93	*Seip*, Jens Lauritz Arup.	—	1	2	—	—	—	1	2	1		3	3	—	4	8	17	Laudabilis.
94	*Selmer*, Otto Hilmar.	—	3	1	—	—	—	2	—	2	3	1	3	—	4	8	19	Laudabilis.
95	*Simonsen*, Ole Christian.	—	2	3	—	—	—	2	2	2	—	4	4	—	4	8	23	Haud illaud.
96	*Sinding*, Hans Gustav.	—	4	2	—	—	—	2	2	3	—	4	4	—	4	8	25	Haud illaud.
97	*Smith*, Brian Crone Riddervold.	—	2	3	3	—	3	—	—	—	—	3	4	4	—	7	22	Haud illaud.
98	*Smitt*, Anton Elias.	—	1	1	1	—	2	—	—	—	—	1	2	1	—	7	9	Laud. p. ceteris
99	*Solbue*, Axel Hagbarth Eberg.	—	2	2	—	—	—	2	2	2	—	3	4	—	5	8	22	Haud illaud.
100	*Stang*, Johan Gram Holst.	—	3	1	—	—	—	—	2	2	2	2	3	—	3	8	18	Laudabilis.
101	*Storm*, Halfdan Krüger.	—	4	1	—	—	—	3	2	1	—	1	2	—	5	8	19	Haud illaud.
102	*Svendsen*, Reinert.	—	2	1	—	—	—	—	1	1	1	1	3	—	1	8	11	Laudabilis.
103	*Svendsen*, Svend August.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	3	5	2	—	7	14	Haud illaud.
104	*Sverdrup*, Svend Borchman Hersleb.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	1	1	—	7	7	Laud. p. ceteris
105	*Sønderaall*, Carl Olaf Axel.	1869	2	1	—	—	—	—	1	1	1	2	2	—	4	8	14	Laudabilis.
106	*Tambs*, Victor Emanuel.	1870	4	2	—	—	—	2	—	4	3	3	3	—	4	8	25	Haud illaud.
107	*Tandberg*, Jens Frølich.	—	2	1	—	—	—	1	1	2	—	1	1	—	1	8	10	Laud. p. ceteris

Examen philosophicum i 1ste Semester 1871.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
108	*Taraldsen*, Christian.	1870	1	1	—	—	—	—	1	1	2	1	2	—	3	8	12	Laudabilis.
109	*Thinn*, Christopher Karenus.	1869	1	1	—	—	—	1	1	—	2	1	2	—	1	8	10	Laud. p. ceteris
110	*Thomassen*, Thomas Christian.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	2	—	7	9	Laud. p. ceteris
111	*Thue*, Henning Junghans.	1870	2	1	1	—	2	—	—	—	—	1	2	2	—	7	11	Laudabilis.
112	*Tiemroth*, Paul Carl Johan.	—	3	1	—	—	—	4	3	2	4	3	—	4	8	24	Haud illaud.
113	*Traaen*, Karl.	1868	3	2	2	—	3	—	—	—	—	2	3	2	—	7	16	Laudabilis.
114	*Udby*, Ole Andreas	1870	2	1	1	—	2	—	—	—	—	4	3	2	—	7	15	Laudabilis.
115	*Vaumund*, Johan Anton Moritz.	—	3	1	1	—	3	—	—	—	—	4	3	4	—	7	19	Haud illaud.
116	*Vemmestad*, Jon Ingeman.	—	3	2	—	—	—	2	1	2	—	3	3	—	3	8	19	Laudabilis.
117	*Wamberg*, Niels Aall.	—	2	1	—	—	—	1	1	2	—	2	2	—	3	8	14	Laudabilis.
118	*Øvergaard*, Magnus.	—	2	1	1	—	1	—	—	—	—	2	2	1	—	7	10	Laud. p. ceteris

Examen philosophicum i 2det Semester 1871.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomie.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharacter.
1	*Aall*, Christian Fredrik Fasting.	1869	2	3	—	—	—	—	2	3	1	3	1	—	3	8	18	Laudabilis.
2	*Bentzen*, Bernt.	1870	2	2	1	—	4	—	—	—	—	1	1	2	—	7	14	Laudabilis.
3	*Boyson*, Bent Wettergreen.	—	1	2	—	—	—	4	2	2	—	2	3	—	3	8	19	Laudabilis.
4	*Bratt*, Gustav Alexander.	—	2	1	—	—	—	2	2	2	—	1	4	—	2	8	16	Laudabilis.
5	*Brynildsen*, John.	—	4	1	—	—	—	1	1	1	—	4	2	—	3	8	17	Haud illaud.
6	*Caspari*, Carl Theodor,	—	3	2	—	—	—	2	1	1	—	1	1	—	2	8	13	Laudabilis.
7	*Christensen*, Christian.	—	4	1	1	—	3	—	—	—	—	3	3	2	—	7	17	Laudabilis.
8	*Ebbesen*, Hans Kristian.	—	3	2	—	—	—	3	—	3	1	5	3	—	4	8	24	Haud illaud.
9	*Fearnley*, Thomas.	1869	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	5	1	—	7	11	Haud illaud.
10	*Fredriksen*, Fredrik August.	1870	3	3	—	—	—	2	1	2	—	3	4	—	3	8	21	Haud illaud.
11	*Gløersen*, Jørgen Gerhard.	—	2	2	1	—	1	—	—	—	—	1	4	1	—	7	12	Laudabilis.
12	*Gude*, Ove.	—	3	1	2	—	3	—	—	—	—	2	4	3	—	7	18	Haud illaud.

Examen philosophicum i 2det Semester 1871.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
13	*Hansson*, Henrik Emil	1870	2	2	1	—	4	—	—	—	—	2	5	3	—	7	19	Haud illaud.
14	*Hansteen*, Alfred.	—	5	2	3	—	3	—	—	—	—	1	5	2	—	7	21	Haud illaud.
15	*Hemstad*, Christian.	—	1	2	—	—	—	—	2	2	2	3	4	—	4	8	20	Haud illaud.
16	*Hirsch*, Robertus Jacobus.	—	2	2	3	—	4	—	—	—	—	3	3	2	—	7	19	Haud illaud.
17	*Hoff*, Carl Ludvig.	1868	4	1	—	—	—	—	3	3	4	5	3	—	4	8	27	Haud illaud.
18	*Hoff*, Hans Christian	1870	2	1	—	—	—	—	2	2	3	4	2	—	4	8	20	Haud illaud.
19	*Ihle*, Bjørn Olaf Sverre.	—	2	1	2	—	3	—	—	—	—	3	4	3	—	7	18	Haud illaud.
20	*Isachsen*, Carl Ludvig.	—	3	2	1	—	4	—	—	—	—	5	4	4	—	7	23	Haud illaud.
21	*Jensen*, Olaus.	—	4	2	—	—	—	1	1	2	—	3	3	—	4	8	20	Haud illaud.
22	*Kjerulf*, Christian.	—	3	1	1	—	2	—	—	—	—	2	1	1	—	7	11	Laudabilis.
23	*Kloumann*, Georg Juell.	—	2	2	2	—	5	—	—	—	—	3	4	4	—	7	22	Haud illaud.
24	*Lund*, Carl Martin.	—	1	2	2	—	2	—	—	—	—	2	3	1	—	7	13	Laudabilis.
25	*Maursund*, Christian Peter.	—	3	1	—	—	—	1	3	2	—	3	2	—	4	8	19	Laudabilis.
26	*Mehn*, Nils Christian Holm.	—	4	3	—	—	—	3	3	2	—	5	4	—	4	8	28	Haud illaud.
27	*Moe*, Anton Fredrik Martinius.	—	1	1	—	—	—	—	1	1	2	2	2	—	1	8	11	Laud. p.ceteris
28	*Munch*, Johan Albert.	1869	4	1	—	—	—	2	2	2	4	4	—	5	8	24	Haud illaud.
29	*Norman*, Peter Johan.	1870	2	1	1	—	5	—	—	—	—	4	4	3	—	7	20	Haud illaud.
30	*Nærup*, Adolp Mathias.	—	1	1	2	—	2	—	—	—	—	1	2	1	—	7	10	Laud. p.ceteris
31	*Olsen*, Anders Marinius	1869	1	1	—	—	—	4	3	3	—	3	4	—	4	8	23	Haud illaud.
32	*Olsen*, Bernt Jørgen.	1858	4	3	—	—	—	3	—	2	3	3	4	—	3	8	25	Haud illaud.
33	*Omsted*, Hans.	1870	4	2	1	—	3	—	—	—	—	3	4	3	—	7	20	Haud illaud.
34	*Omsted*, Olivius Andreas.	—	4	1	1	—	2	—	—	—	—	2	4	2	—	7	16	Haud illaud.
35	*Parelius*, Jacob v. d. Lippe.	—	3	3	1	—	3	—	—	—	—	3	5	2	—	7	20	Haud illaud.
36	*Peckel*, Frantz.	1867	3	2	—	—	—	3	2	1	3	5	—	4	8	23	Haud illaud.
37	*Pederson*, Hans Søren	1870	4	1	2	—	4	—	—	—	—	3	4	2	—	7	20	Haud illaud.
38	*Petersen*, Christian Pharo.	—	3	2	—	—	—	3	2	2	—	2	2	—	4	8	20	Laudabilis.
39	*Riis*, Christian Pharo.	—	2	1	—	—	—	1	2	3	—	2	2	—	2	8	15	Laudabilis.
40	*Selmer*, Axel.	—	4	2	1	—	3	—	—	—	—	3	4	4	—	7	21	Haud illaud.
41	*Sissener*, Christian Fredrik Møllerop.	—	3	1	1	—	5	—	—	—	—	4	3	4	—	7	21	Haud illaud.
42	*Sogn*, Hans Joackim.	—	3	2	2	—	2	—	—	—	—	2	3	1	—	7	15	Laudabilis.
43	*Steineger*, Leonhard Hess.	—	3	1	1	—	3	—	—	—	—	3	2	4	—	7	17	Laudabilis.
44	*Støren*, Carl Peter Theodor.	—	1	1	1	—	4	—	—	—	—	4	2	2	—	7	15	Haud illaud.
45	*Sudmann*, Anton Christian Mareng.	1869	3	3	—	—	—	—	2	3	2	3	5	—	4	8	25	Haud illaud.
46	*Trapness*, Johan Christopher.	1870	3	1	1	—	3	—	—	—	—	1	2	1	—	7	12	Laudabilis.
47	*Vetlesen*, Hans Jørgen.	—	1	1	1	—	2	—	—	—	—	1	1	1	—	7	8	Laud. p.ceteris

Examen philosophicum i 2det Semester 1871.

No.	*Candidaternes Navne.*	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	*Hovedcharacter.*
48	*Walnum*, Jacob Rosted Sur.	1870	1	2	—	—	—	1	1	1	—	1	3	—	3	8	13	**Laudabilis**
49	*Wetlesen*, Thomas Fredrik Christian	—	4	2	—	—	—	—	4	3	2	1	2	—	3	8	21	**Haud illaud.**
50	*Wille*, Johan William Marius.	—	5	1	1	—	2	—	—	—	—	4	3	2	—	7	18	**Haud illaud.**
51	*Woxen*, Ludvig Henrik.	—	4	2	3	—	5	—	—	—	—	3	4	2	—	7	23	**Haud illaud.**

Ved at sammenligne Antallet af de Studerende, der have underkastet sig Examen artium i det foregaaende Aar med Antallet af dem, der i de paafølgende Aar have fuldført 2den Examen, viser det sig for nærværende Aar (1871), at af Studenterne fra 1870 kun 145 af 197 have absolveret Examen philosophicum i den Tid, som Reglementet forudsætter. Med Hensyn til de valgfrie Fag viser Forholdet sig paa følgende Maade. Af 197 Studerende fra 1870 valgte 93 Zoologi og Chemi, medens 77 valgte 3 af de 4 Fag: Latin, Græsk, Oldnorsk og Historie. De obligatoriske Fag ere Mathematik, Naturhistorie, Physik, Philosophi og Astronomi.

Embeds-Examina i 1871.

Theologisk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Theol. Embeds-Examen.	Studie-tidens Varighed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
1	*Aas*, Peter Emil	P.	2 Juni 71	ubestemt.	Haud illaud.	1854	Laudabilis.	Decbr. 56	Haud illaud.
2	*Astrup*, Christian	P.	—	5 Aar.	Haud illaud.	1862	Laudabilis.	Juni 63	Haud illaud.
3	*Bergh*, Andreas Pedersen	P.	3 Juni 71	4 —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
4	*Frich*, Wollert Johan Lyder . . .	P.	—	3 —	Haud illaud.	1863	Haud illaud.	Juni 64	Laudabilis.
5	*Daa*, Ludvig	S.	5 Juni 71	4 —	Haud illaud.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Haud illaud.
6	*Dahl*, Jonas Wilhelm Gedde . . .	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Haud illaud.
7	*Dons*, Carl Cornelius Martin . . .	P.	6 Juni 71	7 —	Haud illaud.	1863	Laudabilis.	Juni 64	Laudabilis.
8	*Halvorsen*, Halvor	P.	—	3 —	Laudabilis.	1867	Laudabilis.	Decbr. 68	Laud. p.ceteris
9	*Heltberg*, Carl Oscar	P.	7 Juni 71	3 —	Haud illaud.	1865	Non contemn.	Decbr. 66	Haud illaud.
10	*Houen*, Carl Hans Christopher Theodor	P.	—	3—4 —	Haud illaud.	1864	Haud illaud.	Decbr. 65	Haud illaud.
11	*Kjerulf*, Morten Severin Dorotheus .	P.	8 Juni 71	ubestemt.	Haud illaud.	1861	Laudabilis.	Decbr. 64	Haud illaud.
12	*Kobro*, Michael Skjelderup	S.	—	3 Aar.	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
13	*Voss*, Jacob	P.	9 Juni 71	ubestemt.	Haud illaud.	1863	Non contemn.	Decbr. 65	Laudabilis.
14	*Oftedahl*, Svend	S.	—	12 Mdr.	Laudabilis.	1862	Laudabilis.	Juni 63	Laudabilis.
15	*Olsen*, Johan Godtfried	P.	10 Juni 71	5 Aar.	Haud illaud.	1864	Haud illaud.	Decbr. 65	Laudabilis.
16	*Rømcke*, Gulbrand Tandberg . . .	S.	—	ubestemt.	Laudabilis.	1859	Laudabilis.	Decbr. 60	Laudabilis.
17	*Sparre*, Ole Olsen	P.	12 Juni 71	3½—4 Aar	Haud illaud.	1863	Laudabilis.	Juni 64	Laudabilis.
18	*Thorkildsen*, GunvaldChristianBernhard	S.	—	4 —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Juni 66	Haud illaud.
19	*Vogt*, David	S.	13 Juni 71	4½ —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Haud illaud.
20	*Leganger*, Philip Wilhelm Nicoll . .	P.	—	4 —	Laudabilis.	1866	Haud illaud.	Juni 67	Laudabilis.
21	*Kjelstrup*, Wilhelm Christian . . .	P.	14 Juni 71	4 —	Haud illaud.	1851	Laudabilis.	Decbr. 53	Non contemn.
22	*Brøgger*, Niels Christian	P.	—	3 —	Haud illaud.	1863	Non contemn.	Juni 66	Haud illaud.
23	*Bugge*, Peter Olivarius	P.	15 Juni 71	3½ —	Haud illaud.	1865	Non contemn.	Decbr. 66	Haud illaud.
24	*Hofgaard*, Jens Gerhard	P.	12 Decbr. 71	8 Semestre	Haud illaud.	1866	Haud illaud.	Decbr. 67	Laudabilis.
25	*Melbye*, Ole	P.	—	3½ Aar.	Haud illaud.	1865	Non contemn	Juni 67	Haud illaud.
26	*Sæther*, Ulrich Albert	S.	13 Decbr. 71	4½ —	Haud illaud.	1863	Haud illaud.	Decbr. 65	Haud illaud.
27	*Jacobsen*, Christian Bendix	S.	—	2½ —	Haud illaud.	1868	Laudabilis.	Juni 69	Laud. p.ceteris
28	*Moe*, Oscar	P.	14 Decbr. 71	3½ —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Decbr. 66	Laud.p.ceteris

Theologisk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Theol. Embeds-Examen.	Studie-tidens Varighed	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
29	*Schøning*, Martinus Christian . . .	S.	14 Decbr. 71	4 Aar.	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Decbr. 66	Laudabilis.
30	*Egeland*, Christian Olsen	P.	15 Decbr. 71	4 —	Haud illaud.	1865	Non contemn.	Decbr. 66	Laudabilis.
31	*Sommerfeldt*, Harald Wilhelm . . .	P.	—	3 —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laudabilis.
32	*Mollestad*, Niels August	S.	16 Decbr. 71	3½ —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
33	*Hirsch*, Lars Robert	S.	—	4 —	Haud illaud.	1862	Laudabilis.	Juni 63	Laud. p.ceteris
34	*Sverdrup*, Georg	P.	18 Decbr. 71	11 Sem.	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laud. p.ceteris
35	*Tobiassen*, Christen	P.	—	11 —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laudabilis.
36	*Asperheim*, Ole	P.	19 Decbr. 71	2½ Aar.	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Juni 68	Laudabilis.
37	*Wormdahl*, Lars Johnsen	P.	—	2½ —	Haud illaud.	1866	Haud illaud.	Juni 67	Laudabilis.
38	*Borgen*, Zephanias	P.	20 Decbr. 71	6 Sem.	Non contemn.	1866	Non contemn.	Juni 67	Laudabilis.
39	*Sørensen*, Wilhelm Bertinus . . .	P.	—	3 Aar.	Haud illaud.	1866	Haud illaud.	Juni 67	Haud illaud.
40	*Solem*, Thoralf Arnliot	P.	21 Decbr. 71	ikke opg.	Non contemn.	1865	Laudabilis.	Juni 67	Haud illaud.
41	*Nilssen*, Hans Nicolai	S.	—	6 Sem.	Laudabilis.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laudabilis.
42	*Hansen*, Anton	P.	22 Decbr. 71	5 Aar.	Haud illaud.	1863	Non contemn.	Decbr. 64	Haud illaud.
43	*Bull*, Karl	P.	—	3 —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Laudabilis.
44	*Kollbye*, Knud Martin	P.	23 Decbr. 71	4½ —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 67	Laudabilis.

Til den theologiske Embedsexamen, der afholdtes fra den 9de Mai til den 15de Juni samt fra den 15de November til den 23de December, fremstillede sig i 1ste Semester 24 og i 2det Semester 21 Examinander. De skriftlige Opgaver i 1ste Semester vare saalydende: No. 1. Ps. 51, 3—14 eller Ps. 85. No. 2. Matth. 6, 7—15. No. 3. Udvikling af Begrebet Guds Rige. No. 4. Den aandelige Aarvaagenhed. No. 5. „En Udsigt over Apostelen Paulus's Liv." No. 6. Den Calixtinske Synkretisme. Opgaverne i 2det Semester vare saalydende: No. 1. Ps. 90, 1—8. No. 2. Joh. Evang. 16, 5—11. No. 3. Den christelige Lære om Retfærdiggjørelsen ved Troen. No. 4. Kirkens Forhold til Staten. No. 5. Om Hebræerbrevets Forfatter. No. 6. Manichæismens Historie, Lære og Eftervirkninger gjennem Middelalderen.

Juridisk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Jurid. Embeds-Examen.	Studietidens Varighed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
1	*Tornøe*, Johan Wilhelm	P.	Juni 71	3½ Aar.	Haud illaud.	1866	Haud illaud.	Decbr. 67	Laudabilis.
2	*Schjødt*, Harek	S.	—	3½ —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Haud illaud.
3	*Wergeland*, Harald	P.	—	4¼ —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Laudabilis.
4	*Jørgensen*, Gustav Wilhelm . . .	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1866	Haud illaud.	Decbr. 67	Haud illaud.
5	*Moss*, Ernst Georg Wolff	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1866	Haud illaud.	Decbr. 67	Laudabilis.
6	*Mejdell*, Gløer Thorvald	P.	—	2 —	Laudabilis.	1868	Laudabilis.	Juni 69	Haud illaud.
7	*Hiorth*, Ole Gjerdrum	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laud. p.ceteris
8	*Nielsen*, Godske Joachim Weidemann	S.	—	3 —	Haud illaud.	1866	Haud illaud.	Decbr. 67	Laudabilis.
9	*Steen*, Ole John Marenus	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Haud illaud.
10	*Engelhart*, Thomas v. Westen . . .	P.	—	3 —	Laudabilis.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laudabilis.
11	*Jønsberg*, Sophus	S.	—	3 —	Laudabilis.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Haud illaud.
12	*Petersen*, Sigvart	P.	—	4¼ —	Haud illaud.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laudabilis.
13	*Schønheyder*, Didrik Chr. Sommerschild	S.	—	3 —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
14	*Zeier*, Johan Harald Marius Andreas Middelfart	S.	—	3½ —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Laudabilis.
15	*Reiersen*, Jens Christian	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1864	Non contemn.	Decbr. 66	Laudabilis.
16	*Grønvold*, Hans Aimar Mau . . .	S.	—	3½ —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Juni 68	Haud illaud.
17	*Mønniche*, Carl Alexander Michael .	P.	—	3 —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Juni 68	Laud.p.ceteris
18	*Heyerdahl*, Niels Roth	P.	—	3 —	Laudabilis.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laudabilis.
19	*Barth*, Peter Wenneberg	P.	—	3½ —	Laudabilis	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
20	*Heyerdahl*, Oscar	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Juni 66	Haud illaud.
21	*Bothner*, Christian Wilhelm . . .	S.	—	3½ —	Haud illaud.	1864	Haud illaud.	Decbr. 66	Laudabilis.
22	*Nielsen*, Otto Wilhelm Emil . . .	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1866	Non contemn.	Decbr. 67	Haud illaud.
23	*Holmsen*, Conrad Carl Joseph . . .	P.	—	3 —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Juni 68	Haud illaud.
24	*Torstenson*, Bernt Christian Sverdrup	S.	—	3 —	Haud illaud.	1866	Haud illaud.	Decbr. 67	Laudabilis
25	*Uchermann*, Henrik Leganger . . .	S.	—	4 —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Laudabilis.
26	*Gulbrandsen*, Lauritz Leonhard . .	S.	—	3½ —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laud. p.ceteris
27	*Jacobsen*, Otto Fredrik	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1866	Haud illaud.	Decbr. 67	Haud illaud.
28	*Flor*, Gustav Julius	S.	—	3 —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Juni 68	Laudabilis.
29	*Holfeldt*, Christoph Henrich . . .	P.	—	4 —	Laudabilis.	1866	Haud illaud.	Juni 67	Laudabilis.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Jurid. Embeds-Examen.	Studie-tidens Varighed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
30	*Schirmer*, Georg Robert	P.	Juni 71	3 Aar.	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.
31	*Poppe*, Severin Hakon	P.	—	3 —	Haud illaud.	1865	Non contemn.	Decbr. 66	Haud illaud.
32	*Hvoslef*, Jens	P.	—	4 —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laudabilis.
33	*Asche*, Harald Hannibal Fridthjof .	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
34	*Mack*, Johan Fredrik Daniel . . .	S.	—	2½ —	Haud illaud.	1867	Laudabilis.	Decbr. 68	Haud illaud.
35	*Kildal*, Birger	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
36	*Sartz*, Carl Henrik Mathias . . .	P.	—	4 —	Laudabilis.	1863	Laudabilis.	Juni 64	Haud illaud.
37	*Lie*, Ole Thorvald	S.	—	4 —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Laudabilis.
38	*Cappelen*, Christen Johan	P.	August 71	4 —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Juni 67	Haud illaud.
39	*Lyche*, Alexander Rajowich . . .	S.	Decbr. 71	3 —	Haud illaud.	1867	Non contemn.	Decbr. 68	Haud illaud.
40	*Eyde*, Johan Nicolay	S.	—	3½ —	Laudabilis.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laudabilis.
41	*Winsnes*, Lauritz Frederik	P.	—	4 —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laudabilis.
42	*Schønheyder*, Didrik Christian Sommerschild	S.	—	3½ —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
43	*Blix*, Iver Holter	S.	—	3 —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Juni 68	Haud illaud.
44	*Nielsen*, Godske Joachim Weidemann	S.	—	3½ —	Laudabilis.	1866	Haud illaud.	Decbr. 67	Laudabilis.
45	*Christie*, Edvard	S.	—	2 —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laudabilis.
46	*Berg*, Nils Rosenberg Heyerdahl . .	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
47	*Strøm*, Einar	P.	—	3 —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Decbr. 67	Haud illaud.
48	*Wille*, Hans	P.	—	3 —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Juni 68	Haud illaud.
49	*Holst*, Lars Christian	S.	—	3½ —	Haud illaud.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Haud illaud.
50	*Gundersen*, Hans Jørgen	S.	—	2½ —	Haud illaud.	1868	Laudabilis.	Juni 69	Laud. p.ceteris
51	*Krohn*, Jørgen Christian	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laudabilis.
52	*Grosch*, Henrik August	P.	—	4 —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Laud. p.ceteris
53	*Høegh*, Ludvig Christian Selmer . .	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1867	Haud illaud.	Juni 68	Laudabilis.
54	*Falch*, Søren	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1867	Haud illaud.	Juni 68	Haud illaud.
55	*Kjelland*, Alexander Lange	S.	—	3½ —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Juni 68	Haud illaud.
56	*Fossum*, Aimar Ferdinand	P.	—	3 —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Juni 69	Haud illaud.
57	*Fliflet*, Iver	S.	—	4 —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laudabilis.
58	*Christensen*, Martin August	P.	—	5½ —	Laudabilis.	1860	Haud illaud.	Juni 61	Haud illaud.

Juridisk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Jurid. Embeds-Examen.	Studie-tidens Va-righed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
59	*Bøckmann*, Alfred Emil	P.	Decbr. 71	5 Aar.	Haud illaud.	1861	Haud illaud.	Decbr. 62	Haud illaud.
60	*Boe*, Gustav Bertinius	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1864	Non contemn.	Juni 66	Haud illaud.
61	*Unger*, Carl Albert Caspar	P.	—	4 —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
62	*Baastad*, Axel Edmund Manfred . .	S.	—	4 —	Haud illaud.	1866	Haud illaud.	Decbr. 67	Laudabilis.
63	*Arctander*, Sofus Anton Birger . .	S.	—	3½ —	Laudabilis.	1863	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.
64	*Smith*, Hans Christian	P.	—	2¾ —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Decbr. 68	Haud illaud.
65	*Thane*, Albert Emil	S.	—	3 —	Haud illaud.	1862	Haud illaud.	Decbr. 63	Haud illaud.
66	*Wessel-Berg*, Olaf Einar	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laudabilis.
67	*Christensen*, Frederik Christian Bernhoft	P.	—	4 —	Laudabilis.	1866	Haud illaud.	Decbr. 67	Laudabilis.
68	*Braathen*, Hans Christian	P.	—	3 —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
69	*Fossum*, Wolfgang	P.	—	3 —	Haud illaud.	1864	Non contemn.	Juni 66	Haud illaud.
70	*Dunker*, Bernhard	P.	—	4½ —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Laudabilis.
71	*Hoff*, Fredrik Meyn	S.	—	4 —	Haud illaud.	1866	Haud illaud.	Juni 67	Haud illaud.
72	*Singdahlsen*, Sophus Caspar . . .	P.	—	2½ —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Juni 68	Laudabilis.
73	*Wulfsberg*, Frantz Gustav Oscar . .	P.	—	2½ —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Decbr. 67	Haud illaud.
74	*Sønderaall*, Knud Marinius Johan Peter Sparre	S.	—	3½ —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Decbr. 66	Haud illaud.
75	*Hansen*, Carl Johan	P.	—	2¾ —	Haud illaud.	1867	Non contemn.	Decbr. 68	Haud illaud.

Til den juridiske Embedsexamens skriftlige Prøve, der afholdtes fra den 3die til den 15de Mai samt fra den 8die til den 15de November fremstillede sig i 1ste Semester 47 og i 2det Semester 49 akademiske Borgere. Opgaverne i 1ste Semester vare saalydende: No. 1. Hvorvidt er en Stat beføiet til at udstrække sin Straffemyndighed til Forbrydelser, forøvede udenfor dens Territorium? No. 2: Hvorvidt kan en Formuesmasse ved privat Forføining gjøres til selvstændigt Retssubject? No. 3. Hvorvidt er det til Hinder for Eiendomsrettens Overgang, at Sælgeren eller hans Fuldmægtig fremdeles overlades Besiddelsen af Tingen paa Kjøberens Vegne? No. 4. *Hvem tilkommer og hvorledes udøves Raadigheden over Statens Eiendomme? No. 5. Hvorvidt er de almindelige Regler om contractsmæssige Forpligtelsers Ophør ved Forandring i de Omstændigheder, hvorunder de ere afsluttede, anvendelige paa Befragtningscontracten? No. 6. Hvorvidt kan den ved Præscription vundne Straffrihed atter gaa tabt? No. 7. Om Retsbrugens Indflydelse paa Udviklingen af vor civile Proces. No. 8. Om Afsætnings Betingelser og Retsvirkninger. No. 9. Hvorvidt er en Doms forbindende Kraft ligeover for Trediemand betinget af dens Thinglysning? No. 10. Hvilken Betydning har Tingenes Inddeling i rørlige og urørlige efter den romer-

ske Ret? Praktisk Opgave. Under 5te Juni 1868 afholdtes hos Peder Kjelsrud i Grue en Sekvestrationsforretning, hvorved der til Sikkerhed for Omkostninger i en mod ham anlagt Justitssag gjordes Arrest blandt Andet i hans Ret til Føderaad af Gaarden Kjelsrud efter Føderaadsbrev, thinglyst 6te October 1860, samt i en ham efter uthinglyst Contract af 26de August 1867 tilkommende Udhugstret i Skovteigen Selsbakken. Denne Sekvestrationsforretning thinglystes den 19de Juni 1868. Da Peder Kjelsrud ved endelig Dom i Justitssagen var fældet til Straf og Omkostninger, gjorde Fogden for det Offentlige Indførsel i de sekvestrerede Rettigheder for en Beregningssum af 280 Spd., hvilken Indførsel thinglystes den 14de Juli 1869. Ved den under 26de September 1869 afholdte Tvangsauction over Udlægget gjorde Sagfører Nilssen af Christiania Indsigelse mod dens Fremme, idet han irettelagde Føderaadsbrevet med en Paategning af 3die Mai 1868, thinglyst 13de Juni 1869, ved hvilken Peder Kjelsrud, som Sikkerhed for en Fordring af 650 Spd. efter Vexelobligation, giver Nilssen Underpant i Føderaadsretten og til yderligere Betryggelse overleverer ham Føderaadsbrevet som Haandpant. Endvidere fremlagde Nilssen et Transportdokument, udstedt af Peder Kjelsrud i Christiania den 6te Juni 1868 og forsynet med Vitterlighedsvidner, ved hvilket han overdrager Nilssen sin Ret efter Udhugstcontracten af 26de August 1867 imod et Vederlag af 200 Spd., som skulde komme til Afdrag paa Vexelobligationsgjælden. Efter at Parterne vare komne overeens om, at Auctionen skulde nyde Fremme, mod at der bagefter kunde procederes om Kjøbesummen, blev Føderaadsretten solgt for 250 Spd. og Udhugstretten for 180 Spd. Nilssen anlægger derpaa, efter forgjæves anstillet Forligsmægling, Sag mod det Offentlige. Herover forfattes Stævning, Indlæg fra begge Sider og Dom. — Opgaverne i 2det Semester vare saalydende: No. 1. Hvilke Retsgoder ere at anse som Gjenstande for fri Overenskomst? No. 2. Om den Indflydelse, som Besidderens Adkomst faar ved Spørgsmaal om Hævds-Erhvervelse. No. 3. Hvorvidt kan en Syns- eller Skjønsforretning omgjøres eller svækkes paa anden Maade end ved Paaanke? No. 4. Under hvilke Betingelser bliver misligt Forhold ved offentlige Valg strafbart efter Kriminallovens Kap. 10 § 25? No. 5. Hvorvidt kan Udlæg efter en civil Dom hindres ved Indsigelse af nogen anden end den Domfældte? No. 6. Hvorvidt er en Hustru at betragte som myndig i de Tilfælde, hvor Manden er hindret fra at optræde som hendes Værge? No. 7. Hvorledes er Myndigheden til at oprette nye Arter af Embeder fordelt mellem Statsmagterne? No. 8. Hvorvidt kan fremmed Lands Lov om tinglige Rettigheder komme til Anvendelse ved vore Domstole? No. 9. Hvorvidt er nogen forpligtet ved, hvad han har tegnet paa et Gjældsbrev, der er eller bliver forfalsket? No. 10. At fremstille den Romerske Lære om In integrum restitutio paa Grund af Tvang, Svig, Mindreaarighed og Fraværelse. Praktisk Opgave. I Sommeren 1870 døde Frihandler Ole Berg af Ullensager Thinglag. Hans eneste Barn Peder Berg, der fortsatte hans Forretning, overtog Arv og Gjæld og udstedte Proklama til den Afdødes Kreditorer. En Maaned efter dette Proklamas Udløb anmeldte den Afdødes mangeaarige Ven, Bager Johnsen, et Gjældsbrev paa 25 Spd., som han tidligere angivelig havde forglemt. Da Peder Berg ved nærmere Undersøgelse havde overbevist sig om denne Fordrings Rigtighed, betalte han samme den 2den Januar 1871. En Maaned derefter fik Peder Berg af Bager Johnsen et Laan, stort 50 Spd., hvorfor han under 3die Februar udstedte en 6 Maaneders Vexelobligation og som haandfaaet Pant overleverede Bager Johnsen en Hest. Da denne Hest fjorten Dage derefter omkom ved Hændelse, fordrede Bager Johnsen enten et nyt lige saa godt Pant, eller Pengene strax tilbagebetalte. Peder Berg valgte det sidste, og erlagde Betalingen den 5te Marts. Den 28de s. M. overleverede Peder Berg sit Bo til Konkursbehandling. Under denne paastod Boets Vedkommende, at begge Udbetalinger stødte an mod Konkursloven, og besluttede at søge Beløbene tilbage fra Bager Johnsen. Boets Bestyrer anlægger derfor efter forgjæves Forligsprøve, Sag mod denne ved hans Hjemting i Ullensager. Herover forfattes Stevning, Indlæg fra begge Sider og Dom.

Medicinsk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Med. Embeds-Examen.	Studietidens Varighed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
1	*Boeck*, Cæsar Peter Møller . . .	S.	Juni 70	6 Aar.	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.
2	*Bøckmann*, Marius Frimann Dahl .	S.	—	5 —	L. litt. comm.	1864	Laud.p.ceteris	Juni 65	Laud.p.ceteris
3	*Christensen*, Julius	P.	—	6 —	Laudabilis.	1864	Haud illaud.	Juni 65	Laud.p.ceteris
4	*Kjær*, Carl August	S.	—	6½ —	Haud illaud.	1863	Haud illaud.	Decbr. 64	Laudabilis.
5	*Nannestad*, Jacob von der Lippe Parelius	S.	—	5 —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.
6	*Smith*, Herman Riddervold	S.	—	6 —	Haud illaud.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.
7	*Vauvert*, Frederik Charles	P.	—	7½ —	Haud illaud.	1862	Laudabilis.	Decbr. 63	Laudabilis.
8	*Wille*, Christian	P.	—	6½ —	Laudabilis.	1863	Haud illaud.	Decbr. 64	Haud illaud.
9	*Augestad*, Arent	P.	Decbr. 71	6 —	Haud illaud.	1864	Non contemn.	Decbr. 65	Haud illaud.
10	*Bommen*, August Laurenzius . . .	P.	—	6½ —	Haud illaud.	1862	Haud illaud.	Decbr. 63	Haud illaud.
11	*Thode*, Jacob Georg	S.	—	6½ —	Haud illaud.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.
12	*Schumann*, Daniel Cornelius . . .	S.	—	5½ —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laudabilis.

Opgaverne ved den medicinske Examens skriftlige Prøver, der afholdtes den 9de Mai og den 21de November, vare saalydende: I første Semester: Opgave ved 2den Afdeling: Fremstilling af de antifebrile Behandlingsmaader og deres relative Værd. Opgave ved 3die Afdeling: Om de parasitiske Dyr; hvorledes overføres de og ved hvilke Midler kan deres Overførelse hindres? I 2det Semester: Hvilke senile Forandringer undergaar Øiet med Hensyn paa Refraktion og Akkomodation og hvilke almindelige Principer befølges for at korrigere dem? — Opgave ved 3die Afdeling: Om Arvelighedens Betydning i pathologisk Henseende.

Philologisk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Phil. Embeds-Examen.	Studietidens Varighed.	Charakter.	Ex. art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
1	*Bjerck*, Albert Marinus Møller . .	S.	15 Juni 71	6 Aar.	Haud illaud.	1862	Laudabilis.	Juni 64	Laudabilis.
2	*Bruun*, Jens Schou Fabricius . . .	P.	—	6 —	Laudabilis.	1864	Haud illaud.	Juni 65	Haud illaud.
3	*Holan*, Lorentz	P.	16 Juni 71	5½ —	Haud illaud.	1862	Haud illaud.	Decbr. 64	Laudabilis.
4	*Wenneberg*, Peder Heuch	P.	—	6 —	Haud illaud.	1862	Haud illaud.	Decbr. 63	Haud illaud.
5	*Alme*, Martin Emil†	S.	20 Decbr. 71	6 —	Laudabilis.	1864	Laud. p.ceteris	Decbr. 65	Laud. p.ceteris
6	*Andersen*, Axel	P.	21 Decbr. 71	6 —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laudabilis.
7	*Eriksen*, Johan Alfred	S.	—	4½ —	Haud illaud.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laud. p.ceteris
8	*Hoff*, Bertel Fredrik	S.	20 Decbr. 71	5 —	Laudabilis.	1863	Laudabilis.	Juni 64	Laud. p.ceteris
9	*Schønheyder*, Carl Mathias	S.	—	6—7 —	Haud illaud.	1863	Laudabilis.	Juni 64	Laudabilis.

† Reiterant.

Til den philologiske Embedsexamens skriftlige Prøve fremstillede sig i 1ste Semester 4 og i 2det Semester 5 akademiske Borgere. Opgaverne i 1ste Semester vare saalydende: No. 1. De Demosthenis vita et scriptis disputetur. No. 2. De propria vi et usu temporis perfecti in Latino sermone et de discrimine temporis perfecti et imperfecti exponatur. Sermonis usus exemplis illustretur. No. 3. Odysseæ libri XXI^mi v. 397—430 (ἡ τις δηιτης — ἀναθήματα δαιτος) enarrentur et in nostrum sermonem vertantur. No. 4a. For Candidaterne Bruun, Holan og Wenneberg: Postquam de tempore, quo editi sunt a Tacito historiarum libri, et de rebus, quæ his libris continebantur, nec non de librorum integrorum numero disputatum est, enarrentur ex Othonis oratione (lib. I c. 83. 84) quæ continuantur ex verbis: tumultus proximi initium (c. 83) usque ad vocabula: incolumitate senatus firmatur (c. 84), et in nostrum sermonem vertantur. No. 4b. For Candidaten Bjerck: Postquam de tempore, quo editi sunt Taciti libri ab excessu divi Augusti, qui annales vulgo feruntur, et de horum librorum numero et detrimentis factis expositum est, enarrentur et in nostrum sermonem vertantur libri XII capita 25—26. Observetur lectionis varietas in c. 25 Cod. eundem qvem [cum rasura unius duarumve literarum inter utrumqve]; Edd. vulgo ex Mureti conjectura: in eundem quem; Halm: eundem in quem. In c. 26. Cod. per intempestiva; Kiessling [Halm] perintempestiva; Codd. ludibria, Nipperdey & Halm ludibrium. No. 5. Res gestæ reipublicæ Romanæ ab initio triumviratus, qui vulgo fertur, prioris usque ad coeptum bellum civile breviter enarrentur. No. 6. Der gives en kort Udsigt over Sagaskrivningen, forsaavidt den behandler norske Kongers Historie. Dernæst oversættes og fortolkes Sverres Saga Cap. 176. No. 7. Hvorledes fremstilles Sokrates og hans Philosophi af Xenophon? — Opgaverne i 2det Semester vare saalydende: No. 1. Quomodo melos, quod Doricum dicitur, excultum sit, et qui præcipui eius ante Pindarum poetæ fuerint, explicetur. No. 2. Exponatur, quomodo aucti sint deinceps magistratus reipublicae Romanae. No. 3. Postquam de fine et proposito orationis

Demosthenis, quae de pace inscribitur, disputatum est, pars orationis ab initio § XI^{mae} (ταῦτα τοίνυν ἅπανθ') usque ad verba πολέμον πρὸς ἡμᾶς § XIV enarretur et in nostrum sermonem vertatur. Ponderetur lectionum varietas ἕτερον δέ, ὅτι προῖκα—ἕτερον δέ, προῖκα in § XII^{ma}. No. 4a. For Candidaterne Alme, Andersen, Eriksen og Hoff: Indicato tempore, quo vixerit Terentius, breviterque exposito argumento Terentianae fabulae, quae Eunuchus inscribitur, modoque, quo in hac et aliis quibusdam fabulis Graeca exemplaria imitatus sit, enarrentur et in nostrum sermonem vertantur illius fabulae act. II scenae III versus 74 (fortunatum) et seqq. ad finem. Observanda est lectionis varietas in v. 89 calidum et callidum, et in v. 95 pati et patri (diverso quoque enuntiatorum nexu); in eodem versu haec (codd.) et hoc (conject.); in v. 98 codd. jubeo, Fleckeisen ex conjectura jubeam. Metrorum universa ratio breviter indicanda est. No. 4b. For Candidaten Schønheyder. Postquam de tempore, quo fere editi sint Taciti libri, qui Annales vulgo feruntur, disputatum est, enarretur et vertatur libri XII^{mi} caput 47. Observanda est haec lectionis varietas: Pro antiqui codicis verbis: provisum illic sacrificium imperatum conjectura correctum est: provisum illic sacrificii paratum. In verbis deinde antiqui codicis mox ubi sanguis in extremos artus suffuderit alii editores se inserunt, alii in delent, alii lectionem codicis retinent. Pro cod. ant. verbis: mox quia recentior cod. et editio vetusta moxque dedit. Pro cod. ant. verbis: abduntur recentiores quidam codd. abducuntur. No. 5. De Catilinae conjuratione disseratur. No. 6. Om Forholdet mellem Stoikernes og Epikursernes Theologi. No. 7a. For Candidaterne Eriksen, Hoff og Schønheyder: Efter en kort Fremstilling af Sagnet om Helge Hundingsbane oversættes og fortolkes af det andet Digt om Helge Hundingsbane V. 43 til Slutningen. No. 7b. For Candidaterne Alme og Andersen: Efter en kort Fremstilling af det i Guðrúnarhvöt og Hamðismál behandlede Sagn oversættes og fortolkes Guðrúnarhvöt V. 10—20 inkl.

Reallærer-Examen*).

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Ex. art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.	Embedsexamen.					
							1 Afd.	2 Afd.	3 Afd.	Datum.	Hoved-Charakter.	Studietidens Varighed.
1	*Hartmann*, Hannibal**)						—	—	2	6 Juni 71	—	—
2	*Larsen*, Lars	S.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.	—	—	1	7 Juni 71	—	—
3	*Dahle*, Henrik Christian . . .	S.	1857	Laudabilis.	Decbr. 58	Laudabilis.	—	(2)	2	8 Juni 71	—	—
4	*Schjøtz*, Oscar Emil	S.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laud. p. ceteris	(1)	(1)	1	9 Juni 71	L. litt. comm.	5½ Aar.

*) De i ( ) satte Charakterer betegne Udfaldet af tidligere absolverede Afdelinger af Reallærer-Examen. **) Ifølge Kgl. Resol. af 4de Juli 1868 fritagen for Examen artium og philosophicum.

Reallærer-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Ex. art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.	Embedsexamen. 1 Afd.	2 Afd.	3 Afd.	Datum.	Hoved-Charakter.	Studietidens Varighed.
5	*Johannesen*, Johannes Marentius *)						—	—	2	10 Juni 71	—	—
6	*Langberg*, Hjalmar	P.	1867	Laudabilis.	Decbr. 68	Laudabilis.	—	—	3	12 Juni 71	—	—
7	*Dyring*, Johan Peter Michael . .	S.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laudabilis.	2	—	—	13 Juni 71	—	—
8	*Steen*, Axel Severin	S.	1867	Laudabilis.	Decbr. 68	Laud. p. ceteris	—	—	3	13 Juni 71	—	—
9	*Aagaard*, Aage **)						2	-	(2)	13 Juni 71	—	—
10	*Getz*, Christen Hermann . . .	P.	1865	Haud illaud.	Juni 66	Laudabilis.	2	—	(2)	14 Juni 71	—	—
11	*Henrichsen*, Sophus Septimus . .	P.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laudabilis.	2	(1)	(3)	14 Juni 71	Laudabilis.	5½ Aar.
12	*Johannesen*, Ole	P.	1865	Laudabilis.	Decbr. 66	Laudabilis.	1	—	—	15 Juni 71	—	—
13	*Schjell*, Oscar Carl Mauritz . .	P.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laud. p ceteris	1	—	(2)	15 Juni 71	—	—
14	*Coucheron*, Theodor Nils Dahl . .	S.	1864	Laudabilis.	Juni 66	Haud illaud.	2	—	(2)	20 Decbr. 71	—	—

Opgaverne til Reallærerexamens skriftlige Prøver vare saalydende: I 1ste Semester: Til 1ste Afdeling, hvortil fremstillede sig 6 Examinander: Opgaver i ren Mathematik: 1. At opstille Betingelserne for, at et binomisk Differential kan gjøres rationalt. At integrere $\int \frac{dx}{\sqrt[3]{1+x^3}}$ 2. At undersøge, i hvilke Tilfælde en Ligning af 2den Grad betegner en Ellipse, en Hyperbel eller en Parabel. Hvad udtrykker Ligningen $2x^2 + 8y^2 - 8xy + 25y = 0$, og hvorledes bringes denne Kurveligning til sin Normalform? 3. At vise, hvorledes en Differentialligning af 1ste Orden kan behandles, naar den kan opløses med Hensyn til y. Navnlig undersøges følgende Ligninger i hvilke p betegner $\frac{dy}{dx}$: $y = x f(p) + \varphi(p)$ og $y = px + \varphi(p)$. Ved Hjælp heraf vises, at den almindeligste plane Kurve, hvis Tangenter ere i en konstant Afstand a fra Koordinaternes Begyndelsespunkt, maa være en Cirkel. Opgaver i Mechanik: At bestemme Svingetiden for en Pendel, naar Luftmodstanden antages proportional med Hastigheden. At bestemme Formen og Bæreevnen af en prismatisk Bjelke, der er horizontal indmuret i den ene Ende, understøttet i samme Horizontallinie i den anden Ende, bærer en jævn Belastning og en Last paa Midten. At udvikle Theorien for permanente Gasarters Udstrømning under konstant Tryk. — 3die Afdeling, hvortil fremstillede sig 7 Examinander: Opgave i generel Zoologi. At angive de vigtigste Modificationer i Tungedannelsen hos Hvirveldyrene samt fremhæve hvilken Indflydelse disse udøve paa dette Organs Funktioner. Opgave i generel Botanik: Hvilken

*) Ifølge Kgl. Resol. af 9de Marts 1867 fritagen for Examen artium og philosophicum. **) Ifølge Kgl. Resol. af 18de Marts 1865 fritagen for Examen artium og philosophicum.

Forskjel er der i Planteriget paa Art, Varitet og Bastard og hvilke Egenskaber have disse forskjellige Former? Opgave i descriptiv Zoologi: Der forlanges en videnskabelig Beskrivelse 1) af det forelagte Dyrs Ydre; 2) en kort Beskrivelse af dets indre Organer og 3) Angivelse af dets systematiske Plads, dets Slægts- og Artskarakterer samt videnskabelige Benævnelser. Opgave i descriptiv Botanik: Der forlanges en kort, teknisk-botanisk Beskrivelse af den forelagte Plante. Dernæst angives de Kjendemærker, der bestemme dens Plads saavel i det naturlige som i det linneiske System. Tilsidst angives Plantens Slægts- og Artsmærker samt dens systematiske Benævnelse. I 2det Semester vare de skriftlige Opgaver saalydende: Til 1ste Afdeling fremstillede sig 3 Examinander: Opgaver i Mathematik: Følgende Sats bevises: En Række, hvis Led alle ere positive, konvergerer naar Forholdet af det $n+1^{h}$ til det n^{h} Led, for uendeligt voxende n, uden Ophør nærmer sig mod en Grændse, der er under 1; den divergerer, naar dette Forholds Grændse er større end 1. At vise, hvorledes et Integral kan bestemmes, naar Funktionen under Integraltegnet er en rational Funktion af sinx og cosx. Dette anvendes dernæst for at finde Værdien af $\int \frac{\cos x\, dx}{1-\cos x}$. At bestemme en krum Linies Oskulationsplan, og at anvende dette paa Skruelinien. Opgaver i Mechanik: At udvikle Theorien for et Legemes Rotation om en fast Axe og anvende den paa det Tilfælde, at en Kugle udkastes langs et horizontalt Plan og oprindelig meddeles en Hastighed langs Planet; den rullende Friktion sættes ud af Betragtning. At bestemme Bøiningen og Bæreevnen af en horisontal kvadratisk Bjelke, der er understøttet i begge Endepunkter og i Midten, og bærer en jævnt fordelt Belastning. Hvorledes bestemmes Vædsketrykket i et hvilketsomhelst Punkt i en Vædske, der er i Ligevægt. Anvend dette paa at finde Vandets Tryk mod en plan Flade og specielt for et Rektangel.

Mineralogisk Embedsexamen afholdtes ikke i 1871, da ingen Candidater havde meldt sig.

Fritagelse for det større Qvantum Hebraisk til Continuations-Examen artium, der paalægges de Candidater, der fremstille sig over 2 Aar efter Examen artium, — meddelt ifølge Kgl. Resol. af 28de Septbr. 1852, — er i 1871 tilstaaet Følgende:

Stud. theol. Aafoss.
—•— Grytnæs.
—•— P. Olsen.
—•— Haagensen.
—•— Tischendorff.

Stud. theol. Helgebye.
—•— Schaaning.
—•— Baartvedt.
—•— Brochmann.
—•— Grung.

Uddeling af Universitetets

Prismedailler og Stipendier i 1871.

*De Kgl. Pris-Medailler:**)

De Seue, Christen, Stud. real., for Besvarelse af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultets Opgave: „De meteorologiske Elementers Afhængighed af Vindretningen ønskes oplyst for det sydlige Norges Vedkommende ved Beregningen af Vindroser. De fundne Resultaters indbyrdes Sammenhæng paavises i en Fremstilling af det sydlige Norges Meteorologi."

Grung, Frantz Bernhard, Stud. theol., for Besvarelse af det historisk-philosophiske Facultets Opgave: „Hvorledes forholdt den græske Philosophie i sine Hovedformer sig til Folkets Religion?"

Gundersen, Svend Rudolph, Cand. theol., for Besvarelse af det theologiske Facultets Opgave: „Pietismens Begreb og Væsen."

Brun, Christen, Cand. theol., tilkjendtes Accessit for Besvarelsen af Opgaven: „Pietismens Begreb og Væsen."

Over Stud. real. C. de Seue's Besvarelse har den af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet udnævnte Committe, bestaaende af DHr. Professorer Münster, Mohn og Sexe, afgivet følgende Bedømmelse:

„Undertegnede, som af Facultetet ere opnævnte til at bedømme vedlagte Besvarelse af Prisopgaven: „De meteorologiske Elementers Afhængighed af Vindretningen ønskes oplyst for det sydlige Norges Vedkommende ved Beregningen af Vindroser. De fundne Resultaters indbyrdes Sammenhæng paavises i en Fremstilling af det sydlige Norges Meteorologi," have herved den Ære at afgive følgende Erklæring over samme:

Det betydelige Omfang, som Forfatteren har givet sin Besvarelse, idet han har leveret Maaneds-, Aarstids- og Aars-Vindroser for Luftens Tryk, Temperatur, absolut og relativ Fugtighed, Skydækket og Vindstyrken for ikke mindre end sex Stationer, den hensigtsmæssige og nøiagtige Maade, hvorpaa han har udført Beregningen og den oversigtlige Maade, hvorpaa han har fremstillet Resultaterne i Tabeller og Kurver, gjør denne Del af hans Besvarelse af Opgaven, der udgjør dens Kjernepunkt, til et for Norges Klimatologi og Meteorologi overmaade vigtigt Bidrag, der ogsaa har sin store Betydning for Meteorologien i Almindelighed. Med Forfatteren maa vi være enig i, at den Hovedvægt, han har lagt paa at fuldstændiggjøre denne Del af Opgavens Besvarelse, vil være af større Betydning end en udførligere Skildring af det sydlige Norges Meteorologi efter Data hentede fra færre Stationer og færre meteorologiske Elementer. Den korte Skildring, han giver af det sydlige Norges Meteorologi, vidner forøvrigt om Forfatterens Blik for de almindelige Love, der gjennem Resultaterne af hans Beregninger komme tilsyne og om hans Evne til at samle de væsentlige Træk i en kort Fremstilling.

I Henhold til Foranstaaende anbefale vi Afhandlingens Forfatter til Erholdelse af Hs. Maj. Kongens Guldmedaille, ligesom vi finde Besvarelsen egnet til Udgivelse i Trykken."

Stud. real. Christen de Seue, der er en Søn af Sognepræst Christian de Seue og Hustru Dorthea Benedicte Ulrikke f. Schlanbusch, er

---

*) Naar ikke alle 6 Guldmedailler ere uddelte, anvendes Overskuddet af Bevilgningen til Understøttelse af værdige og trængende Studerende under Benævnelse: „H. K. H. Kronprindsens Stipendier."

født i Rødnæs Pgd. den 2den Juni 1843. Han blev Student 1861 med Laudabilis. Siden 1ste Januar 1871 er han ansat som 1ste Assistent ved det meteorologiske Institut.

Over Stud. theol. Frantz Bernhard Grungs Besvarelse har den af det hist.-philosophiske Facultet udnævnte Committe, bestaaende af DHr. Professorer Monrad, Schjøtt og Dr. Lyng, afgivet følgende Bedømmelse:

„Undertegnede, der af det philosophisk-historiske Facultet have faaet det Hverv at bedømme en indsendt Afhandling over den philosophiske Pris-Opgave: „Hvorledes forholdt den græske Philosophie i sine Hovedformer sig til Folkets Religion?“ med Motto „γνῶθι σεαυτον,“ ere blevne enige om følgende Dom:

Vi finde vistnok, at Arbeidet ikke viser den Fuldstændighed i Kildestudium eller den Grundighed og Selvstændighed i Stoffets Bearbeidelse, hvorved det kunde bringe Videnskaben objektivt Udbytte; men vi finde paa den anden Side ogsaa, at Forfatterens Opfatning og Anvendelse af det Tilegnede paa Løsningen af den foreliggende Opgave røber saamegen Tænksomhed og philosophisk Begavelse, at vi — idet vi gaa ud fra, at Pris-Opgavernes Bestemmelse væsentlig er en propædeutisk — troe at burde indstille nærværende Afhandling til at belønnes med Hans Majestæts Medaille.“

Stud. theol. Frantz Bernhard Grung, Søn af Skibscapitain Ulrik Wilhelm Grung og Hustru Anne Margrethe f. Hübert, er født i Holmestrand den 28de Juni 1847. Han absolverede Examen artium i 1866 med Charakteren Laudabilis og bestod Examen philosophicum i Juni 1867 ligeledes med Charakteren Laudabilis.

Det theologiske Facultet har over Cand. theol. S. R. Gundersens og Cand. theol. C. Bruns Besvarelser afgivet følgende Bedømmelse:

„Idet Fakultetet herved tilbagesender det ærede Collegium de tre det til Bedømmelse oversendte Afhandlinger over den for Aaret 1870—71 udsatte theologiske Prisopgave: „Pietismens Begreb og Væsen,“ maa det afgive følgende Erklæring over de to af disse Arbeider, som alene kunne komme i Betragtning, — det som er forsynet med de tvende Mottoer: — „οὐκ ἔστι πᾶν πρόσφατον etc.“ og „in logicis ratio creat fidem etc.,“ — og det, hvis Motto er „veritas & pietas.“

Den førstnævnte Afhandling vidner ikke alene om et omfangsrigt, med stort Aandsarbeide forbundet Studium af de nyere theologiske Verker, som behandle Opgaven eller Emner, der efter Forfatterens Betragtning staa i Sammenhæng med den, men den udmærker sig ogsaa ved Tankerigdom, ved videnskabelig Behandling af Stoffet og ved et omfattende Anlæg, idet Forfatteren ikke er bleven staaende ved den egentlige Pietisme, men har taget med de dermed beslægtede kirkehistoriske Phænomener ligefra Kirkens første Tider. Fakultetet maa derfor indstille ham til at erholde Prismedaillen, uagtet det ikke miskjender, at hans Afhandling lider af enkelte følelige Brøst, navnlig uforholdsmæssig Vidtløftighed og Bredde i Behandlingen af Pietismens Forløbere, Mangel paa Simpelhed i Sproget og tildels ogsaa paa Klarhed i Tanken og en skjæv Bedømmelse af enkelte vigtige kirkehistoriske Phænomener, grundet i ufuldstændigt Kildestudium og deraf flydende utilstrækkelig Kritik ligeoverfor de nyere Theologer, hvis Anskuelser han har tilegnet sig.

Forfatteren af Afhandlingen med Motto „veritas & pietas,“ der har indskrænket sig til at behandle det under Navnet „Pietisme“ bekjendte Phænomen fra det 17de og 18de Aarhundrede, har leveret et Arbeide over samme, der udmærker sig ved en sund og træffende Dom og ved en jevn, ukunstlet, klar og tiltalende Fremstilling, men som dog med Hensyn til videnskabelig Charakter og udtømmende Behandling af Emnet

staar tilbage for det førstnævnte Arbeide. Fakultetet maa derfor indstille ham til at erholde Accessit."

Cand. theol. Svend Rudolph Gundersen, Søn af Kjøbmand Sivert Gundersen, er født i Stavanger den 29de Marts 1844. Han bestod Examen artium i 1862, Examen philosophicum i Juni 1863, og Theologisk Embedsexamen i Decbr. 1867, alle med Laudabilis.

Cand. theol. Christen Brun er en Søn af Sognepræst Svend Brun og Hustru Johanne Marie f. Widing. Han erholdt ved Examen artium i 1864 Charakteren Laudabilis og ved Examen philosophicum 1 December 1865 Charakteren Laudabilis præ ceteris. Theologisk Embedsexamen absolverede han i Juni 1870 med Laudabilis.

Over en Besvarelse af den af det hist.-philosophiske Facultet udsatte Opgave: „En Fremstilling af den første Svensk-Norske Unions-Historie;" har den af nævnte Facultet udvalgte Committe, bestaaende af DHr. Professorer Dr. Daa, Dr. Unger og Rygh, afgivet følgende Bedømmelse:

„Forfatteren af den os til Bedømmelse overgivne Afhandling over Universitetets Prisopgave: „En Fremstilling af den første Svensk-Norske Unions Historie," har ikke leveret, hvad Opgaven krævede. Hans Besvarelse giver ikke Unionens Historie, men en navnlig for Norges Vedkommende temmelig udførlig og detailleret anlagt Oversigt over de to Rigers Historie under Unionstiden.

Den vidtløftige og vanskelige Opgave, som Forfatteren saaledes selv har stillet sig, forekommer os ikke at være løst saa tilfredsstillende i sin Helhed, at Afhandlingen kan egne sig til Belønning, om man ogsaa vil se bort fra, at den ikke svarer til det fremsatte Spørgsmaal.

Idet vi saaledes ikke kunne indstille Forfatteren til at erholde Prisen, tro vi dog at burde fremhæve, at hans Flid fortjener den største Anerkjendelse og at adskillige Synsmaader i hans Afhandling vidne om historisk Skjønsomhed."

En tredie Besvarelse af Opgaven: „Pietismens Begreb og Væsen" blev af vedkommende Committe ikke anseet værdig til Concurrence.

Nogen Besvarelse af de øvrige Prisopgaver var ikke indsendt.

Det kongl. Reise-Stipendium:

Arctander, Sofus, Cand. jur., 150 Spd. for ved et halvt Aars Ophold i Lund at studere Statsøkonomi.

Stipendier til videnskabelige Reiser i Norge:

1. Jonas Lie, Digter, 250 Spd. for i Nordland eller andre af Landets fjernere Kystegne at gjøre Studier af Folkekarakterer, Levesæt og Naturforhold.
2. O. Bull, Cand. med., 80 Spd., for at foretage en Reise til Bergen for at studere de spedalske Øiensygdomme.
3. Sexe, Professor, 70 Spd., for at foretage en Reise til Blaadalsbræen paa Folgefonden.
4. Bendixen, Adjunct, 60 Spd., for at fortsætte sine arkæologiske Undersøgelser i forskjellige Egne af Romsdals Amt.
5. Siebke, Konservator, 80 Spd., for at foretage en entomologisk Reise i Christiania Stift.
6. Schjøtz, Stud. real., 50 Spd., for at fortsætte sine geologiske Undersøgelser i den østlige Del af Hamar Stift.
7. Brøgger, Stud. real., 50 Spd., for at studere Christianiafjordens Molluskfauna.

Det grevelige Hjelmstjerne-Rosencroneske Legat:

1. Kjerulf, Professor Dr., 100 Spd., for i Løbet af Sommeren at foretage geologiske Excursioner med de Studerende.
2. Schübeler, Professor Dr., 60 Spd., for i Løbet af Sommeren at foretage botaniske Excursioner med de Studerende.
3. Aubert, Otto Benjamin Andreas, Cand. jur.,*) 200 Spd., for under et halvt Aars Ophold i Udlandet at studere Communal-Administrationen og den administrative Ret.
4. Stang, Johan, Districtslæge, 200 Spd., til et 8 à 9 Maaneders Ophold i Udlandet for at studere Chirurgi og praktisk Medicin.
5. Hjortdahl, Torstein Hallager, Cand. philos., Første Amanuensis, 70 Spd., til en Reise til Sverige for at gjøre sig bekjendt med Tilvirkningen af Svovel og Vitriol.
6. Hambro, Edvard Isak, Cand. mag., 150 Spd., til et halvt Aars Ophold i Udlandet for at studere de semitiske Sprog.
7. Jensen, Johan Ole Herman, Cand. theol., 40 Spd, som Tillæg til det ham tidligere af det Schytteske Legat bevilgede Stipendium af 150 Spd., — til et halvt Aars Ophold i Udlandet for at studere den gammeltestamentlige Theologie.

Det Rathkeske Legat:

1. Bodom, Christian Conrad Sophus, practiserende Læge, 100 Spd., til i Aarets Løb at anstille zoologisk-videnskabelig Undersøgelse i Søndre-Vaarsildfiskedistrict.
2. Collett, Robert, Cand. philos., 100 Spd., for i en Tid af 2 Maaneder at undersøge Kystfaunaen i Nordland, fornemmelig Vertebraterne.
3. Helland, Amund Theodor, Cand. min., 65 Spd., for at studere den geologiske Forekomst af Ertsleiestederne i det Trondhjemske Skiferfeldt.

Det Schytteske Legats Reise-Stipendium:

1. Jensen, Joh., Cand. theol., 60 Spd., og
2. Blix, E., Cand. theol., 100 Spd., som Tillæg til de dem i forrige Aar af samme Legat tilstaaede Reisestipendier til Udlandet.

Adjunct-Stipendier:

Cand. med. Jonas Axel Boeck (Stip. fra 1864) 300 Spd. aarlig i Zoologie og Physiologie;
Cand. mag. Jan Christian Johanssen (St. fra 1867) 300 Spd. aarlig i latinsk Philologie;
Cand. theol. Frederik Petersen (St. fra 1868) 240 Spd. aarl. i Theologie;
Cand. mag. Jens Daniel Carolus Lieblein (St. fra 1868) 240 Spd. aarlig i Ægyptologie;
Cand. mag. Johan Frederik Breda Storm (St. fra 1869) 240 Spd. aarlig i de romanske Sprog;
Cand. philos. Georg Ossian Sars (St. fra 1870) 240 Spd. aarlig i Zoologie;
Cand. philos. Johan Ernst Welhaven Sars (St. fra 1870) 240 Spd. aarlig i Historie;
Cand. med. Jacob Worm Müller (St. fra 1870) 240 Spd. aarlig i Physiologie;
Cand. jur. Olaf Skavlan (fra 1ste Jan. 1871) 200 Spd. aarlig i Literaturhistorie, især Nordens;
Cand. real. Marius Sophus Lie (fra 1ste Jan. 1871) 200 Spd. aarlig i Mathematik.

Det Munchske Legat:

Hertzberg, Ebbe Carsten Hornemann, Cand. jur., 120 Spd. aarlig $^1/_{12}$ maanedlig.

---

*) Senere udnævnt til Bureauchef i Indre-Departementet.

De almindelige Stipendier:

I April.

H. K. H. Kronprindsens Stipendier:

Martens, B. Stud. med.	15 Spd.	
Frick, W. I. L. Stud theol.	15 —	¼ maanedlig.
Schirmer, G. R. Stud. juris	15 —	
Carlsen, F. O. Stud. med.	15 —	
	60 Spd.	

Det Schytteske Legat:

Holm, Fr. C. Stud. theol.	36 Spd.	
Berner, S. H. N. Stud. med.	36 —	⅛ maanedlig.
Holst, H. G. Stud. med.	36 —	
Holst, H. F. Stud. med.	36 —	
Jønsberg, S. Stud. jur.	18 —	¼ maanedlig.
	132 Spd.	

Det Wisbechske Legat:

Torp, Halfdan, Stud. jur.	25 Spd.	¼ maanedlig.
Alver J. L. Stud. philol.	25 —	
	50 Spd	

Det Omsenske Legat:

Kjær, J. A. J. Stud. philol.	20 Spd.	¼ maanedlig.
Odland, Th. Stud. theol.	20 —	
Holst, J. F. Stud. med.	10 —	paa engang.
	50 Spd.	

Det Wexelske Legat: Stud. theol. T. Holler, Th. Solem, K. M. Kolbye og W. A. Wexelsen, hver med 25 Spd.

Det Bärnholdtske Legat:

Mogstad, T. T. D. Stud. med.	18 Spd.	
Nielsen, C. E. Stud. med.	18 —	
Olsen, J. H. Stud. med.	18 —	
Gullichsen, C. P. H. Stud. theol. . . .	18 —	⅛ maanedlig.
Schøyen, O. B. Stud. med.	18 —	
Krog, J. J. Stud. philol.	18 —	
Nielsen, Ingar, Stud. jur.	15 —	
	123 Spd.	

Universitetsvennernes Legat: Klem, R. H. Stud. med. 21 Spd. ⅛ maanedlig.

Det Schnitlerske Legat: Schnitler, M. C. Stud. med. 62½ Spd. ⅛ maanedlig.

Det Hersleb-Stenersenske Legat: Hirsch, L. R. Stud. theol. 27½ Spd. ⅛ maanedlig.

Det Dedekamske Legat: Jensen, O. S. Stud. theol. 46 Spd. ⅛ maanedlig.

Det Arendalske Legat: Schønberg, O. Stud. juris. 27 Spd. 42 Sk. ⅛ maanedlig.

Trøndernes Legat: Conradi, P. H. Stud. med. 20 Spd. ⅛ maanedlig.

Rector Arentz's Legat: Johannesen, Ole, Stud. real. 10 Spd. paa eengang.

I Oktober.

De Kongelige Stipendier:

Schjøll, O. C. M. Stud real.	48 Spd.	
Arctander, S. A. B. Stud. juris. . . .	48 —	
Nielsen, Ingar, Stud. juris.	48 —	
Grønstad N. L. H. Stud. med.	48 —	1½ maanedlig.
Guldberg C. I. Stud. med.	36 —	
Fischer, C. I. Stud. philol.	36 —	
Hansen, Paul A. N. Stud. philol. . . .	36 —	
	300 Spd.	

H. K. H. Kronprindsens Stipendier:

Martens, B. Stud. med.	15 Spd.	⅛ maanedlig.
Johannesen, Ole, Stud real.	15 —	
Helgebye, P. V. Stud. theol.	15 —	
Carlsen, F. O. Stud. med.	15 —	
	60 Spd.	

Det Henrichsenske Legat:

1. Gjølme B. A. Stud. theol.	100 Spd.	1½ maanedlig.
2. Gjerløw, J. A. J. Stud. theol.	100 —	
3. Berger, F. J. Stud. juris.	100 —	
4. Sverdrup, H. U. Stud. theol.	100 —	
	400 Spd.	

Det Schytteske Legat:

Berner, S. H. N. Stud. med.	36 Spd.	⅛ maanedlig.
Holst, H. G. Stud. med.	36 —	
Holst, H. F. Stud. med.	36 —	
Holm, F. C. Stud. theol.	36 —	
Otterbech, R. Stud. philol.	36 —	
Celius, P. C. Stud. philos.	36 —	
Kjelsberg, Harald, Stud. philos.	18 —	½ mdl fra ¼ 72.
Uckermann, A. V. Stud. philos.	18 —	
	252 Spd.	

Det Bärnholdtske Legat:

Nielsen, C. E. Stud. med.	18 Spd.	⅛ maanedlig.
Olsen, J. H. Stud. med.	18 —	
Gullichsen, C. P. H. Stud. theol.	18 —	
Schøyen, O. B. Stud. med.	18 —	
Krog, J. J. Stud. philol.	18 —	
Østvold, H. C. I. Stud. med.	15 —	
Langberg, C. A. Stud. jur.	15 —	
	120 Spd.	

Universitetsvennernes Legat: Klem, R. H. Stud. med. 21 Spd. ⅛ maanedlig.

Det Schnitlerske Legat: Schnitler, M. C. Stud. med. 62½ Spd. ⅛ maanedlig.

Det Hersleb-Stenersenske Legat: Hirsch, L. R. Stud. theol. 27½ Spd. ⅛ maanedlig.

Det Dedekamske Legat: Jensen, O. S. Stud. theol. 46 Spd. ⅛ maanedlig.

Det Arendalske Legat: Schønberg, O. Stud. jur. 27 Spd. 42 Sk. ⅛ maanedlig.

Trøndernes Legat: Conradi, P. H. Stud. med. 20 Spd. ⅛ maanedlig.

Rector Arentz's Legat: Bugge, M. Stud. real. 10 Spd. paa eengang.

Det Wisbeckske Legat:

Torp, Halfdan, Stud. juris	25 Spd.	⅛ maanedlig.
Alver, J. L. Stud. philol.	25 —	
	50 Spd.	

Det Omsenske Legat: (hermed Begyndelse af et nyt Triennium):

Fauske, S. N. Stud. philos.	20 Spd.	⅛ maanedlig.
Eriksen, Harald, Stud. philos	20 —	
	40 Spd.	

Det Skjelderupske Legat: Dahl, O. W. Stud. med. 30 Spd. 1½ maanedlig.

Legatum Mentzianum: Hansen, H. B. Stud. jur. 28 Spd. 68 Sk. 1½ maanedlig.

Legatum Steenbuchianum: Vold, J. M. Stud. theol. 28 Spd. 68 Sk. $\frac{1}{12}$ maanedlig.

Legatum Nannestadianum: Solem, T. Stud. theol. 8 Spd. 24 Sk. paa eengang.

Det Wexelske Legat: Stud. theol. T. Holler, W. A. Wexelsen, P. de Seue og S. A. Winger med 25 Spd. til hver.

De specielle Stipendier:

Den 18de Juni 1871 uddeltes Renterne af Legatet „Prinds Gustavs Minde" til Stud. theol. Siegwart Bjerke for Aaret fra 1ste Juli 1871 til 1ste Juli 1872, $\frac{1}{4}$ qvartaliter.

Den 28de September 1871 uddeltes Renterne af Legatet „Professor og Rector Arentz's Minde" til Student P. H. B. Rogge med 63 Spd. 55 Sk. for Aaret fra 28de September 1871 til 28de September 1872, $\frac{1}{12}$ maanedlig.

Den 14de December 1871 uddeltes Renterne af det Knudssønske Legat til:

Lindboe, Hjalmar, Stud. med. . .	33 Spd.	40 Sk.	$\frac{1}{12}$ maanedlig.
Harboe, V. A. W. Stud. theol. . .	16 —	80 —	$\frac{1}{6}$ maanedlig.
		ialt 50 Spd.	

fra 14de December 1871 til 14de December 1872.

Det Treschowske Legat er for Aarene 1870, 1871 og 1872 tildelt Stud. theol. Axel Sønderaall.

Sygestipendier

ere i 1871 uddelte for:

Stud. theol. O. T. Runsæ . . .	15 Spd.	„ Sk.	som Bidrag til Ophold ved Bad.
Stud. med. A. Ruth	60 —	108 -	indlagte paa Rigshospitalet.
Stud. med. S. Lund	33 —	72 -	

med tilsammen 109 Spd. 60 Sk.

Fritagelse for Adgangsgebyr til det chemiske Laboratorium.

(5 Spd. for Semestret).

1. Stud. med. Kaltenborn.
2. Stud. med. Blütecker.
3. Stud. med. Prytz.
4. Stud. med. Ellefsen.
5. Stud. philos. Trapness.
6. Stud. med. Wærring.
7. Stud. real. Schjøll.

For Adgang til det chemiske Laboratorium er i 1871 betalt Gebyr à 5 Spd. af 29 Studenter med tilsammen 145 Spd. og af 26 Pharmaceuter à 8 Spd. med tilsammen 208 Spd.

For Adgang til det metallurgiske Laboratorium er i 1871 betalt Gebyr af 3 Studerende med tilsammen 9 Spd.

Det sædvanlige Honorar for Inspection ved Examinernes skriftlige Prøver er $1\frac{1}{2}$ Spd. pr. Dag. Inspectionen overdrages i Regelen til 2de Inspecteurer for hvert Examensværelse. Ved Examen artium er der tillige antaget en Formand for Inspecteurerne med et noget høiere Honorar.

Prisopgaver for Aaret 1871—1872.

Det academiske Collegium har bestemt følgende Prisopgaver til Concurrence om de af Hans Majestæt Kongen udsatte Guldmedailler for Aaret 1871—1872:

Efter Forslag af det theologiske Facultet:

1. „Udlæggelse af Hbr. 2, 5—18".

Efter Forslag af det juridiske Facultet:

2. „Om Ludvig Holbergs Retsphilosophi."

Efter Forslag af det medicinske Facultet:

3. „Om Kjelderboligers Indflydelse paa Beboernes Helbredstilstand efter selvstændige Undersøgelser i Christiania."

Efter Forslag af det historisk-philosophiske Facultet:

4. „Fremstilling af den Indflydelse, som den kirkelige Synodal-Forfatning har ytret paa vedkommende Landes politiske og sociale Forhold i det 16de og 17de Aarhundrede."

Efter Forslag af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet:

5. „Om Isomerierne og deres Betydning for den theoretiske Chemi".

6. „Der forlanges en Fremstilling af Cykloideliniernes almindelige Egenskaber og deres vigtigste Former — under Forudsætning af, at Forholdet mellem den bevægelige og faste Cirkels Radier er kommensurabelt — og endelig af de Anvendelser, der ere blevne gjorte af disse Kurver i Mekaniken, Astronomien og Physiken. Gjennem geometriske og cinematiske Betragtninger skal saavidt muligt Deduktionen søges simplificeret."

Ligeledes har Collegiet til Concurrence om Professor Skjelderups Guldmedaille udsat følgende Prisopgave:

Efter Forslag af det medicinske Facultet:

7. „Forskjel og Lighed mellem Næringsvædskens Circulation hos Dyret og Planten, oplyst ved egne Undersøgelser."

Det medicinske, det historisk-philosophiske og det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet have derhos senere foreslaaet, at det samtidig med Udsættelsen af de ovenstaaende Prisopgaver maa blive bekjendtgjort, at Faculteterne agte for næste Aar (1872—1873) at foreslaa følgende Prisopgaver, hvis Besvarelser altsaa maa blive at indsende inden 15de April 1873, nemlig:

Oversigt

over Studietidens Varighed ved det norske Universitet

1811—1871.

Qvinqvenniet.	Theologisk Embedsexamen.		Juridisk Embedsexamen.		Medicinsk Embedsexamen.		Philologisk Embedsexamen.		Mineralogisk Embedsexamen.		Reallærer-examen.	
	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.	Antal Candidater.	Gjennemsnitlig Læsetid.
1811—15	3	$8\frac{8}{12}$	9	5	-	-	-	-	-	-	-	-
1816—20	33	$3\frac{9}{12}$	25	$3\frac{4}{12}$	1	$6\frac{3}{12}$	-	-	-	-	-	-
1821—25	65	$3\frac{6}{12}$	22	4	9	$6\frac{3}{12}$	-	-	2	$3\frac{8}{12}$	-	-
1826—30	161	3	40	$4\frac{7}{12}$	7	$5\frac{6}{12}$	7	$8\frac{4}{12}$	3	$2\frac{8}{12}$	-	-
1831—35	162	$4\frac{2}{12}$	89	$4\frac{9}{12}$	25	$5\frac{6}{12}$	3	$6\frac{10}{12}$	2	$3\frac{1}{12}$	-	-
1836—40	198	$5\frac{3}{12}$	158	$5\frac{3}{12}$	59	$5\frac{7}{12}$	8	$6\frac{2}{12}$	2	$4\frac{9}{12}$	-	-
1841—45	89	$4\frac{10}{12}$	181	$5\frac{7}{12}$	65	$6\frac{1}{12}$	14	$6\frac{9}{12}$	6	6	-	-
1846—50	91	$5\frac{4}{12}$	154	$4\frac{9}{12}$	42	$6\frac{5}{12}$	21	6	10	$4\frac{5}{12}$	-	-
1851—55	91	$4\frac{6}{12}$	166	$4\frac{7}{12}$	40	$6\frac{9}{12}$	19	$5\frac{6}{12}$	3	$4\frac{6}{12}$	3	$8\frac{3}{12}$
1856—60	73	$5\frac{3}{12}$	147	$4\frac{6}{12}$	49	$6\frac{7}{12}$	20	6	5	$4\frac{9}{12}$	7	$7\frac{6}{12}$
1361—65	118	$5\frac{4}{12}$	199	$4\frac{7}{12}$	58	$7\frac{1}{12}$	46	$5\frac{7}{12}$	7	$4\frac{10}{12}$	15	$5\frac{10}{12}$
1866—70	129	$4\frac{3}{12}$	201	$3\frac{11}{12}$	84	$6\frac{5}{12}$	21	$5\frac{2}{12}$	4	$3\frac{9}{12}$	5	$6\frac{8}{12}$
1871	44	$3\frac{11}{12}$	75	$3\frac{5}{12}$	12	$6\frac{1}{12}$	9	$5\frac{6}{12}$	-	-	2	$5\frac{6}{12}$
1811—1871	1257	$4\frac{2}{12}$	1466	$3\frac{11}{12}$	451	6	148	$5\frac{8}{12}$	44	$3\frac{11}{12}$	32	$6\frac{7}{12}$

Anmærk. Antallet af Embedscandidater udgjør saaledes 3398. Antallet af immatriculerede academiske Borgere indtil Udgangen af 1871 = 5326. Da neppe mere end $\frac{3}{4}$ af fornævnte 3398 Embedscandidater (ca. 2400) kunne antages at være eller at have været i Embede, viser det sig heraf, at neppe Halvdelen af de Studerende betræde Embedsbanen.

Oversigt

over

de ved Universitetet immatriculerede academiske Borgere fra 1813—1871.

Qvinqvenniet.	Anmeldte til Ex. artium.	Ex.art. absolveret af:			Antal Immatriculerede:		
		Skoledimitterede*).	Privatdimitterede.	Ialt.	Efter Examen artium ved Chr. Univ.	Efter absolv. Exam. art. ved fremmed Universitet.	Ialt.
1813—1817	92	82	10	92	92	57 (Kjøbenh.)	149
1818—1822	175	113	51	164	164	14 do.	178
1823—1827	397	173	185	358	357	5 do.	362
1828—1832	630	187	336	523	521	2 do. 1 (Bonn) 1 (Berlin)	525
1833—1837	558	182	286	468	463	3 (Kjøbenh.) 2 (Kiel)	468
1838—1842	469	162	228	390	386	1 (Kjøbenh.) 1(Tübingen)	388
1843—1847	378	144	191	335	333	1 (Kiel)	334
1848—1852	501	204	217	421	418	1 (Kjøbenh.) 1 (Lund)	420
1853—1857	597	190	308	498	494	—	494
1858—1862	593	261	225	486	481	1 (Wien) 1 (München) 1(Nykjøbing Latinskole)	484
1863—1867	1019	429	329	758	756	—	756
1868	247	113	70	183	183	—	183
1869	265	129	73	202	201	—	201
1870	253	109	182	191	191	1 (Upsala.)	192
1871	231	68	126	194	192	—	192
1813—1871	6505**)	2346	3007	5253	5232	94	5326

*) Heri er medregnet Dimittender fra Overlærer Møllers Institut, fra Nissens, Gjertsens og Aars's & Voss's Latinskoler.

**) Flere Reiteranter ere medregnede i dette Tal; enkelte Dimittender have endog fremstillet sig flere Gange. 21 have ikke ladet sig immatriculere, hvoraf Differencen er opstaaet mellem Ziffrene i 5te, 7de og 8de Rubrik.

Oversigt

over Anvendelsen af Stipendier til Reiser i Indlandet og Udlandet for 1871.

Stipendium.	*Navn.*	Resol.	Beløb.	Hvorhen og i hvilken Hensigt.	Hvorvidt indleveret		Bemærkn.
					Beretning	inds. videnskr. Gjenst.	
Hs. Maj. Kongens Stip. (150 Spd. aarlig).	1. *Arctander*, Sofus, Cand. jur.	16 Juni 71	150 Spd.	for ved et halvt Aars Ophold i Lund at studere Statsøkonomi.			
Stipendier til videnskabelige Reiser i Norge. (600 Spd. aarlig).	1. *Lie*, J., Cand. jur. Digter.	29 April 71	250 Spd.	for i Nordland eller andre af Landets fjernere Kystegne at gjøre Studier af Folkekarakter, Levesæt og Naturforhold.	indk.		
	2. *Bull*, O. Cand. med.	—	80 —	for at foretage en Reise til Bergen for at studere de spedalske Øiensygdomme.	indk.		
	3. *Sexe*, Professor.	—	70 —	for at foretage en Reise til Blaadalsbræen paa Folgefond.			
	4. *Bendixen*, Adjunct.	—	60 —	for at fortsætte sine arkæologiske Undersøgelser i forskjellige Egne af Romsdals Amt.	indk.		
	5. *Siebke*, Conservator	—	80 —	for at foretage en entomologisk Reise i Christiania Stift.	indk.		
	6. *Schjøtz*, Stud. real.	—	50 —	for at fortsætte sine geologiske Undersøgelser i den østlige Del af Hamar Stift.			
	7. *Brøgger*, Stud. real.	—	50 —	for at studere Christianiafjordens Molluskfauna.			

Stipendium.	Navn.	Resol.	Beløb.	Hvorhen og i hvilken Hensigt.	Hvorvidt indleveret		Bemærkn.
					Beretning	inds. vidensk. Gjenst.	
Hjelmstjerne-Rosencron. Stipendier. (7 à 800 Spd. aarlig).	1. *Kjerulf*, Prof. Dr.	18Marts 71	100 Spd.	for at foretage geologiske Excursioner med de Studerende i 1871.	indk.		
	2. *Schübeler*, Prof. Dr.	—	60 —	for at foretage botaniske Excursioner med de Studerende i 1871.	indk.		
	3. *Aubert*, O. B. A., Cand. jur.	—	200 —	for under et halvt Aars Ophold i Udlandet at studere Communal-Administrationen og den administrative Ret.			
	4. *Stang*, J. Distriktslæge.	—	200 —	til et 8 à 9 Maaneders Ophold i Udlandet for at studere Chirurgi og praktisk Medicin.			
	5. *Hjortdahl*, T. H. Amanuensis.	—	70 —	til en Reise til Sverige for at gjøre sig bekjendt med Tilvirkningen af Svovel og Vitriol.			
	6. *Hambro*, E. l. Cand. mag.	—	150 —	til et halvt Aars Ophold i Udlandet for at studere de semitiske Sprog.	indk.		
	7. *Jensen*, J. O. H., Cand. theol.	—	40 —	som Tillæg til det ham tidligere af det Schytteske Legat bevilgede Stipendium af 150 Spd., til et halvt Aars Ophold i Udlandet for at studere den gammeltestamentlige Theologi.			

Stipendium.	Navn.	Resol.	Beløb.	Hvorhen og i hvilken Hensigt.	Hvorvidt indleveret: Beretning	Hvorvidt indleveret: inds. videnskr. Gjenst.	Bemærkn.
Rathkes Legat (300 Spd. aarlig).	1. *Bodom*, C. C. S. practis. Læge.	18Marts 71	100 Spd.	til i Aarets Løb at anstille zoologisk-videnskabelige Undersøgelser i Søndre-Vaarsildfiskedistrict.			
	2. *Collett*, R. Cand. philos.	—	100 —	for paa en 2 Maaneders Reise at undersøge Kystfaunaen i Nordland, fornemmelig Vertebraterne.	indk.		
	3. *Helland*, A. T. Cand. min.	—	65 —	for i Løbet af Sommeren at studere den geologiske Forekomst af Ertsleiestederne i det Trondhjemske Skiferfeldt.	indk.		
Det Schytteske Reisestipendium.	1. *Jensen*, J. O. H. Cand. theol.	6 Mai 71	60 Spd.	som Tillæg til de dem i 1870 af af samme Legat tilstaaede Reisestipendier til Udlandet.			
	2. *Blix*, E. Cand. theol.	—	100 —				
De af Storth. 1869-70 bev. Midler til videnskr. Reiser i Udl. 1 Aug.-1 Juli 72. (500 Sp.)	1. *Blom*, H. Rector.	27 Mai 71	100 Spd.	til Dækkelse af Udgifter i Anledning hans i Aaret 1870 foretagne Reise til Rusland.	indk.		
	2. *Lie*, J. Cand. juris. Digter.	—	400 —	for under et Ophold i Udlandet af mindst 1 Aar at uddanne sig som Digter.	indk.		

Actstykker, vedkommende de ved Universitetet anordnede Lærereksamina.

Lov om Embedseksamener for Lærere ved de offentlige Skoler for den høiere Almendannelse,

dateret 3die Mai 1871.

§ 1. De theoretiske Lærereksamener afholdes ved Universitetet og ere: 1. den sproglig-historiske og 2. den mathematisk-naturvidenskabelige.

§ 2. Ved den sproglig-historiske Lærereksamen skal Kandidaten underkaste sig Prøve i to af følgende Faggrupper: I. klassisk Filologi, II. Modersmaalet med Oldnorsk og Tydsk, III. Historie og Geografi, IV. Fransk og Engelsk. Ved den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen skal Kandidaten underkaste sig Prøve i to af følgende Faggrupper: I. Mathematik og Astronomi, II. Fysik og Kemi, III. Naturhistorie og Geografi, IV. enten a) Modersmaalet med Oldnorsk og Tydsk, eller b) Fransk og Engelsk.

§ 3. Enhver, der har bestaaet en Lærereksamen, skal have Ret til tillige at underkaste sig Prøven i hvilketsomhelst Fag af de i § 2 nævnte Faggrupper.

§ 4. Ingen kan ansættes som Overlærer eller Rektor uden at have bestaaet en Lærereksamen. Dog have theologiske Kandidater, forsaavidt de ere Religionslærere, Adgang til det Antal Overlærerembeder, som til enhver Tid maatte være for dem særskilt bestemte.

§ 5. De Kandidater, der have bestaaet eller senere bestaa den ved Lov af 15de September 1851 anordnede Reallærereksamen, have Adgang til at ansættes som Rektorer. Herved ophæves fra den Tid, denne Lov er udkommen, § 39 i Univer-

sitetsfundatsen af 28de Juli 1824, forsaavidt den knytter Adgangen til at ansættes som Rektor til bestaaet filologisk Embedseksamen.

§ 6. De nærmere Bestemmelser om, hvad der i hvert Fag skal kræves ved de ovenomhandlede Prøver, samt om Anordningen af Prøverne idethele fastsættes i et af Kongen udfærdiget Reglement.

§ 7. Denne Lov træder, forsaavidt ovenfor ikke anderledes er bestemt, i Kraft fra 1ste Januar 1874. Den nuværende ved Lov af 28de Juli 1824 og 17de September 1845 anordnede filologiske Embedseksamen og den ved Lov af 15de September 1851 anordnede Embedseksamen for Reallærere bliver at afholde fire Gange, efterat denne Lov er traadt i Kraft, forsaavidt Nogen i Løbet af de nærmeste to Aar skulde foretrække at underkaste sig disse Examener efter den nugjældende Anordning.

Den philologiske Examensdeputations Indstilling og Forslag,

dateret 30te Marts 1872.

(Underskrevet af: L. C. M. Aubert, C. R. Unger, Bang, Ludvig Kr. Daa, O. Rygh, Sophus Bugge, M. J. Monrad, Joh. Storm, P. O. Schjott, J. Johansen.)

Collegiet har ved Skrivelse af 30te Mai f. A. af Deputationen for philologisk Embedseksamen udbedet sig meddelt Udkast til Reglement for den ved Lov af 3die Mai 1871 anordnede sproglig-historiske Lærereksamen og har desuden senere bemyndiget Deputationen til ved Sagens Behandling at tilkalde de andre Universitetslærere, hvis Veiledning maatte findes ønskelig.

Ifølge denne Bemyndigelse ere Undertegnede traadte sammen og have udarbeidet det hermed følgende Reglementsudkast.

Vi skulle med Hensyn til dette bemærke, at Bestemmelsen i § 1 om, at Examen i de to Faggrupper skal aflægges samtidigt, er bleven vedtaget med 5 Stemmer mod 5, der voterede for, at indtil 1 Aars Mellemrum kunde tillades, samt at 3 Medlemmer af undertegnede Comite have stemt for at udelade den Slutningsbestemmelse i Afsnittet om 1ste Faggruppe i § 3, der aabner Adgang til ved særlig Prøve at godtgjøre et dybere-

gaaende Studium af en enkelt Del af den græske eller latinske Philologi.

Ligeledes tro vi at burde fremhæve, at det ved den i § 4 foreslaaede Regel for Charaktergivningen har været Hensigten at give Adgang til at bestemme Hovedcharakteren efter den hidtil ved philologisk Examen fulgte Fremgangsmaade, saaledes at den bestemmes efter Gjennemsnittet af de for samtlige skriftlige Opgaver af Censorerne givne Charakterer, sammenholdt med Udfaldet af den mundtlige Prøve, ikke ved at give en samlet Charakter for hvert Fag og uddrage Hovedcharakteren deraf.

Et under Sagens Behandling fremlagt skriftligt Votum af undertegnede Monrad vedlægges.

Professor Aubert formener, at af § 2 Alt indtil Ordet „Forsaavidt" bør udgaa.

Udkast

til Reglement for den ved Lov af 3die Mai 1871 oprettede sproglig-historiske Lærereksamen.

§ 1. Den sproglig-historiske Lærereksamen afholdes en Gang i hvert Semester paa den Tid, der bestemmes af det akademiske Collegium. Skriftlig Anmeldelse til denne Examen sker hver Gang efter Opfordring af det historisk-philosophiske Facultets Decanus. Examen i begge de to Faggrupper, som tilsammen danne en fuldstændig sproglig-historisk Lærereksamen, aflægges samtidigt.

§ 2. Samtlige i Examinationen deltagende Lærere danne Examensdeputationen. Denne vælger af sin Midte en Formand, som forestaar den specielle Ordning af Examen. Deputationen deler sig i 4 Sectioner, svarende til de 4 Faggrupper, hvori der til denne Examen kan aflægges Prøve. De til samme Section henhørende Lærere deltage i Valget af Opgaver til skriftlig Besvarelse i de til denne henhørende Disciplíner; ligeledes deltage de i Bedømmelsen saavel ved den mundtlige som ved den skriftlige Prøve. Forsaavidt de til Sectionen henhørende Læ-

reres Antal ikke er mindst 3, tilforordnes 1 eller 2 Censorer af det akademiske Collegium.

§ 3. Ved den sproglig-historiske Lærereksamen have Candidaterne ved skriftlig og mundtlig Prøve at gjøre Rede for:

I. I første Faggruppe, klassisk Philologi:

Færdighed i at oversætte lettere ulæste saavel græske som latinske Forfattere og i at benytte det latinske Sprog skriftlig og mundtlig.

Grundigt Studium af den græske og latinske Grammatik.

Fuldstændig Oversigt over den græske og romerske Historie, Antikviteter, Literaturens Udvikling (for den græske Literaturs Vedkommende fornemmelig til Alexander den Stores Tid) og Philosophiens Historie, samt et specielt literaturhistorisk Studium med Hensyn til de læste Forfattere. Det nødvendige Kjendskab til Mythologie og Metrik. Desuden nøiagtigt Studium af følgende Udvalg af Forfattere:

A. Græske.
   1. 12 Bøger af Homers Iliade eller Odysseе.
   2. 1 Bog af Pindar.
   3. 3 Tragedier (2 af Sophocles).
   4. 1 Komedie.
   5. 2 Bøger af Herodot og 2 af Thukydid eller 4 Bøger af Herodot og 1 af Thukydid.
   6. 2 større Dialoger af Platon.
   7. 1 af Xenophons større Verker.
   8. Af Demosthenes et Kvantum som Talen for Krandsen.
   9. Af andre attiske Talere et Kvantum som Æschines's Tale mod Ktesiphon
      eller et tilsvarende Kvantum af Plutarch, Polyb, Lukian.

B. Latinske:
   1. 1 Komedie af Plautus og 1 af Terents.
   2. 2 Bøger af Lucrets eller Catulls Digte eller et tilsvarende Kvantum af Tibull og Properts eller af Ovids Amores, Ars amandi, Heroides, Fasti.
   3. Horats.
   4. Første eller anden Halvpart af Virgils Æneide.
   5. 6 senere Satirer.

6. Et ſtørre philoſophiſk Verk af Cicero.
7. Cicero de oratore eller 3 Bøger af Quintilian eller 2 Bøger af Quintilian og Dialogus de oratoribus (eller for den ſidſte Ciceros Brutus eller et Kvantum af Seneca ſom De clementia og De temperantia tilſammen).
8. Af Ciceros Taler et Kvantum ſom de philippiſke eller et Kvantum af Talerne ſom de 10 førſte philippiſke tilligemed 2 Bøger af Ciceros Breve.
9. Salluſts Catilina og Jugurtha.
10. 5 ſammenhængende Bøger af Livius.
11. 3 ſammenhængende fuldſtændige Bøger af Tacitus (ſom fuldſtændige Bøger regnes af Annalerne I—IV, XII—XV og af Hiſtorierne I—IV) eller 2 ſammenhængende fuldſtændige Bøger tilligemed Agricola og Germania.

Derhos ſkal Candidaten have Adgang til ved ſærſkilt Prøve at godtgjøre, at han ved et dybere gaaende Studium har ſat ſig ind i en enkelt Del af den græſke eller latinſke Philologi, ſaaſom: et væſentligere Affinit af de græſke eller romerſke Antikviteter (eller af begge ſammenſtillede) eller af den græſke eller romerſke Literaturhiſtorie (eller af begge ſammenſtillede) med et mere indtrængende Studium af en eller flere Forfattere i denne Literaturgren, eller den ſammenlignende Sprogforſkning, forſaavidt angaar de to klaſſiſke Sprog.

II. I anden Faggruppe: Modersmaalet med Oldnorſk og Tydſk:

A. Grundigt Studium af oldnorſk Grammatik.

Færdighed i at overſætte en ulæſt lettere Saga. Kjendſkab til den gamle norſke og islandſke Statsforfatning ſamt til Samfundslivet, forſaavidt ſom det er nødvendigt til Forſtaaelſen af den læſte Literatur.

Kjendſkab til den gamle Mythologi og Verslære.

Overſigt over den gamle norſk-islandſke Literatur og dens Hiſtorie.

Desuden nøiagtigt Studium af følgende Udvalg af Literaturen:

1. Af de norſke Kongers Sagaer Olav den Helliges Saga

efter Snorre og Sverres Saga eller Heimskringla fra Begyndelsen til og med Olav den Helliges Saga eller andre norske Kongesagaer, som i Omfang omtrent svare hertil.

2. Hele Njaals Saga eller een eller flere andre islandske Ættesagaer, som i Omfang omtrent svare til denne.

Af de poetiske Stykker, som forekomme i Sagaerne, har Candidaten kun at gjøre Rede for de lettere.

3. Are Frodes Íslendingabók.
4. Af Kongespeilet omtrent en Fjerdedel.
5. Af den saakaldte Sæmundar-Edda dels Gudekvad, dels heroiske Kvad, svarende i Omfang til omtrent Halvdelen af den hele Samling eller ogsaa saamange Kvad, som i Omfang svare til omtrent en Fjerdedel af den hele Samling, tilligemed enten Gylvaginning eller Volsunga-saga eller Hervararsaga.
6. Et lidet Udvalg af ældre Skaldes Digte.

B. Oversigt over nordisk Sproghistorie i dens hele Omfang, navnlig Kjendskab til det dansk-norske Skriftsprogs Historie.

Videnskabeligt Studium af det dansk-norske Skriftsprogs Grammatik.

Færdighed i at forstaa det svenske Sprog og Kjendskab til det væsentligste af dets Lydlære og Formlære.

Oversigt over den nyere nordiske Literatur. Specialstudium af en enkelt Forfatter, Literaturgren eller Periode.

C. Grundigt Kjendskab til tydsk Sprog og Literatur. Specialstudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendskab til det Væsentlige af det høitydske Sprogs Historie og Udvikling, samt af dets Forhold til det plattydske og navnlig det nyere hollandske Sprog.

Øvelse i at benytte det tydske Sprog skriftlig og mundtlig.

III. I tredie Faggruppe, Historie og Geographi.

A. Klar Indsigt i den almindelige Verdenshistorie lige til de nyeste Tider samt i det Omfang, hvori den kan blive at foredrage paa nogen af de høiere Undervisningsanstalter.

Særligt Studium af Norges, Sveriges, Danmarks,

Englands, Tydſklands og Frankriges Hiſtorie efter Haandbøger, forfattede i hvert af de vedkommende Lande, fremdeles af den græſke og romerſke Oldtids Hiſtorie, ligeledes efter udførligere Haandbøger.

Studium af to af Candidaten ſelv valgte Afſnit af Hiſtorien med Benyttelſe af de vigtigſte originale Kildeſkrifter. Af disſe Afſnit ſkal det ene henhøre under den nordiſke Hiſtorie, det andet under den græſk-romerſke Oldtids.

Det kræves desuden, at Candidaten under hver af disſe Afdelinger har ſat ſig ind i de dem vedkommende hiſtoriſke Hjælpevidenſkaber, ſærligt Kronologi, de ældre Tidsrums Geographi ſamt Statsforfatningernes, Kirkens, Philoſophiens, Literaturens og Kulturens Udvikling.

B. Grundig Kundſkab. i phyſiſk Geographi, Læren om Jordkloden og dens Landes naturlige Forhold, herunder indbefattet mathematiſk Geographi, Meteorologi, Naturrigernes geographiſke Fordeling.

Grundig Kundſkab i politiſk Geographi, Læren om de forſkjellige Staters og Nationers Forhold, herunder indbefattet Statiſtik, Statsformernes Beſkaffenhed og Ethnographi.

Fuldſtændigere Kundſkab kræves om de nordiſke Riger.

IV. I fjerde Faggruppe, Franſk og Engelſk:

Grundigt Kjendſkab til franſk og engelſk Sprog og Literatur. For begge Literaturers Vedkommende Specialſtudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendſkab til det væſentlige af det franſke Sprogs Hiſtorie og Udvikling fra Latinen ſamt dets Forhold til de øvrige romanſke Sprog, navnlig Italienſk.

Kjendſkab til det Væſentlige af det engelſke Sprogs Hiſtorie og Udvikling fra Angelſaxiſk og Romanſk.

Øvelſe i at benytte begge Sprog ſkriftlig og mundtlig.

§ 4. For hver af de to Faggrupper, ſom tilſammen danne en fuldſtændig ſproglig-hiſtoriſk Lærereksamen, gives der Candidaten en af følgende Hovedcharakterer: Laudabilis, Haud illaudabilis, Non contemnendus.

§ 5. De Candidater, ſom ifølge Lov af 3die Mai 1871

§ 3, efter at have bestaaet en fuldstændig sproglig-historisk Lærereexamen aflægge Prøve i et enkelt af de under denne Examen hørende Fag, saa for dette ligeledes en af de i § 4 nævnte Charakterer. Denne Charakter medfører ingen Forandring i den, som er givet for den tidligere aflagte fuldstændige Lærereexamen.

Dissenterende Votum

til Reglements-Udkastet for den sproglig-historiske Lærer-Examen,

dateret 12te Januar og 27de Marts 1872.

(Underskrevet af: Prof. W. J. Monrad.)

Den i Udkastets §§ 1—3*) foreslaaede Deling af Examen i to til forskjellig Tid afholdte Prøver kan jeg ikke være med at tilraade.

Jeg anseer endog for tvivlsomt, hvorvidt denne Ordning uden Tvang er forenelig med Lovens Bogstav, der kun kjender een Examen, om end bestaaende af to fritvalgte Faggrupper. Hvad der derimod i de nævnte Paragrapher foreslaaes, kan neppe med noget Skin af Ret kaldes een Examen, men er i alle Dele to Examina, idet de ikke alene kunne tages til forskjellig Tid, men ogsaa for tvende forskjellige af hinanden uafhængige Censur-Committeer, ligesom de ogsaa føre til to særskilte Hovedcharakterer, der ikke engang antydes at skulle slaaes sammen til een. Derved er det sidste Spor af formel Enhed forsvundet, og de to forskjellige Examina høre kun sammen, forsaavidt de begge kræves som Adgangsbetingelse for visse Skole-Embeder. Men Loven maatte da heller have udtrykt sig saa, at der for at ansættes i disse Embeder fordres at have absolveret to af de fire sproglig-historiske Examina, som for Eftertiden anordnes.

Men om man end vil sætte sig udover denne formelle Betænkelighed, saa forekommer det mig ingenlunde tvivlsomt, at den foreslaaede Adskillelse af Examen i Realiteten ikke alene er

---

*) Nemlig i det oprindelige Udkast.

unødvendig, men endog vil være til Skade for Prøvens sande Grundighed og saaledes ogsaa virke skadeligt tilbage paa Studiet.

At Examens-Studiet udstykkes i mindre Pensa, for hvilke der successive skal gjøres særskilt Regnskab, istedetfor at Candidaten efter længere Tids Studium paa een Gang har at gjøre Rede for sit hele vundne Standpunkt, er idethele at gjøre Universitets-Studiet mere skolemæssigt og betage Embeds-Examen dens Charakter som afsluttende Atteſtats eller Universitetets Dimissions-Prøve.

Man foreſtiller sig snart, at den saaledes delte Prøve vil blive lettere for Examinanden, snart, at den kan blive grundigere, nemlig naar man ikke har saa Meget paa een Gang at prøve. Men foruden, at disse formentlige Fordele let kunde komme til at ophæve hinanden, eller Resultatet endog let kunde blive det omvendte, nemlig at Prøven blev baade vanskeligere og mindre grundig — saa er nok Sandheden i ethvert Fald den, at Prøven vil faae en anden Charakter. Thi det siger sig selv, at jo snevrere Pensum der paa een Gang skal gjøres Regnskab for, desto bedre vil man ogsaa kunne beholde alle Enkeltheder i Hukommelsen — det siger i den Grad sig selv, at det ogsaa uvilkaarlig vil gjøre sig gjældende ved Examen, i det i saa Henseende nøiagtigere Regnskab, der vil blive fordret. Forsaavidt vil Examen ganske rigtigt blive „grundigere", naar man derved forstaaer at gaae mere i Detail. Men den vil i samme Grad ogsaa nærme sig Præget af en Lectie-Overhøring, i mine Tanker til Skade for en sandere Grundighed. Naar der derimod paa een Gang skal gjøres Rede for et større Kundskabs-Omfang, erhvervet gjennem en længere Tids Studium, saa vil det være ligesaa selvfølgeligt, at man ikke i den Grad kan forlange, at alle Enkeltheder sidde fast i Hukommelsen, og Candidaten maa saaledes forholdsviis mere ved andre Fortrin, ved en lysere Oversigt, ved en modnere og selvstændigere Opfattelse af Hovedpunkterne, søge at tjene sine Sporer. Med andre Ord: Examen bliver da meget mere, hvad den efter sin Bestemmelse skal være, en Prøve paa den Modenhed og hele videnskabelige Dygtighed, der skal være det akademiske Studiums

egentlige Frugt. Jeg henviser her til, hvad jeg allerede har yttret i mit disſenterende Votum til Skole-Commisſionens Artiums-Forſlag, trykt i „Forſlag til en forandret Ordning af det høiere Skolevæſen", første Deel, S. 397, og tilføier kun, at dette kun i langt høiere Grad har ſin Anvendelſe, hvor det gjælder Univerſitetets Afgangs-Examen.

I det Foregaaende ligger allerede i Almindelighed den ſkadelige Indflydelſe, en ſønderſtykket Examen vil have paa det dertil førende Studium, der naturligviis af ſamme Grund mere vil faae Characteren af en Lectie-Læsning. Men dertil komme endnu følgende Skjævheder. Man ſiger nok, at de forſkjellige Faggrupper, hvoraf den hele Examen ſkal beſtaae, ere meget ueensartede. Men i Virkeligheden ere de det dog ikke i høiere Grad, end at de have mange og væſentlige Berøringspunkter, og at de ved en fornuftig Behandling ville kaſte Lys paa hinanden. Ved Examens Sønderlemmelſe vil man mindre blive henviiſt til at ſøge Eenhed og Sammenhæng mellem de adſkilte Dele, mindre opfordres til at forbinde ſine ſpredte Kundſkaber til et ſammenhængende Heelt, og den belyſende Indflydelſe, det Ene kan udøve paa det Andet, bliver ialfald mindre gjenſidig. I ethvert Fald vil den Deel af Studiet, der afſluttes ved den Examen, der tages først, ikke kunne nyde Godt af den ſtørre Modenhed, ſom de ſenere Studie-Aar og Beſkjæftigelſen med andre mere eller mindre beſlegtede Fag ville bringe. Og dette er ikke at anſlaae ringe. Man betænke, at de akademiſke Aar i Regelen er en raſk Udviklingens Tid. Imellem det første og det ſidſte Par Studie-Aar er der i Evnernes og Synernes Modenhed en ſtørre Forſkjel, end i nogetſomhelſt ligeſtort Tidsrum i det ſenere Liv. Det er derfor klart, at det ved den første af de to Examina afſluttede Studium idethele i langt høiere Grad vil bære Umodenhedens Præg. Den, der f. Ex. i de første to eller tre Aar bliver færdig med ſin klaſſiſke Philologie, ſtaaer endnu i Sind og Skind Skolegutten langt nærmere og tager Alting mere ſkolemæsſigt og barnagtigt, end han vilde gjøre et Par Aar ſenere, og gaaer ialfald glip af det Udbytte, ſom en ſenere Repetition med et udvidet og ſkjærpet Syn vilde give.

Hvis jeg ikke husker feil, har ogsaa Professor Daa i et Votum angaaende den nye Artiums-Lov fremhævet en lignende Betragtning, og paa denne Grund medrette modsat sig den Ordning, ifølge hvilken Artiums-Studiet af Geographie og Tydsk skal afsluttes paa et tidligere Trin end de øvrige Artiums-Fag.

Der indvendes, at her kan Forskjellen ikke blive saa stor, da der mellem den første og den anden Examen ikke skal hengaae mere end et Aar, og man altsaa maa forudsættes allerede i længere Tid at have studeret den anden Faggruppe, inden man bliver færdig med den første. Hertil maa svares, at denne Forudsætning i de fleste eller dog i mange Tilfælde vil befindes illusorisk. Thi hiin Bestemmelse om kun et Aars Mellemrum mellem de to Examina vil ikke blive overholdt. Den Dispensation, der isaahensende er Collegiet forbeholdt, vil af de forskjelligste Grunde blive paakaldt og i Regelen ikke blive negtet. Det viser al analog Erfaring, iblandt Andet f. Ex. angaaende det saakaldte Straffepensum i Hebraisk. Og det skal undre mig, om det ikke med det oprindelig fastsatte Tidsrum mellem Afdelingerne af Real-Examen forholder sig paa samme Maade, hvorom jeg for Øieblikket savner Oplysning*). Bestemmelsen vil desuden med Lethed kunne eluderes derved, at man for et Syns Skyld gaaer op inden den bestemte Tidsfrist og lader sig give en slet Charakter, og saa siden tager Afdelingen om igjen. I Reglements-Udkastet savnes enhver Bestemmelse angaaende Reiteration, men Analogien med det hele Delings-System taler for, at man vil indrømme denne afdelingsviis.

Skulde derimod det angivne Maximum af Mellemfrist virkelig blive overholdt som Regel, saa vil dette kun have den Følge, at den Examen, der sidst tages, vil blive Stifbarnet med Hensyn paa den Tid og Flid, som derpaa anvendes. Thi det ligger i den almindelige menneskelige Skrøbelighed, at man hovedsagelig sørger for det nærmest Forestaaende og stoler mere, end tilbør-

*) Jeg er senere bleven underrettet om, at Dispensationen her betragtes som en courrant Sag, og at Tidsgrændsen saaledes kan betragtes som factisk ophævet.

ligt paa, hvad der i den følgende Frist kan udrettes. Saaledes vil det akademiske Studiums sidste Aar, der helst skulde benyttes til Repetition og Afrunding af det hele tidligere indhentede Kundskabsstof, tvertimod blive anvendt til en piinlig forhastet Indsamling af Stof i den nye Faggruppe, der tidligere forholdsviis har været forsømt, fordi man havde en anden Examen nærmere paa Halsen.

Forsaavidt man skulde ville forsvare den foreslaaede Deling af den historisk-sproglige Lærer-Examen med den analoge Deling af Reallærer-Examen og den medicinske Examen, da bemærkes fordetførste, at Analogien ialfald for den sidste Examens Vedkommende ikke er slaaende. Thi der lader sig unegtelig sige meget til Fordeel for den Ordning, at den første Deel af det medicinske Studium, der væsentlig kun indeholder en almindelig naturvidenskabelig Forberedelse, afsluttes, inden det kommer til den specielt medicinske Anvendelse, og Examens sidste Afdeling er hovedsagelig en praktisk (klinisk og chirurgisk) Prøve. Og ved Reallærer-Examen er ialfald etslags formel Eenhed overholdt derved, at der gives en samlet Hovedcharakter for den hele Examen, endskjønt man kan indrømme, at denne Eenhed er svag nok. Men det er netop et stort Spørgsmaal, om det ved disse to i den senere Tid anordnede Examina givne Exempel paa Deling fortjener at udstrækkes videre, om det er raadeligt endnu at gjøre et videre Skridt paa en Bane, som efterhaanden vil føre til Studiernes atomistiske Sønderlemmelse og Opløsning af Universitetets Afgangs-Examina i en Række særskilte Fagprøver. Touren vil da snart ogsaa komme til den theologiske og juridiske Embeds-Examen. Og det indsees ikke, hvorfor man ikke med ligesaa god Grund, som ved den sproglig-historiske Examen, kunde udskille det exegetiske Bibelstudium og lade det afslutte ved en særskilt Examen, saaledes at Kirkehistorie, Dogmatik o. s. v. gjemtes til en senere Prøve. Ogsaa i Jurisprudentsen vilde man vistnok uden Vanskelighed kunne finde lignende Delinger „til Lettelse for Examinanderne".

Den nye Lov, mener man, skal gjøre det nødvendigt saaledes at dele Examen, og at afholde den paa een Gang vil være

forbundet med formange praktiske Vanskeligheder. Hvad er det altsaa i den nye Lov, som gjør en saadan Afvigelse fra den hidtilværende Examens-Praxis nødvendig? Ogsaa den forhenværende philologiske Examen har jo været en Forberedelse af meget forskjellige Fag eller Faggrupper: Klassisk Philologie, Historie, Oldnorsk eller Hebraisk. Forskjellen er jo kun, at Faggrupperne nu med større Frihed vælges, og at en ny Faggruppe: nyere Sprog, er kommen til, medens Hebraisk er bortfaldet. At den nye Examen alligevel vil være forbunden med mere Bryderi for vedkommende Universitetslærere og idethele berede flere Vanskeligheder, er ikke til at undgaae, og undgaaes mindst ved den foreslaaede Deling af Examen, der tvertimod volder en ny Vanskelighed, idet den til hver Examens-Afdeling — vistnok, naar der skal være Deling, medrette — kræver et Examens-Collegium af mindst tre Medlemmer. Naar Examen — som hidindtil — absolveredes paa een Gang og for et samlet Examens-Collegium, vilde man til dette kun behøve at tilkalde Examinatorer for de oplagte Fag — ligesom man jo nu tilkalder Læreren i Hebraisk, naar dette Sprog er oplagt, men Lærerne i Oldnorsk og Modersmaalet, naar denne Faggruppe er valgt. Dette vil, naar Intet videre er bestemt, gjøre sig af sig selv, ligesom Erfaring efterhaanden vil medføre en efter Omstændighederne afpasset Praxis.

Jeg troer saaledes, at Udkastets tre første Paragrapher simpelthen bør bortfalde. Det vil da sige sig selv, at den historisk-sproglige Lærer-Examen, som hidtil er at tage paa een Gang og for et samlet Examen-Collegium; de nærmere Forholdsregler ville paa den naturligste Maade komme af sig selv, naar Tingen sættes i Verk.

Overhoved er det ikke raadeligt, ved formange paa Forhaand fastslaaede reglementariske Bestemmelser at foregribe Sagens naturlige erfaringsmæssige Udvikling.

Den Form, Forslaget nu ved senere Behandling har faaet, nærmer sig forsaavidt til min i det foregaaende Votum udtalte

Tanke, at det vil have Examen i begge Faggrupper taget samtidig, og mit Votum kunde saaledes med Hensyn hertil fra nu af synes overflødigt. Men da endnu dog kun en ringe Majoritet har stemt for denne Samtidighed, er det saameget mere magtpaaliggende, at dette Resultat ikke fremsættes umotiveret, og en Udvikling af de derhen førende, af Examens og Studiets Natur hentede Grunde bør neppe tilbageholdes. Da jeg desuden fremdeles fastholder en større Enhed i Examen, idet jeg mener, at begge Faggruppers Examinatorer, ligesom hidtil, kun bør danne (for hver Examinands Vedkommende) **een** Censur-Committee og tildele **een** Hovedcharakter, medens den nærmere Anordning af Udførelsen bedst vilde overlades til den successive Erfaring, har jeg i ethvert Tilfælde anseet det for rigtigst, at mit Votum fremdeles følger med Sagen.

Udkast

til Reglement for den ved Lov af 3die Mai 1871 oprettede mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen,

dateret 15de Marts 1872.

(Underskrevet af: Prof. Dr. Th. Kjerulf, L. Esmark, P. Waage, H. Christie, C. A. Bjerknes, C. M. Guldberg, G. Fearnley, E. Münster, Dr. Schübeler, H. Mohn, H. Rasch. Sexe.

§ 1. Den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen afholdes en Gang hvert Semester paa den Tid, som bestemmes af det akademiske Collegium. Skriftlig Anmeldelse til denne Examen, ledsaget af den Kgl. Tegneskoles Vidnesbyrd om bestaaet Prøve i Tegning, sker hver Gang efter Opfordring af det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultets Dekanus. Candidaten har ved Anmeldelsen at angive, i hvilke to Fag-Grupper han agter at lade sig examinere. Examen i begge Grupper aflægges samtidigt eller med høist 1 (et) Aars Mellemrum.

Anm. Forsaavidt Faggrupperne I eller II danne en Del af den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen, skal Prøven i Tegning omfatte hvad der, overensstemmende med den Kgl. Tegneskoles Plan læres i Skolens Elementær-, Construktions-

og Maskinklasse, — i andre Tilfælde, hvad der læres i Skolens Elementær-, Construktions- og Frihaandsklasse.

§ 2. Samtlige i Examinationen deltagende Lærere danne Examensdeputationen. Denne vælger af sin Midte en Formand, som foreståar den specielle Ordning af Examen. Deputationen deler sig i 5 Sektioner, svarende til de 5 Faggrupper, hvori der til denne Examen kan aflægges Prøve. De til samme Sektion henhørende Lærere deltage i Valget af Opgaver til skriftlig Besvarelse i de til denne henhørende Disciplíner, ligeledes deltage de i Bedømmelsen saavel ved den mundtlige som ved den skriftlige Prøve. Forsaavidt de til Sektionen hørende Læreres Antal ikke udgjør mindst 3, kan det akademiske Collegium tilforordne Censorer.

§ 3. Ved den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen skal der, dels ved mundtlig, dels ved skriftlig Prøve, gjøres Rede for følgende Disciplíner.

I Faggruppen: Mathematik og Astronomi:

1. Mathematik, indeholdende:
   a) Ren Mathematik: Den elementære Mathematik og og de vigtigste Disciplíner af den høiere.
   b) Anvendt Mathematik: Mekanik og Maskinlære, — descriptiv Geometri.
2. Astronomi, indeholdende:
   a) sfærisk Astronomi,
   b) theorisk Astronomi,
   c) fysisk Astronomi.

II Faggruppen: Fysik og Kemi:

1. Fysik,
2. Kemi, indeholdende:
   a) anorganisk og organisk Kemi,
   b) Kemisk Analyse og Synthese.

III Faggruppen: Naturhistorie og Geografi:

1. Naturhistorie, indeholdende:
   a) Mineralogi og Geologi,
   b) Zoologi, med specielt Kjendskab til Skandinaviens Hvirveldyr,

c) Botanik, med specielt Kjendskab til Skandinaviens Flora.

2. Geografi, indeholdende:

a) fysisk Geografi: Orografi, Hydrografi og Meteorologi.

b) politisk Geografi.

I Gruppens samtlige Fag forlanges en fuldstændigere Kundskab med Hensyn til de nordiske Riger.

IVa Faggruppen: Modersmaalet med Oldnorsk og Tydsk.

IVb Faggruppen: Fransk og Engelsk.

I disse Faggrupper ere Fordringerne de samme som i de tilsvarende Faggrupper II og IV af den sproglig-historiske Lærereksamen.

§ 4. For hver Faggruppe gives en af følgende Karakterer: Udmærket Godt, Meget Godt, Godt, Temmelig Godt. De fremkomme efter Middeltallet af specielle Karakterer, der tildeles for hver af efternævnte Discipliner: ren Mathematik, anvendt Mathematik, Astronomi, — Fysik, Kemi, — Mineralogi (og Geologi), Zoologi, Botanik, Geografi, — Modersmaalet med Oldnorsk, Tydsk, — Fransk, Engelsk.

§ 5. Efter Middeltallet af Karaktererne i de to til en fuldstændig mathematisk-naturvidenskabelig Lærereksamen hørende Faggrupper tildeles Kandidaten en af følgende Hovedkarakterer: Laudabilis, Haud illaudabilis, Non contemnendus.

§ 6. En Kandidat, som har bestaaet en fuldstændig Lærereksamen, kan senere underkaste sig Prøve i en hvilkensomhelst af de enkelte Discipliner, hvorfor der i Overensstemmelse med § 4 tildeles specielle Karakterer.

Kandidaten erholder efter bestaaet Prøve en af Karaktererne: Udmærket Godt, Meget Godt, Godt, Temmelig Godt; denne har imidlertid ingen Indflydelse paa Kandidatens Examenskarakter.

Forsaavidt der ikke overensstemmende med Lov af 3die Mai 1871 maatte være Adgang til at opstille de i Reglementsudkastets § 1 indtagne Bestemmelser om Prøven i Tegning, henstiller man til det akademiske Kollegium at bevirke det Fornødne.

Fakultetet er af den Mening, at der, efterat Reglementet er approberet og Sektionerne dannede, bør vedtages Bestemmelser med Hensyn til Opgavernes Antal og Karaktergivningen. Disse Bestemmelser bør formentlig approberes af det akademiske Collegium.

Professorerne Schübelers, Sexes, Christies og Fearnleys Bemærkninger:

Sexe og Schübeler ad Pag. 14 § 1: „Grunden, hvorfor Dekanus skal opfordre de Studerende til at melde sig til Examen, indsees ikke."

Fearnley ad Pag. 15, 2 a, sfærisk Astronomi: „formentlig er her udeglemt Ordene „og mathematisk Geografi."

Sexe ibd.: „Mathematisk Geografi bør formentlig opføres som en egen Afdeling under Geografi."

Sexe ad Pag. 16 § 4: „Karakteren i et Fag bør formentlig tillægges en Vægt, som svarer til Tiden, Studiet af Faget udfordrer. Og da Geografi, indbefattende fysisk, mathematisk og politisk Geografi, formentlig kommer til at blive foredraget af 3 Lærere, bør vel ogsaa Karakteren i hver af disse Disciplíner faa sin bestemte relative Vægt."

Sexe ad Pag. 16, § 6 i. f.: „I saa Fald er der intet Motiv til at underkaste sig en saadan Specialexamen og Lovens § 3 bliver staaende omtrent som ørkesløs. Paragrafen kan forstaaes som en Tilladelse til at underkaste sig en fornyet Examen i et enkelt Fag."

Christie ad Pag. 16, § 3, III, 2: „Undertegnede Christie er af den Mening, at der i § 3, III, 2, a enten blot bør hedde: a) fysisk Geografi, — eller — forsaavidt nogen nærmere Forklaring tilsøies — a) fysisk Geografi: Læren om Jordkloden og dens Landes naturlige Forholde, herunder indbefattet

mathematiſk Geografi, Meteorologi og Naturrigernes geografiſke Udbredning.

Sexe ad Pag. 16, § 3, III, 2: „Undertegnede Sexe formener, at Geografien, og navnlig den fyſiſke Geografi, hvis begrebsmæssige Indhold rettelig angives ved: Orografi, Hydrografi og Meteorologi, bliver omfangsrig nok, om den ikke tillige skal omfatte Naturrigernes Udbredelse paa Kloden, der naturligvis kun kan behandles med Succes af Naturhiſtorikeren. Den fyſiſke Geografi, der seer med Fyſikens Øie, har ingen Føie til at give sig af med naturhiſtoriſke Gjenſtande, førend Fyſiken har leveret Stenens, Plantens og Dyrets Theori. Jo mere en Videnſkab kommer til Klarhed om sig selv, desmere skiller den sig af med fremmede Elementer.

Fearnley ad Pag. 16, § 5: „Undertegnede Fearnley holder § 5 for at være overflødig og misvisende og tror, at denne § tilligemed Slutningsordene i § 6: „Denne har imidlertid ingen Indflydelse paa Kandidatens Examenskarakter", — bør udgaa."

Det akademiſke Collegiums Indſtilling og Forslag,

dateret 29de Mai 1872.

(Underſkrevet af: Prof. Fr. Brandt. Dr. C. P. Caspari. E. Winge. O. Rygh. Dr. Th. Kjerulf.)

Til Opfyldelse af det Kongelige Departements Forlangende i Skrivelse til Collegiet af 25de Mai f. A. om Udarbeidelse af Forslag til Reglement for Examina for Lærere ved de offentlige Skoler for den høiere Almendannelse, giver Collegiet sig herved den Ære at fremsende et af Deputationen for den philologiſke Embedseramen i Forening med flere af denne tilkaldte Univerſitetslærere udarbeidet Udkaſt til Reglement for den ſproglig-

historiske Lærereksamen, ledsaget af en Følgeskrivelse fra Deputationen samt af et særskilt Votum fra Professor Monrad, — saavelsom et af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet udarbeidet Udkast til Reglement for den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen, med nogle vedføiede Bemærkninger fra et Par af Facultetets Medlemmer ved enkelte Punkter i Udkastet.

Collegiet, der i det Væsentlige tiltræder disse Udkast og alene har foretaget nogle mindre Forandringer, sigtende til at opnaa en saavidt muligt overensstemmende Udtryksmaade i de tilsvarende Bestemmelser i begge Reglementer, skal alene tillade sig noget nærmere at dvæle ved et Par Punkter af større Vigtighed, hvorom tildels forskjellige Anskuelser sees at have gjort sig gjældende inden Faculteterne.

Det Punkt, hvorom i begge Faculteter den største Disjents sees at have fundet Sted (nemlig i det historisk-philosophiske Facultet 5 Stemmer mod 5, og i det mathematisk-naturvidenskabelige 7 mod 5) er, hvorvidt Examen i begge Faggrupper skal aflægges paa engang eller i 2 Afdelinger med indtil 1 Aars Mellemrum. Collegiet er enstemmig af den Mening, at den hele Examen bør tages paa engang og finder ikke nogen Grund til i denne Henseende at gjøre nogen Forskjel mellem de 2 Lærereksamina. Collegiet skal herom henvise til de i Professor Monrads Votum udviklede Betragtninger, hvortil man forsaavidt slutter sig. Jo mere den nye Ordning stræber at bringe det specielle Fagstudium til dets Ret, desto mere magtpaaliggende bliver det paa den anden Side ogsaa at bevare ethvert Baand, der kan give Examen dens Betydning som Prøve paa en samlet videnskabelig Udvikling. Vel er, navnlig ved den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen, enkelte af de Faggrupper, hvorimellem der haves Valg, af en temmelig heterogen Art. Men foruden at det vistnok vil blive det sjeldnere Tilfælde, at netop disse blive valgte sammen, gjælder ogsaa her, at Enhed er tilstede i al Videnskab, naar man blot vil søge den. Og hertil kommer, at en samtidig Prøve efter Collegiets Overbevisning er det eneste Middel til at bevirke, at

Candidaterne anvende forholdsvis lige Flid paa Studiet af samtlige Fag, og ikke utilbørlig sætter den ene Gruppe tilside. At Examina, ved saaledes at maatte tages paa engang, skulde blive for strenge for Examinanderne, kan Collegiet paa ingen Maade erkjende. Efter Forslaget ere Fordringerne stillede ei ubetydelig lavere end ved de hidtilværende Lærereksamina, og fornemmelig gjælder dette om den mathematisk-naturvidenskabelige Examen, sammenlignet med den tidligere Reallærer-Examen, — saa at det Argument for Delingen, som man maatte ville hente derfra, at denne fortiden kan tages i Afdelinger, taber det meste af sin Vegt. Men overhovedet maa Collegiet med Professor Monrad være enig i, at en Embedseksamens Afholdelse paa engang eller afdelingsvis i Virkeligheden faar mindre Indflydelse paa Prøvens Lethed eller Vanskelighed end paa dens Charakter i det Hele.

Væsentlig i Henhold til de samme Betragtninger over Vigtigheden af at fastholde de Baand, der betegner Examen som en samlet afsluttende Prøve paa Candidatens Udbytte af sine Universitetsstudier, antager Collegiets Pluralitet ogsaa, at der for den hele Examen bør gives en samlet Hovedcharakter, saaledes som af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet foreslaaet. Collegiet antager ogsaa, at dette nærmest tilsiges ved Lovens egne Ord, der betegner hver af de to Lærer-Examina som en Examen i to Grupper af Fag, ikke som to særskilte Examina. Og til en Examen hører, ialfald efter vedtagen Regel, en Hovedcharakter, medens den specielle Fagkundskab ogsaa her kommer til sin Ret derved, at der tillige gives særskilt samlede Charakterer for hver af de 2 Faggrupper, og at disse anføres i Examenstestimoniet. Saavel de 2 Gruppe-Charakterer som den samlede Examenscharakter bør vistnok alene gives med de hele Tal 1, 2, 3 og 4, udtrykte, de første med de norske Charakterbenævnelser: Udmærket godt, Meget godt, Godt og Temmelig godt, og den sidste med de latinske: Laudabilis cum litteris commendatitiis, Laudabilis, Haud illaudabilis og Non contemnendus. Men da den samlede Examenscharakter, naar

den skulde fremkomme alene som Middeltallet af 2 hele Tal, vilde blive altfor summarisk og lidet betegnende, idet Charaktererne: Meget godt og Godt altid vilde give Hovedcharakteren Laudabilis, Godt og Temmelig Godt altid Charakteren Haud illaudabilis, uden Forskjel, hvad enten Charaktererne i Virkeligheden mere nærmede sig den slettere eller den bedre Side, — har man fundet det rettest at foreskrive, at Examens Hovedcharakter skal uddrages af Gruppe-Charaktererne i disses oprindelige ureducerede Skikkelse, saaledes som de ere fremkomne efter de enkelte Special-Charakterer, hvorved et tilstrækkelig korrekt Resultat formenes at ville fremkomme. Naar saaledes Gjennemsnittet af Special-Charaktererne for den ene Faggruppe udgjør 2,2 og for den anden 2,8, erholder Candidaten i Hovedcharakter for den første: Meget godt, og for den anden: Godt, men for den hele Examen Laudabilis; er derimod Gjennemsnittet for den første 2,4 og for den anden 2,8, vil Candidaten ligeledes i Hovedcharakter for den første Faggruppe erholde Meget godt og for den anden Godt, men Hovedcharakteren for den hele Examen blive Haud illaudabilis. Udgjør Gjennemsnittet for den ene Faggruppe 1,6 og for den anden 3,4, bliver Hovedcharakteren for den første Meget godt, for den anden Godt, og for den hele Examen Laudabilis; udgjør det derimod for den ene 1,6 og for den anden 3,5, bliver Charakteren ligeledes for den første Meget godt og for den anden Godt, men for den hele Examen Haud illaudabilis. Og et Gjennemsnit af 1,4 for den ene og 3,6 for den anden Gruppe giver i Hovedcharakter for den første Udmærket godt, for den anden Temmelig godt og for den hele Examen Laudabilis, hvorimod et Gjennemsnit af henholdsvis 1,5 og 3,6 giver i Hovedcharakter henholdsvis: Udmærket godt, Temmelig godt og Haud illaudabilis o. s. v. At paa denne Maade tvende Candidater kommer til at staa med en forskjellig Hovedcharakter for Examen, uagtet de have samme Charakterer for begge Faggrupper, er efter Collegiets Mening saa langt fra nogen Mangel, at det meget mere giver Examens-Resultatet et fyldigere og sandere Udtryk — paa samme Tid, som man und-

gaar i Hovedcharaktererne at benytte Brøker og derved Udseendet af at tilsigte en i sig selv umulig Nøiagtighed i Resultatet. Ved den af Collegiet foreslaaede Fremgangsmaade vil Gruppe-Charaktererne og Hovedcharakteren gjensidig komme til at belyse hinanden, og Hovedcharakteren netop afgive Maalestokken for Candidaternes bedre eller ringere Kundskab i det hele, ved Siden af det opnaaede lige Examensresultat i det enkelte.

Undertegnede Professor Rygh kan ikke være enig med Collegiets øvrige Medlemmer i Hensigtsmæssigheden af at give en samlet Hovedcharakter for den hele Examen, men henholder sig til den philologiske Examensdeputations Forslag: blot at give samlede Charakterer for begge de særskilte Faggrupper. Han kan ikke se nogen Nødvendighed i, at der for enhver Examen skal gives en eneste Hovedcharakter, allermindst ved denne Examen, hvor det netop er Fagkundskaben, som skal prøves, og hvor Loven saa lidet har lagt an paa at fastholde Studiets Enhed, at der kan fremkomme Combinationer som: Mathematik og Astronomi, eller: Physik og Chemie, og levende Sprog. Den af Pluraliteten foreslaaede Beregningsmaade af Hovedcharakteren forekommer ham derhos for compliceret, og han befrygter, at den vil vanskeliggjøre den hidtil ved den philologiske Embedsexamen, i Lighed med den theologiske og den juridiske, brugte Fremgangsmaade: at bestemme Hovedcharakteren efter Totalindtrykket af den hele Examination inden vedkommende Faggruppe, og vil gjøre det nødvendigt at give Charakterer for de enkelte Fag.

Med Hensyn til de i begge Udkasts § 3 indeholdte Forskrifter om, hvad Candidaterne i de forskjellige Faggrupper skal gjøre Rede for, har Collegiet troet, paa et enkelt Punkt nær, ganske at burde henholde sig til Faculteternes Forslag. Naar Faget selv, som Examensfag, først er givet, vil Bestemmelsen af dets Indhold og Maalestokken for de Fordringer, som gjøres til Examinandernes Kundskab, til Slutning mindre komme til at afhænge af reglementariske Forskrifter end af den Maade, hvorpaa Foredraget af og Prøven i samme factisk udvikler sig,

og Collegiet kan derfor heller ikke andet end finde den Kortheb, hvormed navnlig det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet har angivet de forskjellige Disciplíners Indhold, bifaldsværdig. Ligeledes maa man bifalde, at Udkastene intet indeholde om Opgavernes Antal og Forholdet mellem de skriftlige og mundtlige Prøver i hvert Fag, da saadant, som henhører til det rent technisk ved Prøven, formentlig bør ansees som et ublandet Facultetsanliggende. Med Hensyn til Charaktergivningen har den philologiske Examensdeputation heller ingen Specialbestemmelse bragt i Forslag, idet den har villet aabne Adgang til at vedblive med den hidtil ved den philologiske Embedsexamen brugte Fremgangsmaade: at bestemme Hovedcharakteren efter Gjennemsnittet af Charaktererne for de forskjellige Opgaver, ikke for de særskilte Fag; — hvorimod det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet foreslaar en udtrykkelig Bestemmelse om, at Gruppens Hovedcharakter skal bestemmes efter Middeltallet af Charaktererne for visse angivne Discipliner. Collegiet finder ogsaa, at denne sidste Fremgangsmaade bør befølges ved den mathematisk-naturvidenskabelige Examen, hvor Fagene stiller sig mere selvstændige og skilte fra hinanden; men ved den sproglig-historiske Lærerexamen, hvor de enkelte Fag inden hver Gruppe i saa langt høiere Grad danner en organisk forbunden Helhed, antager Collegiet med Examensdeputationen, at der bør haves Adgang til, som hidtil, at give Charakter for Prøverne i den hele Gruppe uden Hensyn til de enkelte Fag, — hvorved dog selvfølgelig Adgangen til at gaa over til at give Fagcharakterer, om saadant maatte vise sig hensigtsmæssigt, ikke udelukkes. Collegiet har i dette Øiemed givet § 4 i sit Forslag til Reglement for sproglig-historisk Lærerexamen et tydeliggjørende Tillæg.

Med Hensyn til Prøven i Geographi, der danner et Fag i den 3die Gruppe ved begge Examina, finder Collegiet derimod ingen Grund til i Reglementet at opstille nogen Forskjel paa, hvad der skal kræves ved den sproglig-historiske og ved den mathematisk-naturvidenskabelige Lærerexamen, — men antager, at Fordringerne her, saaledes som ogsaa foreslaaet med

Hensyn til de nyere Sprog, — i begge Reglementer bør gives et ensartet Udtryk. Collegiet slutter sig i denne Henseende til den philologiske Examensdeputations Udkast, hvormed Professor Christies Votum inden det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet forsaavidt stemmer, og hvis Betegning forekommer Collegiet heldig, alene med den Modification, at Tillægget „grundig Kundskab", som ikke betegnende nogen Modsætning til et mindre fuldstændigt Kjendskab eller en blot Oversigt, og derfor overflødigt, er udeladt, — ligesom ogsaa Definitionen paa physisk og politisk Geographi (som Læren om Jordkloden og dens Landes naturlige Forhold og om de forskjellige Staters og Nationers Forhold) er udeladt som overflødig og alene medførende en libet oplysende Vidtløftighed. Collegiet forudsætter vistnok, og erkjender det ogsaa i sig selv for naturligt, at saavel Studiet af som Prøven i et Fag som Geographi vil antage et forskjelligt Præg, efterhvert som det udgjør en Bestanddel af den sproglig-historiske eller mathematisk-naturvidenskabelige Examen. Men denne Forskjel bør efter Collegiets Overbevisning ligesaalidt afprege sig i Reglementet som den er kommen tilsyne i Loven. Ved en Embedseramen, hvor man skal godtgjøre at være Geograph ex professo, maa der vistnok være Adgang til at give de forskjellige Retninger saavelsom de individuelle Synspunkter og Betragtningsmaader den dem tilkommende Indflydelse; men Fagets eget Indhold og Begrændsning maa dog altid være det samme, nemlig det hele Fag. Naar det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet i sit Udkast har udelukket Læren om Naturrigernes geographiske Udbredning fra Geographiens Feldt, kan det heller ikke negtes at tage sig temmelig modsigende ud, aldenstund dette dog nødvendigvis maa kræves medtaget ved den sproglig-historiske Examen; det vilde se ud, som om der ved den mathematisk-naturvidenskabelige Examen skulde stilles forholdsvis ringere Fordringer til den physiske Geographi end ved denne. At der ved hin haves en Adgang, som mangler ved denne, til at prøve Examinandernes Kjendskab til Naturrigernes geographiske Udbredning under Examinationen i Gruppens andet Fag, Naturhistorien, afgiver ingen fyldestgjørende Grund til at udelukke

dette fra det Fag, hvortil det efter sin Beskaffenhed henhører, nemlig den physiske Geographi; tvertimod kunde det med et Skin af Grund siges, at naar man først i det ene Reglement har erkjendt, at Læren om Naturrigernes geographiske Udbredning ikke hører til Geographien men til Naturhistorien, vilde man gaa udenfor Loven ved i det andet at kræve den medtagen under hin. Det anførte udelukker imidlertid ikke, at man ved den mathematisk-naturvidenskabelige Examen factisk for en væsentlig Del kan prøve Candidaternes Kjendskab til Naturrigernes geographiske Udbredning under Examinationen i de naturhistoriske Fag. Thi da disse høre til samme Gruppe og da samtlige Examinatorer i de til Gruppen hørende Fag ifølge Udkastets § 2 skal deltage saavel i Valget af skriftlige Opgaver som i Bedømmelsen saavel af den skriftlige som af den mundtlige Prøve, vil et saadant Samarbeide mellem Examinatorerne falde baade let og naturligt. Men herom bør intet sættes ind i Reglementet; dette overlades bedst til sin egen Udvikling gjennem Aftale mellem Examinatorerne selv og til Ordning gjennem Praxis.

Et Medlem af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet sees ved Udkastets § 4 at have gjort den Bemærkning, at Charakteren for Geographi er tillagt for liden Vegt lige overfor Naturhistorien, idet den kun skal repræsentere 1 af 4. Collegiet finder vistnok, at meget taler for denne Bemærkning, og at det maaske vilde frembringe et bedre Resultat at give særskilte Charakterer for den physiske og politiske Geographi, hvorved de naturhistoriske Fag vilde komme til at repræsentere 3 og Geographien 2 af 5. Men man har dog ikke i dette Punkt troet at burde fravige, hvad Facultetets Pluralitet har foreslaaet.

Forsaavidt der inden det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet sees at have været opkastet Tvivl om, hvorvidt der ifølge Loven haves Adgang til at foreskrive Prøve i Tegning som Betingelse for at kunne underkaste sig den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereexamen, skal Collegiet bemærke, at det vistnok heller ikke for sit Vedkommende finder dette Spørgsmaal utvivlsomt, i hvilken Henseende man skal paapege, at Loven om Reallærer-Examen af 15de September 1851 § 2 har fundet

det fornødent udtrykkelig at foreskrive en Prøve i Tegning. Da imidlertid samtlige de for den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen anordnede Faggrupper, alene med Undtagelse af IV, indeholde Fag, for hvis tilbørlige Tilegnelse Kundskab i Tegning er af Vigtighed og tildels unndværlig — og altsaa enhver Candidat, for at kunne ansees tilstrækkelig forberedt, maa være i Besiddelse af saadan Kundskab, — finder Collegiet med Facultetet overveiende Grund til at antage, at saadan Adgang haves, og man er tillige med Facultetet enig i, at Tegneprøven ikke bør indordnes i de enkelte Faggrupper og saaledes gives Indflydelse paa Hovedcharakteren, men gjøres til en almindelig Betingelse for at kunne fremstille sig til Examen.

I Henhold til Foranførte giver Collegiet sig den Ære at fremsætte følgende Forslag til Reglementer for de ved Lov af 3die Mai 1871 anordnede Lærereksamina:

A. Forslag til Reglement

for den ved Lov af 3die Mai 1871 anordnede sproglig-historiske Lærereksamen.

§ 1. Den sproglig-historiske Lærereksamen afholdes i hvert Semester paa den Tid, som bestemmes af det akademiske Collegium. Det historisk-philosophiske Facultets Decanus har hver Gang forud at opfordre dem, der agte at fremstille sig til denne Examen, til at indgive skriftlig Anmeldelse herom til Facultetet, med Angivelse af de Faggrupper, hvori Candidaten vil underkaste sig Prøve. Examen i begge de Faggrupper, der tilsammen danne en fuldstændig sproglig-historisk Lærereksamen aflægges samtidig.

§ 2. Samtlige i Examinationen inden alle Faggrupper deltagende Lærere danne Examensdeputationen. Denne vælger af sin Midte en Formand, der forestaar den specielle Ordning af Examen. Deputationen deler sig i 4 Sektioner, svarende til de 4 Faggrupper, hvori der kan aflægges Prøve. De til samme Sektion hørende Lærere bestemme i Forening Opgaverne til skriftlig Besvarelse i de til Gruppen hørende Fag og deltage i Bedømmelsen saavel ved den mundtlige som ved den skriftlige Prøve. Forsaavidt de til nogen Sektion hørende Læreres Antal

ikke udgjør mindst 3, bliver det fornødne Antal Censorer at tilforordne af det akademiske Collegium.

§ 3. Ved den sproglig-historiske Lærereksamen have Candidaterne ved skriftlig og mundtlig Prøve at gjøre Rede for:

I. I første Faggruppe: classisk Philologi:

Færdighed i at oversætte lettere ulæste saavel græske som latinske Forfattere og i at benytte det latinske Sprog skriftlig og mundtlig.

Grundigt Studium af den græske og latinske Grammatik.

Fuldstændig Oversigt over den græske og romerske Historie, Antikviteter, Literaturens Udvikling (for den græske Literaturs Vedkommende fornemmelig til Alexander den Stores Tid) og Philosophiens Historie, samt et specielt literaturhistorisk Studium med Hensyn til de læste Forfattere. Det nødvendige Kjendskab til Mythologi og Metrik.

Desuden nøiagtigt Studium af følgende Udvalg af Forfattere:

A. Græske:

1. 12 Bøger af Homers Iliade eller Odysseе.
2. 1 Bog af Pindar.
3. 3 Tragedier (2 af Sophocles).
4. 1 Komedie.
5. 2 Bøger af Herodot og 2 af Thukydid eller 4 Bøger af Herodot og 1 af Thukydid.
6. 2 større Dialoger af Platon.
7. 1 af Xenophons større Verker.
8. Af Demosthenes et Kvantum som Talen for Krandsen.
9. Af andre attiske Talere et Kvantum som Æschines's Tale mod Ktesiphon,

   eller et tilsvarende Kvantum af Plutarch, Polyb, Lukian.

B. Latinske:

1. 1 Komedie af Plautus og 1 af Terents.
2. 2 Bøger af Lukrets eller Catulls Digte eller et tilsvarende Kvantum af Tibull og Properts eller af Ovids Amores, Ars amandi, Heroides, Fasti.

3. Horats.
4. Første eller anden Halvpart af Virgils Æneide.
5. 6 senere Satirer.
6. Et større philosophisk Værk af Cicero.
7. Cicero de oratore eller 3 Bøger af Qvintilian, eller 2 Bøger af Qvintilian og Dialogus de oratoribus (eller for den sidste Ciceros Brutus eller et Kvantum af Seneca som De clementia og De temperantia tilsammen).
8. Af Ciceros Taler et Kvantum som de philippiske eller et Kvantum af Talerne som de 10 første philippiske tilligemed 2 Bøger af Ciceros Breve.
9. Sallusts Catilina og Jugurtha.
10. 5 sammenhængende Bøger af Livius.
11. 3 sammenhængende fuldstændige Bøger af Tacitus (som fuldstændige Bøger regnes af Annalerne I—IV, XII—XV, og af Historierne I—IV) eller 2 sammenhængende fuldstændige Bøger tilligemed Agricola og Germania.

Derhos skal Candidaten have Adgang til ved særskilt Prøve at godtgjøre, at han ved et dybere gaaende Studium har sat sig ind i en enkelt Del af den græske eller latinske Philologi, saasom: et væsentligere Afsnit af de græske eller romerske Antikviteter (eller af begge sammenstillede) eller af den græske eller romerske Literaturhistorie (eller af begge sammenstillede) med et mere indtrængende Studium af en eller flere Forfattere i denne Literaturgren, eller den sammenlignende Sprogforskning, forsaavidt angaar de to classiske Sprog.

II. I anden Faggruppe: Modersmaalet med Oldnorsk og Tydsk:

A. Grundigt Studium af oldnorsk Grammatik.

Færdighed i at oversætte en ulæst lettere Saga.

Kjendskab til den gamle norske og islandske Statsforfatning, samt til Samfundslivet, forsaavidt som det er nødvendigt til Forstaaelsen af den læste Literatur.

Kjendskab til den gamle Mythologi og Verslære.

Oversigt over den gamle norsk-islandske Literatur og dens Historie.

Desuden nøiagtigt Studium af følgende Udvalg af Literaturen:

1. Af de norske Kongers Sagaer: Olav den Helliges Saga efter Snorre og Sverres Saga, eller Heimskringla fra Begyndelsen til og med Olav den Helliges Saga, eller andre norske Kongesagaer, sam i Omfang omtrent svare hertil.
2. Hele Njaals Saga eller een eller flere andre islandske Ætteſagaer, som i Omfang omtrent svare til denne.

   Af de poetiske Stykker, som forekomme i Sagaerne, har Candidaten kun at gjøre Rede for de lettere.
3. Are Frodes Íslendingabók.
4. Af Kongespeilet omtrent en Fjerdedel.
5. Af den saakaldte Sæmundar-Edda dels Gudekvad dels heroiske Kvad, svarende i Omfang til omtrent Halvdelen af den hele Samling, eller ogsaa saamange Kvad, som i Omfang svare til omtrent en Fjerdedel af den hele Samling, tilligemed enten Gylvaginning eller Vølsunga-saga, eller Hervararsaga.
6. Et lidet Udvalg af ældre Skaldes Digte.

B. Overſigt over nordisk Sproghistorie i dens hele Omfang, navnlig Kjendskab til det dansk-norske Skriftsprogs Historie.

Videnskabeligt Studium af det dansk-norske Skriftsprogs Grammatik.

Færdighed i at forstaa det svenske Sprog og Kjendskab til det væsentligste af dets Lydlære og Formlære.

Overſigt over den nyere nordiske Literatur. Specialstudium af en enkelt Forfatter, Literaturgren eller Periode.

C. Grundigt Kjendskab til tydsk Sprog og Literatur. Specialstudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendskab til det væsentlige af det høitydske Sprogs Historie og Udvikling samt af dets Forhold til det plattydske og navnlig det nyere hollandske Sprog.

Øvelse i at benytte det tydske Sprog skriftlig og mundtlig.

III. I tredie Faggruppe: Historie og Geographi:

A. Klar Indsigt i den almindelige Verdenshistorie lige til de

nyeste Tider samt i det Omfang, hvori den kan blive at foredrage paa nogen af de høiere Undervisningsanstalter.

Særligt Studium af Norges, Sveriges, Danmarks, Englands, Tydsklands og Frankriges Historie, efter Haandbøger, forfattede i hvert af de vedkommende Lande, frembeles af den græske og romerske Oldtids Historie, ligeledes efter udførligere Haandbøger.

Studium af to af Candidaten selv valgte Afsnit af Historien med Benyttelse af de vigtigste originale Kildeskrifter. Af disse Afsnit skal det ene henhøre under den nordiske Historie, det andet under den græsk-romerske Oldtids.

Det kræves desuden, at Candidaten under hver af disse Afdelinger har sat sig ind i de dem vedkommende historiske Hjælpevidenskaber, særligt Kronologi, de ældre Tidsrums Geographi samt Statsforfatningernes, Kirkens, Philosophiens, Literaturens og Kulturens Udvikling.

B. a. Physisk Geographi, herunder indbefattet mathematisk Geographi, Meteorologi og Naturrigernes geographiske Udbredning.

b. Politisk Geographi, herunder indbefattet Statistik, Læren om Statsformernes Beskaffenhed og Ethnographi.

Fuldstændigere Kundskab kræves om de nordiske Riger.

IV. I fjerde Faggruppe: Fransk og Engelsk:

Grundig Kjendskab til fransk og engelsk Sprog og Literatur. For begge Literaturers Vedkommende Specialstudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendskab til det væsentlige af det franske Sprogs Historie og Udvikling fra Latinen samt dets Forhold til de øvrige romanske Sprog, navnlig Italiensk.

Kjendskab til det væsentlige af det engelske Sprogs Historie og Udvikling fra Angelsaxisk og Romansk.

Øvelse i at benytte begge Sprog skriftlig og mundtlig.

§ 4. For hver Faggruppe gives en af følgende Charakterer: Udmærket godt, Meget godt, Godt og Temmelig godt, hvilken bestemmes efter Gjennemsnittet af de for de skriftlige Opgaver af Censorerne givne Charakterer, udtrykte ved Tallene

1 til 4, sammenholdt med Udfaldet af den mundtlige Prøve. Charakteren bliver at anføre i det for Candidaten udfærdigede Examensteſtimonium, ſaaledes at Brøk under 0,5 bortkaſtes og ſtørre Brøk regnes for en hel.

§ 5. Middeltallet af Charaktererne for de to til en fuldſtændig ſproglig-hiſtoriſk Lærereksamen hørende Faggrupper bliver Candidatens Hovedcharakter for den hele Examen. Bliver dette Middeltal over 3,5, tildeles Candidaten Hovedcharakteren Non contemnendus; bliver det 3,5 eller derunder, men over 2,5, tildeles Candidaten Charakteren Haud illaudabilis; bliver det 2,5 eller derunder, men over 1,5, tildeles Candidaten Charakteren Laudabilis, og bliver Middeltallet af Charaktererne for begge Faggrupper 1,5 eller mindre, ſkal der, overensſtemmende med Reſol. af 7de Mai 1828, gjøres Indberetning til Kongen. Ved Beſtemmelſen af dette Middeltal tages begge de ſærſkilte Gruppecharakterer efter ſin oprindelige Talværdi, førend de reduceres til hele Tal.

§ 6. De Candidater, ſom, efter at have beſtaaet en fuldſtændig ſproglig-hiſtoriſk Lærereksamen, aflægger Prøve i noget af de øvrige i Loven af 3die Mai 1871 § 2 nævnte Fag, tildeles for dette ligeledes en af Charaktererne: Udmærket godt, Meget godt, Godt og Temmelig godt. Denne Charakter medfører dog ingen Forandring i Hovedcharakteren.

---

b. Forſlag til Reglement

for den ved Lov af 3die Mai 1871 anordnede mathematiſk-naturvidenſkabelige Lærereksamen.

§ 1. Den mathematiſk-naturvidenſkabelige Lærereksamen afholdes i hvert Semeſter paa den Tid, ſom beſtemmes af det akademiſke Collegium. Det mathematiſk-naturvidenſkabelige Facultets Decanus har hver Gang forud at opfordre dem, der agte at fremſtille ſig til denne Examen, til at indgive ſkriftlig Anmeldelſe herom til Facultetet, med Angivelſe af de Faggrupper, hvori Candidaten vil underkaſte ſig Prøve, og ledſaget af den kongelige Tegneſkoles Vidnesbyrd om beſtaaet Prøve i Teg-

ning. — Examen i begge Faggrupper, der tilsammen danne en fuldstændig mathematisk-naturvidenskabelig Lærereksamen, aflægges samtidig.

Anm. Forsaavidt Faggrupperne I eller II opgives til denne Examen, skal Prøven i Tegning omfatte, hvad der overensstemmende med Tegneskolens Plan af 6te Marts 1869 læres i Skolens Elementær-, Constructions- og Maskinclasse; — i andre Tilfælde hvad der læres i Skolens Elementær-, Constructions- og Frihaandsclasse.

§ 2. Samtlige i Examinationen inden alle Faggrupper deltagende Lærere danne Examensdeputationen. Denne vælger af sin Midte en Formand, som foreståar den specielle Ordning af Examen. Deputationen deler sig i 5 Sektioner, svarende til de 5 Faggrupper, hvori der kan aflægges Prøve. De til samme Section hørende Lærere bestemme i Forening Opgaverne til skriftlig Besvarelse i de til Gruppen hørende Fag og deltage i Bedømmelsen saavel ved den mundtlige som ved den skriftlige Prøve. Forsaavidt de til nogen Sektion hørende Læreres Antal ikke udgjør mindst 3, bliver det fornødne Antal Censorer at tilforordne af det akademiske Collegium.

§ 3. Ved den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen skal der, dels ved mundtlig, dels ved skriftlig Prøve, gjøres Rede for følgende Disciplíner:

I Faggruppen: Mathematik og Astronomi:

1. Mathematik, indeholdende:
   a) Ren Mathematik: Den elementære Mathematik og de vigtigste Discipliner af den høiere.
   b) Anvendt Mathematik: Mekanik og Maskinlære, descriptiv Geometri.
2. Astronomi, indeholdende:
   a) sfærisk Astronomi,
   b) theorisk Astronomi,
   c) physisk Astronomi.

II Faggruppen: Physik og Chemi:

1. Physik,
2. Chemi, indeholdende:

a) anorganiſk og organiſk Chemi,
b) chemiſk Analyſe og Syntheſe.

III Faggruppen: Naturhiſtorie og Geographi:

1. Naturhiſtorie, indeholdende:
   a) Mineralogi og Geologi,
   b) Zoologi, med ſpeciel Kjendſkab til Skandinaviens Hvirveldyr,
   c) Botanik, med ſpeciel Kjendſkab til Skandinaviens Flora.
2. Geographi, indeholdende:
   a Phyſiſk Geographi, herunder indbefattet mathematiſk Geographi, Meteorologi og Naturrigernes geographiſke Udbredning.
   b) Politiſk Geographi, herunder indbefattet Statiſtik, Læren om Statsformernes Beſkaffenhed og Ethnographi.

I Gruppens ſamtlige Fag forlanges en fuldſtændigere Kundſkab med Henſyn til de nordiſke Riger.

IV a Faggruppen: Modersmaalet med Oldnorſk og Tydſk:

A. Grundigt Studium af oldnorſk Grammatik.

Færdighed i at overſætte en ulæſt lettere Saga.

Kjendſkab til den gamle norſke og islandſke Statsforfatning ſamt til Samfundslivet, forſaavidt ſom det er nødvendigt til Forſtaaelſen af den læſte Literatur.

Kjendſkab til den gamle Mythologi og Verslære.

Overſigt over den gamle norſk-islandſke Literatur og dens Hiſtorie.

Desuden nøiagtigt Studium af følgende Udvalg af Literaturen:

1. Af de norſke Kongers Sagaer: Olav den Helliges Saga efter Snorre og Sverres Saga *eller* Heimskringla fra Begyndelſen til og med Olav den Helliges Saga *eller* andre norſke Kongeſagaer, ſom i Omfang omtrent ſvare hertil.
2. Hele Njaals Saga *eller* een eller flere andre islandſke Ættesagaer, ſom i Omfang omtrent ſvare til denne.

Af de poetiſke Stykker, ſom forekomme i Sagaerne, har Candidaten kun at gjøre Rede for de lettere.

3. Are Frodes Íslendingabók.
4. Af Kongespeilet omtrent en Fjerdedel.
5. Af den saakaldte Sæmundar-Edda dels Gudekvad, dels heroiske Kvad, svarende i Omfang til omtrent Halvdelen af den hele Samling eller ogsaa saamange Kvad, som i Omfang svare til omtrent en Fjerdedel af den hele Samling, tilligemed enten Gylvaginning eller Volsunga-saga eller Hervararsaga.
6. Et lidet Udvalg af ældre Skaldes Digte.

B. Overſigt over nordiſk Sproghiſtorie i dens hele Omfang, navnlig Kjendſkab til det danſk-norſke Skriftſprogs Hiſtorie.

Videnſkabeligt Studium af det danſk-norſke Skriftſprogs Grammatik.

Færdighed i at forſtaa det ſvenſke Sprog og Kjendſkab til det væſentligſte af dets Lydlære og Formlære.

Overſigt over den nyere nordiſke Literatur. Specialſtudium af en enkelt Forfatter, Literaturgren eller Periode.

C. Grundigt Kjendſkab til tydſk Sprog og Literatur. Specialſtudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendſkab til det Væſentlige af det høitydſke Sprogs Hiſtorie og Udvikling, ſamt af dets Forhold til det plattydſke og navnlig det nyere hollandſke Sprog.

Øvelſe i at benytte det tydſke Sprog ſkriftlig og mundtlig.

IV b Faggruppen, Franſk og Engelſk:

Grundigt Kjendſkab til franſk og engelſk Sprog og Literatur. For begge Literaturers Vedkommende Specialſtudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendſkab til det væſentlige af det franſke Sprogs Hiſtorie og Udvikling fra Latinen ſamt dets Forhold til de øvrige romanſke Sprog, navnlig Italienſk.

Kjendſkab til det Væſentlige af det engelſke Sprogs Hiſtorie og Udvikling fra Angelſaxiſk og Romanſk.

Øvelſe i at benytte begge Sprog ſkriftlig og mundtlig.

§ 4. For hver Faggruppe gives en af følgende Charakterer: Udmærket godt, Meget godt, Godt, Temmelig godt, hvilken beſtemmes efter Middeltallet af de ſpecielle Charakterer, ud-

trykte med Tallene 1 til 4, der tildeles for hver af de efternævnte Disciplíner: ren Mathematik, anvendt Mathematik, Astronomi — Physik, Chemi — Mineralogi med Geologi, Zoologi, Botanik, Geographi; — Modersmaalet med Oldnorsk, Tydsk, Fransk, Engelsk. Charakteren bliver at anføre i det for Candidaten udfærdigede Examenstestimonium, saaledes at Brøk under 0,5 bortkastes, og større Brøk regnes for en Hel.

§ 5. Middeltallet af Charaktererne for de to til en fuldstændig mathematisk-naturvidenskabelig Lærereexamen hørende Faggrupper bliver Candidatens Hovedcharakter for den hele Examen. Bliver dette Middeltal over 3,5, tildeles Candidaten Hovedcharakteren Non contemnendus; bliver det 3,5 eller derunder, men over 2,5, tildeles Candidaten Charakteren Haud illaudabilis; bliver det 2,5 eller derunder, men over 1,5, tildeles Candidaten Charakteren Laudabilis, og bliver Middeltallet af Charaktererne for begge Faggrupper 1,5 eller mindre, skal der overensstemmende med Resol. af 7de Mai 1828 gjøres Indberetning til Kongen. Ved Bestemmelsen af dette Middeltal tages begge de forskjelte Gruppecharakterer efter sin oprindelige Talværdi førend de reduceres til hele Tal.

§ 6. De Candidater, som, efter at have bestaaet en fuldstændig mathematisk-naturvidenskabelig Lærereexamen, aflægger Prøve i noget af de øvrige i Loven af 3die Mai 1871 § 2 nævnte Fag, tildeles for dette ligeledes en af Charaktererne: Udmærket godt, Meget godt, Godt og Temmelig godt. Denne Charakter medfører dog ingen Forandring i Hovedcharakteren.

Kirke-Departementets Indstilling.

dateret 2den Juli 1872.

Til Opfyldelse af dette Departements Forlangende i Skrivelse til det akademiske Kollegium af 25de Mai f. A. om Udarbeidelse af Forslag til det i § 6 i Lov af 3die Mai 1871 om Embedseksamener for Lærere ved de offentlige Skoler for den høiere Almendannelse omhandlede Reglement indeholdende de nærmere Bestemmelser om, hvad der i hvert Fag skal kræves ved de i Loven foreskrevne Prøver samt om Anordningen af Prøverne i det Hele, har Kollegiet fremsendt et af Deputationen for den filologiske Embedseksamen i Forening med flere af denne tilkaldte Universitetslærere udarbeidet Udkast til Reglement for den sproglig-historiske Lærereksamen, ledsaget af en Følgeskrivelse fra Deputationen samt af et særskilt Votum fra Professor Monrad, saavelsom et af det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet udarbeidet Udkast til Reglement for den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen, med nogle vedføiede Bemærkninger fra et Par af Fakultetets Medlemmer ved enkelte Punkter i Udkastet.

Kollegiet, der i det Væsentlige tiltræder disse Udkast og alene har foretaget nogle mindre Forandringer, sigtende til at opnaa en saavidt muligt overensstemmende Udtryksmaade i de tilsvarende Bestemmelser i begge Reglementer, har alene dvælet noget nærmere ved et Par Punkter af større Vigtighed, hvorom tildels forskjellige Anskuelser sees at have gjort sig gjeldende inden Fakulteterne.

Det Punkt, hvorom i begge Fakulteter den største Dissents sees at have fundet Sted (nemlig i det historisk-filosofiske Fakultet 5 Stemmer mod 5 og i det mathematisk-naturvidenskabelige 7 mod 5) er, hvorvidt Examen i begge Faggrupper skal aflægges paa engang eller i to Afdelinger med indtil 1 Aars Mellemrum. Kollegiet er enstemmig af den Mening, at den hele Examen bør tages *paa engang* og finder ikke nogen Grund til i denne Henseende at gjøre nogen Forskjel mellem de to Lærereksamina. Kollegiet henviser herom til de i Professor Monrads Votum udviklede Betragtninger, hvortil det forsaavidt slutter sig. Jo

mere, ytrer Kollegiet, den nye Ordning ſtræber at bringe det ſpecielle Fagſtudium til dets Ret, deſtomere magtpaaliggende bliver det paa den anden Side ogſaa at bevare ethvert Baand, der kan give Examen dens Betydning ſom Prøve paa en ſamlet videnſkabelig Udvikling. Vel er, vedbliver Kollegiet, navnlig ved den mathematiſk-naturvidenſkabelige Lærereksamen, enkelte af de Faggrupper, hvorimellem der haves Valg, af en temmelig heterogen Art. Men foruden at det viſtnok vil blive det ſjeldnere Tilfælde, at netop disſe blive valgte ſammen, gjælder ogſaa her, at Enhed er tilſtede i al Videnſkab, naar man blot vil ſøge den. Og hertil kommer, at en ſamtidig Prøve efter Kollegiets Overbevisning er det eneſte Middel til at bevirke, at Kandidaterne anvende forholdsvis lige Flid paa Studiet af ſamtlige Fag, og ikke utilbørlig ſætter den ene Gruppe tilſide.

At Examina ved ſaaledes at maatte tages paa engang, ſkulde blive for ſtrenge for Examinanderne, kan Kollegiet paa ingen Maade erkjende. Efter Forſlaget ere Fordringerne ſtillede ei ubetydeligt lavere end ved de hidtilværende Lærereksamina, og fornemmelig gjælder dette om den mathematiſk-naturvidenſkabelige Examen, ſammenlignet med den tidligere Reallærer-Examen, ſaa at det Argument for Delingen, ſom man maatte ville hente derfra, at denne fortiden kan tages i Afdelinger, taber det meſte af ſin Vægt. Overhoved er Kollegiet enigt med Profeſſor Monrad i, at en Embedseksamens Afholdelſe paa engang eller afdelingsvis i Virkeligheden faar mindre Indflydelſe paa Prøvens Lethed eller Vanſkelighed end paa dens Karakter i det Hele.

Væſentlig i Henhold til de ſamme Betragtninger over Vigtigheden af at faſtholde de Baand, der betegne Examen ſom en ſamlet afſluttende Prøve paa Kandidatens Udbytte af ſine Univerſitetsſtudier, antager Kollegiets Pluralitet ogſaa, at der for den hele Examen bør gives en ſamlet Hovedkarakter, ſaaledes ſom af det mathematiſk-naturvidenſkabelige Fakultet foreſlaaet. Kollegiet antager ogſaa, at dette nærmeſt tilſiges ved Lovens egne Ord, der betegner hver af de 2 Lærer-Examina ſom een Examen i to Grupper af Fag, ikke ſom to ſærſkilte Examina. Og til en Examen hører, ialfald efter vedtagen Regel,

en Hovedkarakter, medens den specielle Fagkundskab ogsaa her kommer til sin Ret derved, at der tillige gives særskilt samlede Karakterer for hver af de to Faggrupper, og at disse anføres i Examensvidnesbyrdet. Skjøvel de to Gruppe-Karakterer som den samlede Examenskarakter bør vistnok alene gives med de hele Tal: 1, 2, 3 og 4, udtrykte, de første med de latinske Karakterbenævnelser: Udmærket godt, Meget godt, Godt og Temmelig godt, og den sidste med de latinske: Laudabilis cum litteris commendatitiis, Laudabilis, Haud illaudabilis og Non contemnendus. Men da den samlede Examenskarakter, naar den skulde fremkomme alene som Middeltallet af 2 hele Tal, vilde blive altfor summarisk og lidet betegnende, idet Karakterene: Meget godt og Godt altid vilde give Hovedcharakteren Laudabilis, Godt og Temmelig godt altid Karakteren Haud illaudabilis, uden Forskjel, hvad enten Karakterne i Virkelighed mere nærmede sig den slettere eller bedre Side, har Kollegiet fundet det rettest at foreskrive, at Examens-Hovedcharakter skal udbrages af Gruppe-Karaktererne i disses oprindelige ureducerede Skikkelse, saaledes som de ere fremkomne efter de enkelte Specialkarakterer, hvorved et tilstrækkelig korrekt Resultat formenes at ville fremkomme. Naar saaledes Gjennemsnittet af Special-Karaktererne for den ene Faggruppe udgjør 2,2 og for den anden 2,8, erholder Kandidaten i Hovedkarakter for den første: Meget godt og for den anden: Godt, men for den hele Examen: Laudabilis; er derimod Gjennemsnittet for den første 2,4 og for den anden 2,8, vil Kandidaten ligeledes i Hovedkarakter for den første Faggruppe erholde Meget godt og for den anden Godt, men Hovedkarakteren for den hele Examen blive Haud illaudabilis. Udgjør Gjennemsnittet for den ene Faggruppe 1,6 og for den anden 3,4, bliver Hovedkarakteren for den første Meget godt og for den anden Godt, og for den hele Examen Laudabilis; udgjør det derimod for den ene 1,6 og for den anden 3,5, bliver Karakteren ligeledes for den første Meget godt og for den anden Godt, men for den hele Examen Haud illaudabilis. Og et Gjennemsnit af 1,4 for den ene og 3,6 for den anden Gruppe giver i Hovedkarakter for den første: Udmærket godt og

for den anden: Temmelig godt og for den hele Examen Laudabilis, hvorimod et Gjennemsnit af henholdsvis 1,5 og 3,6 giver i Hovedkarakter henholdsvis: Udmærket godt, Temmelig godt og Haud illaudabilis v. s. v. At paa denne Maade tvende Kandidater komme til at staa med en forskjellig Hovedkarakter for Examen, uagtet de have samme Karakterer for begge Faggrupper, er efter Kollegiets Mening saa langt fra nogen Mangel, at det meget mere giver Examens-Resultatet et fyldigere og sandere Udtryk, paa samme Tid, som man undgaar i Hovedkarakteren at benytte Brøker og derved Udseendet af at tilsigte en i sig selv umulig Nøiagtighed i Resultatet. Ved den af Kollegiet foreslaaede Fremgangsmaade formenes Gruppe-Karaktererne og Hovedkarakteren gjensidig at ville komme til at belyse hinanden, og Hovedkarakteren netop afgive Maalestokken for Kandidaternes bedre eller ringere Kundskab i det hele, ved Siden af det opnaaede lige Examensresultat i det enkelte.

Professor Nygh er ikke enig med Kollegiets øvrige Medlemmer i Henseiendsmæssigheden af at give en samlet Hovedkarakter for den hele Examen, men henholder sig til den filologiske Examensdeputations Forslag: blot at give samlede Karakterer for begge de særskilte Faggrupper. Han kan ikke se nogen Nødvendighed i, at der for hver Examen skal gives en eneste Hovedkarakter, allermindst ved denne Examen, hvor det netop er Fagkundskaben, som skal prøves, og hvor Loven saa lidet har lagt an paa at fastholde Studiets Enhed, at der kan fremkomme Kombinationer som: Mathematik og Astronomi, eller Fysik og Kemi, og levende Sprog. Den af Pluraliteten foreslaaede Beregningsmaade forekommer ham derhos for kompliceret, og han befrygter, at den vil vanskeliggjøre den hidtil ved den filologiske Embedsexamen, i Lighed med den theologiske og den juridiske, brugte Fremgangsmaade: at bestemme Hovedkarakteren efter Totallindtrykket af den hele Examination inden vedkommende Faggruppe, og vil gjøre det nødvendigt at give Karakterer for de enkelte Fag.

Med Hensyn til de i begge Udkasts § 3 indeholdte Forskrifter om, hvad Kandidaterne i de forskjellige Faggrupper skal

gjøre Rede for, har Kollegiet troet, paa et enkelt Punkt nær, ganske at burde henholde sig til Fakulteternes Forslag. Naar nemlig Faget selv, som Examensfag, først er givet, vil Bestemmelsen af dets Indhold og Maalestokken for de Fordringer, som gjøres til Examinandernes Kundskab, til Slutning mindre komme til at afhænge af reglementariske Forskrifter end af den Maade, hvorpaa Foredraget af og Prøven i samme faktisk udvikler sig, og Kollegiet kan derfor heller ikke andet end finde den Kortheb, hvormed navnlig det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet har angivet de forskjellige Discipliners Indhold, bifaldsværdig. Ligeledes bifalder Kollegiet, at Udkastene intet indeholde om Opgavernes Antal og Forholdet mellem de skriftlige og mundtlige Prøver i hvert Fag, da saadant, som henhører til det rent tekniske ved Prøven, formentlig bør anses som et ublandet Fakultetsanliggende.

Med Hensyn til Karaktergivningen har den filologiske Examensdeputation heller ingen Specielbestemmelse bragt i Forslag, idet den har villet aabne Adgang til at vedblive med den hidtil ved den filologiske Embedsexamen brugte Fremgangsmaade: at bestemme Hovedkarakteren efter Gjennemsnittet af Karaktererne for de forskjellige Opgaver, ikke for de særskilte Fag; hvorimod det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet foreslaar en udtrykkelig Bestemmelse om, at Gruppens Hovedkarakter skal bestemmes efter Middeltallet af Karaktererne for visse angivne Discipliner. Kollegiet finder ogsaa, at denne sidste Fremgangsmaade bør befølges ved den mathematisk-naturvidenskabelige Examen, hvor Fagene stiller sig mere selvstændige og skilte fra hinanden; men ved den sproglig-historiske Lærereexamen, hvor de enkelte Fag inden hver Gruppe i saa langt høiere Grad danner en organisk forbunden Helhed, antager Kollegiet med Examensdeputationen, at der bør haves Adgang til, som hidtil, at give Karakter for Prøverne i den hele Gruppe uden Hensyn til de enkelte Fag, hvorved dog selvfølgelig Adgangen til at gaa over til at give Fagkarakterer, om saadant maatte vise sig hensigtsmæssigt, ikke udelukkes. Kollegiet har i dette Øiemed givet § 4 i sit Forslag

til Reglement for sproglig-historisk Lærereksamen et tydeliggjørende Tillæg.

Med Hensyn til Prøven i Geografi, der danner et Fag i den tredie Gruppe ved begge Examina, finder Kollegiet derimod ingen Grund til i Reglementet at opstille nogen Forskjel paa, hvad der skal kræves ved den sproglig-historiske og ved den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen, men antager, at Fordringerne her, saaledes som ogsaa foreslaaet med Hensyn til de nyere Sprog, i begge Reglementer bør gives et ensartet Udtryk. Kollegiet slutter sig i denne Henseende til den filologiske Examensdeputations Udkast, hvormed Professor Christies Votum inden det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet forsaavidt stemmer, og hvis Betegning forekommer Kollegiet heldig, alene med den Modifikation, at Tillægget: „grundig Kundskab", som ikke betegnende nogen Modsætning til et mindre fuldstændigt Kjendskab eller en blot Oversigt, og derfor overflødigt, er udeladt, — ligesom ogsaa Definitionen paa fysisk og politisk Geografi (som Læren om Jordkloden og dens Landes naturlige Forhold og om de forskjellige Staters og Nationers Forhold) er udeladt som overflødig og alene medførende en lidet oplysende Vidtløftighed. Kollegiet forudsætter vistnok og erkjender det ogsaa i sig selv for naturligt, at saavel Studiet af som Prøven i et Fag som Geografi vil antage et forskjelligt Præg, efterhvor det udgjør en Bestanddel af den sproglig-historiske eller mathematisk-naturvidenskabelige Examen. Men denne Forskjel bør efter Kollegiets Overbevisning ligesaalidt afprege sig i Reglementet som den er kommen tilsyne i Loven. Ved en Embedseksamen, hvor man skal godtgjøre at være Geograf ex professo, maa der vistnok være Adgang til at give de forskjellige Retninger saavelsom de individuelle Synspunkter og Betragtningsmaader den dem tilkommende Indflydelse; men Fagets eget Indhold og Begrændsning maa dog altid være det samme, nemlig det hele Fag. Naar det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet i sit Udkast har udelukket Læren om Naturrigernes geografiske Udbredning fra Geografiens Feldt, kan det efter Kollegiets Mening heller ikke nægtes at tage sig temmelig modsigende

ud, aldenstund dette dog nødvendigvis maa kræves medtaget ved den sproglig-historiske Examen; det vilde se ud, som om der ved den mathematisk-naturvidenskabelige Examen skulde stilles forholdsvis ringere Fordringer til den fysiske Geografi end ved denne. At der ved hin haves en Adgang, som mangler ved denne, til at prøve Examinandernes Kjendskab til Naturrigernes geografiske Udbredning under Examinationen i Gruppens andet Fag, Naturhistorien, afgiver ingen fyldestgjørende Grund til at udelukke dette fra det Fag, hvortil det efter sin Beskaffenhed henhører, nemlig den fysiske Geografi; tvertimod kunde det med et Skin af Grund siges, at naar man først i det ene Reglement har erkjendt, at Læren om Naturrigernes geografiske Udbredning ikke hører til Geografien, men til Naturhistorien, vilde man gaa udenfor Loven ved i det andet at kræve den medtagen under hin. Det anførte udelukker imidlertid ikke, at man ved den mathematisk-naturvidenskabelige Examen faktisk for en væsentlig Del kan prøve Kandidaternes Kjendskab til Naturrigernes geografiske Udbredning under Examinationen i de naturhistoriske Fag. Thi da disse høre til samme Gruppe og da samtlige Examinatorer i de til Gruppen hørende Fag ifølge Udkastets § 2 skal deltage saavel i Valget af skriftlige Opgaver som i Bedømmelsen saavel af den skriftlige som af den mundtlige Prøve, vil et saadant Samarbeide mellem Examinatorerne falde baade let og naturligt. Men herom bør, efter Kollegiets Mening, intet sættes ind i Reglementet; dette overlades bedst til sin egen Udvikling gjennem Aftale mellem Examinatorerne selv og til Ordning gjennem Praxis.

Et Medlem af det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet sees ved Udkastets § 4 at have gjort den Bemærkning, at Karakteren for Geografi er tillagt for liden Vægt ligeoveoverfor Naturhistorien, idet den kun skal repræsentere 1 af 4. Kollegiet finder vistnok, at meget taler for denne Bemærkning, og at det maaske vilde frembringe et bedre Resultat at give særskilte Karakterer for den fysiske og politiske Geografi, hvorved de naturhistoriske Fag vilde komme til at repræsentere 3 og Geografien

2 af 5. Men Kollegiet har dog ikke i dette Punkt troet at burde fravige, hvad Fakultetets Pluralitet har foreslaaet.

Forsaavidt der inden det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet skes at have været opkastet Tvivl om, hvorvidt der ifølge Loven haves Adgang til at foreskrive Prøve i Tegning som Betingelse for at kunne underkaste sig den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen, bemærker Kollegiet, at det vistnok heller ikke for sit Vedkommende finder dette Spørgsmaal utvivlsomt, i hvilken Henseende det paapeger, at Loven om Reallærer-Examen af 15de September 1851 § 2 har fundet det fornødent udtrykkelig at foreskrive en Prøve i Tegning. Da imidlertid samtlige de for den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen anordnede Faggrupper, alene med Undtagelse af IV, indeholde Fag, for hvis tilbørlige Tilegnelse Kundskab i Tegning er af Vigtighed og tildels unndværlig — og altsaa enhver Kandidat, for at kunne anses tilstrækkelig forberedt, maa være i Besiddelse af saadan Kundskab — finder Kollegiet med Fakultetet overveiende Grund til at antage, at saadan Adgang haves, og man er tillige med Fakultetet enig i, at Tegneprøven ikke bør indbrødnes i de enkelte Faggrupper og saaledes gives Indflydelse paa Hovedkarakteren, men gjøres til en almindelig Betingelse for at kunne fremstille sig til Examen.

I Henhold til Foranførte har Kollegiet fremsat følgende Forslag til Reglementer for de ved Lov af 3de Mai 1871 anordnede Lærereksamina:

a. Forslag til Reglement

for den ved Lov af 3die Mai 1871 anordnede sproglig-historiske Lærereksamen.

§ 1. Den sproglig-historiske Lærereksamen afholdes i hvert Semester paa den Tid, som bestemmes af det akademiske Kollegium. Det historisk-filosofiske Fakultets Dekanus har hver Gang forud at opfordre dem, der agte at fremstille sig til denne Examen, til at indgive skriftlig Anmeldelse herom til Fakultetet, med Angivelse af de Faggrupper, hvori Kandidaten vil underkaste sig Prøve. Examen i begge de Faggrupper, der tilsammen

danne en fuldstændig sproglig-historisk Lærereksamen, aflægges samtidig.

§ 2. Samtlige i Examinationen inden alle Faggrupper deltagende Lærere danne Examensdeputationen. Denne vælger af sin Midte en Formand, der forestaar den specielle Ordning af Examen. Deputationen deler sig i 4 Sektioner, svarende til de 4 Faggrupper, hvori der kan aflægges Prøve. De til samme Sektion hørende Lærere bestemme i Forening Opgaverne til skriftlig Besvarelse i de til Gruppen hørende Fag og deltage i Bedømmelsen saavel ved den mundtlige som ved den skriftlige Prøve. Forsaavidt de til nogen Sektion hørende Læreres Antal ikke udgjør mindst 3, bliver det fornødne Antal Censorer at tilforordne af det akademiske Kollegium.

§ 3. Ved den sproglig-historiske Lærereksamen have Kandidaterne ved skriftlig og mundtlig Prøve at gjøre Rede for:

I. I første Faggruppe: klassisk Filologi.

Færdighed i at oversætte lettere ulæste saavel græske som latinske Forfattere og i at benytte det latinske Sprog skriftlig og mundtlig.

Grundigt Studium af den græske og latinske Grammatik.

Fuldstændig Oversigt over den græske og romerske Historie, Antikviteter, Literaturens Udvikling (for den græske Literaturs Vedkommende fornemmelig til Alexander den Stores Tid) og Filosofiens Historie, samt et specielt literatur-historisk Studium med Hensyn til de læste Forfattere.

Det nødvendige Kjendskab til Mythologi og Metrik.

Desuden nøiagtigt Studium af følgende Udvalg af Forfattere:

A. Græske:

1. 12 Bøger af Homers Iliade eller Odyssee.
2. 1 Bog af Pindar.
3. 3 Tragedier (2 af Sophocles).
4. 1 Komedie.
5. 2 Bøger af Herodot og 2 af Thukydid eller 4 Bøger af Herodot og 1 af Thukydid.
6. 2 større Dialoger af Platon.

7. 1 af Xenophons større Værker.
8. Af Demosthenes et Kvantum som Talen for Krandsen.
9. Af andre attiske Talere et Kvantum som Æschines's Tale mod Ktesiphon, eller et tilsvarende Kvantum af Plutarch, Polyb, Lukian.

B. Latinske:

1. 1 Komedie af Plautus og 1 af Terents.
2. 2 Bøger af Lukrets eller Catulls Digte eller et tilsvarende Kantum af Tibull og Properts eller af Ovids Amores, Ars amandi, Heroides, Fasti.
3. Horats.
4. Første eller anden Halvpart af Virgils Æneide.
5. 6 senere Satirer.
6. Et større filosofisk Værk af Cicero.
7. Cicero de oratore eller 3 Bøger af Qvintilian, eller 2 Bøger af Qvintilian og Dialogus de oratoribus (eller for den sidste Ciceros Brutus eller et Kvantum af Seneca som de clementia og de temperantia tilsammen.
8. Af Ciceros Taler et Kvantum som de philippiske eller et Kvantum af Talerne som de 10 første philippiske tilligemed 2 Bøger af Ciceros Breve.
9. Sallust's Catilina og Jugurtha.
10. 5 sammenhængende Bøger af Livius.
11. 3 sammenhængende fuldstændige Bøger af Tacitus (som fuldstændige Bøger regnes af Annalerne I—IV, XII—XV og af Historierne I—IV) eller 2 sammenhængende fuldstændige Bøger tilligemed Agricola og Germania.

Derhos skal Kandidaten have Adgang til ved særskilt Prøve at godtgjøre, at han ved et dyberegaaende Studium har sat sig ind i en enkelt Del af den græske eller latinske Filologi, saasom: et væsentligere Afsnit af de græske ellee romerske Antikviteter (eller af begge sammenstillede), eller af den græske eller romerske Literaturhistorie (eller af begge sammenstillede) med et mere indtrængende Studium af en eller flere Forfattere i denne Literagren, eller den sammenlignende Sprogforskning, forsaavidt angaar de to klassiske Sprog.

II. I anden Faggruppe: Modersmaalet med Oldnorsk og Tysk:

A. Grundigt Studium af oldnorsk Grammatik.

Færdighed i at overſætte en ulæſt lettere Saga.

Kjendſkab til den gamle norſke og islandſke Statsforfatning, ſamt til Samfundslivet, forſaavidt ſom det er nødvendigt til Forſtaaelſen af den læſte Literatur.

Kjendſkab til den gamle Mythologi og Verslære.

Overſigt over den gamle norſk-islandſke Literatur og dens Hiſtorie.

Desuden nøiagtigt Studium af følgende Udvalg af Literaturen:

1. Af de norſke Kongers Sagaer: Olav den Helliges Saga efter Snorre og Sverres Saga, eller Heimskringla fra Begyndelſen til og med Olav den Helliges Saga, eller andre norſke Kongeſagaer, ſom i Omfang omtrent ſvare hertil.
2. Hele Njaals Saga eller en eller flere andre islandſke Ætteſagaer, ſom i Omfang omtrent ſvare til denne. Af de poetiſke Stykker, ſom forekomme i Sagaerne, har Kandidaten kun at gjøre Rede for de lettere.
3. Are Frodes Íslendingabók.
4. Af Kongeſpeilet omtrent en Fjerdedel.
5. Af den ſaakaldte Sæmundar-Edda dels Guhekvad, dels heroiſke Kvad, ſvarende i Omfang til omtrent Halvdelen af den hele Samling, eller ogſaa ſaamange Kvad, ſom i Omfang ſvare til omtrent en Fjerdedel af den hele Samling, tilligemed enten Gylvaginning eller Vølſungaſaga eller Hervararſaga.
6. Et libet Udvalg af ældre Skaldes Digte.

B. Overſigt over nordiſk Sproghiſtorie i dens hele Omfang, navnlig Kjendſkab til det danſk-norſke Skriftſprogs Hiſtorie.

Videnſkabeligt Studium af det danſk-norſke Skriftſprogs Grammatik.

Færdighed i at forſtaa det ſvenſke Sprog og Kjendſkab til det væſentligſte af dets Lydlære og Formlære.

Overſigt over den nyere nordiſke Literatur. Specialſtudium af en enkelt Forfatter, Literaturgren eller Periode.

C. Grundigt Kjendſkab til tydſk Sprog og Literatur.

Specialſtudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendſkab til det væſentlige af det høitydſke Sprogs Hiſtorie og Udvikling ſamt af dets Forhold til det plattydſke og navnlig det nyere hollandſke Sprog.

Øvelſe i at benytte det tydſke Sprog ſkriftlig og mundtlig.

III. I tredie Faggruppe: Hiſtorie og Geografi.

A. Klar Indſigt i den almindelige Verdenshiſtorie lige til de nyeſte Tider ſamt i det Omfang, hvori den kan blive at foredrage paa nogen af de høiere Undervisningsanſtalter.

Særligt Studium af Norges, Sveriges, Danmarks, Englands, Tydſklands og Frankriges Hiſtorie efter Haandbøger, forfattede i hvert af de vedkommende Lande, fremdeles af den græſke og romerſke Oldtids Hiſtorie, ligeledes efter udførligere Haandbøger.

Studium af to af Kandidaten ſelv valgte Afſnit af Hiſtorien med Benyttelſe af de vigtigſte originale Kildeſkrifter. Af disſe Afſnit ſkal det ene henhøre under den nordiſke Hiſtorie, det andet under den græſk-romerſke Oldtids.

Det kræves desuden, at Kandidaten under hver af disſe Afdelinger har ſat ſig ind i de dem vedkommende hiſtoriſke Hjælpevidenſkaber, ſærligt Kronologi, de ældre Tidsrums Geografi ſamt Statsforfatningernes, Kirkens, Philoſofiens, Literaturens og Kulturens Udvikling.

B. a. Fyſiſk Geografi, herunder indbefattet: mathematiſk Geografi, Meteorologi og Naturrigernes geografiſke Udbredning.

b. Politiſk Geografi, herunder indbefattet: Statiſtik, Læren om Statsformernes Beſkaffenhed og Ethnografi.

Fuldſtændigere Kundſkab kræves om de nordiſke Riger.

IV. I fjerde Faggruppe: Franſk og Engelſk:

Grundig Kjendſkab til franſk og engelſk Sprog og Litera-

tur. For begge Literaturers Vedkommende Specialstudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendskab til det væsentlige af det franske Sprogs Historie og Udvikling fra Latinen samt dets Forhold til de øvrige romanske Sprog, navnlig Italiensk.

Kjendskab til det væsentlige af det engelske Sprogs Historie og Udvikling fra Angelsaxisk og Romansk.

Øvelse i at benytte begge Sprog skriftlig og mundtlig.

§ 4. For hver Faggruppe gives en af følgende Karakterer: Udmærket godt, Meget godt, Godt og Temmelig godt, hvilken bestemmes efter Gjennemsnittet af de for de skriftlige Opgaver af Censorerne givne Karakterer, udtrykte ved Tallene 1 til 4, sammenholdt med Udfaldet af den mundtlige Prøve. Karakteren bliver at anføre i det for Kandidaten udfærdigede Examenstestimonium saaledes, at Brøk under 0,5 bortkastes og større Brøk regnes for en hel.

§ 5. Middeltallet af Karakterene for de to til en fuldstændig sproglig-historisk Lærereksamen hørende Faggrupper bliver Kandidatens Hovedkarakter for den hele Examen. Bliver dette Middeltal over 3,5, tildeles Kandidaten Hovedkarakteren Non contemnendus; bliver det 3,5 eller derunder, men over 2,5, tildeles Kandidaten Karakteren Haud illaudabilis; bliver det 2,5 eller derunder, men over 1,5, tildeles Kandidaten Karakteren Laudabilis, og bliver Middeltallet af Karaktererne for begge Faggrupper 1,5 eller mindre, skal der, overensstemmende med Resolutionen af 7de Mai 1828 gjøres Indberetning til Kongen. Ved Bestemmelsen af dette Middeltal tages begge de særskilte Gruppekarakterer efter sin oprindelige Talværdi, førend de reduceres til hele Tal.

§ 6. De Kandidater, som, efter at have bestaaet en fuldstændig sproglig-historisk Lærereksamen, aflægger Prøve i noget af de øvrige i Loven af 3die Mai 1871 § 2 nævnte Fag, tildeles for dette ligeledes en af Karaktererne: Udmærket godt, Meget godt, Godt og Temmelig godt. Denne Karakter medfører dog ingen Forandring i Hovedkarakteren.

b. Forslag til Reglement
for den ved Lov af 3die Mai 1871 anordnede mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen.

§ 1. Den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen afholdes i hvert Semester paa den Tid, som bestemmes af det akademiske Kollegium. Det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultets Decanus har hver Gang forud at opfordre dem, der agte at fremstille sig til denne Examen, til at indgive skriftlig Anmeldelse herom til Fakultetet, med Angivelse af de Faggrupper, hvori Kandidaten vil underkaste sig Prøve, og ledsaget af den kongelige Tegneskoles Vidnesbyrd om bestaaet Prøve i Tegning. Examen i begge Faggrupper, der tilsammen danne en fuldstændig mathematisk-naturvidenskabelig Lærereksamen, aflægges samtidig.

Anm. Forsaavidt Faggrupperne I eller II opgives til denne Examen, skal Prøven i Tegning omfatte, hvad der overensstemmende med Tegneskolens Plan af 6te Marts 1869 læres i Skolens Elementær-, Konstruktions- og Maskinklasse; i andre Tilfælde, hvad der læres i Skolens Elementær-, Konstruktions- og Frihaandsklasse.

§ 2. Samtlige i Examinationen inden alle Faggrupper deltagende Lærere danne Examensdeputationen. Denne vælger af sin Midte en Formand, som forestaar den specielle Ordning af Examen. Deputationen deler sig i 5 Sektioner, svarende til de 5 Faggrupper, hvori der kan aflægges Prøve. De til samme Sektion hørende Lærere bestemme i Forening Opgaverne til skriftlig Besvarelse i de til Gruppen hørende Fag og deltage i Bedømmelsen saavel ved den mundtlige som ved den skriftlige Prøve. Forsaavidt de til nogen Sektion hørende Læreres Antal ikke udgjør mindst 3, bliver det fornødne Antal Censorer at tilforordne af det akademiske Kollegium.

§ 3. Ved den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen skal der, dels ved mundtlig, dels ved skriftlig Prøve, gjøres Rede for følgende Discipliner:

I Faggruppen, Mathematik og Astronomi:

1. Mathematik, indeholdende:
   a. Ren Mathematik: Den elementære Mathematik og de vigtigste Discipliner af den høiere.
   b. Anvendt Mathematik: Mekanik og Maskinlære, deskriptiv Geometri.
2. Astronomi, indeholdende:
   a. sphærisk Astronomi,
   b. theorisk Astronomi,
   c. physisk Astronomi.

II Faggruppen, Fysik og Kemi:

1. Physik,
2. Kemi, indeholdende:
   a. anorganisk og organisk Kemi,
   b. kemisk Analyse og Syntheſe.

III Faggruppen, Naturhistorie og Geographi:

1. Naturhistorie, indeholdende:
   a. Mineralogi og Geologi,
   b. Zoologi med speciel Kjendskab til Skandinaviens Hvirveldyr,
   c. Botanik med speciel Kjendskab til Skandinaviens Flora.
2. Geografi, indeholdende:
   a. Physisk Geografi, herunder indbefattet mathematisk Geografi, Meteorologi og Naturrigernes geografiske Udbredning.
   b Politisk Geografi, herunder indbefattet Statistik, Læren om Statsformernes Beskaffenhed og Ethnografi.

I Gruppens samtlige Fag forlanges en fuldstændigere Kundskab med Henſyn til de nordiske Riger.

IV a Faggruppen, Modersmaalet med Oldnorsk og Tydsk:

A. Grundigt Studium af oldnorsk Grammatik; Færdighed i at overſætte en ulæst lettere Saga; Kjendskab til den gamle norske og islandske Statsforfatning samt til Samfundslivet, forsaavidt som det er nødvendigt til Forstaaelsen af den læste Literatur.

Kjendskab til den gamle Mythologi og Verslære.

Overſigt over den gamle norſk-islandſke Literatur og dens Hiſtorie.

Desuden nøiagtigt Studium af følgende Udvalg af Literaturen:

1. Af de norſke Kongers Sagaer: Olav den Helliges Saga efter Snorre og Sverres Saga eller Heimskringla fra Begyndelſen til og med Olav den Helliges Saga eller andre norſke Kongeſagaer, ſom i Omfang omtrent ſvare hertil.
2. Hele Njaals Saga eller een eller flere andre islandſke Ættеſagaer, ſom i Omfang omtrent ſvare til denne.

   Af de poetiſke Stykker, ſom forekomme i Sagaerne, har Kandidaten kun at gjøre Rede for de lettere.
3. Are Frodes Íslendingabok.
4. Af Kongeſpeilet omtrent en Fjerdedel.
5. Af den ſaakaldte Sæmundar-Edda dels Gudekvad, dels heroiſke Kvad, ſvarende i Omfang til omtrent Halvdelen af den hele Samling, eller ogſaa ſaamange Kvad, ſom i Omfang ſvare til omtrent en Fjerdedel af den hele Samling, tilligemed enten Gylvaginning eller Volsungeſaga eller Hervararſaga.
6. Et lidet Udvalg af ældre Skaldes Digte.

B. Overſigt over nordiſk Sproghiſtorie i dens hele Omfang, navnlig Kjendſkab til det danſk-norſke Skriftſprogs Hiſtorie.

Videnſkabeligt Studium af det danſk-norſke Skriftſprogs Grammatik.

Færdighed i at forſtaa det ſvenſke Sprog og Kjendſkab til det væſentligſte af dets Lydlære og Formlære.

Overſigt over den nyere nordiſke Literatur. Specialſtudium af en enkelt Forfatter, Literaturgren eller Periode.

C. Grundigt Kjendſkab til tydſk Sprog og Literatur. Specialſtudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendſkab til det væſentlige af det høitydſke Sprogs Hiſtorie og Udvikling ſamt af dets Forhold til det plattydſke og navnlig det nyere hollandſke Sprog.

Øvelſe i at benytte det tydſke Sprog ſkriftlig og mundtlig.

IV b Faggruppen, Fransk og Engelsk:

Grundigt Kjendskab til fransk og engelsk Sprog og Literatur. For begge Literaturers Vedkommende Specialstudium af en vigtigere Forfatter, Literaturgren eller Periode.

Kjendskab til det Væsentlige af det franske Sprogs Historie og Udvikling fra Latinen samt dets Forhold til de øvrige romanske Sprog, navnlig Italiensk.

Kjendskab til det Væsentlige af det engelske Sprogs Historie og Udvikling fra Angelsaxisk og Romansk.

Øvelse i at benytte begge Sprog skriftlig og mundtlig.

§ 4. For hver Faggruppe gives en af følgende Karakterer: Udmærket godt, Meget godt, Godt, Temmelig godt, hvilken bestemmes efter Middeltallet af de specielle Karakterer, udtrykte med Tallene 1 til 4, der tildeles for hver af efternævnte Disciplíner: ren Mathematik, anvendt Mathematik, Astronomi — Fysik, Kemi — Mineralogi med Geologi, Zoologi, Botanik, Geografi — Modersmaalet med Oldnorsk, Tydsk — Fransk, Engelsk. Karakteren bliver at anføre i det for Kandidaten udfærdigede Examenstestimonium, saaledes at Brøk under 0,5 bortkastes og større Brøk regnes for en Hel.

§ 5. Middeltallet af Karaktererne for de to til en fuldstændig mathematisk-naturvidenskabelig Lærereksamen hørende Faggrupper bliver Kandidatens Hovedkarakter for den hele Examen. Bliver dette Middeltal over 3,5, tildeles Kandidaten Hovedkarakteren Non contemnendus; bliver det 3,5 eller derunder, men over 2,5, tildeles Kandidaten Karakteren Haud illaudabilis; bliver det 2,5 eller derunder, men over 1,5, tildeles Kandidaten Karakteren Laudabilis, og bliver Middeltallet af Karaktererne for begge Faggrupper 1,5 eller mindre, skal der overensstemmende med Resol. af 7de Mai 1828 gjøres Indberetning til Kongen. Ved Bestemmelsen af dette Middeltal tages begge de særskilte Gruppekarakterer efter sin oprindelige Talværdi førend de reduceres til hele Tal.

§ 6. De Kandidater, som, efterat have bestaaet en fuldstændig mathematisk-naturvidenskabelig Lærereksamen, aflægger Prøve i noget af de øvrige i Loven af 3die Mai 1871 § 2

nævnte Fag, tildeles for dette ligeledes en af Karaktererne: Udmærket godt, Meget godt, Godt og Temmelig godt. Denne Karakter medfører dog ingen Forandring i Hovedkarakteren.

Ved at foredrage denne Sag skal Departementet med Hensyn til den i Kollegiets Udkast til Reglement for den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen i § 1 optagne Bestemmelse om, at Kandidatens skriftlige Anmeldelse om at ville fremstille sig til denne Examen skal være ledsaget af den kongelige Tegneskoles Vidnesbyrd om bestaaet Prøve i Tegning, — hvilken Prøve ifølge den til Sen knyttede Anmærkning skal omfatte, hvad der i Planen for den kgl. Tegneskole i Christiania af 6te Marts 1869 læres i Skolens Elementær-, Konstruktions- og Maskinklasse, forsaavidt Faggrupperne I eller II opgives, og, i andre Tilfælde, hvad der læres i Skolens Elementær-, Konstruktions- og Frihaandsklasse, — tillade sig at bemærke, at denne Forskrift ikke har udtrykkelig Hjemmel i Loven af 3die Mai f. A. Departementet er enigt med vedkommende Fakultet og det akademiske Kollegium i at betragte Færdighed i Tegning som en nødvendig Forudsætning for tilfulde at kunne tilegne sig de til den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen henhørende Videnskaber, og man anser derhos denne Færdighed som unndværlig for disse Kandidater, hvis de som Lærere skulle kunne meddele sin Undervisning paa en anskuelig og rigtig frugtbringende Maade. Alligevel finder Departementet under Mangelen paa udtrykkelig Lovhjemmel og især naar sees hen til, at den ved Lov af 3die Mai f. A. ophævede Lov om Reallærer-Examen af 15de September 1851 har, uagtet Forudsætningerne vare de samme, anseet det fornødent at nævne Tegning blandt Examensfagene, ikke rigtigt nu at optage den foreslaaede Bestemmelse om bestaaet Prøve i Tegning som Betingelse for at Kandidaten kan stedes til den omhandlede Lærereksamen. Departementet forbeholder sig derimod, idet man udelader de herhen hørende Bestemmelser af Udkastet til Reglementet, senere at indkomme med underdanigst Indstilling om Fremsættelse af en naadigst Proposition for næste Storthing til Tilveiebringelsen af de

for Øiemedet fornødne Lovhjemmel. Man agter derhos gjennem det akademiske Kollegium at bringe til de Studerendes Kundskab, at en saadan Foranstaltning paatænkes, og man antager efter dette, at en Lovbestemmelse som den omhandlede uden Ubilligbed vil kunne sættes i Kraft samtidig med Lov af 3die Mai f. A eller fra 1ste Januar 1874.

Forøvrigt finder Departementet at kunne tiltræde de af Kollegiet fremsatte Forslag til Reglementer alene med en Forandring i Slutningen af § 4 i begge Udkast. Naar nemlig Talværdien af de for Grupperne givne Karakterer skal benyttes til deraf at uddrage Hovedkarakteren for den hele Examen, kan man ikke finde tilstrækkelig Grund til i Examenstestimoniet at udelade denne Talværdi, hvis Tilføielse i Parenthes man derfor vil bringe i Forslag. Uden saadan Tilføielse vilde desuden den for den hele Examen fremkomne og i Examenstestimoniet indførte Hovedkarakter ofte se uforklarlig ud, idet f. Ex. Karakteren „Meget godt" for den ene og „Godt" for den anden Faggruppe — saaledes som i Kollegiets Skrivelse nærmere forklaret — snart kunne fremkalde Karakteren "Laudabilis", snart „Haud illaudabilis" for den hele Examen. Departementet skal derfor tillade sig at foreslaa, at Slutningsbestemmelsen i begge Udkasts § 4 saalydende: „at Brøk under 0,5 bortkastes og større Brøk regnes for en hel" udgaar, og at istedet herfor optages følgende Ord: „at Karakterens Talværdi, beregnet med en Decimal, tilføies i Parenthes".

Departmentet tillader sig at vedlægge tvende Udkast til Reglementer for de theoretiske Lærereksamener ved Universitetet, affattede saaledes, som ovenfor foreslaaet.

I Henhold til Foranførte skal Departementet tillade sig underdanigst at

indstille:

At vedlagte Udkast til Reglementer for de ved Lov af 3die Mai 1871 anordnede theoretiske Lærereksamener ved Universitetet naadigst approberes.

Det mathematisk-naturvidenskabelige Facultets Forslag betræffende Tegneprøven ved Lærereksamen,

dateret 30te September 1872.

(Underskrevet af Decanus, Prof. Dr. Th. Kjerulf)

I Anledning af det Kongl. Kirke-Departements Opfordring i Skrivelse af 23de Juli d. A. skal Facultetet tillade sig at henstille, at det søges bestemt ved Lov, at Candidaternes Anmeldelser til den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen skal være ledsagede af Vidnesbyrd om Færdighed i Tegning i den Udstrækning, som Reglementet bestemmer. Og naar saadan Lov er emaneret, formenes Reglementet af 15de Juli 1872 at burde gives et saadant Tillæg til § 1:

„Forsaavidt Faggruppen I. opgives til denne Examen, skal Prøven i Tegning omfatte, hvad der overeensstemmende med Tegneskolens Plan af 6te Marts 1869 læres i Skolens Elementær-, Constructions- og Maskinklasse; i andre Tilfælde, hvad der læres i Skolens Elementær-, Construktions- og Frihaandsklasse."

Lov og Reglement om Tegneprøve ved den mathem. naturv. Lærereksamen.

Det Kgl. Kirke-Departement har under 17de April 1873 tilskrevet Kollegiet som følger:

*) I Henhold til Lov af 5te denne Maaned, indeholdende Tillæg til Lov om Embedseksamener for Lærere ved de offentlige Skoler for den høiere Almendannelse af 30te Mai 1871, har det under 5te dennes behaget Hs. Majestæt Kongen at resolvere:

„At det naadigst bestemmes:

Mellem §§ 2 og 3 i det under 15de Juli 1872 givne Reglement for den mathematisk-naturvidenskabelige Lærereksamen indskydes en ny Paragraf saalydende:

„Ingen Candidat gives Adgang til den videnskabelige Del af Examen, inden han har bestaaet en Prøve i Tegning. Denne Prøve skal, forsaavidt Faggruppen I. opgives, omfatte hvad der overensstemmende med Plan for den Kongelige Tegneskole i Christiania af 6te Marts 1869 læres i denne Skoles Elementær-, Konstruktions- og Maskin-Klasse; i andre Tilfælde, hvad der læres i Skolens Elementær-, Konstruktions- og Frihaands-Klasse. Prøvetegningerne udføres i Tegneskolens Lokale efter Opgaver og under Tilsyn af denne Skoles Lærere og oversendes det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet med Tegneskolens Betænkning om, hvorvidt Prøven bør erkjendes at være bestaaet".

---

*) Loven indeholder alene følgende Bestemmelse: „Enhver Candidat ved den mathem. naturv. Lærereksamen skal underkaste sig Prøve i Tegning". Cfr. Univ. Ann. Tredie Række. XI B. pag. 342.

Fundats

for Professor Dr. Casparis Legat for theologiske Studerende ved det norske Universitet.

(konfirmeret 13de December 1872.)

Da det er mit Ønske, at der af det Pengebeløb, stort 814 Spd. 103 Sk., som mine Disciple og Andre have bidraget og overleverede mig paa mit femogtyveaarige Embedsjubilæum, maa blive dannet til et Legat til Understøttelse for theologiske Studerende ved det norske Universitet, tillader jeg mig, i Haab om naadigst Konfirmation, herved at fastsætte følgende Bestemmelser for bemeldte Legat.

1.

Legatet administreres under det akademiske Kollegiums Tilsyn af Universitetets Kvæstor og gjøres frugtbringende mod Pant i fast Ejendom, saaledes som for offentlige Stiftelsers Midler til enhver Tid lovbefalet.

2.

Legatets Renter anvendes til Understøttelse for en trængende og værdig theologisk Studerende. De uddeles (efter foregaaende Bekjendtgjørelse paa den for Universitetets Stipendier sædvanlige Maade) hvert andet Aar af det theologiske Fakultet omkring Midten af September Maaned og første Gang i September Maaned 1874, saaledes at Stipendiaten med en tiende Del maanedlig erholder udbetalt to Aars Renter. Dog maa Ingen tillægges Understøttelse af Legatet, forinden han har studeret mindst to Aar Theologi. Naar Uddeling er foregaaet, har Fakultetet derom at gjøre Indberetning til det akademiske Kollegium, der tillægger Kvæstor den fornødne Udbetalingsordre.

3.

Ingen maa faa Stipendiet mere end een Gang.

4.

Med Aflæggelse af det aarlige Regnskab over Legatets Kapital og Renter etc. forholdes paa samme Maade, som for Universitetets øvrige Legater er eller vorder bestemt.

Christiania 16de November 1872.

Det Kongelige Norske Frederiks Universitets Aarsberetning for Aaret 1872.

Overensstemmende med § 6 i Lov af 17de September 1815 giver det academiske Collegium sig herved den Ære at fremsende underdanigst Beretning om Universitetets videnskabelige og oeconomiske Forfatning i Aaret 1872.

Første Capitel.

Om Universitetets Embedsmænd, Adjunctstipendiater, Amanuenser m. fl.

Det academiske Collegium bestod i 1872 af følgende Medlemmer: Prof. Dr. Brandt, Decanus for det juridiske Facultet og Collegiets Formand, Prof. Dr. C. P. Caspari, Dec. for det theologiske Facultet, Prof. C. Winge, Dec. for det medicinske Facultet, Prof. O. Rygh, Dec. for det historisk-philosophiske Facultet og Prof. Dr. Th. Kjerulf, Dec. for det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet.

Ved Collegiets Bestemmelse af 27de Januar 1872 erholdt Amanuensis ved Mineralcabinettet, Cand. min. Tønnes Lassen Tilladelse til for 1 Aar at lade Amanuensis-Posten bestyre ved en Vicarius. Som midlertidig Amanuensis constitueredes efter Forslag fra Cabinettets Bestyrer Stud. min. Corneliussen.

Ved Kgl. Resolution af 24 Februar 1872 blev Professor Rasch tilstaaet Tjenstfrihed til Aarets Udgang, mod at de ham paahvilende Forelæsninger og Examinationer, i 1ste Semester over speciel Zoologi og i 2det Semester over den animale Organlære og Physiologi, saavelsom over den botaniske Organlære og Plantephysiologi — blive udførte ved Universitetets-Stipendiat, Cand. G. O. Sars og Conservator, Cand. Axel Blytt, uden Udgift for Universitetskassen.

Ved Kgl. Resolution af s. D. blev Collegiet hemyndiget til at udbetale Universitets-Stipendiat Cand. mag. J. F. W. Storm som Godtgjørelse for mindst 2 Timers ugentlige Forelæsninger i 1ste Semester 1872 over romansk Philologi et Beløb af 150 Spd. udenfor hans almindelige Adjunct-Stipendium.

Den 18de Marts 1872 afgik Professor, Dr. med. Christen Heiberg ved Døden.

Ved høieste Resolution af 30te April 1872 blev Collegiet bemyndiget til at lade forhenværende Professor J. F. Dietrichson deltage i den foreſtaaende theologiske Embedsexamens mundtlige Prøve i Professor F. W. K. Bugges Sted, uden foruget Udgift for Universitets-Kassen.

Efterat Storthinget under 2den Marts 1872 havde bevilget Gage af 800 Spd. til en Professor i Chemi ved Universitetet, mod at Lønnen til 1ste Amanuensis ved det chemiske Laboratorium inddroges, blev 1ste Amanuensis ved Laboratoriet, Cand. philos. Thorstein Hallager Hjortdahl, ved Kgl. Resolution af 4de Mai næstefter udnævnt til Professor i Chemi ved Universitetet fra 1ste Juli 1872 at regne.

Efterat Storthinget under 26de Marts 1872 havde bevilget 800 Spd. i aarlig Gage for Universitets-Stipendiat, Cand. real. Dr. Sofus Lie, forsaavidt han maatte erholde Udnævnelse til extraordinær Professor, blev Dr. Lie ved Kgl. Resolution af 4de Mai næstefter udnævnt fra 1ste Juli samme Aar til extraordinær Professor i Mathematik ved Universitetet, med Forpligtelse til i Tilfælde at deltage i Examina og holde dertil hørende Forelæsninger.

Ved høieste Resolution af 10de Mai 1872 blev Collegiet bemyndiget til at lade Universitets-Stipendiat, Cand. mag. Jan Johansen i Professor Dr. Auberts Sted deltage som Medlem af den philologiske Examens-Deputation i den foreſtaaende Examen.

Ved Kgl. Resolution af 14de Mai 1872 blev det bestemt, at den Deltagelse i Opsynet med Maal og Vegt, der ved Kgl. Resolution af 26de Mai 1847 er henlagt til Universitetslæreren i anvendt Mathematik, for Eftertiden indtil Videre skal overtages af Universitetslæreren i Astronomi.

Ved Kgl. Resolut. af 28de Mai 1872 blev forhenværende Statsraad, Dr. Ole Jacob Broch ansat ved Universitetet som extraordinær Professor i Mathematik med en aarlig Gage af 1600 Spd., der indtil 1ste Juli 1873 bestemtes udredet af Statskassen.

Ved høieste Resolution af 28de Juni 1872 blev Collegiet bemyndiget til at overdrage til Universitets-Stipendiat Cand. mag. Jan Johansen i de to følgende Semestere uden Udgift for Universitetets Kasse at holde de Professor Dr. Aubert paahvilende Foredrag i 3 Timer ugentlig for de Latinſtuderende til Examen philosophicum samt udføre Examinationen i Latin ved denne Examen.

Ved Kgl. Resolution af 15de Juli 1872 blev Professor juris L. M. B. Aubert tilſtaaet Tjenſtfrihed indtil Aarets Udgang for at foretage en videnſkabelig Reise til Tydſkland.

Ved Hs. Kgl. Høihed Prindsregentens Res. af 7de September 1872 blev Collegiet bemyndiget til at udbetale Universitets-Stipendiat, Cand. mag. J. F. B. Storm som Godtgjørelse for mindſt 2 Timers ugentlige Forelæs-

ninger i 2det Semester 1872 over romansk Philologi et Beløb af 150 Spd. udenfor hans almindelige Adjunctstipendium.

Ved Collegiets Bestemmelse af 14de September 1872 blev 3die Amanuensis ved Universitets-Bibliotheket, Cand. jur. Oscar Platou til Foretagelse af en videnskabelig Udenlandsreise tilstaaet 1 Aars Tjenstfrihed fra 15de September f. A. at regne, mod at hans Forretninger ved Bibliotheket imidlertid besørgedes udførte uden Udgift for Universitetet.

Ved Collegiets Bestemmelse af 20de September 1872 blev det tilladt Professor Dr. Faye for det Første til Aarets Udgang at lade sine Forretninger som Overlæge ved Fødselsstiftelsen besørge ved Cand. med. Schønberg.

Under 12te Mai 1872 havde det medicinske Facultet, foranlediget ved den ved Professor Dr. Heibergs Død indtraadte Vacance, for at opnaa en hensigtsmæssigere Fordeling af de medicinske Lærefag, foreslaaet, at Hudpathologien, der hidtil havde henligget under Professor Nicolaysen, i alle Fald for det første skulde udsondres som særskilt Lærefag inden Facultetet og overdrages Overlægen ved Rigshospitalets Hudsyge-Afdeling. Collegiet tiltraadte dette Facultetets Forslag, og bemærkede i Skrivelse til Kirke-Departementet af 27de Mai næstefter, at det formente, at den Indvending, som man fra Univ. Fund. § 38 kunde hente mod Overlægens Function som Examinator, vilde bortfalde, naar Foredraget af og Examinationen i Hudpathologi ved særskilt Kongelig Resolution henlagdes under Overlægen og denne saaledes stilledes i fast Lærerforhold til Universitetet. — Kirke-Departementet fandt imidlertid ikke at kunne dele den Anskuelse, at den fra Univ. Fund. § 38 hentede Indvending mod Overlægens Function som Examinator ved en saadan Ordning vilde bortfalde; hvorimod Departementet udtalte sig for, at Foredraget af Hudpathologien overdroges Overlægen, mod at der som Honorar herfor paa Universitetets Budget opførtes et Lønstillæg for ham af 300 Spd. aarlig*). Under 24de September meddelte Kirke-Departementet derefter Collegiet, at det Intet fandt at erindre mod den af det medicinske Facultet trufne Forføining, hvorefter Examinationen i Hudsygdomme ved medicinsk Embedsexamen indtil Videre blev udført ved Professor Nicolaysen.

Med Hensyn til de indkomne Ansøgninger om den ved Professor Dr. Heibergs Død ledigblevne Professorpost i Medicin havde det medicinske Facultet i en Forestilling af 11te October foreslaaet, at man indtil Videre skulde stille Besættelsen af denne Post i Bero, og derimod constituere Universitetsstipendiat J. Worm Müller som Professor i Medicin med Forpligtelse til at foredrage Ophthalmologi. Man agtede nemlig at foreslaa Hr. Müller udnævnt til extraordinær Professor i Physiologi; men anfaa

*) Tillægget blev af Storthinget i 1873 bevilget.

det af Vigtighed for ethvert Tilfælde at knytte denne særdeles lovende unge Videnskabsmand til vort Universitet. — Collegiet erklærede sig vistnok med Facultetet enigt i, at Universitetet burde søge at knytte Hr. Müller til sig som Lærer, og besluttede derfor paa sit Budgetforslag at opføre en Gage af 800 Spd. til ham som extraordinær Professor i Physiologi *). Men man fandt det altfor uformeligt af denne Grund at undlade Besættelsen af et andet Embede, som var kundgjort ledigt, og hvortil vel qualificerede Ansøgere allerede havde meldt sig. Collegiet indstillede derfor under 16de October næstefter, at det skulde tillades Ansøgerne til det ledige Embede at concurrere ved Prøveforelæsninger paa sædvanlig Maade. Denne Collegiets Anskuelse tiltraadtes af det Kgl. Kirke-Departement, og ved Kgl. Resolution af 21de December 1872 blev det tilladt Compagnichirurg i Trondhjemske Brigade Jacob Munch Heiberg og Corpslæge i Bergenske Brigade Johan Hiort at afholde hver 4 Forelæsninger for dertil beskikkede Censorer, hvem det paalagdes at afgive Indberetning om, hvilken af Ansøgerne efter Prøvernes Udfald maatte findes at være bedst kvalificeret til Professorposten. Til Censorer udnævntes Medlemmerne af det medicinske Facultet — med Undtagelse af Professor Hj. Heiberg — samt endvidere forhenværende Professor W. Boeck forhenværende Batterichirurg Egeberg, Livlæge Budde og Cand. med. Keyser. Til Suppleant udnævntes Corpslæge Preus. Tiden for Forelæsningernes Afholdelse var ved Aarets Udgang endnu ikke fastsat.

Ved Collegiets Bestemmelse af 24de October 1872 blev det tilladt Universitets-Stipendiat Cand. med. J. W. Müller indtil Videre at opholde sig i Udlandet.

Ved høieste Resolution af 20de December 1872 blev Collegiet bemyndiget til at overdrage til Universitets-Stipendiat Cand. mag. Jan Johanssen under Professor Schiøtts Sygdomsforfald at udføre Examinationen i Græsk ved den tilbagestaaende Del af philologisk Embedsexamen, uden Udgift for Universitetskassen.

Ved Kgl. Resolution af 21de December 1872 blev det bestemt, at den Corpslæge Carl Frederik Larsen ved Kgl. Resolution af 1ste October 1870 meddelte Ansættelse „indtil Videre" som Overlæge ved Rigshospitalets medicinske Afdeling B. skal være gjældende til October 1880.

Reisetilladelse til Udlandet har i Aarets Løb paa kortere eller længere Tid været tilstaaet Følgende: Professor Dr. C. Boeck, Dr. Faye, Monrad, Dr. Broch, Christie, Waage, Dr. Daa, Brandt, Aubert jun., Mohn, Guldberg, F. W. Bugge, Hj. Heiberg og Dr. Lie samt Universitets-Stipendiat Cand. med. J. W. Müller, Bibliotheks-Amanuensis O. Platou og Assistent ved det meteorologiske Institut Cand. philos. de Sene.

---

*) Gagen blev af Storthinget i 1873 bevilget.

Andet Capitel.

Om de Studerendes Antal.

Antallet af de ved Universitetet Studerende er i Aarets Løb forøget med 158. Embedseksamina ere absolverede af 163 Studerende, nemlig 50 Theologer, 66 Jurister, 25 Medicinere, 15 Philologer, 6 Realstuderende og 1 Mineralog.

Med Hensyn til de forskjellige Classer af Studerende bemærkes Følgende:

a. Studerende til Embedseksamina.

De theologiske Studerendes Antal antages i 1872 at have udgjort omtrent 200.

De juridiske Studerendes Antal omtrent 210.

De medicinske Studerendes Antal var ved Aarets Udgang 220. Af disse have 108 underkastet sig 1ste Afdeling af medicinsk Examen og 18 1ste og 2den Afdeling.

Philologernes Antal var omtrent 70;
Mineralogernes Antal 2 og
de Realstuderendes Antal 45.

b. Studerende til Examen philosophicum.

De til denne Examen Studerendes Antal udgjorde omtrent 263.

Totalantallet af de ved Universitetet Studerende var altsaa ved Udgangen af 1872 omtrent:

Theologer.	Jurister.	Medicinere.	Philologer.	Mineraloger.	Realstuderende.	Studerende til Examen philos.	Totalantallet af de Studerende.
200	210	220	70	2	45	263	1010

Tredie Capitel.

Den videnskabelige Virksomhed.

A. Forelæsninger ved det theologiske Facultet.

Professor Dr. Caspari holdt i 1ste Semester følgende Forelæsninger og Examinatorier: 1, Examinatorium over første Mosebog (Fortsættelse) for 50—60 Deltagere, 4 Timer ugentlig. 2, Indførelse i de tre Evangelier, omkring 200 Tilhørere, 1 Time ugentlig. 3, Om Daabens Indstiftelsesord og de Daabsspørgsmaal, der knytte sig til dem, omkring 150 Til-

Den 18de Marts 1872 afgik Professor, Dr. med. Christen Heiberg ved Døden.

Ved høieste Resolution af 30te April 1872 blev Collegiet bemyndiget til at lade forhenværende Professor J. F. Dietrichson deltage i den forestaaende theologiske Embedsexamens mundtlige Prøve i Professor F. W. K. Bugges Sted, uden forøget Udgift for Universitets-Kassen.

Efterat Storthinget under 2den Marts 1872 havde bevilget Gage af 800 Spd. til en Professor i Chemi ved Universitetet, mod at Lønnen til 1ste Amanuensis ved det chemiske Laboratorium inddroges, blev 1ste Amanuensis ved Laboratoriet, Cand. philos. Thorstein Hallager Hjortdahl, ved Kgl. Resolution af 4de Mai næstefter udnævnt til Professor i Chemi ved Universitetet fra 1ste Juli 1872 at regne.

Efterat Storthinget under 26de Marts 1872 havde bevilget 800 Spd. i aarlig Gage for Universitets-Stipendiat, Cand. real. Dr. Sofus Lie, forsaavidt han maatte erholde Udnævnelse til extraordinær Professor, blev Dr. Lie ved Kgl. Resolution af 4de Mai næstefter udnævnt fra 1ste Juli samme Aar til extraordinær Professor i Mathematik ved Universitetet, med Forpligtelse til i Tilfælde at deltage i Examina og holde dertil hørende Forelæsninger.

Ved høieste Resolution af 10de Mai 1872 blev Collegiet bemyndiget til at lade Universitets-Stipendiat, Cand. mag. Jan Johansen i Professor Dr. Auberts Sted deltage som Medlem af den philologiske Examens-Deputation i den forestaaende Examen.

Ved Kgl. Resolution af 14de Mai 1872 blev det bestemt, at den Deltagelse i Opsynet med Maal og Vegt, der ved Kgl. Resolution af 26de Mai 1847 er henlagt til Universitetslæreren i anvendt Mathematik, for Eftertiden indtil Videre skal overtages af Universitetslæreren i Astronomi.

Ved Kgl. Resolut. af 28de Mai 1872 blev forhenværende Statsraad, Dr. Ole Jacob Broch ansat ved Universitetet som extraordinær Professor i Mathematik med en aarlig Gage af 1600 Spd., der indtil 1ste Juli 1873 bestemtes udredet af Statskassen.

Ved høieste Resolution af 28de Juni 1872 blev Collegiet bemyndiget til at overdrage til Universitets-Stipendiat Cand. mag. Jan Johansen i de to følgende Semestere uden Udgift for Universitetets Kasse at holde de Professor Dr. Aubert paahvilende Foredrag i 3 Timer ugentlig for de Latinstuderende til Examen philosophicum samt udføre Examinationen i Latin ved denne Examen.

Ved Kgl. Resolution af 15de Juli 1872 blev Professor juris L. M. B. Aubert tilstaaet Tjenstfrihed indtil Aarets Udgang for at foretage en videnskabelig Reise til Tydskland.

Ved Hs. Kgl. Høihed Prindsregentens Ref. af 7de September 1872 blev Collegiet bemyndiget til at udbetale Universitets-Stipendiat, Cand. mag. J. F. B. Storm som Godtgjørelse for mindst 2 Timers ugentlige Forelæs-

ninger i 2det Semester 1872 over romansk Philologi et Beløb af 150 Spd. udenfor hans almindelige Adjunctstipendium.

Ved Collegiets Bestemmelse af 14de September 1872 blev 3die Amanuensis ved Universitets-Bibliotheket, Cand. jur. Oscar Platou til Foretagelse af en videnskabelig Udenlandsreise tilstaaet 1 Aars Tjenstfriheb fra 15de September f. A. at regne, mod at hans Forretninger ved Bibliotheket imidlertid besørgedes udførte uden Udgift for Universitetet.

Ved Collegiets Bestemmelse af 20de September 1872 blev det tillabt Professor Dr. Faye for det Første til Aarets Udgang at lade sine Forretninger som Overlæge ved Fødselsstiftelsen besørge ved Cand. med. Schønberg.

Under 12te Mai 1872 havde det medicinske Facultet, foranlediget ved den ved Professor Dr. Heibergs Død indtraadte Vacance, for at opnaa en hensigtsmæssigere Fordeling af de medicinske Lærefag, foreslaaet, at Hudpathologien, der hidtil havde henligget under Professor Nicolaysen, i alle Fald for det første skulde udsondres som særskilt Lærefag inden Facultetet og overdrages Overlægen ved Rigshospitalets Hudsyge-Afdeling. Collegiet tiltraadte dette Facultetets Forslag, og bemærkede i Skrivelse til Kirke-Departementet af 27de Mai næstefter, at det formente, at den Indvending, som man fra Univ. Fund. § 38 kunde hente mod Overlægens Function som Examinator, vilde bortfalde, naar Foredraget af og Examinationen i Hudpathologi ved særskilt Kongelig Resolution henlagdes under Overlægen og denne saaledes stilledes i fast Lærerforhold til Universitetet. — Kirke-Departementet fandt imidlertid ikke at kunne dele den Anskuelse, at den fra Univ. Fund. § 38 hentede Indvending mod Overlægens Function som Examinator ved en saadan Ordning vilde bortfalde; hvorimod Departementet udtalte sig for, at Foredraget af Hudpathologien overdroges Overlægen, mod at der som Honorar herfor paa Universitetets Budget opførtes et Lønstillæg for ham af 300 Spd. aarlig*). Under 24de September meddelte Kirke-Departementet derefter Collegiet, at det Intet fandt at erindre mod den af det medicinske Facultet trufne Forføining, hvorefter Examinationen i Hudsygdomme ved medicinsk Embedsexamen indtil Videre blev udført ved Professor Nicolaysen.

Med Hensyn til de indkomne Ansøgninger om den ved Professor Dr. Heibergs Død ledigblevne Professorpost i Medicin havde det medicinske Facultet i en Forestilling af 11te October foreslaaet, at man indtil Videre skulde stille Besættelsen af denne Post i Bero, og derimod constituere Universitetsstipendiat J. Worm Müller som Professor i Medicin med Forpligtelse til at foredrage Ophthalmologi. Man agtede nemlig at foreslaa Hr. Müller udnævnt til extraordinær Professor i Physiologi; men anfaa

*) Tillægget blev af Storthinget i 1873 bevilget.

det af Vigtighed for ethvert Tilfælde at knytte denne særdeles lovende unge Videnskabsmand til vort Universitet. — Collegiet erklærede sig vistnok med Facultetet enigt i, at Universitetet burde søge at knytte Hr. Müller til sig som Lærer, og besluttede derfor paa sit Budgetforslag at opføre en Sum af 800 Spd. til ham som extraordinær Professor i Physiologi *). Men man fandt det aldeles uformeligt af denne Grund at undlade Besættelsen af et andet Embede, som var kundgjort ledigt, og hvortil vel qualificerede Ansøgere allerede havde meldt sig. Collegiet indstillede derfor under 16de October næstefter, at det skulde tillades Ansøgerne til det ledige Embede at concurrere ved Prøveforelæsninger paa sædvanlig Maade. Denne Collegiets Anskuelse tiltraadtes af det Kgl. Kirke-Departement, og ved Kgl. Resolution af 21de December 1872 blev det tilladt Compagnichirurg i Trondhjemske Brigade Jacob Munch Heiberg og Corpslæge i Bergenske Brigade Johan Hiort at afholde hver 4 Forelæsninger for dertil beskikkede Censorer, hvem det paalagdes at afgive Indberetning om, hvilken af Ansøgerne efter Prøvernes Udfald maatte findes at være bedst kvalificeret til Professorposten. Til Censorer udnævntes Medlemmerne af det medicinske Facultet — med Undtagelse af Professor Hj. Heiberg — samt endvidere forhenværende Professor W. Boeck, forhenværende Batterichirurg Egeberg, Livlæge Budde og Cand. med. Keyser. Til Suppleant udnævntes Corpslæge Preus. Tiden for Forelæsningernes Afholdelse var ved Aarets Udgang endnu ikke fastsat.

Ved Collegiets Bestemmelse af 24de October 1872 blev det tilladt Universitets-Stipendiat Cand. med. J. W. Müller indtil Videre at opholde sig i Udlandet.

Ved høieste Resolution af 20de December 1872 blev Collegiet bemyndiget til at overdrage til Universitets-Stipendiat Cand. mag. Jan Johanssen under Professor Schiøtts Sygdomsforfald at udføre Examinationen i Græsk ved den tilbagestaaende Del af philologisk Embedsexamen, uden Udgift for Universitetskassen.

Ved Kgl. Resolution af 21de December 1872 blev det bestemt, at den Corpslæge Carl Frederik Larsen ved Kgl. Resolution af 1ste October 1870 meddelte Ansættelse „indtil Videre" som Overlæge ved Rigshospitalets medicinske Afdeling B. skal være gjældende til October 1880.

Reisetilladelse til Udlandet har i Aarets Løb paa kortere eller længere Tid været tilstaaet Følgende: Professor Dr. C. Boeck, Dr. Faye, Monrad, Dr. Broch, Christie, Waage, Dr. Daa, Brandt, Aubert jun., Mahn, Guldberg, F. W. Bugge, Hj. Heiberg og Dr. Lie samt Universitets-Stipendiat Cand. med. J. W. Müller, Bibliotheks-Amanuensis O. Platou og Assistent ved det meteorologiske Institut Cand. philos. de Seue.

---

*) Gagen blev af Storthinget i 1873 bevilget.

Andet Capitel.

Om de Studerendes Antal.

Antallet af de ved Universitetet Studerende er i Aarets Løb forøget med 138. Embedsexamina ere afsluttede af 163 Studerende, nemlig 50 Theologer, 66 Jurister, 25 Medicinere, 15 Philologer, 6 Realstuderende og 1 Mineralog.

Med Hensyn til de forskjellige Classer af Studerende bemærkes Følgende:

a. Studerende til Embedsexamina.

De theologiske Studerendes Antal antages i 1872 at have udgjort omtrent 200.

De juridiske Studerendes Antal omtrent 210.

De medicinske Studerendes Antal var ved Aarets Udgang 220. Af disse have 108 underkastet sig 1ste Afdeling af medicinsk Examen og 18 1ste og 2den Afdeling.

Philologernes Antal var omtrent 70;

Mineralogernes Antal 2 og

de Realstuderendes Antal 45.

b. Studerende til Examen philosophicum.

De til denne Examen Studerendes Antal udgjorde omtrent 263.

Totalantallet af de ved Universitetet Studerende var altsaa ved Udgangen af 1872 omtrent:

Theologer.	Jurister.	Medicinere.	Philologer.	Mineraloger.	Realstuderende.	Studerende til Examen philos.	Totalantallet af de Studerende.
200	210	220	70	2	45	263	1010

Tredie Capitel.

Den videnskabelige Virksomhed.

A. Forelæsninger ved det theologiske Facultet.

Professor Dr. Caspari holdt i 1ste Semester følgende Forelæsninger og Examinatorier: 1, Examinatorium over første Mosebog (Fortsættelse) for 50—60 Deltagere, 4 Timer ugentlig. 2, Indførelse i de fire Evangelier, omtrent 200 Tilhørere, 1 Time ugentlig. 3, Om Daabens Indstiftelsesord og de Daabsspørgsmaal, der knytte sig til dem, omtrent 150 Til-

hørere, 1 Time ugentlig. Forelæsningerne begyndte straz efter Midten af Januar og sluttede i de sidste Dage af Mai. I 2det Semester: 1, Examinatorium over første Mosebog (Slutning), 50—60 Deltagere, 4 Timer ugentlig. 2, Efter Tilendebringelsen af dette Examinatorium begyndte han i samme Timetal Forelæsninger over 50 udvalgte Psalmer for omtrent 180 Tilhørere. 3, Indførelse i de fire Evangelier (Fortsættelse), omkring 200 Tilhørere 1, Time ugentlig. 4, Om Daabspagten, omtrent 100 Tilhørere, 1 Time ugentlig. Han begyndte Forelæsningerne straz efter Midten af August og sluttede omkring den 10de Decbr.

Professor Johnson anvendte i de første Uger af 1ste Semester 5 Timer ugentlig til at tilendebringe sit Foredrag over den systematiske Theologi. Fra 27de Februar af bleve 3 Timer om Ugen anvendte til at give en kortfattet Fremstilling af den theologiske Encyklopædi, og 2 Timer til Samtaler og Gjennemgaaelse af skriftlige Arbeider over systematisk-theologiske Spørgsmaal. Ved Forelæsningerne over Encyklopædi var Tilhørernes Antal 60. I Øvelserne deltoge 10—12 Studerende, medens Tallet af Tilhørere var omtrent 80. Forelæsningerne begyndte den 18de Januar og sluttede den 15de Mai. Et nyt Cursus Forelæsninger over den christelige Dogmehistorie, som han havde tænkt at paabegynde i 2det Semester, troede han at burde udsætte, indtil han kunde faa udgivet et Grundrids af denne Disciplin, som han har begyndt at udarbeide. Han anvendte da i dette Halvaar fra 13de September til 29de November 5 Timer ugentlig til Samtaler over vigtigere Punkter af den systematiske Theologi. Deltagernes og Tilhørernes Antal var omtrent det samme som i første Halvaar.

Professor Nissen anvendte i 1ste Semester 2 Timer ugentlig til at afslutte sine Forelæsninger over den nyeste Tids Kirkehistorie for omtrent 40 Tilhørere; derhos foredrog han 3 Timer ugentlig den ældste Kirkes Historie for 50 Tilhørere, og gjennemgik 1 Time ugentlig udvalgte Stykker af de latinske Kirkefædres Skrifter for 30—40 Tilhørere. I 2det Semester fortsatte han sit nye Cursus over Kirkehistorien, 4 Timer ugentlig, for 75 Tilhørere, og ligeledes sine Foredrag over et Udvalg af Kirkefædrenes Skrifter 1 Time ugentlig for 20—30 Tilhørere; derhos foredrog han den evangeliske Missions Historie, 1 Time ugentlig, for omtrent 80 Tilhørere. Forelæsningerne holdtes i 1ste Semester fra 18de Januar til 7de Mai, i 2det Semester fra 10de September til Slutningen af November. Han deltog i dette Aars Examen artium som Examinator ved den mundtlige Prøve og som Formand for Censurcommitteen og Examensdeputationen.

Professor F. W. Bugge fortsatte i 1ste Semester i 6 ugentlige Timer sine exegetiske Forelæsninger over Pastoralbrevene; første Forelæsning holdtes den 18de Januar. Efterat den exegetiske Gjennemgaaelse af disse Breve var afsluttet den 4de Februar, anvendte han 2 Timer om Ugen til Forelæsning over Indledningen til Pastoralbrevene, der behandledes med udførlig Fremstilling af de hermed sammenhængende historiske

og kritiske Spørgsmaal; de øvrige 4 Timer om Ugen anvendte han til exegetiske Examinatorier over 1ste Peters Brev, hvortil — efter Tilendebringelsen af Forelæsningerne over Indledningen til Pastoralbrevene — samtlige 6 Timer om Ugen anvendtes. Disse Examinatorier tilendebragtes den 19de Marts. Noget nyt Forelæsningskursus derefter paabegyndte han ikke, paa Grund af, at han under 6te April tiltraadte en videnskabelig Reise til Udlandet, hvortil Understøttelse var bevilget ham af det Hjelmstjerne-Rosencroneske Legats Midler. Forelæsningerne over Pastoralbrevene og Indledningen til dem hørtes af omtrent 130 Tilhørere. I Examinatorierne over 1ste Peters Brev deltog aktivt omtrent 30 Studerende, medens der desuden var omtrent 60 Auskultanter tilstede. I 2det Semester paabegyndte han — efter i de sidste Dage af September at være kommen tilbage fra Udlandet — den 4de Oktober Forelæsninger over Korinthierbrevene, der sluttede den 27de November. De første 10 Capitler af 1ste Brev vare da gjennemgaaede. Tilhørernes Antal var omtrent 130. I dette Semester læste han med Collegiets Samtykke kun 4 Timer om Ugen, fordi han samtidig holdt en Række offentlige Foredrag i Universitetets Festivitetslokale over „Tydskland s religiøse og kirkelige Forhold", hvori han meddelte nogle af de paa Reisen gjorte Iagttagelser og Erfaringer.

Universitetsstipendiat, Cand. theol. Fr. Petersen har i 1872 ikke afholdt nogen Forelæsning, da han i den største Del af Aaret har opholdt sig i Udlandet for at fortsætte sine videnskabelige Studier. Ved Examen artium fungerede han som Examinator i Religion.

B. Forelæsninger ved det juridiske Facultet.

Professor Dr. L. H. Aschehoug holdt i 1ste Semester 4 Timers ugentlige Forelæsninger over Statsøconomi fra 15de Januar til 1ste Marts, da han paa Grund af sine Forretninger som Storthingsrepræsentant maatte standse. Tilhørernes Antal var 30—35. I 2det Semester læste han 3 Timer ugentlig over almindelig Statsret og 3 Timer ugentlig over Fædrelandets offentlige Ret. Forelæsningerne begyndte den 25de September, strax efter hans Hjemkomst fra Myntconferencen i Kjøbenhavn, og fortsattes til 30te November. Tilhørernes Antal vare paa Forelæsningerne over Fædrelandets offentlige Ret fra 25 til 35, over den almindelige Statsret noget flere.

Professor Dr. Fr. Brandt fortsatte i første Halvaar sine i Slutningen af foregaaende Semester paabegyndte Forelæsninger over Arveretten for omtrent 50 Tilhørere. Efter disses Tilendebringelse foredrog han efter Aftale med sine Colleger Personretten, hvilke Forelæsninger begyndte den 19de Februar og fortsattes i det følgende Halvaar 5 Timer ugentlig for 20—30 Tilhørere. I 1ste Semester fortsatte han derhos 1 Time om Ugen Gjennemgaaelsen af den ældre Gulathingslov, men saa sig paa Grund af

jevnlige Forhindringer ved Forelæsninger i Collegiet nødt til at ophøre med disse Forelæsninger, der bivaanedes af kun 2—3 Tilhørere, da han var kommen til Mandhelgeboken. Forelæsningerne begyndte den 22de Januar og 9de September og sluttede den 17de Mai og 15de November.

Professor L. M. V. Aubert gjennemgik i 1ste Semester „Indledningen til den norske Retsvidenskab" i 5 ugentlige Timer for et Tilhørertal, der i den første Del af Semesteret var 50—60, mod Slutningen derimod 25—30. I 1 ugentlig Time anstillede han skriftlige Øvelser hvori 8—10 Studenter deltoge. Forelæsningerne begyndte den 18de Januar og sluttede den 10de Mai. I 2det Semester var han — som i 1ste Capitel anført — med naad. Tilladelse fraværende paa en videnskabelig Reise i Tydskland. Den første Del af Tiden anvendtes til et Ophold ved Leipzigs Universitet.

Professor M. P. Ingstad tilendebragte i Vaarsemesterets 1ste Halvdel i 4 ugentlige Timer sine Forelæsninger over den romerske Obligationsret (Forpligtelsernes Ophør). Derefter læste han med samme Timetal over den romerske Tingsret (Besiddelse og Eiendom). Forelæsningerne begyndte med Collegiets Tilladelse den 31te Januar og sluttede den 6te Mai, samme Dag som juridisk Examen begyndte. Tilhørernes Antal var den første Del af Semesteret 50—55 i de sidste Uger omtrent 40. I Høstsemesteret læste han 2 Timer om Ugen over den romerske Tingsret (Servituter) og 3 Timer ugentlig over den romerske Privatrets Historie og almindelige Del. Den første Række Forelæsninger begyndte den 9de September, den anden den 11te September. Forelæsningerne sluttede samme Dag som Examen begyndte, den 11te November. Tilhørernes Antal var ved begge Rækker omtrent 55, i de sidste Uger omtrent 40.

C. Angaaende det medicinske Studium har vedkommende Facultet indberettet Følgende:

A. Undervisning og Veiledning given paa Universitetet af det medicinske Facultets Medlemmer:

a. Professor Dr. med. C. Boeck holdt i begge Semestre 4 Timer ugentlig Forelæsninger over Physiologi og 2 Timer Colloquier over physiologiske Gjenstande. Nogle Timer bleve desuden efterhaanden i Semestrenes Løb anvendte til Forevisning af physiologiske Apparater til Forklaring af deres Anvendelse. Forelæsningerne bleve paabegyndte den 8de Januar og 9de September og sluttedes ved den medicinske Examens Begyndelse. Ved Forelæsningerne vare 4—6 Tilhørere. I Colloquierne deltoge 25—30 Studerende.

b. Professor Dr. med. F. C. Faye læste i begge Semestre over Fødselsvidenskab 3 Timer ugentlig, over Børnesygdomme i 2 Timer og Fruentimmersygdomme 1 Time ugentlig. Tilhørernes Antal var i første Semester

15—20 og i andet 10—12. Forelæsningerne begyndte i første Semester den 14de Januar og i andet den 2den September efter Hjemkomsten fra en Badereise. De endte i første Semester ved den medicinske Examens Begyndelse, i andet Semester derimod fortsattes Forelæsningerne under Examens første Afdeling, der denne Gang gik forud for 3die Afdeling, hvilket tilforn ei har været Tilfældet.

c. Professor Dr. med. J. Voss afholdt i hvert Semester Forelæsninger i 6 Timer om Ugen, hvoraf 4 over descriptiv Anatomi, 1 over topographisk Anatomi og 1 over Medicina forensis. I Vaarsemesteret vared Forelæsningerne fra 8de Januar til 25de Mai, i Høstsemesteret fra 3die September til 13de November. Tilhørernes Antal udgjorde efter de paalignede Lister i 1ste Semester: i descriptiv Anatomi 51, i topographisk Anatomi 21, i Medicina forensis 23. Antallet af Tilhørere i 2det Semester kan ikke opgives, da Lister ikke bleve fremlagte. I descriptiv Anatomi bled: 1ste Semester gjennemgaaet det Resterende af Myologien, derefter Osteologi og Syndesmologi, i 2det Semester Angeologi indtil Art. iliacæ communes. I topographisk Anatomi foredroges i 1ste Semester om Næse, Mund, Ansigt og Overextremiteten, indtil Overarmen, i 2det Semester det Resterende af Overextremiteten. I Medicina forensis i 1ste Semester tilendebragtes Foredraget over Barnemord, i 2det Semester om Simulation af Sygdomme.

I 1872 bleve 12 legale Obductioner udførte over Lig af 6 Vogne og 6 Fostre og Børn.

d. Professor C. Wingé foredrog speciel Pathologi og Therapi 3 Timer ugentlig, i 1ste Semester Sygdomme i Hjertet, Aorta og Larynx i 2det Semester Sygdommene i Bronchierne og Lungerne. Forelæsningerne begyndte den 15de Januar og 5te September og sluttede ved den medicinske Examens Begyndelse i Mai og November. Tilhørernes Antal 50—60.

e. Professor C. F. Lochmann læste i begge Semestre 2 Timer ugentlig over Hygiene, 2 Timer Pharmacologi, 1 Time Examinatorier i samme Fag og 1 Time Pharmacognosi. Forelæsningerne begyndte i Slutningen af Januar og den 3die September. I 1ste Semester afbrødes Forelæsningerne ved en længere Sygdom i Februar og Marts. For at bøde herpaa læstes i begge Semestre ind under hele Examen til Slutningen af Mai og November. Tilhørernes Antal i Pharmacologi var 30—50. I Examinatorierne deltog omtrent 20. Tilhørerne i Hygiene udgjorde 8—15.

f. Professor J. Nicolaysen gav i begge Semestre Undervisning i Operation paa Cadaver, samt holdt Foredrag over Operationslæren; i 1ste Semester 4 Timer ugentlig, i 2det Semester 5 Timer ugentlig. Desuden foredroges i 1ste Semester Læren om Hudsygdommene 2 Timer ugentlig, og i 2det Semester Læren om den chirurgiske Diagnostik. Disse sidste Forelæsninger bleve til Lettelse for de Studerende og Besparelse af Tid afholdte paa Rigshospitalet.

Morgenen, givet klinisk Undervisning i Hudsygdommene og de syphilitiske Sygdomme for omtrent 30 - 40 Tilhørere.

f. Cand. med. A. Arndtsen veiledede i begge Semestre Volontørerne ved den chirurgiske Afdeling i praktisk Elektrotherapi. I Høstsemestret holdtes (privatim) en Række af 10 Forelæsninger over samme Emne for 20—30 Tilhørere (dels Læger, dels Studerende).

g. Hospitalsapotheker H. S. Ditten gav Veiledning i praktisk Pharmaci til 7 Studerende.

2. Fødselsstiftelsen og Børnehospitalet.

a. Overlæge, Professor Dr. F. C. Faye, har givet praktisk Undervisning paa Fødselsstiftelsen og Børnehospitalet hver Dag 1 Time daglig og derover i Forbindelse med Visiten paa Stuerne samt til andre Tider, naar vigtigere Tilfælde ere forekomne. Undersøgelser af Svangre foregaa i Løbet af et Par Timer ugentlig, hvorved ogsaa Reservelægen fungerer som Lærer. Undervisningen har fundet Sted fra 1ste Januar til 15de Juni i 1ste Semester, og fra 3die September til Aarets Ende i 2det Semester, hvorved dog maa bemærkes, at Undervisningen med Facultetets og Collegiets Tilladelse i Aarets sidste 2½ Maaned hovedsagelig besørgedes af Cand. med. Schønberg, da Professoren paa Grund af en rheumatisk Affection af den ene Fod var forhindret fra at udføre den daglige Gjerning paa Hospitalsanstalterne.

3. Gaustads og Christianias Sindssygeasyler samt Christiania Bys Sygehus.

a. Director O. Sandberg ved Gaustads Sindssygeasyl gav den sædvanlige Undervisning i Psychiatri med tilhørende klinisk Demonstration 4 Timer ugentlig i 1ste og 2 Timer ugentlig i 2det Semester 1872.

Kliniken besøgtes i første Halvaar af 2 examinerede Læger og 10 ældre medicinske Studerende, i sidste Halvaar af 4 medicinske Studerende.

b. Overlæge ved Christiania Bys Sindssygeasyl P. Wingé foredrog i 1ste Semester Sindssygdommenes Pathologi og Therapi i en Time om Ugen. Efterat disse Foredrag vare tilendebragte, fortsatte han i den resterende Del af Semesteret fremdeles 1 Time ugentlig med kliniske Foredrag og øvede de Studerende i at examinere Syge og affatte Sygejournaler. Tilhørernes Antal var 18. I 2det Semester var han hindret fra at holde Foredrag, i den første Del af Semesteret paa Grund af Fravær paa en Udenlandsreise, i den øvrige Del af Semesteret dels paa Grund af Mangel paa Tid, dels fordi man paa Grund af Reparationer i Asylet havde Vanskelighed for at skaffe fornødent Locale.

c. Overlæge ved Christiania Bys Sygehus H. Ofer gav fra Begyndelsen af October til Semesterets Slutning 1 Time ugentlig til-

nisk Undervisning i chroniske medicinske Sygdomme. Tilhørernes Antal varierede fra 20—30. I 1ste Semester holdtes ingen Kliniker.

D. Oplysning af hvad ved Universitetet ansatte Amanuenser og Conservatorer i Medfør af deres Ansættelse.

a. Professor J. Lie gav i begge Semestre Undervisning i Dissection ledsaget af Demonstrationer paa Cadaver, naar dertil gaves Anledning, desuden hver Lørdag Kl. 7—8 Demonstrationer efter Præparater i Forbindelse med Examinatorier; fremdeles gaves Veiledning i Mikroskopi Onsdag og Lørdag Kl. 12—2, altsaa 4 Timer ugentlig for 3 Partier.

I 1ste Semester erholdt Anatomikammeret 6 Cadavere, i 2det Semester ligeledes 6 Cadavere, og paa disse Cadavere udførtes i 1ste Semester 36 Præparationer, i 2det 55 Præparationer.

b. Amanuensis A. Blytt har daglig været tilstede paa det botaniske Museum i Formiddagstimerne for at tilse de Studerende og i fornødent Fald veilede dem. Desuden har han foretaget botaniske Excursioner med dem.

E. Undervisning af Adjunct-Stipendiater.

a. Cand. med. A. Boeck læste efter Tilbagekomsten fra en Reise i Sydfiskeriernes Anliggender — fra Marts Maaned til Examinas Begyndelse — først 2, senere 4 Timer ugentlig for omtrent 30 Tilhørere over udvalgte Dele af de lavere Dyrs Anatomi, Udviklingshistorie og Systematik. I 2det Semester foretog han først zoologiske Excursioner med de Studerende og læste derpaa i Løbet af 14 Dage ialt 7 Timer over det indsamlede Udbytte. Fra Slutningen af October læste han 6 Timer ugentlig for omtrent 25 medicinske Studerende.

b. Cand. med. J. W. Müller, der en kort Tid læste for de Studerende, var den største Del af Aaret fraværende i Udlandet.

F. Privat Undervisning af Amanuenser og Conservatorer ved Universitetets naturvidenskabelige Samlinger ved Hjælp af de til disse hørende Præparater og Apparater.

a. Professor J. Lie gav i 1ste Semester 3 Timer ugentlig et Cursus i descriptiv Anatomi (Splanchnologie) for 15 Tilhørere, et Cursus i 2det Semester over Sandsælæren for 15 Tilhørere; i 2det Semester 2de Cursus over Mikroskopi 1 Time ugentlig for 20 Tilhørere paa hvert Cursus, et Cursus i topografisk Anatomi for 12 Tilhørere; endelig et Cursus i Mikroskopi for examinerede Læger i begge Semestre.

b. Conservator Cand. med. Siebke har i 1ste Semester manuduceret 21 medicinske Studerende i Zoologi og comparativ Anatomi og dertil benyttet den zootomiske Samlings Præparater, ligesom han i begge Semestre har

veiledet de Studerende, som paa egen Haand have benyttet Samlingen, og besangaaende henvendt sig til ham.

D. Forelæsninger ved det historisk-philosophiske Facultet.

Professor Dr. Holmboe fortsatte og sluttede i 1ste Halvaar Forelæsningerne over et Udvalg af Psalmerne for 3 Tilhørere, læste over Propheterne Joel, Obadja og Maliachi for 7 Tilhørere og over Sanscrit for 1 Tilhører. De hebraiske Forelæsninger holdtes 4 Timer ugentlig, de over Sanscrit 2 Timer ugentlig. I 2det Halvaar læste han over hebraisk Grammatik, forenet med Øvelser i at fortolke Texter, for 24 Tilhørere og over Sanscrit for 5 Tilhørere. Forelæsningerne over Hebraisk holdtes ogsaa i dette Semester 4 Timer ugentlig og over Sanscrit 2 Timer ugentlig. I 1ste Halvaar begyndte Forelæsningerne den 16de Januar og sluttede sidst i Mai, i 2det Halvaar begyndte de den 4de September og sluttede den 3die December.

Professor Dr. L. C. M. Aubert læste i 1ste Semester i 2 Timer ugentlig over Horats's Breves 2den Bog 2det Brev for 19 Tilhørere; i 1 Time ugentlig fortsattes Forelæsningerne over den latinske Verbalflexion for 10 Tilhørere og i 1 Time ugentlig anstilledes skriftlige Interpretationsøvelser paa Latin (Fortolkning af Plutarchs Cicero), hvori 10 Philologer deltoge Forelæsningerne begyndte den 17de Januar og ophørte dels sidst i Mai, dels den 6te Juni. Forelæsningerne og Øvelserne afbrødes ved Sygdom i 8 Uger (Paaskeugen iberegnet). I 2det Semester læste han i 3 Timer ugentlig over Tacitus's Histories 1ste Bog (til Cap. 50 incl.) for 19 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 5te September og ophørte efter den 1ste Uge af December, før mundtlig philologisk Embedsexamen.

Professor M. J. Monrad har i 1ste Semester læst 2 Timer ugentlig over Kunstens Philosophi for 5 Tilhørere, 3 senere 4 Timer ugentlig over Platons Symposion for 10 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 19de Januar og fortsattes til Examinernes Begyndelse mod Slutningen af Mai. I 2det Semester har han 4 Timer om Ugen læst over philosophisk Præpædeutik for omtrent 50 Tilhørere, 2 Timer om Ugen afhandlet nogle af den nyere Tids philosophiske Retninger, især den saakaldte positive Philosophi, for et Antal af henved 20 Tilhørere.

Forelæsningerne begyndte den 5te September og fortsattes til Slutningen af November.

Professor Dr. Unger fortsatte i 1ste Semester 3 Timer om Ugen de i det foregaaende Semester for Anden-Examens Studerende paabegyndte Forelæsninger over Oldnorsk; 2 Timer om Ugen læste han Italiensk for 6 Tilhørere; for 20 Tilhørere læste han først 1 og siden 2 Timer om Ugen over enkelte af Shakespeares Stykker; 1 Time om Ugen meddelte han 4 yngre Studerende Veiledning i at læse gammelnorske Haandskrifter.

I 2det Semester begyndte han 3 Timer om Ugen for 30 Tilhørere et nyt Kursus i Oldnorsk; 2 Timer fortsatte han de i Aarets første Halvdel paabegyndte Forelæsninger over Shakespeare for omtrent det samme Antal Tilhørere; 1 Time om Ugen veiledede han i Haandskriftlæsning. Forelæsningerne begyndte den 19de Januar og 6te September og sluttede ved Examinas Begyndelse.

Professor Dr. L. K. Daa tilendebragte i 1ste Halvaar i 3 ugentlige Timer Foredragene over den franske Revolutions Historie indtil Napoleons Konsulat. I 2 Timer læste han over udvalgte Afsnit af Geographien. Tilhørerne vare ved det første Foredrag omtrent 50, ved det andet 10—12. I 2det Halvaar foredrog han i 3 Timer ugentlig Englands Historie, og i 2 Timer udvalgte Afsnit af Geographien, henholdsvis for omtrent det samme Tilhørerantal som i 1ste Halvaar.

Professor O. Rygh fortsatte i 1ste Semester i 2 ugentlige Timer de i 2det Semester 1871 begyndte Forelæsninger over udvalgte Punkter af den græske Historie for 8 Tilhørere. I 3 andre Timer læstes for 5—8 Tilhørere over Tydskflands Historie i Middelalderen, hvilke Forelæsninger fortsattes i 5 Timer i 2det Semester for et lignende Antal Tilhørere.

Forelæsningernes Begyndelse i 1ste Semester udsattes med Collegiets Samtykke til 12te Februar, for at Oldsamlingens Udflytning og Magasinering i Anledning af den forestaaende Udvidelse og Forandring af Samlingens Lokale hurtigst muligt kunde fuldendes. De sluttedes ligeledes noget før den sædvanlige Tid, den 30te April, og begyndtes i 2det Semester først den 8de November, da Forelæseren i de mellemliggende Maaneder var fuldt optaget med Samlingens nye Opstilling og Omordning.

Professor P. O. Schjøtt paabegyndte den 22de Januar Forelæsninger paa Latin over Aristophanes's Nubes. De afholdtes 3 Timer ugentlig for ca. 12 Tilhørere og afsluttedes henimod Midten af Mai. Den 27de Januar fortsatte han sine Forelæsninger over Æschylos's Agamemnon. De afholdtes 2 Timer ugentlig for ca. 6 Tilhørere, men Professoren saa sig af Helbredshensyn nødt til at afbryde dem i Begyndelsen af Marts. Den 23de Januar fortsatte han Forelæsningerne over Thukydid for ca. 40 Andenexamensstuderende 3 Timer ugentlig. 2den Bog til Slutningen af Perikles's Logos Epitaphios blev gjennemgaaet, men ved Midten af April erholdt han af Helbredshensyn Collegiets Tilladelse til at afslutte disse Forelæsninger. I Høstsemesteret gjennemgik han i 2 Timer ugentlig fra 10de September til 1ste December Æschylos's Agamemnon for 6—8 Tilhørere. Den 11te September paabegyndtes for ca. 20 Andenexamensstuderende 3 Timer ugentlig Forelæsninger over den ældre athenienſiske Forfatningshistorie. De sluttede omkring den 20de October.

Professor, Dr. philos. G. W. Lyng foredrog i 1ste Semester fra

16de Januar til 14de Mai 6 Timer ugentlig for omkring 70 Tilhørere Psychologi. I 2det Semester læste han fra 5te September til 2den December i samme Timetal over Ethik for omkring 75 Tilhørere.

Professor C. D. O. Bugge læste i begge Semestre 4 Timer ugentlig over dansk Literaturhistorie og holdt i 2 Timer ugentlig norske og svenske Læsøvelser. Forelæsningerne begyndte den 19de Januar og 6te September og sluttede ved philologisk Embedsexamens Begyndelse. Tilhørernes Antal har vexlet mellem 16 og 6.

Extraordinær Professor J. P. Broch fortsatte i 1ste Semester 3 Timer ugentlig for 6—7 Tilhørere Fortolkningen af udvalgte Psalmer; 2 Timer ugentlig for 3 Tilhørere foredrog han det hebraiske Sprogs Syntax; 1 Time ugentlig med 1 Tilhører anstillede han skriftlige Interpretationsøvelser over det gamle Testamente; 2 Timer ugentlig gjennemgik han med 2 Tilhørere Begyndelsesgrunden af det arabiske Sprog. I 2det Semester fortsatte og tilendebragte han i 3 Timer ugentlig for 10—12 Tilhørere Fortolkningen af udvalgte Psalmer; 2 Timer ugentlig for 2 Tilhørere fortolkede han Koranens 1ste og 2den Sure. 2 Timer ugentlig for 1 Tilhører Historien om de ti Vezirer og Kong Azad Bacht's Søn. 1 Time ugentlig for 2 Tilhørere Zamachschari's Unmudhadsch. og 2 Timer ugentlig for 1 Tilhører Hariri's Makamer med arabisk Kommentar efter de Sacy's Udgave. Forelæsningerne begyndte i 1ste Semester den 17de Januar og sluttede den 15de Juni. I 2det Semester begyndte de den 2den August og sluttede den 14de December.

Extraordinær Professor J. A. Friis holdt i 1ste Semester 3 Timer ugentlig Foredrag over Lappisk for 3 Tilhørere og 2 Timer ugentlig over Finsk for 2 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 20de Januar og sluttede den 20de Mai. I sidste Semester var han paa Grund af Sygdom hindret fra at holde Forelæsninger paa Universitetet men meddelte i sit Hjem 3 Timer ugentlig Veiledning i Finsk. I Aarets Løb har han fortsat med Trykningen af det nye Testamente paa Lappisk samt derhos, efter Opfordring af Kirkedepartementet, udarbeidet færdig til Trykning en Oversættelse paa Lappisk af Sverdrups Forklaring.

Extraordinær Professor Sophus Bugge læste i 1ste Semester 3 Timer ugentlig over oldnorsk Grammatik for omtrent 15 Tilhørere; over Snorra Edda 2 Timer ugentlig for 5 Tilhørere; over Angelsachsisk (Beowulf) 1 Time ugentlig for 4 Tilhørere. I 2det Semester fortsatte og afsluttede han i 2 Timer ugentlig Forelæsningerne over Angelsachsisk. I 4 Timer ugentlig læste han for omtrent 20 Tilhørere over Sæmundar Edda. Forelæsningerne begyndte den 22de Januar og 7de September og sluttede i begge Halvaar 1 Uge efterat philologisk Embedsexamen var begyndt. Professoren har i 1872 som tidligere deltaget i Censur og Examination ved philologisk Embedsexamen samt i den skriftlige Censur ved Examen artium.

Universitetsstipendiat Cand. mag. J. Johansen fortsatte i 1ste Semester 1872 sine i det foregaaende Semester paabegyndte Forelæsninger over 2den Bog af Cicero de oratore for ca. 50 Tilhørere 3 Timer ugentlig. I 2det Semester læste han, ligeledes 3 Timer om Ugen over udvalgte Stykker af Lucretius de rerum natura for ca. 30 Tilhørere.

Universitetsstipendiat, Cand. mag. J. D. C. Lieblein læste i 1ste Semester 1 og oftere 2 Gange ugentlig over den hieratiske Papyrus d'Orbiney for 1 Tilhører, som nu i flere Semestre har fulgt hans ægyptologiske Foredrag.

I 2det Semester fortsatte han 1 Time ugentlig sine Forelæsninger over Papyrus d' Orbiney, og i en anden ugentlig Time læste han over hieroglyfisk Grammatik for Begyndere, hvilke Foredrag besøgtes af 2 yngre Studenter.

I første Semester begyndte hans Forelæsninger den 24de Januar og endte den 29de Mai; i 2det Semester begyndte de den 18de September og endte den 18de December.

Universitetsstipendiat, Cand. mag. Storm. I 1ste Semester holdt han 2 Timer ugentlig Forelæsninger over Oldfransk efter Bartsch's Chrestomathie de l'ancien français for 10—12 Tilhørere. Han lagde derved især Vægten paa det, som har Interesse for det nyere franske Sprogs Historie og Udvikling. I 1 Time fortsatte han for ca. 20 Tilhørere Forelæsningerne over Italiensk efter Manzoni's „I Promessi Sposi". I 2det Semester fortsatte han sine Forelæsninger over Oldfransk for ca. 10 Tilhørere 2 Timer om Ugen. Derhos paabegyndte han et Cursus over engelsk Grammatik og Sproghistorie. Efter en Overfigt over det engelske Sprogs Udvikling fra Angelsachsisk og Oldfransk samt dets senere Historie, gik han over til at behandle det nyere engelske Sprogs Lydlære og Udtale, hvor han især bestræbte sig for at forklare Oprindelsen til de mange Uregelmæssigheder, Vanskeligheder, og eiendommelige Udviklinger, som denne frembyder. Disse Forelæsninger vare besøgte af 20–30 Tilhørere. Han begyndte sine Forelæsninger i 1ste Semester den 22de Januar, i det 2det den 11te September.

Ved Siden af disse Forelæsninger har han især befattet sig med Studiet af det italienske Sprogs Udvikling og dialektiske Variationer. Efter at han i længere Tid havde arbeidet paa en udførlig Afhandling om Forholdet mellem Latin, de olditaliske Dialekter og de romanske Sprog, navnlig saaledes som det viser sig i den forskjellige Udvikling af Accent og Kvantitet, fandt han, at det havde sine Vanskeligheder at udgive et saa udførligt og tillige specielt Arbeide paa Norsk, naar det havde sin Hovedinteresse for et romansk Publikum. Han udskilte derfor en Del af Arbeidet, som med størst Fordel kunde behandles selvstændigt, omarbeidede og udviklede den efter de nyeste Kilder, og affattede denne Afhandling paa Fransk. Den skulde egentlig skrives for Tidsskriftet „Romania," hvis

Redaktør, Professor Gaston Paris, havde anmodet Forfatteren om en Afhandling om et lignende Emne, om det oskiske Sprogs Indflydelse paa den neapolitanske Dialekt. Da han nu indsendte første Del af Afhandlingen til Redaktionen, var Professor Paris bortreist, og Medredaktøren, Hr. Paul Meyer, fandt, at hans Afhandling gik udenfor det nærmere Feldt, som Tidsskriftet havde afstukket sig, og derfor ikke kunde optages. Imidlertid havde han den Forekommenhed at henvende sig til Hr. Breal, Professor i sammenlignende Sprogform ved Collège de France og Sekretær i la Société de Linguistique. Denne udtalte sig særdeles fordelagtig om Afhandlingen og ønskede at faa den trykt blandt Selskabets Skrifter. Stipendiat Storm blev da Medlem af dette Selskab, og Artiklens 1ste Del er nu under Trykning. Denne 1ste Del kommer til at udgjøre ca. 3½ Ark. Titelen er: Remarques sur les voyelles atones du latin, des dialectes italiques et de l'italien. Den gaar ud paa at vise de forskjellige Vokalers relative Modstandskraft mod Accentens Tendents til at fjerne ubetonede Vokaler: jo stærkere Accent, des flere Synkoper. Det bevises mod Corssens Paastand, at e er svagere end i og o svagere end u. Forholdet til de beslægtede italiske Sprog, Oskisk og Umbrisk, paavises, tillige Forskjellen mellem den aristokratiske og den folkelige Udtale i Latin. Dernæst behandles Middelalderens Latin, der repræsenterer Fortsættelsen af det latinske Folkesprog, skjønt tilsløret af en broget og forvirret Orthographi. Derpaa behandles det italienske Sprog, som er næsten identisk med den toskanske Dialekt hvad de ubetonede Vokaler angaar; Forholdet imellem dem og til de forskjellige Afarter af Toskansk bestemmes nøiere. Endelig paabegyndtes en Behandling af de øvrige italienske Dialekter, først den venezianske, som fjerner sig mindst fra Toskansk, dernæst den lombardiske, repræsenteret ved den milanesiske. Det paavises, at disse to udgaa fra den samme Grundform, den lombardo-venezianske Typus, som igjen væsentlig falder sammen med det latinske Folkesprog og det Stadium af Italiensken, som gik forud for toskanske Skriftsprog. Hvis Tid og Kræfter levnes ham, agter Stipendiaten senere at fortsætte dette Arbeide med Behandlingen af de øvrige Hovedformer af det italienske Sprog, navnlig den emilianske, romerske, neapolitanske og sicilianske Dialekt.

Universitetsstipendiat, Cand. philos. J. Ernst Sars fortsatte og afsluttede i 1ste Semester en Række Forelæsninger over „udvalgte Partier af Norges ældste Historie;" i andet Semester holdt han Forelæsninger over „Grundlæggelsen af det Norske Rige ved Harald Haarfagre." Han har i Aarets Løb offentliggjort følgende to Arbeider: i norsk historisk Tidsskrift en Afhandling „om Harald Haarfagres Samling af de Norske Fylker og hans saakaldte Ophævelse af Odelen," — og i Christiania Videnskabsselskabs Forhandlinger et Foredrag over „Forholdet mellem Familie, Stat og Religion hos Germanerne;" — det sidstnævnte er dog kun meddelt i Uddrag, da han forbereder en udførligere Afhandling over det samme

Emne. Iøvrigt har han fremdeles været væsentlig sysselsat med Forarbeider til en Haandbog i Fædrelandets Historie. Som et Slags Indledning til denne vil han lade udkomme en almindelig Oversigt eller „Udsigt over Perioderne i den Norske Historie." Stipendiaten er kommet saalangt i Udarbeidelsen af denne Oversigt, at han tænker at begynde Trykningen i den nærmeste Fremtid, saa at Bogen antagelig vil blive færdig i Løbet af indeværende Aar.

Universitetsstipendiat, Cand. jur. O. Skavlan, læste i 1ste Semester 1 Time ugentlig over udvalgte Stykker af Dramaets Historie i Middelalderen, fornemmelig i Frankrige og Italien. I 2det Semester var han af Collegiet fritaget for at holde Forelæsninger, idet han var beskjæftiget med Fuldførelsen af en literaturhistorisk Afhandling „om Holberg som Komedieforfatter, Forbilleder og Efterdirkninger," hvilken udkom i Trykken i December 1872 og var bestemt til Afhandling for den philosophiske Doctorgrad.

E. Forelæsninger ved det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet.

Professor H. Rasch var — som oven i 1ste Capitel anført — ved Kgl. Resolution af 24de Februar 1872 tilstaaet Tjenstfrihed til Aarets Udgang. De ham paahvilende Forelæsninger udførtes uden Udgift for Universitetskassen ved Universitetsstipendiat, Cand. philos. G. O. Sars, og Conservator Cand. philos. A. Blytt.

Professor Dr. O. J. Broch læste i 2det Semester 2 Timer ugentlig over bestemte Integraler og 2 Timer ugentlig over Rækkers Summation for 6—8 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 12te August og sluttede den 16de September, da Professoren ifølge høieste Resolution af 13de September afreiste til Paris for at deltage som Repræsentant for Norge i den internationale Meter-Commission.

Professor Münster foredrog i 1ste Semester fra 16de Januar til 5te Juni 1 Time daglig for trende Studerende Metallurgi. En Candidat underkastede sig i dette Semester Bergexamen. I 2det Semester blev Professoren paa Grund af Sygdom hindret fra at holde Forelæsninger. Et Underlivsonde, som han i Begyndelsen af Semestret blev angrebet af og et lignende i Slutningen af Oktober, der begge i længere Tid fremkaldte en Svaghedstilstand hos ham, bevirkede at Forelæsningerne maatte indstilles; dog var Professorens Tilstand den største Del af Semestret saadan, at han kunde være tilstede i Laboratoriet.

Professor Esmark læste i begge Semestere fra 17de Januar og 4de September til Examinas Begyndelse 2 Timer ugentlig over comparativ Zoologi — i 1ste Semester for 40 og i 2det Semester for 35 Tilhørere. Foredraget oplystes, saa ofte Anledning gaves, ved Præparater, som disekeredes under selve Foredraget baade for at vise Organerne i

det friste Øyr og for at lære de Studerende Fremgangsmaaden med Hensyn til Disektionen. Professoren læste kun 2 Timer ugentlig, da hans Tid stærkt var optaget med Bestemmelse og Opstilling af det Udbytte, han havde medbragt fra sin i 18$\frac{7}{8}$ foretagne Reise i Nord-America. De paatænkte Excursioner med de Studerende, hvortil Collegiet havde bevilget 40 Spd. saa Professoren sig ikke istand til at foretage paa Grund af en heftig Bronchit og en dermed følgende Stakaandethed, som han havde paadraget sig i Museets kolde Lokale, og som vedvarede gjennem hele Aaret. Universitetsstipendiat A. Boeck, hvem Professoren havde anmodet om at overtage Ledelsen ved Excursionerne i hans Sted, var fraværende den største Del af Sommeren, og kom saaledes kun til at lede en eneste Excursion.

Professor Fearnley var af Collegiet fritaget for i 1ste Semester at holde mere end 4 Timers Forelæsninger om Ugen. Fra 18de Januar til 18de Mai foredrog han — først 4, senere 5 Timer ugentlig — Astronomiens Elementer for gjennemsnitlig 50 Tilhørere. Nogle Aftener anvendtes til Forevisning og Forklaring paa Observatoriet. I Marts, April og Mai holdt han derhos 1 Time ugentlig Examinatorier over mathematisk Geographi. I 2det Semester var han ved Upasselighed hindret fra at begynde Forelæsningerne før den 9de September. Fra denne Dato til den 18de November gav han 3 Timer ugentlig for gjennemsnitlig 40 Tilhørere en Udsigt over Astronomiens Indhold og Fremstilling af de vigtigste Undersøgelser paa Stellarastronomiens Omraade. 3 Timer ugentlig fra 10de September til 4de December læste han for 6—10 Tilhørere over mathematisk Geographi.

Professor Dr. Kjerulf foredrog i 1ste Semester først Mineralogi, idet han fortsatte for Begyndere fra Halvœdelstene og dernæst gjennemgik kortelig Lithologi og Palœontologi. Derpaa optog han de i 1871 afbrudte vidtløftige Foredrag over Ertsernes Forekomst med Bly, Zink, Kobber, Nikkel, Jern. Tilhørernes Antal var omkring 11, imod Slutningen færre. Han begyndte sine Foredrag den 18de Januar, endte den 1ste Juni, idet han 3die og 4de Juni examinerede til mineralogisk Examen og 6te til 11te Juni anførte Vaarexkursioner med de Studerende. Foredragene holdtes hver Dag i Timen 10—11; Lørdag anvendtes som sædvanligt til saadanne Øvelser, hvortil det Foredragne havde forberedt. I 2det Semester foregik først Høstexkursionen med de Studerende 2den til 10de September, dernæst efter Udpakning og Ordning af det medbragte Materiale, hvilken Udpakning sker til Eftersyn i Auditoriet, begyndte han en Række specielle Foredrag over de saakaldte aktuelle Virkninger i Geologien 16de September og fortsatte hermed i samme ovenangivne Timeantal, idet Lørdag anvendtes til Øvelser indtil 6te December ved Afholdelsen af Realexamens 2den Afdeling 7de, 8de og 9de December. Tilhørernes Antal varierede om 12, imod Slutningen færre. Ved Øvelserne var Antallet ligeledes variabelt,

8 à 10 men ſtadige, nogle flere ſtundom. Ligeſom tidligere i nogle Aar ſkeet, foretoges i Aar kun to men længere Exkurſioner med de Studerende, den ene 6te til 11te Juni, den anden 2den til 10de September. Det har paa diſſe Tider ved 1ſte Semeſter endog ved 2det Semeſters Begyndelſe hidtil været bekvemt for de Studerende, ligeſom Veirforholdene i Almindelighed har ſtaaet til. I dette Aar var der imidlertid under Exkurſionerne meget regnfuldt og raat Veir. Vaarexkurſionen foregik til Mjøſen, derfra over Gjøvik til Land, hvor dygtige Dagsvandringer i Øſt-Sinnen og Veſt-Sinnen foretoges tildels under Hagel og Tordenveir. Det ſtørre Antal Deltagere, 7, opløſte ſig 9de Juni; med 2 Mineraloger fortſattes Øvelſerne endnu i 2 Dage, idet de udſtraktes til Virid. Det var Tanken at trænge endnu længer frem, men misligt Veir nødte Profeſſoren og Deltagerne til at vende hjem den 11te. Høſtexkurſionen gik til Drammen. Deltagerne var 7. Deltagerne holdt ſig paa 3 lange Dagsvandringer ſammen. Dernæſt delte Profeſſoren Antallet i 3 Partier og faſtſatte for hvert en Rute og en Øvelſesopgave. Partierne hjembendte den 8de og 10de September. Der hjembragtes ſom ſædvanligt rigeligt Materiale. Profeſſoren tror, at diſſe Exkurſioner, foruden at øve Deltagerne i ved egen Jagttagelſe at komme til beſtemte Slutninger, ogſaa er til Mineralkabinettets Bedſte.

Profeſſor H. Chriſtie læſte i 1ſte Semeſter 1 Time daglig over Læren om Electricitet og Varme for omtrent 200 Tilhørere. I 2det Semeſter læſte han 1 Time daglig for et lignende Antal Tilhørere over Læren om Ligevægt og Bevægelſe. I begge Halvaar har han desuden 1 Time ugentlig foredraget enkelte udvalgte Partier, navnlig af Varmelæren for Bidereſomne, hvorhos han i 1ſte Halvaar lod de Realſtuderende øve ſig i de ved Undervisningen paa Skolerne forefaldende Experimenter. Forelæsningerne begyndte den 17de Januar og 3die September og ſluttede ved Examinas Begyndelſe. Han fungerede ſom Medlem af Cenſurcommitteen for Examen artium og var derhos Formand for Udſtillings-Committeen for Induſtri-Udſtillingen i Kjøbenhavn.

Profeſſor P. Waage foredrog i 1ſte Semeſter 3 Timer ugentlig uorganiſk Chemi fra 17de Januar til 18de Mai for 100—130 Tilhørere. 3 Timer ugentlig fra 16de Januar til 17de Mai foredrog han organiſk Chemi for i Begyndelſen 70—80, men tilſidſt omkring 30 Tilhørere. 1 Time ugentlig gjennemgik han Elementerne af Chryſtallographien for 30—50 Tilhørere. I 2det Semeſter foredrog han fra 12te September til 20de November 4 Timer ugentlig uorganiſk Chemi for omtrent 100 Tilhørere, ſamt fra 11te September til 13de November 2 Timer ugentlig organiſk Chemi for 20 til 30 Tilhørere. Forelæsningerne begyndtes ſaa ſent, da Profeſſoren i Begyndelſen af Semeſteret var med Kirke-Departementets Tillabelſe fraværende paa en Udenlandsreiſe.

Ligeſom i de foregaaende Aar har Profeſſoren ſammen med 50—70

Studerende foretaget Excursioner til Lysakers chemiske Fabrik og til Gasværket forat forevise Svovlsyre- og Gastilberedningen i det Store.

Professor C. A. Bjerknes har i 1ste Semester 6 Timer ugentlig læst over analytisk Geometri for et Antal af 8 à 10 Tilhørere. Forelæsningerne begyndte den 18de Januar og afsluttedes ved indtrædende anden Examen. I 2det Semester fortsattes for et lignende Antal af Tilhørere Forelæsningerne over analytisk Geometri og Stereometri, ligeledes 6 Timer ugentlig. Efter disses Tilendebringelse læstes 3 Timer ugentlig over Differentialregning og i 3andre Timer over Differentialligningers Integration. Endelig foredroges Trigonometri og Stereometri 3 Timer om Ugen for et Antal af 30 à 40 og 60 à 80 Tilhørere. Forelæsningerne i dette Semester begyndte den 3die September og afsluttedes ved anden Examens Indtrædelse. Forøvrigt har Professoren bemærket, at efter Forelæsningskatalogen Antallet af ugentlige Forelæsninger i Høstsemestret var fastsat til 6. Naar han, som sædvanlig i dette Semester, har læst 9 Timer ugentlig, fraregnet de første Par Uger, hvor der læstes 6, saa var det for at imødekomme et Ønske af de Studerende for Reallærereksamen om daglige Forelæsninger i den Tid, da Professorerne Broch og Lie vare fraværende i Udlandet.

Professor Dr. F. C. Schübeler har i begge Semestre, 6 Timer ugentlig, for omtrent 40 Tilhørere, givet en Oversigt over Planterigets Naturhistorie med specielt Hensyn til de i Medicin, Economi og Technik brugelige Vækster, og hertil er der blevet knyttet saadanne Bemærkninger over Planternes Forekomst og Udviklingshistorie, som Omstændighederne have tilladt. Til Demonstrationerne brugtes, foruden forskjellige Plancheværker samt det Herbarium, der er indrettet til Brug for de Studerende paa Læseværelset, ogsaa Samlingen for den anvendte Botanik og Physiologie, der ved Udgangen af Aaret 1872 bestod af omtrent 3600 Numere. Hvert Aar har der gjerne været anskaffet et eller andet Plancheværk til Brug for de Studerende paa Læseværelset. Af Mangel paa Penge er dette ikke skeet i det forløbne Aar. I 1ste Semester maatte Professor Schübeler paa Grund af Sygdom, i Slutningen af Februar standse sine Forelæsninger, og en meget langvarig Reconvalescens havde til Følge, at han i 2det Semester ikke kunde begynde før noget over den reglementerede Tid.

Professor H. Mohn fortsatte og afsluttede i 1ste Semester 1 Time ugentlig det Cursus Forelæsninger over Norges Klimatologi, som han havde paabegyndt i 1ste Semester 1871. Til Forelæsningerne construeredes 3 store Bæg-Karter, der vise Havets Temperatur i Overfladen i Februar og August samt Dybderne i Havet vestenfor og nordenfor Europas Kyster. Forelæsningerne begyndte den 29de Februar og afsluttedes den 11te April. I 2det Semester var han af Collegiet fritaget for at holde Forelæsninger.

Professor C. M. Guldberg paabegyndte i 1ste Semester Forelæsningerne den 18de Januar og foredrog i 4 Timer ugentlig Legemers Fasthed og Elasticitet for 8 Tilhørere, samt i 2 Timer ugentlig den mekaniske Varmetheori for 10 Tilhørere. Forelæsningerne sluttedes den 16de Mai. I Høstsemestret fungerede han som Examinator i Mathematik ved Examen artium og efter dennes Tilendebringelse begyndte han sine Forelæsninger den 5te September. Han foredrog i 4 Timer ugentlig Hydraulik for 10 Tilhørere og i 2 Timer ugentlig Dampmaskinens Theori for 14 Tilhørere. Forelæsningerne sluttedes den 3die December.

Af videnskabelige Arbeider som Professoren i 1872 har offentliggjort, er anført:

1) En Afhandling over Højdemaaling med Barometer, foredraget i Christiania Videnskabsselskab.

2) En Afhandling over Dinocationen, ligeledes foredraget i Videndenskabsselskabet.

3) En Afhandling over Theorien for Vandets og Luftens Strømninger paa Jordens Overflade, aftrykt i Polyteknisk Tidsskrift.

Han er forøvrigt beskjæftiget med at lade kontratrykke et Uddrag af sine Forelæsninger over Mekanik og Maskinlære; i Løbet af de 2 sidste Aar ere 2 Hefter udkomne.

Professor L. H. Hjortdahl har i begge Halvaar 5 Dage i Ugen i Formiddagstimerne veiledet de Studerende paa det chemiske Laboratorium. I 1ste Semester fortsatte han 1 Time ugentlig Forelæsningerne over chemisk Industri; i 2det Semester foredrog han 2 Timer ugentlig Titreringsanalyse.

Extraordinær Professor Seze læste i 1ste Semester fra 18de Januar til 28de April for 6—8 Tilhørere over physisk Geographi. Fra 27de April til 25de Mai foredrog han Bergbygning for 1 Tilhører. I 2det Semester foredrog han fra 10de September til 4de December Bergbygning for 1 Tilhører. Professoren har bemærket, at han i begge Semestere kun læste 4 Timer ugentlig, fordi Mangel paa Lokale ikke tillod ham at læse flere.

I 2det Semester vare hans Forelæsninger averterede at skulle begynde den 3die September, men de begyndte først den 10de, fordi Tilhøreren var ude paa en Excursion med Professor Dr. Kjerulf.

Extraordinær Professor Dr. Lie, der blev ansat fra 1ste Juli 1872, examinerede først i Mathematik ved Examen artium, foretog derpaa med Kirke-Departementets Tilladelse i September, October og November en Reise til Udlandet og læste fra 16de November 3 Timer ugentlig for 6 à 8 Realstuderende over Mechanikens Principer.

Universitets-Stipendiat, Cand. med. Axel Boeck læste i 1ste Semester fra Marts Maaned til Examinas Begyndelse først 2, senere 4 Timer ugentlig for ca. 30 Tilhørere over udvalgte Dele af de lavere

Dyrs Anatomi, Udviklingshistorie og Systematik. I 2det Semester foretog han først zoologiske Excursioner med de Studerende og læste derpaa i Løbet af 2 Uger ialt 7 Timer over det indsamlede Udbytte. Fra Slutningen af October til 5te Novbr. læste han 6 Timer ugentlig for omtrent 25 Medicinere.

Universitets-Stipendiat, Cand. philos. G. O. Sars, har som Vikarius for Professor Rasch, i 1ste Semester foredraget for Studerende til Examen philosophicum 6 Timer ugentlig almindelig Indledning til Zoologien som Dyrerigets Systematik, videre gjennemgaaet Pattedyrenes, Fuglenes, Reptiliernes og Amphibiernes Classer med særligt Hensyn til den Norske Fauna. I 2det Semester har han 3 Timer ugentlig ligeledes for Studerende til Examen philosophicum foredraget almindelig Physiologie og Anthropologie. Videre har han i Mai og Juni overtaget Professor Rasch's Andel i Examen philosophicum og examineret saavel i speciel Zoologie som i Anthropologie og Botanik. Ved Slutningen af 2det Semester har han examineret i almindelig Physiologie og Anthropologie samt i speciel Zoologie. Forelæsningerne paabegyndtes i 1ste Semester den 29de Januar, i 2det Semester den 28de September, og sluttedes i hvert Semester umiddelbart før Examen tog sin Begyndelse.

Conservator ved det botaniske Museum, Cand. philos. A. Blytt holdt i 2det Semester som Vikarius for Professor Rasch Forelæsninger over almindelig Botanik for dem, der forberedte sig til Examen philosophicum. Forelæsningerne holdtes 3 Gange ugentlig for omtrent 100—120 Tilhørere; de begyndte den 10de September og varede indtil Examens Begyndelse. Conservator Blytt forrettede under denne Examen som Examinator i Botanik.

Universitetets Sanginstruktør Cand. philos. Joh. D. Behrens har angaaende Studentersangforeningens Virksomhed i Aarets Løb indberettet Følgende:

„Studentersangforeningen har i 1872 ligesom i de nærmest foregaaende Aar foruden de ordinære Sangermøder endvidere havt et større Antal Extramøder dels af de ældre Sangere, fordi de havde bistaaet ved flere offentlige Anledninger, som Koncerter, Fester og Komplimentationer, dels af de Yngre for hurtigere at fremme deres Udvikling. I Pintsen gav Studentersangforeningen i Forening med Kristiania Handelsstands Sangforening en større Koncert i Fredriksstad, hvortil begge Sangforeninger gjennem deres Fællesdirigent, vare indbudne af Byens Borgere. Det bemærkes, at enhver Koncert, Sangforeningen ved lignende Leiligheder afholder, altid gives uden nogensomhelst pekuniær Fordel for Sangforeningen eller dens Medlemmer. Antallet af Medlemmer har i det forløbne Aar været ligt det i de nærmest foregaaende: i 1ste Semester noget under, i sidste noget over 100. Foreningens Repertoire for 1872 findes i „Sangbog for Mandssangforeninger af Joh. D. Behrens 3die Bind."

Premierlieutenant Lunde har angaaende Lærervirksomheden paa Universitetets Gymnastiksal indberettet Følgende:

I 1ste Semester — fra 15de Januar til 15de Juni — besørgedes Undervisningen i Gymnastik og Fægtning m. V. under Lieutenant Lundes Sygdom med Collegiets Tilladelse af Premierlieutenant Sverre Bergh. Øvelserne afholdtes 6 Timer ugentlig.

I 2det Semester begyndte Ltnt. Lunde Instruktionen den 15de September og fortsatte dermed indtil 15de December. I denne Tid underviste han i alle Ugens Hverdage 1 Time daglig, to Partier, et ældre Parti og et Begynderparti, der alternerede anden hver Dag. Paa det ældre Parti fremmødte gjennemsnitlig 12 og paa Begynderpartiet omtrent 15. Det ældre Parti var jævnt den hele Tid. Begynderpartiet var stærkt besøgt de første Maaneder, men gik paa Slutningen ned til 6 à 8. Undervisningsgjenstandene vare Floretfægtning, Sabelhugning og Gymnastik, og Undervisningen blev ikke nogen Gang af Instruktøren indstillet. Til Gymnastik-Salen blev anskaffet en „Pindevæg," og endel mindre Forandringer og Omflytninger bleve i Aarets Løb foretagne.

Instruktøren har bemærket, at, naar man ser bort fra de forholdsvis faa (høiest anslat 50) Studenter, der benytte sig af hans Veiledning, saa indskrænker Interessen fra de Studerendes Side for denne Slags Legemsøvelser sig forøvrigt til at nogle Enkelte som oftest tilfældigvis komme indom Gymnastiksalen, samt at nogle faa ere Medlemmer af den herværende Turnforening. Sammenholdes hermed, at Studenternes Tal her i Byen gaar op til over 1000, saa fremgaar det formentlig heraf, at her staar meget tilbage at gjøre. I Erkjendelse heraf og i Lyst til at kunne nødrette Noget, har Instruktøren derfor benyttet Anledningen til at meddele Collegiet, at han har til Hensigt, saasnart Leilighed maatte tilbyde sig, at indkomme med et Andragende om Understøttelse til at foretage en Reise til Uppsala og Lund, for sin videre Uddannelse som Gymnastiklærer.

Den svenske Literatur-Historiker, Dr. philos. Rudolf Hjärne holdt i 1ste Semester 1872 i Universitetets Festivitetssal en Række af 7 populære Forelæsninger for Damer og Herrer over „Göthiska Skolen och dess Hufvudmän (E. G. Geijer, Es. Tegnér, P. H. Ling och Arv. Aug. Afzelius)."

Fjerde Capitel.

Om de i Aaret 1872 afholdte Examina.

a) Almenvidenskabelige Examina.

1. Examen artium

Ved Lov af 17de Mai 1872 fastsattes følgende Bestemmelse:

„§ 38 i Universitetsfundatsen af 28de Juni 1824 skal ikke være til Hinder for, at Mænd, der ikke ere Universitetslærere, antages til i For-

ening med disse at forrette som Examinatorer ved Examen artium, naar Kongen finder, at en hensigtsmæssig Anordning af bemeldte Examen eller Hensyn til Universitetets videnskabelige Virksomhed gjør det fornødent."

Ved Kgl. Resolution af 8de Juni næstefter bleve §§ 1, 2, 6, 7, 8, 9, 10, 23, 25, 26 og 29 i det ved Kgl. Resolution af 8de December 1858 udfærdigede og ved Kgl. Resolution af 23de September 1865 modificerede Reglement for Examen artium forandrede i Overensstemmelse med et Udkast, der efter Forslag af det academiske Collegium er udarbeidet af Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. De nye Bestemmelser gaa i det Væsentlige ud paa følgende:

Examen artium skal hvert Aar afholdes fra Begyndelsen af August eller Slutningen af Juli saa betimeligt, at Immatriculeringen af de nye academiske Borgere i Regelen kan foregaa paa Universitetets Stiftelsesdag, den 2den September. Til at afholde Examens skriftlige Del udnævnes en Censurcommitte, bestaaende dels af Universitetslærere — som vælges af det academiske Collegium — dels af andre skikkede Mænd, der udnævnes af Kirke-Departementet efter Forslag fra Collegiet. Til at afholde den mundtlige Del af Examen beskikkes en Examensdeputation, hvis Medlemmer ordentligvis af Collegiet vælges blandt de Lærere, der ved Universitetet foredrage vedkommende Sprog og Videnskaber, hvori Prøve skal foregaa; men er Antallet af disse Universitetslærere ikke tilstrækkeligt, kunne andre skikkede Mænd efter Forslag fra Collegiet tilforordnedes Deputationen af Kirke-Departementet. Universitetslærere bør dog saavidt muligt ikke paalægges at deltage baade i den skriftlige og mundtlige Prøve (undtagen Hebraisk). Collegiet udnævner en Universitetslærer til som Formand at lede saavel Censurkommitteens som Examensdeputationens Forhandlinger samt til at paase Overholdelsen af de for Examens Afholdelse gjældende Bestemmelser. Censurcommitteen skal bestaa af 6 eller 9 Medlemmer, alt efterson Collegiet bestemmer, at den skal dele sig i 2 eller 3 Afdelinger, hver paa 3 Medlemmer, hvoraf 1 eller 2 Universitetslærere (hvis der er 2 Afdelinger, bedømmer den ene de latinske Oversættelser, den anden de norske Udarbeidelser. Er der 3 Afdelinger, bedømmer den ene Afdeling de latinske Oversættelser, og de 2 andre hver en af Prøverne i Modersmaalet. Den mundtlige Examination i hvert Fag, undtagen Hebraisk, udføres af 2de af Examensdeputationens Medlemmer, der ved Lodtrækning fordele Examenspartierne mellem sig. Til at deltage i Bedømmelsen tilkaldes for hvert Fag, undtagen Hebraisk 2, af Kirke-Departementet efter Universitetets Forslag udnævnte Censorer, der afgjøre ved Lodtrækning, hvilken Examinator de den første Dag skulle tiltræde; senere forrette de skiftevis hver anden Dag hos hver af Examinatorerne. Ved den her omhandlede Bestemmelse ere 1) Lydsk, Fransk og Engelsk, 2) Historie og Geographi, samt 3) Arithmetik og Geometri regnede hver for sig tilsammen som eet Fag. Dog kan Collegiet tillade vedkommende Exami-

natorer, saafremt de derom andrage og Examens Afslutning derved ikke forhåles, at dele Examinationen i disse Dobbeltfag mellem sig saaledes, at den ene f. Ex. examinerer i Historie, den anden i Geographi eller lignende. Isaafald forretter hver af Censorerne uden Skiften hos samme Examinator, efterat Aftale eller Lodtrækning engang har afgjort, hvem de skulle tiltræde. Den ovenberørte Lodtrækning foregaar i Overvær af Deputationens Formand. Examinatorer og Censorer kunne, forsaavidt de derom blive enige, vexelvis overtage hverandres Functioner. Continuations-Examen artium afholdes af de Medlemmer af Examensdeputationen, som Collegiet bestemmer. Efter Examens Tilendebringelse har Censurcommitteen gjennem Collegiet at indsende en samlet Beretning om Examens Udfald til Kirke-Departementet.

Med Hensyn til den Censorerne ved Examen artium tilkommende Godtgjørelse blev det ved Kgl. Resolution af 8de Januar 1872 bestemt:

„At det ved Kgl. Resolution af 28de Marts 1859 fastsatte Honorar for Censorer ved Examen artiums's mundtlige Prøve af 2 Spd. 60 ß for hver Dag, hvori de i saadan Egenskab forrette, nedsættes til 1 — een — Spd. i de Tilfælde, hvor der kun er een Examinand at censurere."

Med Hensyn til den Godtgjørelse, der bliver at tilstaa de til Medlemmer af Censurcommitteen og til Examinatorer ved den mundtlige Prøve beskikkede Mænd (udenfor Universitetslærerne) er det ved Kgl. Resolution af 15de November 1872 blevet naadigst bestemt:

„1 At de i Medhold af det nugjældende Reglement for Examen artium § 1 til Medlemmer af Censurcommitteen og til Examinatorer ved den mundtlige Prøve beskikkede Mænd af Universitetskassen tilstaaes saadan Godtgjørelse:

a. For Censurcommitteens Medlemmer, forsaavidt de ere indenbyes, 2 Spd. 60 ß for hver Dag, som medgaar fra Afholdelsen af det forberedende Møde, og indtil Censuren falder, og, forsaavidt de ere udenbyes, 2 Spd. 60 ß for hver Dag, hvori de i saadan Egenskab ere fraværende fra sit Hjem.

b. For Examinatorer 3 Spd. 60 ß for hver Examinationsdag, og, forsaavidt de ere udenbyes, desuden 2½ Spd. i Diæt for hver af de øvrige Dage, hvori de til Udførelsen af sit Hverv ere fraværende fra sit Hjem.

2. At ovennævnte Censurcommittes Medlemmer og Examinatorer paa deres Reiser i saadan Egenskab tilstaaes samme Skydsgodtgjørelse, som ved Kgl. Resolution af 28de Marts 1859 § 2 fastsat for Censorer ved Examen artiums mundtlige Prøve."

I Anledning af den ved ovenstaaende Kgl. Resolution fastsatte almindelige Regel om Honorar for de til Examinatorer ved Examen artium beskikkede Mænd forespurgte Collegiet i Skrivelse af 11te December 1872 hos det Kgl. Kirke-Departement, om det bestemte Beløb 3 Spd. 60 ß for

hver Examensdag ogsaa skal udbetales Examinator, naar der kun er 1 Examinand, eller om Honoraret isaafald, i Lighed med, hvad der finder Sted for Censorernes Vedkommende, skal nedsættes, og formente Collegiet at Examinators Honorar for dette Tilfælde passende kunde bestemmes til 1 Spd. 60 ß.

I Gjensvar herpaa af 13de f. M. meddelte Kirke-Departementet, at der, naar hensees til Bestemmelsen i det forandrede Artiums-Reglement § 1, 4de Passus, i det anførte Tilfælde antagelig ikke vil kunne opstaa Spørgsmaal om at benytte nogen Examinator udenfor Universitetet.

Efterat have modtaget denne Meddelelse udtalte Collegiet i Skrivelse til det Kgl. Kirke-Departement af 28de December 1872, at det havde forstaaet den nævnte Reglements Bestemmelse i § 1, 4de Passus, jvfr. § 23, saaledes, at de af Departementet udenfor Universitetslærernes Kreds beskikkede Medlemmer af Examens-Deputationen skulde vedblive i denne Egenskab ligesaa længe, som Examensdeputationen forbliver i Virksomhed, d. e. indtil Aarets Udgang, se Kirke-Departementets Skrivelse af 16de Februar 1869. Under saadan Forudsætning vil efter Reglementets §§ 25 og 26 Deputationens Formand eller i Tilfælde Collegiet have Adgang til at overdrage Examinationen ved Continuationsprøverne ligesaavel til en af de udenfor Universitetet beskikkede Medlemmer, som til en af dem, der ere Universitetslærere. Vistnok er det, bemærkede Collegiet, en Selvfølge, at denne Adgang kun i sjeldne Tilfælde vil blive benyttet, og at man, navnlig hvor der alene er en enkelt eller enkelte Examinander, ikke gjerne vil tilkalde nogen Examinator udenfor Universitetet. Men hvor vedkommende Fag alene er repræsenteret ved een Lærer, og denne har Forfald, vil Tilfældet kunne indtræde, og Collegiet fandt derfor fremdeles ikke Grund til at anse sin ovenanførte Opfatning af Spørgsmaalet for uriqtig. Man oplyste, at et Tilfælde af den omhandlede Beskaffenhed netop var indtruffen ved Continuations-Examen artium i 1872, idet Examens-Deputationens Formand efter Omstændighederne ikke troede at burde paalægge Universitetslæreren i latinsk Philologi at overtage Examinationen i Latin ved bemeldte Examen, hvilket derfor overdroges den anden af Departementet beskikkede Examinator. Med Hensyn til dennes Godtgjørelse fandt Collegiet, at han, da Resolutionen af 15de November 1872 ingen Undtagelse gjør, maatte have Fordring paa det fulde Beløb, 3 Spd. 60 ß for hver Dag, medens man dog formente, at der til Følge for Fremtiden burde ske en tilsvarende Nedsættelse for Examinatorernes Vedkommende, som bestemt for Censorerne, hvor der ikke er mere end 1 Examinand.

I Anledning heraf meddelte Kirke-Departementet i Skrivelse til Collegiet af 5te Februar 1873, at naar dette havde forstaaet Bestemmelsen i Reglementets § 1 4de Passus, jvfr. § 23, saaledes som oven anført, da havde Collegiet formentlig ikke taget tilbørligt Hensyn til, at de opnævnte Examinatorer kunne og vel hyppig ville være udenbys, i hvilket Fald der

efter Departementets Formening ikke fornuftigvis kan være Tale om at tilkalde dem ved Continuationsprøverne. Med Hensyn til den Omstændighed, at Universitetslæreren i latinsk Philologi ikke ved Continuations-Examen var bleven tilkaldt til Prøven i Latin bemærkede Departementet, at der i Forfaldstilfælde maa gaaes frem paa den sædvanlige Maade, og at der da nærmest maatte blive Spørgsmaal om at anvende Bestemmelsen i Kgl. Resolution af 14de December 1840 § 5 litra b., ifølge hvilken Universitetets Stipendiater ere forpligtede til i paakommende Tilfælde, hvor saadant maatte blive fornødent, uden særlig Godtgjørelse at deltage i Examina. — Departementet meddelte forøvrigt, at, forsaavidt Examens-Deputationens Formand eller det academiske Collegium maatte finde det hensigtsmæssigt at overdrage et udenfor Universitetslærernes Kreds beskikket, her paa Stedet boende Medlem af Examensdeputationen ved Continuationsprøven at examinere fygmeldte Candidater, der ved den ordinære Examen artium havde været henførte til denne Examinators Afdeling, vil man formentlig ikke kunne betragte denne Examination anderledes end som den endelige Udførelse af et Arbeide, for hvilket han tidligere havde modtaget Godtgjørelse.

Med Hensyn til denne Departementets sidste Bemærkning tilbagemeldte imidlertid Collegiet under 20de Februar 1873, at det ikke kunde tiltræde en saadan Opfatning, al den Stund Examinatorernes Godtgjørelse ved Resolutionen af 15de November 1872 uden Indskrænkning er fastsat til et bestemt Beløb for hver Examinationsdag. Collegiet antog tvertimod, at Examinator, saalænge denne Bestemmelse er gjældende, har retligt Krav paa denne Godtgjørelse for hver Dag, han i Virkeligheden fungerer, uden at dette Krav kan bortfalde derved, at Examinanden egentlig skulde have været examineret paa en tidligere Dag, naar Udsættelsen ikke er Examinator at tilregne.

Examen artiums skriftlige Prøve afholdtes i 1872 den 31te Juli samt den 1ste og 3die August, og den mundtlige Prøve varede fra den 19de til og med den 30te August. Immatrikuleringen foregik den 2den September. Continuations Examen Artium afholdtes i Maanederne September og November.

Til at afholde Examen Artium i 1872 vare følgende af Kirke-Departementet og Collegiet opnævnte:

Formand: Professor Nissen.

Censurcommitte: Professorerne Christie, Dr. Lyng, Bang og S. Bugge samt Universitetsbibliotheker L. Daae og Universitetsstipendiat Lieblein. Af disse censurerede de 3 førstnævnte Udarbeidelserne i Modersmaalet, de 3 sidste de latinske Oversættelser.

Examensdeputation:

Latin: Professor Dr. Aubert og Universitetsstipendiat Johansen.

Græsk: Professor Schjøtt og Overlærer ved Bergens Skole Bjerseth.
Hebraisk: Professor J. P. Broch.
Tydsk, Fransk og Engelsk: Professor Dr. Unger og Universitetsstipendiat Joh. Storm.
Religion: Professor Rissen og Universitetsstipendiat Petersen.
Historie og Geographi: Professorerne Dr. Daa og Rygh.
Mathematik: Professorerne Guldberg og Dr. Lie.

Som Censorer ved den mundtlige Prøve fungerede efter Kirke-Departementets Opnævnelse:

Latin: 1) Overlærer ved Aalesunds offentlige Skole M. Schnitler. 2) Adjunct ved Stavangers Skole H. A. Meyer, og som Suppleant Cand. mag. Falkenberg.
Græsk: 1) Overlærer ved Molde Skole K. Feilberg 2) Skolebestyrer Jonathan Aars, og som Suppleant Skolebestyrer Gjør.
Hebraisk: Overlærer ved Christiania Cathedralskole B. Vogt og som Suppleant Cand. theol. Julius Riddervold.
Tydsk, Fransk og Engelsk: 1) Adjunct ved Drammens Skole Hermannstorff 2) Skolebestyrer Gjertsen og som Suppleant: Overlærer ved Christiania Cathedralskole J. Løkke.
Religion: 1) Cathechet og Adjunct ved Christiansunds offentlige Skole H. Greve 2) Skolebestyrer Buchholm, og som Suppleant Personelcapellan J. R. Brun.
Historie og Geographi: 1) Overlærer ved Bergens Cathedralskole W. Reehorst 2) Adjunct ved Laurvigs Skole G. Hartmann, og som Suppleant Universitetsstipendiat Lieblein.
Mathematik: 1) Overlærer ved Skiens Skole Th. Broch 2) Adjunct ved Christiania Cathedralskole Dorum og som Suppleant Observator H. Geelmuyden.

Forøvrigt var Collegiet bemyndiget til at tilkalde Censorer i uforudseede Tilfælde og ved extraordinære Prøver.

Continuations Examen Artium i Hebraisk absolveredes i 1872 af 55 Examinander.

Til Examen Artium i 1872 var der anmeldt 199 Dimittender, af hvilke 8 tilbagemeldtes af sine Dimissorer, medens 2, der ikke havde betalt det lovbestemte Gebyr af 5 Spd. til Universitetskassen, udeblev fra den skriftlige Prøve. Af de 194, som fremstillede sig til denne, rejiceredes 29, saa at altsaa 165 tilstededes Adgang til den mundtlige Del af Examen. Af disse 165 erholdt 3 Characteren Laudabilis præ ceteris, 79 Laudabilis, 62 Haud illaudabilis og 13 Non contemnendus, hvorimod 5 ikke have bestaaet Examen. 1 var sygmeldt i alle og 16 i enkelte mundtlige Fag, og af disse vare 8 fremdeles sygmeldte ved Continuations-Examen i dette Aar.

Af de fra de offentlige lærde Skoler dimitterede 65 Examinander er-

holdt 3 Laudabilis præ ceteris, 44 Laudabilis, 15 Haud illaudabilis og 2 Non contemnendus, medens 1 — fra Aalesunds lærde Skole — rejiceredes ved den skriftlige Prøve.

Af de fra Christiania trende større Privatskoler anmeldte 45 Dimittender tilbagemeldtes 1 før Examen, medens 2 rejiceredes ved den skriftlige Prøve. Af de øvrige erholdt 22 Laudabilis, 19 Haud illaudabilis og 1 Non contemnendus.

Af de fra forskjellige andre Dimisforer anmeldte 89 Examinander bleve 2 tilbagemeldte før Examen, 2 udebleve fra den skriftlige Prøve, og 26 rejiceredes ved denne. Af de tilbageværende 59 Dimittender erholdt 13 Laudabilis, 28 Haud illaudabilis og 10 Non contemnendus 5 bestod ikke den mundtlige Prøve og 3 ere fremdeles sygmeldte.

Dimisforer.	Tilbagemeldte.	Ved den skriftlige Prøve.		Candidater der have bestaaet Examen.				Ved den mundtlige Prøve.		Ialt.
		Udeblevne.	Rejicerede.	Laud. p ceteris	Laudabilis.	Haud illaud.	Non contemn.	Sygmeldte.	Rejicerede.	
Christiania lærde Skole	„	„	„	„	10	2	„	„	„	12
Trondhjems lærde Skole	„	„	„	1	6	2	„	„	„	9
Bergens lærde Skole	„	„	„	1	10	„	„	„	„	11
Christiansands lærde Skole	„	„	„	1	3	3	1	„	„	8
Drammens lærde Skole	„	„	„	„	„	2	„	„	„	2
Skiens do. do.	„	„	„	„	2	3	1	„	„	6
Stavanger do. do.	„	„	„	„	4	1	„	„	„	5
Lillehammer do. do.	„	„	„	„	3	1	„	„	„	4
Molde do. do.	„	„	„	„	1	1	„	„	„	2
Christiansfunds do.	„	„	„	„	1	„	„	„	„	1
Aalesunds do. do.	„	„	1	„	2	„	„	„	„	3
Frederiksstads Skole	„	„	„	„	2	„	„	„	„	2
Nissens Skole	„	„	„	„	9	6	„	„	„	15
Aars & Voss's Skole	1	„	„	„	4	3	„	„	„	8
Gjertsens Skole	„	„	2	„	9	10	1	„	„	22
Rector Knutzon	„	„	„	„	2	„	„	„	„	2
Cand. mag. J. F. S. Bruun	„	„	1	„	„	1	„	1	„	3
Stud. jur. E. Collett	„	„	„	„	„	„	„	„	1	1
Cand. mag. J. A. Eriksen	„	„	5	„	„	1	1	„	„	7
Stud. med. Ommundsen	„	„	„	„	„	„	„	1	„	1
Cand. mag. Langberg	„	1	2	„	„	1	„	„	„	4
Cand. mag. W. F. Meyer	„	„	„	„	„	1	„	„	„	1
Cand. mag. Winther	„	„	„	„	„	1	„	„	„	1
Skolebestyrer Arneberg	„	1	„	„	„	„	1	„	„	2
Skolebestyrer Qvam	„	„	„	„	„	2	„	„	„	2
Stud. philol. D. Christensen	1	„	1	„	1	„	„	„	1	4
Cand. philos. Bruneck	„	„	1	„	„	„	„	„	„	1
Postmester Jonassen	„	„	„	„	„	1	„	„	„	1

Dimissorer.	Tilbagemeldte.	Ved den skriftlige Prøve.		Candidater, der have bestaaet Examen.				Ved den mundtlige Prøve.		Ialt.
		Udebleune.	Reciterede.	Laud. p. ceteris	Laudabilis.	Haud illaud.	Non contemn.	Opgmeldte.	Reciterede.	
Student Bodding	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Cand. theol. Sæther	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Stud. philol. Alver	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1
Stud. real. Trapneſs	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Cand. jur. Plum	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Perſ. Capell. Bredal	"	"	1	"	"	1	"	"	"	2
Cand. philos. J. S. Hagen	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Cand. jur. Foſſum	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Cand. mag. Mohn	"	"	"	"	1	"	"	"	"	1
Cand. theol. Gjerlow	"	"	"	"	1	"	"	"	"	1
Stud. theol. Greve	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Sognepræſt Gunnerus	"	"	"	"	"	"	"	"	1	1
Overretsſagf. Gamborg	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1
Do. Hanſteen	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Cand. med Osc. Johnſen	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1
Reſid. Capell. Kjelland	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Sognepræſt Klem	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Kgl. Fuldm. Gloerſen	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Cand. jur. A. Larſen	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1
Profeſſor Monrad	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Adjunct A. Jenſen	"	"	"	"	1	"	"	"	"	1
Sognepræſt C. Olſen	"	"	"	"	1	1	"	"	"	2
Reſid. Capell. Bie	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Student Myhrebs	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1
Univ. Stip. J. E. Sars	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Cand. real. Schjøll	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1
Advocat Aubert	"	"	"	"	1	"	"	"	"	1
Student A. Selmer	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Klokker Stabell	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Bankdirecteur Sverdrup	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Cand. jur. Bergerſen	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Adjunct Ording	"	"	"	"	1	"	"	"	"	1
Stud. med. Galtung	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Stud. jur. Gleditſch	"	"	"	"	1	"	"	"	"	1
Sognepr. Fearnley	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Stud. real. Hjelmſæt	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Sorenſkriver Mejdell	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Overlærer Feilberg	"	"	1	"	"	1	"	"	"	2
Boghandler Dybwad	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1
Cand. mag. K. Laſſen	"	"	"	"	"	1	1	"	"	2
Sognepræſt Thurmann	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Bureaucheſ Aubert	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Cand. theol. O. Lund	"	"	"	"	1	"	"	"	"	1
Corpslæge Smith	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1

Dimisforer.	Tilbagemeldte.	Ved den skriftlige Prøve.		Candidater, der have bestaaet Examen.				Ved den mundtlige Prøve.		Ialt.
		Udeblevne.	Rejecterede.	Laud. p. ceteris	Laudabilis.	Haud illaud.	Non contemn.	Opmeldte.	Rejecterede.	
Sognepræst Steen	"	"	"	"	"	"	"	"	2	2
Kgl. Fuldm. Schlytter . . .	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Cand. theol. G. Selmer . .	"	"	"	"	"	"	"	1	"	1
Cand. theol. A. Mathieſen . .	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Stud. philol. R. Hille . , .	"	"	"	"	1	"	"	"	"	1
Stud. med. Brunes	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1
Stud. philos. R. Anderſen .	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Hoiesteretsadv. Kildal . . .	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1
Cand. philos. Bekkevold . .	"	"	"	"	1	"	"	"	"	1
Practiſ. Læge Steffens . . .	1	"	"	"	"	"	"	"	"	1
	3	2	29	3	79	62	13	3	5	199

Til Sammenligning med de 5 foregaaende Aars Examen artium hidſættes følgende Tabel:

Aar.	Tilbagemeldte.	Ved den skriftlige Prøve.		Candidater, der have bestaaet Examen.				Ved den mundtlige Prøve.		Ialt.
		Udeblevne.	Rejecterede.	Laud. p. ceteris	Laudabilis.	Haud illaud.	Non contemn.	Opmeldte.	Rejecterede.	
1868	9	2	44	3	96	63	22	2	6	247
1869	6	3	49	2	98	76	17	12	2	265
1870	10	7	39	2	94	74	21	1	5	253
1871	2	3	26	2	102	67	22	1	6	231
1872	3	2	29	3	79	62	13	3	5	199

Gjennemsnits-Tabel

over

de ved Examen artium i 1872 givne Characterer

for Dimittenderne fra de lærde Skoler og fra de 3 større Privatskoler i Christiania.

Skoler.	Antal Dimittend.	Uarbeidelse i Modersmaal.	Latinsk Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.[1])	Lydsk.	Fransk.	Engelsk.[1])	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmetik	Geometri.	Middelcharacter.
Christiania lærde Skole	12	3	2,66	1,91	2,08	—	1,66	2	1,83 [6]	1,83	2	1,66	2,16	2,41	2,12
Trondhjems do. do.	9	2,88	2,33	1,88	1,33	—	1,77	2,33	2 [7]	1,66	1,88	1,77	1,66	1,66	1,94
Bergens do. do.	11	2,91	2,82	1,82	1,82	2,5 [2]	1,82	1,72	2 [8]	2	1,45	1,82	2	1,72	2
Christiansands do. do.	8	3,12	3	2,25	2,87	—	2	2	2 [5]	2,87	3,12	2,5	2,25	2,25	2,54
Drammens do. do.	2	3	3	3	2	—	1,5	2,5	2,5 [2]	2	1,5	3,5	2,5	4	2,58
Skiens do. do.	6	3,33	2,5	2,33	2,16	—	2,5	3	—	1,83	2,66	3,16	2,66	3,16	2,66
Stavanger do. do.	5	3,2	2,4	1,8	2,4	—	1,6	2	1,5 [2]	1,8	2,2	1,6	2,4	3,2	2,14
Lillehammer do. do.	4	3,25	2,5	2	2	—	2,25	2	2 [2]	2	1,75	1,5	2	2	2,11
Molde do. do.	2	3	3,5	3	2	—	2	2	2 [2]	1,5	2	2	2,5	3	2,37
Chr.sunds do. do.	1	3	2	2	1	—	2	1	1 [1]	2	1	2	2	2	1,75
Aalesunds do. do.	2	2,66[2])	3,33[3])	1,5	2,5	—	1,5	1,5	1 [2]	1,5	2	2	3,5	3	2,23
Frederiksstads do. do.	2	2,5	3	3	2	3 [1]	1	1,5	1 [2]	1,5	1,5	2	1,5	2	1,92
Risens Latinskole	15	3,33	2,93	2,86	2,53	3 [1]	2,06	2,4	1,83 [6]	2	2,4	2,2	2,2	2,46	2,47
Aars & Bosse's do.	7	3,14	3	2,14	2	—	1,54	2,28	2 [1]	1,86	1,28	2,28	2	2,71	2,2
Gjertsens do.	20	3,32[3])	3,22[1])	2,75	3,05	—	2,5	2,2	2,54 [13]	2,25	2,3	2,7	2,65	2,35	2,67
Middelcharacter for de off. lærde Skoler	—	3,01[2])	2,7[3])	2	2,06	—	1,84	2,06	1,85	1,95	2,05	2,03	2,17	2,32	2,19
Middelcharacter for de 3 større Privatskoler	—	3,32[2])	3,09[1])	2,69	2,69	—	2,21	2,28	2,3	2,09	2,16	2,45	2,38	2,45	2,51

[1]) Det i Parenthes indesluttede Tal betegner, hvormange Examinander, der have underkastet sig Examen i dette Fag. [2]) Medregnet Characteren for 1 Dimittend, der rejiceredes ved den skriftlige Prøve. [3]) Medregnet Characteren for 2 Dimittender, der rejiceredes ved den skriftlige Prøve.

Examen philosophicum.

Til denne Examen fremstillede sig i 1ste Halvaar 195 og i 2det Halvaar 227 Examinander. Examen fuldendtes i Juni Maaned af 103 og i December Maaned af 70 Candidater, tilsammen 173 med følgende Hovedcharacterer:

Laudabilis præ ceteris	23
Laudabilis	76
Haud illaudabilis	71
Non contemnendus	3
Tilsammen	173

Af disse underkastede 77 sig Prøve i Zoologi og Chemi og 96 i (mindst) 3 af de 4 Fag: Latin, Græsk, Oldnorsk og Historie.

Examen varede fra den 22de Mai til den 15de Juni og fra den 25de November til den 18de December.

b) Embeds-Examina.

1. Theologisk Embeds-Examen.

I 1872 have 50 Candidater absolveret den theoretiske Del af den theologiske Embedsexamen; 1 af disse havde imidlertid allerede tidligere taget Examen, saa at Antallet af ny tilkomne Candidater bliver 49; 15 erholdt Characteren Laudabilis og 35 Haud illaudabilis.

Den theologiske Examen.

Begyndt	Tilendebragt	Anmeldt	Bestaaet af
29de April	25de Juni	35	33
21de Novbr.	21de Decbr.	18	17

Candidater have i 1872 underkastet sig den homiletiske Prøve ved Universitetet.

2. Juridisk Embeds-Examen.

I 1872 have 66 Candidater absolveret juridisk Embedsexamen, hvoraf 30 med Laudabilis og 36 med Haud illaudabilis. 4 af disse have imidlertid allerede underkastet sig Examen i et tidligere Aar, og 1 Candidat absolverede Examen i begge Semestere, saa den virkelige Tilvæxt af Candidater er 61.

Den juridiske Examen.

Begyndt	Tilendebragt	Anmeldt	Bestaaet af
6te Mai.	29de Juni	35	29
11te Novbr.	21de Decbr.	41	36

Derhos afholdtes den 22de Marts en extraordinær mundtlig Examen for 1 Candidat.

3. Medicinsk Embeds-Examen.

I Universitetets Aarsberetning for 1871 Side 26 findes berørt, at Collegiet havde begjært det juridiske Facultets Betænkning angaaende en fra det medicinske Facultet med sammes Erklæring oversendt Skrivelse fra endel medicinske Studerende af 24de Novbr. 1871, hvori de anke over, at nysnævnte Facultet, har anseet den chirurgisk-kliniske Prøve for gyldig, uagtet ingen Censor har været tilstede ved Colloqviet, saavelsom over en i Overensstemmelse med denne Fortolkning af Examensreglementet falden Censur for chirurgisk Klinik, uden at noget Colloqvium havde fundet Sted.

I Anledning heraf har det juridiske Facultet paa Collegiets Anmodning under 13de Januar 1872 afgivet en Erklæring betræffende Sagen, hvori i det Væsentlige er anført Følgende:

Som af det medicinske Facultet oplyst, er Hensigten med Colloqviet at give Examinanden Anledning til at forklare sig over mulige Misforstaaelser og Feiltagelser af den Opgave, der ved den kliniske Prøve er ham forelagt. Dets Gjenstand er saaledes bestemt ved denne Opgave, og da Colloqviet ikke afholdes straks den skriftlige Besvarelse af Opgaven indleveres, men tidligst Dagen efter, faar Examinanden Adgang til at forberede sig specielt paa det ham forelagte Stof. Colloqvierne ere saaledes efter sin Beskaffenhed noget ganske Andet end de egentlige Examensprøver. De ere ikke indførte ved Reglement eller engang ved nogen Facultetsbeslutning. Disse fra Examinatorernes Side frivillige Samtaler med Examinanderne have nu været i Brug omtrent en Menneskealder, men de efter deres Opkomst givne Reglementer for den medicinske Examen omtale dem ikke. Reglementerne af 1844 og 1852 bruge vel Udtrykket „mundtlig og skriftlig Prøve i den medicinske og chirurgiske Klinik". De angaaende disse Reglementers Istandbringelse fra Facultet og Collegium udgangne Skrivelser antyde dog ingenlunde, at man ved Udtrykket „mundtlig Prøve" skulde have ment Colloqviet; disse Skrivelser vise meget mere, at det medicinske Facultet har Ret i, at dermed alene var tænkt paa Candidatens Undersøgelse og Examination af Patienten. Og at Reglementet af 1867 undlod at betegne den kliniske Prøve som „mundtlig og skriftlig," var, som Skrivelsen fra det medicinske Facultet af 19de Marts 1867 viser, kun en Redactionsforandring, der saaledes ikke tilsigtede at forandre Prøvens Beskaffenhed. I Overensstemmelse med det oven Udviklede have Reglementerne ogsaa stadig været anvendte. Vel have i de allersidste Aar enkelte Censorer mødt ved Colloqvierne, men heri ligger intet Bevis for, at Reglementerne nogensinde have været forstaaede saaledes, at dette skulde være en Nødvendighed. Havde Colloqvierne hørt til de reglementerede Prøver, maatte ifølge Reglementet af 1852 § 6 og Regl. af 1867 § 4 Nærværelsen af 2 Censorer foruden Examinator været en Nødvendighed, lige til

den Kgl. Res. af 10de April 1869 bestemte, at de mundtlige Prøver skulde bedømmes af Examinator og 1 — et — Medlem af Facultetet som Censor. Men dette har ikke faldet Nogen ind at antage, og det juridiske Facultet har heller ikke ved Efterspørgsel kunnet erfare, at der nogensinde før 1869 har været afholdt noget Colloquium i Overværelse af begge Censorer. Ved Istandbringelsen af det forrige Reglement for medicinsk Examen, og endmere ved Affattelsen af det nugjældende, var det saaledes en hævdet, velbekjendt og upaaanket Skik baade at holde saadanne Colloquier og at afholde dem uden Censorer. Der er heller ikke Spor til, at man ved Affattelsen skulde have villet gjøre nogen Forandring i denne Skik, og det har heller aldrig været antaget, at Reglementerne ved sine Udtryk, skjønt udenfor sin Hensigt, have gjort den Forandring, at Censorer skulde tilkaldes. Det juridiske Facultet betvivler derfor ikke Gyldigheden af en Examen, der er afholdt i Overensstemmelse med denne Forstaaelse af Reglementet, og Colloquiet er efter Facultetets Mening ikke nogen Bestanddel af den reglementerede Prøve. Opfordrer Examinator en Examinand til at møde for sig og give en nærmere Forklaring betræffende sin skriftlige Besvarelse, da er dette nærmest at anse for et Betryggelsesmiddel, Examinator til sin egen Veiledning søger mod en urigtig Bedømmelse. Saalænge det imidlertid ikke ved Reglement eller Facultetsbeslutning er bestemt, at Colloquier skulle afholdes, har Examinanden opfyldt sine Forpligtelser, naar han har indleveret skriftlig Besvarelse, og kan saaledes forlange sig censureret alene efter denne. Men ligesaalidt som Examinanden er forpligtet til at indfinde sig til noget Colloquium, ligesaalidt kan han forlange noget saadant afholdt. Det staar altsaa Examinator frit for, hvorvidt han vil anstille samme eller ikke, hvoraf igjen følgerigtigen flyder, at Censor maa have lignende Frihed.

I Henhold til ovenstaaende Erklæring har det academiske Collegium i Skrivelse til det medicinske Facultet af 29de Januar 1872 erklæret, at det med det juridiske Facultet anser Lovligheden af den stedfundne Fremgangsmaade i begge de af de medicinske Studerende paaklagede Punkter for utvivlsom, hvorhos det har bedet Klagerne tilkjendegivet, at man ikke har fundet Grund til at træffe nogen Forføining i den paaklagede Anledning.

4. Philologisk Embeds-Examen.

I 1872 have 15 Candidater absolveret philologisk Embeds-Examen, hvoraf 11 med Laudabilis og 4 med Haud illaudabilis.

Den philologiske Examen.

Begyndt	Tilendebragt	Anmeldt	Bestaaet af
23de Mai.	15de Juni.	8	8
26de Novbr.	21de Decbr.	8	7

En af Candidaterne fremstillede sig i begge Semestre, saa at den virkelige Tilgang af philologiske Candidater i 1872 var 14.

5. Reallærer-Examen.

I 1872 underkastede 6 Examinander sig denne Examen fuldstændig.

Reallærer-Examen.

Begyndt.	Tilendebragt.	Anmeldt.	Bestaaet af	Afdeling.
22de Mai.	7de Juni.	7	7	$\frac{1ste}{5}$ & $\frac{2den}{2}$
2den Decbr.	18de Decbr.	6	6	$\frac{1ste}{1}$, $\frac{2den}{2}$ & $\frac{3die}{3}$

Under 18de Mai 1872 har Collegiet erklæret sig enig med Deputationen deri, at Ingen fremtidig gives Adgang til Reallæreregamens mathematiske Afdeling, uden at han ved Anmeldelsen fremlægger de af Tegneskolen godkjendte Tegninger.

2 Examinander, Five og Bahl, bleve i 1872 ved Kgl. Resol. tilstedede Adgang til i sin Tid at underkaste sig Reallæreregamen uden forudgaaende Examen artium og philosophicum.

6. Bergembedsexamen

absolveredes i 1872 (1ste Semester) af 1 Candidat med Characteren Haud illaudabilis. Examen varede fra den 22de Mai til den 4de Juni.

Femte Capitel.

Om Universitetets videnskabelige Samlinger.

1. Bibliotheket.

a) Personalet:

Tredie Amanuensis, Cand. jur. O. Platou, erholdt, efter Bibliothekarens Anbefaling, af Collegiet Tjenestefrihed for et Aar, fra 15de September 1872 at regne, for at foretage en Udenlandsreise i videnskabeligt Øiemed. Overeensstemmende med Bibliothekarens Forslag bleve hans Forretninger, ligesom hans Gage, indtil Videre fordelte mellem Første Amanuensis, Cand. Telleffen, der overtog Læsesalen, og Cand. jur. og Assistent ved Rigsarchivet O. Lundh, der overtog endel af de Telleffen i Regelen paahvilende Arbeider. De extraordinære Forretninger, som tidligere havde været overdragne Telleffen, tilfaldt anden Amanuensis, Cand. philos. Drolsum, imod Godtgjørelse af de 50 Spd., der aarlig ere stillede til Bibliothekarens Disposition.

b) Bibliothekets Benyttelse.

Udlaanet, der i 1870 udgjorde: 12,113 Bind og i 1871: 13,059 Bind, er i 1872 steget til 14,489 Bind, saaledes fordelte paa de forskjellige Fag: Philologi 2,344, Philosophi og Pædagogik 410, Theologi 1,897, Jurisprudents 1,637, Medicin 682, Mathemetik 184, Naturvidenskab 1,275, Technologi 122, Historie 4,174, Skjønliteratur 1,764.

Endnu stærkere er Forøgelsen af den paa Læsesalen benyttede Bogmasse. Denne udgjorde i 1871: 4,117 Bind, men er i 1872 steget til 7,666, altsaa næsten fordoblet. Det har ogsaa vist sig, at den betydelige Sal nu knapt nok tilfredsstiller Behovet, uagtet Bibliothekaren ved forskjellige Arrangements har tilveiebragt en stor Del nye Læsepladse.

Overhoved vil den voxende Benyttelse efter Bibliothekarens Erklæring snart nødvendiggjøre en Forøgelse i Personalet, hvis ikke Bibliothekets Skjøtsel i flere Retninger skal lide.

De 7,666 Bind, der benyttedes i Læsesalen, vare saaledes fordelte efter Fag: Philologi 843, Philosophi etc. 177, Theologi 391, Jurisprudents etc. 312, Medicin 1,837, Mathematik 48, Naturvidenskab 905, Technologi 163, Historie 1,477, Skjønliteratur 439, Blandede Skrifter 1,074.

c) Tilvæxt.

Denne er, som sædvanlig foregaaet dels ved Indkjøb af Bøger ved Hjælp af det bevilgede Annuum, dels ved Gaver. I sidste Henseende kommer først og fremst i Betragtning den anseelige Beriqelse, som den gjennem Universitets-Sekretairen foregaaende Udvexling af norske videnskabelige, især academiske, Skrifter, med lignende udenlandske har skaffet Bibliotheket, og som for hvert Aar synes at voxe i Betydning. Flere private Gaver have ogsaa billigt Krav paa Universitetets Erkjendtlighed.

Blandt de betydeligere Gaver kan nævnes en fra Cand. philos. Siefener (400 Bind, væsentlig medicinske og pharmakologiske Journaler tilligemed 90 Aargange af Trondhjems Adressecontors Efterretninger) samt en fra Overtoldbetjent i Christiania A. M. Riddervold (120 Bind og Hefter, efter Indholdet for en stor Del henhørende til Navigationsfaget)*).

I Aarets Løb er udgivet Accessions-Catalog for 1870.

d) Revision

af Bibliotheket fandt Sted 1871. Den ene af Revisorerne, Prof. jur. Aubert, udtalte Ønskeligheden af en hensigtsmæssigere Ordning af Bibliothekets juridiske Afdeling. I Henhold til dette af en Fagmand ytrede Ønske,

*) Sognepræst Jacobsen i Sem skjænkede et større Værk i 27 B. og Zool. bot. Verein i Wien ved Ritter v. Frauenfeld efter Anbefaling af Hs. Exel. Minister Due samtlige dets Skrifter. Af Luzias-Turennes Gave er Doubletter skjænkede til Lungegaards-Hospitalet i Bergen samt til flere andre Bibliotheker i Ind- og Udlandet.

har Bibliothekaren i afvigte Aars Sommer ladet hen hele juridiske Afdeling flytte fra øverste Etage til de nyindrettede Sale ligeoverfor domus academica, hvormed den nævnte Afdeling formentlig er bleven betydelig lettere at overskue og benytte.

2. Mynt- og Medaille-Samlingen.

Universitetets Mynt- og Medaille-Samling har i Aaret 1872 modtaget følgende Tilvæxt:

		Guld.	Sølv.	Kobber m. m.	Alt
A.	Ved Gave	3	145	606	754
B.	„ Kjøb	2	273	21	296
C.	„ Ved Bytte	„	189	18	207
D.	„ Fra Kongsbergs Mynt	„	9	2	11
		5	616	647	1268
Dragés herfra Afgang af bortbyttede Doubletter		1	122	7	130
Udkommer som Tilvæxt af nye Mynter		4	494	640	1138

Men derhos er af de i A. B. Engstroms Gave forefundne og ved den i Samlingen opkomne Doubletter efter Engstroms Ønske og med Collegiets Samtykke. Jvfr. Aarsberetningen for 1871 S. 32—33.

	af Sølv.	Kobber.	I Alt.
til Bergens Museum bleven oversendt:	34	215	249
Og videre, efter indsendt Bemyndigelse, afgivet til Qvæstor forslidte Mynter, at sælges som Metal:	120	1486	1606
	154	1701	1855

Der udkommer saaledes af endelig Tilvæxt i Aaret 1872: af Guld 4 Mynter, af Sølv 340, ialt 344, men af Kobbermynt har der fundet en Afgang Sted af 1061. I den ved Udgangen af 1871 noterede Beholdning: 41,509 Mynter og Medailler har der altsaa nu ved Udgangen af 1872 fundet en Afgang Sted af i det Hele 717 Mynter. Beholdningen i Samlingen er derfor nu ved Udgangen af 1872: 40,792 Mynter og Medailler.

Med Hensyn til de Mynter, som ere afskrevne til Qvæstor, for at sælges som Metal, har Myntcabinettets Bestyrelse troet at burde gjøre opmærksom paa, at de angjeldende Mynter ikke vare Doubletter. Thi Doubletter kunne alene saadanne Mynter kaldes, der kunne identificeres med andre; men de Mynter, som paa den omtvistede Maade ønskedes fjernede fra Samlingen, vare aldeles forslidte Mynter, som endnu blot havde Værdi som Metal*). Derhos tror man endnu at burde bemærke, at saadanne forslidte Mynter gjentagne Gange forhen have været afgivne til Qvæstor for at sælges som Metal, ligesom virkelige Doubletter gjentagende ere blevne afhændede til Videnskabsselskabet i Trondhjem alene med Be-

*) 120 Doubl. af Sølv, vægtig 13 Lod solgt for 5 Spd. 24 ß og 168 Doubl. af Bronce, vægtig 17¾ ℔ solgt for 2 Spd. 80 ß.

myndigelse af Collegiet, uden at nogen Resolution derom fra Departementet har været indhentet. Bestemmelsen om saadant har altsaa stedse været betragtet som henhørende under Collegiets Ressort.

De, som i Aaret 1872 have skjenket Mynter, Medailler eller Pengesedler, ere: „Die königliche Münze" i Berlin, Adjunct Brock, Student Martin Bugge, Kirkesanger Tarje Flaaten i Vinje, to Unævnte i Tønsberg, Stud. theol. Sørensen, Cand. theol. Mathisen, Sander Raaen i Hoel, Hallingdal, Student Friis, Hs. M. Kong Carl, G. Bull i Christiania, Skibsfører S. W. Flood, Vetenskaps Academien i Stockholm, Sognepræst Stoltenberg, Frøken Walnum, Mechanikus Støren, Disciepel Kamstrup, Bergakademiet i Chemnitz, Pastor Skaar, Assessor Maribo, Jonassen i Stavanger, Handelsfuldmægtig Peter Bjerk i Drammen, A. B. Engstrøm i Amerika, Sognepræst Lassen i Rakkestad, Myntmester Langberg, Lensmand Haaland i Etne, Stud. philol. Hille, Student Schjander, Polytechniker Poulsen, „det nyttige Selskab" i Bergen, Viceconsul Axel Heiberg i Shanghai, Skibscapitaine Høier, Revd. Mr. Crowther, Comiteen for Udstillingen i Kjøbenhavn (2 Medailler), Student Henrik Aubert, Kjøbm. Gunerius Petersen, Telegrafdirecteur C. Nielsen, Cand. jur. A. Mohr, Ingenieur Frances Crowe, Husmand Ole Olsen Skjønsberg i Hier.

I Aarets Løb ere de i Slutningen af forrige Aar og senere i dette Aar af Hr. A. B. Engstrøm skjenkede Medailler og Mynter, efter Udspndring af Doubletterne, som dels fandtes blandt dem, dels opstod i Universitetets Samling ved denne Gave — hvilke efter Hr. Engstroms Ønske og med Collegiets Samtykke ere oversendte til Bergens Museum (ialt 249 Stk.) — forøvrigt dels blevne indordnede i Samlingen (Myntertr), dels — de amerikanske talrige Medailler — særskilt ordnede, som en egen Afdeling af Samlingen, og et Udvalg af disse udstillet i to Montrer eller Udstillingscasser. Ligesaa ere de i 1ste Halvdel af 1872 fra den kjøbenhavnske Mynthandler Mazar de la Garde ved Bytte og Kjøb erhvervede Mynter (ialt 448) blevne indordnede i Samlingen. Hvad der af nordiske og af antike Mynter i Aarets Løb er erhvervet, er desuden bleven indført i vedkommende Catalager.

En betydelig Gave er af Cand. mag. Stenersen anmeldt fra Consul Spiegelthal i Smyrna, men den var ved Aarets Udgang endnu ikke hidkommet.

Prof. Dr. Aubert, der havde ønsket at fratræde Myntcabinettets Bestyrelse den 1ste October, paatog sig imidlertid at vedblive til Aarets Udgang. Professor Dr. Holmboe har i Anledning heraf tilmeldt Collegiet, at han har antaget Univ. Stip. Cand. mag. Johansen som Medarbejder ved Professor Auberts Fratrædelse*).

*) Myntcabinettets Bestyrers oppebørne som Honorar af Samlingens Annuum 150 Spd. aarlig.

3. Samlingen af nordiske Oldsager.

Samlingen, der ved Udgangen af 1871 talte 5798 No., har i Aarets Løb havt en Tilvext af 430 No. og havde saaledes den 31te December 1872 ialt 6228 No. Af disse 430 No. ere 33 henførte til Stenalderen, 3 til Broncealderen, 111 til den ældre Jernalder, 242 til den yngre Jernalder, 14 til Middelalderen og 27 til Tiden efter Reformationen. 267 No. ere indkomne som Gaver fra 64 Givere; Resten ere erhvervede ved Kjøb for et Beløb af ialt 381 Spd., uberegnet Fragt og andre Omkostninger.

Følgende have i dette Aar ved Gaver bidraget til Samlingens Forøgelse: Statsminister Sibbern, Distrikslæge Thv. Buchholz, Kjøbmand J. C. de Coninck, Arnt Brynildsen, Hans Olsen Strandseie, Gaardbruger O. A. Skattebo, Gaardbruger Theodor Løken, Student S. Sørensen, Skolelærer A. Frederichsen, Kristen Pedersen Hjelmby, Ole Olsen Sireslaatten, Lars Iversen Ross, Gaardbruger Sander Raaen, Lensmand G. Fliflet, Skolelærer A. Tanum, Frøken R. Blich, Stadsingenior Heyerdahl, Gaardbruger Caspar Henriksen Tippen, G. B. Kjelland, Gaardbruger Lars Remen, Forstmester Hørbye, Candidat A. Lorange, Helge Nirisen, Kjøbmand Bodin, Sigvard Bø, Gaardbruger Carl Skoklefald, Pastor Rønneberg, Assistent i Rigsarkivet O. G. Lundh, Student Holstad, Gaardbruger Kristofer Ødren, Maler Knut Bergslien, Skolelærer G. Johnsen, Professor Sophus Bugge, Provst J. Fritzner, Gaardbrugerne Rasmus Vennersø, Kristian Abrahamsen Vestre-Borge, Ingebrigt Ingebrigtsen Vals-Borge, Hans Andersen Ragnhildrød, Mathias Kristofersen Bølen, Kristofer Kristensen Holme, C. Christensen Skarpe-Borge, Anders Mikkelsen Langlo, Jakob Hansen Ramsum, Thor Andreassen Kongsteigen, Abraham Kristensen Grytingen og Peder Korneliussen Lund, Skibsfører Thaulow, Skibsreder Tolvsen, Ole Evensen Bø, Kirkesanger J. Mogstad, Gaardbruger Jakob Haarset, Gaardbruger Erik Undset, Grev P. Wedel-Jarlsberg, Boghandler Johan Dahl, Boghandler W. Gram, Skolebestyrer C. Keyser, Kristian Kaldaker, Professor Schübeler, Kristian Hauff, Student Olsen, Styrmand J. W. Flood, Lensmand A. Landmark, Kjøbmand P. Simonsen og Komitteen for Haralds-Monumentet i Haugesund. — Som sædvanligt, har Samlingen Foreningen til norske Fortidsmindesmærkers Bevaring at takke for en stor Del af Aarets Tilvext. Navnlig maa det fremhæves, at ikke mindre end 159 No. fra Jernalderen ere tilveiebragte ved Udgravninger, foretagne af Foreningens Formand Antikvar Nicolaysen i Juli og August Maaned paa forskjellige Gaarde i Ske Sogn i Jarlsberg.

Efterat det akademiske Kollegium i December 1871 paa Bestyrerens Forslag havde bestemt, at Samlingens Lokale skulde udvides med de hidtil af Myntkabinettet benyttede Rum, mod at den til dette afgav det mindste af de Værelser, den hidtil havde havt, blev Iværksættelsen af denne Beslutning begyndt strax efter Nytaar, idet hele Samlingen blev indpakket,

bortflyttet og magasineret, hvilket Arbeide fuldendtes i Løbet af Januar Maaned. Efterat derpaa Myntsamlingen var flyttet til sit nye Lokale, blev de Værelser, som for Eftertiden skulde benyttes af Oldsagsamlingen, oppudsede, afdelte i mindre Rum og tildels forsynede med nyt Inventarium — alt i det væsentlige i Overensstemmelse med den tidligere for Kollegiet forelagte Plan. Saasnart disse Arbeider vare tilstrækkeligt fremskredne, blev Samlingens Indflytning og nye Ordning begyndt i Mai Maaned og fortsat uden Afbrydelse hele Sommeren og udover Høsten, saa at Samlingen efter at have været lukket siden December 1871 igjen kunde aabnes for Publikum den 4de November.

Samlingen har ved denne Forandring faaet omtrent dobbelt saa stort Gulvrum som før og har nu 7 større og mindre Samlingsværelser, hvorhos der ved at forene en Del af Gangen udenfor med det tidligere lille Forværelse foran Myntsamlingen er tilveiebragt et eget Arbeidsværelse for Samlingens Bestyrer. Ved den betydelige Udvidelse er det blevet muligt at udstille langt mere af Samlingens Indhold end før, ligesom man baade derved og ved de store Værelsers Afdeling i mindre er bleven istand til at opstille den i fuldstændig systematisk Orden. Samlingen har desuden vundet meget med Hensyn til Udseende, idet de fleste Gjenstande nu har kunnet stilles i bedre Lys og i en for Øiet mere tiltalende Orden. Samlingen maa vel nu siges at være saa heldig stillet med Hensyn til Lokale, som det kan ventes, saalænge Universitetet ikke faar Midler til ved Nybygning at tilfredsstille denne og andre Samlingers stadigt voxende Krav. Mangler findes imidlertid endnu, idet baade Værelserne, som ikke oprindelig beregnede for denne Samling, ikke have kunnet indrettes saa hensigtsmæssigt som ønskeligt i alle Henseender, og Pladsen desuden fremdeles er knap. I flere af Samlingens Afdelinger vil man allerede i næste Aar igjen maatte begynde med at magasinere det meste af, hvad der indkommer af nyt.

Den efter Omordningen nødvendige Revision af den hele Samling og Sammenligning med Katalogerne er begyndt og vil forhaabentlig kunne være endt, inden Samlingen i Løbet af næste Aar skal underkastes den sædvanlige hvert andet Aar foregaaende Inspektion.

Af andre i Aarets Løb ved Samlingen foretagne Arbeider fremhæves, at man har begyndt Afskrivningen af en Doublet af dens Hovedkatalog, som naar dette Arbeide er fuldført, agtes opbevaret paa et sikkert Sted udenfor Samlingen.

4. Den ethnographiske Samling.

Denne Samling havde ifølge Aarsberetningen for 1871:

den 31te Decbr.	1871	i Samlingens Catalog	2549	Numere
" 31te —	1872	i do. do.	2752	—
		altsaa Tilvæxt i Aaret	203	Numere

Denne Tilvæxt hidrører for en Del fra Kjøb, men meget skyldes ogsaa Gaver, nemlig følgende Givere:

Præst Crowther i Christiania, Randin Lütken i do., Agent Tønning i Aalesund, Student Baagaard, Direktør Hall-Flood i Borsgrund, K. A. Winter-Hjelm i Christiania, Skibscaptein S. B. Flood, Skibscaptein Eilert Lund, Baronesse Løvenskjold f. Seckendorf, Sven H. Osjord af Stegen, Lee i Chicago, Peter Bruff, Agra, Indien, Skibscaptein Karl Wleugel, Kammerraad Harboe, Kjøbenhavn, Student C. G. Flood, Styrmand Lütken af Christiania, Skibscaptein Malling af do., Skibsfører Johnsøn, Matros Lie, Pastor Duus, Kragerø, Fru Bratt, A. B. Engstrøm, New Jersey, Skibscaptein Ellerts, Lousberg, Student Bratt, Student Victor Smith, Pastor Clausen, Skibscaptein C. Fremming, Skolediscipel Severin Hauge, Konsul Axel Heiberg.

Samlingen besøgtes i 1871 af 4408 Personer og i 1872 af 5655.

Opførelsen af det nye chemiske Laboratorium og Tilsagnet at det gamle Lokale siden skal overlades til den ethnographiske Samling, medfører at der imidlertid, medens nye Erhvervelser ikke kunne udstilles, væsentlig udkræves at de sikres imod Beskadigelse. Det Værelse, som Bestyreren til saadan Opbevaring, ifølge Andragende til Collegiet af 14de Octbr. 1871, fik indredet, har ved Erfaring vist den Mangel, at det, som liggende ligger under Jerntaget, om Sommeren opvarmes meget stærkt og derfor hjemsøges af det for en ethnographisk Samling saa ødelæggende Møl. Formedelst Professor Waages Imødekommen vil Museet nu til Sommeren faa Tilladelse til i et af Laboratoriets Kjælderrum at hensætte en Kiste, hvori de Sager kunne nedlægges, der tiltrænge en saadan Opbevaringsmaade.

5. Det astronomiske og magnetiske Observatorium.

Veiret var i 1872, naar en Del af Sommeren undtages, overordentlig ugunstigt for astronomiske Jagttagelser. Vort Observatoriums Bidrag til det i forrige Aarsberetning omnævnte Fællesarbeide (Positionsbestemmelse af den nordlige Himmels Stjerner, 9de Størrelse inclusive) blev derfor temmelig knapt: 1271 Jagttagelser fordelt paa 33 Zoner, hvilket alligevel i Betragtning af Veirets Ugunst tør betegnes som nogenlunde tilfredsstillende. En verificeret Afskrift af de originale Jagttagelser, hidtil besørget for de to første Aargange 1870 og 1871, vil blive tilstillet Bestyrelsen af det astronomiske Selskab i Leipzig (grundet i 1863 i Heidelberg) for ifølge et af Deltagerne tiltraadt Forslag fra nævnte Bestyrelse at opbevares i Selskabets Archiv. De beregnede Zoners Antal belaber sig til 50, medens Antallet af de ved Udgangen af 1872 observerede Zoner var 116. Det første Tal vilde have været større, om ikke Observator Geelmuyden, som er beskjæftiget med Beregningen, havde i 3 af Sommermaanederne været optaget af Arbeider udenfor Observatoriet for Gradmaalingen.

De magnetiske og meteorologiske Jagttagelser besørgedes regelmæssig til de sædvanlige faste Klokkeslet ligesom de i Søfartens Interesse organiserede telegrafiske Tidssignaler fremdeles sendtes to Gange i Ugen til Landets forskjellige Telegrafstationer.

Midt i Juli ankom fra München det Aaret forud hos Merz bestilte Spektroskop, en meget væsentlig Berigelse af Instrumentforraadet, hvorved det er blevet muligt for os at følge med — om end kun i visse Retninger — paa den vide Mark for Undersøgelser, som er aabnet ved Spektralanalysens Indførelse i den praktiske Astronomi. Fra Slutningen af Juli var Solen og de i sammes Atmosfære optrædende Produkter af enorme eruptive Kræfter (de saakaldte Protuberantser) Gjenstand for omhyggelig Undersøgelse med Spektroskopet saa ofte Luften havde den fornødne Klarhed. Den Række Tegninger og Maalinger, der foreligger som den første Frugt af Spektroskopets Anvendelse, giver en ret god Forestilling om de i Solens Indre gjærende Kræfters Intensitet og om Voldsomheden af de i dens Atmosfære foregaaende Bevægelser, — man erholder mangt et tydeligt Svar paa Spørgsmaal om Protuberantsernes Natur, men støder ogsaa paa Phænomener, der, skjønt characteristiske og hyppig tilbagevendende, endnu ere uforklarede.

Observatoriets Bogsamling er i Aarets Løb forøget med 120 Nummere, for den allerstørste Del indkomne som Gaver.

6. Det meteorologiske Institut.

Det meteorologiske Institut flyttedes den 17de October 1872 og følgende Dage fra det tidligere Locale i Kjøbmand Wexens Gaard paa Hjørnet af Carl-Johans-Gaden og Kirke-Gaden til det nye Locale i Nordal Bruns Gade No. 8 paa Meyerløkken. I dette Locale har Institutet istedetfor 2 Værelser, som det havde i Wexens Gaard, faaet 3 Contor-Værelser i 3die Etage, 1 Taarnværelse samt til Taarnets Tag egen Opgang og udelukkende Adgang dertil med fri Benyttelse deraf, endvidere Rum til Archiv paa Loftet ved Siden af Taarnværelset, samt egen Vedkjælder. Om Leien, der udgjør 160 Spd. aarlig, er for 10 Aar afsluttet Contract, der er bleven thinglæst. Ved det mere end dobbelt saa store Rum, Institutet har nu imod før, er det blevet muligt at anbringe alle Papirer, Schemata, Bøger og Instrumenter paa en bekvem Maade. Til det nye Locale har det været nødvendigt at anskaffe en Del nyt Inventarium, nemlig 3 Kurvestole, 3 Taburetter, en Sofa, Reoler med Stige til Bibliotheket, et Bord til Kopipressen, et Arbeidsbord, en Vedkurv, en Arbeidslampe, én Ganglampe, 6 Haandklæder og 2 Vandglas. I og udenfor Taarnværelset ere Instrumenterne opstillede. Observationsthermometrene staa udenfor et Vindu mod Nord, der vender mod den ubebyggede Del af Meyerløkken. Vindfløien og Regnmaalerne ere anbragte paa Taarnets Tag. Til de sidste er anskaffet en egen Stillads. Ved dette nye Locale

har Institutet vundet væsentlige Fordele. Beliggenheden er meget fri, saaledes at Vindens Retning og Styrke samt Luftens Temperatur og Fugtighed kan observeres med langt større Paalidelighed end nede i Byen. Ved Sammenligning mellem Temperaturobservationerne paa Observatoriet og paa Institutet i November og December Maaned har det vist sig, at Temperaturen paa begge Steder er næsten ganske den samme. I det forrige Locale var Støien fra Gaden jevnlig meget generende, hvorimod man i det nye Locale nyder en Ro, der ikke er uden Betydning for de Arbeiders Fremme, med hvilke Institutets Personale er beskjæftiget. Bestyreren har ogsaa paapeget det som en Fordel, at han har faaet sin private Bolig i samme Gaard og samme Etage som Institutet.

Flere nye Stationer ere oprettede i Aarets Løb. Da det viste sig, at der ved Villa Fyrstation ikke var Anledning til at faa Havets Temperatur observeret paa den ønskelige Maade paa Grund af for liden Dybde af Vandet, flyttedes de hertil brugte Instrumenter til Præstø Fyr, hvor de samme Jagttagelser som paa flere andre Fyrstationer fra Juli af udføres af Fyrvogter Swensen. Indretningen af denne nye Station skylder Institutet Hr. Marinelieutenant Salvesens Velvillie, idet han udførte samme under sin Inspectionsreise i Sommer, ved hvilken han ogsaa tilsaa Instrumenterne paa de øvrige Fyrstationer, der sende Observationer til Institutet. Gjennem Opsynschefen i Lofoten, Hr. Capteinlieutenant Olsen, er Institutet kommet i Forbindelse med Hr. Mosling paa Fagernes i Ofoten, med hvem Bestyreren ogsaa havde Anledning til personlig at træffe sammen i Bergen, og som fra September af sender Institutet meteorologiske Observationer udførte med de ham fra Institutet tilsendte Instrumenter paa hans Hjemsted. Hr. Pastor Wisløff i Stegen har fra Institutet erholdt tilsendt et Thermometer til Temperaturobservationer derstedes. Fra Hr. M. Olsen paa Krogstrand i Dunderlandsdalen har Institutet modtaget Observationer siden Januar. Under min Inspectionsreise oprettede jeg i August en ny Station hos Provst Blom i Valle i Sætersdalen.

Af ældre Stationer ere ophørte: Fuglenes ved Hammerfest paa Grund af Jagttagerens Helbredstilstand og Bjarkø paa Grund af Jagttagerens forandrede Stilling. Instrumenterne fra Fuglenes ere sendte til Alten Station og de fra Bjarkø ere sendte til Provst Kolk i Lødingen efter hans derom ytrede Ønske.

Ved følgende Stationer er der i Aarets Løb indtraadt Forandringer. Bærø har modtaget Instrumenterne fra Reine. Tromsø har siden October gjenoptaget sin Virksomhed under Hr. Seminarielærer Hagens Ledelse. I Christiansund er foretaget Ombytning af Barometer, da det ældre var udsat for at tage Luft. Da Observationerne fra Alten viste, at Barometret, som Bestyreren selv havde verificeret i 1871, viste for høit, beordredes pr. Telegraf det ved Fuglenes (Hammerfest) sta-

tionerede Barometer, som han paa sine Inspectionsreiser flere Gange i forskjellige Aar havde verificeret, sendt pr. Dampskib til Alten. Gjennem Telegrafen anmodede han Jagttageren her om at sammenligne begge Barometre, og havde den Tilfredsstillelse pr. Telegraf at erfare, at Resultatet af denne Sammenligning viste en Feil hos Altens Barometer, der ganske svarede til den formodede. Det forrige Fuglenes-Barometer har siden den Tid været i Brug ved Observationerne i Alten. I Strøn i Nordfjord kom Barometret i Uorden ved Aarets Begyndelse, men blev af Jagttageren selv bragt i Orden igjen efter den med Tegninger ledsagede skriftlige Veiledning, som Institutets Bestyrer sendte ham med Posten. Flesje Station i Sogn har faaet et nyt Barometer, da det tidligere viste sig mangelfuldt. Da Jagttageren ved Eidsvold Station blev forflyttet fra Stedet, overtog Hr. Skolelærer Kristoffersen ved Dokken Skole Observationerne. Til enkelte Stationer, hvor Morgensolen om Sommeren kom paa Thermometrene, som Brønø og Ullensvang, ere nye Thermometre sendte.

De daglige Veirkarter ere holdte à jour, saavidt de indkomne Jagttagelser fra Norge og fra Udlandet tillade. Det Felt, som disse Karter omfatte, er blevet udvidet paa en for Studiet af Nord-Europas Meteorologi meget betydningsfuld Maade, idet Institutet ugentlig med Posten modtager det russiske physikalske Central-Observatoriums Dagsbulletin, hvis Observation indføres i Karterne. Til Bytte mod denne Bulletin sender Institutet hver halve Maaned en Copi af sin Dagsbulletin til St. Petersburg ligesom til London. De østerrigske Dagsbulletiner sendes siden September hver Maaned med Posten til Institutet fra den østerrigske Central-Anstalt for Meteorologi og Jordmagnetisme i Wien og indføres i vore Karter.

Bearbeidelsen af de fra Stationerne hver Maaned indkommende Observationer til Trykning, til Karterne og til Materiale for Norges Klimatologi indtager en overveiende Del af Institutets Arbeide. Da Stationernes Antal er over 50, kræver denne Bearbeidelse en betydelig Tid og Arbeidskraft, for, som det hidtil har lykkets, at holdes à jour. Som Bidrag til Norges Klimatologi har Institutet fra Indredepartementets Medicinalcontor modtaget flere Rækker ældre meteorologiske Jagttagelser, udførte af flere Districtslæger paa forskjellige Steder i Landet.

Af Norsk meteorologisk Aarbog blev Aargangen for 1871 færdig i October til den sædvanlige Distribution gjennem Universitets-Secretæren. Paa Grund af at Troms Station, hvis Observationer tidligere meddeltes i Aarbogen, midlertidig havde maattet standse sin Virksomhed, blev Observationer fra to andre Stationer, der tilsammentagne udfyldte Aarets Række, indtagne i Aarbogen, nemlig fra Fuglenes ved Hammerfest og fra Bosekop i Alten. Forøvrigt er Aarbogen for 1871 indrettet som den foregaaende Aargang. Trykningen af Observationstabellerne i Aarbogen for 1872 er allerede naaet frem til October. I denne

er modtaget færre Stationer end tidligere, dels fordi flere Stationers Observationer bleve noget ufuldstændige, dels for derved at opnaa en Besparelse i Udgifterne, til hvilket desuden bidrager, at der er opnaaet en ladere Pris for Trykningen. Besparelsen ved Trykningen af Aarbogens Tabeller andrager til 78 Spd.

Af Observationer over Havets Temperatur i Dybet har Institutet modtaget flere værdifulde Rækker, fra Opsynschefen ved Sildefisket, fra Chefen for Oplodningsdampskibet „Hansteen", fra Sælfangerdampskibet „Freddys" Expedition til Ishavet, fra Føreren af det bergenske Islandsdampskib, fra Føreren af Lofotdampskibet, fra Tromsø og fra Osterfjorden ved Bergen, udførte af Opsynsbetjente ved Vaarsildefisket, under Opsynschefen, Lieutn. Gadés Ledelse, af Premierlieutenant Wille og Styrmand Schlytter, af Capt. J. Melsom og Lieutn. Ring, af Lieutn. A. W. Müller, af Capt. Beck, af Capt. Mack og Kjøbmand Mack og af Kjøbmand H. Friele. Institutets Bestyrer havde paa sin Inspectionsreise Anledning til at foretage lignende Dagttagelser i Trondhjemsfjorden og i Sognefjorden. Til en fuldstændig Bearbeidelse af dette værdifulde Materiale, der viser sig af en meget stor Betydning for Studiet af vort Lands Klimatologi, har han hidtil savnet Tid, ligesom han endnu maa afvente Dagttagelser fra flere Steder. Nogle foreløbige Meddelelser har han givet i Petermanns Mittheilungen og i Prof. Schübelers Skrift „Die Pflanzenwelt Norwegens", i hvilket sidste Bestyreren har fremstillet et Varmeprofil over Golfstrømmen mellem Island, Færøerne, Shetland og Skagerak.

Af meteorologiske Skibsjournaler har Institutet modtaget 59, hvoraf 6 fra Marinen, 7 fra Bergen og 16 fra Christiania. De i disse indeholdte Dagttagelser af Havvandets Temperatur i Overfladen ere blevne registrerede i de dertil indrettede Protocoller og flere af Journalerne ere anvendte til de daglige Veirkarter.

De Observationer, Beskrivelser og Karter, som ere Institutet tilsendte fra Førere af Expeditioner til Ishavet fra Tromsø og Hammerfest, ere forstørstedelen, efterat være underkastede de fornødne Reductioner, tilsendte Dr. Petermann i Gotha, der har publiceret Resultaterne i sine „Mittheilungen". Det Arbeide, som disse Bearbeidelser har staffet Bestyreren af Institutet, har ifølge hans Erklæring ikke været ganske ringe. Ihvorvel det ikke altid har været at henregne til Meteorologiens Omraade, men mere til Geografiens, har han dog ikke troet at burde unddrage sig derfor, da Documenternes væsentlig meteorologiske Indhold gjør deres Erhvervelse for Institutet og en levende Forbindelse med deres Autorer særdeles ønskelig. Af disse Arbeider har Bestyreren fremhævet Udarbeidelsen af et Kart over den nordøstlige Del af Novaja Semlja, efter Opgaver af Capt. F. C. Mack fra Tromsø, med Benyttelse af Beskrivelser og Karter fra Skibsførerne Carlsen, Dorma og Johannesen. Dette Kart har

Dr. Petermann lagt til Grund for det Kart i større Maalestok; som ledsager hans Beskrivelse over de Norskes Reiser i disse Farvande. De Documenter, Institutets Bestyrer i Høst modtog fra Tromsø og Hammerfest angaaende norske Skipperes Opdagelse af Kong Karl-Land østenfor Spidsbergen, har han benyttet til Udarbeidelsen af en Beskrivelse over Landet og dets Opdagelse, der, ledsaget af et Kart, forelagdes Videnskabsselskabet i dets sidste Møde i det forløbne Aar. Til den af den geographiske Opmaaling udgivne Aarbog for Handelsmarinen har han meddelt Karter over Spidsbergens Nord-Øst-Land af Capt. [illegible]ve og øveden nordlige Del af Novaja-Semlja med tilhørende Beskrivelser og Seilads-Anvisninger. Fra Dr. Petermann har han modtaget flere nye Karter over arktiske Lande, der ere blevne uddelte til Fangstskippere i vore nordlige Byer.

Torbenveir er i 1872 blevne observerede ligesom i tidligere Aar. Bearbeidelsen af Observationerne for 1871 er paabegyndt og antages af Institutbestyreren at kunne afsluttes i Løbet af næste Maaned.

Af de ved Institutet udførte Arbeider ere i Aarets Løb følgende udgivne i Trykken.

1. Norsk meteorologisk Aarbog for 1871. Indeholder daglige Observationer fra Stationerne Christiansund, Aalesund, Skudesnes, Mandal, Sandesund, Christiania, Dyvre, Vards, Fuglenes (Hammerfest) og Alten, Bodø, Brønø, Flors, Leirdal, Bergen og Elverum.

2. Resultate der Tiefsee-Temperatur-Beobachtungen im Meere zwischen Grönland, Nord-Europa und Spitzbergen. Petermanns Mittheilungen 1872.

3. Die Klimatologie Norwegens. I Professor Schübelers Universitets-Program „Die Pflanzenwelt Norwegens." Med 15 Karter.

4. Nordlichtbeobachtungen am 4. Februar 1872 in Norwegen. Zeitschrift der Oesterreichischen Gesellschaft für Meteorologie.

5. Om Vind og Veir, Meteorologiens Hovedresultater fremstillede af H. Mohn. Udgivet som Tillægshefte til „Folkevennen." Denne Bog, der udgjør 19 Ark, er ledsaget af en Mængde Træsnit og Karter, til hvis Udarbeidelse Professoren har benyttet det ham tilgjængelige Materiale, samt indeholder Veiledning til Udførelse af meteorologiske Observationer tilligemed de til Beregningen af saadanne nødvendige Tabeller. Bogens Udarbeidelse har været Bestyreren en ypperlig Anledning til Studier i mange Retninger. For Institutets Regning har han faaet 100 Exemplarer, som ere bestemte til Uddeling til de Jagttagere, der sende sine Observationer til Institutet.

Blandt nye videnskabelige Forbindelser, som Institutet har erhvervet, har Bestyreren nævnt The chief Signal office i Washington, N. A. fra hvis Bestyrer, Brig.-General Albert Myer, Institutet modtager med Posten 2 Gange om Maaneden trykte synoptiske Veirkarter for hver

Dags Morgen over alle de forenede Stater. De tidligere Forbindelser ere dobbelte uforandrede. Til det hydrografiske Bureau under Marineministeriet i Berlin har Institutets Bestyrer efter Anmodning sendt en Oversigt over det Norske Stormvarsel-System.

Stormvarsel-Systemets Virksomhed har været fortsat som tidligere. Telegrammerne fra Shetland ere i Løbet af Høsten blevne sjeldnere og ere nu ganske ophørte at komme. Siden 1ste October modtager Institutet daglige Telegrammer fra Kjøbenhavn af lignende Indhold som de fra Hanø[illegible]

Stormvarsler have i 1872 været udsendte 18 Gange, nemlig 5 Gange i Januar, 3 Gange i Februar, 3 Gange i Marts, 1 Gang i September, 2 Gange i November og 4 Gange i December. Det er, ligesom tidligere, hvorom nævnt i Bestyrerens Aarsberetning for 1871 — kun en mindre Del af de Storme, der have blæst paa vore eller de danske Kyster, der ogsaa tildels varsles herfra, som det har været muligt at varsle itide. Med de forhaandenværende tekniske og videnskabelige Hjelpemidler har han kun ringe Udsigt til, at vort Stormvarsels-Systems Effectivitet vil kunne bringes synderlig videre fremad i den nærmeste Fremtid. Der udfordres flere Telegraflinier, en hurtigere Forbindelse mellem Telegrafnettet og Institutet, et større Kjendskab til Stormenes Love, førat denne Virksomhed ved Institutet skal kunne faa en mærkelig større Betydning. Efter det Kjendskab, Institutets Bestyrer har til Forholdene i andre Lande, finder han Tilstanden der at være lignende med Hensyn til de fremtidige Udsigter for Stormvarsel-Systemernes Virksomhed. Hos os vilde efter hans Formening utvivlsomt betydelige Fordele vindes i denne Retning, dersom Institutet blev forbundet med Telegrafstationen i Christiania ved en Telegraftraad med tilhørende Apparater og udrustedes med det dertil nødvendige forøgede Personale, saaat der kunde holdes stadig Vagt hele Dagen til Modtagelse af meteorologiske Telegrammer. Hvad der maaske vilde være endnu virksommere, men kostbarere og vanskeligere at istandbringe, var — bemærker Bestyreren — at oprette et særskilt Stormvarsel-Contor et Sted paa Vestkysten. Nærmere Atlanterhavet, hvorfra Flerheden af vore Storme komme, og beliggende midt inde i Rækken af de Stationer, til hvilke Stormvarsler hyppigst sendes, vilde et saadant Contor have lettere for at modtage de vigtige britiske Telegrammer og de fra selve den først truede Vestkyst, samt for at bringe Varsler ud til denne Kyst i betimelig Tid, end Institutet i Christiania, hvis østlige Beliggenhed forsinker Telegrammernes Ankomst vestenfra og Stormvarslernes Fremkomst til Vestkysten.

Siden Institutets Flytning til Nordal Brunns Gade er Forbindelsen med Telegrafcontoret ikke saa hurtig som tidligere, hvilket i flere Tilfælde vil virke hemmende for Stormvarsel-Systemets Virksomhed. Imidlertid tillader Institutets økonomiske Status ikke for Tiden noget mere bekostelige Forholdsregler end de, som ere trufne for at opnaa den hurtigste Forbin-

delse med Telegrafkontoret. Med Hensyn til Forholdet mellem Stormvarsel-Systemet og Institutets øvrige Virksomhed har Bestyreren endnu fremhævet, at det første, som væsentlig grundet paa Empiri og Teknik og ifølge Erfaring hidtil og rimeligvis ogsaa i den nærmeste Fremtid af et mindre fremtrædende praktisk Virkning, endnu maa betragtes som et Forsøg, der dog allerede nu viser sig af megen Nytte for det praktiske Liv, — medens Institutets Hovedformaal maa være at bidrage gjennem videnskabelige Arbeider til Løsningen af Problemet om Atmosfærens Bevægelser. Jo mere Løsningen af dette Problem skrider frem, desto større Betydning og Sikkerhed ville Stormvarslerne faa, som hvilende paa videnskabelige Beregninger istedetfor paa praktiske Skjøn.

Institutets Bibliothek er i Aarets Løb blevet forøget med 134 Numere, saagodtsom udelukkende Gaver. Bibliotheket har faaet en hensigtsmæssig Opstilling i det nye Locale.

Af fremmede Videnskabsmænd har Institutet været besøgt af Marinelieutenant Wrangel fra Rusland og af Direktøren for det nyoprettede Svenske meteorologiske Institut, Prof. Rubenson.

Paa den Reise, som Bestyreren, Prof. Mohn, gjorde i Mai til Bruxelles for efter Collegiets Ønske at deltage paa Universitetets Vegne i Høitidsligholdelsen af det Belgiske Academies Hundredeaarsfest, besøgte han flere meteorologiske Institutter, nemlig Norddeutsche Seewarte i Hamburg, det nederlandske meteorologiske Institut i Utrecht, Dr. Petermann i Gotha og det danske meteorologiske Institut i Kjøbenhavn, paa hvilket sidste Sted Landbohøiskolens Barometer blev sammenlignet med vort Reise-Normalbarometer, som Professoren i den Anledning havde medtaget.

Den 11te Juli tiltraadte han den aarlige Inspectionsreise. Paa Veien med Dampskib langs Kysten inspiceredes Stationerne Aalesund og Christiansund, paa hvilket sidste Sted han byttede Barometer. Fra Trondhjem reiste han til Bodø, den nordligste Station, som blev inspiceret i 1872. Efter Tilbagekomsten til Trondhjem reiste han til Ytteren. Saavel her som i Trondhjem benyttede han Anledningen til at maale Temperaturen i Fjordens Dyb. Paa Reisen fra Throndhjem til Bergen inspiceredes atter Christiansund og Aalesund samt Florø, hvor Bestyreren ved Dampskibsbetjenten, Capt. Beck's, Imødekommen fik Leilighed til at komme iland og til at udføre Inspectionen medens Dampskibet expederede. Fra Bergen reiste han til Flesje i Sogn, hvor Barometret verificeredes og hvor han fik Anledning til at maale Vandets Temperatur i Sognefjordens store Dyb. Efter Bestyrerens Tilbagekomst til Bergen inspiceredes de derværende Stationer paa Lungegaardshospitalet, paa Bergenhus og paa Observatoriet. Fra Bergen reiste han til Skudesnes og efter denne Stations Inspection til Christiansand. Under Dampskibets Ophold i Stavanger undersøgte han Sømandsskolens Barometer. Fra Christiansand foretog han en Reise opover Sætersdalen til Valle, hvor en ny Station

oprettedes hos Provst Blom. Efter Tilbagekomsten til Christianssand inspicerede Mandal Station og Oxø Station.

Ved Institutets Personale er ingen Forandring foregaaet. Første Assistent, Stud. real. C. de Seue var fra Slutningen af August til Midten af October fraværende paa en Udenlandsreise, paa hvilken han besøgte de meteorologiske Centralanstalter og Observatorier i Hamburg, Zürich, Wien, Triest og Kjøbenhavn.

Af nye Instrumenter ere anskaffede: 3 Sæt Sobliner, 1 Casella-Millers-Dybvands-Thermometer, 20 Thermometre fra Ädermann i Stockholm, 4 Vand-Thermometre, et Blylod og desuden 50 Mapper til Opbevarelse af Observations-Schemata.

7. Det physikalske Cabinet.

Ved Cabinettet er som sædvanligt ogsaa i 1872 udført ikke faa Undersøgelser efter Foranledning af Departementet for det Indre og Private.

Instrumentsamlingen er i Aarets Løb forøget med 2 Exemplarer af Casellas Dybvandsthermometer.

Af Bøger er foruden de sædvanlige Journaler og Tidsskrifter anskaffet:

1) Wiedemann „Die Lehre von Galvanismus und Elektromagnetismus".
2) Fliedner „Aufgaben aus der Physik".
3) Müller „Lehrbuch der kemischen Physik".

8. Det metallurgiske Laboratorium.

Laboratoriet besøgtes i 1ste Semester af 2 Studerende (fra 16de Januar til 5te Juni) og i 2det Semester ligeledes af 2 Studerende (fra 4de Septbr. til 18de Decbr.

Til det metallurgiske Laboratorium er anskaffet, foruden de almindelige Forbrugsgjenstande: 1 Platinskaal, vegtig 335 Gram, 1 Platindigel. vegtig 34 Gram og 4 Platindigler, vegtige tilsammen 34 Gram.

Laboratoriets Bogsamling er paa sædvanlig Maade forøget med de af Laboratoriet holdte Journaler. Desuden er anskaffet: Lehrbuch der chemisch-analytischen Pistrirmethode von Dr. F. Mohr, Braunschweig 1870, samt Lehrbuch der organischen Chemie von Dr. P. T. Büchner, Braunschweig 1871.

9. Den technologiske Modelsamling.

Modelsamlingen er i Aarets Løb forøget med følgende Modeller:

1) Watts Dampmaskine;
2) Maskine til at vise Landformerne ved Landhjul.
3) Stephensons Coulissestyring.
4) Fodlager.

Samlingens Annuum havde ved Aarets Udgang en Beholdning af 218 Spd. 46 ß.

10. Det chemiske Laboratorium.

Paa Laboratoriet arbeidede i første Semester 15 Studenter og 14 Pharmaceuter, som havde erlagt det lovbestemte Gebyr. Efter Ansøgning tilstod Kollegiet 3 Studenter Fripladse. Ligeledes erholdt 14 Studerende, som allerede i 2 eller flere Semestre havde betalt for Adgang til Laboratoriet, Friplads af Laboratoriets Bestyrer. Til Udførelse af enkelte Arbeider tilstodes i Løbet af Semestret 17 Studerende Plads for kortere Tid.

I Laboratoriet for Viderekomne arbeidede 9 Praktikanter. Nogle af de af disse Herrer udførte Arbeider ere offentliggjorte dels i Videnskabsselskabets Skrifter og dels i polytechnisk Tidsskrift.

Laboratoriet blev saaledes i det Hele i første Semester benyttet af 72 Praktikanter.

I andet Semester løstes Adgangstegn af 18 Studenter og 10 Farmaceuter. Syv Studerende erholdt af Collegiet Friplads efter Ansøgning og 9 Praktikanter erholdt Friplads, fordi de tidligere havde løst Adgangstegn i mindst 2 Semestre.

For kortere Tid erholdt 15 Praktikanter Plads til Udførelse af enkelte Arbeider.

I Laboratoriet for Viderekomne arbeidede 5 Praktikanter.

Det samlede Antal Praktikanter i andet Semester bliver altsaa 64.

Da Laboratoriet kun har i det Hele 41 Arbeidspladse for de Studerende, saa har det alene været mulig at skaffe Plads for 136 Praktikanter i 2 Semestre derved, at flere Pladse samtidig ere blevne benyttede af 2, Noget, som medfører Ulemper baade for Undervisningen og især for Controllen med Forbruget af Apparater og Kemikalier. Uagtet disse Anstrængelser for at skaffe saamange Studerende som mulig Plads, var der dog ved Udgangen af andet Semester endnu mange, som af Mangel paa Plads maatte udsætte et Cursus paa Laboratoriet til indeværende Aar. Tilstrømningen til Laboratoriet har imidlertid i dette Semester været endnu større end før, og det har derfor paa langt nær ikke været mulig at tilfredsstille Behovet af Pladse. Ja der er nu i Begyndelsen af 1ste Semester 1873 endog allerede anmeldt 76 Praktikanter dels til dette og dels til næste Semester *foruden* de 45, som fortiden arbeider paa Laboratoriet.

Det ligger i Sagens Natur, at det for mange Studerende maa være meget slemt, naar de istedetfor at faa gjennemgaaet det for deres Examen fornødne praktiske Cursus paa Laboratoriet paa den efter deres Studieplan bestemte Tid, maa vente 1 eller 2 Semestre, inden de kunne faa Plads.

Under et Ophold i Udlandet i August og September havde Laboratoriet Bestyrer Anledning til personlig ved Indkjøb at erstatte Undervisnings-

materialet, hvad der paa Laboratoriet i Aarets Løb var opbrugt. Ligeledes indkjøbtes en mindre Forbrændingsovn, et lidet Inductionsapparat til Forelæsningsforsøg samt et galvanisk Batteri af nyere Construction.

Bibliotheket er bleven forsynet med Foresættelsen af de Værker, hvorpaa tidligere var subskriberet.

Ved Storthings-Beslutning af 15de Marts 1872, der under 4de Mai næstefter naadigst blev tagen til Følge, bevilgedes til Opførelse af et chemisk Laboratorium i det Væsentlige overensstemmende med den Kgl. Proposition af 16de Novbr. 1871 og dermed fulgte Tegninger og Beskrivelser — et Beløb af 27,700 Spd., hvoraf i Budgetterminen 18$\frac{72}{73}$ det halve Beløb 13,850 Spd., der bestemtes udredet med 10,000 Spd. af Universitetskassens hos Oplysningsvæsenets Rentefond tilgodehavende efterhaanden opsamlede Beholdning, samt med 3,850 Spd. af Statskassens Midler — Alt paa Betingelse af, at Tomtens Planering og Indhegning samt Bygningens Opførelse, deri dog ikke iberegnet Anbringelse af Gas- og Vandledning, gjennem betryggende Anbud eller truffen Overenskomst i Forveien er sikret udført for et Beløb, der ikke kom til at overstige 25,300 Spd. Ligeledes var man gaaet ud fra, at de til Indredningsarbeider eller Bygningens Forsyning med Inventarium fornødne Midler vilde være at tilveiebringe ved senere Bevilgning, jfr. Kirke-Departementets Skrivelse til Collegiet af 14de Mai 1872. I Henhold til den stedfundne Bevilgning har Collegiet under 15de Januar 1873 antaget det laveste af de indkomne Anbud for Laboratoriets Opførelse, nemlig fra Murmestrene C. og J. Johnsen, der have vedtaget at opføre samme for et Beløb af 24,850 Spd. Bygningen, der skal ligge paa Statens Tomt bag Universitetet mellem Frederiks, Christian d. IV's, St. Olafs og Christian Augusts Gade, er bleven paabegyndt i Januar 1873.

11. Mineralcabinettet.

I Mineralcabinettet er fortsat med Anskaffelse af især større Stykker, som fortjene Udstilling tilskue, med Ordning og Bestemmelse af de ved forskjellige Reiser og Excursioner indkomne Haandstykker, med Ombytning af adskilligt ældre Materiale for bedre osv.

Af Doubbletsamlingerne er afgivet Oversigtssvite af Mineraler og Bergarter samt enkelte Fossiler til Balestrands Lærerskole, Trondhjems techniske Skole, Hvideseid Skolelærerseminarium, Bergens Lærde- og Real-Skole. En Samling er ogsaa afhændet ved Salg til en Privatmand. Doubbletterne ere efterhaanden meget udtømte.

I Bytte er afgivet og modtaget Sendinger til og fra Hr. Hyttemester Ulrich i Ocker og Student Blom. Til Gjengjeld for tidligere afsendt Udvalg er modtaget en Samling fra Mr. J. Leidy, Filadelfia, indledet ved Bytte med Natural History Society, New-Brunswick.

For de indkomne Gaver af høist forskjellig Værd har man sædvanligt takket gjennem et af Dagbladene. Af værdifulde Gaver skal udhæves: Grubekarter og Situationskarter fra Hr. Direktør Friis, Hr. Kaptein H. Krag, 1 Kasse med store Hornblendekrystaller fra Hr. Bergmester Dahll, 1 Pragtstykke Ertz med skuret Overflade fra Hr. Director Bachke, en stor Samling Marleker med Situationskart fra Hr. Student Hansteen, Prøve af Olivinsten fra Hr. Overlærer K. Pettersen m. a. m.

Anskaffelserne have bestaaet i Afhentning af Mineraler og Fossiler fra visse opdagede Fundesteder og som sædvanligt i leilighedsvise Indkjøb af Mineralier, Bergarter, videre nogle Bøger, Karter, Tegninger, endelig Papæsker, Krystalmodeller o. s. v.

12. Det botaniske Museum

har i Aarets Løb modtaget flere Gaver, hvoraf især maa fremhæves en meget rig Samling af italienske Planter fra Professor Parlatore i Florents, en smuk Samling fra den svenske Expedition til Grønland, meddelt af Adjunct Th. Fries, Hieracia Scandinavia exsiccata, 2den Fascikel, af Sector Lindeberg samt en Supplementfascikel af Professor E. Fries og critiske Svenske Planter fra Dr. Scheutz, Lund o. fl. *).

Samlingen for den anvendte Botanik og Physiologi, som ved Udgangen af 1871 bestod af 3,400 Nummere, er i Løbet af sidste Aar blevet forøget med omtrent 200 Nummere. Arbeidet ved det botaniske Museum har, efter gjensidig Overenskomst, i flere Aar været delt saaledes mellem Prof. Schübeler og Conservator Blytt, at den første har overtaget alt Arbeide med Samlingen for den anvendte Botanik og Physiologi og den sidste med Herbarierne.

Conservator Blytt har i begge Semestre daglig arbeidet paa Museet paa samme Tid som han har ført Tilsyn med de Studerende, der meget flittigt have benyttet Samlingerne. I Sommerens Løb har han foretaget Excursioner med de Studerende. Disse Excursioner ere af megen Nytte for Studenterne og have hos flere vakt en større Interesse for det botaniske Studium, der i det hele taget i de senere Aar synes at være i Opkomst.

Det norske Phanerogamherbarium, som forhen har været ordnet efter Linnés's Sexualsystem, er i Aarets Løb blevet omordnet og opstillet efter Endlicher's naturlige System, som følges ved Forelæsningerne og Udgivelsen af Norges Flora. Ligeledes har Conservator i Aarets Løb paabegyndt Ordningen af de talrige udenlandske Planter, hvormed Museet i de senere Tider er blevet forøget.

---

*) General-Consul Åkerblom har anmeldt en Gave af brasilianske Excipeater, samlede i Provindsen Minos Geraes af den Svenske Botaniker Dr. Regnell.

13. Den botaniske Have.

I det forløbne Aar er der, af tidligere anførte Grunde, ikke udgivet nogen Frøcatalog. Haven har dog fra de Anstalter i Udlandet, hvormed den staar i Forbindelse, modtaget omtrent 1,600 Portioner Frø af 1—2-aarige Planter samt Træer og Buske.

Af levende Planter har man, fra den botaniske Have i Dresden, modtaget en smuk Samling, fornemlig af tropiske Orchideer og Bregner, som tidligere savnedes og som man, med de indskrænkede Pengemidler, der staa til Raadighed, ikke kan skaffe uden ved Bytning. I Løbet af forrige Sommer fik man ogsaa en smuk Samling af levende Planter fra den botaniske Have i Hamburg, ligesom flere sjeldnere Arter ere erhvervede ved Bytning med Handelsgartnerne i Christiania.

Som Vederlag for den ovennævnte Samling fra Dresden, er der herfra blevet sendt omtrent 200 Arter fornemlig af norske Fjeldplanter, og en lignende Samling er ogsaa sendt til Haven i Eldena.

Da Arbeidsudgifterne, paa Grund af det knappe Budget, stadigt maa indskrænkes, maa de i Aarets Løb udførte Arbeider naturligvis ogsaa staa i Forhold hertil. De af Havens Directeur i det sidste Halvsnes Aar foretagne Sendinger af fremmede Træer og Buske til de nordlige Egne af Norge, for at faa disse prøvede under de forandrede klimatiske Forhold, er fremdeles blevet fortsat, og paa denne Maade er der allerede nu vundet meget interessante Resultater. I samme Øiemed er der til flere Steder sendt Frø baade af Træer, Buske og Prydplanter.

Med Christiania Handelsgartnere er der foretaget flere Bytninger, hvortil der som Vederlag fra den botaniske Have altid er givet hvad der for Tiden kunde undværes fra Træskolen, som staar under Directeurens umiddelbare Ledelse.

Nogle overflødige Veie, som tidligere ofte maatte renses, ere fyldte, dels er dette Arbeide paa andre Steder paabegyndt. Samtlige indenlandske Skov- og Fjeldplanter ere forsynede med nye Etiketter. Det samme er Tilfældet i det linneiske System og i det naturlige er der hermed gjort en Begyndelse. Baade Malning og Skrift er udført paa en anden Maade end de tidligere brugte, og der er Grund til at tro, at Etiketterne nu ville holde sig læselige i længere Tid end før har været Tilfældet.

Den botaniske Have og Herbarierne have, som i forrige Aarsberetning for 1871 Pag. 52 meddelt, været inspicerede af Professor Dr. C. Boeck og Rasch.

14. Den zoologiske Samling.

Angaaende denne har den ene af Samlingens Bestyrere, Professor Esmark, afgivet følgende Indberetning:

I de 6 Timer ugentlig, som Samlingen har været tilgjængelig for

Publikum, har Prof. Esmark stedse været tilstede og meddelt de Besøgende de forønskede Oplysninger. Da disse, som gave en Fremstilling af forskjellige Dyre-Forhold i Naturen efter Professorens Forklaring bleve modtagne med megen Opmærksomhed og Taknemmelighed, tror Professoren derved ikke alene at have vakt en mere almindelig Interesse for Zoologien, men ogsaa at have udryddet den Overtro, som klæber ved enkelte Dyr. I hele Aarets Løb, Ferierne ikke undtagne, har Professoren i Regelen arbeidet 8 Timer daglig paa Musæet med at bestemme og ordne ikke alene de under hans Reise i Nordamerika i 1870—71 indsamlede Reptilier og Batrachier, men ogsaa et stort Antal andre til disse Klasser henhørende og fra andre Verdensdele i Professorens Fraværelse indsamlede Arter. Dette Arbeide har paa Grund af Mangel paa gode og fuldstændige literære Hjælpekilder været meget vanskeligt og overanstrængende, og har derfor medtaget en forholdsvis lang Tid. Endelig har han daglig veiledet Præparanterne under deres Udstopningsarbeider samt bestemt og indordnet alle de af dem udstoppede Pattedyr, Fugle og Krybdyr.

Candidat R. Collett har under Samlingens anden Bestyrers Professor Raschs Tjenestefrihed og efter en med ham truffet privat Overenskomst i Aarets Løb — med Undtagelse af Maanederne Mai, Juni og Juli som han tilbragte paa Reiser i videnskabeligt Øiemed — paa forskjellige Maader assisteret Professor Esmark ved Samlingens Ordning. Saaledes har han omskrevet en Del af Prof. Dr. Sars's Catalog over den af ham i sin Tid til Universitetet afhændede Samling, hvilken Catalog ved Brug var bleven noget udslidt. Sars's Samling af tørrede inden- og udenlandske Invertebrater, der ved Professorens Forelæsninger vare komne i stor Uorden, har Collett igjen bragt i Orden overensstemmende med Catalogen. En Samling af indenlandske lavere Dyr har han opstillet i Spiritus; indordnet i Insektskabene forskjellige smaa i Kasser opbevarede Insekter; sammenlagt i 112 Skuffer mindre Samlinger af udenlandske Conchylier; endelig har han udlagt typiske Arter af Krustaceer, Mollusker, Echinodermer, Koraller og Svampe.

De tvende Præparanter have været meget lærvillige og virksomme, saa at der i Aaret er udstoppet 23 Pattedyr, 263 Fugle samt 3 Krybdyr. De have tilseet Samlingen af Spirituosa og paafyldt den manglende Spiritus, samt gaaet Bestyreren tilhaande ved Opstillingen af senere tilkomne Arter.

Angaaende Samlingens Forøgelse, da er der paa Grund af dens ringe Annuum indkjøbt kun indenlandske Dyr; den er derimod betydelig tilaget ved en Mængde indsendte Gaver, hvoraf Professoren har nævnt som de væsentligste og interessanteste: Echinodermer og Conchylier fra Øen Maldon; Consul Krebs en Samling af 225 Arter Conchylier fra Vestindien; Apotheker Ekeberg i Gotheborg en Samling af 150 Coleoptere fra Australien; Handelsmand Buch i Øxfjord, Finmarken, flere Arter Fiske, Echinodermer og Zoophyter; Missions-Præst L.

Dahle en Fisk og høist interessant Samling af Reptilier, Batrachier, Fisk, Insecter, Myriopoden, Arachnider, Krustacer og Mollusker; endelig har Fru Dybdal skjænket en udmærket smuk Samling, bestaaende af 40 Koraller og nogle Conchylier fra Sydhavet.

Med Hensyn til Samlingens Afbenyttelse har Prof. Esmark meddelt, at Samlingen i Læseværelset, som har staaet aaben fra Kl. 9 Morgen til Kl. 8 Aften, har været meget benyttet af de Studerende, og at Hovedsamlingen, som hik været aaben 8 Dage i Ugen (Søndag, Mandag og Fredag) fra Kl. 12–2, har været talrigere besøgt end i de foregaaende Aar og det især af udenbys Boende, hvoriblandt en Mængde Svenske og Udlændinge; dette formodentlig som en Følge af den lettere Kommunication paa Jernbaner og Dampskibe. Et Par udenlandske Naturforskere have mere specielt benyttet Samlingen, ligesom den ogsaa har været besøgt af flere udenlandske Professorer i Zoologi.

Ligesom Professoren tidligere i sine Indberetninger til Kollegiet har gjort opmærksom paa, at der snart ikke længere findes Rum til Opstilling af Naturalier, saaledes har han denne Gang „paa det mest indtrængende anholdt om, at der snarest muligt drages Omsorg for at tilveiebringe et større Rum ved Tilbygning. Galleriet har næsten det hele Aar været afspærret for Publicum, da det maa benyttes som Magazin. Hvis der ikke snart tages Forholdsregler i den Retning, vil det ene Rum efter det andet blive spærret og endelig utilgjængeligt for Publikum."

Af de 40 Spd., der i 1872 bevilgedes af det Hjelmstierne-Rosenkronske Legat til Excursioner med de Studerende, blev af Professor Esmark kun benyttet 12¼ Spd.

15. Den anatomiske Samling.

I 1872 ere 9 Præparater blevne tilføiede Samlingen, saaat det samlede Antal Præparater udgjorde ved Aarets Udgang 1487. Derhos ere 7 nye Præparater blevne indsatte i Samlingen istedetfor ligesaa mange kasserede.

Anatomikammerets Bibliothek er ikke blevet forøget. Fortsættelsen af 2 anatomiske Værker, hvorpaa er subscriberet, har Boghandleren ikke skaffet tilveie i dette Aar. Ved Aarets Ende eiede Bibliotheket 454 Værker og Plancher.

16. Den pathologisk-anatomiske Samling

er i Aarets Løb forøget med en Del Bøger og 40 Præparater.

17. Samlingen af zootomiske Præparater.

Tilvæxten har været fra Catalogens No. 5014 til No. 5126, nemlig:

Skeletter af	Mammalia	4
—	» Aves	47
—	» Reptilia	1
—	» Pisces	8
Cranier	» Mammalia	5
—	» Aves	4
—	» Reptilia	5
—	» Pisces	3
Andre osteologiske Præparater		15
Præparater af Aandedrætsorganerne		6
—	» Digestionsorganerne	18
—	Nervesystemet og Sandseorg.	4
—	Fosterlamninger og Udviklinger	7
Diverse Præparater		12
		104 Nummere.

18. Samlingen af physiologiske Apparater

er bleven forøget med et Apparat for Undersøgelse af Gaser i de dyriske Vædsker, og nogle Kautschukrør for Paavikning af Vædskebølger i elastiske Rør.

19. Samlingen af pharmakologiske Præparater,

har i Aarets Løb ingen Forøgelse modtaget og udgjorde saaledes 3,588 Nummere. Den mindre Instructionssamling, der blev anlagt i forrige Aar er bleven completteret og har været meget flittig afbenyttet af de Studerende. Den i forrige Aarsberetning omhandlede Samling af brasilianske Drogier fra Generalconsul Åkerblom savner Plads til at opstilles. Samlingen har egentlig intet Locale hvor disse Sager hensigtsmæssig kunne ordnes. Den lille Bogsamling, der væsentlig omfatter pharmacologiske og pharmacognostiske Værker, er i Aarets Løb supplerede og har jevnlig været benyttet af de pharmaceutiske Studerende.

20. Samlingen af chirurgiske Instrumenter og Apparater

er i 1872 forøget med et Nummer og udgjør 1412 Nummere. Bogsamlingen er forøget med 5 Nummere og udgjør 130 Nummere.

21. Samlingen af obstetriciske Instrumenter og Bandager

er i Aarets Løb forøget med 1 Nummer og nogle Bøger, og udgjør nu 259 Nummere.

22. Den archæologiske Samling

har i Løbet af 1872 ikke faaet nogen Tilvæxt. Derimod har man fra Consul Spiegelthal i Smyrna faaet Tilsagn om en særdeles værdifuld og betydelig Samling af antike Skulpturarbeider.

Sjette Capitel.

Om Universitetets Stipendier og Legater.

Hs. Maj. Kongens Stipendier og Prismedailler.

Den af Hs. Maj. Kongen skjænkede Sum af 300 Spd. aarlig til Stipendier for værdige og trængende Studerende fordeltes som sædvanlig i October Maaned i 7 Portioner, 4 paa 48 og 3 paa 36 Spd.

Det af Hs. Maj. Kongen som Kronprinds skjænkede Stipendium af 150 Spd. aarlig, dels til Understøttelse af værdige og trængende Studerende, dels til Prismedailler, er i det første Øiemed uddelt 120 Spd., fordelt i 8 Portioner paa 15 Spd. hver.

De Kongelige Pris-Medailler bleve ikke meddelte i 1872, da ingen Besvarelser af de medsatte Opgaver vare indkomne.

Det af Hs. Majestæt Kongen skjænkede Reisestipendium er i 1872 tildelt Cand. philos. Nordahl Rolfsen med 150 Spd. for under et Ophold ved Kjøbenhavns Universitet at studere Historie.

Legatet Prinds Gustavs Minde.

Overensstemmende med Fundatsen for dette Legat af 5te Mai 1853 blev Renterne den 18de Juni 1872 tildelt Stud. jur. C. L. M. Finstad med 75 Spd. for Aaret fra 18de Juli 1872 til 18de Juli 1873.

Det Skjelderupske Legat

blev for Aaret 1ste October 1872 til 1ste October 1873 tildelt Stud. med O. C. S. Haslund med 30 Spd.

Den Skjelderupske Guldmedaille blev i 1871 ikke uddelt, da ingen Besvarelse af den fremsatte Prisopgave var indleveret.

Det Werelske Legat

er i begge Halvaar, overensstemmende med det Fundats af 16de Juli 1859, af det theologiske Facultet uddelt i April og October, hver Gang til 4 theologiske Studerende med 25 Spd. til hver.

Universitetets almindelige Stipendier og Legater

uddeltes i 1872 som sædvanlig til værdige og trængende Studerende. Beløbet udgjorde 2,010 Spd. 35 ß, der i 2de halvaarlige Terminer blev fordelt med 63 Portioner paa 46 Studerende. Legaterne „Professor og Rector Arentz's Minde," det „Henrichsenske Legat" og det „Knudsonske Legat" uddeltes paa de fundatsmæssige Dage, respektive den 28 September, den 25de October og den 14de December.

Det grevelige Hjelmstjerne-Rosenkroneske Legat.

blev af Collegiet under 16 Marts 1872 uddelt til:

1. Kjerulf, Professor Dr., ... 100 Spd.
   til geologiske og mineralogiske Excursioner med de Studerende.
2. Schübeler, Professor Dr., ... 75 —
   til botaniske Excursioner med de Studerende.
3. Esmark, Professor, ... 40 —
   til zoologiske Excursioner med de Studerende.
4. Bugge, F. W., Professor, ... 300 —
   til en videnskabelig Reise i Tydskland paa c. 6 Maaneder.
5. Müller, J. W., Univ. Stip., Cand. med., ... 150 —
   til en 2½ Maaneds Reise i Tydskland for at anstille Undersøgelser om Muskernes og Kjernesubstantsernes physiologiske Kemi.
6. Guldberg, C. M., Professor . . . . . 100 —
   til en videnskabelig Reise i Udlandet, fornemmelig for at studere Undervisningsmateriellet for Maskinlærens Vedkommende.

Stipendier til videnskabelige Reiser i Fædrelandet.

Af den til videnskabelige Reiser i Fædrelandet af Storthinget bevilgede Sum 600 Spd. aarlig, tildeltes ved Kgl. Resolution af 14 Mai 1872:

1. Sexe, Professor, ... 70 Spd.
   for at gjøre en Reise til Folgefon.
2. Daae, Universitetsbibliothekar, ... 90 —
   for under en Reise i indeværende Sommer at samle historiske Folkesagn.
3. Bang, A. C., Personel Kapellan . . . . . 150 —
   til en Reise i forskjellige Dele af Landet for at samle Materiale til en kirkehistorisk Monografi over H. N. Hauge og hans Samtid.
4. Bendixen, Adjunkt ved Christianssunds offentlige Skole . 60 —
   for under en Reise i indeværende Sommer at fortsætte og afslutte sine archæologiske Undersøgelser i Romsdalen og Nordmøre.
5. Arnesen, Adjunkt ved Frederikshalds offentlige Skole . 60 —
   for i Feriemaaneden at fortsætte sine Undersøgelser af Helleristninger i Smaalenene.
6. Schjetz, Osc. Emil, Candidatus realium . . . . . 70 —
   for at fortsætte sine geologiske Undersøgelser af Egnene om Fæmundselven.
7. Janson, Kristoffer, Candidatus theologiæ . . . . . 100 —
   som Bidrag til en Studiereise i Throndhjems Stift samt Nordland og Finmarken.

Det Rathkeſke Legats Renter.

uddeltes under 16de Marts 1872 af det academiſke Collegium til:

1. Siebke, Conſervator, Cand. med., ... 60 Spd.
   for at anſtille entomologiſke Underſøgelser i en Del af Chriſtiania Stift.
2. Helland, Amanuenſis, Cand. min., ... 100 —
   for at fortſætte ſine Studier af den geologiſke Forekomſt af Kiisleſtederne i det Trondhjemſke Skiferfelt.
3. Collett, R., Cand. philos., ... 80 —
   ſom Bidrag til en zoologiſk Reiſe til Jæderen og tilgrændſende Kyſt.

Adjunkt-Stipendier.

Af de i Overensſtemmelſe med Univerſitetsfundatſens § 48 til yngre Videnſkabsmænds fortſatte Ophold ved Univerſitetet af Storthinget bevilgede Midler var for 1872 ved Beſluttning af 23de Decbr. 1871 tilſtaaet:

1.	Cand. med. Jonas Axel Boeck (Stip. fra 1864) i Zoologi og Phyſiologi	300	Spd. aarlig.
2.	Cand. mag. Jan Chriſtian Johanſſen (St. fra 1867) i latinſk Philologi	300	— —
3.	Cand. theol. F. Peterſen (St. fra 1868) i Theologi	240	— —
4.	Cand. mag. Jens Daniel Carolus Lieblein (St. fra 1868) i Ægyptologi	240	— —
5.	Cand. mag. Johan Frederik Breda Storm (Stip. fra 1869) i de romanſke Sprog	240	— —
6.	Cand. philos. G. O. Sars (St. fra 1870) i Zoologi	240	— —
7.	Cand. philos. Johan Ernſt Welhaven Sars (St. fra 1870) i Hiſtorie	240	— —
8.	Cand. med. J. W. Müller (St. f. 1870) i Phyſiologi	240	— —
9.	Cand. jur. Olaf Skavlan (fra 1ſte Jan. 1871) i Literaturhiſtorie, iſær Nordens	200	— —
10.	Cand. real. M. S. Lie (f. 1ſte Jan. 1871) i Mathematik	200	— —

Paa Grund af den indtraadte Forandring i Budgetterminerne antog Collegiet det henſigtsmæsſigt, at diſſe Stipendier for Eftertiden uddeles for Budget-Aaret; det tilſtod derfor af det for Aaret 1ſte Juli 1872 til 30te Juni 1873 bevilgede Beløb, 2250 Spd., de 8 førſtnævnte Stipendiater for ſamme Tidsrum de ſamme Beløb ſom tidligere, og Cand. jur. Skavlan 210 Spd. Ved Stipendiat Lies Udnævnelſe til extraordinær Profeſſor bortfaldt det ham tilſtaaede Stipendium.

Det Munchſke Legat

blev ved Collegiet Beſluttning af 10de Februar 1872 tildelt Cand. mag. Guſtav Storm med 120 Spd.

Ved Høieſte Reſolution af 18de October 1872 er det maadigſt beſtemt:

„I. At der, uden Gebyrs Erlæggelſe meddeles naadigſt Confirmation paa de efternævnte af Baroneſſe Caſpara v. Rachnitz ved Teſtamente

af 29de September 1871 oprettede 2de Legater til Minde om hendes afdøde Fader, Overlærer U. V. Mallen:

1) til Understøttelse for trængende og værdige Studerende ved det norske Universitet;

2) til Bedste for trængende Enker af Embedsclassen med uforsørgede Børn samt til trængende ugifte ældre Døtre efter Embedsmænd;

II. at begge Legater med Hensyn til Regnskabsvæsen m. V. stilles under den for lignende Stiftelser sædvanlige Control, og at, som Følge deraf Regnskabet for det førstnævnte Legat undergives Revision og Decision i Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet."

Ved Høieste Resolution af 13de December 1872 er det bestemt: „At der uden Gebyrs Erlæggelse meddeles naadigst Confirmation paa det den 16de November dette Aar udfærdigede Udkast til Bestemmelser for Professor Dr. Caspari's Legat for trængende theologiske Studerende ved det norske Universitet."

Sygestipendier

udbetaltes i Aarets Løb til 7 Studerende med 202 Spd. 84 ß.

Almanakken.

I den med Bogtrykkerne Fabritius og Malling under 12te December 1871 oprettede Contrakt, hvorved Collegiet overdrog dem Forlagsretten til den almindelige Almanak for 1874, 1875 og 1876 samt til den nautiske Almanak for 1876, 1877 og 1878 for en aarlig Afgift for hvert af de 3 Aar 1874, 1875 og 1876 af 8500 Spd. blev — foruden de ved Almanakcontracterne sædvanlige Vilkaar — tillige opstillet den Betingelse, at Forlæggerne, om Universitetet maatte forlange det, skulde være forpligtede til at udvide den almindelige og den statistiske Udgave af Almanakken med indtil 8 Blade. I Anledning heraf opfordrede Collegiet under 13de December 1871 Professorerne Fearnley, Rygh, Brandt, Nissen og Winge til at træde sammen til en Committe for at afgive Forslag om, hvorvidt og i Tilfælde hvorledes bemeldte 8 Blade paa hensigtsmæssigste Maade burde benyttes til almennyttigt Indhold. Den saaledes nedsatte Committe har derefter under 19de Januar 1872 til Collegiet afgivet en Betænkning angaaende Sagen, hvori i det Væsentlige er anført Følgende:

Committeen har ikke været i Tvivl om, at en Udvidelse af Almanakken, benyttet paa en heldig Maade, vil kunne stifte adskilligt Gavn, og den har derfor, bemærker den, kun beskjæftiget sig med Spørgsmaalet om Beskaffenheden, Tilveiebringelsen og Redactionen af Almanaktillægget. At kun saadanne Artikler optages, som udelukkende meddele paalidelige Ting, uomtvistelige Sandheder og Lærdomme uden Spor af nogensomhelst polemisk eller particulær Tendents — være sig i politisk, social eller videnska-

belig Henseende, — maa efter Committeens Anskuelse opstilles som en Fordring, der ikke taaler det ringeste Afslag. Saaledes synes f. Ex. Afhandlinger i Regelen at maatte udelukkes, forsaavidt nemlig Forfatterne derigjennem søge Udbredelse for Meninger og Anskuelser, der ikke ere almindelig anerkjendte. Som egnet til Optagelse ved Siden af de statistiske Opgaver har Committeen nævnt følgende Emner:

astronomiske Meddelelser, derunder Forklaring af Kalenderen og Oplysninger om den gamle norske Kalender, Primstaven m. m.

Notitser og Meddelelser af økonomisk, teknisk og naturvidenskabeligt Indhold med særligt Hensyn til Landets Næringsveie og Beskaffenhed,

historiske og kronologiske Notitser, Kongerækker m. m.

geografiske Meddelelser, interessante Opdagelser;

Oplysninger om Kirkeaaret og dets Fester;

meteorologiske Meddelelser:

officielle Kundgjørelser.

Visse Artikler antages at kunne og burde — i Lighed med de officielt meddelte Markedsfortegnelser og Fredningsbestemmelser — erhverves gjennem Regjeringens Departementer. En Henvendelse til Selskabet for Norges Vel, til Directøren for Aas Landbrugsskole, kunde ogsaa til enkelte af de i praktisk Bedrift offentlig ansatte Functionærer, vil formentlig ogsaa være hensigtsmæssig. Forat man imidlertid altid kan være sikker paa at have tilstrækkeligt Materiale til et godt Udvalg, har Committeen anbefalet den i Forslag bragte Udvei at fastsætte som Præmie et høit Honorar for hvad der optages, og tror den, at dette bør beregnes til 10 Spd. for hver fyldt Side (Petit eller Nonpareille). Foruden de astronomiske Stykker, der leveres af Almanakkens Forfattere, ville formentlig ogsaa de officielle Opgaver blive at undtage herfra. De øvrige Bidrag bør inden Udgangen af det Aar, der gaar forud for Trykningen, være indsendte til Secretariatet, hvor de opbevares under Forfatternes Segl, indtil der bliver Spørgsmaal om dem. Til at besørge Almanaktillæggets Redaction har Comiteen tænkt sig oprettet en Redactionscommitte bestaaende af to ved hvert Aars Slutning af Collegiet valgte Medlemmer og Almanakkens Forfatter, ligesom den har antaget, at en Instrux bør udfærdiges, der blandt Andet paalægger Committeen at supplere sig med saadanne Kræfter, som den selv finder nødvendige til en omhyggelig og sagkyndig Bedømmelse af og Udvalg blandt de indkomne Bidrag. Committeen har troet, at man paa den Maade vil have al ønskelig Garanti for en forsvarlig Redaction. I Henhold hertil har Committeen foreslaaet:

1. at Collegiet henvender sig til Regjeringens Departementer om saadanne korte officielle Kundgjørelser og Meddelelser, som vedkommende Departement maatte ønske indtaget i Almanakken:

2. at Collegiet paa lignende Maade henvender sig til Selskabet for Norges Vel, til Directionen for Aas Landbrugsskole m. fl.;
3. at Collegiet fastsætter et Honorar for de i Almanakstillægget optagne Artikler, beregnet efter 10 Spd. for hver fyldt Side;
4. at Collegiet opretter en Redactionscommitte for Almanakkens Tillæg og udfærdiger en Instrux for denne.

Efter Modtagelsen af Committeens Betænkning tilskrev Collegiet under 30te Januar 1872 Professor Fearnley som følger:

„Collegiet billiger Comiteens Indstilling, idet man særlig lægger Vegt paa, at de optagne Artikler „alene komme til at meddele paalidelige Ting, nemtviskelige Sandheder og Lærdomme uden Spor af nogensomhelst polemisk eller particulær Tendents — være sig i politisk, social eller videnskabelig Henseende." Dog finder man, at Honoraret bør bestemmes til 5 Spd. pr. Side, og anser det i alle Fald for det første Aar ikke fornødent, at der tilforordnes Almanakkens Forfatter nogen særskilt Redactionscommitte, idet man forudsætter, at han ved privat Henvendelse vil have Adgang til at skaffe sig den Bistand ved Valget mellem de indkomne Artikler, som han maatte finde at tilkrænge".

Universitetsprogrammer.

Som Universitetsprogrammer ere i Aarets Løb udkomne:

1. On the rise of land in Scandinavia by S. A. Sexe.

2. On some remarkable forms of animal life from the great deeps of the Norwegian coast. I. Partly from posthumous manuscripts of the late Professor Dr. Michael Sars by George Ossian Sars. With 6 copper plates.

Af de øvrige Programmer, der i Lectionscatalogerne ere anmeldte, ere flere under Pressen.

Paa Foreskilling fra Universitetets-Stipendiat Lieblein anbefalede Collegiet til det Kongelige Kirke-Departement Indkjøbet af hieroglyfiske Typer for et Beløb af 100 Spd., til hvilken Anskaffelse der var aabnet Universitetet Adgang af det Kongelige Prøussiske Videnskabsakademi i Berlin efter Foreskilling fra Professor Lepsius. Et Sæt koptiske Typer var allerede tidligere for et Beløb af 10 Spd. anskaffet til Brug for Cand. Lieblein.

Foranlediget af en Meddelelse fra Prof. Unger tilskrev Collegiet under 26de Februar 1872 Legationen i London paa følgende Maade:

„Af „the Athenæum" for 27de Januar 1872 har det akademiske Collegium bragt i Erfaring, at der paa Anbefaling af the master of the Rolls paatænkes en Udgave for the Roll's series af „den islandske Saga om Thomas Becket".

Collegiet har i denne Anledning fundet at burde henlede the right honorable master of the Rolls' Opmærksomhed paa, at det nævnte norsk-

islandske Oldskrift allerede er udgivet i Trykken af det Kongelige Norske Universitet i Aaret 1869 under Titel „Thomas Saga Erkibiskups. „Fortælling om Thomas Becket, Erkebiskop af Canterbury. To Bearbei„delser og Fragmenter af en tredie. Efter gamle Haandskrifter udgiven „af C. R. Unger". En ny Udgave af Skriftet vil ikke kunne iverksættes uden helt eller for den væsentligste Del at optage i sig denne Universitetets Udgave, der er den eneste, som hidtil existerer, og hvor Blad for Blad af de gamle Haandskrifter første Gang er bogstavret aftrykte.

Det Kongelige Norske Universitet drager ikke i Tvivl, at the master of the Rolls er fuldkommen ubekjendt med dette Forhold, og det holder sig overflødigt om, at man ved et fra de offentlige Autoriteter i England udgaaende literært Foretagende umulig kan have villet tilegne sig og fortrænge et tidligere Arbeide, der er udført ved et andet Lands Videnskabsmænd.

Det Kongelige Norske Universitet har ligesaalidt som Skriftets Udgiver, Professor Unger, tilsigtet nogen pekuniær Fordel ved Udgivelsen af det nævnte Oldskrift. Det er udgivet som Program fra Universitetet alene i Videnskabens Interesse. Udgiveren har ikke modtaget nogetsomhelst Honorar for sit Arbeide og Universitetet søger ikke engang gjennem Salg af Exemplarer sine Udgivelses-Omkostninger dækkede, men anvender hele Oplaget til gratis Uddeling til Videnskabsmænd og lærde Institutioner hjemme og i Udlandet; i England er en stor Del Exemplarer paa denne Maade uddelte.

Om Rigtigheden af de her meddelte Oplysninger vil Mr. Guðbrandr Vigfusson, Clarendon Press, Oxford, Udgiveren af afd. Mr. Cleasby's islandske Lexikon, ifald det maatte ønskes, kunne give nærmere Oplysninger.

Det akademiske Collegium udbeder sig Indholdet af nærværende Skrivelse gjennem det Kgl. Gesandtskabs gunstige Medvirkning bragt til the right honorable master of the Rolls' Kundskab, idet man tillader sig at vedlægge et Exemplar af Universitetets her omtalte Udgave."

Under 29de Marts næstefter modtog Collegiet gjennem Legationen en Forklaring fra the master of the Rolls, hvori udvikles, at den tilsigtede nye Udgave i Virkeligheden vil blive et nyt og fra Universitetets Udgave af Sagaen forskjelligt Værk.

Til Afbenyttelse ved Udgivelsen af Herredagsforhandlingerne i 1578 modtog Universitetet, gjennem den svensk-norske Legation i Kjøbenhavn, udlaant den i det Kgl. Danske Geheimearchiv opbevarede Dombog for bemeldte Herredage.

Høitideligheder.

Efter Indbydelse lod Universitetet sig repræsentere ved Norges Tusindaars-Fest paa Haugesund den 18de Juli af Collegiets Formand Prof. Brandt;

Prof. Rygh, som var den anden af Universitetets Delegerede, blev ved Sygdom forhindret fra at møde. I Forbindelse med den omhandlede Fest lod Universitetet præge en Medaille til Minde om Rigets 1000 aarige Jubilæum. Medaillen, hvortil Storthinget havde bevilget 700 Spd., blev modelleret af Billedhugger Middelthun og udført i Kjøbenhavn af Dhrr. Conradsen og Christesen.

Til det belgiske Videnskabsselskabs 100 aarige Jubilæum, der feiredes i Brysel den 28—29de Mai, sendte Universitetet efter Opfordring som sin Repræsentant Professor Mohn.

Ligeledes bivaanedes efter Indbydelse Münchener-Universitetets 400 aarige Jubelfest 31te Juli — 3die August af Collegiets Formand Prof. Brandt som Universitetets Repræsentant.

I Anledning af Professor Dr. Caspari's 25-aarige Jubilæum foranstaltede de theologiske Studerende en Festlighed den 12te October, ligesom der samledes et Stipendium af omtrent 800 Spd., der overleveredes paa Festdagen, for at sætte Professoren istand til at foretage en Reise til det Hellige Land. Professor Caspari forandrede imidlertid med Vedkommendes Samtykke denne Gave til et Legat til Understøttelse for trængende theologiske Studerende ved det Norske Universitet, hvilket Legat under 18de December næstefter meddeltes Kgl. Confirmation under Navn af „Professor Dr. Caspari's Legat."

Prof. Dr. Holmboes 50-aarige Embedsjubilæum den 1ste November høitideligholdtes ved, at Universitetets Lærere og Embedsmænd in corpore komplimenterede Professoren i hans Hjem, — ligesom Hans Majestæt Kongen hædrede Jubilaren med St. Olafs Ordenens Storkors.

Ved Hans Majestæt Kong Carls Biisættelse i Stockholm den 9de October mødte ifølge naadigst Indbydelse Professor Dr. Holmboe som Repræsentant for det norske Universitet, og overbragte ved samme Leilighed Universitetets underdanigste Adresse til Hs. Majestæt, vor nuregjerende Konge. — Universitetets Sorgefest for Hans Majestæt Kong Carl afholdtes den 19de November og blev overværet af Hs. Majestæt Kongen. Cantaten, der var forfattet af Sognepræst Jørgen Moe, blev sat i Musik af Organist Lindemann. Talen afholdtes af Prof. Nissen.

Af Universitetets Lærere dekoreredes i 1872 Prof. Christie som Commandør af Danebrog, Prof. Guldberg som Ridder af Danebrog og Prof. Mohn som Ridder af den belgiske Leopoldsorden.

Doctorpromotion.

Under 23de December indsendte Universitets-Stipendiat, Cand. jur. O. Skavlan sin for den philosophiske Doctorgrad forfattede Afhandling om Holberg som Comedieforfatter. Afhandlingen blev oversendt det hist. philosophiske Facultet til Bedømmelse.

Reiseberetninger.

Af ældre Reiseberetninger ere indkomne følgende: Cand. Robert Collett (1871), Prof. Baage (1866), Cand. mag. Hambro (1871), Prof. Monrad (1871), Cand. theol. Tobias Olsen (1870), Cand. mag. B. Schmidt (1869), Stud. real. Brøgger og Stud. theol. Jensen (1871), Cand. jur. S. Arctander, (1871), Cand. theol. Kristoffer Janson (1872), Seminariebestyrer Cand. theol. Jensen (Hvideseid) (1871), Prof. Guldberg (1872), Cand. real. Oscar Schjøth (1871), Cand. theol. Bliz (1871), Prof. Sexe (1871), Adjunct Arnesen (1872), Adjunct Vendixen (1872), Capellan Bang (1872).

Syvende Capitel.

Om Universitetets økonomiske Forfatning.

Med Hensyn hertil skal Collegiet tillade sig at henvise til medfølgende af Universitetets Overstyr meddelte Generalextrakt af Regnskabet over Universitetets Indtægter og Udgifter for 1872, samt Oversigt over de videnskabelige Samlingers Status den 31te December 1872.

Tøien Gaard.

Af Tøien Gaard er der i Aaret 1872 afhændet 6 Tomter til en samlet Kjøbesum af 1788 Spd. 39 ß nemlig:

Kjøber.	Tomtens Størrelse.	Pris.	Kjøbesummens Beløb.
Smed Jens Andersen . . .	181½ □ Al.	30 ß pr. □ Al.	45 Spd. 45 ß.
Do. . . .	548 — „	36 „ —„—	164 — 48 „
Slagter Andresen	3286 — „	36 „ —„—	985 — 96 „
Lakerer Borch	551 — „	30 „ —„—	137 — 90 „
Snedkerne Strøm & Wold .	900 — „	30 „ —„—	225 — „ „
Tømmermand Christiansen .	900 — „	30 „ —„—	225 — „ „

I det Hele er der siden Salget af Tomter paa den Del af Tøien, der er henlagt under Christiania By, begyndte, afhændet 20 Tomter til en samlet Kjøbesum af 11,499 Spd. 3 ß, for hvilket Beløb der er udstedt Obligationer, lydende paa Afbetaling med 1½ % hvert Halvaar og rentebærende med 5 %. Til 31te December 1872 var der forfaldet Afdrag til et Beløb af 2503 Spd. 48 ß, hvoraf var indbetalt 2175 Spd. 85 ß og Restancer 327 Spd. 83 ß. Det indbetalte Capitalfondet tilhørende Beløb udestod ved den nævnte Termin saaledes:

1.	i en Pantobligation . . .	1,500 Spd. „ ß.
2.	i Christiania Sparebank .	619 — 59 „
og 3.	i Kasse	56 — 26 „
		2,175 Spd. 85 ß.

Det ved Salget dannede Rentefond havde den 31te December 1872 en Beholdning af 2858 Spd. 90 ß, nemlig:

1.	indestaaende i Christiania Sparebank	2,144 Spd.	81	ß.
2.	Restancer	632 —	95½	„
3.	Godtgjørelse til forskjellige Løkkebrugere for solgte Tomter	67 —	41	„
4.	I Kasse	13 —	112½	„
		2,858 Spd.	90	ß.

For yderligere at befordre Afhændelsen af Tomter, indledede Kollegiet Forhandlinger med Kristiania Magistrat om Oparbeidelse af den over Tøiens Grund mellem Lakkegaden og Tøiengaden regulerede nye Gade, Urtegaden, hvilket Anlæg Magistraten havde erklæret at ville opføre paa sit Budgetforslag for 1873, naar Universitetet vilde tilskyde 700 Spd. Ved Kgl. Resol. af 8de Octbr. blev det tilladt Kollegiet at give Tilsagn om et saadant Bidrag, hvorefter Magistraten foreslog Urtegadens Oparbeidelse udført i indeværende Aar. Formandskabet fandt imidlertid, at Gadens Oparbeidelse i en noget større Udstrækning end paatænkt vilde være ønskelig, og forlangte i denne Hensigt Universitetets Bidrag forhøiet til 900 Spd. Da Kollegiet ikke fandt at kunne indvilge i denne Forhøielse, blev Anlægget af Kommunebestyrelsen afslaaet.

Følgende Professorer havde Løkker ved Udgangen af 1872: Dr. C. A. Holmboe, Dr. C. Boeck, Dr. Aubert, Dr. Faye, Monrad, Rasch, Dr. Caspari, Johnson, Dr. Voss, Dr. Unger, Dr. Aschehoug, Esmark, Nissen, Dr. Kierulf, Christie og Dr. Daa; Professor Münster har Løkken „Bellevue" og Professor Fearnley Observatoriets Jordvei.

Forpagtningsindtægten af disse Løkker udgjør i Regelen for vedkommende Professorer omtrent 150 Spd. aarlig, et Beløb, der dog i den senere Tid synes noget at ville stige. Forøvrigt bemærkes, at Indehaverne af de Løkker, der ere bebyggede, have at svare Afdrag og Renter af de til Bebyggelse i sin Tid af Universitetskassen bevilgede Laan, ligefom alle Løkkebrugere uden Forskjel maa deltage pro rata i Udredelsen af de Tøien Gaard paahvilende Skatter og Onera, hvilke hvert Aar af Qvæstor reparteres og tages til Indtægt i Universitets-Regnskabet.

Christiania, i det akad. Collegium, den 21de Mai 1873.

Fr. Brandt, R. Tønder Nissen. Lochmann. O. Rygh. Dr. O. J. Broch.

C. Holst,
Univ. Secretair.

Oversigt

over Universitetskassens Indtægter og Udgifter i Aaret 1872.

Indtægt.			Beløb. Spd.	Beløb. §
1. Beholdning den 31te December 1871:				
a. i Statsobligationer . .	Spd. 51,210.	„		
b. i Pantobligationer . .	— 21,694.	60½.		
c. Restancer:				
1. Kornbidrag	Spd. 1028.	17½.		
2. Kongetiende	— 1680.	101.		
3. Forpagtningsafgifter .	— 131.	88.		
4. Almanakforlaget . . .	— 1066.	80.		
d. Indestaaende i Kreditk. .	— 2021.	20.		
e. Indestaaende i Sparebanken.:				
1. paa Universitetets Conto	— 123.	89.		
2. — indfr. Kornbidrags —	— 165.	82.		
f. I Kasse.	— 2223.	8.		
			8,391	½
2. Statskassens Bidrag			24,000	„
3. Bidrag fra Oplysningsvæsenets Fond . . .			46,000	„
4. Studieafgift			76	100½
5. Kongetiende			1,552	20
6. Almanakforlaget			3,400	„
7. Aarlige Pengebidrag			18	96
8. Aarlige Kornbidrag			1,287	88
9. Forpagtningsafgifter			203	108
		Laterit	84,980	3

Udgift.	Beløb. Spd.	Beløb. §
1. Gager	52,935	12
2. Adjunctstipendier	2,345	„
3. Videnskabelige Reiser i Norge	600	„
4. Bibliotheket	4,784	8
5. Samlingen af nordiske Oldsager	544	„
6. Myntkabinettet	264	28
7. Den technologiske Modelsamling	280	43
8. Det astronomiske og magnetiske Observatorium	418	73½
9. Den obstetriciske Samling	44	3
10. Den pharmacologiske Samling	100	20
11. Det fysiske Kabinet	454	51
12. Den chirurgiske Instrument- og Bandage-Saml.	77	49
13. Mineralsamlingen	90	50
14. Den zoologiske Samling	589	83
15. Den zootomiske Samling	752	49
16. Den botaniske Samling	89	51
17. Det chemiske Laboratorium	1,099	27
18. Det metallurgiske Laboratorium	200	9½
19. Anatomikammeret	565	32
20. Den pathologiske Samling	116	47
21. Den ethnografiske Samling	185	111
22. Det meteorologiske Institut	1,107	69
Laterit	67,543	91

Indtægt	Beløb. Spd.	ß	Udgift.	Beløb. Spd.	ß
Transport	84,980	3	Transport	67,548	91
10. Afdrag og Renter af Universitetets Activa . .	3,268	101½	23. Samlingen af Grubekarter og Atlasser m. v. .	1	67
11. Kjendelser for Adgang til Examina	1,880	„	24. Den botaniske Have	1,289	114
12. — „ — til det kemiske Laborat.	352	„	25. Teien Gaard	452	107
13. — „ — —„— metallurg. —	9	„	26. Forskud mod Refusion	115	119
14. Indtægt paa den botaniske Haves Konto . .	30	„	27. Blandede og tilfældige Udgifter:		
15. Refunderede Skatter af Løker under Teien .	115	21	a. Lønninger	790	„
16. Husleie	450	„	b. Dagarbeide	219	86
17. Forskjellige Refusioner	157	56	c. Reparation af Bygninger og Inventarium .	1,323	78½
18. Godtgjørelse for i 1871 forbrugt Gas . . .	81	117	d. Anskaffet Inventarium	580	25
19. Indtægt paa det kemiske Laboratoriums Konto	78	86	e. Brænde	1,562	118
20. — paa Myntkabinettets Konto . . .	7	104	f. Gas, Lys og Olie	682	87
21. — paa Mineralkabinettets Konto . . .	20	48	g. Trykning og Bekjendtgjørelser	963	119
22. — paa den zoologiske Samlings Konto .	10	„	h. Renholdelse	434	80
23. — paa Teien Gaards Konto	12	„	i. Porto, Fragt og Forsendelsesudgifter . . .	157	13
24. Decisionsansvar	9	114	k. Bogbinderarbeide	100	11
25. Renter af den kontante Beholdning	69	2	l. Kontorudgifter	44	78
26. Blandede og tilfældige Indtægter	22	56	m. Sygestipendier	202	84
			n. Kjørsel	4	„
			o. Ildsteders Feining	109	98½
			p. Skatter og Afgifter	1,158	109
			q. Inspection ved Examina	500	80
			r. Godtgjørelse til Censorer ved Examen artium	666	60
Lateris	91,504	58½	s. Udgifter ved Examination og Censur af Exam.		
			Lateris	78,906	65

Indtægt.	Beløb. Spd.	ß	Udgift.			Beløb. Spd.	ß
Transport	91,504	58½	Transport			78,906	66
			artium			279	—
			t. Udgifter ved Sorgefesten den 19de November			750	68
			u. Udgifter ved Medaillen i Anledning af 1000 Aars Festen			660	37
			v. Almanakforlaget			50	—
			x. Decisionsgodtgjørelse			1	24
			y. Andre tilfældige Udgifter			988	62
			28. Beholdning den 31te December 1872:				
			a. i Statsobligationer	51,210 Spd.	— ß		
			b. i Pantobligationer	21,185	—		
			c. i Restancer:				
			1. Kornbidrag	1,119	— 84½ ß		
			2. Kongetiende	1,670	— 12		
			3. Almanakforlaget	1,133	— 40		
			d. Indestaaende i Kreditb.	4,686	— 48		
			e. Indestaaende i Sparek.:				
			1. paa Universits. Konto	127	— 68		
			2. - indfr. Kornbidr. —	212	— 36		
			f. I Kasse	968	— 119		
						9,918	42½
	91,504	58½				91,504	58½

Universitetets Quæstorat den 31te December 1872.

H. Aars.

Oversigt

over de videnskabelige Samlingers økonomiske Status den 31te December 1872.

	For Tidsrummet fra 1ste April—1ste Juli 1872 bevilget		For Aaret fra 1ste Juli 1872 til 1ste Juli 1873 bevilget		Tils.		Disponibel Beholdning den 31te Decbr. 1872.		Andre Indtægter		Summa Indtægt		Forbrugt i 1872		Disponibel Beholdning den 31te Decbr. 1872.	
	Spd.	ß.	Spd.	ß.	Spd.	ß.	Spd	ß.	Spd.	ß.	Spd	ß.	Spd.	ß	Spd.	ß.
Adjunctstipendiefondet	562	60	2,250	„	2,812	60	754	34	„	„	3,566	94	2,345	„	1,221	94
Fondet til videnskabelige Reiser i Norge	150	„	600	„	750	„	„	„	„	„	750	„	600	„	150	„
Bibliotheket	1,000	„	4,000	„	5,000	„	5,305	44	„	„	10,305	44	4,784	8	5,521	36
Det fysiske Kabinet	120	„	480	„	600	„	562	50	„	„	1,162	50	454	51	707	119
Det kemiske Laboratorium	255	„	2,020	„	2,275	„	÷ 830	117	„	96	1,444	99	1,099	27	345	72
Det metallurgiske Laboratorium	74	„	296	„	370	„	344	1	„	„	714	1	200	9½	513	111½
Samlingen af nordiske Oldsager	50	„	1,000	„	1,050	„	÷ 628	19	„	„	421	101	544	„	÷ 122	19
Myntkabinettet	100	„	400	„	500	„	38	26	7	104	546	10	264	23	281	107
Den technologiske Modelsamling	25	„	100	„	125	„	373	90	„	„	498	90	280	43	218	47
Det astronom. og magnet. Observat.	142	60	570	„	712	60	359	94½	„	„	1,072	34½	418	73½	653	81
Anatomikammeret	143	30	1,573	„	1,716	30	÷ 738	115	„	„	977	35	565	32	412	3
Den pathologiske Samling	50	„	150	„	200	„	121	69	„	„	321	69	116	47	205	22
Den zoologiske Samling	192	60	770	„	962	60	92	16½	10	„	1,064	76½	539	83	524	113½
Den zootomisk-physiologiske Samling.	176	„	704	„	880	„	270	89½	„	„	1,150	89½	752	49	398	40½
Den mineralogiske Samling	25	„	150	„	175	„	4	85	20	48	200	13	90	50	109	83
Den botaniske Samling	37	60	150	„	187	60	÷ 135	63	„	„	51	117	39	51	12	66
Den chirurg. Instrum.- og Band.-Sml.	25	„	100	„	125	„	63	66	„	„	188	66	77	49	111	17
Den obstetriciske Samling	12	60	50	„	62	60	7	14	„	„	69	74	44	3	25	71
Den pharmakologiske Samling	15	„	60	„	75	„	216	61	„	„	291	61	100	20	191	41
Den ethnografiske Samling	37	60	150	„	187	60	356	78	„	„	544	18	185	111	358	27
Samlingen af Grubekarter m. m.	15	„	„	„	15	„	397	26	„	„	412	26	1	67	410	79
Det meteorologiske Institut	225	„	1,200	„	1,425	„	÷ 701	89	„	„	723	31	1,107	69	÷ 384	38
Den botaniske Have	350	„	1,400	„	1,750	„	÷ 194	47½	„	„	1,555	72½	1,289	114	265	78½
Løien Gaard	175	„	700	„	875	„	155	56	„	„	1,030	56	452	107	577	69

Universitetets Overstyrat den 31te December 1872.

H. Aars.

Beregning

over de i 1872 udbetalte Gager.

	De Lønningsberettigede.	Beløb. Spd.	Beløb. Sk.		De Lønningsberettigede.	Beløb. Spd.	Beløb. Sk.
1.	Prof. Holmboe	1,921	80		Transport	40,215	12
2.	— Heiberg	322	70	36.	Prof. Ingstad	800	„
3.	— Chr. Boeck . .	1,500	„	37.	Extraord. Professor J. P. Broch . . .	800	„
4.	— Aubert, senior.	1,500	„				
5.	— Monrad	1,456	80	38.	— Sexe	800	„
6.	— Faye.	1,400	„	39.	— Friis	800	„
7.	— Rasch	1,400	„	40	— S. Bugge . . .	800	„
8.	— Caspari	1,700	„	41.	— Lie[1]	400	„
9.	— Johnson	1,400	„	42.	Prof. A. Munch . . .	460	„
10.	— Voss.	1,347	5	43.	— Hjortdahl[2] . .	400	„
11.	— Unger	1,300	„	44.	Secretair Holst. . . .	700	„
12.	— Aschehoug . . .	1,300	„	45.	Bibliothekar Daae . .	800	„
13.	— Münster	1,300	„	46.	Kvæstor Aars	900	„
14.	— Esmark	1,300	„	47.	Prosektor Lie	460	„
15.	— Nissen.	1,200	„	48.	Amanuens. Hjortdahl[3]	300	„
16.	— Fearnley. . . .	1,200	„	49.	— Schult	240	„
	Do. for Almanakkens			50.	— Geelmuyden . .	350	„
	Revision . . . ,	100	„	51.	— Telleffen	400	„
17.	— Kjerulf.	1,200	„	52.	— Drolsum. . . .	320	„
18.	— Christie	1,200	„	53.	— Platou[4])	170	„
19.	— Waage.	1,100	„	54.	— Telleffen og Lundh	70	„
20.	— Daa	1,100	„				
21.	— Brandt	1,100	„	55.	— Helland	170	„
22.	— Bjerknes . . .	1,056	118	56.	— Sinding	150	„
23.	— Ryan	1,030	38	57.	— Lassen (Cornelius sen)	240	„
24.	— Schübeler . . .	1,000	„				
25.	— Aubert, junior	1,000	„	58.	— Knap	50	„
26.	— Schiøtt	998	14	59.	— Petersen	50	„
27.	— Mohn	942	89	60.	Konservator Blytt . .	250	„
28.	— Winge	929	87	61.	Observator Åstrand .	200	„
29.	— Lochmann . . .	900	„	62.	Botanisk Gartner Moe	700	„
30.	— Lyng	890	27	63.	Gartnersvend Schultz .	240	„
31.	— Bang	890	27	64.	1ste Assistent ved det met. Instit., de Seue	300	„
32.	— Guldberg . . .	828	107	65.			
33.	— Nicolaysen . . .	800	„		2den Do. Salicath . .	250	„
34.	— H. W. Bugge.	800	„		3die Do. Lochen . . .	150	„
35.	— Heiberg, junior	800	„		Tilsammen	52,935	12
	Lateris	40,215	12	66.			

Universitetets Qvæstorat den 31te Decbr. 1872.

H. Aars.

---

[1]) fra 1ste Juli. [2]) fra 1ste Juli. [3]) fra 1ste Januar til 1ste Juli. [4]) fra Tiden fra 1ste Januar til 15de September 1872.

Fortegnelse

over de i 1872 forfaldne i sin Tid af Private givne og deres Eiendomme paaheftede Kornbidrag til Universitetet.

Oprindelige Givere.	Paaheftet efternævnte Eiendomme.	Bidragets aarlige Størrelse. i Korn.		i Penge for 1872.	
				Spd.	ß
Statsr. Rosenkrantz	a. Hafslund med Tilligg.	100 Tdr.	Byg.	337	60
	b. Borregaard	48 „	—	162	„
	c. Lyftad i Grue	4 „	—	14	44
	d. Hofos og Bratfos i do.	1 „	—	3	71
	e. Østre Borgen i Skieberg	2 „	—	6	90
	f. Stormoen i Solser.	7 „	—	25	17
	g. Rovildstad i Odalen	3 „	—	10	93
	h. Østmoen i do.	4 „	—	14	44
	i. Slaastad i do.	7 „	—	25	17
	h. Ottensæteren i Stange	2 „	—	7	22
	l. Vierskov med Torpet	6 „	—	21	66
	m. Gravbjerget: 1. en Deel af Gravbjerget i Hoff	4 „	—	14	44
	2. Juelsberget i do.	1 „	—	3	71
	3. Posaasen i do.	1 „	—	3	71
Generalveimester Ingier	Østre Hoelstad i Aas	1 „	Havre	2	21
	Haugland i Kraakstad	1 „	Byg	3	45
	Tallaksrud i do.	1 „	—	3	45
	Snees i Aas	4 Skpr.	—	1	82½
Biskop Bech	Store Mosseng Løkke i Oslo	1 Tdr.	—	3	45
Overinspektør Bliz	Kværner i Aker	3 „	—	10	15
Johan Grauer	Kjørbo i Aster.	1 „	—	3	45
Mogens Griseboe	Lille Rud paa Næsodden	2 Skpr.	Hav.	„	65½
Overlærer Zwilgmeyer	Børsumrud i Aas	4 Skpr.	Byg	1	82½
Major Meyer	Torderud i do.	6 „	—	2	64
	Østre Ruftad i do.	2 „	—	„	101
Foged Hoegh	Røystad i Grue	1 Tde.	Havre	2	57
Arne Ulriksen	Kongshaug i do.	6 Skpr.	Byg	4	66
		6 „	Hav.		
Poul Hansen	Nordre Berger i do.	1 Tde.	Hav.	2	57
Sorenstr. Moinichen	Onsum i Faaberg	1 Td. 6 Skr.	Byg	6	34½
Apotheker Stillesen	Holmen eller Stillehol-men i Lier	2 Tdr.	—	6	90
Peder Beylegaard	Brantenborg ved Dram-men	1 „	—	3	45
Kjøbmand Sigholdt	Østenget og Knausjordet i Skouger	2 „	Havre	4	42
Adam Hjorth	Springover i do.	1 „	Byg	3	45
Christen Holst, jr.	Trillingen i do.	1 „	Havre	2	21
Peter Falkenberg	¼ af Gaarden vestre Lind-hjem i Tjødling	1 „	Byg	3	45
		Lateris		722	24

Oprindelige Givere.	Paahvilet efternævnte Eiendomme.	Bidragets aarlige Størrelse.		
		i Korn	i Penge for 1872.	
			Spd.	ß
		Transport	722	24
Hans Falkenberg	Lamoen i Tjødling	2 Tdr. Byg	6	90
Johan D. Kelck	Bisjord i do.	2 Skpr. —	„	101½
Frk. Karen Benzen	En Part i søndre Falkum i Gjerpen	4½ „ —	1	114
Jacob W. Rasch	Kleven eller Raschenlund i Eidanger	1 Tde. Havre	2	15
Thomas Wathne	Øvre Malmaen ved Mandal	1 „ Byg	3	72
Professor Arentz	Bjørnestad i Askevold	1 Tde. Havre	2	11
Hans Welsse	Nedre Huseby i Kvædsjord	1 „ Byg	4	8
Joh. C. Hirsch	By i Stordalen	4 Skpr. —	1	95
Amt Solem	Værnæs i do.	1 Tde. —	3	70
Enkefru C. R. Lyng	Mo i Værdalen	4 Skpr. —	1	95
	Ekle i do.	4 „ Havre	1	11
Major L. D. Klüwer	Bjertnæs i do.	1 Td. 2 Sk. Byg	4	57½
	Bjerken i do.	4 Skpr. —	1	95
	Tvistvold i do.	2 „ —	„	107½
Foged C. A. Lind	Kraag i do.	4 „ —	1	95
	Lungaas i do.	2 „ —	„	107½
	Flesthuus i do.	2 „ —	„	107½
M. Alstrup	Nordre Hallem i do.	4 „ —	1	95
Georg von Krogh	Biesevolden i Strinden	1 Tde. Byg	3	70
	2de øvre Leerengaarde do.	3 „ —	10	90
	2de nedre do. do.	1 „ —	3	70
Assessor Rannestad	Storfosen i Irlandet	3 „ Havre	6	96
Ole Christensen	Næs i vestre Aker	1 Skpe. Byg	„	51
Kaptein Brochmann	Abilse i østre Aker	1 Tde. Havre	2	21
	11 LB Tunge i 2de Grd.			
	Giggerud i Kraakstad	1 T. 3½ Sk. Ha.	3	22
Kjøbmand P. Thorne	Nordre Labo ved Soon	2 Skpr. Byg	„	101½
Præsident Arntzen	Stolpestad i Ringsaker	1 Tde. —	2	71
			799	14

Obligationer for Laan til Bebyggelse af Professorlokker under Tøien.

Oprindelig Bruger.	Nuværende Bruger.	Lokkens No. ell. Benævnelse.	Aarlig Afdrag og Rente i 50 Aar.	
			Spd.	ß
Professor Holmboe	Professor Holmboe	No. 2	55	81
— Heiberg	— Daa	» 5	81	116
— H. Holmboe . . .	— H. Boeck	» 10	46	66
— Munch	— Faye	» 3	6	116
— Keyser	— Esmark	» 7	6	88
— Blytt	— Monrad	» 8	17	76
— Dietrichson	— —	» 8	8	47
— Kaurin	— Riisen	» 4	28	46
— Conradi	— —	» 4	22	32
— Platou	— Kjerulf	Litr. E b	3	3
— Caspari	— Caspari	» E a	22	94
— Münster	— Münster	Bellevue	102	58
— Aschehoug	— Aschehoug	Forseths Lokke	11	77½

Foruden de ovennævnte Professorer, der have Professorlokker, hvorpaa der hviler Lokkelaan, have endvidere følgende Professorer Lokker, nemlig: Professorerne Aubert, sen., Rasch, Johnson, Voss, Christie, Unger. Professor Fearnley benytter Observatoriets Jordvei.

Fortegnelse

over de ved Universitetets videnskabelige Samlinger af samme Aarlig lønnede Assistenter og Betjente.

Vedk. videnskabelige Samling.	Assistentens eller Betjentens Navn.	Fra hvilken Tid antaget.	med hvilken Godtgj. aarlig.	Hvorvidt fri Bolig.
			Spd. ß	
a. Saml. for nordiske Oldsager	AssistentCand. Drolsum	1869	50. „	—
b. det physiske Kabinet	Opvarter Brunæs	1867	144. „	—
c. Univ. Bibliotheket	Bud Jacobsen	1861	60. „	—
d. chem. Laboratorium	Laborantkarl Østbye	1865	173. „	Bolig.
e. det astron. Observatorium	Vagtmester Throndsen	1835	173. „	Bolig.
f. det zool. Museum	Præparant Brandt	1871	143. 43.	fra 1ste Juli 1872 Løn forhøiet til 41 Spd. inclusive for hver.
	Præparant Iversen	1871	130. 23.	Brandt Bolig.
g. Anatomikammeret	Anatomiekarl Jacobsen	1853	173. „	Bolig.
h. den zootomiske Samling	Amanuensis Siebke		142. „	—
	Laborantkarl Høgberg	1861	142. „	Bolig.
i. det metallurgiske Laboratorium . . .	Laborantkarl Mortensen	1846	96. „	—
k. den pharmacologiske Samling . . .	betaler af Annuet den Assistance, som behøves.			
l. den ethnografiske Samling				
m. det meteorologiske Institut	Bud Olsen.	1873	60. „	—
n. den botaniske Have	Gartnerdrenge Andr. Frydenlund og	1872		
	Gustav Larsen	1860 à	102. hver o	g Bolig

Vagtmester Syversen, ansat 1867, med Løn 300 Spd. og fri Bolig.
Pedel Iversen, ansat 1868, med Løn 209 Spd. og fri Bolig.

Beregning

over de i 1872 forfaldne Afgifter af Arvefæste-Løkker og Grunde under Toien.

	Besiddere.		Afgiftens Beløb.	
	Oprindelige.	Nuværende.	Spd.	ß
1.	Frants Brun	Jomfru Møller	40	„
2.	O. C. Brede	Bogholder Fangen . . .	35	„
3.	Do.	Do.	9	„
4.	Kjøbmand Young	Fuldmægtig Stolt	16	„
5.	David Thrane	Grosserer Young	60	32
6.	Do.	Fuldmægtig Christoferſen .	12	5
7.	Do.	Kjøbmand Peterſen . . .	11	46
8.	Do.	Grosserer Young	10	„
9.	A. Anderſen	Slagter Janſens Enke . .	3	„
10.	Agentinde Nilſen	Enkemadame Norbye . . .	„	54
11.	Kjøbmand Glückſtad . . .	Skolelærer Enger	3	„
12.	Kanthugger Olſen	Arbeidsmand Erik Anderſen	2	„
13.	Kjøbmand Jacobſen . . .	Fiſker Hans Hanſen . . .	„	90
14.	Enerhougens Aſyl		1	„
		Tilſammen	203	108

A. Universitetets Capitalformue.

Statsobligationer			51,210 Spd.	„ ß.
Pantobligationer:				
Almindelige Obligationer . .	400 Spd.	„ ß.		
Obligationer for Løkkelaan .	13,862 —	93 „		
Gave-Obligation	937 —	60 „		
Det Bernt Ankerſke Fideicommisſes Obligationer . . .	3,460 —	57 „		
Kornbidragsfondets Obligat.	2,874 —	80 „		
Kjøbeſummen for en det aſtronomiſke Obſervatorium fraſolgt Parcel	150 —	„ „	21,185 —	„ „
			72,395 Spd.	„ ß.

B. Universitetets Legatformue.

Det Schytteske Legat	12,961	Spd. 95	ß.
„ Bärnholdtske Do.	5,300	— „	„
„ Skjelderupske Do.	1,000	— „	„
Trondernes Do.	1,433	— 99	„
Det Omsenske (til Rector og Professor Arentz's Minde)	2,000	— „	„
De 8 saakaldte kjøbenhavnske Legater	2,070	— „	„
Det Dedekamske Legat	2,580	— „	„
„ Smithske Do.	2,000	— „	„
„ Herbleb-Stenersenske Do.	1,100	— „	„
„ Huuskske Do.	9,433	— 40	„
„ Knudsonske Do.	500	— „	„
Universitetsbvennernes Do.	1,300	— „	„
Det Arendalske Do.	3,085	— „	„
Det Findeske Do.	8,769	— 92½	„
Rector Arentz's Do.	584	— 88	„
Jørgen Sørensens Do.	79	— 100½	„
Prinds Gustavs Do.	1,600	— „	„
P. Boecks og Danielsens Do.	790	— 9	„
Professor Rahtkes Do.	15,300	— „	„
Anonym Gave til et Legat for trængende Studerende	800	— 102	„
Det Wexelske Legat	5,094	— 96	„
„ Schnitlerske Do.	2,500	— „	„
Legatet til Professor P. A. Munchs Minde	2,400	— „	„
Do. „ Conrad Henriksens Do.	10,000	— „	„
1840 Aars Studenters Stipendiefond	606	— 96	„
Det Welhavenske Legat	3,326	— „	„
„ Wisbechske Do.	2,000	— „	„
25 Aars Studenters Do.	562	— 16	„
	99,178	Spd. 114 $\frac{3}{16}$	ß

*) Hertil kommer følgende, hvis Capital ei kan angives:

Legatet til Rector og Professor Arentz's Minde, aarlig Indtægt . . . . . 63 Spd. 55 ß.

Den grevelige Hjelmstjerne-Rosenkroneske Stiftelse, hvoraf Indtægterne for 1872 udgjorde . . . . . 766 Spd. 29 ß.

Universitetets Quæstorat den 31te Decbr. 1872.

H. Aars.

*) Baronesse Rachnitz's og Professor Dr. Casparis Legater ville først blive optagne næste Aars Regnskab. Ligeledes bemærkes, at der ved Universitetets Quæstorat er deponeret en Sparebankbog for et Beløb, stort 3,337 Spd 108 ß. Den er bestemt til et Fond til Udførelsen af et plastisk Arbeide for Universitetet, hvortil formentlig Billedhugger Middelthun er engageret.

Kirke-Departementets Skrivelse af 19de Mai 1873

betræffende

Universitetets Budget

for Aaret 1ste Juli 1873 til 30te Juni 1874.*)

Under 3die denne Maaned har det behaget Hans Majestæt Kongen at befale taget tilfølge efternævnte af Storthinget under 27de Marts sidstleden fattede Beslutninger angaaende Bevilgninger til Universitetet:

For Budgetterminen 1ste Juli 1873 til 30te Juni 1874 bevilges:

1ste Post.

Til Stipendier at uddeles i Overensstemmelse med Universitetsfundatsens § 48, 2,250 Spd.

2den Post.

Til videnskabelige Reiser i Norge 600 Spd.

3die Post.

Til følgende Universitetets videnskabelige Samlinger:

1.	til Bibliotheket, deri indbefattet Løn til en Bibliothektjener 240 Spd. mod at den hidtilværende Løn til et Bud 60 Spd. inddrages	4,000	Spd.
2.	Anatomikammeret og den anthropotomiske Samling:		
	a) ordinært Bidrag . . . . . 400 Spd.		
	b) til Demonstrator i mikroskopiske Øvelser 200 —		
	c) Løn til Anatomikarlen . . . . . 173 —	773	—
3.	Til den pathologiske Samling	150	—
4.	—»— kirurgiske Instrumentsamling	100	—
5.	—»— obstetricikske Samling	50	—
6.	—»— farmakologiske Samling	60	—
7.	Naturalmuseet:		
	a) den zootomisk-fysiologiske Samling iberegnet Løn til Samlingens Betjent . . . . . 704 Spd.		
	b) det fysiologisk-kemiske Laboratorium . . 300 —		
	c) den zoologiske Samling, Betjentlon iberegn. 970 —		
	d) den botaniske Samling . . . . . 150 —		
	e) den bergvidenskabelige Samling . . . 150 —	2,274	—
		Lat. . . 7,407	Spd.

*) Under 8de Marts bevilgede Storthinget 300 Spd. aarlig for en anden Overlæge ved Rigshospitalets kirurgiske Afdeling. Under 22de Marts bevilgede Storthinget en Gage af 800 Spd. aarlig for en Professor i Romansk og Engelsk Philologi. Under 3die April bevilgede Storthinget 1600 Spd. aarlig for extraord. Prof. Dr. Broch og en Gage af 800 Spd. aarlig for extraord. Professor i Physiologi, Cand. med. Jacob Worm Müller.

			Transp. 7,407	Spd.
8.	Det metallurgiske Laboratorium, Laborantkarlens Løn iberegnet		296	—
9.	Den teknologiske Modelsamling		100	—
10.	Det kemiske Laboratorium:			
	a) ordinært Bidrag, Laborantkarlens Løn iberegnet	1,370 Spd.		
	til hvis Dækkelse anvendes den Godtgjørelse, som erlægges af den farmaceutiske Examenskommission og militære Høiskole samt Kjendelsen for Adgang til det kemiske Laboratorium	420 —		
	Som Rest	950 Spd.		
	b) extraordinært Bidrag til Dækkelse af en ældre Underballance . . . . . Spd.	442. 61.	1,392.	61.
11.	Det fysiske Kabinet iberegnet Opvarterens Løn . . .		480.	„
12.	Det astronomiske og magnetiske Observatorium, iberegnet Portner- og Opvarterløn		570.	„
13.	Myntkabinettet		400.	„
14.	Den oldnorske Samling, iberegnet 50 Spd. aarlig til Medhjælp ved Samlingens Bestyrelse		300.	„
15.	Den ethnografiske Samling		150.	„
16.	Det meteorologiske Institut		1,200.	„
	tilsammen . . Spd.		12,295.	61.

4de Post.

Til den botaniske Have, deri indbefattet Løn til 2de Gartnerdrenge, 1,500 Spd.

5te Post.

Til Leien Gaard efter Fradrag af Eiendommens Indtægter. 400 Spd.

6te Post.

Til at dække angivelig Underballance ved den botaniske Have bevilges Intet.

7de Post.

Blandede Udgifter:

1.	a) Løn til Gymnastiklæreren	200 Spd.		
	b) — „ Sanginstruktøren	150 —		
	c) — „ Vagtmesteren, hvoraf 50 Spd. som personligt Tillæg for den nuværende Vagtmester	300 –		
	d) Løn til Pedellen, hvoraf 50 Spd. som personligt Tillæg for den nuværende Pedel	200 —	850	Spd.
2.	Brænde og Kul		1,500	—
3.	Gas, Lys og Olie		700	—
	Lat. . .		3,050	Spd.

	Transp.	3,050	Spd.
4.	Dagarbeide	230	—
5.	Aldstedernes Feining	100	—
6.	Renholdelse af forskjellige Lokaler med Inventarium	420	—
7.	Istandsættelse af Bygningerne med Inventarinm, deri indbefattet 40 Spd. aarlig til en bygningskyndig Mand, der i Forening med Quæstor har at føre Tilsyn med Bygningerne og gaa tilhaande ved Arbeidets Udførelse	2,000	—
8.	Anskaffelse af Inventarium	500	—
9.	Inspektion ved Examina	400	—
10.	Godtgjørelse til Censorer og Examinatorer ved Examen artium	850	—
11.	Sygestipendier og Begravelsesomkostninger for trængende Studenter	150	—
12.	Trykning- og Bekjendtgjørelsesomkostninger	1,100	—
13.	Skatter og Brandkontingent	1,180	—
14.	Porto, Fragt og Forsendelsesudgifter	250	—
15.	Kontorrekvisiter	100	—
16.	Bogbinderarbeide	150	—
17.	Kjørsel	50	—
18.	Udgifter vedkommende Almanakforlaget	50	—
	tilsammen	10,580	Spd.

8de Post.

Til et nyt Vexthus i den botaniske Have bevilges Intet.

40de Post.

Som Indtægter for Universitetet foruden Statskassens Tilskud opføres:

Korn- og Pengebidrag	800	Spd.
Kornbidrag af Embedsgaarde	400	—
Renter af Universitetets Aktiva	3,260	—
Kongetiende	1,400	—
Studieskat	75	—
Husleie og Godtgjørelse for Brænde	480	—
Kjendelse for Adgang til Examina	1,850	—
Renter af den kontante Beholdning	50	—
Afgift af Almanakforlaget	3,400	—
Tilfældige Indtægter	30	—
Tilskud af Oplysningsvæsenets Fond	46,000	—
tilsammen	57,745	Spd.

Hvilket herved meddeles til Underretning med Tilføiende, at Beslutningerne ere overensstemmende med den kongelige Proposition, hvoraf Aftryk er Kollegiet tilstillet, undtagen for følgende Posters Vedkommende:

Under 1ste Post er til Stipendier i Henhold til Universitetsfundatsens § 48 bevilget det hidtidige Beløb 2,250 Spd., medens i den kongelige Proposition hertil var opført 2,500 Spd. Forsaavidt det af vedkommende Kommittee er anført som et Moment ved Regtelsen af den foreslaaede

Forhøielse fra 2,250 Spd. til 2,500 Spd., at den forandrede Ordning af Stipendiat-Institutionen, som tilsigtedes iværksat ved den forsøgede Bevilgning, endnu ikke var naaet „ud af Forberedelsernes Omraade," er i Departementets underdanigste Foredrag henvist til hvad der er oplyst i den trykte Budgetproposition No. 1 A Side 26, hvor det er anført, at det nye Reglement for Stipendiernes Uddeling, hvilket er betinget af, at den fornødne Bevilgning erholdes, ikke kan forelægges til naadigst Approbation, forinden Bevilgningen er erholdt.

Under 4de og 6te Post er til den botaniske Have bevilget 1,500 Spd., medens i den kongelige Proposition var opført 1,600 Spd. og desuden under 6te Post 250 Spd. til Dækkelse af Havens Underballance, hvilke ikke ere bevilgede.

Under 5te Post er til Løien Gaard, hvortil i den kongelige Proposition var opført 700 Spd, kun bevilget 400 Spd. Dette hidrører dog kun fra en forandret Postering, idet Forskjellen 300 Spd., der udgjør Beløbet af Forpagtningsafgifter og Refusioner for Skatter af Løkker under Løien i den kongelige Proposition vare førte til Indtægt for Universitetskassen, men af Storthinget ere førte til Indtægt for selve Gaarden, hvis Annuum derved er formindsket med det tilsvarende Beløb.

Under 7de Post er til blandede Udgifter bevilget 10,580 Spd. I den kongelige Proposition var til blandede og tilfældige Udgifter opført 11,630 Spd., Forskjellen 1,050 Spd. hidrører fra, at der endnu ikke er fattet Beslutning om hvad der skal opføres til

a) til tilfældige Udgifter og
b) til Løn for den vordende Overlæge ved Rigshospitalets Hudsygeafdeling, til hvilke to Poster i den kongelige Proposition var opført resp. 750 og 300 Spd.*)

Under 8de Post er til et nyt Bygthus i den botaniske Have, hvortil i den kongelige Proposition som extraordinært Tilskud var opført 7,750 Spd., Intet bevilget. Om de Grunde, hvorpaa dette Resultat er bygget, henvises til Udtalelserne i den trykte Kommittée-Indstilling Pag. 138—139.

Under 40de Post er som Indtægter for Universitetet udenfor Statskassens Tilskud opført ialt 57,745 Spd., medens disse Indtægter i den kongelige Proposition vare opførte med 58,045 Spd. Forskjellen 300 Spd. hidrører fra, at som foran berørt et tilsvarende Beløb, der udgjør Forpagtningsafgifter og Refusion for Skatter af Løkker under Løien, i den kongelige Proposition er ført til Indtægt for Universitetskassen, men af Storthinget er ført selve Gaarden til Indtægt, og saaledes maa udgaa blandt Universitetets Indtægtsposter.

Med Hensyn til det i den kongelige Proposition til et nyt kemisk Laboratorium foreslaaede extraordinære Tilskud — 81,052 Spd. — bemærkes, at Storthinget efter Foreskrift fra vedkommende Lærere i Kemi ved Universitetet her udsat med at fatte Beslutning herom.

*) Begge disse Poster ere senere bevilgede med respektive 730 Spd. og 300 Spd.

Det Kongl. Norske Frederiks

UNIVERSITETS MATRICUL

for

Aaret 1872.

Examen

i August

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
1	*Arnesen*, Johan Ludvig.	Moss Pgd. 30 Marts 54	Kirkesanger Christian Arnesen og Karen Hansdatter.
2	*Christiansen*, Carl Johan Lauritz.	Christiania 2 Januar 54	Departementsbud Jens Christiansen og Karen Anne f. Johannesen.
3	*Fladmark*, Carl August.	Christiania 29 Juli 54	Cand. jur. Hans Carl Fladmark og Karoline Fredrikke f Wislef.
4	*Grøn*, Christian Frederik.	Christiania 23 Octbr. 55	Doctor Andreas Fredrik Grøn og Maren Birgitte f. Schrøter.
5	*Knudsen*, Oluf.	Grytens Pgd. 4 Juli 53	Brændevinshandler Laurits Knudsen og Anne Pedersdatter.
6	*Løchen*, Sigurd.	Vangs P. Hedm 27 Juli 54	Overcontroll Edvard Martin Løchen og Anne Elisabeth f. Grøtting.
7	*Magelsen*, Christian Fredrik Dürendahl.	Christiania 23 August 53	Garvermester Erich Thurmann Magelsen og Karen Lovise f. Rustad.
8	*Olsen*, Jonny Theodor.	Sogndals Pgd. 7 April 54	Sognepræst Jens Ludvig Carl Olsen og Wally Marie Caroline f. Juell.
9	*Rasmussen*, Anton.	Christiania 10 Marts 53	Skrædderm ester Andreas Rasmussen og Johanne Bentsdatter.
10	*Smith*, Alfred Victor.	Trondhjem 27 Octbr. 54	Inspecteur Lars Smith og Bredine Sofie Marie f. Riddervold.
11	*Stephansen*, Casper Laurentius.	Arendal 17 Juli 52	Skibscapt. Nicolai Stephansen og Anne Cathrine f. Fabricius.
12	*Tandberg*, Johan Christian.	Haus Pgd. 20 April 54	Resid. Capellan Jørgen Johan Tandberg og Marie Theodore f. Frølich.
13	*Blom*, Hans Saron.	Kinns Pgd. 27 Novbr. 55	Sognepræst Hans Jensen Blom og Sara Margrete f. Storm.
14	*Hesselberg*, Karl Lauritz.	N. Stjørd. Pgd. 18 Decbr. 53	Cand. theol. Theodor Hesselberg og Magdalene Kathrine f. Jensen.
15	*Hornemann*, Henrik Kintling.	Trondhjem 8 Octbr. 54	Capitaine Christopher Lorents Hornemann og Henr. S. Christ. f. Kintling.
16	*Klingenberg*, Thorleif.	Sparbuens Pgd. 6 Juli 54	Foged O. Hannib. Sommerfeldt Klingenberg og Henr. f. Schønheyder.
17	*Knudtzon*, Jørgen Alexander.	Trondhjem 9 Septbr. 54	Consul H. Nicol. Knudtzon og Cathr. Soph. Dorot. Amalie f. Trampe.
18	*Müller*, Jørgen Carsten.	Trondhjem 3 April 55	Rector Carl Müller og Arnoldine v. Westen f. Kjeldsberg.
19	*Qvaale*, John Andersen Rødklev.	Orkedals Pgd. 1 Novbr. 54.	Gaardbruger Anders Johnsen Eklie og Gjertrud Larsdatter Rødklev.
20	*Svendsen*, Søren Hagerup Holck.	Chr.sund Pgd. 13 Novbr. 54	Kbmd. Søren Hagerup Holck Svendsen og Wilhelm. Henr. C. f. Scharre.
21	*Søraas*, Martin Simon.	Strindens Pgd. 1 Januar 54	Almueskolelærer Johan Christian Søraas og Ingeborg Anne f. Koen.
22	*Bergh*, Christopher Anker.	Bergen 1 Juli 54	Overretsprocurator O. A. Bergh og Wilhelm. Christine Marie f. Houge.
23	*Bull*, Edvard Hagerup.	Bergen 23 Januar 55	Capitaine Jens Munthe Bull og Johanne Margrete f. Hagerup.
24	*Hopstock*, Johan Herman Krohn	Bergen 29 Aug. 54	Skibscapt. Jens Sigfrid Hopstock og Anna Juliane f. Krohn.

artium

Maaned 1872.

No.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharacter.*
1	Christiania lærde Skole	3	2	3	2	—	3	3	2	2	1	2	2	1	26	12	Laudabilis.
2	Do.	3	2	2	1	—	2	2	1*	2	2	1	2	3	23	12	Laudabilis.
3	Do.	3	2	1	2	—	1	2	3	2	2	2	2	2	24	12	Laudabilis.
4	Do.	3	1	1	1	—	1	2	2	1	2	2	1	2	19	12	Laudabilis.
5	Do.	3	3	1	1	—	1	1	–	1	1	1	2	2	17	11	Laudabilis.
6	Do.	3	3	2	2	—	1	2	—	2	2	1	2	3	23	11	Laudabilis.
7	Do.	3	3	2	2	—	1	2	—	3	2	2	3	3	26	11	Laudabilis.
8	Do.	3	3	1	2	—	1	1	1*	1	1	1	3	3	21	12	Laudabilis.
9	Do.	3	4	2	4	—	2	2	—	2	3	2	3	4	31	11	Haud illaudabilis.
10	Do.	4	3	3	2	—	1	3	2	2	2	2	3	2	29	12	Laudabilis.
11	Do.	3	3	3	3	—	3	2	—	2	2	1	1	2	25	11	Laudabilis.
12	Do.	2	3	2	3	—	3	2	—	2	4	3	2	2	28	11	Haud illaudabilis.
13	Trondhjems lærde Skole.	3	1	1	1	—	1	1	—	1	1	2	1	2	15	11	Laudabilis.
14	Do.	3	2	2	3	—	2	2	2	1	3	2	3	1	26	12	Laudabilis.
15	Do.	3	3	2	3	—	3	3	2	2	2	3	2	3	31	12	Haud illaudabilis.
16	Do.	3	2	3	1	—	2	2	—	2	2	2	1	2	22	11	Laudabilis.
17	Do.	2	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	13	12	Laud. præ ceteris.
18	Do.	3	3	2	1	—	1	2	2	1	2	2	1	1	21	12	Laudabilis.
19	Do.	4	3	3	1	–	3	4	2	2	3	2	2	2	31	12	Haud illaudabilis.
20	Do.	3	4	2	1	—	2	4	3	3	2	1	1	1	27	12	Laudabilis.
21	Do.	2	2	1	1	—	1	2	2	2	1	1	3	2	20	12	Laudabilis.
22	Bergens lærde Skole	3	3	2	2	—	3	3	2	3	2	2	2	1	28	12	Laudabilis.
23	Do.	2	2	1	1	–	2	1	2	1	1	1	1	1	16	12	Laud. præ ceteris.
24	Do.	3	3	2	1	—	2	2	3	1	1	3	2	1	24	12	Laudabilis.

* Italiensk 1.

No	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
25	*Lange*, Severin Martin.	Bergen 6 Octbr. 51	Høker Edvard Fredrik Lange og Karen Massie f. Svendsen.
26	*Madsen*, Sigvard Christian.	Bergen 2 Febr. 55	Kjøbmand Samuel S. Madsen og Thaline Marie f. Helland.
27	*Martens*, Johan Daniel Wilhelm.	Bergen 29 Juli 54	Brigadelæge Wilhelm Martens og Henriette Jensine f. Kaurin.
28	*Rogge*, Christopher.	Bergen 30 Septbr. 54	Kjøbmand Johan Randulff Bull Rogge og Catharine f. Bredahl.
29	*Schanche*, Herman Garman.	Sortlands Pgd. 9 Dcbr. 54	Sognepræst Carsten Henrik Schanche og Anna Hedevig f. Lund.
30	*Stub*, Johan Christian Koren.	Bergen 24 Septbr. 54	Kjøbmand Lauritz Stub og Stine f. Eitran.
31	*Sølsberg*, Samuel Jakob.	Solums Pgd. 22 Marts 54	Overtoldbetjent Søren Røed Sølsberg og Caroline Nicoline f. Cock.
32	*Trumpy*, Jens Kobro.	Bergen 13 Juli 54	Skibsfører Johan Trumpy og Christine f. Fischer.
33	*Dick*, Andreas Svane.	Akers Pgd. 25 Januar 55	Pers. Capell. Christian Dick og Elsebet Catharina f. Parelius.
34	*Gløersen*, Jacob.	Nissedals Pgd. 28 Mai 52	Sognepræst Johan Gløersen og Charlotte Cecilie f. Dahl.
35	*Groth*, Hans Knoff.	Bodø 28 Januar 54	Tolder Ole Martin Groth og Jørgine Petra f. Lund.
36	*Johnsen*, Thomas Martin.	Christianssand 15 Novbr. 54	Skibsfører Tollef Johnsen og Maren f. Andersen.
37	*Olsen*, Carl Wilhelm Magnus.	Christianssand 22 Decbr. 50	Tandlæge Otto Andreas Olsen og Fredrikke Dorothea f. Petersen.
38	*Roscher*, Harald Fredrik Buhre.	V. Molands Pgd. 17 Aug. 54	Practis. Læge Carl Ludv. Theod. Roscher og Adolfine Abrah. f. Buhre.
39	*Wattne*, Gabriel Martin Heiberg.	Mandal 18 Octbr. 53	Skibscapt. Lauritz Wattne og Laura Sever. Viveke Kathrine f. Heiberg.
40	*Wolff*, Simon Olaus.	Saude Pgd 12 Juli 54	Cand. theol. Fredrik Christian Wolff og Johanne Marie f. Stang.
41	*Bie*, Hans.	Drammen 21 Febr. 55	Resid Capell. Emil Bie og Hilleborg Johanne f. Helmer.
42	*Larsen*, Abraham.	Nøterø Pgd. 22 Novbr. 51	Skibsfører Sven Larsen Holmen og Inger Gjertine f. Christensen.
43	*Boyson*, Immanuel.	Skien 15 Juni 54	Forvalter Jakob Andreas Boyson og Betzy Olava f. Dahl.
44	*Bruun*, Peter Elias.	Porsgrund 24 Decbr. 53	Handelsborger Hans Linaa Bruun og Hanna Julie f. Boyesen.
45	*Grøndahl*, Christopher.	Gjerpens Pgd. 4 Octbr. 54	Proprietair Just Wright Grøndahl og Nicoline Marie f. Grøndahl.
46	*Hanssen*, Julius August	Gjerpens Pgd. 10 Septbr. 54	Skolelærer Hans Jørgen Hansen og Birthe Marie Johansdatter.
47	*Johnsen*, Andreas Andersen.	Holdens Pgd. 11 Mai 52	Farvermester John Andersen og Johanne Kirstine Gundersdatter.
48	*Qvisling*, Nils Andreas.	Molands Pgd. 11 Septbr. 54	Lensmand Lars Abraham Qvisling og Gro Johnsdatter.
49	*Gjesdahl*, Paul Vinsnes.	Finnø Pgd. 14 Septbr. 54	Sognepræst Svend Gjesdahl og Anne Kathrine Cappelen f. Vinsnes.
50	*Olsen*, Ole.	Stavanger 14 Marts 54	Skrædderm ester Knud Olsen og Birthe Olene f. Qvie.
51	*Sandved*, Samuel.	Høilands Pgd. 28 Aug. 52	Gaardbruger Peder Sandved og Serine Jonsdatter.

No.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharacter.*
25	Bergens lærde Skole	3	3	2	2	3	1	1	—	2	2	2	2	2	25	12	Laudabilis.
26	Do.	3	3	1.	2	—	2	2	2	3	1	3	2	2	26	12	Laudabilis.
27	Do.	3	3	1	2	—	1	3	2	2	1	2	2	2	24	12	Laudabilis.
28	Do.	3	3	2	1	—	2	1	--	2	1	1	2	1	19	11	Laudabilis.
29	Do.	3	3	2	1	2	1	1	—	1	1	1	4	3	23	12	Laudabilis.
30	Do.	3	3	3	3	—	1	1	1	2	3	3	3	2	28	12	Laudabilis.
31	Do.	3	3	2	3	—	2	2	2	3	2	1	1	3	27	12	Laudabilis.
32	Do.	3	2	2	2	—	3	2	2	2	1	1	1	1	22	12	Laudabilis.
33	Chr.sands lærde Skole	4	3	2	3	—	2	2	3	2	5	3	2	2	33	12	Haud illaudabilis.
34	Do.	3	3	3	4	—	2	2	—	3	4	2	3	3	32	11	Haud illaudabilis.
35	Do.	3	2	1	4	—	2	1	—	4	2	2	3	3	27	11	Laudabilis.
36	Do.	2	2	1	1	—	1	1	1	2	1	1	1	1	15	12	Laud. præ ceteris.
37	Do.	3	3	4	4	—	3	3	—	5	5	5	2	2	39	11	Non contemnendus.
38	Do.	3	4	3	3	—	2	3	2	2	3	3	3	3	34	12	Haud illaudabilis.
39	Do.	3	3	2	2	—	2	2	2	3	2	2	2	1	26	12	Laudabilis.
40	Do.	4	4	2	2	—	2	2	2	2	3	2	2	3	30	12	Laudabilis.
41	Drammens lærde Skole	3	3	4	2	—	1	2	2	2	2	4	2	4	31	12	Haud illaudabilis.
42	Do.	3	3	2	2	—	2	3	3	2	1	3	3	4	31	12	Haud illaudabilis.
43	Skiens lærde Skole	3	3	1	1	—	2	3	—	2	2	3	4	4	28	11	Haud illaudabilis.
44	Do.	3	2	2	1	—	3	3	—	1	2	3	3	3	26	11	Laudabilis.
45	Do.	3	3	3	3	—	3	3	—	1	3	3	2	2	29	11	Haud illaudabilis.
46	Do.	3	2	3	3	—	1	2	—	2	3	3	3	4	29	11	Haud illaudabilis.
47	Do.	4	3	3	3	—	3	4	—	3	4	4	2	4	37	11	Non contemnendus.
48	Do.	4	2	2	2	—	3	3	—	2	2	3	2	2	27	11	Laudabilis.
49	Stavanger lærde Skole	2	2	1	1	—	2	2	—	2	2	1	2	1	18	11	Laudabilis.
50	Do.	3	2	2	2	—	1	1	—	2	3	2	3	4	25	11	Laudabilis.
51	Do.	4	2	2	2	—	1	1	1	1	2	1	3	3	23	12	Laudabilis.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
52	*Sømme*, Jonas Christian.	Stavanger 13 October 53	Consul Jacob Georg Kastrup Sømme og Johanne Margrethe f. Bull.
53	*Thorsen*, Johan Theodor.	Skudesnæs Pgd. 25 Juni 51	Snedker Tobias Thorsen og Gjertrud Gurine f. Gjestsæt.
54	*Myhre*, Peter Ingvald.	Faabergs Pgd. 28 Febr. 55	Kjøbmand Peder Myhre og Caroline f. Ouren.
55	*Rogstad*, Niels Gjertsen.	Christianssand 4 Sept. 54	Foged Nils Wisløf Rogstad og Marie Birgithe f. Bessesen.
56	*Kjørstad*, Olaf Eriksen.	N. Aurdals Pgd. 2 Marts 53	Kirkesanger Erik Olsen Kjørstad og Marit Eriksdatter.
57	*Østgaard*, Harald Ramm.	V. Akers Pgd. 29 Januar 55	Foged Nicolai Ramm Østgaard og Anna Gunhilde f. Neergaard.
58	*Brekke*, Knud Olai.	Herø Pgd. 26 Octbr. 55	Skipper Theodor Breche og Sara Sophie f. Simonsen.
59	*Steen*, Claus Henrik.	Christiania 12 Juni 55	Sorenskriver Bernt Anker Steen og Jacobine f. Mørch.
60	*Solem*, Poul Holst.	Christianssund 24 Juni 55	Handelsborger Ole Solem og Pauline Sara Marie f. Holst.
61	*Bolstad*, Ragnald Olai.	Borgunds Pgd. 24 Juli 54	Handelsborger Martinus Bolstad og Jensine Marie f. Norberg.
62	*Randers*, Einar.	Aremarks Pgd. 20 Februar 54	Districtslæge Marcus Gjøe R. Randers og Joh. Dithlefine f. Borch.
63	*Bugge*, Christian August	Mandal 11 Mai 53	Seilmager Jørgen Ørbech Bugge og Guriane f. Olsen.
64	*Mossin*, Vilhelm Ernst.	Fredriksstad 26 Juni 53	Kjøbmand Peter Andr. Mossin og Arondine Petra f. Arctander.
65	*Barth*, Daniel.	Egers Pgd. 1 Dcbr. 55	Lensmand Anthon Marius Barth og Anne Cathrine f. Wenneberg.
66	*Blomberg*, Carl Rudolf.	Christiania 1 Novbr. 55	Sadelmagermester Carl Blomberg og Sophie f. Knudsen.
67	*Bull*, Jacob Breda.	Rendalens Pgd. 28 Marts 53	Sognepræst Mathias Bull og Henriette Margrethe f. Breda.
68	*Caspersen*, Ove.	Christiania 2 Februar 55	Kjøbmand Ove Caspersen og Sara Harrison f. Messer.
69	*Christiansen*, Oluf Martinus.	Christiania 23 Octbr. 52	Matros Otto Christiansen og Inger Marie Olsdatter.
70	*Helgesen*, Anders.	Hurums Pgd. 23 Januar 54	Skibsreder Anders Helgesen og Ingeborg f. Næs.
71	*Ihlen*, Claus Niels.	Christiania 24 Juli 55	Kbm. Winc. Thurmann Ihlen og Johanne Birgitte Elisab. f. Mørch.
72	*Johnsen*, Hagbart Adolph Joachim.	Kongsberg 13 April 54	Mechanicus Halvor Johnsen og Maren Malene Adamsdatter Wiur.
73	*Landmark*, Carl Jacob Stabo.	Kongsberg 7 Decbr. 51	Artillericapt. Jens Landmark og Ricarda Mathilde Petrea f. Bruenech.
74	*Løvestad*, Oluf Lauritz.	Vestby Pgd. 31 Octbr. 54	Doctor Martin Alexius Løvestad og Anne Karoline f. Wennevold.
75	*Münster*, Thomas Georg.	Christiania 1 Marts 55	Professor Emil Bertram Münster og Andrea Sophie f. With.
76	*Siewers*, Valentin Vilhelm Hartvig Huitfeldt.	Christiania 5 November 55	Cand. philos. Hans Siewers og Jacobine Christiane f. Breda.
77	*Werring*, Rudolph Halvor.	Christiania 12 August 54	Bundtmager Fredrik Ferdinand Werring og Ingeborg f. Johannesen.

No.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharacter.*
52	Stavanger lærde Skole	4	3	2	3	—	2	2	2	2	2	2	2	4	30	12	Laudabilis.
53	Do.	3	3	2	4	—	2	4	—	2	2	2	2	4	30	11	Haud illaudabilis.
54	Lillehammer lærde Skole	4	3	3	2	—	3	3	—	2	3	2	2	2	29	11	Haud illaudabilis.
55	Do.	3	2	2	2	—	2	2	2	1	1	1	2	2	22	12	Laudabilis.
56	Do.	3	2	1	1	–	2	1	2	2	1	1	2	1	19	12	Laudabilis.
57	Do.	3	3	2	3	—	2	2	—	3	2	2	2	3	27	11	Laudabilis.
58	Molde lærde Skole	3	3	1	1	—	1	1	1	1	2	2	2	2	20	12	Laudabilis.
59	Do.	3	4	5	3	—	3	3	3	2	2	2	3	4	37	12	Haud illaudabilis.
60	Christ.sunds lærde Skole	3	2	2	1	—	2	1	1	2	1	2	2	2	21	12	Laudabilis.
61	Aalesunds lærde Skole	2	2	1	2	—	1	1	1	1	2	1	3	3	20	12	Laudabilis.
62	Do.	3	3	2	3	—	2	2	1	2	2	3	4	3	30	12	Laudabilis.
63	Fredriksstads Skole	2	4	3	2	3	1	1	1	2	2	1	2	2	26	13	Laudabilis.
64	Do.	3	2	3	2	—	1	2	1	1	1	3	1	2	22	12	Laudabilis.
65	Nissens Skole	4	3	3	3	—	2	2	1	2	3	2	2	2	29	12	Laudabilis.
66	Do.	3	4	3	4	—	2	2	—	3	3	2	3	2	31	11	Haud illaudabilis.
67	Do.	3	2	2	3	—	1	3	—	2	3	3	2	3	27	11	Laudabilis.
68	Do.	4	3	3	3	—	2	2	1	2	2	1	2	3	28	12	Laudabilis.
69	Do.	3	3	2	2	—	3	3	—	1	3	2	1	2	25	11	Laudabilis.
70	Do.	4	3	4	2	—	3	2	3	2	2	2	2	2	31	12	Haud illaudabilis.
71	Do.	3	3	3	2	—	2	2	—	1	2	2	2	2	24	11	Laudabilis.
72	Do.	3	2	4	2	—	2	2	—	2	3	3	4	4	31	11	Haud illaudabilis.
73	Do.	4	2	3	2	–	2	2	1	2	2	3	1	2	26	12	Laudabilis.
74	Do.	3	2	2	3	–	3	3	3	2	1	2	2	2	28	12	Laudabilis.
75	Do.	3	3	2	1	—	2	3	-	2	1	1	1	1	20	11	Laudabilis.
76	Do.	4	4	3	4	—	2	3	—	2	3	3	3	3	34	11	Haud illaudabilis.
77	Do.	3	3	4	4	3	2	3	—	3	4	3	2	3	37	12	Haud illaudabilis.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
78	*Wetlesen*, Thorvald.	Christiania 6 Juli 55	Corpslæge Thorvald Wetlesen og Christiane Koren f. Lunde.
79	*Wolf*, Jacob Wilhelm Nikolai.	Christiania 1 Decbr. 54	Skuespiller Jacob Wilhelm Nikolai Wolf og Karen Lucie f. Johannesen.
80	*Balke*, Johan MaxGeorg.	Christiania 28 Juli 54	Landskabsmaler Peter Balke og Karen f. Eriksen.
81	*Bugge*, Christian Conrad.	Christiania 17 April 52	Kgl. Fuldm. Christ. Conrad Bugge og Marie Helene Dorothea f. Schjøth.
82	*Diriks*, Karl Edvard.	Christiania 9 Juni 55	Generalauditeur Christian Ludvig Diriks og Henriette f. Munch.
83	*Hansen*, Christian Stabel.	Fredrikshald 31 Decbr. 52	Toldbetjent Christian Stabel Hansen og Charlotte Amalie f. Schriver.
84	*Steen*, Christian Strøm.	Christiania 21 Mai 54	Kjøbmand Peter Emil Steen og Ovidia Laurentze Nicoline f. Jebe.
85	*Tobiesen*, Jens Henrik Beer.	Farsund 26 Decbr. 54	Cand. med. Jac. Peter Christian Tobiesen og Anne Malene f. Beer.
86	*Werenskjold*, Erik Theodor.	Vingers Pgd. 11 Febr. 55	Capitaine Fred. Daniel Werenskjold og Jensine Magdalene f. Ebeltoft.
87	*Aarvold*, Peder Firminius.	Moss 25 Sept. 54	Bogbinder Peter Julius Aarvold og Maren Magdalene f. Eriksen.
88	*Becker*, A nold Ludvig.	Borre Pgd. 1 Decbr. 54	Skibsfører Arne Becker og Hella Karine f. Bang.
89	*Eliassen*, Anton Gottfred.	Namsos 8 Juni 53	Kjøbmand Georg Eliassen og Abel Christiansdatter.
90	*Glatved*, Peter Bie.	Fjære Pgd. 20 Decbr. 53	Skipper Christian Glatved og Gunhilde f. Bie.
91	*Gundersen*, Bertrand.	Drammen 29 Mai 54	Skibsfører Carl Magnus Gundersen og Maren Christine Andersdatter.
92	*Gundersen*, Christian Henrik.	V. Akers Pgd. 16 August 54	Politibetjent Christen Gundersen og Birgithe f. Gundersen.
93	*Jensen*, Wilhelm Frederik.	Christiania 4 Marts 54	Bureauchef Carl Christian Jensen og Georgine Marie f. Bergstrøm.
94	*Kjerulff*, Johan Henrik v. Kervel.	Hedrums Pgd. 17 April 54	Premierlieutenant Hans Fred. Kjerulff og Karen Margret f. v. Kervel.
95	*Larsen*, Lars Sophus.	Kongsberg 2 Sept. 55	Vandopseer Lars Larsen og Sophie Dorothea Rosalie Aslaksdatter.
96	*Madsen*, Wilhelm Andreas Wexels.	Ulfstens Pgd. 24 Mai 55	Sognepræst Carl Anton Madsen og Karen Christine f. Nerdrum.
97	*Mortensen*, Andreas.	Stavanger 27 Octbr. 49	Dreier Thorkild Mortensen og Anne Gjertine Andreasdatter.
98	*Nordang*, Jakob Andreas.	Hjørrendfj. Pgd. 25 Janr. 52	Gaardbruger Peder Johannesen Nordang og Anne Jakobsdatter.
99	*Nordvi*, Theodor Christian.	Næsseby Pgd. 26 Juli 51	Handelsmand Andreas Georg Nordvi og Johanne Marie f. Ingebretsen.
100	*Olsen*, Olaf.	Botne Pgd. 18 Decbr. 54	Malermester Ove Olsen og Christiane Olsdatter.
101	*Parelius*, Marguido Emil.	Meldalens Pgd. 25 Februar 54	Sognepræst Rasmus Brochm. Parelius og Caroline Margrethe f. Fyhn.
102	*Ramstad*, Mads Olsen.	Ø. Totens Pgd. 26 Mai 52	Gaardbruger Ole Andersen og Ingeborg Larsdatter Ramstad.
103	*Schmidt*, Olaus Michael.	Fredriksværn 6 Juli 55	Auditeur Claus Christian Schmidt og Anne S. f. Willoch.

No.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geografi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharacter.*
78	Nissens Skole	3	3	2	1	—	1	2	2	2	1	1	2	3	23	12	Laudabilis.
79	Do.	3	4	3	2	—	2	2	—	2	3	3	4	3	31	11	Haud illaudabilis.
80	Aars & Voss's Skole	3	3	2	1	—	1	1	2	2	1	2	2	4	24	12	Laudabilis.
81	Do.	3	3	3	2	—	2	4	—	3	1	3	3	3	30	11	Haud illaudabilis.
82	Do.	3	3	2	4	—	2	3	—	2	2	3	2	2	28	11	Haud illaudabilis.
83	Do.	4	4	3	4	—	2	2	—	1	1	3	2	3	29	11	Haud illaudabilis.
84	Do.	3	3	3	1	—	2	3	—	2	1	2	2	3	25	11	Laudabilis.
85	Do.	3	3	1	1	—	1	2	—	2	2	1	2	2	20	11	Laudabilis.
86	Do.	3	2	1	1	—	1	1	—	1	1	2	1	2	16	11	Laudabilis.
87	Gjertsens Skole.	2	3	1	3	—	3	2	2	1	2	3	3	2	27	12	Laudabilis.
88	Do.	4	3	2	3	—	3	2	3	3	3	3	2	2	33	12	Haud illaudabilis.
89	Do.	2	3	2	2	—	1	2	—	2	2	3	1	1	21	11	Laudabilis.
90	Do.	3	3	3	3	—	3	3	2	3	2	3	4	2	34	12	Haud illaudabilis.
91	Do.	2	3	2	4	—	2	1	2	2	2	4	3	2	29	12	Laudabilis.
92	Do.	3	3	2	3	—	3	3	3	3	1	2	3	2	31	12	Haud illaudabilis.
93	Do.	4	3	2	2	—	2	1	3	2	2	2	1	1	25	12	Laudabilis.
94	Do.	3	4	3	3	—	3	2	2	3	4	3	2	4	36	12	Haud illaudabilis.
95	Do.	3	3	3	4	—	2	2	3	3	3	3	4	3	36	12	Haud illaudabilis.
96	Do.	3	4	3	4	—	3	2	—	3	4	4	5	3	38	11	Non contemnendus.
97	Do.	3	2	3	3	—	2	1	2	1	2	2	3	4	28	12	Laudabilis.
98	Do.	4	3	3	3	—	3	3	—	3	3	4	2	2	33	11	Haud illaudabilis.
99	Do.	4	3	3	3	—	3	4	—	2	2	1	3	3	31	11	Haud illaudabilis.
100	Do.	4	4	5	5	—	2	1	2	2	3	4	3	3	38	12	Haud illaudabilis.
101	Do.	4	3	4	4	—	3	2	—	3	2	4	3	3	35	11	Haud illaudabilis.
102	Do.	4	2	2	1	—	3	1	4	3	1	2	1	1	25	12	Laudabilis.
103	Do.	3	3	3	2	—	3	3	3	2	3	2	2	1	30	12	Laudabilis.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
104	*Sommerfelt*, Hans Gotfrid Olaf.	Næsseby Pgd. 22 Novbr. 53	Sognepræst Christian Sommerfelt og Ida Thomine f. Fougner.
105	*Winsnes*, Gabriel Laurentius.	Tveds Pgd. 28 Juli 52	Pastor Peter Valentin Winsnes og Alberta Benedicta f. Kjelland.
106	*Zwilgmeyer*, Ludvig Daae.	Throndhjem 26 August 55	Justitssecretaire Peter Gustav Zwilgmeyer og Margrethe f. Daae.
107	*Bredvei*, Abraham.	Laurvig 17 Juli 54	Sagfoged H. Christian Abrahamsen Bredvei og Jng. Kirstine Olsdatter.
108	*Knudtzon*, Hans Peter Krag.	Trondhjem 17 August 55	Overlærer Nicolai Otto Knudtzon og Marie Dorothea f. Krag.
109	*Fladset*, Johan Edvard Eriksen.	Fredø Sogn 5 Decbr. 45	Gaardm. Erik Knudsen Fladset og Anne Larsdatter.
110	*Holt*, Hans.	Ullensakers Pgd 6 Fbr. 51	Proprietær Johan Holt og Karen Mathea f. Ulsteen.
111	*Neergaard*, Niels Christian Gunerius.	Thingvolds Pgd. 11 Octbr. 47	Lensmand John Neergaard og Kirsti Iversdatter.
112	*Aagaard*, Johannes.	Sandeherd Pgd. 28 Decbr. 53	Kjøbmand Johannes Aagaard og Nicoline f. Brun.
113	*Lexow*, Nikolai Mølbak.	Drøbak 17 Juni 52	Skipper Johan Henrik Lexow og Katrine Marie f. Mølbak.
114	*Riis*, Andreas.	Stavanger 5 Juni 50	Snedker Rasmus Andreassen Riis og Anne Tonette Edvardsdatter.
115	*Oftedahl*, Niels.	Haalands Pgd. 24 Marts 54	Kirkesanger Niels Nielsen Oftedahl og Marie Larsdatter Udsole.
116	*Lothe*, Johan	Bergen 11 April 55	Apotheker Johan Olai Lothe og Maren Magdalene f. Halven
117	*Munch*, Peter Anker Ragnvald.	Hjørrendfj. Pgd. 28 Novembr. 53	Sognepræst Edvard Storm Munch og Elise f. Castberg.
118	*Strand*, Børre.	Sandøkd. Pgd. 23 August 52	Gaardm. Ole Halvorsen Strand og Kirsten Pedersdatter.
119	*Olsen*, Christian Julius.	V. Akers Pgd. 30 Decbr. 53	Høker Christian Olsen og Karen Johanne Olsdatter.
120	*Riiser*, Sigvart Marentius.	Christiania 11 Febr. 54	Sadelmagermester Michael Riiser og Gurine Elisabeth f. Dahl.
121	*Thykier*, Carl Hageman Frants Oscar.	Fredrikshald 20 Octbr. 49	Restaurateur Martin Thykier og Elen Karine Hansdatter.
122	*Trampe*, Adam Frederik.	Fredriksværn 7 Januar 54	Capt. i Mar. Jens Erik Paulsen Greve af Trampe og Mariane f. Brunius.
123	*Wold*, Ole Marius Samuel.	Christianis 1 August 55	Snedkermester Hans Christ. Samuelsen Wold og Nic. C. f. Jonassen.
124	*Berg*, Harald Christopher.	Askim Pgd. 4 Marts 54	Lensmand Hans Christian Berg og Oline Marie f. Lund.
125	*Bergkvist*, John Johansen.	Grue Pgd. 16 Januar 39	Husmand Johan Mathisen og Marie Pedersdatter Øierberget.
126	*Daae*, Peter Martin Blytt.	Manger Pgd. 23 October 54	Sognepræst Hans Henrik Holst Daae og Karen Emerence f. Blytt.
127	*Gade*, Frederik Georg.	Bergen 21 Marts 55	Kjøbmand Fredrik Georg Gade og Ingeborg f. Wallem.
128	*Gjerløw*, Mons Klingenberg.	Aurlands Pgd. 11 Novbr. 50	Kirkesanger Jens Larsen Gjerløw og Anne Marie Olsdatter.
129	*Greve*, Johan Henrik Fritzner.	Røldals Pgd. 19 April 52	Sognepræst Jan Greve og Birgithe Mathea f. Olsen.
130	*Gunnerus*, Johan Ernst.	Ly Pgd. 12 April 51	Sognepræst Ditlev Bernh. Gadebusch Gunnerus og Oline Wilh. f. Arøe.

No.	Dimitteret af	Moderm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharacter.*
104	Gjertsens Skole.	4	3	3	3	—	2	3	—	2	2	1	2	2	27	11	Laudabilis.
105	Do.	3	4	3	3	—	3	3	—	1	1	2	3	4	30	11	Haud illaudabilis.
106	Do.	3	3	3	3	—	2	3	2	1	2	2	3	2	29	12	Laudabilis.
107	Rector Knudtzon	3	3	3	3	—	2	2	2	2	2	1	3	2	28	12	Laudabilis.
108	Do.	3	2	2	1	—	2	1	2	1	1	1	3	2	21	12	Laudabilis.
109	Cand. mag. J. F. S. Bruun	3	4	syg	syg (5)	syg	syg	syg	syg	syg	syg	syg	syg	syg			
110	Do.	4	4	3	6	—	3	2	2	3	2	4	2	2	37	12	Haud illaudabilis.
111	Stud. jur. Eug. Collett.	4	3	3	4	—	4	4	3	4	5	5	3	4	46	12	Ikke bestaaet.
112	Cand. mag. J. A. Eriksen.	3	4	5	5	—	3	3	2	2	5	3	3	3	41	12	Non contemnendus.
113	Do.	3	4	2	5	—	2	2	—	2	3	3	2	2	30	11	Haud illaudabilis.
114	Stud. med. Ommundsen	4	4	syg	syg	—	3	2	—	3	syg	syg	syg	syg			
115	Cand. mag. Langberg.	4	3	3	3	—	2	2	—	3	3	3	3	2	31	11	Haud illaudabilis.
116	Cand. mag. W. F. Meyer.	3	3	2	2	—	2	3	2	3	3	3	4	3	33	12	Haud illaudabilis.
117	Cand. mag. Winther.	3	3	3	2	—	2	3	—	3	2	2	4	5	32	11	Haud illaudabilis.
118	Skolebestyrer Arneberg.	3	4	3	5	—	3	4	—	3	5	4	2	2	38	11	Non contemnendus.
119	Cand. theol. Olsen.	4	3	3	3	—	3	3	3	3	3	2	3	2	35	12	Haud illaudabilis.
120	Cand. mag. Bruun.	4	3	4	3	—	2	2	2	3	4	3	2	2	34	12	Haud illaudabilis.
121	Stud. philol. D. Christensen.	4	4	abf.	6	4	3	2	3	2	3	5	6	6	—	—	Ikke bestaaet.
122	Do.	4	4	2	2	—	3	2	3	2	1	1	2	2	28	12	Laudabilis.
123	Postmester Jonassen.	4	3	2	4	—	2	3	2	3	3	4	2	3	35	12	Haud illaudabilis.
124	Cand. theol. Sæther.	4	3	2	2 (5)	—	2	3	—	3	4	5	3	2	33	11	Haud illaudabilis.
125	Stud. phil. Alver.	4	3	4	6	—	4	4	—	2	3	4	4	3	41	11	Non contemnendus.
126	Pers. Capell. Bredal.	4	3	2	3	—	2	2	2	2	4	3	4	3	34	12	Haud illaudabilis.
127	Cand. mag. Mohn.	3	2	3	3	—	1	2	2	3	3	2	2	2	28	12	Laudabilis.
128	Cand. theol. Gjerløw.	2	3	2	2	—	2	2	—	2	2	3	4	3	27	11	Laudabilis.
129	Stud. theol. Greve.	4	3	3	4	—	2	2	—	2	3	4	2	3	32	11	Haud illaudabilis.
130	Faderen.	4	4	6	5	—	2	3	—	4	abf.	abf.	5	5			Ikke bestaaet.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
131	*Hansen*, Andreas Gerhard.	Christiania 26 Decbr. 55	Kjøbmand Carl Gerhard Hansen og Johanne Kathrine f. Bruu.
132	*Hansteen*, Axel Ferdinand Wilhelm.	Liers Pgd. 1 Mai 53	Overretssagfører Axel Hansteen og Emma f. Kjerulf.
133	*Johnsen*, Otto.	Christianssand 30 Juni 54	Kjøbmand Johan Christian Johnsen og Ottilie Agnete f. Lochmann.
134	*Kielland*, Caspar Kruse.	Stavanger 26 Novbr. 52	Bogtrykker Laur. Christ. Kielland og M. Joh. Colbjørnsen Bull f. Munch.
135	*Klem*, Wilhelm Hansen.	Lunde Pgd. 14 Sept. 54	Sognepræst Mauritz Glerup Klem og Wilhelmine Cathrine f. Hansen.
136	*Larsen*, Peter Gerhard.	Christiania 27 Decbr. 54	Kjøbmand Peter Andreas Larsen og Mathilde Elisabeth f. Gløersen.
137	*Larsen*, Martin Christian Vilhelm.	Fredriksstad 6 Octbr. 54	Brigadelæge Ole Peter Larsen og Frederikke Hedevig f. Sinding.
138	*Monrad*, Ragnar Marcus Julius.	V. Akers Pgd. 13 Februar 54	Professor Marcus Jacob Monrad og og Julie f. Smith.
139	*Oftedahl*, Lars.	Risør 10 Decbr. 54.	Skolelærer Peder Larsen Oftedahl og Anne Kirstine Johannesdatter.
140	*Olsen*, Fredrik Christian Holberg Arentz.	Christianssand 9 April 53	Sognepræst Erik Olsen og Bolette Rebekka Meldahl f. Arentz.
141	*Olsen*, Ole Georg Arentz.	Christiania 26 Sept. 50	Do.
142	*Overn*, Svend.	Liers Pgd. 18 Octbr. 51	Gaardbruger Ole Svendsen Overn og Helle Tronsdatter.
143	*Sandager*, Olaf Andersen.	Næs Pg. p. Rom. 14 Juni 52	Gaardbruger Anders Larsen Sandaker og Gurine Christensdatter.
144	*Sars*, Olaf.	Mangers Pgd. 31 Marts 53	Professor Dr. Michael Sars og Maren Cathrine f. Welhaven.
145	*Schjøll*, Peter Eimar.	Ø. Totens Pgd. 11 Juli 53	Exam. jur. Carl Schjøll og Birthe Marie Evensdatter.
146	*Seip*, Nils Henrik Lovén.	NorderhovsPgd. 24 Octbr. 53	Capt. Leonhard Caspar Seip og Karin f. Jønson.
147	*Selmer*, Henrik Leganger.	Christiania 20 April 54	Overretsagfører Wilhelm Hansen Selmer og Ida Dass f. Leganger.
148	*Sørlie*, Jacob Caspar.	Akers Pgd. 10 Juni 53	Bagermester Andreas Johnsen Sørlie og Bolette f. Borgen.
149	*Swensen*, Carl Nicolai David.	Drammen 8 Octbr. 52	Kjøbmand Søren Suur Swensen og Jacobine Margrethe f. Suur.
150	*Wergeland*, Jens Nicolai Hagbart.	Sørums Pgd. 8 April 54	Cand. jur. Har. Tit. Alexis Wergeland og Hermane Mar. f. Olsen-Torp.
151	*Christensen*, Lars.	Bolsø Pgd. 22 Januar 52	Mechanicus Lars Christensen og Ildrid f. Knudsen.
152	*Dybwad*, Axel.	Christiania 4 Marts 54	Boghandler Jacob Dybwad og Anne Margrethe f. Aabel.
153	*Kaas*, Sverre Hannibal Lie Munthe.	Christiania 17 Juni 53	Kjøbmand Hans Munthe Kaas og Charlotte Mathilde Sofie f. Lie.
154	*Mossige*, Ingebreth.	Ly Pgd. 27 Fbr. 53	Lensmand Ingebreth Svenssen Mossige og Karen Elisabeth f. Sandved.
155	*Aubert*, Henrik Arnold.	Sogndals Pgd. 5 Dcbr. 54	Sorenskriver Sophus Emil Aubert og Karoline f. Løberg.
156	*Døderlein*, Christian.	Holts Pgd. 6 Febr. 54	Sognepræst Christian Døderlein og Malvina f. Petersen.
157	*Smith*, Gabriel.	Molde 28 Decbr. 53	Corpslæge Kristen Smith og Hanna Georgine f. Magelsen.

No.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharacter.*
131	Overretssagf. Gamborg.	4	3	3	4	—	3	3	—	4	4	3	3	2	36	11	Non contemnendus.
132	Faderen.	4	3	4	4	—	2	2	3	2	5	4	3	3	39	12	Haud illaudabilis.
133	Cand. med. Osc. Johnsen.	4	4	3	4	—	3	3	3	3	5	3	2	3	40	12	Non contemnendus.
134	Resid. Capell. Kielland.	4	4	2	2	—	2	3	—	3	3	4	3	2	32	11	Haud illaudabilis.
135	Faderen.	4	3	5	4	—	2	2	—	2	2	3	2	3	32	11	Haud illaudabilis.
136	Kgl. Fuldm. Gløersen.	3	3	4	3 (4)	—	3	3	—	4	3	4	3	2	35	11	Haud illaudabilis.
137	Cand. jur. Alfr. Larsen.	4	3	5	6	—	3	2	—	2	3	3	3	4	38	11	Non contemnendus.
138	Faderen.	3	4	2	3	—	1	2	—	4	5	4	3	3	34	11	Haud illaudabilis.
139	Adjunct A. Jensen.	3	3	1	2	—	1	1	—	1	1	1	1	1	16	11	Laudabilis.
140	Faderen.	4	3	3	2	—	2	3	—	2	3	3	2	2	29	11	Haud illaudabilis.
141	Do.	4	4	1	2	—	3	2	—	2	2	2	1	1	24	11	Laudabilis.
142	Resid. Capell. Bie.	4	3	3	4	—	2	2	2	2	3	3	2	4	34	12	Haud illaudabilis.
143	Student Myhrebø.	4	4	3	5	—	3	4	—	1	5	5	3	4	41	11	Non contemnendus.
144	Univ. Stip. J. E. Sars.	4	3	4	4	—	2	3	—	2	3	2	2	3	32	11	Haud illaudabilis.
145	Cand. real. Schjøll.	4	4	3	5	—	2	3	—	3	3	4	4	4	39	11	Non contemnendus.
146	Advocat Aubert	3	3	3	3	—	2	3	—	3	1	1	3	2	27	11	Laudabilis.
147	Student A. Selmer.	4	3	3	5	—	2	3	—	3	4	2	3	3	35	11	Haud illaudabilis.
148	Cand. jur. Bergersen.	4	4	2	4	—	2	3	—	2	4	2	2	3	32	11	Haud illaudabilis.
149	Adjunct Ording.	3	2	2	2	–	1	1	2	1	3	2	3	4	26	12	Laudabilis.
150	Stud. jur. Gleditsch.	3	3	3	2	—	3	3	—	2	1	2	2	2	26	11	Laudabilis.
51	Overlærer Feilberg.	4	3	4	3	—	3	3	2	3	4	4	3	2	38	12	Haud illaudabilis.
52	Faderen.	4	3	5	4	—	3	3	3	3	4	3	3	4	42	12	Non contemnendus.
53	Cand. mag. K. Lassen.	3	3	3	2	—	3	2	—	2	2	2	4	4	30	11	Haud illaudabilis.
54	Do.	3	4	4	4	—	2	3	—	2	5	4	5	3	39	11	Non contemnendus.
55	Bureauchef O. Aubert.	3	3	3	4	—	3	3	2	2	2	2	3	3	33	12	Haud illaudabilis.
56	Cand. theol. Otto Lund.	3	3	3	3	—	2	2	3	2	2	2	3	2	30	12	Laudabilis.
57	Faderen	3	3	3	4	—	2	2	2	3	2	3	4	5	36	12	Haud illaudabilis.

No.	*Candidaternes Navne.*	Fødested og Fødselsaar.	Forældrenes Navne og Stilling.
158	*Schlytter*, Carsten Henrik Carstensen.	Akers Pgd. 30 April 54	Kgl. Fuldmægtig Hans Schlytter og Henriette Caroline f. Carstensen.
159	*Steen*, Lars.	Verdalens Pgd. 19 Juli 50	Sognepræst A. F. B. Steen og Henriette Hornemann Rist f. Klykken
160	*Steen*, Peder Klykken.	Verdalens Pgd. 16 Januar 52	Do.
161	*Christensen*, Lars Haldor.	Hemnes Pgd. 23 Juli 51	Skip. Christian Christensen og Laura Charlotte f. Jensen.
162	*Hjersing*, Olaf Arnfinn.	Tune Pgd. 2 Juli 53	Sognepr. Ole Christian Hjersing og Maren Kirstine f. Mathisen.
163	*Olsen*, Olai Johan.	Bergen 6 April 51	Soldat Ole Andersen Ullebust og Anne Marie Rasmusdatter.
164	*Nordrum*, Georg Karelius.	Christiania 19 Sept. 54	Kjøbmand Ole Hansen Nordrum og Berthe Christine f. Forseth.
165	*Pettersen*, Andreas Halfdan.	Christiania 28 April 54	Kjøbmand Gunerius Pettersen og Iverine f. Grorud.

Privatpræceptorer.

Ved Immatriculeringen af de nye academiske Borgere, der fandt Sted den 2den September samt den 2den, 3die og 5te December 1872, valgtes efternævnte Professorer til Privatpræceptorer:

Prof.	Dr. Caspari	af No.	17, 53, 97, 105, 143.
—	Johnson	- —	46, 70, 102, 125. 162.
—	Nissen	- —	1, 7, 13, 15, 19, 20, 22, 29, 33, 49, 51, 54, 63, 64, 66, 67. 69, 77, 101, 108, 109, 119, 120, 124, 126, 128, 129, 142.
—	F. W. Bugge	- —	87, 100.
—	Brandt	—	83, 147, 154.
—	Dr. Aschehoug	—	11.
—	Aubert jun.	- —	35, 59, 73, 145.
—	Ingstad	- —	8.
—	Dr. Boeck	- —	30, 31, 65.
—	Voss	- —	12, 24, 28, 32, 50, 61, 74, 79, 90, 149, 157.
—	Lochmann	- —	4, 37, 38, 39, 85, 133, 140, 141.
—	Heiberg	- —	62, 68, 72, 148.
—	Dr. Aubert	- —	155.
—	Monrad	- —	26, 27, 41, 55, 80, 81, 82, 84, 107, 117, 134, 135, 138, 152.
—	Dr. Unger	- —	34, 40, 57, 60, 78.
—	Dr. Daa	- —	21, 23, 42, 56, 88, 96, 103, 106, 137, 144, 151, 164.
—	Rygh	- —	98, 99, 104, 118, 153, 163.
—	Dr. Lyng	- —	91.

No.	Dimitteret af	Modersm.	Lat. Overs.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Tydsk.	Fransk.	Engelsk.	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmet.	Geometri.	Ordenstal.	Antal Fag.	*Hovedcharacter.*
158	Kgl. Fuldm. Chr. Schlytter	3	3	3	6(3) abf.	—	2	2	2	3	3	2	4	4	37	12	Haud illaudabilis.
159	Faderen.	4	3	3	6	—	3	3	—	4	3 (5)	5	4	4	42	11	Ikke bestaaet.
160	Do.	4	4	5	abf.	—	3	3	—	4	6	4	5	2	—	—	Ikke bestaaet.
161	Cand. theol. G. Selmer.	3	4	4	6	—	syg	syg	—	3	3	3	syg	syg			
162	Cand. theol. A. Mathisen	4	4	4	2	—	2	2	—	2	1	3	3	4	31	11	Haud illaudabilis.
163	Stud. philol. R. Hille.	3	2	3	2	—	2	2	—	1	3	2	3	3	26	11	Laudabilis.
164	Stud. med. Brunes.	3	4	3	3		2	3	—	2	2	3	3	3	31	11	Haud illaudabilis.
165	Cand philos. Bekkevold.	3	3	2	4	—	2	2	2	2	2	2	3	3	30	12	Laudabilis.

Christiania i Deputationen for Examen artium den 30 August 1872.

R. Tønder Nissen,

p. t. Deputationens Formand.

Chr. Holst,

Univ. Secretair.

Prof. Bang af No. 2, 3, 5, 6, 9, 52, 58, 71, 76, 92, 93, 94, 95, 112. 113, 116, 122, 127, 131, 146, 158, 165.
— Rasch - — 86, 150.
— Münster - — 75.
— Christie - — 18.
— Guldberg - — 10, 14, 16, 36, 43, 44, 45, 47, 48, 89, 115, 123, 132, 136, 139, 156.
— Dr. Lie - — 110.

Til Examen artium i 1872 var anmeldt 199 Dimittender, af hvilke 3 tilbagemeldtes af sine Dimissorer, medens 2, der ikke havde betalt det lovbestemte Gebyr af 5 Spd. til Universitetskassen, udebleve fra den skriftlige Prøve. 34 bestod ikke Examen (deraf 5 ved den mundtlige Prøve). Af de øvrige 161 erholdt 3 Laud. præ ceteris, 79 Laudabilis, 62 Haud illaudabilis og 13 Non contemnendus. 3 have paa Grund af Sygdom endnu ikke fremstillet sig til Continuationsexamen.

Opgaverne i Modersmaalet vare: 1. At skildre den Ærgjerrige og den Forfængelige. 2. Calmarunionens Virkninger gjennem de nordiske Rigers senere Historie. — Den latinske Oversættelse var saalydende: Bellum Gallicum C. Caesare imperatore gestum est, antea tantummodo repulsum; semper illas nationes nostri imperatores refutandas potius bello quam lacessendas putaverunt. Ipse ille C. Marius, cujus divina atque eximia virtus magnis populi Romani luctibus funeribusque subvenit, influentes in Italiam Gallorum maximas copias repressit, non ipse ad eorum urbes sedesque penetravit. Modo C. Pomptinus, fortissimus vir, ortum repente bellum

Allobrogum proeliis fregit eosque domuit, qui lacessierant, sed ea victoria contentus republica metu liberata quievit. C. Caesaris longe aliam video fuisse rationem; non enim sibi solum cum eis, quos jam armatos contra populum Romanum videbat, bellandum esse duxit, sed totam Galliam in nostram dicionem esse redigendam. Itaque cum acerrimis nationibus et maximis Germanorum et Helvetiorum proeliis felicissime decertavit; ceteras imperio populi Romani parere assuefecit, et quas regiones quasque gentes nullae nobis ante litterae, nulla fama notas fecerat, eas noster imperator nosterque exercitus et populi Romani arma peragrarunt. Semitam tantum Galliae tenebamus antea; ceterae partes a gentibus aut inimicis huic imperio aut infidis aut incognitis aut certe immanibus et barbaris et bellicosis tenebantur. Quas nationes nemo unquam fuit, quin frangi domarique cuperet; nemo sapienter de republica nostra cogitavit jam inde a principio hujus imperii, quin Galliam maxime timendam huic imperio putaret, sed propter vim ac multitudinem gentium illarum nunquam est antea cum omnibus dimicatum; restitimus semper lacessiti; nunc denique est perfectum, ut imperii nostri terrarumque illarum idem esset extremum. Alpibus Italiam munierat antea natura non sine aliquo divino numine; nam si ille aditus Gallorum immanitati multitudinique patuisset, nunquam haec urbs summo imperio domicilium ac sedem praebuisset. Jam nihil est ultra illam altitudinem montium usque ad Oceanum, quod sit Italiae pertimescendum.

Til at afholde Examen artium i 1872 var i Henhold til de Kgl. Resol. af 8de Decbr. 1858 og 8de Juni 1872 af Kirke-Departementet opnævnt Følgende: Formand: Prof. Nissen. Censurcommitte: Proff. Münster*), Dr. Lyng, Bang og S. Bugge, Univ. Bibliothekar Daae og Univ. Sipendiat Lieblein. Examensdeputation: I Latin: Prof. Dr. Aubert og Univ. Stipend. Johanssen; I Græsk: Prof. Schiøtt og Overlærer Bjørseth; I Hebraisk: Prof. I. P. Broch; I Tydsk, Fransk og Engelsk: Prof. Dr. Unger og Univ. Stipend. Storm; I Religion: Prof. Nissen og Univ. Stipend. Petersen; I Historie og Geographi: Prof. Dr. Daa og Rygh; I Mathematik: Proff. Guldberg og Dr. Lie. — Som Censorer og deres Suppleanter vare af Kirke-Departementet beskikkede: I Religion: 1) Kateket og Adjunkt ved Christianssunds offentlige Skole for den høiere Almendannelse H. Greve, 2) Skolebestyrer Buchholm og som Suppleant pers. Kapellan J. N. Brun. I Latin: 1) Overlærer ved Aalesunds Skole M. Schnitler, 2) Adjunkt ved Stavanger Skole H. A. Meyer og som Suppleant Cand. mag. Falkenberg. I Græsk: 1) Overlærer ved Molde Skole K. Feilberg, 2) Skolebestyrer Jonathan Aars og som Suppleant Skolebestyrer Gjør. I Hebraisk: Overlærer ved Christiania Kathedralskole V. Vogt og i hans Forfald Cand. theol. Riddervold. I Tydsk, Fransk og Engelsk: 1) Skolebestyrer Gjertsen, 2) Adjunkt ved Drammens Skole Hermannsdorff og som Suppleant Overlærer ved Christiania Kathedralskole J. Løkke. I Historie og Geographi: 1) Overlærer ved Bergens Kathedralskole W Boehorst, 2) Adjunkt ved Laurvigs Skole G. Hartmann og som Suppleant Stipendiat Lieblein. I Mathematik: 1) Overlærer ved Skiens Skole Th. Broch, 2) Adjunkt ved Christiania Skole Dørum og som Suppleant Observator Hans Geelmuyden.

De Rejceredes Charakterer ved den skriftlige Prøve:

№	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.	№	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.	№	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.	№	Norsk Udarb.	Latinsk Overs.
1	4	6	9	4	5	17	5	4	24	4	6
2	4	5	10	5	3	18	4	5	25	5	5
3	5	4	11	3	5	19	4	5	26	4	6
4	4	5	12	3	5	20	3	5	27	4	5
5	4	5	13	4	5	21	3	5	28	5	6
6	5	4	14	-	5	22	5	4	29	5	3
7	4	5	15	6	5	23	5	4			
8	3	5	16	4	5						

*) Da Prof. Münster havde en Søn til Examen artium, fungerede efter Collegiets Bestemmelse Prof. Christie.

Examen philosophicum i Mai & Juni 1872.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
1	*Aagaard*, Carl Gustav Oscar.	1871	1	1	—	—	—	1	2	3	—	3	2	—	4	8	17	Laudabilis.
2	*Aall*, Nicolai Benjamin.	—	2	1	—	—	—	—	1	3	2	4	4	—	5	8	22	Haud illaud.
3	*Aaser*, Peter Hansen.	—	3	1	1	—	1	—	—	—	—	1	4	2	—	7	13	Laudabilis.
4	*Andersen*, Axel Christian.	—	1	1	—	—	—	—	1	2	1	2	1	—	3	8	12	Laudabilis.
5	*Andersen*, Christian Garmann.	—	1	2	2	—	3	—	—	—	—	2	2	1	—	7	13	Laudabilis.
6	*Andersen*, Oscar August.	1870	2	3	1	—	3	—	—	—	—	3	2	4	—	7	18	Haud illaud.
7	*Andersen*, Randinus	1871	4	1	—	—	—	—	3	3	2	4	4	—	5	8	26	Haud illaud.
8	*Andresen*, Nicolai.	—	2	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	2	—	7	10	Laud. p.ceteris
9	*Arctander*, Ove Guldberg.	—	2	1	—	—	—	1	1	1	—	2	2	—	2	8	12	Laud. p.ceteris
10	*Berger*, Jasper.	—	2	1	3	—	2	—	—	—	—	3	3	2	—	7	16	Laudabilis.
11	*Bjerke*, Ole Emil.	1870	4	4	1	—	3	—	—	—	—	4	3	4	—	7	23	Haud illaud.
12	*Bjørset*, Carl Even.	1871	2	1	2	—	2	—	—	—	—	2	2	1	—	7	12	Laudabilis.
13	*Blehr*, Frederik Vilhelm.	—	1	1	1	—	2	—	—	—	—	2	4	3	—	7	14	Laudabilis.
14	*Borch*, Carl Abraham.	—	2	1	1	—	1	—	—	—	—	2	2	1	—	7	10	Laud. p.ceteris
15	*Bryhn*, Nils.	—	1	2	1	—	4	—	—	—	—	5	3	3	—	7	19	Haud illaud.
16	*Bøhmer*, Otto Ferdinand.	—	2	1	—	—	—	1	2	1	—	3	3	—	3	8	16	Laudabilis.
17	*Christensen*, Ole Mathias.	—	2	1	—	—	—	1	1	1	—	1	1	—	1	8	9	Laud. p.ceteris
18	*Christophersen*, Ragnvald.	—	3	1	—	—	—	2	2	2	—	4	3	—	2	8	19	Laudabilis.
19	*Conradi*, Hjalmar Georg.	—	4	1	1	—	2	—	—	—	—	3	3	5	—	7	19	Haud illaud.
20	*Drejer*, Peder Marius.	—	1	1	1	—	5	—	—	—	—	3	2	2	—	7	15	Haud illaud.
21	*Eeg*, Ole Anton Thorersen.	1870	1	2	1	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	7	9	Laud. p.ceteris
22	*Engelhart*, Jørgen Marianus Flood.	1871	3	1	—	—	—	—	2	3	1	4	5	—	2	8	21	Haud illaud.
23	*Fabricius*, Karenus Frederik.	—	3	1	1	—	3	—	—	—	—	2	4	3	—	7	17	Laudabilis.
24	*Falck*, Abraham Muus.	—	2	2	—	—	—	2	—	3	1	4	4	—	5	8	23	Haud illaud.
25	*Fleischer*, Lars Christian.	—	1	1	—	—	—	—	2	3	2	4	3	—	4	8	20	Haud illaud.
26	*Freng*, Hans Christopher Gunthjof.	—	1	1	2	—	1	—	—	—	—	3	2	2	—	7	12	Laudabilis.
27	*Friis*, Jens Johan Hjorth.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	1	1	—	7	7	Laud. p.ceteris
28	*Frost*, Søren Steen.	—	2	2	2	—	4	—	—	—	—	1	3	3	—	7	17	Laudabilis.
29	*Graff*, Truls Johannesen Kiel.	1869	1	2	1	—	1	—	—	—	—	3	4	3	—	7	15	Laudabilis.
30	*Grønneberg*, Erik.	1870	2	1	—	—	—	2	2	1	2	5	4	—	8	19	Haud illaud.

Examen philosophicum i Mai & Juni 1872.

No.	*Candidaternes Navne.*	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	*Hovedcha rakter.*
31	*Gundersen*, Gunerius	1871	4	3	1	—	4	—	—	—	—	3	3	2	—	7	20	Haud illau
32	*Hansen*, Fredrik Wilhelm.	—	3	2	—	—	—	—	1	1	2	2	2	—	3	8	16	Laudabilis
33	*Harboe*, Morten Dedekam.	—	2	3	1	—	4	—	—	—	—	4	2	3	—	7	19	Haud illau
34	*Hartmann*, Anton Carl.	—	3	1	1	—	5	—	—	—	—	3	3	3	—	7	19	Haud illau
35	*Helland*, Oluf Emil.	—	2	3	—	—	—	1	2	2	—	2	2	—	4	8	18	Laudabilis
36	*Henriksen*, Theodor.	1870	3	2	1	—	3	—	—	—	—	5	2	2	—	7	18	Haud illau
37	*Herløfsen*, Claus Theodor.	1871	3	2	—	—	—	2	—	3	1	3	3	—	5	8	22	Haud illau
38	*Hermansen*, Thomas Brown Lie.	—	1	1	2	—	2	—	—	—	—	2	2	2	—	7	12	Laudabilis
39	*Hermanstorff*, Lyder Peder Chr. Borthig.	—	2	2	—	—	—	—	2	1	1	1	2	—	3	8	14	Laudabilis
40	*Hess*, Henrik August.	1870	3	3	—	—	—	—	3	3	2	5	3	—	4	8	26	Haud illau
41	*Heyerdahl* Thorbjørn.	1871	3	1	—	—	—	1	—	3	1	2	3	—	1	8	15	Laudabilis
42	*Holm*, Ole Arntzen Lützow.	—	3	2	—	—	—	—	1	2	1	3	2	—	4	8	18	Laudabilis
43	*Hougen*, Knut Eilif.	—	3	1	—	—	—	—	2	3	2	3	2	—	3	8	19	Laudabilis
44	*Hovind*, Harald Olaf Carl.	—	4	1	—	—	—	—	2	3	2	2	2	—	4	8	20	Haud illaud
45	*Huitfeldt*, Nicolai Fritz Reichwin.	1870	2	2	1	—	4	—	—	—	—	3	5	3	—	7	20	Haud illaud
46	*Hygen*, Bernt Johan Gjerdrum.	—	3	2	2	—	2	—	—	—	—	3	4	5	—	7	21	Haud illau
47	*Høeg*, Johan Fredrik Arnt.	1871	1	1	—	—	—	—	1	1	1	1	2	—	1	8	9	Laud. p. cete
48	*Høegh*, Lonis Theodor.	—	1	1	—	—	—	2	2	2	—	2	2	—	2	8	14	Laudabilis
49	*Ibenfeldt*. Johan Herman Jacobi.	—	3	1	2	—	4	—	—	—	—	5	3	3	—	7	21	Haud illaud
50	*Ihle*, Knud Martin.	1870	5	2	—	—	—	—	4	3	3	4	4	—	5	8	30	Non contem
51	*Iversen*, Hakon.	—	3	1	—	—	—	2	2	—	2	4	2	—	3	8	19	Laudabilis
52	*Jentoft*, Ole Christian Doxrud.	1871	3	2	2	—	3	—	—	—	—	2	2	2	—	7	16	Laudabilis
53	*Johnsen*, Peter Magnus.	—	2	1	—	—	—	—	2	2	2	3	2	—	3	8	17	Laudabilis
54	*Juul*, Eilert Patrick.	—	3	1	—	—	—	—	2	2	1	3	2	—	3	8	17	Laudabilis
55	*Kjelland*, Axel Christian Zetlitz.	—	2	3	—	—	—	—	1	1	1	1	2	—	1	8	12	Laudabilis
56	*Kjelsberg*, Harald.	1870	2	1	1	—	2	—	—	—	—	3	3	3	—	7	15	Laudabilis
57	*Kleven*, Jon Kristian.	—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	1	2	—	1	8	9	Laud. p. cete
58	*Kobro*, Joachim Ege.	1871	2	1	1	—	3	—	—	—	—	2	2	2	—	7	13	Laudabilis
59	*Kraft*, Eyvind,	—	2	1	3	—	5	—	—	—	—	2	2	4	—	7	19	Haud illaud
60	*Krohn*, Alfred Severin.	—	3	1	—	—	—	—	3	2	1	3	4	—	4	8	21	Haud illaud
	Krohn, Conrad Henrik.	—	2	1	—	—	—	—	3	1	2	5	3	—	2	8	19	Haud illaud

Examen philosophicum i Mai & Juni 1872.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
62	*Kulsberg*, Carl Otto.	1871	1	1	—	—	—	1	1	1	—	2	2	—	1	8	10	Laud. p.ceteris
63	*Laache*, Søren Bloch.	—	1	2	1	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	7	9	Laud. p.ceteris
64	*Lae*, Martinius Olsen	—	2	1	—	—	—	2	2	1	—	1	3	—	1	8	13	Laudabilis.
65	*Lippestad*, Johan Anton.	—	2	1	—	—	—	2	1	2	—	3	1	—	2	8	14	Laudabilis.
66	*Lyche*, Paul.	—	2	1	—	—	—	2	1	2	—	4	2	—	3	8	17	Laudabilis.
67	*Lødrup*, Theodor Henrik.	—	3	1	—	—	—	1	1	1	—	3	2	—	3	8	15	Laudabilis.
68	*Magnessen*, Ingvald.	—	3	1	1	—	3	—	—	—	—	4	3	2	—	7	17	Laudabilis.
69	*Marstrander*, Johan Joachim Meyer.	—	1	1	—	—	—	1	1	2	2	2	2	—	1	8	11	Laud. p.ceteris
70	*Moe*, Marcus Fr. Holtermann.	1870	2	1	1	—	5	—	—	—	—	3	4	4	—	7	20	Haud illaud.
71	*Mohn*, Johan Gerbitz.	1871	2	1	1	—	4	—	—	—	—	3	3	1	—	7	15	Laudabilis.
72	*Myhre*, Emil Martinius.	—	2	3	3	—	5	—	—	—	—	4	3	3	—	7	23	Haud illaud.
73	*Nielsen*, Ole Nikolai.	—	2	1	2	—	2	—	—	—	—	2	2	2	—	7	13	Laudabilis.
74	*Nordberg*, Sjøude Larsson.	1870	4	3	—	—	—	—	2	2	2	2	2	—	1	8	18	Laudabilis.
75	*Norgren*, Fredrik Weideman.	—	4	3	—	—	—	—	2	3	2	4	4	—	3	8	25	Haud illaud.
76	*Olsen*, Christian.	1871	2	1	1	—	2	—	—	—	—	3	3	3	—	7	15	Laudabilis.
77	*Olsen*, Knud Olaus.	—	2	3	2	—	1	—	—	—	—	2	3	2	—	7	15	Laudabilis.
78	*Omdal*, Oscar Ørsted.	—	3	2	—	—	—	5	4	3	—	4	3	—	4	8	28	Haud illaud.
79	*Pedersen*, Haakon.	—	3	2	—	—	—	—	2	1	2	2	2	—	2	8	16	Laudabilis.
80	*Revers*, Oscar Schjøtt.	—	2	1	—	—	—	2	1	3	—	3	2	—	2	8	16	Laudabilis.
81	*Rummelhoff*, Jacob Wilhelm.	—	4	1	1	—	3	—	—	—	—	3	3	3	—	7	18	Haud illaud.
82	*Sandberg*, Edvind Otto.	—	3	1	—	—	—	—	2	2	3	3	3	—	2	8	19	Laudabilis.
83	*Schjøll*, Ole Albert Marius.	—	3	1	—	—	—	1	3	2	—	5	3	—	4	8	22	Haud illaud.
84	*Schneider*, Hans Jacob Sparre.	—	3	1	1	—	3	—	—	—	—	3	4	2	—	7	17	Laudabilis.
85	*Schultz*, Carl.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	1	2	—	7	8	Laud. p.ceteris
86	*Schønheyder*, Magnus Mansin.	1870	4	1	—	—	—	2	2	2	3	2	—	2	8	18	Laudabilis.
87	*Selmer*, Alfred.	1871	4	2	2	—	4	—	—	—	—	3	3	3	—	7	21	Haud illaud.
88	*Speilberg*, Niels Asbjørn.	—	4	1	1	—	4	—	—	—	—	2	2	3	—	7	17	Haud illaud.
89	*Strøm*, Amar Christian.	—	2	1	—	—	—	—	1	2	1	1	3	—	4	8	15	Laudabilis.
90	*Strøm*, Hagbarth.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	2	1	2	—	7	9	Laud. p.ceteris
91	*Suleng*, Ingebret.	1870	2	1	2	—	1	—	—	—	—	2	3	2	—	7	13	Laudabilis.
92	*Svendsen*, Svend Martin.	1871	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	7	8	Laud. p.ceteris
93	*Sæther*, Jacob Thorvald.	1870	3	2	2	—	4	—	—	—	—	4	5	3	—	7	23	Haud illaud.
94	*Sørensen*, Tarald.	1869	2	1	—	—	—	2	2	1	3	4	—	3	8	18	Laudabilis.

Examen philosophicum i Mai & Juni 1872.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
95	*Thaulow*, Herman.	1871	3	1	3	—	4	—	—	—	—	3	4	2	—	7	20	Haud illaud.
96	*Thoschlag*, Frederik Wilhelm.	—	2	1	2	—	2	—	—	—	—	3	4	2	—	7	16	Laudabilis
97	*Torp*, Alf.	—	1	1	—	—	—	—	1	1	1	2	2	—	3	8	12	Laudabilis
98	*Troye*, Wilhelm Theodor.	—	2	1	—	—	—	—	2	1	2	2	2	—	3	8	14	Laudabilis.
99	*Uchermann*, August Wilhelm.	1870	3	1	—	—	—	—	2	2	1	2	2	—	2	8	15	Laudabilis.
100	*Undseth*, Ingvald.	1871	1	1	—	—	—	1	1	1	—	1	1	—	2	8	9	Laud. p.ceteris
101	*Vaagaard*, Joachim Andreas Holmboe.	1870	3	4	2	—	5	—	—	—	—	3	5	4	—	7	26	Non contema
102	*Wicklund*, Cato, Ingerius.	1871	2	1	—	—	—	1	1	1	—	2	2	—	1	8	11	Laud. p.ceteris
103	*Woxen*, Frederik Olaf August.	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	2	2	1	—	7	9	Laud. p.ceteris

Examen philosophicum i 2det Semester 1872.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
1	*Aanensen*, Aanen.	1871	3	2	—	—	—	—	2	2	3	3	3	—	5	8	23	Haud illaud.
2	*Aas*, Gunnar Annas.	—	2	2	—	—	—	4	3	—	1	4	3	—	2	8	21	Haud illaud.
3	*Andersen*, Andreas.	1869	3	3	2	—	4	—	—	—	—	5	3	4	—	7	24	Haud illaud.
4	*Berg*, Oscar.	1871	4	2	—	—	—	3	3	3	—	4	2	—	4	8	25	Haud illaud.
5	*Bornholdt*, Johan Henrik Albert.	—	4	1	—	—	—	1	—	3	2	5	2	—	3	8	21	Haud illaud.
6	*Brandt*, Peter Gustav Marius.	1870	4	1	1	—	3	—	—	—	—	2	2	2	—	7	15	Laudabilis.
7	*Bratt*, Lars Frederik.	1871	2	1	—	—	—	1	1	1	—	2	2	—	3	8	13	Laudabilis.
8	*Brun*, Johan Lyder.	—	3	1	—	—	—	—	2	3	2	3	3	—	2	8	19	Laudabilis.
9	*Bugge*, Thorvald.	—	2	2	—	—	—	—	1	2	2	2	3	—	3	8	17	Laudabilis.
10	*Dehli*, Ole.	—	2	1	—	—	—	3	3		2	3	3	—	2	8	19	Laudabilis.
11	*Eggen*, Henrik Arnoldus.	—	3	2	—	—	—	2	3	4	—	3	2	—	3	8	22	Haud illaud.
12	*Eide*, Peter Odin.	—	2	1	—	—	—	4	1	2	—	4	3	—	4	8	21	Haud illaud.
13	*Ellingsen*, Elling.	—	3	2	—	—	—	—	3	4	2	4	4	—	5	8	27	Haud illaud.
14	*Fauske*, Simon Nicolai.	—	2	2	—	—	—	—	3	1	1	3	5	—	4	8	21	Haud illaud.

Examen philosophicum i 2det Semester 1872.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcharakter.
15	*Fearnley*, Harald Arild Frederik Amandus.	1871	4	1	1	—	3	—	—	—	—	4	4	3	—	7	20	Haud illaud.
16	*Fearnley*, Thomas.	1869	1	1	1	—	1	—	—	—	—	2	2	2	—	7	10	Laud. p.ceteris
17	*Flood*, Immanuel.	1871	1	1	1	—	2	—	—	—	—	1	2	1	—	7	9	Laud. p.ceteris
18	*Fretheim*, Tollef.	1870	2	3	—	—	—	—	3	2	2	4	3	—	5	8	24	Haud illaud.
19	*Gaarder*, Georg Washington.	1871	4	2	2	—	4	—	—	—	—	3	3	3	—	7	21	Haud illaud.
20	*Greiff*, Carl Christian.	—	3	3	2	—	5	—	—	—	—	4	4	2	—	7	23	Haud illaud.
21	*Grønneberg*, Erik.	1870	2	1	—	—	—	—	2	2	1	2	3	—	2	8	15	Laudabilis.
22	*Gundersen*, Frederik.	1871	3	2	1	—	5	—	—	—	—	3	3	3	—	7	20	Haud illaud.
23	*Hansen*, Lars Michael.	—	2	2	2	—	2	—	—	—	—	4	2	3	—	7	17	Laudabilis.
24	*Hauge*, Hans Nielsen.	—	4	2	—	—	—	3	2	4	—	3	3	—	3	8	24	Haud illaud.
25	*Heyerdahl*, Hjalmar.	—	3	2	—	—	—	2	2	2	—	2	3	—	3	8	19	Laudabilis.
26	*Hjorth*, Frederik.	—	2	1	1	—	1	—	—	—	—	2	2	2	—	7	11	Laudabilis.
27	*Hofflund*, Christian Gabriel.	—	3	1	1	—	5	—	—	—	—	3	3	3	—	7	19	Haud illaud.
28	*Holm*, Caspar Bendix Plesner.	1870	4	1	1	—	5	—	—	—	—	3	4	2	—	7	20	Haud illaud.
29	*Holm*, Harald.	1871	3	2	1	—	4	—	—	—	—	3	2	2	—	7	17	Laudabilis.
30	*Huitfeldt*, Valentin Vilhelm Hartvig.	—	3	2	—	—	—	4	2	—	1	4	3	—	4	8	23	Haud illaud.
31	*Ihle*, Knud Martin.	1870	5	2	—	—	—	—	4	3	3	4	3	—	4	8	28	Haud illaud.
32	*Jahnsen*, August Barinus.	1871	1	1		—	—	—	1	1	1	1	2	—	1	8	9	Laud. p.ceteris
33	*Jensen*, Hans Lauritz.	—	2	1	2	—	2	—	—	—	—	3	2	2	—	7	14	Laudabilis.
34	*Johnsen*, Johan Andreas.	—	2	2	—	—	—	—	2	2	2	3	2	—	3	8	18	Laudabilis.
35	*Jørgensen*, Frederik.	1869	3	1	2	—	2	—	—	—	—	3	4	4	—	7	19	Haud illaud.
36	*Klovholt*, Peter Christian.	1864	2	2	—	—	—	1	2	—	4	2	3	—	1	8	17	Laudabilis.
37	*Klute*, Johan Gernhart.	1871	4	2	1	—	3	—	—	—	—	2	2	4	—	7	18	Haud illaud.
38	*Knoph*, Olaus Daniel.	—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	1	1	—	1	8	8	Laud. p.ceteris
39	*Knudsen*, Carl Joachim Anton Emil.	—	3	2	1	—	3	—	—	—	—	3	4	2	—	7	18	Haud illaud.
40	*Koren*, Christian Erhard.	—	3	3	—	—	—	—	3	3	4	2	3	—	4	8	25	Haud illaud.
41	*Krohn*, Conrad Henrik.	—	2	1	—	—	—	—	3	1	2	2	2	—	1	8	14	Laudabilis.
42	*Moe*, Georg Julius.	—	2	2	—	—	—	4	2	2	—	2	2	—	2	8	18	Laudabilis.
43	*Monsen*, Ole Marius.	—	1	2	—	—	—	1	2	—	2	5	2	—	1	8	16	Haud illaud.
44	*Nes*, Oscar Bernhard Larsen.	—	2	2	—	—	—	—	2	3	1	4	1	—	3	8	18	Laudabilis.
45	*Nicolaysen*, Lorentz.	—	3	2	1	—	4	—	—	—	—	3	3	2	—	7	18	Haud illaud.
46	*Nielsen*, Niels Peder Trosdahl.	1899	4	3	—	—	—	4	3	3	—	3	4	—	5	8	29	Non contemn.
47	*Norby*, Johan Jacob.	1871	2	1	—	—	—	—	1	1	1	2	2	—	1	8	11	Laud. p.ceteris
48	*Olsson*, Edvard Lauritz Esmark.	—	2	2	—	—	—	—	2	2	1	4	1	—	2	8	16	Laudabilis.

Examen philosophicum i 2det Semester 1872.

No.	Candidaternes Navne.	Exam. artium.	Mathematik.	Naturhistorie.	Zoologi.	Botanik.	Astronomi.	Latin.	Græsk.	Oldnorsk.	Historie.	Physik.	Philosophi.	Chemi.	Astronomi.	Antal Fag.	Ordenstal.	Hovedcha-rakter.
49	*Omejer*, Thorvald.	1871	3	1	2	—	5	—	–	—	—	4	4	5	—	7	23	Haud illa
50	*Petersen*, Morten Smith.	—	2	1	—	—	–	1	1	2	—	3	3	—	1	8	14	Laudabilis
51	*Platou*, Otto Michael Stoud.	—	2	1	—	—	—	1	1	1	—	2	2	—	2	8	12	Laud. p.cum
52	*Raabe*, Halfdan.	—	3	2	—	—	—	2	—	1	1	2	3	—	5	8	19	Haud illa
53	*Rosenberg*, Niels Jacob Munch.	—	4	1	1	—	5	—	—	—	—	4	3	2	—	7	20	Haud illa
54	*Roshauw*, Caspar Thorolf Frederik.	—	3	1	—	—	—	1	—	3	3	4	5	—	1	8	21	Haud illa
55	*Røsholm*, Høgbarth.	—	5	1	2	—	3	—	—	—	—	3	3	4	—	7	21	Haud illa
56	*Sandberg*, Johan Viggo.	1869	2	1	—	—	—	1	2	2	—	4	3	—	2	8	17	Laudabil
57	*Schmidt*, Harald Hjalmar.	1871	2	2	—	—	—	3	2	2	5	4	—	3	8	23	Haud illa
58	*Skridshol*, Anders Gulbrandsen.	—	2	1	—	—	—	3	2	2	2	4	—	3	8	19	Laudabil
59	*Sogn*, Rangvald Jochum Vinger.	—	3	2	2	—	5	—	—	—	—	3	2	3	—	7	20	Haud illa
60	*Spolert*, Einer Peter Georg.	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—	3	3	3	—	7	15	Laudabil
61	*Strøm*, Gerhard Dorotheus.	1869	3	4	—	—	—	4	2	2	5	3	—	4	8	27	Haud illa
62	*Sverdrup*, Georg.	1871	3	1	1	—	2	—	—	—	—	1	3	2	—	7	13	Laudabil
63	*Tandberg*, Olaf.	—	1	2	—	—	—	—	2	1	2	2	2	—	2	8	14	Laudabil
64	*Tandberg*, Ove Helfred Emil.	—	3	2	—	—	—	1	1	4	—	4	2	—	2	8	19	Haud illa
65	*Tommesen*, Olaus Anton.	1870	4	1	—	—	—	1	—	2	2	4	2	—	3	8	19	Haud illa
66	*Torkelsen*, Jens Hagbarth.	1871	3	1	—	—	—	2	3	2	—	3	2	—	2	8	18	Laudabil
67	*Westrem*, Erik Waldemar Schack.	—	2	2	1	—	1	—	—	—	—	4	3	2	—	7	15	Laudabil
68	*Wiese*, Claus Krohn.	—	5	3	—	—	—	—	2	1	1	3	2	—	3	8	20	Haud illa
69	*Woll*, Hans Ellertsen.	—	3	1	2	—	2	—	—	—	—	2	2	3	—	7	15	Laudabil
70	*Øsleby*, Thorvald Johan Helland.	1870	4	3	—	—	—	1	1	3	—	3	5	—	4	8	24	Haud illa

---

Af 194 Studenter fra 1871 have kun 136 absolveret Examen philosophi-den Tid, som Reglementet forudsætter (3 Semestre). Med Hensyn til de va- Fag viser det sig, at 60 af Studenterne fra 1871 valgte Zoologi og Chemi, m 76 valgte 3 af de 4 Fag: Latin, Græsk, Oldnorsk og Historie. De obligato Fag ere Mathematik, Naturhistorie, Physik, Philosophi og Astronomi.

Embeds-Examina i 1872.

Theologisk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Theol. Embeds-Examen.	Studie-tidens Varighed	Charakter.	Ex. art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
1	*Olsen*, Erik Rynning.	S.	3 Juni 72	4½ Aar.	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Laudabilis.
2	*Wexelsen*, Wilhelm Andreas.	S.	—	3 —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Juni 68	Haud illaud.
3	*Hande*, Halvor Halvorsen.	P.	4 Juni 72	2 —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Haud illaud.
4	*Amundsen*, Oluf Christian.	S.	—	2 —	Laudabilis.	1868	Laudabilis.	Decbr. 69	Laud. p. ceteris
5	*Arnesen*, Christian Arnt.	S.	6 Juni 72	2½ —	Haud illaud.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laudabilis.
6	*Blom*, Bendix Christian.	S.	—	3 —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laudabilis.
7	*Bomhoff*, Fridthjof.	P.	7 Juni 72	4 —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
8	*Dietrichson*, Marius Erasmus.	S.	—	4 —	Laudabilis.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laudabilis.
9	*Gjølme*, Bernhard Andreas.	S.	8 Juni 72	4 —	Laudabilis.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laudabilis.
10	*Høyer*, Wilhelm Frederik.	P.	—	4½ —	Haud illaud.	1866	Haud illaud.	Decbr. 67	Laudabilis.
11	*Myhre*, Andreas.	P.	10 Juni 72	3½ —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Decbr. 69	Haud illaud.
12	*Borgen*, Zephanias. †	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1865	Non contemn.	Juni 67	Laudabilis.
13	*Odland*, Peter Amon Nicolai.	S.	11 Juni 72	2 —	Haud illaud.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Haud illaud.
14	*Holm*, Oluf Andreas.	S.	11 Juni 72	3½ —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
15	*Arctander*, Adolf Maurits Steenbock.	S.	13 Juni 72	3 —	Laudabilis.	1867	Haud illaud.	Decbr. 68	Laudabilis.
16	*Dahl*, Jonas Anton.	P.	—	3 —	Laudabilis.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laud. p. ceteris
17	*Bruun*, Johan Jakob Dekke.	P.	14 Juni 72	3 —	Haud illaud.	1866	Haud illaud.	Juni 67	Haud illaud.
18	*Gløersen*, Knut Gislesen.	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laudabilis.
19	*Aafoss*, Jakob Pedersen.	S.	15 Juni 72	2½ —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Haud illaud.
20	*Steenstrup*, Hjalmar.	P.	—	4½ —	Laudabilis.	1866	Haud illaud.	Juni 67	Laudabilis.
21	*Baartvedt*, Alf.	P.	17 Juni 72	3 —	Haud illaud.	1867	Laudabilis.	Decbr. 68	Laudabilis.
22	*Lütke*, Martin Frederik.	S.	—	3 —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laudabilis
23	*Garmann*, Christian Brunchhorst Torp.	P.	18 Juni 72	3 —	Haud illaud.	1866	Non contemn.	Decbr. 67	Haud illaud.
24	*Grytnæs*, Anders Pedersen.	P.	—	2½ —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laud. p. ceteris
25	*Dahl*, Simon Nicolai Marenius.	P.	20 Juni 72	1½-2 —	Haud illaud.	1865	Non contemn.	Decbr. 66	Haud illaud.
26	*Lyng*, Anton Johannes.	S.	—	3½ —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Juni 68	Laudabilis.
27	*Johnson*, Gunnerus.	P.	21 Juni 72	4½ —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Haud illaud.
28	*Rønning*, Johan Schliemann.	S.	22 Juni 72	5 —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laudabilis.

† betegner Reiteranter.

Theologisk Embeds-Examen.

No	*Candidaternes Navne,*	Dimit.	Theol. Embeds-Examen.	Studietidens Varighed.	Charakter.	Ex. art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
29	*Jensen*, Svend Holst.	S.	22 Juni 72	4 Aar.	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 67	Haud illaud.
30	*Andersen*, Anders.	S.	24 Juni 72	4 —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Laudabilis.
31	*Larsen*, Hans Christian.	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laudabilis.
32	*Gjerløw*, Jens Andreas.	P.	25 Juni 72	4 —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laudabilis.
33	*Nütter*, Johan Sigfred.	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Juni 66	Laudabilis.
34	*Pedersen*, Harald Christian.	P.	10 Decbr. 72	3½ —	Haud illaud.	1866	Non contemn.	Decbr. 67	Laudabilis.
35	*Skavlan*, Aage Gerhard.	S.	—	4 —	Haud illaud.	1868	Laudabilis.	Juni 69	Laudabilis.
36	*Mangor*, Christopher Herforth.	P.	11 Decbr. 72	4 —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Decbr. 68	Laudabilis.
37	*Andreassen*, Christian August.	S.	—	3 —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
38	*Landmark*, Jonas Rein.	P.	13 Decbr. 72	4 —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Decbr. 68	Laudabilis.
39	*Olsen*, Gunnar.	P.	—	3 —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Juni 68	Laudabilis.
40	*Borchgrevink*, Hans Henrik Christian.	P.	14 Decbr. 72	4½ —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Juni 67	Laudabilis.
41	*Deinboll*, Peter Vogelius Bugge.	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1866	Haud illaud.	Decbr. 67	Haud illaud.
42	*Meling*, Aage Skavlan.	P.	16 Decbr. 72	3½ —	Haud illaud.	1867	Non contemn.	Juni 68	Laudabilis.
43	*Gullichsen*, Carl Peter Herman.	P.	—	3½–4 —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Decbr. 66	Laudabilis.
44	*Anker*, Niels Christian.	P.	17 Decbr. 72	4 —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
45	*Larsen*, August.	P.	—	3 —	Haud illaud.	1867	Non contemn.	Decbr. 68	Haud illaud.
46	*Fergstad*, Johan Martin.	P.	19 Decbr. 72	3 —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laudabilis.
47	*Bang*, Lauritz.	S.	—	4 —	Laudabilis.	1867	Laudabilis.	Decbr. 68	Laudabilis.
48	*Smidt*, Edvard Dahl.	S.	20 Decbr. 72	3½ —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
49	*Winger*, Søren Albert.	P.	—	4½ —	Haud illaud.	1865	Laudabilis.	Juni 67	Haud illaud.
50	*Moses*, Henrik Bauer.	P.	21 Decbr. 72	3 —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Decbr. 68	Haud illaud.

Til den theologiske Examen, der afholdtes fra den 29 April til den 25 Juni og fra den 21 November til den 21 December, fremstillede sig i 1ste Semester 35 og i 2det Semester 18 Examinander. De skriftlige Opgaver i 1ste Semester vare saalydende: No. 1. Maleachi. 2, 1—7, eller (Micha, 6, 1–8 eller) Obadja v. 15—21. No. 2. 1 Kor. 1, 17—25. No. 3. Læren om communicatio idiomatum. No. 4. Den christelige Betragtning af Ægteskabet. No. 5. Augustins Lære om Synden. No. 6. Det avignonske Pavedømmes Historie. Opgaverne i 2det Semester lede saaledes: No. 1. 1 Mos. 3, 17—24. No. 2. Jak. 1, 12—18. No. 3. Det evige Liv. No. 4. Den christelige Betragtning af det jordiske Kald og dens Indflydelse paa Livet. No. 5. En Fremstilling og Bedømmelse af de vigtigste Grundsætninger for Skriftens Forklaring, som have gjort sig gjældende inden Kirken. No. 6. Hovedtrækkene af den dansk-norske Kirkes Historie i Rationalismens Tid.

No.	Candidaternes Navne.	Dimit.	Jurid. Embeds-Examen	Studietidens Varighed.	Charakter.	Ex.ar.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
1	*Westrem*, Lars Lystrup Nielsen . .	P.	22 Marts 72	3 Aar.	Laudabilis.	1864	Haud illaud.	Decbr. 68	Haud illaud.
2	*Ohlsen*, Christian.	P.	Juni -	3 —	Laudabilis.	1868	Laudabilis.	Juni 69	Laudabilis.
3	*Brøgger*, Ivar Waldemar.	S.	—	3 —	Haud illaud.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laudabilis.
4	*Jensen*, Georg Ryg	P.	—	4 —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Juni 68	Haud illaud.
5	*Pedersen*, Oscar.	P.	—	3 —	Haud illaud.	1866	Non contemn.	Decbr. 67	Haud illaud.
6	*Bergersen*, Bernhard Konrad . . .	P.	—	3 —	Laudabilis.	1866	Haud illaud.	Decbr. 67	Haud illaud.
7	*Tschudy*, Oscar Julius	P.	—	2½ —	Haud illaud.	1868	Laudabilis.	Juni 69	Laudabilis.
8	*Lorange*, Anders Lund	P.	—	5½ —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Haud illaud.
9	*Kirsebom*, Alfred	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Decbr. 68	Haud illaud.
10	*Schmidt*, Svend Busch	P.	—	5½ —	Haud illaud.	1863	Haud illaud.	Juni 65	Non contemn.
11	*Skattebøl*, Ole Larsen.	P.	—	2 —	Laudabilis.	1869	Laudabilis.	Juni 70	Laud. p.ceteris
12	*Munthe*, Peder Pavels.	P.	—	4 —	Haud illaud.	1866	Non contemn.	Juni 68	Laudabilis.
13	*Kjerulf*, Johan Christian Martinus	P.	—	5 —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Laudabilis.
14	*Svendsen*, Johan Anthon.	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Decbr. 68	Haud illaud.
15	*Roed*, Paul Theodor.	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Decbr. 68	Haud illaud.
16	*Randers*, Christian Juel Sandberg .	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Decbr. 68	Haud illaud.
17	*Fossum*, Aimar Ferdinand.† . . .	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1867	Haud illaud.	Juni 69	Haud illaud.
18	*Berger*, Thorleif Jacobsen. . . .	S.	—	3 —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Decbr. 67	Haud illaud.
19	*Boye*, Otto Abraham	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1867	Non contemn.	Juni 68	Laudabilis.
20	*Nilsen*, Ingar Andreas	P.	—	4 —	Laudabilis.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laud. p.ceteris
21	*Langberg*, Karl Adolph	S.	—	2½ —	Laudabilis.	1868	Laudabilis.	Juni 69	Laud. p.ceteris
22	*Reyem*, Christian Frederik	P.	—	3 —	Haud illaud.	1867	Non contemn.	Decbr. 68	Haud illaud.
23	*Østbye*, Thorvald Elisar.	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1867	Non contemn.	Juni 68	Laudabilis.
24	*Stabel*, Hans Jacob Maximilian . .	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Juni 68	Haud illaud.
25	*Mustad*, Kristian Maurits	S.	—	3½ —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
26	*Konow*, Wollert	S.	—	3 —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Juni 68	Laudabilis.
27	*Kildal*, Hakon	S.	—	3½ —	Laudabilis.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laudabilis.
28	*Bodding*, Julius	P.	—	3½ —	Haud illaud.	1867	Non contemn.	Decbr. 68	Haud illaud.
29	*Nielsen*, Hans	P.	—	3 —	Laudabilis.	1867	Non contemn.	Juni 69	Haud illaud.
30	*Berg*, Niels Heyerdahl Rosenberg†	P.	—	4 —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
31	*Rolfsen*, Anton Donatus Julian . .	P.	Decbr. 72	5 —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Haud illaud.
32	*Gjør*, Hans Fredrik Bergh† . . .	P.	—	5 —	Laudabilis.	1862	Haud illaud.	Juni 63	Haud illaud.

† betegner Reiteranter.

Juridisk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Jurid. Embeds-Examen.	Studietidens Varighed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
33	*Ravn*, Thorvald **Wilhelm**	S.	Decbr. 72	4 Aar.	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Haud illaud.
34	*Boe*, Gustav Bertinius†	P.	—	4½ —	Laudabilis.	1864	Non contemn.	Juni 66	Laudabilis.
35	*Huitfeldt*, Gustav **Dahlin**	P.	—	4 —	Haud illaud.	1867	Non contemn.	Decbr. 68	Laudabilis.
36	*Krogh*, Christen **Faye von**	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1868	Laudabilis.	Juni 69	Haud illaud.
37	*Michelsen*, Frederik	P.	—	3 —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laud. p.ceteris
38	*Olsen*, Paul Bech	S.	—	4 1 —	Haud illaud.	1867	Laudabilis.	Decbr. 68	Laudabilis.
39	*Døscher*, Alarich	P.	—	4 —	Laudabilis.	1868	Laudabilis.	Decbr. 69	Haud illaud.
40	*Kielland*, Fredrik **Christian Biering**	P.	—	2½ —	Haud illaud.	1868	Haud illaud.	Decbr. 69	Haud illaud.
41	*Dietrichs*, Andreas **Jacob**	P.	—	2 —	Haud illaud.	1866	Non contemn.	Juni 68	Haud illaud.
42	*Flood*, Carl Gustav	S.	—	3 —	Haud illaud.	1866	Haud illaud.	Decbr. 67	Haud illaud.
43	*Harboe*, Nikolai **Frederik**	P.	—	2¾ —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Decbr. 66	Laudabilis.
44	*Tschudy*, Oscar **Julius**†	P.	—	3¼ —	Laudabilis.	1868	Laudabilis.	Juni 69	Laudabilis.
45	*Torp*, Halfdan	S.	—	3 —	Laudabilis.	1868	Laudabilis.	Juni 69	Laudabilis.
46	*Haugaard*, Jørgen **Frederik** . . .	P.	—	3 —	Haud illaud.	1868	Haud illaud.	Decbr. 69	Haud illaud.
47	*Fasting*, Thomas	S.	—	3¼ —	Laudabilis.	1868	Laudabilis.	Juni 69	Haud illaud.
48	*Olsen*, Julius **Frederik**	P.	—	3¼ —	Haud illaud.	1868	Laudabilis.	Juni 69	Laudabilis.
49	*Kokkinn*, Nils **Thorvald**	P.	—	3¼ —	Haud illaud.	1865	Non contemn.	Juni 67	Haud illaud.
50	*Lund*, Peter **Mathias**	P.	—	3 —	Haud illaud.	1867	Non contemn.	Decbr. 68	Haud illaud.
51	*Mossin*, Ove	S.	—	2¼ —	Haud illaud.	1869	Haud illaud.	Juni 70	Haud illaud.
52	*Bødtker*, Oscar **Julius Elster** . . .	S.	—	3 —	Laudabilis.	1867	Haud illaud.	Juni 68	Laudabilis.
53	*Norman*, Abraham	S.	—	3¾ —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Juni 68	Haud illaud.
54	*Berg*, Haakon Bernhard	S.	—	3¾ —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Decbr. 66	Haud illaud.
55	*Oftedahl*, Gustav **Marcilius** . . .	P.	—	4¼ —	Haud illaud.	1866	Non contemn.	Juni 68	Haud illaud.
56	*Sonerud*, Peter Halfdan **Marius** . .	P.	—	2½ —	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Juni 69	Laud. p.ceteris
57	*Bothner*, Harald	P.	—	3½ —	Laudabilis.	1868	Laudabilis.	Juni 69	Laudabilis.
58	*Holst*, Michael **Theodor**	S.	—	3 —	Laudabilis.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laudabilis.
59	*Johannesen*, Hans Peter **Edvind** . .	S.	—	3½ —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Juni 67	Laudabilis.
60	*Krohg*, Jens Kristian	P.	—	2 —	Laudabilis.	1869	Non contemn.	Decbr 70	Haud illaud.
61	*Olsen*, Johan Henrik	P.	—	3 —	Haud illaud.	1867	Non contemn.	Decbr. 68	Haud illaud.
62	*Larsen*, Ludvig Adolf Christian .	S.	—	3¼ —	Haud illaud.	1867	Laudabilis.	Decbr. 68	Laudabilis.
63	*Koren*, Anton Wilhelm Carl . . .	P.	—	3¼ —	Laudabilis.	1868	Haud illaud.	Juni 69	Haud illaud.

Juridisk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Jurid. Embeds-Exmen.	Studie-tidens Varighed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
64	*Søegaard*, Rasmus Gjøde	P.	Decbr. 72	3½ Aar.	Haud illaud.	1867	Haud illaud.	Juni 68	Laudabilis.
65	*Holst*, Svend Peder	P.	—	4 —	Laudabilis.	1867	Haud illaud.	Decbr. 68	Laudabilis.
66	*Ingier*, Tøger Ludvig Rougtvedt*) .	P.	—	1½ —	Haud illaud.	1863	Haud illaud.	Juni 64	Laudabilis.

Til den juridiske Embedsexamens skriftlige Prøve, der afholdtes fra den 6te til den 16de Mai og fra den 11te til den 25de Novbr., fremstillede sig i 1ste Semester 35 og i 2det Semester 41 Studerende. Opgaverne i 1ste Semester vare saalydende: No. 1. Af den almindelige Retslære: Med hvilken Føje opstilles Afskrækkelse som Strafferettens Grund? No. 2. Af Processen: Om Udstrækningen af Sørettens Kompetence. No. 3. Af Formueretten: Under hvilke Betingelser bortfalder Fuldmægtigens Evne til at forpligte Mandanten? No. 4. Af Personretten: Paa hvilken Maade kan Egenskaben af norsk Borger gaa tabt? No. 5. Af Processen: Hvilken Ret erhverves gjennem Auctions-Tilslag paa fast Eiendom? No. 6. Af Fædrelandets offentlige Ret: Om de grundlovmæssige Grændser for Anvendelsen af Husundersøgelse. No. 7. Af Formueretten: At fremstille Reglerne om Thinglysning vedkommende Rettigheder i Løsøre. No. 8. Af Kriminalretten: Under hvilke Betingelser blive Trusler med strafbart Foretagende at anse efter Kriminallovens 16de Kapitel, §§ 11 og 12? No. 9. Af Statsøkonomien: Paa hvilken Maade bidrager Kreditten til Samfundets økonomiske Udvikling? No. 10. Af den Romerske Ret: At fremstille den Romerske Rets Lære om condictiones sine causa. No. 11. Praktisk Opgave: Ved en den 20 Februar 1870 hos Frihandler Gulliksen i Eidsvold afholdt Exekutionsforretning fik Grosserer Knud Berg af Kristiania for en Beregningssum af 650 Spdlr. Udlæg i Skyldnerens Brugsret til et paa hans og Hustrues Levetid fæstet Jordstykke, „Kanten" kaldet, samt i de herpaa opførte, Skyldneren tilhørende, Bygninger. Ved den under næstfølgende 21de April afholdte Tvangsauktion fremmødte Gulliksens Svoger Gaardbruger Peder Aas med Indsigelse mod Auktionens Fremme, idet han fremlagde: 1. et af Gulliksen til Gaardbruger Lie udstedt Pantebrev for 300 Spdlr., thinglyst 14de November 1867, med Pant i Skyldnerens samtlige Huse paa „Kanten", hvorpaa Aas, der som Kautionist havde maattet betale Gjælden, havde faaet Transport; 2. en under 15de Oktober 1869 thinglyst Exekutionsforretning, hvorved der var givet Kjøbmand Holm af Kristiania Udlæg i Leieretten til det nævnte Jordstykke for 170 Spdlr. efter Kommissionsforlig, for hvis Opfyldelse Peder Aas var indgaaet som Selvskyldner. Exekutionsforretningen var derefter af ham indfriet og i kvitteret Stand overgivet ham. Grosserer Berg formente derimod, at der efter disse Dokumenter ingen Panteret kunde tilkomme Peder Aas. Efterat Parterne vare komne overens om, at Auktionen kunde afholdes, mod at det bagefter skulde staa dem frit for at procedere om Kjøbesummen, bleve Husene og Leieretten Grosserer Berg selv tilslagne for henholdsvis 350 Spdlr. og 200 Spdlr. Peder Aas anlægger derpaa Sag mod Grosserer Berg til Udbetaling af disse Summer, forsaavidt nødvendigt er til Dækning af hans ovennævnte Fordringer. Herover forfattes Stevning, Indlæg fra begge Sider og Dom. — Opgaverne i 2det Semester vare saalydende: No. 1. Af den almindelige Retslære: Hvorvidt er der Grund til at gjøre særskilte Indskrænkninger i Vindikationsretten til Løsøre? No. 2. Af Formueretten: Om Alders Tids Brug som Grundlag for Rettigheder. No. 3. Af Formueretten: Hvorvidt medfører en Interessents Død eller Konkurs Nødvendigheden af Interessentskabets Opløsning? No. 4. Af Fædrelandets offentlige Ret: Hvorvidt har Storthinget den samme Myndighed over offentlige Stiftelsers Formue som over Statens?

*) er Cand. theol.

...o. 5. Af Processen: Hvad har den at bevise, der kræver Erstatning for Beskadigelse i Kontraktsforhold? No. 6. Af Kriminalretten: Hvorvidt kunne de i Konkurslovens §§ 42 til 48 nævnte Retshandler medføre Straf for nogen af Deltagerne? No. 7. Af Processen: Hvorvidt blive Parterne ved sin Procedure eller Tausheд under en Fogedforretning bundne paa samme Maade som under en Domsag? No. 8. Af Personretten: Under hvilke Betingelser blive Bekostninger, som Nogen har anvendt til Fordel for sin Livsarving, at behandle som Forskud paa Arv? No. 9. Af Statsøkonomien: Hvilke Omstændigheder kunne bevirke en Stigning af den almindelige Pris paa Jordegods? No. 10. Af den romerske Ret: Den romerske Lære om Tingsleie, sammenlignet med den norske Ret. No. 11. Praktisk Opgave: I Aaret 1863 kjøbte Landhandler Berntsen et Stykke af Gaarden Næs, hvilket han bebyggede og det paafølgende Aar solgte, frit for alle Hæftelser, til Hans Carlsen for 850 Spd., hvoraf 100 Spd strax erlagdes. For de øvrige 750 Spd. udstedtes en Pantobligation, der skulde betales den 11te Juni 1871. Allerede i 1867 blev denne Eiendom, som nu kaldtes Næstangen, af Hans Carlsen solgt til Garver Dahl, der i Kjøbekontrakten overtog Pantegjælden til Berntsen, og forpligtede sig til inden 6 Maaneder at udbetale Resten af Kjøbesummen med 250 Spd. Kjøbekontrakten forsynedes med en Paategning af Gaardbruger i Fet Thinglag Nils Eng, hvorved han indgik som Selvskyldnerkautionist for, at Dahl skulde opfylde disse Forpligtelser. De 250 Spd. bleve rigtigen erlagte. Dahl afgik nogen Tid efter ved Døden, og da hans Bo viste sig utilstrækkeligt, blev Næstangen under Konkursen solgt til Hans Frederiksen, mod at denne overtog Pantegjælden. Ved Forfaldstiden viste det sig dog, at han var ude af Stand til at betale, hvorfor Berntsen efter lovlig Omgang satte Pantet til Auktion, og lod det sig tilslaa for 450 Spd. Efter forgjæves Paakrav og Forligsmægling sagsøger Berntsen Nils Eng til at betale det manglende Beløb, beregnet til 336 Spd. med Renter fra Paaklagen. Mod denne Beregning gjør Nils Eng ingen Indvending; hvorimod han paastaar for det første, at han, skjønt varslet af Berntsen efter 5—13—27, er uforpligtet til at betale noget af Berntsens Fordring, og dernæst at han i ethvert Fald er berettiget til at afkorte: 1. en ham under 13de August 1871 tiltransporteret Obligation, stor 120 Spd., med Pant i hele Gaarden Næs, hvilken Obligation urettelig var bleven aflyst og udslettet allerede før Næstangens Salg til Berntsen; 2. et Beløb af 18 Spd., som Garver Dahl havde faaet tilgode af Berntsen for Læder, hvilken Fordring var bleven uopkrævet, fordi det Opgjør, hvori Berntsen havde erkjendt den, først fandtes, efter at Dahls Bo var sluttet. Herover forfattes Stevning, Indlæg fra begge Sider og Dom.

Medicinsk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Med. Embeds-Examen.	Studie-tidens Varighed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
1	*Frisak*, Hans	S.	Febr. 72.	7 Aar.	Haud illaud.	1863	Laudabilis.	Decbr. 64	Laudabilis.
2	*Lorentzen*, Frederik Theodor . . .	P.	—	6¼ —	Haud illaud.	1864	Haud illaud.	Juni 65	Haud illaud.
3	*Martens*, Boye Pedersen	S.	April 72	5 7/12 —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laudabilis.
4	*Blich*, Paul Frederik	P.	Juni 72	7 —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.
5	*Conradi*, Paul Holst	S.	—	9 —	Haud illaud.	1862	Laudabilis.	Juni 63	Haud illaud.
6	*Dahl*, Christian Peter Munch Lerche	P.	—	7 —	Non contemn.	1863	Non contemn.	Decbr. 64	Laudabilis.
7	*Eyeberg*, Theodor Christian . . .	P.	—	6¼ —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laudabilis.
				6¼	Haud illaud.	1864	Non contemn.	Decbr. 65	Laudabilis.

Medicinsk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Med. Embeds-Examen.	Studie-tidens Varighed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
9	*Grønstad*, Nicolai Lauritz Hesselberg	P.	Juni 72	5 Aar.	Laudabilis.	1863	Laudabilis.	Decbr. 64	Laudabilis.
10	*Hanssen*, Claus	S.	—	$5\frac{7}{12}$ —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laud. p. ceteris
11	*Hanson*, Alfred	S.	—	$6\frac{1}{2}$ —	Haud illaud.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.
12	*Heitmann*, Christian	P.	—	6 —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Juni 66	Laudabilis.
13	*Holm*, Johan Weiner Krohn . . .	P.	—	$5\frac{1}{2}$ —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Decbr. 66	Laudabilis.
14	*Krüger*, Daniel Schumann	P.	—	5 —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Juni 66	Haud illaud.
15	*Lindboe*, Hjalmar	S.	—	6 —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laud. p. ceteris
16	*Lossius*, Johan Sophus	S.	—	7 —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Juni 65	Laudabilis.
17	*Nørregaard*, Adolf Georg	S.	—	6 —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laudabilis.
18	*Schnitler*, Marcus Christian . . .	S.	—	$5\frac{1}{2}$ —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Juni 66	Laudabilis.
19	*Holm*, Ingebrigt Christian Lund . .	P.	Decbr. 72	7 —	Laudabilis.	1864	Haud illaud.	Decbr. 65	Haud illaud.
20	*Nielsen*, Carl Ephraim	P.	—	$8\frac{1}{2}$ —	Haud illaud.	1857	Haud illaud.	Juni 58	Laudabilis.
21	*Paasche*, Anders Dass Christensen .	S.	—	6 —	Haud illaud.	1865	Haud illaud.	Juni 66	Haud illaud.
22	*Rolfsen*, Frantz Nicolai	P.	—	$6\frac{3}{4}$ —	Haud illaud.	1862	Non contemn.	Decbr. 64	Haud illaud.
23	*Roll*, Albert Christian	S.	—	7 —	Haud illaud.	1862	Laudabilis.	Decbr. 64	Haud illaud.
24	*Schweigaard*, Johan Elias	S.	—	$5\frac{1}{2}$ —	Laudabilis.	1865	Haud illaud.	Juni 67	Laudabilis.
25	*Torgersen*, Nils	P.	—	$6\frac{1}{2}$ —	Haud illaud.	1864	Haud illaud.	Juni 66	Haud illaud.

Opgaverne ved den medicinske Examens skriftlige Prøver, der afholdtes den 14de Mai og den 26de November, vare saalydende: I 1ste Semester: Opgave ved 2den Afdeling: „Hvorledes forklares Udviklingen af de sekundære Affektioner ved Nyresygdomme, saasom Uræmi, Ødem og Hjertehypertrophi?“ Opgave ved 3die Afdeling: „At fremsætte de differentielle Kjendemærker paa Død ved Hængning, Strubning og Drukning.“ I 2det Semester: Opgave ved 2den Afdeling: „Om Brækningens Aarsager og Betydning som Sygdomstegn.“ Opgave ved 3die Afdeling: Kunne de kadaverøse Forandringer ved en legal Sektion give Anledning til Forvexling med Forandringer, der ere indtraadte i levende Live?“

Philologisk Embeds-Examen.

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Phil. Embeds-Examen.	Studie-tidens Varighed.	Charakter.	Ex.art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.
1	*Aubert*, Julius Henr. Vilhelm Adelsten	P.	12 Juni 72	6 Aar.	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laudabilis.
2	*Hesenberg*, Hagbart	S.	—	4 —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67	Laudabilis.
3	*Hansen*, Paul Anton Nicolai . . .	S.	13 Juni 72	5½ —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laudabilis.
4	*Krogh*, Jens Johan	P.	—	6 —	Haud illaud.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laud. p.ceteris
5	*Larsen*, Thomas Christian	P.	14 Juni 72	4½ —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laudabilis.
6	*Lossius*, Knut Henrik Holterman .	S.	—	5½ —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laud. p.ceteris
7	*Halvorsen*, Laurits Andreas . . .	S.	15 Juni 72	4½ —	Haud illaud.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laud. p.ceteris
8	*Ullmann*, Johan Christian Viggo .	S	—	3½ —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Juni 68	Laudabilis.
9	*Krogh*, Jens Johan †	P.	16 Decbr. 72	6½ —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laud.p.ceteris
10	*Broch*, Albert Mathias	S.	—	4½ —	Laudabilis.	1866	Laud.p.ceteris	Decbr. 67	Laud.p.ceteris
11	*Hartmann*, Bernhard Olivius . . .	P.	19 Decbr. 72	5 —	Laudabilis.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laudabilis.
12	*Fischer*, Christian Immanuel . . .	P.	—	6 —	Laudabilis.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laud.p.ceteris
13	*Alver*, Johan Ludvig	S.	20 Decbr. 72	6 —	Haud illaud.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Haud illaud.
14	*Lampe*, Wilhelm Sophus	S.	—	6½ —	Laudabilis.	1864	Laudabilis.	Decbr. 65	Laudabilis.
15	*Wetlesen*, Emil August	P.	21 Decbr. 72	4 —	Haud illaud.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laudabilis.

Til den philologiske Embedsexamen fremstillede sig i 1ste Semester 8 og i 2det Semester 7 Examinander. Opgaverne i 1ste Semester vare saalydende: No. 1. De significatione aoristi Graeci in singulis extra indicativum modis disseratur. No. 2. De origine et progressu epici carminis praecipuisque ejus scriptoribus apud Romanos ante Vergilium succincte exponatur. No. 3a. For 5 Candidater: E Pythiis Pindari carminibus carminis IV^{ti} vv. 262—281 (γνῶθι νῦν — Δαμοφίλου πραπίδων) enarrentur et in nostrum sermonem vertantur. Observetur lectionum varietas ἐξερείψαι μέν, ἐξερείψαι κεν & ἐξερείψῃ κεν (v. 264), et ψᾶφον περ et ψᾶφόν περ (v. 265). No. 3b. For 2 Candidater: E dramate Sophocleo, quod Ajax inscribitur, vv. 954—985 (ἦ ρα κελαινωπαν — μονος παρὰ σκηναῖσιν) enarrentur et in nostrum sermonem vertantur. No. 3c. For 1 Candidat: E dramate Aeschyleo, quod Agamemno inscribitur, vv. 320—347 (Τροίαν Ἀχαιοὶ — μὴ τύχοι κακά) enarrentur et in nostrum sermonem vertantur. Observetur lectionum varietas a) τῶν ὑπαιθρίων πάγων δρόσων Τ'απαλλαγέντες, ὡς δὲ δαίμονες b) τῶν θ'ὑπαιθρίων πάγων δρόσων Τ'απαλλαγέντες ὡς δυςδαίμονες c) τῶν θ'ὑπαιθρίων πάγων δρόσων Τ'απαλλαγέντες οἱ δυςδαίμονες v. 335 & 336. No. 4. Livii libri tertii caput XLV enarretur & in nostrum sermonem vertatur. No. 5. Tiberius & Gajus Gracchi quid in [illegible]natur. No. 6. Platons Lære om Kjærligheden og det Skjønne. No. 7. Om de demonstra-

et scriptis disseratur. No. 2. Declinatio finiti verbi Latini passivi et deponentis quomodo differt ab activi verbi declinatione? Quæ in illo facta est terminationis accessio et quæ aliæ in illo peculiares formæ inveniuntur, unde originem traxerint, disseratur. No. 3. Postquam de argumento fabulæ Euripideæ, quæ *Bacchæ* inscribitur, disputatum est, versus ejusdem fabulæ 1036—1062 (επεὶ Θεράπνας—οὐχὶ θνητὰ δρῶν) enarrentur et in nostrum sermonem vertantur. No. 4. Horatianæ epistolæ secundæ libri secundi argumento delineato, versus ejus 49—80 enarrentur et in nostrum sermonem vertantur. In versu 52 quærendum est, num pro *desit defit* sit legendum. No. 5. De rebus Atheniensium post ejectos Pisistratidas usque ad pugnam Marathoniam breviter disseratur. No. 6. Fremstilling og Kritik af de græske Atomisters Lære. No. 7. Præpositionernes Betydning og Styrelse i Oldnorsk udvikles og oplyses med Exempler.

Reallærer-Examen.*)

No.	*Candidaternes Navne.*	Dimit.	Ex. art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.	Embedsexamen. 1 Afd.	2 Afd.	3 Afd.	Datum.	Hoved-Charakter.	Studietidens Varighed.
1	*Schjøll*, Oscar Carl Mauritz . .	P.	1865	Laudabilis.	Juni 66	Laud. p. ceteris	(1)	1	(2)	30 Mai 72	Laudabilis.	5½ Aar.
2	*Getz*, Christen Herman	P.	1865	Haud illaud.	Juni 66	Laudabilis.	(2)	2	(2)	do.	Laudabilis.	5½ —
3	*Dahle*, Henrik Christian† . . .	S.	1857	Laudabilis.	Decbr. 58	Laudabilis.	2	(2)	(2)	5 Juni 72	Laudabilis.	5 —
4	*Hjelmesæt*, Jacob Jacobsen . .	P.	1868	Haud illaud.	Decbr. 69	Laud. p. ceteris	3			do.		
5	*Holst*, Elling Bolt	S.	1868	Laud. p. ceteris	Decbr. 69	Laud. p. ceteris	2			6 Juni 72		
6	*Johannesen*, Johannes Marentius**)						1		(2)	do.		
7	*Sinding*, Gustav Adolph . . .	S.	1867	Laudabilis.	Juni 68	Laud. p. ceteris	2			7 Juni 72		
8	*Dyring*, Johan Peter Michael . .	S.	1866	Laudabilis.	Juni 67	Laudabilis.	(2)		2	9 Decbr. 72		
9	*Gleditsch*, Carl Christian . . .	S.	1869	Laudabilis.	Juni 70	Laudabilis.			2	10 Decbr. 72		
10	*Guldberg*, Wilhelm Frithjof August	S.	1869	Laudabilis.	Juni 70	Laud. p. ceteris			2	11 Decbr. 72		
11	*Høyer*, Svennik Anton	P.	1861	Laudabilis.	Decbr. 62	Laudabilis.	3	(3)	(2)	14 Decbr. 72	Haud illaud.	6½ Aar.
12	*Aagaard*, Aage***)			Laudabilis.			(2)	2	(2)	18 Decbr. 72	Laudabilis.	
13	*Coucheron*, Theodor Nils Dahl . .	S.	1864	Laudabilis.	Juni 66	Haud illaud.	(2)	3	(2)	do.	Laudabilis.	5 —

*) De i ( ) satte Charakterer betegne Udfaldet af tidligere absolverede Afdelinger af Reallærer-Examen. **) er ifølge Kgl. Resol. af 9de Marts 1867 fritagen for Examen artium og philosophicum. ***) er ifølge Kgl. Resol. af 18 Marts 1865 fritagen for Examen artium og philosophicum. † er Cand. min.

Opgaverne til Reallærerexamens skriftlige Prøve vare saalydende: I 1ste Semester: Til 1ste Afdeling, hvortil fremstillede sig 5 Examinander. Opgaver i ren Mathematik: 1. At vise, hvorledes sin x kan udvikles i Rækker efter stigende Potenser af x. 2. At vise, hvorledes Afstanden kan findes fra et Punkt til en ret Linie i Rummet. Ved Hjælp heraf bestemmes Afstanden fra Punktet (2, 1, 3) til den rette Linie $x + y + z = 2$, $y = 3z + 1$; ligeledes søges Indholdet af det Triangel, hvis Toppunkt er Punktet (1, 1, 0) og hvis Grundlinie er den nævnte Afstandslinie. 3. At vise, hvorledes lineære og simultane Ligninger af første Orden kunne integreres. At anvende dette for Integrationen af Ligningerne $\frac{dy}{dx} + 2y - 2z = 0$, $\frac{dz}{dx} + y + 5z = 0$. Opgaver i Mechanik: Anvend d'Alemberts Princip paa et frit Legemes Bevægelse. Bestem Tyngdepunktets Bevægelse i et Legeme, der kastes vertikalt opad, naar Luftmodstanden er proportional med Hastighedens Kvadrat. 2. At bestemme Bøiningen og Bæreevnen af en horizontal cylindrisk Bjelke, der er indmuret i begge Endepunkter og bærer en Last paa Midten. 3. At bestemme det Tykhøidetab, der fremkommer ved pludselige Tversnitsforandringer, og anvende det paa det Tilfælde, at Vandet strømmer ud af et Kar, forsynet med et kort cylindrisk Ansatsrør. — Til 2den Afdeling, hvortil fremstillede sig 2 Examinander: Opgave i math. Geogr. Med en Theolit, der forudsættes at være feilfri saavel i Opstilling som i Construction, har man iagttaget Polarstjernens Overgang over mellemste Verticaltraad ved Uhrtiden $14^h\ 0^m\ 11^s$ og aflæst paa Horizontalcirkelen $213^0\ 14'\ 20''.5$, derefter i samme Stilling af Horizontalaxen iagttaget Gjennemgangen af Arcturus ved Uhrtiden $14^h\ 16^m\ 24^s.2$ og sluttelig indstillet Kikkerten paa et terrestrisk Object samt aflæst $220^0\ 17'\ 14''.5$ paa Horizontal-Cirkelen. Heraf skal man udlede Uhrets Stand mod Stjernetid samt det terretriske Objects Azimut. Det antages, at de aflæste Tal voxe, naar Kikkerten drejes „med Solen;" Uhrets Gang sættes = 0, Stjernernes apparente Position

Polaris: Rectasc. $= 1^h\ 10^m\ 14^s.6$, Declin. $= 88^0\ 37'\ 11''.3$ — Arcturus: Rectasc. $= 14^h\ 9^m\ 41^s.3$, Declin. $= 19^0\ 51'\ 50.h$

Observationsstedets Polhøide antages $= 59^0\ 9'\ 11''.3$. Opgave i Physik. Hvad forstaaes ved Jordmagnetismens Intensitet, og hvorledes bestemmes denne? I 2det Semester til 1ste Afdeling, hvortil fremstillede sig 1 Examinand: Opgave i chemisk Analyse. 1) Hg Cl, $Fe_2 O_3$, $NH_4 Cl$. 2) $ZnO\ CO_2$, $CuO\ CO_2$, KCl. Til 2den Afdeling, hvortil fremstillede sig 2 Examinander: Opgaver i Mathematik: 1) At vise, hvorledes sin x efter Funktionslæren vil kunne udvikles i Række. 2) At fremstille Ligningen for den enkappede Hyperboloides Generatricer og at udlede deres vigtigste Egenskaber. At bevise, at i Almindelighed en enkappet Hyperboloide vil fremkomme, naar en ret Linie L glider efter tre faste Linier M, M', M'', der ikke er parallele med et Plan. 3) At bevise geometrisk samt ved Rækkeudvikling, at en Differentialligning af 1ste Orden $F(x, y, \frac{dy}{dx}) = 0$ altid vil have et Integral. At bestemme ved Rækkeudvikling det almindelige Integral i Differentialligningen $\frac{dy}{dx} + (y-x)^{\frac{1}{3}} - 1 = 0$, samt at paavise, at denne Differentialligning ogsaa tilsteder en singulær Løsning. Opgaver i Mechanik: 1) Hvorledes bestemme et frit Legemes Bevægelse? Bestem Tyngdepunktets Bevægelse i et Legeme, der paavirkes af en Kraft, der har sit Sæde i et fast Punkt og tiltrækker proportional med Afstanden. 2) At bestemme Bøiningen og Bære-

evnen af en horizontal kvadratisk Bjelke, der er understøttet i begge Endepunkter, bærer en jævn Belastning og har en Last paa Midten. 3) At udvikle Betingelserne for et frit svømmende Legemes Ligevægt. Anvend dette paa et ligesidet trekantet Prisma, der svømmer med sin Axe horizontal. Til 3die Afdeling, hvortil fremstillede sig 3 Examinander: Mathematisk Geografi. Paa hvilke forskjellige Maader kan den indbyrdes Beliggenhed imellem to Steder paa Jordens Overflade bestemmes, og hvorvidt kan man af de geodætiske Relationer slutte sig til de astronomisk geometriske eller omvendt? Spørgsmaalets sidste Del behandles under den Forudsætning, at de to Punkter ere forbundne ved et behørigt opmaalt Triangelnet af forholdsvis liden Udstrækning i Øst og Vest. Fysik. Om Forholdet mellem de magnetiske og elektriske Fænomener. Kemisk Analyse. 1) Sn Cl_4 Bi O_3 . NO_5 , KCl. 2) Mgl SO, ZnO A , KOA. Zoologi. En Fremstilling af Pattedyrenes Munddele og Yderlemmer samt deres Forhold til Dyrenes Liv. Deskriptiv Zoologi. At angive Dyrets Stilling i Systemet, med Hensyn til Klasse, Orden, Afdeling, Familie, Gruppe og om muligt Slægt. Botanik. Der forlanges en kort teknisk-botanisk Beskrivelse af den forelagte Plante; dernæst angives de Kjendemærker, der bestemme dens Plads saavel i det naturlige som i det linneiske System. Tilsidst angives Plantens Slægts- og Artsmærker samt dens systematiske Benævnelse. Botanik. En Fremstilling af de væsentligste Eiendommeligheder ved de plantegeographiske Forhold i Norge sammenlignet med andre europæiske Lande.

Tegneprøve i 1872 blev bestaaet af: 1) *Sinding*, Gustav Adolph. En Kugle, hvis Diameter er A B, A' B', og hvis Centrum er i O, O', skjæres af et Prisma, hvis horizontale Trace er Sexkanten C. D. E. F. G. H. — F I' F' I' er en af Prismaets Sidekanter. Prismaet skal være retvinklet afskaaret i Punktet I I'. P Q er Projektionsaxen. Der tegnes: a) En horizontal og en vertikal Projektion af begge Legemer med deres Gjennemsnit i Contour. Saavel Skygger som Slagskygger af begge Legemer paa hinanden indbyrdes og paa Projectionsplanerne søges under den Forudsætning, at Lysstraalerne ere indbyrdes paralelle og projicere sig i 45° Vinkel mod Projektionsaxen. De falde ind forfra og fra Tegningens venstre Side. b) En Gjentagelse af disse Projektioner udførte i Tousch med Skygge og Lys. c) Udfoldning af Prismaet med dets Snit. 2) *Coucheron*, Theodor Nils Dahl. Der forlanges Tegning i 2de Projectioner af en Kugle og en skjæv Kegle, som gjennemskjære hinanden i den Stilling, som hosstaaende Figur viser. P Q er Projektionsaxen eller Grundlinien. A A' er Kuglens Centrum, B. C er Kuglens Diameter. D. D. D er Keglens Grundflade, E F, E' F Keglens Axe og F. F' Keglens Toppunkt. Der tegnes: a) En horizontal og en vertikal Projektion i Contour af begge Legemer og deres Gjennemsnit. Herpaa søges Skyggerne og Slagskyggerne saavel paa Legemerne indbyrdes som paa Projektionsplanerne under den Forudsætning, at Lysstraalerne falde ind forfra og fra Tegningens venstre Side saaledes, at de i begge Projektioner danne en Vinkel af 45° mod Grundlinien. b) En Gjentagelse af disse Projektioner udførte i Tousch med Skygge og Lys. c) En Udfoldning af Keglen med dens Snit. Sinding erholdt Meget godt og Coucheron Udmærket godt. Opgaverne for Aagaards og Dyrings Vedk. ere ikke opvarede i Collegiets Archiv; de erholdt begge for Tegneprøven Characteren Godt.

Bergembeds-Examen.

No.	*Candidatens Navn.*	Dimit.	Ex art.	Charakter.	Examen philosophicum.	Charakter.	Bergexamen.	Charakter.	Studietidens Varighed.
1	*Roll*, Jacob	P.	1866	Laudabilis.	Decbr. 67.	Laudabilis.	4 Juni 72.	Haud illaud.	c. 5½ Aar.

Opgaverne ved Bergexamen vare saalydende: No. 1. At vise, hvorledes de naturlige Logarithmer kunne bestemmes ved Rækkeudvikling, og hvorledes atter heraf Logarithmerne kunne findes i det briggiske System. No. 2. At bestemme Værdien af Integralet $\int \frac{dx}{x^3\sqrt{1-x^3}}$. No. 3. At udvikle Theorien for parallele Kræfters Middelpunkt samt anvende den for at finde Tyngdepunktet i en ret afkortet Pyramide. No. 4. At beregne Bøiningen og Bæreevnen af en horizontal Bjælke, der er understøttet i begge Endepunkter og bærer en Last paa Midten samt bestemme Tversnittet, naar Bjelken skal være af lige Bøiningsmodstand. No. 5. At udvikle Theorien for Dampens Virkning i en almindelig Dampmaskine. No. 6. En Fabrik skal anlægges ved en Elv, hvis Bredde er $3,_{46}^{m}$ og som har et jevnt Fald af $2,_{06}$ paa 1000. Ved Lavvand er Vandstanden $0,_{64}^{m}$ og ved Høivand $1,_{21}^{m}$. Fabriken har kun Ret til at benytte Halvdelen af Vandmassen og ved at anlægge en Kanal af 864^{m} Længde erholdes et naturligt Fald paa $3,_{3}^{m}$. Kanalens Anlæg bliver $\frac{1}{2}^{m}$ og Vandets Hastighed i samme $0,_{55}^{m}$. Det er af Vigtighed for Fabriken at opnaa den størst mulige disponible Arbeidsmængde; efter Terrainets Beskaffenhed kan der tillades en Opstuvning af Vandet til en absolut Høide af $1,_{69}^{m}$. Beregn den disponible Arbeidsmængde og Dimensionerne af Kanalen og af de til Opstuvningen nødvendige Forbygninger.

Den af de Bergstuderende under 15de April 1871 ansøgte Revision af Bergembedsexamens Reglementet blev af vedkommende Examens-Deputation under 19de April 1872 fraraadet og foranledigede saaledes ingen Forandring i Reglementet. Collegiet besluttede imidlertid, at der af det paa Budgettet for indeværende Aar til tilfældige Udgifter opførte Midler skulde stilles et Beløb af indtil 100 Spd. til Disposition for Professorerne Münster og Sexe, for efter nærmere indbyrdes Aftale at anvendes til Exkursioner med de Bergstuderende, sigtende til at bibringe disse foreløbigt praktisk Kjendskab til Gruber og Hytter og de ved disse forefaldende Arbeider. Af det nævnte Beløb blev der i 1872 af Prof. Sexe benyttet 20 Spd., saaledes at der til 1873 haves i Behold 80 Spd.

For næste og følgende Budgetaar vil Collegiet have for Øie, at der foreslaaes en særskilt Bevilgning under blandede og tilfældige Udgifter i nævnte Øiemed.

Med Hensyn til den foreslaaede Forandring med Aspirantgagerne, saaledes at Sølvværkdirektionen ved Besættelsen af Aspirantposterne skulde tage Hensyn til derved at skaffe Bergkandidaterne Adgang til praktisk Uddannelse, henstillede Collegiet til Sølvværksdirektionen at foranledige de fornødne Bestemmelser afgivne. Directionen fandt det imidlertid ikke stemmende med Sølvværkets Tarv og afslog derfor at virke til den tilsigtede Forandring.

Fritagelse for det større Quantum Hebraisk til Continuations-Examen artium, der paalægges de Candidater, der fremstille sig over 2 Aar efter Examen artium, — meddelt ifølge Kgl. Resol. af 22de Septbr. 1852, — er i 1872 tilstaaet Følgende:

Stud. theol. Eliassen.	Stud. theol. Aug. Hanssen.
—„— Fergstad.	—„— Uchermann.
—„— Hvad.	—„— Schmidt.
—„— Heyerdahl.	—„— Eiesland.
—„— Larsen.	—„— Kofod-Olsen.
—„— Børresen.	—„— T. Sørensen.
—„— Lindemann.	—„— Bærøe.
—„— Alm.	—„— Rikard Moe.
—„— Frithjof Due.	—„— P. Olsen.
—„— Norberg.	—„— K. M. Ihle.
—„— Stabel.	

Resolutionen af 22de Septbr. 1852 er saalydende:

1) De Studerende, der ikke ved Examen artium underkaste sig Prøve i det hebraiske Sprog samtidigt med de øvrige til bemeldte Examen henhørende Fag, men senere bestemme sig for Theologiens Studium, skulle alene i et Tidsrum af 2 Aar, fra den Tid de forøvrigt have underkastet sig Examen artium at regne, have Adgang til at angive til den for dem lovbefalede foreløbige Prøve i Hebraisk de i Res. af 11te Januar 1826, § 2 Litr. e, nævnte Skrifter, hvorimod de, forsaavidt de efter dette Tidsrum fremstille sig til bemeldte Prøve, skulle opgive og gjøre Rede for 20 Capitler af en af det gamle Testamentes historiske Bøger undtagen Genesis, og desforuden enten de 9 første Capitler af Salomos Ordsprog eller et tilsvarende Kvantum af Hjobs Bog.

2) I Sygdomstilfælde kan det academiske Collegium tilstede Forlængelse af det ovennævnte Tidsrum af 2 Aar, hvori fremdeles de i Resolutionen af 11te Januar 1826 fastsatte Skrifter kunne opgives.

3) Ovenanførte Bestemmelser træde i Kraft ved Begyndelsen af 2det Semester 1853.

Uddeling af Universitetets Stipendier i 1872.

De Kongelige Pris-Medailler

bleve ikke uddelte i Aaret 1872, da ingen Besvarelser af de udsatte Opgaver vare indkomne.

Det Kongl. Reise-Stipendium.

Rolfsen, Nordahl, Cand. philos., 150 Spd. for under et Ophold ved Kjøbenhavns Universitet at studere Historie.

Stipendier til videnskabelige Reiser i Udlandet.

1. Waage, Professor, 100 Spd., for under en Reise i Schweitz, Østerige og Tydskland at besøge kemiske Laboratorier og Universiteter.
2. Hjortdahl, Professor, 100 Spd., for ved Besøg i de nyere tydske Laboratorier at studere Indredningen af Undervisningslokalerne og sætte sig ind i Undervisningen paa Laboratorierne.
3. Schjøtz, Oscar Emil, Candidatus realium, 300 Spd., til under 1 Aars Ophold i Udlandet at fortsætte sine Studier.
4. Heiberg, J. M., Kompagnikirurg, 250 Spd., for væsentligst i Frankrig og England at fortsætte sine Studier af udvortes Sygdomme og Øiensygdomme.

5. Stenersen, L. B., Candidatus magisterii, 250 Spd., for under et Ophold i Grækenland at studere Kunstarchæologi.
6. Lie, Jonas, Digter, 400 Spd., for under et forlænget Ophold i Udlandet videre at uddanne sig som Digter.

Stipendier til videnskabelige Reiser i Norge.

1. Sexe, Professor, 70 Spd. for at gjøre en Reise til Folgefon.
2. Daae, Universitetsbibliothekar, 90 Spd., for under en Reise i indeværende Sommer at samle historiske Folkesagn.
3. Bang, A. C., Personel Kapellan, 150 Spd., til en Reise i forskjellige Dele af Landet for at samle Materiale til en kirkehistorisk Monografi over H. N. Hauge og hans Samtid.
4. Bendixen, Adjunkt ved Christianssunds offentlige Skole, 60 Spd., for under en Reise i indeværende Sommer at fortsætte og afslutte sine arkæologiske Undersøgelser i Romsdalen og Nordmøre.
5. Arnesen, Adjunkt ved Frederikshalds offentlige Skole, 60 Spd., for i Feriemaaneden at fortsætte sine Undersøgelser af Helleristninger i Smaalenene.
6. Schjøtz, Oscar Emil, Candidatus realium, 70 Spd., for at fortsætte sine geologiske Undersøgelser af Egnene om Fæmundselven.
7. Janson, Kristoffer, Candidatus theologiæ, 100 Spd., som Bidrag til en Studiereise i Trondhjems Stift samt Nordland og Finmarken.

Det grevelige Hjelmstjerne-Rosencroneske Legat.

1. Kjerulf, Professor Dr., 100 Spd., til geologiske og mineralogiske Excursioner med de Studerende.
2. Schübeler, Professor Dr., 75 Spd., til botaniske Excursioner med de Studerende.
3. Esmark, Professor, 40 Spd., til zoologiske Excursioner med de Studerende.
4. Bugge, F. W., Professor, 300 Spd., til en videnskabelig Reise i Tydskland paa c. 6 Maaneder.
5. Müller, J. W., Univ. Stip., Cand. med., 150 Spd., til en 2½ Maaneds Reise i Tydskland for at anstille Undersøgelser om Musklernes og Kjernesubstantsernes physiologiske Kemi.
6. Guldberg, C. M., Professor, 100 Spd., til en videnskabelig Reise i Udlandet, fornemmelig for at studere Undervisningsmateriellet for Maskinlærens Vedkommende.

Det Rathkeske Legat.

1. Siebke, Conservator, Cand. med., 60 Spd., for at anstille entomologiske Undersøgelser i en Del af Christiania Stift.
2. Helland, Amanuensis, Cand. min., 100 Spd , for at fortsætte sine Studier af den geologiske Forekomst af Kisleiestederne i det Trondhjemske Skiferfeldt.
3. Collett, R., Cand. philos., 80 Spd., som Bidrag til en zoologisk Reise til Jæderen og tilgrændsende Kyst.

Adjunct-Stipendier.

Cand. med. Jonas Axel Boeck (Stip. fra 1864) 300 Spd. aarlig i Zoologie og Physiologie;

Cand. mag. Jan Christian Johanssen (St. fra 1867) 300 Spd. aarlig i latinsk Philologie;

Cand. theol. Frederik Petersen (St. fra 1868) 240 Spd. aarlig i Theologie;

Cand. mag. Jens Daniel Carolus Lieblein (St. fra 1868) 240 Spd. aarlig i Ægyptologie;

Cand. mag. Johan Frederik Breda Storm (St. fra 1869) 240 Spd. aarlig i de romanske Sprog;
Cand. philos. Georg Ossian Sars (Stip. fra 1870) 240 Spd. aarlig i Zoologie;
Cand. philos. Johan Ernst Welhaven Sars (St. fra 1870) 240 Spd. aarlig i Historie;
Cand. med. Jacob Worm Müller (St. fra 1870) 240 Spd. aarlig i Physiologie;
Cand. jur. Olaf Skavlan (fra 1ste Jan. 1871) 200 Spd. aarlig i Literaturhistorie, især Nordens.
Cand. real. Marius Sophus Lie (fra 1ste Jan. 1871) 200 Spd. aarlig i Mathematik.

Det Munchske Legat.

Storm, Gustav, Cand. mag., 120 Spd., aarlig til 1ste Juli 1873, med $^{3}/_{12}$ maanedlig.

De almindelige Stipendier.

I April.

Det Schytteske Legat:

Berner, S. H. N. Stud. med.	36 Spd.	¼ maanedlig.
Holst, H. G. Stud med.	36 —	
Holst, H. F. Stud. med.	36 —	
Holm, F. C. Stud. theol.	36 —	
Otterbech, R. Stud. philol.	36 —	
Celius, P. C. Stud. philos.	36 —	
Kjelsberg, Harald, Stud. philos.	36 —	
Uchermann, A. V. Stud. philos.	36 —	
	288 Spd.	

Det Bärnholdtske Legat:

Nielsen, C. E. Stud. med.	18 Spd.	¼ maanedlig.
Olsen, J. H. Stud. med.	18 —	
Schøyen, O. B. Stud. med.	18 —	
Krog, J. J. Stud. philol.	18 —	
Østvold, H. C. J. Stud. med.	18 —	
Langberg, C. A. Stud. jur.	15 —	
Nickelsen, G. T. N. Stud. jur.	15 —	
	120 Spd.	

Kronprindsens Stipendier:

Johannesen, Ole Stud. real.	15 Spd.	¼ maanedlig.
Helgebye, P. W. Stud. theol.	15 —	
Carlsen, F. O. Stud. med.	15 —	
Hansen, F. W. Stud. theol.	15 —	
	60 Spd.	

Universitetsvennernes Legat: Klem, R. H. Stud. med. 21 Spd. ¼ maanedlig.
Det Dedekamske Legat: Jensen, O. S. Stud. theol. 46 Spd. ¼ maanedlig.
Det arendalske Legat: Schønberg, O. Stud. juris. 27 Spd. 42 Sk. ¼ maanedlig.
Det Hersleb-Stenersenske Legat: Gullichsen, C. P. H. Stud. theol. 27 Spd. 60 Sk. ¼ maanedlig.
Trøndernes Legat: Sellæg, C. A. Stud. med. 20 Spd. ¼ maanedlig.
Rector Arentz Legat: Bugge, M. Stud. real. 10 Spd. paa eengang.
Det Wisbechske Legat:

Torp, Halfdan, Stud. jur.	25 Spd.	½ maanedlig.
Alver, J. L. Stud. philol.	25 —	
	50 Spd.	

Det Schnitlerske Legat: Normann, J. M. Stud. med. 62 Spd. 60 Sk. ¼ maanedlig.
Det Wexelske Legat: Stud. theol. Th. Holler, W. A. Wexelsen, P. de Seue og S. A. Winger med 25 Spd. til hver.

Det Omsenske Legat:

Student S. N. Fauske	20 Spd.	⅛ maanedlig.
— Harald Erikaen	20 —	
		40 Spd.

I October.

De Kongelige Stipendier:

Guldberg, C. J. Stud. med.	48 Spd.	1/12 maanedlig.
Fischer, C. J, Stud. philol.	48 —	
Klem, R. H. Stud. med.	48 —	
Wichstrøm, A. J. Stud. jur.	48 —	
Larsen, L. Stud. real.	36 —	
Horst, H. J. Stud. philol.	36 —	
Nickelsen, G. T. N. Stud. jur.	36 —	
		300 Spd.

Kronprindsens Stipendier:

Johannesen Ole, Stud. real.	15 Spd.	⅛ maanedlig.
Helgeby, P. V., Stud. theol.	15 —	
Carlsen, F. O. Stud. med.	15 —	
Hansen, F. W. Stud. theol.	15 —	
		60 Spd.

Schytteske Legat:

Berner, S. H. N, Stud. med.	36 Spd.	⅛ maanedlig.
Holst, H. G. Stud. med.	36 —	
Holst, H. F. Stud. med.	36 —	
Otterbech, R. H. Stud. philol.	36 —	
Kjeldsberg, Harald, Stud. med.	36 —	
Uchermann, A. V. Stud. theol.	36 —	
Jønsberg, R. Stud. med.	36 —	
Hoff, H. C. Stud. theol.	36 —	
Groth, H. K. Stud. philos.	36 —	
		300 Spd,

Bärnholdtske Legat:

Olsen, J. H. Stud. med.	18 Spd.	⅛ maanedlig.
Schøyen, O. B. Stud. med.	18 —	
Østvold, H. C. I. Stud. med.	18 —	
Wulfsberg, N. G. I. Stud. med.	18 —	
Bugge, J. M. Stud. real.	18 —	
Martens, H. P. W. Stud. med.	15 —	
Larsen, A. B. Stud. philol.	15 —	
		120 Spd.

Universitetsvennernes Legat: Harbo, V. A. V. Stud. theol. 21 Spd. ⅛ maanedlig.

Det Dedekamske Legat: Jensen, O. S. Stud. theol. 46 Spd. ⅛ maanedlig.

Det Arendalske Legat: Schønberg, O. Stud. juris. 27 Spd. 42 ß. ⅛ maanedlig.

Det Hersleb Stenersenske Legat: Gullichsen, C. P. H. Stud. theol. 27 Spd. 60 ß. ⅛ maanedlig.

Trøndernes Legat: Sellæg, C. A. Stud. med. 20 Spd. ⅛ maanedl.

Rector Arentz's Legat: Olsen, O. G. A, Stud. phil. 10 Spd. paa engang.

Det Wisbechske Legat:

Alver, J. L. Stud. philol.	25 Spd.	⅛ maanedlig.
Torp, Alf, Stud. philol.	25 —	
		50 Spd.

Det Schnitlerske Legat: Normann J. M. Stud. med. 62 Spd. 60 ß, ⅛ maanedlig.

Det Omsenske Legat:

Fauske, S. N., Stud. philos.	20 Spd.	$\frac{1}{6}$ maanedlig.
Erichsen, Harald, Stud. theol.	20 —	
		40 Spd.

Det Skjelderupske Legat: Haslund, O. C. S. Stud. med. 30 Spd. $\frac{1}{12}$ maanedlig.

Legatum Mentzianum: Hansen, H. R. Stud. juris 28 Spd. 68 ß. $\frac{1}{12}$ maanedlig.

Legatum Stenbuchianum: Vold, J. M. Stud. theol. 28 Spd. 8 ß. $\frac{1}{12}$ maanedlig.

Legatum Nannestadianum: Hesselberg, Ivar, Stud. theol. 8 Spd. 24 ß paa engang.

De specielle Stipendier.

Den 18de Juni 1872 uddeltes Renterne af Legatet „Prinds Gustavs Minde" til Stud. jur. C. L. M. Finstad for Aaret fra 18de Juni 1872 til 18de Juni 1873 med 75 Spd. $\frac{1}{4}$ kvartalliter.

Den 28de Septbr. 1872 uddeltes Renterne af Legatet „Professor og Rector Arentz's Minde" til Student E. Prante med 63 Spd. 55 ß for Aaret fra 28de Septbr. 1872 til 28de Septbr. 1873; $\frac{1}{12}$ mndl.

Den 25de October 1872 uddeltes „Det Henrichsenske Legat for Aaret Octbr. 1872—Octbr. 1873 til følgende Studerende:

1.	Sverdrup, H. U. Stud. theol.	100 Spd.	$\frac{1}{12}$ maanedlig indtil Examen er absolveret.
2.	Undseth, I. M. Stud. philol.	100 —	
3.	Wetlesen, H. J. Stud. med.	100 —	
4.	Christensen, O. M. Stud. theol. . . .	100 —	
			400 Spd.

Den 14de December 1872 uddeltes Renterne af „det Knudssønske Legat" til:

Smith, E. D. Stud. theol	24 Spd.	45 Spd.
Wichstrøm, N. J. E. Stud. philol. . .	21 —	

for Aaret fra 14de December 1872 til 14de December 1873.

„Det Treschowske Legat" er for Aaret 1872 tilstaaet Stud. theol. Axel Sønderaall, med 16 Spd. 30 ß.

Sygestipendier

ere i 1872 uddelte til:

Stud. med. Sophus Lund . . .	33 Spd.	72 Sk.		Bidrag enten til Ophold ved Bad eller Rigshospitalet.
Stud. med. Klaus Hanssen . . .	5 —	72 -		
Stud. Chr. Pedersen	25 —	108 -		
Stud. theol. O. Ruenæs	20 —	„ -		
Stud. med. N. Gjersøe	39 —	108 -		
Stud. theol. Grieg	16 —	96 -		
Stud. med. Ruth	60 —	108 -		

med tilsammen 202 Spd. 84 ß.

Det Rostedske Legat blev for 1872 uddelt til Studenterne Olaf Knudsen, J. Th. Olsen, K. D. Magelsen, hver med 30 Spd. aarlig i 2 Aar.

Det Mandalske Legat blev for 1872 uddelt til Student Hans Sommerfeldt med 26 Spd. 80 ß i 2 Aar.

Det Collettske Legat blev for Aaret 30te Mai 1871—30te Mai 1872 uddelt til Stud. theol. S. H. Jensen med 50 Spd., Stud. philos. B. G. Clausen med 25 Spd. og Stud. theol. A. Andersen med 25 Spd.

Fritagelse for Adgangsgebyr til det chemiske Laboratorium.

(5 Spd. for Semestret.)

Stud. real. Hjelmesæt.	Stud. med. Falkenberg.
- med. Svendsen.	- - Vaumund.
- - Henrichsen.	- real. O. Johannesen.
- - Holstad.	- H. E. Hansen.
- pharm. Leo Nielsen.	- med. Isaachsen.

For Adgang til det chemiske Laboratorium er i 1872 betalt Gebyr af 32 Studenter à 5 Spd. med tilsammen 160 Spd. og af 24 Pharmaceuter à 8 Spd. med tilsammen 192 Spd.

For Adgang til det metallurgiske Laboratorium er i 1872 betalt Gebyr af 3 Studerende med tilsammen 9 Spd.

Det sædvanlige Honorar for Inspection ved Examenernes skriftlige Prøver er 1½ Spd. pr. Dag. Inspectionen overdrages i Regelen til 2de Inspecteurer for hvert Examensværelse. Ved Examen artium er der tillige antaget 2de Formænd for Inspecteurerne med et noget høiere Honorar, der i de senere Aar har været 10 Spd.

Pris-Opgaver for Aaret 1872—1873.

Det academiske Collegium har bestemt følgende Prisopgaver til Concurrence om de af Hans Majestæt Kongen udsatte Guldmedailler for Aaret 1872—1873.

Efter Forslag af det theologiske Facultet:

1. „Udlæggelse af Hebr. 2, 5—18."

Efter Forslag af det juridiske Facultet:

2. „Processmaadens Udvikling i Løbet af det 18de Aarhundrede saavel i civile som i criminelle Sager."

Efter Forslag af det medicinske Facultet:

3. „Kan det ved Undersøgelser, hovedsagelig her fra Landet, paavises, om Syphilis staar i noget causalt Forhold til Phthisis?"

Efter Forslag af det historisk-philosophiske Facultet:

4. „Fremstilling af de sproglige Eiendommeligheder hos Tacitus."
5. „Forholdet mellem Norge og Island før begge Landes politiske Forening, oplyst ved de i Sagaer og andre Kilder bevarede Efterretninger om Nordmænds og Islændingers Samkvem i commerciel, social og literair Henseende."

Efter Forslag af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet:

6. „Der forlanges en hovedsagelig paa egne Undersøgelser grundet, videnskabelig Fortegnelse over de her i Riget iagttagne Æddercoppe-Araneæ. Afhandlingen maa være ledsaget af de af Forfatteren selv fundne Specimina, eller i modsat Fald med Angivelse af de indenlandske Samlinger, hvori de maatte være opbevarede."

Ligeledes har Collegiet til Concurrence om Professor Skjelderups Guldmedaille udsat følgende Prisopgave:

Efter Forslag af det medicinske Facultet:

7. „Afhandling om Tonsillerne i anatomisk, physiologisk og pathologisk Henseende, ledsaget af Tegninger og Præparater."

Det medicinske, det historisk-philosophiske og det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet have derhos senere foreslaaet, at det samtidig med Udsættelsen af de ovenstaaende Prisopgaver maa blive bekjendtgjort, at Faculteterne agte for næste Aar (1873—1874) at foreslaa følgende Prisopgaver, hvis Besvarelser altsaa maa blive at indsende inden 15de April 1874, nemlig:

For Hans Majestæt Kongens Guldmedailler:

Efter Forslag af det medicinske Facultet:

8. „Beskrivelse af de paa Syphilis beroende pathologiske Forandringer i Øienbunden, støttet paa egne Iagttagelser og ledsaget af Tegninger."

Efter Forslag af det historisk-philosophiske Facultet:

9. „En Sammenligning mellem Englands og Nordens episke Olddigtning."

Efter Forslag af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet:

10. „At give en Fremstilling af de Forsøg, man i den nyere Tid har gjort, for paa Grundlag af Stødtheorien og den mechaniske Varmelære, at udvikle Gasernes væsentligste physiske Egenskaber."

11. „Der forlanges et petrografisk Detail-Kart over Grundfjeldet ved Christiania (indtil 2 Miles Afstand, Sydvest, Syd og Øst) ledsaget af opgaaede Profiler, Prøver af de fundne Hovedtyper samt kort Redegjørelse for Fremgangsmaaden."

For Professor Skjelderups Guldmedaille:

Efter Forslag af det medicinske Facultet:

12. „Om Benmarven i histologisk og fysiologisk Henseende. Viser den anatomiske Forandringer ved septiske Sygdomme og Infektionssygdomme?"

Ifølge vedkommende Reglement og Collegiets senere Bestemmelser skulle Besvarelserne af de førstnævnte 7 Opgaver indleveres inden 15de April 1873, alene betegnede med Mottoer og ledsagede af forseglede Navnesedler.

Oversigt

over

de ved Universitetet immatriculerede academiske Borgere fra 1813—1872.

Qvinqvenniet.	Anmeldte til Ex. artium.	Ex. art. bestaaet af:			Antal Immatriculerede:		
		Skoledimitterede[1]	Privatdimitterede.	Ialt.	Efter Examen artium ved Chr. Univ.	Efter absolv. Exam. art. ved fremmed Universitet.	Ialt.
1813—1817	92	82	10	92	92	57 (Kjøbenh.)	149
1818—1822	175	113	51	164	164	14 do.	178
1823—1827	397	173	185	358	357	5 do.	362
1828—1832	630	187	336	523	521	2 do. 1 (Bonn) 1 (Berlin)	525
1833—1837	558	182	286	468	463	3 (Kjøbenh.) 2 (Kiel)	469
1838—1842	469	162	228	390	386	1 (Kjøbenh.) 1 Tübingen)	388
1843—1847	378	144	191	335	333	1 (Kiel)	334
1848—1852	501	204	217	421	418	1 (Kjøbenh.) 1 (Lund)	420
1853—1857	597	190	308	498	494	—	494
1858—1862	593	261	225	486	481	1 (Wien) 1 (München) 1 (Nykjøbing Latinskole)	484
1863—1867	1019	439	329	758	756	—	756
1868	247	113	70	183	183	—	183
1869	265	129	73	202	201	—	201
1870	253	109	82	191	191	I (Upsala)	192
1871	231	68	126	194	192	—	192
1872	199	64	94	157	158	—	157
1813—1872	6704[2]	2410	3101	5411	5390	94	5483

[1] Heri er medregnet Dimittender fra Overlærer Møllers Institut, fra Nissens, Gjertsens og Aars's & Vos's Latinskoler.

[2] Flere Reiteranter ere medregnede i dette Tal; enkelte Dimittender have endog fremstillet sig flere Gange. 21 have ikke indet sig immatriculere, hvoraf Differencen er opstaaet mellem Cifrene i 5te, 7de og 8de Rubrik.

Oversigt

over Anvendelsen af Stipendier til Reiser i Indlandet og Udlandet for 1872.

Stipendium.	Navn.	Resol.	Beløb.	Hvorhen og i hvilken Hensigt.	Hvorvidt indleveret. Beretning.	Hvorvidt indleveret. Videnskab. Gjenstande.	Bemærkn.
Hs. Maj. Kongens Stip. 150 Spd aarl.	*Rolfsen*, Nordahl, Cand. philos.	12 Juni 1872.	150 Spd.	for under et Ophold ved Kjøbenh.vs Universitet at studere Historie.			
	Waage, Professor	17 Juni	100 —	for under en Reise i Schweitz, Østerrige og Tydskland at besøge chemiske Laboratorier og Universiteter.			
	Hjortdahl, Professor	do.	100 —	for ved Besøg i de nyere tydske Laboratorier at studere Indredningen af Undervisningslokalerne og sætte sig ind i Undervisningen paa Laboratorierne.			
	Schiøtz, Oscar Emil, Cand. real.	do.	300 —	til under 1 Aars Ophold i Udlandet at fortsætte sine Studier.			
	Heiberg, Jacob Munch, Compagnichirurg.	do.	250 —	for væsentligst i Frankrige og England at fortsætte sine Studier af udvortes Sygdomme og Øiensygdomme			
	Stenersen, Laurentius Borchsenius, Cand. mag.	do.	250 —	for under et Ophold i Grækenland at studere Kunstarchæologi.			
	Lie, Jonas, Digter.	do.	400 —	for under et forlænget Ophold i Udlandet at uddanne sig som Digter.			

Af det for Budgetterminen 1ste Juli 1872 til 1ste Juli 1873 til Videnskabsmænds og Kunstneres Reiser i Udlandet bevilgede Bel. 2000 Spd.

Stipendium.	Navn.	Resol.	Beløb.	Hvorhen og i hvilken Hensigt.	Hvorvidt indleveret: Beretning.	Hvorvidt indleveret: Videnskab. Gjenstande.	Bemærkn.
Hjelmstjerne-Rosencroneske Stipendier (à 800 Spd. aarlig.) Stipendier til videnskabelige Reiser i Norge (600 Spd. aarlig.)	*Sexe*, Professor	14 Mai	70 Spd.	for i Sommeren 1872 at gjøre en Reise til Folgefon.	Indk.		
	Daae, Ludvig, Universitetsbibliothekar	do.	90 —	for under en Reise i Sommeren 1872 at samle historiske Folkesagn.			
	Bang, Anton Christian, pers. Cap.	do.	150 —	til en Reise i forskjellige Dele af Landet for at samle Materiale til en kirkehistorisk Monographi over H. N. Hauge og hans Samtid.	Indk.		
	Bendixen, Adjunct ved Chr.sunds Skole.	do.	60 —	for under en Reise Sommeren 1872 at fortsætte og afslutte sine archæologiske Undersøgelser i Romsdalen og Nordmøre.	Indk.		
	Arnesen, Adjunct ved Frederikshalds Skole	do.	60 —	for i Ferietiden at fortsætte sine Undersøgelser af Helleristninger i Smaalenene.	Indk.		
	Sæhlsts, Oscar Emil, Cand. real.	do.	70 —	for at fortsætte sine geologiske Undersøgelser af Egnene om Fæmundselven.	Indk.		
	Jansen, Kristoffer, Cand. theol.	do.	100 —	som Bidrag til en Studiereise i Trondhjems Stift samt Nordland og Finmarken.	Indk.		
	Kjerulf, Th., Professor Dr.	16 Marts	100 —	til geologiske og mineralogiske Excursioner med de Studerende.			
	Schübeler, Professor Dr.	do.	75 —	til botaniske Excursioner med de Studerende.			
	Esmark, Professor	do.	40 —	til zoologiske Excursioner med de Studerende.			
	Bugge, F. W., Professor	do.	300 —	til en videnskabelig Reise i Tydskland paa c. 6 Maaneder.			

Stipendium.	Navn.	Resol.	Beløb.	Hvorhen og i hvilken Hensigt?	Hvorvidt indleveret: Beretning.	Hvorvidt indleveret: Videnskab. Gjenstande.	Bemærkn.
	Müller, J. W., Universitets-Stip., Cand. med.	16 Marts	150 Spd.	til en 2½ Maaned Reise i Tydskland for at anstille Undersøgelser om Muskiernes og Kjernesubstantsernes physiologiske Chemi:			
	Guldberg, C. M., Professor.	do.	100 —	til en videnskabelig Reise i Udlandet fornemmelig for at studere Undervisningsmateriellet for Maskinlærens Vedkommende.	Indk.		
Rathkes Legat.	*Siebke*, Conservator, Cand. med.	do.	60 —	for Sommeren 1872 at anstille entomologiske Undersøgelser i en Del af Christiania Stift.	Indk.		
Rathkes Legat.	*Helland*, Amanuensis, Cand. min.	do.	100 —	for Sommeren 1872 at fortsætte sine Studier af den geologiske Forekomst af Kisleiestederne i det Trondhjemske Skiferfelt.	Indk.		
Rathkes Legat.	*Collett*, Robert, Cand. philos.	do.	80 —	som Bidrag til en zoologisk Reise i Sommerens Løb til Jæderen og den tilgrændsende Kyst.			

Oversigt over Stip

mellem de forskjellige Fakulteter i Aaret fra Oktober 187

Stipendier i Halvaaret Oktbr. 1872 til April 1873.	Theologer.		Jurister.		Medicinere.		Filologer.		Realister.		Studer til Ar exam	
	Antal.	Beløb.	Antal.	Beløb.	Antal.	Beløb.	Antal.	Beløb.	Antal.	Beløb.	Antal.	Bel
		Spd. ß		Spd. ß		Spd. ß		Spd. ß		Spd. ß		Spd
De Kgl. Stipendier	„	—	2	42 „	2	48 „	2	42 „	1	18 „	„	-
Kronprinsens Legat	2	30 „	„	—	1	15 „	„	—	1	15 „	„	-
C. Henrichsens —	2	100 „	„	—	1	50 „	1	50 „	„	—	„	-
Skjelderupske —	„	—	„	—	1	15 „	„	—	„	—	„	-
Mentzianum —	„	—	1	14 34	„	—	„	—	„	—	„	-
Steenbuchianum —	1	14 34	„	—	„	—	„	—	„	—	„	-
Nannestadianum —	1	4 12	„	—	„	—	„	—	„	—	„	-
Schytteske —	2	72 „	„	—	5	180 „	1	36 „	„	—	1	36
Bärnholdtske —	„	—	„	—	5	87 „	1	15 „	1	18 „	„	-
Universitetsvenn. —	1	21 „	„	—	„	—	„	—	„	—	„	-
Thrøndernes —	„	—	„	—	1	20 „	„	—	„	—	„	-
Dedekamske —	1	46 „	„	—	„	—	„	—	„	—	„	-
Arendalske —	„	—	1	27 42	„	—	„	—	„	—	„	-
Rektor Arentz's —	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—	1	10
Omsenske —	1	20 „	„	—	„	—	„	—	„	—	1	20
Hersleb-Steners. —	1	27 60	„	—	„	—	„	—	„	—	„	-
Schnitlerske —	„	—	„	—	1	62 60	„	—	„	—	„	-
[1]) Knudssenske —	1	12 „	„	—	„	—	1	10 60	„	—	„	-
Wisbechske —	„	—	„	—	„	—	2	50 „	„	—	„	-
Tilsammen	13	346 106	4	83 76	17	477 60	8	203 60	3	51 „	3	66
			Hertil kom		m'er endvi		de refølge		nde Lega		te r, de	
Treschowske Legat	1	8 15	„	—	„	—	„	—	„	—	„	-
Wexelske —	5	125 „	„	—	„	—	„	—	„	—	„	-
[2]) Prof. Rekt. Arentz's Minde	1	31 87½	„	—	„	—	„	—	„	—	„	-
[3]) Rostedske Legat	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—	3	45
[3]) Mandalske —	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—	1	15
[4]) P. Colletts —		—	1	25 „	„	—	1	12 60	„	—	1	11
Tilsammen	20	511 88½	5	108 76	17	477 60	9	216 „	3	51 „	8	136

[1]) Uddeles for Tidsrummet fra 14de Decbr. 1872 til 14de Decbr. 1873.
[2]) „ - — - 28de Septbr. 1872 - 28de Septbr. 1873.

ɔrnes Fordeling

ɔber 1873 efter Uddelingerne den 2den November 1872 og 17de Mai 1873.

ɔendier i Halvaa- April—Oktober 1873.	Theologer.		Jurister.		Medicinere.		Filologer.		Realister.		Studerende til Anden-examen.	
	Antal.	Beløb.	Antal.	Beløb.	Antal.	Beløb.	Antal.	Beløb.	Antal.	Beløb.	Antal.	Beløb.
		Spd. ß		Spd. ß		Spd. ß		Spd. ß		Spd. ß		Spd. ß
Kgl. Stipendier	„	—	2	42 „	2	48 „	2	42 „	1	18 „	„	—
ɔnprinsens Legat	2	30 „	1	15 „	„	—	„	—	1	15 „	„	—
Henrichsens —	2	100 „	„	—	1	50 „	1	50 „	„	—	„	—
elderupske —	„	—	„	—	1	15 „	„	—	„	—	„	—
ntzianum —	„	—	1	14 34	„	—	„	—	„	—	„	—
enbuchianum —	1	14 34	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—
nnestadianum —	1	4 12	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—
ytteske —	1	30 „	„	—	5	174 „	1	36 „	„	—	2	60 „
nholdtske —	2	30 „	„	—	3	54 „	1	18 „	1	18 „	„	—
versitetsvenn. —	„	—	1	21 „	„	—	„	—	„	—	„	—
ændernes —	„	—	1	20 „	„	—	„	—	„	—	„	—
lekamske —	1	46 „	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—
ndalske —	„	—	1	27 42	„	—	„	—	„	—	„	—
tor Arentz's —	„	—	1	10 „	„	—	„	—	„	—	„	—
senske —	1	20 „	„	—	„	—	1	20 „	„	—	„	—
sleb-Steners. —	1	27 60	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—
nitlerske —	„	—	„	—	1	62 60	„	—	„	—	„	—
Knudssønske —	1	12 „	„	—	„	—	1	10 60	„	—	„	—
ibechske —	1	25 „	„	—	„	—	1	25 „	„	—	„	—
'. Racknitz's —	4	120 „	„	—	4	120 „	2	60 „	„	—	„	—
Tilsammen	18	458 106	8	149 76	17	523 60	10	261 60	3	51 „	2	60 „
s af andre end d	et	akademis	ke	Kollegiu	m:							
schowske Legat	1	8 15	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—
kelske —	5	125 „	„	—	„	—	„		„			
rof. Rekt. Arentz's								—	„	—	„	—
linde	1	31 87½	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—
tostedske Legat	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—	3	45 „
fandallske —	„	—	„	—	„	—	„	—	„	—	1	13 40
'. Colletts —	„	—	1	25 „	„	—	1	12 60	„	—	1	12 60
Tilsammen	25	623 88½	9	174 76	17	523 60	11	274 „	3	51 „	7	130 100

1 Uddeles for Tidsrummet fra 11te December 1872 til 11te December 1873.
1 — - — - 1ste Juli 1872 til 30te Juni 1873.

Det af *Collegium academicum* uddelte Beløb udgjorde:

i Oktober 1872	1648 Spd.	82	ß
i Mai 1873	1084 —	42	-
tilsammen	2733 Spd.	4	ß

Deraf tilfaldt:

Theologerne i Oktober . . .	477 Spd.	32	ß			
i Mai	328 —	60	-	805 Spd.	92	ß
Juristerne i Oktober	139 Spd.	110	ß			
i Mai	93 —	42	-	233 —	32	-
Medicinerne i Oktober . . .	590 Spd.	60	ß			
i Mai	410 —	60	-	1001 —	„	-
Filologerne i Oktober	306 Spd.	„	ß			
i Mai	159 —	„	-	465 —	„	-
Realisterne i Oktober . . .	69 Spd.	„	ß			
i Mai	33 —	„	-	102 —	„	-
Andenexamensstud. i Oktober .	66 Spd.	„	ß			
i Mai . .	60 —	„	-	126 —	„	-
			Tilsammen	2733 Spd.	4	ß

Det *samlede* Stipendiebeløb for Universitetets Studerende har derimod udgjort for Halvaaret Oktbr. 1872—April 1873 1501 Spd. 84½ ß
og „ — April—Oktober 1873 . . 1777 — 84½ -
Tilsammen for Aaret 1872—1873 3279 Spd. 49 ß,

hvilket, fordelt paa det gjennemsnitlige Antal, 67 Stipendiater, giver 48 Spd. 114 ß aarlig for hver; (i 1871—72 var Stipendiaternes Antal 60 og Stipendiernes Gjennemsnitsbeløb 47 Spd. 114 ß).

Studenternes Antal ved Udgangen af 1872 udgjorde ialt omtrent 1010, deriblandt 263 Studerende til Andenexamen. Fraregnes disse sidste, bliver de egentlige Fagstuderendes Antal 747, saaledes fordelte mellem de forskjellige Fakulteter:

200 Theologer,	eller omtrent	26,77	pCt.,
210 Jurister	—»—	28,11	—
220 Medicinere	—»—	29,46	—
70 Filologer	—»—	9,37	—
47 Realister og Mineraloger	—»—	6,29	—

Af det samlede Stipendiebeløb falder tilsammen 3011 Spd. 89 ß paa de til de forskjellige Embedsexamina Studerende. Tre af de oven anførte Legater, til samlet Beløb 321 Spd. 30 ß, ere imidlertid dels ifølge sine Statuter (det Treschowske og Wexelske), dels ifølge Vedtægt (det Hersleb-Stenersenske) udelukkende forbeholdt *Theologer*. Ligesaa er det Skjelderupske Legat, til Beløb 30 Spd., udelukkende forbeholdt *Medicinere*. Sætter man disse 8 Stipendiater ud af Betragtning, og fordeler det tiloversblevne, paa 59 Studerende faldende Beløb, 2660 Spd. 59 ß mellem de forskjellige Fag ligefrem i Forhold til de Studerendes Antal, vilde der falde paa:

Theologerne 712 Spd. 26 ß; men de have faaet 814 Spd. 27 ß, altsaa for meget 102 Spd. 1 ß.

Juristerne 747 Spd. 104 ß; men de have faaet 283 Spd. 32 ß, altsaa for lidet 464 Spd. 72 ß.

Medicinerne 783 Spd. 94 ß; men de have faaet 971 Spd., altsaa for meget 187 Spd. 26 ß.
Filologerne 249 Spd. 34 ß; men de have faaet 490 Spd., altsaa for meget 240 Spd. 86 ß.
Realisterne 167 Spd. 41 ß; men de have faaet 102 Spd., altsaa for lidet 65 Spd. 41 ß.

De til Universitetet indkomne Stipendie-Ansøgninger (altsaa de til det Rostedske og Mandallske samt Minister Colletts Legat fraregnede) udgjorde i Oktober 1872 tilsammen 100 og i April 1873: 101, altsaa omtrent 10 pCt. af de Studerendes Antal, saaledes fordelte:

Theologer	i Oktober	37	Ansøgninger,	altsaa fra	18,5	pCt.	af de Stud.
	i April	48	—	—»—	24	»	—»—
Juristerne	i Oktober	4	—	—»—	2	»	—»—
	i April	5	—	—»—	2,4	»	—»—
Medicinere	i Oktober	30	—	—»—	13,6	»	—»—
	i April	27	—	—»—	12,3	»	—»—
Filologer	i Oktober	14	—	—»—	20	»	—»—
	i April	8	—	—»—	11,4	»	—»—
Realister	i Oktober	4	-	—»—	8,5	»	—»—
	i April	4	—	—»—	8,5	»	—»—
Andenexa-	i Oktober	11	—	—»—	4,2	»	—»—
mensstud.	i April	9	—	—»—	3,4	»	—»—

Det i forrige Aars Oversigt fremhævede Misforhold mellem Stipendiernes Fordeling, navnlig mellem det theologiske og juridiske Fakultet, viser sig dennegang endnu mere fremtrædende. Medens der er tilfaldt *Theologerne*, foruden hvad de allerede have forud, omtrent 15 pCt. mere, end der efter det ligefremme Forhold mellem de Studerende vilde faldt paa deres Part, har det dog ikke været muligt at tilfredsstille mere end omtrent Halvparten af Ansøgerne; — hvorimod der ikke er tilfaldt *Juristerne*, endskjønt samtlige Ansøgere have faaet Stipendium, stort mere end Trediedelen af, hvad der efter samme Forhold vilde faldt paa dem. Da nu saavel Studiets Langvarighed som dets Kostbarhed og Adgangen for de Studerende til Selverhverv ved Siden af sit Studium for det theologiske og det juridiske Fakultet stiller sig temmelig lige (Theologernes gjennemsnitlige Studietid for Aarene 1870—1872 incl. 44 Maaneder; Juristernes 1870—1872: 41 Maaneder), og der ingen Grund er til at forudsætte, at den *virkelige* Trang i det ene af disse 2 næsten lige talrige Fakulteter skulde være større end i det andet, — ligger det nær at antage, at den begunstigede Stilling, som Theologerne altid have indehavt i Henseende til Adgangen til at erholde Stipendier, ogsaa har øvet Indflydelse paa Opfatningen blandt de Studerende selv, og fremkaldt en uforholdsmæssig Tilstrømning af Ansøgninger fra de theologiske Studerende. — Hvad de *medicinske* Studerende angaar, da er deres Studium, saavel hvad Langvarighed (efter Middeltallet af de 3 Aar 1870—72 incl. 78 Maaneder) som Kostbarhed og Adgangen til Selverhverv ved Siden af Studiet angaar, saa meget vanskeligere stillet end noget af de øvrige, at deres begunstigede Stilling ved Stipendiefordelingen er ganske naturlig. Alligevel er det værd at lægge Mærke til, at forholdsvis meget færre af dem end af Theologerne have ansøgt om Stipendium. Selvsamme Misforhold fremtræder iøvrigt ogsaa i „Selvhjælpforeningens" Aarsberetning.

Professor Welhavens Legat.

Efterat Professor Welhaven ved Kgl. Resol. af 24de Septr. 1868 paa Ansøgning var meddelt Afsked i Naade fra sit Embede som Professor i Philosophi ved Universitetet, udfærdigedes under 18de Novbr. næstefter en Indbydelse til at yde Bidrag til et Legat, der skulde bære Professor Welhavens Navn, og hvoraf Renterne „skulde tilfalde Prof. Welhavens Børn, saa længe nogen af dem er uforsørget", — men senere efter Professorens nærmere Bestemmelse anvendes „til den norske Literaturs Fremme". Ved Skrivelse af 2den Mai 1870 oversendte Indbyderne til Collegiet en Capital af 3326 Spd., hvoraf Renterne, som ovenfor anført, tilfalde Professorens Børn, saalænge Nogen af dem er uforsørget, hvorhos tilføiedes, at Professor Welhaven i en Skrivelse til Indbyderne havde meddelt, „at han indenfor det i selve Indbydelsen angivne Øiemed overlader Collegiet de frieste Hænder". Efter Henvendelse til det hist. philos. Fakultet, om nærmere at bestemme Anvendelsen af Legatet, fandt Fakultetets Pluralitet (6 mod 2), „at der ikke for Tiden bør udfærdiges detaillerede Bestemmelser for et Legat, der efter Sandsynlighed først efter længere Tid vil komme til Anvendelse, og at det derfor ansees tilstrækkeligt for Øieblikket at bevirke Gavebrevet tilligemed Professor Welhavens tilføiede Erklæring confirmeret af Kongen". De 2 dissenterende Medlemmer, Monrad og Broch, stemte for Nedsættelse af en Committee til Behandling af Sagen. Af Kollegiet blev derefter Sagen indtil videre stillet i Bero.

Byggecommiteens Forestilling

dateret 4 Aug. 1874.

Betræffende Udvidelse af Univ. Localer.

Undertegnede Comittee, der ved Collegiets Skrivelse af 18 Septbr. 1873 blev anmodet om at træde sammen for at tage under Overveielse og afgive Forslag om, hvorvidt og i hvilken Udstrækning Universitetets, navnlig dets Samlingers, Localer kan paaregnes i en nærmere Fremtid at ville tiltrænge Udvidelse, og paa hvilken Maade Behovet hensigtsmæssigst efterhaanden bør søges fyldestgjort, — har herved den Ære at fremkomme med sin Indstilling derom.

Saagodtsom alle Universitetets i Musæbygningen opstillede Samlinger tiltrænge Udvidelse. I størst Grad er dette Tilfælde i den nordvestre Fløi med den ethnographiske Samling og den bergvidenskabelige Samling, i den sydøstlige Fløi med den zoologiske og den zootomiske Samling. Alle disse Samlinger have Forraad liggende af Gjenstande, som ikke have kunnet blive opstillede af Mangel paa Plads, og som derfor indtil videre maa opbevares utilgjængelige for Publicum, tildels endog for Lærerne selv og for de Studerende. Ogsaa den botaniske Samling, det physiske Cabinet, og den pathologisk-anatomiske Samling tiltrænge Udvidelse, og for Anatomikammerets Vedkommende er de nuhavende Localer af Universitetslæreren i Anatomi (se vedlagte Erklæring af 11 Juni 1874) erklærede for i mange Henseender at være høist uhensigtsmæssige. Endelig mangler ganske et physiologisk-chemisk Laboratorium eller Institut.

Ved Flytningen af det chemiske og af det metallurgiske Laboratorium til de nye for samme opførte Bygninger blive de af samme benyttede Localer i Musæbygningens nordvestre Fløi ledige, og ville kunne afgive Plads til Udvidelse af nogle af ovennævnte Samlinger i denne Fløi. Derimod vil en Udvidelse af Samlingerne i den sydøstlige Fløi blot kunne tilveiebringes ved Nybygning, ligesom et physiologisk Institut i den af Prof. Worm Müller forlangte Udstrækning blot kan opnaaes ved en særegen Bygning.

Modelsamlingen, der opbevares i Musæbygningens nordre Fløi, hvor den har 3 Rum i øverste Hovedetage, har hidtil staaet under Bestyrelse af Docenten i Metallurgi. Den benyttes imidlertid kun for en mindre Deel af denne Lærer, men væsentligere af Læreren i anvendt Mathematik og af den extraordinaire Professor i Bergbygningslære. Nu da den metallurgiske Lærer flytter helt over i det nye *Domus chemica*, maa denne Samling nødvendig deles og henlægges under de forskjellige Lærere, af hvilke den benyttes. Den større Deel af den bliver derved tilbage i Musæbygningen, men det ene og største af de tre til samme hidtil benyttede Localer kan dog ved denne Leilighed gjøres ledigt.

Comitteen tillader sig at foreslaa følgende Anvendelser af de ved Indflytningen i det nye *Domus chemica* ledigblevne Rum i Musæbygningens nordvestre Fløi. De vedføiede Nummere ere de paa den i 1852 udgivne trykte Beskrivelse over de nye Universitetsbygninger anførte.

Den bergvidenskabelige Samling erholder Rummet 112 i 3die Etage samt det af den ethnographiske Samling hidtil benyttede Galleri i No. 106. Rummet 112 har et Gulvareal af ca. 140 □ Alen og strækker sig i Høiden op i Loftsetagen, hvor det i sin hele Længde af ca. 20 Alen har et Galleri. Det staar i umiddelbar Forbindelse med den mineralogiske Samling. Denne Samling erholder endvidere i Kjælderetagen Rummene 53 og 54, hvilke nu have Udgang til Kjældergangen, men om det ønskes tillige kunne gives Udgang til den indre Gaardsplads. Disse Rum, der egentlig kun danne et eneste ved en Mur afdeelt Rum, tiltrænges af Samlingen til Opbevaring og Udpakning af Kasser med Mineralier, Tilhugning af Mineralier m. v. Saafremt Prof. O. Sars kan afgive det af ham midlertidigt benyttede mindre Værelse i Kjælderetagen No. 37, kan dette ogsaa afgives til Brug for den bergvidenskabelige Samling.

Den ethnographiske Samling afgiver sine hidtil i Lofts-

etagen benyttede Rum og de af den bergvidenskabelige Samling og af Modelsamlingen (No. 112) benyttede Gallerier, hvilke overgaa til den bergvidenskabelige Samling, og erholder i det Sted det chemiske Laboratoriums hidtilværende Lokaler med Undtagelse af ovennævnte Kjælderrum No. 53 og 54, der afstaaes til den bergvidenskabelige Samling, og med Undtagelse af Auditoriet. Den ethnographiske Samling erholder herved i den første Hovedetage (Planchernes anden Etage) Rummene 81, 80, 79 og 78 med samlet Gulvareal ca. 540 □ Alen, og i Kjælderetagen Rummet 40, (under Auditoriets Amphitheater), Rummene 41, 43, 44, Gangen 45 og Rummene 46, 47, 48, 49, 51 og 52. Flere af disse Rum ere meget smaa, tildeels mørke, men antages dog af Samlingens Bestyrer hensigtsmæssigt at kunne benyttes.

Den extraordinaire physiologiske Lærer erholder til midlertidig Benyttelse det hele af det metallurgiske Laboratorium benyttede Locale i Kjælderetagen, nemlig Rummene 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36 (egentlig blot 4 Rum) af samlet Fladeindhold ca. 350 □ Alen med 9 Vinduer og en Façadelængde mod Sydvest og Nordvest af ca. 50 Alen. Disse Rum ere fuldstændig indredede som chemisk-metallurgisk Laboratorium, og om de end ikke afgive Plads for et saa stort Antal Laborerende som det chemiske Laboratorium, indeholde de i alt Væsentligt samme Bekvemmeligheder som dette, og maa derfor, indtil et physiologisk Institut kan blive opført, kunne afgive et brugbart provisorisk Locale. Som Auditorium foreslaaes, at denne Lærer indtil videre gives Adgang til i Forening med Læreren i Physik at benytte det nærliggende chemiske Auditorium.

Den physiske Samling erholder det chemiske Auditorium, dog saaledes, at dette som nævnt tillige kan benyttes af den physiologiske Docent. Herved vil det nuværende physiske Auditorium, om det ønskes, kunne frigjøres til Anstillelse af Øvelser og Experimenter og til Udvidelse af denne Samling. Ved en anden Ordning i Samlingen, hvorved de ældre Instrumenter, der nu aldrig eller ganske undtagelsesviis benyttes, opstilledes paa Loftet, hvor nogle hidtil af den ethnographiske Samling benyttede mindre Rum kunne afgives, eller anbragtes mere i Høiden i de nuværende Rum, vil forøvrigt ogsaa mere Plads her kunne vindes. Afdøde Prof. Christie havde i sin Tid den Plan, at omdanne det nuværende physiske Auditorium til et Amphitheater af samme Form, som det chemiske Auditorium, ved

at sænke samme ned i Kjælderetagen. Men ligesom dette blot kunde skee ved en Deel af Auditoriet, da Kjældergangen ikke kunde afbrydes, saaledes vilde herved det sammenhængende til Laboratorium indrettede Locale i Kjælderetagen, der ovenfor er foreslaaet overladt Docenten i Physiologi, blive adsplittet. Øiemedet, at erholde en for Tilhørerne mere hensigtsmæssig amphitheatralsk og tillige mere udvidet Plads, vil opnaaes ved Benyttelsen af det chemiske Auditorium i høiere Grad end ved den paatænkte Sænkning af det nuværende physiske Auditorium, idet det førstes Bænkelængde er $^1/_4$ større end det sidstnævntes. Adgang fra det physiske Cabinets Opbevaringsrum for Instrumenter til det chemiske Auditorium haves nu over en kort Gang og nedad en kort Trappe; den vil med Lethed kunne forbedres ved at aabne en Dør i Væggen mellem den største physiske Instrumentsal No. 76 og det hertil umiddelbart stødende Auditorium No. 75, og her anbringe den Trappenedgang, det nu fører ned fra Gangen No. 38. En lignende Trappenedgang maatte ogsaa være anbragt, om efter Prof. Christies Tanke det physiske Auditorium var sænket. Det nuværende chemiske Auditorium kunde ogsaa, saafremt den amphitheatralske Form ikke ønskedes, ved et Bjælkelag afdeles og afgive en stor til No. 76 umiddelbar stødende og i samme Niveau liggende Sal, samt desuden et større Kjælderrum, der da forenet med No. 40 under Amphitheatret vilde afgive en velkommen Forøgelse for den ethnographiske Samling. Men Committeen troer, at den amphitheatralske Form i mange Henseender er at foretrække for et større Auditorium i Physik og vil derfor ikke tilraade den sidstnævnte Forandring. Modelsamlingen afgiver som nævnt det af samme nu benyttede Rum No. 112 i øverste Etage og beholder blot Rummene 108 og 109, hvoraf det første skulde optage den egentlig technologiske Samling, det sidste de væsentlig af Læreren i Bergbygning og physisk Geographi benyttede Modeller m. v., medens den metallurgiske Modelsamling flyttes over i det nye Locale. Pladsen vil vistnok blive indskrænket, men dog ved skjønsom Anvendelse indtil videre tilstrækkelig. Det tilstødende Auditorium No. 110 danner Gjennemgang til de nævnte Værelser og vil som hidtil blive at afbenytte som Auditorium ikke blot af de to ovennævnte Docenter, men ogsaa af de øvrige mathematiske Lærere.

Med Hensyn til Musæbygningens sydøstlige Fløi, da kan Udvidelse her kun skaffes ved Nybygning. Comitteen

har i saa Henseende tænkt sig to Alternativer, enten en Opførelse af et særeget af flere Bygninger bestaaende *Domus medica*, hvoriblandt det foreslaaede nye physiologiske Institut, eller en Tilbygning til den nuværende Musæbygning. Den første Plan og overhovedet Opførelsen af flere særegne Bygninger for de største Samlinger, vilde blandt andet have den Fordeel, at Indredningen og Udvidelsen af hver enkelt kunde foretages særlig uden stadig at komme i Collision og ofte i Strid med andre Samlingers Interesser og Ønsker. Det Locale, som herved vilde blive ledigt i Musæbygningen, kunde da anvendes til Udvidelse af den zootomiske og af den zoologiske Samlings Localer, medens det dog maa erkjendes ikke tilstrækkelig at kunne afhjælpe særlig den zoologiske Samlings stærke Trang til Udvidelse.

Denne Tanke om Opførelsen af særlige Bygninger for de nærmest til det medicinske Studium knyttede Samlinger og Instituter, for hvilke man havde tænkt sig Pladsen bag det nye chemiske Laboratorium, har i det medicinske Facultet mødt Modstand fra en enkelt Universitetslærers Side, der i samme fandt udtrykt Tanken om at „udelukke det medicinske Studium fra Universitetet", og en Betegnelse af at „Medicinerne var en Paria, der skulde udelukkes fra al Berørelse med dets høitstaaende Braminer".

Comitteen behøver vel ikke at imødegaa denne Opfatning, der ikke har den allerringeste Skygge af Realitet. Ene Fordelen af kostbare, tildeels uerstattelige Samlinger i flere særlige Bygninger er en Tanke, der ligger saa nær og har saa mange iøinefaldende Fordele, at den ganske naturlig frembyder sig, og ved mangfoldige andre Universiteter er gjennemført i en endnu høiere Grad end her paatænkt; tildeels er den jo ogsaa paabegyndt hos os. Den foreslaaede Tomt ligger ogsaa i saa umiddelbar Sammenhæng med de øvrige af Universitetet og særlig af dets medicinske Afdeling benyttede Bygninger, at nogen Indvending fra Bekemmelighedens Side neppe kan gjøres.

Derimod maa det erkjendes, at særlig den zoologiske Samlings Trang til Udvidelse bedre vil blive tilfredsstillet ved en Tilbygning til den nuværende Musæbygning.

Comitteen vil derfor ikke videre inhærere Tanken om Opførelsen af et Complex af Bygninger, der skulde indeholde de til det medicinske Studium særlig henhørende Samlinger og Localer, med Undtagelse af for det chemisk-physiologiske Laboratoriums Vedkommende. At dette gives en særlig Bygning, helst beliggende umiddelbart bag det

chemiske Laboratorium, anseer Comitteen fuldt motiveret ved de samme Hensyn, som har fremkaldt Opførelsen af et særligt chemisk-metallurgisk Laboratorium, og særlig ved den med alle chemiske Laboratorier forbundne Ildsfare.

Udvidelse af den nuværende Musæbygning har allerede ved Opførelsen af denne Bygning været paatænkt i sin Tid at skulle finde Sted ved Forlængelse ret bagud af de nuværende Fløie. Prof. Esmark har hertil leveret et Udkast af 13de Juni 1874, som med tilhørende Motiver vedlægges. Architect Bull har, uden dog at kunne udtale nogen bestemt Formening, erklæret om samme, at det kan tænkes benyttet som Grundlag. Udvidelsen burde foreløbig standse ved Christian d. Fjerde's Gade og uden den af Esmark antydede Indskrænkning af denne Gades Bredde. Forbindelsen med de nuværende Bygninger vil kræve nogle Forsigtighedsforholdsregler ved Fundamenteringen, i hvilken Anledning Architect Bull har foretaget de foreløbig fornødne Undersøgelser med Hensyn til Grunden og over de nuværende Bygningers Fundamentering; men store Vanskeligheder vil dette ikke medføre. Muligens vil den nærmeste Forbindelse maatte opføres med noget lettere Bygningsmaade uden Kjælderetage, eller ogsaa en Spændvæg maatte sættes ved de nuværende Bygningers Fundament. Forlængelsen maatte selvfølgelig finde Sted med samme architectoniske Stil som de ældre Bygninger, men efter vor Formening bør dog i den nye Tilbygning Kjælderetagen ikke indredes til Beboelsesrum, da disse i de nuværende Bygninger have vist sig at være i sanitair Henseende mislige. Kjælderetagen vilde derimod kunne afgive fornødent Pakrum, samt Rum til Stenkul, Brænde m. m.

Forlængelsen burde skilles fra de nuværende Bygninger ved Brandmur, der gik helt op over Taget i tilbørlig Høide for at sikkre mod Forplantelse af opkommen Ild, og den fornødne Forbindelse gjennem denne Brandmur være aflukket ved dobbelte Jerndøre og Muurgulv eller andet ildsikkert Gulv i Nærheden af disse.

Den østlige Fløi vilde da i nederste Etage blive at indrette til den zootomiske Samlings Udvidelse, samt forsaavidt den hertil ikke maatte fornødiges, til den zoologiske Samling; den øvre Hovedetage udelukkende til den zoologiske Samling. Studeer- og Læseværelser ville selvfølgelig blive at anbringe paa passende Steder.

Den vestlige Fløi vilde i øvre Hovedetage kunne afgive fornødne Rum til Anatomikammeret og til de dertil

knyttede Samlinger, hvis nuværende Rum, da ogsaa vilde kunne benyttes til Udvidelse af den zootomiske og den zoologiske Samling. Den vestlige Fløis nedre Hovedetage vilde afgive Plads til Udvidelsen af den ethnographiske Samling, hvis Behov for Rum kun i tarvelig Grad fortiden vil tilfredsstilles ved den foreslaaede Anvendelse af det chemiske Laboratoriums nuværende Lokale, — samt endelig til den botaniske Samling. Naar denne sidste helt flyttedes herned, vil den bergvidenskabelige Samling kunne erholde de nu af den botaniske Samling umiddelbart til den førstnævnte stødende tre Rum, og herved ogsaa erholde en yderligere Udvidelse, som samme høiligen vil tiltrænge.

Loftetagerne ville i begge Fløie være at anvende til Arbeidsrum for Præparanterne, og muligens til Beboelseslocale for de Betjente, som det maatte ansees nødvendig at give Bolig sammesteds. Dette sidste bør dog for Ildsfares Skyld formeentlig søges undgaaet.

Medens Comitteen omtaler Musæbygningen skal den ogsaa gjøre opmærksom paa Vigtigheden for Ildstilfældes Skyld af, at Isolationen af denne Bygnings to Halvdele fuldkommengjøres ved, at Brandmurene, der adskille samme fra den mellemliggende Vestibule, føres helt op igjennem og over Taget, ikke som nu blot op til dette, hvor det sammenhængende Bordlag giver en farlig Adgang for opkommen Ild til Forplantelse videre.

Hvad angaar de i *Domus academica* opbevarede Samlinger, Mynt- og Medaillesamlingen og Samlingen af nordiske Oldsager, hvilke begge ligeledes om kort Tid ville tiltrænge Udvidelse, navnlig den sidstnævnte Samling, da kunne disse Samlinger erholde en ikke ubetydelig Udvidelse, saafremt de Qvæstor og Secretairen fortiden indrømmede Familieboliger disponeres til Brug for Universitetet. Comitteen maa ansee det aldeles unødvendigt, at disse Embedsmænd gives Bolig i Universitetets Bygninger, og vil derfor foreslaa, at der ved Ledighed i disse Embeder foretages saadan Omregulering af deres Lønningsvilkaar, at dette kan bortfalde. Nogle af de nu til Familiebekvemmelighederne benyttede Rum vilde vistnok da blive at anvende til Contorernes Udvidelse, men hertil vil foruden det af Qvæstoratet benyttede Rum No. 8, eudvidere Rummene No. 9 af Qvæstors og No. 5 af Secretairens Bekvemmelighed være tilstrækkelige. Man erholdt da disponibelt Rummene No. 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14 og 15. Rummet No. 16 er nemlig kun en Entree og maatte fremdeles benyttes som saadan. Man vilde da kunne

flytte Myntsamlingen ned og give samme Rummene 6, 7, 11. Det af Myntsamlingen hidtil benyttede Rum No. 46 i øvre Etage, der støder umiddelbart til Samlingen for nordiske Oldsager, vilde da kunne afstaaes til denne, der desuden kunde gives de videre umiddelbart dertil stødende Auditorier No. 47 og 49, samt hele Gangen 48. Istedetfor de to nævnte Auditorier No. 47 og 49, vilde man i nedre Etage erholde fire Auditorier No. 10, 12, 14 og 15, hvoraf No. 14 da endvidere burde forenes med No. 13 og herved udvides til et middelsstort Auditorium. Skulde Myntsamlingen til den Tid ikke kunne nøies med de tre Rum 7, 11 og 12, maatte man endvidere give samme Rummene 12 og 13, og man vilde da istedetfor de til Oldsamlingen foreslaaet afgivne to Auditorier i øvre Etage erholde i nedre Etage de tre Auditorier 10, 14 og 15. Comitteen maa anbefale Collegiet ved Ledighed i Qvæstorembedet og i Secretairembedet at have sin Opmærksomhed henvendt herpaa.

Comitteen resumerer sit Forslag saaledes:

A. De ved Udflytningen af det chemiske og metallurgiske Laboratorium af Musæbygningens nordvestlige Fløi ledigblevne Rum, anvendes saaledes:
   1) Den bergvidenskabelige Samling erholder Rummet No. 112 i øverste Hovedetage og de fortiden af den ethnographiske Samling benyttede Gallerier, samt i Kjælderetagen Rummene No. 53 og 54 og om muligt No. 37.
   2) Den ethnographiske Samling erholder det chemiske Laboratoriums hidtil værende Localer med Undtagelse af Auditoriet og af 53 og 54 i Kjælderetagen.
   3) Den physiologiske Lærer erholder det metallurgiske Laboratoriums Localer.
   4) Det physiske Cabinet erholder det chemiske Auditorium, dog saaledes at dette ogsaa, om det ønskes, kan benyttes af den physiologiske Lærer.
   5) Modelsamlingen deles saaledes, at Læreren i Metallurgi erholder en Deel, hvilken benævnes den metallurgiske Modelsamling, som han medtager til det nye Laboratorium, Læreren i anvendt Mathematik en Deel, hvilken beholder Benævnelsen technologisk Modelsamling og erholder Rummet 108 i øvre Hovedetage, og Læreren i Bergbygning en Deel, hvilken benævnes den bergvidenskabelige Modelsamling og erholder Rummet No. 109 i øvre Etage. Istedetfor den hidtilværende samlede Modelsamlings

Annuum, 100 Spd., opføres paa Budgettet 50 Spd. aarlig til den metallurgiske Modelsamling, 100 Spd. til den technologiske Modelsamling, medens til Samlingen af Grubekarter og til den bergvidenskabelige Modelsamling m. v. opføres som tidligere til Grubekarter m. m. 60 Spd. aarlig.

B. At det overdrages Architect Bull at udarbeide Plan og Overslag over:
   1) en særegen Bygning beliggende bag det nye chemiske Laboratorium indeholdende Locaier for et physiologisk Institut, efterat det for samme af Prof. Worm Müller opstillede Program er bleven nærmere gjennemgaaet af det medicinske Facultet og approberet af Collegiet.
   2) en Udvidelse af den nuværende Musæbygning i Hovedomrids efter det af Prof. Esmark herfor fremlagte Udkast og Plan og efter nærmere Conference med Hensyn til den indre Fordeling af Rummene i den østlige Fløi med Professorerne Esmark og O. Sars for den zoologiske Samlings Vedkommende, med Prof. Boeck for den zootomiske Samlings Vedkommende, med Hensyn til den indre Fordeling af Rummene i den nordvestlige Fløi's øvre Etage og Loftetagen med Professor Voss for de anatomiske Samlingers, Arbeidsværelsers og Auditoriers Vedkommende; i den nedre Etage med Prof. Schübeler for den botaniske Samlings Vedkommende og med Prof. L. K. Daa for den ethnographiske Samlings Vedkommende.

C. De to Brandmure, der paa Loftet i Musæbygningen begrændse Vestibulen, forlænges i behørig Høide gjennem og over Musæbygningens Tag.

D. Ved forekommende Ledighed i Quæstor- og Secretair-Embederne inddrages de til disse Embedsmænd afstaaede Familieboliger, og anvendes til Udvidelse af Samlingen af nordiske Oldsager og af Mynt- og Medaillesamlingen, samt til Auditorier.

Det fra Læreren i Gymnastik modtagne Forslag til Udvidelse af Gymnastiklocalet har man overdraget Architect Bull til nærmere Bearbeidelse, og har man samtidig henledet hans Opmærksomhed paa, om der ikke i denne Bygning kunde anbringes Bolig for Universitetets Pedel, hvis nuværende Bolig ansees som særdeles usund, saa at

Collegiet endog har maattet tillade ham i Sommerferierne at benytte til Beboelse et af Universitetets forøvrigt til Forelæsninger og til Censurværelse bestemt Rum; — samt endvidere efter Forslag af Prof. Esmark tillige for een af Præparanterne ved den zoologiske Samling, hvis nuværende Bolig i Musæbygningens Kjælderetage ligeledes ansees som særdeles usund.

Det bemærkes sluttelig, at Prof. Worm Müller har været bortreist, de Gange Comitteen har holdt sine Møder, og at han saaledes ikke har kunnet deeltage i samme. Comitteen, hvis Formand leilighedsviis har meddeelt Professoren den paatænkte Fordeling af de Localer i Musæbygningens nordvestlige Fløi, der blive ledige efter det chemisk-metallurgiske Laboratorium, har dog ikke troet at kunne udsætte længere med at afgive nærværende Indstilling.

De modtagne Bilage tilbagesendes forøgede med de af Komitteen senere directe modtagne.

For Byggecomitteen

Dr. **O. J. Broch.**

Reise-Indberetninger.

Fra Cand. philos. Nordahl Rolfsen,

dat. 13 Juni 1873.

I anledning af den reise, som jeg — med H. M. Kongens reisestipendium — ifjor høst foretog til Kjøbenhavn, tillader jeg mig at meddele følgende.

I de første dage af september 1872 kom jeg til Kjøbenhavn. N. F. S. Grundtvig var netop død, og jeg havde i det vennemøde, hvori den egentlige mindefest over ham feiredes, anledning til at komme i nærmere berørelse med den kreds af mænd, der kjæmper for den store afdødes livstanker. Grundtvigs Jordefærd gav et gribende vidnesbyrd om den vækkelse, der fra ham er udgået til det danske folkeliv, og det vil vistnok slå enhver Nordmand, at de Danske — med hensyn til den enkeltes følelse af sit ansvar ligeoverfor fædrelandet og deraf følgende forpligtelse til at bruge sine evner i dets tjeneste — står over os; det er imidlertid klart, at Danmarks nød også har virket mæg-

tigt og væsentligt med til at vække den nationale bevidsthed. Som bekjendt er det i Danmark fornemlig folkehøiskolerne, der — i en ganske anden udstrækning end hos os — arbeider for folkeoplysningen; skjønt jeg gjennem nogle dages ophold søgte at modtage et indtryk fra de betydeligste af disse, skal jeg ikke her nærmere omtale dem, da en stipendiat tidligere har gjort dem til gjenstand for særligt studium og fremlagt resultatet af sit arbeide. Jeg skal derimod tillade mig at nævne det „Danske Samfund", der findes, såvidt jeg ved, i flere danske byer. Det betydeligste af disse er „Dansk Samfund" i Kjøbenhavn, stiftet af Grundtvig; det tæller ca. 500 medlemmer, der samles en gang ugentlig for at høre foredrag, der omhandler fædrelandets historie og kultur. Det forekommer mig, at et sådant samfund, der omfatter fædrelandets kunst, literatur og historie, vilde også hos os kunne virke gavnligt. Jeg skal dernæst tillade mig at omtale en indretning, som jeg tror også her i Kristiania vilde kunne sprede glæde og gavn blandt vor arbeidsklasse. Det er folkebibliotheker. Disse bibliotheker oprettes i Kjøbenhavns udkanter, hvor en større flerhed af den ubemidlede klasse findes samlet. For en yderst ubetydelig kontingent leies bøger ud, og det viser sig, at søgningen er overordentlig. Studenternes forening for fri undervisning burde vistnok have sin opmærksomhed henvendt på oprettelsen af folkebibliotheker ved Grønland, Balkeby o. s. v. Såfremt der i forbindelse med disse bibliotheker holdtes oplæsning i et lokale, der lå i eller lige ved arbeiderbyen, vilde arbeidet neppe være uden frugt.

Under mit ophold i Kjøbenhavn søgte jeg ved hjælp af det kongelige bibliotheks bogsamling at lægge planen til en række fortællinger af verdenshistorien, der skal komme ud på hr. boghandler Cammermeyers forlag. Det var min hensigt nærmest at behandle oldtiden og middelalderen, da bogens indskrænkede plads gjør det vanskeligt at give fyldige billeder også fra den nyere tid.

I november og december måned holdt jeg i læsesalen på Borchs kollegium i Kjøbenhavn en række af sex foredrag, i hvilke jeg meddelte sagaer og eventyr. Indtægten tilfaldt et veldædigt øiemed.

I slutningen af december vendte jeg tilbage til Christiania.

Fra Cand. juris Hertzberg,

dat. 24 Oct. 1873.

Det ærede kollegium tildelte mig i december 1871 det Henrichsenske reisestipendium, stort 400 spd., for at jeg under et fem fjerdingsaars ophold i udlandet kunde studere de juridiske discipliner, især retshistorie og statsøkonomi.

Benyttende mig heraf drog jeg i marts 1872 til Tyskland, hvorfra jeg i juli dette aar vendte tilbage. Det meste af denne tid tilbragte jeg i München, men opholdt mig dog ogsaa kortere stunder i Bern, Heidelberg og Leipzig. I en af universitetsferierne gjorde jeg en tur til Italien, hvor jeg navnlig forblev en tid i Rom.

Min grund til netop at vælge München til mit hovedopholdssted fremfor andre tyske universitetsbyer var udelukkende den, at Konrad Maurer er ansat der, og at denne grundige kjender af vor retshistorie siden 1868 læser over den norske og islandske retsudvikling. Jeg modtoges ogsaa af ham med den mest overraskende elskværdighed og velvillie, optoges som daglig gjest i hans hus og fik uindskrænket adgang til udenfor læsetimerne gjennem meningsudvexling og samtaler at indhente belærelse og oplysning. Og saadan blev mig tildel ikke blot med hensyn til den tyske og nordiske retshistorie, men i de forskjelligste juridiske fag kunde jeg hos ham hente veiledende forklaringer og vink. Da jeg ikke turde haabe saa ret ofte at møde saa megen forekommenhed, troede jeg at burde forblive i München begge de semestre, hvorover jeg væsentlig havde at raade; thi jeg lærte at indse, at det er den videnskabelige omgang langt mere end de oftest temmelig elementære forelæsninger, hvoraf man under en udenlandsreise kan hente mest. Foruden Maurer hørte jeg i München især Helferich over statsøkonomi; ogsaa denne mand har jeg al grund til at være taknemlig for den venlighed, hvormed han viste mig tilrette og aabnede mig sit hus. Udenfor forelæsningerne anvendte jeg min tid navnlig til at studere de nyeste værker over tysk retshistorie, statsøkonomi og statsret; en større afhandling over den ældste norske proces, som ifølge kollegiets beslutning vil udkomme som universitetsprogram for næste semester, har ogsaa faaet sin egentlige udarbeidelse under mit ophold i München.

Idet jeg her indskrænker mig til dette korte reisereferat, skal jeg tilføie, at jeg har en temmelig udførlig biografi over Konrad Maurer liggende færdig til indtagelse i

et eller andet af vore periodiske blade; hans virksomhed og eminente fortjeneste ere desværre her i landet endnu kun kjendte af fagmændene. Til denne biografi har jeg benyttet en saavidt muligt fuldstændig fortegnelse over hans skrifter og afhandlinger.

Fra Cand. theol. G. Sverdrup,

dat. 25 Novbr. 1873.

Da jeg i Begyndelsen af indeværende Aar af flere Grunde bestemte mig til at foretage en Reise til Paris nærmest med det Formaal der at fortsætte mit Studium af de semitiske Sprog og til samme Tid forsøge paa at skaffe mig Kjendskab til de Grene af Frankriges videnskabelige Litteratur, der behandle de historiske Videnskaber, som staa i Forbindelse med Israels Historie, raadede man mig til at ansøge om et Stipendium som Hjælp ved Reisen. Det Hjelmstjerne-Rosenkroneske Legats Stipendier vare netop ledige, jeg ansøgte om et af disse og modtog i Paris ved Skrivelse af 6te Mai dette Aar Underretning om, at det ærede Kollegium havde tilstaaet mig et Stipendium stort 100 Spd. til Afbenyttelse i indeværende Aar for under et Ophold i Paris at studere de semitiske Sprog med Forpligtelse til inden sex Maaneder efter Reisens Tilendebringelse at afgive Indberetning til det akademiske Kollegium.

I Paris, hvortil jeg ankom den 2den April, var de Undervisningsanstalter, hvortil jeg nærmest var henvist: „Collège de France“ og den med samme forenede: „École spéciale des langues orientales vivantes.“ Ved begge Indretninger begyndte andet Semester af Skoleaaret den 21de April, og Semestret endte for Collège de France den 30te Juni og for École spéciale den 15de Juli; og jeg havde saaledes Anledning til at følge Forelæsningerne den hele Tid. Ved Collège de France holdtes een Time om Ugen Forelæsning over Koranen af Hr. Defrèmery, og ved École spéciale gaves 3 Gange om Ugen, halvanden Time hvergang, Undervisning i Arabisk af en indfødt Araber Soliman Atharaïri. Jeg benyttede mig heraf og gjennemgik med Hr. Defrèmery Kapp. 53—69 af Koranen. Udbyttet af disse Timer var forresten meget mindre end paaregnet, fordi Tiden væsentlig anvendtes til Oplæsning og Oversættelse, hvorefter Hr. Defrèmery oplæste Beidawis Kommentar, me-

dens der sjelden var Talé om en dybere Indtrængen i de sproglige Phænomener, som Texten frembød. Saameget frugtbarere var Undervisningen ved École spéciale, ikke fordi den var mere dybtgaaende i grammatisk Henseende, men fordi den drevet af en indfødt Lærer, der selv er Forfatter af flere arabiske Skrifter, ydede en meget væsentlig og for en Europæer uundværlig Hjælp til at overvinde Vanskelighederne ved den arabiske og man tør vel her gjerne sige, den semitiske Udtale. Det kunde maaske synes, at dette Punkt er mindre væsentligt og lidet værd at offre noget Arbeide, men naar man ved, i hvilken overordentlig Grad et Sprogs hele Karakter forandres ved en feilagtig og forvrængt Udtale, saa tør det vel paastaaes, at det er en absolut Nødvendighed for en Sprogforsker, der vil trænge ind i en levende Forstaaelse af et Sprog, selv at kjende dette ikke alene som skrevet men som talt. Og de semitiske Sprog med sin Rigdom af haarde Konsonanter, der for en ikke liden Del ere ganske ukjendte i de europæiske Sprog, trænge saameget mere til at studeres i deres eiendommelige Udtale, som en stor Del af de grammatiske Phænomener ved Verbernes Bøining, Substantivernes Afledning etc. netop har sin Grund i denne. Tillige lærer man ved at høre denne Udtale, at vurdere den Nøiagtighed, hvormed Vocalisationen og Punktationen af den gammeltestamentlige Text har stræbt at gjengive den ved Tegn. Jeg tør ogsaa gjøre den Bemærkning, at den eiendommelige, syngende Maade, hvorpaa Araberne oplæse Koranen, muligens frembyder en Analogie med den Læsemaade, som er antydet ved den hebraiske Accentuation for det gamle Testamentes Vedkommende. Undervisningen ved École spéciale frembød ogsaa en ikke liden Hjælp til at overvinde Vanskeligheden ved Læsningen af de arabiske Texter uden Vocaltegn. Enhver, der har befattet sig med dette Sprog, vil indrømme, at selve denne mekaniske Vanskelighed er en af de besværligste at overvinde tilgavns; og den store Mængde af Læseregler, som her komme i Anvendelse trænge en stadig og ihærdig Øvelse under en Lærers Veiledning. Og hvor stor Vanskeligheden alligevel er, kan bedst skjønnes af den Omstændighed, at selv Araberne ofte tage feil. Endelig blev jeg ved denne Undervisning, der væsentlig var beregnet paa unge Franskmænd, hvis Plan det var at gaa til de arabisktalende Kolonier, nødt til at sætte mig ind i det moderne Arabisk, et Studium, der har sin store Interesse, fordi det giver Anledning til at se, hvorledes ogsaa de

semitiske Sprog ere underkastede den samme Udviklingslov, som de europæiske Sprog frembyde saamange Exempler paa, nemlig en gjennemgaaende Afslibning af de grammatiske Former og en dertil svarende Simplification af Sætningsbygningen. Det moderne Arabisk frembyder et Udviklingstrin, som det hebraiske Sprog maa have naaet allerede i en meget tidligere Tid, formentlig allerede, da det blev Skriftsprog.

Saalænge Semestret varede var min Tid væsentlig optaget med Forberedelse til Undervisningstimerne, hvorved jeg gjennemlæste Caussin de Perceval's Grammaire arabe vulgaire, et net Arbeide, skrevet med megen Dygtighed og Kjendskab, men som paa Grund af sit rent praktiske Formaal er ganske elementært.

Til foreløbig Orientering gjennemlæste jeg ogsaa i denne Tid Barthélemy St. Hilaire: Mahomet et le Coran, et Arbeide, der med sin Gjennemgaaelse af den vigtigste Litteratur, saavel arabisk som europæisk over Muhamedanismens Oprindelse og Tilblivelse, er vel skikket til at tjene som indledende Oversigt.

Efterat Semestret var afsluttet omtrent midt i Juli Maaned, søgte og erholdt jeg strax Tilladelse til at benytte for mit Øiemed: Bibliothèque nationale, den største og bekvemmest indrettede Bogsamling i Paris. Jeg studerede der først og fremst De Sacy's Grammaire arabe, som vel omtrent kan siges at staa paa Videnskabens Høide for Øieblikket, ialfald kjender jeg ikke noget Værk, der saa udtømmende og indtrængende behandler Stoffet. Man mærker snart, at man her staar ligeoverfor et Arbeide, som røber et meget udstrakt Kjendskab til Litteraturen og megen Dygtighed i Behandlingsmaaden. Ved Siden af De Sacy's Grammatik benyttede jeg ogsaa Ewalds arabiske Grammatik til mine Studier. Det kunde ligge nær at tænke paa at benytte Leiligheden til at gjøre sig bekjendt med de arabiske Grammatikeres Værker over deres eget Sprog, men dels var min Tid for begrændset, til at jeg kunde befatte mig med en Læsning, der vilde falde mig saa besværlig, dels staa vel disse Forfattere neppe i Linie med de europæiske Videnskabsmænd. Derimod var det for min Plan, der bragte mig til ikke alene at søge at trænge ind i de semitiske Sprog fra den rent grammatiske Side, men ogsaa i selve den semitiske Folkekarakter, af megen Vigtighed at studere de arabiske Folks Historie indtil det Tidspunkt, da Araberne ved Muhameds Optræden bleve eet Folk og i samme

Stund fremtraadte med eet Sprog, der snart skulde vinde en saa stor Udbredelse og øve en saa kraftig Indflydelse paa de Folks Sprog, som Araberne ledede af sin religieuse og folkelige Begeistring i utrolig Hast underlagde sig. Til dette Studium benyttede jeg mig fornemmelig af Caussin de Perceval's udførlige Værk: „Essai sur l'histoire des Arabes avant l'Islamisme", som af franske Videnskabsmænd sættes overordentlig høit, og som ganske vist med en stor Rigdom paa Stof forener den i Frankrige næsten almindelige, behagrlige Fremstilling, men som vel neppe kan siges at give mere end dette; idet man savner et virkeligt historisk Princip i Udviklingen; ialfald er dette ikke tilstrækkelig stærkt betonet. Ved Siden deraf benyttedes Hammer-Purgstall Litteraturgeschichte der Araber og Th. Nöldecke Geschichte des Korans. Da jeg ønskede fornemmelig at sætte mig ind i den franske Litteratur lod jeg indtil videre de nyeste Værker af Englænderen W. Muir og Tydskeren A. Sprenger ubenyttede. Den sidste især tør vel ansees som den grundigste Forfatter, der har beskjæftiget sig med Muhammed, hans Liv og hans Lære.

Hvad de øvrige semitiske Sprog angaar, saa var der i dette Semester ingen synderlig Anledning til at høre Forelæsninger over dem. Ernest Rénan holdt Forelæsninger over Jobs Bog og Abbed Bargès over Profeten Jonas, men der kunde naturligvis ikke være Tale om noget synderligt sprogligt Udbytte heraf. Imidlertid var der en Række Forelæsninger, som strax fra Begyndelsen af vakte min store Interesse, og som jeg fulgte med megen Iver, nemlig Jules Oppert's Forelæsninger paa Collège de France over de assyriske Indskrifter i Kileskrift. Den Indskrift, hvormed den berømte Videnskabsmand beskjæftiger sig i dette Semester, var en, hvoraf han allerede for 16 Aar siden har leveret en Oversættelse og Udlægning i sine „Études assyriologiques", den Indskrift, hvori Nebukadnesar roser sig af at have istandsat og fuldendt den store Pyramide paa syv Etager i Borsippa tæt ved Babylon. Denne Indskrift frembyder allerede ved sin Omtale af Syndfloden og Sprogforvirringen en meget stor Interesse. Imidlertid var min Interesse ved at følge disse Forelæsninger væsentlig en sproglig, idet jeg nemlig strax blev opmærksom paa, at det Sprog, hvori denne Indskrift var affattet, var semitisk, og at man ved Oversættelsen støtter sig til de bekjendte semitiske Sprog. Før min Ankomst til Paris havde jeg kun havt saare liden Anledning til at skaffe mig Oplysning om Videnskabens Arbeide og Resul-

tater paa dette Feldt, og jeg fandt mig derfor nu saameget mere opfordret til at benytte Leiligheden, som jeg vidste, den vanskelig kunde frembyde sig paany. Hvad jeg ønskede at naa, var ikke selv at kunne læse og oversætte Kileskriften, da dette baade vilde tage formegen Tid og heller ikke kunde skjønnes at have megen praktisk Interesse for en Nordmand, da det neppe turde være gavnligt for Videnskabens Fremskridt i vort Land, om dens Dyrkere i for høi Grad vilde blive Specialister. Det maa overlades de store Nationer, hvor de videnskabelige Kræfter ere flere og de materielle Hjælpemidler større, at beskjæftige sig med disse rene Specialvidenskaber, der visselig ere vel værd at dyrkes og absolut nødvendige for Videnskabens fremadskridende Udvikling, men som dog ligge fjernt fra Videnskabens praktiske Maal, Sandhedens Erkjendelse og Udbredelse.

Hvad der var mig nødvendigt at kjende, var først og fremst Paalideligheden af selve Læsningen og dermed Authentiskheden af de historiske Data, som Assyriologerne have bragt for Dagen, og for det andet dette Sprogs Grammatik.

De Lande, der især have beskjæftiget sig med de assyriske Antikviteter og Indskrifter, ere som bekjendt England og Frankrige. Jeg var naturligvis nærmest henvist til de franske Arbeider. Det var Frankrige, som siden 1840 gjennem Botta's Udgravninger i Khorsabad først alvorlig havde peget paa Veien til at aabne en ny Mark for Videnskaben, idet de havde godtgjort, at man i de Høie, der lig kjæmpestore Grave hæve sig i. Sletterne om Tigris og Euphrat, efter al Sandsynlighed havde Ruinerne af de umaadelige Byer, hvorom Oldtidens Historieskrivere havde berettet saameget, og at man i disse Ruiner kunde finde de mærkeligste Rester af en forsvunden Civilisation. Layard fortsatte, hvad Botta havde begyndt, og Frankrige traadte atter ind i Rækken med en videnskabelig Expedition til Mesopotamien, hvis Ledere vare F. Fresnel, F. Thomas og J. Oppert. Den sidste udgav efter Hjemkomsten sit udmærkede Arbeide; Expédition scientifique en Mésopotamie, hvoraf første Bind indeholder Beretning om Reisen, andet Bind, der udkom først (1857), indeholder først en meget udtømmende og interessandt Fremstilling af Kileskriftens Eiendommeligheder, dens sandsynligvis turanske Oprindelse og dens Anvendelse paa et semitisk Sprog, og tillige en udførlig Beskrivelse af den Methode, som anvendes ved Læsningen.

Hvad nu denne sidste angaar, saa er det jo ganske

vist, at den frembyder mange Vanskeligheder, fornemmelig paa Grund af det eiendommelige Phænomen, som viser sig ogsaa ved de ægyptiske Hieroglypher, og som af Sprogforskerne har faaet Navnet Polyphonie, det er, at et og samme Tegn kan læses paa flere forskjellige Maader; men i det Hele og Store taget maa dog den Maade, hvorpaa man er gaaet frem, siges at give en meget høi Grad af Garanti forat de Resultater, som man er kommet til, ere paalidelige. Saalangt er man kommet, at J. Oppert i 1860 kunde udgive en assyrisk Grammatik, der i 1868 blev efterfulgt af et nyt Værk med samme Titel af en yngre fransk Videnskabsmand, Joachim Ménant. Af disse Arbeider fremgaar det med Klarhed, at det assyriske Sprog, hvori den sidste Række af de persiske Indskrifter i 3 Sprog er affattet, og hvori Indskrifterne fra Niniveh og Babylon ere skrevne, er et semitisk Sprog, der deler alle de semitiske Sprogs Eiendommeligheder. Semitiske Pronominer, semitisk Verbalbøining, semitisk Deklination, semitisk Kjønsbøining, semitisk Flertalsdannelse, alt har man gjenfundet under en Skrift, som er saa uhyre lidet skikket for et semitisk Sprog.

Min Tid var saaledes fra Midten af August til Slutningen af September væsentlig optaget med Studiet af Oppert's og Ménant's Arbeider over assyrisk Sprog og Oppert's og Lenormant's Arbeider over assyrisk Historie. Dette sidste Arbeide havde for mig en særdeles Interesse, fordi denne Historie paa de Punkter, hvor den berører Jødefolkets, viser en slaaende Overensstemmelse med det gamle Testamente. Det er en Selvfølge, at jeg i denne Tid ogsaa stræbte paa al mulig Maade at gjøre mig bekjendt med den øvrige Litteratur over denne Gjenstand, som Tiden ikke tillod mig at læse.

Endnu et Arbeide, hvormed jeg var beskjæftiget i den sidste Del af mit Pariserophold, maa jeg her omtale, fordi det staar i saa nær Forbindelse med de semitiske Sprog og det gamle Testamentes Tilblivelseshistorie. Det er: Lenormant: Essai sur la propagation de l'alphabet phénicien dans l'ancien monde. Dette Arbeide, beregnet paa 5 Bind, hvoraf desværre kun første Bind var udkommet, gaar ud paa at bevise, at al virkelig Bogstavskrift i Verden er udgaaet af det phøniciske Alphabet. Selve det phøniciske Alphabets Tilblivelseshistorie leveres i første Bind. og Forfatteren godtgjør her, man tør vel næsten sige til Evidents, at dette er fremgaaet af de ægyptiske Hieroglypher; og hvad der er af endnu større Interesse for Theo-

logien, det fremgaar med høi Grad af Sandsynlighed af hans Bog, at denne Overgang af Hieroglypherne til Bogstavskrift i et semitisk Sprogs Tjeneste er skeet i selve Ægypten under de saakaldte Hyksos, saaledes at Jøderne ved sit Komme til Ægypten allerede forefandt der et semitisk Sprog med en dertil passende Skrift.

Idet jeg afslutter denne Indberetning med min ærbødige Tak til det ærede Kollegium for dets Imødekommen af min Ansøgning og med det Haab, at Kollegiet vil finde sine Fordringer til mig tilfredsstillede, være det mig tilladt at tilføie, at dersom man finder mit Arbeide lidet, saa maa det tjene mig til Undskyldning, at det Ubekjendtskab med den franske videnskabelige Litteratur, som er saa almindelig blandt vore theologiske Studenter, og hvorunder jeg selv led, netop var en af de Grunde, som bestemte mig til at reise til Paris istedetfor til Tydskland. Jeg maatte derfor ofte famle mig frem, men jeg fandt rigt Vederlag i mit Arbeide ved at træffe i Frankrige en historisk Litteratur, grundig og alvorlig, hvor de Spørgsmaal, der vedkomme den bibelske Historie i dens Berøring med Verdensrigernes, blev behandlede med en Upartiskhed og Sandhedskjærlighed, som man kanske vanskeligt træffer paa andetsteds, fornemmelig sjelden i den tydske Litteratur, hvor Partikampen er saameget voldsommere.

Indberetning om et Semesters Ophold ved Upsala Universitet fra Cand. philos. Waldemar Dons.

(Med Stipendium af Hs. Maj. Kongen.)

dat. 7 Mai 1874.

Om Bostrømianismen.

Blandt de mange reaktionære Retninger, der efter Hegels Død med rivende Fart have udbredt sit Herredømme over den filosofiske Verden, indtager Bostrømianismen en meget interessant Stilling, ikke saa meget paa Grund af Systemets Genialitet som paa Grund af dets kraftige Ensidighed, der netop derfor gjør det des mere skikket til at belyse de moderne Bestræbelsers Tendens, idetmindste forsaavidt denne gaar i abstrakt spiritualistisk Retning. Bostrømianismen bør nemlig visseligen karaktiseres som en

af de mest konsekvente spiritualistiske Lærebygninger, den moderne Filosofi har at opvise. Det turde derfor hænde, at de Nordiske Filosofer ikke længere burde indskrænke sig til en blot og bar fornem Overseen af dette ret mærkelige System, som man til Datum, saavel i Norge som i Danmark har troet tilstrækkelig affærdiget, naar man havde faaet det karakteriseret som væsentlig eklektisk. Thi om der end ikke synes at være Fare for, at Bostrømianismen skal vinde nogen Udbredelse udenfor sit Hjemland, hvortil den altfor meget har erholdt Præget af en Svensk Nationalfilosofi, saa er det dog en gammel Kjendsgjerning, at den filosofiske og maaske endda mere den dermed nøie sammenhængende kulturhistoriske Forskning altid har været sikker paa at finde rigt Udbytte gjennem Studiet just af de mest ensidige Foreteelser. Dertil kommer, at den Dag for Dag stigende og forhaabentligvis i Fremtiden end mere tiltagende Vexelvirkning mellem de nordiske Universiteter mere end før gjør det ønskeligt, at en saa udpræget Retning som den Bostrømske ikke lades upaaagtet, saa meget mere som det Svenske Folk gjennem det hurtige og udelte Bifald, som Systemet har tilvundet sig, tydeligen har lagt for Dagen, at dette ikke er andet end en bevidst Udtalelse af Folkets egen mer eller mindre ubevidste Livsanskuelse. — Hertil kan endelig føies, at Norge i Aarhundredets Begyndelse i Niels Treschow havde en Filosof, hvis datidige Indflydelse paa Landets dannede Bevidsthed neppe er tilstrækkelig vurderet, og som i mange Stykker sees at minde om Bostrøm, hvoraf jeg tror at kunne slutte, at der gjennem en videnskabelig Granskning af Bostrømianismens Resultater ogsaa kunde kastes et og andet Streiflys over enkelte i vis Mon lignende Retninger hjemme hos os. — Det er dog ikke alene her i Norden, at analoge Synsmaader kunne spores. Saaledes skal jeg minde om, at Bostrøms Opfatning af Statens personlige Væsen ei heller er ukjendt blandt de Tyske Retslærde, ligesom Hegels Samtidige, Filosofen Krause, hvis System idetmindste paa Retsfilosofiens Gebet baade i og udenfor Tyskland synes at have vundet adskillig Udbredelse i den seneste Tid, har udtalt sig, om end meget vaklende, i lignende Retning. — Smlgn. f. Ex. hans *Urbild d. Menschheit* og *System d. Rechtsphilosophie*. — Imidlertid har det Bostrømske System heller ikke i nogen væsentlig Grad tildraget sig Tyske Tænkeres Opmærksomhed.[1])

[1] Dog har Ed. Mätzner givet en kort og sammentrængt Fremstilling deraf i *Philosoph. Monatsh.* III. 3.

Grunden hertil turde imidlertid ikke være vanskelig at indse, naar man til, hvad ovenfor berørtes om Bostrømianismens rent nationale Farve, lægger, at Bostrøm selv saa godt som intet Skriftligt har efterladt sig, og at heller ikke hans nærmeste Disciple hidtildags i nogen synderlig Grad have søgt at afhjælpe dette Savn. Dette er forøvrigt des mere at beklage, som Systemet vanskeligen kan frikjendes for en stærk dogmatisk Tendens, og Autoritetstroen, som bekjendt, intet Sted trives bedre end, hvor det mundtlige Ord er det udelukkende Meddelelsesmiddel.

Efter saaledes, som jeg tror, at have paavist Systemets mulige Betydning ogsaa for videre Kredse end den specifikt Svenske Almenhed, skal jeg i det Følgende give en kortfattet Fremstilling af Bostrøms Liv[1]) og af hans Systems ydre og indre Bestemthed.

Christopher Jacob Bostrøm er født den 1ste Jan. 1797 i Piteå. Tidlig faderløs blev han fra sit 9de Aar opfostret af sin Morbroder Skibsbygmester Nordlund, af hvem han rimeligvis har erholdt en streng pietistisk Opdragelse. Idetmindste synes hele hans Familie stærkt religiøst grebet. Der fortælles nemlig, at han ligetil sin høie Alderdom skal have modtaget talrige og indtrængende Breve fra sine Slægtninge om at vende sig bort fra sin Veis Vildfarelse. Thi det var en Selvfølge, at disse skulde betragte ikke alene al fri filosofisk Forskning, men fornemmelig hans i høi Grad rationalistiske Filosofi for en Mørkets Gjerning. Der tilføies dog, at den gamle Videnskabsmand energisk skal have afvist alle saadanne Omvendelsesforsøg gjennem at foreholde dem det Upassende i at ville belære den, der hele sin Tid ene og alene havde beskjæftiget sig med det Evige og Guddommelige.

I sit 15de Aar kom han til Hernøsands Gymnasium, hvor allerede den daværende Lektor i Filosofien, Berlin, vakte hans Interesse for Studiet af denne Videnskab. Som Student ved Upsala Universitet kastede han sig derfor saagodtsom udelukkende over Filosofiens Studium, idet han dog tillige skal have erhvervet sig en ganske betydelig Indsigt i Realvidenskaberne, dèr dengang i Sverige som overalt i den Germaniske Verden paa Grund af den Schellingske Naturfilosofi spillede en fremtrædende Rolle i den dannede Almenbevidsthed. Paa Grund af sine trange Kaar, der tvang ham til at tage ud som Huslærer, saa

[1]) Væsentlig efter Svensk. Biogr. Lex.

han sig dog ikke istand til at tage Magistergraden før i 1824 efter hele ni Aars Studietid. Han tog denne med den største Udmærkelse og havde nu tænkt at habilitere sig ved Universitetet som Privatdocent i Filosofi; men da der allerede fandtes tvende saadanne tilforn, og Lovgivningen dengang ikke tillod Ansættelsen af flere, tog han istedet fat paa Studiet af Theologien, hvormed han fortsatte til 1827, da et af de tvende filosofiske Docenturer blev ledig, det han da erholdt.

I 1833 blev han kaldt til Stockholm som Lærer for Arveprinserne og synes saaledes allerede tidlig at have tildraget sig den offentlige Opmærksomhed, ligesom der berettes, at han allerede under sin Docentur nød en overordentlig Anseelse blandt de Studerende, der mangengang endog siges at have foretrukket hans Kollegier for selve Professorernes Forelæsninger.

Da Professor Grubbe i 1840 modtog Udnævnelse til Statsraad, fik Bostrøm, der allerede i 1838 havde faaet Rang og Titel af Professor, Paalæg om midlertidigen at bestride dennes Professur og udnævntes endelig i 1842 til ordinær Professor i den praktiske Filosofi.

I denne Stilling udøvede han nu en Indflydelse paa den akademiske Ungdom som ingen Anden ved noget af de Svenske Universiteter, og denne Indflydelse har varet ved til den Dag idag, saa at hans Læresætninger i den Grad ere indgaaede i den dannede Bevidsthed, at mange Svenske uden selv at vide deraf, ræsonnere ud fra Bostrømske Præmisser. — Denne Indflydelse vandt han ikke ved nogen personlig Veltalenhed, hvorpaa han heller ikke selv lagde nogen synderlig Vægt. Saaledes udarbeidede han aldrig sine Forelæsninger skriftlig; men nogle korte Noticer maatte være ham nok, mens han saa forøvrigt lod Talen frit Løb og under et jævnt og lunt, ofte naivt Ræsonnement meddelte sin Discipelskare sin Forsknings Resultater. Ei heller har han virket ved Skrifter; thi hvad han af saadanne har efterladt sig, ere dels ufuldendte, dels rent aforistisk affattede mindre Afhandlinger og Dissertationer, hvortil kommer et Par saare schematiske Kompendier i Statslæren og sammes Propædeutik, hvilke Lærebøger til og med heller ikke ere afsluttede; ja den sidstnævnte ender endog midt i en Sætning. Heller ikke hans polemiske Brochurer vare af den Beskaffenhed, at de kunde virke nogen almindelig Sympathi for hans Lærdomme, da disse Skrifter paa Grund af Bostrøms ilske Temperament og nervøse Pirrelighed ere

alt Andet end tiltalende for den upartiske Læser og til og med lide af adskillig Svaghed i Bevisførelsen.[1])

Men hvad der vakte den udelte Begeistring for ham var hans helstøbte Personlighed, der gjorde det uudslettelige Indtryk af en Overbevisningens Mand, som satte Liv og Sjæl ind paa ene og alene at leve for det Sande, hvortil kom hans mange Gange naive Tro paa sin, jeg havde nær sagt, filosofiske Messianitet, og hans levende Hengivenhed for Fædrelandet. Og det var ikke blot paa Kathederet, at han var Filosofen, men ude og hjemme, ja paa Sygesengen var han den samme, der i Alt, hvad der mødte ham, saa ny Anledning til fortsat Forskning eller ny Bekræftelse paa allerede vundne Resultater.

Han døde 69 Aar gammel den 22de Marts 1866. Allerede nogle Aar forud havde han taget sin Afsked som emeritus, da tiltagende legemlig Svaghed, Nervøsitet, Blodkongestioner til Hovedet, rimeligvis grundede i et Hjerteonde, hindrede ham i længere at bestride sit Embede. Men til det Sidste var han sine Disciples trofaste Ven, med

---

[1]) Bostrøms skriftlige Efterladenskaber indskrænke sig til følgende: De nexu rerum cum deo ex ratione pantheismi positiones 1827. (Minder om Spinoza saavel i Methode som Betragtningsmaade). Dissertatio academica triplicem amphiboliam legislationis practicæ in philosophia morum observandam adumbrans 1827. (Fragment.) Om förnuftets förhållande till uppenbarelsen af Dr. A. Tholuch. Öfversättning. („Kritik rigtad mot den ensidiga theologiska supranaturalismen"). [Skandia 1833: p. 348—398.] — De mente ac perceptione aphorismi 1839 (Fragment). Dissertatio de notionibus religionis, sapientiæ & virtutis, earumque inter se nexu 1841. (Maa trods sin Kortfattethed ansees som Bostrømianismens fornemste Kildeskrift). Satser om lag och lagstiftning 1845. — Om voteringar (Tiden 1850: 14), Aphorismer rörande förändrandet af folkrepresentationen i Sverige (Ib. 1850: 25; 26; 88.). — Om monarkens oansvarighet och helgd. (Svenska Tidningen 1852: 46; 47). — Grundlineer till philosophiska statsläran. (Kun den „almindelige" Del). — Grundlineer till philosophiska statslärans propädeutik. (Ufuldendt). Den speculativa philosophen Johan Jacob Borelius i Calmar 1860. — Anmärkningar om Helfveteläran [Tredie Oplag allerede i 1864]. — Äro rikets ständer berättigade att för Svenska Folket besluta och fastställa det nu hvilande så kallade Representationsförslaget? 1865. — Efter Boströms död er udkomme: Grundlineer till philosophiska civilrätten 1872. — Hertil maa föies: Artikelen C. J. Boström i Svensk biogr. Lex; særskilt aftrykt med Titelen C. J. Boström och hans philosophi. Ørebro 1859. Artikelen, der er forfattet af Claëson, er nemlig gjennemseet af Bostrøm selv. — En Psykologi af meget tidlig Datum blev undertrykt af Bostrøm inden Udgivelsen og forefindes nu ikke engang paa Upsala Bibliothek.

hvem han lige til Aftenen før sin pludselige Død vedligeholdt en levende videnskabelig Forbindelse, der blev saa meget des inderligere, som allerede da en heftig Opposition havde reist sig mod ham, med Hegelianeren Professor Borelius i Lund i Spidsen paa den ene Side, og Theologerne, Professor Hultkranz, der selv oprindelig havde været Bostrømianer, og Biskop Beckman paa den anden Side.

Om Bostrøm end ikke har udrettet Andet, har han dog bragt det Svenske Folk i en stor Taknemmelighedsgjæld til sig ved at have lagt Grundvolden for en almindelig videnskabelig Interesse, der ikke kan Andet end varsle Godt for den Svenske Forsknings Fremtid. Og hvorvel Begeistringen for Bostrømianismen allerede nu er i Aftagende, er der dog rimeligvis sikret den en længere Vedvaren, idet tre af Sveriges Professorer i Filosofi ere Bostrøms umiddelbare Disciple, og alle de yngre Mænd, der have viet sig til Filosofien, saagodtsom udelukkende ligeledes ere hans Disciple i første eller andet Led. Dertil kommer, at Landets Jurister fortrinsvis have sluttet sig til det Bostrømske System, ligesom endelig den saakaldte Nyrationalisme, der for Øieblikket maa siges at danne en Grundbestanddel i den dannede Svenske Almenheds religiøse Bevidsthed, gjennem Viktor Rydberg med stort Talent er bleven omplantet paa Bostrømsk Grund.

En enkelt af Bostrøms Disciple, den altfor tidligt afdøde Claëson, synes dog allerede i somme Stykker at have skilt sig fra sin Lærer, udenat man imidlertid kan afgjøre, hvor vidt denne Skilsmisse muligens kunde have ført, da han ved sin Død endda indtager en noget ubestemt Stilling. Grundbetragtningen er fremdeles Bostrøms, men Behandlingen af de philosophiske Problemer peger videre frem. — En besynderlig Holdning iagttage vi hos Pontus Wikner, der uden at kunne løsgjøre sig fra Mesterens Opfatning af Guddommen som rent transcendent Væsen, dog (!) af Frygt for Systemets formentlige Pantheisme mere og mere er bleven dreven over i en med den moderne Theologi beslægtet, men halv-rationalistisk Mystik, der i Modsætning til Bostrømianismens abstrakte Forstandighed svælger i fromme Følelser af mer eller mindre blid og øm Karakter. Det er den forstandige Deismes ubevidste Omslag i ren Følelsespantheisme, der her møder os.

Det Bostrømske System er, som allerede antydet, nærmest at karakterisere som ren Spiritualisme. Selv benævner Bostrøm imidlertid sit System den rationelle

Idealisme. Endskjønt der jo ikke ligger saa synderlig megen Vægt paa Navnet, — om end Bostrømianerne selv ofte mene at have sagt saare meget, naar de have faaet et System karakteriseret som „høiere“ eller „lavere Empirisme“ o. l. —, saa fastholde vi dog Benævnelsen Spiritualisme som den mere betegnende. Ved det Rationelle skal man nemlig efter Bostrøm forstaa det, hvis Indhold er det Oversanselige, og ved det Ideelle det abstrakt (rent) Personlige (eller maaske snarere Sjælelige). Den sande Filosofi kan kun have de fornuftige, bevidste Væsener til sin Gjenstand og kan kun handle om det Sanselige, forsaavidt dette bestemmes som et rent Fænomenalt.[1]) „Ursprungligen och i ordets egentliga bemärkelse finnes ej någonting annat, än (det oändliga) Förnuftet og dess innehåll, d. v. s. ingenting annat än Gud och hans eviga (materiella) bestämningar — hans Ideer eller Begrepp, hvilka alla ock äro sjelfve absolut lefvande och sjelfmedvetande och således fullkomligt förnimmande eller förnuftiga väsenden.“[2]) Her er med andre Ord vistnok Tale om Ideen som det Absolute, men saaledes, at denne umiddelbart hypostaseres, og i hvilken Grad det er Alvor med denne Begrebernes Hypostaseren kan man slutte af et Sted som dette: „Någon kunde fråga, om t. Ex. en mathematisk figur är et lefvande väsen? Vi svare nej, om man menar en sådan, som fattas med inbildningen og sinnena. — Men menas en mathematisk figur såsom tanke eller begrepp, så är han en modification af lif eller sjelfmedvetande och såsom sådan lefvande.“[3]) Og i den følgende Udvikling anføres da som Exempel paa saadanne selvbevidste Figurer: Trianglet som saadant, det uligesidede og ligesidede Triangel o. s. v. — Vel vil man ofte støde paa Forsikringer om, at Tanken ikke har noget Substrat, men selv som saadan er sit eget Substrat, men disse Forsikringer tages ligesaa ofte tilbage, idet der ligefrem ironiseres over en Tanke, der skulde tænke sig selv. Ja den Filosofi, der opstiller den rene Tanke som det absolut Substantielle, betegnes netop paa Grund heraf som en lavere Idealisme, som nær beslægtet med Empirismen og Realismen.[4]) Man vil dog tilslut have et ubegribeligt „det,“ som tænker. Tingen er: man siger Ide, men mener Aand, eller snarere Sjæl, siger Idealisme, men mener

[1]) Smlgn. f. Ex. Prop. p. 9. [2]) Prop. p. 37. [3]) Skandia I. p. 36. [4]) Smlgn. f. Ex. Engstrand Kritik af Realismen p. 54 o. fl.

Spiritualisme. — Rigtignok er det saa, at Bostrømianerne tilslut maa komme til en abstrakt Enhed ikke alene af Tanken og den Tænkende, men og af det Tænkte;[1]) men dette sker for det første derigjennem, at Begreberne som ovenfor anført hypostaseres, saa at Alt forvandler sig til et Personernes Rige, udkrystaliserer i Form af et System af Aander af temmelig sprød Konsistents, hvor ingen Ide er at finde, om man leder aldrig saa vel. Og for det Andet er netop denne døde Enhed uden al Modsætning det bedste Bevis paa, at Ideens konkrete Væsen ikke er fattet af Systemet, der derimod svæver i den sørgelige Vildfarelse at mene at have sagt noget særdeles Konkret, naar det har udtalt noget af det mest Abstrakte, den rene Identitet med sig selv.

En af de største Feiltagelser, hvori Bostrømianismen gjør sig skyldig, og hvorudover Verden dog nu snart burde være kommen, er nemlig den, at Modsætningsenhed skulde være Udtrykket for det Endelige, mens det Absolute var ren Identitet.

Forholdet maa jo nemlig snarere siges at være det omvendte. Thi Endelighedens Karakter er netop den at have Modsætningen udenfor sig enten som disparat eller som disjunkt, altsaa at være begrændset derved, hvorfor Forkrænkeligheden ogsaa forsaavidt ikke alene er dens nødvendige Kjendemærke, men saa at sige dens eneste ideale Bestemthed og dens nærmeste Bestemmelse. (Derfor vilde Tilværelsen, hvis Døden ikke var, ikke alene mangle al Skjønhed, men i Virkeligheden ikke engang kunne existere).

Det vil forøvrigt være selvindlysende, at Systemets formentlige Monisme igrunden kun har illusorisk Værd. Thi vel sees det letteligen, at det ensidige Standpunkt er valgt for at afskjære enhver Mulighed for en dualistisk Verdensopfatning; men det kan dog ikke undgaaes, at Bestemmelserne Rationalisme og Idealisme, der ere valgte i abstrakt Modsætning til det Empiriske og Realistiske, og som udelukkende disse, altsaa negativt bestemt gjennem dem, paa ethvert Punkt maa aabenbare sin endelige Karakter.

[1]) Man kommer herved uvilkaarlig til at erindre Hegels Ytring: „Der Gegensatz der Form von Subjektivität und Objektivität ist allerdings eine der Endlichkeiten; aber der Inhalt, wie er in die Empfindung, Anschauung oder auch in das abstraktere Element der Vorstellung, des Denkens, aufgenommen wird, enthält die Endlichkeiten in Fülle, welche mit dem Ausschliessen jener nur einen Weise der Endlichkeit, der Form von Subjektiven und Objektiven, noch gar nicht weggebracht, noch weniger von selbst weggefallen sind.“ Hegel. Werke III p. 173.

Standpunktet er med andre Ord rent dogmatisk, og Methoden den formale Logiks, idet der fra et apriorisk antaget Princip søges ad Deduktionens Vei naaet til dette Princips totale Udfoldelse. Heraf forklares saaledes ganske let, hvorfor Bostrømianerne ikke kunne fatte Ideen som Ide. Dette er nemlig umuligt for et Standpunkt, der kun tillægger Tanken subjektiv Betydning, og derfor altid maa have Gjenstanden udenfor sig. Der tales rigtignok paa sine Steder næsten mystisk om, at Gjenstanden i Virkeligheden ikke er udenfor Bevidstheden; men dels røber det, at dette Bevidsthedstrin sættes som et først i en saare fjern Fremtid, efter mange skiftende Existensformer realiserbart, at Standpunktet altsaa ikke er realiseret, men kun staar som en paradox Fordring, og dels menes dermed igjen en sin Modsætning saa fuldstændig opslugende Tanke, at denne (Modsætningen) eller maaske rettere begge ganske forsvinder. — Af Standpunktets formale Bestemthed forklares ligeledes let, hvorfor en af de væsentligste Anker, Bostrømianerne have at fremføre mod det Hegelske System, er den, at Hegels Udgangspunkt er det Abstrakteste af Alt, den rene Væren, idet de (vistnok forsaavidt med Rette) herimod indvende, at man ikke kan deducere det Konkrete af det Abstrakte. De overse altsaa, at der hos Hegel ikke er Tale om nogen abstrakt Deduktion. Men denne Overseen er forsaavidt betegnende, som den viser, at de selv i den Grad ere groede fast i den formelt deduktive Methode, at de end ikke kunne fatte Muligheden af en konkretere, men mene at have modbevist dens Gyldighed, naar de have fundet, at den ikke duer som deduktiv. Og de indse ikke, at Bebrejdelsen kan rettes med langt større Kraft mod dem selv; thi det er en Indbildning, at Udgangspunktet bliver mere konkret, fordi om det belægges med et andet Navn, kaldes f. Ex. „Selvbevidsthed," naar det eneste Prædikat, der kan tillægges samme, dog igjen bevidst eller ubevidst bliver den rene Væren.

Hermed hænger endvidere nøie sammen den for al Dogmatisme betegnende Selvmodsigelse, at Principet bliver sat i og med Udgangspunktet, istedetfor at være det „for os sidste," om end „i sig første." Definere vi nemlig (for at benytte en Nominal-Definition, hvorom Alle kunne være nogenlunde enige) Filosofien som Videnskaben om det Absolute, indsees let, at en Filosofi, der allerede paa Forhaand ved at opstille dette sit øverste Princip, naar den

alligevel vedbliver at filosofere, ikke bærer sig ligere ad end den, der leder efter Hatten, naar han har den paa Hovedet. Thi hvorfor gjøre sig det Besvær at søge, naar man allerede har det? — At al Dogmatisme i sig er Skepsis turde forøvrigt være let at vise. Thi Dogmatismen beror i sin Grund paa en Mistvivlen om, at Fornuften skulde vide at hjælpe sig selv, hvorfor man søger ligesom at sætte den paa Glid ved andetstedsfra hentede Forestillinger. Dette bemærkes her saa meget des mere, som det ialmindelighed maa siges at være et Karakteristikon for vor Tidsalder, at den saaledes dogmatisk eller skeptisk mistvivler om Ideens Absolutitet og derfor ogsaa om, at Tænkningen skulde formaa at gjennemtrænge Tilværelsen, — medmindre denne i sin inderste Kjerne sættes at være et uigjennemtrængeligt, for Tanken usmelteligt (!) hvad enten nu dette mer end Tanke agtes at være en Aand eller et Atom.[1])

En ligefrem Konsekvens af denne Systemets Dogmatisme er naturligvis en udpræget Tendens til Intoleranse ligeoverfor Tilhængere af andre Anskuelser. Det gaar med de filosofiske Dogmatikere som med de theologiske: da de selv have forpagtet den absolute Sandhed, er det en Selvfølge, at vi Andre, der ikke have været saa forsynlige, maa nøie os med Usandheden og til og med finde os i ovenikjøbet at udskjældes. At Bostrøm ikke har kunnet undgaa at henfalde til saadanne temmelig ufilosofiske Deklamationer mod Anderledestænkende, sees bedst af hans polemiske Skrifter. Navnlig skulle vi her nævne Skriftet Den speculativa philosophen Johan Jacob Borelius i Calmar, som anbefalelsesværdigt at læses af Enhver, der vil lære, hvorledes det ikke bør sig at skrive. At citere Noget deraf, finde vi upassende; men skulle her blot anføre en Tysk Filosofs Udtalelse derom: „Diese Kritik verläugnet leider in erbitterter Schmähung des Gegners den Adel des Wortes so sehr, dass sie den Leser tief in seinen sittlichen Gefühle verletzt, wenn er erwägt dass ein Vertreter der Wissenschaft, die dem Höchsten und Tiefsten zugewendet ist, gerade am meisten von unedler Leidenschaft gereinigt sein sollte. Wenn Bostrøm sel-

[1]) Man erindre her at det Absolute som, hvad man har kaldet, Modsætningsenhed, hvad enten denne opfattes som en rent dialektisk Enhed eller som en Reflexionsenhed, eller som en Slutningsenhed, eo ipso røber, at Tanken er det overgribende, uden at derfor Materiens Materialitet o. s. v. dermed ophæves, da det Absolute netop har sit Liv i sine Momenters fulde Realitet hvorved de eo ipso blive istand til at bevise sin Idealitet saavel negativt som positivt.

ber in der That diese Schrift verfasst hat,[1]) so ist sie ein Beweis dass der Vorwurf der Anmassung und Unduldsamkeit, welche der Bostrømschen Schule gemacht worden ist, den Urheber des Systems am Schwersten trifft." [2])

At Filosofiens Historie derfor af Bostrøm maa opfattes paa en temmelig udvortes Maade, er selvfølgeligt. Som god Dogmatiker maa han nemlig betragte Sandheden som i sig udelukkende al Vorden. Filosofiens Historie bliver derfor ikke Ideens nødvendige Selvudvikling, men faar kun Betydning som Menneskenes mer eller mindre heldige Forsøg paa at fatte den i dens evige Fuldendthed. Derfor bliver heller ikke Filosofien saa meget Slægtens Sag som den Enkeltes hvorfor igjen ikke de forudgaaende Systemer kunne begribes, som Momenter i det egne System, eller endda mindre som Ideens egne nødvendige Momenter. Det heder hos Bostrøm selv: „För öfrigt kallas ock ofta ett empiriskt system (det bør bemærkes, at efter Bostrøm alle andre end det egne System er mere eller mindre empiriske eller realistiske) en philosophie, när meningen och afsigten med det är eller har varit att åstadkomma en sådan. Dock förstås att en philosophie af det slaget ikke är den sanna, utan förhållar sig till denna ungefär såsom en superstition till (den sanna) religionen, när man benämner dem bägge med ordet religion, eller såsom ett falskt mynt till det sanna myntet, när man kallar dem begge förmynt." [3]) At Forholdet ikke alene til Fortidens, men ogsaa til alle Nutidens, Retninger herigjennem maa blive et rent negativt, der kun kan ræddes fra den fuldstændigste Skepsis, saa længe Interessen endda kan tilfredsstilles ved den dogmatiske Gjentagelse af Mesterens Lære, er af sig selv indlysende. Fornemmelig er det det Empiriske og Realistiske, altsaa Virkelighedsmomentet hos andre Tænkere, der overalt fo følges. Derfor er det i Bostrømianernes Øine et af de vægtigste Argumenter f. Ex. mod Hegelianismen, at denne optager sine Begreber direkte fra Erfaringen, ikke „bearbeider dem," som Herbart vilde have udtrykt sig, men tillægger Fænomenet ikke alene subjektiv, men ogsaa objektiv Gyldighed.[4])

[1]) Derom er der ikke længere nogen Tvivl. [2]) Ed. Mätzner i Philosophi Monatsh. III. 207. [3]) Prop. p. 9. [4]) Interessant er det, at det Svageste hos Hegel, Naturfilosofien, dog undertiden roses, — maaske fordi den Hegelske Lære her mange Steder spotter al empirisk Sandhed. — Naar vi udtale en saa haard Dom over den Hegelske Naturfilosofi, bør det forøvrigt tillægges, at Grunden til den ensidige Udvikling, denne De

Det er kun et Par Filosofer, hvis Systemer tillægges nogen større Betydning, Platon og Leibnitz, der begge karakteriseres som respektive Oldtidens og Nutidens største Tænkere, dog saaledes at heller ikke disse, fremfor Alt ikke Leibnitz, har kunnet holde sig fri for al Besmittelse af det Empiriske. I en vis Forstand kan man endog sige, at Bostrømianismen er at karakterisere som en Tilbagegang til Platon og Leibnitz, ligesom det i det Hele taget er karakteristisk for Nutiden at forsøge paa at skrue Udviklingen tilbage til allerede gjennemløbne Stadier.

En Følge af denne Mangel paa Sans for Udviklingens absolute Betydning er atter den, at Bostrømianismen (maaske sig selv ubevidst) lider af en udpræget Eklekticisme. Sagen er den, at, da Sandheden fattes som existerende hinsides Systemerne, som ren I-sig-Væren, maa disse antages staaende i et mer eller mindre tilfældigt Forhold til denne, hvorfor naturligvis det absolut sande System med Suverænitetens Ret kan tilegne sig, hvad af Sandhed det maatte finde hos de forudgangne Standpunkter. Eller som Bostrøm selv har det om Hegelianismen: „Om några sanningar verkligen finnas i det Hegelska systemet, hvilket väl ingen lär vilja förneka, så kunna ej dessa vara grundade på den erkändt origtiga Hegelska principen, utan de måste då vara hemtade från den gemensamma källan för alla sanningar, d. v. s. ifrån förnuftet. Men i sådant fall tilhöra de icke mera det Hegelska systemet än hvart och ett annat, i hvilket de möjligtvis förekomma; och man behöfver för ingen del bortkasta vare sig dem eller förnuftet, derföre att man bortkastar den allt upp och ned vändande Hegelianismen."[1]) Et ret mærkeligt Exempel paa, hvorledes det Bostrømske System benytter sig af denne sin Suverænitet, have vi fundet deri, at Læren om Forholdet mellem Enhed og Mangfoldighed ligefrem optages fra det ellers saa forkjætrede Hegelske System og paa sit Sted kommer til Anvendelse i det egne, hvor den passer som det femte Hjul til en Vogn. Thi det vil vel, naar al Dialektik ubetinget forkastes[2]), volde haardt at begribe, hvorledes Enhed eo ipso er Mangfoldighed og omvendt. Paa samme Maade vil man i det Bostrømske System støde paa

---

af Systemet har erholdt, dog snarere er at søge i den daværende Naturforsknings mangelfulde Resultater end i et Systemets eget Brud paa sit principielle Forhold til det Empiriske som berettiget Moment i det Speculative. (Smlgn. Encykl. §§ 6—12). —

[1]) Den. spec. phil. J. J. Borelius. p. 7. [2]) Med det „allt upp och ned vändande princip" menes Dialektiken.

mange Reminiscentser fra Berkeley, Kant, Jacobi, Herbart, men fornemmelig fra Leibnitz og Platon.[1])

Naar i det Foregaaende Hegelianismen flere Gange har været nævnt, har dette sin Grund deri, at den Bostrømske Literatur for en stor Del bestaar af smaa Indlæg mod denne Filosofi. Mestendels udgjøres denne kritiske Literatur dog kun af Smaaafhandlinger for den filosofiske Doktorgrad. Af mere betydelige Skrifter kan nævnes Sahlin: Har Hegel öfvervunnit dualismen[2])? — Ribbing: Eristiska blad. Om pantheismen. — Nyblæus: Bidrag til Granskning af den Hegelska dialektiken; Är en praktisk philösophi möjlig efter Hegels verldsåsigt? o. s. v. Naar man betænker, hvor lidet der ellers er skrevet fra Bostrømsk Standpunkt, vil man saaledes let indse, hvilken Vægt denne Skole selv maa lægge paa sit negative Forhold til Hegel. At det under saadanne Omstændigheder maa vække Bostrømianernes udelte Forargelse, at dette Hegelske System, trods at det saa mange Gange er bleven „expedierad och buren till grafven,“[3]) dog fremdeles vedbliver at leve et lige kraftigt Liv, forstaar sig af sig selv, om det end for Andre maa synes lidt mistænkeligt med den Slags „Expedition og Begravelse,“ der maa gjøres om saa mange Gange. Dog det kommer vel af, at Ingen kan slaa en Død ihjel; men da burde man heller ikke plage sig med disse evindelige Begravelser.

Forøvrigt synes dog ikke Bostrømianismens Udgangspunkt at være dette negative Forhold til Hegelianismen, der ellers er saa betegnende for en Mængde af de moderne Retninger inden Filosofien. Meget mere synes den selv kun at være det konsekvente Udslag af den foregaaende Svenske Filosofies mer eller mindre bevidste Tenderen mod det subjektive Princip, medens Polemiken mod Hegel kun er af sekundær Oprindelse. Hermed skal naturligvis ingenlunde benægtes, at den Reaktion, der saa at sige har ligget i Luften i de sidste Decennier, jo har haft sin Indflydelse paa Systemets Uddannelse. Ligesom Grundtvigianismen i Danmark ikke saa meget har sin Basis i Ny-Schellingianismen som netop i Schellings ældre Lære og den dermed nær forbundne romantiske Skole, saa-

[1]) Smlgn: Brøchner: Philosophiens Historie i Grundrids II. p. 287.

[2]) Det er ganske interessant at se, at Sahlin fra sit monistiske Standpunkt kommer til det Resultat, at Hegel er Dualist, mens Brøchner fra sit stærkt dualistisk farvede Synspunkt finder, at Hegel er Monist. — Det ligger da nær at slutte, at Hegel er, hvad han vil være, Enhed af begge Retninger. [3]) D. spec. phil. Borelius p. 53. fl.

ledes har Bostrømianismen ligeledes sin Rod i de forhegelske Systemer, men skylder rigtignok ligesom den førstnævnte Retning hin Reaktion sin store Indflydelse og Udbredelse.

Sverige har nemlig allerede tidlig modtaget stærke Impulser fra de filosofiske Systemers Hjemlande. Hvorvel man saaledes ikke kan tillægge den svenske Filosofi Originalitet i streng Forstand, saa bør man dog billigvis indrømme, at den ikke er bleven staaende ved Impulserne, men efter Evne har søgt at omplante de fremmede Systemer paa national Grund. Og det skulde ogsaa have været underligt, om ikke Gustav Adolfs Folk havde gjemt paa Tanker, der fortjente at høres. Her skulle vi dog ikke gaa nærmere ind derpaa; men kun nøie os med at nævne et Par af de betydeligste Filosofer før Bostrøm.

Oprindelig synes den fra Locke stammende Engelske Filosofi at have haft størst Indflydelse paa Filosofiens Udvikling i Sverige; men med Boëthius skede heri et Omslag. Denne var nemlig en ivrig Kantianer og det lykkedes ham trods stærk Modstand fra Lockianernes Side fuldstændig at fortrænge hin ældre Retning. Vanskeligere havde en anden og dog meget større Tænker, Benjamin Højer for at skaffe sine Ideer Indgang, da han paa Grund af sine politiske Anskuelser ikke kunde erholde noget Professorat før efter Gustav IV Adolfs Fordrivelse, og kort efter selv døde i 1812. Højer er nærmest paavirket af Fichte og tildels maaske af Schelling. I sit meget skarpsindige Skrift: De constructione philosophica søger han navnlig mod Kant at hævde Filosofiens Ret til ligesaafuldt som Mathematiken at foretage apriorisk Begrebskonstruktion. Som Princip for denne filosofiske Konstruktion opstiller han dernæst den sukcessive Selvindskrænkning af Jegets rene, abstrakt uendelige Ur-Virksomhed. Man ser saaledes, hvilket betydeligt Omslag der gjennem disse Tænkere maa være foregaaet med den filosofiske Bevidsthed i Sverige: Istedetfor den umiddelbare Objektivitet akcentueres nu den forøvrigt ligesaa abstrakt fattede Subjektivitet, og Methoden er fra induktiv bleven rent deduktiv.

Denne Akcentueren af det Subjektive synes ligeledes at have udgjort Grundkarakteren hos de Anskuelser der hyldedes af Bostrøms Lærere Biberg og Grubbe. Biberg vender sig saaledes mod Fichtes Opfattelse af Retten og søger at vise, at denne i sin Deduktion af Rettens Væsen gjør sig skyldig i en Cirkel, idet han udleder hin af Retsloven, men Retsloven igjen af den frie Beslutning at

leve i Samfund med andre Mennesker, hvilket tydeligvis atter forudsætter Retten som sin Grund, da Beslutningen ellers skulde mangle al Berettigelse. For at undgaa denne Cirkel forsøger derfor Biberg at deducere Retten ud af selve Individets Væsen, og potenserer saaledes paa Sæt og Vis det Subjektivistiske i Fichtes Lære uden dog derved at komme til nogen klarere Opfatning af Rettens Væsen. Dette anmærkes her fordi det er troligt, at Bostrøm afskrækket netop ved de Vanskeligheder, hvori hans Lærer saaledes indviklede sig, er bleven drevet til sit Forsøg paa at aflede Retten af selve Statens Begreb: af dens Personlighed. — Nærmere synes denne Akcentueren af det Individuelle, altsaa af Personen som det rent Enkelte (istedetfor at Personen er det Almene, eller maaske snarere det Enkelte som alment) at have ledet til en Opfattelse af det Absolute som ligeledes værende af rent individuel Art, hvoraf atter maatte følge en ensidig Fremhæven af Guddommens Transcendens og af det Oversanselige som det Eviges Væsenskarakter.[1]) Navnlig maa Geijer her siges at have bidraget i væsentlig Mon til denne Opfattelses fyldigere Uddannelse. — Erindre vi derhos Fosforismens store Indflydelse paa Udformningen af det Svenske Bevidsthedsliv i vort Aarhundredes første Halvdel, vil det saaledes være let at indse Bostrømianismens historiske Berettigelse, ja dens Nødvendighed som det konsekvente Udtryk for Nationens og Tidsalderens Aandsliv. Navnlig maa den netop betragtes som nær beslægtet med de fosforistiske Retninger, hvormed den stemmer overens i at være et mægtigt, eller om man vil, afmægtigt Forsøg paa at omdigte Virkeligheden.

Vor Tid kan i det Hele karakteriseres som Uforsonethedens Tidsalder. Derfor har der neppe været nogen Periode af saa udpræget metafysisk Karakter som vor[2]). Man vilde ikke længere nøie sig med Virkeligheden som virkelig, men skulde absolut vide, hvad der laa bag Tilværelsen, hvilket formentes at indeholde alle Gaaders Løsning. Men

[1]) At saadanne Konsekvenser kunne blive det endelige Resultat af en Slags Fichteanisme, er ikke underligere end, at Fichtes første Standpunkt førte ham til hans andet. Desuden maa man erindre at Schelling er kommen imellem. [2]) Hvis man imod dette Faktum vil sætte „Positivismens" Faktum, maa man erindre at denne Retnings Negativitet vel berettiger til at karakterisere den som en gavnlig Skepsis ligeoverfor Tidens Dogmatisme; men at denne dens Betydning netop derfor kun er en momentan og tilfældig, og at den selv derfor kun beror paa en Slags negativ Metafysik af temmelig tvivlsom Karakter.

bag Tilværelsen finder man akkurat Ingenting, og den hele Bevægelse er i en vis Forstand ikke mere fornuftig end Kattens, naar den ser sig selv i Speilet og deraf tror at kunne slutte til en Kat-i-sig bag samme. Men hvad Fornuften ikke kan finde, det tror dog Fantasien sig at finde. Her er det da, at Tilværelsens Omdigtning tager sin Begyndelse; men det er at mærke, at denne Omdigtning er af dobbelt Art, at man ikke alene som Bostrøm kan forvandle Alt til Aander, men ogsaa omvendt prøve paa det ligesaa Fortvivlede at forvandle Bevidstheden til Materie og svingende Atomer. Begge Retninger komme dog overens deri, at Virkeligheden ikke er god nok saaledes, som den selv er. Det er med andre Ord blevet vort Aarhundredes sørgelige Lod at levere det faktiske Vidnesbyrd for, hvorledes Aandslivet saavel praktisk som theoretisk er i Fare, naar Dualismen mellem det Bevidste og det Ubevidste o. s. v. ensidigt fastholdes enten derigjennem, at Dualismen ligefrem hævdes som saadan, eller derigjennem, at man med Opgivelsen af det ene Extrem krampagtigt klamrer sig til det andet. Derfor er det vel saa, at ingen Tid har været saa frugtbar paa filosofiske Systemer som denne; men denne den filosofiske Virksomheds stærke Pulseren er ikke den sunde Organismes kraftige Liv, men den febersyges afmægtige Uro. Det Ubevidstes og Intethedens kjølende Evangelium prædikes derfor høit for andægtige Tilhørere af begge Kjøn. — Men her møder os en guddommelig Ironi, der lader under Udviklingen det Ubevidste forvandles til et blot og bart forkjert Navn paa den abstrakte Bevidsthed (ligesom Bostrømianismens Lære om Bevidstheden ender med, at Bevidstheden her bliver det forkjerte Navn paa det Ubevidste). Og det er denne guddommelige Ironi, der ikke alene møder os her, men paa alle Felter, som berettiger os til det faste Haab, at disse Ideens Fornedrelsesdage snart ville være talte, at Slægten selv snart maatte begynde at fortvivle over sin egen Fortvivlelse. Og skulde end denne Dom være overilet, saa er der endda ingen Fare paafærde; thi „was vernünftig ist, ist wirklich, und was wirklich ist, ist vernünftig.“ — Vel maa vi fra vort Standpunkt hævde, at Tilværelsens inderste Kjerne allerede er bleven gjennemskuet af det Hegelske Standpunkt, mod hvilket den nuværende Reaktion er indtraadt. Men det er en ligefrem Følge af Ideens konkrete Væsen, at denne ikke kan realisere sig under Autoritetstroens Form, og derfor heller ikke kan

fremtræde alene som det enkelte Genies Værk, paa hvis Ord Slægten blindt skal sværge, men maa have Karakteren af dennes egen Udvikling til bevidst Erkjendelse af Sandheden af, hvad den Enkelte anticiperende har grebet. Og dertil kommer, at Ideens Hinsidighed er en Fabel, at Ideen er lige nærværende i denne Tid og paa dette Sted som til enhver anden Tid og ethvert andet Sted; der fordres kun Øine at se med, Aandens Blik paa Tilværelsen. Derfor forfærdes vi heller ikke over Systemernes Mangfoldighed; thi vel er dette ikke Ideen i dens For-sig-Væren, men i dens Udenfor-sig-Væren, men saaledes at ogsaa dette er et Moment i dens evige Væsen, hvorfor vi maa udbryde ved Betragtningen af disse som ved Betragtningen af den hele Natur: Se Alt er saare godt! Derfor kunne vi ogsaa anskue de vexlende Systemer med den samme Ro, eller om man vil, med den samme uendelige Interesse som den, hvormed vi anskue en § i det egne System. — Med dette fra al Partilidenskab rensede Sind ville vi derfor i det Efterfølgende gaa over til en Fremstilling af den Bostrømske Filosofies Grundtanker. —

Standpunktets Methode er, som før bemærket, den formale Logiks, og den hele Udvikling baseres paa Kontradiktionsprincipet. Man skulde deraf maaske kunne slutte, at det Bostrømske System maatte finde det vanskeligt at begynde, om ikke for Åndet saa dog, fordi allerede Kategorien Begyndelse strider mod Kontradiktionsprincipet. Dette forholder sig tilsyneladende dog ikke saaledes. Bostrøm begynder som Cartesius med Selvbevidstheden; thi fra Alt kunne vi abstrahere; kun ikke fra det tænkende Selv. (Montro det ikke var bedre at begynde med at glemme sig selv?). Og der begyndes saa meget des heller hermed, som Selvbevidstheden bestemmes som det i sig Enkle, der derfor ikke videre kan defineres: „Qvid omnino sit conscientia sui, per se qvisqve intelligere debet, qvippe qvod per definitionem ullam disci non potest . . . . Notio conscientiæ sui una omnium est simplicissima & nullam omnino aliam in se continet, quum ipsa in omnibus aliis concipitur . . . Neqve adeo verendum est, ne perperam intelligatur, nam utpote perfecte simplex aut omnino non concipitur aut vere perfecteque concipitur.“ [1]) — Den Dialektik, der ligger i, at det i sig Enkle er det i sig Almene oversees her med dogmatisk Ensidighed. — Forøvrigt skil-

[1]) Dissert, de not, relig. sap. & virtut. p. 3,

les der mellem: 1 Den rene Selvbevidsthed — Thesis, 2, a) Fornemmelsen ɔ: den paa vist Sæt bestemte Selvbevidsthed og b) Selvfornemmelsen ɔ: den gjennem sin Modsætning til Fornemmelsen bestemte Selvbevidsthed — Antithesis, samt 3) Jeget eller det fornemmende Selv som Synthesis af Antithesens modsatte Momenter.[1]) Og der tilføies: „All synthesis förudsätter och innehåller således trenne momenter (mot Fichte och Hegel)."[2]) Det Dialektiske lades dog ligeledes her ud af Betragtningen. Det er med andre Ord kun en Partition af Selvbevidsthedens Begreb, ingen Analyse, vi her have for os. Og der indsees ikke, hvorfra Momenterne komme, endmindre deres logiske Sammenhæng. Paa Spørgsmaalet, hvorfra det rent Enkle faar sine Determinationer, lades vi uden Svar. Der forsikres os vel, at Selvbevidstheden har Bestemmelser, og at disse ere dens Fornemmelser, samt endelig, at Fornemmelserne metafysisk betragtede selv ere fornemmende Væsener, efterdi det i sig absolut Enkle og med sig absolut Homogene ikke kan have derfra kvalitativt forskjellige Bestemmelser; men hvad kan Forsikringer her hjælpe os? Vi indse vel, at et System ikke kan komme istand paa Grundlag af en rent identisk Dom, være sig Selvbevidsthed = Selvbevidsthed eller A = A; men hvad beviser det? Ikke Berettigelsen til at hjælpe sig med en Subreption, men Nødvendigheden af ikke at bygge filosofiske Systemer under Kontradiktionsprincipets Auspicier.[3]) Igrunden har Bostrømianerne ogsaa indseet dette selv, idet de lære, at den formale Logik ikke kan „umiddelbart tillæmpes"[4]) paa den absolute og guddommelige Tanke. Men de mene dermed blot, at Guds Tænken som ren Intuition ikke foregaar successive og discursive som vor; men hvorledes den da er at fatte, og hvorledes det Absolute skal kunne fattes af den endelige Tænken, det er Spørgsmaal, som det under de Omstændigheder er sørgeligt ikke at kunne besvare.

Før vi forlade Bostrømianismens Udgangspunkt endnu kun dette: Hvilken Bestemmelse er her i Virkeligheden

---

[1]) Disse Betragtninger over Selvbevidsthedens Momenter vise sig forøvrigt i den følgende Udvikling lidet frugtbare, og ere derfor maaske blot Reminiscenser andetstedsfra, rimeligvis netop fra Fichte og Hegel. [2]) Propæd. p 3. [3]) Denne Standpunktets Vanskelighed for at begynde er forøvrigt kun en ligefrem Følge af dets ensidige deduktive Methode. Thi at al saadan ren Deduktion igrunden svæver i Luften, har allerede den antike Skepsis godtgjort, ligesom omvendt den rene Induktion lider af den Mangel, at den aldrig kan komme til noget absolut Resultat. [4]) Ribb. Log. § 1, 1 a.

prædiceret om Selvbevidstheden? Ene og alene den rene Væren. Thi at den er, det høre vi; men hvad den er, det høre vi ikke. Men det, hvorom Intet kan prædiceres uden det at det er, og uden at der kan siges mer derom, kalde vi vel ellers ikke Selvbevidsthed, men Væren. Da Bostrøm imidlertid ikke har reflekteret paa, hvad han *har sagt*, men paa hvad han *vilde* sige, *mente* at sige, kunde det altsaa ikke undgaaes, at den hele følgende Udvikling kommer til at hænge i Luften, og at Begyndelsen er rent illusorisk [1]). —

For at begribe Systemet bliver det derfor ogsaa fornødent for os først at sætte os ind i, hvad det er, som dermed er tilsigtet. Negativt vender Systemet sig nærmest mod *Bevægelsen* og mod *Materien*. At Bevægelsens Begreb umiddelbart involverer Enhed af Modsætninger indsees let, og Bostrømianerne mene derfor at kunne slutte til dens absolute Fænomenalitet. Thi paa den ene Side se vi visselig, at Bevægelse finder Sted; men paa den anden Side er det i Kraft af Kontradiktionsprincipet umuligt at forbinde saa modsatte Begreber som Væren og Ikkeværen, hvoraf følger, at Bevægelsen logisk er umulig. Der staar derfor ikke anden Udvei aaben end at erklære den for et Fænomen, (hvorved forøvrigt er at mærke, at Bostrøm ved „Fænomen" mener, hvad vi ligesaa godt kunde kalde et Skin: nemlig den Maade hvorpaa et Væsen med Nødvendighed viser sig *for os*, ikke paa Grund af Væsenets *eget* Medfør, men paa Grund af *vor* endelige Perceptionsevne;[2]) Fænomenet har med andre Ord her blot *subjektiv*, ingen objektiv Betydning.) — Ved denne Polemik mod Bevægelsen er imidlertid at mærke: 1) at Begreberne Væren og Ikke-Væren ikke ere kontradiktorisk,[3]) (hvorvel de ogsaa kunne bruges saaledes), men dialektisk modsatte, og 2) at det ved den givne Forklaring Intet vindes, da det selvfølgeligen ikke kan hjælpe at lægge Mod-

[1]) *Sahlin* har i Nordisk Universitets-Tidsskrift 1856, fjerde Hefte i en Afhandling betitlet: *Om grundmotsatsen i verlden*, søgt at afhjælpe denne Mangel paa Systematik i Bostrømianismens Anlæg; men uden dog at lykkes heri. [2]) Ved Skin forstaar da Bostrøm igjen vor urigtige Opfatning af Fænomenet. [3]) Man indser let dette, naar man betænker, at Ikke-Væren ellers skulde betyde alle andre Begreber end Væren, altsaa kunne prædiceres om disse med Udelukkelse af Væren. Men herved vilde Følgen blive, at kun Væren var og intet Andet. At man ogsaa kan fatte dem som kontradiktoriske og altsaa sige, at f. Ex. en Person er et Ikke-Væren, følger af sig selv. Men hvad Nytte der skulde være deri, indsees ikke, ligesom det er klart, at i denne Betydning bruges Begreberne ikke her, hvor Talen er om Vorden, Bevægelse o. s. v. At paavise nævnte Begrebers Dialekticitet er ikke her Stedet til.

sigelsen ind i Fænomenet eller i vor Subjektivitet, eftersom denne isaafald i Kraft af det samme Princip igjen maa tillægges Fænomenalitet o. s. v., hvorved vi faa et Fænomen af et Fænomen i det Uendelige, men ingen Forklaring. — Mod Materiens Realitet anvendes oftest saadant Ræsonnement: Som i sig udstrakt og altsaa uendelig delbar, forudsætter Materien det Enkle, men dette kan isaafald ikke igjen selv være Materie. Polemiken rettes med andre Ord mod Atombegrebet, hvorved det oversees, at Atomet forsaavidt ikke indeholder nogen logisk Umulighed, da al Kvalitet forudsætter en vis kvantitativ Bestemthed, al Intensitet en vis Extensitet. — Dette rent Enkle bestemmes da, som før bemærket, fra Bostrømsk Standpunkt som Bevidsthed; thi denne skal hverken mekanisk, kemisk eller logisk videre kunne deles eller analyseres. Atomet remplaceres altsaa med Individet. At dog heller ikke dette betyder Noget, er før vist.

Det er en Selvfølge at i Konsekvens heraf Tiden og Rummet nedsættes til kun at gjælde som fænomenale Anskuelsesformer. Nærmere bestemt ere de „Fænomener i og for os af den rene, ubestemte Selvbevidsthed, der er det absolut Identiske i alle de oprindelige Væsener uden Undtagelse." Deraf kommer det, at ligesom Selvbevidstheden er den første og mest abstrakte Bestemmelse i alle de usanselige Væsener, saaledes Tid og Rum ogsaa vise sig som den første Bestemmelse i de sanselige Gjenstande og som disses genus summum. Man bør derfor hellere kalde dem for det Sanseliges Former end med Kant for Anskuelsesformer.[1]) — Paa samme Maade er Bevægelsen og Forandringen at fatte som vor Udvikling i og for os selv af vort usanselige Indhold. — „I det oorganiska finne vi visserligen rørelser och förändringar, som tyckas ej innebära någon utveckling; men detta kommer sig deraf, att de äro, för att så säga, mycket aflägsna från hela utvecklingens medelpunkt (menniskan), så att vi icke omedelbart kunne inse deras rätta betydelse. I sjelfva verket äro de endast momenter af den menskliga utvecklingen i dess helhet, och att de synas oss vara blott rörelser och förändringar har ungefär samma anledning, som t. ex. att mycket små delar af en stor cirkelperipheri synas oss att vara räta, när vi ej fatta dem i deras sammanhang med det hela.[2])

[1]) Prop. p. 51. [2]) A. S. p. 49. fl. Smlgn. ogsaa Skandia I. p. 374. „Uppkomst och förgängelse innebära ingen inre förändring hos det, som uppkommer och förgås, dessa begrepp uttrycka blott et yttre(?) förhållande till oss och vårt medvetande."

Man ser, at Bostrøms Ræsonnement mere har Karakteren af konfidentielle Meddelelser end af videnskabelige Analyser.

I Modsætning hertil opstiller Bostrøm tvende positive Grundsætninger: 1) at Liv er identisk med Selvbevidsthed („Att vara lefvande är att vara sjelfmedvetande och tvärtom; dessa uttryck beteckna i sjelfva verket ett och det samma")[1] - og 2) at Væren = det at fornemmes („Att vara är att Förnimmas och at Förnimmas är att vara; bägge uttrycken hafva samma betydelse och omfattning.")[2] — Den første Sætning bevises derigjennem, at jo høiere og sandere Selvbevidstheden viser sig at være, des høiere og sandere er ogsaa det Liv, der leves, og omvendt. Eller som det paa et andet Sted nærmere udføres: Tunc autem ex gradu ac perfectione libertatis in motu & actione veritatem ac perfectionem vitæ in aliis semper et animadvertimus et æstimamus; atqve ex ipsa eadem mensura etiam veritatem ac perfectionem conscientiæ sui in iis metimur. Qvæ si qvis animo satis pependerit, sentiet profecto nullam naturam esse viventem, qvatenus non sit sui conscia, qvemadmodum nec ullam sui consciam, quatenus non sit vivens. Inde autem seqvitur, ut conscientia sui & vita in genere unum idemque significent; nulla enim propositio recte hoc modo convertitur, qvin eadem re vera sint ejus subjectum & prædicatum, qvamqvam diversis expressa nominibus.[3] Dette er, som man let ser, et Bevis af ganske egen Art. Eller hvad vilde man sige om den, der sluttede saaledes: jo mere en Vinkel afviger fra den rette, des mere nærmer den sig til at ophøre at være en Vinkel; ergo er alle Vinkler rette (thi jo mindre Selvbevidsthed des mindre Liv); eller: jo flere Sider en Polygon har, desmere nærmer den sig en Cirkel; ergo Cirkel = Polygon (thi jo mere Liv des mere Selvbevidsthed). Mon der derfor ikke her skulde være Brug for en „omedelbar tillämpning" af den formale Logiks: Qvi nimium probat nil probat? — Det Hele reducerer sig til den under Navnet Soriten velbekjendte Sofisme og beror i sin Grund paa en fuldstændig Overseen af Maalets Kategori.

Hvad den anden Sætning angaar, saa forsøges denne bevist saaledes: Forsaavidt Noget er for os, fornemmes det ogsaa af os, og omvendt; men hvad der ikke er for os, fornemmes heller ikke af os, og omvendt. Her gjør man sig altsaa skyldig i en petitio principii; thi ved at

[1]) A. S. p. 1. [2]) A. S. p. 4. [3]) De mente ac perceptione aph. p. 5.

forvandle Væren til Væren for os har man allerede forudsat, hvad man skulde bevise, at al objektiv Væren eo ipso er en blot og bar subjektiv. — Efter Bostrøm skal alle Indvendinger mod Sætningen skrive sig fra ren Begrebsforvexling og Misforstaaelse: „Man tar orden Vara och Förnimmas i bemärkelser, som icke äro lika bestämda i anseende till formen, innehållet och subjektet, och det är naturligt, att de då eller icke äro liktydiga.“ Meget vel! Men det er vel omvendt heller ikke underligt, at Bostrøm kan bevise Identiteten af begge Begreber, naar han paa Forhaand har sat sig paa det Point, at de skulle være eller tages „liktydiga?“ Men skal dette, — hvorledes man tager Begreberne, — bero paa Smag og Behag,[1]) er vel Intet bevist, da det, der skulde bevises, netop var Identiteten af de tvende Maader, hvorpaa man kan tage det.

Allerede heraf kan man se, hvor uendelig svagt hele det Ræsonnement er, hvorpaa det Universet omspændende System søges opført. Rimeligvis er det Følelsen af denne Grundlagets Uefterrettelighed, der gjør, at Bostrømianerne idelig og altid repetere disse propædeutiske Grundbestemmelser, idet de aldrig udvikle nogensomhelst af de filosofiske Discipliner uden at gjentage hele den filosofiske Propædeutik som Indledning til enhver af dem, saa at Propædeutiken her maa siges at forvandles til den hele Filosofi.

Videre bestemmes nu Fornemmelserne som Selvbevidsthedens modi: at fornemme er at være selvbevidst paa et bestemt Sæt. Efter den Klarhed og Tydelighed, hvormed de forskjellige Fornemmelser opfatte sin Gjenstand ere disse af tre Slags: 1) Sansningen, hvis Gjenstand er Tingene ɔ: Selvbevidstheden paa det laveste Trin af Udvikling, hvor den endda kun har en saare dunkel og forvirret Opfatning saavel af sig selv som af sit øvrige Indhold; 2) Forestillingen, hvis Gjenstand er det blot for Indbildningen Værende ɔ: Selvbevidstheden paa det Udviklingsstadium, at den vel har en klar Opfatning baade af sig selv og sit Indhold og altsaa kan skille mellem disse, men endda dog mangler fuld Indsigt i det Perciperedes Væsen, hvorfor alle Forestillinger som saadanne ere mer eller mindre konfuse; 3) Tænkningen, hvis Gjenstand er

[1]) Bostrøm selv synes at antage dette, naar han erklærer: „Men äfven vid en högre udveckling och bildning kan man betrakta samma perception än såsom en förnimmelse och än såsom et varande, alltefter som man öfvervägande reflekterar på sjelfmedvetenheten deruti eller på dess öfriga bestämdhet.“

det i sig Nødvendige, Begrebet, o: Selvbevidstheden paa det høieste Udviklingstrin, hvor den med den størst mulige Klarhed og Tydelighed formaar at opfatte saavel sig selv som sit Væsensindhold, saaledes som det i sig er o: som Selvbevidsthed og Selvbevidsthedens Modifikationer. De lavere Former af Selvbevidsthed paatrykke derfor sin Gjenstand i mer eller mindre Grad Udvorteshedens, Diskontinuitetens og Heterogenitetens Præg, mens derimod Fornuften opfatter Gjenstandene efter deres Inderlighedsmoment under Kontinuitetens og Homogenitetens Kategorier, (Begrebets Momenter ere selv Begreber), og naar derfor med Nødvendighed i sin høieste Fuldkommenhed til en Opfattelse af Universet som væsensêt med sêlve den menneskelige Bevidsthed i dennes ideale Fuldendelse. — En vis Ufuldkommenhed maa dog altid tillægges vor rent menneskelige Erkjendelse. Mennesket er nemlig blot „rationis particeps," ikke selve Fornuften som saadan, men kun et „sanseligt fornuftigt Væsen." Dette viser sig deri, at for det Første de lavere Former af Fornemmelser vedblive at existere jævnsides med den fornuftige Opfatning af Tilværelsen, og at vore Begreber for det Andet ere alle mer eller mindre abstrakte og generelle. — Men da det Ufuldkomne altid forudsætter det Fuldkomne, Mangelen altid Noget, hvorpaa den er Mangel o. s. v., kunne vi imidlertid heraf slutte til Existensen af selve den fuldkomne Bevidsthed: Gud, for hvem der altsaa ikke gives noget Fænomenalt, og fra hvis Væsen eo ipso al Udvikling, Forandring og Vorden er udelukket; og dette ikke blot saaledes, at han ikke selv udvikler sig, hvilket vilde være en absurd Antagelse, da Gud isaafald skulde være behæftet med en eller anden Mangel paa fuld Virkelighed;[1]) — men ogsaa saaledes, at selv de endelige Aander for ham existere i absolut og evig Fuldendelse. For Gud og i sin Sandhed er der kun et Personlighedernes evige Rige; „i Gud er der f. Ex. ingen Forestillinger om Stokke og Stene, Planter og Dyr og sligt;" thi Gud er hævet over al Sansning. Der findes ingen Begreber i Gud om nogetsomhelst Endeligt og Ufuldkomment; thi saadant skulde forudsætte, at Gud kunde modificeres af det Endelige, be-

[1]) Smlgn. Prop. p. 1 o. fl.: Föröfrigt är rörelse icke någon väsendtlig bestämning i lifvets begrepp . . . ty det i alla afseenden lefvande och sjelfmedvetande Väsendet kan och behöfver icke udveckla och förändra sig såsom det ändliga måste göra. Endast sjelfständigheten i rörelsen röjer lifvet.

stemmes af dette eller altsaa selv være endelig. Derfor har heller ikke Gud noget Begreb om Menneskene i deres Endelighed og Udvikling: for ham ere de kun til efter deres ideale og evige Væsensbestemthed. Men omvendt maa de endelige Aander opfatte saavel Gud som sig selv og de øvrige Personer under endelige og sanselige Former, og dette saa meget des mere, jo fjernere de staa den absolute Aand og jo længere de endnu ere tilbage i sin Udvikling mod sit absolute Maal: „Si omnia in mente divina sunt interna. præsentia, juncta, idealia, perspicua, incorporea, viventia, libera etc., sint, necesse est, hæc eadem nobis nostroqve in mundo magis minus externa, remota, disjuncta, realia, confusa, vitæ libertatisqve expertia etc,[1]) —

Trods den dogmatiske Form, hvori Alt fremsættes, kan man vel ikke nægte, at der i dette Syn paa Tilværelsen er noget Storartet ja Genialt: Overalt hvor jeg skuer hen. rører sig omkring mig et System af personlige Væsener, i hvis Rækkefølge jeg selv kun udgjør et forsvindende, men dog evigt og nødvendigt Led. For min ufuldkomne Opfatning tager det sig ud som et i Tid og Rum Adskilt; men i Virkeligheden er jeg ligesaa nær forbundet med Fortidens som med Nutidens Aander, ligesaa evigt sammenkjædet med andre Kloders Væsener som med dennes, ja i Aandens Samfund med dem, der existere i Fænomenverdener af ganske anden Art end vor. Hvad mere er: I sin Sandhed gives der intet Dødt,[2]) intet Upersonligt; thi hvad der af saadant møder mig indenfor min Fænomenverden, er kun en Følge af min egen Fornemmelses Ufuldkommenhed, saa at det gjerne kan hænde, at hvad der for mig her synes lavt og ringe, selv maaske indenfor den Fænomenverden, hvori det aktuelt færdes, er et langt høiere Væsen end os Mennesker. Og naar saa engang Døden indhyller denne Verden i Mulm og Mørke for mig, lader mig blive potentiel i den og den i mig, da opruller sig atter en ny Verden for mig af saadan Beskaffenhed, som jeg fortjente det efter min Fremgang eller Tilbagegang i det Gode og Sande i denne; indtil ogsaa hin Fænomen-

---

[1]) De not. rel. sap. & virt. p. 24. Smlgn. ogsaa det Foregaaende: Si omnia in mente divina sunt æterna et immutabilia, eadem nostra in mente magis minus temporalia erunt et mutabilia, prout magis minus imperfecte a nobis percipiuntur. Et generalia nosquidem melius percipimus qvam specialia et individualia, qvæ magis determinata sunt. [2]) Døden er kun et Fænomen for os. Skandia I. p. 374.

verden i sin Tid forsvinder for mit Blik, og atter en anden opdukker af Mulighedernes Ocean, og jeg tilslut, udviklende mig fra Klarhed til Klarhed, naar mig selv, saaledes som jeg fra Evighed af var i den guddommelige Urtanke, for da i Evigheders Evighed at leve Aandens kraftige Liv i uforstyrret harmonisk Sambaand med Gud og hans salige Aander. —

Der hviler en blid Søndagsstemning over det hele System, og vi kunne derfor let fatte, hvorledes denne Filosofi for dens Tilhængere maa være mere en Religion end en Filosofi, ligesom vi heraf kunne begribe den næsten religiøse Veneration, som Mange nære for den gamle Mester. Men trods den lyriske Flugt i Grundtankerne gjør dog det Hele mer Indtrykket af et Drømmesyn, en mystisk Vision, hvori „Förnimmas" er taget for „Vara" end af virkelig nøgtern Forskning. Man lægge f. Ex. Mærke til Udtalelser som disse: „Den andliga verldens oändliga innehållsrikhet kunne vi ana, om vi fäste vår uppmärksamhet på de oerhörda massor af materia(!), som finnas inom vår verld; ty dessa äro till sin inre sanning otaliga förnuftiga väsenden och till sådanna skulle de äfven förvandlas för oss, om vår menskliga perceptionskraft kunde förvandlas till den guddomliga."[1])

Med Hverdagens Slid og Slæb passer den Bostrømske Filosofi kun lidet; og de „oerhörda massor af materia" synes ikke at ville adlyde Seerens Magtsprog, men blive ved den Dag idag som fra Evighed af at vælte sine tunge, træge Kroppe frem gjennem Verdensrummet. For Elyseums Skygger kan hænde, at en saadan Filosofi har nogen Sandhed, for levende Mennesker duer den ikke, ligesom det ogsaa kun er en sentimental Religiøsitet, der kan tilfredsstilles gjennem saadanne Forestillinger, kun en Maaneskinspoesi, der her kan modtage befrugtende Impulser, mens den haanede Naturvidenskab medlidende ryster paa Hovedet.

Trods dette skal det ikke nægtes, at den Bostrømske Filosofi har mange Betingelser for at slaa an netop hos den moderne Bevidsthed, og maaske allernærmest hos den Slægt, der nu snart maa begynde sit Tilbagetog. Thi saa let det end er at forlade det naive Standpunkt, for hvilket Verden er, hvad den umiddelbart viser sig at være (hvad enten nu Grunden søges i et Transcendent eller ikke),

[1]) C. J. Bostrøm och hans philosophie. Ørebro 1859.

og derimod holde fast ved Reflektionens Standpunkt, der sætter Splid mellem Existensen og Væsenet, saa vanskeligt er det derfra igjen at hæve sig til det spekulative Standpunkt, der formaar at gjenfinde Friheden i Nødvendigheden, det Umiddelbare i det Middelbare, og hvis Lov er Selvformidlingens. Derfor er det ikke at undres over, om saavel Slægten som de Enkelte standsede længe paa dette Reflexionens Stadium. Og at dette idetmindste er og har været Tilfældet med det sidste Hundredeaars Bevidsthed vil neppe Nogen nægte, der kjender lidt til den nyeste Tids Historie. Man maa nemlig fremfor Alt erindre, at ligesom Reflexionen overalt sætter Splid mellem det Samhørige; saaledes splitter den ogsaa sig selv i tvende Retninger, der begge have det samme Grundsyn paa Tilværelsen, men skille sig med Hensyn paa Forklaringsgrunden og Forklaringsmaaden. Man er enig i, at Tilværelsen er af fænomenal Natur, men man er uenig, om Fænomenet skal forklares ud af Bevidstheden alene eller af det Ubevidste alene, om Aanden er Alt, eller Materien er Alt. Nu er det vistnok saa, at de, der have tænkt sig ind i den ene af disse Anskuelser, have vanskeligt for at fatte den anden. Saaledes vil visselig et fysikalsk anlagt Hoved holde den Bostrømske Anskuelse for nær sagt Galskab, mens den modsatte Retning ligesaa sikkert og med ligesaa stor Grund vil forundre sig over, at et sundt organiseret Hoved kan henfalde til den modsatte Yderlighed. Men trods dette have de dog begge adskillige Berøringspunkter, saaledes som man f. Ex. kan se af filosofiske Systemer som Lotzes og maaske endda mer Fechners.[1]) Nu er det vel i almindelighed let at indse, at skal en Forklaring lykkes, maa begge Retninger forenes. Det er paa den ene Side vistnok saa, at Fænomenets Former ere betingede af det opfattende Subjekts Væsen, men ligesaa sikkert er det omvendt, at det lidet nytter at have et opfattende Subjekt, naar der ikke gives noget Objekt, der lader sig saaledes opfatte. Men trods at „den sunde Forstand" visselig øieblikkeligen vil bifalde et saadant Ræsonnement, kræves der en saa lang Række af vanskelige Analyser af rent videnskabelig Karakter, for filosofisk at begrunde dette Standpunkt, at denne Verdensanskuelse neppe vil kunne smigre sig med at blive populær i den nærmeste Fremtid,

[1]) Smlgn. Zeller, Geschichte d. deutschen Phil. p. 909 o. fl. — Man tænke ogsaa paa Treschow.

om den nogensinde bliver det. Derfor vil saadanne Anskuelser, der derimod ikke frygte for at begynde sin Bane med en videnskabelig Saltomortale, altid være des sikrere paa Popularitet, jo mindre Hovedbrud det koster at begribe „Meningen“ dermed. Og de videnskabelige Betænkeligheder ville ikke rokke deres Anseelse udadtil, da det ikke er Noget, den almindelige Bevidsthed heller ønsker end, at der skal være nogle smaa Huller i Systemet, hvor den saa kan lege Gjemsel med sine egne Fantasier og Privatdoktriner. — Gud bevares! ikke altfor store Huller! men dog saa pas store, at der bliver et Mysterium her og der, et Uvidenhedens Sanktuarium, hvor man kan udraabe; Allah er stor!

— At forøvrigt denne Skolernes Strid ikke vil kunne løbe af uden en Række fra Filosofiens Historie velbekjendte Fænomener: Skepticisme, Eklekticisme og Dualisme, følger af sig selv, og der sees let, at de allerede have indfundet sig. Man tænke f. Ex. paa den Franske Positivisme, den Franske Spiritualisme og Systemer som Rasmus Nilsens o. l. Men herover er ikke at beklage sig; thi dette er kun et nyt Bevis paa Virkelighedens Fornuftighed.

Et andet Moment i Bostrømianismen, der allerede i og for sig vil være tilstrækkeligt til at sikre den fuld Popularitet, er den overdrevne Vægt, der lægges paa Bevidstheden. Thi Menneskeaandens Stræben gaar i Virkeligheden ogsaa for en stor Del ud paa en Subjektiveren af Objektiviteten, og under saadanne Omstændigheder vil en Filosofi være velkommen, der forvandler dette Problem til et Theorem, selv om det (som her) sker gjennem at afbryde Problemets egentlige Braad.

Et Par Bemærkninger om, hvorledes Bostrømianismen umiddelbart slaar om i sin Modsætning, maa dog allerede her gjøres: For det Første springer det af sig selv i Øinene, hvorledes den paastaaede Identitet ender i en Dualisme. Thi der skilles tydeligvis skarpt mellem Aanderne i og for sig og Aanderne i og for Gud. Gud har ingen Bevidsthed om mig, saaledes som jeg staar og gaar i denne Fænomenverden, og jeg ingen Bevidsthed om, hvorledes jeg er i og for Gud. Jeg og jeg ere to Jeger, mellem hvilke der er befæstet et Evighedens Svælg. Vel postuleres der, at jeg engang skal naa mig selv; men at dette dog vil være umuligt indsees let, naar man betænker at det Uendelige ikke kan naaes gjennem endelig eller om man vil,

endeløs Approximeren,[1]) især naar, som i det Bostrømske System er Tilfældet, det dialektiske Vexelforhold mellem Kvantitet og Kvalitet ikke maa faa gjøre sig gjældende. Og selv om det tages saaledes, at den endelige Aands Udvikling etsteds standser, altsaa ikke gaar i det Endeløse, og eo ipso Meningsløse, saa maa der isaafald stanses i en Modsigelse.[2]) Det Haab, den Bostrømske Filosofi forespeiler os, er altsaa dette, at al vor Stræben dog ikke fører til Maalet. Dette maa vel ansees for en saare grundig Dualisme.

Det Næste, der falder i Øinene, er, at det Bevidste her er slaaet om i det Ubevidste, ikke alene fordi de bevidste Væsener hverken kjende sig selv eller hinanden, men meget mere, fordi selve Guddommen mangler al Bevidsthed. Dette er nemlig den ligefremme Følge af, at al saavel logisk som anden Bevægelse udelukkes fra dens Væsen. Man maa nemlig ikke tro, at Bostrømianerne dog sætte en immanent Bevægelse i Gud; tvertimod de polemisere paa det Kraftigste mod en saadan (efter deres Mening) Utanke. Men Følgen heraf er, at der ikke i Gud kan tænkes nogen Modsætning mellem Subjekt og Objekt, men uden en saadan vil vel al Bevidsthed være en Umulighed. Man kan længe nok tale om intuitiv og simultan Tænken (Hartmann tillægger ogsaa sit „Unbewusste" en „Hellsehen"); thi naar endog den logiske Differens er ophævet, have vi dog Intet ikke engang Enheden[3]) tilbage, og at hjælpe sig ud af Forlegenheden ved at tale om en fra vor Tænken saavel kvantitativt som kvalitativt forskjellig Tænken, der skal overgaa al Forstand, er en Udvei, som Bostrøm selv har [illegible]ket for sig, da han (og det vel med Rette) ikke anerluk[illegible]er det Overfornuftige som nogen gyldig Kategori.[4]) kjenc[illegible]

[1]) Dett[illegible]udtales til og med udtrykkeligen af Bostrøm selv: Qvamqvam em, ut jam diximus, mens omnis finita nunqvam perfecte eos fit illius veritatis ac perfectionis, qva in mente divina inest, tamhoc unum ei est propositum, tamqvam finis et meta ad qvam naturæ suæ vi et impetu feratur et magis magisqve prope usqveiat. Qvod etsi nunqvam perfecte conseqvi potest, . . . id nihil impedit, qvominus sub formis infinite variis illuc minus perveniat De rel. sap. & virt. p. 23.

[2]) Bostrøm [illegible] virkelig tilsidst denne Udvei. — (Se nedenfor.)

[3]) Hvor der [illegible]ohed (Flerhed) er, er der heller ingen Enhed, eftersom al [illegible]ng (Forbindelse, Enhed o. s. v.) forudsætter Noget, der for[illegible]forbindes, forenes o. s. v.) — Omvendt hvor ingen Enhed [illegible]r heller ingen Tohed (Flerhed); thi der kan ingensomhelst (altsaa heller ikke nogen abstrakt eller negativ) finde Ste[illegible]lgn. Skandia I p. 384 o. fl.

Bostrøms Gud og Hartmanns Al-Ene ere to Navne paa en og samme Utanke.

Endelig maa her berøres, at det lyder underligt at høre Klager over den menneskelige Tænknings Abstrakthed i dens Mund, der selv anpriser den formale Logik. Thi noget mere Abstrakt end en af Kontradiktionsprincipet behersket Udvikling kan vel vanskelig tænkes. Her kommer jo netop alt an paa abstrakt Defineren, abstrakt Inddelen og abstrakt syllogistisk Bevisførelse. Naar de kvalitative Forskjelle og øvrige Modsætninger ikke maa forbindes, men med Vold og Magt skal holdes ud fra hinanden, ja da maa vel Tænkningen staa endog Sansningen efter i Konkretion. Kun naar Tænkningen fattes som den bevidste og eo ipso konkreteste Aabenbaring af selve Tilværelsens Grundvæsen, den Alt evigt sammenbindende Grundlov, der netop naar dette sit Maal fuldstændigt i den fornuftige Bevidsthed — kun da kan Forholdet blive et andet. Men Sagen er, at Bostrøm derimod ved en konkret Tænken netop forstaar den abstrakte, idet han derved mener en saadan, der umiddelbart omsætter sig i umiddelbare Individer altsaa bliver Princip for en udvortes Sondring, en ren Repulsion, — en Tanke, der nedsættes til at udføre det Ubevidstes Funktioner, det Abstrakteste af Alt.

Og til Syvende og Sidst: Hvoraf ved Bostrøm at den menneskelige Tænkning er saa abstrakt? Af den guddommelige Tænkens Natur kan han i Virkeligheden ikke vide det; thi denne kjender han kun via negationis og via eminentiæ: det, hvormed han har sammenlignet Tænkningen, og som han har fundet overgaar denne i Konkretion, maa da altsaa være Sansningen eller Forestillingen, og saaledes finde vi tilslut endog et sensualistisk Element paa Bunden af hans hele Filosofi.[1]) Dette vil isaafald kaste et forklarende Lys over det Mystiske i den før omtalte Tanke, at den konkrete Tænken skulde være umiddelbart Et med sin Gjenstand, skulde umiddelbart fornemme den som værende en anden Person. Bostrøms Ideal er med andre Ord ikke en Begriben, men en Slags intellektuel Sansen. Deraf forklares ogsaa, hvorfor han istedetfor dialektisk at overvinde det Abstrakte bliver staaende ved at betragte det som en blot og bar Mangel, og istedetfor at indse, at Abstraktionen er det Middel, hvorigjennem det Sanseliges abstrakte Umid-

[1]) Betegnende er det derfor ogsaa, at Tænkningen subsumeres under Fornemmelsen.

delbarhed tilintetgjøres for derved at blive præpareret for en konkret Opfatning, — fordrer dette Abstraktes umiddelbare Forvandling til ny Umiddelbarhed.

Naar vi efter dette nærmere skulle gaa ind paa det Bostrømske Systems indre og ydre Artikulation bør det først bemærkes, at der skilles skarpt mellem Filosofien i og for sig selv, og Filosofien i og for os. Den første er som absolut klar og tydelig, absolut systematisk og til fuld Totalitet udviklet, altsaa som fuldstændig og alt omfattende ikke andet end Guds egen Alvidenhed som saadan.[1]) Naar hertil føies den Oplysning, at Viden ikke er andet end selve den Vidende betragtet som saadan, altsaa uden Hensyn til, hvad han forøvrigt maatte være, og der desuden erindres, at denne Videns Objekt heller ikke er andet end selve (den vidende) Gud som de bevidste Væseners System, erholde vi altsaa det ret mærkelige Resultat, at i den absolute Filosofi saavel Viden som Videns Subjekt og dens Objekt alle er abstrakt identiske. Det er isaafald greit at skjønne, at al saavel immanent som anden Bevægelse herved er udelukket fra det absolute System, men derved har rigtignok det Hele ogsaa erholdt en mistænkelig Lighed med det rene Nirvana, det absolute Intet. — Paa samme Maade er Menneskets Filosofi egentlig det vidende Menneske selv, forsaavidt dets Viden er identisk med Guddommen, hvoraf man vel paa den ene Side kan slutte, at Mennesket gjennem sin rationelle Viden aktuelt deltager i det guddommelige Liv alt efter Graden af dets Videns Klarhed og Fuldstændighed, men paa den anden Side ogsaa, at Menneskets Filosofi altid vil være behæftet med visse Negationer eller Indskrænkninger og Ufuldkommenheder.[2]) — Angaaende den menneskelige Filosofies Indhold læres forøvrigt ligeledes, at, da „det Fornuftige ikke kan have det Ufornuftige eller Fornuftløse til sit Indhold," dette heller ikke her kan være andet end de fornuftige Væsener.[3])

Denne Menneskets. Filosofi, (o: Bostrømianismen) er fremdeles dels en theoretisk dels en praktisk, alt eftersom Fornuftvæsenerne betragtes som blot og bart værende og som saadanne kun bestemmende Menneskets theoretiske Evner, eller de tillige betragtes som virksomme (i og for Mennesket) og som bestemmende Menneskets praktiske Evner.[4]) -- Inddelingsgrunden er saaledes tydeligvis de

[1]) Smlgn. Prop. p. 9. o. fl. [2]) Prop. p. 19. [3]) A. S. p. 11. [4]) A. S. p. 12. Forskjellen mellem „Væsen" og „Virken" bliver forøvrigt intetsteds tilfulde klaret.

menneskelige Bevidsthedsfunktioner; men da Bostrøm (og det vistnok med Rette) opstiller trende saadanne, nemlig: den theoretiske (Fornuften), den praktiske (Viljen) og den æsthetiske (Følelsen),[1]) savne vi altsaa Filosofiens tredie Del: Æsthetiken. Bostrøm paastaar rigtignok, at det Skjønne rettest behandles i den theoretiske Filosofi og dette saaledes, at det Skjønne i sig faar sin Plads i den rationelle Theologi, og det Skjønne for os i den rationelle Anthropologi.[2]) Men naar vi komme til det Punkt i Theologien, hvor dette Løfte skulde indfries, maa vi nøie os med et Par skindmagre Abstraktioner om, at det Skjønne dels er Sublimitet, dels absolut Skjønhed (ikke et Ord mer). Til og med få vi i en forudgående Anmærkning at vide, at det Skjønne slet ikke hører hjemme i Theologien, men ene og alene i Anthropologien.[3]) Vende vi os saa til Anthropologien, finde vi her kun, hvad hist blev anticiperet, gjentaget samt en tør schematisk Opregning af de frie Kunster. —[4]) Det vilde vel ogsaa være for voldsomt, om hele Æsthetiken skulde puttes ind i Psykologien. — Men derimod lære vi i Anthropologien, at det Æsthetiske er fuldstændig ligestillet med det Theoretiske og Praktiske og fra dem begge specifikt forskjelligt.[5]) Vi lære med andre Ord, at Systemet virkelig har gjort sig skyldig i en Inkonsekvens, naar det kun opstiller tvende for trende Hovedformer af den menneskelige Filosofi, og en Undskyldning som den, at det Æsthetiske dog igrunden faar al sin Bestemthed fra Fornuften, betyder Intet, da Bostrøm isaafald ogsaa maatte have inddraget den praktiske Filosofi, eftersom det Samme efter hans eget Udsagn ligeledes her er Tilfældet.

Bostrømianerne have ikke været uopmærksomme paa dette Misforhold, og der har derfor heller ikke fattedes paa Tilsprang til ogsaa at grundlægge den æsthetiske Videnskab paa Bostrømsk Grund, men uden at Forsøgene til

---

[1]) A. S. p. 76. [2]) A. S. p. 16. [3]) Det heder nemlig A. S. p. 33. „Att betrakta förnuftet (ɔ: Gud) i förhållande til menniskans theoretiska, praktiska och æsthetiska förmögenheter tillhör visserligen icke den logiska eller ens den metaphysiska delen af Theologien, utan egentligen blott läran om menniskan eller Anthropologien; men det kan likväl här icke olämpligen anticiperas . . ."
[4]) Wikner, Lärobok i Anthropologien p. 74 fl. Ribbing, Grundlineer till Anthropologien p. 46. Sjöberg och Klingberg: Lärobok i Anthropologien p. 41. Det hidtil citerede Skrift af Bostrøm selv kan ikke her længere benyttes, da det ikke rækker saa langt. [5]) Prop. p. 76.

Dags Datum have lykkedes.[1]) — Grunden synes at være den, at Bostrøm har en altfor overfladisk Opfatning af det Æsthetiske, hvis nærmeste Endemaal efter ham er „endast lek och förlustelse,“[2]) ligesom det vel vanskelig lader sig tænke nogen sund Æsthetik paa et Standpunkt, der ikke engang har Plads for Naturfilosofien, og for hvem Naturen ikke har nogen selvstændig Betydning. Bostrøm udviser derfor med samme Ret eller Uret Æsthetiken af sit System som den, hvormed Platon udviste Poeterne af Republiken.

Begge Filosofiens Hoveddele, den theoretiske og den praktiske inddeles igjen hver i trende Underafdelinger efter følgende Princip: Da Filosofien kun kan handle om de fornuftige Væsener, saa maa denne Videnskabs Hoveddele blive ligesaa mange, som vi kjende Arter af Fornuftvæsener. Men af saadanne kjende vi kun følgende: a) Den absolute Fornuft eller Gud og b) de endelige Fornuftvæsener, der igjen ere dels 1. fysiske Personer (Menneskene) og dels 2. moralske Personer ɔ: de menneskelige Samfund, hvis Organer selv ere selvbevidste Væsener, nemlig dels Individerne (i hvilket Tilfælde de behandles sammen med disse) dels andre lavere moralske Personer.[3])

Det er pudsigt nok, at der ovenpaa dette bemærkes, at vi ikke kunne vide det Mindste om disse andre endelige Fornuftvæsener, hvad de ere i og for sig, uden dette, at de have sine Fænomenverdener ligesom vi, og at vor Aand indgaar som Organ i dem.

De tre Hoveddele, hvori den theoretiske Filosofi falder, bliver efter dette: 1) den rationelle Theologi, 2) den rationelle Anthropologi og 3) den rationelle Ethnologi.

Den rationelle Theologi eller Videnskaben om Gud, betragtet fra et theoretisk Synspunkt, behandler Gud dels fra et logisk Standpunkt ɔ: saaledes som han i og for sig, i sit Begreb er, dels fra et metafysisk ɔ: som de endelige Fornuftvæseners yderste Grund.

Nærmere erholde vi i den rationelle Theologi en Fremstilling af de guddommelige Attributer, hvilke skulle være følgende.[4])

---

[1]) De betydeligste Forsøg ere leverede af Daniel Klockhoff († 1867): Den pantheistiska esthetiken Ups. 1864. Om det tragiska ib. 1865. Begge Skrifter ere af overveiende kritisk og polemisk Indhold, fornemmelig rettede mod Hegel. [2]) Pr. p. 34 og 78. [3]) A. S. p. 12. [4]) Smlgn, Prop. pp. 26—36 og pp. 51—54.

I. Logiske Attributer.

A. Formale.

α. *Absoluthed.*

1. Selvstændighed.
2. Fuldkommenhed.

β. *Systematiskhed.*

1. Enhed i Mangfoldighed.
2. Enhed i Alhed.

B. Materiale.

a. Reale.

α. *Usanselighed.*

1. Aandelighed. (Immaterialitet).
2. Evighed.

β. *Organiskhed.*

1. Magt.
2. Almagt.

b. Ideale.

α. *Fornuftighed.*

1. Selvbevidsthed.
2. Alselvbevidsthed.

β. *Personlighed.*

1. Viden.
2. Alviden.

Hvortil kan føies:

A. *Skjønhed* i videre Forstand:

α. Sublimitet. β. Skjønhed i engere Forst.

B. *Sandhed.*

α. Væsenhed. β. Substantialitet.

C. *Godhed.*

α. Liv. β. Salighed.

II. Metaphysiske Attributer.

A. Urvæsen. (Urrealitet).

α. Første Aarsag. (Ursache). β. Ursubstans.

B. Urpersonlighed. (Urintelligens).

α. Skaber. β. Opholder.

C. Religion [1]).

α. Regjering. β. Absolut Endemaal.[2])

D. Øverste Regent.[1])

α. Forsyn. β. Saliggjører.

Hertil kan føies: De *distinktive* Attributer.

1. Almægtighed. 2. Hellighed (og Retfærdighed). 3. Alvished. 4. Algodhed.

---

[1]) At A og B i Modsætning til C og D ere at at tage som en Klasse for sig, følger af sig selv i denne rene Dichotomi. A og B fremkomme nemlig, naar vi betragte Gud som den yderste Grund til de endelige Væseners Tilværelse, C og D, naar han betragtes som den yderste Grund til deres Udvikling. [2]) Endskjønt Gud saaledes blandt Andet er det absolute Endemaal, læres dog siden (se næste Pagina), at han ikke har noget Endemaal.

Her feirer, som man ser, det formale Princip en af sine skjønneste Triumfer, mens Fornuften græder. At anføre Definitionerne paa dette Virvar af Egenskaber vilde kun være at forøge Forvirringen. Et Par Prøver maa dog medfølge. Ved Magt forstaaes: „Enhed i Mangfoldighed af Væsenhed (Kraft);“ ved Almagt: „Enhed i Alhed af Væsenhed;“ medens derimod Almægtighed indebærer „at Guds Virken altid er positiv.“ Ved Viden forstaaes: „Enhed i Mangfoldighed af Selvbevidsthed,“ derimod ved Alvidenhed: „Videns absolute Fuldkommenhed ogsaa med Hensyn paa Indholdet.“ O. s. v.[1])

Naar somme af disse Attributer synes at tyde paa, at Bostrøm tillægger Guddommen Virksomhed beror dette paa en Misforstaaelse; de ere alle forsaavidt at tage rent metafysiske. Bostrøm erklærer selv, at Udtrykkene ikke ere ganske passende, men laante fra det Sanselige for at betegne det Oversanselige.[2]) Et Exempel kan gjøre dette klart.

Naar det heder, at Gud er Skaber, da maa dette forstaaes med følgende Indskrænkninger. 1. Gud har ikke skabt de endelige Væseners Ideer (o: deres oprindelige Væsenhed); thi som saadanne er de ligesaa evige som Gud selv. 2. Ei heller staar Gud i nogetsomhelst umiddelbart Forhold til de endelige Væseners fænomenale Tilværelse. 3. Ei heller er han virksom i og for sig. 4. Ei heller har Gud noget Endemaal.[3]) — Man ser at Skabelsesbegrebet indskrænkes til det begrebsmæssige (abstrakt logiske) Forhold mellem Gud og hans Ideer. Det samme gjælder med Hensyn paa alle øvrige lignende Attributer.

Med Hensyn paa Beviset for Guds Existens tager Bostrømianerne sig det oftest saare let, idet de udtrykke sig omtrent saaledes: At bevise Guds Existens er at bevise den rationelle Idealismes (Bostrømianismens) Sandhed; er denne bevist, følger Guds Tilværelse som den umiddelbare Konsekvens. At et saadant Bevis er et Cirkelbevis, behøver neppe engang at anmærkes. — Gud defineres forøvrigt af Bostrøm som Fornuften som saadan: Fornuften er Gud, og Gud er Fornuften.[4]) Det følger af sig selv, at

---

[1]) Som et andet skjønt Exempel paa Bostrømianernes Dygtighed i at definere, kan anføres: Wikner, Lærebok i Anthropologien p. 17, hvor der blandt Andet findes følgende Række af Definitioner: Kraft = selvstændig Enhed, Liv = selvstændig Kraft. Sjæl = selvstændigt Liv, Fornuft = selvstændig Sjæl. Altsaa Fornuft = en selvstændig, selvstændig, selvstændig, selvstændig (4de Potens) Enhed!! O. s. v. [2]) Smlgn, Prop. p. 56. [3]) A. S. p. 56. [4]) A. S. p. 27.

der da med Fornuften menes den rene, uendelige Fornuft: „Ingenting kan være fornuftigere end Fornuften."

Til Slutning skulle vi, før vi forlade Theologien, dvæle noget nærmere ved Læren om „Guddommens Indhold,[1]) da denne udgjør Systemets Hovedhjørnesten, og vi tør nok ogsaa tilføie, Hovedanstødssten.

„Det er nemlig klart, at Intet kan være og være Noget for en Anden, medmindre det først (i Begrebet) er og er Noget i og for sig selv d. v. s., medmindre det er selvbevidst og selvstændigt; thi det som i og for sig selv var et rent Intet, skulde ei heller kunne tænkes at forholde sig til noget Andet, hvilket er nødvendigt, om det skal tænkes som dettes Bestemmelse."

Den første Bestemmelse i Alt er derfor Livet eller Selvbevidstheden, hvorfor det, der viser sig anderledes, maa være noget Sekundært og relativt Falskt, bero paa en ufuldkommen Opfatning af dets ideelle Væsen.

„Men alle absolut levende, selvbevidste Væsener maa omsluttes af det for dem Fælles, af Livet, og saaledes tilsidst udgjøre et eneste System, et eneste levende selvbevidst Væsen, Guddommen, ligesom ogsaa f. Ex. alle de geometriske Figurer gjennem det for dem Alle Fælles, Rummet, tilsidst udgjøre et eneste System af Rumsbestemmelser, Geometrien."

Paa dette Punkt er det, at Bostrømianerne til al Lykke for sig mindes den Hegelske Bestemmelse af Forholdet mellem Enhed og Mangfoldighed, idet de her tro at kunne fastholde Guds personlige Enhed trods den i ham indgaaende Mangfoldighed af Personer.[2]) Dog ere de ikke ganske enige, om de skulle betegne disse Personer som rene Gjentagelser af selve Guddommen, eller bestemme dem som allerede i sig værende af større eller mindre Fuldkommenhed, men dog altsaa alle mindre fuldkomne end Gud selv (saaledes rimeligvis Bostrøm selv.[3]) Anta-

[1]) A. S. pp. 37—51. [2]) Efter Bostrømianerne skal Enhed i og af Mangfoldighed kunne tænkes, uden at den derved bliver til en Enhed i og af Modsætning. Det Kvalitative lades altsaa ganske ud af Betragtning (og endda er der Tale om Personer!); kun det Kvantitative resterer. Maa man ikke her tænke paa den rene Forsigværens Egenskab af at danne Overgangen til Kvantiteten? Nolens (volens) bøier altsaa ogsaa Bostrømianismen (ligesom al anden Virkelighed) sig for den spekulative Logiks evige Love. [3]) Smlgn. A. S. p. 65: „Det förstås ock, att det sinnliga elementet aldrig kan vara lika betydligt hos de särskilda väsendena, utan att hvart och ett äfven i himmelriket måste hafva sitt eget bestämda mått af

ger man det Sidste, at Ideerne altsaa ogsaa sub specie æternitatis ere mindre fuldkomne end Gud, er Følgen den, at Gud har ufuldkomne Ideer, altsaa ikke heller selv er fuldkommen. Antager man det Første, at alle Guds Ideer ere lige fuldkomne som Gud selv, er Følgen, at der ikke er mange, men kun én Ide, nemlig Gud; thi principium identitatis indiscernibilium, der er i høi Agt og Ære hos Bostrømianerne, er her ubøieligt. Men da der nu ifølge den formale Logiks Regler ikke gives nogen tredie Mulighed, er Følgen altsaa den, at Systemet selv paa dette Punkt dømmer sig dødt og magtesløst at være.

Bostrøm har søgt at arbeide sig ud af denne Forlegenhed ved en Distinktion. I og for Gud skulle Personerne nemlig alle være fuldkomne, men i Forhold til hverandre og i Forhold til Gud skulle de være af høiere eller lavere Rang. Men deraf vilde blot Følgen være, at det altsaa til Syvende og Sidst var Gud, der opfattede Personernes System urigtigt, naar han indbilder sig, at de alle ere lige fuldkomne som han, mens de faktisk ikke er det.

Det vil dog være af Interesse at se, hvorledes Bostrøm nærmere har tænkt sig Forholdet i dette himmelske Hierarki: Forholdet er da dette: Jo flere Væsener et Enkelt har til sine positive Bestemmelser, og jo færre det har til sine negative Bestemmelser, des høiere staar det paa Rangstigen. — Gud har altsaa kun positive Bestemmelser, og de laveste Væsener neppe andet end negative Bestemmelser, (det skulde da være med Undtagelse af deres eget singulære Indhold).[1]) For at forstaa dette, maa man tage det saaledes: Tænker man sig tvende hvilkesomhelst af disse personlige Væsener, saa maa de som Led i et System have noget Fælles; men dette kan ikke være et tredie Væsen, da Talen her kun er om to; følgeligen maa et af de to være dette Fælles, og det andet altsaa indgaa som positiv Bestemmelse i hint, hvilket altsaa er det høiere og indholdsrigere.[2]) — Vi kunne ikke

---

skugga såväl som af ljus — af sinnlighet såväl som af förnuftighet." Dog gaar dette nærmest paa de endelige Væseners eschatologiske Bestemthed.

[1]) Med disse laveste Væsener er det forøvrigt saa sin egen Sag; thi da (efter Bostrømianernes egen Antagelse) Bevidsthed er umulig uden som Enhed i Mangfoldighed, saa kunne disse som absolut Enkle ikke være bevidste, altsaa ikke Personer, men at da ligeledes alle de høiere „Personer," hvori de indgaa som Momenter derigjennem ogsaa maa berøves sin Personlighed, er let at forstaa. [2]) Dette er omtrent Bostrøms egne Ord. Smlgn. Propæd. p. 40 & 41. En lettere

her undlade i Forbigaaende at bemærke, at den formale Logik neppe vil føle sig tilfreds med at dens Lov om Forholdet mellem Indhold og Omfang saaledes spottes af selve dens Forsvarere. — Forøvrigt skal herimod kun indvendes, at geometriske Størrelser, maaske til Nød saaledes kunne tænkes sluttede ind i hinanden; men om Begrebets logiske Væsen har den et falskt Begreb, der kan tale saaledes. For endnu nærmere at betegne Forholdet benytter Bostrøm sig med stor Forkjærlighed af et Exempel hentet fra Talsystemet, der efter ham skal være det „enkleste og aandeligste" System af alle dem, der findes i Verden. Sæt altsaa, at Tallet 1000 er det høieste Tal, udover hvilket intet høiere kan tænkes, saa kan dette Tal betyde Gud, der tænker alle de lavere Personer (Tal) som sine positive Bestemmelser. Tænker jeg mig derimod Tallet 10, saa indeholdes vel alle de endda lavere Tal 1, 2, 3 . . . 9 i dette, saa at disse maa tænkes som udgjørende dets positive Indhold og affirmeres derom; men i alle de øvrige Tal er 10 selv derimod en positiv Bestemmelse, hvorfor disse maa negeres derom.

Angaaende dette Exempel skal det villigen indrømmes, at det ikke er slettere end hvad det skal oplyse; men man maa gaa videre og paastaa, at der ikke gives nogetsomhelst System, der har de af Bostrøm fordrede Egenskaber, uden netop Talsystemet. Thi Bostrøms Personsystem skal jo være et System af hinanden efter en given Lov over- og underordnede Enheder, der i sig ikke have nogensomhelst kvalitativ Differens. Men dette er en særdeles god Definition netop paa Talsystemet, hvorimod det selvfølgeligen ikke passer paa nogen anden Ting eller noget andet System i Virkeligheden. Og det kunde vel hænde, at dette ikke er saa tilfældigt endda. Thi i Filosofien vil dog tilsidst Methoden ligesaa meget indvirke omformende paa Gjenstanden som denne paa hin, og nu er der igrunden intet Andet, der er modtageligt for en abstrakt rationel Behandling end det Kvantitative. Derfor er det ogsaa i sin Orden, at den „rationelle Idealisme" i Virkeligheden kun er en ubevidst Talspekulation.[1])

Endnu maa erindres, at der i Gud ikke gives nogensomhelst Ide svarende til de uorganiske Ting og lavere Organismer, (der blot ere Fænomener i og for os af i-sig

Forklaring faar man, naar man tænker paa Forholdet mellem det Extensive og Intensive.

[1]) Man sammenligne Herbart, det ældre Akademi o. s. v. hos hvem dette Forhold dog er bleven et mere bevidst.

fornuftige Væsener), men at den hele Natur ikke har nogen af Mennesket uberoende Existens. Det Substantielle og Dynamiske o. s. v. i den er vel i sig af usanselig og evig Natur, men dette fattes derfor heller ikke af os som noget rent Ydre med Sanserne, men er kun tilgjængeligt for den fornuftige Betragtning.

Til Støtte og Anbefaling for sit System anfører Bostrøm, at der ikke gives noget andet, der kan hævde den menneskelige Frihed. Thi vel ere vi evigt bestemte gjennem Guds Tænken, men dette skal ikke gjøre Indgreb i vor Frihed, da jeg ikke kan genere Nogen derved, at jeg gjør ham til Gjenstand for min Tænken. Derimod har Mennesket hele den oversanselige Natur potentielt i sig, og det beror derfor paa det selv, at bringe baade den og sig selv til fuld Aktualitet for sig, ligesom al Bevægelse og Udvikling i den sanselige Verden kun er dets egen Udvikling af sig selv og dette sit potentielle Indhold, altsaa i alle Henseender fuldstændig afhængig af Menneskets eget indre Liv. Men selv dette formentlige Fortrin vil snart vise sig at være illusorisk. Thi 1) er den endelige Aands Forhold til den uendelige her et ensidigt Kausalforhold, hvorfor altsaa den endelige Aand ikke kan gjøre hverken til eller fra for, at den er denne og ikke hin. Dernæst forudsætter 2) Begivenhedernes Koincidens en al Frihed opslugende Harmonia præstabilita. Naar f. Ex. A dør ɔ: naar A har udviklet sig til det Punkt, at han bliver potentiel for denne Verden og den for ham, saa maa nødvendigvis ogsaa B (og forøvrigt alle Mennesker) have udviklet sig til det Punkt, at A er bleven potentiel for ham. Thi ellers skulde det ske, at A virkelig var død, men at B ligesaa virkelig levede sammen med ham, eller omvendt ogsaa være muligt, at A virkelig ikke var død, men at B dog havde baade seet ham død og begraven, kanske endog selv forrettet Jordpaakastelsen. Men skal en saadan al Udvikling beherskende Lov existere, indsees ikke Andet end, at den fuldstændigste Determinisme er Systemets egen Konsekvens. Der gives isaafald til dennes Undgaaelse ingen anden Udvei end at antage, at den Enkeltes Fænomenverden ikke har nogen Existens for Andre end ham selv; men deraf vilde følge, at f. Ex. Bostrøm slet ikke behøver at have levet, endskjønt det forekommer mig saaledes, at den hele Tilværelse med andre Ord kun er hver Enkelts Indbildning, om hvis sande Beskaffenhed ingen kan danne sig nogen Ide. Thi at En meddeler mig, at

han ogsaa synes, at Bostrøm har været til, er da Intet at stole paa, da denne Meddelelse blot er Noget, som det synes mig, at jeg faar. — Med andre Ord: Enten er Bostrøm en af de mest afgjorte Determinister, der nogensinde har levet, eller og er hans System den mest gjennemførte Skepsis. I første Fald kan ikke Friheden hævdes af Systemet og i sidste Fald endnu mindre.

Den anden Del af den theoretiske Filosofi er Anthropologien, der foruden at handle om Mennesket ogsaa har at undersøge følgende Arter af høiere Personligheder: Kjønnet, Slægten, Bygdelaget („grannskapet") og Anlæggene[1]). Den praktiske Filosofi (Ethiken) behandler de samme Personer under Navnene: Ægteskabet, Familien, Kommunen og Stænderne. Før vi nærmere undersøge disse sidstnævnte besynderlige Væsener, skulle vi først vende os til selve Mennesket.

Mennesket er efter Bostrøm et sanseligt fornuftigt Væsen,[2]) hvilket skal betyde 1) at Mennesket er levende og selvbevidst, 2) fornemmende eller selvbevidst paa bestemt Sæt, 3) værende eller Væsen i videre Betydning d: fornemmende eller bestemmende sin egen og Andres Selvbevidsthed, 4) et eller et vist Væsen d: et Individuum; 5) fornuftig (rationis particeps): istand til idetmindste delvis at have Fornemmelser, der ere identiske med den absolute Fornufts eller Guds; 6) sanselig eller fænomenal d: fornemmende det Usanselige som noget Andet, end det i sig er, som et i Tid og Rum Bestembart. Derfor kan Mennesket f. Ex. ikke have nogen Tanke uden en Forestilling og igjen ingen Forestilling uden en Følelse (känsla) og atter en saadan ikke uden en legemlig Affektion, idetmindste ikke uden „en Bevægelse i Hjernen og Tungen, et udtalt eller ikke udtalt Ord."[3]) — Paa et andet Sted bestemmes Mennesket som Enhed af Frihed og Nødvendighed.[4]) — Forøvrigt optages Anthropologien af Undersøgelser om Menneskets Sjæl og Legeme og Forholdet mellem dem, hvorved da Spørgsmaalene om Sjælens Substantialitet, Immaterialitet, Simplicitet o. s. v. drøftes med samme Alvor som i Wolfianismens Dage.

Legemet bestemmes som den Del af Fænomenverdenen, som Mennesket i den Grad formaar at gjennemtrænge, at det deri overalt er aktuelt nærværende om end i forskjellig Grad

[1]) Prop. p. 14. [2]) Prop. p. 67. [3]) Prop. p. 68. [4]) De not. sap. rel. et virt. p. 23.

efter Organets Betydning. Sjæl og Legeme forholde sig nemlig til hinanden som Væsen og Fænomen, idet de substantialiter ere et, men med Hensyn paa modus existendi (relativt) modsatte.[1]) For tilfulde at begribe Meningen dermed er det tilstrækkeligt at gjøre opmærksom paa, at Tilværelsen som Resultat af tvende modsatte Faktorers Samvirken, af den absolute, ideelle Verden paa den ene Side og vor ufuldkomne Opfatning paa den anden, overalt har Karakteren af Enhed af Modsætninger (Polaritet)[2]), „ungefär såsom skymningen för den skumögde ock öfveralt är en sådan enhet af dagsljus och mörke."

Af vore foregaaende Udtalelser fremgaar, hvorledes vi dømme om disse Bestemmelser; her skulle vi blot tilføie, at det ikke synes os, som om Menneskets Endelighed skulde bestaa deri, at det var en Enhed af tvende Modsætninger, Sjæl og Legeme, men meget mere deri, at denne Enhed tilslut ikke viser sig at være nogen fuldkommen Enhed, hvilket faktisk bevises af Døden. Heller ikke kunne vi gaa ind paa, at Legemet er kun Sjælens Fænomen; thi hvad skulle vi isaafald sige om et Lig?

Menneskets Opgave er nu den, at bringe Ideverdenen til Aktualitet for sin Bevidsthed. Dette søger det at opnaa ad tre Veie, hvortil svare de tre Bevidsthedsfunktioner: Den theoretiske Virksomhed, eller Menneskets Stræben henimod en høiere Selvbevidsthedsgrad gjennem en Forandring af sit eget Indre; den praktiske Virksomhed, der tilstræber det samme Maal gjennem en Forandring af det Ydre,[3]) og den æsthetiske Virksomhed, der tilstræber Virksomhedens Harmoni med sig selv og saaledes bliver en Virksomhed for den blotte Virksomheds Skyld. Forøvrigt klassificeres Evnerne paa følgende rent udvortes Maade:

A. Den theoretiske Evne.

1. Med sanseligt Indhold.		2. Med fornuftigt Indhold.	
a. Sanselig	Følelsesevne.	a. Fornuftig	Følelsesevne.
b. do.	Forestillingsevne.	b. do.	Forestillingsevne.
c. do.	Tænkeevne.[4])	c. do.	Tænkeevne.[4])

[1]) Ribbing Anthropologi p. 11.
[2]) Prop. p. 45.
[3]) Men dette Ydre er naturligvis blot et Fænomen (for os); altsaa maa Viljen ligeledes blot tillægges fænomenal Existens.
[4]) Inddelingsgrundens Led ere her: a. Sensation b. Følelse c. Tænkning.

B. Den praktiske Evne.

1. Med sanseligt Indhold.	2. Med fornuftigt Indhold.
a. Naturdrift.	a. Fornuftinstinkt.
b. Begjæreevne.	b. Fornuftig Vilje i lavere Bemærkelse.
c. Sanselig Vilje.[1])	c. Fornuftig Vilje i højere Bemærkelse.[1])

C. Den æsthetiske Evne.

1. Med sanseligt Indhold.	2. Med fornuftigt Indhold.
a. Evne til sanselig Kontemplation.	a. Skjønhedssans.
b. Do. do. Produktion.	b. Geni.[2])

Skulde man ikke allerede af Schemaet kunne indse, hvilket endeløst Stykværk denne Slags psykologiske Undersøgelser maa føre til, vilde Definitioner som følgende vel overtyde Enhver om Undersøgelsernes formale Stringents og reale Overfladiskhed. Den sanselige Forestillingsevne er Mennesket selv betragtet som Grund for klare Fornemmelser med sanseligt Indhold. Den fornuftige Tænkeevne er Mennesket selv betragtet som Grund for fuldt klare og tydelige Fornemmelser med fornuftigt Indhold. Den fornuftige Vilje i lavere Bemærkelse er Mennesket selv betragtet som Grund for praktiske Funktioner, der styres af fornuftige Forestillinger o. s. v. o. s. v. (Som man ser, begaaes der til og med en Cirkel i hver Definition).

Endelig komme vi til hine ovenfor nævnte Smaaguder for Kjønnet o. s. v.; men denne Tanke er saa vanskelig at begribe, at vi endnu engang ville opskyde Udredelsen deraf og først vende os til den rationelle Ethnologi, der handler om Nationerne, Racerne, overhovedet om Menneskeslægten og dens højere Underafdelinger. Denne Videnskab er bleven lidet behandlet af Bostrømianerne, da det har vist sig at det ikke vilde gaa saa let med Folkeslagenes aprioriske Deduktion. Selv har Bostrøm saa godt som ikke behandlet den, og af hans Disciple anse nogle den endog for rentud umulig.[3])

[1]) Inddelingsgrundens Led ere her: Viljen, a som spontan, b som arbitrær, c som fri.

[2]) Smlgn. Sjøberg och Klingberg, Lärobok i Anthr. p. 18 og p. 58—61.

[3]) Et Forsøg foreligger dog fra Cläeson: Nordisk Universitetstids-

Der spørges: hvilket Trin i Personernes System indtager Mennesket? Bostrømianerne synes ikke at tro, at det er det laveste Væsen. Man kunde indvende, at man ikke ved af, at man har lavere Væsener som sine positive Bestemmelser. Men ligesom Gud ikke har nogen Bevidsthed om noget af de endelige Væsener i deres Fornedrelsesstand, saaledes behøver heller ikke vi at have nogen Bevidsthed om de os underordnede Personer, saalænge som disse ikke have udviklet sig til den tilbørlige Grad af Aktualitet. Os skulde det vistnok synes meget rimeligere, om vi dog havde nogen Bevidsthed om disse underordnede Væsener; dog ville vi derom ikke disputere.[1])

At vi imidlertid ikke ere de høieste Væsener, det kunne vi dog vide, og tildels kjende vi ogsaa nogle af disse Mellemvæsener mellem os og Gud. Dog maa vi erindre, at vi ikke vide, hvad de i sig selv ere (se ovenfor); „thi deres sanselige Tilværelse indenfor vor Verden er kun et Fænomen i og for os, hvilket ikke paa noget Sæt tilhører eller angaar dem selv," ligesom det ikke angaar os det Mindste, om f. Ex. de os underordnede Væsener tro, at vi er den Jord, de bebo, og exempli gratia indbilde sig, at de lave sine Kopper og Krus af samme. — Alt dette hører, som man ser, til de Ting, hvorom man ikke disputerer, da de kun tilhøre Fantasiens Omraade. — Hvilke ere da disse Mellemvæsener? Jo først og fremst Menneskeheden; thi alle Mennesker have den samme Fænomenverden; men dette vilde være umuligt, medmindre de stode paa samme Trin i Personernes System, hvilket igjen forudsætter, at de alle ere positive Momenter i en og samme høiere Person. — Dette synes maaske En eller Anden at stride mod Bostrøms egen ovenanførte Paastand, at det Fælles for to (eller flere) ikke kan være noget Tredie (eller Andet), men nødvendigvis maa være et af de existerende Led selv. Men saaledes skal det altsaa ikke her længere tages, og desuden kan man jo ogsaa faa dette Forhold ud af Talsystemet,

---

skrift, 1858, fjerde Hefte: Om språkets ursprung och väsende. Forfatteren søger at paavise, at Sproget er en Aabenbarelse af Nationalaanden, hvilket bevises indirekte derigjennem, at det er umuligt at forklare Sproget som Guddommens eller de enkelte Menneskers Værk, og direkte derigjennem, at ethvert Sprog har en indre Typus, eier en Historie og danner et System.

[1]) Man har jo desuden Legemets Celler og Sjælens Evner: Mon ikke alle disse ogsaa, naar det kommer til Stykket er lutter Personer og da os underordnede? Begge Hypotheser har jeg hørt fremsat af en Bostrømianer.

hvori f. Ex. ti Enere udgjøre en Tier, ti Tiere et Hundrede o. s. v. — Fremdeles ere Menneskene dog tillige forskjellige, forsaavidt som de atter danne større eller mindre Grupper, der tale hver sit Sprog, have sine særegne Sæder og Skikke, sin mer eller mindre fremtrædende legemlige og aandelige Type, fælles Territorium og Traditioner o. s. v. Heraf deduceres derfor paa samme Maade Racernes, Stammernes og Nationernes Personlighed.[1]) Vi se saaledes, at Bostrøm gjør fuldt Alvor af f. Ex. Grundtvigianernes Talemaader om Folkeaanderne. Naar Enkelte af de Sidstnævnte have gaaet lige til en Personifikation eller Angelifikation af disse Folkeaander, have de altsaa i Bostrømianismen den konsekvente Theori, hvori saadanne Anskuelser virkelig og begrebsnødvendigt høre hjemme.[2])

Paa Grundlag af saadanne Bestemmelser vil det altsaa være let for Bostrøm at klare Forholdet mellem Slægtens og den Enkeltes Udvikling. Den almindelige Bevidsthed svæver her i et farligt Dilemma: enten at maatte lægge Hovedvægten paa Individet, hvorved Slægtens Historie kun faar en accidentel Betydning, eller ogsaa at betone Slægten, hvorved Individet omvendt forsvinder i denne. Søren Kierkegaard og Ludw. Feuerbach kunne her siges at danne Extremerne. Bostrøm løser Knuden ved ligesom at give hver af Parterne sin Sfære at udvikle sig i. Det Hele er dog desværre en Hypothese, der savner al saavel fysisk som metafysisk Berettigelse, og Tanken faar se sig om efter andre, mindre fantastiske Løsninger af Problemet.

Fortsætte vi nu i Analogi med det Forudgaaende, ville vi let se, at vi uden Besvær eller Hovedbrud kunne komme til Antagelser som den, at flere Personers almindelige Anlæg til f. Ex. Præst, Borger, Bonde, eller deres Fødsel til Adelsmænd give en ligesaa god Anledning til ogsaa her at opstille en metafysisk (eller moralsk) Personlighed som Grund og Forklaring af dette „Fænomen." Gaa vi videre nedover er det jo bekjendt, at de for-

---

[1]) Om der existerer Personer af høiere Orden end „Menneskeheden" kan paa Videnskabens nærværende Udviklingstrin ikke siges.

[2]) Anskuelsen er forøvrigt ikke ny: Man sammenligne f. Ex. LXX's Oversættelse af Deut. 32, 8. 9. Fremfor Alt kommer man dog herved til at tænke paa Ny-Platonikerne. Saaledes hylder Keiser Julian Læren om en θεος ἐθναρχης, der staar i Spidsen for hver Nation og begrunder denne Lære paa selvsamme Vis som Bostrømianerne sin om Nationernes Personlighed. Smlgn. Neander, Kaiser Julianus p. 111.

skjellige Bygdelag ofte skille sig betydelig fra hinanden baade med Hensyn paa Dialekt, Klædedragt, øvrige Sæder og Skikke, Egnens naturlige Beskaffenhed o. s. v.[1]): — altsaa have vi strax en ny Art Personer. Ligesaa med Hensyn paa Slægten og Kjønnet. Dog er saavidt mig bekjendt Bostrømianismen ikke paa det Rene med, om der er en Mellem-Gud for alt Mandkjøn og en anden for alt Kvindekjøn, eller om der er en saadan for hvert fra Evighed af prædestinerede Ægtepar.

Naar disse sidst behandlede Personer ikke af Bostrøm regnes med til Ethnologien, men til Anthropologien, endskjønt det synes mere passende at slaa dem alle sammen under en og samme Kategori, har dette, som man snart vil se, sin egentlige Grund i den praktiske Filosofies Distinktion mellem det Private og Publike. — Men, før vi gaa over til denne Systemets anden Hoveddel, ville vi først afslutte vore Indvendinger mod Bostrøms theoretiske Filosofi gjennem at opstille trende Hovedankeposter: 1. Bostrøm har ikke forklaret, hvorledes subjektive Begreber kunne fortættes i den Grad, at de blive til at tage og føle paa, har med andre Ord ikke forklaret, hvorfra Fænomenet kommer, eller hvorledes det opstaar. Thi lad mig have en nok saa dunkel og forvirret Forestilling om Vandets Begreb: deraf forklares dog ikke, hvorfor jeg f. Ex. drukner i Vandet.[2]) 2. Bostrøm har ikke forklaret, hvorfra de endelige Aanders Endelighed skriver sig; han har paastaaet Faktum, men har hverken vist, at det Fuldkomne kan være Grund til det Ufuldkomne, eller at det Ufuldkomne skulde kunne have sin Grund i sig selv eller i noget Andet eller Tredie. Thi at den enkelte Aand for at fatte sig maa fatte sig i et System af andre Aander, beviser Intet, saalænge man ikke underfundigen har indlagt Endeligheden i Forholdet, da det Samme ellers ogsaa skulde gjælde om Gud selv. 3. Bostrøm har ikke engang stillet sig det Spørgsmaal til Besvarelse: Hvorledes kan et Væsen, der er aktuelt i og for Gud, dog være potentielt i og for sig, og hvorledes kan omvendt Gud, som i og for sig aktuel, dog kun være potentiel i andre Væsener: Kan altsaa det i sig Potentielle

[1]) Man erindre, at da alt dette er Fænomener, maa der stikke noget Oversanseligt under.

[2]) Er det overhovedet mulig at drukne i Vandets Begreb? Er altsaa Begreb og Ting identiske? Idetmindste vel ikke det psykologisk betingede, rent subjektive (formale) Begreb.

være aktuelt og det i sig Aktuelle potentielt? Dialektisk kan Forholdet ikke være at fatte; thi til en saadan Antagelse giver Bostrømianismen alt Andet end nogen Berettigelse. Ved Hjælp af en Distinktion mellem at være for sig og være for en Anden kan Forholdet ikke forklares; thi den, der fatter det i sig Potentielle som et Aktuelt fatter det urigtigen, skjønt dette efter Bostrøm er Tilfældet med Gud, og ligesaa fatter den det Aktuelle urigtigen, der fatter det som et Potentielt, hvilket er Tilfældet med Bostrøm selv.[1])

Endvidere maa det med Hensyn paa Ethnologien være tilladt at bemærke, at der langt fra vises Personlighedsprincipet nogen Ære ved at anvende Bestemmelserne Organisme o. s. v. paa Personernes Forhold til hverandre; thi vel er Organismen Materiens høieste Form, men Aanden er dog noget langt Høiere. Selv det Teleologiske er visselig en altfor abstrakt Kategori for tilfulde at kunne udtømme Aandens Væsen. At ethvert Menneske under Evighedens Ansvar har at udtrykke ikke saameget sin egen Ubetydelighed som selve Menneskets Ide, er fuldstændig glemt; men dermed er igrunden ogsaa baade Friheden og Livets personlige Alvor gaaet i Glemmebogen, mens Hovedinteressen dvæler ved den fantastiske Legen med de selvlavede metafysiske Personligheder, hvorved de virkelige Personer nedsættes til ubevidste Momenter (ikke stort bedre end Cellerne i vort Legeme) i hine Mellemvæsener, om hvis sande Natur vi ikke skulle kunne have nogen adækvat Forestilling. Vi staa med andre Ord i et fuldstændig upersonligt Forhold til dem og de til os, ligesaa i et upersonligt Forhold til de os underordnede Væsener og de til os, og endelig har Gud intet personligt Forhold til os som saadanne, ei heller vi til ham. Hvor bliver da Personligheden af?

Maaske finde vi Svaret i den praktiske Filosofi til hvilken vi derfor nu gaa over. Her møde vi nærmest de selvsamme Personer som i den theoretiske Filosofi, men nu som Lov og Endemaal for Menneskets praktiske Virksomhed. Denne Del af Filosofien bliver derfor en Lære om de Former, hvorigjennem den menneskelige Aand

[1]) Smlgn. Prop. p. 13: „För oss menniskor är denna vetenskap (Theologien) möjlig med det vilkor, at Gudomligheten är potentielt närvarande i oss.“ Men naar nu saavel Gud som alle de øvrigt os overordnede Væsener ere vore negative Bestemmelser: hvorledes kunne de da være potentielle i os, eller skulde vi potentieel være, hvad vi ikke ere, ei heller kunne blive?

udvikler sit potentielle Indhold, virkeliggjør sin Ide, „sin Tilkommelse til Guds Rige eller, efter Fader Vor, Gudsrigets Tilkommelse til Menneskene.“ Efter det samme Inddelingsprincip som det, der anvendtes i den theoretiske Filosofi, erholde vi ogsaa her tre Hoveddele, parallele med hine: 1) Religionsfilosofien eller den rationelle Religionslære, svarende til Theologien; 2) Ethiken, svarende til Anthropologien; 3) Retslæren svarende til Ethnologien.

Den rationelle Religionslære er Videnskaben om Gud, betragtet som de endelige Fornuftvæseners høieste praktiske Lov og Endemaal, som deres øverste Regent, Forsyn og Saliggjører. „I Religionslären är således ej fråga om, hvad de mensklige Väsendena för sin del böra vilja og gjöra, utan om hvad Gud sjelf såsom Helig Ande gör och förverkligar uti och genom dem, eller om hvad Han från sin sida medverkar til deras frelsning och salighet.“[1]) Dette klinger jo næsten orthodoxt. Men vi maa erindre, at den hele Tale om Guds Virksomhed her som overalt maa være at forstaa cum grano salis og rent metafysisk, omtrent som saa: Paa Grund af vor absolute Betingethed i og af Gud maa vi udvikle os til actu at blive, hvad vi saaledes potentiâ ere, [—hvilket for os tager sig ud som en Guds Virksomhed i os.] — Religionen er nemlig kun Gud selv som potentiel Bestemmelse i den menneskelige Vilje og som saadan determinerende og regulerende dennes Udvikling til den høist mulige Aktualitet. — At Bostrøms Dogmatisme forøvrigt vil hindre ham i at naa til sand spekulativ Indsigt i Religionens Væsen, kunne vi paa Forhaand vide, og vi ville ogsaa virkeligen i det følgende finde, at saa antitheologisk og antidogmatisk Ræsonnementet end klinger, Tankegangen dog er en ligefrem dogmatisk, kun negativt-theologisk bestemt. Hvad vi fordre af en Religionsfilosofi er: ikke at den skal sige, hvad der skal troes, men at den skal forklare, hvorledes det, der faktisk troes eller er bleven troet, er at forstaa. Religionsfilosofien skal nemlig ikke være Religion, men Filosofi; dens Opgave bliver altsaa at iføre de religiøse Forestillinger Spekulationens Form ɔ: den selvsamme Opgave, som enhver anden af de filosofiske Discipliner har at løse ligeoverfor sin Gjenstand. Derimod kan der ikke her være Tale om nogen endelig Forkasten eller Antagen, uden forsaavidt Gjenstanden ikke

[1]) Prop, p. 16.

er Religionen, men den videnskabelige Opfatning deraf. Saaledes maa f. Ex. efter vor Mening Religionsfilosofien udtrykkeligen vende sig mod den middelalderske Theologi[1]), hvis Vildfarelse er den, at Videnskaben skal lave Troens Dogmer. Hvad Videnskaben kommer til, er eo ipso videnskabelige Læresætninger og intet Andet.

Bostrøms Standpunkt er derimod nærmest den gammeldagse Rationalismes, hvilket bedst sees af hans egen Opfattelse af Forholdet mellem Aabenbaringen og Videnskaben. Denne er i det Væsentlige følgende: For at antages for sand og guddommelig maa en Aabenbaring være identisk med Fornuftens Indhold, og det praktiske Spørgsmaal bliver derfor blot dette: Hvilket Forhold bør Mennesket „enligt Förnuftet" indtage med Hensyn til Lærdomme, der udgives for guddommelige.[2]) Kunde man være vis paa, at Gud har sagt en Sag, fulgte dennes Sandhed af sig selv; men Spørgsmaalet er netop, om Gud virkelig har sagt dette eller hint, og til Støtte herfor maa man ikke atter beraabe sig paa Aabenbaringen; thi saadan Bevisførelse dreier sig klarligen i en Cirkel, da selvfølgelig enhver Aabenbaring, selv den falske, altid udgiver sig for den sande.[3]) Her bliver det fremdeles ikke tilstrækkeligt, at bevise at Lærdommene ikke stride m o d Fornuften; thi saadant kan jo ikke vides, medmindre man kan positivt bevise, at de alle udgjøre integrerende Led i selve Fornuftens systematiske Indhold.[4]) Endmindre kan mit eget aandelige Behov eller min personlige Interesse sættes til Dommer over en Aabenbarings Sandhed, efterdi denne isaafald blev overflødig, da jeg jo i det Tilfælde kun behøvede at studere mine egne Mangler for at indse, hvad jeg trængte til.[5]) Med den blotte Følelse kan man ligesaa lidet nøie sig; thi ikke alene leder denne ofte vild, men selve det Faktum, at vi vel kunne tale om den guddommelige Fornuft, men derimod ikke om den guddommelige Følelse, er her Bevis nok for Følelsens Relativitet.[6])

Hertil maa gjøres følgende Bemærkninger:[7]) 1) At en-

[1]) At Middelalderen endnu neppe er tilende paa alle Gebeter, behøver vel ikke her at bemærkes. [2]) Skandia I. p. 353. [3]) A. S. p. 386. [4]) A. S. p. 384. [5]) A. S. p. 390. [6]) A. S. p. 369. Menneskene kunne ligesaalidt i aandelig Henseende nøie sig med Følelsen, som de i fysisk Henseende kunne nøie sig med Morgenrøden. (Sk. I. p. 357). [7]) Til den rette Forstaaelse af disse „Bemærkninger" vil det være t i l s t r æ k k e l i g t, men ogsaa n ø d v e n d i g t at gjøre sig klart: 1) At Religionen som s u b j e k t i v t (existentielt) Forhold ene og alene er en bevidst Udtalelse af den det enkelte

hver objektiv Religion eo ipso er sand, men kun forsaavidt den sees som Moment i den absolute. Falske blive de positive Religioner kun derigjennem, at de søge at hævde sig selv som den absolute, hvorvèd dog atter er at mærke, at deres Selvopløsning i den absolute er betinget af deres Stræben efter en saadan Absolutitet. 2) At det ikke er saa, at Videnskaben enten kan frembringe eller afskaffe Troen; thi saavel Tro som Vantro er og var længe, før der endda var Tale om Videnskab, ligesom de fremdeles begge vedvare. Man finder baade Tro og Vantro saavel hos de mest barbariske Folkeslag som hos de mest civiliserede, hos den Taabeligste som hos den Viseste, hos den Raaeste som hos den mest Dannede, kortsagt hos alle Stænder, Aldre og Kjøn, saasnart blot Bevidsthedslivet er udviklet til det Menneskeliges Lavmaal. Heraf sees, at Afgjørelsen ikke saa meget tilhører Viden, som den er en Akt af den frie Vilje. 3. Dette leder os til følgende Indsigt: Naar Bostrøm vil have objektive Garantier for en Aabenbarings Sandhed, vil, at Gud ligesom skal legitimere sig som saadan, endeliggjør han Gudsforholdet og betager han det sin Karakter af personlig Frihed. Ligeoverfor en religionsfilosofisk Læresætning har Mennesket ingen Frihed, uden forsaavidt det kan unddrage sig Forholdet dertil, men maa, saasnart den er begrebet, med Fornuftnødvendighed enten antage den eller gjendrive den. Men ligeoverfor Gud er Forholdet det omvendte: her kan Ingen unddrage sig Forholdet; men her maa ogsaa Bifaldet skjænkes eller nægtes med fuld Frihed. Derfor er Paradoxet en af Religionens Grundformer, hvorved der vel tvinges til Afgivelse af positiv eller negativ Dom, men saaledes at det bliver Menneskets iboende Idealitet eller Mangel derpaa, som kommer for en Dag i Dommen.[1]) 4. Vilde det

---

Menneske iboende (Grad af) Idealitet. 2) At de positive Religioner ere et Faktum, som efter historisk-kritisk Granskning af Stoffet ere at overgive til spekulativ Behandling (dette gjælder saavel nærværende som fortidige Religionformer), hvorved der altsaa ikke kan blive Tale hverken om (aandløs) Forkasten eller (ligesaa aandløs) Antagen. 3) At Religionen absolut seet er en Virkning af selve det Absolute. — Det nærmere herom, hvilket skulde forudsætte en dialektisk Undersøgelse af Forholdet mellem det Paradoxe, det Mythiske og flere lignende Begreber, er det ikke her Stedet til at udføre.

[1]) Heraf følger Sandheden af Læren om Retfærdiggjørelsen af Troen, eftersom Ingen kan tro f. Ex. paa Kristus uden som det heder: ved den Hellig-Aand. — Det følger af sig selv, at det Paradoxe ikke er at forvexle med det Absurde. Endelig

være en nødvendig Følge af, at Videnskaben skulde afgjøre, hvad der skulde troes, at man maatte opsætte med at tro, indtil Videnskaben blev færdig o: til hinsides Dommedag.[1]) 5. Man kunde vel mene, at man i Religionsfilosofien havde at fremstille sin egen Privattro. Dertil er at svare, at dels behøver man ikke at frygte for, at denne ikke skal blive aabenbar, og dels at det slet ikke har nogen videnskabelig Betydning (det skulde da være en statistisk eller psykogisk eller personalhistorisk, kun ikke en religionsfilosofisk,) at vide, hvad Per og Paal tro. For Videnskaben er det Samfundets objektive (positive) Tro, paa hvilken Hovedvægten maa lægges. Den subjektive Bekjendelse af den subjektive Tro hører derimod hjemme i Menigheden og for Guds Aasyn. —

Bostrøm er imidlertid som god Dogmatiker ikke af denne Mening, men tror at kun det er sandt i Religionen, der stemmer med Bostrøms egne Anskuelser. Følgen heraf er den, at det Filosofiske her forsvinder i den Grad, at der endog kan være Spørgsmaal, om det Bostrømske System ikke paa dette Punkt er at overlevere til Behandling af Theologiens Historie eller maaske endnu snarere til Religionshistorien. Vi skulle dog anføre nogle af Systemets Dogmer; de ere for det Meste negative.[2])

1. Der gives ingen Treenighed; dog tilføies der, at hvis man absolut vil tale om Sønneskab, saa maa man idetmindste sige, at Guds Sønner ere uendelig mange, og at der i denne Henseende ikke finder nogen Forskjel Sted imellem dem. Religionen kan man ligeledes gjerne kalde for den Hellige Aand, og da betragte Religiøsiteten som en Virken af Guds Aand, men man erindre da, at en saaden Virken ikke er Andet end et Fænomen i og for os af Aarsagen (Ursache) som saadan.

2. Der gives ingen satisfactio vicaria. Denne Forestilling beror nemlig paa en urigtig Opfatning af Straffens Betydning (se nedenfor). Derimod er i Virkeligheden hele Verdensudviklingen en eneste Frelses- og Forsoningsproces.

---

maa vi ogsaa reservere os imod, at vi i Religionen skulde finde noget U- eller Mod- eller Overfornuftigt. At vi ikke gjøre dette følger ligefrem deraf, at vi mene, at Religionen kan og maa være Gjenstand for spekulativ Behandling. [1]) Bostrøm indrømmer selv dette, naar han siger, at den religionsfilosofiske Løsning af Problemet kun kan „mere og mere approximeres“. Skandia I. p. 357. [2]) Smlgn. forøvrigt med Hensyn paa Bostrøms religionsfilosofiske Lærdomme Skriftet C. J. Bostrøm och hans philosophie.

3. Kristus er den høieste blandt Menneskene, der altsaa alle ere hans positive Bestemmelser. Dog indgaar Kristus igjen som positivt Moment i alle de høiere Personligheder: Familien, Kommunen, Standen, Staten, Statssystemet, Menneskeheden o. s. v. Han hører nemlig til Davids (?) Slægt o. s. v. Disse tvende Bestemmelser, at han paa den ene Side skal have alle andre Mennesker til sine positive Momenter, og dog selv paa den anden Side være Moment ikke alene i Menneskeheden, men ogsaa i alle de denne underordnede Momenter af høiere Rang end Mennesket, synes at stride mod hinanden. (Maaske kan Bostrøm have tænkt sig det paa følgende Maade: Sæt at 1000 er Menneskenes Tal, saa er Kristus den Tusinde, Mennneskeheden Tusinde (som Enhed), Romerstaten (Statssystemet) det sidste Hundrede (fra 901 — 1000), den Jødiske Stat den sidste Tier o. s. v.)

4. Verden er bleven skabt af Gud gjennem Sønnen eller rettere gjennem Sønnerne. Thi medens Gud som i sig selv uforanderlig ikke selv kan være virksom og endda mindre Ophav til det Ufuldkomne, saa er Verden skabt gjennem Sønnernes ufuldkomne Opfatning af det oversanselige Guds Rige.[1])

5. Der gives intet evigt Ondt. Thi det Onde er en Følge af Endeligheden og Ufuldkommenheden og maa saaledes forsvinde naar Livsformerne naa sin Fuldendelse.[2]) At tænke, at Religionen i denne Henseende skulde kunne forfeile sit Maal, var at antage, at Guddommen var vanmægtig og endelig. At ophæve det Onde er desuden umuligt uden at sætte det Gode; men Straf er netop det Ondes Ophævelse. Om Helvedeslæren[3]) (hvilken Bostrøm har egnet et særskilt lidet Skrift, betitlet: Anmärkningar om Helfveteläran våra theologer och prester allvarligen att förehålla[4]) ræsonneres nærmere saaledes: „Theologernas

[1]) Man kommer uvilkaarligen her til at tænke paa Gnostikerne.
[2]) Man skal imidlertid strax faa at se, at dette aldrig sker.
[3]) Her finde vi Grund til nærmere at udtale os: Hvorvel vi maa være enige med Bostrøm i Utænkeligheden af et Helvede, om vi end ikke kunne slaa os tiltaals med hans abstrakt formale (næsten sofistiske (se Texten!)) Grunde, — saa maa vi dog tilføie, at „Helvedeslæren" som religiøst Faktum ikke lader sig hovmestercre, men i det Høieste spekulativt udvikle. — Man erindre, at det Religiøse er nødvendigt knyttet til Forestillingens Form.
[4]) Anledningen til dette Skrift angives af Bostrøm selv p. 35 saaledes: „Till dessa våra anmärkningar hafva vi blifvit föranledde af

lära om den eviga osaligheten kan icke hafva sin grund i förnuftet, då detta väl kan gifva oss begreppet om någonting evigt, men icke om någonting osaligt; och hon kan heller icke hafva sin Grund i vår sinnliga erfarenhet, då denna väl kan gifva oss begrepp om någonting osaligt, men icke om någonting evigt. Hela läran är således hvarken rationell eller empirisk, hvarken förnuftig eller sinnlig, utan endast och allenast theologisk. Men utom det förnuftiga (osinnliga) och det sinnliga kan ingenting finnas, som är vare sig möjligt eller verkligt, emedan motsatsen emellan dessa är sjelfva grunmotsatsen i universum. Och alltså är den ifrågavarande läran en lära om någonting, som är hvarken verkligt eller ens möjligt."[1])

6. Dogmet om Arvesynden antages: Slægtens Udvikling hæmmes ved den Enkeltes Misbrug af sin Frihed, ligesom omvendt Slægtens hæmmede Udvikling virker tilbage paa den Enkeltes. Slægten kan ikke naa sit Maal uden i og med Individet og omvendt.[2])

7. Der gives ikke nogen Kirke som særskilt Samfund; men ethvert Samfund fra det laveste til det høieste, fra Familien til Statssystemernes System skulle alle være Religionens Organer.

8. Sjælen er udødelig. Døden er dog ikke den umiddelbare Overgang til Evigheden, men Mennesket har at gjennemløbe en Række af fænomenale Existensformer, hvilke alle fra Evighed af ligge som potentielle i den Enkelte. Disse Livsformer og Fænomenverdener maa derfor ikke tænkes som udenfor hinanden i Rum og Tid; men hver af dem har sit eget „empirisk" uendelige[3]) Rum og sin „empirisk"[3]) uendelige Tid. Den sidste Livsform, hvori de endelige Væsener have naaet den for hvert enkelt høiest mulige Grad af Aktualitet benævnes Guds Rige eller Himmelriget. Dette Guds Rige maa dog ikke sammenblandes med Ideernes System, hvori Personerne ere til for Gud i

---

en fasansfull händelse, som nyligen passerat i Dalarne, der en moder på uppmaning af en sjuk och bortkommen dotter, har bundit sitt nio års gamla barn och jemte en annan medelst risande marterat och pinat det ändå till döds för att rädda dess syndiga själ ifrån djefvulen och helfvetet."

[1]) A. S. p. 41.

[2]) Det synes os en Modsigelse at forkaste Læren om „satisfactio vicaria," naar man antager Læren om Arvesynden — og omvendt.

[3]) Ved „empirisk" Uendelighed forstaar Bostrøm, hvad vi kalde den „slette" Uendelighed eller det Endeløse.

deres fulde Sandhed. Ogsaa denne Væsenernes sidste Livsform er nemlig at fatte som en fænomenal, sanselig bestemt, og kun relativ Fuldkommenhedstilstand, hvori dog Ufuldkommenheden er nedsat til et Minimum. Selv i Himmelriget lærer Bostrøm udtrykkeligen, ere de endelige Aander adskilte fra sine Ideer. „Det sinnliga hos dem må visserligen vara långt mindre vid slutet af deras utveckling än under dess fortgång, men dess fullkomliga upphäfvande kan dock i ingen af deras lifsformer vara möjligt, och dess fortfarande är äfven ett vilkor för deras sjelfständiga lif eller tillvaro för sig sjelfve, emedan dess försvinnande vore det samma som deras eget försvinnande i det gudomliga.“[1])

Naar Bostrøm saaledes dog tilslut anser det Sanselige som nødvendig Faktor i det personlige Liv kunde man være fristet til at citere:

Naturam expellas furca, tamen usqve recurret.

Men her er mere at observere: 1. Kan den „sidste“ Livsform ikke naaes uden gjennem Udviklingens vilkaarlige Afbrydelse. Det Hele beror paa et Postulat, der staar i Modstrid med Systemet (se ovenfor!) 2. Tydeligere end paa hint sidstnævnte Sted er skeet, kan man ikke ønske sig Dualismen udtalt, og den Udvei, som Bostrøm griber til, for at denne evige Salighed ikke skal forvandle sig til en evig Usalighed, er ikke stort bedre end Basilidianernes Lære om, at Gud, naar alle Væsener have naaet sit bestemte Maal, udbreder den almindelige ἄγνοια, saa at det Lavere ikke længere har nogen Viden om det Høiere, men derfor ogsaa er befriet for al usalig Længsel efter en bedre Tilstand. — Thi skjønt alle Væsener i sin Sandhed ere lige evige og fuldkomne som Gud selv, skulle de dog efter Bostrøm ikke kunne tænke sig nogen bedre Tilstand end den mindst ufuldkomne, som de tilsidst opnaa, og det endskjønt der fremdeles er og maa være uendelig mange Grader af Ufuldkommenhed efter det Trin ethvert Væsen indtager i Systemet. 3. Det personlige Forhold til Gud er ogsaa i Fuldkommenhedsstanden (om man kan kalde den saa) umuliggjort; thi da der fremdeles klæber nogen Ufuldkommenhed ved de endelige Aander, kan Gud heller ikke nu have nogen Bevidsthed om dem, saaledes som de ere i og for sig, ligesom de selv fremdeles opfatte baade sig selv og de øvrige Væsener mer eller mindre falskt. Saa sidder da Bostrøms Gud

[1]) Prop. p. 65.

og fornemmer sandt i Evighedernes Evighed, mens alle de andre Væsener fremdeles fornemme den Ene mere usandt end den Anden, jo længere man kommer nedad Himmelstigen: Se der Bostrøms Guds-Rige! 4. Men dertil kommer, at efter Bostrøms Mening det Ufuldkomne er identisk med det Onde, med Synden, hvoraf altsaa følger, at der findes Synd af uendelig mange Grader i Evighedens Rige; thi beholder dog „Jetten" tilslut Ret og kan midt i Himmelfryden opstemme sin Triumfsang:

„Det onda är odødligt
Liksom det goda."

Den praktiske Filosofies anden Hoveddel er Ethiken eller Sædelæren, hvorved forstaaes Videnskaben om det enkelte (private) Menneskes og de private Samfunds frie Virksomhed til i og for Mennesket at virkeliggjøre sit evige Væsen eller sin Idé, hvilken derfor fremtræder som denne Virksomheds Lov og Endemaal. Sædeligheden er nemlig selve det sædelige Væsens abstrakte Begreb og bestaar nærmest i Menneskets bevidste og frie Liv i Overensstemmelse med sit evige, personlige Væsen.

Men dernæst gives der ogsaa sædelige Samfundsforhold, hvilke, da de hverken ere naturnødvendige eller arbitrære, forudsætte et høiere fornuftigt Væsen, hvori de have sin Grund. Disse (private) Samfund ere: Ægteskabet,[1]) Familien, Kommunen og den private Korporation eller Stand, hvilke alle ere bevidste Væsener og frie Personer, der forøvrigt ligeledes alle virke paa samme Vis og efter samme Lov som de menneskelige Individer, af hvis almene Endemaal hver af dem vistnok blot udfører et særskilt Moment, men dog i videre Omfang end det kan ske af den Enkelte som saadan.[2]) De sædelige Væseners Virksomhed har til sit umiddelbare Objekt de sanselige Kræfter og Ting, hvilke de bearbeide og derigjennem søge at omdanne til Organer for Fornuften, hvis dette er muligt (som Tilfældet er med Sjælens og Legemets Kræfter), eller i modsat Fald at gjøre til Midler for samme, (hvilket er Opgaven med Hensyn paa Naturkræfterne og Naturprodukterne).[3]) Dette klinger igjen ikke saa ilde; men Ulykken er den, at vort sande Jeg jo ikke er til for vor Bevidsthed. Følgen heraf vil nemlig være den, at hvis vort Væsen dog skal udvikle

[1]) Ægteskabet forekommer os under alle Omstændigheder at være en temmelig pleonastisk Person, naar vi desuden have Familien. [2]) Prop. p. 17. [3]) A. S. p. 69.

sig fra sin oprindelige Potentialitet, denne Udvikling da maa foregaa ubevidst, altsaa ikke kan have den forlangte Karakter af Frihed og Sædelighed. Med andre Ord: en Ethik er paa det Bostrømske Standpunkt igrunden en Selvmodsigelse. Paa en Maade indrømmer ogsaa Bostrøm dette selv, naar han som den ethiske Virksomheds Objekt ikke sætter Selvet, men de sanselige Kræfter og Ting.

Derimod ville vi her benytte Anledningen til at gjøre os noget nærmere bekjendt med hine mystiske, overmenneskelige Personer, og vi tage for Exemplets Skyld Familien, da det vilde blive for langt at behandle dem alle.

Vi sætte os ind i den Bostrømske Tankegang:

At Familien ikke kan have sin Grund i det naturlige Forhold f. Ex. i Kjønsdriften indsees i sin Almindelighed deraf, at det Sanselige (som fænomenalt) ikke kan være Ophav til det Fornuftige; men at omvendt dette (som evigt) maa være Grunden til hint. Og hvad specielt Familien angaar, saa vilde denne i Tilfælde af, at den var bygget paa den sanselige Drift, ikke have anden Grundvold end Konkubinatets, men staa paa lige Trin med de ufrie Kopulationer, som Naturen frembringer blandt Dyrene, og altsaa være saavel logisk som fysisk, ja da ogsaa ethisk opløst, saasnart Kjønsdriften udslukkedes enten hos Hustruen eller hos Manden — qvod absurdum.[1]) At anse Familien som beroende paa en arbitrær og kontraktmæssig Forbindelse, er ligesaa selvmodsigende, da man ikke paa nogensomhelst optænkelig Maade kan afhænde sin egen Person.[2]) Altsaa er ingen anden Mulighed tilbage end at antage, at Familien selv er Grunden til Forholdet mellem Familiens Medlemmer.

At Familien som saadan er en Person følger deraf, at Ideen overhovedet er Person, men nærmere bestemt deraf, at jeg i Familien erholder saavel Pligter som Rettigheder der hverken følge af mit eget individuelle Væsen eller af de øvrige Familiemedlemmers Individualiteter, men altsaa kun af Familiens eget Væsen eller Begreb. Men nu kan en Person ikke forpligtiges uden af en anden Person ɔ: et frit Væsen kan ikke have Pligter uden mod et andet frit Væsen. Ei heller kan et Væsen meddele mig Rettigheder, medmindre det selv besidder saadanne, hvilket igjen

---

[1]) Den spec. Phil. Borelius p. 9. [2]) Saadant vilde jo desuden være et pactum turpe.

er umuligt, medmindre det selv er en Person; thi blot Personer kunne have Rettigheder. Altsaa er Familien en Person.

Spørge vi dernæst om, hvilke ethiske Opgaver det tilkommer Familien at løse, erholde vi følgende Svar: Familjen är det ethiska samhälle, som närmast har könskrafterna hos mannen och qvinnan til sit sinnliga object eller material, och hvars specifiskt egna bestämmelse och verksamhet är att göra dessa til organer för förnuftet och dess ändamål.[1]) Familiens sekundære Opgave er endelig Slægtens Forplantning og Opfostring. Løsningen af disse sine Opgaver naar Familieaanden derigjennem, at den i sine Medlemmer udvikler den gjensidige Kjærlighed, ud fra hvis Grund de saa have at udvikle sig til et frit og sædeligt Liv, hvori hvert enkelt Familiemedlem vel forfølger sine partikulære Endemaal, men paa en saadan Maade, at alle Medlemmer og deres Handlinger dog forblive i en organisk Samstemmighed med hinanden, hvis herskende Enhed Familieaanden er. Med andre Ord: Familiemedlemmernes høieste Pligt bliver ligesom at gjøre Familieaandens Liv t l sit eget.

Man ser altsaa, at det h e r gaar temmelig let med hine overmenneskelige Personligheders Deduktion, mens det i den theoretiske Filosofi ikke er saa lige til at faa Greie paa dem. Det turde derfor ogsaa hænde, at de af Bostrøm oprindelig vare konstruerede for den praktiske Filosofies Behov og siden ligefrem overførte til den theoretiske, skjønt de der ikke hørte hjemme.

Hvad man ved disse Personer vil opnaa, kan ligeledes blive ret klart, naar vi fremdeles holdende os til Exemplet betænke, at ogsaa den almindelige Bevidsthed fordrer, at Mand og Kvinde i Ægteskabet skulle vorde én Person, ligesom fra Arilds Tid af Familiens Ære, Traditioner o. s. v. have haft personlig Betydning og ere blevne anseede for noget saa Helligt, at man under visse Omstændigheder endog er forpligtet til at ofre Livet derfor.

Endelig vil enhver Jurist let indse, hvilke Lettelser den Bostrømske Hypothese yder den videnskabelige Besvarelse af Spørgsmaalet om det egentlige Retssubjekt for de saakaldte Familierettigheder. Medens saale-

---

[1]) Den philosoph. Civilrätten p. 27 fl. Os forekommer det dog rimeligere, om Kjønsorganerne vedblive at være Organer for Kjønnet og ikke for Fornuften.

des Bostrøms Antagelse giver en meget letvindt Forklaring af Arverettens rationelle Berettigelse, saa synes man derimod uden den at maatte tage sin Tilflugt til de mest vilkaarlige Hypotheser som f. Ex. at Arveladerens Efterladenskaber ere res nullius og som saadanne egentlig Gjenstand for umiddelbar Okkupation, men at Staten har sanktioneret, hvad der isaafald almindelig vilde blive Tilfældet nemlig, at den Afdødes Nærmeste ogsaa ville være de Første til at foretage saadan occupatio; — eller at al Arv er Statens, der dog af Klogskabshensyn lader den komme den Afdødes Slægtninge tilgode o. s. v. Alt Hypotheser, der ikke have nogetsomhelst Hold i den empiriske Virkelighed.

Trods at en dyberegaaende Undersøgelse af de Problemer. som Bostrøm her har draget frem til videnskabelig Behandling, skulde føre os for langt, er dog Spørgsmaalet af den Betydning for den rette Vurdering af Bostrømianismen, at det maa være os tilladt idetmindste at antyde, hvorledes vi tænke os det besvaret.

1. Naar Bostrøm ikke tillader det sanselige Moment at have nogen Indflydelse paa Familiens Grundlæggelse gjennem Ægteskabet. strider dette dels mod Erfaringen, og beror det dels paa en Overseen af, at al (altsaa ogsaa den ethiske) Villen har sit psykologiske Udspring fra en mer eller mindre sanselig Attraa, den saakaldte praktiske Følelse og Driften, hvorvel det villigen skal indrømmes, at den kun som totaliseret Udtryk for Personlighedens Grundvæsen bliver til Vilje i egentlig Forstand. Men selv den, der bliver staaende ved Driften, maa dog siges at ville f o r s a a v i d t, som han derigjennem kun aabenbarer sin Personligheds (fordetmeste selvforskyldte) rudimentære Tilstand. Og det er saa langt fra, at Ægteskabet skulde tabe sin ethiske Gehalt, fordi om det fra først af er grundet i naturlig Tilbøielighed, at tvertimod Mangelen heraf vilde gjøre det til et blot og bart Fornuftgiftermaal, hvis sædelige Værd er mer end tvivlsomt, ja netop nedsætte det til ligefrem at tjene den dyriske Funktion, uden at det „Ubevidste“ gav det den æsthetiske Indvielse. — Bostrøm mener derimed, at det menneskelige Ægteskab ikke skulde kunne skilles fra det dyriske Samleie, hvis det Naturlige indrømmedes Betydning af integrerende Moment deri; men herved er overseet, at der i enhver menneskelig Drift indgaar saavel et psykisk som et pneumatisk Moment, og at det Pneumatiske er des mere dominerende, jo mere sandt menneskeligt Mennesket er. — Og hvad specielt Elskoven angaar, saa beror

den vel i sin Rod paa den rent ubevidste Fornemmelse af, at Slægtens Udvikling gjennem Forbindelsen vil fremmes, samt at (hvad der igrunden er identisk hermed Angjældendes eget sande Væsen fordre hinanden som sit naturlige Komplement, men er derfor ogsaa istand til at blive et idealiseret Udtryk for selve Bevidstheden.

2. Paa samme Maade maa heller ikke Ægteskabets faktiske Stiftelse gjennem Overenskomst glemmes; thi ligesom den naturlige Tilbøielighed er den subjektive Betingelse for, at Forholdet skal kunne blive et ethisk, saaledes er den sluttede Overenskomst den objektive Betingelse herfor, uden hvilken det netop vilde mangle den frie Bevidstheds Præg. — Vel sandt, at ingen af de tvende nævnte Momenter i sin Isolation udgjør Ægteskabets ratio sufficiens, men gjennem sin Forening i det høiere Princip forvandles de dertil, og dette saaledes, at dette høiere Princip ikke er muligt uden i og gjennem disse sine Momenter.

3. Der spørges: hvilket er dette Princip? Svaret maa vel blive omtrent følgende: Det menneskelige Individ er nærmest Begrebets existentielle Udtryk og som saadant det Almenes og Særegnes Enhedsudtryk som det Enkelte.

Men dette Enkelte lider her som ellers af den Modsigelse, at det altsaa paa engang er det Almene, og dog ikke det Almene, hvilket modsigende Forhold nærmest kommer til Udtryk derigjennem, at det Almene, her Slægten, realiserer sig i en Række af lige fuldgyldige Udtryk, her Individer.[1]) Denne Modsigelse er det, Kjønsprocessen søger hævet; men den opnaar igrunden kun at gjøre Modsigelsen endnu mere skrigende, idet den dels viser sig at staa i nøie Pagt med Døden, og dels fører ud i det Endeløse, ligesom den, hvad specielt Mennesket angaar, viser sig at involvere den Modsigelse at være en Sætten af et frit Væsen, hvilket (seet saaledes) endog er noget nær komisk.[2]) — Dyret kommer aldrig ud over denne Modsigelse, dels fordi det Almene hos det nærmest kun er det Generelle, og dels fordi det Enkelte hos det ikke er koncentreret til Selvbevidsthed og Fornuft. Men for Menneskene

[1]) Saaledes er ogsaa ethvert Triangel fuldt Udtryk for Trianglets Væsen og dog gives der en Uendelighed af Triangler. Forskjellen er her blot, at det Almene og det Enkelte begge i Exemplet ere relativt abstrakte, mens de, hvor Talen var om Mennesket, begge ere konkrete og selvvirksomme. [2]) For Bostrømianerne gjælder dog ikke dette, thi efter dem: „Kauserer ikke Forældrene Barnet, men konditionere det blot. Bare ikke denne Forklaring var en Undgaaen af Skylla for at falde i Karybdus.

gives der her en Udvei, der ligger deri, at begge Individer saavel Manden som Kvinden ere baade det Almene fuldt ud og det Enkelte fuldt ud, saa at de i hinanden fuldstændigen kunne gjenfinde sig selv saavel efter deres almene, som deres Enkeltbestemthed.[1]) Hvad Mennesket derfor i Kjønsprocessen søger, er det Almene, men i den Enkelte og omvendt. Fastholdt saaledes kan nu vel dette føre til en ny progressus in indefinitum, hvilket Standpunkt nærmest er Forførerens og Vellystlingens.[2]) Men Personens sande Uendelighed bestaar i Selvkoncentrationen, i Beslutningen om i denne Eneste Enkelte at se selve det Almene. Kjærlighedens Gjenstand maa saaledes blive selve den Elskedes Person, ikke ydre partikulære Fortrin som Rigdom, Skjønhed, Evner o. s. v. — Dog herved vilde igjen den Elskede forvandles til et abstrakt Ideal, der om det end udstyredes med alle Fantasiens Herligheder, dog ikke blev den Elskede, som netop er dette enkelte Menneske med disse ydre Fortrin og Mangler. Opgaven bliver altsaa at se Idealet i dette enkelte Menneske eller i Idealet at se Individet, en Opgave, der efter Omstændighederne kan blive baade af komisk og tragisk Virkning. Her er det, at den sædelige Kraft maa vise sig, idet man fastholdende Troen paa Personens almene Væsensbestemthed vover at forvandle Forholdet til et Alvorets, hvilket ikke kan ske paa anden Maade end, at man vælger den Andens Selv til sit Selv, altsaa vover til sit eget ethiske Ansvar at lægge ogsaa den Andens. Herigjennem er det at begge blive til én Person, (ikke til en Tredie som Bostrøm vil), men saaledes at begge ere den Ene; thi ved Person forstaa vi det sædeligt ansvarlige Individ. Derfor er det ogsaa at den katholske Kirke har kunnet tillægge Ægteskabet sakramental Betydning, og at Efeserbrevet deri kan se et Sindbillede paa Forholdet mellem Kristus og Menigheden. At det er muligt at paatage sig

---

[1]) Bostrøm, der altid grundigen forarges, naar man afviger fra hans Terminologi, vilde hertil svare: „Hvad vill denna besynnerliga phras säga? Är det meningen, att när mannen och hustrun älska hvarandre inbördes, så göra de den fria — men säkerligen ock oväntade — upptäckten, att han är icke blott man utan äfven qvinna, och hon icke blott qvinna utan äfven man?“ (D. spec. phil. I. I. Borelius p. 11.) — Nu! saa Mangt kan jo hænde paa Sjøen, sa' Kobben! Forresten staa Anmærkningen der som et værdigt Mindesmærke om Bostrømianismens Evne til at fatte Aandens Kategorier.

[2]) Begge naturligvis kun forsaavidt de sees under Aandens Bestemmelse. Man erindre dog, at der hverken gives Forførere eller Vellystlinge blandt Dyrene.

fremmed Ansvar, ligger deri, at dette for Personen aldrig er et fremmed, men at det at være Person som det Almenes høieste Konkretion netop ikke medfører et blot og bart Privatansvar, men selve Ansvaret overhovedet.[1]) Ægteskabet bliver derfor det første og umiddelbare Forhold, hvori Mennesket kan adles til fuld Personlighed (hvoraf altsaa Ægteskabets Hellighed tilfulde fremgaar).

4. Ud fra denne Ægteskabets personlige Grund kan nu ogsaa Familien udvikle sig til solidarisk Ansvarlighed, hvorved dog er at mærke, at Ansvaret her nærmest maa hvile paa Familiens naturlige Repræsentanter, idetmindste indtil Børnene have naaet den Udviklingsgrad, at ogsaa de kunne bære det fulde Ansvar. Forsaavidt er Familien ligeledes at benævne én Person (ikke en Person), hvilken Opfattelse ogsaa forsaavidt er saa gammel som Verden. Her skulle vi blot minde om Dekalogens Velsignelser og Forbandelser og om det relativt Berettigede i Aristokratiets Ide.

Ved denne gode gamle Opfattelse finde vi det altsaa nødvendigt at blive staaende, og vi kunne ikke begribe, at enten Jurister eller Andre skulde behøve en anden Hypothese end denne, der har det Fortrin ikke at være en blot og bar Konstruktion for Forholdets apriorisk Forklaring, men en speculativ Fremstilling af det faktisk Bestaaende. Ved paa Bostrøms Vis at konstruere en Familieaand opnaaes idetmindste Intet; thi dette metafysiske Familievæsen kan selvfølgeligen ikke have nogen Interesse i eller noget Ansvar for de virkelige Medlemmers Handlinger, kan altsaa ikke være en Person, men i det Høieste kun et Fantasma. Familieaanden har nemlig ingen Bevidsthed om os og vor Verden, ved altsaa ikke, hvad vi foretage os, ligesom omvendt vi ikke ved, hvad den gjør for Gavn eller Ugavn i sin Verden. Ved Indførelsen af et saadant Væsen forvirres derfor blot Forholdet istedetfor at forklares, og det solidariske Ansvar ophæves ɔ: Familien taber derved sin ethiske Betydning.[2])

---

[1]) Heraf følger: 1. at Ægteskabet blot er det første Trin i Personlighedens ethiske Realisation, og 2. at Ægteskabet i mange Stykker maa erholde Karakteren af et Adiaphoron, forsaavidt det ikke er absolut nødvendigt for den Enkelte at indtræde deri, saasom den solidariske Ansvarlighed ogsaa har andre mere almene Former, hvorvel Ægteskabet (ligesom Elskovsforholdet, Venskabet og Pieteten) altid vil bevare sin Betydning af den ethiske Indvielse i det personlige Livs Alvor.

[2]) Hertil endnu kun denne forklarende Bemærkning: Naar det Personerne Formidlende her ikke viser sig selv at være en Person,

Hermed forlade vi den Bostrømske Ethi
Exemplet vil forstaa, baade hvorledes de øv
efter Bostrøm ere at opfatte, og hvilken Misfo
gjør sig skyldig i ved at konstruere saadan
derfor nu i Stedet over til den Bostrømske Re
hvilken danner Systemets sidste Del.

De filosofiske eller rationelle Statsvid
ere to: en praktisk eller den rationelle St.
en theoretisk: Statshistoriens Filosofi.
her kun beskjæftige os med den førstnævnte, da
selv ikke synes at have behandlet den anden, i
ikke udførligere.[1]) Den rationelle Statsret betr
tens Ide i dens evige I-og-for-sig-Bestemth
Statshistoriens Filosofi betragter den samme i d
riske Udvikling i og for os. Den rationelle Stat
hold er saaledes: „systemet af de practiska lagar
mål, som äro oss gifvna genom statens eviga idé,
böra bestämma den fria mensklige verksamhet, gen
ken han skall förverkligas i och för oss." — Statens
til de sædelige Magter og Religionen pleiede Bost
oplyse gjennem følgende Exempel, taget fra en kjær
Armé. Den hele Armé svarer til Religionen, men
terne eller Retsvæsenet er Officerskorpset, der lede
pernes ɔ: de sædelige Væseners Virksomhed til det
Endemaal.[2]) Eller som han uden Billede har det:
de sædelige Væsener rette sin Virksomhed direkte
de sanselige Objekter, søger derimod de egentlige Rets
sener at give de sædelige Væseners Virksomhed Ret
ɔ: Fornuftens almene Form.[3])

---

men snarere kategoriske Forhold, har dette sin Grund deri, den objektive Aand væsentlig staar under Dommens Schem ligesom den subjektive under Begrebets, medens først den a solute Aand opfylder selve Slutningens Fordringer.

[1]) Bostrøm bemærker om Forskjellen mellem Statshistoriens Filoso og den empiriske Statshistorie, at denne skal ligge deri, at den første handler om Historiens causæ finales, mens den sidste nøier sig med at angive causæ efficientes. Smlg. forøvrigt Prop. p 22.

[2]) Bostrøm er idetheletaget ret heldig med sine Exempler; thi de ikke alene forklare, men ere selve Sagens rette Udtryk. En Armé er netop den Bostrømske Verdensforklaring: Flere Soldater udgjør en Trop, der kommanderes af en Underofficer (f. Ex. Familieaanden) flere Troppe igjen et Officers-Kommando o. s. v. Saadan Lignelse halter idetmindste ikke, om den end ikke er fuldt saa god som „Talsystemet."

[3]) Prop. p. 19. Bostrøm ser altsaa i Retten noget Høiere end det Sædelige.

Derfor er ogsaa den
onarkisk „emedan i
ida såsom sjelfständigt
ıda person (med sin fa-
alla privata intressen.“
emdeles være arvelig
siden.
orøvrigt det moderne
ke længere end til
ırfor der efter Bo-
gen Statsret, men
lle Rets- og Stats-
høist uegentligt,
dere udviklet af
ere Tid erholdt
øm existerende
ave dog feilet
ı et Naturpro-
ernes frie Be-

Bostrøm den
et absoluti-
ning selv i
„rene eller
og for Bo-
paa Grund
er som vi
tte skulde
ttan äfven
idealis
sin

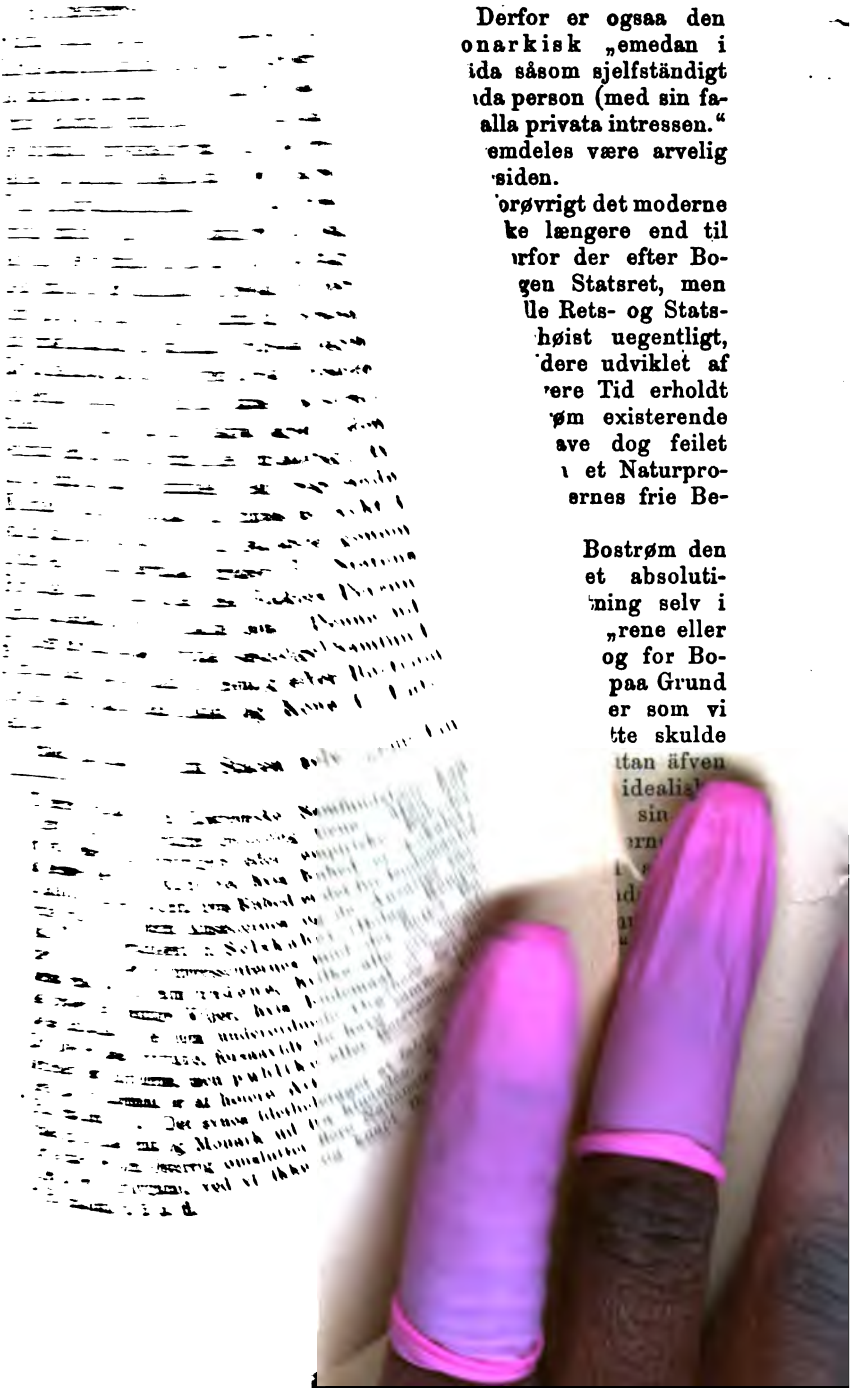

allt förnuftigt nödvändigt är själf ändamål (absolut godt) om det än tillika kan vara et medel för något annat (relativt godt eller nyttigt)." Statslivets Hensigt bliver derfor kun dette at bringe Statens Personlighed fra Potentialitet til Akualitet, fra Dunkelhed til Klarhed i og for vor Bevidsthed. — Om Statens Lov lærer Bostrøm,[1]) at en Persons Lov[2]) ikke kan være en Norm, men blot en Grænse for en anden Persons Virksomhed, hvorfor den private Person kun har et negativ Forhold til Retsloven, idet han ikke maa foretage sig eller undlade Noget hvorigjennem denne Lovs Gyldighed maatte modvirkes. Retsloven er af samme Grund for en stor Del permissiv, idet en Persons Retssfære i det Hele taget er større end den blotte Moralitets Sfære. Der er f. Ex. Meget, der er moralsk forkasteligt uden at være juridisk strafbart, hvilket i Bostrømianernes Øine (men neppe i andre Menneskers) er et stort Bevis for Statens Personlighed. — Retten[3]) er i Almindelighed identisk med Fornuften, men nærmere bestemt forstaaes derved Statens eget personlige Væsen, forsaavidtsom dette viser sig virksomt i vor Verden som bestemmende de private Personers Viljer og ordnende, deres ydre Forhold. Disse ere nemlig kun Statens Organer, hvilke denne bestemmer og ordner overenstemmende med sit evige Endemaal, men forøvrigt overlader ganske til sig selv. Staten forholder sig med andre Ord paa samme Maade til de private Personer som Mennesket til sine sanselige Kræfter og Evner. — Ved Statsmagten[4]) har man endelig at forstaa Staten selv, forsaavidt den i og under sig har et System af andre Magter. Ved Magt er nemlig i Almindelighed at forstaa en levende og selvbevidst Kraft, der er nærværende og virkende i en Mangfoldighed af andre levende Kræfter (dens i og for sig selvstændige Organer). Heraf udledes Statsmagtens nødvendige Enhed og Udelbarhed, hvorfor enhver Lære om Statsmagternes Ligevægt o. s. v., overhovedet al Tale om flere Statsmagter indenfor samme Stat forkastes som absurd. Ligeledes udledes heraf, at Statsmagten kun kan indehaves og udøves af en eneste „san-

[1]) A. S. p. 10. fl.
[2]) Ved Lov forstaar Bostrøm: „Et endeligt foranderligt Væsens i og for sig selv konstante og nødvendige Bestemthed, forsaavidt den tænkes som bestemmende og regulerende det hos Væsenet Vexlende og Tilfældige, samt derigjennem bestemmende og regulerende selve det virksomme Væsen i det Hele."
[3]) A. S. p. 14. fl.
[4]) A. S. p. 19. fl.

selig-fornuftig" Vilje eller Person. Derfor er ogsaa den sande Stat med Nødvendighed monarkisk „emedan i annat fall det publika ej kan uppträda såsom sjelfständigt emot det privata. Ty mera än en enda person (med sin familj) kan icke fullkomligt befrias från alla privata intressen." Af samme Grund bør Kongemagten fremdeles være arvelig og det saavel paa Mands- som Kvindesiden.

Den egentlige Retsstat tilhører forøvrigt det moderne Europa; selv Grækerne kom nemlig ikke længere end til Kommunalstaten o: Republiken, hvorfor der efter Bostrøm heller ikke i Oldtiden fandtes nogen Statsret, men kun Religion og Sædelighed. Den rationelle Rets- og Statslære kan dog paa en Maade, om end høist uegentligt, siges at være grundlagt af Romerne og videre udviklet af den Kristne Kirke, men har først i den nyere Tid erholdt sin videnskabelige Form. Alle før Bostrøm existerende Filosofer til og med Schelling og Hegel have dog feilet deri, at de dels have betragtet Staten som et Naturprodukt, dels som beroende paa Statsmedlemmernes frie Beslutning.[1])

Som den bedste Statsforfatning opstiller Bostrøm den konstitutionelt monarkiske. Ogsaa det absolutistiske Monarki gjælder for en taalelig Forfatning selv i Former som Hierarki og Militærdespoti; ja det „rene eller rationelle" uindskrænkede Monarki gjælder endog for Bostrøm som den ideale Statsforfatning, der dog paa Grund af Menneskenes Ufuldkommenhed desværre (eller som vi mene lykkeligvis) ikke er gjennemførlig. Dette skulde nemlig forudsætte, at „ej blott monarchen sjelf, utan äfven hans folk och hans öfriga undersåter också vore idealiska, emedan i sådant fall ingendera behöfde bevaka sin rätt mot den andra."[2]) — Derimod erkjendes Republikerne ikke for Stater i egentlig Betydning, thi Retten skal aldrig i og for dem kunne blive det bestemmende Samfundsprincip (sic), „utan de äro blott større eller mindre communer och följaktligen hörande till de privata samhällena."[3]) — Tilstanden i Republikerne beskrives saaledes: „Republiker

[1]) Trods Bostrøm have dog begge Momenter sin store Betydning for Statens Grundlæggelse. Hvorledes Beskyldningen forøvrigt skal kunne gjælde Hegel fattes ikke. Man læse f. Ex. hos Hegel: Philosophie des Rechts (Berlin 1821) p. 241 o. fl.

[2]) Phil. Statsl. p. 80.

[3]) A. S. p. 131. Deres Lov er altsaa efter de Bostrømske Definitioner ikke Rettens, men Sædelighedens — kan det være saa galt?

äro i verkligheten nödvändigt antingen Aristocratiska eller Democratiska, allteftersom den högre eller lägre samhällsclassen inom dem har för tillfället så öfverhanden öfver den andra, att den kan hålla den under sig och beherska den. Den ena classen utgöres nemligen af sådana, som ega relativt större förmögenhet eller högre börd eller bäggedera och då vanligtvis äfven högre bildning; den andra åter utgöres af sådana, som mer eller mindre äro i saknad af dessa förmoner och derföre önska att kunna åtkomma dem.[1]) Bägge eftersträfva de magten såsom et medel för hvad de åsyfta, nemligen de förra för att bibehålla och om möjligt föröka sina företräden, de sednare för att kunna med större lätthet förvärfva dem eller åtminstone icke beherrskas af deras egare. Då således det högsta målet för bägges sträfvande är endast ett sinnligt (?) godt, och detta enligt sin natur är ändligt och fördelbart, så att den ena måste förlora, hvad den andra vinner, så äro de och bägge nödvändigt i en beständig kamp och strid med hvarandra om herraväldet, emedan ingen högra magt finnes i samhället, af hvilken de kunna tvingas till fördragsamhet."[2]) — Er det ikke Andet som gjør, at Republiker ikke maa kaldes Stater, saa forekommer det os, at der i Virkeligheden ikke nogensinde har været Stater til; thi hvad Bostrøm her anfører, er vel karakteristisk for alle Menneskesamfund, ikke alene for Republikerne.

Bostrøm er, som man ser, afgjort konservativ, ja reaktionær. Fornemmelig omgiver han Monarken med en næsten religiøs Glorie, idet han betegner ham som Statsmagtens eneste Indehaver og Forvalter (minister), hvilket igjen skal indebære, at, medens de øvrige Medlemmer af Staten modtage dennes Forordninger middelbart gjennem Monarken, skal denne selv modtage den usynlige Stats umiddelbare Befalinger. Kongen er fremdeles Statens eneste synlige Repræsentant og tillægges som saadan Suverænitet, samt er eo ipso summa majestas. Derfor er han i Besiddelse af juridisk Irresponsabilitet, Inviolabilitet og Autokrati o: besidder absolut Veto. En Stat, hvori Kongen som i Norge kun har suspensivt Veto, er igrunden ingen Stat, men blot en Slags Republik, hvori Kongen nedværdiges til at være Chef for Embedsverket. — Fremdeles er selvfølgeligen al lastende Om-

[1]) Er ikke det et ret sædeligt Ønske?
[2]) A. S. p. 132.

tale af Monarkens offentlige eller private Forhold eo ipso strafbart, selv om det Ytrede medfører Sandhed. Dog er at mærke, at Monarken igrunden „ligesaalidet som Gud“ kan tænkes „violeret“ ved en saadan crimen læsæ majestatis; det er derimod egentlig kun Folket, som er krænket, og som derfor gjennem Justitie-Ombudsmanden har at paatale Forbrydelsen samt fælde Dommen.[1])

Kongens Ministre ere hans (ikke Statens) Ministre. Man maa ikke benævne dem for Statsraader, da Staten hverken behøver eller overhovedet kan bruge deres Raad, men tvertimod selv er den høie Personlighed, med hvem de skulle raadføre sig. „Och ännu mindre böra de kallas Monarkens Rådgifvare, emedan de i sjelfva verket ej äro det (om ej tilfälligt), och emedan benämningen innebär et beskymfande af Monarchen samt följaktligen bör vara förbjuden. Ingen husfader vill hafva sina tjenare titulerade för sina rådgifvare, och Monarchen kan ej eller ha større skäl att låta någon så titulera sina ministrar.“ Ministrenes Funktioner indskrænke sig derfor til: 1. At foredrage Sagerne for Monarken; 2. at gaa ham tilhaande med Oplysninger[2]); 3. at sige sin Mening om, hvad der hensigtsmæssigst er at gjøre[3]); 4. skriftligen at affatte Beslutninger og kontrasignere dem; 5. at søge for disses Udfærdigelse; 6. at tilse, at de blive iværksatte. Forøvrigt ere ikke alene Ministrene, men alle Statens Funktionærer, ja ogsaa alle dens øvrige myndige Medlemmer Monarken subordinerede og alene ham og ikke Folket ansvarlige for sine Gjerninger[4]).

Folket har dog ogsaa paa sin Side gjennem sin legale Repræsentation absolut Veto ligeoverfor Monarkens Forslag, ligesom det har fuld Berettigelse til i alle Dele at sørge for sine Interesser, forsaavidt disse ikke komme i Strid med Statens almene Endemaal. Om det rette Repræsentationssæt bemærker Bostrøm, at dette kun er ét, nemlig den gamle Svenske Firstandsrepræsentation. Folkerepræsentationens falske Former ere derimod uendelig mange. En af de allersletteste er Et-Kammer-Systemet, der har saa mange Mangler, at det end ikke skal være muligt at opregne dem alle. „Detta representationssätt är hvarken en representation eller ett fullmäktigskap, utan rent af ett oting i rätsligt afseende;“ „det gör möjligt att med skenbar lag-

[1]) Smlgn. A. S. p. 27—34. [2]) Dem tiltrænger han altsaa. [3]) Altsaa dog raade Kongen. [4]) Smlgn. forøvrigt A. S. p. 34 — 88.

lighet besluta om rättigheter, som icke tilkomma de beslutande;“ „det gifver regeringen alltför liten rättmätig inflytelse på besluten; det lockar derföre denna til corruptioner eller intimideringar.“ — Et andet daarligt Repræsentationssæt er To-Kammer-Systemet, der heller ikke skal være noget egentligt System, men en Slags Blanding af Repræsentation og Fuldmægtigskab, altsaa „något rent empirisk och förnuftlöst;“ hvortil endnu kommer et ligesaa langt Synderegister som Et-Kammer-Systemets[1]).

For at forstaa dette vil det være nødvendigt at klargjøre sig, hvad Bostrøm mener med Repræsentation:

At Formue ikke kan repræsenteres, indsees let, naar man betænker, hvad dette vilde sige: Ingen kan dog repræsentere et Faar, en Oxe, et Svin og end mindre noget Dødt som et Hus eller en Ager. Ei heller kunne fysiske Personer repræsenteres; thi disse ere enten umyndige eller myndige; i første Fald kunne de tiltrænge Formyndere, men selvfølgeligen ingenlunde Repræsentanter; i andet Fald have de selv at haandhæve sine Rettigheder og varetage sine Interesser: idetmindste vilde det være juridisk at tilintetgjøre deres Personlighed, om man ved Lovbud vilde berøve dem denne deres første og oprindeligste Rettighed. At repræsentere en Person er nemlig i Almindelighed at forestille denne i Sanseverdenen og i hans Sted der at være tilstede og virke. Den Personlighed, der skal repræsenteres, maa altsaa være en saadan, der har Rettigheder i Menneskets Verden, men i Følge af sin Væsensbestemthed aldrig kan haandhæve dem umiddelbart i egen Person. (Ellers skulde han ogsaa have Forpligtelsen til selv at gjøre det). Saadanne Personer ere som før vist kun de menneskelige Samfund. Tvende af disse Samfund maa altid repræsenteres gjennem en individuel Vilje nemlig Staten, hvis Repræsentant er Kongen, og Familien, hvis Repræsentant er Familiefaderen. De øvrige Samfund maa derimod repræsenteres gjennem en generel Vilje, efterdi deres nærmest underordnede Organer igjen ere moralske Personer, der ikke staa i noget Subordinationsforhold til hinanden.

Fra Fuldmægtigen skiller Repræsentanten sig paa mange Maader, saa at den, som er det Ene, ikke kan være det Andet. Repræsentanten maa nemlig: 1) selv være Medlem af det Samfund, han skal repræsentere; 2) selv eie alle

[1]) Smlgn. A. S. p. 99—106.

de Rettigheder, der tilkommer den Repræsenterede; 3) optræde ikke paa Grund af en Andens Vilje eller Fuldmagt, men kun paa Grund af en praktisk (fornuftig) Lov. „Och om han då äfven erhåller ett valbevis för att legitimera sig å annan ort, så har detta icke de characterer, som äro väsentliga för en fullmakt.“[1]) Fremdeles maa Repræsentanten: 4) være selvstændig, forsaavidt han har Ret til at handle efter egen Overbevisning og derimod ikke skal modtage en Andens Instruktioner; 5) fremdeles selvstændig i den Betydning, at Andre ikke have Lov til at afsætte ham, selv om de ikke finde sig „belåtna“ med hans Forhold, samt 6) endelig ogsaa være selvstændig i den Henseende, at han heller ikke er ansvarlig ligeoverfor Andre for sine Handlinger som Repræsentant.[2])

Hvilken Repræsentation svarer nu til disse Fordringer? Firstandsrepræsentationen:

Det överste private Samfund er Folket; men dettes nærmest underordnede Organer ere igjen Stænderne, der ere: A. Rene, naar de kun virke for et enkelt Moment af Folkets Endemaal, eller B. Blandede, naar de virke for flere. Begge kunne atter inddeles i: a. Væsentlige, der direkte virke for et positivt Gode, og b. Tilfældige, der virke indirekte gjennem Modarbeidelsen af et Onde (Læger, Advokater osv.). De væsentlige og rene Stænder ere fremdeles: α. Den materielle Stand og β. den aandelige Stand (Videnskabsmænd, Kunstnere, Sjælesørgere). Den materielle Stand er endelig: 1 Bondestanden, der bearbeider „Naturens produktive Kræfter,“ og 2 Borgerstanden, der videre bearbeider, forædler og omsætter Naturprodukterne. — Hertil kommer Adelsstanden; thi da Folket ogsaa er et Organ i Staten, behøver det endnu et Organ eller en Stand, hvorigjennem det kommer i nærmere Sammenhæng med det Offentlige og overensstemmende med Fornuften kan indvirke paa dette.[3])

De blandede Stænder behøve nu ingen Repræsentanter, da deres Interesser noksom varetages af de rene Stænder. Det Samme gjælder om de tilfældige Stænder, da disses Rettigheder kun ere de almen-borgerlige, der altsaa kunne varetages af hvilkensomhelst af dem, der deltage i

---

[1] Hermed mener Bostrøm at Folkerepræsentanternes saakaldte Fuldmagter ikke ere „Fuldmagter“ (sic). Men de, som nu ikke behøve at reise til nogen „annan ort,“ — hvad skal de med sine „valbevis?“

[2]) Smlg. forøvrigt A. S. p. 92—99. [3]) A. S. p. 42—47.

Repræsentationen. Embedsstanden tiltrænger ei heller nogen særskilt Repræsentation, da den ikke engang er en Stand i Folket, altsaa ikke en privat, men en offentlig Stand.[1]) Tilbage bliver saaledes kun de fire Stænder: Adel, Præster, Borgere og Bønder, hvilke tiltrænge Repræsentation. Skulde derimod nogen af de øvrige Stænder erholde Repræsentationsret, vilde det ikke kunne undgaaes, at Somme kom til at votere over Rettigheder, der ikke vare deres egne; men Saadant vilde ikke alene være Nonsens, men ligefrem Uretfærdighed. At i den fuldkomne Stat ei heller Kommuner eller andre lavere moralske Personer bør repræsenteres, har sin Grund deri, at disses Interesser som partikulære ere indeholdte i Stændernes almene.[2]) —

Spørges dernæst om, hvilke Rettigheder Folket har at hævde som tilkommende enhver fri Borger, bestemmer Bostrøm disse saaledes: Rettighederne ere: A. Oprindelige eller umiddelbare („ovilkorliga"), der følge umiddelbart af Personens Væsen som saadan nemlig: 1. Tænke- og Samvittighedsfrihed; 2. Personlig Frihed ɔ: Ret til uhindret at benytte sine Organer; 3. Eiendomsret; 4. Ret til frit at vælge sin Levevei; 5. Yttringsfrihed (Trykkefrihed); 6. Negativ Ret til Hæder og Ære ɔ: Ret til ikke at frakjendes de moralske Egenskaber, der bør findes hos alle Borgere, saalænge man ikke bevisligen mangler dem. B. Afledede Rettigheder: 1. Ret til Beskyttelse af lovligen erhvervede Rettigheder, naar disse ikke aabenbart eller bevisligen stride mod Statens Endemaal; 2. Lighed for Loven; 3. Ret til at eie lovligt forum og ei at dømmes efter Love in casu; 4. Ret til at undlade at vise Lydighed mod en speciel Befaling, der strider mod en gjældende Lov; 5. Ret til Arv og Testamente; 6. Petitionsret.[3])

Derimod maa Stænderforsamlingen ikke gribe ind i Statens Forvaltning, ligesom den ikke har nogen Ret til at kontrollere Regjeringen og dens Organer; endnu mindre tilkommer den nogen lovgivende Myndighed. Allerede det at benævne Folkerepræsentationen for den lovgivende Forsamling er lovstridigt.[4]) At „stifte" en Lov er nemlig kun at gjøre den fra en Væsensmulighed til en Væsensvirkelig-

[1]) Ved en offentlig Stand forstaaes Monarkens eller Statens umiddelbare Organ. Derfor vilde det igrunden være en Modsigelse, om Embedsstanden skulle repræsentere Folket. [2]) Smlg. A. S. p. 107—114. [3]) A. S. p. 47—52. [4]) A. S. p. 123.

hed; thi en Lov er intet Andet end et Væsens konstante Selvhedsprincip, hvoraf den umiddelbare Følge er, at ethvert Væsen selv maa stifte sin Lov for sig. Staten maa saaledes ogsaa selv give sig sine Love, hvorfor dette i Sanseverdenen ene og alene tilkommer Statens Repræsentant, Regenten, der selv har at bestemme de Love, der skulle gjælde for ham og hans Organer eller Embedsmændene.[1]) Omvendt maa rigtignok de private Personer selv give sig de Love, som gjælder for dem. Og ligesom Staten o: Monarken har absolut Veto ligeoverfor disse Love, hvis de skulde komme i Strid med Statens Endemaal, saaledes indrømmes ogsaa Stænderforsamlingen paa sin Side absolut Veto ligeoverfor Statens Lovgivning, hvis denne skulde overskride sine Grænser og forstyrrende trænge ind paa det Privates Gebet.

Den ydre Statsret skulde efter Bostrøm snarere kaldes Statssystemsret (ikke Folkeret). Over Staterne staa nemlig Statssystemerne, og over disse igjen Statssystemernes System, hvilke Personligheder ogsaa efterhaanden ville gjøre sig faktisk gjældende i vor Verden, idet beslægtede Stater slutte sig sammen til større Statsenheder osv., indtil Menneskeheden udgjør en eneste Stat i videre Betydning. Men da noget Saadant endnu ikke egentligen kan siges at være skeet, maa det overlades Fremtidens Filosofi nærmere at tage denne Lære under Overveielse.

Hovedsummen af den Bostrømske Statslære kan, som man ser, udtrykkes i den Almensætning, at Staten ikke er til for Individernes Skyld, men disse alene for dens, om de end derigjennem skulle forhjælpes til forhøiet Aktualitet af deres Bevidsthedsliv, ved hvilken sidste Bestemmelse det dog er at mærke, at naar dette sker, det ingenlunde har sin Grund i nogen Statens Kjærlighed til sine Undersaatter, men ene og alene i dens egoistiske Virken for sig selv og sin egen Fuldkommenhed. Efter Bostrøm er nemlig Retten ophøiet over Moralen; thi Retten er Udtrykket for Statens Væsensvilje, mens Moralen kun er Individernes Væsenslov. Deri skal igjen Grunden ligge til Statens Ret til at føre Krig og saaledes ofre sine Undersaatters Liv, dens Ret til at paalægge Skatter, diktere Straffe osv.; thi Staten eier igrunden alle sine Undersaatters Liv, Eiendom og Frihed o: kan tage dem, naar dens Endemaal fordrer det. Ved at anføre slige Grunde for Statens Rettigheder

[1]) Sml. Satser ou Lag och Lagstiftning. p. 32.

røber imidlertid Bostrømianismen et farligt Frændskab med Kommunismen og Despotismen, ligesom Systemet her staar ifare for at slaa om i Immoralitet.

Imod denne Opfattelse af Retten som ophøiet over Moralen og som Udtryk for et Mennesket overordnet Væsens Lov, hvilket altsaa søges bevist derigjennem, at et Væsens Lov ikke kan være blot negativ eller permissiv for selve det Væsen, hvis Lov den er, men kun kan være det i Forhold til underordnede Væsener, hvis Virksomheds Art derigjennem nærmere bliver bestemt, og hvis Virksomheds Sfære derigjennem bliver paa Sæt og Vis udvidet: imod dette bemærke vi: 1. At Hypothesen faktisk viser sig ikke at holde Stik. Thi skulde det gjælde, at Menneskenes Rettigheder bleve væsentlig udvidede ved hver ny overordnet Person, hvori de indgaa som positive Momenter, saa maatte disse ved Indgaaelsen i Gud blive uendeligt eller absolut udvidede, ligesom hvis Retten staar over Moralen, nødvendigvis Religionen igjen maatte staa over Retten, saa at, ligesom Meget kan være ret, der i sig er umoralsk, uendelig Meget maatte kunne være religiøst berettiget, der var juridisk strafbart, og ligeledes uendelig Meget religiøst berettiget, der var moralsk forkasteligt. Nu ville vi ikke nægte, at der gives Omstændigheder, hvor man af religiøse Bevæggrunde maa undlade at adlyde Lovene; men i den saakaldte kristelige Stat skulde dog Saadant ikke kunne indtræffe; idetmindste er det, naar det indtræffer, kun et Bevis paa, at den kristelige Stat bærer sit Navn med Urette. Fremdeles skulle vi indrømme, at der gives umoralske Religionsbud; men deraf slutte vi kun, at de Religioner, hvori Saadant forekommer, ikke er den absolute. Heraf se vi altsaa, at den absolute Religion saa langt fra at kollidere mod Moralen, netop erkjendes som den absolute deraf, at den bekræfter og end yderligere tilspidser det Moralske. Men deraf se vi igjen, at Retten ligeledes i Kollisionstilfælde med Moralen, har at bøie sig for denne; thi for Religionen, der selv er Moralens absolute Sanktion, ja dens Fuldendelse, maa vel ogsaa en Bostrømianer indrømme, at Retten har at bøie sig. — Hvorfor er fremdeles ikke ogsaa Religionen blot negativ og permissiv? Hvorfor er tvertimod dens Bud rent positive og imperativiske? Efter Bostrøm skulle vi deraf enten maatte slutte, at Religionen kun er Menneskets egne Bud, eller og, at de idetmindste ikke ere Guds eller nogen anden Mennesket overordnet Persons Bud. Men dette vilde isaafald stride mod selve den Bostrømske Lære om

Religionens Væsen. Men skal det altsaa omvendt gjælde, at ogsaa idetmindste ét Mennesket overordnet Væsens Bud kunne være positive, saa følger deraf, at ligeledes alle de øvrige Mennesket overordnede Væseners Bud maa være positive. Thi da Forholdet er bevist at gjælde Guds Lov, maa det ogsaa gjælde alle andre Væseners Love, da disse ikke kunne have Egenskaber, der stride mod det absolute Væsens absolute Love. Selv om man paa Bostrømiansk endeliggjør Gudsforholdet, saa skal dog Sætningen vise sig at gjælde; thi det er umuligt, at Religionens positive Væsen kun kan være til for Mennesket ɔ: kun være positivt paa Grund af et vist Antal Mellemled. Tvertimod maa den ogsaa gjælde som positiv for de næst høieste Væsener ɔ: for de Væsener, der komme Gud næst i Rang og Værdighed.[1]) Men heraf kunne vi altsaa slutte, at det næst-overordnede Væsens Lov altid[2]) er positiv for dets umiddelbart underordnede Moment. Men er dette saa, kunne vi jo gaa hele Rækken igjennem uden at komme til en negativ eller permissiv Lov, især da det ogsaa viser sig, at samme Guds Lov er positiv i Forhold til det tredie, fjerde femte osv. Led. Men heraf kunne vi igjen slutte, at intet overordnet Væsens Lov kan være blot negativ eller permissiv i Forhold til sine positive Momenter, hvilken Plads de end maatte indehave i Personernes System. Omvendt: gives der saadanne Love, saa ere de ikke en os overordnet Persons. Nu er Retten af den Natur, altsaa er den ikke et Udtryk for en Persons Væsen, altsaa Staten ingen Person.

2. Derimod opstille vi som positiv Definition af Retten, at den er det sædeligt Mulige eller den Sfære, hvori den frie Vilje har sin Tilværelse, dens ydre Organisme, hvorigjennem den realiserer sin egen Muliggjørelse. Af denne Rettens problematiske Karakter følger saaledes umiddelbart, at den ligesaavist er Mulighed for det Usædeliges Existens, som for det Sædeliges. Den høieste Ussæde-

---

[1]) At det for os er ligesaa umuligt at tænke os et Væsen næst efter Gud, et Væsen, der altsaa skulde være næsten — Gud, næsten absolut som at tænke os en næsten rund Cirkel, behøver vel ikke at bemærkes: Tankeexperimentet skal kun tjene til at bevise, at selv en Bostrømiansk Tankegang her maa give os Ret.

[2]) Altid; thi her er ingen anden Forskjel sat mellem Gud og de øvrige Personer, uden den, at han er ophøiet over den næsthøieste; altsaa er der ikke Adgang for nogen kvalitativ forskjellig Lov til nogetsteds at gjøre sig gjældende.

lighed vil altid bestaa deri, at forvende det Sædeliges Mulighed til det Modsatte, paa Grundlag af Retten at udøve det absolut Umoralske. (Det er f. Ex. den vistnok i den sædelige Stat uberettigede, ja i sig allerede ensidige og overdrevne Følelse heraf, der bringer Menigmand til at betragte Sagførerstanden med mistænkelige Øine). Fremdeles følger af Definitionen, at den positive Ret vil være forskjellig til de forskjellige Tider og hos de forskjellige Nationer, at den, ligesom det Mulige ofte fører til Integration gjennem det Sandsynlige, vil integreres gjennem det Nyttige, og saaledes let føre til en ny og bagvendt Moral, hvor det Nyttige gjøres til Et og Alt o. s. v. Imod dette Uvæsen er det da, at Moralen hævder sit kategoriske Imperativ som det sædeligt Nødvendige, og det er gjennem Virkeliggjørelsen af Moralens Fordringer, at Samfundene faa sin ethiske Betydning, idet de formidle Ret og Moral, gjøre Retten til et Udtryk for selve den moralske Fordring.

Hvad der karaktiserer den Bostrømske Statslære er fremdeles Statens udvortes Sammenstykning og Udstykning, en Sønderhakken af Statslivets Organisme i en Masse af uden-for-hinanden faldende Personer, en Statens systematiske Opløsning i Smaapersoner, hvori der ingen systematisk Sammenhæng paavises eller kan paavises. — Grunden hertil er at søge i Mangelen paa Blik for de Modsætninger, hvori Statslivets Enhed grunder. Familie og Borgersamfund, det abstrakt monarkiske og det abstrakt demokratiske Princip, Statens empiriske Betingethed i Naturforhold o. s. v. og dens Beroen paa Borgernes bevidste Villen, det substantielle og det individuelle Princip o. s. v: i disse Modsætninger bevæger Statens Liv sig faktisk og som saadant er det ogsaa at gjenfremstille i Tanken. Den høieste Form, hvori Staten fuldstændigst har udtrykt denne sin Væsensbestemthed som Modsætningsénhed, har Menneskene fundet i det konstitutionelle Monarki, der efter vor Mening er den mest praktiske Tanke nogen Filosof eller Politiker til Dags Datum har udtænkt med Hensyn paa Statens Forfatning.

Bostrøm er derimod igrunden Absolutist; thi, naar han alligevel tilslut bestemmer sig for det indskrænkede Monarki, har dette sin dybeste Grund deri, at han finder det absolute Monarki alt for sandt og idealt — efter vor Mening en Selvmodsigelse, da det jo med Bostrøms Overseen af det Empiriske,[1]) maatte følge af sig selv, at Mønstersta-

[1]) Forresten slaar Bostrøms Rationalisme paa en næsten komisk Maade

ten burde lægges til Grund for den rationelle Statslære, der jo skal handle ikke om, hvad Staten er i og for os, men hvad den er i og for sig, efter sin Ide.

Forøvrigt er det ingenlunde saa, at det absolute Monarki for at lykkes skulde kræve nogen høi Sædelighed hos Undersaatter og Monark. Saadan Antagelse modbevises bedst af Historien, der tydelig nok godtgjør, at det kun er paa et lavere Udviklingstrin, eller ogsaa, naar sædelig Korruption er indtraadt, at denne Art Statsforfatning har Udsigt til at kunne realiseres. Derimod er det konstitutionelle Monarki en Statsforforfatning, der stiller ideale Fordringer til saavel Kongens som Folkets moralske og intellektuelle Udvikling, hvis det skal kunne hævde sig Slægterne gjennem. Mangler denne sædelige Bevidsthed hos Konge eller Folk, vil det sent eller tidlig vise sig, at det konstitutionelle Monarki igjen kan udskille Modsætningerne af sig og forvandles til et Despoti eller et Anarki, idet det da bliver aabenbart, at Udviklingen endnu ikke i hint Land var skreden saa langt frem, at denne ideale Statsform kunde forvandles fra Anticipation til Virkelighed. Men netop fordi denne Statsform stiller de ideale Fordringer til Borgernes Sædelighed, er det, at den staar saa høit over de absolutistiske og demokratiske Forfatninger. Thi Sædeligheden er Statens Maal.[1])

At levere nogen Kritik af den Statsform, Bostrøm erklærer for den bedst mulige, den gamle Svenske Korporationsstat (sit venia verbo!) er ikke nødvendigt, da Historien selv allerede i Bostrøms levende Live her har fældet sin inappellable Dom — efter vor Mening et Varsel om, hvilken Dom den vel om ikke længe ogsaa vil fælde over selve Systemet. Til Slutning skulle vi derfor kun kaste et sidste Blik paa Bostrøms Lære om Statens Personlighed. Det Bevis, Bostrøm herfor leverer, reducerer sig til følgende Syllogisme:

Hvo, der har Rettigheder, er en Person;
Staten har Rettigheder;

Ergo: Staten er en Person.

---

om i Empirisme netop her i Statslæren, der igrunden ikke er andet end ligefrem Anprisning af Sveriges datidige Forfatning.

[1]) Af denne Grund maa Statens sande Ideal, hvorefter den historiske Udvikling stræber, sættes endnu høiere end det konstitutionelle Monarki, der som sagt atter kan udskille Modsætningerne af sig, og saaledes kun beror paa et Slags endeligt Kompromis dem imellem. Dette Ideal have vi troet at kunne finde i den paa Viljens og Tankens Adel baserede Republik. Dog maa vi tilføie, at dette Ideal maaske ikke lader sig realisere uden som den evigt fortsatte Stræben derefter, som et evigt Selvoffer.

Saa simpel og enfoldig denne Syllogisme ved første Øiekast end synes at være, viser den sig dog snart at bero paa en Paralogisme. Hvis Beviset skulde gjælde efter sin Ordlyd, maatte det nemlig have bevist, at den empiriske Stat var en (ligeledes empirisk) Person, hvilket dog heller ikke nogen Bostrømianer for fuldt Alvor kan antages at ville paastaa. Heraf sees, at der her foreligger en petitio principii, idet det nemlig er saa langt fra, at Oversætningen gjælder, at den tvertimod allerede modsiges af Undersætningen.

Indrømmer man ikke, at saa er Tilfældet, bliver Følgen, at Syllogismen opløser sig i et eneste Virvar:

1. „Stat" er nemlig da taget i to Betydninger: I Undersætningen tales der om den empiriske Stat, medens Subjektet i Konklusionen er den transcendente Stat. Det Første følger ligefrem af Rettighedernes Art: Ret til at føre Krig, paalægge Skatter, idømme Straffe o. s. v.; thi man skatter (o. s. v.) vel dog ikke til den transcendente Stat? Hertil kommer, at man, som Bostrøm selv har indrømmet, ikke umiddelbart ved Noget om den transcendente Stat, men først i Konklusionen skal komme til den.

2. Ordet „Person" er taget i to Betydninger: I Oversætningen maa det være enstydigt med juridisk (moralsk) Person, da denne ellers skulde modsiges og ophæves af Undersætningen (hvor der tales om den empiriske Stat). I Konklusionen betyder derimod „Person:" fysisk (psykologisk) Person; thi her tales der om, hvad den transcendente Stat er i og for sig (i for sin egen Bevidsthed).

3. „Rettigheder" har to Betydninger; thi i Oversætningen betyder det, (da her er Tale om Staten underordnede Personer): Rettigheder i Staten; mens det i Undersætningen betyder: Rettigheder over Borgerne. Altsaa lyder Syllogismen i Virkeligheden:

Hvo der i Staten har Rettigheder, er en juridisk Person;
Den empiriske Stat har Rettigheder over Borgerne;
Ergo: Den transcendente Stat er en fysisk Person.

Syllogismen er, som man ser, ment at være ført i Barbara; Sandheden er at den er barbarisk; thi istedetfor de tre Aristoteliske Termini have vi faaet 6 — sex — (!!!!!!). — Det kommer der ud af at ville slutte fra det Empiriske til det Transcendente!

Naar vi i det Foregaaende flere Gange have seet os

nødsagede til at paaklage den Udvorteshed og rene Schematiseren, hvori Bostrømianismen gjør sig skyldig, synes dette en haard Tale ligeoverfor et System, der fastholder, at der overhovedet ikke i sig gives nogen Udenfor-hinanden-Væren, men at derimod Alt igrunden er i selve Bevidsthederne, ikke udenfor dem i Tid eller Rum. Ja kom Tingene ind i hinanden blot derved, at man sagde: saa er det, var det ingen Sag. Men imod et: saa er det, gjælder et: saa er det ikke, og saalænge man selv har vist sig ikke engang i og for Tanken at kunne forene det i Rum og Tid spredte, maa der vel indrømmes, at man selv har bevist hint: saa er det ikke, om man end mente at bevise sit: saa er det. Til Schemaet naar Bostrømianismen; men til Systemet naar den ikke: Enheden falder her absolut udenfor Mangfoldigheden og Mangfoldigheden absolut udenfor Enheden; thi der paavises ingen dialektisk Overgang disse Kategorier imellem, ei heller nogen saadan imellem Mangfoldighedens Led indbyrdes. Alt er saa stivt som i et Talsystem. Og Methoden er derefter: der defineres, analyseres, divideres, demonstreres, ræsonneres; men om nogen af Delene sker i selve Sagens Medfør eller i Kraft af Tankens egen Immanens synes ikke at bekymre Tænkerne: Stat pro ratione voluntas! Og i disse subjektive Definitioner, Inddelinger o. s. v. vil man indsnøre Objektivitetens bølgende Liv! Apparatet er fattigt, Resultatet ligesaa!

Den umiddelbare Tilværelses idetmindste tilsyneladende modsigelsesfulde Væsen synes at være Grunden til den Bostrømske Spekulation saavelsom til de fleste, om ikke alle filosofiske Retninger. Har nu altsaa Bostrøm klaret Livsgaaden? Har han fundet et Princip, hvorfra Tilværelsens Modsigelse kan hæves, hvorfra dens fænomenale Former kunne faa sin fuldstændige Forklaring? Svar: Der er end ikke engang forsøgt derpaa. Vi faa f. Ex. ingensteds at vide, hvorledes det gaar til, at Tingene fremstille sig for os i Tidens og Rummets Former, end mindre at vide, hvorfor de vise sig for os som tunge eller overhovedet som fysisk bestembare. Lad være, at Bostrøms Filosofi kun skal handle om Personerne; mens Fænomenet alene betragtes, forsaavidt som det fattes som og bevises at være Fænomen; men saa skulde der altsaa være handlet saaledes om Fænomenet, at Fænomenet fattedes som Fænomen; men „saa er det", siger Bostrøm, og dermed bliver det.

Bostrømianismen er istand til at danne en kraftig Skole,

saalænge et αὐτὸς ἔφα formaar at binde Disciplene sammen: Men Bostrømianismen er en fornem Filosofi; thi den er ogsaa kun for dem, der nøie sig med hint: Mesteren har sagt det. Men saa er og Feilen den, at Spekulationen her ikke længere drives for sin egen Skyld: Her gjælder ikke længere noget Lessings: Ewig suchen, o Herr! Derimod gjælder det kun om før jo heller at finde den absolute Sandhed, hvis den ikke allerede er fundet (?) og saa —? Ja saa er man færdig med Spekulationen, og kan i Evighedernes Evighed gjentage Lærebogens Lærdomme. Men saa sandt der lever en Gud, der aldrig bliver kjed af at aabenbare sig, saasandt skal ikke Spekulationen heller nogensinde blive færdig. Og det haster jo heller ikke: man har Evigheden for sig. Vel er det saa, at, hvis Filosofien skulde remplacere Religionen, da hastede og hastede det uendeligt. Men heldigvis er der sørget for, at vi ligesaa lidet behøve at opfinde Religionen som at skabe Verden. Ligeledes hastede og hastede det uendeligt eller rettere endeligt, om man skulde have nogen positiv Nytte af Spekulationen i det Timelige; men heldigvis er der sørget for, at Ingen der kan eller vil benytte den. Saa faar da Spekulationen Lov til at følge sit eget Væsen og spekulere i al Evighed. — Men er det da ikke sørgeligt, at der aldrig naaes frem til Enden? Svar: Er det sørgeligt, at Lyksaligheden aldrig ender, men altid oprinder lige ny?

Kun Et fordres: Spekulationen maa komme til det Standpunkt, hvorfra en seierrig og rolig Udvikling er mulig uden Revolutioner og Reaktioner, Spring o. L.

Til en saadan Udvikling i Tiden har Hegelianismen lagt den første Grundvold. Men det er i sin Orden, at den ikke anerkjendes som saadan uden, efterat alle forudgangne Forsøg paanyt ere blevne reviderede. Denne Revision maa imidlertid vel snart siges at være færdig; thi saavidt vides, er omtrent alle de gamle Standpunkter paanyt prøvede og paanyt fundne for lette: Fremtiden vil smile ad denne Nutidens Travlhed for at lave nye Systemer; den vil ikke kunne begribe hverken den naturløse Aand, eller den aandløse Natur, ja end ikke engang forstaa, at Nogen kunde indbilde sig at begribe noget saa Meningsløst.

Under denne Tidens filosofiske Travlhed er dog saare meget Godt afstedkommet, hvoraf det Mindste ikke er det, at en ligeligere Samvirken mellem Filosofien paa den ene Side og positiv Videnskabelighed paa den anden er indledet, om det end følger af sig selv, at denne Samvirken

saalænge Uklarheden endnu hersker, ofte har Karakteren af en Filosofiens Ageren positiv Videnskab og omvendt.

Betragtet fra dette Synspunkt viser ogsaa Bostrømianismen sig i et nyt Lys. Der indsees Nødvendigheden af, at der til Modvægt mod de ensidige naturalistiske Retninger, maatte uddanne sig ligesaa ensidige spiritualistiske. Man vil fremdeles indse, at det er med den som med al Endelighed, at dens Fastslaaen af sig selv som den absolute kun er den nødvendige Betingelse for dens fornuftnødvendige Selvopløsning. Dette er dens negative Fortjenester.

Positivt har den indlagt sig megen Fortjeneste gjennem sin Indgaaen paa de juridiske og statsretslige Spørgsmaal, hvorved den har virket befrugtende paa hele den fremtidige Svenske Jurisprudents. Men endnu større Fortjenester maa den tilkjendes, fordi den i sit Hjemland har udbredt en almindelig videnskabelig Sans og en human Tænkemaade, der søger sin Lige ikke alene i Norden, men og i videre Kredse. Fornemmelig har den Æren for at have vakt den store Kjærlighed til sand og grundig Oplysning, der har fundet sit skjønneste Udtryk i det Svenske Skolevæsen. At der med Alt dette maa være noget Ensidigt ogsaa i dens Virkninger, efterdi den selv er en Ensidighed, følger af sig selv, men betyder igrunden Mindre end man ved første Øiekast skulde tro. Hertil kommer, at den har bidraget Sit til, at den livstrætte Blaserthed, der er saa karakteristisk for Nutiden, næsten ikke synes at have berørt den dannede Svenske Almenhed; thi Pessimisme og Nihilisme ere Tanker, som den Svenske Filosofi kun kjender af Navn. At dens abstrakte Optimisme igrunden theoretisk taget ikke er et Haar bedre, betyder her praktisk seet ikke saa meget. Endelig har den holdt borte fra det Svenske Samfund den aandløse Leflen med Aanden og dens Gjerninger, der ellers pleier at følge Blasertheden som dens nødvendige Modstykke. I Betragtning af disse dens praktiske Fortjenester synes det derfor billigt, at man forsaavidt ser gjennem Fingre med dens theoretiske Halvhed.

At disse Udtalelser ikke paa nogen Maade stride mod vore foregaaende, følger deraf, at selv den ensidigste Filosofi er uendelig bedre end ingen. Et Land, der har fostret en filosofisk Livsanskuelse, staar uendelig høit over et hvilketsomhelst, der ingen saadan har fremkaldt men hvor Menneskene nøie sig med i samme Aandedræt at tale ud af „sytten forskjellige Livsanskuelser".

Spørge vi derfor til Slutning, hvor megen Sandhed der indeholdes i Bostrømianismen, maa Svaret blive: Det er paa Sæt og Vis sandt Altsammen.[1]) Vi mene dermed selve Systemet, ikke hvad der forøvrigt maatte findes af sporadiske saakaldte Sandheder indenfor det. (Thi deri skille vi os fra Bostrøm: Denne tror at kunne bevare Meningerne, om han end „bortkaster" Systemerne; vi for vor Del bekymre os derimod ikke om Meningerne,[2]) men holde os til Systemerne). Men Betingelsen for, at Systemet skal kunne blive til som sandt, er rigtignok, at det opløser sig; thi selv kan det ikke begrunde en eneste af sine Lærdomme. Det er en uomtvistelig Sandhed, at Alt i Tilværelsen har sin Grund i Subjektiviteten, men fordi denne selv grunder i Objektiviteten og omvendt. Kun gjennem det Empiriskes Erkjendelse som berettiget Faktor og gjennem det Spekulatives Opfattelse som Enhed af det Rationelle og Empiriske, kan ogsaa det rationelle (formale og subjektive) Moment hævde sin Berettigelse, ligesom Hovedet ikke kan hævde sin selvstændige Tilværelse uden gjennem Kroppen og omvendt og begge atter kun som Momenter i den menneskelige Organisme. Gjennem at fuldbyrde denne sin egen logiske Opløsning vil Bostrømianismen som alle andre ensidige Former af Filosofien berede sig en evig Bolig i Slægtens Erindring, som berettiget Moment i dens historiske Udvikling.

Naar vi se tilbage paa det foreliggende Arbeide, kunne vi ikke Andet end beklage, at Tid og Rum ikke have tilladt os at give mere end en blot antydningsvis Fremstilling af det Bostrømske System, ligesom ogsaa omvendt blot en antydningsvis Kritik deraf. Meget have vi maattet lade ganske uomtalt, Meget uimodsagt. I Fremstillingen have vi fornemmelig lagt Hovedvægten paa at give en ligelig Oversigt over Systemet; i Kritiken have vi derimod fornemmelig rettet Angrebet mod dets metafysiske Princip og dettes Gjennemførelse. Vel er ingen af Delene lykkedes os, som vi kunde ønske det; men Ét haabe vi dog at have udrettet: at have vist, at Bostrømianismen har Krav paa større Opmærksomhed, end der hidtildags er bleven den

[1]) Navnlig skulle vi her erklære os enige med Bostrøm i Aandens Absolutitet, men kun som Modsætningsénhed af det Personlige og Upersonlige.

[2]) Man mærke Forskjellen mellem det Sande og det Rigtige.

tildel. — Bostrøm har søgt at fatte Bevidstheden i dens Renhed, isoleret fra ethvert Forhold til det Ubevidste, det Personlige fremdeles som udelukkende alt Upersonligt. Men mod sin Vilje er han netop derved kommen til at bevise det modsatte Princips Gyldighed. Alt det Bevidste er bleven et Ubevidst, det Personlige et Upersonligt. Men tillige er han (vistnok ogsaa mod sin Vilje) kommen til at vise, hvor Løsningen ligger: Thi vel er det bevidste og personlige Moment i Aandslivet slaaet om i sin Modsætning. Men paa samme Tid er det hændt, at det ubevidste og upersonlige Moment ligeledes har faaet Formen af sin Modsætning. Dette sees af hine „Mellemvæsener." Disse ere nemlig netop det ubevidste og upersonlige Moment i Aandslivet, der ligeover for den Enkelte fremtræder som Tilfælde og Skjæbne, men i Virkeligheden som Aandens „Særegne" danner det idé-nødvendige Led i dens evige Selvslutning: Bostrømianismen viser sig med andre Ord ubevidst at adlyde den spekulative Logiks Love. — Dette agte vi at slaa fast som Resultatet af den hele Undersøgelse.

Apotheker Thaulows Legat til det Kongl. Norske Universitet.

I. Det academiske Collegiums Skrivelse,

dat. 6te August 1874.

(Underskrevet: Dr. Broch, Nissen, Ingstad, Lochmann, Bygh).

Apotheker Thaulow har til det academiske Collegium fremsendt en Gave af 1,000 Spd. med Anmodning om, at Collegiet vilde drage Omsorg for, at denne Sum gjøres rentebærende mod sædvanlig betryggende Pantsikkerhed samt at Kongelig Konfirmation erhverves for Kapitalens Forvaltning og for Renternes Anvendelse. Giveren ønsker, at disse 1,000 Spd. skulle danne et Legat under Navn „Legatet til Minde om det Opsving, som Chemien vandt den 4de August 1774," og han bestemmer forøvrigt med Hensyn til Anvendelsen af Legatets Renter, at disse skulle tillægges Kapitalen indtil 4de August 1974, altsaa i hundrede Aar. Ved denne Tid skal Halvdelen af de for eet Aar forfaldne Renter paany gjøres rentebærende i andre hundrede Aar til Dannelse af yderligere Kapital, medens den anden Halvpart af dette ene Aars Renter og de fremtidige aarlige Renter af den forøgede Grundkapital fra 4de August 1974 uddeles hver 4de August indtil 2074, da samtlige Renter af den samlede Kapital uddeles.

Kapitalen skal forvaltes under Kontrol af enhver Tids Overbestyrelse for Landets offentlige Undervisningsvæsen og Renternes Uddeling skal ske ved de af Overbestyrelsen til specielle Forstandere ved Universitetet eller for en anden daværende offentlig Undervisningsanstalt i Christiania autoriserede Mænd.

Apotheker Thaulow forbeholder sig at fremsende en forseglet Pakke med Paaskrift som Legatet, til at aabnes den 4de August 1974. Forøvrigt skulle Landets Undervisningsvæsens Bestyrere til enhver Tid ved Legatrenternes Anvendelse i Retning af det Gode og det Skjønne forøvrigt have frie Hænder.

Idet Collegiet vedlægger Afskrift af Apotheker Thaulows Skrivelse tillader det sig at andrage om naadigst Konfirmation paa det af Apotheker Thaulow saaledes oprettede Legat, at forvalte overensstemmende med Giverens Ønske under Navn: „Apotheker Thaulows Legat til Minde om det Opsving, som Chemien vandt den 4de August 1774."

Statuter for Legatet ansees det unødvendigt fortiden at udarbeide, da dette bedst udsættes til henimod Udløbet af det første for Legatets Anvendelse bestemte Aarhundrede og efter Aabningen af den omtalte Pakke.

Da ifølge Testators Skrivelse Landets Undervisningsvæsens Bestyrere til enhver Tid skal have frie Hænder med Hensyn til Legatrenternes Anvendelse i Retning af det Gode og det Skjønne, kan selvfølgelig det ubekjendte Indhold af denne forseglede Pakke ikke i nogen Henseende binde den kommende Bestyrelses eller Regjeringens Hænder ved Udarbeidelse af Statuter for Legatet.

Det bemærkes at Beløbet 1,000 Spd. midlertidig af Kvæstor er indsat i Christiania Sparebank.

II. Apotheker Thaulows Skrivelse til Collegiet,

dat. 24de Juli 1874.

Ved hoslagt at fremsende 1,000 Spd., tillader jeg mig at anholde om, at det academiske Collegium vil drage Omsorg for, at bemeldte Eet Tusen Spd. gjøres rentebærende mod sædvanlig betryggende Pantsikkerhed, samt, at Kongelig Confirmation erhverves for Capitalens Forvaltning og for Renternes Anvendelse.

Det er nemlig mit Ønske, at disse Tusinde Spd. maae blive udsatte som Legat, alene under Navn af: „Legatet til Minde om det Opsving, som Chemien vandt den 4de August 1774."

Ingensinde før denne Dag har nogen Green af Naturvidenskaben gjort et for Samfundet saa betydningsfuldt Fremskridt, som den 4de August 1774; og det skjønnes ikke, at noget af lignende Betydning herefter nogensinde vil kunne skee, eller at overhoved noget Fremskridt i denne Retning ikke mere eller mindre directe vil støtte sig til hiin følgerige Samfundsvelgjerning. Sikkert er det i ethvert Fald, at dersom Opdagelsen af Surstoffet var indtruffen først nu, vilde Skriveren af disse Linier ikke være kommen til sin nuhavende Stilling med dens for ham heldige Conseqventser.

Bestemmelserne fra min Side angaaende Legatrenternes Anvendelse ere følgende:

Jeg ønsker, at de aarlige Renter selv maa gjøres rentebærende indtil 4de August 1974.

Af de for Aaret 1973 den næstfølgende 4de August forfaldne Renter skal Halvparten gjøres Renters rentebærende i atter 100 Aar, saaledes, at, efterat 1974 første Gang Halvparten af det næstfør forløbne Aars Renter ere uddeelte, uddeles derefter hver 4de August den forøgede Grundcapitals Renter indtil Aaret 2074, hvor Uddeling første Gang, og derefter hvert Aar, skeer af det næstfør forløbne Aars samtlige Renter af den samlede Capital, der antageligen da vil beløbe sig til noget over halvanden Million Kroner.

Dernæst ønsker jeg bestemt, at ligesom Capitalen skal forvaltes under Control af enhver Tids Overbestyrelse for vort Lands offentlige Undervisningsvæsen, saaledes skal Renternes Uddeling skee ved de af Overbestyrelsen til specielle Forstandere for Universitetet eller for en anden daværende offentlig Undervisningsanstalt i Christiania autoriserede Mænd.

Idet jeg forbeholder mig at fremsende en forseglet Pakke med Paaskrift som Legatet, — til at aabnes den 4de August 1974 — skulle Landets Underviisningsvæsens Bestyrere til enhver Tid, ved Legatrenternes Anvendelse — i Retning af det Gode og det Skjønne — forøvrigt have frie Hænder.

Quod bonum faustum felixque sit!

III. Det Kgl. Kirke-Departements Skr. til Collegiet,

dat. 19de Septbr. 1874.

(Underskrevet. Essendrop).

Ved høieste Resolution af 15de dennes er det bestemt:

1. At der uden Gebyrs Erlæggelse meddeles naadigst Confirmation paa det ved vedlagte Gavebrev oprettede: Apotheker Thaulows Legat til Minde om det Opsving, som Chemien vandt den 4de Aug. 1774.

2. At Legatets Regnskab aarlig indsendes til Revision og Decision af Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Hvilket man, ved at oversende det naadigst udfærdigede Konfirmationsdokument, hermed skulde meddele til Efterretning og videre Kundgjørelse i Anledning af Kollegiets Skrivelse af 6te forrige Maaned, idet man skulde bede paaseet, at der aarlig indsendes Regnskab for Legatet til dette Departement.

IV. Extract af høieste Resol. af 15 Septbr. 1874,

hvorved Legatet confirmeres.

(Underskrevet: Stang, Hellieesen, Vogt, Johansen, Essendrop, Holmboe, Selmer og Aall).

— — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — —

At da hos Os underdanigst er ansøgt om Vor naadigste Confirmation paa det ved Gavebrev oprettede Apotheker Thaulows Legat til Minde om det Opsving, som Chemien vandt den 4de August 1774, hvilket Gavebrev herhos findes vedheftet og hvoraf i Vort Norske Statssecretariats Archiv er indleveret en bekræftet Gjenpart, saa ville Vi dette Legat naadigst have confirmeret og stadfæstet, saa og hermed confirmere og stadfæste samme, dog saaledes, at Legatets Regnskab aarlig indsendes til Revision og Decision af Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine of five cents a day is incurred by retaining it beyond the specified time.
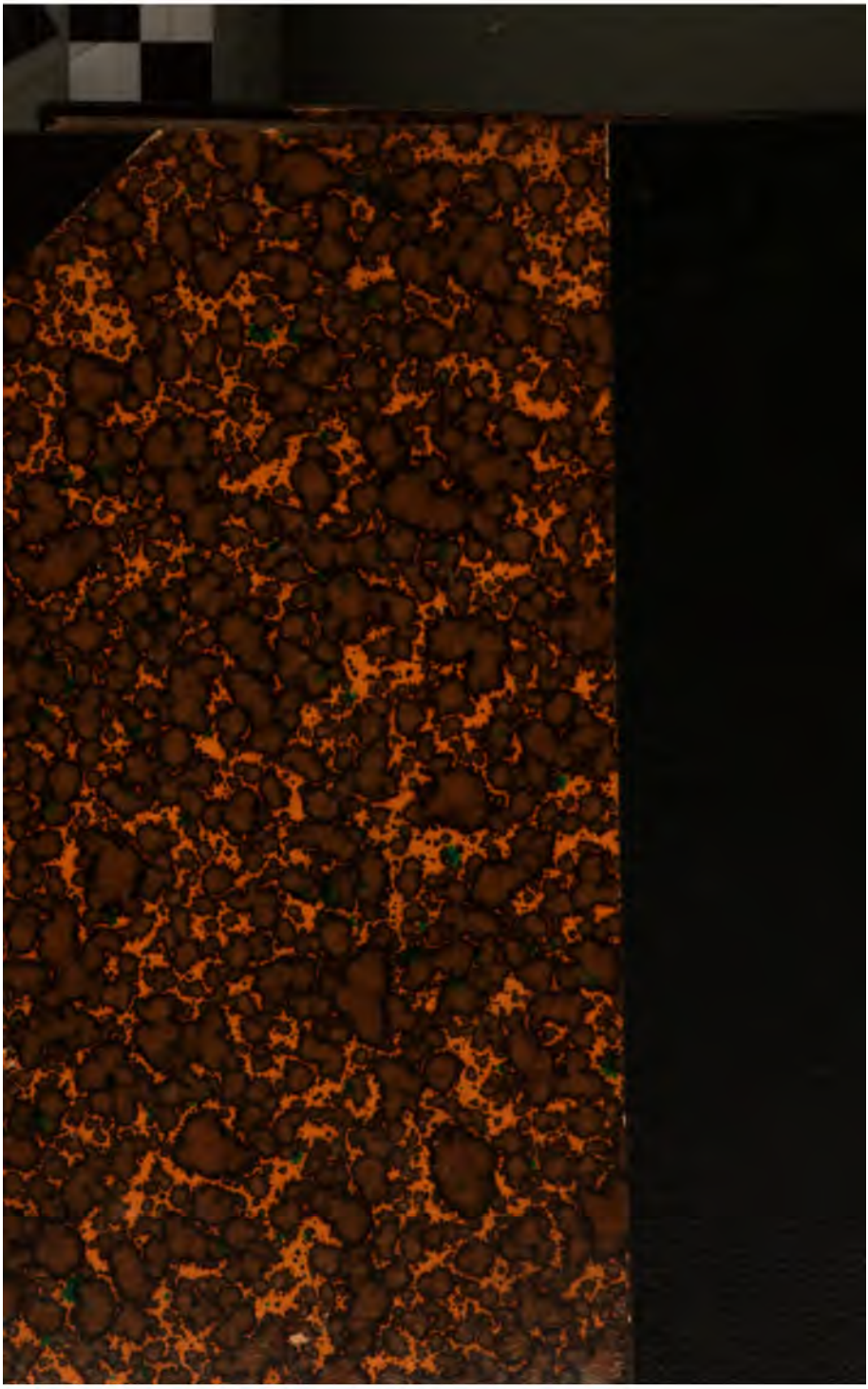
Please return promptly.